

## זהר שמות

שמות 1, ו'ארא 118, בא 180, בשלה 247

ב/א

פרשת שמות

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו (שמות א א) והמשכילים יזהירו כוהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד (דניאל יב ג) והמשכילים אלן אינון דמסתכלי ברוא דחכמתא<sup>2</sup> (נ"א יזהירו דנצצין ברוא דחכמתא<sup>3</sup>)<sup>4</sup> יזהירו נהרין ונצצין<sup>5</sup> בזיוא דחכמתא עלאה<sup>6</sup> כוהר<sup>7</sup> נהירו ונציצו דנהרא

<sup>1</sup> משום דקשיא ליה את יעקב אתו מבעי ליה, ולכן מפרש בני ישראל הם גבולי אלכסון שהם בני ז"א הנק' ישראל שבאו עם השכינה הנק' יעקב וכדמסיק, לכן פתח בפסוק והמשכילים ודרשו בו דרשות אחרות, ולבסוף דרש בו ענין השייך לפרשה זו בדרך המדרש (מ"מ).  
<sup>2</sup> ארבע מעלות דפרד"ס הן בסוד אבי"ע, והסוד הוא באצילות דתמן מקנן אבא ה"ס י' שבשם, ועיקר הארתו הוא בסוד יסודו המתפשט בתוך האצילות עד יסוד ז"א (רמ"ז). העוסקים בחכמת הקבלה (מ"מ).  
<sup>3</sup> יסוד אבא (רמ"ז).

<sup>4</sup> ל"א מופיע ב"שער מלמרי רש"י, ובדרך אמת.

<sup>5</sup> ענין נהרין ונצצין הוא בסוד אור ישר מאיר מלמעלה למטה להם, וזהו נהרין. וסוד אור חוזר בסוד המראה המלוטשת, כי כאשר יכה בה אור השמש, יצאו ממנה ניצוצות מצד לטישותה ממטה למעלה וזהו ונצצין. ולכן אמר יזהירו לאחרים דנקטי ויהבי מיין דכורין ומיין נוקבין וזה כדוגמת יסוד שיש לו שתי בחינות אלו בסוד יוסף הצדיק ובנימין הצדיק זה מיין דכורין וזה מיין נוקבין ושתי בחינות אלו האחד נקרא נהירו והשני נקרא נציצו זמ"ש כוהר נהירו ונציצו דנהרא דנפיק מעדן שהוא סוד יסוד הנקרא נהר היוצא מעדן (שער מאמרי רשב"י), דע שעם היות שיש ב' בחי' ליסוד והם יוסף הצדיק מלמעלה ובנימין הצדיק מלמטה בסוד מ"ן כמ"ש בצאת נפשה כי מתה. עוד יש ביסוד עצמו ב' בחי' אלו ולכן נקרא חי עולמים בסוד ט' מלמעלה למטה, וט' מלמטה למעלה שהם עולים ח"י וחי הוא בב' עלמין שגם בעולם הנוק' יש ח"י בסוד בנימין, וזהו חי חי יודוך ושור הדבר כי ביסוד נסתיים הזכר העליון והוא רקיע המבדיל בין מים למים ואור עליון המחיה את הספירות יורד עד שם ומכה בו בסוד בטישה בדמות מראה הלטושה המפסקת שלא יעבור או רהשמש ממנ הולמטה כי עומדת כנגד אור השמש כן הרקיע הזה הוא מבדיל בין עלמא דכורא ובעין עלמא דנוק' ואינו מניח לעבור האור למט הועכ"ה תכה בו האור העליון בפנימיותו, ויוצאין ממנה ניצוצין כמנין האורות המכין ט' מלמעלה למטה וט' מלמט הלמעלה וז"ש ודא איהו רזא סתימא דאיקר הרקיע כי בחי' הרקיע יאמר על ענין זה כי הוא רקיע המבדיל ומעכב האור העליון מלרדת למט הלכן יש בו נהירו ונציצו משא"כ בכל השאר, ולכן יש ברקיע הזה כוכבים ומזלות שמשא וסיהרא כי הכוכבים הם נשמות הצדיקים היורדים שם ממוח העליון ועומדים שם ומשם יורדין למלכות והמזלות הם י"ב בסוד ו"ק מחד ולמטה וו' מלמטה למעלה כנז' בתיקו"ז שאע"פ שכל הט' מכים ברקיע זה אינו דומה הכאת ו"ק לשאר כי כל א' בחי' בפני עצמה יש לה לפיכך מר"ק יצאו י"ב מזלות ומזו"נ נעלמים יצאו משמא וסיהרא וזה מצד הנשמות שבו ש כמו שבמלכות מנשמות שבה נעשין מ"ן כנודע כן הוא ביסוד וכו' (זהר הרקיע). נהרין, מאור יסוד אבא שבתוך יסוד אימא, ונצצין, חר"ג ליסוד אימא (רמ"ז). פ' שמקבלי שהארה מהחסדים שנק' אור ומהגבורות שהם ניצוצין וז"ש נהרין מצד החסדין ונצצין מצד הגבורות (מ"מ).

<sup>6</sup> הנה כל האצילות בכללו גוף ונשמה מלבר ומלגאו, והמשכילים הם יודעי מדין [יודעי מידות] המסתכלים בפנימיות החכמה התחתונה בסוד נשמתא. וזה נקרא רזא דחכמתא, פנימיות החכמה התחתונה, ועל ידי כך נהרין ונצצין בזיוא דחכמתא עלאה, כי נשמת החכמה התחתונה הוא זיו וזהו החכמה העליונה, בסוד כלת משה. והיא הצלע, נקודת י', בסוד י' בראש י' בסוף, י' משם בן ארבע, י' משם אדני כנודע [יאהדונה"י] (מאמרי רשב"י). פי' החו"ג הנז' הם של אבא הנק' חכמה עילאה לגבי ש"ס הנק' אבא סתם ולא עילאה (מ"מ).

## זהר שמות

שנקרא הרקיע בו עומדים כוכבים ומזלות שמש ולבנה וכל אותם נרות של אור. וזהר של הרקיע הזה מאיר באור על הגן ועץ החיים עומד באמצע הגן שענפיו מכסים (עליה נ"א על) כל אותם צורות דנפיק מעדן! ודא איהו רזא סתימא<sup>2</sup> דאקרי הרקיע ביה קיימין כוכביא<sup>3</sup> ומזלי<sup>4</sup> שמשא וסיהרא<sup>5</sup> וכל אינון בוצינין דנהורא<sup>6</sup> זהר דהאי רקיע נהיר בנהירו על גנתא ואילנא דחיי קיים במציעות גנתא דענפוי חפייין<sup>7</sup> (ד"א עליה<sup>8</sup> נ"א על) כל אינון דיוקנין

<sup>1</sup> היינו הארת יסוד הבינה בחו"ג שבו (רח"ו). והתכת הכתוב והמשכילים בעלי הסוד, יזהירו ויאירו מחו"ג של אבא כמו שמאירים מחו"ג של אימא, לפי שהארות אימא מגולים יותר משל אבא, ומשיגים אותם בעלי הסוד, ואומר הכתוב שיקבלו ג"כ הארות אבא הסתומים כמו של אימא הנגלים (מ"מ).

<sup>2</sup> ביסוד נסתיים הזכר העליון והוא הרקיע המבדיל בין מים למים והאור העליון המחיה את הספירות יורד עד שם ומכה בו בסוד בטש ביה כדמות המראה המלוטשה המפסקת שלא יעבור אור השמש ממנה ולמטה כי עומדת כנגד אור השמש כן רקיע זה מבדיל בין עלמא דכורא לעלמא דנוקבא ואינו מניח לעבור האור למטה ועל ידי כך מכה בו סוד האור העליון בפנימיותו ויוצאין ממנו נצוצות כמנין האורות המכים בו ט' מלמעלה למטה וט' מלמטה למעלה וזמ"ש ודא רזא סתימא דאקרי הרקיע כי בחינת רקיע יאמר על ענין זה כי הוא רקיע המבדיל ומעכב אור העליון מלרדת למטה ולפיכך יש בו נהירו ונציצו כמ"ש בכל השאר (מאמרי רשב"י). זה הנהר הוא יסוד אמא הסתום בתוך ז"א (רמ"ז).

<sup>3</sup> הם נשמות הצדיקים היורדין שם מהמוח העליון ועומדים שם ומשם יורדין למלכות (מאמרי רשב"י). חסדים (רח"ו).

<sup>4</sup> הם שנים עשר בסוד שש קצוות מן חסד ולמטה שש ממטה ולמעל' ושש מלמעל' למטה כנז' בתקונין כי אעפ"י שכל התשעה מכים ברקיע זה אין דומה הכאת השש קצוות לשאר כי כל אחד בחינה בפני עצמה יש לו ולפיכך מהשש קצוות יצאו י"ב מזלות ומת"ת (שער מאמרי רשב"י). גבורות (רח"ו).

<sup>5</sup> ומלכות נעלמים יצאו שמשא וסיהרא וזה מצד הנשמו' שבו כי כמו שבמלכות מנשמות שבה נעשין מיין נוקבין כנודע כן ביסוד נשמות צדיקים שבו שהם הכוכבים כדפרישית הם הם המעלין תשעה מלמעלה למטה ואעפ"י שהת"ת מהשש קצוות הנז' מ"מ יש בת"ת שתי בחינות אם בחינת היותו בכלל השש קצוות ואם בחינת היותו בפני עצמו וכל אלו נקבעין ביסוד וסיהרא עם היות כי היא למטה מן היסוד עכ"ז שרשה בסוד ה' ד"ו ובסוד יו"ד וי' ו' ד' נחקק ביסוד ושרש זה בחכמה ובינה ומשם ירדו אל היסוד. ושאר בוציני דנהורא הם ה' ככבי לכת הנשארים וכנגדם ז' ספירות הבנין כי חמה ולבנה עם ה' ככבי לכת הם ז' ואל יקשה בעיניך כי ז' ספירות הם השש קצוות שהם המזלות כדפרישית כי שש קצוות אלו הם ביסוד עצמו בסוד שוקיו עמודי שש כי הוא מקבלם מלמעלה ונעשי' בו שנים עשר בסוד אור ישר ואור חוזר ובסוד נהירו ונציצו כדפרישית ולכן נקראים מזלות כי היסוד נקרא מזל להיותו מושך את הטיפה זרעית מהמוח העליון ואמנם שמשא וסיהרא ושאר בוציני נהורא שהם חמשה ככבי לכת כדפרישית הם שבע' ספירות הבנין עצמם המתגלים ביסוד ומשפיעים בו ועוד כי ששה קצוות הם בסוד ת"ת הכלול משש קצוות ושבעה ספירות הם כנגד ז' ככבי לכת ואין זה בשש קצוות כי אלו בת"ת עצמו לבדו בהכללו מהם וזה בבנין עצמו ודי בזה. ודע כי כמו שהמלכות תקרא חכמה. כן חכמה שבז"א תקרא חכמה תחתונה בבחי' החכמה העליונה הקדומה ואליה כיון באומרו אלין אינון דמסתכלי ברזא דחכמתא שמסתכלין בפנימיית החכמה כי שבז"א בסוד נשמתא שהיא חכמה העליונה בסוד הדעת וזמ"ש נהרין ונציצין בזיוא דחכמתא עלאה וכמו שיש ביסוד תחתון תשעה מלמעלה למטה וט' מלמטה למעלה כן בסוד דעת המפסיק בין אריך אפין לז"א יש אלו וזמ"ש בזהר נהירו נציצו דנהרא דנפיק מעדן שהוא סוד הדעת היוצא מעדן עליין ונכנס במוח ז"א ויש בדעת זה נהירו ונציצו כדפרישית והמסתכלין בפנימיות חכמה זו שהוא סוד הדעת נהרין ינציצין בדוגמתו ודעת זה יקרא רקיע עליון בסוד בינה הנקרא רקיע כנודע ואם אין דעת אין בינה אם אין בינה אין דעת ומצד היותו רקיע מפסיק בין אריך אפין לז"א יש בו נהירו ונציצו כדפרישית. ולפיכך נקרא רזא סתימא כי זה נעלם מאד ולפיכך יש ברקיע זה ככבים שהם הנשמות כי שם (ע"ג) שרשם בסוד עלמא דאתי וכן י"ב מזלי בסוד מזל שכאן מתפשט וכן שמשא וסיהרא וכל אינון בוציני נהורא שרשם בו בעלמא עלאה בסוד ויבנהו שבע שנים והדברים עתיקים (שער מאמרי רשב"י). ז"ן (רח"ו).

<sup>6</sup> יעקב ולא דוד המדבר ויתר ההארות (רמ"ז).

<sup>7</sup> בסוד חשמ"ל (רח"ו).

<sup>8</sup> ועליהן נ"א ענפוי חפייין על כל אינון (דכך אמנת).

## זהר שמות

ואילנין<sup>1</sup> ובוסמין דבגנתא במאנין דכשרן<sup>2</sup>  
ומטללין תחותיה כל חיות ברא וכל צפרי  
שמיא ידורון תחות אינון ענפין

זהר איבא<sup>3</sup> דאילנא יהיב חיין לכלא קיומיה  
לעלם ולעלמי עלמין<sup>4</sup> סטרא אחרא לא שריא  
ביה אלא סטרא דקדושה זכאה חולקיהון  
אינון דטעמין מניה אינון קיימין לעלם ולעלמי  
עלמין אלין אקרון משכילים וזכאן חיין בהאי  
עלמא וחיין בעלמא דאתי

זהר<sup>6</sup> אילנא דא<sup>7</sup> זקפא לעילא לעילא<sup>8</sup> חמש  
מאה פרסי<sup>9</sup> הלוכיה שתין רבוא<sup>10</sup> איהו  
בפשיטותיה בהאי אילנא קיימא חד זהרא<sup>11</sup>  
(זהר)<sup>12</sup> דכל גוונין קיימין ביה ואינון גוונין  
סלקין ונחתין ולא מתישבין בדוכתא אחרא  
בר בהוא אילנא כד נפקי מניה לאתחזאה  
בגו זהר דלא נהרא מתישבין ולא מתישבין  
קיימן ולא קיימן בגין דלא מתישבין באתר  
אחרא מאילנא דא נפקי תריסר שבטין<sup>13</sup>  
דמתחמן ביה ואינון נחתו בהאי זהר<sup>14</sup> דלא  
נהרא לגו גלותא דמצרים בכמה משיריין  
עלאין הדא הוא דכתיב (שמות א א) ואלה  
שמות בני ישראל וגו'

רבי שמעון פתח (יחזקאל א ג) היה היה דבר  
ה' היה היה תרי

ב/ב

ועצים ובשמים שבגן בכלים כשרים  
ומסתופפים תחתיו כל חיות השדה וכל  
ציפורי השמים דרים תחת אותם  
הענפים

זהר פרי האילן נותן חיים לכל קיומו  
לעולם ולעולמי עולמים הצד האחר  
אינו שרוי בו אלא רק צד הקדושה  
אשרי חלקם של אלה שטועמים ממנו  
הם עומדים לעולם ולעולמי עולמים  
אלה נקראים משכילים וצדיקים חיים  
בעולם הזה וחיים לעולם הבא.

זהר העץ הזה זקוף למעלה למעלה  
חמש מאות פרסאות הלוכו הוא ששים  
רבוא בהתפשטותו בעץ הזה קיים זהר  
(זהר) אחד שכל הצבעים קיימים בו  
וצבעים הללו עולים ויורדים לא  
מתיישבים במקום אחר פרט לאותו  
האילן כשיוצאים ממנו להראות בתוך  
זהר שלא מאיר מתיישבים ולא  
מתיישבים עומדים ולא עומדים משום  
שלא מתיישבים במקום אחר מעץ זה  
יוצאים שנים עשר שבטים שמתחמים  
בו והם יורדים בזהר הזה שלא מאיר  
לתוך גלות מצרים בכמה<sup>5</sup> מחנות  
עליונים זהו שכתוב ואלה שמות בני  
ישראל וגו'.

רבי שמעון פתח ה'ה ה'ה דבר ה' למה  
היה היה שני

<sup>1</sup> פירוש הרמ"ז על זוהר שמות - עמוד 2

דיוקנין ואילנין וכו'. מצאתי כתוב מהר"ץ ז"ל וז"ל, פה מדבר אחר התיקון וזהו דיוקנין עשויים  
קוים. ובוסמין דבגנתא במאנין דכשרן, ר"ל שהכלים הראשונים נשברו להפריד מהם הרע שהיה  
מעורב בהם טוב ורע קדושה וקליפה ששירתם היא טהרתן, ולכן אז לא היה ביסוס מצד הרע  
המעורב בהם, ולא היו מאנין דכשרן, אבל לאחר הבירור שנעשו דיוקנין בקוים אז היה ביסוס  
ונקראו כלים כשרים, שכשנשברו נפרד המות מהם, ונתקנו ונשארו כשרים, ואז זוהר וכו' יהיב חיין  
לכלא, ע"כ. קיומא לעלם, וכן קם באיתן תמיד דלא פסיק מלהזדווג:

<sup>2</sup> קאי אדיוקנין הם המ"ן של כל א' (רח"ו).

<sup>3</sup> ת"ת (רח"ו).

<sup>4</sup> עיבור יניקה גדלות (רח"ו).

<sup>5</sup>

<sup>6</sup> יסוד (רח"ו).

<sup>7</sup> יסוד הנזכר (רח"ו).

<sup>8</sup> פי' היסוד עולה לת"ת לעילא ואח"כ עולה לדעת וזהו לעילא השנית (רח"ו).

<sup>9</sup> הם ה' חסדים (רח"ו).

<sup>10</sup> בסוד ר"ק (רח"ו).

<sup>11</sup> מלכות (רח"ו).

<sup>12</sup> יסוד (רח"ו).

<sup>13</sup> ב"ב גבולי אלכסון (רח"ו).

<sup>14</sup> מלכות (רח"ו).

## זהר שמות

זמני אמאי<sup>1</sup> ותו אית לשאלא אי יחזקאל נביאה מהימנא הוה אמאי גלי כל מה דחמא מאן דמלכא<sup>2</sup> אעיל ליה בהיכליה אית ליה לגלאה רזין דחמי אלא ודאי<sup>3</sup> יחזקאל נביאה מהימנא הוה<sup>4</sup> וכל מה דחמא במהימנותא איהו וברשותא דקב"ה גלי כל מה דגלי וכלא אצטריך<sup>5</sup>

אמר רבי שמעון<sup>6</sup> מאן דרגיל למסבל צערא אף על גב דאתי לפום שעתא צערא סביל מטלנוי ולא חייש אבל מאן דלא רגיל בצער והוה כל יומי בתפנוקין ועידונין ואתי ליה צערא דא איהו צערא שלים ועל דא אצטריך למבכי כך ישראל<sup>7</sup> כד נחתו למצרים רגילין בצערא הוה דהא כל יומי דההוא זכאה אבוהון בצערא הוה ועל דא סבלו גלותא כדקא יאות<sup>8</sup> אבל גלותא דבבל ההוא הוה צערא שלים ההוא הוה צערא דעלאין ותתאין בכאן עליה עלאין דכתיב (ישעיה לג ז) הן

פעמים ועוד יש לשאל אם יחזקאל הנביא נאמן היה למה גלה כל מה שראה מי שהמלך מכניס אותו להיכלו יש לו לגלות סודות שראה אלא ודאי שיחזקאל היה נביא נאמן וכל מה שראה באמונה הוא וברשותו של הקדוש ברוך הוא הוא גילה כל מה שגילה והכל לצורך.

אמר רבי שמעון מי שרגיל לסבול צער אף על גב שבא לפי שעה צער סובל משאו ולא חושש אבל מי שלא רגיל בצער וכל ימיו היה בתפנוקים ועדונים ובא לו צער זהו צער שלם ועל זה צריך לבכות. כך ישראל כשירדו למצרים היו רגילים בצער שהרי כל ימי אותו צדיק שהוא אביהם היו בצער ולכן סבלו את הגלות כראוי אבל גלות בבל, ההיא היתה צער שלם אותו היה צער שעליונים ותחתונים בכו עליו עליונים שכתוב הן אראלים צעקו חצה וגו'

<sup>1</sup> קושיא זו היא כפולה, כי בראשונה מדייק למה נכתב היה הראשון בה' שהיל"ל בו, כמש"ה (במדבר ל ז) ואם היו תהיה לאיש, וזה שאמר היה היה. ואחר כך מקשה למה אמרו שני פעמים. ותו אית לשאלא, כלומר הראשון הוא דיוק בתיבות, אבל יש לשאול שאלה מתמיהה מאד, והיא כי אמרו בפרק התכלת, שאלמלא חנינא בן חזקיה היו גונזים ספר יחזקאל מפני שהיה נראה כסותר דברי תורה (רמ"ז).

<sup>2</sup> זו קושיא על דרך הסוד, שידוע שבזמן שליטת הקליפות צריך להעלים הסודות, אם לא כבזמן הרשב"י שגדלה מעלתו מאד וכעין זמנינו זה שמצוה לעסוק בהם ולגלותם לראויים, כמ"ש הרח"ו זלה"ה. וז"ש כיון שהקב"ה מלך העולם העלהו בהיכלו שיכנס בהעלמו לראות בכבודו, איך מלאו לבו לגלות סודותיו בחו"ל (רמ"ז).

<sup>3</sup> ירצה דעדיף חיליה דיחזקאל לבלי יירא מגלות הרזים בחו"ל מכמה טעמים (רמ"ז).

<sup>4</sup> פי' ובה מתורץ גם קושיא קמייא אהיה היה תרי זמני דר"ל שהיה מה שלא היה שאע"פ שאין ראוי לנביא לגלות מצפוני המלך יחזקאל ברושת הקב"ה גילה לצורך שעה כל מה דחמא (מ"מ).

<sup>5</sup> פי' שלשה טעמים שאמרנו כולם הוצרכו בין מבחינת יחזקאל שהיה נביא מוחזק, ובין מבחינת נבואתו שהיתה בסוד ב"ע, ובין משורש העליון דאצילות שעדיין עמד כחו בו (רמ"ז).

<sup>6</sup> אחר שנתן טעם לשבח למה שגלה יחזקאל וברשותא דקב"ה גלי, נמשך להוסיף טעם לעיקרא דמילתא, פי' מפני מה הרשה ה' את נביאו לגלות אותו המראה ולמה באה לו מתחילה, ולזו מטעים במסקנא דמילתא שהיה כן לנחם לבם של ישראל שלא יתיאשו מן הרחמים כדמסיק לתתא (רמ"ז).

<sup>7</sup> שמתחילה כשירדו למצרים אמר להם אביהם רדו שמה וכמו שאמרו רז"ל, ורצה לומר קבלו עליהם גזירת רד"ו שנה, והם היו מאז רגילים בצער, ועל דרך בעל תשובה, והראיה דהא כל יומי דההוא זכאה וכו', הוא מ"ש בפיו (בראשית מז ט) מעט ורעים, מפני שתמיד היה מכוין לתקן הניצוצין הטובים שנפלו לימי ר"ע בק"ל שנים דאדה"ר שהוא היה שופריה, וכמו שכתבתי לעיל ריש פרשת ויחי, ושם אמרתי שהוא עליו השלום תיקן כוללות הפגם בבחינת אדה"ר שהיה שורש כל אותן הנשמות, ולכן קוראו בכאן בשם זכאה מפני שבבחינת עצמו כבר היה זכאי ומבורר ומאז חלה החובה על השבטים ויוצאי יריכו לפקח על פרטות תיקון הניצוצות מצד עצמן שיצאו ונפגמו בק"ל שנים בבחינת קרי (רמ"ז).

<sup>8</sup> הניצוצות הנופלות בקליפות אין נפילתם שוה, כי הרי גם הן אינן שוות בעצמם, שיש שרובם טוב ויש שקולות ויש שרובן רע והם מדרגות ב"ע כידוע, ולכן אין אופן ירידתם (נ"א בריתן) שוה, כי הראשונות תתבררנה יותר בקלות ובמעט טורח וכיוצא, ולכן נאמר (בראשית טו יג) גר יהיה זרעך וגו', דהיינו ג' מינים, גר ועבדום וענו, כי עבדום רומז לזמן שהמצרים יעבדו אותם וזה היה כל זמן שמלך יוסף, וגר הוא אחר מותו עד שנולדה מרים שהיו במיצוע לא בממשלה ולא בשעבוד, ומשם ואילך היו בעיניו והוא בסדר שלשה בחינות הנזכרים כנגד ב"ע. הכלל העולה שגלות מצרים היה תיקון ורצוני ולכן עשאוהו כראוי כי מתחילה הכינו עצמם לעשותו ברעות נפשם (רמ"ז).

## זהר שמות

אראלם צעקו הוצה וגו' תתאין דכתיב (תהלים קלז א) על נהרות בבל שם ישבנו וגו' כלהון בכו על גלותא דבבל מאי טעמא בגין דהוון בתפנוקי מלכין דכתיב (איכה ד ב) בני ציון היקרים וגו'

(דתנן אמר רבי יצחק מאי דכתיב (ירמיה ט ט) על ההרים אשא בכי ונהי אלא אלין אינון טוריא רמיא דעלמין ומאן אינון טוריא רמיא אינון בני ציון היקרים המסולאים בפז) והשתא הוון נחתין בגלותא בריחיא על קדליהון וידיהון מהדקן לאחורא וכד עאלו בגלותא בבבל חשיבו דהא לית להו קיומא לעלמין דהא קב"ה שביק לון ולא ישגח בהון לעלמין ותנינן אמר רבי שמעון בההיא שעתא קרא קב"ה לכל פמליא דיליה וכל רתיבין קדישין וכל חיליה ומשרייתיה ורברבנוי וכל חילא דשמיא ואמר לון מה אתון עבדין הכא ומה בני רחימאי בגלותא דבבל ואתון הכא קומו חותו כלכון לבבל ואנא עמכון דהא הוא דכתיב (ישעיה מג יד) כה אמר ה' למענכם שלחתי בבלה וגו' למענכם שלחתי בבלה דא קב"ה והורדתי בריחיים כולם אלין כל רתיבין ומשריין עלאין

כד נחתו לבבל אתפתחו שמיא ושראת רוח נבואה קדישא על יחזקאל וחמא כל מה דחמא ואמר לון לישראל הא מאריכון הכא וכל חילי שמיא ורתיבוי דאתו למידר ביניכון לא הימנוהו עד דאצטריך לגלאה כל מה דחמא וארא כך וארא כך ואי גלי יתיר ממה דגלי כלא אצטריך כיון דחמו ישראל כך חדו וכד שמעו מלין מפומיה דחזקאל לא חיישו על גלותהון כלל דהא ידעו דקב"ה לא שביק לון וכל מה דגלי ברשותא גלי ותנינן בכל אתר דישראל גלו תמן שכינתא גלתה עמהון והכא בגלותא דמצרים מה כתיב (שמות א א) ואלה שמות בני ישראל וגו' כיון דכתיב בני ישראל מהו את יעקב הבאים אתו אצטריך למימר אלא אלה שמות בני ישראל<sup>2</sup> אינון רתיבין ומשריין עלאין דנחתו עם יעקב בהדי

תחתונים שכתוב על נהרות בבל שם ישבנו וגו' וכולם בכו על גלות בבל. למה כי היו בתפנוקי מלכים שכתוב בני ציון היקרים וגו'.

(ששינו אמר רבי יצחק מהו שכתוב על ההרים אשא בכי ונהי אלא אלה הם הרים רמים של העולמים ומי הם אותם הרים רמים אלו בני ציון היקרים המסולאים בפז) ועכשיו היו יורדים לגלות עם רחיים על ערפם וידיהם מהדקות לאחור וכאשר נכנסו לגלות בבל חשבו שאין להם קיום לעולמים שהרי הקדוש ברוך הוא עזב אותם ולא ישגיח בהם לעולמים. ושנינו אמר רבי שמעון באותה שעה קרא הקדוש ברוך הוא לכל הפמליא שלו וכל המרכבות הקדושות וכל חיילותיו ומחנותיו וגדוליו וכל חיל השמים ואמר להם מה אתם עושים כאן ומה בני אהובי בגלות בבל ואתם כאן קומו רדו כולכם לבבל ואני עמכם זהו שכתוב כה אמר ה' למענכם שלחתי בבלה וגו' למענכם שלחתי בבלה זה הקדוש ברוך הוא והורדתי בריחיים כולם אלה כל המרכבות והמחנות העליונים.

כשירדו לבבל נפתחו השמים ושרתה רוח נבואה קדושה על יחזקאל וראה כל מה שראה ואמר להם לישראל הרי אדונכם כאן וכל חילי השמים ומרכבותיו שבאו לדור ביניכם לא האמינו לו עד שהצטרך לגלות כל מה שראה וארא כך וארא כך ואם גילה יותר ממה שגילה הכל הוצרך כיון שראו ישראל כך, שמחו וכששמעו דברים מפי יחזקאל לא חששו על גלותם כלל שהרי ידעו שהקדוש ברוך הוא לא עזב אותם וכל מה שגילה גלה ברשות \*ושנינו בכל מקום שגלו ישראל שם השכינה גלתה עמהם וכאן בגלות מצרים מה כתוב ואלה שמות בני ישראל וגו' כיון שכתוב בני ישראל מה זה את יעקב, היה צריך לומר הבאים איתו אלא אלה שמות בני ישראל הם אותם מרכבות ומחנות

1

<sup>2</sup> נראה שהם אותם המלאכים הנזכרים בפרשת בהעלותך קנ"ד, שהם מרכבות היצירה כדמשמע משם שקבע אותו ענין על פסוק (יחזקאל א יט) ובלכת החיות, ולכן נקראו בני ישראל שהוא זעיר המקנן ביצירה, והם "ב ראשים כנגד" ב דגלים (רמ"ז).

## זהר שמות

עליונים שירדו עם יעקב עם השכינה לגלות מצרים. שכנינתא<sup>1</sup> בגלותא דמצרים

\*לשון אחר: ואמר ר"ש בשעה זו שמחו ישראל שמחה שלימה בעזרה של אדונם שהיה עמהם וכל א' מהם נכנס רצון הלב בהרבה אהבה למסור נפשו על קדושת אדונם ולכן גילה יחזקאל כל מה שגילה.

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו רבי חייא פתח (שיר ד ח) אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי תשורי מראש אמנה מראש שניר וחרמון ממעונות אריות מהררי נמרים פסוק זה נאמר על כנסת ישראל בשעה שיצאו ישראל ממצרים וקרבו להר סיני לקבל תורה אמר לה הקדוש ברוך הוא אתי מלבנון מאותו עדון העליון באה כולה שלמה כמו הלבנה הזאת כשמשלת מהשמש בכל אור והתנוצצות

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו רבי חייא פתח (שיר ד ח) אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי תשורי מראש אמנה מראש שניר וחרמון ממעונות אריות מהררי נמרים קרא על כנסת ישראל אתמר<sup>3</sup> בשעתא דנפקו ישראל ממצרים וקריבו לפורא דסיני לקבלא אורייתא אמר לה קב"ה אתי מלבנון מן ההוא עדונא עלאה<sup>4</sup> קא אתאת כלה שלימתא כהאי סיהרא דאשתלימת מן שמשא<sup>5</sup> בכל נהורא ונציצו<sup>6</sup>

נ/א  
אתי מלבנון תבואי<sup>7</sup> בנין לקבלא בניך אורייתא  
תשורי מראש אמנה תשורי כמה דאת אמר (ש"א ט טו) ותשורה אין להביא תקביל<sup>8</sup> (נ"א תקבלי) תקרובתא על בניך מראש אמנה מראשיתא דעאלו במהימנותא עלאה ואמרו (שמות כד ז) כל אשר דבר יהוה נעשה ונשמע והווי במתקלא חדא כמלאכין עלאין תשורי מראש אמנה תשורי כמו שנאמר ותשורה אין להביא תקביל (תקבלי) תקרובת על בניך מראש אמנה מהראשית כשנכנסו לאמונה העליונה ואמרו כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע והיו במשקולת אחד כמלאכים עליונים שכך כתוב בהם ברכו ה' מלאכיו גיבורי

<sup>1</sup> שהשכינה נקראת יעקב כי אשה כבעלה (רח"ו). וכן הוא בח"א קנ ע"א ורסו סע"ב, ועי' שערי הקדמות (דף נא סע"ג) וכן הוא בשערי יעקב ולא (סוף פרק ג) ובספר שעה"פ (פ' ויגש סי' מו) (כללים ח"א עא ע"ב).

<sup>2</sup> עי' ח"א קו ע"ב שזה לשון של יצרו.

<sup>3</sup> פי' על המלוכת שכונסת בתורה הארת ישראל בעלה וכן כתב הרח"ו בפ' אמור (מ"מ).

<sup>4</sup> חכמה (רח"ו).

<sup>5</sup> ז"א (רח"ו).

<sup>6</sup> חו"ג (רח"ו). ור"ל שביציאת מצרים קבלה המלכות הארה מאבא הנק' לבנון לפי שבשאר הימים הגדלתה מהחו"ג שבז"א ועתה נגדלת גדלות גדול ע"י אבא וז"ש מן ההוא עדונא עלאה קא אתת וכו' דאשתלימת מן שמשא, שר"ל כמו שנגדלת מז"א בשאר הזמנים עתה נגדלת מבא גדלות גדול והטעם לפי שרצו ישראל לקבל התורה שהיא מיסוד אבא לכן עת הקבלה המלכות הארתה מאבא וז"ש אתי מלבנון תבואי בנין לקבלא בניך אורייתא (מ"מ).

<sup>7</sup> כביכול אומר לה המעלה גדולה, שיש לנו שאנחנו מקבלים מפה דא"א הבל ואורות מקיפים להאיר אותנו כמ"ש בשערי א"א פרק יב, והנה מבואר בשערי הולדת אר"א כי לעולם הטיפה יוצאת משם ע"ב והוא יר"ד הי"ו וי"ו שהוא חב"ד, ומתלבשת בשם יר"ד וה"א וא"ו עוד בשם ב"ן יר"ד ה"ה ו"ו ה"ה. והיה"ו דב"ן גימ' מ"ב והוא סוד מ"ב זווגים דחיק וגרון, והנה יה"ו דע"ב גימ' ז"ן, ויה"ו דמ"ה גימ' ט"ל, ושנהים גימ' צ"ו ועם יה"ו דב"ן שגימ' מ"ב כולם גימ' חק"ל מנין לבנון, וכאשר יורד למלכות נעשית חלק תפוחין (מ"מ).

<sup>8</sup> לךך אמת גורם את המוסכג.

## זהר שמות

דהכי כתיב בהו (תהלים קג כ) ברכו יהו"ה מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו<sup>1</sup> כדין קבילת כנסת ישראל תשורה

מראש שניר וחרמון<sup>2</sup> דא טורא דסיני דקריבו לגביה ואתעתדו תחותיה דכתיב (שמות יט יז) ויתיצבו בתחתית ההר ממעונות אריות<sup>3</sup> אלין בני שעיר דקב"ה זמין לון באורייתא ולא בעו לקבלה מהררי נמרים אלין בני ישמעאל דכתיב (דברים לג ב) יהו"ה מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרבבות קודש מאי ואתה מרבבות קודש דתנינן כד בעא קב"ה למיהב אורייתא לישראל אתו משריין דמלאכין עלאין פתחו ואמרו (תהלים ח ב) יהו"ה אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים בעאן דיתיהיב לון אורייתא אמר לון קב"ה וכי אית בכון מותא<sup>4</sup> דכתיב (במדבר יט יד) אדם כי ימות באהל (דברים כא כב) וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת חטא אית ביניכו וכי אתון בעאן לדינין אית ביניכו גזל או גנבה דכתיב (שמות כ יג) לא תגנב אית ביניכו נשין דכתיב (שם) לא תנאף אית ביניכו שקרא דכתיב (שם) לא תענה ברעך עד שקר אית ביניכו חמדה דכתיב (שם יד) לא תחמד מה אתון בעאן אורייתא מיד פתחו ואמרו (תהלים ח י) יהו"ה אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ ואלו אשר תנה הודך על השמים לא כתיב ועל דא ואתה מרבבות קודש כדין מימינו אש דת למו

רבי יוסי אוקים להאי קרא כד נחתת שכינתא בגלותא דמצרים<sup>5</sup> ורבי שמעון אמר האי קרא על רזא דיהודא דמהימנותא אתמר אתי מלבנון כלה קול<sup>6</sup> אמר לדבור<sup>7</sup> אתי בגין דהא קול אתי לדבור ומדבר לה בהדיה

כח עושי דברו לשמוע בקול דברו אז קבלה כנסת ישראל תשורה.

מראש שניר וחרמון זה הר סיני שקרבו אליו והתיצבו תחתיו שכתוב ויתיצבו בתחתית ההר ממעונות אריות אלו בני שעיר שהזמינם הקדוש ברוך הוא לתורה ולא רצו לקבלה מהררי נמרים אלו בני ישמעאל שכתוב ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרבבות קודש. מה זה ואתה מרבבות קודש ששנינו כשרצה הקדוש ברוך הוא לתת תורה לישראל באו מחנות של מלאכים עליונים פתחו ואמרו ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים ורצו שתורה תנתן להם

אמר להם הקדוש ברוך הוא וכי יש בכם מות שכתוב אדם כי ימות באהל וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת יש ביניכם חטא וכי אתם צריכים דינים יש ביניכם גזל או גנבה שכתוב לא תגנוב יש ביניכם נשים שכתוב לא תנאף יש ביניכם שקר שכתוב לא תענה ברעך עד שקר יש ביניכם חמדה שכתוב לא תחמוד, אז למה אתם רוצים וצריכים ומבקשים תורה מיד פתחו ואמרו ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ ואלו אשר תנה הודך על השמים לא כתוב ועל כך ואתה מרבבות קודש אז מימינו אש דת למו.

רבי יוסי ביאר פסוק זה כשירדה שכינה לגלות מצרים ורבי שמעון אמר פסוק זה על סוד יחוד האמונה נאמר אתי מלבנון כלה הקול אמר לדיבור אתי משום שהרי קול בא לדבור ומנהיגו עמו

<sup>1</sup> שהמלכים מקדימים עשיה לשמיעה, וכן אמרו ישראל שניר וחרמון דא טורא דסיני, וכאלו אמר תשורי מראש שניר וחרמון, ונק' סיני שניר וחרמון, וכדרז"ל שניר שונא ניר העוסק בתורה פורק ממנו עול מלכות ועול ד"א (מ"מ).

<sup>2</sup> מה חרמון זה כל טובו גנוז בתוכו כך הר סיני (מ"מ)

<sup>3</sup> תשורי גם ממעונות אריות ומהררי נמרים, שלא רצו לקבל התורה, ונטל הקב"ה חלק מאורתם ונתנו לישראל ומהם נתעטרה השכינה (מ"מ).

<sup>4</sup> ובמס' שבת אמר שמשה אחז בכסא הכבוד והחזיר להם תשובה (מ"מ)

<sup>5</sup> ופי' הפסוק לר"י כמ"ש הזהר בדף ה' שמפרש הכתוב בשעת ירידת השכינה בגלות מצרים (מ"מ).

<sup>6</sup> ז"א (רח"ו).

<sup>7</sup> מלכות (רח"ו).

## זהר שמות

למהוי כהרא בלא פרודא כלל בנין דקול  
איהו כלל דבור איהו פרט ועל דא כלל  
אצטריך לפרט ופרט אצטריך לכלל דהא לית  
קול בלא דבור<sup>1</sup> ולית דבור בלא קול ועל דא  
אתי מלבנון כלה וגו' דעקרא דתרווייהו  
מלבנון קא אתיין<sup>2</sup>

תשורי מראש אמנה דא איהו גרון<sup>3</sup> דמתמן  
נפקא רוחא לאשלמא כלא מרזא דלבנון  
סתים וגניז<sup>4</sup> מראש שניר וחרמון דא איהו  
לישנא<sup>5</sup> רישא ואמצעיתא דמתכא לדבור  
ממעונות אריות אלין אינון שינים מהררי  
נמרים<sup>6</sup> אלין אינון שפון שלימו דאשתלים  
בהו דבור<sup>7</sup>

ואלה שמות בני ישראל (שמות א א) רבי  
חייא פתח (משלי כג ו) אל תלחם<sup>8</sup> את לחם  
רע עין ואל תתאו למטעמתיו אל תלחם את  
לחם רע עין בנין דנהמא או הנאה דההוא בר  
נש דהוי רע עין לאו איהו כדאי למיכל  
ולאתהני מניה דאי כד נחתו ישראל למצרים  
לא יטעמון נהמא דמצראי לא אשתבון  
בגלותא ולא יעיקון לון מצראי אמר ליה רבי  
יצחק והא גזרא אתגזר אמר ליה בלא איהו  
כדקא יאות דהא לא אתגזר במצרים דווקא  
דהא לא כתיב (בראשית טו יג) כי גר יהיה  
זרעך בארץ מצרים אלא בארץ לא להם  
ואפילו בארעא אחרא אמר רבי יצחק מאן  
דאיהו בעל נפש (ס"א לא ייכול עם בר נש)

להיות כאחד בלי פירוד כלל משום  
שקול הוא כלל דיבור הוא פרט ולכן  
כלל צריך לפרט ופרט צריך לכלל שהרי  
אין קול בלי דיבור ואין דיבור בלי קול  
ועל זה אתי מלבנון כלה וגו' שעיקר  
שניהם באים מלבנון.

תשורי מראש אמנה זהו גרון שמשם  
יוצאת רוח להשלים את הכל מסוד  
הלבנון הנסתר והגנוז מראש שניר  
וחרמון זוהי לשון ראש ואמצע שחותכת  
את הדיבור ממעונות אריות אלה הם  
שינים מהררי נמרים אלה הם שפתיים  
השלמות שבהם נשלם הדיבור.

ואלה שמות בני ישראל רבי חייא פתח  
אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאו  
למטעמתיו אל תלחם את לחם רע עין  
משום שלחם או הנאה של אותו איש  
שהוא רע עין אינו כדאי לאכול ולהנאות  
ממנו שאלו כשירדו ישראל למצרים לא  
יטעמו לחם של המצרים לא היו  
נשארים בגלות ולא היו מציקים להם  
המצריים אמר לו רבי יצחק והרי נגזרה  
גזרה אמר לו הכל הוא כראוי שהרי לא  
נגזר דווקא במצרים שהרי לא כתוב כי  
גר יהיה זרעך בארץ מצרים אלא בארץ  
לא להם ואפילו בארץ אחרת אמר רבי  
יצחק מי שהוא בעל נפש (לא יאכל עם  
אדם) שמאכלו יותר מאשר שאר בני  
אדם או מי שהולך אחר מעיו אם יפגש

<sup>1</sup> עי' רע"מ פנחס רכח ע"ב (לש"ו).

<sup>2</sup> מטיפת אבא (רח"ו), ור"ל ז'ין שרשם הראשון מטיפת אבא בסוד ו"ד דיו"ד (מ"מ).

<sup>3</sup> בינה (רח"ו).

<sup>4</sup> מסוד החיך יסוד אבא (רח"ו). ור"ל שרש ז'ין היו בטיפת אבא ואח"כ נתנם באימא שהיא גרון,  
וז"ש הזהר דמתמן נפקא רוחא לא שלמא כולא דהיינו תכלית שלימותם הוא באימא, אבל השורש  
הוא מאבא, וז"ש מרזא דלבנון סתים וגניז, ואע"פ שעיקר חיך הוא ביסוד דמ"ס, כמ"ש בואצ"ח, ג"כ  
יסוד אבא נק' חיך בהשאלה (מ"מ).

<sup>5</sup> סוד מזלא (רח"ו), ר"ל שתחילה הזכיר הכתוב זוג או"א, שמהם יצאו ז'ין, ולכך אמר אתי מלבנון  
קול אומר לדיבור וכו', ועיקר דתרווייהו מלבנון שהוא אבא ואחרי הנתנם באימא אמר תשורי וכו'  
דא איהו גרון, ומפני שכלל בדינו שכל מקום שיש זוג תחתון צריך שיקדום אליו זוג עליון דנשיקין  
שהוא בפה דכל פרצוף, לכך אמר הכתוב מראש שניר וחרמון שהוא הלשון שנק' דעת ונקרא מזלא  
שמזווג חו"ב שבפה, כמ"ש הרב ז"ל שחיך וגרון הם בחי' חו"ב ומזדווגים ע"י הלשון שהוא הדעת  
(מ"מ).

<sup>6</sup> מהררי נמרים גי' שפת"י עם ד' אותיות והכולל ונמר גימ' פ"ר עם י' אותיות דמנצפ"ך כפול והם  
סוד בחי' פ"ר דינים הנרמזים בשפתיים (רח"ו).

<sup>7</sup> נמר בא"ת ב"ש ט"ג גימ' כ"ב אתוון והיינו דאשתלים בהו דיבור (רח"ו).

<sup>8</sup> חוש העין מוציא ניצוציו לחוץ, וגם נודע שחוש זה קרוב אל חוש המשותף שהוא מח הדעת יותר  
משאר החושים, ולכן מקבל כח גדול מן הנשמה שהיא בדעת, ומפני זה אם הנשמה קדושה יזל רוב  
טוב דרך מעין העין, ואם טמאה היא יצאו ניצוצות רעים המזיקים כנודע מכמה מעשים, ובלעם  
יוכיח שהיה מסיגי הדעת ועינו רעה ומשחית בה מאד (רמ"ז).



## זהר שמות

דמיכליה יתיר משאר בני נשא או מאן דהוא אזיל בתר מעוי אי אערע בההוא רע עין יכוס גרמיה ולא ייכול מנהמא דיליה דלית נהמא בישא בעלמא בר מההוא לחם רע עין מה כתיב (בראשית מג לב) כי לא יוכלון המצרים לאכל את העברים לחם כי תועבה היא למצרים הא לחם רע עין

תלתא אינון דדחיין שכינתא<sup>1</sup> מעלמא וגרמין דדיוריה דקודשא בריך הוא לא הוי בעלמא<sup>2</sup> ובני נשא צווחין ולא אשתמע קליהון ואלין אינון מאן

ג/ב

דשכיב בנדה בגין דלית מסאבו תקיף בעלמא<sup>3</sup> בר מסאבו דנדה מסאבו דנדה קשיא מכל מסאבו דעלמא<sup>4</sup> אסתאב איהו<sup>5</sup> וכל דמתקרבין בהדיה יסתאבון עמיה בכל אתר<sup>6</sup> דאזלין אתדחייא שכינתא מן קמיייהו<sup>7</sup> ולא עוד אלא דגרים מרעין בישין על גרמיה ועל ההוא זרעא דיוליד דכיון דיקרב בר נש לגבי נדה ההוא מסאבו דליג עליו<sup>8</sup> וישתאר

באותו רע עין ישחוט עצמו ולא יאכל מלחמו שאין לחם רע בעולם חוץ מאותו לחם של בעל עין הרע מה כתוב כי לא יוכלון המצריים לאכול את העיברים לחם כי תועבה היא למצרים הרי לך לחם של רע עין.

שלשה הם שדוחים שכינה מן העולם וגורמים שדיורו של הקדוש ברוך הוא לא יהיה בעולם ובני אדם צועקים ולא נשמע קולם ואלה הם מי

ששוכב עם נדה משום שאין טומאה חזקה בעולם חוץ מטומאת הנדה וטומאת הנדה קשה מכל טומאה בעולם הוא נטמא וכל המתקרבים אליו נטמאים עמו בכל מקום שהולכים נדחית שכינה מלפניהם. ולא עוד אלא שגורם צרות רעות על עצמו ועל אותו זרע שיוליד שכיון שיקרב אדם לנדה אותה טומאה קופצת עליו ונשארת בכל

<sup>1</sup> עיקר הפגמים שפוגמים בני איש הוא בשכינה מפני שאורה מתפשט בעוה"ז, וכדק"ל רחל מקננא בעשיה, ואז מסתלק גם אור זעיר המקנן ביצירה, כי בהתמעט אור מלכות נאמר בזעיר (ישעיה נב יד) משחת מאיש מראהו כנזכר בסה"כ בתפילת ראש השנה, והוא הוא מה שאמר בכמה מקומות שהפגם מגיע ב"ה, וזהו האמור כאן דדחיין שכינתא מעלמא, שמתעלם ומסתלק זיוה (רמ"ז).

<sup>2</sup> הוא הסתלקות אור זעיר מהעולם מפני שנהרס בית מושבו שהרי נאמר (ויקרא כו יא-יב) ונתתי משכני וגו' והתהלכתי בתוכם, ועיין בזוהר פרשת בחוקותי, ואז יש הפסק בין ר"ה ל"ה ולא תקובל התפילה שהכוונה לאר"א כנודע, וז"ש ובני נשא צווחין, כי בני אדם הם מסוד מ"ה וב"ן והק"ל ה"ס ע"ב ס"ג עם הכולל (רמ"ז).

<sup>3</sup> הטעם לזה שעוצם הקלי' תקיף כשמתעצם מאחירתו בנוק' וכל שכן כשהוא בפנימיותה כמו שהוא בעוון זה, שידוע שיש ברחם האשה מקור ה' גבורות שמתקבצות שם בתוכיותו דוגמת יסוד הנוק' העליונה, וכשהן מכוסות בתוכו אין אחיזה לחיצונים אבל בצאתן לחוץ שזה מורה חולשת הכח ופגם המקור אז היא נדה נ"ד ה', שנדות ה' גבורות ויוצאות לחוץ, וכל המטמא בהן גורם שנד ה' שבשם מן העולם ונותן אחיזה עצומה לחיצונים, שמגביר ומכלכל טוב ורע שבדעת וגוברים הדינים התקיפים על החסדים, וטמ"א וטה"ר יחדיו גי' ר"ע, והוא ה' פעמים ד"ן וזהו נ"ד ה', ולכן גורם מרעין ורעות עליו ועל זרעו (רמ"ז).

<sup>4</sup> שכן רוב הנשים דוות בשעת וסתן בכובד ראש ובמכאובות שונים, והנדה מזקת הרבה בזמן נדותה עד שאומרים שאם תזרע איזה דבר לא יצלה, ועל הכל מוכנת לכשפים בנדותה, וכן אמר בזוהר פרשת חיי שרה קכו ע"ב, אי תעביד חרשין אצלחו בידהא יתיר מזמנא אחרא, עיי"ש (רמ"ז).

<sup>5</sup> שכן הוא מטמא אדם במגע ובמשא (רמ"ז).

<sup>6</sup> אפילו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ששם שכינה קבועה מכל מקום (רמ"ז).

<sup>7</sup> וגם זהו נד"ה נ"ד ה' (רמ"ז).

<sup>8</sup> כי שרש הנדות הוא בנקבה, וכשהחוטא בועלה נאמר (ויקרא טו כד) ותהי נדתה עליו, שאפילו שיבעלוה ביום אחרון לנדתה הוא טמא כתחילתה שאינו עולה לרגלה כאמור בגמרא ורש"י הביאו בחומש. וידוע שכתוב (ויקרא יח ו) ערוה וכתוב (מיכה א יא, חבקוק ג ט) עריה, לרמוז שכמו שנזכר כי טמ"א וטה"ר גי' ע"ר דהיינו נ"ד ה', פעמים שפוגם בחסדים שהם מסוד י"ה וגם בגבורות שהם מסוד ר"ה ושניהם חו"ג נקבצים ברחמה, וה"ס (ויקרא כ יח) מקורה הערה, י"ה פעמים י"ה רכ"ה ר"ה פעמים ר"ה קכ"א ושניהם בגי' מקו"ר, והער"ה גי' פ"ר שה"ס ה' גבורות, ולמדנו שהמקור נשחת ונהפך לגבורה, כלומר וכל יומיו יהא במסאבו, כי זאת הטומאה דבוקה בעולם ולכן לא נכתבה בו

## זהר שמות

בכל שייפין דיליה! זרעא דיוליד בההוא שעתא משכין עלוי רוח מסאבו<sup>2</sup> וכל יומוי יהא במסאבו דהא בנינא ויסודא דיליה איהו במסאבו רב ותקיף מכל מסאבא דעלמא דמיד דקריב בר נש לגבי נדה ההוא מסאבו דליג עלוי דכתיב (ויקרא טו כד) ותהי נדתה עלוי

מאן דשכיב בבת אל נכר דאעיל ברית קודש ואת קיימא ברשו אחרא דכתיב (מלאכי ב יא) ובעל בת אל נכר ותנינן לית קנאה קמי קב"ה בר קנאה דברית קדישא<sup>3</sup> דאיהו קיימא דשמא קדישא<sup>4</sup> ורוא דמהימנותא<sup>5</sup> מה כתיב (במדבר כה א) ויחל העם לזנות אל בנות מואב מיד ויחר אף יהויה בישראל רישי עמא דידעו ולא מחו בידיהו אתענשו בקדמיתא דכתיב (שם ד) קח את כל ראשי העם והוקע אותם ליהויה נגד השמש<sup>6</sup>

רבי אבא אמר מאי נגד השמש נגד הברית דאקרי שמש ועליה? אתמר (תהלים פד יב) כי שמש ומגן יהויה אלהים שמש ומגן דא ברית קדישא מה שמש זרח ואנהיר על עלמא אוף הכי ברית קדישא זרח ואנהיר גופא דבר נש מגן מה מגן איהו לאנגא עליה דבר נש אוף הכי ברית קדישא מגן עליה דבר נש ומאן דנטיר ליה לית נוקא בעלמא דיכיל למקרב בהדיה ודא הוא נגד השמש רישי עמא יתפסון בכל דרא ודרא בחובא דא אי ידעין ולא מקנאין ליה בגין דחובא דא עליהו לקנאה ליה לקדושא בריך הוא בהאי ברית מאן דאעיל קדושה דא ברשותא אחרא

איבריו אותו זרע שיוליד באותה שעה מושכים עלוי רוח טומאה וכל ימיו יהיה בטומאה שהרי הבנין והיסוד שלו הוא בטומאה רבה וחזקה מכל טומאה שבעולם שמיד שקרב אדם לנדה אותה טומאה קופצת עליו שכתוב ותהי נדתה עליו.

מי ששוכב עם בת אל נכר שמכניס ברית קודש ואות הברית לרשות אחרת שכתוב ובעל בת אל נכר ושנינו אין קנאה לפני הקדוש ברוך הוא חוץ מקנאה של ברית קודש שהיא ברית של השם הקדוש וסוד האמונה מה כתוב ויחל העם לזנות אל בנות מואב מיד ויחר אף ה' בישראל. ראשי העם שיודעים ולא מוחים בידיהם נענשו בתחלה שכתוב קח את כל ראשי העם והוקע אותם לה' נגד השמש

רבי אבא אמר מה זה נגד השמש נגד הברית שנקראת שמש ועליה נאמר כי שמש ומגן ה' אלהים שמש ומגן זו ברית קודש מה שמש זרח ומאיר על העולם אף כך ברית קודש זרח ומאיר את גוף האדם מגן מה מגן הוא כדי להגן על האדם אף כך ברית קודש מגנה על האדם ומי ששומר אותה אין נזק בעולם שיוכל לקרב אליו וזהו נגד השמש ראשי העם יתפסו בכל דור ודור בחטא זה אם יודעים ולא מקנאים לו משום שחובה זו עליהם לקנא לקדוש ברוך הוא בברית הזאת

מי שמכניס קדושה זו לרשות אחרת עליו כתוב לא יהיה לך אלהים אחרים

טהרה כמ"ש באשה נדה (ויקרא טו כח) וספרה לה שבעה ימים ואחר תטהר, אבל באדם כתיב סתם (טו כד) וטמא שבעת ימים ולא נאמר ואחר יטהר (רמ"ז).

<sup>1</sup> שבן הנדות יוצא מן הרח"ם המסתעף בכל רמ"ח איברים, וגם שמטמא בריתו שגם הוא קשר כל הגוף, וברית העליון אורכיה רמ"ח עלמין כדאיתא באדרא רבה, ולכן אברהם דאיהו אב"ר מ"ה ובסוד רמ"ח נולד בדם הנידות כמ"ש בספר הגלגולים, שרצתה הקליפה לטמאו כנזכר שם, ורמ"ח איבריו נעשים חר"ם (רמ"ז).

<sup>2</sup> צרעת (רח"ו).

<sup>3</sup> קנאה גימ' יוסף ולו נוגע הדבר (רח"ו).

<sup>4</sup> הוא זא, והיסוד הוא קיימא דיליה (מ"מ).

<sup>5</sup> היא מלכות שנק' אמונה, ור"ל שהיסוד דהוא קיימא בין לז"א ובין למלכות שהוא מקבל שפע הז"א ומשפיעו למלכות כי הוא עולה בסוד הדעת ומושך הטיפה לכל קצוות הגוף דז"א לכן קרי ליה קיימא דשמא קדישא שהוא ז"א (מ"מ).

<sup>6</sup> דריש כמשמעו והוקע לראשי העם (רח"ו).

<sup>7</sup> ועליהו (לכך אמת).

## זהר שמות

עליה כתיב (שמות כ ג) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני<sup>1</sup> לא תשתחוה להם ולא תעבדם<sup>2</sup> כי אנכי יהוה אלהיך אל קנא וכלא קנאה חדא ועל דא אתדחייא שכינתא מקמיה מאן דמשקר בברית קדישא דחתים בבשריה דבר נש כאילו משקר בשמא דקב"ה<sup>3</sup> מאן דמשקר חותמא דמלכא משקר ביה במלכא<sup>4</sup> לית ליה חולקא באלהא דישראל אי לא בחילא דתיובתא תדיר (ס"א יתיר)

רבי יוסי פתח ואמר<sup>7</sup> (ש"א יב ט) וישכחו את יהוה אלהיהם וגו' מאי וישכחו דדחו מנייהו ברית קיימא קדישא דהו גזרין ולא פרעין עד דאתת דבורה ונדיבת בהאי לכל ישראל כמה דכתיב (שופטים ה ב) בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו יהוה מאן דקטיל בנוי ההוא עוברא דמתעברא אתתיה<sup>8</sup> וגרים לקטלא ליה במעהא דסתיר בניינא דקב"ה ואומנותא דיליה אית מאן דקטיל בר נש והאי קטיל בנוי תלתא בישין עביד דכל עלמא לא יכיל למסבל ועל דא עלמא מתמונגא זעיר זעיר ולא ידיע וקב"ה אסתלק מעלמא וחרבא וכפנא ומותנא אתיין על עלמא ואלין אינון קטיל בנוי סתיר בניינא דמלכא דחיא שכינתא דאזלא ומשטטא

על פני לא תשתחוה להם ולא תעבדם כי אנכי ה' אלהיך אל קנא והכל קנאה אחת ועל זה נדחית שכינה מלפניו מי שמשקר בברית קודש שחתומה בבשר האדם כאלו משקר בשם הקדוש ברוך הוא מי שמשקר בחותם המלך משקר במלך אין לו חלק באלהי ישראל אם לא בכח תשובה מתמדת (יתרה).

רבי יוסי פתח ואמר וישכחו את ה' אלהיהם וגו' מה זה וישכחו שדחו מהם ברית קודש שמלו ולא פרעו עד שבאה דבורה<sup>5</sup> ונדבה בזה את כל ישראל כמו שכתוב בפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה' מי שהורג בנו אותו עובר שאשתו התעברה וגורם להרגו במעיה שסותר בנינו של הקדוש ברוך הוא ואומנות שלו יש מי שהורג אדם וזה הורג בנו. שלש רעות עושה שכל העולם לא יכול לסבול ועל זה העולם מתמונג<sup>6</sup> לאט לאט ולא ידוע [למה] והקדוש ברוך הוא מסתלק מהעולם וחרב ורעב ומות באים על העולם ואלה הם: הורג בנו סותר בנין המלך ודוחה את השכינה שהולכת ומשוטטת בעולם ולא מוצאת

<sup>1</sup> והם דברי הקב"ה שלא יהיו לנו אלהים אחרים זולת פניו שהם הספירות (רח"ו). האצילות שהוא פניו, כי שם הוא מתייחד ומתגלה, והוא פניו ממש, וכמ"ש בזוה"ק (פ' אמור צ"ג ע"ב) בקשו פני אלן עטרי מלכא (ר"ל העשר ספי') דאיהו אחיד בהו, ואינון ביה, אינון שמיה, ואיהו ושמיה מלה חדא הוא, בגין כך אמר דוד את פניך ה' אבקש (ר"ל שיאר פניו אליו).<sup>1</sup> וכן אמרו בזוה"ק (יתרו פו ע"א) על פני, לאפקא אפי מלכא, דבהו אתחזי מלכא קדישא ואינון שמיה, והוא אינון הוא שמיה דכתיב אני ה' הוא שמי, הוא ושמיה חד הוא (הקדו"ש טו ע"ג), בהקדמת תיקונים (דף ד ע"ב) דעשר ספי' דבריאה לאו אינון וחייהון חד לאו אינון וגרמיהון חד, ואין שום מציאות בכל העולמות ב"ע שראוי לקבל יחודו ית"ש להעשות חד עמו לבחי' אלהות ח"ו וח"ו, ועל זה נאמר (שמות כ ג) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, ר"ל נוסף על האצילות שהיא פניו ית"ש, כי רק האצילות היא עצם נבדל כזו הראויה לקבל בתוכה את יחודו ית"ש, ומשום גודל מעלת רוממותה, שהיא מרומם ונעלה למעלה למעלה מכל הבריאה כולה, וכו' אבל זולת האצילות הקדוש, אין שום דבר אשר מהבריאה ולמטה שיהא ראוי לקבל את היחוד העצום הזה להעשות חד עמו, ולהקרא בשם אלהות חלילה וחלילה (דע"ה ח"א עט ע"ב).

<sup>2</sup> כי תכף שפחה תירש גבירתה ובעת הביאה משתחוה ללילית אל אחר וממליך אותה במקום השכינה ח"ו (רח"ו).

<sup>3</sup> שכינה נקרא שם (רח"ו).

<sup>4</sup> בז"א (מ"מ).

<sup>5</sup>

<sup>6</sup>

<sup>7</sup> ויעזבו בני ישראל את ה' וימכרו אותם וגו' מאי ויעזבו (לפום מנטובל).

<sup>8</sup> צריך אדם לשמור מאד מלהזדווג עם אשתו בליל צ' לעיבורה, כי המשמש עם אשתו אז גורם שימות הולד ח"ו בבטן, וזהו מאן דקטל עובר במעהא, לכן צריך לשמור מאד בזה, וזהו ענין מאמר ז"ל ג' חדשים ראשונים התשמישי קשה לשניהם ואפשר שכוונו גם לזה (זהר רקיע).

## זהר שמות

בעלמא ולא אשכחתי נייחא ועל אלן רוהא דקודשא בכיה ועלמא אתדן בכל הני דינין ווי להווא בר נש ווי ליה טב ליה דלא יתברי בעלמא

זכאין אינון ישראל דאף על גב דהוון בגלותא דמצרים אסתמרו מכל הני תלתא מנדה ומבת אל נכר<sup>1</sup> ומקסול זרעא ואשתדלו בפרהסיא בפריה ורביה דאף על גב דגזרה אתגזרת (שמות א נב) כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו לא אשתכח ביניהון מאן דקטיל עוברא במעהא דאתתא כל שכן לבתר ובזכותא דא נפקו ישראל מן גלותא מנדה דתני רבי חייא מאי

ד/א

דכתיב (שמות לח ה) ויעש את הכיור נחשת ואת כנו נחשת במראות הצובאות מפני מה זכו נשין להאי בגין דאסתמרו גרמייהו בגלותא דמצרים דלבתר דאתדכיין הוון אתיין מתקשטין ומסתכלין במראה בבעליהון ומעוררין לון בפריה ורביה מבת אל נכר דכתיב (שם יב מא) יצאו כל צבאות יהויה וגו' וכתיב (תהלים קכב ד) שבטי יה עדות לישראל עדות לישראל ודאי (שמות א א) ואלה שמות בני ישראל שבטי בני ישראל דבר אל בני ישראל ואי תימא והא כתיב (ויקרא כד י) והוא בן איש מצרי הא ודאי חד הוה ופרסמו קרא דכתיב והוא בן איש מצרי וגו' ושם אמו שלומית בת דברי למטה דן פריה ורביה דכתיב (שמות א ז) ובני ישראל פרו וישרצו וירבו וגו' ומכל הני אסתמרו ישראל בני ישראל עאלו בני ישראל נפקו הדא הוא דכתיב ואלה שמות בני ישראל וגו' ואלה שמות בני ישראל רבי אלעזר ורבי יוסי הוון אזלי באורחא עד דהוון אזלי אמר רבי אלעזר לרבי יוסי אפתח פומך<sup>3</sup> וינהרון מילך אמר ליה אי ניהא קמיה דמר דאשאל מלה הדא דקשיא לי הא שמענא מבוצינא

מנוחה ועל אלו רוח הקודש בוכה והעולם נדון בכל הדינים הללו אוי לאותו האיש אוי לו טוב לו שלא נברא בעולם.

אשריהם ישראל שאף על גב שהיו בגלות מצרים נשמרו מכל שלשת אלה מנדה מבת אל נכר ומהורג זרע והשתדלו בפרהסיא בפריה ורביה שאף על גב שנגזרה הגזרה כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו לא נמצא ביניהם מי שהורג עובר במעי אשה כל שכן אחר כך ובזכות זו יצאו ישראל מהגלות. מנדה, ששנה רבי חייא מה

שכתוב ויעש את הכיור נחשת ואת כנו נחשת במראות הצובאות מפני מה זכו נשים לזה משום ששמרו עצמן בגלות מצרים שלאחר שנטהרו היו באות מקושטות ומסתכלות במראה בבעליהן ומעוררות אותם לפריה ורביה. מבת אל נכר שכתוב יצאו כל צבאות ה' וגו' וכתוב שבטי יה עדות לישראל עדות לישראל ודאי ואלה שמות בני ישראל שבטי בני ישראל דבר אל בני ישראל ואם תאמר והרי כתוב והוא בן איש מצרי הרי ודאי אחד היה ופרסמו הכתוב שכתוב והוא בן איש מצרי וגו' ושם אמו שלומית בת דברי למטה דן. פריה ורביה שכתוב ובני ישראל פרו וישרצו וירבו וגו' ומכל אלה נשמרו ישראל בני ישראל נכנסו בני ישראל יצאו זהו שכתוב ואלה שמות בני ישראל וגו'.

ואלה שמות בני ישראל רבי אלעזר ורבי יוסי היו הולכים בדרך עד שהיו הולכים אמר רבי אלעזר לרבי יוסי פתח<sup>2</sup> פיך ויאירו דבריך אמר לו אם נוח לפני מר שאשאל דבר אחד שקשה לי

<sup>1</sup> עוברא נדה ר"ת בעו"ן (מ"מ).

<sup>2</sup> כתוב אפתח?

<sup>3</sup> איתא בריש האדרא (קכז ע"ב) ובא בסדר החברים שנמצאו שם, שרבי אלעזר סודו בחכמה ורבי יוסי במלכות, ולכן עד דהוון אזלי, בבחינת (משלי ג יט) ה' בחכמה יסד ארץ, אמר רבי אלעזר לרבי יוסי שלו יאות לפתוח בדברי תורה דהיינו להעלות מ"ן ולקבל מ"ד, וז"ש וינהרון מילך (רמ"ז).

## זהר שמות

קדישא דהוה אמר<sup>1</sup> ואלה שמות בני ישראל ישראל סבא כל אינון חילין ומשרייין<sup>2</sup> דהו נחתין לגלותא בהדי יעקב דכתיב את יעקב מהו דכתיב איש וביתו באו<sup>3</sup> אמר ליה ודאי הכי הוא אלא<sup>4</sup> הא תנינן<sup>5</sup> כל דמקבל מאחרא איהו ביתא מההוא דיהיב ועל דא איש וביתו באו

פתח רבי אלעזר<sup>6</sup> ואמר (מ"א ט א) ויהי ככלות שלמה לבנות את בית יהו"ה ואת בית המלך<sup>7</sup> וגו' וכי כיון דאמר את בית יהו"ה מהו ואת בית המלך אי בנין שלמה אתמר לאו הכי<sup>8</sup> אלא את בית יהו"ה דא בית המקדש<sup>9</sup> ואת בית המלך דא קדש הקדשים<sup>10</sup> בית יהו"ה דאיהו בית המקדש כגון עזרות ולשכות ובית האולם והדביר דא בית המקדש ודא אקרי בית יהו"ה בית המלך דא קדש הקדשים דאיהו פנימאה דכלא המלך סתם מלך דא אף על גב דאיהו מלך עלאה<sup>11</sup> איהו נוקבא לגבי נקודה עלאה<sup>12</sup> סתימא דכלא ואף על גב דאיהו נוקבא איהו דכורא לגבי<sup>13</sup> מלך דלתתא ובנין כך כלא כגוונא דא

הרי שמעתי מהנר הקדוש שהיה אומר ואלה שמות בני ישראל ישראל סבא כל אותם חיילות ומחנות שהיו יורדים לגלות עם יעקב שכתוב את יעקב מה זה שכתוב איש וביתו באו אמר לו ודאי זה כך אלא הרי שנינו כל המקבל מאחר הוא בית לאותו שנתן ועל זה איש וביתו באו.

פתח רבי אלעזר ואמר ויהי ככלות שלמה לבנות את בית ה' ואת בית המלך וגו' וכי כיון שאמר את בית ה' מה זה ואת בית המלך אם בשביל שלמה זה נאמר לא כך אלא את בית ה' זה בית המקדש ואת בית המלך זה קדש הקדשים בית ה' שהוא בית המקדש כמו עזרות ולשכות ובית האולם והדביר זה בית המקדש וזה נקרא בית ה' בית המלך זה קדש הקדשים שהוא הפנימי של הכל המלך סתם מלך זה אף על גב שהוא מלך עליון הוא נקבה אל נקודה העליונה סתומה מכל ואף על גב שהוא נקבה הוא זכר למלך שלמטה ולכן הכל כדוגמא זה ועל זה תחתונים בסוד זה

1 ר"ל מ"ש ר"ש בדף זה ע"ב אר"ש כד נחתת שכינתא וכו' וכלהו נחתו עם יעקב למצרים ובא לשלול שלא נאמר מ"ש ר"ש לעיל דף ב' דהתם מפרש את יעקב היא השכיני הוכן ר"י מפר שיעקב כפשטיה ולכך הגיה שהוא מ"ש ר"ש אחורי הדף (מ"מ בשם רח"ו).

2 יתכן ששך שמע רבי יוסי מפי הרשב"י שהיה על שני מחנות של הזכרים והנקבות, אלא שרבי יוסי לא ירד לסוף דעתו מפני שלא היה יודע לפרש מהו דכתיב איש וביתו (רמ"ז).

3 ת"ת ומלכות (רח"ו), ר"ל המלאכים שמן הז"א והמלכים שמן המלכות (מ"מ).

4 לרשון זה אינו מובן כי אחרי אומרו ודאי הכי הוא אלא דקאמר. ונראה שדרך ואגב תשובתו העירו בדבר אחר פרטי לעניינו, והוא מ"ש בדרוש אבי"ע, שארבע עולמות בכללם ה"ס נשמה וגוף ולבוש והיכל. והנה ירידת החיילים לגלות היתה של היצירה אל מצרימ"ה ג' עשי"ה. והנה העשיה ה"ס בית, ואל זה רצה לרמוז הכי הוא ודאי, פי' כאן בנדון דידן הוא ממש בית דהיינו קדושת היצירה נקרא איש ושל העשיה נקרא בית, ששניהם באו לגלות (רמ"ז).

5 ירצה כן הוא בפרטות בכאן אלא שיש לנו עוד כלל אחר שבו יובן אף כאן, והוא שגם בבחינת המדות והמלאכים יש ממש בחינה הנקרא בית, דהיינו כל דמקבל מאחרא וכו', דוק שכאן משנה ממ"ש לקמן ששם אומר דמלאכים דבדרגא עלאה אקרון גוברין דוכרין וכו' וכאן לא מזכיר לא שם דכורא ולא שם נוקבא (רמ"ז).

6 מביא ראייה שהמלכות נקראת בית ה' (רח"ו).

7 חרבן בית ראשון היה נוגע עד הה' ראשונה דהשם הו"ה ב"ה, וכמ"ש בזוה"ק (בראשית כו ע"א, ולקמן ט ע"ב) (הקדו"ש כו ע"ב).

8 דמה מצוה השמיענו שבח שלמה בבנות לו בית (רח"ו).

9 מלכות (רח"ו).

10 בינה (רח"ו).

11 סוד המלך שהוא הבינה כי המלך במ"ק הוא י"ד וכן בינה במספר קטן עם הכולל גימ' י"ד וכל ט"ל במספר קטן עם הכולל י"ג גימ' בינה במספר קטן, והכוונה לרמז לבני ההמורדת ט"ל העליון דלא פסיק ולא נעצר לעולם ובינה שהיא המלך מורידה אותה לז"א ומשם לנוק' ושניהם נק' יאהדונה"י גימ' מלך עם הכולל ונלע"ד חיים שאין זה ממורי זלה"ה כי מימיו לא רצה למנות מ"ק והדברים מוכרחים ג"כ (זהר הרקיע). ועי' שעו"ק נג ע"ב ועוד שאכן כן מביאו.

12 חכמה (רח"ו). י' של שם הו"ה (ביאורים ח"א סב ע"א).

13 ל"א מופיע לךך ל"מת.

## זהר שמות

כתוב בהם איש וביתו באו.

ועל דא תתאי ברזא דא כתיב בהו איש וביתו באו<sup>1</sup>

ואלה שמות רבי (אלעזר)<sup>2</sup> יוסי פתח ואמר גן נעול אחותי כלה גל נעול מעיין חתום גן נעול דא כנסת ישראל שהיא גן נעול דאמר רבי אלעזר מה הגן הזה צריך לשמור<sup>3</sup> לעדור<sup>4</sup> ולהשקות<sup>5</sup> ולזמור<sup>6</sup> כך כנסת ישראל צריכה לעדור ולשמור ולהשקות ולזמור ונקראת גן ונקראת כרם מה הכרם הזה צריך לעדור ולהשקות ולזמור ולחפור כך ישראל הדא הוא דכתיב (ישעיה ה ז) כי כרם יהוה צבאות בית ישראל וכתיב (שם ב) ויעזקהו ויסקלהו וגו'

ויסקלהו וגו'

תוספתא

מתניתין אמר רבי שמעון אנן פתחין עיננא חמאן גלגלי רתיכתא קדישתא נטלין במטלנוי וקל שירתא בסימא לאודנין יאה ללבא סלקא ונחתא אזלא ולא נטלא מזדעזעין אלף אלפין ורבוא רבבין ופתחין שירתא מלרע לעילא לקל נעימותא הוא קיימין מאן דקיימין ומתכנפין בכנופיה לסטרא דימינא ארבע מאה וחמשיין אלפין מארי דעינין חמאן ולא חמאן קיימין בקיומיהון תריין סטריין אחרנין אתחורו (ס"א

ואלה שמות רבי (אלעזר) יוסי פתח ואמר גן נעול אחותי כלה גל נעול מעיין חתום גן נעול דא כנסת ישראל שהיא גן נעול שאמר רבי אלעזר מה הגן הזה צריך לשמור לעדור ולהשקות ולזמור כך כנסת ישראל צריכה לעדור ולשמור ולהשקות ולזמור ונקראת גן ונקראת כרם מה הכרם הזה צריך לעדור ולהשקות ולזמור ולחפור כך ישראל זהו שכתוב כי כרם ה' צבאות בית ישראל וכתוב ויעזקהו ויסקלהו וגו'.

משנה אמר רבי שמעון אנו פוקחים עינינו רואים גלגלי מרכבה הקדושה נוסעים במסעותיהם וקול שירה מבושמת לאזנים יפה ללב עולה ויורדת הולכת ולא נוסעת מזדעזעים אלף אלפים ורבוא רבבות ופותחים בשירה מלמטה למעלה לקול הנעימות הזו עומדים מי שעומדים ומתכנסים בהתכנסות לצד הימין ארבע מאות וחמשים אלף בעלי עיניים רואים ולא רואים עומדים בקיומם שני צדדים

<sup>1</sup> שמלכות נקראת בית ה' (רח"ו). ונלע"ד דר"א שהביא ראייה מפסוק זה כוונתו על האי דקאמר ואת בית המלך היא הבינה ואע"ג דאיהו מלך עילאה איהו נקבה וכו' ואע"ג דאיהו נוק' איהו דכורא וכו' כלומר הרי הבינה נקר' נוק' לגבי אבא לפי שמקבלת ממנו וכל המקבל נק' נוק' וכשמשפעת לז"א נק' דכורא לפי שמשפעת לחארים וזהו ראייה להא דתנינן כל המקבל מאחרא איהו ביתא מההוא דיהיב ולכן הפירושים יש חילו בין בית ה' ובין בית המלך. בית ה' היא המלכות שהיא בית לז"א הנק' הוי"ה ובית המלך היא הבינה שנק' בית ומלך. וכאלו אמר בית שהיא מלך, שהיא גן נעול פי' שיסוד דידה נעול בב' צירים וב' דלתות שיש שם והם ס' סתומה של לסרבה המשרה שסותמ' יסוד דידה כמ"ש הרב (מ"מ).

<sup>2</sup> כן גרסת אור יקר.

<sup>3</sup> ר"ל לשמור השכינה מן החיצונים (מ"מ).

<sup>4</sup> לשון חפירה כלומר שיתקן יסוד דידה שהוא עשוי כחפירה (מ"מ).

<sup>5</sup> שימשיך לה שפע המוחין דז"א שהם מים חיים העליונים (מ"מ).

<sup>6</sup> היינו שיעשה ייחודים כדי להכרית הקוצים מן הכרם ע"ד מ"ש הזהר מחצדי חקלא. וההפרש שבין לחפור ולעדור יובן במ"ש הרב בפ' באר חפרוה שרים כרוה וכו' שיש סוד חפירה ויש סוד כרייה ביסוד דנוק' גן נעול מה הגן צריך לשמור ולעדור ולהשקות כך כ"י צריכה וכו', הנה מתחלה אמר לשמור שהוא סוד החותם כנ"ל ואח"כ לעדור הוא כריית הבאר שה"ס עשיית הכלי מהידים דחג"ת כנ"ל, ואח"כ להשקות כי צריך להוריד מימי החסד שהם חמים בסוד רוח דרום דאקיש תוקפיה בהאי קרח, ואז הקרח אשר ביסודה נעשה מים מרוב חמימות דרום, ובזה יבואר הפ' אומר לה ז"א גן נעול את בב' חותמות חותם היסוד וחותם המלכות, ובהחותם יש כ"ב אתון דאורייתא אשר כוללים ג"ן סדרים דאורייתא ולכן נקראת גן כי המלכות היא בסוד עשייה דאצילות בחי' מקרא, וחותם שבה כולל כל התורה כולה בסוד מכל מלמיד השכלתי, ולכן נעו"ל גימ' קנ"ו גימ' יוס"ף שהוא יסוד שבה בסוד צדיק עייל וצדיק נפיק ואומר לה העטם על שהיא גן נעול מפני שאת אחותי כלומר שאוגדת פתחה לבעלה כי היא סוד בתולה ואיש לא ידעה גל נעול מעיין חתום מדבר על אחר הזוג שכבר קיבלה מ"ד שהוא טיפת חסדים וגבורות זכרים וכו' ע"ש (מ"מ).

## זהר שמות

אתחזרו) בניניהון ולסמרא דשמאלא מאתן וחמשיין אלפיין אינון מאריהון דיבבא מיבבין ומילליין מאתר בית מותביהון פתחין בדינא ומסיימין דינא מיבבין תניינות ודינא יתיב וספריין פתיחו ביה שעתא סליק מאריה דדינא דקאים עליהון ויתיב בכורסייא דדינא ושירתא אשתכך עד לא תסתיים דינא סחרן מארי דעייניין דלסמרא ימינא ועמהון

ד/ב

זהר

אמר רבי שמעון כד נחתת שכינתא<sup>1</sup> למצרים נחתת חיה הדא דשמה ישראל<sup>2</sup> בדיוקנא דההוא סבא<sup>3</sup> וארבעין ותריין שמיין קדישין עמיה<sup>4</sup> וכל חד וחד את קדישא עמיה משמא<sup>5</sup> קדישא<sup>6</sup> וכלהו נחתן עם יעקב<sup>7</sup> למצרים הדא הוא דכתיב (שמות א א) ואלה<sup>8</sup> שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב<sup>9</sup> אמר רבי יצחק ממשמע דקאמר בני ישראל ואחר כך את יעקב ולא נאמר אתו שאל רבי

אחרים מתלבנים (מתהפכים) בשבילם ולצד שמאל מאתים וחמשים אלף אותם בעלי יבבה מיבבים ומיללים ממקום בית מושבם פותחים בדין ומסיימים דין מיבבים שנית ודין יושב וספרים נפתחים באותה שעה עולה בעל הדין שעומד עליהם ויושב על כסא דין ושירה נשקטת עד שלא יסתיים הדין סובבים בעלי העיניים שלצד ימין ועמם

אמר רבי שמעון כשירדה שכינה למצרים ירדה חיה אחת ששמה ישראל בצורה אותו הזקן וארבעים ושנים שמיים קדושים עמו וכל אחד ואחד אות קדושה עמו מהשם הקדוש וכולם ירדו עם יעקב למצרים זהו שכתוב ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב

אמר רבי יצחק ממשמע שאמר בני ישראל ואחר כך את יעקב ולא נאמר

<sup>1</sup> היא מלכות היצירה שהיא דבוקה בראש העשיה כנודע מסוד שם מ"ב דקרננות, כי היוצא לחו"ל אין לו סוד רוח אלא נפש כידוע, ועל כן שכינתא זו היא דיצירה והיא אשר אמרה ליעקב (בראשית מו ב) במראות הלילה, שהוא ממש בחינת מלכות זו, והיא השולטת על ארץ ישראל וכו' באופן שמלכות היצירה ירדה לשל העשיה והיא הבטיחה ליעקב ע"ה אעלך גם עלה, דהיינו בעלותה למקומה ליצירה (רמ"ז).

<sup>2</sup> ובהעלותה ליעקב לארץ ישראל נחתת חיה. דע שבהיכלות עולמות ב"ע יש נר"ן, והנפשיין נקראים חיות וכו', וזהו נפש חיה, ולפי שחיה זו מעולם היצירה דתמן מקנן זעיר לכן שמה ישראל, והיתה צורת יעקב בזקנותו שאז נקרא ישראל וזהו ההוא סבא, ובחיה זו נתלבשה השכינה לירד לעשיה שהיא בחינת נפש (רמ"ז). הוא ז"א הנק' ישראל שירד עם השכינה לכבודה בגלות (מ"מ).

<sup>3</sup> שהוא יעקב אבינו התחתון שהז"א הוא בדיקונא דיעקב התחתון (מ"מ).  
<sup>4</sup> הם היוצאים משם מ"ב שסודו ממש במלכות יצירה, וכחו להעלות עשיה ליצירה לעשות הבירור של הנפש] (רמ"ז).

<sup>5</sup> משמיה (זהר הכקיע).

<sup>6</sup> פי' משם מ"ב אבגית"ץ (רח"ו). דע כי המלכות נקרא חיה והנה מלת ואלה גימ' מ"ב והם מ"ב מלאכים שכל א' רשום בו אות א' משם מ"ב והם הם שירדו עמו ואלו הם: אורפניאל בואל גבריאל יופיאל תומיאל צדקיאל והם שם אבגית"ץ, קובציאל רוחיאל (נ"א רבחיאל) עוזיאל שמיאל טדוריאל (טשביאל) נגדיאל, והם שם קרעשט"ן, נחליאל גסריאל (נ"א גבריאל) דניאל יהודינאל (נ"א יחודיאל) כמיאל (נ"א כשבואל) שפריאל והם ר"ת נגדיכ"ש ברכיאל טהניאל רחמיאל צפוניאל תרומיאל גבוריאל והם ר"ת בטרצת"ג חזיאל קרמיאל (נ"א קומיאל) ברחיאל/ברתיאל\*## (נ,א ברקיאל טהריאל) (נ"א טפריאל) נוריאל עוזיאל (נ"א עמיאל) והם ר"ת חקבטנ"ע, ישראל גלהביאל להביאל פניאל זכריאל קדושיאל והם יגלפז"ק, שלגיאל קרפיאל וזיאל (נ"א וויאל) צוריאל ילפיאל תבריאל ר"ת שקוצי"ת בשכמל"ו (זהר הרקיע). ועי' זהר בראשית קח ע"א וקמט ע"ב. ר"ל שכל אחד ואחד מתחיל באות אחד משם מ"ב, ועל דרך שכתב הרמ"ק בפרדס שער פרטי השמות (פרק יב), שהביא שני מיני שמות של המלאכים המתחילים באותיות שם מ"ב (רמ"ז).

<sup>7</sup> שהוא סוד זעיר המקנן ביצירה והוא בגי' ז' הויות בסוד נשמת שם מ"ב כידוע (רמ"ז).

<sup>8</sup> ואלה גימ' מ"ב (רח"ו).

<sup>9</sup> ירצה בסוד זה יתיישב כמה עניינים. הראשון למה חזר להזכיר כאן שמות השבטים. ועוד למה שינה שם אבינו שתחילה קראו ישראל ואחר כך יעקב. וגם אות הו' של ואלה לא תצדק בראש ספר. אך הכל מיושב כנזכר, שהכוונה על המ"ב שמיין של החיה הנקראת ישראל ולכן נאמר ואלה"ה שהוא גי' מ"ב (רמ"ז).

## זהר שמות

יהודה לרבי אלעזר ברבי שמעון (אמר ליה) כיון דשמעת מאבוך פרשת ואלה שמות ברוא עלאה מאי קאמר איש וביתו באו אמר ליה ההוא מלה דהוה אמר אבא אינון הוו מלאכין עלאינן! דאינון לעילא על תתאי מנהון היינו דכתיב איש וביתו באו והכי אמר אבא כל אינון מלאכין דבדרגא עלאה אקרונ גוברין דוכרין ואינון דבדרגא תתאה מנהון אתקרון (נוקבתא) בית דאתתא נוקבא דמקבלא מן דכורא

רבי יצחק הוה קאים קמיה דרבי אלעזר בר רבי שמעון אמר ליה שכינתא נחתת למצרים עם יעקב אמר ליה ולא והא כתיב (בראשית מו ד) אנכי ארד עמך אמר ליה תא חזי שכינתא נחתת למצרים את יעקב ושית מאה אלפינן רתיבין קדישין (אחרנין) עמה והיינו דכתיב (שמות יב לו) כשש מאות אלף רגלי דתנינן שית מאה אלפינן רתיבין קדישין נחתו עם יעקב למצרים וכלהו סליקו מתמן כד נפקו ישראל ממצרים

הדא הוא דכתיב (שמות יב לו) ויסעו בני ישראל מרעמסס סכותה כשש מאות אלף רגלי וגו' שש מאות לא נאמר אלא כשש מאות כגוונא דנפקו אלין כך נפקו אלין ותא חזי רוא דמלה בעדנא דנפקו אלין רתיבין קדישין משירייתא קדישתא חמו ישראל וידעו דהוו מתעכבין בניניהון וכלהו בהילו דעבדו ישראל בניניהון הוה והיינו דכתיב (שמות יב לו) ולא יכלו להתמהמה הוה ליה למימר ולא רצו להתמהמה אבל לא כתיב אלא ולא יכלו ואתיידעו (ס"י ואי תנדע) ממש דכלהו בני ישראל הוו בני ישראל דרקיעא והיינו דכתיב (שמות א א) בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב ועל דא לא נאמר ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה אתו אלא ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב הבאים מצרימה בקדמיתא ועם מי את יעקב

אמר רבי יהודה (נ"א רבי יצחק נ"א רבי יוסי) קל וחומר ומה כד אשתזיב יעקב מלבן כתיב (בראשית לב ב) ויעקב הלך לדרכו

אתו שאל רבי יהודה את רבי אלעזר בן רבי שמעון [אמר לו] כיון ששמעת מאביך את פרשת ואלה שמות בסוד עליון מה זה שאמר איש וביתו באו אמר לו אותה דבר שהיה אומר אבא אלו הם מלאכים עליונים שהם מעל התחתונים מהם זהו שכתוב איש וביתו באו וכך אמר אבא כל אותם מלאכים שבדרגה עליונה נקראים גברים זכרים ואותם שבדרגה תחתונה מהם נקראים (נקבות) בית שאשה נקבה שמקבלת מן הזכר.

רבי יצחק היה עומד לפני רבי אלעזר בן רבי שמעון אמר לו שכינה ירדה עם יעקב למצרים אמר לו ולא והרי כתוב אנכי ארד עמך אמר לו בא וראה שכינה ירדה למצרים את יעקב ושש מאות אלף מרכבות קדושות [אחרות] עמה והיינו מה שכתוב כשש מאות אלף רגלי ששינו שש מאות אלף מרכבות קדושות ירדו עם יעקב למצרים וכולם עלו משם כשיצאו ישראל ממצרים

זהו שכתוב ויסעו בני ישראל מרעמסס סוכותה כשש מאות אלף רגלי וגו' שש מאות לא נאמר אלא כשש מאות כדוגמא שיצאו אלה כך יצאו אלה ובא וראה סוד הדבר בזמן שיצאו המרכבות הקדושות הללו והמחנות הקדושים ראו ישראל וידעו שהם מתעכבים בשבילם וכל החפזון שעשו ישראל היה בגללם והיינו שכתוב ולא יכלו להתמהמה היה לו לומר ולא רצו להתמהמה אבל לא כתוב אלא ולא יכלו ונודעו (ואם נודע) ממש שכל בני ישראל היו בני ישראל של הרקיע והיינו מה שכתוב בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב ועל זה לא נאמר ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה אתו אלא ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב הבאים מצרימה בראשונה ועם מי את יעקב.

אמר רבי יהודה (נ"א רבי יצחק נ"א רבי יוסי) קל וחומר ומה כשניצל יעקב מלבן כתוב ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו

<sup>1</sup> ת"ת (רח"ו).



## זהר שמות

ויפגעו בו מלאכי אלהים כד נחת (למיפק)<sup>1</sup>  
בגלותא וקודשא בריך הוא אמר אנכי ארד  
עמך מצרימה  
תוספתא

תמניסר אלפין אחרנין תקעין ולא מיבבין  
ולא מיללין (ס"א לא מיללין ולא מיבבין)  
פתחין שירתא מזדעזען מאתן וחמשיין אלפין  
מארי דיבבא תקע תניינות ולא מיבבין (ס"א  
ולא מיבבין ולא מיללין) נטיל פטרוגא  
מהוא כורסיא ויתיב בכורסיא  
דוותרנותא<sup>3</sup>

ביה זמנא הוה<sup>5</sup> (נ"א הוא) מדכר שמא  
קדישא עלאה רבא דבההוא שמא חיים  
לכלא [פתח ואמר זמנא חדא]<sup>6</sup> יו"ד ה"א וי"ו  
ה"א (ס"א יו"ד ה"א וא"ו ה"א) כמה דאת אמר  
(שמות לד ה) ויקרא בשם יהו"ה פתחין  
כקדמיתא מארי גלגלי קדישין ואלף אלפין  
ורבוא רבבן ואמרי שירתא משבחיין ואמריין  
ברוך יקרא דיהו"ה מאתר בית שכינתיה  
אתיא ההוא גנתא דהות (נ"א דאיהי) ממירא  
במאתן וחמשיין עלמין הוא שכינתא יקרא  
בזויה דנפיק מזווא לזווא וזויה נגיד מניה לד'  
סטריין רישין לקדמאי (ס"א לקיימא) מההוא  
זווא נפק (ס"א אתמשך) לכלהו דאינון לתתא  
וההיא אקרי גנתא דערין

פתח תניינות ההוא סבא<sup>7</sup> פטרוגא דכלא  
ומדכר שמיה יו"ד ה"א וא"ו ה"א וכלהו פתחי  
בתליסר מכילין דרחמי מאן חמי כל אלין  
תקיפין ראמין דראמין תקיפין דתקיפין  
רתיבין קדישין ושמיא וכל חיליהון מזדעזעין  
ומתחלחלן באימתא סניא משבחן שמא  
קדישא ואמריין שירתא זכאיין אינון נשמתהון

מלאכי אלהים כשירד (שיצא) לגלות  
והקדוש ברוך הוא אמר אנכי ארד עמך  
מצרימה.

שמונה עשר אלף תוקעים ולא מיבבים  
ולא מיללים (ס"א לא מיללין ולא  
מיבבין) פותחים בשירה מזדעזעים  
מאתים וחמשים אלף בעלי יבבה תוקע  
שנית ולא מיבבים (ולא מיבבים ולא  
מיללים) נוסע הפטרוג<sup>2</sup> מאותו כסא  
ויושב בכסא הותרנות

באותו זמן היה (הוא) מזכיר שם קדוש  
עליון וגדול שבאותו שם [יש] חיים לכל  
(פתח ואמר פעם אחת) יו"ד ה"א וי"ו  
ה"א (יו"ד ה"א וא"ו ה"א) כמו שנאמר  
ויקרא בשם ה' פותחים כבתחלה בעלי  
גלגלים קדושים ואלף אלפים ורבוא  
רבבות ואומרים שירה משבחים  
ואומרים ברוך כבוד ה' ממקום בית  
שכינתו בא אותו הגן שהיתה (שהיא)  
שמורה במאתים וחמשים עולמות היא  
שכינה נכבדה בזויה שיוצאת מזיו לזיו  
וזויה נמשך ממנה לארבעה צדדים  
ראשיים לראשונים (לקיום) מאותו זיו  
יוצא (נמשך) לכל אותם למטה והיא  
נקראת גן עדן.

פתח שנית אותו זקן הפטרוג של הכל  
ומזכיר שמו יו"ד ה"א וא"ו ה"א וכולם  
פותחים בשלש עשרה מדות הרחמים מי  
ראה כל התקיפים הללו רמים של רמים  
תקיפים של תקיפים מרכבות קדושים  
ושמים וכל חיליהם מזדעזעים  
ומתחלחלים באימה רבה משבחים את

<sup>1</sup> לא מופיע לרך אמת.

<sup>2</sup>

<sup>3</sup> הענין הוא דע כי כי הפטרוגא הוא נוקבא דז"א וכדי למתק דינה לשבת על כסא רחמים היא  
מזכרת שמו של ז"א שהם שם מה דאלפין שהוא מדת הרחמים להמשך לה ברכה ע"י המ"ה ע"י  
היסוד שלו, וז"ס אשר אזכרי את שמי וברכתך [נ"א ונתוסף בה אור גדול וכן הצדיקים הם מזכירים  
ג"כ לבטל הדינים ומתקם ולהמשיכם אל המלכות] (זהר הרקיע).

<sup>4</sup>

<sup>5</sup> לא מופיע צענר מאמרי רש"י.

<sup>6</sup> לרך אמת גורס את זה.

<sup>7</sup> דע כי כאשר האדם עוסק בתורה כראוי לשמה זוכה להשיג שיתגלה אליו איזה צדיק מאותם  
שהם משורש נשמתו ויבא ויתלבש דוגמת מלאכי אברהם אבינו ומגלה לו רזי תורה בהיותו מתלבש  
בההוא חלוקא דרבנן אשר לו כנודע וזהו סוד אותו הסבא דפ' משפטים והמקומות אחרים הרבה  
בכל ס' התקונין שהיה יורד ומדבר עם רשב"י והיה מגלה לו רזי תורה (שער מאמרי רשב"י יב ע"ב).

## זהר שמות

דצדיקייא דאינון בההוא עדונא וידעיין<sup>1</sup> דא על האי אתמר (ירמיה י ז) מי לא ייראך מלך הגוים כי לך יאתה וגו' (ע"כ)

ה/א

לאו דינא הואיל ופטרונא נחתא דייחתון שמשוי עמיה היינו דכתיב (שמות א א) הבאים מצרימה את יעקב רבי יעקב דכפר הנן אמר משמיה דרבי אבא מאן אינון בני ישראל דהכא<sup>2</sup> אינון דאתקרון בני ישראל ממש<sup>3</sup>

רבי אבא פתח<sup>4</sup> ואמר (תהלים מו ט) לכו חזו מפעלות יהו"ה אשר שם שמות בארץ אל תקרי שמות אלא שמות ואזלא הא כהא דאמר רבי חייא כגוונא דרקיעא עבד קב"ה בארעא ברקיע אית שמהן קדישין<sup>5</sup> בארעא אית שמהן<sup>6</sup> קדישין אמר רבי יהודה (נ"א רבי יוסי) בההוא יומא דנחת<sup>7</sup> יעקב למצרים נחתו עמיה שתין רבוא דמלאכי עלאי

רבי יהודה פתח (שיר ג ז) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב וגו' קוזמיטין<sup>2</sup> דגליפין<sup>3</sup> בקנדיטא<sup>4</sup> (ס"א בקלדיטא<sup>5</sup>) סחרן

השם הקדוש ואומרים שירה אשריהם נשמות הצדיקים שהם באותו העדון ויודעים את זה על זה נאמר מי לא ייראך מלך הגוים כי לך יאתה וגו'

אינו דין הואיל והפטרון יורד שירדו שמשוי עמו היינו שכתוב הבאים מצרימה את יעקב רבי יעקב מכפר חנן אמר משמו של רבי אבא מי הם בני ישראל של כאן אותם שנקראו בני ישראל ממש.

רבי אבא פתח ואמר לכו חזו מפעלות יי אשר שם שמות בארץ אל תקרי שמות אלא שמות והולך זה כזה שאמר רבי חייא כדוגמת הרקיע עשה הקדוש ברוך הוא בארץ ברקיע יש שמות קדושים ובארץ יש שמות קדושים אמר רבי יהודה [נ"א רבי יוסי] באותו יום שירד יעקב למצרים ירדו עמו ששים רבוא מלאכים עליונים

רבי יהודה פתח הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב וגו' שלטונים<sup>8</sup> שחקוקים במפתח<sup>9</sup> סובבים במקומו השלטונים<sup>10</sup> בשביעי חקוקים בששי זהו

<sup>1</sup> בזה תבין פסוק בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך דמדכר פטרונא שמיה ובו מתעדנין הצדיקים ודי בזה (שער מאמרי רשב"י). שהם יודעים בסוד וג,כ הם מזכירים שמו של מ"ה כדי להמשיך להם הארה ג"כ מז"א להם בעדן שהוא נוק' (זהר הרקיע).

<sup>2</sup> אל יעלה בדעתך מלאכים וכיוצא אלא בני ישראל ממש כפשוטו, והשתא קשה טובא חדא ואלה שמות למאי איצטריך, ועוד אתנו מיבעי ליה ועוד איש וביתו (אור יקר).

<sup>3</sup> לא אמר בני ישראל ממש אלא דאתקרון על צד כי שרית, וכך שמם ראובן ושמעון וכו' כדפי' במדרש ועתה אמר הבאים מצרימה, אפילו בהיותם באים לא שינו שמם הידוע להם לטובה, כי לעולם טעמם במ וריחם לא נמר, לזה לא אמר אתו אלא את יעקב להיות בני ישראל יחס עצמם לא ייחס שם אביהם, איש וביתו כמו ה"ב שבטים כהם כל אנשי ביתם היורדים עמם (אור יקר). ר"ל שהם המלאכים הנאצלים מישראל ת"ת (רח"ו).

<sup>4</sup> ובהאי מתיישב האי, והודיענו שמות בארץ שאינם שמות מונחים בהסכמה, אלא בעצת רוח הקדש, וז"ש שם הקב"ה מעצמו השמות האלו לשבטים, וז"ש ואלה שמות, שמות מונחים מלמעלה ונודע שהם נקראים בני ישראל עד צד שהם מאושרים ומיושרים לעבודה כי שרית (אור יקר). ר"א פתח פתיחה זו לתרץ איך יעקב נק' ישראל על שם ז"א אדם הגשמי יקרא ע"ש הפרצוף הרוחני, ולכ"א אשר שם שמות וכו' ישראל ולא ורחל ויעקב (מ"מ).

<sup>5</sup> שהקב"ה קורא לגדודי על שם כוחם ופעולתם (אור יקר).

<sup>6</sup> שמות השבטים וכיוצא ששם על שם פעולתם וכוחם ויש כח לקמיעין בשמותיהם ככח שמות המלאכים (אור יקר).

<sup>7</sup> כולא עלמא ידוע שהיו במצרים ס' רבוא כמבואר לעיל כשש מאות וכו', אבל ס"ד לומר שכשירדו לא ירדו אלא שבעים כמספר שבעים נפש ואח"כ היו מתרבין והולכין כבני ישראל פרו וישרצו וכו', כך היה יורד מלאך כנגד כל א' וא' שהיה מתרבה והולך לזה אמר שאינו כן, אלא מיד בדת יעקב ירדו ס' רבוא, והטעם לזה מהפסוק אומרו בני ישראל ממש כמספר בני ישראל אח"כ שהם ס' רבוא הבאים מצרימה, מיד באותה שעה באו למצרים את יעקב, עם היות שלא היו אלא ע' נפש, והיינו חדושא דקרא באומרו ואלה שמות וכו', דאי לא תימא היכ לשתוק דהא מק"ו נפקי כדפי' לעיל ועוד הא כתיב אנכי ארד וכו' (אור יקר).

8

9

10

## זהר שמות

שכתוב ששים גבורים סביב לה הנה מטתו זוהי שכינה שלשלמה המלך שהשלום שלו ששים גבורים סביב לה אלו הם ששים רבוא מלאכים עליונים שהם מחילי<sup>1</sup> השכינה שירדה עם יעקב למצרים מגבורי ישראל ישראל שלמעלה זהו שכתוב ואלה שמות בני ישראל וגו' איש וביתו באו הם ומנהגיהם.

בדוכתיה<sup>6</sup> קוזמיטין בשביעאה<sup>7</sup> גליפין בשתינאה<sup>8</sup> הדא הוא דכתיב ששים גבורים סביב לה הנה מטתו דא איהי שכינתא<sup>9</sup> שלשלמה מלכא דשלמא דיליה<sup>10</sup> ששים גבורים סביב לה אלין אינון שתין רבוא דמלאכי עלאי דאינון מחילא דשכינתא דנחתת עם יעקב למצרים מגבורי ישראל ישראל דלעילא הדא הוא דכתיב (שמות א א) ואלה שמות בני ישראל וגו' איש וביתו באו אינון ונימוסיהון

רבי חייא היה הולך מאושא ללוד והיה רכיב על המרא והיה רבי יוסי עמיה נחית רבי חייא ושקליה בידוי לרבי יוסי אמר ליה אי בני עלמא ידעין יקרא סגיא דיעקב בשעתא דאמר ליה קב"ה אנכי ארד עמך מצרימה הו מלחכי עפרא תלת פרסי קריב לקבריה דהכי מפרשי מרנא רברבי עלמא מאריהון דמתניתא

כתיב (שמות יח ז) ויצא משה לקראת חותנו אהרן חמא למשה דנפק ונפק עמיה ואלעזר ונשיאי וסבי נפקו עמיה ראשי אבהן ומערעי כנשתא וכל ישראל נפקו עמהון אשתכח דכל ישראל כלהו נפקו לקבליה דיתרו מאן

רבי חייא היה הולך מאושא ללוד והיה רוכב על חמור והיה רבי יוסי עמו ירד רבי חייא ולקח בידיו רבי יוסי אמר לו אם בני העולם היו יודעים כבודו הרב {לשון הרבה} של יעקב בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא אנכי ארד עמך מצרימה היו מלחכים את העפר שלש פרסאות קרוב לקברו שכך מפרשים מורינו גדולי עולם בעלי המשנה

כתוב ויצא משה לקראת חותנו אהרן ראה שמשו יוצא ויצא עמו ואלעזר ונשיאים וזקנים יצאו עמו ראשי אבות וקוראי<sup>11</sup> העדה וכל ישראל יצאו עמם נמצא שכל ישראל כולם יצאו לקראת יתרו מי ראה את משה שיוצא ולא יצא

<sup>2</sup> בערוך פי' קוזמוטור שהוא שלטון בעולם וניחא שהם מלאכים שולטים בעולם, בעלי ההשגחה העליונים, באמצעותם יורד ההשגחה והנהגה. עוד פי' קוזמין, לשון תכטיטין, ויתיישב שהם תכטיטין לשכינה שהיא מתנאה בהם כנודע הרבה חיליה להפיס דעתה (אור יקר). שלטונין (רח"ו).

<sup>3</sup> לשון חקיקה, פתוחי חותם מתרגמינן כגלוף דהיינו מפותחים וחקוקים (אור יקר).

<sup>4</sup> מפתח (רח"ו). ור"ל שהם החקוקים מז"א שנק' מפתח כמו שאמר בספרא דצניעותא אתא מפתחא דכליל בשית וכו' הם המקיפים וסובבים למלכות שהיא מקומו דז"א וכסא שלו כדמפרש הזהר ואזיל (מ"מ).

<sup>5</sup> מפתח כלשון קלדיא וכן בערוך, והענין כי המלכות שהוא מפתח ליכנס אל הקדוש פנימה אלו מתחקקים בה או מתקשטים בהם (אור יקר).

<sup>6</sup> היינו שהם אלו נאחזים בדרך מצד החסד ואלו נאחזים בצפון מצד הגבורה, ואלו נאחזים במזרח ת"ת ואלו נאחזים במערב המלכות, ואלו מצד מעלה בנצח, ואלו מצד מטה בהוד, ולזה סחרן בדוכתין, שכל א' לו מקום ידוע ליניקתו והיינו שהם ששים רבוע, שהם מאה אלף לכל אחד מן הקצוות. וא"ת והרי אתה אומר שהם ששים בשש קצוות, ואתה אומר שהם מטתו שלשלמה שהיא בת שבע אם כן קשה מדידיה אדידיה (אור יקר).

<sup>7</sup> ירצה קישוטם ושלמותם, הם במלכות שהיא מדה שביעית, אמנם גליפין וחקיקתם על צד מציאות, שתינאה דהיינו הת"ת וזה מוכח מהכת' דקאמר מטתו דהיינו שביעאה, ששים גבורים דהיינו שתינאה (אור יקר). מלכות השביעית (רח"ו).

<sup>8</sup> בת"ת (רח"ו).

<sup>9</sup> פי' אפשר דמטתו שלשלמה היינו מדת המלכות עצמה, ומטתו היינו אלו הגבורים וכיוצא והשתא מטתו היא המלכות, שלשלמה ת"ת מלכא דשלמא דיליה, ששים גבורים סביב לה אינה השלטונים ראשי גייסים אלא סתם שיתין רבוע דמלאכי עלאי כישיראל שכולם שווים לטובה, ואינם סביב לה שהם ממנה, שאם כן יקשה שהיא בת שבע והם ששים (אור יקר).

<sup>10</sup> ת"ת שהיסוד שלו דגוף וברית חשבינן חד (רח"ו).

## זהר שמות

המא למשה דנפיק ולא יפוק לאהרן ולרברבי דנפקי ולא יפוק אשתכח דבגין משה נפקו כולהון ומה אי בגין משה כך בגין קב"ה כד אמר אנכי ארד עמך מצרימה על אחת כמה וכמה

עד דהוו אזלי פגע בהו רבי אבא אמר רבי יוסי הא שכינתא הכא דחד ממאריהון דמתניתין עמנא אמר רבי אבא במאי עסקיתו אמר רבי יוסי בהאי קרא דכתיב אנכי ארד עמך מצרימה וגו' כד נחת יעקב למצרים דכתיב ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את אוליף דכלהו נחתו עם יעקב למצרים

אמר ליה רבי אבא ודא לחוד הות פתח ואמר (יחזקאל א ג) היה היה דבר יהויה אל יחזקאל בן בוזי הכהן בארץ כשדים על נהר כבר תלת פלוגתן הכא<sup>2</sup> דדא דתנינן אין שכינה שורה בחוץ לארץ וחדא דלא הוה מדימין כמשה דכתיב ביה (במדבר יב ז) בכל ביתי נאמן הוא והוא גלי ופרסם כל גנויאי דמלכא וחדא דאתחזי כמאן דלא שלים בדעתיה אלא הכי אסיקנא במתניתא דילן חס ושלום דהא יחזקאל נביאה שלימא הוה וברשותא דקב"ה גלי כל מה דגלי וכלהו אצטריך דיגלי ויפרסם על חד תרין ממה דגלי דהכי תנן מאן דרגיל למסבל צערא וכו'<sup>3</sup> וכלא אצטריך ומעלמין לא שביק קב"ה לישראל בגלותא עד דהוה אתי למיידר דיוריה עמהון כל שכן ביעקב דהוה נחית בגלותא וקב"ה ושכינתיה וקדישין עלאין (ותתאין) ורתיכין דנחתו כלהו עם יעקב דהא הוא דכתיב הבאים מצרימה את יעקב

רבי אבא פתח ואמר (שיר ד ח) אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבאי תא חזי ווי לון לבני נשא דלא ידעין ולא משניחין בפולחנא דמאריהון דתניא אמר רבי יצחק בכל יומא ויומא בת קול נפקת מטורא דחורב ואמר ווי לון לבני נשא מפולחנא דמאריהון ווי לון לבני נשא מעלבונה

את אהרן והגדולים שיוצאים והוא לא יצא נמצא שבגלל משה יצאו כולם ומה אם בשביל משה כך בשביל הקדוש ברוך הוא כשאמר אנכי ארד עמך מצרימה על אחת כמה וכמה

עד שהיו הולכים פגש בהם רבי אבא אמר רבי יוסי הרי שכינה כאן שאחד מבעלי המשנה עמנו אמר רבי אבא במה עסקתם אמר רבי יוסי בפסוק הזה שכתוב אנכי ארד עמך מצרימה וגו' כשירד יעקב למצרים שכתוב ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה אתה לומד שכלם ירדו עם יעקב למצרים.

אמר לו רבי אבא וזה היה לחוד פתח ואמר היה היה דבר ה' אל יחזקאל בן בוזי הכהן בארץ כשדים על נהר כבר שלש יקשיות כאן אחד ששינונו אין שכינה שורה בחוץ לארץ ואחת שלא היה נאמן כמשה שכתוב בו בכל ביתי נאמן הוא והוא גילה ופרסם את כל גנוי המלך ואחת שנראה כמי שלא שלם בדעתו אלא כך הסקנו במשנתנו חס וחלילה שהרי יחזקאל היה נביא שלם וברשותו של הקדוש ברוך הוא גילה כל מה שגילה והכל הוא הצטרך לגלות ולפרסם על כל אחד פי שנים ממה שגילה שכך שינונו מי שרגיל לסבול צער וכו' והכל הצטרך ומעולמים לא עזב הקדוש ברוך הוא את ישראל בגלות עד שהיה בא לדור במדורו עמהם כל שכן ביעקב שהיה יורד לגלות והקדוש ברוך הוא ושכינתו וקדושים עליונים [ותחתונים] ומרכבות שכלם ירדו עם יעקב זהו שכתוב הבאים מצרימה את יעקב.

רבי אבא פתח ואמר אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי בא וראה אוי להם לבני אדם שלא יודעים ולא משגיחים בכבוד אדונם שלמדנו אמר רבי יצחק בכל יום ויום יוצאת בת קול מהר חורב ואומרת אוי להם לבני אדם מעבודת רבונם אוי להם לבני אדם מעלבונה

1

2 ג' קושות בענין זה (מ"מ).

3 ההמשך מובא לעיל דף ב ע"ב (הערת הזהר).

## זהר שמות

ה/ב

דאורייתא<sup>2</sup> דאמר רבי יהודה כל מאן דאשתדל באורייתא<sup>3</sup> בהאי עלמא ומסגל עובדין<sup>4</sup> טבין ירית עלמא שלימא<sup>5</sup> וכל מאן דלא אשתדל באורייתא בהאי עלמא ולא עביד עובדין טבין לא ירית לא האי ולא האי והא תנן<sup>7</sup> אית מאן דירית עלמיה כפום אתריה וכפום מה דחזי ליה אמר רבי יצחק לא תנן אלא מאן דלית ליה עובדין טבין כלל אמר רבי יהודה אלמלי הווי ידעין בני נשא רחימותא דרחים קב"ה לישראל הווי שאנין ככפיריא למרדף אבתריה דתניא בשעתא דנחת יעקב למצרים קרא קב"ה<sup>8</sup> לפמליא דיליה<sup>9</sup> אמר להון כלכון חותו למצרים<sup>10</sup> ואנא איחות עמכון אמרה שכינתא רבונא דעלמא אית צבאות בלא מלכא אמר לה אתי מלבנון כלה מלבנון מאתרא דעדן<sup>11</sup> דמלובן בכל עובדוי כלה דא שכינתא דהיא כלה בחופה ואזלא הא

כהא דתניא אמר רבי יהודה מאי דכתיב (במדבר ז א) ויהי ביום כלת משה כלת כתיב<sup>2</sup> ביומא דעאלת כלה לחופה ושכינתא דא היא כלה אתי מלבנון תבאי מאתר בי מקדשא דלעילא<sup>3</sup> תשורי מראש אמנה מרישא דמאן מראשיהון דבני מהימנותא ומאן נינהו יעקב ובנוי מראש שניר וחרמון דאינון עתידין לקבלא אורייתא דילי מטורא

של תורה שאמר רבי יהודה כל מי שעוסק בתורה בעולם הזה ו'ומסגל מעשים טובים יורש עולם שלם וכל מי שלא עוסק בתורה בעולם הזה ולא עושה מעשים טובים לא יורש לא זה ולא זה והרי שנינו יש מי שיורש עולמו כפי מקומו וכפי מה שראוי לו אמר רבי יצחק לא שנינו אלא במי שאין לו מעשים טובים כלל.

אמר רבי יהודה אלמלא היו יודעים בני אדם את האהבה שהקדוש ברוך הוא אוהב את ישראל היו שואגים כמו כפיר לרדוף אחריו ששנינו בשעה שירד יעקב למצרים קרא הקדוש ברוך הוא לפמליה שלו ואמר להם כלכם רדו למצרים ואני ארד עמכם אמרה שכינה רבון העולם יש צבאות בלי מלך אמר לה אתי מלבנון כלה מלבנון ממקום העדן שמלובן בכל מעשיו כלה זו שכינה שהיא [כמו] כלה בחופה והולך זה

כמו זה ששנינו אמר רבי יהודה מה זה שכתוב ויהי ביום כלת משה כתוב כלת ביום שנכנסה כלה לחפה ושכינה זו הכלה אתי מלבנון תבואי ממקום בית המקדש שלמעלה תשורי מראש אמנה מראש של מי מראשיהם של בני האמונה ומי הם יעקב ובניו מראש שניר וחרמון שהם עתידים לקבל את התורה שלי מהר חרמון ולהגן עליהם בגלותם

1

<sup>2</sup> ממש עסק התורה, שאנים עוסקים בה, והיא עלובה ביניהם, שהמלאכים חשקו בה ונטלה מהם ונתנה לתחתונים והם מואסים בה והיא נעלבת ביניהם (אור יקר).

<sup>3</sup> ת"ת (רח"ו).

<sup>4</sup> במלכות ששם המעשה (רח"ו).

<sup>5</sup> כי המלכות היא מנוחת הצדיקים כאומרו שבת בבית ה' כל ימי חיי לחזות וכו' ושלמותה בת"ת דהיינו מצוות כנגד הת"ת ושניהם יחד אדם שלם עולם שלם שם שלם ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים, שם מלא על עולם מלא (אור יקר). ת"ת (רח"ו). וטעם שנקרא ז"א עלמא שלימא לפי שהמלכות כלולה עמו כי מילוי מ"ה גי' ט' כמנין חו"ה שהיא מלכות, א"נ לפי שדעת ז"א שלימא מחו"ג משא"כ המלכות שאין לה אלא גבורות לבד (מ"מ).

<sup>6</sup> נפח"ח שער 7 פרק ל' גורס להשתל

<sup>7</sup> דקס"ד מ"ש ולא עביד עובדין טבין היינו שלא עשה תר"ג מצות שלימים הגם שעשה מקצת מהם לא ירית האי ולא האי לכך הקשה "והתנן" ומתרץ ר"י לא תנן אלא מאן דלית ליה עובדין טבין כלל (מ"מ).

<sup>8</sup> פי' ז"א (מ"מ).

<sup>9</sup> פי' מלכות וחיילותיה (מ"מ).

<sup>10</sup> פי' אתם הקדימו תחילת לרדת למצרים ואח"כ אני ארד ואתחבר עמכם, ולכך אמרה שכינתא אית צבאות בלא מלכא דהיינו איך איפשר לירד אנו תחילה והז"א שהוא המלך אחרינו (מ"מ).

<sup>11</sup> פי' אבא לפי שז"ן שרשם מאבא ולכך אמר ז"א למלכות שאחנונו מניחים הארות אבא ויורדים עם ישראל בגלות (מ"מ).

## זהר שמות

דהרמון ולאננא עליהו בגלותהון ממעונות אריות אלין אינון עמיין עכו"ם (נ"א בני נשא דמהימנותא) דדמיין לאריותא ונמרין דמענין להון בכל פולחנא דקשיו

רבי אבא אמר אתי מלבנון כלה וגו' וכי מלבנון אתת<sup>4</sup> והלא ללבנון עולה<sup>5</sup> אלא אמר רבי אבא בשעתא דנחתת שכינתא למצרים נחתו בהדה שתין רבוא של מלאכי השרת וקב"ה בקדמיתא הדא הוא דכתיב (מיכה ב יג) ויעבור מלכם לפנייהם ויהו"ה בראשם רבי יצחק אמר אתי מלבנון כלה דא איהי שכינתא<sup>6</sup> אתי מלבנון תבאי מאתר בי מקדשא דלעילא<sup>7</sup> תשורי מראש אמנה מאתר בי מקדשא דלעילא ומאתר בי מקדשא דלתתא<sup>8</sup> דאמר רבי יהודה מעולם לא זזה שכינתא מכותלי דמערבא<sup>9</sup> דבי מקדשא דכתיב (שיר ב ט) הנה זה עומד אחר כתלנו והוא ראש אמנה לכל עלמא מראש שניר וחרמון מאתרא דאורייתא נפקת לעלמא ולמה לאננא על ישראל ממעונות אריות אלין עמיין עכו"ם רבי יודן<sup>10</sup> אומר ממעונות אריות אלין אינון תלמידי חכמים דעסקי באורייתא במעונות המדרשות ובבתי כנסיות דאינון אריון ונמרים באורייתא

רבי חייא הוה יתיב קמיה דרבי שמעון אמר ליה מה חמת אורייתא לממני בנוי דיעקב דאינון תריסר בקדמיתא ולבתר כן שבעים

ממעונות אריות אלו הם עמים עובדי עובדי כוכבים ומזלות [נ"א בני אדם של אמונה] שדומים לאריות ונמרים 'שמענים אותם בכל עבודה קשה.

רבי אבא אמר אתי מלבנון כלה וגו' וכי מלבנון באה והלא ללבנון עולה אלא אמר רבי אבא בשעה שירדה שכינה למצרים ירדו עמה ששים רבוא של מלאכי השרת והקדוש ברוך הוא בראשונה זהו שכתוב ויעבר מלכם לפנייהם וה' בראשם רבי יצחק אמר אתי מלבנון כלה זוהי שכינה אתי מלבנון תבואי ממקום בית המקדש שלמעלה תשורי מראש אמנה ממקום בית המקדש שלמעלה וממקום בית המקדש שלמטה שאמר רבי יהודה מעולם לא זזה שכינה מכותל המערבי של בית המקדש שכתוב הנה זה עומד אחת כתלנו והוא ראש אמנה לכל העולם מראש שניר וחרמון ממקום שהתורה יצאה לעולם ולמה להגן על ישראל ממעונות אריות אלו עמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות רבי יודן אומר ממעונות אריות אלו תלמידי חכמים שעוסקים בתורה במעונות המדרשות ובבתי כנסיות שהם אריות ונמרים בתורה.

רבי חייא היה יושב לפני רבי שמעון אמר לו מה ראתה התורה למנות את בני יעקב שהם שנים עשר בתחלה ואחר

<sup>2</sup> עי' לקמן ח"ג רנד ע"א ברע"מ (לש"ו).

<sup>3</sup> בינה (רח"ו).

<sup>1</sup>

<sup>4</sup> פי' שהרי משמע שמדבר ת"ת למלכות בעת פיוסה לזווג ואז היא למטה וא"כ ללבנון מבעי ליה שאז עולים לאבא הנק' לבנון (רח"ו).

<sup>5</sup> ופי' מלבנון שאני יורד מלבנון צריך שתהיה אתי ללוותך (רח"ו).

<sup>6</sup> ופי' מלבנון הוא אבא כדסברת רבי יהודה דלעיל ולא פליג עמיה אלא בתשורי מראש אמנה שרבי יהודה מפ' מרישא דבני מהימנותא ור' מפרש שהמלכות תשורי מהבינה שהיא מקדישא דלעילא מן המקדש שלמטה ע"י הקרבן, וכן במראש שניר וחרמון שר"י מפרשו על הר סיני ור' יצחק מפרשו על כל בית המדרש שיוצאה ממנו תורה לעולם, ואע"פ שאמר הזהר ואמר רבי יהודה וכו' רבי יצחק מביא ראיה מדברי ר' יהודה שאמר מעולם לא זזה שכינתא וכו' כדי לפרש תשורי מראש אמנה ולעולם ר' יהודה בפ' תשורי פליג עליה אע"פ שאמר מעולם לא זזה שכינתא וכו' (מ"מ).

<sup>7</sup> בינה (מ"מ).

<sup>8</sup> פי' בית המקדש שבנה שלמה, שהמלכות מקבלת תשורה מהבינה ומהקרבנות וממעשה התחתונים שעושים בב"ה שלמטה (מ"מ).

<sup>9</sup> עי' לקמן דף קעט ע"ב (לש"ו).

<sup>10</sup> פליג על ר' יהודה, ור"י בפ' ממעונות אריות דלדידהו הם אומות העולם שהם אריות ונמרים ולרבי יודן הם הת"ח העוסקים במעונות המדרשות וכו' ולדידהו קאי על תשורי שר"ל תשורי מראש אמנה ותשורי ממעונות אריות דהיינו מתורת ת"ת ולדידהו נמי מפרש מראש שניר הוא הר סיני וחרמון הוא הר סיני שתשורי ממנו (מ"מ)

## זהר שמות

דכתיב (בראשית מו כז) כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים ומאי טעמא שבעים<sup>4</sup> ולא יתיר אמר ליה לקביל שבעין אומין<sup>5</sup> דאינון בעלמא ואינון הוו אומה יחידאה לקביל כלהון ותו אמר ליה תא חזי קלדיטיין<sup>6</sup> דנהרין (גוברין)<sup>7</sup> ענפיין<sup>8</sup> יתבין במטלניהון<sup>9</sup> (ג"א במטוליהון) ממנן על שבעין עממין נפקין מתריסר גליפין קטורין דאסתחרין<sup>10</sup> במטלניהון למתקלן<sup>11</sup> לארבע רוחי עלמא הדא הוא דכתיב (דברים לב ח) יצב גבולות עמים למספר בני ישראל<sup>12</sup> והיינו דכתיב (זכריה ב ו) כי כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם לאחזאה דאינון קיימין בגין ישראל בארבע לא נאמר אלא כארבע כמה דאי אפשר לעלמא בלא ארבע רוחות כך אי אפשר לעלמא בלא ישראל

ויקם מלך חדש רבי אבא פתח<sup>13</sup> (ישעיה לב כ) אשריכם זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור זכאין אינון ישראל דקב"ה אתרעי בהו מכל שאר עמין וקריב לון לגביה דכתיב (דברים יד ב) ובך בחר יהו"ה להיות לו לעם סגולה וגו' וכתיב (שם לב ט) כי חלק יהו"ה עמו יעקב חבל נחלתו ישראל מתדבקין ביה בקב"ה דכתיב (שם ד) ואתם הדבקים ביהו"ה אלהיכם חיים כולכם

א/א

כך שבעים שכתוב כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים ומה הטעם שבעים ולא יותר אמר לו כנגד שבעים אומות שהם בעולם והם היו אומה יחידה כנגד כולם ועוד אמר לו בא וראה מפתחות שמאירים (שנים) ענפים יושבים במסעיהם (בצלם) ממונים על שבעים עמים יוצאים משנים עשר חקיקות קשורים שמסתובבים במסעותיהם במשקל<sup>3</sup> לארבע רוחות העולם זהו שכתוב יצב גבולות עמים למספר בני ישראל והיינו שכתוב כי כארבע רוחות השמים פרשתי אתכם להראות שהם עומדים בשביל ישראל בארבע לא נאמר אלא כארבע כמו שאי אפשר לעולם בלי ארבע רוחות כך אי אפשר לעולם בלי ישראל.

ויקם מלך חדש רבי אבא פתח אשריכם זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא רוצה בהם מכל שאר העמים וקירב אותם אליו שכתוב ובך בחר ה' להיות לו לעם סגולה וגו' וכתוב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו ישראל נדבקים בקדוש ברוך הוא שכתוב ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם

1

2

3

<sup>4</sup> פי' קשיא אחריתי היא (מ"מ).

<sup>5</sup> פי' ובה מתורצת קושיא בתרייתא ומ"ש ותו א"ל הוא כדי לתרץ קושיא קמייתא (מ"מ).

<sup>6</sup> מפתחות (רח"ו). ור"ל י"ב גבולי אלכסון דז"א שנק' מפתחא כמש"ל (מ"מ).

<sup>7</sup> נמחק בדרך אמת.

<sup>8</sup> הם י"ב שרים שבהיכל הרצון (רח"ו). ור"ל ש"ב שרים הם יונקים מ"ב גבולי אלכסון והי"ב שרים ממונים על ע' שרים דע' אומות (מ"מ).

<sup>9</sup> דרך אמת גור סאת המוסגר.

<sup>10</sup> י"ב גבולי אלכסון, והם הקלדיטים הנז' לעיל (רח"ו).

<sup>11</sup> ג' פונים ימה וג' פונים צפונה וכו' (רח"ו). וא"כ צ"ל מ"ש דאסתחרן קאי על הי"ב שרים לא על י"ב גבולי אלכסון (מ"מ).

<sup>12</sup> י"ב (רח"ו). והיינו טעמא ד"ב שרים ממונים על ע' דע' אומות דאינון קיימין בגין ישראל מדכתיב כד' ולא בד' לומר כשם שא"א לעולם להתקיים בלא ד' רוחות וכמ"ש במסכת תענית דף ג' (מ"מ).

<sup>13</sup> טעם פתיחה זו משום דק"ל ויקם מלך חדש על מצרים ולא על ישראל ותירץ שאין ישראל תחת ממשלת שור וחמור של הקלי' (רח"ו).

## זהר שמות

היום ועל דא זכאין אינון קמיה בגין דאינון זרעין על כל מים<sup>1</sup> מאי על כל מים דזרעין לצדקה<sup>2</sup> ומאן דזרע לצדקה כתיב ביה (תהלים נו יא) (כי גדול עד שמים על כל מים הדא הוא דכתיב)<sup>3</sup> (שם קח ה) כי גדול מעל שמים חסדך מעל שמים<sup>4</sup> על כל מים<sup>5</sup> איהו הוי ומאן איהו מעל שמים דא עלמא דאתי<sup>6</sup> וישראל זרעי זרעא על כל מים

בספרא דרב ייבא סבא הכי אמר כתיב (דניאל ד יד) בגזרת עירין פתגמא ומאמר קדישין שאלתא כל דינין דהאי עלמא<sup>7</sup> וכל גזרינ<sup>8</sup> וכל שאלתינ<sup>9</sup> כלהו קיימי בחד היכלא<sup>10</sup> דתמן ע"ב סנהדרין מעיינין בדינין דעלמא וההוא היכלא אקרי היכל זכותא בגין דכד דינין דינא מהפכין בזכותא דבר נש בקדמיתא

מה דלאו הכי בדרגא דההוא ספרא אחרא דתמן איהו אתר דאקרי חובה בגין דכל עובדוי דההוא אתר דנחש אשת זנונים לא איהו אלא למהפכא בחובה דבר נש ולמלשן עבדא למאריה

היום ולכן זכאים הם לפניו משום שהם זורעים על כל מים מה זה על כל מים שזורעים לצדקה ומי שזרע לצדקה כתוב בו (כי גדול עד שמים על כל מים זהו שכתוב) כי גדול מעל שמים חסדך מעל שמים על כל מים הוא היה ומי הוא מעל שמים זה עולם הבא וישראל זורעים זרע על כל מים.

בספרו של רב ייבא סבא כן אמר, כתוב: בגזרת עירין פתגמא ומאמר קדישין [בגזרת מלאכים דבר ומאמר קדושים], שאלה כל דיני העולם הזה, וכל הגזרות וכל הבקשות כולם עומדים בהיכל אחד, ששם שבעים ושנים סנהדרין מעיינים בדיני העולם. ואותו היכל נקרא היכל הזכות, משום שכשדנים דין, מהפכים בזכות האדם בראשונה.

מה שאין כן בדרגת אותו הצד האחר, ששם הוא מקום שנקרא חובה, משום שכל מעשי אותו המקום של נחש, אשת זנונים, אינו אלא להפוך בחטאו של האדם, ולהלשין עבד לאדונו.

<sup>1</sup> ירצה מה שהם זורעים בעולם הזה בבנים בהמשכת נשמתם, והוא הדין במעשים טובים במצותם ותורתם הוא סוד המשכת השפע והאור, ונזרע זרע קדש והיינו סוד זרעו לכם לצדקה כלומר לייחד הת"ת עם המלכות, שהמלכות נקראת צדק כשהיא בלא משפט, וע"י משפט המתייחד עמה נעשית צדקה, דהיינו צדק ה' תיקוניה וקישוטיה, והיינו "על כל מים", פי' "כל" יסוד. "על כל", ת"ת. "מים" הם מימי החסד, שסוד קשרם הוא בחסד. וזהו שאמר הכתוב קצרו לפי חסד (אור יקר).

<sup>2</sup> שגורמים שיתגדל ויצמח צדקה שהוא ת"ת ע"י העלתה מ"ן לבינה (רח"ו).  
<sup>3</sup> נמחק בלאור יקר.

<sup>4</sup> דהיינו סוד משך חסד מים מעל שמים, והיינו כל מים, הנה יש מים מימין ומים משמאל על כל מים היא הבינה שהיא רוכבת על כל מים והיינו אומרו כי גדול מעל שמים דהיינו בינה (אור יקר). בינה (רח"ו).

<sup>5</sup> חסד (רח"ו)

<sup>6</sup> שהיא על כל מיני מים שהם שני מיני מים, מים מימין ומים משמאל, דהיינו שמים שני מיני מים, אש ומים, מעל שמים על כל מים. וא"כ ממשמע שאמר הכתוב על כל מים. ולא אמר מלה שיוורה על הבינה רצה להורות על בחי' עלמא דאתי שהיא נמשכת דרך הספירות מלכות צדקה ות"ת מתייחדת עמו על ידי היסוד בתגבורת החסד מהבינה שמשם משך הכל (אור יקר).

<sup>7</sup> לדון האדם כפי מעשיו (אור יקר).

<sup>8</sup> אחר הדין לתת הגזירה לקיים כל דבר (אור יקר).

<sup>9</sup> כל מה שישאל אדם מצרכיו יגישוה לפני הדיינים לראות אם ראוי לשאלתו אם תפלתו תחזור ריקם אם לאו (אור יקר).

<sup>10</sup> היינו היכל הגבורה נק' היכל זכות כדפי' בפרשת פקודי דתמן ע"ב סנהדרין, כבר פירשתי שהם ע"ב מע"ב וע"ב שהם ר"ו ודירך\*## דינם היאך ומושבם וגזירתם, ע"ש, מהפכין בזכות תחילה שהם מזוגין מחסד ולכך פותחין בזכות ועל שם כך עם היות שהם מגבורה כיון שנכללים בחסד נקראים זכות שהם מטין לחסד ולא כקורח ועדתו שהיו לויים ולא רצו להשלים עם אהרן איש החסד וירדו אל מקום הקלי' שהם דין קשה שמרים בלי תיקון וכך הוא למטה בז' היכלות התמורות היכל חובה שכולם נוטים לחובה, ואינם נכללים בימין ולא בקדושה כלל, וכל טבעם בחובה להלשין להשטין לקטרט ליטול נשמה (אור יקר).



## זהר שמות

אינון דהיכלא דזכותא אקרין מים מתוקים<sup>1</sup>  
מים צלוליך<sup>2</sup> אינון דהיכלא דחובא אקרין מיין  
מרירין (במדבר ה כב) מי המרים המאררים

בההוא היכלא דזכותא לא קיימי אלין תלת<sup>3</sup>  
בני חיי ומזוני ולא בההוא אתר דחובה לא  
במים מתיקן וצלילין ולא במים מרירין  
מלטטין ועל דא ישראל זרעי על כל מים זרעא  
קדישא דאולידו על כל מים איהו דהא לאו  
נכון זרעא דילהון אלא לעילא ועל דא  
אוקמוה מארי מתניתין בני חיי ומזוני לאו  
בזכותא תליא מלתא אלא במזלא קדישא<sup>4</sup>  
תליא מלתא

ואתר דא על כל מיא<sup>5</sup> איהו<sup>6</sup> משלחי רגל  
השור והחמור<sup>7</sup> דלא אית לון בההוא סטרא  
בישא כלום<sup>8</sup> ומשרדן מנייהו<sup>9</sup> כל חולקין  
בישין ומתדבקין בההוא סטרא טבא דכל  
קדושין עלאין<sup>10</sup> [שור וחמור כד מזדווגן  
כחדא תרין פגעין בישין אינון לעלמא] שור  
סטרא דדינא קשיא<sup>11</sup> איהו ואתדבקתא  
דסטרא קדישא איהו [חמור כד אזדווגן בהדיה  
דאיהו מסטרא אחרא תרין פגעין בישין אינון  
לעלמא]

אותם של היכל הזכות נקראים מים  
מתוקים מים צלולים, אותם של היכל  
החובה נקראים מים מרירים, מי המרים  
המאררים.

באותו היכל הזכות לא עומדים שלשת  
אלה: בנים, חיים, ומזונות. ולא באותו  
מקום של חובה. ולא במים מתוקים  
וצלולים ולא במים מרירים מאררים.  
ועל זה ישראל זורעים על כל מים זרע  
קדוש, שהולידו על כל מים הוא, שהרי  
לא נכון זרע שלהם אלא למעלה, ולכן  
פרשוה בעלי המשנה, בנים חיים  
ומזונות, אין הדבר תלוי בזכות אלא  
הדבר תלוי במזל הקדוש.

ומקום זה הוא על כל מים משלחי רגל  
השור והחמור, שאין להם באותו צד  
הרע כלום, ושולחים מהם כל החלקים  
הרעים ונדבקים באותו הצד הטוב של  
כל הקדושות העליונות (שור וחמור  
כאשר הם מזדווגים כאחד הם שני  
פגעים רעים לעולם). שור הוא צד הדין  
הקשה, והוא נדבק בצד הקדושה.  
(החמור כשמזדווג עמו שהוא מצד  
האחר הם שני פגעים רעים לעולם).

<sup>1</sup> שהמתנהג על פיהם ימצא טוב (אור יקר).

<sup>2</sup> בלי שמרים חצונים (אור יקר).

<sup>3</sup> אינם נידונים שם מפני שדרך אחרת להם, מפני שאם היו דנים האדם בהיכל זכות בגזרת עירין וכו' רוב בני אדם לא ישיגו בנים ולא יאריכו ימים ולא יתפרנסו מפני מעשיהם, לכך הקב"ה סלק ג' ענינים אלו מהיכל זכות שהוא עולם המלאכים והניחם אל ההנהגה העליונה הנעלמת, ושם ידין לפי הדברים הנסתרים היודעים אליו והיינו מזלא קדישא ממקור החיים, והנה במקומות רבים פי' ענין זה במדות, ומזל בכתר עליון, ואין לתמוה כי הכל עולה לענין א' כי הכתר הוא בסוד קדש הקדשים ושם היכל ג' ראשונות, ושם שופע המזל העליון, וסוד החסד ביצירה הוא היכל אהבה, והגבורה היכל זכות, והת"ת היכל הרצון וכו', ואין שום היכל פועל אלא מצד מה שנותנים לו כח מהמקור מהספירה העליונה ונמשך אליו כח ההנהגה דרך כסא הכבוד, ומה שאני מפרשים בהיכלות הוא הוא בספירות והכל א' (אור יקר).

<sup>4</sup> בינה (רח"ו). וטעם שנק' בינה מזלא לפי שיונקת ממזל ה"ג ואבא יונק ממזל ח' (מ"מ).

<sup>5</sup> חסד (רח"ו).

<sup>6</sup> מזל שרשו נזל, שהוא זל מים, וידוע שסודו נוצר חסד, וכל חסד סודו מים. ולפי שהוא החסד העליון יצדק בו לומר על כל מים. וגם נוצר חסד ממתיק הדינים המושרשים במדת לאלפים שממנה נמשך השרש למי המרים. וזהו ממש כל מים מתוקים ומרים, ולכן מ"ם מלא ב' פעמים מים, מ"ם י"ד מ"ם (רמ"ז).

<sup>7</sup> היינו ממש ב' כחות הגבורה דהיינו היכל זכות שור, והיכל חצוני חובה חמור, והיינו כעין על כל מים אלא שהסיף באומרו משלחי רגל וכו' מדלא קאמר משלחי שור וחמור אלא רגל, מורה שאפילו שורש הושר והחמור וקיומו שהם רגלים לדבר הקיום והחזק אפילו ענין זה משלחים (אור יקר).

<sup>8</sup> אפילו אחיזה או תפיסה מועטת (אור יקר).

<sup>9</sup> ואפשר רגל אפילו רגל אחד משור וחמור אינו שורה למטה בהם, והיינו אומרו "ומשרדן מינייהו כל חלקין בישין" כרגלי הדבר בגשמי וראשו ברוחני והם משלחי רגל אפילו רגל א' לשור או לחמור אינו שורה בהם (אור יקר).

<sup>10</sup> הבינה מקור כל הטובה לספירות (אור יקר).

<sup>11</sup> משך הגבורה והוא במדרגות הדין הקשה הנמשך למטה שבו נאחזים החצונים (אור יקר).

## זהר שמות

ועל דא שמעון תוקפא דדינא קשיא הוה ביה וכד מזדווג בלוי כהדא לא יכיל דעלמא למסבל ובגין כך (דברים כב י) לא תחרוש בשור ובחמור יחדו ועל דא שדר יעקב לעשו מלה דא דכתיב (בראשית לב ז) ויהי לי שור וחמור ואי לאו דמאיך יעקב גרמיה דחילו סניא נפל ביה בעשו

ויקם מלך חדש על מצרים<sup>1</sup> בספרא דרב המנונא סבא הכי אתמר מאי דכתיב ויקם מלך חדש על מצרים תא חזי כל עמין דעלמא וכל מלכין דעלמא לא אתתקפו בשולטניהון אלא בניניהו דישראל מצרים לא הוו שלטין על כל עלמא עד דאתו ישראל ועאלו תמן בגלותא כדין אתתקפו על שאר עמין דעלמא בבל לא אתתקפו על כל עמין דעלמא אלא בגין דישראל דלהויין בגלותהון

אדום לא אתתקפו על כל עמין דעלמא אלא בניניהון דישראל דלהויין בגלותהון

דהא עמין אלין בשפלותא הוו בשאר עמין ומאיכין הוו מכלהו ובגין ישראל אתתקפו מצרים דכתיב (שמות כ ב) מבית עבדים עבדים אקרין ממש דהא מצרים בשפלותא דשאר עמין הוו

בבל דכתיב (ישעיה כג יג) הן ארץ כשדים זה העם לא היה

אדום דכתיב (עובדיה א ב) הנה קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד

וכלהו לא נטלו תוקפא אלא בניניהון דישראל דכד ישראל בגלותהון מיד מתתקפי על כל שאר עמין דעלמא מאי טעמא בגין דישראל אינון בלחודיהו לקבל כל עמין דעלמא

כד עאלו ישראל בגלותא דמצרים מיד הוה קימה למצרים ואתתקפו שולטנותא דלהון לעילא על כל שאר עמין דכתיב ויקם מלך חדש על מצרים ויקם קימה הוה לון דאתתקפו וקם ההוא ממנא שולטנא דמצרים ואתיהיב ליה תוקפא ושולטנותא על כל ממנן דשאר עמין דהא בקדמיתא אית שולטנותא להווא

ועל זה שמעון היה תוקף הדין הקשה, וכשמזדווג עם לוי כאחד, לא יכול העולם לסבול. ולכן לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו. ועל זה שלח יעקב לעשו דבר זה שכתוב, ויהי לי שור וחמור, ואם יעקב לא הנמיך עצמו פחד רב היה נופל בעשו.

ויקם מלך חדש על מצרים. בספרו של רב המנונא סבא כך נאמר, מהו שכתוב "ויקם מלך חדש על מצרים". בא וראה, כל עמי העולם וכל מלכי העולם לא התחזקו בשלטונם אלא בשביל ישראל. מצרים לא היו שולטים על כל העולם עד שבאו ישראל ונכנסו שם לגלות, אז התחזקו על שאר עמי העולם.

בבל לא התחזקו על כל עמי העולם אלא בשביל ישראל שהיו בגלות שלהם.

אדום לא התחזקו על כל עמי העולם אלא משום שישראל שהיו בגלות שלהם.

שהרי עמים אלו היו בשפלות בשאר העמים ונמוכים היו מכולם, ובגלל ישראל התחזקו מצרים, שכתוב "מבית עבדים", עבדים ממש נקראו, שהרי מצרים היו בשפלות של שאר העמים.

בבל שכתוב "הן ארץ כשדים" זה העם לא היה.

אדום שכתוב "הנה קטן נתתיך בגוים בזוי אתה מאד".

וכולם לא נטלו תוקף אלא בגלל ישראל, שכשישראל בגלות שלהם, מיד מתחזקים על כל שאר העמים שבעולם. למה? משום שישראל הם לבדם כנגד כל עמי העולם.

כשנכנסו ישראל לגלות מצרים, מיד היתה קימה למצרים, והתחזק שלטונם מעל כל שאר העמים, שכתוב "ויקם מלך חדש על מצרים". "ויקם" קימה היתה להם, שהתחזק וקם אותו ממונה השלטון של מצרים, ונתנו לו תוקף ושלטון על כל ממוני שאר העמים, שהרי בראשונה יש שלטון לאותו

<sup>1</sup> וממילא סמ' ורהב שותפים בשליטת פרעה כי שליטת פרעה היה בכח שניהם (דע"ה ח"א עח ע"א).

## זהר שמות

הממונה שלמעלה, ואחר כך לעם שלו

ממנא דלעילא ולבתר לעמא דיליה

ו/ב

דלתתא ובגין כך ויקם מלך חדש על מצרים דא הוא ממנא דלהון חדש הוה דעד יומא הדין לא הוה ליה שולטנא על שאר עמין והשתא אתקם לשלטאה על כל שאר עמין דעלמא וכדין אתקיים (משלי ל כא) תחת שלש רגזה ארץ תחת עבד כי ימלוך

רבי חייא אמר תלתין יומין עד לא ייתי תוקפא לעמא בארעא או עד לא תיתי תבירו לעמא בארעא מכרזי בעלמא ההוא מלה ולזמנין דאתמסר ההוא מלא בפומא דרביי ולזמנין לאינן בני נשא דלית בהו דעתא ולזמנין דההוא מלה אתמסר בפומא דעופי ומכרזי בעלמא ולית מאן דישיגה בהו כד עמא זכאין אתמסר ההוא מלה לאינן רישין זכאין דעלמא בגין דיודיעו לון ויתובון למאריהון וכד לאו אינן זכאין הוי כדקאמרן

רבי אלעזר הוה יתיב יומא חד אתרעא דלוד והוה יתיב עמיה רבי אבא ורבי יהודה ורבי יוסי אמר רבי יוסי אימא לכו מה דחמית יומא דא בצפרא קמית בנהורא חמית חד עופא<sup>2</sup> דהוה טאים זקף לעילא תלת זמני ומאיך חד והוה אמר עלאי עלאי ביומא דא טסי (ס"א דקיקים) רקיעין (לימינא)<sup>43</sup> תלת ממנן זקפין שלטנין על ארעא חד יתיב דלא יתיב אעברו ליה בנורא דדליק מעברין קיימיה מעברין שלטניה

תלת סמכין שליטין עלאין קיימין על עלמא רמינא לההוא עופא קלא אמינא ליה עופא עופא אימא לי תלת דקיימין ממנן וחד

שלמטה. ולכן ויקם מלך חדש על מצרים זהו הממונה שלהם חדש היה שעד היום הזה לא היה לו שלטון על שאר העמים ועכשיו הוקם לשלוט על כל שאר עמי העולם ואז התקיים תחת שלוש רגזה ארץ תחת עבד כי ימלוך.

רבי חייא אמר שלשים יום עד שלא יבא תוקף לעם בארץ או עד שלא יבא שבר לעם בארץ מכרזים בעולם על אותו הדבר ולפעמים שנמסר אותו הדבר בפי התינוקות ולפעמים לאותם בני אדם חסרי דעת ולפעמים נמסר אותו הדבר בפי העופות ומכרזים בעולם ואין מי שישגיח בהם כשהעם הם צדיקים נמסר אותו דבר לאותם ראשים צדיקים של העולם כדי שיוודיעו להם וישבו לרבונם וכשאינם צדיקים זה כפי שאמרנו.

רבי אלעזר היה יושב יום אחד על שער לוד, והיה יושב עמו רבי אבא ורבי יהודה ורבי יוסי. אמר רבי יוסי, אמור לכם מה שראיתי היום הזה, בבוקר קמתי באור ראיתי עוף אחד שהיה טס ועולה למעלה שלש פעמים ומנמיק [פעם] אחת, והיה אומר עליונים עליונים ביום זה פורחים (דקיקים) הרקיעים (לימין) שלשה ממונים זקופים מושלים על הארץ, אחד יושב שלא יושב. העבירו אותו באש שדולקת, מעבירים את קיומו מעבירים את שלטונו.

שלשה תומכים<sup>5</sup> שולטים עליונים עומדים על העולם זרקתי לאותו עוף ואמרתי לו עוף עוף אמור לי שלשה שעומדים ממונים ואחד שהעבירו

<sup>1</sup> מלשון זה נראה דס"ל דאינו חדש ממש אלא בתחילה היה מלך על מצרים לבדה ועכשיו מלך על כל האומות בשביל ישראל כמו השר שלו (מ"מ).

<sup>2</sup> דע כי מיום שחרב בית המקדש ונשרף התורה בעו"ה, נוטל סם התורה להודיע לפתיה אוכמא במזל שבתאי, והוא מודיע לעורבים, לכן לא רצה ר"א לידע מן העורבים מה שכבר יתן אחר תחת ר' יוסי חמיו והוא ינצל, כי נראה שאינו חביב לו שהעורב יודיע סודות עליונים, לכן לא רצה לשמוע רק מן היונה (זהר הרקיע).

<sup>3</sup> דקיקים לימינא (מ"נ), ו"ביומא דא" וכן רקיעין נמחק.

<sup>4</sup> פ' המלאכים שהם עליונים וטסים בדקות ובהעלם והם לימינא דהיינו בצד הקדושה והעוף היה אומר למלאכי השרת תלת זקפין וכו' א"נ יש לפ' עילאי הם הצדיקים שהם טסים בהעלם בלילה בסוד השינה להעלות מ"ן למלכות ופי' זה נכון דאי למלאכי השרת מה צורך להודיעם (מ"מ).

## זהר שמות

דמעברין שולטניה מאן אינון רמא לי תלת גירין אלין מגדפא ימינא ודין חד משמאלא<sup>1</sup> (ס"א ומגדפא שמאלא חד) ולא ידענא מאי רמיזא

נסיב להו רבי אלעזר נחית להו לנחירוי נפק דמא מנחירוי<sup>2</sup> אמר ודאי תלת שלטני עממין קיימין ברומי בארעא וזמינין למעבד גזרין בישין לישראל מסטרא דרומאי<sup>3</sup> נסיב ההוא גיראי דמגדפא שמאלא ארח ונפק אשתא אוכמא מניה<sup>4</sup> אמר שלטנא דמצראי אעדיעו וזמין חד מלכא דרומאי<sup>5</sup> לאעברא בכל ארעא (ס"א דמצרים)<sup>6</sup> ולמנאה במצרים<sup>7</sup> רברבי תריסין וסתיר בנין ובני<sup>8</sup> סתירין<sup>9</sup> (ס"א וזמין חד מלכא מאינון תלת דקאמרן למשלט בה וסתיר בה בנינא ובני ביה בנינא) רמא לון רבי אלעזר לארעא נפלו אלין תלת על חד דמסטרא שמאלא

עד דהוו יתבי אעבר חד ינוקא והוה קארי (ישעיה יט א) משא מצרים הנה יהוה רוכב על עב קל ובא מצרים אעבר תניינא חבריה ואמר וארין מצרים תהיה שממה אעבר תליתאה חבריה ואמר ואבדה חכמת מצרים חמו ההוא גירא דגדפא שמאלא דאתוקד ותלת אחרנין דהוו עליה לא אתוקדן אמר רבי אלעזר האי דעופא והאי דדרדקי כלא הוא חד וכלא נבואה עלאה הוא (ס"א כלא איהו ברזא דחכמתא) ובעא קב"ה לאחזאה לן סתרי עלאי דהוא עביד הדא הוא דכתיב (עמוס ג ו) כי לא יעשה יהוה אלהים דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו הנביאים וחכימי עדיפי מנביאי בכל זמן דהא לנביאי לזמנין שרת עלייהו רוח קודשא ולזמנין לא וחכימיין לא אעדרי מנהון רוח קודשא אפילו רגעא חדא

שלטונו מי הם זרק לי שלשה חצים אלה מכנף ימינו וזה אחד משמאל (ומכנף שמאל אחד) ולא ידעתי למה הוא רומז

לקח אותם רבי אלעזר הוריד אותם לנחירוי ויצא דם מנחירוי אמר ודאי שלשה שליטי עמים עומדים ברומי בארץ ועתידים לעשות גזרות רעות לישראל מצד הרומאים לקח אותו חץ מכנף שמאל הריח ויצאה אש שחורה ממנו אמר שלטון המצרים העבירו ועתיד לעבור מלך אחד של הרומאים בכל הארץ (מצרים) ולמנות במצרים שרי תריסים וסותר בנין ובונה את הסתורים (ועתיד מלך אחד מאותם השלשה שאמרנו לשלוט בה וסותר בנינים ובונה בה בנינים) זרק אותם רבי אלעזר לארץ נפלו שלשת אלה על האחד שמצד שמאל.

עד שהיו יושבים עבר תינוק אחד והיה קורא משא מצרים הנה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים עבר חברו השני ואמר וארץ מצרים תהיה שממה עבר חברו השלישי ואמר ואבדה חכמת מצרים ראו שאותו חץ של כנף שמאל ונשרף ושלשת האחרים שהיו עליו לא נשרפו אמר רבי אלעזר מה שהעוף והתינוקות [אמרן] הכל דבר אחד והכל הוא נבואה עליונה (והכל הוא בסוד החכמה) ורצה הקדוש ברוך הוא להראות לנו נסתרות עליונות שהוא עושה זהו שכתוב כי לא יעשה ה' אלהים דבר כי אם גילה סודו אל עבדיו הנביאים ועדיפים חכמים מנביאים בכל זמן שהרי על הנביאים לפעמים שורה רוח הקודש ולפעמים לא ומהחכמים לא זזה רוח הקודש אפילו רגע אחד [קטן] שיודעים מה שלמעלה

<sup>1</sup> דרך אמת לא גורס את המוסגר.

<sup>2</sup> פי' לרמוז על גזרות שהיו עושים ליש' ושופכים דמם (מ"מ).

<sup>3</sup> רומא (דרך אמת).

<sup>4</sup> אוכמא לרמוז שנחשכה מלכות מצרים כמ"ש שולטנא דמצרים אעדיו א"נ יש לפרש על נהר דנור ששם מעבירים הממונה שעברה ממשלתו(מ"מ).

<sup>5</sup> כן הול גרסת מ"מ. במלריס (דרך אמת).

<sup>6</sup> מ"מ N גורס את המוסגר

<sup>7</sup> נמחק במ"מ.

<sup>8</sup> ובני בנין סתירין (דרך אמת).

<sup>9</sup> בנין (מ"מ והמסוגר נמחק).

## זהר שמות

(זעיר) דידעין מה די לעילא ותתא ולא בעו לגלאה אמר רבי יוסי (יהודה) כלא חכמתא וחכמתא דרבי אלעזר יתיר מכלהו רבי אבא אמר אלמלא לא הוו חכימין לא הוו ידעין בני נשא מהו אורייתא ומהו פקודוי דמארי עלמא ולא אתפרשא רוחא דבני נשא מרוחא דבעירא

אמר רבי יצחק כד אייתי קב"ה דינא על עמא בקדמיתא עביד דינא בההוא ממנא דממנא עלייהו לעילא דכתיב (ישעיה כד כא) יפקוד יהו"ה על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה במאי דינא אתדן ההוא ממנא דלעילא מעברין ליה בההוא נהר דינור דנגיד ונפיק וכדין אעדיו ההוא שולטנותא דיליה ומיד מכריזי עליה ברקיעא שולטנותא דממנא פלניא אעדיו מניה

א/א

עד דמטי ההוא קלא בכל אינון רקיעין עד דמטי באינון דשלמין בהאי עלמא ונפיק קלא ואכריזי בכל עלמא עד דמטי לעופי ולינוקי ולאינון טפשיין דבני נשא דלא ידעין

ויקם מלך חדש רבי חייא אמר מלך חדש חדש ממש הוה<sup>1</sup> רבי יוסי אמר דהוה מחדש גזירין<sup>2</sup> דלא חדש מלכא אחרא מקדמת דנא אשר לא ידע את יוסף כל ההוא טיבו דעבד יוסף בארעא דמצרים<sup>3</sup> דכתיב (בראשית מז יד) ויבא יוסף את כל הכסף ביתה פרעה וקיים לון בשני כפנא<sup>4</sup> כל האי לא דכיר ועבד גרמיה דלא ידע ביה

רבי יוסי ורבי יהודה הוו יתבי ולעאן באורייתא קמיה דרבי שמעון אמר רבי יהודה האי דכתיב ויקם מלך חדש על מצרים

ולמטה ולא רצו לגלות אמר רבי יוסי [יהודה] הכל חכמה וחכמת רבי אלעזר יתרה מכולם רבי אבא אמר אלמלא לא היו חכמים לא היו יודעים בני אדם מהי תורה ומה המצוות של רבון העולם ולא נפרד רוח בני אדם מרוח הבהמה.

אמר רבי יצחק כשמביא הקדוש ברוך הוא דין על העם בראשונה הוא עושה דין באותו הממונה עליהם למעלה שכתוב יפקוד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה באיזה דין נדון אותו הממונה שלמעלה מעבירים אותו באותו נהר דינור שנמשך ויוצא ואז מעבירים את אותו שלטון שלו ומיד מכריזים עליו ברקיע שלטונו של הממונה פלוני הועבר ממנו

עד שמגיע אותו קול לכל אותם הרקיעים עד שמגיע לאותם ששולטים בעולם הזה ויוצא קול ומכריז בכל העולם עד שמגיע לעופות ולתינוקות ולאותם הטפשים של בני אדם שלא יודעים

ויקם מלך חדש רבי חייא אמר מלך חדש חדש ממש היה רבי יוסי אמר שהיה מחדש גזרות שלא חדש מלך אחר מקודם לכן אשר לא ידע את יוסף כל אותו טוב שעשה יוסף בארץ מצרים שכתוב ויבא יוסף את כל הכסף ביתה פרעה וקיים אותם בשני הרעב כל זה לא זכר ועשה עצמו שלא יודע אותו

רבי יוסי ורבי יהודה היו יושבים ועוסקים בתורה לפני רבי שמעון אמר רבי יהודה מה זה שכתוב ויקם מלך

<sup>1</sup> בערך המלכות היה חדש כדמפרש שחידש גזירותיו אבל הוא היה ממש פרעה כדמסיק ועבד גרמיה דלא ידע ביה אלא ודאי חדש שמעולם לא מלך כמוהו במצרים (אור יקר).

<sup>2</sup> מדקאמר חדש ממש משמע דס"ל דהא והא הוו חדש ממש וגם מחדש גזירין אבל מדקאמר ועביד גרמי' וכו' נראה דס"ל נתחדשו גזירותיו (מ"מ).

<sup>3</sup> אל הכלל ואל המלך דהיינו בפרט אל פרעה שהעשירו ויבא יוסף את כל הכסף ביתה וכו' ואל מצרים (אור יקר).

<sup>4</sup> טובות כפולות לא דכיר לגמול טוב לישראל ולא עוד אלא שחידש גזרות קשות מכל מלכי מצרים הקודמים כאילו לא ידע שהוא יתיר לא זכר והיינו טעם מלך חדש שהוא מחדש אשר לא ידע אצ"ל לא זכר אלא לא ידע (אור יקר).

## זהר שמות

ותנינן דאיהו קם מגרמיה! מה דהוה שפל קם<sup>2</sup> ולא אתחזי למלכא ובעותרא קם אמר רבי שמעון כלא הכי הוא כגוונא דאחשורוש דלא אתחזי למלכא וקם מגרמיה וקם בעותרא ובעא לאובדא<sup>3</sup> לישראל מעלמא אוף הכא האי לא אתחזי למלכא וקם מגרמיה ובעא לאובדא לישראל מעלמא דכתיב ויאמר אל עמו וגו' הבה נתחכמה לו וגו' וכד הוה קם מלכא לעילא קם מלכא לתתא

רבי אלעזר ורבי אבא ורבי יוסי הוו אזלי מטבריא לצפורי עד דהוו אזלי פגע בהו חד יודאי פתח ואמר (ישעיה יט א) משא מצרים הנה יהו"ה רוכב על עב קל ובא מצרים ונעו אלילי מצרים מפניו תא חזי כל מלכין דעלמא<sup>4</sup> וכל עמין דעלמא לא חשיבי כלום קמי קב"ה דכתיב (דניאל ד לב) וכל דיירי ארעא כלא חשיבין וכמצביה עביד<sup>5</sup> בחיל שמיא

והכא במצרים אף על גב דכל אינון גבוראין<sup>6</sup> ודרעא מרממא גלי קודשא בריך הוא במצרים מה כתיב הנה יהו"ה רוכב על עב קל ובא מצרים מאי שנא בכל עמין דעלמא דלא הוה הכי דהא קב"ה גזר גזרה ואתעביד והכא איהו אתא דכתיב ובא מצרים וכתיב (שמות יב יב) ועברתי בארץ מצרים וגו'<sup>7</sup> אני יהו"ה אלא בגין דמלכא הוה אתי לאפקא למטרוניתא דהוות תמן ובגין יקרא דמטרוניתא הוה אתי ועל דא הוה קב"ה בעי ביקרה<sup>8</sup> ואתי לגבה<sup>9</sup> לאקמא לה<sup>10</sup> ולמיהב

חדש על מצרים ושנינו שהוא קם מעצמו מה שהיה שפל קם ולא היה ראוי למלך ובעושר הוא קם אמר רבי שמעון הכל כך הוא כדוגמת אחשורוש שלא היה ראוי למלך וקם מעצמו וקם בעושר ורצה להאביד את ישראל מן העולם אף כאן זה לא ראוי למלוכה ועמד מעצמו ורצה להאביד את ישראל מן העולם שכתוב ויאמר אל עמו וגו' הבה נתחכמה לו וגו' וכשהיה עומד מלך למעלה עומד מלך למטה.

רבי אלעזר ורבי אבא ורבי יוסי היו הולכים מטבריה לצפורי עד שהיו הולכים פגע בהם יהודי אחד פתח ואמר משא מצרים הנה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים ונעו אלילי מצרים מפניו בא וראה כל מלכי העולם וכל עמי העולם לא נחשבים לכולם לפני הקדוש ברוך הוא שכתוב וכל דיירי ארעא כלא חשיבין וכמצביה עביד בחיל שמיא [וכל דיירי הארץ כלא חשובים וכרצונו עושה בחיל השמים]

וכאן במצרים אף על גב שכל אותן הגבורות וזרוע רמה גילה הקדוש ברוך הוא במצרים מה כתוב הנה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים מה שונה בכל עמי העולם שלא היה כך שהרי הקדוש ברוך הוא גזר גזרה ונעשתה וכאן הוא בא שכתוב ובא מצרים וכתוב ועברתי בארץ מצרים וגו' אני ה' אלא משום שהמלך היה בא להוציא את המלכה שהיתה שם ובשביל כבוד המלכה היה בא ועל כך היה הקדוש ברוך הוא רוצה בכבודה ובא אליה להקימה ולתת לה יד

<sup>1</sup> ופליגי דר' חיי ופליגי דר' המנונא דלעיל דפי' קם לעילא, והכא פריש קם מגרמיה, אשר לא ידע את יוסף היינו לא אתחזאי למלכא ולעותרא, דהיינו יוסף משנה למלך והעשירו והוא לא ידע ולא היה ראוי לאותם התכשיטין (או יקר).

<sup>2</sup> ס"ל כמ"ד חדש ממש, וכן דעת ר"ש שאמר כגוונא דאחשורוש (מ"מ).

<sup>3</sup> דהיינו נמי לא ידע את יוסף, ויהיה קימה לעילא ולתתא ויתפרש ויקם למעלה ויקם למטה שהקב"ה הקימו לקיים גזירות הגלות ומלת ויאמר אל עמו היינו השר המייעץ מלמעלה (אור יקר).

<sup>4</sup> אינם חשובים לפניו כדי שירד הקב"ה לדינם למטה בתחתונים אלא יגזור אליהם גזירות קשות ויתקיימו ואפילו בשרים (אור יקר).

<sup>5</sup> רצה ונתקיים רצונו ואם כן יקשה מה הכבוד הזה שבא הקב"ה למצרים לנקמה ולא עוד אלא כבר עשה כמה מכות בהם ועם כל זה במכה עשירית ירד בכבודו ובעצמו וז"ש והכא במצרים (אור יקר).

<sup>6</sup> כי לא מפני גודל הנס נרחיקהו מיכולת המלאך על ידי עזר קונו (אור יקר).

<sup>7</sup> עי' ח"א קיז ע"א במדה"נ (לש"ו).

<sup>8</sup> היינו ובא מצרים לעשות הנקמה בעצמו (אור יקר).

<sup>9</sup> ג"כ (אור יקר).

<sup>10</sup> הוא בעצמו מגלותה (אור יקר).

## זהר שמות

ולזקוף אותה כמו שעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות בסוף גלות אדום.  
אמר רבי ייסא אם כן שבשביל המלכה זה היה הרי בגלות שבבל היתה שם המלכה ולמה לא היה כן אמר לו הרי שנינו שהחטא גרם שנשאו נשים נכריות והכניסו אות ברית קודש לרשות אחרת ולכן נאבדו מהם הנסים והאותיות שראויים היו להעשות להם מה שלא היה כן בגלות מצרים שכולם היו שבטי יה בני ישראל נכנסו ובני ישראל יצאו בגלות אדום רוצה הקדוש ברוך הוא להתכבד בעולם<sup>2</sup> ולבא הוא להקים את המלכה ולנער אותה מהעפר אוי למי שיפגש שם לפניו בשעה שיאמר התנערי מעפר קומי שבי ירושלים התפתחי מוסרי צוארך מי הוא המלך והעם שיעמוד לפניו "ונעו אלילי מצרים מפניו אלילי מצרים" לא על אבנים ועצים נאמר אלא על כל אותם דרגות ממונות העליונות ועל אותם העבודות התחתונות שלהם ובכל מקום שגלו ישראל הקדוש ברוך הוא<sup>3</sup> מבקש עליהם ומתרעם<sup>4</sup> ונפרע מאותם עמים.

לה ידא! ולוקפא לה כמה דזמין קב"ה למעבד בסוף גלותא דאדום  
אמר רבי ייסא אי הכי<sup>6</sup> דבגין דמטרוניתא הוה הא בגלותא דבבל מטרוניתא תמן הות אמאי לא הוה כך אמר ליה הא תנינן דחטאה גרם דנטלו נשים נכריות ואעילו ברית קיימא<sup>7</sup> קדישא ברשותא אחרא ובגין כך אתאבידו מנהון נסין ואתוון דאתחזי למעבד להו מה דלא הוה הכי בגלותא דמצרים דכלהו הוו שבטי יה בני ישראל עאלו בני ישראל נפקו בגלותא דאדום בעי<sup>8</sup> קב"ה לאתיקרא בעלמא<sup>9</sup> ולמיתי איהו<sup>10</sup> לאקמא למטרוניתא<sup>11</sup> ולנערא לה מעפרא ווי למאן<sup>12</sup> דיערע תמן קמיה בשעתא דיימא<sup>13</sup> (ישעיה נב ב) התנערי מעפר קומי שבי ירושלם התפתחי מוסרי צוארך מאן הוא מלכא ועמא<sup>14</sup> דיקום קמיה (שם יט א) ונעו אלילי מצרים מפניו אלילי מצרים לאו על אבנין ואעין אתמר אלא על כל אינון דרגין ממנן עלאין ועל אינון פולחנין תתאין דלהון ובכל אתר דגלו ישראל קב"ה בעי עליהו ואתקביל מאינון עמין

<sup>1</sup> פשיטות ימינו אליה להקימה מגלותה כאומרו נטית ימינך וא"ת והא כתיב ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך ומדת אני היא השכינה ואת אמרת דע"י ת"ת וי"ל כי מלת אני אינו מדקדק השכינה אלא אני ת"ת המדבר על עצמו שהוא הפועל על יד המלכות אבל הוא הת"ת בעצמו (אור יקר).

<sup>2</sup>  
<sup>3</sup>  
<sup>4</sup>  
<sup>5</sup>

<sup>6</sup> בשלמא אי אמרינן מחמת עצם המכה שאינה ראויה לשליח והוא נשמר לעיל מזה (אור יקר).  
<sup>7</sup> פגמו היסוד והמלכות, דהיינו מקום הנס, כי נס הוא היסוד, שהוא נקרא אות במקומו, ונס בהיותו למעלה מנצח והוד, ומופת מצד הת"ת, ופלא מצד ג' ראשונות, ומצד הבינה הם פלאות ודאי, והיינו אל"ף פל"א, והכל סוד היסוד כדפי', והם פגמו היסוד, ולכך נגאלו בלי נס ופלא ובלי אות ומופת (אור יקר).

<sup>8</sup> הקשה א"כ בגאולה העתידה יהיה תלוי גם בזה, לזה אמר שאינו כן בגאולה העתידה, אלא יעשו הניסים מטעם אחר כדמפרש ואזיל (או ריקר).

<sup>9</sup> להביא הנבראים שיכירו אלהותו (אור יקר). פי' אע"פ שהיו דור שכולו חייב אפילו הכי בשביל כבוד השכינה יורד הקב"ה בכבודו ובעצמו להקימה (מ"מ).

<sup>10</sup> אינו רוצה שיהיו הנקמות מצד ב"ד תחתון, והניסים מעין ב"ד תחתון, אלא יהיו הניסים והגבורות מעין הספירות העליונות (אור יקר).

<sup>11</sup> היינו שיהיה מתעלית קדושתה מעשיה ליצירה ומיצירה לבריאה וכו' אלא סוד העפר החצוני ששכבה עד עתה, בה יתנער ממנה, ויעביר החצונים ממנה (אור יקר).

<sup>12</sup> ירצה אותם המלכים שיהיו אז באותם הימים, עם היות שהם לא עשו עיקר הרעה, אלא כיון שהם לפניו פוגע בהם בדינו, ומראה בהם נקמתו וניסיו ואורותיו (אור יקר).

<sup>13</sup> היינו אבנא דמחת לצלמא על רגלי' דהיינו אצבען דרגלייא מנהון חספא וכו' ועם היות שברוחניים יתבטלו כל המציאות אל הקלי' בגשמיים יהיה המכה דווקא ביומיהון די מלכיא אינון (אור יקר).

<sup>14</sup> בהכרח יהיו מעכבים אותם המלכים והעמים מלכות ישראל וינקום בהם במלכים ובאומותם (אור יקר).

## זהר שמות

תא הזי מה כתיב (שם נב ד) כה אמר יהו"ה מצרים ירד עמי בראשונה לגור שם ואשור באפס עשקו תורעמות שהתרעם הקדוש ברוך הוא על אשור ואמר ראו מה עשה לי אשור שהרי במצרים שאני עשיתי בהם כל אותם הדינים ועמי (הם) ירדו לשם לדור ביניהם וקבלום המצרים ביניהם ונתנו להם היופי של הארץ ארץ גושן ואף על גב שצערו אותם בגלות לא העבירו מהם את הארץ שכתוב רק בארץ גושן אשר שם בני ישראל וגו' ומיטב ארעא דמצרים הוה דכתיב (בראשית מז יג) במיטב הארץ בארץ רעמסס ותו דלא אעדו מדילהון כלום דכתיב (שמות ט ז) וממקנה בני ישראל וגו' ועם כל דא אתדנו בכמה דינין

אבל אשור באפס עשקו אמיל

ז/ב

לון בארעא דסייפי עלמא ונטל לון ארעא דלהון ומה מצראי דעבדי כל הני טבאן לישראל אתדנו בכל אינון דינין אשור ואדום ושאר עמין דמעיקין לון וקטלין לון ונטלין לון ממוניהון על אחת כמה וכמה דקב"ה בעי ליקרא שמייה עליהו דכתיב (יחזקאל לח כג) והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי התם במצרים במלכא חד והכא בכל מלכין דעלמא

רבי שמעון זקף ידיו ובכה ואמר ווי מאן דיזדמן בההוא זמנא וזכאה חולקיה מאן דיזדמן וישתכח בההוא זמנא ווי מאן דיזדמן בההוא זמנא בנין דכד ייתי קב"ה לפקדא לאיילתא יסתכל מאן אינון דקיימין בהדה בכל אינון דמשתכחי עמה בכל עובדוי דכל חד וחד ולא ישתכח זכאי<sup>1</sup> דכתיב (ישעיה סג ה) ואביט ואין עוזר וכמה עקתי על עקתי לישראל

בא וראה מה כתוב כה אמר ה' מצרים ירד עמי בראשונה לגור שם ואשור באפס עשקו תורעמות שהתרעם הקדוש ברוך הוא על אשור ואמר ראו מה עשה לי אשור שהרי במצרים שאני עשיתי בהם כל אותם הדינים ועמי (הם) ירדו לשם לדור ביניהם וקבלום המצרים ביניהם ונתנו להם היופי של הארץ ארץ גושן ואף על גב שצערו אותם בגלות לא העבירו מהם את הארץ שכתוב רק בארץ גושן אשר שם בני ישראל וגו' ומיטב ארץ מצרים היתה שכתוב במיטב הארץ בארץ רעמסס ועוד שלא העבירו משלהם כלום שכתוב וממקנה בני ישראל וגו' ועם כל זה נדונו בכמה דינים.

אבל אשור באפס עשקו הטיל

אותם בארץ שבסוף העולם ונטל את ארצם מהם ומה המצרים שעשו כל הטובות הללו לישראל נדונו בכל אותם דינים אשור ואדום ושאר העמים שמצערים אותם והורגים אותם ונוטלים את ממונם על אחת כמה וכמה שהקדוש ברוך הוא רוצה לכבד את שמו עליהם שכתוב והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי שם במצרים במלך אחד וכאן בכל מלכי העולם.

רבי שמעון הרים ידיו ובכה ואמר, אוי למי שיזדמן באותו זמן, ואשרי חלקו של מי שיזדמן וימצא באותו זמן. אוי למי שיזדמן באותו זמן, משום שכשיבא הקדוש ברוך הוא לפקד את האילה, יסתכל מי הם אותם שעמדו עמה בכל אותם שנמצאים עמה בכל מעשי, כל אחד ואחד, ולא ימצא צדיק שכתוב "ואביט ואין עוזר", וכמה צרות על צרות לישראל.

<sup>1</sup> עי' סנהדרין (צ"ח ע"א) אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או בדור שכולו חייב. וע' בהגר"א בתיקונים (קכ"ו ע"א ד"ה ואית): דדפיקו דעה"ח כולו טוב ובריאות בתכלית השלימות בכל נקודה ונקודה וכו' אבל מעץ הדעת טו"ר לעולם אין בו כולו טוב או כולו רע רק מאן דאלים גבר ואינו בריא בשלימות או חולי בשלימות וכן הוא בישראל כד אינון בסטרא דעץ הדעת טוב ורע גדולתם אין בשלימות וכו' אבל בימי חבלי משיח והיתה עת צרה ליעקב כנ"ל וכמ"ש אין בן דוד בא אלא בדור כו' וודאי אופן השני וכמ"ש בזהר פרשת שמות ז ע"ב וכו' וכשיבוא משיח אז יתגלה עץ החיים שכולו טוב. אמנם ענין כולו חייב אינו רשעים גמורים ח"ו, כי זה אי אפשר, אלא רובו עונות נקרא חייב כמ"ש בראש השנה (דף ט"ז י"ז) והרי לנו דימות המשיח אינו תלוי בזכות ומעשים כלל [אלא בברית אבות] (הקדר"ש כט ע"ד).



## זהר שמות

אשרי מי שיזדמן וימצא באותו הזמן, משום שאותו שיעמוד באותו זמן באמונה, יזכה לאותו אור של שמחת המלך. ועל אותו זמן כתוב "וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב וגו'".

לאחר שאותן צרות יתעוררו על ישראל, וכל העמים ומלכיהם יתייעצו כאחד עליהם, ומעוררים כמה גזרות רעות, וכולם עולים בעצה אחת עליהם. ויבאו צרה על צרה, אחרונות משכחות את הראשונות.

אז יתראה עמוד אש אחד עומד מלמעלה למטה ארבעים יום, וכל עמי העולם רואים אותו. באותו זמן, יתעורר מלך המשיח לצאת מתוך גן עדן, מאותו מקום שנקרא ק"ן צפ"ר, ויתעורר בארץ הגליל. ואותו יום שיצא לשם, יתרגז כל העולם, וכל בני העולם מתחבאים בתוך מערות וסלעים, שלא יחשבו להינצל.

ועל אותו זמן כתוב "ובאו במערות צורים ובמחולות עפר מפני פחד ה' ומהדר גאונו בקומו לערוץ הארץ". "מפני פחד ה'", זהו אותו רוגז של כל העולם. "ומהדר גאונו", זה משיח. "בקומו לערוץ הארץ", כשיקום ויתגלה בארץ הגליל, משום שהוא מקום ראשון שנחרב בארץ הקדושה, ולכן יתגלה שם ראשון לכל מקום.

ומשם יעורר קרבות לכל העולם, אחר

זכאה מאן דיודמן וישתכח בההוא זמנא בנין דההוא דיתקיים בההוא זמנא במהימנותא יזכה לההוא נהירו דהדוה דמלכא ועל ההוא זמנא כתיב (זכריה יג ט) וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב וגו'

לבתר דאינון עקתין מתערי על ישראל וכל עמין ומלכיהון יתייעטון כחדא עליהו ומתערי כמה גזירין בישין כלהו סלקי בעיטא חדא עליהו וייתון עקתא על עקתא בתרייתא משכחן קמייתא

כדין יתחזי חד עמודא דאשא קאים מעילא לתתא ארבעין יומין וכל עמין דעלמא חמאן ליה בההוא זמנא יתער מלכא משיחא לנפקא מגו גנתא דעדן מההוא אתר דאתקרי קן צפור<sup>2</sup> ויתער בארעא דגליל וההוא יומא דיפוק לתמן יתרגז כל עלמא וכל בני עלמא מתחבאין גו מערתי ומנרי דלא יחשבון לאשתזבא

ועל ההוא זמנא כתיב (ישעיה ב יט) ובאו במערות צורים ובמחילות עפר מפני פחד יהויה ומהדר גאונו בקומו לערוץ הארץ מפני פחד יהויה דא ההוא רגיוו דכל עלמא ומהדר גאונו דא משיח בקומו לערוץ הארץ כד יקום ויתגלי בארעא דגליל בגין דאיהו הוא אתר קדמאה דאתחרבא בארעא קדישא ובגין כך יתגלי תמן קדמאה לכל אתר ומתמן יתער קרבין לכל עלמא לבתר

<sup>1</sup> קשה בדף זה סדר ר"ש ענין משיח בענין זה, דהיינו עמודא דאשא קאים ארבעין יומין, ובההוא יומא אתגלי משיחא מקן צפור בארעא דגליל וכו', ולקמן בדף ח' סדר ר"ש סדר אחר. ותיירץ מוריננו, שהעיקר כמ"ש בדף ח', כי שם פתח בקרא כי יקרא קן צפור, ומסדר ענין המשיח א' לא'. ומ"ש בדף ז' שייך בדף ח' ע"ב, כמ"ש שם, מההוא יומא עד תריסר ירחין אתייעטון וכו', כמה דאתמר בדף ז', וכמה עקתין וכו'. ובסוף דף ח' אמר וישרי בארעא דגליל וכו', ויתגלי מההוא נהירו דקן צפור, כמ"ש בדף ז', יתער מקן צפור ויתער בארעא דגליל. נמצא שהסדר העיקרי כמ"ש בדף ח', אלא כאן הזכיר הענין דרך כלל, ולקמן בדף ח' דרך פרט, יקום מסטר מזרח חד ככביא, רומז על ישראל ומשיח, וז' כוכבין אחרנין רומזים לאר"ה, כי כל א' כלול מ' הם ע' אומות הנלחמים עם כוכב של ישראל, לבתר י"ב ירחי יסלקון ליה וכו', הם י"ב ירחיה הנז' למעלה (מ"מ).

<sup>2</sup> הנה תמיה גדולה אם נאמר שאז יהיה שינוי, כי זה המשיח לא יהיה נולד מאיש ואשה, אלא שבעת ההיא יצא מג"ע. והנה בכתוב מצינו אני היום ילדתיך וכו'. ונ"ל כי בודאי המשיח יהיה אדם צדיק נולד מאיש ואשה, ויגדל בצדקתו עד קץ הימין ויזכה במעשיו לנר"נ הנתונה בג"ע, ותנתן לאיש צדיק, ואז יזכה להיות גואל. וזה ע"ד מרע"ה, כי היה ילוד אשה והוגדל מעט מעט עד שהשלים חלק נשמתו, ושם בסנה נשלם לגמרי, בסוד לבת אש מתוך הסנה. ומבואר אצלנו שהשלים ג' אותיות לב"ת מן הב"ל וש"ת, ואז זכה להיות גואל. ובזה יתקיים הקרא, אני היום ילדתיך, שקאי על חלק נשמה לנשמה שתוליד, ואז תצא מג"ע ביום ההוא, ודי בזה. כי זה מוכרח מפשט הלשון, כי יתער בארעא דגליל, כאלו היה ישן תחלה, וכשתבוא לו נשמה לנשמה, יוסיף בו כח הנבואה, ואז יתעורר משנתו ודי בזה (זהר הרקיע). בלק קצ ע"ב (הערת הזהר) צ"ל קצו ע"ב (לש"ו).

## זהר שמות

ארבעים יום, שעמוד יעמוד מארץ לשמים לעיני כל העולם, ויתגלה המשיח. יקום מצד מזרח כוכב אחד לוחט בכל הצבעים, ושבעה כוכבים אחרים שסובבים אותו הכוכב, וילחמו בו קרב בכל הצדדים, שלש פעמים ביום עד שבעים יום, וכל בני העולם רואים.

ואותו כוכב ילחם בהם קרב בלפידי אש לוחטים ונוצצים לכל צד, ומכה בהם עד שבולע אותם בכל ערב וערב. וביום מוציא אותם וילחמו קרב לעיני כל העולם. וכן בכל יום עד שבעים יום, לאחר שבעים יום, יגזז אותו כוכב, ויגזז המשיח עד שנים עשר חדשים, ויחזור אותו עמוד אש כמו מקדם.

ואותו כוכב ילחם בהם קרב בלפידי אש לוחטים ונוצצים לכל צד, ומכה בהם עד שבולע אותם בכל ערב וערב. וביום מוציא אותם וילחמו קרב לעיני כל העולם. וכן בכל יום עד שבעים יום, לאחר שבעים יום, יגזז אותו כוכב, ויגזז המשיח עד שנים עשר חדשים, ויחזור אותו עמוד אש כמו מקדם.

ובו יגזז המשיח ואותו עמוד לא יתראה לאחר שנים עשר חדש, יעלו את המשיח באותו העמוד לתוך הרקיע, ושם יקבל חוזק ועטרת מלכות, וכשירד יתראה אותו עמוד אש כמו מקדם לעיני כל העולם.

ואחר כך יתגלה המשיח ויתכנסו אליו עמים רבים, ויעורר קרבות בכל העולם. ובאותו זמן יעורר הקדוש ברוך הוא את גבורתו לכל עמי העולם, ומלך המשיח יודע בכל העולם. וכל מלכי העולם יתעוררו להתחבר ללחום בו קרב, וכמה (עמים) מפריצי היהודים יתהפכו לחזור אליהם, ויבאו עמהם ללחום קרב על מלך המשיח.

ואז יחשך כל העולם חמשה עשר יום ורבים מעם ישראל ימותו באותו חושך ועל זה כתוב כי הנה החושך יכסה ארץ וערפל לאמים.

פתח ואמר כי

וביה יתגנזו משיח וההוא עמודא לא יתחזי לבתר תריסר ירחין יסלקון ליה למשיח בההוא עמודא לנו רקיעא ותמן יקבל תוקפא ועטרא דמלכותא וכד נחית יתחזי ההוא עמודא דאשא כמלקדמין לעיניהון דכל עלמא ויתגלי

לבתר משיח ויתכנסון לגביה עמין סגיאין ויתער קרבין בכל עלמא ובההוא זמנא יתער קב"ה גבורתיה לכל עמין דעלמא ומלכא משיחא יתידע בכל עלמא וכל מלכין דעלמא יתערו לאתחברא לאנחא קרבא<sup>2</sup> ביה וכמה (עמין) מפריצי יהודאין יתהפכו לאהדרא לגביהו וייתון עמהון לאנחא קרבא על מלכא משיחא

כדין יתחשך כל עלמא חמש עשרה יומין וסגיאין מעמא דישראל יהון מתין בההוא חשוכא ועל דא כתיב (ישעיה ס ב) כי הנה החשך יכסה ארץ וערפל לאומים פתח ואמר (דברים כב ו) כי

<sup>1</sup> וכבר ידעת כי מ' יום קודם יצירת הולד, לכן אישתהי ההוא עמודא מ' יום דוגמת משה רבינו ע"ה. ועדיין נשמת משיח גנוזה שם, ואמר מ' יום יזכה משיח לאותו נשמה לנשמה, ויתגלה בו ויכיר בעצמו שהוא משיח שלו, היה מכיר בתחלה בעצמו, וז"ש ולבתר מ' יום דעמודא יקום, ר"ל יסתלק ומשיח יתגלה, ר"ל כי מתחילה לא היה ניכר אם הוא משיח, ועתה יתגלה. אך שאר בני אדם לא יכירוהו. ואל תתמה אם נשמה זו תבא מכוסה תוך הענן, כי כן לר"א באותו יום, כשבא לו נשמתו כנזכר במדרש הנעלם, וכן כתוב ג"כ בפ' משפטים דף צ"ט ע"פ ויבא משה בתוך הענן, וכן בזהר כ"י (זו"ח עה ע"א) כתוב על הנשמות שהם באים בעמוד ענן ביום ובעמוד אש לילה, בהיותם נולדות בבטן אמם, כמ"ש בהלו נרו עלי ראשי, וכמ"ש במשה רע"ה שעלה ברקיע בגוף ונפש במ' יום. כן משיח זה, לאחר שיזכה לאותו נשמה ויכיר במעלתו שהוא משיח, אז יתגלה. אך לא יכירוהו שאר אנשים עדיין, ואח"כ יתגנז משיח בגוף ובנפש בההוא עמודא, ע"ד ויבא משה בתוך הענן, ואז יסתלק לרקיע. ואח"כ יתגלה המשיח לגמרי, ואז יכירוהו כל ישראל ויתקבצו אליו (זהר הרקיע).  
<sup>2</sup> אחר ביאת המשיח (דע"ה ח"ב נח ע"ג).

## זהר שמות

ח/א

יקרא קן צפור<sup>1</sup> לפניך בדרך<sup>2</sup> בכל עץ<sup>3</sup> או על הארץ<sup>4</sup> אפרוחים<sup>5</sup> או ביצים והאם רובצת וגו' שלח תשלח את האם וגו' האי קרא אוקימנא ליה ואיהו<sup>6</sup> חד מפקודי אורייתא גניזין ואנן אית לן ביה רזי דאורייתא גניזין שבילין וארחין ידיען לחברייא באינזן תלתין ותריין שבילין דאורייתא אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריה אלעזר בזמנא דיתער מלכא משיחא כמה אתין ונסין אחרנין יתערוון בעלמא<sup>7</sup>

תא הוי בגנתא דעדן דלתתא<sup>8</sup> אית אתר חד גניז וטמיר דלא אתידע<sup>9</sup> ואיהו מרקמא<sup>10</sup> בכמה גוונין וביה גניזין אלף היכלין<sup>11</sup> דכסופין ולית מאן דעייל בהו בר משיח<sup>12</sup> דאיהו קאים תדיר בגנתא דעדן וכל גנתא<sup>13</sup> מסחרא ברתוכין סגיאין דצדיקיא ומשיח קאים עלייהו ועל כמה חילין ומשיריין דנשמתיין דצדיקיא תמן

יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ אפרוחים או ביצים והאם רובצת וגו' שלח תשלח את האם וגו' פסוק זה בארנו אותו והוא אחד ממצוות התורה הגנוזות ולנו יש בו סודות תורה גנוזים שבילים ודרכים ידועות לחברים באותם שלשים ושנים שבילי התורה אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו אלעזר בזמן שיתעורר מלך המשיח כמה אותות ונסים אחרים יתעוררו בעולם

בא וראה, בגן עדן שלמטה יש מקום אחד גנוז ושמו של נודע, והוא מרוקם בכמה צבעים, ובו גנוזים אלף היכלות של כיסופים. ואין מי שיכנס בהם פרט למשיח, שהוא עומד תמיד בגן עדן. וכל הגן מוקף במרכבות רבות של צדיקים, ומשיח עומד עליהם, ועל כמה חיילות ומחנות של נשמות צדיקים שם.

<sup>1</sup> היינו סוד הגאולה מצד הבינה (אור יקר).

<sup>2</sup> היינו מצד היסוד (אור יקר).

<sup>3</sup> ת"ת, עץ החיים (אור יקר).

<sup>4</sup> מלכות (אור יקר).

<sup>5</sup> היינו ישראל, והם ג' בחי' מהם מצורפים, מהם בלתי גמורים, מהם ביצים שאינם רוצים ליתקן כלל, הנה הבנים שהם אותם שעל ידי התשובה מתתקנים מכל וכל, אמנם אפרוחים שאינם גמורים, או ביצים, שאלו אינם הגונים שכמעט נתקלקלו, לכך מאלו שלח תשלח את האם שאינם זוכים לגאולה, אבל בנים שהם צדיקים גמורים, שמצדקים עצמן בתשובה מצד הצרות, לא תקח האם על הבנים, אלא זוכים לגאולה, ולכך יהיה הצירוף אחר צירוף בכמה צרות מכל המדות אפילו מצד שם י"ה כדפי' (אור יקר).

<sup>6</sup> הוא הפי' שפי' בו רב ז"ל בספר הליקוטים דרוש קן צפור [ע"ח זער הזווגים פרק ג] ע"ש (מ"מ).

<sup>7</sup> מבחי' היסוד הנקרא אות ונס כדפי' לעיל (ז ע"א עיי"ש אור יקר בד"ה ברית קיימא) (אור יקר).

<sup>8</sup> דהיינו סוד גן מדת המלכות הנאחז בג' ראשונות, דהיינו עד"ן כתר וחכמה, וכנגדו גן גשמי למטה כבחי' זו (אור יקר).

<sup>9</sup> מצד הכתר גניז, ומצד החכמה טמיר, ומצד הבינה לא אתידע, אינו מתגלה אפילו בדעת (אור יקר).

<sup>10</sup> מפני השרשת כל הנמצא שם (אור יקר).

<sup>11</sup> היינו מצד הבינה אלף כללות הספירות מעשר ועשר מעשר עד אלף (אור יקר). הם סוד אלף זעירא דויקרא שהפסיד משה בעון העגל, אלף חולקין, אלף בינה, וכולם ירית משיח בסוד ישמח משה במתנת חלקו, ולא אמר שמח משה, אלא ישמח לעתיד. והבן כל זה, כי משה הוא שילה וכמ"ש רז"ל במעשה דר"י בן לוי דמשיח שוכן בהיכל ז' דג"ע הארץ, ואפשר שכמו שיש ט' שנכנסו בחייהם בג"ע, כן המשיח נולד בט' באב, כנזכר במדרש איכה. ונוטלתו רוח סערה והוליכו לג"ע כמו שאירע לאלהיו ז"ל ומשם יצא לע"ל וזה נראה אמת (זהר הרקיע).

<sup>12</sup> שהוא כנגד מדת המלכות, שהיא כלולה משמן מהחכמה והבינה כדפי' והיינו דאיהו קאים תדיר בסוד הנקודה האמצעית (אור יקר).

<sup>13</sup> דהיינו בחי' ז' ספירות ז' חופות ששם אחיזת הצדיקים ובראשם המשיח מצד היותו נאחז גם בנקודה הסתומה כדפי' (אור יקר).

## זהר שמות

ובראשי ירחי<sup>1</sup> ובזמני ובשבתני משיח עאל  
בההוא אתר לאשתעשעא בכל אינון היכלין  
לגו לגו מכל אינון היכלין<sup>2</sup> אית אתר אחרא<sup>3</sup>  
טמיר וגניז דלא אתידע כלל ואקרי עדן<sup>4</sup> ולית  
מאן דיכיל למנדע ביה ומשיח אנניז (ס"א  
אתגלי) לבר סהרניה דההוא אתר עד  
דאתגלי ליה חד אתר דאקרי קן צפור<sup>5</sup> ואיהו  
אתר דכריז עליה ההוא צפור<sup>6</sup> דאתער בגנתא  
דעדן בכל יומא

ובההוא אתר מרקמן דיוקנין דכל שאר עמין  
דאתכנשו עלייהו דישראל לאבאשא לון עאל  
בההוא אתר זקיף עינוי וחזי אבהן דעאלין  
בחרבן בית אלהא עד דחמי לרחל דדמעהא  
באנפהא וקב"ה מנחם לה ולא צביאת  
לקבלא תנחומין כמה דאת אמר (ירמיה לא  
יד) מאנה להנחם על בניה

כדין משיח ארים קליה ובכי ואודעזע כל  
גנתא דעדן וכל אינון צדיקיא דתמן געו ובכו  
עמיה געי ובכי זמנא תניינא ואודעזע ההוא  
רקיע דעל גבי גנתא אלף וחמש מאה רבוא  
משריין עלאין<sup>7</sup> עד דמטי לגו כרסייא עלאה<sup>8</sup>  
כדין קב"ה רמיז לההוא צפרא<sup>9</sup> ועאל לההוא  
קן דילה ויתבא לגבי משיח וקרי מה דקרי  
ואתער מה דאתער

עד דמגו כרסייא קדישא אתקרי תלת זמנין  
ההוא קן צפור ומשיח וכלא סלקין לעילא  
ואומי לון קב"ה לאעברא מלכו חייבא מן

ובראשי חדשים וחגים ושבתות נכנס  
משיח לאותו מקום להשתעשע בכל  
אותם היכלות. לפני ולפנים מכל אותם  
היכלות, יש מקום אחר טמיר וגנוז שלא  
נודע כלל, ונקרא עדן. ואין מי שיכול  
לדעת אותו. ומשיח גנוז (התגלה) בחוץ  
סביב אותו מקום, עד שנתגלה לו מקום  
אחד שנקרא קן צפור, והוא מקום  
שמכריזה עליו אותה צפור, שמתעוררת  
בגן עדן בכל יום.

ובאותו מקום רקומים דמויות של כל  
שאר העמים שהתכנסו על ישראל להרע  
להם. נכנס לאותו מקום, מרים עיניו,  
ורואה את האבות שנכנסים לחרבן בית  
האלהים, עד שרואה את רחל  
שדמעותיה בפניה. והקדוש ברוך הוא  
מנחם אותה, ולא מסכימה לקבל  
תנחומים, כמו שנאמר "מאנה להנחם  
על בניה".

אז משיח מרים קולו ובוכה ומזדעזע  
כל גן העדן, וכל אותם צדיקים ששם,  
גועים ובוכים עמו. גועה ובוכה פעם  
שניה, ומזדעזע אותו רקיע שעל גבי הגן  
אלף וחמש מאות רבוא מחנות עליונים,  
עד שמגיע לתוך הכסא העליון, ואז  
הקדוש ברוך הוא רומז לאותה צפור  
ונכנסת לאותו קן שלה, ויושבת אצל  
המשיח וקורא מה שקורא, ומתעורר מה  
שמתעורר.

עד שמתוך הכסא הקדוש נקרא שלש  
פעמים אותו קן צפור והמשיח וכולם  
עולים למעלה ומשביע אותם הקדוש

<sup>1</sup> שהוא חידושה של לבנה, שהמלכות מאיר מן החכמה, משיח עולה דוגמתה אל תוך נקודה זו כדפי' (אור יקר).

<sup>2</sup> שסוד ההיכלות כנגד הבינה הנקראת היכל אל החכמה ולגו ולגו שהם היכלות בחי' זו פנימית מזו (אור יקר).

<sup>3</sup> היינו נקודת החכמה שהיא תוך היכליה, ולכך איקרי עדן, ששם עדן חכמה כדפי' בחש"ק (אור יקר).

<sup>4</sup> שמעדן כל הגן על ידי נהר (אור יקר). הוא רמז לחכמה כי משם יקבל משיח נשמה לנשמה שבו הבא מן החכמה הנקרא קן צפור, והבן זה היטב (זהר הרקיע).

<sup>5</sup> פרשת בלק קצו ע"ב (לש"ו). וענין קן ציפור הנזכר הוא כי הקן רומז לבינה, אתר טמיר וגנוז וצפור רומז לחכמה כי בינה בית לחכמה (זהר הרקיע).

<sup>6</sup> הוא סוד נפלא שהוא זוג חו"ב לאפקא נשמה לנשמה ואז יתקרבו כל הד' אותיות הו"ה (זהר הרקיע) [נוסחו רומז ולא כריז\*##]

<sup>7</sup> כמנין ט"ו חסדים (רח"ו), ור"ל שהחסדים שורשם בדעת הם חמשה אח"כ כשמתפשטים בגוף הם ה"ח אחרים ואח"כ כשנכללים ביסוד הם ה"ח אחרים כמ"ש הרב בכמה דוכתי (מ"מ).

<sup>8</sup> מלכות דאצילות (מ"מ).

<sup>9</sup> הוא סנדל או מט"ט לפי שכתב הרח"ו ז"ל בפ' תרומה דף קל ע"ב על מ"ש הזהר שם תלת צפרין, ופי' הרח"ו אכתריא"ל מט"ט סנדל, וכאן מדבר הזהר בג"ע שלמטה שהיא בחי' עשיה כמ"ש הרב א"כ הוא סנדל שבעשיה או מט"ט ששולט על עשיה (מ"מ).

## זהר שמות

עלמא על ידא דמשיח ולנקמא נקמין  
דישראל וכל אינון טבוון דזמין קודשא בריך  
הוא למעבד לעמיה ותב ההוא קן צפור  
ומשיח לדוכתיה ותב משיח ואתנניז גו ההוא  
אתר כמלקדמין

ובזמנא דיתער קב"ה לאתקנא עלמין  
ואתנהירו אתוון דשמיה בשלימו יו"ד בה"א  
(לאתקנא) וא"ו בה"א<sup>1</sup> למהוי כלא בשלימו  
חד כדין יתער חד ככבא דחילא באמצע<sup>2</sup>  
רקיעא כגוון ארגוונא להיט ונציץ ביממא  
לעיניהון דכל עלמא

ויקום חד שלהובא דאשא<sup>3</sup> מסטרא דצפון גו  
רקיעא ויקום דא לקבל דא ארבעין יומין  
ויתבהלון כל בני עלמא לסוף ארבעין יומין  
יגיהון קרבא ככבא ושלחובא לעיניהון דכלא  
ויתפשט ההוא שלהובא ביקידו דאשא  
מסטרא דצפון גו רקיעא ויחשוב למבלע  
ההוא ככבא<sup>4</sup> וכמה שליטין ומלכין ואומיא  
ועממיא יתבהלון מהאי

כדין יסתלק ההוא ככבא לסטר דרום  
וישלוט על ההוא שלהובא וההוא שלהובא  
יתבלע זעיר זעיר ברקיעא מקמי ההוא ככבא  
עד דלא יתחזי כלל כדין ההוא ככבא יעביד  
אורחין<sup>5</sup> ברקיע בתריסר תחומין וקיימין אינון  
נהורין ברקיעא תריסר יומין אחרנין לבתר  
תריסר יומין אחרנין יודעזעון כל בני עלמא  
ויתחשך שמשא בפלגות יומא כמה  
דאתחשך יומא דאתהרב בי מקדשא

עד דלא יתחזון שמיא וארעא ויתער חד  
קלא ברעם וזיקין ואתחלחלא ארעא מההוא  
קלא וכמה חילין ומשיריין ימותון מניה וההוא  
יומא (ממש)<sup>6</sup> יתער בקרתא דרומי רבתא חד  
שלהובא דאשא בההוא קלא דיתער בכל

ברוך הוא להעביר מלכות הרשעה מן  
העולם על ידי המשיח ולנקם את  
נקמות ישראל וכל אותן טובות שעתיד  
הקדוש ברוך הוא לעשות לעמו ושב  
אותו קן צפור והמשיח למקומו ושב  
המשיח ונגנז לתוך אותו מקום כמו  
מקדם.

ובזמן שיתעורר הקדוש ברוך הוא  
לתקן את העולמות ומאירות אותיות  
שמו בשלמות, יו"ד בה"א [לתקן] וא"ו  
בה"א, להיות הכל בשלמות אחת, אז  
יתעורר כוכב אחד מפחיד באמצע  
הרקיע, כגוון ארגמן לוחט ונוצץ ביום  
לעיני כל העולם.

ותקום שלהבת אש אחת מצד צפון  
תוך הרקיע, ותקום זה כנגד זה ארבעים  
יום, ויבהלו כל בני העולם, לסוף  
ארבעים יום ילחמו קרב הכוכב  
והשלהבת לעיני הכל, ותתפשט אותה  
שלהבת בשריפת אש מצד הצפון תוך  
הרקיע, ויחשוב לבלוע אותו כוכב. וכמה  
שליטים ומלכים ואומות ועמים יתבהלו  
מזה.

אז יסתלק אותו כוכב לצד דרום  
וישלוט על אותה שלהבת, ואותה  
שלהבת תבלע מעט מעט ברקיע מלפני  
אותו כוכב, עד שלא תראה כלל. אז  
אותו כוכב יעשה דרכים ברקיע בשנים  
עשר תחומים, ועומדים אותם אורות  
ברקיע שנים עשר ימים נוספים, אחר  
שנים עשר ימים נוספים, יזדעזעו כל בני  
העולם ויחשך השמש בחצות היום, כמו  
שנחשך ביום שחרב בית המקדש.

עד שלא יראו שמים וארץ ויתעורר  
קול אחד ברעמים וברקים ותתחלחל  
הארץ מאותו קול וכמה חיילות ומחנות  
ימותו ממנו ואותו יום (ממש) תתעורר  
בעיר רומי רבתי שלהבת אש אחת

<sup>1</sup> פ' שאבא משפיע לאימא ונותנין מוחין לז"א, וז"א נותן למלכות שהיא ה' אחרונה. א"נ יובן  
במ"ש בספר הכוונות בכוונת אל עליון גומל וכו', כשמתרבים האורות בז"א מכים זה בזה דהיינו יו"ד  
בה"א גימ' ק"ך, וא"ו בה"א גימ' ע"ח, הכל קצ"ח גימ' א"ל עליון ע"ה, עכ"ל. והנה גם בביאת המשיח  
יתרבו האורות בז"א וז"ש יו"ד בה"א וכו' (מ"מ).

<sup>2</sup> זהו דרך כוכב, ונראה זהו משיח בן יוסף, אבל משיח בן דוד הוא שבט מישראל כדמפרש לקמן  
(רח"ו).

<sup>3</sup> סמא"ל (רח"ו).

<sup>4</sup> לסטר דרום מצד הסחדים מתגבר הכוכב על השלהובא (מ"מ).

<sup>5</sup> ארצין (לכך אמנת).

<sup>6</sup> לך מופיע בזכך אמנת.

ח/ב

עלמא ויוקיד כמה מגדלין וכמה היכלין וכמה מגדלין יפלון וכמה פרדשכי ורברבי יפלון בההוא יומא וכלהו יתכנשו<sup>2</sup> עלה לביש<sup>3</sup> וכל בני עלמא לא יכלין (ס"א ולא יחשבון) לאשתזבא

מההוא יומא עד תריסר ירחין<sup>5</sup> יתיעטון כל מלכין ויגזרון כמה גזרות וכמה שמדות על ישראל ויצלחון ביה (נ"א בהון) כמה דאתמר<sup>6</sup> זכאה איהו מאן דיערע תמן וזכאה איהו מאן דלא יערע תמן וכל עלמא יהא בערבוביא סניא לסוף תריסר ירחי<sup>7</sup> יקום שבט מישראל<sup>8</sup> דא מלכא משיחא דיתער גו גנתא דעדן וכל אינון צדיקיא<sup>9</sup> יעטרון ליה תמן ויחגרון ליה מאני זינא<sup>10</sup> באתוון רשימן דמאני דשמא קדישא

וקלא<sup>11</sup> יתפוצץ בענפי אילנין דגנתא קרי בחיל<sup>12</sup> ואמר אתערו קדישי עליונין קומו מקמי משיחא הא עדנא לאתחברא איתתא בבעלה ובעלה בעי לנקמא לה<sup>13</sup> נוקמין דעלמא ולאקמא לה ולאנערא לה מעפרא

העולם וישרף כמה מגדלים וכמה היכלות וכמה מגדלים יפלו וכמה גדולים<sup>1</sup> ושרים יפלו באותו יום וכולם יתכנסו עליה לרע וכל בני העולם לא יוכלו (יחשבו) להינצל.

מאותו יום ועד שנים עשר חדשים יתיעצו כל המלכים ויגזרו כמה גזרות וכמה שמדות על ישראל ויצליחו בו (בהם) כמו שנתבאר אשרי מי שיפגש<sup>4</sup> שם ואשרי מי שלא יהיה שם וכל העולם יהיה בערבוביה גדולה. לסוף שנים עשר חדשים יקום שבט מישראל זה מלך המשיח שיתעורר תוך גן העדן וכל אותם הצדיקים יעטרו אותו שם ויחגרו לו כלי זין באותיות רשומות של כלים של השם הקדוש.

וקול יתפוצץ בענפי עצי הגן קורא בחיל ואומר התעוררו קדושים עליונים קומו מלפני המשיח הרי זמן שתתחבר אשה בבעלה ובעלה רוצה לנקום לה נקמות בעולם ולהקימה ולנער אותה מן

1

<sup>2</sup> יתנצלוון (אור יקר).

<sup>3</sup> מפני התפשטות הגזרות העליונות אפילו בתחתונים כדפי' לעיל (אור יקר).

4

<sup>5</sup> הם י"ב נשיאים דישמעאל, שמתחזק מהם הקלי'. ועוד הדין יושפע מ"ב גבולי אלכסון, לעשות על ידה י"ב כחות חיצונים, שהם י"ב חדשים דגיהנם. ובזה יהיו נדונים ישראל בצרות, אם לא יתוקנו בתשובה גדולה, שהיא הבינה, מקום תיקון הדינים. ולפי הנראה כל זה הנזכר מתחלת דבריו מ"כי יקרא" ועד כאן יהיה קודם אותות העמוד הנז' הקודם (אור יקר).

<sup>6</sup> דהיינו הציורף על יד החצונים הנז' בתחלת דבריו כשאמר ווי מאן דיזדמן וכו' ועד כדין יתחזי וכו', ורמזם באומרו "וכל עמין ומלכיהון ויתיעטון כחדא עליהו וכו' עקתא על עקתא בתרייתא משכחן קמייטא" ולזה אמר, ויצלחון כמה דאתמר (אור יקר).

<sup>7</sup> דין על ישראל (אור יקר).

<sup>8</sup> היינו ענין העמוד הנז' לעיל, ושמחה זו יעשה בג'ע כל אותם מ' יום שאמר למעלה, שיתעכב העמוד ויתגלה המשיח, עד שיראה, ולבתר תריסר ירחי שתא דקאמר התם, היינו לסוף תריסר ירחי דקאמר הכא. ועם היות שירד ראשונה, בשניה עיקר ירידתו אינו אלא אחר זמן י"ב ירחין, שהוא סוף כל האותות הנזכר למעלה, ולכך בירידה זו סוף ירידתו שלא יתעלם עוד כאשר יתגלה כדמפרש ואזיל, ולכך יקום שבט מישראל, היינו משך וא"ו מהיסוד, שהוא סוד משיח כדפי', שהמלכות והיסוד בו יחד (אור יקר).

<sup>9</sup> מהיסוד שהם ענפיו, ומהתעוררותם הם מעטירים אותו, ולכך הם נותנים לו כפי מדתם, כמו שמדתם יסוד הכולל שתי שמות, יאהדונה", שהם שתי שמות, האחד מעטירו כובע ישועה על ראשו, הב' חרב לה' מלאה דם חגור על מתניו (אור יקר).

<sup>10</sup> שכל כלי מלחמה כלולים בשם רומח חרב מגן וצנה וכיוצא (אור יקר).

<sup>11</sup> ת"ת יתפוצץ, כת"ת המתפשט בבחינותיו שהוא עץ מתפשט ומסתעף (אור יקר).

<sup>12</sup> מלכות בבעלה למעלה (אור יקר).

<sup>13</sup> מפני שנשבעה שאינה מתחברת לו עד [שינקום הנקמה?] בעליונים ובתחתונים (אור יקר).

## זהר שמות

העפר. אז יקומו כולם ויחגרו אותו כמו מקדם בכלי זינו אברהם מימינו יצחק משמאלו יעקב לפניו משה רועה הנאמן על כל אלו הצדיקים הולך ורוקד בתוך גן העדן.

כיון שנתקן משיח על ידי צדיקי גן העדן יכנס לאותו מקום שנקרא ק"ן צפ"ר כמו מקדם ורואה שם אותו דמות של חרבן בית המקדש וכל הצדיקים שנהרגו בו ואז נוטל משם עשרה לבושים והם (ונקראים) עשרה לבושי קנאה ויגנו שם ארבעים יום שלא יתגלה כלל.

לסוף ארבעים יום קול אחד יתעורר ויקרא מתוך הכסא העליון אותו ק"ן צפ"ר במלך המשיח שנגזז בו ואז מעלים אותו למעלה והקדוש ברוך הוא רואה את מלך המשיח מתלבש בלבוש נקמה וחגור כלי זין נוטל אותו ומנשק אותו על ראשו.

- 
- 1 הצדיקים (אור יקר).
  - 2 שהחגירה הנאמרה למעלה אינה חגירה ממש, אלא עתה מחגירים אותו בעצם (אור יקר).
  - 3 חסד (אור יקר).
  - 4 גבורה (אור יקר).
  - 5 בעלה לפניה (אור יקר).
  - 6 עי' תיק"ז כט ע"ב, יעקב מלבר משה מלגאו. מרע"ה בבחי' הדעת על כולם. ויונקים מהשמחה, בינה, ועיקר יניקתם על ידי הדעת (אור יקר).
  - 7 שהיא המלכות להמשיך לה השמחה (אור יקר).
  - 8 מצד הספירות התחתונים מקום אחיזת הצדיקים (אור יקר).
  - 9 דהיינו בינה כדפי' לעיל כדי להתקן מהספירות העליונות (אור יקר).
  - 10 מפני שמהבינה דינים מתערין ושם נצטייר צערן של ישראל בסוד בכל צרתם לו צר (אור יקר).
  - 11 מבחי' דמתמן מתערין דינין ולבושין (אור יקר).
  - 12 נגד י"ס שבה שכולם מסכימות לדין ולקנאה דין טוב לרחם על ישראל ולקנאת קנאתם (אור יקר).
  - 13 לא מופיע בדרך אמת.
  - 14 כל בחינות הבינה בארבעים, מפני שהיא מ' ודאי, אמא רביעא על בנין, שהם חסד גבורה ת"ת מלכות, וכנגדם היא מרובעת (אור יקר).
  - 15 מבחי' הבינה (אור יקר).
  - 16 מצד הת"ת מבחי' הבינה שמשם הקול (אור יקר).
  - 17 שהיא הכסא נגד הבינה (אור יקר).
  - 18 נקשרת בחכמה דהיינו שהיא נקראת כסא הכבוד (אור יקר).
  - 19 מלכות בבניה ומשיח יסוד במלכות שהם מבחי' היצירה שיעלו למעלה (אור יקר).
  - 20 להעטירו מהעליון למעלה כדמסיק (אור יקר).
  - 21 בינה (אור יקר).
  - 22 בסוד קשר היסוד והמלכות כדפי' (אור יקר).
  - 23 מהבינה כדפי' (אור יקר).
  - 24 מבחי' הת"ת והמלכות שם יהו"ה ושם אדנ"י כדפי' (אור יקר).
  - 25 לקשר בו סוד רוח חיים נצחיים עליונים כדכתיב ונחה עליו רוח ה' שסוד הנשיקה דבקוּתא דרוחא ברוחא (אור יקר).

## זהר שמות

כדין מודעזען! תלת מאה ותשעין רקיעין<sup>2</sup> וארמיז<sup>3</sup> קב"ה לחד רקיעא<sup>4</sup> מאינן דהוה גניז מששת ימי בראשית<sup>5</sup> ואפיק מחד היכלא דבהווא רקיעא חד כתרוא גליפא מחקקא בשמהן קדישין<sup>6</sup> בהווא עטרא אתעטר קב"ה כד עברו ישראל ית ימא למיטל נוקמין מכל רתיכי פרעה ופרשוי ואעטר ליה למלכא משיחא

כיון דאתעטר ואתתקן בכל הני תקונין נטיל ליה קב"ה ונשיק ליה כמלקדמין מאן חמי רתיכין קדישין ומשריין עלאין דסחרין ליה ויהבין ליה מתנן ונכזבון סגיאין ויתעטר מכלהו עאל תמן בחד היכלא וחמי כל אינן מלאכי עלאי דאקרון אבלי ציון אינן דבכו על חרבן בי מקדשא ובכאן תדיר ואינן יהבין ליה חד פורפירא סומקא למעבד נוקמין<sup>8</sup> כדין קב"ה גניז ליה בהווא קן צפור<sup>9</sup> ואתכסי תמן תלתין יומין

לבתר תלתין יומין בהווא קן צפור יהות מעטר בכל אינן תקונין מעילא ומתתא וכמה משריין קדישין סחרניה ויחמון כל עלמא חד נהירו תלי מרקיעא לארעא ויקום שבעה יומין וכל בני עלמא יתמהון ויתבהלון ולא ינדעון כלל בר אינן חכימין דידעין ברזין אלין זכאה חולקהון וכל אינן שבעה יומין יתעתד (ס"א יתעטר)<sup>11</sup> בארעא בהווא ק"ן צפור באן אתר בדרך דא קבורת רחל דאיהי קיימא בפרשת אורחין ויבשר לה וינחם לה וכדין תקבל תנחומין ותקים ותנשיק ליה

אז מזדעזעים שלש מאות ותשעים רקיעים ורומז הקדוש ברוך הוא לרקיע אחד מאותם שהיו גנוזים מששת ימי בראשית ומוציא מהיכל אחד שבאותו רקיע כתר חקוק אחד מחקק בשמות הקדושים באותה עטרה התעטר הקדוש ברוך הוא כשעברו ישראל את הים ליטול נקמות מכל מרכבות פרעה ופרשיו ומעטר את מלך המשיח בה.

כיון שהתעטר והתתקן בכל התקונים הללו נוטל אותו הקדוש ברוך הוא ומנשק אותו כמו מקדם מי ראה מרכבות קדושות ומחנות עליונים שסובבים אותו ונותנים לו מתנות ואוצרות רבות ויתעטר מכולם. נכנס לשם להיכל אחד ורואה כל אותם מלאכים עליונים שנקראים אבלי ציון אותם שבכו על חרבן בית המקדש ובוכים תמיד והם נותנים לו<sup>7</sup> לבוש אדום אחד לעשות נקמות אז הקדוש ברוך הוא גונז אותו באותו קן צפור ומתכסה שם שלשים יום.

לאחר שלשים יום באותו קן צפור ירד מעטר בכל אותם תקונים ממעלה וממטה כמה מחנות קדושים סביבו ויראו כל העולם אור אחד תלוי מהרקיע לארץ ויעמוד שבעה ימים וכל בני העולם יתמהו ויבהלו ולא ידעו כלל פרט לאותם חכמים שיודעים בסודות הללו אשרי חלקם. וכל אותם שבעה ימים יתיצב<sup>10</sup> (יתעטר) בארץ באותו ק"ן צפור באיזה מקום בדרך זו קבורת רחל שעומדת בפרשת דרכים ויבשר לה וינחם אותה ואז תקבל תנחומים ותקום ותנשק אותו.

<sup>1</sup> מפני שהסכים בדין קב"ה, והיינו נשיקה לדבק לו החיים הפנמים [לנקום הנקמה?], ואלו הרקיעים הם חסד וגבורה ות"ת ומלכות הנעלמים מבחי' רקיע הגנוז, והם ג' אבות שלמים, מאה כל אחד ואחד, אמנם המלכות פרוסה ואינה אלא תשעים (אור יקר).

<sup>2</sup> כמנין שמ"ם או שכינ"ה כן פי' הרח"ו בפרשת ויקהל (מ"מ).

<sup>3</sup> ואזמנין – היינו גילוי (אור יקר).

<sup>4</sup> הדעת הכולל כולם (אור יקר).

<sup>5</sup> היינו בחי' ר"ק מהחכמה והא' דבוק עד הכתר (אור יקר).

<sup>6</sup> זש"ה תשית לראשו עטרת פז מ"ה ומ"ב דמ"ה (רח"ו במ"מ).

<sup>7</sup>

<sup>8</sup> דע כי פופירא זו היא שם אלהים דמלוי הה"ן כי שם זה ננק' פורפירא דמלכא ובגד תכלת ומבהיק יותר ונקרא נור דליק ולעמיד ילבשוהו הקב"ה וינקום דם עבדיו (זהר הרקיע).

<sup>9</sup>

<sup>10</sup>

<sup>11</sup> לז מופיע בדרך חמת.



## זהר שמות

לבתר יקום ההוא נהירו מההוא אתר ושרי  
ביריחו קרתא דאילני בכל עין דא יריחו או  
על הארץ דא ירושלם ויהא גניז בההוא נהירו  
דק"ן צפון תריסר ירחי בתר תריסר ירחי  
יזדקף ההוא נהירו בין שמיא וארעא וישרי  
בארעא דגליל דתמן הוה שרותא דגלותא  
דישראל ותמן יתגלי מההוא נהירו דקן צפור  
ותב לאתריה וההוא יומא יזדעזע כל ארעא  
כמלקדמין מסייפי שמיא עד

ט/א

סייפי שמיא וכדין יחזון (ינדעון) כל עלמא  
דהא אתגלי מלכא משיחא בארעא דגליל  
ויתכנשון ליה כל אינון דלעאן באורייתא<sup>2</sup>  
ואינון זעירין בעלמא ובזכות ינוקי דבי רב  
יתתקף חיליה לאתגברא ורזא דא אפרוחים<sup>3</sup>  
ואי לא ישתכחון אלן הא ינוקי דיתבין  
בתוקפא דאמהון וינקי כמה דאת אמר  
(ישעיה כח ט) גמולי מחלב עתיקי משדים  
והיינו או בצים דבגין אלן שריא שכינתא  
עמהון דישראל בגלותא<sup>4</sup>

דהא חכימין זעירין אינון<sup>6</sup> דישתכחון בההוא  
זמנא והיינו (דברים כב ו) והאם רובצת<sup>7</sup> על  
האפרוחים או על הבצים<sup>8</sup> לא תקח האם<sup>9</sup> על  
הבנים<sup>10</sup> (דהא ביה לא קיימא מלה<sup>11</sup>  
לאפקא<sup>12</sup> לה מן גלותא<sup>1</sup> אלא במלכא עלאה

אחר כך יקום אותו אור מאותו מקום  
ושורה ביריחו עיר האילנות בכל עין זה  
יריחו או על הארץ זו ירושלים ויהיה  
גנוז באותו אור של ק"ן צפון שנים  
עשר חדש. אחר שנים עשר חדש יזדקף  
אותו אור בין שמים וארץ וישרה בארץ  
הגליל ששם היתה ראשית גלות ישראל  
ושם יתגלה מאותו אור של קן צפור  
ושב למקומו ואותו יום תזדעזע כל  
הארץ כמו מקדם מסוף השמים עד

סוף השמים ואז יראו [ידעו] כל העולם  
שהרי התגלה מלך המשיח בארץ הגליל.  
ויתכנסו אליו כל אלו שעוסקים בתורה  
והם מעטים בעולם ובזכות תינוקות של  
בית רבן יתחזק כחו להתגבר וסוד זה  
אפרוחים ואם לא ימצאו אלו הרי  
תינוקות שיושבים בתקף<sup>1</sup> אמם ויונקים  
כמו שנאמר גמולי מחלב עתיקי משדים  
והיינו או ביצים שבשביל אלה שורה  
שכינה עם ישראל בגלות.

שהרי מעטים החכמים שימצאו באותו  
זמן והיינו והאם רובצת על האפרוחים  
או על הביצים לא תקח האם על הבנים  
[שהרי בו לא עומד הדבר להוציא מן  
הגלות אלא במלך העליון שכיון שהם

1

<sup>2</sup> הם יהיו שלישי ושרי מרכבתו, ועליהם יופיע ה' מרוח אשר בקרבו לנקום נקם, וצריך זכות מלמטה מהתחתונים, לכך יתחזק בהבל פה דתינוקות של בית רבן ותתגבר כי עדיין יש מלחמות אחר זה, ועדיין יהיה עני ורוכב על חמור, ועדיין יתגרשו ישראל אל המדבר וכמה צרות יארעו לישראל אפילו אחר כל זה שכבר נזדמנה הגאולה מן העליונים, אמנם צריך מהתחתונים הזמנה וזכות להתעורר (אור יקר).

<sup>3</sup> בנים – תלמידי חכמים, אפרוחים – תינוקות של בית רבן, או ביצים – אותן שעתידין לפרוח בתורה והיינו גמולי חלב, דהיינו ממש אלו השלש בחינות מעמיד ומקיים ישראל בגלותם, שהם מושכי השכינה בתחתונים (אור יקר).

<sup>4</sup> כי לומר שתהיה שכינה ביניהם בשביל לימוד תורה אי אפשר (אור יקר).

5

<sup>6</sup> ואין בהם כדאי להכריע כף המשקל (אור יקר).

<sup>7</sup> על ישראל, בזכות היותה על האפרוחים דהיינו תינוקות של בית רבן שאינם גמר פרי (אור יקר).

<sup>8</sup> היינו גמולי מחלב בשלמא אילו היתה רובצת על ישראל בשביל בנים היה המשיח לוקח האם על הבנים וגואלה בזכות ישראל, אמנם כיון שהאם רובצת בזכות האפרוחים או הבצים לבד (אור יקר).

<sup>9</sup> לא יוכל המשיח לגאול את ישראל מלמטה (אור יקר).

10

<sup>11</sup> לא תקח האם שהיא השכינה על הבנים שהם ישראל דהיינו מלבד שיקבץ נדחי מגלותם, עוד יקים השכינה מעפר שנמצא שלקח האם תוספת על הבנים אלא שלא תשלח את האם לבעלה שיקים אותה. ואת הבנים תקח לך, וז"ש לקמן לבתר ייתי בעלה ויוקים לה בההוא יומא מלכא משיחא שארי וינוס גלותא דאיקרי צבאות, הם נר"ה שנק' צבאות (מ"מ).

<sup>12</sup> אלא הוא צל הספירות העליונות, כלי גשמי מוכן לשפע עליון, כפי מה שיעוררו ישראל כך יפעול המשיח על ידי מה שישפיע מלכא עילאה דהיינו הת"ת מן הבינה והחכמה (אור יקר).

## זהר שמות

דכיון דאינון רביין וינוקין יהבין תוקפא למלכא משיחא כדין<sup>2</sup> אימא עלאה דהיא רביעא עלייהו<sup>3</sup> תתער לגבי בעלה<sup>4</sup> ויתעכב (הכי) עד תריסר ירחין אחרנין לבתר ייתי בעלה ויוקים לה מעפרא כמה דאת אמר (עמוס ט יא) אקים את סוכת דוד הנופלת

בההוא יומא מלכא משיחא שארי ויכנוש גלותא מסיפי עלמא עד סיפי עלמא כמה דאת אמר (דברים ל ד) אם יהיה נדהך בקצה השמים וגו' מההוא יומא כל אתין ונסין וגבוראן דעבד קב"ה במצרים יעביד לון לישראל כמה דאת אמר (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות

אמר רבי שמעון אלעזר ברי כל אלין מלין תשכה ברזא דתלתין ותרין שבילין דבשמא קדישא ועד דנסין אלין לא יתערון בעלמא לא ישתלם רזא דשמא קדישא ולא תתער לאהבה כמה דאת אמר (שיר ב ז) השבעתי אתכם בנות ירושלם בצבאות בצבאות דא מלכא (נ"א משיחא) דאקרי צבאות או באילות השדה שאר חילין<sup>5</sup> ומשריין דלתתא אם תעירו ואם תעוררו את האהבה דא ימינא דקב"ה דאקרי אהב"ה עד שתחפץ ההיא דשכיבת לעפרא ויהא רעותא דמלכא בה זכאה איהו מאן דיזכי לההוא דרא זכאה איהו בעלמא דין וזכאה איהו בעלמא דאתי

רבי שמעון ארים ידוי בצלו לקב"ה וצלי צלותיה לבתר דצלי צלותיה אתו רבי אלעזר בריה ורבי אבא ויתבו קמיה עד דהוו יתבי קמיה חד נהירו דיממא דאתחשך ואשתקע חד צנורא (ס"א צנורא) דשלהובא דאשא גו ימא דטבריה ואזדעזע כל ההוא אתר

אמר רבי שמעון ודאי השתא הוא עדנא דקב"ה אדכר לבנוי ואחית תרין דמעין לגו

לדים ותינוקות נותנים כח למלך המשיח אז האמא העליונה שהיא רובצת עליהם מתעוררת לגבי בעלה] ויתעכב [כך] עד שנים עשר חדשים אחרים אחר כך יבא בעלה ויקים אותה מהעפר כמו שנאמר אקים את סוכת דוד הנופלת.

באותו יום מלך המשיח יתחיל ויכנס הגלות מסוף העולם ועד סוף העולם כמו שנאמר אם יהיה נדהך בקצה השמים וגו' מאותו יום כל האותות והנסים והגבורות שעשה הקדוש ברוך הוא במצרים יעשה אותם לישראל כמו שנאמר כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

אמר רבי שמעון אלעזר בני כל הדברים הללו תמצא בסוד של שלשים ושנים שבילים של השם הקדוש ועד שהנסים הללו לא יתעוררו בעולם לא ישתלם סוד השם הקדוש ולא תתעורר לאהבה כמו שנאמר השבעתי אתכם בנות ירושלם בצבאות בצבאות זה מלך (המשיח) שנקרא צבאות או באילות השדה שאר החיילות והמחנות שלמטה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה זה ימין של הקדוש ברוך הוא שנקרא אהב"ה עד שתחפץ אותה ששוכבת לעפר ויהיה רצון המלך בה אשרי מי שיזכה לאותו דור אשריו בעולם הזה ואשריו בעולם הבא.

רבי שמעון הרים ידיו בתפלה לקדוש ברוך הוא והתפלל תפלתו אחרי שהתפלל תפלתו באו רבי אלעזר בנו ורבי אבא וישבו לפניו עד שהיו יושבים לפניו ראו אור יום אחד שנחשך ונשקע צנור (צנור) אחד של שלהבת אש בתוך הים של טבריה והזדעזע כל אותו מקום.

אמר רבי שמעון ודאי עכשיו הוא זמן שהקדוש ברוך הוא נזכר בבניו ומוריד

<sup>1</sup> אלא במלכא עילאה ולזה צריך רחמים עליונים ולזה צריך התעוררות מלמטה כדי לעורר הרחמים למעלה, שאפילו ירצה המשיח הגשמי לפעול או לגאול על יד העטרות שנתעטר מלמעלה (אור יקר).

<sup>2</sup> והעיקר תלוי בשפע עליון במעשים תחתונים (אור יקר).

<sup>3</sup> דהיינו המלכות מתעוררת על ידי זכות ומעשים תחתונים (אור יקר).

<sup>4</sup> בזכות אלו המעשים ונודע שהמעשים התחתונים שהיא נוטלת מנחת אותם בתוכיותה עד גלגול "ב חדישים" ב"ב גבולים אלכסון הם "ב חדישי עבודה להראות זכותם של ישראל ובין זה לזה הם מצטרפין צירוף אחר צירוף (אור יקר).

<sup>5</sup> פי' ב"ע (מ"מ).

## זהר שמות

ימא רבא<sup>1</sup> וכד נחתין פוגעין בהאי צנורא דשלהובא דאשא וישתקעו דא בדא בימא בכה רבי שמעון ובכו חברייה אמר רבי שמעון הא אתערנא ברזי דאתוון דשמא קדישא בסתרא דאתערותא דיליה לגבי בנוי אבל השתא אית לי לגלאה מה דלא אתיהיב רשו לבר נש אחרא לגלאה אלא זכו דדרא דא יקיים עלמא עד דייתי מלכא משיחא אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריה ולרבי אבא קומו בקיומייכו קמו רבי אלעזר ורבי אבא בכה רבי שמעון זמנא אחרא אמר ווי מאן יקום במה דאמינא (נ"א דחמינא) גלותא יתמשך מאן יכיל למסבל

אוף איהו קם ואמר (ישעיה כו יג) יהו"ה אלהיניו בעלונו אדונים זולתך לבד בך נזכיר שמך האי קרא אוקמוה אבל בהאי קרא אית רוא עלאה גו מהימנותא יהו"ה אלהיניו דא הוא שירותא דרזין עלאין<sup>2</sup> אתר דמתמן נפקין כל נהירו דשרגין<sup>3</sup> בלהו לאדלקא ותמן תליא כל רוא<sup>4</sup> דמהימנותא ושמא דא שליט על כלא בעלונו אדונים זולתך דהא עמא דישראל לית מאן דשליט עליה בר שמא עלאה דא והשתא בגלותא שליט עליה סטרא אחרא

לבד בך נזכיר שמך רוא דשמא קדישא כללא דעשרין ותריין אתוון<sup>5</sup> וכנסת ישראל לא מתברכא אלא מגו שמא דא דאקרי בך כמה דאת אמר (שמות לב יג) אשר נשבעת

שתי דמעות לים הגדול וכאשר יורדות הן פוגעות בצנור הזה של שלהבת אש וישתקעו זה בזה בים בכה רבי שמעון ובכו החברים. אמר רבי שמעון הרי התעוררנו בסודות האותיות של השם הקדוש בסתר ההתעוררות שלו אל בניו אבל עכשיו יש לי לגלות מה שלא נתנה רשות לאדם אחר לגלות אלא זכות הדור הזה תעמיד את העולם עד שיבא מלך המשיח אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו ולרבי אבא קומו בעמדכם קמו רבי אלעזר ורבי אבא בכה רבי שמעון פעם אחרת ואמר אוי מי יעמוד במה שאמרתי (שראיתי) שתמשך הגלות מי יכול לסבול.

אף הוא קם ואמר ה' אלהינו בעלונו אדונים זולתך לבד בך נזכיר שמך הפסוק הזה פרשוהו אבל בפסוק זה יש סוד עליון בתוך האמונה ה' אלהינו זהו ראשית הסודות העליונים מקום שמשם יוצאים כל האורות של כל הנרות כולם להדליק ושם תלוי כל סוד האמונה שם זה שולט על הכל. בעלונו אדונים זולתך שהרי על עם ישראל אין מי ששולט עליו פרט לשם העליון הזה ועכשיו בגלות שולט עליו הצד האחר.

לבד בך נזכיר שמך סוד השם הקדוש כלל של עשרים ושתיים אותיות וכנסת ישראל לא מתברכת אלא מתוך שם זה שנקרא בך כמו שנאמר אשר נשבעת

<sup>1</sup> עי' בראשית דף ד ע"ב וכו ע"ב.

<sup>2</sup> עצם שם הו"ה (רח"ו)

<sup>3</sup> פי' ששם הו"ה כולל כל הפרצופים (מ"מ).

<sup>4</sup> ת"ת (רח"ו).

<sup>5</sup> פי' כי שם כ"ב הוא ז"א, ושמך היא מלכות אנו מזכירים השם שהיא מלכות אדני לבד בך כלומר שלא נשלם בך כי יש בעו"ה פירוד (רח"ו). עי' תפילת ר' נחוניא בן הקנה: אקלסך בספירה הששית שהיא תפארת בתוקף שם בן עשרים ושתיים [נ"א ושמותיה] אנקת"ם פסת"ם פספס"ם דיונסי"ם. עי' לש"ו (ריש ספר הקדר"ש): ע' פרדס שם ר"פ י"ד ובזוה"ק ופ' תרומה קנ"ו ע"ב, ובהגר"א בספד"צ פ"ג (כה ע"א) בדה"מ תקונין [עי' אד"ר (דף קלט ע"א) והאי דיקנא שלימותא דפרצופא עד עשרין ותריין אתוון דאורייתא קדישא, ואד"ז (דף רצה ע"א) באלין תקרובין דבוסמא שארי דיקנא לאתחזאה עד בך יברך ישראל] ובהגר"א בתיקון ד' ד"ה [כללי השמות]. ועי' עוד זהר ח"א לז ע"ב (הגהות הלש"ו שם), ועי' ביאורים ח"א נה ע"ג. ובנ"א מצאתי בזה השם ג"כ מסודר בדרך תפילה בכל ראשי תיבו' ובלשון זה. אנא נורא קדוש תרבה מחילתך. פשעינו סלחה תגלגל מדותיך. פתתי סליחה פתח סגב ישע מנתך. דרוש יודעי ויעודך. נא סמוך יחד מתנותיך. ונראה לי עוד כי כל התפילות הנמצא בס' שערי ציון אשר הם בר"ת השמות המוזכר כאן הם כולם מתפילת רנבה"ק עצמו וע' עוד בספר ברית מנוחה בדף מב ע"ב עד דף מד ע"א מדפוס ווארשא תרמ"ד ישנו שם ג"כ תפילה נוראה ארוכה וכתוב שם בסופו כי יש אומרים שהוא ג"כ לר' נחוניא בן הקנה [ועי' עוד בענין שם כ"ב בדברי האריז"ל בכוונת התקיעות].

## זהר שמות

להם בך בך יברך ישראל כי בך ארוץ גדוד ובזמן שנמצאת שלמות לא היה נפרד זה מזה ואסור להם בך בך (בראשית מח ב) בך יברך ישראל<sup>1</sup> (תהלים יח ל) כי בך ארוץ גדוד ובזמנא דשלימו אשתכח לא הוה מתפרש דא מן דא ואסיר

מ/ב

לאפרשא דא מן דא אתתא מבעלה לאו ברעיוני ולא בדכירו בגין דלא לאחזאה פרודא והשתא בגלותא פרודא אשתכח דמנו עאקו דכל זמנא וזמנא אנן עבדין פרודא<sup>2</sup> לאדכרא ההוא שם בר מבעלה בגין דאיהי שכיבת לעפרא והיינו לבד בך נזכיר שמך

בר מבעלה אנן דכרין להאי שם בפרודא בגין דאנן רחיקין מינדך ושלטין אחרנין עלן ושמך איהו בפרודא מן שמא דאקרי בך והאי ביומי דגלותא בגין דגלותא קדמאה הוה מבית ראשון ובית ראשון הוא רוא דה' קדמאה<sup>3</sup> ולקבל שבעין שנין<sup>4</sup> דילה גלותא דבית ראשון הוה שבעין שנין ואינן שבעין שנין לא אשתכחת אימא רביעא עליהו והוה פרודא מן שמא עלאה רוא דה' עלאה וכדין יו"ד<sup>5</sup> רוא עלאה אסתלק לעילא לעילא לאין סוף ובית ראשון<sup>6</sup> עלאה קדישא לא נביע נביעו דמיין היין דהא מקורא דילה אסתלק

להפריד זה מזה אשה מבעלה לא ברעיונות ולא באזכרה כדי לא להראות פירוד ועכשיו בגלות נמצא פירוד שמתוך צרה של כל זמן וזמן אנו עושים פירוד להזכיר אותו שם פרט לבעלה משום שהיא שוכבת לעפר והיינו לבד בך נזכיר שמך.

פרט לבעלה אנו זוכרים שם זה בפירוד משום שאנו רחוקים ממך ואחרים שולטים עלינו ושמן הוא בפירוד מן השם שנקרא בך וזה בימי הגלות. משום שגלות ראשונה היתה מבית ראשון ובית ראשון הוא סוד של ה' ראשונה וכנגד שבעים שנה שלה גלות של בית ראשון היתה שבעים שנה ואותם שבעים שנה לא נמצאת האם רובצת עליהם והיה פירוד מן השם העליון סוד של ה' העליונה ואז יו"ד סוד עליון התעלה למעלה למעלה לאין סוף והבית הראשון העליון הקדוש לא הנביע נביעת מים חיים שהרי מקורה הסתלק.

<sup>1</sup> פי' על ידי ז"א שנק' ב"ך יברך א"ס ישראל של מטה (מ"מ).

<sup>2</sup> פי' שכל שעה אנו מתפללים בגלותינו הקם שכינתך מעפר נמצא שמזכירים השכינה בר מבעלה (מ"מ).

<sup>3</sup> עי' תז"ח לו ע"ג. (ע"ח מיעוט הירח ב): והענין הוא שכבר בארנו שבבית ראשון היו [ז'ר"נ] פב"פ עד למעלה בחינת ר', והיו ה"ר מאירין בה, ואז נקרא סיהרא באשלמותא, במלוי הלבנה בט"ו לחודש, בסוד חמשה עשר, ה' על י' כנ"ל, נמצא כי בהיותן שם למעלה נקרא גם היא ה' עלאה. אך בבית שני, שהיתה בימי החול פב"פ בד' תחתונות שבו, והיא חמישית להם, אז נקרא ה' תתאה. ועוד ט"א עם הנ"ל<sup>3</sup>, כי בבית ראשון אמא עלאה הנק' ה' עלאה נתפשטה עד הוד ב' דז"א, ואז גם המלכות היתה יונקת ממנה, כי שם מקום המלכות. אך בבית שני לא נתפשטה הבינה רק עד הוד ראשון דז"א בלבד, שהוא בחינת גבורה של עתה כנ"ל. נמצא כי המלכות עתה בחול בבית ב' אע"פ שהוא פב"פ, היא מחזה ולמטה, ואינה יונקת מה' עלאה, לכן נקרא ה' תתאה, לפי שאינה יונקת מה' ראשונה, ושומר הקדמה זו על ענין בינה המתפשטת עד הוד א' אימתי הוא, ואימתי מתפשטת עד הוד ב', ע"כ. זהו מה שכתוב בדרוש תיקון המלכות, שבבית ראשון היתה רחל בכל קומת ז"א ובגלות בבל חסרו לה אור ה' ראשונות שלו ואז אור ז' ספירות בינה האיר לחיצונים, והוא הנזכר לקמן דאימא עילאה הוה נהיר ונחית לתתא. וזהו ענין פירש ה' מן הה' ואז נשאר הו"ה, וזה שאמר הכתוב ביחזקאל (ז כא) הוה על הוה, כי מבינה נפרד ה', וכל שכן שחסר אור ה' מזעיר, ואז היתה הוה על הוה ובגימ' בב"ל (רמ"ז).

עי' הקדו"ש כח ע"ב באבני מילואים, ועי' ביאורים ח"א סב ע"א.

<sup>4</sup> להבין ענין ע' שנין דאימא נקדים מ"ש הרב: גלות ע' שנה הוא כי נצח דאימא הוא בחח"ן והוד דאימא בבג"ה דז"א ויסוד דאימא בדעת דז"א הרי הם ז"ס ואלו הם ע' שנה דגלות בבל כי אותם ז"ס של אור הבינה הנסתלקו מז"א וינקו מהם החיצונים והכתר והדעת א' הם ולכך לא נמנה הכתר, והת"ת אין לו התפשטות של בינה ולכך לא נמנה, ובזה מובן לשון זה מ"ש ולקבל ע' שנין דילה הם ז' אורות שהיו מתפשטים בזעיר כמ"ש בשם הרב ז"ל (מ"מ).

<sup>5</sup> חכמה (רח"ו).

<sup>6</sup> בינה (רח"ו).

## זהר שמות

ואיהי שבעין שנין בגלותא בנין דאיהי שבע שנין אקרי כמה דאת אמר (מ"א ו' לח) ויבנהו שבע שנים ואי תימא דשלטא מלכותא בבל לעילא ברזא דשבעין שנין ח"ו אלא בזמנא דהוה בי מקדשא קיים נהורא ונביעו דאימא עלאה הוה נהיר ונחית לתתא כיון דחטו ישראל ואתחרב מקדשא ושלטא מלכות בבל הוה חפי ואחשיך ההוא נהירו ותתאי קדישינ?<sup>2</sup> לא הוה נהירין

כיון דתתאי לא הוה נהירין בנין (מגו) שלטנו דמלכותא דבבל אסתלק ההוא נהורא וההוא מבוועא עלאה<sup>3</sup> דהוה נביע רזא<sup>4</sup> ד' אסתלק לעילא לעילא באין סוף כדין אינון שבעין שנין לא הוה נהירין בנין ההוא נהירו דאתמנע ודא הוה ודאי גלותא דשבעין שנין כיון דאעדיו שלטנו דבבל ושריאת ה"א תתאה<sup>5</sup> לאנהרא ישראל כלהו לא אהדרו לאדכאה (נ"א לשלטאה) למהוי סגולה שלימתא כמלקדמין אלא זעיר זעיר (בערבוביא) וכיון דשלימו לא אשתכח (ושריאת ה"א תתאה לשלטאה) כדין י' נביעו עלאה לא נחית כל כך לאנהרא כמה דהוה כמלקדמין אלא זעיר זעיר בערבוביא דלא הוה דכין כמלקדמין כמה דאתחזי

ועל כך נביעו עלאה לא נביעו ולא נהיר אלא דאהדר לאנהרא זעיר זעיר מגו דחקא (דשמאלא) דשמא (נ"א דגלותא ודינא)<sup>6</sup> ועל דא אתגרו בהו בישראל קרבין סניאין עד דהחשך יכסה ארץ וה' תתאה אתחשך ונפלת לארעא<sup>7</sup> ונביעו עלאה אסתלק כמלקדמין בנין דמלכות אדום אתתקף וישראל אהדרו לסרחנייהו

ועל דא ה' בית שני אתחרב וכל אינון תריסר שבטין דילה כחושבן משריין דלהון אינון בגלותא דמלכות אדום ונביעו עלאה

והיא שבעים שנה בגלות משום שהיא נקראת שבע שנים כמו שנאמר ויבנהו שבע שנים ואם תאמר ששלטה מלכות בבל למעלה בסוד של שבעים שנה חס וחלילה אלא בזמן שהיה בית המקדש קיים האור ונביעת האם העליונה היה מאיר ויורד למטה כיון שחטאו ישראל ונחרב המקדש ושלטה מלכות בבל היה מכסה ומחשיך אותו אור והתחתונים הקדושים לא היו מאירים.

כיון שהתחתונים לא היו מאירים משום (מתוך) שלטון מלכות בבל הסתלק אותו אור ואותו מעיין עליון שהיה נובע סוד של י' הסתלק למעלה למעלה באין סוף אז אותם שבעים שנה לא היו מאירים משום אותו אור שנמנע וזוהי ודאי גלות של שבעים שנה. כיון שהועבר שלטון בבל והתחילה ה"א תחתונה להאיר לא כל ישראל חזרו להטהר (לשלוט) להיות סגולה שלימה כמו מקדם אלא מעט מעט (בערבוביה) וכיון שלא נמצאה שלמות (ושרתה ה"א תחתונה לשלוט) אז י' מעיין עליון לא ירד כל כך להאיר כמו שהיה מקדם אלא לאט לאט בערבוביה שלא היו טהורים כמו קדם כמו שראוי

ועל כך מעיין העליון לא נובע ולא מאיר אלא שחזר להאיר מעט מעט מתוך דחק (של השמאל) של השם (של גלות והדין). ולכן התגרו בישראל קרבות רבים עד שהחושך יכסה ארץ וה' התחתונה נחשכה ונפלה לארץ והמעיין העליון הסתלק כמו מקדם משום שמלכות אדום התחזקה וישראל חזרו לסרחונם.

ועל זה ה' בית שני נחרב וכל אותם שנים עשר שבטים שלה כחשבון מחנותיהם הם בגלות של מלכות אדום והמעיין העליון הסתלק מאותו מעיין

<sup>1</sup> וה"ו שהפגם הוא לאו"א דהא אין פגם נוגע שם (רח"ו).

<sup>2</sup> ת"ת ומלכות (רח"ו).

<sup>3</sup> יסוד אבא (רח"ו).

<sup>4</sup> להוציא נשמות (רח"ו).

<sup>5</sup> שבבית שני היתה רחל רק במדת תנה"י שלו שאז נהנית מאור אבא בערבוביא, כי משם ולמטה נקרא טוב ורע (רמ"ז).

<sup>6</sup> (דשמאלא) דשמא (נ"א דגלותא ודינא) – לא מופיע בדרך אמת.

<sup>7</sup> בסוד (איכה ב א) השליך משמים, שהוא תפארת, הפיל את ארץ, והיא עתה בעוה"ר תחת היסוד נקודה כלולה מ', ועיין בדרוש תיקון הנוק' הנז"ל (רמ"ז).

## זהר שמות

שעמד עליה כמו שנאמר הצדיק אבד אבד אותו מעיין של מקור עליון שהיה שופע ומושך מלמעלה (קרבות גדולים ומלכות יון שלטה עליהם ולאחר שחזרו בתשובה התחזקו עליהם והתקיפו אותם ומשום שישראל חזרו לסרחונם מלכות אדום התחזקה ובית שני נחרב וה"א תחתונה נחשכה ונפלה לארץ והמעין העליון נסתלק מאותו מעיין שעומד עליו כמו שנאמר הצדיק אבד אבד אותו מעיין של המקור העליון שהיה שופע ומושך עליו מלמעלה מה הטעם משום שהחשך יכסה ארץ).

דהחשך יכסה ארץ)

ואז היה פירוד בה"א בית שני והיא בגלות אדום בכל אותם שנים עשר שבטים (שלה) ומחנות שלהם שנים עשר שבטים עולים לחשבון גדול ועל סוד (ועל זה סוד) של ה' היה בהם בכל אותו (ועל זה סוד של ה' בכל אותו) חשבון (חושך) נמשכה הגלות.

סוד הסודות לחכמי הלב נמסר עשרה שבטים אלף שנים שני שבטים מאתים שנה התחילו הדמעות ליפול פתח ואמר בכה תבכה בלילה ודמעתה על לחיה לסוף שנים עשר השבטים של הגלות הלילה נחשך לישראל עד שיתעורר וא"ו לזמן ששים ושש שנה. לאחר שנים עשר שבטים שהם אלף ומאתים שנות גלות ואחר (עד) ששים ושש שנה בחושך הלילה אז וזכרתי את בריתי יעקוב זו התעוררות האות ו' שהיא נפש של בית יעקב וסוד זה כל הנפש הבאה ליעקב מצרימה וגו' ששים ושש והוא ו' נפש של בית שני סוד של ה' תחתונה וזה ו' סוד של ששים ושש ששים להתעוררות

<sup>1</sup>  
<sup>2</sup> עי' ע"ח שער מול"מ פרק ד' [שכל שפע שלמעלה ניתן כדי שיתן למטה וכאשר לא משפיע למטה עליונים לא נותנים לו] ולקמן סז ע"א ושמות ט ע"ב ויא ע"א ונז ע"א ובהעלותך קנ ע"ב ויקרא יז ע"א ואחרי מות עד ע"ב (ביאורים ח"ב סח ע"ג). כלומר כל זמן שלא נתקן הנוק' לגמרי הלבנה תהיה במיעוטה (דע"ה ח"ב ו ע"ג). כלומר שתיקון העליונים תלוי בתחתונים אפילו מאצילות לעקודים (כללים ח"ב עא ע"ג), שכל אור עליון רק יורד לפי הכח וההכשר של התחתון (כללים ח"ב קז ע"ד). כאשר נעשה פגם למטה נפגם ממילא למעלה (דע"ה ח"ב קא ע"ד). ועי' עוד כללים ח"ב דף כב ע"ב ד"ה ודע, וכן שם מב ע"ב.

## זהר שמות

דיעקב<sup>1</sup> ושש לאתערותא דיוסף ועל דא איהו ו'ו דאינון תרין בחבורא חדא ורזא חדא<sup>2</sup> מתמן ולהלאה יתער קב"ה לאינון נסין ואתין  
י/א

דקאמרן ויתערן על ישראל אינון עקתיין דקאמרן וכדין (ס"א ורזא דא) ואף את בריתי יצחק ולבתר כד יגיה מלכא משיחא קרבין בכל עלמא בימינא דקודשא בריך הוא כמה דאת אמר (שמות טו ז) ימינך יהו"ה נאדרי בכח כדין ואף את בריתי אברהם אזכור ולבתר והארץ אזכור דא ה' בתראה בההוא זמנא כתיב (זכריה יד ט) והיה יהו"ה למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד ושמו אחד

לסוף שתין ושית שנין אחרנין דאינון מאה ותלתין ותריין שנין יתחזון אתוון דשמא קדישא גליפן בשלימו עילא ותתא כדקא יאות ורזא דא ה"ה עלאה ותתאה וכל אינון שבילין דאינון תלתין ותריין<sup>3</sup> שנין דכלילין ברזא דאת י' הו"ה<sup>4</sup> (נ"א יו"ד וה"ה) רזא דשלימו דמאה ותלתין ותריין

לסוף מאה ותלתין ותריין שנין אחרנין יתקיים לאחזו בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה ויתדכי ארעא קדישא וקודשא בריך הוא יתער מתייא דארעא קדישא ויקומו חילין חילין בארעא דגליל וכדין יתער סתימו דנביעו עלאה את י' ויתקיימו תלתין ותריין שבילין בשלימו לנגדא לתתא ויתקיימו אתוון דשמא קדישא כלהו בקיומיהו יהו"ה דעד כען לא יהון בשלימו עד זמן דינגיד ויתמשך ההוא נביעו עלאה

יעקב ושש להתעוררות יוסף ולכן הוא ו'ו שהם שנים בחבור אחד וסוד אחד. משם והלאה יתעורר הקדוש ברוך הוא לאותם נסים ואותות

שאמרנו ויתעוררו על ישראל אותן צרות שאמרנו ואז (וסוד זה) ואף את בריתי יצחק אחר כך מלך המשיח ילחם קרבות בכל העולם בימין הקדוש ברוך הוא כמו שנאמר ימינך ה' נאדרי בכח אז ואף את בריתי אברהם אזכור ואחר כך והארץ אזכור זו ה' אחרונה באותו זמן כתוב והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

לסוף ששים ושש שנים אחרות שהם מאה ושלישים ושתיים שנים יראו אותיות בשם הקדוש חקוקים בשלמות למעלה ולמטה כראוי וסוד זה ה"ה עליונה ותחתונה וכל אותן דרכים שהם שלשים ושתיים שנים הכלולות בסוד של אות ו' הו"ה (יו"ד וה"ה) סוד של שלמות מאה ושלישים ושתיים.

לסוף מאה ושלישים ושתיים שנים אחרות יתקיים לאחזו בכנפות הארץ וינערו הרשעים ממנה ותטהר הארץ הקדושה והקדוש ברוך הוא יעורר את המתים בארץ הקדושה ויקומו חיילות חיילות בארץ הגליל. ואז יתעורר סתר המעיין העליון אות י' ויתקיימו שלשים ושנים שבילים בשלמות להמשיך למטה וכל אותיות השם הקדוש יתקיימו בקיומם יהו"ה שעד עכשיו לא היו בשלמות עד הזמן שישפיע וימשך אותו

<sup>1</sup> שבת"ת סוד ו'ו עם ראש, יו"ד על ו', וה"ס כל ג' שלישי ת"ת, ואם תרבה ה' עם הו' הרי ס'. אבל ביוסף הוא בלתי ראש, וה"ס ו' רבתי ו' זעירא, ובמאמר הפסיעות של אברהם אבינו ע"ה דף ב' פירש (רמ"ז).

<sup>2</sup> גוף וברית חשבינון חד (רח"ו).

<sup>3</sup> פי' כי בכל ה"י היא ה' פעמים י' שהם נ' והרי הם ב' ההי"ן הם ב"פ נ' ק' ול"ב שבילין דחכמה היוצאין מאות י' חכמה אשר על ידי י' נעשה ב' ההי"ן שהם ק' כנזכר הרי קל"ב שנים, וז"ש ורזא דא ה' עלאה ותתאה שהם ק' כנזכר וכל אינון שבילין דאינון ל"ב שיניים דכלילין ברזא דאות י' נמצא כי אלו ל"ב עם ה' הרי הם קל"ב (זהו הרקיע). פי' קל"ב הנזכר סודם כך מאה הם סוד תרין ההי"ן בכללות גדול הם ק' ל"ב הם ל"ב נתיבות חכמה שכלולים בז"א שהוא ו', וז"ש וכל אינון שבילין דאינון ל"ב דכלילין ברזא דאת ו' (מ"מ).

<sup>4</sup> יהוד (נ"א לכת יו"ל וה"ה רזא וכו') (לכך אמת).

<sup>5</sup> ומ"ש הו"ה רזא דשלימו דקל"ב הוא כמ"ש תרין ההי"ן הם ק' ו' הוא ל"ב (מ"מ).

## זהר שמות

בכבורא דאתון גו ה' (נ"א וה') בתראה ודא  
איהו לסוף תשלום מאה וארבעין וארבעה  
שנין! אחרנין דישתלמון ויתערון שאר מתי  
ישראל דבשאר ארעאן

דישתכח כל דא בחשבון חיית דאתיישיב  
עלמא ויתבסס ויתעבר סטרא אחרא (נ"א  
הויא בישא) מעלמא וה"א תתאה תתמלי מגו  
נביעו עלאה ותתעטר ותתנהיר בשלימו וכדין  
כתיב (ישעיה ל כו) והיה אור הלבנה כאור  
החמה<sup>2</sup> ואור החמה יהיה שבעתים עד דיהא  
שבת ליהו"ה לאלקמא נפשי<sup>3</sup> בתענוגי  
קדושא<sup>4</sup> (דא ה' בתרא) כל ההוא אלף  
שביעאה ודא איהו אתערותא דרוחין קדישין  
דעמא דישראל<sup>5</sup> לאתלבשא לבתר שבת  
בנופין אחרנין קדישין לאתקרי קדישין  
דכתיב (שם ד ג) והיה הנשאר בציון והנותר  
בירושלם קדוש יאמר לו עד כאן מלין דרוין

מעין עליון בחבור האותיות לתוך ה'  
(וה') אחרונה וזהו לסוף תשלום מאה  
וארבעים וארבע שנים אחרות  
שישתלמו ויתעוררו שאר מתי ישראל  
שבשאר הארצות.

שימצא כל זה בחשבון ח"ת שהתיישב  
העולם ויתבשם ויעבור הצד האחר  
[הנחש הרע] מן העולם וה"א תחתונה  
תתמלא מתוך המעין העליון ותתעטר  
ותאיר בשלמות ואז כתוב והיה אור  
הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה  
שבעתים. עד שתהיה שבת לה' ללקט  
נפשות בתענוגי קדושה [זו ה' אחרונה]  
כל אותו אלף שביעי וזוהי התעוררות  
של רוחות קדושות של עם ישראל  
להתלבש אחר שבת בגופות אחרים  
קדושים להיקרא קדושים שכתוב והיה  
הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש  
יאמר לו עד כאן דברי סודות נסתרים.

<sup>1</sup> והנה יתקיים הטבע והחומרי וכל העביית כולו עד זמן תחיית המתים שהוא לא פחות ממ' שנה  
אחר קיבוץ גליות ועל אותו הזמן אמרו אין בין עולם הזה לימות המשיח אלא שיעבוד מלכות בלבד  
(דע"ה ח"ב נז ע"ד).

<sup>2</sup> אור הלבנה, שהוא המלכות דאצילות, כאור החמה, שהוא בינה (וכמ"ש בזוה"ק ס"פ מצורע דף נו  
ע"א ובהגהות מהרח"ו שם, וע' עוד בפ' שמות דף י ע"א, ובפ' קרח דף קעח ע"ב, ובפ' ק"ח שער ראש  
חדש סמוך לסופו דף קח סע"ד), ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים (ישעיה ל כו), ור"ל  
שהמלכות תתייחד עם ז"א ויאירו שניהם באור הבינה, והבינה תכלול באבא, ויאירו שניהם יחד  
באור ה"ג ת"ד, וזהו אור שבעתים, כי ה"ג ת"ד הם הדעת עלאה, והוא הדעת הכללי דהאצילות, וכל  
בחי' דעת הוא י"ד בחי', וכמ"ש בפ' ק"ח (שער ספי' העומר פרק ב), וזהו אור שבעתים וכן יתייחדו  
ויכללו כל אלו הפרצופים א"א ואו"א וזו"ן כולם יחד, ויאירו כולם באור שבעת הימים, שהוא הז'  
תיקוני דגלגלתא, שהם מהז"ת דרדל"א, שהוא מאור הז"ת דמלכות דא"ק, שהוא אור שבעת הימים  
הראשונים כנ"ל פ"א, ויתייחדו כולם בו, כי ממנו יצאו ואיליו ישובו, ואז יתגלה כבוד מלכותו יתברך  
לעילא ולתתא, ונשגב ה' לבדו ביום ההוא (ישעיה ב יא) (ביאורים ח"א כט ע"א).

<sup>3</sup> זהו מ"ש בספר הגלגולים פ"ז, שבמעשה בראשית היה חלק נשמות שלא נכללו באדה"ר אבל כבר  
נבראו מאז בסוד זווג דאב"א הנודע ועתידות להתהוות אחר כך בזווג פב"פ, עיי"ש. ונראה לי שמ"ש  
שיתעוררו אז רוחין קדישין דעמא ישראל וכו', פי' שיעשו הזווג שלהם בשבת כדי שאחר כך יתלבשו.  
ועל אלה כתיב הנשאר בציון, פי' שאלו נשארו למעלה והם שמורים בנקודת ציון לבוא אחר כך  
בקדושה עצומה, ועיין בבראשית דף קיט ע"א ובדף קסד ע"א (ובפקודי רנג ע"א) [בשלח נז ע"ב]  
(רמ"ז).

<sup>4</sup> עי' בראשית כח רע"ב קיט ע"א (לש"ו).

<sup>5</sup> אמר הרב בספר הגלגולים (פרק ז) כי הנה הגם שנודע הוא שנכללו כל הנשמות כולם באדה"ר,  
ואמר הרב בספר הגלגולים (פרק א) כי כל הנשמות והרוחות והנפשות היו כולם כלולים בו וכמ"ש  
במדרש (שמו"ר פ"מ סי' ג) וכו' אמנם הוא רק על אותן הנשמות שהיו עתידים לצאת בהששת  
אלפים שנה דהעוה"ז, אמנם הנה ישנם עוד מין נשמות באותו המספר ג"כ, אשר הם לא היו כלולים  
בו, והם גבוהים במעלה הרבה מאותן שהיו כלולים בו, והם נאצלו ג"כ בעת אצילות הראשון שהוא  
בעולם הנקודות, והנה הם כל הנשמות דמלכי יושר שהם מהאבא הכללי שבא"ק, והרי גבוהים הם  
במעלה הרבה ולא נכללו הם באדה"ר, כי לא נתקנו הם עדיין באור המ"ה כלל לחזור ולצאת בהזווג  
דפב"פ, ועומדים הם עדיין במציאותם הראשון אשר יצאו אז בכל הח' חסרונות דהיחודים הנ"ל ענ"ב  
אות ה'. והיו רק מאחור באחור, והם עתידים להתתקן רק בתיקין העתידי, והם הנשמתין חדתי  
דעתידין למהוי על ישראל בעוה"ב שאמרו בזוה"ק (בראשית כח רע"ב פ' וירא קיט ע"א ושמות דף י  
ע"א) וכן הוא בתיקונים (דף קיט ע"א) (כללים ח"א קה ע"ב, ועי' עוד דע"ה ח"א ב ע"ד, וח"ב צו ע"א  
וכללים ח"ב קלח ע"ב, וקלט ע"א ע"ג וע"ד וביאורים ח"א נו ע"ב).



## זהר שמות

### סתימין

ויקם מלך חדש רבי יוסי אמר בכל יום עושה הקדוש ברוך הוא מלאכים שלוחים על העולם שכתוב עושה מלאכיו רוחות לא כתוב עושה אלא עושה משום שכל יום ויום עושה ובאותו זמן התמנה ממונה אחד על מצרים וזהו שכתוב ויקם מלך חדש חדש ודאי. אשר לא ידע את יוסף שהרי ממקום של פירוד היו כמו שנאמר ומשם יפרד והראשון מאותו הפרוד הוא נהר מצרים ולכן אשר לא ידע את יוסף מקום שכל היחוד שורה בו שנקרא צדיק.

דאקרי צדיק

רבי אלעזר ורבי יוסי הוו אולי באורחא ואקדימו בנהורא למיזל חמו חד כוכבא דהוה רהיט מסטרא דא וכוכבא אחרא מסטרא דא אמר רבי אלעזר השתא מטא זמנא דכוכבי בקר לשבחה למאריהון ורהטי מדחילו ואימתא דמאריהון לשבחה ולזמרא ליה הדא הוא דכתיב (איוב לח ז) ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים בגין דכלהו ביחודא הדא קא משבחן ליה

פתח ואמר (תהלים כב א) למנצח על אילת השחר מזמור לדוד אילת השחר דכד נהירו אנפוי דמזרח ואתפרשא השוכא דליליא חד ממנא אית לסטר מזרח ומשיך חד חוטא דנהירו דסטר דרום עד דאתי ונפיק שמשא ובקע באינן כוי רקיעא ואנהיר עלמא וההוא חוטא אפריש השוכא דליליא

כדין אילתא דשחר<sup>3</sup> אתי ואתי נהירו אוכמא בקדרו לאתחברא ביממא ונהיר יממא ונהירו דיממא כליל ושאיב בגויה לההוא אילתא<sup>4</sup> ועל האי אילתא כד אתפרש מיזמא לבתר דכליל לה אמר דוד שירתא דכתיב למנצח על אילת השחר ומאי קא

אמר

י/ב

רבי אלעזר ורבי יוסי היו הולכים בדרך והקדימו ללכת באור ראו כוכב אחד שהיה רץ מצד זה וכוכב אחר מצד זה אמר רבי אלעזר עכשיו הגיע זמן של כוכבי הבוקר לשבח את אדונם והם רצים מפחד ואימת רבונם לשבח ולזמר לו זהו שכתוב ברן יחד כוכבי בוקר ויריעו כל בני אלהים משום שכלם ביחוד אחד משבחים אותו.

פתח ואמר למנצח על אילת השחר מזמור לדוד אילת השחר שכשמאירים פני המזרח ונפרד חשך הלילה יש ממונה אחד לצד מזרח ומושך חוט אחד שמאיר לצד דרום עד שבא ויוצא השמש ובוקע באותם חלונות הרקיע ומאיר לעולם ואותו חוט מפריד את חושך הלילה.

אז באה אילת השחר ובא אור שחר בקדרות להתחבר ביום ומאיר היום ואור היום כלול ושאוב בתוכו את אותה האילת ועל האילת הזאת כשנפרד מהיום אחר שכלל אותה אמר דוד שירה שכתוב למנצח על אילת השחר. ומה אמר

1

2

3 פי' לאה דקודם השחר (רמ"ז).

4 עי' לקמן מו ע"א (לש"ו).

## זהר שמות

אלי אלי למה עזבתני דהא אתפרש אילתא דשחרא מנהירו דיממא<sup>2</sup> עד דהוו אזלי נהיר יממא וממא עידן צלותא אמר רבי אלעזר נצלי צלותא וניזיל יתבו וצלו לבתר קמו ואזלו

פתח רבי אלעזר ואמר (קהלת ח יד) יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים וגו' אמרתי שגם זה הבל האי קרא אוקמוה ואתמר אבל יש הבל שלמה מלכא עבד ספרא דא ואוקים ליה על שבעה הבלים<sup>3</sup> דעלמא<sup>4</sup> קיימא עליהו ואינן שבעה עמודין סמכין דעלמא לקבל שבעה רקיעים ואלין אינן וילון<sup>5</sup> רקייע<sup>6</sup> שחקים<sup>7</sup> זבו<sup>8</sup> מעו<sup>9</sup> מכון<sup>10</sup> ערבות<sup>11</sup> ולקבליהו הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל<sup>12</sup> וכמה דאינן שבעה רקיעין<sup>13</sup> אית אחרנין דרבקי בהו<sup>14</sup> ומתפשטי ונפקי מנייהו<sup>15</sup> הכי נמי אית הבלים אחרנין דמתפשטי ונפקי מאלין וכלהו אמר שלמה והכא רזא דחכמתא אית ביה יש הבל<sup>16</sup> דנפקא מאינן הבלים עלאין דעלמא קיימא עליהו ודא נעשה על הארץ ואתקיים בקיומיה<sup>17</sup> ואתתקף בתוקפיה בעובדי ארעא<sup>18</sup> ובסליקו דסלקא מארעא ודא<sup>19</sup>

אלי אלי למה עזבתני שהרי נפרדה אילת השחר מאור היום עד שהיו הולכים האיר היום והגיע זמן תפלה אמר רבי אלעזר נתפלל תפלה ונלך ישבו והתפללו אחר כך קמו והלכו.

פתח רבי אלעזר ואמר יש הבל אשר נעשה על הארץ אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים וגו' אמרתי שגם זה הבל פסוק זה פרשוהו ונתבאר אבל יש הבל שלמה המלך עשה ספר זה והקים אותו על שבעה הבלים שהעולם עומד עליהם.

והם שבעה עמודים תומכים של העולם כנגד שבעה רקיעים ואלו הם וילון רקיע שחקים זבול מעון מכון ערבות וכנגדם הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל. וכמו שאותם שבעה רקיעים יש אחרים שנדבקים בהם ומתפשטים ויוצאים מהם כך גם יש הבלים אחרים שמתפשטים ויוצאים מאלה וכולם אמר שלמה.

וכאן יש בו סוד החכמה יש הבל שיוצא מאותם הבלים עליונים שהעולם עומד עליהם וזה נעשה על הארץ והתקיים בקיומו והתחזק בתוקפו במעשי הארץ ובעליה שעולה מהארץ

<sup>1</sup> והיינו בחי' חסד (רח"ו).

<sup>2</sup> סוד איילת השחר, דע כי בקדרוניתא דצפרא חוזרת לאה להזדווג עם יעקב פעם שנית, ובחי' זו נק' אילת השחר, ולאה שאחר חצות נקרא חשוכא דליליא (זהר הרקיע).

<sup>3</sup> ז' ספירות דז"א (רח"ו).

<sup>4</sup> מלכות (רח"ו).

<sup>5</sup> על מלת וילון (הרח"ו) לא הגיה כלום וכו', ונראה שוילון הוא עטרת היסוד דז"א שהיא מלכות

דז"א (מ"מ).

<sup>6</sup> יסוד (רח"ו).

<sup>7</sup> נו"ה (רח"ו).

<sup>8</sup> ת"ת (רח"ו).

<sup>9</sup> חסד (רח"ו).

<sup>10</sup> גבורה (רח"ו).

<sup>11</sup> בינה (רח"ו) וע' דרושי אבי"ע (פרק א מהד' פרקים אחרונים) [ז"ל: וכבר ידעת כי כמו שי"ס דבריאה נעשו בסוד היכלות, כי היכל א' העליון הנקרא ק"ק כולל ג"ר, וכן בעשיה הם ז' רקיעים והרקיע העליון הנקרא ערבות כולל ג"ר.] ועי' לקמן קסה ע"א (כללים ח"ב נב ע"ב).

<sup>12</sup> פי' הבל חד, הבלים תרי, הרי ג'. הבל הבלים הכל הבל, הם ד' אחרים (מ"מ). ועי' מדרש תהלים צב: הבל, אחד. הבלים, שנים. הבל הבלים, ששה. הכל הבל, הרי שבעה.

<sup>13</sup> שהם בחי' ז"א (רח"ו).

<sup>14</sup> ז' דנוק' (רח"ו).

<sup>15</sup> פי' הם הספירות דבי"ע וכן של הקלי' שנק' ג"כ הבלים (מ"מ).

<sup>16</sup> היינו בחי' היסוד (רח"ו).

<sup>17</sup> בסוד זקיפת השרביט (רח"ו).

<sup>18</sup> בסוד אתערותא דמ"ן (רח"ו).

<sup>19</sup> יסוד (רח"ו).

## זהר שמות

אתמנא על ארעא<sup>1</sup> וכל תוקפא וקיומא דיליה<sup>2</sup> באינן נשמתין דצדיקיא דאתלקיטו מארעא כד אינן זכאין עד לא סרחו בעוד דיהבי ריחא טב כגון חנוך<sup>3</sup> דכתיב ביה (בראשית ה כד) ואיננו כי לקח אותו אלהים ונטל ליה עד לא מטא זמניה ואשתעשע ביה וכן שאר זכאין דעלמא

דתנינן על תרין מלין צדיקיא מסתלקי מעלמא עד לא ימטי זמניהו חד על חובי דרא דכד אסגיאוי חייביא בעלמא אינן זכאין דמשתכחי בינייהו אתפסון בחוביהון וחד כד אתגלי קמי קודשא בריך הוא דיסרחון לבתר סליק לון מעלמא עד לא מטא זמניהו הדא הוא דכתיב (קהלת ח יד) אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים מטי עליהו דינא דלעילא כאילו עברו חובין ועובדין דרשיעיא

דהא זמנא חדא שאיל רבי יוסי ב"ר יעקב איש כפר אונו בזמנא דרבי עקיבא וחברוי אסתלקו מעלמא ומיתו בההוא גוונא<sup>4</sup> לרבי

וזה התמנה על הארץ וכל תוקף וקיום שלו באותן נשמות הצדיקים שנלקטו מן הארץ כשהם צדיקים עד שלא סרחו בעוד שנותנים ריח טוב כמו חנוך שכתוב בו ואיננו כי לקח אותו אלהים ונטל אותו כשעדיין לא הגיע זמנו ומשתעשע בו וכן שאר צדיקי עולם.

ששנינו על שני דברים צדיקים מסתלקים מן העולם טרם הגיע זמנם אחד על חטאי הדור שכשמתרבים רשעים בעולם אותם צדיקים שנמצאים ביניהם נתפסים בחטאיהם ואחד כשמתגלה לפני הקדוש ברוך הוא שיסרחו אחר כך הוא מסלק אותם מהעולם טרם הגיע זמנם זהו שכתוב אשר יש צדיקים אשר מגיע אלהם כמעשה הרשעים מגיע עליהם דין שלמעלה כאילו עשו חטאים ומעשים של רשעים.

שהרי פעם אחת שאל רבי יוסי בר רבי יעקב איש כפר אונו בזמן שרבי עקיבא וחבריו הסתלקו מן העולם ומתו באותו אופן את רבי מאיר אמר לו וכי זה כתוב

<sup>1</sup> מלכות (רח"ו).

<sup>2</sup> והקמתו בסוד החסדים ע"י הנשמות (רח"ו).

<sup>3</sup> חנוך הנה נזדכך גופו ג"כ למדרגה שלמעלה ועלה ונתעלה עם גופו עצמו ונעשה למלאך מט"ט, שר על כל המלאכים (דל"ה ח"א נג ע"ב).

<sup>4</sup> מלשון זה משמע כפשטן של דברים שלא כמ"ש עמק המלך משם ס' היכלות ומ"ש אי בגין דאתגלי וכו' או דיפוק וכו' יש להבין דהאיכא נמי שמשלם לו הזכיות שעשה בעולם הזה ויש ליישב מא"ן (נ"א). ועי' רבינו בחיי סוף פרשת מקץ (מד יז) שהביא גם הוא כמ"ש העמק המלך (לש"ו). ז"ל ההיכלות רבתי (פרק ח' אות ד'): ר' חנינא בן תרדיון קשר כתר מלכותו ומלך על רומי כצורת פניו של לופינוס קיסר ששה חדשים והרג ששת אלפים הגמונים אלף לחדש והעמידו בצורת ר' חנינא בן תרדיון לופינוס קיסר לפני רומי ונטלוהו והשליכוהו באש והמיתוהו ואחר החיותן של מעלה תפשוהו והטילוהו באש ובמדה זו לכל עשרה חכמי ישראל. וז"ל רבינו בחיי: כשם שהוחלף יצחק באיל והוקבע לו שר כאלו הוקרב וכאלו עפרו צבור על גבי המזבח כן הוחלפו חכמי ישראל באחרים וכיון שטעמו טעם מיתה במה שנתפשו ונגמר דינם לכך הם קבלו ענשם והרי זה כאלו נהרגו וכו' ואתם עלו לשלום אל אביכם והיה יכול לומר לכו לשלום לדרככם אבל הפרשה מבוארת באחי יוסף לשעה ורומזת לעשרה הרוגי מלכות לדורות אשר עלו לשלום אל אביהם שבשמים, ע"כ. עי' זהר לקמן רנד ע"ב, וזו"ח פט ע"ב, ועי' עמק המלך ש"ה פס"ח: הקב"ה מצרף מחשבה טובה "מתי יבא לידי ואקיימנה" למעשה, וכו' במיתה הזאת יש שתי בחינות האחת היא המיתה הטבעית, שכבר היה רבי עקיבא בן ק"ך שנה, והשנית היא ההריגה, ואם היתה מיתתו טבעית היה נכנס בנקיבה תחתונה של "ידך ה'", ובהריגה נסתלק ועלה למעלה וכו', בזמן י' הרוגי מלוכה, אז גברו העונות, כי לא היה כח בבני אדם להעלות מיין נוקבין, ולברור ניצוצות אלו על ידי תפילתם, ולא די זה, אלא אפילו המיין נוקבין של בינה, ירדו למטה וחזרו להתערב בקליפות, וזהו סוד "ובפשעכם שולחה אמכם" ולכן היה נאבד העולם, עד שהוצרך השם יתברך לסוד י' הרוגי מלוכה אלו. וכו' כדי להוציא המיין נוקבין אלו של המלכות, שהם מושרשים בעמקי הקליפות של סטרא אחרא, הוצרכה גופן להמסר בסטרא אחרא ושיהרגום, לכן העלאת מיין נוקבין של המלכות הוא על ידי הגופים עצמן של י' הרוגי מלוכה. אך העלאת מיין נוקבין של הבינה הוא על ידי נשמתם שהיא יותר עליונה, ואל תתמה מזה, כי הרי גופים שלהם היו מזוככים כל כך, עד שהיו [הגופים] ראויים, בערך נשמות אחרות. כי הלא זו היא מעלת הצדיקים לזכך גופם לעשותו צורה, ועי' זו"ח נד ע"א ואתן אדם תחתיו, ועמק המלך שם פרק סב.

## זהר שמות

מאיר אמר ליה וכי כתיב דא בכל אורייתא כלה אמר ליה ולא והא אמר שלמה אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה<sup>1</sup> הרשעים מטי עלייהו דינא מלעילא<sup>2</sup> כאילו עבדו חובין ועובדין דרשיעיא ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים יתבי בשקט ושלם בהאי עלמא ודינא לא מטא עליהו כאילו עבדו עובדין דצדיקיא

אמאי אי בנין דאתגלי קמי קודשא בריך הוא דיתובון בתיובתא או דיפוק מנייהו זרעא דיהא קשוט בעלמא כגון תרח דנפק מניה זרעא דקשוט אברהם אחו דנפק מניה חזקיהו ושאר חייבין דעלמא ובגין כך בסטרא דא ובסטרא דא הבל דקאמרן נעשה ואתתקף על הארץ כדאמרן

דבר אחר יש הבל אשר נעשה על הארץ כדקאמרן דאתתקף (ואתתקף)<sup>3</sup> על עלמא במאי בנין דיש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים מטאן לידיהו כאינן עובדין דחייביא כגון בת עובד ע"ז או חד מאינן עובדין דאינן ממעשה הרשעים ואינן קיימי בקיומיהו מדחילו דמאריהו ולא בעאן לאסתאבא כגון כמה זכאי קשוט דמטו לידיהו כעובדין אלין ואינן גבורי כה דעבדי רעותא דמאריהו ולא חטאו ועל דא הבל נעשה על הארץ ואתתקף בתוקפיה

ויש רשעים אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים מטי לידיהו חד מצוה דאיהו עובדא דצדיקיא וזכאן בה ועבדין יתה כגון לסטים מקפחא דהוה<sup>4</sup> משתכח בטוריא בהדי אינן לסטים עובדי ע"ז וכד הוה יודאי אעבר תמן הוה משויב ליה ונטר ליה מנייהו והוה קרי עליה רבי עקיבא יש רשעים אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים וכגון ההוא חייבא דהוה יא/א

בשבבותיה דרבי חייא דליליא חד פגע בה בהיא אתתא דהות אזלת לבי ברתה בעא

בכל התורה כולה אמר לו ולא והרי אמר שלמה אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים מגיע עליהם דין מלמעלה כאילו עשו חטאים ומעשים של רשעים ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים יושבים בשקט ושלום בעולם הזה דין לא מגיע אליהם כאלו עשו מעשים של צדיקים.

למה אם משום שגלוי לפני הקדוש ברוך הוא שישובו בתשובה או שיצא מהם זרע שיהיה אמת בעולם כמו תרח שיצא ממנו זרע אמת אברהם אחז שיצא ממנו חזקיהו ושאר הרשעים של העולם ולכן בצד זה ובצד זה הבל שאמרנו נעשה ונתחזק על הארץ כמו שאמרנו.

דבר אחר יש הבל אשר נעשה על הארץ כפי שאמרנו שהתחזק [והתחזק] על העולם במה משום שיש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים מגיע לידיהם כאותם מעשי הרשעים כמו בת עובדי עבודה זרה או אחד מאותם מעשים שהם ממעשה הרשעים והם עומדים בקיומם מפחד רבונם ולא רוצים להטמא כמו כמה צדיקי אמת שבאו לידיהם כמעשים הללו והם גבורי כח שעושים רצון אדונם ולא חטאו ועל זה הבל נעשה על הארץ ומתחזק בתקפו.

ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים באה לידיהם מצוה אחת שהיא מעשה של צדיקים וזוכים בה ועושים אותה כמו לסטים מקפח שהיה נמצא בהרים יחד עם לסטים עובדי עבודה זרה וכשהיה עובר שם יהודי היה מציל אותו ושומר אותו מהם והיה קורא עליו רבי עקיבא יש רשעים אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים. וכמו אותו רשע שהיה

בסביבתו של רבי חייא שלילה אחד פגש את אותה אשה שהיתה הולכת

1 דמעשה (דרך אמת).

2 לעילא (דרך אמת).

3 לא מופיע בדרך אמת.

4 הוה (דרך אמת).

## זהר שמות

למתקף בה אמרה ליה במטו מינך אוקיר למרדך ולא תהטי גבאי שבקה ולא חב בה הוי אומר ויש רשעים אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים אמרתי שגם זה הבל כמה דאתתקף ההוא הבל בהדי אינון צדיקיא דמטו לידיהו עובדי דהייביא ולא הטאן אוף הכי אתתקף בהדי אינון הייביא דמטי לידיהו עובדי דאינון צדיקיא ועבדי להו

דתנינן עבד קודשא בריך הוא צדיקים ורשעים בעלמא וכמה דאתיקר איהו בעלמא<sup>1</sup> בעובדי דצדיקיא<sup>2</sup> הכי נמי אתיקר איהו ברשיעיא כד עבדי עובדא טבא בעלמא כמה דאת אמר (קהלת ג יא) את הכל עשה יפה בעתו ווי לחייבא כד עביד גרמיה רע ואתתקף בחוביה כמה דאת אמר (ישעיה ג יא) אוי לרשע רע וגו'

תו פתח ואמר את הכל ראיתי בימי הבלי<sup>3</sup> וגו' האי קרא אוף הכי אוקמוה חברייא אבל כד אתיהיב חכמה לשלמה חמא כולא בזמנא דשלטא סיהרא יש צדיק דא עמודא דעלמא אוכד כמה דאת אמר (שם נז א) הצדיק אבד<sup>4</sup> בזמנא דגלותא בצדקו בגין דהיא שכיבת

לבית בתה רצה לתקוף אותה אמרה לו בבקשה ממך כבד את רבונך ואל תחטא עמי עזב אותה ולא חטא בה הוי אומר ויש רשעים אשר מגיע אליהם כמעשה הצדיקים אמרתי שגם זה הבל כמו שהתחזק אותו הבל עם אותם הצדיקים שבאו לידיהם מעשי רשעים ולא חטאו אף כך התחזק עם אותם רשעים שהגיעו לידיהם מעשי אותם הצדיקים ועושים אותם.

ששנינו עשה הקדוש ברוך הוא צדיקים ורשעים בעולם וכמו שהוא מתכבד בעולם במעשי הצדיקים כך גם הוא מתכבד ברשעים כשעושים מעשה טוב בעולם כמו שנאמר את הכל עשה יפה בעתו אוי לרשע כשעושה את עצמו רע ומתחזק בחטאו כמו שנאמר אוי לרשע רע וגו'.

עוד פתח ואמר את הכל ראיתי בימי הבלי וגו' פסוק זה אף כך בארוהו החברים אבל כאשר נתנה חכמה לשלמה ראה הכל בזמן ששולטת הלבנה יש צדיק זה עמוד העולם אובד כמו שנאמר הצדיק אבד בזמן הגלות בצדקו

<sup>1</sup> והנה מעשה התחתונים עושה פרי למעלה, אם טוב, המלכות מתקנת. ואם רע, הרעה מתחזקת. וכשהאדם מגיע אליו מעשה שכובש יצרו, אז ממש מחזיק כח הקדושה ומחליש וכובש כח הטומאה, שהכל תלוי ביצר הטוב ויצר הרע. הכובש יצר הטוב כובש צד הטוב ועבד מולך ושפחה תירש גברתה. והכובש יצר הרע עבד כבוש תחת רבו, ושפחה כבושה תחת גברתה. והצדיק הכובש, טוב מצד צדקתו ודאי. אבל הרשע הכובש טוב כמוהו, מפני שהוא מצד החצונים, ועתה כובשם כבישה זו יותר ויותר ממה שהצדיק כובש, שזהו הוא דרכו בכך, ואין החצוניות נכבשת כ"כ, ולזה אמרו מקום שבעלי תשובה עומדים וגו', והרשע הזה תשתלם נשמתו בכך, ולזה יהיה לו א' מב' עינים: או יזכה על יד מצוה זו, או יאכל פרי מעלליו. וסוף סוף שכינה מתחזקת והעד לזה הוא היות החצוניות מתחזקת ברעתו כדמסיק אוי לרשע כ"ש שהיא נכבשת (אור יקר).

<sup>2</sup> מקשים דהא ארז"ל דמצות הרשע הולכות לסט"א דכתיב ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חקי והכא קאמר דאתיקר איהו ברשיעיא דעבדי עובדא טבא ומה גם למ"ש הראשונים דהכל הולך אחר הרוב ואפילו [ואפשר – לש"ו] דאם הרשע עושה המצוה לש"ש גמור בלי שום פניה בעת ההוא נחשב לו לכמה מצות ומסתמא יהרהר תשובה קצת ועדיין צריך ישוב מא"ן (נ"א). אמנם כאן הרי היה בענין סור מרע הנה לא קשה מידי (לש"ו).

<sup>3</sup> הבלי – חכמת שלמה. בימי הבלי – בהיותה שולטת (אור יקר).

<sup>4</sup> שהוא אובד השפע שמקבל בסוד פקדון לארץ (רח"ו). עי' לעיל ט ע"ב. ודע, כי כל מה שאמרנו בהתיקונים דז"א, שהוא ע"י המעשים טובים של הצדיקים, הנה הוא לעולם רק ע"י המלכות שהיא הנוק' דז"א, כי הוא השער לה' (תהלים קיח כ זהר ח"א ז ע"ב), וכל המעשים טובים הוא מגיעים אליה ועולים בה, וממנה מתתקן ז"א, וכן על ידה הנה נמשך הטובה למטה, כי בה הוא כל ההנהגה דהעוה"ז, וכמ"ש ב'פ' אחרי (עד סע"א) שבק כולא בידא דמטרוניתא לאנהגא, ואמר שם, בשעתא דאסיגאו זכאי בעלמא כו' כו'. ע"ש שמבואר שהכל תלוי בה, וזולתה הנה הוא רק בבחי' פלג גופא, כמ"ש באד"ז (רצו ע"א) ע"ש. וכן הוא ידוע ג"כ בסוד (ישעיה נז א) הצדיק אבד, דתיקוני ז"א הוא תלוי בנוק', וכמ"ש ב'פ' בראשית (נה ע"א) וב'פ' שמות (ט ע"ב יא ע"א) ובכ"מ. ובאמת כי ז"א ונוק' הם כלילן דא בדא והם כולן חד וכמ"ש ב'פ' פקודי (רלה ע"ב), אלא כי המעשים טובים של צדיקים הנה מקבל הוא על ידה, ותיקוני א"א הנה מקבל היא על ידו, אבל הן כלילן דא בדא והם אחד, וכל מה שאמרנו בז"א הנה הוא בכללות הנוק' ודי בזה, והוא פשוט ונודע (כללים ח"ב כב ע"ב).

## זהר שמות

לעפרא צדק דא כל זמנא דישראל בגלותא  
איהי עמהון בגלותא ובגין כך (קהלת ז טו)  
צדיק אובד בצדקו<sup>1</sup> דהא לא מטאן לגביה<sup>2</sup>  
אינון ברכאן עלאי<sup>3</sup>

ויש רשע מאריך ברעתו דא סמא"ל דאוריך  
שקט ושלוה לאדום במאי ברעתו בההיא  
רעה אתתיה (נ"א אשה רעה אשת זנונים)<sup>4</sup>  
נחש<sup>5</sup> תקיפא דהא לא מטא עליהו שקט  
ושלוה אלא בגין דאתדבק בההיא נוקבא  
כגוונא דא לשאר מלכוון עד דקודשא בריך  
הוא יקים מעפרא לההיא סוכת דוד הנופלת  
דכתיב (עמוס ט יא) אקים את סוכת דוד  
הנופלת

וילך איש מבית לוי רבי יוסי פתח (שיר ו ב)  
דודי ירד<sup>7</sup> לגנו<sup>8</sup> לערוגות הבושם וגו' לגנו דא  
כנסת ישראל<sup>9</sup> בגין דהיא ערוגת הבושם  
דאיהי כלילא מכל סטרי (נ"א זיני) בוסמין  
וריהין דעלמא דאתי<sup>10</sup> בשעתא דקודשא  
ברוך הוא נחית לגנתא דא<sup>11</sup> (נ"א דעדן) כל  
אינון נשמתהון דצדיקיא דמתערפן תמן כלהו  
יהבי ריחא<sup>12</sup> כמה דאת אמר וריח שמניך  
מכל בשמים<sup>13</sup> (נ"א וריח אפך כתפוחים) אלין  
אינון נשמתהון דצדיקיא דאמר רבי יצחק כל  
אינון נשמתין דצדיקיא דהוו בהאי עלמא וכל  
אינון נשמתין דזמינין לנחתא להאי עלמא  
כלהו בגנתא (דא קיימין בגנתא) די בארעא  
(כלהו) קיימין בדיוקנא וציורא דהוו קיימין  
בהאי עלמא וסתר אורא דא אתמסר  
לחכימי

רוחא דנחית לבני נשא דאיהו מסטרא

משום שהיא שוכבת לעפר צדק זה כל  
זמן שישראל בגלות היא עמם בגלות  
ומשום כך צדיק אבד בצדקו שהרי אין  
מגיעות אליו אותן ברכות עליונות.

ויש רשע מאריך ברעתו זה סמא"ל  
שהאריך שקט ושלוה לאדום במה  
ברעתו באותה רעה אשתו (אשה רעה  
אשת זנונים) נחש התקיף שהרי לא  
מגיע עליהם שקט ושלוה אלא רק  
משום שנדבק באותה נקבה כדוגמא זה  
לשאר המלכיות עד שהקדוש ברוך הוא  
יקים מן העפר את אותה סוכת דוד  
הנופלת שכתוב אקים את סוכת דוד  
הנופלת.

וילך איש מבית לוי רבי יוסי פתח דודי  
ירד לגנו לערוגות הבושם וגו' לגנו זו  
כנסת ישראל משום שהיא ערוגת  
הבושם שהיא כלולה מכל צדדי (מיני)  
בשמים וריחות של העולם הבא בשעה  
שהקדוש ברוך הוא יורד לגן הזה (של  
עדן) כל אותן נשמות הצדיקים  
שמתעררות שם כולן נותנות ריח כמו  
שנאמר וריח שמניך מכל בשמים (ורח  
אפך כתפוחים) אלו הם נשמות  
הצדיקים שאמר רבי יצחק כל אותן  
נשמות הצדיקים שהיו בעולם הזה וכל  
אותן הנשמות שעתידות לרדת לעולם  
הזה כולן (עומדות בגן הזה) בגן שבארץ  
(כולם) עומדים בדמות וציוור שהיו  
עומדים בעולם הזה וסתר וסוד זה  
נמסר לחכמים.

רוח שיורדת לבני אדם שהוא מצד  
הנקבה נחקה תמיד בחקיקה כחותם

<sup>1</sup> שבגלות הצדק עם ישראל, מגיע לצדיק אבידה שלא יושפע עליו מלמעלה (אור יקר).

<sup>2</sup> ליסוד (רח"ו).

<sup>3</sup> דת"ת (רח"ו)

<sup>4</sup> לא מופיע בדרך אמת.

<sup>5</sup> אתתיה נחש נמחק בלור יקר, ובמקומו אילת אתתא דנחש.

<sup>6</sup> ואושידת מין לס"מ להזקק לה (אור יקר).

<sup>7</sup> דודי ירד – נמחק בדרך אמת.

<sup>8</sup> לאה, וא"כ משה"כ דודי ירד לגנו, הוא יעקב, שהוא זוג יעקב ולאח בחצות (רח"ו).

<sup>9</sup> העלמא קדמאה הוא הדעת שהוא כולל חו"ג, ושם הוא סוד שורש הלוייתן שהוא בהדעת עצמו\*##  
ועי' זהר ח"ג קעד ע"א (דע"ה ח"ב מד ע"ב).

<sup>10</sup> דאימא אוזיפת לברתא מנהא בסוד יסוד דלאה שהוא יסוד דאימא (רח"ו).

<sup>11</sup> לעלן (לכך אמת).

<sup>12</sup> בסוד מ"ן (רח"ו).

<sup>13</sup> לא מופיע בדרך אמת.

## זהר שמות

דנוקבא מתגלפא תדיר בגלופא כהאי חותם  
ציורא דגופא דבר נש בהאי עלמא בליט לבר  
ורוחא אתגליף לנו כד אתפשט רוחא מן  
גופא ההוא רוח בליט בגנתא דארעא<sup>1</sup>  
בציורא ודיוקנא דגופיה ממש דבהאי עלמא  
בנין דהוה תדיר כחותם

ועל דא אמרה איהי (שם ח י) שימני כחותם  
מה חותם גליף בגלופא לנו<sup>2</sup> ואתצייר בציורא  
בליטא לבר אוף הכי<sup>3</sup> איהי רוחא דהוה  
מסטרטא דילה כהאי גוונא ממש בהאי עלמא  
גליף בגלופא לנו וכד אתפשט מן גופא ועאל  
בגנתא דארעא אוירא דתמן בליט ההוא  
גלופא<sup>4</sup> לאתציירא לבר ואתצייר בציורא  
בליטא לבר כגוונא דציורא דגופא בהאי  
עלמא לעילא

נשמתא דאיהי מאילנא דחיי אתצייר תמן  
לעילא בההוא צרורא דחיי לאתענגא בנועם  
יהויה כמה דאת אמר (תהלים כז ד) לחזות  
בנועם יהויה ולבקר בהיכלו

וילך איש מבית לוי דא גבריאל כמה דאת  
אמר (דניאל ט כא) והאיש גבריאל אשר  
ראיתי בחזון וגו' מבית לוי דא כנסת ישראל  
דאיתא מסטרטא דשמאלא ויקח את בת לוי  
דא נשמתא<sup>5</sup> דתנינן בשעתא דאתיליד גופא  
דצדיק בהאי עלמא

יא/ב

קודשא בריך הוא קרי ליה לגבריאל ונטיל  
ההיא נשמתא (דצדיק) די בגנתא ונחתא לה  
להאי גופא דצדיקא דאתיליד בהאי עלמא  
ואיהו אתפקד עלה ונטיר לה ואי תימא ההוא  
מלאכא דאתמנא על רוחיהון דצדיקא לילה  
שמיה ואת אמרת דאיהו גבריאל הכי הוא  
ודאי בנין דאתי מסטרטא דשמאלא<sup>6</sup> וכל מאן  
דאתי מסטרטא דשמאלא הכי אקרי

הזה ציור הגוף של אדם בעולם הזה  
בולט החוצה ורוח נחקקת פנימה  
כשמתפשטת הרוח מן הגוף אותה רוח  
בולטת בגן של הארץ בציור ודמות של  
גופו ממש שבעולם הזה משום שהיה  
תמיד כמו חותם.

ועל זה היא "שימני כחותם" מה חותם  
חקוק בחקיקה פנימה ומצטייר בציור  
בולט החוצה אף כך היא הרוח שהיתה  
מצד שלה כדוגמא זה ממש בעולם הזה  
חקוק בחקיקה פנימה וכשמתפשט  
מהגוף ונכנס לגן שבארץ האויר ששם  
בולט אותו חקיקה להצטייר החוצה  
ומצטייר בציור בולט החוצה כדוגמא  
שציור של הגוף בעולם הזה למעלה.

הנשמה שהיא מעץ החיים מצטיירת  
שם למעלה באותו צרור החיים להתענג  
בנועם ה' כמו שנאמר לחזות בנועם ה'  
ולבקר בהיכלו.

וילך איש מבית לוי זה גבריאל כמו  
שנאמר והאיש גבריאל אשר ראיתי  
בחזון וגו' מבית לוי זו כנסת ישראל  
שבאה מצד השמאל ויקח את בת לוי זו  
הנשמה. ששינונו בשעה שנולד גוף של  
צדיק בעולם הזה

הקדוש ברוך הוא קורא לגבריאל ונוטל  
אותה נשמה (של צדיק) שבגן ומוריד  
אותה לגוף הזה של הצדיק שנולד  
בעולם הזה והוא נפקד עליה ושומר  
אותה. ואם תאמר אותו מלאך שהתמנה  
על רוחות הצדיקים שמו לילה ואתה  
אומר שהוא גבריאל כך הוא ודאי משום  
שבא מצד השמאל וכל מי שבא מצד  
השמאל כך נקרא.

<sup>1</sup> כתב הרב כי הלבוש של הרוח בג"ע הוא מד' אותיות אדנ"י שהם בד' רוחות הגן ובהם מתלבש הרוח דוגמת הגוף שהיה לו בעולם הזה עכ"ל, וז"ש ההוא רוחא בליט בגנתא דארעא וכו' ועי' במה שנכתוב לקמן דף יג בס"ד (מ"מ).

<sup>2</sup> פ' כשתעשה החותם בתוך השעוה החותם הוא לגו והצורה לבר (מ"מ).

<sup>3</sup> לשון זה מסכים עם הסבא דף צט שכתב דנפש רוח הם מנוק' ונשמה משעיר שכן אמר כאן רוחא מסטרטא דילה נשמה מאילנא דחיי ובמה שישב הרב ענין הסבא יתיישב זה (רח"ו). וישוב הרב הובא בס' הליקוטים וז"ל דברי הסבא איירי קודם חטא אדה"ר שהיה הז"א בחיק הבינה ומלכות במקום ז"א ולכך נשמה מז"א ורוח ממלכות ובמקום אחר איירי אחר חטא אדה"ר (מ"מ).

<sup>4</sup> פ' כמ"ש בשם הרב שהלבוש הוא מד' רוחות שבגן ד' אוירין שיש שם (מ"מ).

<sup>5</sup> פ' לוי היא מלכות ונק' לוי לפי שבנינה מהגבורות ובת היא הנשמה (מ"מ).

<sup>6</sup> כי בנינה מהגבורות (רח"ו).

## זהר שמות

וילך איש זה עמרם ויקח את בת לוי זו יוכבד ובת קול ירדה ואמרה לו להזדווג בה שהרי קרוב זמן גאולת ישראל על ידי הבן שנולד מהם. והקדוש ברוך הוא סייע בו ששנינו שכינה שרתה על מטתם והרצון שלהם בדבקות אחת היתה בשכינה ולכן לא זזה שכינה מאותו בן שהולידו לקיים מה שכתוב והתקדשתם והייתם קדושים בן אדם שמקדש עצמו מלמטה הקדוש ברוך הוא מקדש אותו מלמעלה כמו שהרצון שלהם היה בדבקות של השכינה כך השכינה נדבקה ממש באותו מעשה שעשו.

אמר רבי יצחק זכאין אינון צדיקא דרעותא דלהון בדבקותא דקודשא בריך הוא תדיר וכמה דאינון מתדבקין ביה תדיר הכי נמי איהו אתדבק בהו ולא שביק לון לעלמין ווי לרשיעיא דרעותא דלהון ודבקותא דלהון מתרחקא מניה ולא די להו דמתרחקן מניה אלא דמתדבקן בסטרא אחרא תא חזי עמרם דאתדבק ביה בקודשא בריך הוא נפיק מניה משה דקודשא בריך הוא לא אעדי מניה לעלמין ושכינתא אתדבכת בהדיה תדיר זכאה חולקיה

ותהר האשה ותלד בן ותרא אותו<sup>4</sup> כי טוב הוא<sup>5</sup> מאי כי טוב הוא אמר רבי חייא דאתייליד מהול<sup>6</sup> בנין דרזא דברית<sup>7</sup> טוב אקרי דכתיב (ישעיה ג') אמרו צדיק כי טוב רבי יוסי אמר נהירו דשכינתא<sup>8</sup> דנהיר ביה חמאת דבשעתא דאתייליד אתמליא כל ביתא נהורא כתיב ותרא אותו כי טוב הוא וכתוב (בראשית א ד) וירא אלהים את האור

אמר רבי יצחק אשרי הצדיקים ההם שהרצון שלהם בדבקות של הקדוש ברוך הוא תמיד וכמו שהם מתדבקים בו תמיד כך גם הוא נדבק בהם ולא עוזב אותם לעולמים אוי לרשעים שהרצון שלהם והדבקות שלהם מתרחקת ממנו ולא די להם שמתרחקים ממנו אלא שנדבקים בצד האחר בא וראה עמרם שנדבק בקדוש ברוך הוא יצא ממנו משה שהקדוש ברוך הוא לא זז ממנו לעולמים ושכינה נדבקה עמו תמיד אשרי חלקו.

ותהר האשה ותלד בן ותרא אתו כי טוב הוא מה זה כי טוב הוא אמר רבי חייא שנולד מהול משום שסוד הברית נקרא טוב שכתוב אמרו צדיק כי טוב. רבי יוסי אמר ראתה בו אור השכינה שמאיר בו שבשעה שנולד התמלא כל הבית אור שכתוב ותרא אתו כי טוב הוא וכתוב וירא אלהים את האור כי טוב ועל זה כתוב כי טוב הוא והכל

<sup>1</sup> נקרא לילה (רח"ו).

<sup>2</sup> בלשון השאלה עמרם הו אמלשון עמר נקי כי הוא בחי' אבא דיניק ממזל הח' (רח"ו).

<sup>3</sup> גימ' מ"ב אימא עילאה (רח"ו).

<sup>4</sup> עי' לקמן נד רע"א ושם נג ע"ב בארוכה וכל יט ע"א (לש"ו).

<sup>5</sup> אותו, אות שלו (רח"ו).

<sup>6</sup> כי כל הנולדים קודם לו היו מצד טוב ורע והיתה הערלה דבוקה בהם, וכך אמרו רז"ל שלא היו מניחים המצרים את ישראל שימולו, מפני ששרש הערוה היה עדיין אחוז ביסוד עד שבא מש"ה המושרש שם, וכן עולה א"ל שד"י, ולכן היה פגמו גדול במעט התרשלותו במילת בנו (רמ"ז).

<sup>7</sup> פנימיות היסוד בסוד החסדים כי ה"פ טוב גימ' מילה וגם יסוד במ"ק טוב וכן שם הוי"ה גם הוא כך להורות דגם לילד קטן יושפע כח הטוב (רמ"ז ונ"א). העיקר משום שבו גנוז האור הראשון הנאמר בו כי טוב כמ"ש לקמן לה ע"א קסו ע"ב (לש"ו).

<sup>8</sup> ה"ס אור הגנוז כנודע אצלנו, כי האור קודם התפשטותו נקרא טוב, והוא בהיותו עדיין ביסוד הבינה שהוא השכינה העליונה המאירה במשה שה"ס הדעת דאיהו אהו"ה גי' טו"ב (רמ"ז).



## זהר שמות

היה. כי טוב ועל דא כי טוב הוא כתיב וכלא הוה<sup>1</sup> ותצפנהו שלשה ירחים<sup>2</sup> תלת ירחי מאי קא מיירי<sup>3</sup> אמר רבי יהודה רמו הוא דקא רמו<sup>4</sup> (עד) דלא אשתמודע משה בזהרא עלאה<sup>5</sup> עד תלת ירחים<sup>6</sup> דכתיב (שמות יט א) בחדש השלישי דהא כדין אתיהיבת תורה על ידו<sup>7</sup> ושכינתא אתגליא ושריא<sup>8</sup> עלוי לעיניהון דכלא דכתיב (שם ג) ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו יהוה

ולא יכלה עוד הצפינו שעד אותה שעה לא נודע דבורו בקדוש ברוך הוא וכתוב משה ידבר והאלהים יעננו בקול. ותקח לו תיבת עצי גומא רמז על הארון שלוחות הברית נכנסים לתוכו תיבת גומא היא ארון הברית ותחמרה בחמר ובזפת (שאותה תיבה שהוא) שהרי הארון היה מצפה מבפנים ומבחוץ רבי יהודה אמר זוהי התורה שהחמירה הקדוש ברוך הוא במצוות עשה ובמצוות לא תעשה.

ותשם בה את הילד אלו ישראל כמה דאת אמר (הושע יא א) כי נער ישראל ואהבהו ותשם בסוף דלא הוון פקודי אורייתא חומרא למעבד עד סוף דעאלו ישראל לארעא לסוף ארבעין שנין על שפת היאור על מימרא דאינון דמורים אורייתא וחוקה לישראל (נ"א רבי חזקיה אמר הכי אוליפנא)

ותשם בה את הילד אלו ישראל כמו שנאמר כי נער ישראל ואהבהו ותשם בסוף שלא היו מצוות התורה חומר לעשות עד סוף שנכנסו ישראל לארץ לסוף ארבעים שנה על שפת היאור על מאמר של אותם שמורים תורה וחוקה לישראל (רבי חזקיה אמר כך למדנו).

<sup>1</sup> פי' בין למעלה בדעת בין למטה ביסוד, כמבואר בסוד (שמות ג ד) משה משה, שהיה שלם וכולל אור החסדים המכוסים וגם אור המגולים בלי הפסק (רמ"ז).

<sup>2</sup> עי' בראשית לא ע"ב (לש"ו).

<sup>3</sup> מה הכוונה להודיענו זה, וגם שלא אמר שלשה חדשים (רמ"ז).

<sup>4</sup> הענין ידוע לידועים שאורות חג"ת הם מכוסים ומשה שרשו בדעת ששם שרש התורה מצות עשה ומצות לא תעשה, ח"ג, ומשם עד מקום גילוי החסדים ג' מדות ולכן היה צפון שלשה ירחים, ולפי שאותו המקום המכוסה שייך ליסוד אמא ששם סוד העיבור, לכן נקרא בשם ירחים, והרמז המופלא הוא כי לגבי משה היה ראוי שיתגלו האורות מן הדעת ולמטה אבל לגבי מציאות העולם הוצרך להתאחר שלשה חדשים עד נתינת התורה והבן. וגם בכאן לעיבור האורות שהוא לז' חדשים ועיבור הניצוצות שהוא לט' חדשים ועיין באוצרות חיים שער אנ"ך פרק א', והשכל שם היטב, כי עיבור הצדיקים הוא לז' חדשים ושאר בני ישראל לט' (רמ"ז).

<sup>5</sup> כי ניסן אייר סיון הם חג"ת (רח"ו). סוד ניסן שהוא חסד, כי ניסן הוא חסד דנוקבא, כמ"ש בשעה"כ (דף צ סע"ד), ועי' בזה"ק (פ' שמות יא ע"ב) בהגהות מהרח"ו שם (אות ו) (כללים ח"א לח ע"ג).

<sup>6</sup> והם מז' דאדר שבו נולד וז' דאייר וז' דסיון, וזהו ג' ירחים ולא חדשים מפני שאלה הג' היו ראויים להיות מזמן העיבור הנקרא ירחים כמ"ש (איוב כט ב) כירחי קדם, זמן שאין בו שנה, וגם כי העיבור נמנה לזמן הירח (רמ"ז).

<sup>7</sup> שסודה בת"ת זעיר (רמ"ז).

<sup>8</sup> ה"ס אמא שיסודה מתגלה (רמ"ז).

<sup>9</sup> גמא עם הכולל גימ' מ"ה והוא הלוחות ז"א (רח"ו).

## זהר שמות

דבר אחר וילך איש דא קודשא בריך הוא<sup>1</sup> דכתיב (שמות טו ג) יהו"ה איש מלחמה מבית לוי דא קודשא בריך הוא<sup>2</sup> אתר דחכמה עלאה וההוא נהר<sup>3</sup> מתחברין כהדא<sup>4</sup> ולא מתפרשין לעלמין<sup>5</sup> מבית לוי דאשרי לוי<sup>6</sup> (נ"א כל חידו<sup>7</sup>) לחידו בעלמא<sup>8</sup> הדא הוא דכתיב (תהלים קד כו) לוי<sup>9</sup> זה יצרת לשחק בו ויקח את בת לוי<sup>9</sup> דא קודשא בריך הוא אתר דנהירו דסיהרא נהיר<sup>10</sup>

ותהר האשה ותלד בן האשה ודאי כמה דאת אמר (בראשית ב כג) לזאת יקרא אשה<sup>11</sup> בקדמיתא בת לוי והכי הוא ודאי וכי בת לוי בקדמיתא יב/א

והשתא אשה אלא הכי הוא ודאי והכי אוליפנא אתתא עד לא אזדווגת אתקריאת בת פלוני בתר דאזדווגת אתקריאת אשה והכא בת ואשה וכלא חד דרגא איהו

ותצפנהו<sup>12</sup> שלשה ירחים אלין תלת ירחין דדינא קשיא שריא בעלמא ומאי נינהו תמוז

דבר אחר וילך איש זה הקדוש ברוך הוא שכתוב ה' איש מלחמה מבית לוי זה הקדוש ברוך הוא המקום שהחכמה העליונה ואותו נהר מתחברים כאחד ולא נפרדים לעולמים מבית לוי שהשרה לוי<sup>9</sup> (כל שמחה) לשמחה בעולם זהו שכתוב לוי<sup>9</sup> זה יצרת לשחק בו ויקח את בת לוי זה הקדוש ברוך הוא מקום שאור הלבנה מאיר.

ותהר האשה ותלד בן האשה ודאי כמו שנאמר לזאת יקרא אשה בתחלה בת לוי וכך זה ודאי וכי בת לוי בתחלה

ועכשיו אשה אלא כך זה בודאי וכך למדנו עד שלא הזדווגה אשה היא נקראת בת פלוני אחר שהזדווגה נקראת אשה וכאן בת ואשה והכל דרגה אחת היא.

ותצפנהו שלשה ירחים אלו שלשת הירחים שהדין הקשה שרוי בעולם ומהם תמוז אב וטבת (שבט) מה משמיע

<sup>1</sup> ת"ת (רח"ו). ששני כינויי קב"ה הם בז"א, האחד הוא סוד יעקב הפנימי שבתוך ז"א והיינו בית לוי, כי לוי סודו בכאן למילוי ע"ב דהיינו אבא ובית לוי היא אמא שהוא מתייחדת שם ומשכינתו בתוכה (רמ"ז).

<sup>2</sup> בינה (רח"ו).

<sup>3</sup> הוא יסוד אמא (רמ"ז). דעת (בהגר"א בת"ז נב ע"א ד"ה דנונא).

<sup>4</sup> שהוא בתוך זעיר (רמ"ז).

<sup>5</sup> ולכן נקרא לוי חכמה על שם שהוא מלווה תמיד בזוגתו (רח"ו).

<sup>6</sup> חכמה (רח"ו).

<sup>7</sup> ל"א מופיע לך אמת.

<sup>8</sup> בינה (רח"ו).

<sup>9</sup> היא כנסת ישראל המכוסה בתוך ז"א כנודע בפירוש מאמר אית שושנה דריש פרשת בראשית, ונמצא שיצא משה ממקום שרשו ממש, ואתי שפיר כינוי איש שסודו ביעקב או בז"א מת"ת ולמטה, ודוק אומרו אתר דחכמה וכו' ולמטה אמר אתר דנהירו דסיהרא נהיר, שהוא מתוכיות ז"א מכנסת ישראל הנעלמת. וגם לוי סודו בדעת ז"א שממנו יצאו כהנים ולויים, והוא מקום יעקב וכנסת ישראל הפנימי שהוא בקו האמצעי (רמ"ז).

<sup>10</sup> מלכות (רח"ו).

<sup>11</sup> הענין כי יוכבד היא גלגול חוה וזהו ותהר האשה וכמו שאמר ק"ל שנה נזדווגה חוה לאדם כן יוכבד אחר ק"ל שנה חזרה לעמרם ילדה את משה שהוא גלגול שת (זהר הרקיע).

<sup>12</sup> יובן עם מ"ש ב'פ' [מלכים א' יז א: ויאמר אליהו התשבי מתושבי גלעד אל אחאב חי ה' אלהי ישראל אשר עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי] ח"י ה' אשר עמדתי לפניו, כי לפעמים הנשמה אינה יורדת תיכף, אך מתלבשת בין המלאכים בבריאה או ביצירה הנק' נוני יומא (נ"א גווי ימא), ושם משמשת ועושה שליחות כמו המלאכים, וז"ש שפיר (שכיח) הוה וכו', שאם הוא כמשמעו, פשיטא שכל הנשמות קדמו לבריאת עולם. וכבר ידעת כי לפתח חטאת רובץ, כנזכר סוף פרשת ויקהל, נמצא כי בסיום יצירה נקרא יאור, כי יצירה נקרא יאור בסוד יום ה' (נ"א ח"י) יסוד. ועולם העשיה מעורב טוב ורע, ושם קליפת נוגה הנק' בת פרעה עומדת על שפת היאור בפתח ולא בפנים. וכשירדה נשמת מרע"ה, לא היתה כשאר הנשמות הניתן לגוף מלבוש הנקרא יצר הרע מסטרא דההוא חטאת, זולתי יצר הרע של משה היתה בת פרעה קליפת נוגה, וזהו ותרא אותו כי טוב הוא בלא רע בתיה בת"ה (זהר הרקיע).

## זהר שמות

אב טבת (נ"א שבט) מאי משמע דעד לא נחת משה לעלמא שכיח הוה איהו לעילא ועל דא אודוונת ביה שכינתא מיומא דאתיליד מכאן אמר רבי שמעון רוחיהון דצדיקיא שכיחין אינון לעילא עד לא יחתון לעלמא

ולא יכלה עוד הצפינו וגו' מאי ותקח לו תבת גומא דחפת ליה בסימנהא<sup>1</sup> למהוי נטיר מאינון נוני ימא דשאטין בימא רבא דכתיב (תהלים קד כה) שם רמש ואין מספר והיא חפת ליה למהוי נטיר מנייהו בחפו (דסטרא דיובלא) (נ"א דמיסת רוכלא ונ"א דמיס רובילא)<sup>2</sup> יקירא דתרין גונונין<sup>3</sup> חוור ואוכב ואנה ליה למשה<sup>4</sup> (בינייהו)<sup>5</sup> דישתמודע עמהון בנין דומין לסלקא בינייהו זמנא אהרא לקבלא אורייתא

ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור דא איהי דאתיא מסטרא דשמאלא דדינא קשיא<sup>6</sup> כמה דאת אמר לרחוץ על היאור על היאור דייקא ולא על הים<sup>7</sup> ואי תימא והא כתיב (שמות יז ה) ומטך אשר הכית בו את היאור ומשה לא מחא אלא ימא<sup>8</sup> וקרייה יאור אלא יאור הוה דמחא אהרן על ידא דמשה ושוויה קרא דאיהו עביר

כהאי גוונא (שם ז כה) וימלא שבעת ימים אחרי הכות יהו"ה את היאור ואהרן הכהו אלא על דאתא מסטרא דקודשא בריך הוא קרייה קרא אחרי הכות יהו"ה לבתר קרייה בשמא דמשה ונערותיה<sup>9</sup> הולכות על יד

שעד שלא ירד משה לעולם הוא היה מצוי למעלה ועל זה הזדווגה בו שכינה מיום שנולד מכאן אמר רבי שמעון שרוחות הצדיקים מצויות הן למעלה עד שלא יורדות לעולם.

ולא יכלה עוד הצפינו וגו' מה זה ותקח לו תיבת גומא שכסתה אותו בסימניה להיות שמור מאותם הדגים של הים ששטים בים הגדול שכתוב שם רמש ואין מספר והיא כסתה אותו להיות שמור מהם בכסוי (בצד היובל נ"א טיסת הרוכל נ"א טס הכברה) נכבד של שני צבעים לבן ושחור והניחה את משה (ביניהם) שנודע עמהם משום שעתיד לעלות ביניהם פעם אחרת לקבל תורה.

ותרד בת פרעה לרחץ על היאור זוהי שבאה מצד השמאל של הדין הקשה כמו שנאמר לרחץ על היאור על היאור דווקא ולא על הים. ואם תאמר והרי כתוב ומטך אשר הכית בו את היאור ומשה לא הכה אלא הים וקראו לו יאור אלא יאור היה שהכה אהרן על ידי משה והחשיב אותו הכתוב שהוא עשה.

כדוגמא זה וימלא שבעת ימים אחרי הכות ה' את היאור ואהרן הכהו אלא על שבא מצד הקדוש ברוך הוא קראו הכתוב אחרי הכות ה' אחר כך קראו בשם משה ונערותיה הולכות על יד היאור אלו שאר המחנות שבאים מהצד

<sup>1</sup> שהתיבה הוא בסוד המלכות כנודע וגמא גימ' מ"ה עם הכולל, רמז שמאדם לוקחה זאת (רח"ו).

<sup>2</sup> לרך למת גורס את המוסגר לחכי יקירא.

<sup>3</sup> חסד וגבורה (רח"ו).

<sup>4</sup> ת"ת (רח"ו).

<sup>5</sup> לרך למת גורס את המוסגר.

<sup>6</sup> הנה נודע כי פרעה היינו בינה ובת פרעה היא מלכות וז"ש מסטרא דשמאלא כי בניינה מהגבורות (רח"ו).

<sup>7</sup> המלכות נק' ים והבריאה נקרא יאור ושם סוד נהר דינור ובאותו היאור הלכו לרחוץ (רח"ו). כי היאור הנה הוא מסוד נהר דינור שבעולם הבריאה, והוא מסיטרא דמט"ט ובסוד עץ הדעת, ע' תיקונים (תיקון נד דף קא ע"א) ובזוהר שמות (דף יב ע"א בהגהות מהרח"ו שם), ולכן היה שם הכאה דוקא, כי בדברים לא יוסר עבד (משלי כט יט) וכמ"ש ברע"מ (תצא דף רעט ע"ב) (דע"ה ח"ב דף קכט ע"ב).

<sup>8</sup> בזוהר ח"ב (יב ע"א) אמר שם ומשה לא מחא אלא ימא, וכן הוא בזוהר ח"ג (קעד ע"ב), אך הכוונה שם ושם הוא רק שהיה ההכאה בשר של ים, וכמ"ש בח"ב (דף רעב ריש ע"ב) וע"ז אמר (שמות יד טז) הרם את מטך נגד שר של ים (דע"ה ח"ב קכט ע"ב). וכן הוא בח"ג קעד ע"ב אך צ"ע כי בים לא היה הכאה וע' לקמן רעב ע"ב (לש"ו).

<sup>9</sup> הם ז' הנערות הראויות לתת לה שהם היכלותיה שהם באים לרחוץ מן הדינים הקשים שם ולהשליכם על ראש רשעים יחול (רח"ו).

## זהר שמות

היאור אלין שאר משריין דאטיין מסמרא דא ותפתח ותראהו את הילד ותראהו ותרא מבעי ליה מאי ותראהו אמר רבי שמעון לית לך מלה באורייתא דליה בה רזין עלאין ויקירין אלא הכי אוליפנא רשימא דמלכא ומטרוניתא אשתכח ביה<sup>1</sup> ואיהו רשימא דוא"ו ה"א<sup>2</sup> ומיד ותחמול עליו וגו' עד כאן לעילא מכאן ולהלאה לתתא בר מהאי קרא

ותתצב אחותו מרחוק וגו' ותתצב אחותו אחותו דמאן אחותיה<sup>3</sup> דההוא דקרא לכנסת ישראל אחותיה<sup>4</sup> כמה דאת אמר (שיר ה ב) פתחי לי אחותי רעיתי מרחוק כמה דאת אמר (ירמיה לא ג) מרחוק יהו"ה נראה לי<sup>5</sup> מאי משמע דאינון זכאין עד לא נחתו לעלמא אשתמודעאן אינון לעילא לגבי כלא וכל שכן משה ומשמע נמי דנשמתהון דצדיקיא אתמשכו מאתר עלאה כמה דאוקימנא

ורזא דמלה אוליפנא דמשמע דאב ואם אית לנשמתא<sup>6</sup> כמה<sup>7</sup> דאית אב ואם לנופא בארעא ומשמע דבכל סמריין בין לעילא בין לתתא מדכר ונוקבא אתיין כלא ומשתכחי

והא אוקמוה רזא דכתיב תוצא הארץ נפש חיה הארץ דא כנסת ישראל<sup>8</sup> נפש חיה<sup>9</sup> נפשא דאדם קדמאה עלאה כמה דאתמר

הזה. ותפתח ותראהו את הילד ותראהו ותרא היה צריך (לכתב) מה זה ותראהו אמר רבי שמעון אין לך דבר בתורה שאין בו סודות עליונים ונכבדים אלא כך למדנו רושם המלך והמלכה נמצא בו והוא רושם של וא"ו ה"א ומיד ותחמול עליו וגו' עד כאן למעלה מכאן והלאה למטה חוץ מהכתוב הזה.

ותתצב אחותו מרחוק וגו' ותתצב אחותו אחותו של מי אחותו של אותו שקרא לכנסת ישראל אחותי כמו שנאמר פתחי לי אחותי רעיתי מרחוק כמו שנאמר מרחוק ה' נראה לי. איך משמע שאותם צדיקים עד שלא ירדו לעולם נודעים הם למעלה אל הכל וכל שכן משה ומשמע גם כן שנשמות הצדיקים נמשכות ממקום עליון כמו שבארנו

וסוד הדבר למדנו שמשמע שיש לנשמה אב ואם כמו שיש לגוף אב ואם בארץ ומשמע שבכל הצדדים בין למעלה בין למטה הכל בא מזכר ונקבה ונמצאים

והרי בארו את הסוד שכתוב תוצא הארץ נפש חיה הארץ זו כנסת ישראל נפש חיה נפש של אדם הראשון העליון כמו שנתבאר

<sup>1</sup> ז"ס הלבוש הקדוש של הנשמה הנמשך משם אל"ה הנז' בסבא דמשפטים והוא אל"ו ר"ה, מלכא ומטרוניתא, והרשימא הוא הצלם וע"ז לעם נכרי וגו' שהוא פדאה מיצר הרע כיון שבגדה בה הלבוש הנוזר אלא היא אינה אל אמסטרא בת"ה (זהר הרקיע).

<sup>2</sup> שיש הכר בחותם פניו שבא מת"ת ומלכות (רח"ו).

<sup>3</sup> ואינו ענין לפסוק אלא אחותו של אח הידוע שנאמר מי יתנך כאח לי (רח"ו).

<sup>4</sup> וכן הוא בגמ' סוטה יא ע"א (לש"ו).

<sup>5</sup> מרחוק הוא חכמה, וכמ"ש בזוה"ק (בראשית דף ו ע"א ושמות דף יב ע"א ובכ"מ), והוא כי ע"י החכמה שהוא אור החיה נעשה הכלים, וע"ז נתגלה למטה. וכנודע שהגילוי דאור העליון הוא ע"י הכלים, כי ע"ז נתכסה ויכולים התחתונים לקבלו, וזהו שאמר "נראה לי" (ביאורים ח"א לב ע"ד).

<sup>6</sup> הבי"ע שבז"א, הנה הם השורשים דכל הנשמות והעולמות אשר לבי"ע ממש שיצאו ונבראו אח"כ מהמלכות דאצילות ע"י זווגא בז"א (ע' זוה"ק ח"א כב ע"א כט ע"ב ובח"ב יב ע"א וח"ג ז ע"א יט ע"א קעד ע"ב וע' עוד ח"א יג סע"א וח"ב נה ע"א) (כללים ח"א קח ע"ג, וכן קו ע"ג וע"י עוד ח"ב קלו ע"ד).

<sup>7</sup> כמא' (לכך אמת).

<sup>8</sup> ח"ג קעד ע"ב ז ע"א יט ע"א רמ רע"ב (לש"ו).

כי האצילות בכלל הוא השורש דנשמת ישראל, אך בפרטות הנה נקרא המלכות דאצילות בשם אדם דאצילות, משום דעיקר הגילוי דנשמת ישראל הוא בה - כנסת ישראל, ע' זוהר שמות (יב ע"א) ובח"א (יג סע"א) ובכ"מ, ובה נוגעין מעשה בני אדם, ע' פרשת אחרי (דף עד ע"א) (הקדו"ש סב ע"ב), כל הנשמות כולן הם מ"ן דהמלכות, ומהמוחין פנימים שבה שהיא כנסת ישראל וכמ"ש בזוה"ק (שמות יב ע"א וכן בפ' ויקרא ז ע"א ובכ"מ) (דע"ה ח"ב צו ע"א) המלכות דאצילות שכינת עוזו ית"ש והיא אימא אם ישראל כנסת ישראל, וכמו שאמרו בפ' שמות (יב ע"א) ופ' שלח (קעד ע"ב) ופ' ויקרא (ז ע"א) תזריע (מג ע"ב) (שם ח"ב קטז ע"א).

<sup>9</sup> ויקרא לט ע"ב (הערת הזהר) צ"ל יט ע"א (לש"ו).

## זהר שמות

אתא רבי אבא ונשקיה אמר ודאי שפיר קאמרת והכי הוא ודאי זכאה חולקיה דמשה נביאה מהימנא<sup>1</sup> על כל שאר נביאי עלמא דבר אחר ותתצב אחותו דא היא חכמה<sup>2</sup> כמה דאת אמר (משלי ז ד) אמור לחכמה אחותי את אמר רבי יצחק מעולם לא אתעדיאת (נ"א אתער) גזרת דינא מעלמא דהא בכל שעתא דהוה ישראל הטאן הוה דינא מקטרגא עמהון וכדין ותתצב אחותו מרחוק כמה דאת אמר מרחוק יהו"ה נראה

ל<sup>3</sup>

ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור בשעתא דהוה פסקי ישראל מאורייתא מיד ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור הות נחתת מדת הדין<sup>4</sup>

י/ב

לאסתהאה מדמא דישראל על עלבונא דאורייתא ונערותיה הולכות על יד היאור אלין אומיא<sup>6</sup> דאינון אזלין ורדפיין אבתריהו על יד היאור על סבת עלבונא דאורייתא ואינון דמורים (נ"א דמיכין) בה דרפו ידיהו מינה

אמר רבי יהודה כל מלין דעלמא תליין בתשובה ובצלוחתא דצלי בר נש לקודשא בריך הוא וכל שכן מאן דאושיד דמעין בצלותיה<sup>7</sup> דלית לך תרעא דלא עאלין אינון

בא רבי אבא ונשקו אמר ודאי יפה אמרת וכך הוא ודאי אשרי חלקו של משה הנביא הנאמן על כל שאר נביאי העולם. דבר אחר ותתצב אחותו זוהי חכמה כמו שנאמר אמור לחכמה אחותי את אמר רבי יצחק מעולם לא העבירה (התעוררה) מדת הדין מן העולם שהרי בשעה שהיו ישראל חוטאים היה הדין מקטרג עמם ואז ותתצב אחותו מרחוק כמו שנאמר מרחוק ה' נראה לי.

ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור בשעה שהיו ישראל פוסקים מן התורה מיד ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור היתה יורדת מדת הדין

לרחוץ מדם ישראל על עלבון התורה. ונערותיה הולכות על יד היאור אלו האומות שהם הולכים ורודפים אחריהם על יד היאור על סיבת עלבון התורה ואותם שמורים (שישנים) בה שרפו ידיהם ממנה.

אמר רבי יהודה כל דברי העולם תלויים בתשובה ובתפלה שמתפלל אדם לקדוש ברוך הוא וכל שכן מי ששופך דמעות בתפלתו שאין לך שער שלא

<sup>1</sup> דרגא דמשה ע"ה הנה היה ברזא דמתקלא, סוד הדעת עלאה הנמשך מרזא דאור א"ס, והוא סוד העץ החיים, מקור החיים, תי העולמים, והוא האות ו' דהשם הויה ב"ה, שהוא לוייתן נחש בריח, המברוח מן הקצה אל הקצה, ומשם היה נשמת משרע"ה, משם מכוון בלתי התלבשות כלל, וכל הדרגין תתאין שנמשך דרך שם היה רק דרך מעבר לבד. והנה היה הוא מהאור הגנוז עצמו ע' פ' שמות (יא ע"ב יב ע"א יט ע"א) ופ' בשלח (נג ע"ב נד ע"א). ולכן היה עלול ואפשר שיתוקנו כל העולמות על ידו למדרגתם שקודם החטא, ושיתפשטו ויתגלה האור הגנוז לעילא ולתתא כמו אחר התיקון העתיד, כי הוא היה הצינור להתפשטות האור הדעת עלאה אשר מרזא דאור א"ס, ולכן ניתן התורה רק על ידו (דע"ה ח"ב קכח ע"ג).

<sup>2</sup> מלכות חכמה תתאה, חכמת שלמה, ונקראת כן לפי שבניינה על ידי חכמה עילאה בסוד ה' בחכמה יסד ארץ אבא יסד ברתא (רח"ו).

<sup>3</sup> שמלת מרחוק שם רומזת על החכמה, ופי' כשנצבת אחותו שהיא נקרא מרחוק ור"ל כשהיא נצבת לצד א' התורה ואין עוסקים בה (רח"ו).

<sup>4</sup> לקטרג עליהו (נוסף בזו"ח לה ע"א).

5

<sup>6</sup> פ' שלוחיה שבכל הנבראים עושים שליחותו ית' (מ"מ).

<sup>7</sup> עי' לקמן קסה ע"א. עי' שעה"כ יח ע"ב: ותכוין להמשיך מב' יסודות הנז', שפע ומזון וברכה אל כל העולם, ותכוין שעל ידם יתמתקו ב' כוחות של דין המונעים הפרנסה, שהוא סוד שני עינים הנזכר בפ' שקודם לזה, והוא עיני כל אליך ישברו כו'. והנה בעינים יש שני דמעות, שמהן יוצא הדין כנז' בפ' שמות והם למטה בנוקבא דז"א הנקרא רחל, אשר גם היא בגימ' דמעה שני פעמים, ולכן נרמזת רחל בר"ת לכ"ל ח"י רצו"ן. ותכוין להמתיק את רחל הנז', שהיא נוקבא תתאה, ואת שני דמעות שהם בגימ' ג"כ כמנין רחל, אשר אלו הדמעות הם יורדים בימא רבא (עי' אד"ר קלז ע"ב), שהיא הנוקבא כנז' שם בזוהר בפ' שמות, ותמתיקם ע"י הרצון הנז' שהוא קפ"ד וקס"א. ועי' ב"ע

## זהר שמות

דמעין מה כתיב ותפתח ותראהו את הילד ותפתח דא שכינתא דקיימא עלייהו דישראל כאימא על בנין והיא פתחה תדיר בזכותיהון דישראל

כיון שפתחה ותראהו את הילד ילד<sup>2</sup> שעשועים דאינון ישראל דמתחטאן קמי מלכיהון (נ"א מאריהון) בכלא ומיד דמתחננן קמי קודשא בריך הוא הדרי<sup>3</sup> בתשובה ובכאן קמיה כברא דבכי קמי אבוי מה כתיב והנה נער בוכה כיון שבכה העבירו (נשתברו) כל הגזרות הרעות של העולם מה כתוב ותחמל עליו התעוררה עליו ברחמים ורַחֲמָה עליו.

ותאמר מילדי העברים זה דאינון<sup>4</sup> רכי לבא ולא מילדי העכו"ם דאינון קשי קדל וקשי לבא מילדי העברים רכי לבא מאבהן ומאמהן<sup>5</sup> לאתבא קמי מאריהון ותקרא את אם הילד שהיתה בוכה הדא הוא דכתיב (& יד) קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה וגו' הוא בוכה ואם הילד היא בוכה

אמר רבי יהודה לזמנא דאתי מה כתיב (& ח) בבכי יבואו ובתחנונים וגו' מהו בבכי יבואו בזכות בכי דאם הילד שהיא רחל יבואו ויתכנסון מן גלותא ואמר רבי יצחק פורקנא דישראל לא תליא אלא בבכי כד ישתלמון ויכלון בכי דמעוה דבכה עשו קמי אבוי דכתיב (בראשית כז לח) וישא עשו קולו ויבך (אמר רבי יוסי אותו בכי דבכה עשו) ואינון דמעין אחיתו לישראל בגלותיה כיון

נכנסים אותן דמעוה מה כתוב ותפתח ותראהו את הילד ותפתח זו שכינה שעומדת על ישראל כאם על הבנים והיא תמיד פותחת בזכותם של ישראל.

כיון שפתחה ותראהו את הילד ילד שעשועים שהם ישראל שמתחטאים לפני מלכם (בעליהם) בכל ומיד שמתחננים לפני הקדוש ברוך הוא חוזרים בתשובה ובוכים<sup>1</sup> לפניו כמו בן שבוכה לפני אביו מה כתוב והנה נער בוכה כיון שבכה העבירו (נשתברו) כל הגזרות הרעות של העולם מה כתוב ותחמל עליו התעוררה עליו ברחמים ורַחֲמָה עליו.

ותאמר מילדי העברים זה שהם רכי לב ולא מילדי העכו"ם שהם קשי עורף וקשי לב מילדי העברים רכי לב מאבות ומאמהות לשוב לפני רבונם ותקרא את אם הילד שהיתה בוכה זהו שכתוב קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה וגו' הוא בוכה ואם הילד היא בוכה.

אמר רבי יהודה לעתיד לבא מה כתוב בבכי יבאו ובתחנונים וגו' מהו בבכי יבאו בזכות בכי של אם הילד שהיא רחל יבואו ויתכנסו מהגלות ואמר רבי יצחק הגאולה של ישראל לא תלויה אלא בבכי כשישלמו ויכלו בכי הדמעוה שבכה עשו לפני אביו שכתוב וישא עשו קולו ויבך (אמר רבי יוסי אותו בכי שבכה עשו) ואותן דמעוה הורידו את ישראל לגלות כיון שיכלו אותן דמעוה

קסו ע"ב ז"ל, שהב' דמעוה ב' עיינין חו"ג יורדים לים הגדול נוק' ע"י הנסירה. ועי' לש"ו דע"ה ח"ב מג ע"ג, שהורדת הדמעוה היא מיתוק הדינים שנמתקו ברחמים ויוצאים ונפרדין ועי"ז מתכפין כל הדינים קשים. ועי' לש"ו דע"ה ח"ב צג ע"ב, שמ"ש שהקב"ה מוריד ב' דמעוה היא ע"ד שכתוב אל גינת אגוז ירדתי וכו', כי האי ירידה עלייה הוא, שעולין הב' דינים למר"ס, ושם הם נמתקין. אם כן הם עולים למ"ס שהוא הימא רבא ושם הם נמתקין (מאור החמה). ועי' המשך צג ע"ג, שב' דמעוה היורדים הם סומק ואוכם, הסומק נמתק, ואילו האוכם הוא דין קשה. ושניהם יורדים [עי' לקמן כב ע"ב שאוכם לא נמתק אלא נדחה] לחו"ב דבריהא, והחכמה דבריהא נקראת גם כן ימא רבא, ונמשכת משם ההנהגה בדינים מתוקין, והדין הקשה יורד בבניה דבריהא ונקרא תהום רבא, ונשאר שם. והנה בעת הזכות, תחילה הדין הקשה נכנס לחכמה למתקה, ואח"כ הוא יורד בתהום לנקמא נוקמין מאותן דמעיקין לישראל.

<sup>1</sup> 2 בילד (דכך אמת).

<sup>3</sup> 3 הדכין (דכך אמת).

<sup>4</sup> 4 דאינון רכי לבא – נמחק בדכך אמת.

<sup>5</sup> 5 (ומן אבהן) (דכך אמת).

## זהר שמות

בבכיה של ישראל יצאו מגלותו זהו שכתוב בבכי יבאו ובתחנונים אובילם.

דיכלון אינון דמעין בבכיה דישראל יפקון

מגלותיה הדא הוא דכתיב (ירמיה לא ח)

בבכי יבואו ובתחנונים אובילם

ויפן כה וכה! המא באלין י' אתוון דמיתדין ליה ישראל בכל יומא (דברים ו ד) שמע ישראל פעמים דאית בהון כ"ה כ"ה תרי זמני ולא המא ביה ויפן כה וכה וגוי כה וכה אמר רבי אבא כה המא<sup>2</sup> אי הוו ביה עובדין דכשרין וכה אי זמין לנפקא מניה ברא מעליא מיד וירא כי אין איש המא ברוח קודשא דלא זמין לנפקא מניה ברא מעליא

דאמר רבי אבא כמה חייבין אינון בעלמא דמפקי בני מעליא יתיר מאינון זכאין וההוא ברא מעליא דנפק מן חייבא איהו מעליא<sup>3</sup> יתיר<sup>4</sup> למהוי טהור מטמא נהורא מגו חשוכא חכמתא מגו טפשותא ודא איהו מעליא מכללא וירא וירא דהכא כלא ברוח קודשא<sup>5</sup> אסתכל וחמא ובגין כך אסתכל ביה וקמל ליה<sup>6</sup> וקודשא בריך הוא סבב כלא למהך לההוא בירא כמה דאול יעקב לגבי ההוא בירא<sup>7</sup> דכתיב וישב על הבאר ביעקב כתיב (בראשית כט ג) וירא והנה באר<sup>8</sup> במשה כתיב וישב בארץ מדין וישב על הבאר בגין דמשה ויעקב אף על גב<sup>9</sup> דבדרגא חדא הוו אסתלק משה בהאי יתיר מניה

רבי יוסי ורבי יצחק הוו אזלי באורחא אמר רבי יוסי ההוא באר דחמא יעקב וחמא משה

ויפן כה וכה ראה באותן חמשים אותיות שמייחדים אותו ישראל בכל יום שמע ישראל פעמים שיש בהם כ"ה כ"ה פעמיים ולא ראה אותם בו ויפן כה וכה וגוי כה וכה אמר רבי אבא כה ראה אם היו בו מעשים כשרים וכה אם עתיד לצאת ממנו בן מעולה מיד וירא כי אין איש ראה ברוח הקודש שלא עתיד לצאת ממנו בן מעולה.

שאמר רבי אבא כמה רשעים הם בעולם שמוציאים בנים מעולים יותר מאותם צדיקים ואותו בן מעולה שיוצא מן הרשע הוא מעולה יותר להיות טהור מטמא אור מתוך חשכה חכמה מתוך טפשות וזהו המעולה מהכל. וירא וירא של כאן הכל ברוח הקודש הסתכל וראה ומשום כך הסתכל בו והרג אותו והקדוש ברוך הוא סיבב הכל ללכת לאותה באר כמו שהלך יעקב לאותה באר שכתוב וישב על הבאר ביעקב כתוב וירא והנה באר במשה כתוב וישב בארץ מדין וישב על הבאר משום שמהו ויעקב אף על גב שבדרגה אחת היו התעלה משה בזה יותר ממנו.

רבי יוסי ורבי יצחק היו הולכים בדרך אמר רבי יוסי אותה באר שראה יעקב

<sup>1</sup> עי' תיקר'ז נב ע"א. ועי' ע"ח אח"ף ה שהנ' היא שמע וברוך שם, ועי' ביאורים ח"א מב ע"ג נמחק צלור יקר.

<sup>2</sup> משתבח (לור יקר).

<sup>3</sup> הטעם כי ענין זה הוא השבתת הקלי' והכענתם, שמהם ובהם יצא מבטלם, ולכך אין ישראל מבטל ע"ז וכן עובדיה יצא מאדום ודוד מצד רות, הוא, הו אממה להשביתם, והכל הוא לדרך זה (אור יקר).

<sup>4</sup> קשיא ליה, וכי רוח הקדש נטרדת בפרטים אלו, מאי איכפת לן אם יהרג המצרי אם לאו דאיכפל רוח הקדש להכי, לזה אמר דקב"ה סיבב כולא וכו', ממש היה הקב"ה מגלגל שיברח, וזה ע"י שיהרוג שמרע"ה מצד חסידותו לא יהרגנו ולא יברח ולא ישב על הבאר, לזה היה רוח הקודש עמו בסיועו בהריגת המצרי (אור יקר).

<sup>5</sup> עי' לקמן קיד ע"ב ובח"ג קו ע"א (לש"ו).

<sup>6</sup> הנה כבר ידעת כי לאה היתה נזדמנה לעשו וכמו שיעקב לקח הברכה שהיא הבכורה כי הכל א' אז לקח את לאה הבכירה וכן משה הוא דוגמת יעקב כנודע כי מתחלה הרג את המצרי שהיה גלגולי קין מצד הרע ואח"כ לקח תאומתו של הבל שהיא צפורה אשת משה ולקחה מן יתרו הקני שהיה מן קין מן הטוב שבו (זהר הרקיע).

<sup>7</sup> באר היא מדת המלכות. יעקב ומשה בת"ת, והטעם שעלה משה על הבאר מפני שמהו הוא סוד הדעת כדפי' בתיקר'ז (כט ע"ב) יעקב מלגו משה מלבר, יעקב סוד הת"ת על נו"ה, משה בסוד הדעת היורד מבינה ומתלבש בו"ק (אור יקר).

<sup>8</sup> עי' מ"ש בפרשת ויצא דף קנב ובפ' ויחי דף רלו ותבין מעלת משה על יעקב כי שם הארכנו (מ"מ).

## זהר שמות

וראה משה האם זו היתה אותה באר שחפרו אברהם ויצחק אמר לו לא אלא בשעה שנברא העולם נבראה הבאר הזאת ובערב שבת בין השמשות נברא הפה שלה וזוהי הבאר שראו יעקב ומשה.

משנה אותם רודפי אמת אותם המבקשים סוד האמונה אותם שדבקים בקשר נאמן אותם שיודעים דרכי המלך העליון קרבו ושמעו. כשעלו שנים ויצאו למול אחד מקבלים אותו בין שתי זרועות שנים יורדים לשלשה (למטה) הם שנים אחד מהם הוא שדה תפוחים קדושים מהבאר הזאת יושבים (שנים יושבים) המושב שהנביאים (בניו) יונקים מהם אחד ביניהם הוא חיבור של הכל והוא נוטל מהכל

מתניתין אינון דרדפי קשומי<sup>6</sup> אינון דתבעי רוא דמהימנותא אינון דאתדבקו בקשורא מהימנא אינון דידעיין אורחוי דמלכא עלאה קריבו שמעו כד סליקו תרין ונפקו לקדמות חד מקבלין ליה בין תרין דרועין תרין נחתי לתלתא (נ"א לתתא<sup>7</sup>)<sup>8</sup> תרין אינון חד בינייהו<sup>9</sup> חקלא דתפוחין קדישין איהו מהאי בירא יתבי (תרין יתבי) מותבא דנביאי<sup>10</sup> (ס"א בנוי) ינקין בהו חד בינייהו<sup>11</sup> חבורא איהו<sup>12</sup> דכלא איהו נטיל לכלא יג/א

אותה באר קדושה עומדת תחתיהם שדה תפוחים (הקדושים) היא מהבאר

<sup>1</sup> בלי ספק ששאל על הנסתר דאי לא תימא הכי בגשמי היאך אפשר אברהם ויצחק חפרו בפלישתים, מש הבארץ מדין, יעקב בחרן, אאל על הנסתר קא מיבעי ליה, אם כן מאי קא מבעיא ליה כמה בארות הם הכל סוד המלכות, והנה ר' יצחק השיב לו ענין גדול, ראשונה שלא חפרו אברהם ויצחק כי מו' ימי בראשית היה חפור (אור יקר).

<sup>2</sup> דהינו מהבינה מתוקן (אור יקר).  
<sup>3</sup> אמנם יש לו פה דהיינו מקום שאיבת מימיו והשפעתו לתחתונים והפה הזה הוא הנסתם שגורמין הרשעים ליסתם כאומרו וכל הבארות אשר חפרו בימי אברהם אביו סתמום פלשתים וימלאום עפר והיינו שפה זה אשר לבאר ברשעת הרשעים נסתם, ואברהם ויצחק פתחו פיו שהיה נברא בערב שבת בין השמשות בבא השבת קדש מיד שער החצר הפנימי שהיה סגור בו' ימי המעשה ביום השבת יפתח ומשם ואילך אינו נסתם אלא ע"י הרשעים ואברהם ויצחק העבירו אבן נגף וצור מכשול הפגם וחפרו שרים כרוה נדיבי העם ואחר שתיקנו אברהם ויצחק מה שתיקנו שהם ימין ששם ישמעאל ושמאל ששם עשו כשבאו יעקב ומשה לא הוצרכו לחפור באר שהם בקו האמצעי אלא מצאוהו פתוח מה שלא מצאו ב' האבות אלא מצאוהו נעול וחפרו ופתחו וכו' (אור יקר).

<sup>4</sup> עי' אבות פ"ה מ" &  
<sup>5</sup> ר"ל שבליל שבת נתקן היסוד דנוק' וזה הבחר ראה משה (רח"ו).  
<sup>6</sup> כאן מדבר בענין ו' קצוות דזעיר בצאתו מרחם אמו והם חו"ג דסליקו לקדמות חד מקבלין ליה, שהוא הדעת המכריע ביניהם והוא בין תרין דרועין שהם חו"ג (רמ"ז).  
<sup>7</sup> הם נ"ה שהיו בתוך חו"ג (רמ"ז).  
<sup>8</sup> ל"א מופיע בצדך אמת.

<sup>9</sup> היינו יסוד ודבוקה בסופו מלכות, חקלא דתפוחין קדישין (רמ"ז).  
<sup>10</sup> נ"ה (רמ"ז).  
<sup>11</sup> יסוד (רמ"ז).  
<sup>12</sup> דמתחברים בו חו"ג, ואיהו נטיל כלא (רמ"ז).  
<sup>13</sup> היא המלכות הנקראת באר כדלעיל, וקראת "קדישא" מפני שיש תחתיה באר צרה נכריה, וכן בור רק אין בו מים אבל נחשים וכו', לכך אמר שהבאר הזה "קדישא" (אור יקר).  
<sup>14</sup> שהמבוע לבאר הוא היסוד, והוא נובע תמיד מימי ברכותיו מהספירות כולם והיינו תחותיה (אור יקר).

<sup>15</sup> הענין שהוא נקרא באר כשהוא נובע מימי הרחמים, ומה גם ונוזלים מן לבנון, אמנם יש בו בחי' כוללת שהיא נקראת שדה דהיינו שכולל יותר מבאר, כאומרו "וירא והנה באר בשדה" ולכך יש בשדה דין ורחמים, והדין הוא מהגבורה והרחמים מהחסד, והוא אדום ולבן וג' גוונים שבו, שהם



## זהר שמות

ההיא נשקים העדרים שרעה משה במדבר מהבאר הזאת נשקו העדרים שבירר יעקב כאשר בירר אותם לתוך חלקו כל אותן מרכבות וכל אותם בעלי הכנפים.

שלושה<sup>5</sup> עומדים רובצים על הבאר הזאת באר זו מתמלאת מהם ונקראת אדני<sup>6</sup> על זה כתוב אדני יהי<sup>7</sup> אתה החלות וגו' וכתוב והאר פניך על מקדשך השמים למען אדני אדון כל הארץ זהו שכתוב הנה ארון הברית אדון כל הארץ בה גנוז מקור קדוש שנובע בה תמיד וממלא אותה שנקרא ה' צבאות ברוך הוא לעולם ולעולמי עולמים.

תלת קיימין רביעין<sup>6</sup> על האי בירא האי בירא מנייהו אתמלי אדני<sup>7</sup> אתקרי<sup>7</sup> על דא כתיב (דברים ג כד) אדני יהוה אתה החלות<sup>8</sup> וגו' וכתוב (דניאל ט יז) והאר פניך<sup>9</sup> על מקדשך השמים<sup>10</sup> למען אדני<sup>11</sup> אדון כל הארץ<sup>12</sup> הדא הוא דכתיב (יהושע ג יא) הנה ארון הברית אדון כל הארץ ביה גניז חד מקורא<sup>13</sup> קדישא<sup>14</sup> דנביע ביה תדיר ואמלי ליה<sup>15</sup> יהוה צבאות<sup>16</sup> אקרי בריך<sup>1</sup> הוא<sup>2</sup> לעלם<sup>3</sup> ולעלמי<sup>4</sup> עלמי<sup>5</sup> (ע"כ)

אלו הם מהתפוחים העליונים, שהם תפוח מימין ותפוח משמאל, והם ב' אנפי דמלכא, חוור וסומק, וזה אמר חקלא דתפוחין קדישין, שאין החצונים נאחזים בהם (אור יקר).

<sup>1</sup> היינו סוד הדגלים, "ב עדרים לד' סטרין, ומן הבאר ההיא ישקו העדרים שהיתה שכינה עמהם (אור יקר).

<sup>2</sup> היינו העטופים ללבן שהוא לבן הארמי, והעטופים ברעב החצונים היו נפרדים בלתי נקשרים בקדש, אמנם יש מדרגות טהורים והקשורים ליעקב מתאחדים במחנות הקדושים, והיינו טורח יעקב בבית לבן לברר אוכל מתוך פסולת, וכן עשה בנטיעות הקדושות שנטע, שהם "ב שבטים שבררם מפסולת החצונים אל הקדש והכל ענין א' (אור יקר).

<sup>3</sup> והם מרכבות דכסא הכבוד (אור יקר).

<sup>4</sup> שהם שרפים חיות ואופנים אשר להם כנפים (אור יקר). ועי' תיקו"ז ב ע"א.

<sup>5</sup>

<sup>6</sup> היינו אומרו ג' עדרי צאן רובצים עליה, והם נה"י, וקראם "קיימין" ששלשתם נקראים עמודים ודאי, צדיק עמוד עולם, יכין ובוועז ב' עמודים, ועליהם אמר "תלת קיימין רביעין" היינו ששלשתם אברי היחוד, אמר הנובע הוא היסוד שהוא האמה, אמנם בריכות אסיפת הזרע הם ב' ביעין, נו"ה (אור יקר).

<sup>7</sup> "אדני אתקרי", ירצה השם המורה על היותו באר מקבץ השפע ומשקה התחתונים הוא שם אדני<sup>7</sup>, כי שם זה מורה היותו נגדיי לשם יהוה, והיכל אליו, כבאר שמקורו לתוכו, ומורה לשון רבון ואדון לתחתונים, ומורה שהוא פתח לאצילות ממטה למעלה (אור יקר).

<sup>8</sup> הורה שהיא תחלה לכנס אפילו לשם אלהים באותיות הו"ה דהיינו בינה, ופתח הכניסה בה, ולכך היא הגולה עם ישראל שהיתה שוכנת במקדש ונחרב וגלתה שכינה עם ישראל (אור יקר).

<sup>9</sup> שהם הפנים העליונים (אור יקר).

<sup>10</sup> השמים (דרך אמת).

<sup>11</sup> שהיא מגורשת מבינה (אור יקר).

<sup>12</sup> שהיא שולטת בתחתונים, באר להשקות העדרים, והמקור בתוכו, כאומרו אדון הברית, אדון כל הארץ, הרי שהברית בתוכו. ויש ליסוד בה ב' בחי': א', הוא אל הזווג, להמשיך נשמות, וזה אינו תדיר. והב', היא בחי' באר, ואז בבחי' זו אינם רובצים עליה, אלא ממש "ביה גניז" (אור יקר).

<sup>13</sup> דהיינו יסוד מקור למימי הבאר (אור יקר).

<sup>14</sup> שאינו שורה בה אלא דווקא בעת שאין החצונים אוחזים בה, כאומרו וינס ויצא החוצה, ופי' בתיקו"ז כי יוסף אות ברית, כראותו אשת פוטיפרע אומרה שכבה עמי, שרוצה הרשעה להאחז באות ברית שמעבירין ממנו הערלה והקלי', ואחוזת בארון, מיד וינס ויצא החוצה, שאין החצונים נאחזים בו, ומניח הארון בשדה פלישתים, וברית נס מפני הרעה, והיינו שדקדק באומרו ביה גניז חד מקורא קדישא, בעוד שאפשר לו לעמוד בקדושתו גניז בתוכו, אמנם בעת שהטמאים רוצים מי באר וחרבן המקדש מיד וינס ויצא (אור יקר).

<sup>15</sup> שהברכה שופע בה, ויפוצו מעיינותיו חוצה אל הקדושים, לא נובע כדי שישאבו ממנו אלא כדי שיפוצו בעת שלום (אור יקר).

<sup>16</sup> היינו הו"ה הת"ת הכולל ד' בחי', צבאות היינו נו"ה (אור יקר).

## זהר שמות

ולכהן מדין שבע בנות ותבאנה ותדלנה וגו' אמר רבי יהודה אי בירא דא איהו בירא דיעקב<sup>6</sup> הא כתיב ביה (בראשית כט ג) ונאספו שמה כל העדרים<sup>7</sup> וגללו וגו' והכא בנות יתרו לא אצטריכו להאי אלא ותבאנה ותדלנה בלא טורח אחרא אמר רבי חייא יעקב אעדי לה מן בירא דהא כתיב כד מתכנשי תמן כל עדרייא והשיבו את האבן וביעקב לא כתיב וישב את האבן דהא לא אצטריך לבתר כן דהא בקדמיתא מיא לא הוו סלקין כיון דאתא יעקב סליקו מיא לגביה ומשה אוף הכי סליקו מיא לגביה<sup>8</sup> וההוא אבנא לא הוה על פום בירא ובגין כך ותבאנה ותדלנה

רבי אלעזר ורבי אבא היו הולכים מטבריה לצפורי עד דהוו אזלי פגע בהו חד יודאי אתהבר בהדיהו אמר רבי אלעזר כל חד לימא מלה דאורייתא פתח איהו ואמר (יחזקאל לו ח) ויאמר אלי הנבא אל הרוח הנבא בן אדם ואמרת אל הרוח וגו' מהאי קרא ידענא אתר דהרוח נפקא מניה וכי יכיל הוה יחזקאל לנבאה על הרוח והא כתיב (קהלת ח ח) אין אדם שליט ברוח לכלוא את הרוח אלא בר נש לא יכיל לשלמאה ברוח אבל קודשא בריך הוא איהו שליט בכלא ועל מימרין הוה מתנבי יחזקאל ותו דהא<sup>9</sup> רוח הוה בנופא בהאי עלמא ובגין כך אתנבי עליה מארבע רוחות בואי הרוח מההוא אתר דאתחם<sup>10</sup> בסמכוי בארבע סטרין דעלמא<sup>11</sup>

ולכהן מדין שבע בנות ותבאנה ותדלנה וגו' אמר רבי יהודה אם באר זו היא באר יעקב הרי כתוב בה ונאספו שמה כל העדרים וגללו וגו' וכאן בנות יתרו לא הצטרכו את זה אלא ותבאנה ותדלנה בלי טורח אחר. אמר רבי חייא יעקב הזיז אותה מן הבאר שהרי כתוב כשמתכנסים שם כל העדרים והשיבו את האבן וביעקב לא כתוב וישב את האבן שהרי לא הצטרך אחר כך שהרי בתחלה המים לא היו עולים כיון שבא יעקב עלו המים אליו ומשה אף כך עלו המים אליו ואותה האבן לא היתה על פי הבאר ומשום כך ותבאנה ותדלנה.

רבי אלעזר ורבי אבא היו הולכים מטבריה לצפורי עד שהיו הולכים פגע בהם יהודי אחד התחבר עמם אמר רבי אלעזר כל אחד יאמר דבר תורה. פתח הוא ואמר ויאמר אלי הנבא אל הרוח הנבא בן אדם ואמרת אל הרוח וגו' מפסוק זה ידעתי מקום שהרוח יוצאת ממנו וכי יכול היה יחזקאל לנבא על הרוח והרי כתוב אין אדם שולט ברוח לכלוא את הרוח אלא אדם לא יכול לשלוט ברוח אבל הקדוש ברוך הוא הוא שולט בכל ועל מאמרו היה מתנבא יחזקאל ועוד שהרי רוח היתה בגוף בעולם הזה ולכן התנבא עליה מארבע רוחות באי הרוח מאותו מקום שנתחם בעמודיו בארבעת הצדדים של העולם.

<sup>1</sup> מיסוד (אור יקר).

<sup>2</sup> במלכות (אור יקר).

<sup>3</sup> בר"ק (אור יקר).

<sup>4</sup> חר"ב (אור יקר).

<sup>5</sup> בכתר (אור יקר).

<sup>6</sup> היינו מדת המלכות (אור יקר).

<sup>7</sup> שהם מחנות הקדושים, וגללו את האבן, דהיינו הדין שהחצונים יונק ממנו, ושם הוא סותם פי הבאר, וצריכים לגלגל האבן מעל פי הבאר, דהיינו שמעברי' הדין והחצוני נבדל כדי שיהיה שפע מצוי להם, והיינו אפילו כל העדרים כולם מכסא הכבוד עד למטה, וכאן בנות יתרו דהיינו יתרו ו', שהוא מימין כהן, ומשמאל מדין, ולו ז' בנות, הם נקבות שהולידם באם התחתונה והן סוד ז' הנערות הראויות לתת לה, והיה ראוי שיקשה להם יותר לשאוב מי השפע, וכתוב בהם ותבאנה ותדלנה ולא נמצא שום עיכוב, ולא טורח להעביר אבן ואפילו אבן לא מצאו (או ריקר).

<sup>8</sup> ומשה אוף הכי סליקו מיא לגביה – נמחק כל כך אמת.

<sup>9</sup> ההוא (נוסף כל כך אמת).

<sup>10</sup> בינה (רח"ו).

<sup>11</sup> הם חגת"ם שהם כסא לבינה, ופ' הכתוב מד' רוחות של הכסא דבינה דהיינו חגת"ם משם יבוא הרוח (מ"מ).

## זהר שמות

דליג ההוא יודאי קמיה אמר ליה רבי אלעזר מאי חמית אמר מלה חמינא אמר ליה מאי היא אמר ליה רוח בני אדם אי אתלבש בגן עדן בלבושא דדיוקנא דגופא דהאי עלמא<sup>1</sup> הוה ליה למכתב כה אמר יהו"ה מגן עדן בואי הרוח מהו מארבע רוחות אמר ליה רוחא לא נחתא להאי עלמא עד דסלקא מגנתא דארעא לגו כורסייא<sup>2</sup> דקיימא על ארבע סמכין<sup>3</sup> כיון דסלקא תמן אשתאבא מגו ההוא כורסייא דמלכא ונחתא להאי עלמא גופא אתנטייל מארבע סטרי עלמא<sup>4</sup> רוח אוף הכי אתנטייל מארבע סטרי דכורסייא דמתתקנא עליהו

אמר ליה ההוא בר נש דלינא דקא דלינא קמייכו מלה חמינא מהאי סטרא בגין דיומא חדא הוינא אזיל במדברא וחמינא אילנא<sup>6</sup> חד דמרגג למחזי וחד מערתא<sup>7</sup> תחותיה קריבנא נביה וחמינא ההיא מערתא דסלקא ריחין מכל זיני ריחין דעלמא אתתקפנא בגרמאי ואעילנא בההיא מערתא ונחיתנא בדרגין ידיען בנו דוכתא חדא דהו ביה אילנין סניאין וריחין ובוסמין דלא יכילנא למסבל

ותמן חמינא חד בר נש ושרביטא חד בידיה והוה קאים בחד פתחא כיון דחמא לי תוה וקם לגבאי אמר לי מה את הכא ומאן את אנא דחילנא סניא אמניא ליה מארי מן חברייא אנא כך וכך חמינא במדברא ועאלנא בהאי מערתא ונחיתנא הכא אמר לי הואיל ומן חברייא אנת טול האי קוטרא דכתבא והב ליה לחברייא אינון דידעיין<sup>8</sup> רזין דרוחיהון דצדיקיא

יג/ב

בטש בי בההוא שרביטא ודמיכנא אדהכי חמינא כמה חילין ומשיריין גו שינתא דהו

קפץ אותו יהודי לפניו אמר לו רבי אלעזר מה ראית אמר דבר ראיתי אמר לו מהי אמר לו רוח בני אדם אם מתלבש בגן עדן בלבוש של דמות גוף של העולם הזה היה לו לכתב כה אמר ה' מגן עדן בואי הרוח מהו מארבע רוחות. אמר לו רוח לא יורדת לעולם הזה עד שעולה מהגן שבארץ לתוך הכסא שעומד על ארבעה עמודים כיון שעולה שם נשאבת מתוך אותו הכסא של המלך ויורדת לעולם הזה הגוף נטול מארבעה צדדי העולם אף הרוח כך נטול מארבעה צדדי הכסא שמתוקן עליהם.

אמר לו אותו האיש הקפיצה שקפצתי לפניכם דבר ראיתי מצד זה משום שיום אחד הייתי הולך במדבר וראיתי עץ אחד<sup>5</sup> נחמד למראה ומערה אחת תחתיו קרבתי אליו וראיתי אותה מערה שעולה ריחות מכל מיני ריחות של העולם התחזקתי בעצמי ונכנסתי לאותה מערה וירדתי במדרגות ידועות לתוך מקום אחד שהיו בו עצים גדולים וריחות ובשמים שלא יכלתי לסבול.

ושם ראיתי איש אחד ושרביט אחד בידו והיה עומד בפתח אחד כיון שראה אותי תמה ועמד אלי אמר לי מה אתה [עושה] כאן ומאיפה אתה אני פחדתי הרבה אמרתי לו אדוני אני מן החברים וכך וכך ראיתי במדבר ונכנסתי למערה הזו וירדתי לכאן. אמר לי הואיל ואתה מן החברים קח את קשר הכתבים ותן אותם לחברים אותם שיודעים הסודות של רוחות הצדיקים

הכה בי באותו שרביט ונרדמתי בין כך ראיתי כמה חיילות ומחנות בתוך השנה שהיו באים בדרך לאותו מקום

<sup>1</sup> כיון שהקדמ' בדינו שהרוחות בג"ע מתלבשים בחלוקא דרבנן שהוא דיוקן הגוף שבעולם הזה א"כ מג"ע מ"ל (מ"מ).

<sup>2</sup> פי' בינה (מ"מ).

<sup>3</sup> חגת"ם (מ"מ).

<sup>4</sup> חגת"ם ארמ"ע יסודות עליונים (רח"ו)

<sup>5</sup>

<sup>6</sup> ת"ת (רח"ו)

<sup>7</sup> מלכות (רח"ו). ור"ל שהאילן הזה רומז לת"ת והמערה רומזת למלכות (מ"מ).

<sup>8</sup> לילעי (לכך למת).

## זהר שמות

אתיין באורחא לההוא דוכתא וההוא גברא  
בטש בההוא שרביטא ואמר באורחא דאילני  
זילוי אדהכי דהו אולי פרחי באוירא וסלקי  
ולא ידענא לאן אתר ושמענא קלין דמשיריין  
סניאין ולא ידענא מאן (ס"א לאן אתר) איהו  
אתערנא ולא חמינא מידי ודחילנא בההוא  
אתר

אדהכי חמינא לההוא בר נש אמר לי חמית  
מידי אמינא ליה חמינא גו שינתא כך וכך  
אמר בההוא אורחא אולי רוחיהון דצדיקיא<sup>2</sup>  
גו גנתא דעדן<sup>3</sup> לאעלא תמן ומה דשמעת  
מנייהו<sup>4</sup> הוא דקיימי בגנתא בדיוקנא דהאי  
עלמא וחדאן ברוחיהון דצדיקיא דעאלין  
תמן<sup>5</sup>

וכמה דגופא אתבני בהאי עלמא מקטורא  
דארבע יסודי ואתצייר בהאי עלמא אוף הכי  
רוחא אתצייר בגנתא מקטורא דארבע רוחין  
דקיימא בגנתא<sup>6</sup> וההוא רוחא אתלבשת תמן  
ומתציירא מנייהו בציורא דדיוקנא דגופא  
דאתצייר בהאי עלמא ואלמלא אינון ארבע  
רוחין דאינון אוירין דגנתא<sup>7</sup> רוחא לא  
מתציירא בציורא כלל ולא אתלבשא בהו

אינון ארבע רוחין קטירין אלין באלין כחדא  
וההוא רוח אתצייר ואתלבש בהו כגוונא  
דגופא אתצייר בקטורי דארבע יסודי עלמא  
ובגין כך מארבע רוחות בואי הרוח מאינון  
ארבע רוחין דגן עדן דאתלבש ואתצייר בהו<sup>8</sup>

ואותו איש הכה באותו שרביט ואמר  
לכו בדרך של האילנות בין כך שהיו  
הולכים פרחו באויר ועלו ולא ידעתי  
לאיזה מקום ושמעתי קולות של מחנות  
גדולים ולא ידעתי מהיכן (לאיזה מקום)  
הוא התעורר ולא ראיתי דבר ופחדתי  
באותו מקום.

בין כך ראיתי אותו איש אמר לי ראית  
דבר אמרתי לו ראיתי בתוך שינתי כך  
וכך אמר באותה דרך הולכות רוחות  
הצדיקים לתוך הגן עדן להיכנס לשם  
ומה ששמעת מהם הוא שעומדים בגן  
בדמות של העולם הזה ושמחים ברוחות  
הצדיקים שנכנסים לשם.

וכמו שגוף נבנה בעולם הזה מקשר של  
ארבעה יסודות ומצטייר בעולם הזה אף  
כך הרוח מצטיירת בגן מקושר של ארבע  
רוחות שעומדות בגן ואותה רוח  
מתלבשת שם ומצטיירת מהם בציור של  
דמות הגוף שהצטיר בעולם הזה  
ואלמלא אותן ארבע רוחות שהן אוירים  
של הגן הרוח לא מצטיירת בציור כלל  
ולא מתלבשת בהם.

אותן ארבע רוחות קשורות אלה באלה  
כאחד ואותה רוח מצטיירת ומתלבשת  
בהן כדוגמא שהגוף מצטייר בקשרים  
של ארבעה יסודות העולם ולכן מארבע  
רוחות בואי הרוח מאותן ארבע רוחות

<sup>1</sup> לפי הנראה, שאלו היו כתות של צדיקים שיצאו להקדים שלום לשום צדיק שנפטר מן העולם, כדפי' בפסוק יבא וכו', והודיעם כי לפי מדרגת הצדיקים ההוא דרכם דרך האילנות, ושמה דרכים רבים כל א' וא' לפי חופתו (אור יקר)

<sup>2</sup> כשהם מסתלקים מהעולם (אור יקר).

<sup>3</sup> שאינם נכנסים בדרך שהוא נכנס, אילן ומערה וכיוצא, שזהו הדרך לבעלי הגשם להפשיטם חומרם, אמנם הצדיקים מגיעים לג'ע בדרכים אחרים (אור יקר).

<sup>4</sup> קולות הוא שהם בג'ע מתלבשים בגוף זר מעין התלבשם בעולם הזה, ולכך הם בעלי קולות ודבור, וחתוך והלוך ופריחה וכיוצא, ומה שראית אותם המחנות הולכים יחד, הוא שבאו לנוכח צדיק אחד שנפטר ונכנסו עמו לגן ושמחו כולם בשמחת יום חתונתו (אור יקר). פי' ההברה של הקול ששמעת, הוא הקול של הרוחות שיושבים בג'ע, וכשעולים נשמות הצדיקים ע"י שינה לג'ע, הם שמחים בהם ומשיעים קול (מ"מ).

<sup>5</sup> אותם שיוצאים מן העולם התחתון ונכנסים לעליון (אור יקר).

<sup>6</sup> מעין שפירש ר' אלעזר לעיל, שד' יסודות אלו גשמיים: מים מחסד, אש מגבורה, רוח מת"ת, עפר ממלכות. וברוחניות הם בג'ע בסוד דקות המזדכך ועולה, וכל ענייני העולם מורכב מד' יסודות, ואין בין זה לזה אלא היותם רוחניות ומזדככות אלו מאלו, שאצילות, ד' יסודות, ד' אותיות שבשם חגת"ם. בבריאה, ד' יסודות, ד' עמודי הכסא. ביצירה, ד' חיות המרכבה, ד' פנים בג'ע כמו כן, בעולם הנפשות כמו כן, בעולם זה הגשמי כמו כן, והכל סוד א' (אור יקר).

<sup>7</sup> פי' ד' אותיות אדנ"י שיש בד' רוחות של הגן, ומהם נעשה הלבוש של נשמת הצדיקים (מ"מ).

<sup>8</sup> ופי' הכתוב מד' רוחות וכו' שיפשיט הלבוש שנעשה מלכות רוחות שבגן שהרוח הוא בתוכו ויבוא לעולם הזה (מ"מ).

## זהר שמות

של גן עדן שהתלבשה והצטירה בה ועכשיו קח קשר זה של כתבים ולך לדרכך ותן אותם לחברים.

בא רבי אלעזר ואותם החברים ונשקוהו בראשו אמר רבי אלעזר ברוך הרחמן ששלחך לכאן שודאי זהו בירור הדבר והקדוש ברוך הוא הזמין לפי פסוק זה נתן להם אותו קשר כתבים כיון שנטל אותו רבי אלעזר ופתח אותו יצא<sup>4</sup> חדר אש והקיפו ראה בו מה שראה ופרח מידי.

בכה רבי אלעזר ואמר מי יכול לעמוד בגנזי המלך ה' מי יגור באהלך מי ישכון בהר קדשך אשרי דרך זו ואותה שעה שפגשתי אותך ומאותו יום היה שמח רבי אלעזר ולא אמר כלום לחברים עד שהיו הולכים פגשו באר מים אחת עמדו עליה ושתו מן המים.

בכה רבי אלעזר ואמר מאן יכול לקיימא בגנזייה דמלכא<sup>7</sup> (תהלים טו א) יהו"ה מי יגור באהלך<sup>8</sup> מי ישכון בהר קדשך זכאה האי אורחא וההיא שעתא דאערענא בכך ומההוא יומא הוה חדי רבי אלעזר ולא אמר כלום לחברייא עד דהוו אזלי פגעו בחד בירא דמיא<sup>9</sup> קיימו עליה ושתו מן מיא<sup>10</sup>

אמר רבי אלעזר זכאה חולקהון דצדיקיא יעקב ערק מקמי אחוי<sup>11</sup> ואזדמן ליה בירא כיון דבירא<sup>12</sup> חמא ליה<sup>13</sup> מיא<sup>14</sup> אשתמודעו<sup>15</sup> למאריהון<sup>16</sup> וסלקין<sup>17</sup> לגביה<sup>18</sup> וחדו<sup>19</sup> בהדיה<sup>21</sup> ותמן אזדווגת ליה בת זוגיה<sup>22</sup> משה

1 קנסא (אור יקר).

2 קונטרס כתוב בו סודות על עניני הנשמה (אור יקר).

3 לתלמידי חכמים הנקראים חברים (אור יקר).

4

5 חדר ועליה כמין יציע וגזוזטרה וכיוצא (אור יקר).

6 שהיה רוחני ממציאיות הנמצא בג"ע (אור יקר).

7 ממה שנתגלה אליו ידע כמה סתרים אחרים יש נסתרים מאלה (אור יקר).

8 לענין ג"ע וסודותיו שהוא מעין מה שהיה כתוב בקונטרס או בפתקא, ועוד לרמוז על השכלת הסודות שהם אהלו של הקב"ה (אור יקר).

9 לרמז השכינה, והם ג"כ קיימו עליה להשפיעה מלמעלה, מפני שהיו ג': ר' אלעזר ור' אבא ור' יועזר, כענין והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה (אור יקר).

10 לרמוז שדלו מים מן הבאר להשקות שלשה עדרים תחתונים (אור יקר).

11 מן הקלי', וכן מרע"ה מן הנחש זה פרעה, ולזה פגו בבאר ההיא השכינה, שכל הבורח מן החצונים פוגע בקדושה (אור יקר).

12 שכינה (אור יקר), מלכות (רח"ו).

13 שהיה ייחוד יעקב ת"ת באר מלכות (אור יקר).

14 הוא שפע שהזכר משפיע אל הנקבה והנקבה היא ג"כ נובעת אל הזכר (אור יקר).

15 סוד מ"ן (רח"ו).

16 לז"א (רח"ו).

17 מ"ן מתתא לעילא (אור יקר).

18 וסלקי (דרך אמת).

19 לקבלא מיין דכורין (אור יקר).

20 מצד הבינה שמחה (אור יקר).

21 הזכר לא השפיע אל הנקבה מ"ד כראוי שאין ענין הבאר דומה אל המשל (אור יקר).

22 כדי שיהיה ענין הזווג ממש דומה בדומה (אור יקר).

## זהר שמות

ערק מקמי פרעה ואזדמן ליה ההוא בירא ומיין חמו ליה ואשתמודעו למאריהון וסלקון לגביה ותמן אזדוגנת ליה בת זוגיה

מה בין משה ליעקב<sup>1</sup> יעקב כתיב ביה<sup>2</sup> (בראשית כ"ט) ויהי כאשר ראה יעקב את רחל וגו' ויגש יעקב ויגל את האבן וגו' משה מה כתיב ביה ויבואו הרועים ויגרשום ויקם משה וישיען<sup>3</sup> וגו' בודאי ידע הוה משה כיון דחמא מיא דסלקין לגביה דתמן תזדמן ליה בת זוגיה ותו דהא רוח קודשא לא אתעדדי מניה לעלמין וביה הוה ידע דצפורה תהוי בת זוגיה אמר משה ודאי יעקב אתא להכא ומיא סליקו לגביה אזדמן ליה בר נש דאכניש ליה לביתיה ויהב ליה כל מה דאצטריך אנא אוף הכי

אמר ההוא בר נש הכי אוליפנא דיתרו כומר לעבודה זרה כיון שראה שע"ז אין בה ממש נפרד מעבודתה קם העם ונדה אותו כיון שראו את בנותיו היו מגרשים אותם שהרי בהתחלה הן היו רועות צאנו כיון שראה משה ברוח הקודש שעל דבר של ע"ז היו עושים כך מיד ויקם משה ויושען וישק את צאנם ונעשה קנאי לקדוש ברוך הוא בכל. אמר לו רבי אלעזר אתה אצלנו ולא יודעים

יד/א

שמך אמר אני יועזר בן יעקב אתו חבריית ונשקוהו אמרו ומה אנת לגבן ולא הוינן ידעין כך אזלו כחדא כל ההוא יומא ליומא אחרא אוזפוהו תלת מילין ואזל לאורחיה

אותה באר והמים ראו אותו ונודעו לאדוניהם ועלו אליו ושם הזדווגה לו בת זוגו.

מה בין משה ליעקב ביעקב כתוב ויהי כאשר ראה יעקב את רחל וגו' ויגש יעקב ויגל את האבן וגו' מה כתוב במשה ויבואו הרועים ויגרשום ויקם משה וישיען וגו' בודאי שמשה היה יודע שכיון שראה מים שעולים אליו ששם תזדמן לו בת זוגו ועוד שהרי רוח הקודש לא זזה ממנו לעולמים ובה היה יודע שצפורה תהיה בת זוגו אמר משה ודאי יעקב בא לכאן והמים עלו אליו והזדמן לו אדם שהכניסו לביתו ונתן לו כל מה שצריך אף אני כך.

אמר אותו האיש כך למדנו שיתרו היה כומר לעבודה זרה כיון שראה שע"ז אין בה ממש נפרד מעבודתה קם העם ונדה אותו כיון שראו את בנותיו היו מגרשים אותם שהרי בהתחלה הן היו רועות צאנו כיון שראה משה ברוח הקודש שעל דבר של ע"ז היו עושים כך מיד ויקם משה ויושען וישק את צאנם ונעשה קנאי לקדוש ברוך הוא בכל. אמר לו רבי אלעזר אתה אצלנו ולא יודעים

את שמך אמר אני יועזר בן יעקב באו החברים ונשקוהו אמרו ומה אתה אצלנו ואנו לא היינו יודעים אותך הלכו כאחד כל אותו היום וליום אחר ליו

<sup>1</sup> שעם היות ששתיהם מרכבה אל הת"ת, זה מלבר וזה מלגאו (תיק"ז כט ע"ב), א"כ ראוי שהמשל הזה יורה על הנסתר (אור יקר). כלומר מ"ט דמשה שהציל בנות יתרו וכן יעקב אמאי גלגל את האבן וצריך לתת טעם לכל א' שיעקב בשביל שראה רחל וכן משה בגן צפורה בת זוגו, א"נ יש לפרש מה בין משה ליעקב ר"ל אחר שהצד השווה שבהם דתמן אזדוגנת להו בת זוגייהו מה הפרש ביניהם ואמר יעקב ראה בת זוגו ממש וראה אותה והכירה שהיא רחל שעליה בא לישא אותה אבל משה לא ידע צפורה לפי שז' בנות היו ולא ידע ששם בת זוגו אלא על ידי רוח הקדש או ע"י שעלו המים לקראתה (מ"מ).

<sup>2</sup> יורה שיכלתו להשקות השכינה בהיותה מוכנת אל הנשיקה, והיינו שלא היתה רחל מתגרשת ולא היתה צריכה לתשועה, ומיד הוה תמן נשיקין, אמנם משה מצאה בגלות, וצריכה תשועה וראה טלטולי השכינה לפיכך יעקב ראה רחל בת לבן ברחמים מן הלובן מיוחדת אחת לבד, משה מצאה שהיא בת שבע מצד כהן מדין חסד וגבורה בדין בת שבע, וצריכה אל הגאולה, ולכן ויבואו הרועים שהם שרים גורמין פירוד לשבע בנות, כל עשר שרים אוחזים ממציות אחת, מפני שהוא כהן מדין בדין קשה, ולכן ויקם משה שהוא הסתר והפנימי לשבע ספירות ברחמי המעים בסוד הדעת (אור יקר).

<sup>3</sup> מהגאולה הנסתרת במקום החרות וישק את צאנם הקדושים, זהו לענין סתרי המדות, מטעם זה נשא צפורה כי מה' היתה לו (אור יקר).

<sup>4</sup> פי' הטעם של משה לא מפני בת זוגו עשה כן אלא מפני קנאת ה' כדמסיק (מ"מ).

## זהר שמות

אותו שלשה מילין והלך לדרכו.

ותאמרן איש מצרי הצילנו רבי חייא אמר הא אוקמוה חברייא דנצנצא בהו רוח קודשא<sup>1</sup> ואמרו ולא ידעו מה אמרו לבר נש דהוה יתיב במדברא והווי יומין דלא אכל בשרא<sup>2</sup> יומא חד אתא דובא לנטלא חד אימרא ערק אימרא ודובא אבתריה עד דמטו לגבי ההוא בר נש למדברא המא אימרא ואתקיף ביה ושחטיה ואכל בשרא

דבר אחר ואלה שמות בני ישראל רבי יהודה פתח ואמר (שיר א ה) שחורה אני ונאווה וגו' שחורה אני ונאווה דא כנסת ישראל<sup>3</sup> דהיא שחורה מן גלותא<sup>4</sup> ונאווה דהיא נאווה באורייתא ובפקודין ובעובדין דכשרן בנות ירושלם<sup>5</sup> דעל דא זכאין לירתאה ירושלם דלעילא<sup>6</sup> כאהלי קדר אף על גב דהיא קודרת בגלותא בעובדין<sup>7</sup> היא כיריעות שלמה כיריעות דשלמא כלא דיליה

רבי חייא רבא הוה אזיל לגבי מאריהון דמתניתא למילף מנייהו אזיל לגבי דרבי שמעון בן יוחאי וחמא פרגוד חד דהוה פסיק בביתא תוה רבי חייא אמר אשמע מלה מפומיה מהכא

שמע דהוה אמר (שם ח יד) ברח דודי ודמה לך לצבי או לעופר האילים כל כסופא<sup>8</sup>

ותאמרן איש מצרי הצילנו רבי חייא אמר הרי בארו החברים שנצנצא בהן רוח הקודש ואמרו ולא ידעו מה אמרו לאיש שהיה יושב במדבר והיו ימים שלא אוכל בשר יום אחד בא דב ליטול כבש אחד ברח הכבש והדב אחריו עד שהגיעו לאותו איש למדבר ראה כבש והחזיק בו ושחטו ואכל בשר.

דבר אחר ואלה שמות בני ישראל רבי יהודה פתח ואמר שחורה אני ונאווה וגו' שחורה אני ונאווה זו כנסת ישראל שהיא שחורה מן הגלות ונאווה שהיא נאווה בתורה ומצוות ומעשים כשרים בנות ירושלים שעל זה זכאים לרשת את ירושלים של מעלה כאהלי קדר אף על גב שהיא קודרת בגלות במעשים היא כיריעות שלמה כיריעות של המלך שהשלום כלו שלו.

רבי חייא הגדול היה הולך לבעלי המשנה ללמוד מהם הלך לרבי שמעון בן יוחאי וראה פרגוד אחד שהיה מפסיק בבית תמה רבי חייא אמר אשמע דבר מפיו מכאן.

שמע שהיה אומר "ברח דודי ודומה לך לצבי או לעופר האילים" כל הכסוף

<sup>1</sup> שאיש מצרי שהרג גרם הצלתן, כמשל שהדוב האכילו בשר, אבל אמרו ר' חייא אמר דדריש קראי ברזא ותבאנה אל רעואל, ומתעלות ז' בנות בת שבע באר שבע אל גבורה הדבקה בחסד, דהיינו רעו וחבה אל חסד אביהם שהמלכות בת שבע לשבע ספירות משם ולמטה, והנה עדיין לא השלימו ימי הגלות ולזה אמר מדוע מהרתן בא היום, שעדיין יש קץ שנים אל הגלות ותאמרנה איש מצרי דוחק פרעה בגלותו הצילנו מיד הרועים מגלות מצרים שנחשב לה כארבע מאות שנה, ועוד שמתוך הדוחק שבו בתשובה, ויאנחו ותעל דוועתם וכו' (אור יקר).

<sup>2</sup> והנמשל, שאלמלא המצרי שע"י ברח משה למדין, לא היו הם ניצולים, ולכן אמרו איש מצרי וי"מ שצפורה ברחא אצל משה מהרועים והוא הצילה ונשאה (מ"מ).

<sup>3</sup> ישראל שלמטה בגלות (מ"מ).

<sup>4</sup> בדין ובשחרות הגבורה, וההנהגה התחתונה ועם כל זה מלמעלה מאירה על ידי מעשי ישראל בג' בח': הא', התורה. הב', בפקודין, דהיינו מעשה מצות. הג', עובדין דכשרן שאינם גופי מצוה אלא מעשים טובים, והיא אומרת זה אל אותם המתקנים אותה, דהיינו הנשמות הנקראות בנות ירושלים, משם שעל ידי עבודה זו "זכאן וכו'" (אור יקר).

<sup>5</sup> הם בסוד עולימתאן דירושלם דלעילא (רח"ו). ופי' בנות ירושלים ישראל אומרים להיכלות המלכות שחורה אני ונאווה (מ"מ).

<sup>6</sup> היא היא הנאווה הנז' בבחי הנקראת ירושלם (אור יקר).

<sup>7</sup> ולכן שחורה היא הגלות ואהלי קדר הוא בחי' המעשה, היא כיריעות שלמה סוף סוף יש לה בחי' עליונה עם הספירות העליונות שעליה נאמר אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן, והיינו בחי' אצילותה שאינה גולה כלל אלא היא כספירות המתפשטות מן החכמה דהיינו כיריעות שלמה (אור יקר).

<sup>8</sup> רבי אבא שסדר הזהר כתב כן שר"ש הוא שאמר ברח דודי דר"ש עצמו לא שייך לומר הא דאר"ש וכו' (מ"מ).

## זהר שמות

דכספיו ישראל (מקמיה)<sup>1</sup> מקודשא בריך הוא הוא דאמר רבי שמעון תאותם של ישראל שיהיה הקדוש ברוך הוא<sup>2</sup> לא הולך ולא מתרחק אלא בורח כצבי או כעופר האילים<sup>3</sup>

מאי טעמא אמר רבי שמעון אין חיה בעולם עושה כמו הצבי או כעופר האילים בזמן שהוא בורח הולך מעט מעט ומחזיר את ראשו למקום שיצא ממנו ולעולם תמיד הוא מחזיר את ראשו לאחוריו<sup>4</sup> כך אמרו ישראל רבוננו של עולם אם אנו גורמים שתסתלק מבינינו יהי רצון שתברח כמו הצבי או כמו עופר האילים שהוא בורח ומחזיר את ראשו למקום שהניח הדא הוא דכתיב (ויקרא כו מד) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לבלותם דבר אחר הצבי<sup>5</sup> כשהוא ישן הוא ישן בעין אחת והאחרת הוא נעור כך אמרו ישראל להקדוש ברוך הוא עשה כמו הצבי הנה<sup>6</sup> לא ינום ולא יישן שומר ישראל

שמע רבי חייא ואמר אי עלאין (פסקין) עסקין<sup>9</sup> בביתא ואנא יתיב אבראי בכה שמע רבי שמעון ואמר ודאי שכינתא לברא מאן יפוק אמר רבי אלעזר בריה אי אנא קלינא (כחולא)<sup>10</sup> לא קלינא<sup>1</sup> דהא שכינתא ברא מננא ליעול שכינתא ותיהוי אשתא שלימתא שמע קלא דאמר עד לא סמכין<sup>2</sup> אסתמכו ותרעין<sup>3</sup> לא אתתקנו ומזוטרי (נ"א ומטוטרי)<sup>4</sup>

שכוספים ישראל (מלפני) מהקדוש ברוך הוא הוא שאמר רבי שמעון תאותם של ישראל שיהיה הקדוש ברוך הוא לא הולך ולא מתרחק אלא בורח כצבי או כעופר האילים.

מה הטעם אמר רבי שמעון אין חיה בעולם עושה כמו הצבי או כעופר האילים בזמן שהוא בורח הולך מעט מעט ומחזיר את ראשו למקום שיצא ממנו ולעולם הוא תמיד מחזיר את ראשו לאחוריו כך אמרו ישראל רבוננו של עולם אם אנו גורמים שתסתלק מבינינו יהי רצון שתברח כמו הצבי או כמו עופר האילים שהוא בורח ומחזיר את ראשו למקום שהניח זהו שכתוב ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם דבר אחר הצבי כשהוא יושן הוא יושן בעין אחת והאחרת הוא נעור כך אמרו ישראל לקדוש ברוך הוא עשה כמו הצבי "הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל".

שמע רבי חייא ואמר אם עליונים (פוסקים) עוסקים בבית ואני יושב בחוץ בכה שמע רבי שמעון ואמר ודאי שכינה בחוץ מי יצא אמר רבי אלעזר בנו אם אני אשרף<sup>7</sup> (כחול) לא אשרף שהרי השכינה מחוץ אלינו שתכנס השכינה ותהיה אש שלימה שמע קול שאומר עדיין לא נסמכו הסומכים והשערים לא התקנו ומקטני<sup>8</sup> (ומאהלי) הבשמים של עדן שכעת הוא לא יצא רבי אלעזר.

1 לא מופיע בדרכך אמת.

2 בורח (נוסף בדרכך אמת).

3 הכוונה היא על סוד הו"ה באחוריים שבכל פעם אנו חוזרים לראש כמו הצבי שמחזיר ראשו למקום שהניח והכוונה כשהאור רוצה להסתלק אין אוחזים בו (מ"מ).

4 היינו רצוא ושוב (ביאורים ח"ב לז ע"א). עי' ס"י (פ"א מ"ו) עשר ספירות בלי מה, צפייתן כמראה הבזק, ותכליתן אין להם קץ, ודברו בהן ברצוא ושוב, ולמאמרו כסופה ירדופו, ולפני כסאו הם משתחיים. ועי' לקמן קלח ע"ב.

5 כיון שהוא (דרכך אמת)###.

6 שהנה (דרכך אמת).

7

8

9 מכאן מוכיח מהר"ץ ז"ל שאותו קול ששמע רבי חייא היה של השכינה שהיתה אומרת לקב"ה ברח דודי, וכן מוכח נמי מ"ש לעיל, הוא דאמר רבי שמעון תאותם וכו', שבודאי אינם דברי רבי שמעון. ומ"ש תחילה שמע דהוה אמר, היינו לפי מאי דהוה סלקא דעתך מעיקרא ששמע דבר מפי הרשב"י. ועוד אני אומר דאפשר שהיה איזה רוח קדוש שמתהוה מקולו של רשב"י וכדאיתא בשער הנבואה, ולכן חשב רבי חייא שהיה רשב"י (רמ"ז).

10 לא מופיע בדרכך אמת. ומופיע במ"מ.



## זהר שמות

דבוסמיא דעדן דכען הוא לא נפיק רבי אלעזר

יטיב רבי חייא בכה ונאנח פתח ואמר (שיר ב יז) סוב דמה לך דודי לצבי או לעופר האילים אתפתח תרעא דפרגודא ולא עייל רבי חייא זקיף רבי שמעון עינוי ואמר שמע מינה<sup>9</sup> אתיהיב רשותא למאן דאיהו אבראי ואנן לגו קם רבי שמעון אזל אשא מדוכתיה עד דוכתא דרבי חייא אמר רבי שמעון קוטיפא דנהורא דקליטרא (ס"א דקלדיטא) לבר ואנא הכא לגו אתאלם פומיה דרבי חייא

כיון דעאל לגו מאיך עינוי ולא זקיף רישיה אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריה קום אעבר ירך אפומיה דלא ידע בהאי דלא רגיל ביה קם רבי אלעזר אעבר ידיה אפומיה דרבי חייא פתח פומיה רבי חייא ואמר המא עינא מה דלא חמינא<sup>10</sup> אודקף דלא השיבנא<sup>11</sup> טב למימת באשא דדהבא<sup>12</sup> טבא דליק באתר דשביבין זרקין לכל עיבר וכל שביבא ושביבא סליק לתלת מאה יד/ב

ושבעין רתיכין<sup>13</sup> וכל רתיכא אתפרש לאלף אלפין ורבווא רבוון עד דמטו לעתיק יומין

ישב רבי חייא בכה ונאנח פתח ואמר "סוב דמה לך דודי לצבי או לעופר האילים" נפתח שער הפרגוד לא נכנס רבי חייא זקף רבי שמעון את עינוי ואמר מזה נשמע שנתנה רשות למישהו בחוץ ואנו בפנים קם רבי שמעון הלכה האש ממקומה עד מקום רבי חייא אמר רבי שמעון ניצוץ אור<sup>5</sup> הקליטה (נ"א 7) בחוץ של<sup>8</sup> המפתח ואנו כאן בפנים התאלם פיו של רבי חייא.

כיון שנכנס פנימה הוריד את עינוי ולא זקף ראשו אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בנו קום העבר ירך על פיו שלא יודע בזה שלא רגיל בו קם רבי אלעזר והעביר ידו על פי רבי חייא פתח פיו רבי חייא ואמר ראתה עיני מה שלא ראיתי הזדקפתי שלא חשבתי שטוב למות באש של זהב טוב שדולק. במקום שזורקים ניצוצין לכל צד וכל ניצוץ וניצוץ עולה לשלש מאות

ושבעים מרכבות וכל מרכבה נפרדת לאלף אלפים ורבווא רבבות עד שמגיע

<sup>1</sup> פ' אפילו אם אני נשרף כחול שהוא עוף אחר שיצא אש מקנו ושורפתו אפ"ה איני מרגיש בזה, וכאילו לא קלינא. ולפי זה מלת קלינא מכו אשר קלם מלך בבל, א"נ יש לפ' מלת קלינא כמו קלני מראשי, ור"ל אפילו מצטרע על ר"ת שהוא בחוץ אפ"ה כחולת אהבה שהיא השכינה לא קלינא שהיא מצטערת יותר ממני (מ"מ).

<sup>2</sup> באדרא נסמכו הסמכין (רח"ו). ור"ל שבעין חיים כתב מ"ש ר"ש עד אימת ניתיב בקיימא דחד סמכא, ר"ל שתחלה היו החברים עוסקים בעולם התהו, שהיו הספירות זה על גב זה בסוד רשות הרבים, ובאדרא גילה להם הרשב"י עולם התיקון, שיש הרבה סמכין קו ימין וקו שמאל וקו אמצעי ולכך אמרה בת קול לר' אלעזר כיון שעדיין לא נתקנו הסמכין אין ראוי לר"ח ליכנס (מ"מ).

<sup>3</sup> באדרא נפתחו נ' שערי בינה (רח"ו).  
<sup>4</sup> ר"ל דעדיין כקטן הוא בשנים ואינו ראוי (רח"ו).

5  
6  
7  
8

<sup>9</sup> שמע מינה לא מופיע בדרך חמת.

<sup>10</sup> שעין של ר"ח השגיה לראות מראות אלהים עתה מה שאל ראה מקודם ולא רצה לכנות הדבר על עצמו לומר חמו עינאי וכו' (מ"מ)

<sup>11</sup> פ' שנתעלה במעלה רמה מה שלא חושב מעולם ומפני ענוה שבו לא רצה לכנות הדבר על עצמו (מ"מ).

<sup>12</sup> בינה אש הגדולה והיינו רשב"י שנשמתו מסוד הבינה בסוד משה (רח"ו).

<sup>13</sup> א"א, שהרתיכין הם אר"א, שהם כסא לא"א כמ"ש ברע"מ, ואינון כרסיא וספסל לגבך. ומפני שיש בהם הארת ש"ע נהורין דא"א, לכן הם ש"ע רתיכין, ור"ל שחדושים של רשב"י הם עולים במעלות רמות עד אר"א, ומשם לא"א, ששם ה"ס האלפים, שהמאות באר"א, והאלפים בא"א כמ"ש הרב. וז"ש וכל רתיכא אתפרש לאלף אלפין, ורבווא רבוון ומשם לעתיק, וז"ש עד דמטון לעתיק יומין דיתיב על

## זהר שמות

דיתוב על כרסייא וכרסייא<sup>1</sup> מזדעזעא מניה למאתן ושתין עלמין עד דמטא לאתר עדונא דצדיקיא<sup>2</sup> עד דאשתמע בכל רקיעין וכל עלאין ותתאין וכלהו בזמנא חדא תווהין ואמרין הדין הוא רבי שמעון בן יוחאי דהוא מרעיש כלא מאן יכיל למיקם קמיה

דין הוא רבי שמעון בן יוחאי דבשעתא דפתח פומיה למשרי למלעי באורייתא צייתין לקליה כל כרסון וכל רקיעין וכל רתיבין<sup>3</sup> וכל אינון דמשבחי למריהון לית דפתחין ולית דמסיימין כלהו משתככיין עד דלא אשתמע (נ"א דלשתמע) בכל רקיעיא דלעילא ותתא פטרא

כד מסיים רבי שמעון למלעי באורייתא מאן חמי שירין מאן חמי הדותא דמשבחי למריהון מאן חמי קלין דאזלין בכלהו רקיעין אתיין כלהו בגיניה דרבי שמעון וכרעין וסגדין קמי דמריהון סלקין ריחין דבוסמין דעדן עד עתיק יומין וכל האי בגיניה דרבי שמעון

פתח רבי שמעון פומיה ואמר שית דרגין<sup>4</sup> נחתו עמיה דיעקב למצרים וכל חד וחד עשרה אלף רבוא ולקבליהון שית דרגין לישראל<sup>5</sup> ולקבליהון שית דרגין לכרסייא<sup>6</sup> דלעילא ולקבליהון שית דרגין לכרסייא דלתתא<sup>7</sup> דכתיב (מ"א י יט) שש מעלות לכסא הדא הוא דכתיב (יחזקאל טו ז) רבבה כצמח השדה נתתיך וגו' הרי שית ולקבליהון כתיב ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו

לעתיק הימים שיושב על כסא והכסא מזדעזע ממנו למאתים וששים עולמות. עד שמגיע למקום עדון הצדיקים עד שנשמע בכל הרקיעים וכל העליונים והתחתונים וכולם בזמן אחד תמהים ואומרים זהו רבי שמעון בר יוחאי שהיה מרעיש הכל מי יכול לעמוד לפניו זהו הוא רבי שמעון בר יוחאי שבשעה שפותח פיו להתחיל לעסוק בתורה מקשיבים לקולו כל הכסאות וכל הרקיעים וכל המרכבות וכל אותם שמשבחים את אדונם. אין פותחים ואין מסיימים כולם נמצאים עד שלא נשמע (שישתמע) בכל הרקיעים שלמעלה ושלמטה פתחון פה

כשמסיים רבי שמעון לעסוק בתורה מי רואה איזה שירים מי רואה שמחה שמשבחים לרבונם מי רואה את הקולות שהולכים בכל הרקיעים כולם באים בשביל רבי שמעון וכורעים ומשתחווים לפני רבונם עולים ריחות של בשמים של עדן עד עתיק הימים וכל זה משום רבי שמעון.

פתח רבי שמעון פיו ואמר שש דרגות ירדו עם יעקב למצרים וכל אחת ואחת עשרה אלף רבוא וכנגדן שש דרגות לישראל וכנגדן שש דרגות לכסא העליון וכנגדן שש דרגות לכסא שלמטה שכתוב שש מעלות לכסא זהו שכתוב רבבה כצמח השדה נתתיך וגו' הרי שש וכנגדן כתוב ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו וגו'.

---

כרסייא. הנה באידרא רבא כתב הרב צמח שהכרסיא דשביבין הם שמות אלהים שהם בחוץ של כל ספירה וספירה, וכרסייא סתם הם המקיפים של הפרצופים ועתיק יומין יתיב על ב' כסאות, ובכאן שאמר על כרסיא סתם הם המקיפים וכרסיא מזדעזע מניה לס"ר עלמין פי' מכח הארת עתיק שמקבלת מזדעזעת (מ"מ).

<sup>1</sup> כמספר עשר הוי"ת (רח"ו).

<sup>2</sup> הוא יסוד דנוק' ששם מתעדנים הצדיקים ור"ל שעולים חדושים של רשב"י עד עתיק יומין וחוזרים בסוד אור חוזר מעתיק עד המלכות (מ"מ).

<sup>3</sup> הם ב"ע הבריאה נק' כסא והיצירה רקיע בסוד ז"א מקנן ביצירה, ועשיה שם הם חיילות ורתיבין (מ"מ).

<sup>4</sup> ר"ק (רח"ו).

<sup>5</sup> ז"א כסא לבינה (רח"ו). ופי' שית דרגין הם ו"ק דז"א ופי' כרסיא היא הבינה שהיא כסא לא"א וכמ"ש הזהר בדף יג כרסיא דקיימא על ד' סמכין, והיינו בינה שרוכבת על חגת"ם (מ"מ). הם מ"ש בסמוך ובני ישראל פרו וישרצו וכו' (מ"מ).

<sup>6</sup> מלכות (רח"ו). ושית דרגין דידה הם ששה היכלות דבריאה שהמלכות היא בהיכל ק"ק, א"נ יש לפרש ו' דרגין לכרסיא דלעילא, הז"א נקרא כסא עליון לגבי המלכות ושית דרגין הם ו"ק דידה (מ"מ).

<sup>7</sup> ר"ק דמלכות שהיא כסא תחתון (מ"מ).

## זהר שמות

וגו'

בא וראה כל אחד ואחד עולה לעשרה והיו ששים ואותם ששים גבורים שסביב השכינה והם ששים רבבות שיצאו עם ישראל מן הגלות ושנכנסו עם יעקב לגלות. אמר לו רבי חייא והרי היו (רואים) שבעה ועלו לשבעים אמר לו רבי שמעון שבעים לא מכאן ואם תעלה בדעתך שבעה הרי כתוב ושישה קנים יוצאים מצדיה שלשה קני מנורה וגו' וקנה אחד האמצעי לא בחשבון שכתוב "אל מול פני המנורה יאירו וגו'".

יאירו וגו'

עד שהיו יושבים אמר רבי אלעזר לרבי שמעון אביו מה ראה הקדוש ברוך הוא להוריד את ישראל למצרים בגלות אמר לו שאלה אחת אתה שואל או שתים אמר לו שתים גלויות למה ולמה למצרים אמר לו שתים הן וחוזרות לאחת אמר לו עמוד בעמדך בשבילך יתקיים למעלה משמך דבר זה אמור בני אמר.

פתח ואמר ששים המה מלכות ושמונים פילגשים ששים המה מלכות אותם גבורים שלמעלה מכח הגבורה שנאחזים בקליפות (בחקיקות) של חיה הקדושה של ישראל ושמונים פילגשים

<sup>1</sup> חג"ת נה"ם (רח"ו).

<sup>2</sup> פי' שר' חייא הוקשה לו למה לא יש רק ששים והא חג"ת נה"ם הם ע' הנודעים כגון ע' פנים לתורה ע' שמות הבינה וכיוצא ותיריך ע' שיש לנו לאו מהכא הוא דהכא אינם רק ו"ק, והמלכות אינה מכללם כדמפרש, וא"כ אינם רק ס' ומה שיש לנו ע' הוא מענין אחר (מ"מ).

<sup>3</sup>

<sup>4</sup> נמחק במ"מ.

<sup>5</sup> ופי' שהמלכות היא אחורי הת"ת בקו האמצעי והיא נקראת מנורה וחג"ת מאירים לה מלמעלה ונה"י מלמטה והמלכות אינה מן החשבון א"כ נשארו ו"ק שהם שית דרגין, א"נ יש לפרש שהמלכות היא אחורי הת"ת וג' שמצד ימין הם חסד ונצח וחצי ת"ת ימיני וחצי יסוד ימיני הם ג' ספי' וג' ספי' כנגדם מצד השני והמלכות אינה מן החשבון הרי הם ו"ק (מ"מ).

<sup>6</sup> ס' מלכות הם בבריאה ו' היכלות ופ' פילגשים ביצירה ועשיה (רח"ו). השם ס"ג שבאימא הוא שורש הגבורות, והגם שבה גופה אין דין כלל, אבל ממנה הם נובעים וכמ"ש בפ' ויקרא (י' סע"ב) דהיא בעצמה רחמי אך דינן מתערין מינה, ולכן נקרא ס"ג לבד, מה שמספרו הוא כן אך בו מרומז ג"כ סוד ששים גבורים המבואר בזה"ק שמות (יד ע"ב) ופ' אחרי מות (ס' ע"א) ושרשם הוא מכאן, ולכן נקרא ס"ג ס' גבורים (הקד"ש לח ע"ד), על הארתה [של המלכות] המתגלה בהו' היכלין דבריאה, הנה על זה אמר בשיר השירים (ו ח) ששים המה מלכות, כי כל א' מהו' היכלין מתפשט לי' והם ששים, ומשום ששם הוא גילוייה לכן נקראו על שמה מלכות, אך הארתו המתפשט ביצירה ועשיה ומתפשט בכל א' רק בהד' תחתונות שבה, והם מתפשטים ג"כ כל א' לי', הנה עליהם אמר (שם) ושמונים פלגשים, אבל עצמותה גופה שהוא ה' פשוט הנה על זה אמר (שיה"ש ו ט) אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאימה (דע"ה ח"ב נד ע"ד). עי' ח"ג ס ע"א (לש"ו), עי' דע"ה ח"ב דרוש ד' ענף יב ס"י ד (לש"ו).

<sup>7</sup> הם סוד ס' גבורים שסביב למטה והם יונקים משש היכלות דבריאה (רח"ו).

## זהר שמות

דתחותוי בחזרא<sup>1</sup> (ס"א בחד) חד ממאה ועלמות אין מספר כמה דאת אמר (איוב כה ג) היש מספר לגדודיו ועם כל דא כתיב (שיר ו ט) אחת היא יונתי תמתי<sup>2</sup> אחת היא לאמה דא היא שכינתא קדישא דנפקא (נ"א מתריסר<sup>3</sup>) מתריסין זיהרא דזהרא דנהיר לכלא ואיהי אתקרי אימא

כנוונא דא עביד<sup>4</sup> קודשא בריך הוא בארעא זריק לכל עמין לכל עיבר ומני עליהון רברבי הדא הוא דכתיב (דברים ד יט) אשר חלק יהו"ה אלהיך אותם לכל העמים והוא נסיב לחולקיה כנישתא דישראל הדא הוא דכתיב (שם לב ט) כי חלק יהו"ה עמו יעקב חבל נחלתו וקרא לה אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה דא היא שכינת יקריה דאשרי ביניהון אחת היא ומיוחדת ליה ראוה בנות ויאשרוה כמה דאת אמר (משלי לא כט) רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה מלכות ופילגשים ויהללוה אלין רברבי עמין דאתפקדן עלייהו

ועוד רזא דמלה היא דתנן בעשרה מאמרות נברא העולם וכד תסתכל תלתא<sup>5</sup> אינון<sup>6</sup> ועלמא בהו אתברי<sup>7</sup> (שמות לא ג) בחכמה ובתבונה ובדעת ועלמא לא אתברי אלא בניניהון דישראל כד בעא לקיימא עלמא<sup>8</sup> עבד לאברהם<sup>9</sup> ברזא דחכמה ליצחק<sup>10</sup> ברזא דתבונה ליעקב ברזא דדעת<sup>11</sup> ובהאי אתקרי (משלי כד ד) ובדעת חדרים ימלאו<sup>12</sup> ובהאיא שעתא אשתכלל כל עלמא ומדאתילידו  
ט/א

ממונים בחקיקות שתחתיהן בחזרה (באחד) אחד ממאה ועלמות אין מספר כנאמר היש מספר לגדודיו ועם כל זה כתוב אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה זוהי השכינה הקדושה שיוצאת משנים עשר (מבעלי מגן) אורות שזוהרים שמאירים לכל והיא נקראת אַם.

כדוגמא זה עשה הקדוש ברוך הוא בארץ זרק את כל העמים לכל צד ומנה עליהם גדולים זהו שכתוב אשר חלק ה' אלהיך אותם לכל העמים והוא לקח לחלקו את כנסת ישראל זהו שכתוב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו וקרא לה אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה זוהי שכינת כבודו שהשרה ביניהם אחת היא ומיוחדת לו ראוה בנות ויאשרוה כמו שנאמר רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה מלכות ופילגשים ויהללוה אלו גדולי העמים שנפקדו עליהם.

ועוד סוד הדבר הוא ששנינו בעשרה מאמרות נברא העולם וכשתסתכל הם והעולם נברא בהם בחכמה ובתבונה ובדעת והעולם לא נברא אלא בשביל ישראל כשרצה להעמיד את העולם עשה את אברהם בסוד החכמה את יצחק בסוד התבונה ואת יעקב בסוד הדעת ובוזה נקרא ובדעת חדרים ימלאו ובאותה שעה נתקן כל העולם ומשנולדו

<sup>1</sup> לרך למת גורס את המוסגר.

<sup>2</sup>

<sup>3</sup> הם סוד י"ב פירקין של הזרועות והשוקים (רח"ו).

<sup>4</sup> כשם שהמלכות היא פנימיות מכל הממונים (רח"ו).

<sup>5</sup> חב"ד (רח"ו).

<sup>6</sup> כלומר הי"ס כלולים בג' קוים, והם חב"ד (בהגר"א בת"ז נג ע"ד ד"ה קם ר"ש).

<sup>7</sup> ר"ל המלכות שנקראת עולם נכללת בג' קוין הנ"ל שהם כלל ע"ס (יהל אור).

<sup>8</sup> כלי החכמה שנעשה מב' שלישי החסד (רח"ו).

<sup>9</sup> ר"ל שחג"ת אתכלילו בחב"ד והן ג' טפין דמוחין (יהל אור).

<sup>10</sup> כלי הבינה שנעשים מב' שלישי הגבורה (רח"ו).

<sup>11</sup> כלי הדעת שנעשים מב' שלישי הת"ת (רח"ו).

<sup>12</sup> הם ה' קצוות (רח"ו).

## זהר שמות

ליעקב שנים עשר שבטים נתקן הכל כדוגמא שלמעלה.

כשראה הקדוש ברוך הוא שמחה רבה של העולם התחתון הזה שנתקן כדוגמא שלמעלה אמר אולי חס ושלום יתערבו בשאר העמים וישאר פגם בכל העולמות מה עשה הקדוש ברוך הוא טלטל את כולם מכאן לכאן עד שירדו למצרים לדור את דיורם בעם קשה עורף שמבזים את מנהגיהם ומבזים אותם להתחתן בהם ולהתערב עמהם וחושבים אותם לעבדים הגברים געלו בהם והנקבות געלו בהם עד שנתקן הכל בזרע קודש ובין כך ובין כך נשלם חטא שאר העמים שכתוב כי לא שלם עוון האמורי עד הנה וכשיצאו יצאו צדיקים קדושים שכתוב שבטי יה עדות לישראל בא רבי שמעון ונשקו בראשו אמר לו עמוד בני בעמדך כי השעה עומדת לך.

ישב רבי שמעון ורבי אלעזר בנו עומד ומפרש דברים של סודות חכמה והיו פניו מאירות כשמש והדברים מתפזרים וטסים ברקיע ישבו יומיים ולא אכלו ולא שתו ולא היו יודעים אם היה יום או לילה כשיצאו ידעו שהיו יומיים שלא טעמו דבר קרא על זה רבי שמעון ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל וגו' ומה אם אנו בשעה אחת כך משה שהכתוב העיד בו ויהי שם עם ה' ארבעים יום וגו' על אחת כמה וכמה.

כשבא רבי חייא לפני רבי וספר לו את המעשה תמה רבי ואמר לו רבי שמעון בן גמליאל אביו בני רבי שמעון בר יוחאי אריה ורבי אלעזר בנו אריה ואין

<sup>1</sup> הם נגד י"ב גבולי אלכסון שבהם סוד כל הנמצאים, והם י"ב גבולים מהת"ת למלכות, והם י"ב בסוד החיות. ויורדים כן אפילו אל עולם השפל, י"ב מזלות, י"ב חדשים, והם י"ב בעולם שזה נפש, ולכן אשתכלל כולא (אור יקר). הם י"ב בקר (מ"מ).

<sup>2</sup> שהושוו העולמות כולם, ונקשרו שזה שמחתו (אור יקר).  
<sup>3</sup> שאם עמדו ישראל בארץ כנען מקום שהיו מכירים אבותיהם ומעלתם, היו מחשיבים אותם בעוניים, והיו נותנים בנותיהם להם ונוטלים בנותיהם להם לנשים כדי להתערב בזרע האבות, ומטעם זה היה גלות כדי שיתענו ויבזום, ובמצרים שהיו כל העבדים שנואים להם, והאריכו בגלותם עד שישלם עון האמורי ויירשו הארץ (אור יקר).

<sup>4</sup> טעות סופר יש כאן, שהרי כאן אחר שנפטר ר"ש היה אביו של ר' קיים, כמו שאמרו "מי שיש לו אב יחיה וכו'" כדמוכח בבבא מציעא פד ע"ב, אם כן היאך היה ר' חייא לפני ר' ועדיין ר' תלמיד לפני החכמים יושב בקרקע (אור יקר).

<sup>5</sup> נמחק בלאו יקר.

## זהר שמות

כשאר אריותא עליה כתיב (עמוס ג ה) אריה שאג מי לא יירא וגו' ומה עלמין דלעילא מזדעזעין מיניה אנן על אחת כמה וכמה גברא דלא גזר תעניתא לעלמין על מה דשאל ובעי אלא הוא גוזר וקודשא בריך הוא מקיים<sup>1</sup> קודשא בריך הוא גוזר ואיהו מבטל והיינו דתנן מאי דכתיב (ש"ב כג ג) מושל באדם צדיק מושל יראת אלהים הקדוש ברוך הוא מושל באדם ומי מושל בהקדוש ברוך הוא צדיק דאיהו גוזר גזרה והצדיק מבטלה

תנן אמר רבי יהודה אין לך דבר בחביבותא קמי קודשא בריך הוא כמו תפלתן של צדיקים ואף על גב דניחא ליה זמנין דעביד בעותהון זמנין דלא עביד

תנו רבנן זמנא חדא הוה עלמא צריכא למטרא אתא רבי אליעזר וגזר ארבעין תעניתא<sup>2</sup> ולא אתא מטרא עלי צלותא ולא אתא מטרא אתא רבי עקיבא וקם ועלי אמר משיב הרוח ונשב זיקא אמר ומוריד הגשם ואתא מטרא חלש דעתיה דרבי אליעזר אסתכל רבי עקיבא באנפוי

קם רבי עקיבא קמי עמא ואמר אמשול לכם משל למה הדבר דומה רבי אליעזר דמי לרחימא דמלכא דרחים ליה יתיר וכד עאל קמי מלכא ניחא ליה ולא בעי למתן ליה בעותיה בבהילו כי היכי דלא ליתפרש מניה דניחא ליה דלישתעי בהדיה ואנא דמי לעבדא דמלכא דבעא בעותיה קמיה ולא בעי מלכא דליעול לתרעי פלטרין וכל שבין

רבי שמעון כשאר אריות עליו כתוב אריה שאג מי לא יירא וגו' ומה עולמות שלמעלה מזדעזעים ממנו אנו על אחת כמה וכמה איש שלא גזר תענית לעולמים על מה ששאל ובקש אלא הוא גוזר והקדוש ברוך הוא מקיים הקדוש ברוך הוא גוזר והוא מבטל והיינו מה ששינונו מה שכתוב מושל באדם צדיק מושל יראת אלהים הקדוש ברוך הוא מושל באדם ומי מושל בקדוש ברוך הוא צדיק שהוא גוזר גזרה והצדיק מבטלה.

שינונו אמר רבי יהודה אין לך דבר בחביבות לפני הקדוש ברוך הוא כמו תפלתם של צדיקים ואף על גב שנוח לו לפעמים שעושה בקשתם ולפעמים שלא עושה.

שנו רבותינו פעם אחת היה העולם צריך מטר בא רבי אליעזר וגזר ארבעים תעניות ולא בא מטר התפלל תפלה ולא בא מטר בא רבי עקיבא ועמד והתפלל אמר משיב הרוח ונשבה רוח אמר ומוריד הגשם ובא מטר חלשה דעתו של רבי אליעזר הסתכל רבי עקיבא בפניו.

קם רבי עקיבא לפני העם ואמר אמשל לכם משל למה הדבר דומה רבי אליעזר דומה לאהוב המלך שאוהב אותו יותר וכשנכנס לפני המלך נוח לו ולא רוצה לתת לו בקשתו במהירות כדי שלא יפרד ממנו שנוח לו לדבר עמו ואני דומה לעבד המלך שבקש בקשתו לפניו ולא רוצה המלך שיכנס לשערי ארמונו וכל שכן לדבר עמו אמר המלך תנו לו

<sup>1</sup> השכינה הקדושה, בה הוא כל הכחות דהבראה כולה, ופנימיותה הוא אור התורה כולה הנמשך ועולה למעלה למעלה עד רזא דאור א"ס, והנה היה הכוונה בכל הבראה שהיא בהחיצוניות דהמלכות, להתנהג ע"פ התורה שהיא הפנימיות דהמלכות, וע"ז יתקדשו כולם באור קדושתו ית"ש, ובהשבעות ושימוש שמות הקדושים וקבלה מעשיות, אין היתר להשתמש בשמות אלא רק לצדיקים גמורים הגורמים יחודה למעלה, והיודעים על כל שם ושם איך שהוא נמשך ומתפשט מהשם הוי"ה וכו', והנה כל אלו האורות שהם התכשיטים שאמרנו, הנה לפעמים הם מתראים ומתגלים ע"י הקב"ה עצמו, והוא בעת שהזכות והרצון הוא גדול. וע"ד שהיה בעת גאולת מצרים, וכמ"ש (שמות ט טז) ולמען ספר שמי בכל הארץ, וכן (שמות יד ד) ואכבדה בפרעה ובכל חילו, וכן (שמות לד י) נגד כל עמך אעשה נפלאות. וכן יהיה ג"כ לעתיד לבא וכמ"ש (יחזקאל לח כג) והתגדלתי והתקדשתי, אמנם הוא, אם האיש העוסק בזה הוא צדיק גמור בכל מעשיו, והוא מכלל הנאמר עליו (שמואל ב' כג ג) צדיק מושל יראת אלקים, ע' מועד קטן (טז ע"ב), הנה אז נעשה דיבורו ומחשבתו ורצונו ע"י הקב"ה בעצמו בלי התלבשות במלאכים כלל, ומתקיים מחשבתו עכ"פ. כי הוא מהפך דינא לרחמי, כמ"ש ברע"מ (פנחס רמח ע"א) וכן בזה"ק (שמות טו ע"א) כי עליו נאמר (איוב כב כח) ותגזר אמר ויקם לך ועל דרכך נגה אור, ודע זה (הקדר"ש שער ז פרק ו אות ה).

<sup>2</sup> אלו תעניות היו רצופים דאלו ב' וה' לא משכחת להיות בימות החורף שהרי זמן רביעה ראשונה ב"ז בחשון ואין מתענין רק עד מ' יום ומשיצא רוב ניסן ג"כ אין מתענין (מ"מ).

## זהר שמות

דלישתעי בהדיה אמר מלכא הבו ליה בעותיה בבהילו ולא ליעול הכא כך רבי אליעזר איהו רחימא דמלכא ואנא עבדא ובעי מלכא לאשתעי בהדיה כל יומא ולא יתפרש מניה ואנא לא בעי מלכא דאיעול תרעי דפלטרין נח דעתיה דרבי אליעזר

אמר ליה עקיבא תא ואימא לך מלתא דאתחזיא לי בחלמא האי פסוקא דכתיב (ירמיה ז טז) ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בי תא חזי תריסר טורי אפרסמונא<sup>1</sup> (דכיא) עאל ההוא דלביש חושנא ואפורא<sup>2</sup> ובעא מן קודשא בריך הוא למיחס על עלמא ועד האידינא תלי איהו אי הכי אמאי חלש דעתיה דרבי אליעזר משום בני נשא דלא ידעין בהאי

אמר רבי אליעזר תמני סרי טורי אפרסמונא<sup>3</sup> (דכיא) עלאין עאלין נשמתהון דצדיקיא<sup>4</sup> וארבעין ותשעה ריחין סלקין<sup>5</sup>

טו/ב

בכל יומא עד ההוא אתר דאתקרי עדן<sup>6</sup> די לקבל דא אתיהיבת אורייתא במ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור<sup>7</sup> מ"ט אתון בשמהן

בקשתו במהירות ולא יכנס לכאן כך רבי אליעזר הוא אהוב המלך ואני העבד והמלך רוצה לדבר עמו כל היום ולא יפרד ממנו ואני המלך לא רוצה שאכנס לשערי ארמונו ונחה דעתו של רבי אליעזר.

אמר לו עקיבא בא ואגיד לך דבר שנראה לי בחלום פסוק זה שכתוב ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בי בא וראה בשנים עשר הרי אפרסמון (טהור) נכנס אותו שלובש חושן ואפוד ובקש מהקדוש ברוך הוא לחוס על העולם ועד עכשיו הוא תלוי אם כך למה חלשה דעתו של רבי אליעזר משום בני אדם שלא יודעים בזה.

אמר רבי אליעזר שמונה עשר הרי אפרסמון (טהור) עליונים נכנסים נשמות הצדיקים וארבעים ותשעה ריחות עולים

בכל יום עד אותו מקום שנקרא עדן שכנגד זה נתנה תורה במ"ט פנים טמא ובמ"ט פנים טהור וארבעים ותשע

<sup>1</sup> הם י"ב אורות דדיקנא (רח"ו).

<sup>2</sup> הוא ז"א שיש בו חושן ואפוד לאה ורחל ועלה להתפלל על הגשמים (רח"ו), עי' לקמן רלא ע"א (לש"ו). כהן גדול הוא סוד ז"א המלוּבש בחושן ואפוד שהם לאה ורחל, ונקרא ז"א כה"ג בעת שמתפשטים בו המוחין דאבא, שהוא המוחין דגדלות שני, אשר על ידם הוא היחוד העיקרי דפ"פ דהז"ן וכנ"ל, ונקרא אז ז"א כה"ג, והוא ע"י המוחין דמצד אבא, כי עיקר כה"ג הוא אבא, שהוא הנכנס לפני ולפנים לפני א"ס ית"ש, ובו משתמש א"ס ית"ש בכל גילוייו אשר באצילות כולו. וכמ"ש הרב בשער השמות (בסופו) כי אי אפשר להתלבש אור הא"ס בשום אחד מ' ספי' אם לא ע"י שיתלבש תחילה אור החכמה בהם, וזה סוד כולם בחכמה עשית (תהלים קד כד), וכן כתב עוד בשער סדר אבי"ע (פרק ב) ובכ"מ, ולכן נקרא החכמה שהוא אבא בשם כה"ג, והוא המלוּבש בחושן ואפוד, שהם ז"ן, וכמ"ש בפר' פקודי (רלא ע"א) ע"ש בהגהות מהרח"ו (דע"ה ח"ב קג ע"ד), כן עד"ז הנה נקרא ג"כ ספי' החסד בשם כהנא רבא להו"ק וכו' (שם קד ע"א).

<sup>3</sup> דע כי הטיפה היורדת מן הדעת עד היסוד עוברת דרך חוט השדרה, ולכן נקרא ח"י עולמים היסוד, וח"י חוליות הללו נקרא חי טורי אפרסמונא דכיא כי הם אורות היורדים מאו"א הנקרא אפרסמונא דכיא (זהר הרקיע). הם סוד העלאת מ"ן ביסוד הבינה שנקרא חי העולמות והם י"ח טורי אפרסמונא שהם החסדים הבאים מן הבינה הנקרא אפרסמון (רח"ו).

<sup>4</sup> זה מדבר ביחוד ק"ש שע"י התעוררות הצדיקים הם מעלין מ"ן (זהר הרקיע).

<sup>5</sup> הנה ע"י מסירת נפשות הצדיקים עולים ז"א ונוק' שהם ז' ספירות, ז"א ו"ק, והמלכות א', וכל א' כלול מ'ז הרי מ"ט רוחין שעולין למ"ן. או יאמר שהוא על התבונה שבתוך הז"א שהוא נ' שערי בינה, ועד הוד אתפשטת שהם ה' ספירות כל א' כלול מ' הרי נ'. ואמר מ"ט כי שער הנ' הוא סוד הכתר שהוא דבוק לעולם באימא לעשות זווג או"א בכל יומא כי בכל יומא קורין ק"ש (זהר הרקיע).

<sup>6</sup> הנה או"א עילאין נק' עדן ואמר עד ההוא אתר דאיתקרי עדן שהיא אמא עלאה ולא בתוך אבא וכנגד המ"ט אלו הנזכר שהם מ"ט שערים יש מ"ט אותיות בפ' שמע ישראל ובשכמל"ו (זהר הרקיע). חכמה (רח"ו).

<sup>7</sup> פי' אורייתא הוא יש"ס ומתלבש בתבונה שאמרנו והם מ"ט פנים פי' אורייתא הוא חכמה ומתלבש בתבונה הנזכר והם פנים דתבונה ר"ל מ"ט פנים של תורה לכן אמר מ"ט אתון בשמהן

## זהר שמות

אותיות בשמות השבטים ארבעים ותשעה ימים כנגד התורה מ"ט ימים קדושים עליונים (יושבים) עומדים ליטול רשות בכל יום מאבנים זוהרות שחקוקות באותו החושן.

ואותו שלבוש בחושן יושב בכסא קדוש נכבד שארבעה תומכים עומדים מסתכלים בחושן על מאמרו נכנסים ועל מאמרו יוצאים מרימים עיניים ומסתכלים למעלה רואים ציץ שלוהט בשש מאות ועשרים צדדים ושם הקדוש העליון חקוק עליו מזדעזעים ומתחלחלים קשורים בצדיו של הימין הקדוש ששמאל נוטל בידיו תומכי השמים מכניס אותם ומגלה אותם זהו שכתוב ונגלו כספר השמים.

אמר לו רבי עקיבא מה זה שכתוב אל גנת אגוז ירדתי אמר לו בא וראה אותו גן יוצא מעדן וזוהי השכינה אגוז זו מרכבה עליונה קדושה שאותם ארבעה ראשים שמאירים שנפרדים מן הגן

דשבטא וכו' שהשבטים הם י"ב בגו י"ב פרקין שהם בזרועות וברגלים של הת"ת והשבטים הם נ' אותיות הם מן הבינה והם מתפשטים בתוך השבטים כנודע שנה"י דתבונה מתפשטים בז'נ בסוד כונן שמים בתבונה, ולכן הם מ"ט ימים מיציאת מצרים עד קבלת התורה (זהר הרקיע).<sup>1</sup> פי' שזאת התבונה נעשית כלי ומושב למוחין של ז"א, והיא מתלבשת בתוך הז"א, כדי שירדו משם מוחין (זהר הרקיע). הם מ"ט גבורות דמלכות, כי נודע שה' חסדים הם מ"ט, לפי שז' חסדים הם, וכל א' כלול מכל הז', וכן מ"ט גבורות הם כמ"ש הרב בדרוש העומר, ומלכות בניינה מהגבורות וז"ש מ"ט יומין (מ"מ).

<sup>2</sup> ז"ל האר"י בדרוש השופר, וא"ת הא כתיב תרדמה על האדם ויישן ולא על הנוק' וכשמסתלקים המוחין מז"א גם נה"י דז"א שהם מוחין דמלכות מסתלקים אם כן גם היא ישנה והתשובה כי אז מאיר דל"ת של קשר של תפלין שהיא לאה בסוד מוחין עכ"ל (מ"מ).

<sup>3</sup> הם המוחין וידוע שהם י"ב ה' חסדים וה' גבורות וח"ב (זהר הרקיע).

<sup>4</sup> פי' הז"א נקרא חשן, ואפוד הוא המלכות (זהר הרקיע). שר"ל מ"ט של המלכות מקבלים מן המוחין שחקוקים בלאה שנק' חושנא, א"נ יש לפ' מ"ט יומין הם ז' היכלות דבריאה שכל א' כלול מהז' הם מ"ט והם מקבלים ממוחין דלאה לפי שהבריאה מכונה של אימא ולאה היא בחי' אימא כנודע (מ"מ).

<sup>5</sup> פי' הוא כהן גדול שהוא כנגד החכמה ולבוש חושנא ז"א כי אבא מתלבש בז"א (זהר הרקיע). הוא ז"א שמתלבש בלאה (מ"מ).

<sup>6</sup> פי' יושב על המלכות שנק' כסא (מ"מ).

<sup>7</sup> הם ארגמ"ן שסובבים המלכות (מ"מ).

<sup>8</sup> פי' שמכח החכמה ואורה הנכנס בז"א אז נעשה ראשו מושב הד' מוחין שהם חו"ב חו"ג והם ד' סמכין כי המוח הוא מושב וכסא לאור אבא (זהר הרקיע).

<sup>9</sup> פי' כל זמן שהוא רוצה נכנסין בו המוחין וכשאינו רוצה נפקין (זהר הרקיע). קאי על ד' סמכין שהם ארגמ"ן שמקבלים הארה מן לאה זהו מה שנולע"ד לפי שיטת רח"ו, אבל בפ' פקודי דף רלא כתב הזהר דחשן הוא ז"א ואפוד הוא מלכות וכו' (מ"מ).

<sup>10</sup> פי' הסמכין שהם רישא דז"א וכתר שלו שהם תר"ך אורות (זהר הרקיע).

<sup>11</sup> כמספר תר"ך אורות (רח"ו). פי' היינו צי"ץ שבמלאך הגדול יואחציציביר"ן [עני' שער היחודים פרק יב, ושער רוח"ק כז ע"א] ושם זה הוא י"ב אותיות והוא מכתר שהוא גימ' תר"ך (זהר הרקיע).

<sup>12</sup> פי' הצלם שהוא על הכתר והם ס' של צלם ד' אותיות ד' מוחין מקיפין שלו (זהר הרקיע).

<sup>13</sup> מלכות (רח"ו).

<sup>14</sup> אבא (רח"ו).



## זהר שמות

רישין דנהרין דמתפרשן מן גנתא כהאי  
אנוזא דאינון ארבע רישין קדישין לנו ומאי  
דאמר ירדתי<sup>1</sup> כמה דתנן ירד פלוני למרכבה.  
אמר ליה רבי עקיבא אי הכי הוה ליה  
למימר לאנוז ירדתי מהו אל גנתא אנוז ירדתי  
אמר ליה משום דהיא שבהא דאנוזא מה  
אנוזא ממירא וסתימא מכל סטרוי כך רתיכא  
דנפקא מגנתא סתימא מכל סטרוי מה אינון  
ארבע קרישין די באנוזא מתחברן בהאי  
גיסא ומתפרשן מהאי גיסא כך רתיכא  
מתחברן באחדותא בחדותא בשלימותא  
(בשלימו) ומתפרש כל חד בעברוי על מה  
דאתמני הדא הוא דכתיב (בראשית ב יג)  
הוא הסובב את כל ארץ החוילה הוא ההולך  
קדמת אשור וכן כולם<sup>3</sup>

אמר רבי עקיבא האי לכלוכא דהיא  
בקליפוי דאנוזא למאי רמיזא אמר ליה אף  
על גב דאורייתא לא גלי ליה בהאי גלי<sup>4</sup>

תא חזי (ס"א שקדים) מנהון מריין ומנהון  
מתיקן ורמיזא אית לון אית מארי דדינא  
קשיא ואית מארי דשירותא אבל כל רמיזא  
דגלי באורייתא חזינא דדינא הוי והכי הוה  
לירמיהו דאחזו ליה בדינא דכתיב (ירמיה א  
יא) מקל שקד אני רואה מאי שקד שקדים  
ממש וכן במטה אהרן (במדבר יז כג) ויגמול  
שקדים ומן תיבותא ממש אשתמע דהוא  
דינא קשיא דכתיב (דניאל ט יד) וישקוד  
יהויה על הרעה וכן (ירמיה שם) שוקד אני על  
דברי וכן כולם אמר ליה רבי עקיבא משמע  
כל מה דעבד קודשא בריך הוא למילף מניה  
חכמתא סגיאה דכתיב (משלי טו ד) כל פעל  
יהויה למענהו רבי אלעזר אמר מהכא דכתיב  
(בראשית א לא) וירא אלהים את כל אשר  
עשה והנה טוב מאד מהו מאד למילף מניה

כדוגמת האגוז הזה שאותם ארבעה  
ראשים קדושים לפנים ומה שאמר  
ירדתי כמו ששינינו ירד פלוני למרכבה.

אמר לו רבי עקיבא אם כך היה לו  
לומר לאגוז ירדתי מה זה אל גנתא אגוז  
ירדתי אמר לו משום שהוא שבחו של  
האגוז מה אגוז טמיר ונסתר מכל צדדיו  
כך המרכבה שיוצאת מהגן נסתרת מכל  
צדדיה ומה אותם ארבעה<sup>2</sup> קרשים  
שבאגוז מתחברים בצד זה ונפרדים בצד  
זה כך במרכבה מתחברים באחדות  
בשמחה ושלמות (ושלמות) ונפרד כל  
אחד לצידו על מה שהתמנה זהו שכתוב  
הוא הסובב את כל ארץ החוילה הוא  
ההולך קדמת אשור וכן כולם.

אמר רבי עקיבא הלכלוך הזה  
שבקליפת האגוז למה הוא רומז אמר לו  
אף על גב שהתורה לא גלתה אותו בזה  
מתגלה.

בא וראה (שקדים) מהם מרים ומהם  
מתוקים ורמז יש להם יש בעלי דין  
קשה ויש בעלי ראשית אבל כל רמז  
שגילה בתורה ראינו שהוא דין וכך הוא  
לירמיה הראו לו בדין שכתוב מקל שקד  
אני רואה מה זה שקד שקדים ממש וכן  
במטה אהרן ויגמול שקדים ומן התיבה  
ממש נשמע שהוא דין קשה שכתוב  
וישקוד ה' על הרעה וכן שוקד אני על  
דברי וכן כולם אמר לו רבי עקיבא  
משמע כל מה שעשה הקדוש ברוך הוא  
ללמוד ממנו חכמה רבה שכתוב כל פעל  
ה' למענהו רבי אלעזר אמר מכאן  
שכתוב וירא אלהים את כל אשר עשה  
והנה טוב מאד מה זה מאד ללמד ממנו  
חכמה עליונה.

<sup>1</sup> האי ירידה עלייה הוא (דע"ה ח"ב צג ע"ב).

<sup>2</sup>

<sup>3</sup> עי' ז"ח (א ע"ב): מגו סטרא (נ"א סתרא) דאת דא נפקא רתיכא חד קדישא ואיהו רתיכא גניז ולא  
אתגלייא בר כד נהיר נהירו דההיא אגוזא טמירא כדן אתגלי ההוא רתיכא וההוא רתיכא טמיר  
וגליא.

תרגום: מתוך הצד (הסתר) של האות הזו יוצאת מרכבה אחת קדושה, והמרכבה הזו גנוזה ואינה  
מתגלה, פרט לכאשר מאיר האור של אותו אגוז טמיר, אז מתגלה אותה המרכבה ואותה מרכבה  
טמירה וגלויה.

<sup>4</sup> אע"פ שלא הזכירה התורה אותה הדקה מובן מאליה הוא כי אחר שיש ד' נהרות א"כ הלכלוך הוא  
הד' (רח"ו).

## זהר שמות

### חכמתא עלאה

אמר רבי יהודה מאי דכתיב (קהלת ז יד) גם את זה לעמת זה עשה האלהים כגוונא דרקיעא עבד קודשא בריך הוא בארעא וכלהו רמיוזא למה דלעילא דכד הוה חמי רבי אבא חד אילנא דאביה<sup>1</sup> אתעביד עופא דפרח<sup>2</sup> מניה הוה בכי ואמר אי הווי בני נשא ידעי למאי רמיוזאן הווי מבזען מלבושיהון עד טבוריהון למאי דאתנשי חכמה מנהון כל שכן בשאר מה דעבד קודשא בריך הוא בארעא

כדאמר רבי יוסי אלנין אינון דאתחזי מנהון חכמתא כגון הרובא דקל פסתוקא וכדומה לון כלהו בחד רכיבא (נ"א רתיכא) אתרכבו כל אינון דעבדין פירין בר מתפוחין<sup>3</sup> רוא דא אינון בר שבילין דאתפרשן

כל אינון דלא עבדין פירין<sup>4</sup> ואינון רברבין בר מערבין דנחלא דאית להו רוא בלחודוי כגוונא דלעילא מחד יניקא יניקו וכל חד מאינון דאינהו זוטרי בר מאזובא<sup>5</sup> מאימא דא אתילידו<sup>6</sup>

כל עשבין דארעא דאתמני עליהון רברבין תקיפין בשמיא<sup>7</sup> כל חד וחד רוא בלחודוי כגוונא דלעילא ובגין כך כתיב (ויקרא יט יט) שדך לא תזרע כלאים דכל חד וחד עאל בלחודוי ונפיק בלחודוי דא הוא דכתיב (איוב לח לג) הידעת הקות שמים אם תשים משטרו בארץ וכתיב

מז/א

(ישעיה מ כו) לכלם בשם יקרא ומה (די) בכל<sup>8</sup> מה דבעלמא<sup>9</sup> רוא בלחודוי ולא בעא

אמר רבי יהודה מה זה שכתוב גם את זה לעומת זה עשה האלהים כדוגמא שברקיע עשה הקדוש ברוך הוא בארץ והכל רומז למה שלמעלה שכשהיה רואה רבי אבא עץ אחד שפריו נעשה עוף שפורח ממנו היה בוכה ואומר אם היו בני אדם יודעים למה רומזים היו קורעים מלבושיהם עד טבורם למה שנשכחה מהם החכמה כל שכן בשאר מה שעשה הקדוש ברוך הוא בארץ.

כמו שאמר רבי יוסי אותם אילנות שנראתה מהם חכמה כמו חרוב דקל פסתוק וכדומה להם כולם בהרכבה (במרכבה) אחת הרכבו כל אותם שעושים פירות פרט לתפוחים סוד אחד הם פרט לשבילים שנפרדים.

כל אותם שלא עושים פירות והם גדולים פרט לערבי נחל שיש להם סוד לבדם כדוגמא שלמעלה מיניקה אחת יונקים וכל אחד מאותם הקטנים פרט לאזוב מאם אחת נולדו.

כל עשבי הארץ שממונים עליהם גדולים תקיפים בשמים לכל אחד ואחד סוד לבדו כדוגמא שלמעלה ולכן כתוב שדך לא תזרע כלאים שכל אחד ואחד נכנס לבדו ויוצא לבדו זהו שכתוב הידעת חוקות שמים אם תשים משטרו בארץ וכתוב

לכולם בשם יקרא ומה שבכל מה שבעולם סוד בלבדו ולא רצה הקדוש

<sup>1</sup> דלויבי (שער מאמרי רש"י)

<sup>2</sup> לשון זה מוטעה שכתוב וענפא דפרד מיניה וצריך להגיהו כך ועופא דפרח מניה הוא ענין אותם העופות הגדלים מן האילן ונתלי' בחרטומיהם כנז' בהגהות סמ"ק וכנז' בדברי המפרשים שהאוכלן עובר משום שרץ העוף (שער מאמרי רש"י).

<sup>3</sup> שאינם במלכות אלא בזכר (רח"ו).

<sup>4</sup> הם היערים (רח"ו).

<sup>5</sup> הרומז ליסוד (רח"ו).

<sup>6</sup> סנדלפר"ן דעשיה (רח"ו).

<sup>7</sup> עי' עוד ופ' תרומה (קעא ע"ב) ופ' קדושים (פו סע"א) (דע"ה ח"ב כט ע"ב).

<sup>8</sup> "ומה (די) ככל" נמחק בלור יקר, ובמקומו איתא "וכל"

<sup>9</sup> כי לא לבד ענין זה בצמחים, הוא הדין בעלי חיים רמשים כל הנבראים, יש להם כיוצא בזה, אפילו ביסודות, אפילו בפרטים הנמצאים המעדנים\*## וכיוצא, הכל ענין א' בבחי' זו שיש להם רוא בלחודוי (אור יקר).

## זהר שמות

קודשא בריך הוא לגלאה לון<sup>1</sup> ולערבבא לון וקראן בשמהון בני יעקב דאינון שבטין קדישין<sup>2</sup> דאינון קיומא דעלמא על אחת כמה וכמה<sup>3</sup> הדא הוא דכתיב ואלה שמות בני ישראל

רבי יוסי ברבי יהודה<sup>4</sup> אמר אילו נאמר אלה שמות<sup>5</sup> משמע דהכי הוא השתא דכתיב ואלה שמות משמע דעל הראשונים מוסיף מה הראשונים בני יעקב אף כאן בני יעקב<sup>6</sup>

אמר רבי יהודה חס ושלום בשעתא דאמר קודשא בריך הוא (בראשית מו ג) אנכי ארד עמך מצרימה סלקא דעתך דשכינתא תיהות עמיה בההיא שעתא (אמר ליה והא כתיב אנכי ארד עמך מצרימה עמך) ממש אלא בשעתא דהות ירידה לבנוהי נחתת שכינתא הדא הוא דכתיב אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה כל זמנא דיהוי לך עלייה כביכול עלייה אית לי ובשעתא דיהוי לך ירידה כביכול אנכי ארד עמך ועד דמית יוסף וכל אחוי והות לון ירידה קמת שכינתא ונחתת עמהון כמה דנחתו אלין כך נחתו אלין אמר (ס"א רבי יוסי ברבי יהודה)<sup>7</sup> רבי יהודה מה כתיב לעיל מניה<sup>1</sup> (שם נ כו) וימת

ברוך הוא לגלות אותם ולערבב אותם וקראם בשמות בני יעקב שהם שבטים קדושים שהם קיום העולם על אחת כמה וכמה זהו שכתוב ואלה שמות בני ישראל.

רבי יוסי ברבי יהודה אמר אלו נאמר אלה שמות משמע שכך הוא עכשיו שכתוב ואלה שמות משמע שעל הראשונים מוסיף מה הראשונים בני יעקב אף כאן בני יעקב.

אמר רבי יהודה חס ושלום בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא אנכי ארד עמך מצרימה סברת ששכינה תרד עמו באותה שעה (אמר לו והרי כתוב אנכי ארד עמך מצרימה עמך) ממש אלא בשעה שהיתה ירידה לבנוי ירדה שכינה זהו שכתוב אנכי ארד מצרימה ואנכי אעלך גם עלה כל זמן שתהיה לך עליה כביכול יש לי גם עליה ובשעה שתהיה לך ירידה כביכול אנכי ארד עמך ועד שמת יוסף וכל אחיו והיתה להם ירידה כמה שכינה וירדה עמם כמו שירדו אלה כך ירדו אלה.

אמר (רבי יוסי ברבי יהודה) רבי יהודה מה כתוב למעלה ממנו וימת יוסף בן

<sup>1</sup> כאומרם הידעת חקות שמים, כנראה גלהו הקב"ה. וכן לא רצה שיהיו בערבוביא, ולכן נזהרנו שדך לא תזרע וכו' בהמתך לא תרביע בגד כלאים לא יעלה וכיוצא (אור יקר).

<sup>2</sup> הרומזים סוד "ב גבולים עליונים, והם למטה קיום והעמדת העולם, מפני שהם מרכבה לאותם ענפי הספירות (אור יקר).

<sup>3</sup> שאין ראוי שיהיו בערבוביא סתם בני ישראל, אלא שיתייחסו כל שבט ושבט בפני עצמו, ויודע כל א' לעצמו בלי ערבוביא, הה"ד ואלה שמות בני ישראל שמות כל א' וא' לעצמו (אור יקר).

<sup>4</sup> הנה כל מה שגלגל באלו הדרשות היה לפרש פסוק ואלה שמות, ופי' דקאמר ואלה שמות, כלומר ואלה שמותם, כל א' בלי ערבוביא, ואומר ואלה אינו מוסיף אלא הוא מוסיף על ענין הנבראים, כמו ששאר הנבראים לכולם בשם יקרא, כך בני יעקב, ואלה שמות, ואלה שמותם לעצמם כל א' וא' בלי ערבוביא, ור' יוסי הקשה שאין ייתור וא"ו מתתקן בזה, שאפילו יאמר אלה שמות משמע הכי (אור יקר).

<sup>5</sup> בלי ו' הוה נפקא לן הכי, כי באומרם שמות ידעינן דלכולם בשם יקרא כל א' וא' לעצמו וכו' כמבואר לעיל אם כן וא"ו יתירה לדרשא אחרינא הוא דאתא, דהיינו דלאו תוספתא לכולם בשם יקרא מוסיף כדקאמר ת"ק אלא ממש מוסיף מה הראשונים הנזכרים בספר בראשית הם גשמיים בני יעקב, כך אלו הרוחניים הם בני יעקב, שהם סוד "ב גבולים ענפים לת"ת, ורצה כי כמו שבגוף היו בני יעקב, כך בסוד המרכבה העליונה היו בני יעקב, שזכו כולם להיותם מרכבה ל"ב ענפי הת"ת. או אפשר דהכי קאמר, מה הראשונים קודם הכנסם בגלות היו כשרים בני יעקב, אף כאן בהיותם בגלות כשרים בני יעקב בלי תערובת, ובמעשיהם ג"כ דומין ליעקב, ולהאי פירושא אהדר לכל ישראל אחר שפרו וישרצו (אור יקר).

<sup>6</sup> כפשוטו לא מלאכים ממש כדברי רבי יהודה (רח"ו). ור"ל שרבי יוסי קאי אריש הפרשה שאמרנו, ואלה שמות בני ישראל הם המלאכים, בני ז"א הנק' ישראל, ולכן מקשה אלו נאמר אלה, משמע דהכי הוא. אבל כיון דכתיב ואלה, מוסיף על הראשונים, מה הראשונים הנזכרים בפרשת ויגש, הם השבטים, אף כאן הם שבטים ולא מלאכים, והיינו נשמות השבטים שירדו עם נשמת יעקב אבינו בשעת השעבוד, וכדמסיק לקמן שאמר אתחזר פרשתא דא למ"ש ר' יוסי בר יהודה (מ"מ).

<sup>7</sup> לך דלמת גורם את המוסכג.

## זהר שמות

יוסף בן מאה ועשר שנים וגו' בההיא שעתא דמית יוסף וכלהו שבטין והוה לון ירידה נחתו בני ישראל בגלותא ושכינתא ומלאכי עלאי נחתו עמהון הדא הוא דכתיב ואלה שמות בני ישראל דאינון אתוספו על קדמאי למיחת בגלותא

אמר ליה אי הכי יעקב<sup>2</sup> הוה מית או לא אמר ליה מית אמר ליה ומהו דכתיב<sup>3</sup> הבאים מצרימה את יעקב אי בחיי אימא את יעקב ואי בתר דמית יפיק מתמן את יעקב אלא תא חזי לא אמר קרא היורדים מצרימה את יעקב דעד כען<sup>4</sup> לא הות ירידה ליעקב אלא הבאים אוליפנא דאתו עמיה דיעקב<sup>5</sup> ואולו להון עד דנחתו אלין בגלותא נחתו אלין עמהון הדא הוא דכתיב ואלה שמות וגו'

רבי דוסתאי אמר בכל יומא ויומא הו אטיין ואוליין לון הדא הוא דכתיב הבאים מצרימה ולא כתיב אשר באו והיינו דכתיב הבאים מצרימה בקדמיתא את יעקב ולבתר כד הות לון ירידה איש וביתו באו ותא חזי בני יעקב כלהו הו מתין בההוא זמנא ונחתו אלין ואליין<sup>6</sup>

רבי יוסי ורבי אלעזר אמרו האי פרשתא מלין עלאין אית בה דתנן בשעתא דנחתו אלין רתיכין ומשריין קדישין דיוקניהון דשבטין דגליפין לעילא כלהו עאלן למידר עמהון הדא הוא דכתיב איש וביתו באו וכתיב ראובן שמעון לוי

מאה ועשר שנים וגו' באותה שעה שמת יוסף וכל השבטים והיתה להם ירידה ירדו בני ישראל לגלות ושכינה ומלאכים עליונים ירדו עמם זהו שכתוב ואלה שמות בני ישראל שהם נוספו על הראשונים לרדת לגלות.

אמר לו אם כך יעקב היה מת או לא אמר לו מת אמר לו ומהו מה שכתוב הבאים מצרימה את יעקב אם בחיים אמור את יעקב ואם אחר שמת הוצא משם את יעקב אלא בא תראה לא אמר הכתוב היורדים מצרימה את יעקב שעד עכשיו לא היתה ירידה ליעקב אלא הבאים למדנו שבאו עם יעקב והלכו להם עד שירדו אלה לגלות ירדו אלה עמם זהו שכתוב ואלה שמות.

רבי דוסתאי אמר בכל יום ויום היו באים והולכים להם זהו שכתוב הבאים מצרימה ולא כתוב אשר באו והיינו שכתוב הבאים מצרימה בתחלה את יעקב ואחר כך כשהיתה להם ירידה איש וביתו באו ובא וראה כל בני יעקב היו מתים באותו זמן וירדו אלה ואלה.

רבי יוסי ורבי אלעזר אמרו בפרשה זו יש דברים עליונים ששנינו בשעה שירדו המרכבות והמחנות הקדושים האלו דמותם של השבטים שחקוקים למעלה כולם נכנסו לדור עמם זהו שכתוב איש וביתו באו וכתוב ראובן שמעון לוי.

<sup>1</sup> וא"כ לעולם אמלאכים קאי (רח"ו).

<sup>2</sup> פי' ר"י בר יהודה קא מקשה לר' יהודה (מ"מ).

<sup>3</sup> פי' רבי יוסי קאמר לר' יהודה, כיון שמת יעקב כבר, אמאי קאמר הבאים את יעקב. ובשלמא לדידי ניחא, שנשמות השבטים ירדו עם נשמת יעקב אביהם בגלות כדלקמן, אלא לדידך דקאי אמלאכים, והמלאכים לא ירדו בגלות אלא אחר מיתת יעקב, אמאי כתיב את יעקב ולא אמר קרא היורדים, פי' דמשמע שמשעה שירדו לא עלו. אלא אמר הבאים, דלשון הבאים משמע באו לפי שעה ועלו (מ"מ).

<sup>4</sup> פי' וטעם שלא אמר הכתוב היורדים, מלבד שבא להשמיענו קושטא דמילתא, שבאו ועלו, עוד לפי' דמשמע משעת ביאת יעקב למצרים היתה ירידה וזה אי אפשר (מ"מ).

<sup>5</sup> ושיעור הכתוב, ואלה שמות בני ישראל, שהם המלאכים הבאים. את יעקב, לכבודו, בשעת ירידתו למצרים, ועלו אח"כ. עתה בגלות. איש וביתו באו, בקבע. ובא ר' דוסתאי לפ' הבאים בכל יום ויום לא בשעת ירידה לבד (מ"מ).

<sup>6</sup> פי' רבי דוסתאי מקיים דברי שניהם, שירדו נשמות השבטים והמלאכים, וכן ר' יוסי ור' אלעזר סברי הכי, וז"ש הה"ד איש וביתו באו, שהם המלאכים, וכתיב ראובן שמעון לוי הם נשמות השבטים (מ"מ).

## זהר שמות

דבר אחר ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב וגו' אתחזור פרשתא דא<sup>1</sup> למה דאמר רבי יוסי ברבי יהודה וכלא הוה יהודה והכל היה.

ובא וראה רבי אלעזר בן ערך כשהיה מגיע לפסוק הזה היה בוכה ששנינו אמר רבי אלעזר בן ערך בשעה שהלכו ישראל לגלות התכנסו כל נשמות השבטים למערת המכפלה צווחו ואמרו זקן זקן כאב של בנים אין<sup>2</sup> בעמל (של הגלות) של העולם הזה בניך כולם משעבדים<sup>3</sup> בפרך ועם אחר עושים בהם נקמות העולם.

באותה שעה התעוררה רוח של אותו הזקן בקש רשות וירד קרא הקדוש ברוך הוא לכל מרכבותיו ומחנותיו ומלכיהם בראשיהם וירדו כולם עם יעקב ועם שבטיו שבטים ירדו חיים עם אביהם ושבטים ירדו מתים עם אביהם זהו שכתוב ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה וגו' וכתוב ראובן שמעון לוי וגו' ובא וראה מתים היו וירדו וכתוב ויוסף היה במצרים אמר רבי אבא בזה נקרא כרחם אב על בנים.

רבי יהודה בר שלום היה הולך בדרך ורבי אבא היה עמו נכנסו למקום אחד ולנו שם אכלו כשרצו לשכב שמו ראשם באותו תל של הארץ שהיה שם קבר אחד עד שלא נרדמו קרא קול אחד מהקבר ואמר הזרע הולך לאדמה שתיים עשרה שנה היה

מז/ב  
שלא התעוררתי פרט לעכשיו שפרצוף בני אני רואה כאן.

אמר רבי יהודה מי אתה אמר לו אני יהודי ואני יושב נזוף שאיני יכול להכנס

<sup>1</sup> פי' שירדו נשמת השבטים כסברת רבי יוסי בר יהודה (מ"מ).

<sup>2</sup>

<sup>3</sup>

<sup>4</sup> נמחק במ"מ.

<sup>5</sup> פי' צער של בנינו שמצעים אותם המצריים בעולם הזה (מ"מ).

<sup>6</sup> ומלכהון (דרך אמת).

<sup>7</sup> זרע לארץ הולך, כי עתה יכו את בני עד למיתה ונקבר בארץ (רח"ו).

<sup>8</sup> ירצה, הנשמות פוקדות רוחות ונפשות לקבר לגוף כדפי' בפרשת ויחי בפסוק' והשביע בצחצחות נפשך ועצמותיך יחליץ, והצדיק הזה מפני נזיפותו (מפי עצמו) עד ירחם הקב"ה על זרעו, לא היה פוקד קברו עד היום ההוא שבנו צדיק מצרה נחלץ כדלקמן (אור יקר).

<sup>9</sup> שברח משביותו וניצל מהמות כדלקמן (אור יקר).

## זהר שמות

למיעל בגין ההוא צערא דברי דגנביה ההוא עכו"ם כד איהו הוה זעירא ואלקי ליה כל יומא וצערא דיליה דחי לי למיעאל בדוכתאי ובהאי אתרא לא אתערית בר האידינא

אמר ליה ואתון ידעין בצערא דחיי אמר ליה<sup>2</sup> שרי קברי אי לאו בעותא דילן על חיי לא יתקיימון פלגות יומא (נ"א בעלמא) והאידינא אתערית הכא דהו אמרין לי כל יומא דלעגלא ייתי ברי הכא ולא ידענא אי בחיי אי במותא<sup>3</sup>

אמר ליה רבי יהודה מאי עבידתייכו בההוא עלמא אתרניש קברא ואמר אזילו קומו דהאידינא ילקון לברי<sup>4</sup> תווחו וערקו מתמן כפלגות מיל יתבו עד דנהיר צפרא קמו למיזל חמו חד בר נש דהוה רהיט וערק והוה שתית דמא אכתפוי אחדו ביה וסח להו עובדא<sup>5</sup> אמרו ליה מה שמך אמר להו לחמא בר ליואי אמרו ומה (בר) ליואי בר לחמא הוה ההוא מיתא ומסתפינא לאשתעווי יתיר בהדיה לא אהדרו אמר רבי אבא האי דאמרו דצלותרון דמתייא מגינן על חיי מגלן דכתיב (במדבר יג כב) ויעלו בנגב ויבא עד חברון<sup>6</sup>

אמר רבי יהודה תא חזי תרין נדרין נדר קודשא בריך הוא ליעקב חד דייחות עמיה<sup>7</sup> למידר עמיה בגלותא וחד דיסקיניה מקברייה<sup>8</sup> למחמי הדוותא דסייעתא קדישא דדיירי עם בנויה<sup>9</sup> הדא הוא דכתיב (בראשית מו ד) אנכי ארד עמך מצרימה<sup>10</sup> אנכי ארד עמך

משום אותו צער של בני שגנבו אותו גוי כשהיה קטן ומלקה אותו כל יום והצער שלי דוחה אותי מלהכנס למקומי ובמקום זה לא התעוררתי פרט להיום.

אמר לו ואתם האם יודעים בצער החיים אמר לו [נשבע] 'בשר הקבר אם לא בקשותינו על החיים לא היו עומדים חצי יום (בעולם) ועכשיו התעוררתי כאן שהיו אומרים לי בכל יום שבמהרה יבא לכאן בני ולא ידעתי אם בחיים או במות.

אמר לו רבי יהודה מה מעשיכם באותו העולם רעש הקבר ואמר קומו לכו שעכשיו מכים את בני תמהו וברחו משם כחצי מיל ישבו עד שהאיר הבוקר קמו ללכת וראו איש אחד שהיה רץ ובורח והיה שותת דם על כתפיו אחזו בו וספר להם את המעשה אמרו לו מה שמך אמר להם לחמא בר ליואי אמרו ומה (בן) ליואי בר לחמא היה אותו המת ופחדו לדבר איתו יותר ולא חזרו אמר רבי אבא זהו שאמרו שתפלות המתים מגנות על החיים מנין לנו שכתוב ויעלו בנגב ויבא עד חברון.

אמר רבי יהודה בא וראה שני נדרים נדר הקדוש ברוך הוא ליעקב אחד שירד עמו לדור עמו בגלות ואחד שיעלהו מקברו לראות חדות הסיוע הקדוש שדר עם בניו זהו שכתוב אנכי ארד עמך מצרימה אנכי ארד עמך בגלות ואנכי אעלך גם עלה כנאמר והעליתי אתכם

1

2 שנשבע בשר הממונה על הקברות (רח"ו).

3 שינצל משבייתו וישתטח על קברי או ימות שם ביסוריו ויתדבק עמי (אור יקר).

4 שהיה רבו רודף אחריו להמיתו שהיה בורח מאתו (או ריקר).

5 שנגנב בקטנותו ועתה רדף רבו אחריו והוא ברח כאומרו רהיט וערק, וניצול מהשביה כמו שנתבשר אביו והיה בחיים ושמא עבר על קבר אביו ונשתטח עליו ונח נפש אביו מצעריו וכן נראה כיון שהם לא חשו לצערם לפדותו כדפי' וכבר נתבשר אביו דלעגל ייתי ברי והיינו שבא כדפי' (אור יקר).

6 ירצה שבא קבר ונשתטח בקבר האבות שיתפללו עליו על קבר שניצול מעצתם (אור יקר).

7 היינו עם נשמתו כדפי' לעיל ר' אלעזר בן ערך (אור יקר).

8 בגוף ממש לראות בישועה כאומרו כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות (אור יקר).

9 פי' העלה הקב"ה יעקב מקברו לראות המלאכים הדרים עם בניו במצרים, והיו שמחים המלאכים אע"פ שהיו בגלות, והיינו קודם שיצאו ממצרים, א"נ דכתיב יצאו כל צבאות ה' והיינו בשעת יציאה (מ"מ).

10 כת הקודמין מהמקבולים נבוכו בזה והרב החסיד מהר"ש בן אלבקץ בס' ברית הלוי כ"י האריך בזה והביא מאמרי הזהר שנראים כסותרים ומסיק דדוקא בגלות זה הוא בחי' שכינה בגלות אך במצרים לא היה בחי' זו רק שהיתה שם והאריך מאד ועפ"ז מדוקדק מ"ש לעיל בסמוך דיחות עמיה למידר דייקא (מאי"ן) (נ"א) עי' לקמן סט ע"ב ובח"א קנט ע"ב וגמ' מיגלה כט ע"א (לש"ו)

## זהר שמות

מקברותיכם עמי וכתוב ששם עלו שבטים וגו'.  
בגלותא ואנכי אעלך גם עלה כמה דאת אמר (יחזקאל לו יב) והעליתי אתכם מקברותיכם עמי וכתוב (תהלים קכב ד) ששם עלו שבטים<sup>1</sup> וגו'

דבר אחר ויקם מלך חדש על מצרים וגו' אמר רבי שמעון בההוא יומא אתיהיב ליה רשותא<sup>2</sup> לשרו של מצרים על כל שאר עמין דתנא עד דלא מית יוסף לא אתיהיב שלטנו לשלטנא דמצרים על ישראל כיון דמית יוסף כדן ויקם מלך חדש על מצרים ויקם כמאן דהוה מאיך וקם.

(ויקם מלך חדש וכו') רבי יצחק פתח עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו עד שהמלך זה הקדוש ברוך הוא זהו שכתוב כה אמר ה' מלך ישראל ויהי בישרון מלך במסבו בין כנפי הכרובים נרדי נתן ריחו שגרמו להסתלק מביניהם.  
(ויקם מלך חדש וכו') רבי יצחק פתח עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו עד שהמלך זה הקדוש ברוך הוא זהו שכתוב כה אמר ה' מלך ישראל ויהי בישרון מלך במסבו בין כנפי הכרובים נרדי נתן ריחו שגרמו להסתלק מביניהם.

דבר אחר עד שהמלך במסבו בעוד שהקדוש ברוך הוא היה נותן תורה לישראל שכתוב ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל וגו' בעוד שהיה כותב תורה לישראל הוציאו ריחם הטוב ואמרו אלה אלהיך ישראל.

דבר אחר עד שהמלך במסבו בעוד שהיה הקדוש ברוך הוא יורד על הר סיני לתת תורה לישראל נרדי נתן ריחו שכתוב נעשה ונשמע.

רבי תנחום אמר לכל אומה ואומה יש שר למעלה וכשנותן הקדוש ברוך הוא

<sup>1</sup> פי' שהביא ראה תחלה שעלה מקברו, ולא פי' על מה היתה עלייתו, ולזה הביא פי' ששם עלו שבטים, לומר שעליה זו היתה כדי לראות בשמחת בניו בג'ש דעלייה עלייה, א"נ בא לומר שגם השבטים עלו מקברם לראות בשמחת בניהם (מ"מ).

<sup>2</sup> ירצה שליטה לשרו של מצרים על כל האומות, ובעוד יוסף בחיים היה היחוד בקדש, והשר משועבד היחוד בקדש, והשר משועבד תחת הקדושה (אור יקר).

<sup>3</sup> ירצה שישראל במעשיהם בגילולי מצרים גרמו קימת מלך חדש, שאילולי כן מעולם, לא זה שכינה ולא שלטא ביה אומה, אפילו רגע, שהרי ד' מאות שנה נגזרו, וכמה עברו מהם שלא שלטו בהם המצרים (אור יקר).

<sup>4</sup> שהיה מלך בישראל אפילו קודם גלות מצרים, הה"ד מלך ישראל וגואלו קודם היה מלך, ואח"כ גואלו ע"י משה רבינו ע"ה (אור יקר).

<sup>5</sup> אימתי קאמר ויהי, אלא קודם גלות מצרים, וכמו שגרמו בבית שני (אור יקר).

<sup>6</sup> למטה בבית המקדש היה בין כנפי כרובים הידועים למעלה עמהם במצרים, וגרמו לאסתלקא, וגלתה שכינה במקדש, וכמוהו לישראל במצרים (אור יקר).

<sup>7</sup> הוא העון (אור יקר).

<sup>8</sup> הרע ונסתלק, ופי' הב' נרדי הוא טוב, "נתן", שבק ולא נסתלקה שכינה, ופי' הג' נרדי הוא טוב נתן כמשמעו והכל לטובה (אור יקר).

## זהר שמות

שליטה לזה מוריד את זה וכשנותן שליטה לאותו שר אין לו שליטה אלא משום ישראל זהו שכתוב היו צריה לראש.

רבי יצחק אמר ישראל הם כנגד כל שאר עמים מה שאר העמים הם שבעים אף ישראל הם שבעים זהו שכתוב כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים ומי ששולט על ישראל כאילו שולט על כל העולם.

רבי אבא אמר מכאן ובני ישראל פרו וישרצו וגו' הרי שבעה וכל דרגה (עולה) לעשרה הרי שבעים מה כתוב אחריו ויקם מלך חדש על מצרים.

אמר רב הונא למה השתעבדו ישראל בכל האומות בשביל שישאר בהם העולם שהם כנגד כל העולם וכתוב ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד ומה הוא אחד אף ישראל אחד שכתוב גוי אחד בארץ מה שמו אחד ונפרד בשבעים אף ישראל אחד ונפרד בשבעים.

רבי יהודה פתח תחת שלוש רגזה ארץ וגו' תחת עבד כי ימלוך ששנינו

יז/א

אין לך אומה שפלה ונקלית ובזויה לפני הקדוש ברוך הוא כמו המצרים והקדוש ברוך הוא נתן להם שליטה בשביל ישראל ושפחה כי תירש גברתה זו הגר שהולידה את ישמעאל שעשה כמה רעות לישראל ושלט בהם וענה אותם בכל מיני ענויים וגזר עליהם כמה

<sup>1</sup> לשלוט על כל הכיפה אלא ע"י היותו שולט על כל ישראל כענין שליטת נבוכדנצר, ורומה הרשעה היינו היו צריה לראש לכל העולם (אור יקר).

<sup>2</sup> הם בקדש אוחזים שבעים ענפים קדושים, שהם משתלשלים ונמשכים מעלה לעלול, עד יניקת שבעים שרים מבחוץ (אור יקר).

<sup>3</sup> הנה אוחז בתוכו כל המקורות העליונים ששכינה עם ישראל בגלות נמצאו כל השרים יונקים מתחת ידו, כיון שמקור הברכות מתלבש בו, והיינו שבעים נפש, מרכבה לשבעים ענפים, שהם מתפשטים מ"ב גבולים, שהם ענפים ל"ק (אור יקר).

<sup>4</sup> דחיקא ליה כי אותם השבעים נפש היו בחיי יעקב ואין משם ראייה שבגלותם יהיו בסוד שבעים (אור יקר).

<sup>5</sup> זה פליג אמ"ד לעיל דף יד שהם ו' דרגין, והתם חשיב מאד מאד, כאלו תיבה אחת, והכא חשיב להו ב' תיבות (מ"מ).

<sup>6</sup> (מנהון בעלמא) נוסף בדרך אמת.

<sup>7</sup> הם שבעים שמות הבינה (רח"ו).

<sup>8</sup> מפני גילוייהם ושיקוציהם ושטופים בזמה כמפורסם בכתובים (אור יקר).

<sup>9</sup> בניה שולטים על בניה של שרה (אור יקר).



## זהר שמות

שולטים עליהם ואינם מניחים להם לעמוד בדתם ואין לך גלות קשה לישראל כמו גלות ישמעאל

רבי יהושע הוה סליק לירושלם והוה אזיל באורחא המא חד ערבאה דהוה אזיל באורחא ובריה עמיה פגעו ביודאי חד אמר לבריה האי יודאי געלא דמאים ביה מריה נוול ליה ורקיך ליה בדיקניה שבע זמנין דאיהו מזרעא דראמין דאנא ידענא דמשעבדן בהו שבעין עמין אזל בריה ואחיד בדיקניה אמר רבי יהושע ראמין ראמין<sup>2</sup> גוזרנא על עלאין דיחתון לתתא עד לא סיים אתבלעו באתריהון

רבי יצחק פתח (שיר ב יז) עד שיפוח היום ונסו הצללים וגו' עד שיפוח היום האי קרא על גלותא דישראל אתמר דאינון ישתעבדון בגלותא עד שיסתיים ההוא יומא דשולטנותא דאומין דתנן אמר רבי יצחק אלף שנין<sup>4</sup> הוא שלטנותא דכל אומין כחדא עליהו דישראל ולית לך אומה דלא ישתעבד בהון ויומא חדא<sup>5</sup> הוא לקבליה דכתיב (זכריה יד ו) והיה יום אחד הוא יודע ליהויה וגו'

דבר אחר עד שיפוח היום קדם שיפוח אותו יומא דאומין ונסו הצללים אינון שולטנין דשלטו עליהו אלך לי אל הר המור<sup>7</sup> אמר קודשא בריך הוא אלך לי לנערא<sup>8</sup> האומות מירושלם<sup>9</sup> דהוא הר המור כמה דכתיב בהר המוריה אשר בירושלם ואל גבעת הלבונה דא בי מקדשא די בציון<sup>10</sup> דכתיב ביה (תהלים מח ג) יפה נוף משוש כל הארץ הר

שמדות ועד היום הם שולטים עליהם ואינם מניחים להם לעמוד בדתם ואין לך גלות קשה לישראל כמו גלות ישמעאל.

רבי יהושע היה עולה לירושלים והיה הולך בדרך ראה ערבי אחד שהיה הולך בדרך ובנו עמו פגשו ביהודי אחד אמר לבנו היהודי הזה געל שמאס בו אדונינו נוול אותו ויתירק לו בזקנו שבע פעמים שהוא מזרע של רמאים שאני ידעתי שמשעבדים בהם שבעים עממים הלך בנו ותפס בזקנו אמר רבי יהושע רמאים רמאים גוזרני על העליונים שירדו למטה עד שלא סיים נבלעו במקומם.

רבי יצחק פתח עד שיפוח היום ונסו הצללים וגו' עד שיפוח היום פסוק זה נאמר על גלות ישראל שהם ישתעבדו בגלות עד שיסתיים אותו יום של שלטון האומות ששנינו אמר רבי יצחק אלף שנים הוא שלטון האומות כאחד על ישראל ואין לך אומה שלא תשתעבד בהם ויום אחד הוא כנגדו שכתוב והיה יום אחד הוא יודע לה' וגו'.

דבר אחר עד שיפוח היום קדם שיפוח אותו יום של האומות ונסו הצללים אלו שלטונים ששלטו עליהם אלך לי אל הר המור אמר הקדוש ברוך הוא אלך לי לנער את האומות מירושלים שהוא הר המור כמו שכתוב בהר המוריה אשר בירושלים ואל גבעת הלבונה זה בית המקדש שבציון שכתוב בו יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון וגו' (אמר רבי

1

<sup>2</sup> פי' עליונים עליונים, דבר כנגד העליונים יקיימו גזירתו והם השולטים על העולם כדי לעשות נס חוץ מן הטבע (אור יקר).

3

<sup>4</sup> כענין אוכלים כל ארבע דהיינו שנות אלף הרביעי, ובעונותינו נתוספו עליהם מה שנתוספו, מפני שאנו נותנים להם כח, או בזכות ברית ישמעאל (אור יקר).

<sup>5</sup> כאומרו כי אלף שנים בעיניך (אור יקר).

<sup>6</sup> לפי' הראשון עד שיעבור וישתלם מכל וכל, מפני ששליטתם יום שלם כדמפרש ואזיל שלא פחת להם הקב"ה שליטה מיום א' שהוא יום שלם, ולפי' הב' עד בעוד בתוך היום קודם שישקע שמשו והיינו אומר "קודם" (אור יקר).

7

<sup>8</sup> ממלת לי מייתי ראייה לתועלת לבער שונאי (או ריקר).

<sup>9</sup> נק' יסוד ועטרה דנוק' חדר ופרוזדור (רח"ו). ור"ל דהר המור שהיא ירושלים היא העטרה וגבעת הלבונה שהוא ציון הוא יסוד כנז' בדברי הרב (מ"מ).

<sup>10</sup> ועם היות שבית המקדש נקבה ציון זכר (אור יקר).

## זהר שמות

יהודה) כמו שנאמר לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה כמו זה שאוחז בטלית לנער ממנה טנופת.

ציון וגו' (אמר רבי יהודה) כמה דאת אמר (איוב לה יג) לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה כהאי דאחיד בטלית לנערא מנופא מנה

אמר רבי יוסי עתיד הקדוש ברוך הוא להתגלות בירושלים שלמטה ולטהר אותה מטנופי העמים עד שלא ישתלם אותו היום של האומות שאמר רבי חייא אין שלטון לאומות על ישראל אלא יום אחד בלבד שהוא יומו של הקדוש ברוך הוא והוא אלף שנים זהו שכתוב נתנני שוממה כל היום דוה יום אחד בלבד ולא יותר. אמר רבי יוסי אם ישתעבדו יותר לא על פי גזירת המלך הוא אלא על שלא רוצים לחזור אליו וכתוב והיה כי יבואו עליך כל הדברים האלה וגו' וכתוב אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך וגו'.

אמר רבי יוסי עתיד הקדוש ברוך הוא להתגלות בירושלים שלמטה ולטהר אותה מטנופי העמים עד שלא ישתלם אותו היום של האומות שאמר רבי חייא אין שלטון לאומות על ישראל אלא יום אחד בלבד שהוא יומו של הקדוש ברוך הוא והוא אלף שנים זהו שכתוב נתנני שוממה כל היום דוה יום אחד בלבד ולא יותר. אמר רבי יוסי אם ישתעבדו יותר לא על פי גזירת המלך הוא אלא על שלא רוצים לחזור אליו וכתוב והיה כי יבואו עליך כל הדברים האלה וגו' וכתוב אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך וגו'.

ויאמר אל עמו הנה עם בני ישראל אמר רבי שמעון תא חזי דהא על כל פנים<sup>5</sup> מלאכא שלטונא דממנא על מצראי הוה והכי הוא דרובא דפרשתא לא אתמר אלא מלך מצרים סתם והיינו ממנא רברבא על מצראי פרעה מלך מצרים פרעה ממש.

אמר רבי שמעון לפיכך כתוב ויאמר כלומר אכניס בלבהון מלתא דא כמה דאת אמר (ש"ב טז י) כי יהו"ה אמר לו קלל את דוד ויאמר אל עמו הנה עם בני ישראל אמר רבי שמעון תא חזי דהא על כל פנים<sup>5</sup> מלאכא שלטונא דממנא על מצראי הוה והכי הוא דרובא דפרשתא לא אתמר אלא מלך מצרים סתם והיינו ממנא רברבא על מצראי פרעה מלך מצרים פרעה ממש.

<sup>1</sup> הכנפים הם אוחזים שאין הקלי' אוחזות אלא בפנים לבד מבחוץ (אור יקר).

<sup>2</sup> כפי' הב' שפי' ר' יצחק (אור יקר).

<sup>3</sup> הענין כי הגלות היה על עון עונותינו, אם בעגל אם בבית עצמו באותו הדור. ואז נגזר על ישראל אלף שנה. ואפילו ייטיבו דרכם בדרך בינוני זכו האומות באלף שנה, ועליו נאמר אם תעירו ואם תעוררו אפילו בתפלה. אמנם מאלף ומעלה תלוי בתשובה, מפני שעכבו על עון הדור ההוא בעצמו שאינם זוכים לגאולה. וזה בן דוד בא או בדור שכולו זכאי, מאלף שנה ומעלה. או בדור שכולו חייב, בעתה הידועה. ואז נגאלו ישראל ח"ו בחימה שפוכה וישארו א' מעיר ושנים ממשפחה, וראיה שיש זמן שאינו בא, זמן שבא בתשובה, הוא מלשון אחרית הימים, מכלל שאם אינו באחרית, אפילו אם ישובו לא תקובל תשובתם (אור יקר).

<sup>4</sup> ועתה אין ספק שיש לו עת שלא יוסיף והם הזמנים שפי' לעיל ותשלום זמן אחרית הימים הוא בשנת שמנה מאות ושנים ועשרים לאלף החמישי, ומאז ועד עתה נמשך הגלות בעון הדורות שאינם שבים, ולא ימשך אלא עד ח"ת לאלף הששי בתחיית המתים ויקדם הגאולה מה שיקדם כדלעיל, ומי שימצא באותה שעה בלי תשובה אוי לרוע מזלו שיתבטל הווייתו (אור יקר).

<sup>5</sup> ירצה בין נאמר שפרעה קבצם, ואמר ונתלבש בו השר לאומרו, בין לא נתלבש בו השר, אלא שבכולם נתלבש יחד. ואמר במחשבת כולם סוף סוף אין להימלט, שיהיה ממש השר, ולזה הקשה לא' הפי' שאם לא שנתלבש בפרעה היאך אמרו השר להם (אור יקר).

<sup>6</sup> וכי בנבואה אמר לו שיחטא, או נביא היה, אלא הכוונה שמגלגלין חובה על ידי חייב. והשם נתן בלבו יסורין אלו לדוד, והמחשבה נקראת אמירה, דכתיב ויאמר המן וכיוצא ממנו, אינו לשון רבים מדברים בעדם, אלא על היחיד הנזכר שהוא השר שהכניס בלבם שיאמרו עליו כן, ואם כן אומרו עם בני ישראל, הכוונה ג"כ על שר שלהם, והיינו שממש נתחכמו כנגדו יושב בשמים. ואם תאמר היאך

## זהר שמות

מחשבת הלב בלבד וכן (אסתר ו ו) ויאמר  
המן בלבו וכן (בראשית יז יז) ויאמר בלבו  
הלבן מאה שנה אוף הכא נמי אכנים  
מחשבתא בלבהון דאמרו רב ועצום ממנו  
מאי ממנו רצונו לומר ממנא! דילהון אינון  
אמרו בלביהו דחילא ותוקפא דילהון  
רברבא ותקיפא ממנו משולטנא דילהון

רבי יצחק אמר כל אומין דעלמא (בר  
ישראל) משכיין תוקפא משריהון וישראל  
נגדין חיליהון מקודשא בריך הוא ואינון  
אתקרון עמא דיהויה ולא עמא דשולטנא  
רבי יהודה אמר הכא אתקרון עמו דכתיב  
ויאמר אל עמו והתם כתיב (שמות ג ז) ראה  
ראיתי את עני עמי ממש ישראל אקרון  
עם יהויה ושאר אומין אקרון עמו דשולטנא  
דילהון דכתיב (מיכה ד ט) כי כל העמים ילכו  
איש בשם אלהיו ואנחנו נלך בשם יהויה  
אלהינו לעולם ועד

אמר רבי אבא האי פסוקא הוה ליה למימר  
(הנה עם ישראל או) בני ישראל רב ועצום  
ממנו (אלא)<sup>2</sup> מהו עם בני אלא עם בני ישראל  
ממש<sup>3</sup> מההוא ישראל דלעילא דחשיבו דעם  
בני ישראל הוה ולא עם יהויה וכתיב ויקוצו<sup>4</sup>  
מפני בני ישראל ולא כתיב מפני

יז/ב

עם בני ישראל אלא מפני בני ישראל ממש

רבי יוחנן הוה קאים קמיה דרבי יצחק אמר  
מה חמא בלק למימר (במדבר כב יא) הנה  
עם יצא ממצרים ולא אמר הנה עם בני

מחשבת הלב בלבד וכן ויאמר המן בלבו  
וכן ויאמר בלבו הלבן מאה שנה אף כאן  
גם הכניס מחשבה בלבם שאמרו רב  
ועצום ממנו מה זה ממנו רצה לומר  
ממונה שלהם הם אמרו בלבם שחיל  
ותוקף שלהם גדול ותקיף ממנו  
מהשלטון שלהם.

רבי יצחק אמר כל אומות העולם (חוץ  
מישראל) מושכים כחם משריהם  
וישראל מושכים כחם מהקדוש ברוך  
הוא והם נקראים עם ה' ולא עם של  
השלטונים רבי יהודה אמר כאן נקראו  
עמו שכתוב ויאמר אל עמו ושם כתוב  
ראה ראיתי את עני עמי עמי ממש  
ישראל נקראו עם ה' ושאר האומות  
נקראו עמו של השליט שלהם שכתוב כי  
כל העמים ילכו איש בשם אלהיו ואנחנו  
נלך בשם ה' אלהינו לעולם ועד.

אמר רבי אבא פסוק זה היה לו לומר  
(הנה עם ישראל או) בני ישראל רב  
ועצום ממנו (אלא) מהו עם בני אלא עם  
בני ישראל ממש מאותו ישראל  
שלמעלה שחשבו שעם בני ישראל היו  
ולא עם ה' וכתוב ויקוצו מפני בני  
ישראל ולא כתוב מפני

עם בני ישראל אלא מפני בני ישראל  
ממש.

רבי יוחנן היה עומד לפני רבי יצחק  
אמר מה ראה בלק לומר הנה עם יצא  
ממצרים ולא אמר הנה עם בני ישראל

---

אפשר לייחד ענין זה בשרים שהם מלאכים קטנים יחשבו שהם אלוה, וי"ל כמה שפי' שיש כח  
חיצוני מורד ואומר שאיתו היכולת, וזה השר כיוצא בו חיצוני מורד, דאי לא תימא הכי, שרו של  
סנחריב שרו של נמרוד וכיוצא, שעשו עצמן אלהות, וכן טיטוס שחשב הרג את עצמו, הכל מתכונה  
רעה שבשר (אור יקר).

<sup>1</sup> מממנא (דכך אמת).

<sup>2</sup> לא מופיע בדכך אמת.

<sup>3</sup> פי' שחשבו ישראל הם תחת המלאכים שנק' בני ישראל בני זעיר, ולכך אמרו, הנה עם בני  
ישראל, עם שתחת המלאכים. וכתוב, ויקוצו מפני בני ישראל, פי' לא היו מתפחדים אלא  
מהמלאכים, שהם מושלים על ישראל כפי דעתם, כמ"ש בזהר דף יח ע"א, ויקוצו מפני בני ישראל,  
דהו מתעקצי ממלאכי השרת. ואחרים פירשו כי ז"ן הם בני יש"ס ותבונה, כי הם הוציאו אותם,  
כמ"ש בפי' ויחי, תרין בנין אית ליה לקב"ה ואינון ת"ת ומלכות, והיהודים נק' על שם ו"ק שהם בניו  
של ישראל, וז"ש דחשיבו מצראי שהיהודים הם עם של בני ישראל שהם ז"ן, ולא עם הו"ה שהם  
יש"ס אבא, ויקוצו מפני ז"ן, ואין פי זה מחוור (מ"מ).

<sup>4</sup> שהקדושה עוקצם ואל שהם משיגים בה אלא שנלחצים מהקדש ואינם יודעים ממה (אור יקר).

## זהר שמות

ישראל (אלא) אמר לו רבי יצחק בלק מכשף גדול היה וכן דרך המכשפים לקחת דבר שאין בו חשד וכן אין מזכירים לעולם שם אביו של אדם אלא שם אמו דבר שאין בו חשד. שכן דרך השדים שמעיינים באותו דבר שאומרים להם אם הוא כוזב מודיעים לו דברים כוזבים ואם הוא אמת כל מה שאומרים לזמן קצר אמת הוא כל שכן לעשות מעשה

רבי אחא אמר בלק לקח דרך של קלון הנה עם יצא ממצרים כלומר שאין אנו יודעים ממי הם.

אמר רבי יוחנן מפני מה העם של הגדולים שמורים ועמו של הקדוש ברוך הוא אינם שמורים אמר רבי יצחק אין דומה עני לעשיר העני צריך לשמור את שלו העשיר לא שומר את שלו וכל שכן שישראל הם ממלך שאוהב אמת ודין זהו ראשון עושה באנשי ביתו שרוצה שהם יהיו שמורים מחטא יותר מכולם זהו שכתוב רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה וגו'.

רבי יוסי יצא לדרך והיה רבי אחא בר יעקב הולך עמו עד שהיו הולכים שתק רבי יוסי והרהר בדברי העולם ורבי אחא הרהר בדברי תורה (עד שהיו הולכים) ראה רבי יוסי נחש אחד שהיה

1 נמחק בדרך אמת.

2 כדי שאם ישכף בלעם יחולו הכשפים אמר תזכירם בשם עם יצא ממצרים (אור יקר).

3 דהיינו כישופי בלעם (אור יקר).

4 אפשר שאינם יודעים בני מי, אם ישראל אם המצריים, ואפשר דהכי קאמר, הם הפקר, עבדים וצאים מתחת רשות רבם, שאין להם אדון, שעדיין לא קנו אדון לעצמם (אור יקר).

5 הם בשמירה מן הפגעים, ואם בא עליהם מלחמה השר לוחם מלחמותם (אור יקר).

6 שהם בגלות ובצרות רבות ורעות כאלו לא נטירין (אור יקר).

7 שאין לו יכולת להרבות כהקב"ה ארבה אותם כצאן אדם, וכן הרף ממני ואעשה אותך אמנם השר אין לו אלא על דרך הטבע, ואם יאבדו כל טבע לא ימלא חרבתו בכמה שנים (אור יקר). פי' לפי שאין בני אדם יראים ממנו אבל העשיר הכל יראים ממנו ולכך לא נטיר ובנמשל ג"כ כל הנוגע בישראל מפחד ממנו יתברך שעתידי לנקום נקמתם (מ"מ).

8 הקב"ה חותמו אמת, לכך צריכים אומתו שיהיו באמת ואם לאו לוקים, אמנם השרים הם מהטומאה והשקר, לכך אם אומתו יתדבקו בשקר והטומאה אינו, ולא שיהיו כך כל מציאתם בשלוח, אלא מאריכים עד שתתמלא סאתם, וישראל פוקד עליהם מיד (או ריקר).

9 עי' זהר ח"ג צט ע"ב, שעל אף שכתוב אני ה' אוהב משפט, עכ"ז, אהבת בניו מנצח לרחם בדין ברה"ה. ועי' בהגר"א בתיקו"ז קמה ע"א: סט' דיעקב זרע אמת שמכריע בין הקצוות והוא אורך ורוחב וזהו אמת שמסכים הגבו' עם חסד האורך עם הרוחב וכן בענין הת"ת שמסכים החסד עם הגבורה שחסד שכולו חסד אף לרשעים וזהו אינו אמת וכן בגבורה מדקדק מאד אבל כאן אמת שה' אוהב משפט ובעל הרחמים ושם מצדיק.

10 לא היה גשמי אלא שטן וברח, ועכ"ז הלקהו והיינו הדם השותת ולא שנוגע בו החצוני אלא שגרם לו, וזה מקדושת ר' יוסי שבא לו העונש שלא בפגיעת הנחש החצוני בו ממש (אור יקר). עי'

## זהר שמות

רבי יוסי לרבי אחא הזית האי הויא דרהיט אבתראי אמר ליה רבי אחא אנא לא חמינא ליה רהט רבי יוסי וחויא אבתרוי נפל רבי יוסי ודמא שתת ונחת מחוטמוי שמע דהווי אמרין רק אתכם ידעתי<sup>1</sup> מכל משפחות האדמה וגו' אמר רבי יוסי ומה על שעתא חדא כך מאן דמתייבאש מנה על אחת כמה וכמה?<sup>2</sup>

פתח ואמר (דברים ב ז) כי יהויה אלהיך ברכך בכל מעשה ידיך ידע לכתך וגו' המוליכך וגו' נחש שרף ועקרב וגו' נחש שרף למה הכא אלא לקחת עונשן מישראל כל זמן שמתפרשין מן עין החיים דכתיב (שם ל ב) כי הוא חיך ואורך ימך<sup>3</sup>

תא חזי אמר רבי חייא כתיב (משלי יג כד) הושך שבטו שונא בנו וגו' וכתיב (מלאכי א ב) אהבתי אתכם אמר יהויה וכתיב (שם ג) ואת עשו שנאתי מהו שנאתי דכתיב הושך שבטו שונא בנו כלומר שנאתי אותו ועל כן השכתי שבט מהם כל שכן וכל שכן תלמידי חכמים<sup>4</sup> דלא בעי קודשא בריך הוא דיתפרשון מעין החיים אפילו רנעא חדא

ויאמר אל עמו יהב להון עיטא<sup>1</sup> למעבד עמהון בישא אמר רבי תנחום ידעון הווי<sup>2</sup> מצראי באצטגנינות דלהון שסופן למלקי בנין ישראל ולכך אקדים שולטנא דלהון

רץ אחריו אמר רבי יוסי לרבי אחא ראית את הנחש הזה שרץ אחרי אמר לו רבי אחא אני לא ראיתי אותו רץ רבי יוסי והנחש אחריו נפל רבי יוסי ודם שתת וירד מחוטמו שמע שהיו אומרים רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה וגו' אמר רבי יוסי ומה על שעה אחת כך מי שמתייאש ממנה על אחת כמה וכמה.

פתח ואמר כי ה' אלהיך ברכך בכל מעשה ידך ידע לכתך וגו' המוליכך וגו' נחש שרף ועקרב וגו' נחש שרף למה כאן אלא לקחת עונשן מישראל כל זמן שפורשים מעץ החיים שכתוב כי הוא חיך ואורך ימך.

בא וראה אמר רבי חייא כתוב חושך שבטו שונא בנו וגו' וכתוב אהבתי אתכם אמר ה' וכתוב ואת עשו שנאתי מה זה שנאתי שכתוב חושך שבטו שונא בנו כלומר שנאתי אותו ועל כן השכתי שבט מהם כל שכן וכל שכן תלמידי חכמים שהקדוש ברוך הוא לא רוצה שיפרשו מעץ החיים אפילו רגע אחד.

ויאמר אל עמו נתן להם עצה לעשות עמהם רע אמר רבי תנחום יודעים היו המצריים באצטגנינות שלהם שסופן ללקות בגלל ישראל ולכן הקדים השליט<sup>5</sup> שלהם לעשות עמם רע.

בהגרא בספד"צ לו ע"ב: חויא דרהיט בש"ע דילוגין - הוא התנין נחש כידוע, וכמו שהתנין העליון חוורא דרישא מתפשט ממנו ש"ע רבוא עלמין אורכא דאנפין, כמ"ש בא"ר (דף קכח ע"ב) וכמש"ל (יא ע"ג), כן הוא התחתון רהיט ש"ע דילוגין, והן ע"ס דמסאבותא, שלש ראשונות בסוד מאות, וז' האחרונות בסוד עשירות כנ"ל.

<sup>1</sup> כמו שהיה אומר ר"ש, והשתא לית ליה לקב"ה בעלמא אלא אנן העשרה חברים שהיו אחר האדרא שבעה והם דבקים יותר משאר חכמי ישראל והיו צריכים שלא להפריד המחשבה אפילו רגע (אור יקר).

<sup>2</sup> עי' פרדס רמונים (שער לב פרק א): והרי מתוך המאמר הזה אנו למדים שבחם שמעולם לא היו מפסיקים מתורתם אפ"י רגע. ועל כך נענש ר' יוסי והטעם כדפי' כי בהיותם עוסקים בתורה ובמצות גודל ההשפעה היה נשפע על ידם והעולם בנחת וכמו שאמר הרשב"י ע"ה עליו ועל חבירו אנן ז' עיני ה' אנן לרמוז שעל ידם היתה השכינה מתייחדת בשבעת הימים ומטעם זה בהפסיקם רגע יחסר השפע ההוא ח"ו ונמצא חוסר ההשפעה למעלה ולכן נענשים ברגע. וזהו שראה הנחש העקלתון רץ אחריו ור' אחא לא ראה אותו. לרמוז שעל בטול תורתו של ר' יוסי בא וזהו ששמע רק אתכם ידעתי וכו' ע"כ אפקוד עליכם.

<sup>3</sup> הענין שהתורה היא עץ החיים בת"ת והיינו בסוד היותו מלמעלה בסוד החכמה ולכן הוא נמשך מא"א, והיא חיים המתפשטין בתוך הספירות, וכן כשיש דין בהן הוא סוד קצר אפים, חוטמא קמיטא דז"א בסוד הדין וחרון אף, מיד ע"י התורה מתפשט ארוכה ומרפא מהכתר והימים הקצרים שהם שש למטה מתארכים והיינו ואורך ימך וכשאר הם מתרחקים מחיים ואורך ימים מיד הגבורה מעוררת קצר הימים, קצר אפים, ומיתה נחש ושרף שהכל נקשר בסוד הדין (אור יקר).

<sup>4</sup> הם ב"ן שאר העם הם כישראל בין שאר אומות (אור יקר).

## זהר שמות

### למעבד עמהון ביש

רבי יצחק פגע בההוא טורא וחמא חד בר נש דהוה נאים תחות חד אילן יתיב תמן אדהוה יתיב חמא ארעא דמתחלחלא ואתבר ההוא אילנא ונפל וחמא בקיעין גומין בארעא וארעא סלקא ונחתא

אתער ההוא נברא צווח לקבליה דרבי יצחק ואמר ליה יודאי יודאי בכי ונהים דהאינא מקימין ברקיעא חד רברבא ממנא שלטנא עלאה והוא זמין למעבד עמכון ביש סגי והאי רגשא דארעא בגיניכון הוה דכל זמנא דרגשא ארעא כד קם ממנא דיעביד עמכון בישא

תווה רבי יצחק ואמר ודאי כתיב (משלי ל כא) תחת שלש רגזה ארץ וכתוב תחת עבד כי ימלוך ממנא דהוה (ממנא<sup>3</sup>) תחות שלטנא אחרא ומליך ויהבין ליה שלטנא וכל שכן כד שליט בישראל

אמר רבי חמא בר גוריא כד אנה לישראל תחות שלטנותא דאומין יתיב ונעי ובכי<sup>4</sup> הדא הוא דכתיב (ירמיה יג יז) במסתרים תבכה נפשי אמר רבי יוסי במסתרים דווקא<sup>5</sup> רבי יהודה עאל לגביה דרבי אלעזר אשכחיה דהוה יתיב וידיה בפומיה והוה עציב אמר ליה במאי

יח/א

קא עסיק מר אמר ליה דכתיב (משלי טז טו) באור פני מלך חיים<sup>7</sup> אי טרנא<sup>8</sup> עציב וכל שכן דגעי ובכי שמשוי מאי עבדי<sup>9</sup> הדא הוא

רבי יצחק פגש באותו הר וראה איש אחד שהיה יושן תחת האילן א' יושב שם עד שהיה יושב ראה שהארץ מתחלחלת ונשבר אותו אילן ונפל וראה בקיעים וגומות בארץ והארץ עולה ויורדת.

התעורר אותו האיש וצווח כנגד רבי יצחק ואמר לו יהודי יהודי תבכה ותנהם שהיום מעמידים ברקיע גדול ממונה אחד שליט עליון והוא עתיד לעשות עמכם הרבה רע ורעידת האדמה הזאת היתה בגללכם שכל פעם שרועדת הארץ כשקם ממונה שיעשה עמכם רע.

תמה רבי יצחק ואמר ודאי כתוב תחת שלוש רגזה ארץ וכתוב תחת עבד כי ימלוך ממונה שהיה (ממונה) תחת שלטון אחר ומלך ונתנו לו שלטון וכל שכן כששולט בישראל.

אמר רבי חמא בר גוריא כשהניח את ישראל תחת שלטון האומות יושב וגעה ובכה זהו שכתוב במסתרים תבכה נפשי אמר רבי יוסי במסתרים דוקא.

רבי יהודה נכנס אל רבי אלעזר ומצאו שהיה יושב וידו בפיו והיה עצוב אמר לו במה

עוסק מר אמר לו שכתוב באור פני מלך חיים אם<sup>6</sup> האדון עצוב וכל שכן שגועה ובוכה מה יעשו שמשו זהו

<sup>1</sup> רמז למה שפירש לעיל ר"ש שהשר נתן בלבם עצת רשע להרע לישראל ולרבי תנחום הקשה כי היאך השר היודע עתיד, שבלי ספק הקב"ה יתבע עלבונם השיאם עצה כזו, ואם הם עצמם היאך עלה בלבם שטות זה חוטאים ללא תועלתם (אור יקר).

<sup>2</sup> ואמרו כיון שאין תועלת בהם ולא בטובתם שסוף נלקה מהם נרע להם כל מה שנוכל ונגקם מהם קודם וזהו טעם השר עצמן (אור יקר).

<sup>3</sup> ירצה יקרא אותו שר שמקימין עבד מפני שהיה משועבד תחת יד שר אחר והקימוהו להרע לישראל (אור יקר).

<sup>4</sup> ג' פעולות הם: הא', יתיב, והיינו זמן יושב ודומם ועצב. הב', געי, היינו שאג ישאג על נוהו. הג', בכי, כאומרו תבכה נפשי, והתמידי יתיב, ואח"כ שואג ג' משמרות ובוכה ב' דמעות (אור יקר).

<sup>5</sup> מפני שהקב"ה אין לפניו עצבות כאומרו עוז והדוה במקומו כדפי' במסכת חגיגה (אור יקר). היה אז הבכיה גם בהבתי גואי דלעילא אלא שהיה רק במקום המסתרים אשר שם (הקדו"ש כז ע"ב).

<sup>7</sup> ירצה חיי העולמות כולם למטה הוא ממה שמאירים פני הת"ת ואור פניו המבהיק ומתנוצץ אל התחתונים הוא חיותם למטה, א"כ אם אור פניו אין אתו תחתונים כל שכן אם יתהפך שנוסף על עצבון בוכה, אין חיים ואין קיום לשמשוי (אור יקר).

<sup>8</sup> אדון (אור יקר).  
<sup>9</sup> עבדון (לכך אמרת).

## זהר שמות

שכתוב הן אראלם צעקו חוצה מה זה חוצה שאדונם בפנים והם בחוץ אדונם בבתים הפנימיים והם בבתים החיצוניים מי הם בתים הפנימיים אמר רבי יצחק אותם מעשרה כתרי המלך.

מלאכי שלום מר יבכיון וכי יש מלאכי שאינם של שלום אמר לו כן בא וראה יש בעלי דין קשה ויש בעלי דין לא קשה ויש בעלי דין (רפה) ורחמים ויש בעלי רחמים שאין בהם דין כלל ואלה נקראו מלאכי שלום ועל אותם שלמטה כתוב אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם וכתוב ונמקו כל צבא השמים.

מלאכי שלום<sup>5</sup> מר יבכיון וכי יש מלאכים שאינם של שלום אמר ליה אין תא חזי אית מארי דינא קשיא<sup>6</sup> ואית מארי דינא דלא קשיא<sup>7</sup> ואית מארי דינא (ורפא)<sup>8</sup> ורחמנותא<sup>9</sup> ואית מארי דרחמנותא דלית בהו דינא כלל<sup>10</sup> ואלין אתקרון מלאכי שלום<sup>11</sup> על אינון דלתתא<sup>12</sup> כתיב (שם נ ג) אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם וכתיב (שם לד ד) ונמקו כל צבא השמים

אי הכי כל אינון שולטנין דממנן על שאר עמין כד חמאן למריהון עציב למאי עבדין פרוכא לבנוהי אמר רבי אלעזר לא עבדי אלא מאי דאתקרו<sup>13</sup> ורעותא דמריהון<sup>14</sup> עבדין

אם כך כל אותם שליטים הממונים על שאר העמים כשרואים את אדונם עצוב למה עובדים בפרך עם בניו אמר רבי אלעזר אינם עושים אלא מה שהצטוו ורצון אדונם הם עושים.

<sup>1</sup> הוא פעולה נוספת על בכיה דהיינו לבכות בצעקות וקולות נשמעים, היינו תוספת שהם מוסיפין, שהקב"ה בוכה בחשאי והם בקולות נשמעים, ושירם לקול יללה הומר, והעד אמרו צעקו חוצה ר"ל הם חוצה מטעם מאריהון בגו כאומרו במסתרים (אור יקר).

<sup>2</sup> אר"א (ע"ח שער פנ"ח ט). עשר ספירות דאצילות (מ"מ).

<sup>3</sup> זר"ן (ע"ח שער פנ"ח ט). ב"ע (מ"מ). בערך העולמות ב"ע נקראו הזר"ן דאצילות בשם בתי גואי, אבל בערך האר"א נקראו הזר"ן רק בשם בתי בראי (הקדר"ש כז ע"ב), עי' זהר ח"א סא ע"ב.

<sup>4</sup> הוא בעשר ספירן דאצילות, ור"ל שהבתי גואי הם ההיכלות דאצילות והבתי בראי הם ההיכלות דהעולמות ב"ע. ועי' פרשת נח סא ע"ב ויצא קסג ע"א ויחי רמח ע"ב ויקרא טו ע"ב ושם באד"ר קמד ע"א (לש"ו).

<sup>5</sup> ישנם מארי יללה מלאכים קדושים ג"כ, המרבים בבכיה ויללה על גלות התורה והשכינה ועל חורבן בית המקדש וצערן של ישראל, ע"ד שכתוב (ישעיה לג ז) מלאכי שלום מר יבכיון וכו' מהם מתפשטים ויוצאים למטה קליפת לילית וכל כת דילה, המייללים תמיד ומכניסים כל עצבון ודאבת נפש ורוח בלבו של אדם (דע"ה ח"ב מג ע"ב).

<sup>6</sup> יש מלאכים חיצוניים לגמור הדין על ידם ואילו אינם קדושים, הב' הם מכח הדין והם קדושים אמנם אמצעיים בין הקדושים וחיצוניים, הג' הם קדושים פנימיים כולם רחמים, והחיצוניים קראם מלאכי גבורה (רח"ו).

<sup>7</sup> מלכות (רח"ו).

<sup>8</sup> ל"ח מופיע בדרכך אמת. ומופיע צמ"מ רפי"א

<sup>9</sup> קראם מארי דינא ורחמנותא, והפנימיים קראם מארי דרחמנותא דלית בהו דינא כלל, ואלו הם מלאכי שלום שהם מהיכלות קדושים כולם בעלי השלום והייחוד על ת"ת (רח"ו).

<sup>10</sup> מלאכי אר"א (רח"ו).

<sup>11</sup>

<sup>12</sup> שהם חיצונים כתיב הלביש שמים קדרות, שהם פועלים דין תמיד, ובהיבטל הדין ופעולת החיצונים כתיב ונמקו כל צבא השמים, והם כחות המופקדים על השמש והירח והתקופות והרוחות. ויש להם פעולות והמשתמש בהם הוא חוטא מפני שהוא משתמש בכחות החיצונים שאינם פועלים אלא על ידי החיצונים (אור יקר).

<sup>13</sup> כפי ענשם ומה שהם עושים מעצמם רצון גבוה (אור יקר).

<sup>14</sup> וא"ת וא"כ ולמה נענשים. ו"ל מפני שמתגאים בעצמם כאומרו בכח ידי עשיתי ובחכמתי כי נבונותי, עוד ו"ל מפני שמוסיפין ויש לישראל עוונות כדי להענישם בתוספת והיינו אומרו אני קצפתי מעט והמה עזרו לרעה. ע"ל מפני שאינם מבחינים בין צדיק לרשע כאומרו משנתן רשות

## זהר שמות

רבי דוסתאי אמר בעדנא דאתמסרן בנוי דקודשא בריך הוא לשלטני עממין מתכנפין תריסר בתי דינין ומשתקען גו תהומא רבא געי טרנא געין ורהיטן<sup>2</sup> (נ"א תריסין) ונחתין תרין דמעין<sup>3</sup> לשקיעא דימא רבא הדא הוא דכתיב (תהלים לו ז) משפטין תהום רבה ומתגלגלן עלאין לתתא אתבקען תתאין ונחתין מאתן וארבעין<sup>4</sup> דרגין הדא הוא דכתיב (עמוס ג ח) אריה שאג מי לא יירא

תנא בשעתא דמסר קודשא בריך הוא לישראל לשרא דמצראי גזר עליהו שבע גזרות שישעבדו בהון מצראי הדא הוא דכתיב וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים וגו' ולקבליהון שבעה לטב ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד ותמלא הארץ אותם

הבה נתחכמה לו רבי יוסי אמר אין הבה אלא לשון הזמנה למעבד דינא כמה דאת אמר (בראשית יא ז) הבה נרדה (ש"א יד מא) הבה תמים אמר רבי יוחנן הבה כולם לשון הסכמה והזמנה כמו (בראשית יא ד) הבה נבנה לנו עיר (שופטים כ ז) הבו לכם דבר ועצה (תהלים כט א) הבו ליהוה בני אלים

רבי יצחק אמר הבה נתחכמה לו נהוי בהסכמת דינא לגביה פן ירבה ורוח הקדש אומרת כן ירבה וכן יפרוץ ומלאכי השרת הוו להו לשכים ולצנינים הדא הוא דכתיב ויקוצו מפני בני ישראל דהוו מתעקצי ממלאכי השרת כהני קוצי דמתעקצי בהו אינשי

אמר רבי יודאי אמר רבי יצחק מה הוה

רבי דוסתאי אמר בזמן שנמסרים בני הקדוש ברוך הוא לשליטי העמים מתכנסים שנים עשר בתי דין ונשקעים לתוך תהום רבה גועה האדון גועים ורצים (בעלי מגנים) ויורדות שתי דמעות לשקוע של הים הגדול זהו שכתוב משפטין תהום רבה ומתגלגלים עליונים למטה מתבקעים התחתונים ויורדים מאתים וארבעים דרגות זהו שכתוב אריה שאג מי לא יירא.

שנינו בשעה שמסר הקדוש ברוך הוא את ישראל לשר מצרים גזר עליהם שבע גזרות שישעבדו בהם המצריים זהו שכתוב וימררו את חייהם בעבודה קשה בחומר ובלבנים וגו' וכנגדם שבע לטוב ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד ותמלא הארץ אותם.

הבה נתחכמה לו רבי יוסי אמר אין הבה אלא לשון הזמנה לעשות דין כמו שנאמר "הבה נרדה" "הבה תמים" אמר רבי יוחנן הבה כולם לשון הסכמה והזמנה כמו "הבה נבנה לנו עיר" "הבו לכם דברי עצה" "הבו לה' בני אלים".

רבי יצחק אמר הבה נתחכמה לו נהיה בהסכמת הדין אליו פן ירבה ורוח הקודש אומרת כן ירבה וכן יפרוץ ומלאכי השרת היו להם לשכים<sup>5</sup> ולצנינים זהו שכתוב ויקוצו מפני בני ישראל שהיו נעקרים<sup>7</sup> ממלאכי השרת כמו שאנשים נעקצים מהקוצים הללו.

אמר רבי יודאי אמר רבי יצחק מה היתה מחשבת המצריים שתמנע פריה

וכו', ע"ל מגלגלין זכות על ידי זכאי וחובה על ידי חייב, כאומרו הוי אשור שבט אפי. ע"ל שבריאית אותה ההויה אינה אלא לכך לבד, עשה שליחותה מתבטלת אם כן מה מתאונן שנענש זה כחו והויתו. וכל התירוצים האלו הם בחי' בבעלי הדין וכולם אמת (אור יקר).

1

<sup>2</sup> לרך לזמת גורס את המוסגר.

<sup>3</sup> ע"י הקדמת זוהר בראשית (דף ד רע"ב) ולקמן (דף יט סע"א ורע"ב) ופ' ויקהל (קצה ע"ב וקצו ע"א) וכו' מ"ש שהקב"ה מוריד שתי דמעות לים הגדול, הוא ע"ד שכתוב (שיה"ש ו יא) אל גינת אגוז ירדתי וכו', כי האי ירידה עלייה הוא, שעולין הב' דינין להמ"ס, ושם הם נמתקין, כי מיתוק הדינין הוא לעולם ע"י עלייתן בשרשם וכו', אמנם בהגהות מהרח"ו ז"ל על גליון הזוהר שם (קצה ע"ב) פי' בדרך אחר [הם ש"ך ופ"ר בים החכמה דהיינו מלכות החכמה]. (דע"ה ח"ב צג ע"ב). ע"י לקמן יט ע"ב (לש"ו).

<sup>4</sup> גימ' מ"ר וסי' מר יבכיון (רח"ו).

5

6

7



## זהר שמות

מחשבתהון דמצראי לממנע מישראל פריה ורביה ושלמנא דממנא עליהון דאעיל בלבהון כך אלא אמר להון הוו ידעין דימין ברא חדא למיפק מישראל דיתעביד דינא באלהיהון על ידיה

דאמר רבי יוחנן בשעה שאמר משה (שמות יב יב) ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים הלך דומה שרו של מצרים<sup>1</sup> ארבע מאות פרסה אמר ליה קודשא בריך הוא גזרה נגזרה לפני דכתיב (ישעיה כד ב) יפקד יהו"ה על צבא המרום במרום וגו' באותה שעה נטלה השררה ממנו ונתמנה דומה שר של גיהנם<sup>2</sup> לידון שם נפשות הרשעים ורבי יהודה אומר על המתים נתמנה<sup>3</sup>

אמר רבי חנינא כתיב (במדבר לג ד) ובאלהיהם עשה יהו"ה שפטים וכי באלוה של כסף ושל זהב ושל עץ ושל אבן יש שפטים אלא אמר רבי יוסי של כסף ושל זהב היו נתכים מאליהם ושל עץ מתרקבין

אמר רבי אלעזר אלוה של מצרים שה היה וצוה הקדוש ברוך הוא לעשות בו שפטים לשרוף אותו באש כמה דאת אמר (דברים ז כה) פסילי אלהיהם תשרפון באש כדי שיהא ריחו נודף ועוד (שמות יב ט) ראשו על כרעיו ועל קרבו ועוד שעצמותיו מושלכים בשוק וזאת היתה למצרים קשה מכולן הדא הוא דכתיב שפטים

אמר רבי יהודה באלהיהם ממש וזהו שר שלהם לקיים יפקוד יהו"ה על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה וכל זה היו יודעים החכמים שבהם וכל שכן שר שלהם על כן כתיב הבה נתחכמה לו

רבי יוחנן אמר הרבה ע"ז היו במצרים ונילוס אלוה יח/ב

שלהם היה ובכלל אלהיהם היה הוא ובכולם עשה יהו"ה שפטים אמר רבי אבא הא דרבי יוחנן דייקא ופשיטא משום דאלהיהם נלקים בתחלה ואחר כך האומה וכן נילוס נלקה

ורביה מישראל והשליט הממונה עליהם שהכניס כך בלבם אלא אמר להם היו יודעים שעתיד בן אחד לצאת מישראל שיעשה דין באלהיהם על ידו.

שאמר רבי יוחנן בשעה שאמר משה ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים הלך דומה שרו של מצרים ארבע מאות פרסה אמר לו הקדוש ברוך הוא גזרה נגזרה לפני שכתוב יפקד ה' על צבא המרום במרום וגו' באותה שעה נטלה השררה ממנו ונתמנה דומה שר של גיהנם לדון שם נפשות הרשעים ורבי יהודה אומר על המתים נתמנה.

אמר רבי חנינא כתוב ובאלהיהם עשה ה' שפטים וכי באלוה של כסף ושל זהב ושל עץ ושל אבן יש שפטים אלא אמר רבי יוסי של כסף ושל זהב היו נתכים מאליהם ושל עץ מתרקבים.

אמר רבי אלעזר אלוה של מצרים שה היה וצוה הקדוש ברוך הוא לעשות בו שפטים לשרוף אותו באש כמו שנאמר פסילי אלהיהם תשרפון באש כדי שיהא ריחו נודף ועוד ראשו על כרעיו ועל קרבו ועוד שעצמותיו מושלכים בשוק וזאת היתה למצרים קשה מכולן זהו שכתוב "שפטים".

אמר רבי יהודה באלהיהם ממש וזהו שר שלהם לקיים יפקוד יהו"ה על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה וכל זה היו יודעים החכמים שבהם וכל שכן שר שלהם על כן כתוב הבה נתחכמה לו.

רבי יוחנן אמר הרבה עבודה זרה היו במצרים ונילוס אלוה

שלהם היה ובכלל אלהיהם היה הוא ובכולם עשה ה' שפטים אמר רבי אבא זה של רבי יוחנן מדויק ופשוט משום שאלהיהם נלקים בתחלה ואחר כך

<sup>1</sup> עי' לקמן רעב ע"ב ש"רהב" הוא שרו של מצרים, ועי' אריכות בדע"ה ח"א עח ע"א. עי' לקמן רעב ע"ב (לש"ו).

<sup>2</sup> עי' לקמן רסד ע"ב (לש"ו).

<sup>3</sup> סנהדרין צד ע"א ועי' ברכות יח ע"ב (לש"ו).

## זהר שמות

בתחלה והעצים והאבנים הוא דכתיב (שמות ז יט) ויהי הדם בכל ארץ מצרים ובעצים ובאבנים<sup>1</sup> שהיו להם אלהות ממש ואמר רבי יצחק על צבא המרום במרום כתיב ונילוס לא היה במרום אמר רבי יוחנן רוב מימיו<sup>2</sup> כדוגמתן במרום אמר רבי יצחק שר שלהם נלקה בתחלה ואח"כ שאר אלהיהם

רבי שמעון<sup>3</sup> ברבי יוסי אומר לקות של מצרים ממש לא היה אלא בים דכתיב (שם יד כח) לא נשאר בהם עד אחד וקודם זה נעשה שפטים באלהיהם ועל דא כתיב הבה נתחכמה לו פן ירבה והיה כי תקראנה ונתנבאו על העתיד כפי מה שאירע להם ונוסף גם הוא על שונאינו נבאו על מחנות עליונים שיהיו שרויים בתוכם ונלחם בנו ועלה מן הארץ כמה דאת אמר ובני ישראל יוצאים ביד רמה

וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי רבי אלעזר פתח (שיר א א) שיר השירים אשר לשלמה תנא כשברא הקדוש ברוך הוא<sup>4</sup> את עולמו<sup>5</sup> עלה<sup>6</sup> בחפץ<sup>7</sup> לפניו וברא את השמים<sup>8</sup> בימינו<sup>9</sup> והארץ<sup>10</sup> בשמאלו ועלה בחפץ לפניו

האומה וכן נילוס נלקה בתחלה והעצים והאבנים זהו שכתוב ויהי הדם בכל ארץ מצרים ובעצים ובאבנים שהיו להם אלוהות ממש ואמר רבי יצחק על צבא המרום במרום כתוב ונילוס לא היה במרום אמר רבי יוחנן רב מימיו כדוגמתם במרום אמר רבי יצחק שר שלהם נלקה בתחלה ואחר כך שאר אלהיהם.

רבי שמעון ברבי יוסי אומר<sup>3</sup> לקות אומה של מצרים ממש לא היה אלא בים שכתוב לא נשאר בהם עד אחד וקודם זה נעשה שפטים באלהיהם ועל זה כתוב הבה נתחכמה לו פן ירבה והיה כי תקראנה ונתנבאו על העתיד כפי מה שאירע להם ונוסף גם הוא על שונאינו נבאו על מחנות עליונים שיהיו שרויים בתוכם ונלחם בנו נבאו על מה שכתוב ה' ילחם לכם וגו' ועלה מן הארץ כמו שנאמר ובני ישראל יוצאים ביד רמה.

וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי רבי אלעזר פתח שיר השירים אשר לשלמה שנינו כשברא הקדוש ברוך הוא את עולמו עלה בחפץ לפניו וברא את השמים בימינו והארץ בשמאלו ועלה

<sup>1</sup> היינו ע"ז שהיה מעץ או מאבן, היה שותת דם ויורד ונתן חלק המים שבו, שכל המציאות מורכב מד' יסודות, ויסוד המים נהפך לדם, ושותת ויורד לחרפתן ונסרח, וכיוצא בו לשר העליון, כל כח טמא המתלבש בהם (אור יקר).

<sup>2</sup> ירצה כמו שיש מצרים למטה ופרעה שר עליה, כך מצרים למעלה ודומה שר עליה, וכמו שיש נילוס למטה מחיית מצרים, כך נילוס למעלה בטחון דומה לקה זה וזה. ור' יצחק כיוצא בו תירץ אלא שהקדים שתחלה היה לקות השר, אם כן אינו מכת היאור כי מכת היאור ענין בפני עצמו הוא אחר שכבר לקה השר והיאור העליון (אור יקר).

<sup>3</sup> ר"ש פליג אכולהו ואמר שהמכות אינם בכלל זה אלא מכת מצרים היה על הים וקודם זמן מועט היה הקב"ה עושה דין באלוהיהם למעלה ולמטה והיינו כדפי' שם וישאו ישראל את עיניהם והנה מצרים דהיינו שרו של מצרים ובים היה לקותו, ועיקר מלחמה, ה' ילחם לכם, וכן ועלה מן הארץ, ובני ישראל יוצאים, דהיינו אחר גזרת ים סוף, ושם נפל שרו של מצרים. ועד כאן היה מתחזק כנגד ישראל למטה ולמעלה, שעל הים תבע תביעת ק"ץ שנה, וכשאמרו הבה נתחכמה לו, לא עלה בלבם אלא ענין הים, שהוא תכלית אבודם, כאומרו לא נשאר בהם עד אחד (אור יקר).

<sup>4</sup> חכמה (אור יקר).

<sup>5</sup> בינה, ושם נכלל הכל, שע"י שש קצוות שבתוכה היא נקראת עולם, שאין עולם פחות מ"ק (אור יקר).

<sup>6</sup> יקר.

<sup>7</sup> החכמה (אור יקר).

<sup>8</sup> הכתר הנקרא רצון (אור יקר).

<sup>9</sup> ת"ת בעל ר"ק זכרים בימינו לצד החסד כאומר מולך לימין משה זרוע תפארתו (אור יקר). ת"ת (רח"ו).

<sup>10</sup> בחסדים (רח"ו).

<sup>11</sup> "והארץ" שהיא מלכות בעלת ר"ק נקביים, כאומרו כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, השמים ששת ימים, והארץ ששה לילות, דשמאלו מאחורוי בסטרא דגבורה, והיינו דו פרצופין היו

## זהר שמות

לנהוג היום והלילה וברא המלאכים<sup>1</sup> הממונים בחסדו ביום<sup>2</sup> (נ"א לומר שירה ביום זמן החסד) וברא המלאכים הממונים לומר שירה בלילה<sup>3</sup> הדא הוא דכתיב (תהלים מב ט) יומם יצוה יהו"ה חסדו ובלילה שירה עמי אלו מימין ואלו משמאל אלו מקשיבים שירת היום ואלו מקשיבים שירת הלילה שירתם של ישראל<sup>4</sup> קדוש<sup>5</sup> רבי יצחק אמר אותם שאומרים שירה בלילה מקשיבים שירתם של ישראל ביום הדא הוא דכתיב (שיר ה יג) חברים מקשיבים לקולך<sup>6</sup>

אמר רבי שמעון כת אחת כלולה משלש כתות אומרת שירה בלילה הדא הוא דכתיב (משלי לא טו) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה

אמר רבי אלעזר עשרה דברים נבראו ביום ראשון<sup>7</sup> מהם מדת לילה ומהם מדת יום ועל מדת לילה כתיב ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה כמה דאת אמר (איוב טז) אפו טרף וכתיב (מיכה ה ח) וטרף ואין מציל וחק לנערותיה כמה דאת אמר (שמות טו כה) חק ומשפט (תהלים קמו יט) חקיו ומשפטיו (שם פא ה) כי חק לישראל הוא משפט וגו' מכאן שמדת הדין שולטת בלילה

ותנא אלו האומרים שירה בלילה אלו הם שרים על כל בעלי שיר וכשפותחין החיים

בחפץ לפניו לנהוג היום והלילה וברא המלאכים הממונים בחסדו ביום (לומר שירה ביום זמן החסד) וברא המלאכים הממונים לומר שירה בלילה זהו שכתוב יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי אלו מימין ואלו משמאל אלו מקשיבים שירת היום ואלו מקשיבים שירת הלילה שירתם של ישראל קדוש רבי יצחק אמר אותם שאומרים שירה בלילה מקשיבים שירתם של ישראל ביום זהו שכתוב "חברים מקשיבים לקולך".

אמר רבי שמעון כת אחת כלולה משלש כתות אומרת שירה בלילה זהו שכתוב ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה.

אמר רבי אלעזר עשרה דברים נבראו ביום ראשון מהם מדת לילה ומהם מדת יום ועל מדת לילה כתוב ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה כמו שנאמר אפו טרף וכתוב "וטרף ואין מציל" "וחק לנערותיה" כמו שנאמר "חק ומשפט" "חוקיו ומשפטיו" "כי חק לישראל הוא משפט וגו'" מכאן שמדת הדין שולטת בלילה.

ושנינו אלו האומרים שירה בלילה אלו הם שרים על כל בעלי שיר וכשפותחין החיים שירה מוסיפים העליונים כח

אחור וקדם, אחור בגבורה שכל האחורין מכוונים אל הדין, ואל הקושי, וקדם החסד דאור קדמאה ודאי, ועלה בחפץ בסוד הכתר לפניו ודאי (אור יקר). מלכות בגבורות (רח"ו).

<sup>1</sup> מלאכי ה' (רח"ו).

<sup>2</sup> שהכתר קודם אל החכמה, ומשם בא היחוד שתהיה ההנגה ב' מלכים, ת"ת ומלכות, משתמשין בכתר א', והיינו לנהוג היום והלילה הנהגה מיוחדת כמו שהיא בעת שלום. וכיון שהנהגה תתפשט מהם אל התחתונים ע"י האמצעים הקדושים, ולכך צריך שיהיו מלאכי מדת יום ומלאכי מדת לילה (אור יקר).

<sup>3</sup> ברא המלאכים הממונים בחסדו ביום להמשיך החסד לתחתונים בשעתו, דהיינו ביום, וברא המלאכים הממונים לומר שירה בלילה, להנהיג מדת לילה שהיא משוררת תדיר למתק דיניה ע"י השיר, בסוד שירת הלויים, שהיא ממתקת הגבורה כנודע, אלו מימין מצד החסד ביום מצד הת"ת, ואלו משמאל מצד הגבורה בלילה, מצד המלכות. ומלאכי יום אינם משוררים לדעת ר' אלעזר אלא ישראל הם משוררים והם מקשיבים שירתם בחסדם על ישראל (אור יקר).

<sup>4</sup> מלאכי השכינה (רח"ו).

<sup>5</sup> הנה השמאליים קדושתם קדוש, והימניים קדושתם ואין אומרים קדוש ביום אלא ישראל, ולכך מקשיבים שירת היום שירתם של ישראל קדוש, ואין אומרים קדושה בלילה, ור' יצחק פליג שאין ראוי שנאמר שאין מי שישורר ביום למעלה אלא אותם ששוררו בלילה מקשיבים ביום אמנם מלאכי יום משוררים ביום (אור יקר).

<sup>6</sup> ואותם של יום אינם חברים כיון שמעולם אינם משוררים אלא של לילה הם חברים לישראל בערך שהם חלוקים למשמרות של מלאכים משמרתם בלילה ושל ישראל משמרתם ביום והם חברים מקשיבים יבום לשירם של ישראל וכו' (אור יקר).

<sup>7</sup> ע"י חגיגה יב ע"א, בפדר"א פרק ג ותיקו"ז קלט ע"א (דע"ה ח"ב סד ע"ד).

## זהר שמות

שירה מוסיפין העליונים כח לדעת ולהכיר ולהשיג מה שלא השיגו שמים וארץ מוסיפין כח בהאי שירה

אמר רבי נחמיה אשרי הזוכה לדעת באותו שיר דתניא הזוכה באותו שיר ידע בענייני התורה והחכמה ויאזין ויחקור ויוסיף כח וגבורה במה שהיה ובמה שעתיד להיות ובזה זכה שלמה לדעת

דתני רבי שמעון דוד ע"ה ידע בזה ותקן שירים ותושבחות הרבה ורמז בהם העתידות לבוא והוסיף כח וגבורה ברוח הקודש ידע בענייני התורה והחכמה ואזן וחקר והוסיף כח וגבורה בלשון הקודש

ושלמה זכה יותר באותו השיר וידע החכמה ואזן וחקר ותקן משלים הרבה ועשה ספר מאותו השיר ממש והיינו דכתיב (קהלת ב ח) עשיתי לי שרים ושרות כלומר קניתי לי לדעת שיר מאותן השרים העליונים ואשר תחתם והיינו דכתיב שיר השירים כלומר שיר של אותם שרים של מעלה שיר שכולל כל ענייני התורה והחכמה וכח וגבורה במה שהיה ועתיד להיות שיר שהשרים של מעלה משוררים

אמר רבי אלעזר אלו השרים עמדו עד שנולד לוי אבל משנולד לוי ואילך אמרו שיר<sup>5</sup> כיון שנולד משה ונמשח אהרן ונתקדשו הלויים נשלם השיר<sup>6</sup> ועמדו על משמרותם

ואמר רבי אלעזר באותה שעה שנולד לוי פתחו למעלה ואמרו (שיר ח א) מי יתנך כאח ל<sup>7</sup> יונק שדי אמי<sup>8</sup>  
ימ/א

אמצאך בחוץ<sup>9</sup> אשקך<sup>10</sup> גם לא יבוזו ל<sup>11</sup> שיצאו משבט לוי המשוררים של מטה

לדעת ולהכיר ולהשיג מה שלא השיגו שמים וארץ מוסיפים כח בשירה הזו.

אמר רבי נחמיה אשרי הזוכה לדעת באותו שיר ששינינו הזוכה באותו שיר ידע בענייני התורה והחכמה ויאזין ויחקור ויוסיף כח וגבורה במה שהיה ובמה שעתיד להיות ובזה זכה שלימה לדעת.

ששנה רבי שמעון דוד עליו השלום ידע בזה ותיקן שירים ותשבחות הרבה ורמז בהם העתידות לבא והוסיף כח וגבורה ברוח הקודש ידע בענייני התורה והחכמה ואזן וחקר והוסיף כח וגבורה בלשון הקדש.

ושלמה זכה יותר באותו השיר וידע החכמה ואזן וחקר ותקן משלים הרבה ועשה ספר מאותו השיר ממש והיינו שכתוב עשיתי לי שרים ושרות כלומר קניתי לי לדעת שיר מאותם השירים העליונים ואשר תחתם והיינו שכתוב שיר השירים כלומר שיר של אותם שרים של מעלה שיר שכולל כל ענייני התורה והחכמה וכח וגבורה במה שהיה ועתיד להיות שיר<sup>2</sup> שהשרים של מעלה משוררים.

אמר רבי אלעזר אלו<sup>3</sup> השרים עמדו עד שנולד לוי אבל משנולד לוי ואילך אמרו שיר כיון שנולד משה ונמשח אהרן ונתקדשו הלויים נשלם השיר ועמדו על משמרותם.

ואמר רבי אלעזר באותה שעה שנולד לוי פתחו למעלה ואמרו מי יתנך כאח לי יונק שדי אמי

אמצאך בחוץ אשקך גם לא יבוזו לי כיון שיצאו משבט לוי המשוררים של מטה

1

2

3

<sup>4</sup> כאמרו בעמדם תרפינה כנפיהם, מלשון עמדו לא ענו עוד, שהוא לשון שתוק (אור יקר).

<sup>5</sup> ולא שלם שהיו שותקים (אור יקר).

<sup>6</sup> שהיה תמידי כדפי', ועוד אפשר שהיה מסודר ולא היה בערבוביאה (אור יקר).

<sup>7</sup> שנוכל לומר שיר יחד (אור יקר).

<sup>8</sup> כמו שהם מקבלים מאותו השיר יהיה שבט לוי שואב ויונק משדי המלכות לשיר (אור יקר).

<sup>9</sup> עם שעדיין לא נעשה משכן ולא נבנה מקדש ואנו בחוץ (אור יקר).

<sup>10</sup> נהיה כאיש אחד חברים (אור יקר).

<sup>11</sup> שהשיר שלי נבזה עד שיהיה השיר למטה (אור יקר).

## זהר שמות

ונתקדשו כולם ועמדו על משמרותם ונתקדשו אלה לנוכח אלה חברים כאחד והעולמות אחד ומלך אחד שוכן עליהם בא שלמה ועשה ספר מאותו שיר של אותם שרים ונסתם החכמה בו

אמר רבי יהודה למה נקראו השרים של מטה לויים על שנלוים ונחברים<sup>1</sup> למעלה כאחד והשומע נלוה ונדבק נפשו למעלה ועל כן אמרה לאה (בראשית כט לד) ילוה אישי אלי רבי תנחום אמר שבכל נלוה זרע<sup>2</sup> לוי עם השכינה במשה ואהרן ומרים ובכל זרעו אחריו והם הנלוים אל יהוה לשרתו

תא הזי בשעה שעמדו המשוררים למעלה לא עמדו על משמרתם עד שנולדו שלשה האחים משה אהרן ומרים תינה משה ואהרן<sup>3</sup> מרים למה<sup>4</sup> אמר רבי יוסי הדא הוא דכתיב (קהלת ב ח) ושרות<sup>5</sup> כמה דאת אמר (שמות טו כא) ותען להם מרים

תאנא באותה שעה שנולד לוי נטלו הקדוש ברוך הוא<sup>6</sup> ובהרו מכל אחיו והושיבו בארץ<sup>7</sup> והוליד לקהת<sup>8</sup> וקהת הוליד לעמרם והוא הוליד לאהרן ומרים פירש מאשתו והחזירה באותה שעה<sup>9</sup> היו המשוררים של מעלה עומדים ומשוררים גער בהם<sup>10</sup> הקדוש ברוך הוא ונשתכך השיר עד שנטה קו ימינו<sup>11</sup> והושיט לעמרם<sup>12</sup>

ונתקדשו כולם ועמדו על משמרותם ונתקדשו אלה לנוכח אלה חברים כאחד והעולמות אחד ומלך אחד שוכן עליהם בא שלימה ועשה ספר מאותו שיר של אותם שרים ונסתם החכמה בו.

אמר רבי יהודה למה נקראו השרים המשוררים של מטה לויים על שנלוים ונחברים למעלה כאחד והשומע נלוה ונדבק נפשו למעלה ועל כן אמרה לאה "ילוה אישי אלי" רבי תנחום אמר שבכל נלוה זרע לוי עם השכינה במשה ואהרן ומרים ובכל זרעו אחריו והם הנלוים אל ה' לשרתו.

בא וראה בשעה שעמדו המשוררים למעלה לא עמדו על משמרתם עד שנולדו שלשת האחים משה אהרן, ומרים מילא משה ואהרן מרים למה אמר רבי יוסי זהו שכתוב ושרות כמו שנאמר ותען להם מרים.

שנינו באותה שעה שנולד לוי נטלו הקדוש ברוך הוא ובהרו מכל אחיו והושיבו בארץ והוליד לקהת וקהת הוליד לעמרם והוא הוליד לאהרן ומרים פירש מאשתו והחזירה באותה שעה היו המשוררים של מעלה עומדים ומשוררים גער בהם הקדוש ברוך הוא ונשתכך השיר עד שנטה קו ימינו והושיט לעמרם.

<sup>1</sup> הם בעצמם עם המשוררים, והיה ראוי שיקראו נלוים לא לויים, שמורה שהם לויים לאחרים, לזה אמר שג"כ השומר נלוה, דהיינו ישראל השומע ודבק למעלה בנפשו (אור יקר).

<sup>2</sup> לא אמרה ילוה על השיר אלא על יחודים שונים, משה בתורה, אהרן בגבורת הכהונה, מרים שהיא ממש הבאר היא השכינה (אור יקר).

<sup>3</sup> שמשו לוי, אהרן כהן, ושיר הלויים הוא בעבודת הכהנים (אור יקר).

<sup>4</sup> כי מה ענין לה לגבי משוררים שהיא צדקת כשאר צדקניות (אור יקר).

<sup>5</sup> שהם נקבות לשרים זכרים. וא"ת בבית המקדש מה היה ענין השרות שלא היה שם נקבה כלל, ו"ל שהשיר היה ב' מינים הא' בפה וא' בכלי. הא' בפה והוא זכר, והב' בכלי הוא נקבה בסוד כלי כ"ל י' (אור יקר). שגם יש מלאכים שהם כוחות נוקבות ונקראו שרות (רח"ו).

<sup>6</sup> שסלקוהו מלאכי השרת לפי כסא הכבוד ובהרו למעלת כהונה ולויה ותורה (אור יקר).

<sup>7</sup> שנתן לו יישוב בעולם התחתון להוליד בנים ולעשות לו בית, והיינו שנתייבשה בגופו והוליד וכו' (אור יקר).

<sup>8</sup> ענין קהת דקאמר כלומר איש כשר ראוי והגון לאביו לוי ולבנו עמרם שהוא אמצעי ביניהם וכן עמרם ראוי והגון והוליד גם הוא מצד עצמו כשרים כיוצא בו אהרן ומרים (אור יקר).

<sup>9</sup> מפני שהיה משם נולד מרע"ה שהעמיד המשוררים במעשה המשכן (אור יקר).

<sup>10</sup> שלא היה שלם כיון שלא היה עולה מן התחתונים ועם היות שנולדו התעוררות מטע כזה לא יספיקו המשוררים סלקא דעתייהו שיספיק כיון שהם בעולם (אור יקר).

<sup>11</sup> אפשר שעמרם היה מצד הלוי ועתה ראוי שעם היות שמשו לוי ינטה לימין כאומרו מוליך לימין משה זרוע תפארתו לכך נטה קו ימינו כדי שיהיה הת"ת לצד הימין מפני שמרע"ה לוי כהן מקבל תורת חסד מימינו אש דת (אור יקר).

<sup>12</sup> להחזיקו לעת זקנתו וזקנת אשתו בן זה לימין כדפי' (או ריקר).

## זהר שמות

מאי טעמא נקרא עמרם שיצא ממנו עם רם על כל רמים ולא נזכר שמו מאי טעמא לא נזכר שמו רבי יהודה אמר בשם רבי אבהו מפני שבצנעא הלך ובצנעא חזר לאשתו<sup>1</sup> כדי שלא יכירו בו הדא הוא דכתיב וילך איש ולא נאמר וילך עמרם בפרהסיא ויקח את בת לוי אף היא בצנעא חזרה ולא נזכר שמה.

וילך איש רבי אבהו אמר וילך איש זה גבריאל<sup>2</sup> דכתיב (דניאל ט כא) והאיש גבריאל שהלך הוא והחזירה לעמרם רבי יהודה אמר עמרם ממש היה ולא נזכר שמו מפני שהליכה זו לא היתה<sup>3</sup> ממנו להזדווג לאשתו אלא מלמעלה.

רבי יצחק אמר באהרן ומרים לא נאמר<sup>4</sup> זיווג אבותם בתורה ובמשה כתיב ויקח את בת לוי להורות שהשכינה נקראת על שם לוי ולא היה עמרם ראוי להוליד עד שנמל חלק בשכינה והוליד למשה<sup>5</sup> הדא הוא דכתיב ויקח את בת לוי ולפיכך כתיב ותרא אותו כי טוב הוא<sup>6</sup>.

רבי אלעזר אמר זכה עמרם שיצא ממנו בן שזכה לקול גדול דכתיב (שמות יט יט) והאלהים יעננו בקול ועמרם זכה לבת קול דכתיב ויקח את בת לוי כלומר בת קול ולפיכך כתיב וילך כלומר שהלך למדרגה זו תאנא כשנולד משה<sup>7</sup> יחד הקדוש ברוך הוא

מה הטעם נקרא עמרם שיצא ממנו עם רם על כל רמים ולא נזכר שמו מה הטעם לא נזכר שמו רבי יהודה אמר בשם רבי אבהו מפני שבצנעא הלך ובצנעא חזר לאשתו כדי שלא יכירו בו זהו שכתוב וילך איש ולא נאמר וילך עמרם בפרהסיא ויקח את בת לוי אף היא בצנעא חזרה ולא נזכר שמה.

וילך איש רבי אבהו אמר וילך איש זה גבריאל שכתוב והאיש גבריאל שהלך הוא והחזירה לעמרם רבי יהודה אמר עמרם ממש היה ולא נזכר שמו מפני שהליכה זו לא היתה ממנו להזדווג לאשתו אלא מלמעלה.

רבי יצחק אמר באהרן ומרים לא נאמר<sup>4</sup> זיווג אבותם בתורה ובמשה כתוב ויקח את בת לוי להורות שהשכינה נקראת על שם לוי ולא היה עמרם ראוי להוליד למשה עד שנמל חלק בשכינה והוליד למשה זהו שכתוב ויקח את בת לוי ולפיכך כתוב ותרא אותו כי טוב הוא.

רבי אלעזר אמר זכה עמרם שיצא ממנו בן שזכה לקול גדול שכתוב והאלהים יעננו בקול ועמרם זכה לבת קול שכתוב ויקח את בת לוי כלומר בת קול ולפיכך כתוב וילך כלומר שהלך למדרגה זו שנינו כשנולד משה יחד הקדוש ברוך

<sup>1</sup> להיות בן עניו ראוי לקבל התורה ועוד כדי שלא ירגישו המצרים ויושלך ליאור כדפי' רז"ל בפסוק ולא יכלה עוד הצפינו (אור יקר).

<sup>2</sup> מבית לוי יהיה פי' כדפי' לעיל ויקח את יוכבד בת לוי התחתון, והטעם שנטלה גבריאל והחזירה לו מפני שהוא ממונה על הנשמות והזווג כדפירושו שם, והיתה נשמת מרע"ה מזומנת תחת ידו. או ירצה מפני שהוא מבית לוי העליון שהוא ראש למשוררים העליונים, ויקח את בת לוי, שהיתה ראויה להוליד מרע"ה מסדר המשוררים במשכן כדפי' (אור יקר).

<sup>3</sup> הענין שעם היות ששאר בני אדם מעשיהם בבחירה, והבחירה רצון אלוהי, במרע"ה להוליד לא היתה שם בחירה לעמרם כלל, אלא הכל מלמעלה כדי שלא יהיה מחולל בעון היצר הרע (אור יקר).

<sup>4</sup> שעם היות שנאמר ויקח עמרם את יוכבד דודתו לו לאשה וכו', לא היה זה בלידתם אלא ספור ייחוסם אח"כ אמנם בלידתם לא נזכר זיווג אבותם אם כן מה שכתוב במשה ויקח את בת לוי אינה יוכבד דאי הכי לימא הכי באהרן ומרים אלא בת לוי היא השכינה ולמה נקראת בת לוי שהשכינה נקראת על שם לוי ופירושו מדתו של לוי מפני שכל בית יעקב הם אחוזים בשכינה ושכינה דבקה בלוי ומה שאמר במרע"ה ויקח את בת לוי מפני שמה רבינו ע"ה במעלה גדולה בסוד נשמה מסולקת גבוה מעל גבוה ולא היה עמרם ראוי להוליד למשה עד שנמל חלק בשכינה במה שהטיב מעשיו ונדבק בשכינה הוא זכה להוליד משה (אור יקר).

<sup>5</sup> עי' לקמן נג ע"ב בארוכה (לש"ו).

<sup>6</sup> היינו יסוד והוא סוד אבא בחי' משה (רח"ו).

<sup>7</sup> דרגא דמשה ע"ה הנה היה ברזא דמתקלא, סוד הדעת עלאה הנמשך מרזא דאור א"ס, והוא סוד העץ החיים, מקור החיים, תי העולמים, והוא האות ו' דהשם הויה ב"ה, שהוא לויתן נחש בריח, המבריק מן הקצה אל הקצה, ומשם היה נשמת מרע"ה, משם מכוון בלתי התלבשות כלל, וכל הדרגין תתאין שנמשך דרך שם היה רק דרך מעבר לבד. והנה היה הוא מהאור הגנוז עצמו ע' פ'

## זהר שמות

שמו עליו דכתיב ותרא אותו כי טוב הוא וכתוב (תהלים קמה ט) טוב יהוה לכל וכתוב (שם לד ט) מעמו וראו כי טוב יהוה

ויהי בימים הרבים ההם רבי יהושע דסכנין אמר ויהי בימים הרבים ההם סוף גלותם היה שהיו ישראל משועבדים בכל עבודה בימים הרבים ההם שהיו רבים לישראל במצרים וכיון שנשתלם קץ גלותם מה כתיב וימת מלך מצרים מאי טעמא שהורד שר מצרים ממעלתו ונפל מגאותו וכיון שנפל מלך מצרים שהוא שר שלהן זכר הקדוש ברוך הוא לישראל ושמע תפלתם

אמר רבי יהודה בא וראה שכך הוא שכל זמן שהשר שלהם נתנה לו שררה על ישראל לא נשמע צעקתם של ישראל כיון שנפל השר שלהם כתיב וימת מלך מצרים ומיד ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל שועתם אל האלהים שעד אותה שעה לא נענו בצעקתם

אמר רבי אלעזר בא וראה רחמנותו של הקדוש ברוך הוא כשהוא מרחם על ישראל כופה למדת הדין ומורידה ומרחם עליהם והיינו דתנן שהקדוש ברוך הוא מוריד שתי דמעות! לים הגדול מאן אינון שתי דמעות אמר רבי יוסי לאו

י"ט/ב

מלה ברירא היא<sup>2</sup> דהא אמר ליה לאובא טמיא דהוא כדיב ומליה כדיבן אמר רבי אלעזר לאו בתר אובא טמיא אזלינן דברירא דמלה הוא<sup>3</sup> דתנן בעשרה

הוא שמו עליו שכתוב ותרא אותו כי טוב הוא וכתוב טוב ה' לכל וכתוב טעמו וראו כי טוב ה'.

ויהי בימים הרבים ההם רבי יהושע מסכנין אמר ויהי בימים הרבים ההם סוף גלותם היה שהיו ישראל משועבדים בכל עבודה בימים הרבים ההם שהיו רבים לישראל במצרים וכיון שנשתלם קץ גלותם מה כתוב וימת מלך מצרים למה שהורד שר מצרים ממעלתו ונפל מגאותו וכיון שנפל מלך מצרים שהוא שר שלהם זכר הקדוש ברוך הוא את ישראל ושמע תפלתם.

אמר רבי יהודה בא וראה שכך הוא שכל זמן שהשר שלהם נתנה לו שררה על ישראל לא נשמע צעקתם של ישראל כיון שנפל השר שלהם כתוב וימת מלך מצרים ומיד ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו ותעל שועתם אל האלהים שעד אותה שעה לא נענו בצעקתם.

אמר רבי אלעזר בא וראה רחמנותו של הקדוש ברוך הוא כשהוא מרחם על ישראל כופה למדת הדין ומורידה ומרחם עליהם והיינו ששנינו שהקדוש ברוך הוא מוריד שתי דמעות לים הגדול מהם אותם שתי דמעות אמר רבי יוסי לא

דבר ברור היא שהרי אמר לו לאובא עצמות שהיה משקר ודבריו שקריים.

אמר רבי אלעזר לא הולכים אחר אובא עצמות שברור הדבר הוא ששנינו

שמות (יא ע"ב יב ע"א יט ע"א) ופ' בשלח (נג ע"ב נד ע"א). ולכן היה עלול ואפשר שיתוקנו כל העולמות על ידו למדרגתם שקודם החטא, ושיתפשט ויתגלה האור הגנוז לעילא ולתתא כמו אחר התיקון העתידי, כי הוא היה הצינור להתפשטות האור הדעת עלאה אשר מרזא דאור א"ס, ולכן ניתן התורה רק על ידו (דע"ה ח"ב כח ע"ב).

<sup>1</sup> עי' אריכות לעיל יח ע"א.

<sup>2</sup> פ' ענין ב' דמעות לא ידענו פירושם דהא א"ל וכו' דהיינו ששאלתי לאובא טמיא על פי' ב' דמעות, ונמצא שקרן (מ"מ).

<sup>3</sup> ואמרו בפ' הרואה דף נט רב קטינא הוה עבר אפתחא דאובא טמיא שמע רעש אמר כלום ידע אובא טמיא מאיזו סיבה הרעש בא וא"ל אובא טמיא קטינא קטינא בשעה שהקב"ה זוכר את בניו בגלות מוריד ב' דמעות לים הגדול ומהם בא הרעש. א"ר קטינא אובא טמיא הוא כדיב ומילוי כדיבין וא"כ למה לא יהיה הרעש ב' זמני זה אחר זה נגד ב' דמעות. ואמר הש"ס ולא היא דתרי זמני הוי הרעש אם כן אמאי אמר רב קטינא דהוא כדיב. כי היכי דלא ליטעו בני עלמא אבתריה דאובא טמיא, עכ"ל. משמע שדברי אובא טמיא אמת אלא כי היכי דלא ליטעו וגם רב קטינא מודה בענין ב' דמעות אלא שאמר שאינו ענין לרעש דא"כ יהיה ב' פעמים, ואפשר לפרש שר"ק אינו מודה בענין ב' דמעות, ולכן אמר דהוא כדיב וכו' ולפי זה פ' דברי הזהר א"ר יוסי לאו מלה דברירא היא ר"ל שענין ב' דמעות אינו אמת ומביא ראיה מרב קטינא שאמר לאובא טמיא דהוא כדיב בענין הב' דמעות נמי.

## זהר שמות

כתרי מלכא<sup>1</sup> אית תרין דמעין<sup>2</sup> לקודשא בריך הוא<sup>3</sup> והן שתי מדות דין<sup>4</sup> שהדין בא משתיהן כמה דאת אמר (ישעיה נא יט) שתים הנה קוראותיך וכשהקדוש ברוך הוא<sup>5</sup> זוכר את בניו<sup>6</sup> הוא מוריד<sup>7</sup> אותם לים הגדול שהוא ים החכמה להמתיקן והופך מדת הדין למדת רחמים ומרחם עליהו אמר רבי יהודה שתי דמעות שמהם באים הדמעות מהם בא הדין

אמר רבי יהודה כתיב (שמות יד י) והנה מצרים נוסע אחריהם ואמר רבי יוסי זה שר של מצרים הוא ואת אמרת וימת מלך מצרים זה שר של מצרים אמר רבי יצחק האי מלה קא מסייע לה הוא דלעילא כתיב הכא והנה מצרים וכתיב התם וימת מלך מצרים מלמד דעכשיו לא היה מלך דהורידוהו מגדולתו ולפיכך כתיב והנה מצרים ולא כתיב מלך מצרים ומה דאמר וימת כמה דאת אמר (שם ד יט) כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך

אמר רבי יצחק אמר רבי יהושע בא וראה כל מלכי מצרים פרעה שמם ובכאן לא נאמר אלא מלך מצרים סתם ובמקומו פרעה והוא פרעה ממש תא חזי בעוד דאית שולטנותא דלעילא אית שולטנותא בעמא דלתתא אתעדי שולטנותא דלעילא אתעדי

בעשרה כתרי המלך יש שתי דמעות לקדוש ברוך הוא והן שתי מדות דין שהדין בא משתיהן כמו שנאמר שתים הנה קוראותיך וכשהקדוש ברוך הוא זוכר את בניו הוא מוריד אותם לים הגדול שהוא ים החכמה להמתיקן והופך מדת הדין למדת הרחמים ומרחם עליהם אמר רבי יהודה שתי דמעות שמהן באות הדמעות מהן בא הדין.

אמר רבי יהודה כתוב "והנה מצרים נוסע אחריהם" ואמר רבי יוסי זה שר של מצרים הוא ואתה אמרת "וימת מלך מצרים" זה שר של מצרים אמר רבי יצחק הדבר הזה מסייע לאותו שלמעלה כתוב כאן "והנה מצרים" וכתוב שם "וימת מלך מצרים" מלמד שעכשיו לא היה מלך שהורידוהו מגדולתו ולפיכך כתוב "והנה מצרים" ולא כתוב "מלך מצרים" ומה שאמר "וימת" כמו שנאמר כי מתו כל האנשים המבקשים את נפשך.

אמר רבי יצחק אמר רבי יהושע בא וראה כל מלכי מצרים פרעה שמם ובכאן לא נאמר אלא מלך מצרים סתם ובמקומו פרעה והוא פרעה ממש בא וראה בעוד שיש שלטון שלמעלה יש שלטון בעם שלמטה כשהעבר השלטון שלמעלה עובר השלטון שלמטה.

ומ"ש הש"ס ולא היא ר"י לא ס"ל הכי אלא כדס"ד מעיקרא והגם שר"ק אמורא ור' יוסי תנא ולא ראו זה את זה אפשר שאירעא מעשה כזה בימי ר' יוסי, ור' אלעזר השיב לר' יוסי לאו בתר אובא טמיא וכו' לא ממנו למדנו ענין ב' דמעות אלא רבותינו אמרו זה ומלה ברירא היא כדמפרש (מ"מ).

<sup>1</sup> עשר ספירות (אור יקר).

<sup>2</sup> אינם נקראות דמעות מפני שהם יוצאות מהעינים העליונים אלא מפני שהם גורמות על ידי הדין דמעות לעולם כדמפרש ר' יהודה והם ב' מדות הדין גבורה הוד, או מלכות, מפני שיש בחי' דין בהוד או במלכות, והנראה שעיקרו במלכות מאומרו שהדין בא משתיהם דהיינו מגבורה עליונה נמשך למלכות ומהמלכות לתחתונים ואפשר לפרש מגבורה והוד בא למלכות (אור יקר). אינון ב' כחות הדין. ועניינם הוא, כי הנה נודע שאימא עילאה נקראת אלהים חיים, בלשון רבים, לרמוז על ב' בחי' אלה"ם שיש בה, שהם נר"ה שבה, הנקראים אלהים צבאות. ונקרא חי, גם ע"ש היסוד שביניהם, שנקרא חי כנודע. גם דע, כי הנצח וההוד דאינהו לבר מגופא, והם בחי' הדין. גם נודע, כי אלו הנה"י דאימא, מתלבשים תוך ז"א בסוד מוחין, ומהם נמשך אל שתי העינים דז"א. וז"ס מ"ש בס"ה, כי הנצח וההוד נקראים תרין עיינין. והנה אלו העינים של ז"א, הם נקרא ענבים, שבתוכם היין, שהם תרין דמעין עילאין, כחות הדין הנמשכים מנר"ה דאימא כנזכר וכו', ותרין עיינין דז"א, הם נקראים ענבים שבתוכם היין והדינים, וגם הם ב' שמות אלהים (שעה"פ תולדות).

<sup>3</sup> בראשית ד רע"ב ולעיל יח ע"א ולקמן קצו ע"א ובאד"ר קלז ע"ב (לש"ו)

<sup>4</sup> נר"ה (רח"ו).

<sup>5</sup> בינה (אור יקר).

<sup>6</sup> נשמות קדושות שבתוך הגלות (אור יקר).

<sup>7</sup> לשון ירדי מרכבה שהוא עליה, והיינו שמעלה אותם אל הבינה אשר שם שורש הדין וממתיקן (אור יקר).



## זהר שמות

### שולטנותא דלתתא

אמר רבי יוסי כתיב (זכריה יד א) הנה יום בא ליהויה וגו' והיה יום אחד הוא יודע לה' וכי שאר הימים אינם שלו אלא אמר רבי אבא מלמד ששאר הימים ניתנים לשרים ואותו יום אינו של השרים אלא של הקדוש ברוך הוא כדי לעשות דין בעובדי כוכבים ומזלות מפני שבאותו יום יפלו כל השרים ממעלתם ועל זה כתוב ונשגב ה' לבדו ביום ההוא שאותו יום לא יהיה מעלה לשרים.

אמר רבי אבא כשהקדוש ברוך הוא עושה דין בשרים של מעלה מה כתוב כי רותה בשמים חרבי וכי יש לה' חרב, אלא אמר רבי יצחק חרב יש לו שכתוב חרב לה' מלאה דם וכתוב "ובחרבו את כל בשר".

אמר רבי אבא החרב הזה הוא הדין שעושה שכתוב וירא (דוד) את מלאך ה' עמד בין הארץ ובין השמים וחרבו שלופה בידו וכי חרב שלופה ביד המלאך אלא שהיתה הרשות נתונה בידו לעשות דין.

והרי אמר רבי יהושע בן לוי אמר לי מלאך המות אם לא שאני חס על כבוד הבריות אפרע להם את בית השחיטה כבהמה אמר רבי אבא הכל משום שנתן רשות בידו לעשות גמר דין זהו שכתוב וחרבו שלופה בידו הרשות נתונה בידו לעשות דין אם כך מה זה "וישב חרבו אל נדנה" אמר רבי אבא שנחזר הדין לבעל הדין והרשות למי שהרשות שלו.

והרי אמר רבי יהושע בן לוי אמר לי מלאך המות אם לא שאני חס על כבוד הבריות אפרע להם את בית השחיטה כבהמה אמר רבי אבא כלל משום שנתן רשות בידו לעשות גמר דין זהו שכתוב וחרבו שלופה בידו הרשות נתונה בידו לעשות דין אם כך מה זה "וישב חרבו אל נדנה" אמר רבי אבא שנחזר הדין לבעל הדין והרשות למי שהרשות שלו.

והרי אמר רבי יהושע בן לוי אמר לי מלאך המות אם לא שאני חס על כבוד הבריות אפרע להם את בית השחיטה כבהמה אמר רבי אבא כלל משום שנתן רשות בידו לעשות גמר דין זהו שכתוב וחרבו שלופה בידו הרשות נתונה בידו לעשות דין אם כך מה זה "וישב חרבו אל נדנה" אמר רבי אבא שנחזר הדין לבעל הדין והרשות למי שהרשות שלו.

והרי אמר רבי יהושע בן לוי אמר לי מלאך המות אם לא שאני חס על כבוד הבריות אפרע להם את בית השחיטה כבהמה אמר רבי אבא כלל משום שנתן רשות בידו לעשות גמר דין זהו שכתוב וחרבו שלופה בידו הרשות נתונה בידו לעשות דין אם כך מה זה "וישב חרבו אל נדנה" אמר רבי אבא שנחזר הדין לבעל הדין והרשות למי שהרשות שלו.

1 ליה נוסף בדרך אמת.

2 לא מופיע בדרך אמת.

3 לא נוסף בדרך אמת\*##.

4 נמחק במ"מ.

5 נמחק במ"מ.

6 ור"ל ויאנחו מלאכי השרת בשביל בני ישראל התחתונים ור' ברכיה אמר שבני ישראל הם המלאכים שנתאנחו (מ"מ).

## זהר שמות

רבי ברכיה אמר בני ישראל דלעילא הוו ומאן אינון בני ישראל אינון דאתקרון בני פולחנא כלומר אותם שהם מן העבודה של מעלה ותעל שועתם אל האלהים שער אותה שעה לא עלתה שועתם לפניו

אמר רבי יצחק כד עביד קודשא בריך הוא דינא בפמלייא של מעלה ההוא דינא מאי הוי אמר רבי אלעזר מעבר להו בההוא נהר דינור ואעבר לון משלמניהון ומני שולמנין אחרנין דשאר עמין אמר ליה והא כתיב (תהלים קד ד) משרתיו אש לוחט אמר ליה אית אשא קשיא מאשא ואית אשא דדחיא אשא

אמר רבי יצחק תלת ענייני הכא אנחה שועה צעקה וכל חד מתפרשא מאחרא אנחה כתיב ויאנחו בני ישראל צעקה דכתיב ויצעקו שועה דכתיב ותעל שועתם וכל חד בלחודוי מתפרשא וכלהו עבדו ישראל אמר רבי יהודה צעקה ושועה עבדו אנחה לא עבדו משמע מדכתיב ויאנחו<sup>2</sup> ולמעלה היתה האנחה בשבילם

צעקה ושועה במאי אתפרשן אמר רבי יצחק אין לך שועה אלא בתפלה שנאמר (שם לט יג) שמעה תפלתי יהוה ושועתי האזינה (שם פח יד) אליך יהוה שועתי (שם ל ג) שועתי אליך ותרפאני צעקה שצועק ואינו אומר כלום אמר רבי

כ/א

יהודה הלכך גדולה צעקה מכולן שצעקה היא בלב הדא הוא דכתיב (איכה ב יח) צעק לבם אל יהוה צעקה וזעקה דבר אחד הוא וזו קרובה להקדוש ברוך הוא יותר מתפלה ואנחה דכתיב (שמות כב כג) כי אם צעוק יצעק אלי שמע אשמע צעקתו

אמר רבי ברכיה בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לשמואל (ש"א טו יא) נחמתי כי המלכתי את שאול למלך מה כתיב ויחר לשמואל ויצעק אל יהוה כל הלילה הניח הכל ולקח צעקה משום דהיא קרובה לקודשא בריך הוא יתיר מכלהו הדא הוא דכתיב ועתה הנה צעקת בני ישראל באה אלי

רבי ברכיה אמר בני ישראל שלמעלה היו ומי הם בני ישראל אותם שנקראו בני העבודה כלומר אותם שהם מן העבודה של מעלה ותעל שועתם אל האלהים שער אותה שעה לא עלתה שועתם לפניו.

אמר רבי יצחק כשעושה הקדוש ברוך הוא דין בפמליא של מעלה אותו דין מה יהיה אמר רבי אלעזר מעביר אותם באותו נהר דינור ומעבירם משלטונם וממנה שליטים אחרים של שאר עמים אמר לו והרי כתוב משרתיו אש לוחט אמר לו יש אש קשה מאש ויש אש שדוחה אש.

אמר רבי יצחק שלשה עניינים כאן אנחה שועה צעקה וכל אחד מתפרש מהאחר אנחה שכתוב ויאנחו בני ישראל צעקה שכתוב ויצעקו שועה שכתוב ותעל שועתם וכל אחד לבדו מתפרש וכולם עשו ישראל אמר רבי יהודה צעקה ושועה עשו אנחה לא עשו משמע משכתוב ויאנחו ולמעלה היתה האנחה בשבילם.

צעקה ושועה במה התפרשו אמר רבי יצחק אין לך שועה אלא בתפלה שנאמר שמעה תפלתי ה' ושועתי האזינה אליך ה' שועתי שועתי אליך ותרפאני צעקה שצועק ואינו אומר כלום אמר רבי

יהודה הלכך גדולה צעקה מכולם שצעקה היא בלב זהו שכתוב צעק לבם אל ה' צעקה וזעקה דבר אחד הוא וזה קרובה לקדוש ברוך הוא יותר מתפלה ואנחה שכתוב כי אם צעוק יצעק אלי שמע אשמע צעקתו.

אמר רבי ברכיה בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לשמואל נחמתי כי המלכתי את שאול למלך מה כתוב ויחר לשמואל ויצעק אל ה' כל הלילה הניח הכל ולקח צעקה משום שהיא קרובה לקדוש ברוך הוא יותר מכולם זהו שכתוב ועתה הנה צעקת בני ישראל באה אלי.

<sup>1</sup> פי' ר' יהודה סובר כת"ק ויאנחו העליונים בשביל בני ישראל (מ"מ).  
<sup>2</sup> אנוחו למעלה (דכך אמת).

## זהר שמות

תנו רבנן האי מאן דצלי ובכי וצעיק עד לא יכיל למרחש בשפוטתיה האי צלותא שלימתא דהיא בלבא ולעולם לא הדרא ריקניא אמר רבי יהודה גדולה צעקה שקורע גזר דינו של אדם מכל ימיו.

רבי יצחק אמר גדולה צעקה שמושלת על מדת הדין של מעלה רבי יוסי אמר גדולה צעקה שמושלת בעולם הזה<sup>1</sup> ובעולם הבא<sup>2</sup> בשביל צעקה<sup>3</sup> נוחל האדם העולם הזה והעולם הבא דכתיב (תהלים קז ו) ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילים.

ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו כהן מדין רבי שמעון פתח (שיר ב יז) דודי לי ואני לו הרועה בשושנים אמר רבי שמעון אוי להם לבריות שאינם משגיחים ואינם יודעים בשעה שעלה במחשבה לפני הקדוש ברוך הוא לברא עולמו כל העולמות עלו במחשבה<sup>4</sup> אחת ובמחשבה זו נבראו כולם הדא הוא דכתיב (תהלים קד כד) כלם בחכמה עשית ובמחשבה זו שהיא החכמה נברא העולם הזה והעולם של מעלה.

נטה ימינו וברא העולם שלמעלה<sup>5</sup> נטה שמאלו וברא העולם הזה<sup>6</sup> הדא הוא דכתיב (ישעיה מח יג) אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים קורא אני אליהם יעמדו יחדו וכלם ברגע אחד (ובשעה אחת נבראו) ועשה עולם הזה כנגד העולם של מעלה וכל מה שיש למעלה כדוגמתו למטה וכל מה שיש למטה כדוגמתו בים והכל אחד ברא בעליונים המלאכים ברא בעולם הזה בני

שנו רבותינו מי שמתפלל ובוכה וצועק עד שלא יכול לרחש בשפתיו תפלה זו שלימה שהיא בלב ולעולם לא חוזרת ריקם אמר רבי יהודה גדולה צעקה שקורעת גזר דינו של אדם מכל ימיו.

רבי יצחק אמר גדולה צעקה שמושלת על מדת הדין של מעלה רבי יוסי אמר גדולה צעקה שמושלת בעולם הזה ובעולם הבא בשביל צעקה נוחל האדם העולם הזה והעולם הבא שכתוב ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילים.

ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו כהן מדין רבי שמעון פתח דודי לי ואני לו הרועה בשושנים אמר רבי שמעון אוי להם לבריות שאינם משגיחים ואינם יודעים בשעה שעלה במחשבה לפני הקדוש ברוך הוא לברא עולמו כל העולמות עלו במחשבה אחת ובמחשבה זו נבראו כולם זהו שכתוב כולם בחכמה עשית ובמחשבה זו שהיא החכמה נברא העולם הזה והעולם של מעלה.

נטה ימינו וברא העולם של מעלה נטה שמאלו וברא את העולם הזה זהו שכתוב אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים קרא אני אליהם יעמדו יחדו וכולם ברגע אחת (ובשעה אחת נבראו) ועשה העולם הזה כנגד העולם של מעלה וכל מה שיש למעלה כדוגמתו למטה וכל מה שיש למטה כדוגמתו בים והכל אחד ברא בעליונים המלאכים ברא בעולם הזה בני אדם ברא בים

<sup>1</sup> דהיינו מה שמושפע הדין מחסד ולמטה, מ"ק להנהגת העולם (אור יקר).

<sup>2</sup> דהיינו אפילו מקורות הדין שנפתחים בבינה הם מתפקיין לרחמים ונסתמין בסוד הצעקה, ולפי זה צריכה לעלות אל החכמה או אל הג"ר שבבינה שהכל ענין א' כדי שתמשול אפילו בעולם הבא למתק דיניה (אור יקר).

<sup>3</sup> נראה שמכריח ממה שנוחל מושלת וזו אינה ראייה, שהרי תפלה ג"כ נוחל שאם הוא שב ומתפלל הקב"ה מקבל תשובתו. ואין לומר שאין תשובה שלימה אלא בצעקה ח"ו, שאין שום תשובה חוזרת ריקם. והנה ענין זה יובן במה שפי' שזדונות נעשות לו כשגגות, או זדונות נעשו לו כזכויות. והנה השב מיראה מתפלל לבד בשועה, ולכך תשובתו בעולם הזה, ירצה מתקן מה שעשה בעולם הזה, וזדונות נעשו לו כשגגות, כדי שלא תקובל בעולם הבא עד ירצה, כשכיר יומו וזדונותיו ושגגותיו לפניו עד יטהר, ואח"כ יאכל פרי מעליו הטובים, נמצא שלא נחל בהם עולם הבא. אמנם השב מאהבה צועק וזדונות נעשו כזכויות וממש נחשב כעושה מצוה וע"י התשובה מאותם העוונות נוחל עולם הבא. מפני שכפי שיעור זדונותיו וצעקתו פתח מקורות מחכמה אל הבינה וזה טוב לו לטהר ממצוקותיהם תרתי מצוקות עולם הזה ומצוקות עולם הבא (אור יקר).

<sup>4</sup> פי' אבא (מ"מ).

<sup>5</sup> פירוש ע"י החסדים ברא ז"א (מ"מ).

<sup>6</sup> ע"י הגבורות נבנית המלכות, ואח"כ חזר לפשט, ואמר ועשה עולם הזה (מ"מ).

## זהר שמות

לוינתן כמו שנאמר לחבר את האהל להיות אחד. לוי יח) לחבר את האהל להיות אחד

כתוב באדם כי בצלם אלהים עשה את האדם וכתוב ותחסרהו מעט מאלהים אם בני אדם חשובים במעשיהם (במעשיו) כל זה והם נעשים (מטפה) מעפר הבאר במה באים לשאב ממנו ובחר בעליונים ובחר בישראל לעליונים לא קרא בנים לתחתונים קרא בנים זהו שכתוב בנים אתם לה' אלהיכם הוא קרא להם בנים והם קראו לו אב שכתוב כי אתה אבינו וכתוב דודי לי ואני לו הוא בחר בי ואני בחרתי בו.

כתיב באדם (בראשית טו) כי בצלם אלהים עשה את האדם וכתוב (תהלים חו) ותחסרהו מעט מאלהים אי בני נשא יקירין (נ"א בעובדי<sup>1</sup>) בעובדיהו כל האי ואינון מתעבדין (מטפה) מעפר דבירא במה אתיין לשאבא מניה<sup>2</sup> ובחר בעליונים ובחר בישראל לעליונים לא קרא בנים לתחתונים קרא בנים הדא הוא דכתיב (דברים יד א) בנים אתם לה' אלהיכם הוא קרא להם בנים והם קראו לו אב דכתיב (ישעיה סג טז) כי אתה אבינו וכתוב דודי לי ואני לו הוא בחר בי ואני בחרתי בו

הרועה בשושנים הוא רועה בשושנים אף על פי שהקוצים סביב להם ואין אחר יכול לרעות בשושנים כמותו דבר אחר הרועה בשושנים מה שושן זה הוא אדום ומימיו לבנים כך הקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו ממדת הדין למדת הרחמים וכתוב (שם א יח) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו

רבי אבא היה הולך בדרך והיה עמו רבי יצחק עד שהיו הולכים פגש את אותם ורדים רבי אבא נטל אחד בידו והיה הולך פגש בהם רבי יוסי אמר ודאי ששכינה כאן ואני ראיתי בידי רבי אבא

1 לך ד' אמת גורס את המוסגר ולא בעובדיהו.

2 ור"ל כשאינם עוסקים בתורה שהם מי באר, במה יכולים לינק השפע של תורה. ומובן ע"פ הנז' בתוספת ביאור כי פנימיות המלכות שהוא סוד כלת משה הוא מדריגת הבינה ולפיכך יש בשושנה י"ג עלין שהוא סוד ה"ג מדות שהמשיך משה לכלתו ומבואר בכוונת שב"ג ת"ד יש בכל א' מהם שם ע"ב והוא י"ג פעמים ע"ב גימ' תתקל"ו והוא גימ' שושנת" כ' ק"ך היתרים הוא להודיע שקודם הזיווג המלכות מלאה דינים ק"ך צירופי אלהים, ואחר הזוג מתמעטין ולא יש יותר מה' אותיות אלהים והם רומזים על ה' עלין תקיפין דסחרין לשושנה ונקראים ישועות כי הם מושיעים לנערה לבל ימשול בה זר ובוזה מובן מאמר שמות דף כ' הנז"ל כי בתחלה היא אדומה סוד שושנה אדומה ראיתי שהוא דין, אח"כ כשמוצקין אותו בסוד ה"ג מדות, אז הפך לבן טהור מסטרא דבינה ולזה אומר הקב"ה שהוא ת"ת כשם ששונה התחתונה שעומדת על י"ב בקר שהם י"ב עלין דסחרין לשושנה והים שעליהם מלמעלה, הרי י"ג, גימ' אח"ד, שהיא סהדותא דיחודא עילאה, מפני שמורה על זוג דגופא בגופא ונעשית אחד, כן רעייתי שהיא כלת משה ג"כ בין הבנות, ונקראת רעייתי מפני שפנימיות זעיר שהוא רוחא דאבא מתייחד עם רוחא דמלכות שהיא רוחא דאימא, והם רעים דלא מתפרשין, ולכן נקראת רעייתי, דוגמת אימא עילאה, ואז תהיה שושנת העמקים ב"ג נהרי דאפרסמונא, ותהיה שושנה עילאה חוור וסומק. וכשם שיהיה זוג חיצוניות גופא בגופא, כמו כן ע"י כלת משה שהוא רוחא דבינה דבגווק, יהיה זוג רוחא למהטא במקומנו, ע"י שאני מוריד לך רוחא של הדעת שלי שהוא פנימיות רוחא דאבא עילאה, וע"כ יהיה זוג רוחא ברוחא. והשם ב"ן דהה"ן שבה הוא סוד ד' נשים, וכולם נקראים על שם ב"ן בנות, וגם כי אצל הבינה שהיא רעייתי נק' כולם בנות כמבואר על פוסק בנות צעדה עלי שור עוד עוד פי' אחר בשושנה מלכות כשהיא למטה בין החוחים הם החיצונים ואין לה יחוד עם הת"ת ישראל כן רעייתי שהיא בינה עילאה יורדת למקום התבונות שלה שנקראים בנות ור"ל שבינה עילא הג"כ אין לה זוג בסוד לא אבא בעיר שאין הקב"ה נכנס לירושלים של מעלה עד שיכנס לירושלים של מטה (מ"מ).

## זהר שמות

דרבי אבא למילף חכמתא סגיאה דהא ידענא דרבי אבא לא נטל האי אלא לאחזאה חכמתא

אמר רבי אבא תיב ברי תיב יתבו ארח רבי אבא בההוא ורדא אמר ודאי אין העולם מתקיים אלא על הריח דהא חזינא דלית נפשא מתקיימא אלא על ריחא ועל דא הדם במוצאי שבת

פתח ואמר דודי לי ואני לו הרועה בשושנים מי גרם לי שאני לדודי ודודי לי מפני שהוא מנהיג עולמו בשושנים מה שושן יש בו ריח והוא אדום מוצקין אותו והוא מתהפך ללבן ולעולם ריחו לא זז כך הקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו בדרך זה שאלמלא כן לא יתקיים העולם בשביל האדם החוטא והחטא נקרא אדום כמו שנאמר אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג

כ/ב

ילבינו מקריב קרבנו לאש שהוא אדום זורק הדם סביב למזבח שהוא אדום מרת הדין אדום מוצקין אותו<sup>1</sup> (הריח) ועולה העשן כלו לבן ואז האדום נהפך ללבן נהפך מרת הדין למדת הרחמים

ותא חזי כל מדת הדין אין צריך הריח שלו אלא מצד אודם<sup>3</sup> והיינו דאמר רבי יהודה מה דכתיב (מ"א יח כח) ויתגודדו<sup>4</sup> כמשפטם<sup>5</sup> וגו' עד שפך דם<sup>6</sup> עליהם אלא היו יודעים שלא ישיגו ממדת הדין כרצונם זולתו באודם

אמר רבי יצחק<sup>7</sup> ועוד אודם ולבן נקרב לעולם והריח עולה משתיהן מה השושן אדום

ללמד חכמה רבה שהרי ידעתי שרבי אבא לא נטל את זה אלא להראות חכמה.

אמר רבי אבא שב בני שב ישבו הריח רבי אבא באותו הורד אמר ודאי אין העולם מתקיים אלא על הריח שהרי ראיתי שאין נפש מתקיימת אלא על ריח ולכן הדם במוצאי שבת.

פתח ואמר דודי לי ואני לו הרועה בשושנים מי גרם לי שאני לדודי ודודי לי מפני שהוא מנהיג עולמו בשושנים מה שושן יש בו ריח והוא אדום מוצקין אותו והוא מתהפך ללבן ולעולם ריחו לא זז כך הקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו בדרך זה שאלמלא כן לא יתקיים העולם בשביל האדם החוטא והחטא נקרא אדום כמו שנאמר אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג

ילבינו מקריב קרבנו לאש שהוא אדום זורק הדם סביב למזבח שהוא אדום מרת הדין אדום מוצקין אותו (הריח) ועולה העשן כולו לבן ואז האדום נהפך ללבן נהפך מדת הדין למדת הרחמים.

ובא וראה כל מדת הדין אין צריך הריח שלו אלא מצד אדום והיינו שאמר רבי יהודה מהו שכתוב ויתגודדו כמשפטם וגו' עד שפך דם עליהם אלא היו יודעים שלא ישיגו ממדת הדין כרצונם זולתו באדם.

אמר רבי יצחק ועוד אדום ולבן נקרב לעולם והריח עולה משתיהן מה השושן

<sup>1</sup> דרך אמת גורם א' תהמוסגרי.

<sup>2</sup>

<sup>3</sup> הכוונה כי הקדושים מהפכים מדת הדין למדת רחמים ולכן מוצקים אודם ללבן כזכר והיינו מדת הצדיקים להפך הדין לרחמים ולשוב מעון וחטא לעבודה לעולם מלובן לאודם ובמזבח מאודם ללבן ובשר ודם לריח והרשעים ועובדי ע"ז להפך מהפיכם מדת רחמים למידת הדין ומוצקין מלובשן לאודם (אור יקר)

<sup>4</sup> לע"ז (אור יקר).

<sup>5</sup> להפך מלובן לאודם (אור יקר).

<sup>6</sup> יתהפכו להגביר כח הדין להגביר החיצונים וכח ע"ז (אור יקר).

<sup>7</sup> מוסיף על דברי ר' אבא ואמר שצריך למצוק מגשמי לרוחני שאפילו הטוב להטיב יותר ולמצוק המדות הגשמיות לרוחניות והיינו סוד חלב לובן ובשר ודם אודם ושניהם מוצקים במזבח ונהפכין לדק ריח דק רוחני וכן צריך להיות כל מעשיו וכן הוא סוד התענית שאדם מתענה על עונותיו שהוא מוצק חלבו ודמו באש תעניתו וניתן כחו ליחה מדם וחלב וכן היה ענין הקטרת ב' מינים אודם ולובן וכן השושן אודם ולובן מוצקין אותו ועולה ריח טוב, וכן האדם מוצק האודם והלובן והיינו נמי במידות העליונות שהם אודם מלכות, ולובן ת"ת ומוצקין אותם בסוד אשה ריח נחוח לה'

## זהר שמות

ולבן כך ריח הקרבן והקרבן מאדום ולבן בא וראה מריח הקטורת שהסמנים<sup>21</sup> מהם אדומים ומהם לבנים כגון הלבונה שהוא לבן מר דרור אדום והריח עולה מאדום ולבן ועל כן מנהיג עולמו ביושנים שהוא אדום ולבן וכתוב (יחזקאל מד טו) להקריב לי חלב ודם

כנגד זה אדם מקריב חלבו ודמו ומתכפר לו זה אדום וזה לבן מה השושן שהוא אדום והוא לבן אין מוצקין אותו לחזור כלו לבן אלא באש כך הקרבן אין מוצקין אותו לחזור כלו לבן אלא באש עכשיו מי שיושב בתעניתו ומקריב חלבו ודמו אינו נצמק לחזור כלו לבן אלא באש דאמר רבי יהודה מתוך תעניתו של אדם מחלישין אבריו וגובר עליו האש ובאותה שעה צריך להקריב חלבו ודמו באותו האש והוא הנקרא מזבח כפרה

והיינו דרבי אלעזר כד הוה יתיב בתעניתא הוה מצלי ואמר<sup>3</sup> גלוי<sup>4</sup> וידוע<sup>5</sup> לפניך<sup>6</sup> יהוה<sup>7</sup> אלהי<sup>8</sup> ואלהי<sup>9</sup> אבותי שהקרבתי לפניך<sup>9</sup> חלבי ודמי והרתחתי אותם בחמימות חולשת גופי<sup>10</sup> יהי<sup>11</sup> רצון<sup>12</sup> מלפניך<sup>1</sup> שיהא הריח<sup>2</sup>

אדום ולבן כך ריח הקרבן והקרבן מאדום ולבן בא וראה מריח הקטורת שהסמנים מהם אדומים ומהם לבנים כגון הלבונה שהוא לבן מר דרור אדום והריח עולה מאדום ולבן ועל כן מנהיג עולמו ביושנים שהוא אדום ולבן וכתוב להקריב לי חלב ודם.

כנגד זה אדם מקריב חלבו ודמו ומתכפר לו זה אדום וזה לבן מה השושן שהוא אדום והוא לבן אין מוצקין אותו לחזר כולו לבן אלא באש כך הקרבן אין מוצקין אותו לחזור כלו לבן אלא באש עכשיו מי שיושב בתעניתו ומקריב חלבו ודמו אינו נצמק לחזור כלו לבן אלא באש שאמר רבי יהודה מתוך תעניתו של אדם מחלישין אבריו וגובר עליו האש ובאותה שעה צריך להקריב חלבו ודמו באותו האש והוא הנקרא מזבח כפרה.

והיינו שרבי אלעזר כשהיה יושב בתענית היה מתפלל ואומר גלוי וידוע לפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שהקרבתי לפניך חלבי ודמי והרתחתי אותם בחמימות חולשת גופי יהי רצון מלפניך

---

להעלותם בדקות למעלה אל סוד החוטם והמוח דהיינו קשרם במדות העליונות ועלייתם אל סוד החכמה והבי' להתקין וזה כל האדם לקשר ב' מדות אלו למתקם ולייחדם והיינו שושנים (אור יקר).<sup>1</sup> שהסמנים (לש"ו).

<sup>2</sup> טַסְסַמְנִים (לפ"ו).

<sup>3</sup> פי' היה מתפלל י"ח, ובשומע תפלה היה אומר גלוי וכו' (אור יקר).

<sup>4</sup> שאין נסתור מעיניו דבר (אור יקר).

<sup>5</sup> שאינו מואס להסתיר עיני השגחתו משום נברא השב לפניו (אור יקר).

<sup>6</sup> היא מדת המלכות, אם כן במלת גלוי העביר כל מסך מבדיל וחיצון מביין תעניתו וקרבנו לבין המדה הזו ובמלת ידוע עלה כל מדרגות הנפרדים עד שנכנס אל הקדש ואמר לפניך היא מדת המלכות, ושם התחיל לקשר קשרי הייחוד לקשר קרבנו (אור יקר).

<sup>7</sup> דהיינו הכתר עם החכמה (אור יקר).

<sup>8</sup> הבינה עם החכמה ואח"כ ואלהי אבותי בינה שוכנת וחופפת על ג' אבות ושם מעלה המלכות (אור יקר).

<sup>9</sup> מפני שמי שצם ומתכוון להתשבח בו או מצד כעס וכיוצא מהמתענים לשם יצר הרע אין אותו קרבן לה' אלא לחצונים ויצר הרע וכיוצא, לזה אמר "לפניך" לא הקרבתי קרבני לע"ז וחצוני אלא לפניך. והרי נכנס שיעור ב' פתחים שהם נ"ה ואח"כ הוא מתפלל המלכות על יד היסוד שאין לה ייחוד למעלה אלא על ידי חלבו ודמו היינו לובן ואודם לכפר בלובן על עון מצות עשה שהם מימין ובאודם לכפר על עון לא תעשה שהם משמאל וגבורה ומפני שהוא אינו מתרצה שם אלא בהיותו מוצק מגשמי לרוחני (אור יקר).

<sup>10</sup> והיינו שהמתענה מקריב על מזבחו שהוא על ידי החולשה מתגדל חום הטבע ומשתלהב, והחלב והדם נתכים ואין ספק שהוא על ידי הכבד שהוא החום, וכמו שממנו, מתחלק המזון תמיד לכל הגוף כן בהיות האיש מתענה בחומו הוא מתיך כל מה שהאברים נזונו בדם מהכבד והיינו אש המזבח, המזבח עצמו הכבד שכן הוא רומז אליו והחום שבו הוא אש המזבח ומרתית האברים ומתיך החלב והדם (אור יקר).

<sup>11</sup> סוד קשר חכמה ובינה י"ה ה"י (אור יקר).

<sup>12</sup> הכתר הרוכב על שתיהם (אור יקר).

## זהר שמות

העולה מפי בשעה זו<sup>3</sup> כריח העולה<sup>4</sup> מהקרבן באש המזבח ותרצני

נמצא שאדם הוא מקריב בתעניתו החלב והדם (והאש) והריח שעולה מפי הוא מזבח כפרה ולפיכך תקנו התפלה במקום הקרבן ובלבד שיתכוין למה דאמרן אמר רבי יצחק מכאן ולהלאה כתיב (במדבר לא כב) כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש וטהר אמר רבי יוסי כשהיה בית המקדש קיים אדם מקריב קרבנו בענין זה ומתכפר לו עכשיו תפלתו של אדם מכפר לו במקום הקרבן כי האי גוונא

דבר אחר דודי לי ואני לו הרועה בשושנים מה השושנים קוצין מצויין בתוכם אף הקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו בצדיקים ורשעים מה השושנים אלמלא הקוצים אין השושנים מתקיימין כך אלמלא הרשעים אין הצדיקים ניכרים דאמר רבי יהודה במה הצדיקים ניכרים מתוך שיש רשעים דאלמלא רשעים אין הצדיקים ניכרים דבר אחר הרועה בשושנים המנהיג עולמו בשש שנים<sup>5</sup> והשביעית שבת לה' דבר אחר בשושנים באותם ששונים בתורה

ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו כהן מדין רבי חייא פתח ואמר (תהלים כג א) מזמור לדוד יהוה רועי לא אחסר כלומר יהוה רועי יהוה הרועה שלי מה הרועה מנהיג את הצאן ומוליכם למרעה טוב למרעה שמן במקום נחלי מים מישר הליכתן בצדק ובמשפט אף הקדוש ברוך הוא כתיב בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני נפשי ישובב

אמר רבי יוסי דרך הרועה לנהוג בצדק את

שיהא הריח העולה מפי בשעה זו כריח העולה מהקרבן באש המזבח ותרצני.

נמצא שאדם הוא מקריב בתעניתו החלב והדם (והאש) והריח שעולה מפי הוא מזבח כפרה ולפיכך תקנו התפלה במקום הקרבן ובלבד שיתכוון למה שאמרנו אמר רבי יצחק מכאן ולהלאה כתוב כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר אמר רבי יוסי כשהיה בית המקדש קיים אדם מקריב קרבנו בענין זה ומתכפר לו עכשיו תפלתו של אדם מכפר לו במקום הקרבן כדוגמא זה.

דבר אחר דודי לי ואני לו הרועה בשושנים מה השושנים קוצים מצויים בתוכם אף הקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו בצדיקים ורשעים מה השושנים אלמלא הקוצים אין השושנים מתקיימים כך אלמלא הרשעים אין הצדיקים ניכרים שאמר רבי יהודה במה הצדיקים ניכרים מתוך שיש רשעים שאלמלא רשעים אין הצדיקים ניכרים דבר אחר הרועה בשושנים המנהיג עולמו בשש שנים והשביעית שבת לה' דבר אחר בשושנים באותם ששונים בתורה.

ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו כהן מדין רבי חייא פתח ואמר מזמור לדוד ה' רועי לא אחסר כלומר ה' רועי ה' הרועה שלי מה הרועה מנהיג את הצאן ומוליכם למרעה טוב למרעה שמן במקום נחלי מים, מיושר הליכתן בצדק ובמשפט, אף הקדוש ברוך הוא כתוב בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני נפשי ישובב.

אמר רבי יוסי דרך הרועה לנהוג בצדק את צאנו להרחיקם מן הגזל להנהיגם

<sup>1</sup> הקודם לכל זה שאין לו שם וכינוי והוא חיות הכל, ולזה לא אמר לפניך, כי לפניך הוא מה שלפניו, דהיינו למטה מלפניך הוא הקודם לו (אור יקר).

<sup>2</sup> הענין שבהיות האדם מתענה ומתיך לחותיו חלבו ודמו, אם נעשה הכל ריח ניחוח הוא קשה מפני שאדם פונה לעסקיו וצרכיו שאר הענינים לכך אינו בוחר לריח לקשר המדות העליונות אלא זמן הבל פיו בתפלה (אור יקר).

<sup>3</sup> דווקא שאני עומד ומתפלל, ואמר "הריח העולה מפי" שכן הוא המתענה מעלה הבל פה חזק מצד התענית, ואמר "מפי" דהיינו המלכות פה מזבח ודאי, "ריח" היסוד הנקשר עם הת"ת (אור יקר).

<sup>4</sup> והקרבן דהיינו יחוס ניחוח לה', ואמר העולה והקרבן דהיינו לכפר על המחשבה העולה ולכפר על המעשה הקרבן ומפני שהמעשים מינים שונים ולהם קרבנות חטאות אשמות וכיוצא לכך סתם וכלל הכל (אור יקר).

<sup>5</sup> ששנים כתוב חסר ודרש שש שנים (רח"ו).

## זהר שמות

צאנו להרחיקם מן הגזל להנהיגם במישור והשבט בידו שלא ימו ימין ושמאל כך הקדוש ברוך הוא הוא רועה את ישראל להנהיגם במישור ובכל עת השבט בידו שלא ימו ימין ושמאל

דבר אחר ומשה היה רועה אמר רבי יוסי תדע לך שכל זמן שהרועה חכם לנהל את צאנו הוא מוכן לקבל עול מלכות שמים אם הרועה שוטה עליו נקרא (משלי כו יג) תקוה לכסיל ממנו

אמר רבי יהודה משה חכם היה ובקי לנהוג את צאנו בא וראה מדוד שנאמר (ש"א טז יא) והנה רועה בצאן ללמדך שדוד

כא/א

חכם גדול היה והיה רועה צאנו כדין וכשורה לפיכך עשהו הקדוש ברוך הוא מלך על כל ישראל

ולמה צאן ולא בקר אמר רבי יהודה ישראל נקראים צאן שנאמר (יהזקאל לד ל) ואתן צאני צאן מרעיתי! אדם אתם וכתוב (שם לו לח) כצאן קדשים כצאן ירושלים מה הצאן כשיקרבו על המזבח בשבילם זוכה לחיי העולם הבא<sup>2</sup> כך המנהיג לישראל כדין וכשורה בשבילם זוכה לחיי העולם הבא

ועוד הרועה את הצאן כשהצאן יולדת הרועה נוטל אותם טלאים בחיקו כדי שלא ילאו ויגעו ומוליכם אחרי אמותם ומרחם עליהם כך המנהיג לישראל צריך להנהיגם ברחמים ולא באכזריות וכן אמר משה (במדבר יא יב) כי תאמר אלי שאהו בחיקך וגו' מה הרועה את הצאן כשהוא רועה טוב מציל את הצאן מן הזאבים ומן האריות כך המנהיג לישראל אם הוא טוב מצילם מן העכו"ם ומדין של מעלה ומדין של מטה ומדין של מעלה

במישור והשבט בידו שלא ימו ימין ושמאל כך הקדוש ברוך הוא הוא רועה את ישראל להנהיגם במישור ובכל עת השבט בידו שלא ימו ימין ושמאל.

דבר אחר ומשה היה רועה אמר רבי יוסי תדע לך שכל זמן שהרועה חכם לנהל את צאנו הוא מוכן לקבל עול מלכות שמים אם הרועה שוטה עליו נקרא תקוה לכסיל ממנו.

אמר רבי יהודה משה חכם היה ובקי לנהוג את צאנו בא וראה מדוד שנאמר והנה רועה בצאן ללמדך שדוד

חכם גדול היה והיה רועה צאנו כדין וכשורה לפיכך עשהו הקדוש ברוך הוא מלך על כל ישראל

ולמה צאן ולא בקר אמר רבי יהודה ישראל נקראים צאן שנאמר ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם וכתוב כצאן קדשים כצאן ירושלים. מה הצאן כשיקרבו על המזבח בשבילם זוכה לחיי העולם הבא כך המנהיג לישראל כדין וכשורה בשבילם זוכה לחיי העולם הבא.

ועוד הרועה את הצאן כשהצאן יולדות הרועה נוטל אותם טלאים בחיקו כדי שלא יעייפו ויגעו ומוליכם אחרי אמותם ומרחם עליהם כך המנהיג לישראל צריך להנהיגם ברחמים ולא באכזריות וכן אמר משה כי תאמר אלי שאהו בחיקך וגו'. מה הרועה את הצאן כשהוא רועה טוב מציל את הצאן מן הזאבים ומן האריות כך המנהיג לישראל אם הוא טוב מצילם מן העכו"ם ומדין של מעלה ומדין של מעלה ומדין של מעלה לחיי

<sup>1</sup> עי' תיקו"ז לז ע"א: השקו הצאן דאינון אברין קדישין דאתמר בהון ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם (יהזקאל לד לא) כלהו רועים ומשה על כלהון דכתיב (שמות ב טו) וישב על הבאר וכתוב (תהלים צ א) תפילה למשה איש האלהים וכו' איהו שלטנותיה בשבעה רקיעין. בהגר"א: כלהו רועים - ר"ל, השקו כו' אמר לכלהו רועים, שהן ז' רועים הידועים, שהן כלל האברים דמשתקין מן המוח והטפה: איש האלקים - בעלה דשכינתא (זהר ח"א ו ע"ב וח"ב קלז ע"ב), שהוא כולל כל האברים.

<sup>2</sup> דהיינו סוף הבהמה לשחיטה שהיא המיתה וכשהיא על גבי המזבח הוא הסוף היותר טוב שבכל השחיטות לשלמות הבהמה ועלייתה הב' הנהגתם לענייני העולם שלא ינהגם באכזריות אלא ברחמים וישתדל בטובם וכל הצריך להם וכל א' כפי כחו, והיינו "כשהצאן וכו'", הג' הצלתם מהאויבים בזכותו ותפלותיו שלא ישלטו בהם שונאיהם ומגין עליהם במעשיו כמשה רבינו ע"ה (אור יקר).



## זהר שמות

ומדריכין להיי העולם הבא כך משה רועה נאמן היה וראה הקדוש ברוך הוא שכדאי הוא לרעות את ישראל באותו הדין ממש שהיה רועה את הצאן לכשבים כפי הראוי להם והנקבות כפי הראוי להן<sup>1</sup>

ולפיכך כתוב ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו ולא של<sup>2</sup> דאמר רבי יוסי וכי מי שנתן את צפורה בתו למשה לא נתן לו צאן ובקר והלא יתרו עשיר היה אלא משה לא היה רועה את צאנו כדי שלא יאמרו בשביל שהיה צאנו עמו היה רועה אותן בטוב ולכן כתיב את צאן יתרו חותנו ולא את שלו כהן מדין רבי תנחום אמר אף על גב שהיה עובד כו"ם בשביל שעשה עמו חסד היה רועה צאנו כדין וכשורה במרעה טוב שמן ודשן<sup>3</sup>

וינהג את הצאן אחר המדבר רבי יוסי אמר משה מיום שנולד<sup>4</sup> לא זוה<sup>5</sup> ממנו רוח הקודש ראה ברוח הקודש שאותו מדבר היה קדוש ומוכן לקבל עול מלכות שמים עליו<sup>6</sup> מה עשה הנהיג את הצאן אחר המדבר<sup>7</sup> רבי יצחק אמר אחר המדבר על כל פנים ולא במדבר שלא רצה שיכנסו בתוכו<sup>8</sup> אלא הרחיקם אחר המדבר

ויבא<sup>9</sup> אל הר האלהים הרבה הוא לבדו בלא צאן אמר רבי יהודה האי אבנא<sup>10</sup> דמקבלא פרולא כד חמי ליה (מחטא)<sup>11</sup> מדלגא עילוי כך משה והר סיני כשנראו זה

העולם הבא כך משה רועה נאמן היה וראה הקדוש ברוך הוא שכדאי הוא לרעות את ישראל באותו הדין ממש שהיה רועה את הצאן לכשבים כפי הראוי להם והנקבות כפי הראוי להם.

ולפיכך כתוב ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו ולא שלו שאמר רבי יוסי וכי מי שנתן את צפורה בתו למשה לא נתן לו צאן ובקר והלא יתרו עשיר היה אלא משה לא היה רועה את צאנו כדי שלא יאמרו בשביל שהיה צאנו עמו היה רועה אותם בטוב ולכן כתוב את צאן יתרו חותנו ולא את שלו כהן מדין רבי תנחום אמר אף על גב שהיה עובד כוכבים ומזלות בשביל שעשה עמו חסד היה רועה צאנו כדין וכשורה במרעה טוב שמן ודשן.

וינהג את צאנו אחר המדבר רבי יוסי אמר משה מיום שנולד לא זזה ממנו רוח הקודש ראה ברוח הקודש שאותו מדבר היה קדוש ומוכן לקבל עול מלכות שמים עליו מה עשה הנהיג את הצאן אחר המדבר רבי יצחק אמר אחר המדבר על כל פנים ולא במדבר שלא רצה שיכנסו בתוכו אלא הרחיקם אחר המדבר.

ויבא את הר האלהים הרבה הוא לבדו בלא הצאן אמר רבי יהודה אבן זו שמקבלת ברזל כשרואה אותו (מחטא) מדלגת עליו כך משה והר סיני כשנראו

<sup>1</sup> כה תאמר אל בית יעקב הנשים כפי כחן ותגד לבית ישראל אנשים כפי כחן והנה זה יעשה לשם תועלתו ולא יועיל כלל אלא לשם תועלת ישראל דווקא שאינו רוצה להנות מהם אלא לשם תועלתו הוא עושה (אור יקר).

<sup>2</sup> שהיה עושה לשם שמים וצורך הצאן (אור יקר).

<sup>3</sup> ר' תנחום הוקשה לו מה לו לייחס עתה בשם כהן מדין אלא להודיעך חסידותו של משה עם היותו כהן מדין עובד ע"ז היה רועה צאנו לטובה מפני שהיה חותנו שעשה עמו טוב שפתח לו פתחו (אור יקר).

<sup>4</sup> עד פטירתו, שמיום שנולד היה שכינה עמו כאומרו ותרא אותו כי טוב הוא (אור יקר).

<sup>5</sup> כי ח"ו שחטא כדי שתזוז אלא לעולם עמד בצדקו (אור יקר).

<sup>6</sup> שהיה רוח"ק מתעוררת בו יותר משום מקום אחר, ולזה כבד המקום ולא נכנס שם בצאנו מעולם אלא אחר המדבר (אור יקר).

<sup>7</sup> שאפילו קרוב להר אחר ההר לא היה מנהיג הצאן שמא תשמט אחת ותעלה אלא אחר המדבר במדבר רחוק הרבה מן ההר (אור יקר).

<sup>8</sup> סיני מפני קדושתו (מ"מ).

<sup>9</sup> לא אמר וינהג את הצאן א"כ עתה קשה למה בא (אור יקר).

<sup>10</sup> והיה במוכרח מצד אהבת הדומין, ור' אבא אמר שענין חדש היה שראה ההר מרעיש כנגדו ולזה קפץ לתוכו ותשקוט ההר, וההר מצא נחת רוח במשה ובהר ושמחו, ור' ינאי מוסיף שמרחוק ידע משה בהר בקדושתו (אור יקר).

<sup>11</sup> לא מופיע בדרכך למת.

## זהר שמות

זה עם זה דלג עליו זהו שכתוב ויבא אל הר האלהים חרבה.<sup>1</sup>

אמר רבי אבא מוכנים היו מששת ימי בראשית זה עם זה ואותו היום נתרגש ההר כנגד משה וכיון שראהו שנכנס לתוכו ודלג בו עמד ההר מלמד ששמחים היו זה עם זה.

אמר רבי ינאי (ר' יוסי) יודע היה משה שאותו הר האלהים הוא שכתוב ויבא אל הר האלהים ששנינו מה ראה משה באותו הר ראה עופות שהיו פורחים ופורשים כנפיהם ולא היו נכנסים בו.

אמר רבי ינאי (נ"א רבי יוסי) יודע היה משה שאותו הר האלהים הוא דכתיב ויבא אל הר האלהים דתנן מה ראה משה באותו הר ראה עופות שהיו פורחים ופורשים כנפיהם ולא היו נכנסים בו.

רבי יצחק אומר (אמר רבי יצחק) ראה העופות פורחים וטסים משם ונופלים לרגליו של משה מיד הרגיש בענין והעמיד את הצאן אחת המדבר והוא נכנס לבדו.

ורא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה רבי תנחום אומר שעת המנחה היתה שמדת הדין שולטת בו<sup>3</sup> רבי יוחנן אמר והא כתיב<sup>4</sup> (תהלים מב ט) יומם יצוה יהוה חסדו מדת חסד קאמר ולא מדת הדין אמר רבי יצחק משיוצא האור עד שנוטה לרדת נקרא יום והוא מדת חסד משנוטה לרדת נקרא ערב והוא מדת הדין והיינו שכתוב ויקרא אלהים לאור יום.

אמר רבי יוחנן שעת המנחה הוא משש שעות ולמטה שלמדנו רבי יצחק אומר מהו שכתוב בין הערביים תאכלו בשר ובבוקר תשבועו לחם בין הערביים שהיא שעת

עם זה דלג עליו הרא הוא דכתיב ויבא אל הר האלהים חרבה<sup>1</sup>

אמר רבי אבא מוכנים היו מששת ימי בראשית זה עם זה ואותו היום נתרגש ההר למול משה וכיון שראהו שנכנס לתוכו ודלג בו עמד ההר מלמד ששמחים היו זה עם זה

אמר רבי ינאי (נ"א רבי יוסי) יודע היה משה שאותו הר האלהים הוא דכתיב ויבא אל הר האלהים דתנן מה ראה משה באותו הר ראה עופות שהיו פורחים ופורשים כנפיהם ולא היו נכנסים בו

רבי יצחק אומר<sup>2</sup> (נ"א אמר רבי יצחק) ראה העופות פורחים וטסים משם ונופלים לרגליו של משה מיד הרגיש בענין והעמיד את הצאן אחר המדבר והוא נכנס לבדו

ורא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה רבי תנחום אומר שעת המנחה היתה שמדת הדין שולטת בו<sup>3</sup> רבי יוחנן אמר והא כתיב<sup>4</sup> (תהלים מב ט) יומם יצוה יהוה חסדו מדת חסד קאמר ולא מדת הדין אמר רבי יצחק משיוצא האור עד שנוטה לרדת נקרא יום והוא מדת חסד משנוטה לרדת נקרא ערב והוא מדת הדין והיינו דכתיב (בראשית א ג) ויקרא אלהים לאור יום<sup>5</sup>

אמר רבי יוחנן שעת המנחה הוא משש שעות ולמטה<sup>6</sup> דתניא רבי יצחק אמר מאי דכתיב (שמות טז יב) בין הערבים<sup>7</sup> תאכלו בשר ובבוקר תשבועו לחם בין הערבים דהוא שעתא

<sup>1</sup> אפילו בבואו ידע שהוא הר האלהים (אור יקר). מפסוק זה משמע שמה הוא שדלג על ההר וא"כ מ"ש האי אבנא וכו' הוא משה וכשראה הר סיני שהוא פרזלא דלג עליו על הר סיני, א"נ לפ' אבנא הוא ההר שדלג על הפרזלא שהוא משה ומ"ש כך משה והר סיני כשנראו וכו' ר"ל מפני שקדם הר סיני ונתרגש לקראת משה לכך דלג משה עליו וסיוע לפי' זה ממ"ש רבי אבא אותו היום ותרגש ההר למול משה ש"מ שההר נתרגש לקראת משה תחלה (מ"מ).

<sup>2</sup> ור' יצחק אמר שאינו מספיק זה כי שמא מטעם אחר לא היו נכנסים מפחד חיה וכיוצא אלא פורחים ונופלים לרגליו של משה, וכיון שראהו שהיו נופלות לרגליו הבין שהיה יכול הוא ליכנס ברגליו על ענין שהיה בו שאין ראוי אליו אלא הוא (אור יקר).

<sup>3</sup> ולכך המראה היה בלבת אש דהיינו דין הגבורה הנשפעת במלכות מתוך הסנה שהם הקוצים שלוחי הדין הקשה השולטים (אור יקר).

<sup>4</sup> וסבירא ליה דכל יומא הוי חסד ולא דין ור' יצחק מתריץ ליה שאינו נקרא יומם אלא דווקא עד שנוטה השמש למערב שעת מנחה גדולה ששם נקרא ערב וגובר הגבורה (אור יקר).

<sup>5</sup> ר"ל לתחלת צמיחת האור והולך ואור (אור יקר).

<sup>6</sup> קבלה מר' יצחק מו' שעות שלימות דהיינו ו"ק מצד החסד ולמטה שנכנס חצי שביעית דהיינו תחילת הכניסה במידת הגבורה משמאל לת"ת מדת יום (אור יקר).

<sup>7</sup> יש ערב רב ומנחה גדולה, וערב זעיר מחנה קטנה בין הערביים תרי ערב (אור יקר).

## זהר שמות

כא/ב

דינא<sup>1</sup> תאכלו בשר וכתוב (במדבר יא לג) הבשר<sup>2</sup> עודנו בין שניהם ואף יהו"ה חרה בעם משום שבין הערביים דין המלכות שולט ובבוקר תשבעו לחם משום דאקרי חסד ההיא שעתא וכתוב (תהלים נב ג) חסד אל כל היום וכתוב (בראשית א ה) ויקרא אלהים לאור יום דאיהו מצפרא<sup>3</sup>

רבי תנחום<sup>4</sup> אמר דא סומק ודא חוור סומק<sup>5</sup> בין הערבים דכתיב (שמות מז יב) בין הערבים תאכלו בשר וחורא בצפרא דכתיב ובבקר תשבעו לחם רבי יצחק<sup>6</sup> אמר כתיב (שם יב ו) ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים וגו' דהוא שעתא למעבד דינא<sup>7</sup> רבי יהודה<sup>8</sup> אמר ילפינן משני כבשים שבכל יום האחד מתקרב כנגד מדת החסד והשני כנגד מדת הדין

ואמר רבי יהודה מאי דכתיב (במדבר כח ד) את הכבש האחד תעשה בבקר ולא כתיב את הכבש הראשון אלא את הכבש האחד מיוחד כנגד מדת החסד דבכל מקום שני לא נאמר בו כי טוב

רבי תנחום אמר לפיכך יצחק תקן תפלת המנחה שהוא כנגד מדת הדין אמר רבי יצחק מכאן (ירמיה ו ד) אוי לנו כי פנה היום<sup>9</sup> כי ינטו צללי ערב<sup>10</sup> כי פנה היום זה מדת החסד כי ינטו צללי ערב שכבר גבר מדת הדין

הדין תאכלו בשר וכתוב הבשר עודנו בין שניהם ואף ה' חרה בעם משום שבין הערביים דין המלכות שולט ובבוקר תשבעו לחם משום שאותה שעה נקראת חסד וכתוב חסד אל כל היום וכתוב ויקרא אלהים לאור יום שהוא מהבוקר.

רבי תנחום אמר זה אדום וזה לבן אדום בין הערביים שכתוב בין הערביים תאכלו בשר ולבן בבוקר שכתוב ובבוקר תשבעו לחם רבי יצחק אמר כתוב ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערביים וגו' שהיא שעה לעשות דין רבי יהודה אמר למדנו משני כבשים שבכל יום האחד מתקרב כנגד מדת החסד והשני כנגד מדת הדין.

ואמר רבי יהודה מהו שכתוב את הכבש האחד תעשה בבוקר ולא כתוב את הכבש הראשון אלא את הכבש האחד מיוחד כנגד מדת החסד שבכל מקום שני לא נאמר בו כי טוב.

רבי תנחום אמר לפיכך יצחק תקן תפילת המנחה שהיא כנגד מדת הדין אמר רבי יצחק מכאן אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב כי פנה היום זה מדת החסד כי ינטו צללי ערב שכבר גבר מדת הדין אברהם תיקן תפלת שחרית

<sup>1</sup> ובשר מן הדין (אור יקר).

<sup>2</sup> זמן אכילת הבשר בסעודת הערב שהוא בין ב' הערבים הנזכרים, ובבקר היא החסד ונמשך כל היום, לא כל היום ממש עד הערב, אלא כל זמן שהיום גובר ומאיר ביום שהוא עד חצות, והיינו לאור המאיר וגובר והולך (אור יקר)

<sup>3</sup> ולדעת ר' יצחק היום נחלק לחצאים ו' שעות חסד ו' שעות גבורה, ות"ת כולל שתיהן (אור יקר).  
<sup>4</sup> ר' תנחום סבירא ליה שהצהרים קו האמצעי ירוק ואינו חסד אלא ממש בבוקר ואינו גבורה אלא ממש בערב וכו' מייתי ראייה מתפילות, וכמו שנותן זמן עד ד' שעות ג"כ עיקר מנחה מט' שעות ומחצה, ונתן לת"ת האמצעית דהיינו ב' שעות קודם חצות וכמוהו בקרוב אחר חצות (אור יקר).  
<sup>5</sup> והיינו כשהשמש והאור בלבנינות בבקר מיד, והשמש והאור אדום בערב ואמצע ירוק הוא הת"ת מדכתיב בערב והיינו סעודת הערב ובבקר היינו סעודת הבקר (אור יקר).

<sup>6</sup> ורבי יצחק אותביה מתמיד של בין הערביים שהוא מיד מו' שעות ומחצה וכו' אמר כי האמת חסד עד חצות, ומחצות ואילך גבורה, האמנם עיקרו של חסד מאז הבקר ועיקר גבורה בהיותו מעריב והולך (אור יקר).

<sup>7</sup> ומשם לבקר חסד שהוא עד חצות (אור יקר).

<sup>8</sup> ור' יהודה סבירא ליה דתמידים יוכיחו לבוקר עד ד' שעות לצד החסד, ובערב ממש ומחצה נמצא בין שתיהם ב' שעות ומחצה לת"ת (אור יקר).

<sup>9</sup> זה מדת חסד מורה שהוא עד חצות (אור יקר).

<sup>10</sup> שהוא ערב ממש שכבר עבר קרוב וט' שעות ומחצה, ירצה שכבר גבר מדת הדין, א"כ מתחלת שעה שביעית מתחלת וגובר והולך והיינו טעמא לתמיד של בין הערביים מז' שעות והיינו טעמא לתמיד של שחר בד' שעות לאחוז בגבורה המדות ותוקפם (אור יקר).

## זהר שמות

כנגד מדת החסד.

אברהם תקן תפלת שחרית כנגד מדת החסד  
תנו רבנן בההיא שעתא דעאל משה למורא  
דסיני מאי טעמא אתגלי ליה בשלהובי  
אשתא דהוא דינא אמר רבי יעקב כעין  
שעתא הוה (שעתא<sup>1</sup>) גרים<sup>2</sup> רבי יוסי אמר  
כלא לחד גזעא<sup>3</sup> אשתרשא כתיב ויבא אל הר  
האלהים חרבה וכתוב (דברים ט ח) ובחרב  
הקצפתם את יהוה וכתוב וירא מלאך יהוה  
אליו בלבת אש מתוך הסנה מתוך שהם  
עתידים להיות כסנה כהאי דכתיב (ישעיה לג  
יב) קוצים כסוחים באש יצתו

אמר רבי יהודה<sup>4</sup> מכאן למדנו רחמנותו של  
מקום על הרשעים דכתיב והנה הסנה בוער<sup>5</sup>  
באש לעשות בהם דין ברשעים והסנה איננו  
אוכל<sup>6</sup> (לעשות<sup>7</sup>) אין להם<sup>8</sup> כליה בוער באש  
עכ"פ רמז לאש של גיהנם אבל הסנה איננו  
אוכל להיות להם כליה

דבר אחר וירא מלאך יהוה אליו בלבת אש  
מאי טעמא למשה בלבת אש ולשאר נביאים  
לא אמר רבי יהודה לאו משה כשאר נביאים  
דתנן מאן דקריב לאשא<sup>9</sup> ביה אתוקד ומשה  
קריב לאשא ולא אתוקד דכתיב (שמות כ יח)  
ומשה נגש אל הערפל אשר שם האלהים  
וכתיב וירא מלאך יהוה אליו בלבת אש  
מתוך הסנה<sup>10</sup>

רבי אבא<sup>11</sup> אמר האי דמשה אית לאסתכלא  
ביה בחכמתא עלאה על מה כתיב כי מן  
המים משיתיהו מאן דאתמשך מן מיא<sup>12</sup>

שנו רבותינו באותה שעה שעלה משה  
להר סיני מה הטעם התגלה לו  
בשלהבות אש שהוא דין אמר רבי יעקב  
כעין השעה היתה (השעה) גורמת רבי  
יוסי אמר הכל לגזע אחד משתרש כתוב  
ויבא אל הר האלהים חרבה וכתוב  
ובחרב הקצפתם את ה' וכתוב וירא  
מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה  
מתוך שהם עתידים להיות כסנה כמו זה  
שכתוב קוצים כסוחים באש יצתו.

אמר רבי יהודה מכאן למדנו רחמנותו  
של מקום על הרשעים שכתוב והנה  
הסנה בוער באש לעשות בהם דין  
ברשעים והסנה איננו אוכל (לעשות)  
אין בהם כליה בוער באש על כל פנים  
רמז לאש של גיהנם אבל הסנה איננו  
אוכל להיות בהם כליה.

דבר אחר וירא מלאך ה' אליו בלבת  
אש מה הטעם למשה בלבת אש ולשאר  
הנביאים לא אמר רבי יהודה אין משה  
כשאר הנביאים ששנינו מי שמתקרב  
לאש בה נשרף ומשה קירב לאש ולא  
נשרף שכתוב ומשה נגש אל הערפל  
אשר שם האלהים וכתוב וירא מלאך ה'  
אליו בלבת אש מתוך הסנה.

רבי אבא אמר זה של משה יש  
להסתכל בו בחכמה עליונה על מה  
כתוב כי מן המים משיתיהו מי שנמשך  
מן המים (דין עליון) לא פוחד מאש

<sup>1</sup> לרך אמת גורס את המוסגר.

<sup>2</sup> שהיה שעת המנחה (אור יקר).

<sup>3</sup> שההר והמראה באש והקוצים על שם חטא ישראל שגורמין הפגם והחטא במעשה העגל  
כדמפרש ואזיל (אור יקר).

<sup>4</sup> מסכים לדברי ר' יוסי ונקיט הכי מדבריו (אור יקר).

<sup>5</sup>

<sup>6</sup> להיות בהם כליה, שאין דיני הקב"ה נקמה אלא רחמים וטהרה לנפשות וחשב מחשבות לבלתי  
ידח ממנו נדח (אור יקר). עי' הקדו"ש כב ע"ג, ודע"ה ח"ב עו ע"ד.

<sup>7</sup> לך מופיע בדרך אמת.

<sup>8</sup> בהם (לרך אמת).

<sup>9</sup> ירצה שאר נביאים לא היו יכולים לסבול נבואתם מתוקף הדין, ולזה נבואתם באמיר האמנם  
משה סובל נבואתו מן הדין בדיבור (אור יקר). מלכות (רח"ו).

<sup>10</sup> עי' דע"ה ח"ב קד ע"ב.

<sup>11</sup> ר' אבא אמר שהטעם היה מצד שנמשך משה מן הימין היה כח בו למתן הדין, מה שאין כן בשאר  
נביאים ולכן נבואתו מן השמאל וממתקה מימין, והיינו שהוא היה בת"ת ומתנבא בסוד ת"ת קשורה  
במלכות ושאר נביאים במלכות ומתייחד עמהם הת"ת (אור יקר).

<sup>12</sup> שהוא מן החסדים דאבא (רח"ו).

## זהר שמות

ששינו אמר רבי יהודה ממקום שנגזר משה לא נגזר איש אחר אמר רבי יוחנן בעשר דרגות נתקן שכתוב בכל ביתי נאמן הוא ולא נאמן ביתי אשרי חלקו של האיש שאדונו מעיד עליו כך. אמר רב דימי והרי כתוב ולא קם נביא עוד בישראל כמשה ואמר רבי יהושע בן לוי בישראל לא קם אבל באומות העולם קם ומיהו בלעם אמר לו ודאי יפה אמרת שתק כשבא רבי שמעון בן יוחאי באו ושאלו לפניו דבר זה.

פתח ואמר<sup>5</sup> אשכול של זפת יתערב באפרסמון טוב חס ושלום אלא ודאי כך הוא באומות העולם קם ומיהו בלעם משה מעשיו למעלה ובלעם למטה משה השתמש בכתר הקדוש המלך העליון שלמעלה ובלעם השתמש בכתרים תחתונים לא קדושים למטה ובאותה צורה ממש כתוב ואת בלעם בן בעור הקוסם הרגו בני ישראל עולה על דעתך יותר לך שאל את אתונו בא רבי יוסי ונשק ידיו אמר הרי החמדה (היין) שבלבי יצא החוצה. שכך משמע שיש עליונים ותחתונים ימין ושמאל רחמים ודין ישראל ועובדי כוכבים ומזלות ישראל משתמשים בכתרים עליונים קדושים עובדי כוכבים ומזלות בכתרים תחתונים לא קדושים אלה של ימין ואלה של שמאל ועל כל פנים נפרדים נביאים עליונים מנביאים תחתונים נביאי קודש מנביאים שלא מקודש.

פתח ואמר קוטיפא דקרנטי אתערבא באפרסמונא טבא חס ושלום אלא ודאי כך הוא באומות העולם קם ומנו בלעם משה עובדיו לעילא ובלעם לתתא משה אשתמש בכתרא קדישא דמלכא עלאה לעילא ובלעם אשתמש בכתרינ תתאין דלא קדישין לתתא ובההוא גוונא ממש כתיב (יהושע יג כב) ואת בלעם בן בעור הקוסם הרגו בני ישראל בחרב ואי סלקא דעתך יתיר זיל שאיל לאתניה אתא רבי יוסי ונשק ידיו אמר הא חמידיא<sup>6</sup> (נ"א חמרא) דלבאי נפק לבר דהכא משמע דאית עלאין ותתאין ימינא ושמאלא רחמי ודינא ישראל ועכו"ם ישראל משתמשין בכתרינ עלאין קדישין עכו"ם בכתרינ תתאין דלא קדישין אלין דימינא ואלין דשמאלא ועל כל פנים מתפרשין נביאי עלאי מנביאי תתאי נביאי דקודשא מנביאי דלאו דקודשא

אמר רבי יהודה כגוונא דהוה  
כב/א

אמר רבי יהודה כמו שהיה

<sup>1</sup> ירצה כי הנשמות מבינה והרוחות מת"ת והנפשות ממלכות, מוסיף עליהם משה שנחצבה נשמתו מן החכמה שורשה מים והחסד ועם היות ששאר נשמות הם מזווג חכמה ובינה כדפי' בתיקו"ז, עכ"ז חכמה נעלמת בו, אמנם משה מצד תגבורת החכמה על הבינה מה שאין כן בכל שאר האדם והנו משה, "מ"ה" חכמה, "ש" תשובה, ולהורות תגבורת החכמה, הש' כלולה בתוך מה, והיינו משה, ולכך שאר האדם מהבינה דין ואש, ואין המלכות נראית להם באש שילהיבו העולם ויפרידו, אלא במים רחמים ויוכלו לסבול אמנם משה אדרבה היה נראית באש כדי שיתמתק במימיו המפכים, מחכמה (אור יקר).

<sup>2</sup>

<sup>3</sup>

<sup>4</sup> שהיה משמע שהוא נאמן מהבית שהאמינתו ועשאתו נאמן שלה ואינו כן אלא שהוא למעלה ממנה וכל מה שעושה בביתו נאמן הוא שכן הבעל יש לו רשות באשתו (רח"ו).

<sup>5</sup>

<sup>6</sup> עי' לך לזמנת אולכי זה חמלק או חמלקא. ##\*

## זהר שמות

משה נבדל מכל הנביאים בנבואה קדושה עליונה כך היה בלעם נבדל משאר הנביאים ומכשפים בנבואה איננה קדושה למטה ועל כל פנים משה היה למעלה ובלעם למטה וכמה דרגות ודרגות מפרידות ביניהם. אמר רבי יוחנן אמר רבי יצחק משה היה מהרהר ואומר חס ושלום ישראל יכלו בעבודה הקשה הזו זהו שכתוב וירא בסבלותם לפיכך וירא מלאך ה' אליו בלבת אש וגו' וירא והנה הסנה בוער באש וגו' כלומר משועבדים הם בעבודה קשה אבל והסנה איננו אוכל אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא הבדילם מכל העמים וקרא להם בנים שכתוב בנים אתם לה' אלהיכם.

### פרשת וארא

וידבר אלהים אל משה ויאמר אליו אני יהוה וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי וגו' רבי אבא פתח (ישעיה כו ד) בטחו ביהוה עדי עד כי ביהוה צור עולמים בטחו ביהוה! כל בני עלמא בעיין לאתתקפא ביה בקודשא בריך הוא<sup>2</sup> ולמהוי רחצנו דלהון ביה

אי הכי מהו עדי עד אלא בנין דיהא תוקפא דבר נש באתר דאיהו קיומא וקשורא דכלא ואקרי עד והא אוקמוה כמה דאת אמר (בראשית מט כז) בבקר יאכל עד והאי עד אתר דאחיד לכל סטרין לסטרא דא ולסטרא דא<sup>3</sup> לאתקיימא ולאיתקשרא קשרא די לא תעדי

והאי עד תיאובתא דכלא<sup>4</sup> ביה כמה דאת אמר (שם כו) עד תאות גבעות עולם מאן אינון גבעות עולם אלין אינון תרין אמהן<sup>5</sup>

משה נבדל מכל הנביאים בנבואה קדושה עליונה כך היה בלעם נבדל משאר הנביאים ומכשפים בנבואה איננה קדושה למטה ועל כל פנים משה היה למעלה ובלעם למטה וכמה דרגות ודרגות מפרידות ביניהם. אמר רבי יוחנן אמר רבי יצחק משה היה מהרהר ואומר חס ושלום ישראל יכלו בעבודה הקשה הזו זהו שכתוב וירא בסבלותם לפיכך וירא מלאך ה' אליו בלבת אש וגו' וירא והנה הסנה בוער באש וגו' כלומר משועבדים הם בעבודה קשה אבל והסנה איננו אוכל אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא הבדילם מכל העמים וקרא להם בנים שכתוב בנים אתם לה' אלהיכם.

וידבר אלהים אל משה ויאמר אליו אני ה' וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי וגו' רבי אבא פתח בטחו בה' עדי עד כי ביה ה' צור עולמים בטחו בה' כל בני העולם צריכים להתחזק בקדוש ברוך הוא ולהיות בטחונם בו.

אם כך מהו עדי עד אלא בשביל שיהיה התוקף של האדם במקום שהוא קיום וקשור של הכל ונקרא עד והרי פרשוה כמו שנאמר בבוקר יאכל עד ועד זה מקום שאחוז לכל הצדדים לצד זה ולצד זה להתקיים ולקשר קשר שלא יזוז.

וה"ע"ד" הזה תשוקת הכל בו כמו שנאמר עד תאות גבעות עולם מי הם גבעות עולם אלה הם שתי האמהות

<sup>1</sup> עי' שעה"כ (פז ע"א): ובבוא יום ל"ג לעומר, אז נתגלה קטנות שני של אימא שהוא שם אכדט"ם אשר באימא, והנה הוא חילוף שם אלקים אשר הוא בחי' רחמים בסוד אלקים חיים כנ"ל בדרוש הא' של פסח (פ ע"ד). והנה ה' אותיות אכדט"ם הם סוד ה' גבורות דגדלות, וע"ז אמר הכתוב (ישעיה כו ד) בטחו בה' עדי עד, כי הוא באימא עילאה והוא רחמים, ולכן בו תלוי הבטחון וכבר נת"ל כי נדרש בס"ה בפר' וארא (כב ע"א) על בינה עילאה שהוא שם אכדט"ם והוא רחמים, ע"כ. עי' אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד טז והלאה.

<sup>2</sup> במלכות (רח"ו).

<sup>3</sup> לבינה ולמלכות (רח"ו).

<sup>4</sup> בינה ומלכות (רח"ו).

<sup>5</sup> בינה ומלכות (רח"ו). ונקרא בינה עלמא עלמא תתאה, וכן בינה נקרא עלמא דאתקיימא ומלכות עלמא דאתגלייא (זהר ויצא דף קנב ע"א), וכן עולם הבא הוא בינה ועולם הזה הוא מלכות, וכמ"ש בזוה"ק בראשית (דף לד ע"א<sup>ב</sup>), ופ' ויחי (דף רמח ע"ב), ואמר שם, דעלאה עלמא

## זהר שמות

נוקבי יובל ושמיטה שנקראות גבעת עולם כמו דאת אמר (תהלים קו מח) מן העולם ועד העולם (יובל ושמיטה כל חר מנהון אקרי עולם<sup>1</sup> ואלין אקרין גבעות עולם)

ותיאובתא דילהון בהאי עד<sup>2</sup> דאיהו קיומא דכל סטריין תיאובתא דיובלא<sup>3</sup> לגבי דעד לאעטרא ליה<sup>4</sup> ולנגדא עליה ברכאן<sup>5</sup> ולארקא עליה מבויעין<sup>6</sup> מתיקין הדא הוא דכתיב (שיר ג יא) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו תיאובתא דשמיטה<sup>7</sup> לאתברכא מניה<sup>8</sup> ולאנתהרא מניה<sup>9</sup> ודאי האי עד תאות גבעות עולם איהו

בנין כך בטחו ביהו"ה עדי עד דהא מתמן ולעילא אתר טמיר (הוא) וגניז איהו דלא יכיל לאתדבקא אתר הוא דמניה נפקו ואצטיירו עלמין הדא הוא דכתיב (ישעיה כו ד) כי ביה יהו"ה צור עולמים והוא אתר גניז וסתים ועל דא בטחו ביהו"ה עדי עד עד הכא אית רשו לכל בר נש לאסתכלא ביה מכאן ולהלאה לית ליה רשו לבר נש לאסתכלא ביה דהא איהו גניז מכלא ומאן איהו י"ה יהו"ה דמתמן אצטיירו עלמין כלהו ולית מאן דקאים על ההוא אתר

אמר רבי יהודה קרא אוכח עליה דכתיב (דברים ד לב) כי שאל נא לימים ראשונים<sup>110</sup>

הנקבות יובל ושמיטה שנקראות גבעת עולם עולם כמו שנאמר מן העולם ועד העולם (יובל ושמיטה כל אחד מהם נקרא עולם והם נקראים גבעת עולם).

ותשוקתם בעד הזה שהוא קיום של כל הצדדים תשוקת היובל אל עד לעטר אותו ולהמשיך עליו ברכות ולהריק עליו מעיינות מתוקים זהו שכתוב צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו תשוקת השמיטה להתברך ממנו ולהיות מאירה ממנו ודאי שעד זה הוא תאות גבעת עולם.

משום כך בטחו בה' עדי עד שהרי משם ולמעלה מקום טמיר (הוא) וגנוז הוא שלא יכול להתדבק מקום הוא שממנו יצאו והצטיירו העולמות זהו שכתוב כי ביה ה' צור עולמים והוא מקום גנוז ונסתר ועל זה בטחו בה' עדי עד עד כאן יש רשות לכל אדם להתבונן בו מכאן והלאה אין רשות לאדם להתבונן בו שהרי הוא גנוז מהכל ומי הוא יה יהוה שמשם הצטיירו כל העולמות ואין מי שעומד על אותו מקום.

אמר רבי יהודה הכתוב מוכיח עליו שכתוב כי שאל נא לימים ראשונים וגו'

---

דכורא אתקשר בתתאה עלמא דנוקבא כו' תרין עלמין נינהו כדכתיב (תהלים קו מח) מן העולם ועד העולם ואע"ג דתרין נוקבי נינהו כו' דא שבע ודא בת שבע דא אם ודא אם כו' ע"ש (ביאורים ח"א נט ע"ג)

<sup>1</sup> לרך לזנת גורס את המוסגר.

<sup>2</sup> יסוד (רמ"ז בשם הזהר הרקיע).

<sup>3</sup> לאה (רמ"ז בשם הזהר הרקיע). ואין יובל סתם כי אם אמא (רמ"ז).

<sup>4</sup> קשה איך אמר "לאעטרא ליה", דאדרבה לאה היא מקבלת ממנו. וגם עד, שיהא ביסוד, אין בכאן ענין לזה דאיך יאמר בטחו בה' עדי עד. ולי נראה דעד הוא בדעת זעיר דתמן יסוד או"א ששם הוא עיקר ותכלית הכוונה (רמ"ז).

<sup>5</sup> מנו"ה דידה הנקרא (משלי י ו) ברכות לראש צדיק (רמ"ז).

<sup>6</sup> מת"ת דידה שהוא כתר שלו שהוא מבויעין של כל הד' מוחין (רמ"ז).

<sup>7</sup> היא נוק' (רמ"ז).

<sup>8</sup> משני חסדי נו"ה (רמ"ז).

<sup>9</sup> מיסוד, וזש"ה (בראשית מט כו) ברכות אביך, שהוא בקו האמצעי, גברו על ברכות הורי, שהם לימין ולשמאל, וברכות אלו הם מן ע"ד שהוא דעת שבו תאות גבעות עולם, שהן אמא וברתא, זו להשפיע וזו לקבל, אבל משם ולמעלה הוא סתום וכו' (רמ"ז).

<sup>10</sup> עי' אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד יט והלאה.

<sup>11</sup> בפ' ויצא (דף קנח ע"א) ובריש פ' וארא (דף כב ע"א) ובפ' יתרו (דף צג ע"א) ופ' פקודי (דף רלב ע"א), ומבואר שם ושם כי השאלה הוא רק מחסד ולמטה, אבל הבינה איהו עלמא דאתכסיא ולא אתגלייא כלל, ולית רשו לבר נש לאסתכלא ביה, ועל זה נאמר (דברים כב ז) שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך, כי למעלה מן הו"ק לית מאן דיכיל למיקם עליה. וכן בתיקונים (בריש תיקון כב דף עא ע"א) ובתפילת אליהו (תיקון"ז דף יט ע"א), כי על החכמה ובינה נאמר (דברים כט כח) הנסתרות לה' אלהינו, ובפרט על הכתר הנה אמרו בסוף תיקון כ"ב (דף עו ע"ב) וכן בת"ח (דף ה

## זהר שמות

עד כאן יש רשות לאדם להתבונן מכאן ולהלאה אין מי שיכול לעמוד עליו. דבר אחר בטחו בה' עדי עד כל ימי האדם צריך להתחזק בקדוש ברוך הוא (שכך אמר דוד אלהי בך בטחתי אל אבושה אל יעלצו אויבי לי) ומי ששם בו בטחונו וחזקו כראוי לא יכולים להרע לו כל בני העולם (שכך אמר דוד אלהי בך בטחתי אל אבושה אל יעלצו אויבי לי) שכל מי ששם תקפו בשם הקדוש מתקיים בעולם.

מה הטעם משום שהעולם מתקיים בשמו הקדוש זהו שכתוב כי ביה ה' צור עולמים צייר עולמות שהרי בשתי אותיות נבראו העולמות העולם הזה והעולם הבא העולם הזה נברא בדין ועל דין עומד זהו שכתוב בראשית ברא אלהים מה הטעם כדי שינהגו בני אדם

וגו' עד הכא אית רשו לבר נש לאסתכלא מכאן ולהלאה לית מאן דיכיל למיקם עליה דבר אחר בטחו! ביהו"ה עדי עד כל יומי דבר נש בעי לאתתקפא ביה בקודשא בריך הוא (דהכי אמר דוד<sup>2</sup> (תהלים כה ב) אלהי בך בטחתי אל אבושה אל יעלצו אויבי לי) ומאן דשוי ביה בטחוניה<sup>3</sup> ותוקפיה כדקא יאות לא יכלין לאבאשא ליה כל בני עלמא (דהכי אמר דוד אלהי בך בטחתי אל אבושה אל יעלצו אויבי לי) דכל מאן דשוי תוקפיה בשמא קדישא אתקיים בעלמא מאי טעמא<sup>4</sup> בגין דעלמא בשמיה קדישא אתקיים הדא הוא דכתיב כי ביה יהו"ה כב/ב

צור עולמים צייר עולמות שהרי בשתי אותיות נבראו העולמות העולם הזה והעולם הבא העולם הזה נברא בדין ועל דין עומד זהו שכתוב בראשית ברא אלהים מה הטעם כדי שינהגו בני אדם

צור עולמים צייר עולמות שהרי בשתי אותיות נבראו העולמות העולם הזה והעולם הבא העולם הזה נברא בדין ועל דין עומד זהו שכתוב בראשית ברא אלהים מה הטעם כדי שינהגו בני אדם

---

ע"ד), כי עליו אמרו רז"ל במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור אין לך עסק בנסתרות (ביאורים ח"א כ ע"ד).

<sup>1</sup> איתא באריז"ל בפסוק (תהלים לב, י) והבוטח בה' חסד יסובבנו, כי הבוטח הוא בבחינת אבא ושם הוא בחי' מעלת הבטחון וכו', ולכן נזכר שם י"ה בפסוק זה כי ביה ה' צור עולמים (רמ"ז).  
<sup>2</sup> ידוע שמדת דוד היא במלכות, ואיתא בזוהר וישלח (קסח ע"א) דאדם קדמאה נתן לדוד שבעים שנה, ולפי המבואר בספר זוהר הרקיע בענין זה הוא דלהיות שאין לנוק' מדילה כלום לכן אדם קדמאה שה"ס חכמה כ"ח מ"ה והוא בתוך זעיר נותן לה הארה מז' ספירות דז"א מחסד ולמטה סוד ה' חסדים. והוא מכוון יפה לענייננו, כי להיותו מקבל מחסדי ז"ק ומאור אבא המאיר במ לכן אמר אלה"י בך בטחתי (רמ"ז).

<sup>3</sup> זה מבואר בהבין דרוש הצרעת, כי שם אמר הרב שסודו הסתרת חסדי אבא, ושנשאר רק חסדי אמא כי בה יש אחיזה לחיצונים מה שאין כן באור אבא, ולכן אמר שמי שיש בו מדה זו לא יכלין כל בני עלמא לאבאשא ליה, וטעמו כי כל הבא להרע לאחר הוא שלוחו של מדת הדין, וזה אם הוא חייב למדת הדין כי דין ארבע מיתות לא בטלו, ואם זה הבא לעשות רע הוא רשע המרשיע מחמת רשעותו הוא מקבל כח מן החיצונים, ובין זה ובין זה לא יוכלו להרע לבוטח בה' אפילו גרמא בניזקין, כי גדול כח אבא למתק כל דין ולהכניע כל חיצון וכו', זה דבר פלא המפליא במעלת מדת הבטחון, והוא מה שהוכחתי בדרושי לפרשת מקץ ופירשתי פסוק, (תהלים לב, י) רבים מכאובים לרשע, ירצה שבעונותיו הוא מוכן לסבול מכאובים ויסורים שונים, ומכל מקום הבוטח בה', פי' הרשע שיש לו מדה זו, חסד יסובבנו להגין עליו ולקיימו, וז"ש דכל מאן, ור"ל יהיה מי שיהיה אפילו רשע, דשוי תוקפיה בשמא קדישא אתקיים בעלמא, וזה טעם נעים בפסוק בטחו בה' עדי עד, ירצה אפילו שתהיו במדרגת רשעים (רמ"ז).

<sup>4</sup> ר"ל מנא לך דבר גדול זה ומה טעם יש בו, ומשיב בגין דעלמא בשמיה קדישא אתקיים, הוא מה שאמרתי כי עיקר הכל הוא כאשר מאיר אבא בזעיר לאפוקי מדרגת הצרעת כי אז הוא הוה על הוה, אבל בהצטרף גם הי' בראשו אז הוא הקיום וההעמדה כי (קהלת ז, יב) החכמה תחיה את בעליה, ואומר (שם ח, א) חכמת אדם תאיר פניו, כי היא המעמדת זיו פניו והודו ובלתה ח"ו אזיל סומקא ואתי חיזורא הוא הצרעת אוי לה לאותה בושא (רמ"ז).

<sup>5</sup> מלכות ע"י בינה (רח"ו). עלמא דאתי הוא התבונה הנמשכת תמיד ובאה בתוך זעיר שה"ס ו' שבשם, ועלמא דין הוא מלכות (רמ"ז).

<sup>6</sup> היינו מלכות הנק' ראשית חכמה יראת ה' ואלהים היינו בינה (רח"ו).



## זהר שמות

בדין ולא יצאו מהדרך החוצה.<sup>1</sup> בא וראה כתוב וידבר אלהים אל משה גזרת הדין שעומדת עליו מה כתוב למעלה וישב משה אל ה' ויאמר אדניי באלוף דלית נוין יו"ד ראה תקפו של משה בראשית נבואתו לא נחה רוחו במקום הזה אמר אדני למה הרעתה לעם הזה וגו' ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא הצלת את עמך מי הוא שיאמר כך אלא משה שידע שדרגה אחרת עליונה מוכנה לו.<sup>2</sup>

אמר רבי יצחק בתחילה שנתן לו הבית צוה אותה כאיש שמצוה את ביתו ואומר כל מה שרוצה ללא פחד אף כך משה לביתו אמר ולא פחד.<sup>3</sup>

מאורחא לברי<sup>4</sup> תא הוי כתיב וידבר<sup>2</sup> אלהים אל משה גזרת דינא דקיימא עליה<sup>3</sup> מה כתיב לעילא<sup>4</sup> (שמות ה כב) וישב משה אל ה' ויאמר אדניי באלוף דלית נוין יו"ד חמי תוקפא דמשה<sup>5</sup> בשירותא דנביאותיה לא נח רוחיה בהאי אתר אמר אדני למה הרעתה לעם הזה וגו' ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא הצלת את עמך מאן הוא דיימא כדין אלא משה שידע דהא דרגא<sup>6</sup> אחרא עלאה זמין ליה

אמר רבי יצחק בשירותא דאתיהיב ליה<sup>7</sup> ביתא פקיד לה כבר נש דפקיד לביתיה ואמר כל מאן דבעי בלא דחילו אוף הכי משה לביתיה קאמר ולא דחיל

<sup>1</sup> ירצה גם כי יש בחינת דין באבא מכל מקום עיקרו חסד, ואם כן למה נברא העולם בדין, והשיב שדין זה הוא חסד גדול שהרי בו ניתן גבול לכל נמצא ומזה ימשך שיתנהגו בני אדם בשורת הדין ויגבילו מעשיהם לבלי יטו מדרך היושר ויזכו לשפע הבא בדרך קו הישר מעולמות הקדושה ולא יטו מן האורח הנכון להטות ח"ו אל צד שמאל, וגם מזה ימשך להם האדיקות והבטחון בה' כי בזה יזכו להמשיך אור אבא בזעיר ונוק' ויהיה השם שלם בהשתלשלות האור כמו שהיה בבריאת העולמות (רמ"ז).

<sup>2</sup> מביא ראיה לעניינו שהרי משטחיות דברי משה רבנו ע"ה באומרו מה שאמר נראה כאילו ח"ו לא היה שלם בבטחונו, ולכן גזרת דינא דקיימא עליה, אבל מפני שלא נייחס כך למשה לגמרי מיהר ואמר מה כתיב לעילא וכו' חמי תוקפא דמשה וכו', וירצה לא תחשיב אותו חלילה לחסר המעלה הגדולה של הבטחון כי נאמן היה ליוצרו, אלא גם כי מדת אדניי היא השער לה', והנה הוא היה לו להכנס דרך בו, לא כן דימה לבו הנאור כי מיד בשירותא דנבואתיה וכו' (רמ"ז).

<sup>3</sup> מפני שמה נראה בכיוצא מן אורח היושר בדבריו שלא כלכלם במשפט לכן כתוב וידבר אלקים, וירצה שמאז נגזרה עליו גזרת דינא, ושיעור הכתוב שאלקים דבר על משה מה שדבר, ר"ל שגזר עליו מה שגזר ולא פירש הכתוב יותר, ופי' "אל" משה הוא "על", כי כן נמצא אל במקום על, וכמו (ו יג) ויצום אל בני ישראל ואל פרעה ורבים זולתם, וז"ש דקיימא עליה, ודוק (רמ"ז).

<sup>4</sup> יכוין ענין נחמד והוא לתת טעם למה לפי האמת נסתמה גזירת דינא הנזכר, ולזה אמר מה כתיב, כלומר הסתכל שיש הפסק רב בין דברי משה הקשים אל השייך לו לתשובת דבריו, והוא כי קודם לה' כתיב ויאמר ה' עתה תראה, ועוד שהתשובה של מדת הדין היא בפרשה אחרת, ולכל זה כיון באומרו מה כתיב לעילא, וכלומר שלא נסמכה התשובה של גזרת דינא, אבל זה תבין בהשכיל הענין והוא כי הפסוק אומר, וישב משה אל ה' ויאמר אדני באלוף דלית (רמ"ז).

<sup>5</sup> כללות הענין הוא כי משה מפני שחשש לחלול ה' ולחוסר אמונת ישראל ושלא יגרמו אורך גלותם, מפני כל זה היה חפץ שיתגלה אור מקורו שהוא מדעת זעיר ששם שרשו, ומפני שמחשבתו היתה ודאי על קדוש ה', ושלפי האמת הוא היה מושרש במקום יותר עליון, לכן לא נסמכה מיד תשובת הדין, וגם נסתמה כנ"ל, אבל משום שעדיין לא הגיעה שעת גילוי אור הדעת ששם מקורו לכך קיימא עליה גזרת דינא (רמ"ז).

<sup>6</sup> זה נודע לו כשה' קראו (ג, ד) משה משה, בלא פסק, שסודו על שני מקומות סתום וגלוי בתוך פני זעיר, שאין בו שום אחיזה לחיצונים אפילו מהחזה ולמטה שהרי הוא ביסוד אבא, מה שאין כן באבות (בראשית כב יא, מו ב) שנקרא בפסק, מפני שהם מבחינת זעיר, ולכן קדמא לא שלים, וכיון שאין בשל משה הפסק על כן ידע דדרגא עלאה זמין ליה, בודאי מעותד ומוכן בלי ספק (רמ"ז).

<sup>7</sup> נראה שזו בחינתו התחתונה מהחזה ולמטה שה"ס (משלי ג יט) ה' בחכמה יסד ארץ, ושם הוא בחינת (שם כד ג) בחכמה יבנה בית, שהוא אור שני שלישי כתר רחל, והיינו אתיהיב ליה ביתא, ולכן פקיד ליה, פי' המשיך עליה אור פק"ד שזו היתה נבואתו (בראשית נ כד) פקד יפקוד, כפול בסוד שני האורות, ועל זה נאמר (תהלים סח יג) ונות בית תחלק של"ל, גי' ה' חסדים, שלקחה חלק בהם בדרך שלל, בסוד (בראשית לא יט) ותגנוב רחל את התרפים, כמבואר באוצרות חיים, ולכן כיון שניתן לו כח זה שהוא יתקן ביתו לא נתיירא שיפגום ח"ו בשכינה, אדרבא דבר בפומבי להכניע החיצונים בהמתקת הגבורות, וזהו וידבר אלקים גזרת דינא, שנראה שנתעוררו הגבורות נגדו (רמ"ז).

## זהר שמות

דבר אחר וידבר אלהים גורת דינא (בנין כך) ויאמר<sup>1</sup> אליו אני יהוה דינא אחר<sup>2</sup> דרחמי והכא אתקשר כולא כחדא דינא ורחמי הדא הוא דכתיב ויאמר אליו אני יהוה אמר רבי שמעון (נ"א רבי יוסי) אי כתיב וידבר אלהים אל משה אני יהוה הוינא אמר הכי אלא לא כתיב אלא וידבר אלהים אל משה בקדמיתא ולבתר ויאמר אליו אני יהוה דמשמע דרנא בתר דרנא

ואמר רבי יוסי משה אלמלא דהוה מאריה דביתא איש האלהים אתענש על מה דאמר אבל בניני האי לא אתענש לבר נש דנפל ליה קטטה בדביתהו ואמר לה מלין שראת היא לאתרעמא כיון דשארית מלה הוה תמן מלכא נטל מלכא מלה והיא שתקת ופסקת למללא אמר ליה מלכא וכי לא ידעת דאנא הוא מלכא ומקמאי מלילת מלין אלין כביכול אוף הכי משה וישב משה אל יהוה ויאמר אדניי למה הרעותה וגו' מיד וידבר אלהים אל משה שארי לאתרעמא מיד נטל מלכא מלה ויאמר אליו אני יהוה ולא ידעת דאנא הוא מלכא ומקמאי מלילת מלין אלין

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי אמאי שני שמא<sup>3</sup> הכא מאלין דלעילא אלא למלכא דהוה ליה ברתא דלא אתנסיבת והוה ליה רחימא כד בעי מלכא למללא בהווא רחימא משדר לברתיה למללא עמיה והוה מלכא על ידא דברתיה ממליל עמיה אתא זמנא דברתיה לאתנסבא ההוא יומא דאתנסיבת אמר מלכא קרון לה לברתא קרסופינא מטרוניתא ואמר לה עד הכא מלילנא על ידך למאן דמלילנא מכאן ולהלאה אנא אימא לבעליך והוא יימא למאן דאצטריך ליומין אמר לה בעלה מלין קמי מלכא עד דהיא שראת למללא נטל מלכא מלה אמר ליה ולא אנא מלכא דעד יומא דא לא מליל אינש עמי אלא על ידא דברתי (עד לא אתנסיבת) ואנא יהיבנא לך ברת

דבר אחר וידבר אלהים גורת הדין (משום כך) ויאמר אליו אני ה' דרגה אחרת של רחמים וכאן נקשר הכל כאחד דין ורחמים זהו שכתוב ויאמר אליו אני ה' אמר רבי שמעון (רבי יוסי) אם כתוב וידבר אלהים אל משה אני ה' הייתי אומר כך אלא לא כתוב אלא וידבר אלהים אל משה בהתחלה ואחר כך ויאמר אליו אני ה' שמשמע דרגה אחר דרגה.

ואמר רבי יוסי משה אלמלא שהיה בעל הבית איש האלהים היה נענש על מה שאמר אבל משום זה לא נענש [משל] לאדם שנפלה לו קטטה באשתו ואמר לה דברים היא התחילה להתרעם כיון שהתחילה דיברה, היה שם המלך, נטל המלך את הדיבור והיא שתקה ופסקה מדבר אמר לו המלך וכי לא ידעת שאני המלך ולפני דברת דברים אלו כביכול אף כך משה וישב משה אל ה' ויאמר אדני למה הרעותה וגו' מיד וידבר אלהים אל משה התחיל להתרעם מיד נטל המלך הדיבור ויאמר אליו אני ה' ולא ידעת שאני הוא המלך ולפני דברת דברים אלה.

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי למה שונה השם כאן מאלה שלמעלה אלא [משל] למלך שהיתה לו בת שלא נשאה והיה לו אהוב כשרצה המלך לדבר עם אותו אהוב שלח את בתו לדבר עמו והיה המלך על יד בתו מדבר עמו בא זמן בתו להנשא אותו יום שנשאה אמר המלך קראו את הבת<sup>3</sup> מלכה<sup>4</sup> ואמר לה עד כאן דברתי על ידך עם מי שדברתי מכאן והלאה אני אומר לבעלך והוא יאמר למי שצריך לימים אמר לה בעלה דברים לפני המלך ועד שהיא התחילה לדבר נטל המלך את הדיבור ואמר לו וכי איני המלך שעד היום הזה לא דיבר איש עמי אלא על ידי בתי (עד שלא נשאה) ואני נתתי לך את בתי ודברתי עמך בגלוי מה שלא עשיתי לאחר.

<sup>1</sup> פי' מיד האיר אור החסדים ונמתקו הגבורות, וזהו אני ה', כי מלת אני רומזת למלכות (רמ"ז).

<sup>2</sup> ת"ת (רח"ו).

<sup>3</sup>

<sup>4</sup>

<sup>5</sup> עי' אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד כא והלאה.

## זהר שמות

ומלילנא עמך באתגליא מה דלא עבידנא  
לאהרא

כך וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב  
באל שדי כד איהי בבית<sup>1</sup> ולא אתנסיבת  
ולא מלילו עמי אנפין באנפין כמה דעבידנא  
לך ואת בשירותא דמלוך מלילת לברתי  
קמאי מלין אלין בגיני כך וארא אל אברהם  
אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי יהוה לא  
נודעתי להם למלא עמהון בדרגא דא דעמך  
מלילנא

רבי יוסי (נ"א רבי ייסא) פתח (תהלים כד א)  
לדוד מזמור ליהוה הארץ ומלואה תבל  
ויושבי בה הארץ דא ארעא קדישא<sup>2</sup>  
דישראל<sup>3</sup> דאיהי קיימא לאתשקייא מניה  
ולאתברכא מניה בקדמיתא ולבתר מניה  
אתשקייא עלמא כלא<sup>4</sup> תבל ויושבי בה דא  
שאר ארעאן דשתאן מינה מנא לן דכתיב  
(שם ט ט) והוא ישפוט תבל בצדק  
כי הוא על ימים יסדה אלין  
כנ/א

שבעה עמודים<sup>5</sup> דארעא סמיכא עליהו  
ואינון שבעה ימים וים כנרת<sup>6</sup> שלמא עליהו  
אמר רבי יהודה לא תימא דשלמא עליהו  
אלא דאתמלייא מניהו ועל נהרות יכוננה<sup>7</sup>  
מאן אינון נהרות אלא כמה דאת אמר  
(תהלים צג ג) נשאו נהרות קולם ישאו נהרות  
דכים אינון נהרות כמה דאת אמר (בראשית  
ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ובגין  
כך ועל נהרות יכוננה

תא חזי האי ארץ אקרי ארץ ישראל יעקב  
דאיהו ישראל אמאי לא שליט<sup>8</sup> על דא כמשה  
דהא כתיב וארא אל אברהם אל יצחק ואל  
יעקב באל שדי ולא יתיר

כך וארא אל אברהם אל יצחק ואל  
יעקב באל שדי כשהיא בביתי ולא  
שנשאה ולא דברו עמי פנים בפנים כמו  
שעשיתי לך ואתה בתחילת דברך דברת  
לבתי לפני דברים אלו משום כך וארא  
אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל  
שדי ושמי ה' לא נודעתי להם לדבר  
עמם בדרגה זו שדברתי בה עמך.

רבי יוסי (רבי ייסא) פתח לדוד מזמור  
לה' הארץ ומלואה תבל ויושבי בה  
הארץ זו הארץ הקדושה של ישראל  
שהיא עומדת להשקות ממנו ולהתברך  
ממנו בראשונה ואחר כך ממנה נשקה  
כל העולם תבל ויושבי בה אלו שאר  
הארצות ששותות ממנה מגין לנו  
שכתוב והוא ישפט תבל בצדק.

כי הוא על ימים יסדה אלו

שבעה עמודים שהארץ נסמכת עליהם  
והם שבעה ימים וים כנרת שולט  
עליהם אמר רבי יהודה אל תאמר  
ששולטת עליהם אלא שמתמלאת מהם  
ועל נהרות יכוננה מי אלו הנהרות אלא  
כמו שנאמר נשאו נהרות קולם ישאו  
נהרות דכים אותם נהרות כמו שנאמר  
ונהר יצא מעדן להשקות את הגן ומשום  
כך ועל נהרות יכוננה.

בא וראה ארץ זו נקראת ארץ ישראל  
יעקב שהוא ישראל למה לא שולט על  
זה כמו משה שהרי כתוב וארא אל  
אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי  
ולא יותר.

<sup>1</sup> היינו כשהיא בבריאה הנקרא אל שדי ולא עלתה לעולם האצילות ליקרא בשם ה' אחרונה (רח"ו).

<sup>2</sup> מלכות (רח"ו).

<sup>3</sup> ת"ת (רח"ו).

<sup>4</sup> שאר העולמות (רח"ו).

<sup>5</sup> ז' בחי' הזכר המשפיעים בה (רח"ו).

<sup>6</sup> מלכות (רח"ו), ולפי זה מ"ש שלטא עליהו, ר"ל שלטא בכח הארתם, ולכך א"ל ר' יהודה הלשון  
אינו מתוקן (מ"מ).

<sup>7</sup> הם גבורות שיוצאים מפי היסוד (רח"ו).

<sup>8</sup> להיות זוכה לבחי' ת"ת (רח"ו)

## זהר שמות

אלא יעקב הא אוקימנא נטל ביתא דלתתא<sup>1</sup> ואשתביק מניה ביתא דלעילא<sup>2</sup> ועם ביתא דלתתא אתקין ביתא דלעילא בתריסר שבטין<sup>3</sup> בשבעין ענפין והא אוקמוה משה נטל ביתא דלעילא ושביק ביתא דלתתא ועל דא כתיב ביעקב באל שדי באל שדי מליל עמיה קודשא בריך הוא ולא יתיר ושמי יהוה לא נודעתי להם למללא עמהון בדרגא דא דאיהו עלאה<sup>4</sup>

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב אמר רבי חייא תושבחן דאבהן<sup>5</sup> יעקב הוה דהוא שלימו דכלא בכלהו כתיב אל אברהם אל יצחק וביה אתוסף את חד דכתיב ואל יעקב אתוסף ביה ו' לאהזאה דאיהו שלימא יתיר מכלהו ועם כל דא לא זכה לאשתמשא ביה כמשה

וגם הקימותי את בריתי אתם לתת להם את ארץ כנען בנין דאתגזרו דכל מאן דאתגזר ירית ארעא דהא לא ירית ארעא<sup>8</sup> אלא צדיק<sup>9</sup> וכל מאן דאתגזר אקרי צדיק דכתיב (ישעיה ס כא) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ כל מאן דאתגזר ונטיר האי את קיימא אקרי צדיק תא חזי מן יוסף דכל יומיו לא אקרי צדיק עד דנטיר ההוא ברית את קיימא קדישא כיון דנטר ליה אקרי צדיק יוסף הצדיק

רבי שמעון הוה יתיב יומא חד<sup>10</sup> ורבי אלעזר בריה (עמיה) ורבי אבא עמיה אמר רבי אלעזר האי קרא דכתיב וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב וגו' מהו וארא ואדבר

אלא יעקב הרי בארנו נטל הבית שלמטה ונעזב ממנו הבית שלמעלה ועם הבית שלמטה התקין את הבית שלמעלה בשנים עשר שבטים ובשבעים ענפים והרי פרשוה משה נטל את הבית שלמעלה ועזב את הבית שלמטה ולכן כתוב ביעקב באל שדי באל שדי דבר עם הקדוש ברוך הוא מדבר עמו ולא יותר ושמי ה' לא נודעתי להם לדבר עמם בדרגה זו שהיא עליונה.

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב אמר רבי חייא בחיר<sup>5</sup> האבות היה יעקב שהוא שלמות הכל בכלם כתוב אל אברהם אל יצחק ובו התוספה אות אחת שכתוב ואל יעקב התוספה בו ו' להראות שהוא שלם יותר מכולם ועם כל זה לא זכה להשתמש בו כמשה.

וגם הקימותי את בריתי אתם לתת להם את ארץ כנען משום שנמולו שכל מי שנמול יורש את הארץ שהרי לא יורש ארץ אלא צדיק וכל מי שנמול נקרא צדיק שכתוב ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ כל מי שנמול ושומר אות הברית הזאת נקרא צדיק בא וראה מיוסף שכל ימיו לא נקרא צדיק עד ששמר אותה ברית את הקודש כיון ששמר אותו נקרא צדיק יוסף הצדיק.

רבי שמעון היה יושב יום אחד ורבי אלעזר בנו (עמו) ורבי אבא עמו אמר רבי אלעזר פסוק זה שכתוב וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב וגו' מהו וארא היה צריך לומר ואדבר אמר לו

<sup>1</sup> פי' רחל התחתונה (מ"מ).

<sup>2</sup> לאה (רח"ו), פי' רחל העליונה שאינו נק' איש האלהים מאריה דביתא כמרע"ה (מ"מ).

<sup>3</sup> וכנגדם הם י"ב בקר שתקן להיותם מרכבה למלכות (מ"מ).

<sup>4</sup> ת"ת (רח"ו).

<sup>5</sup>

<sup>6</sup> ידוע שאברהם ויצחק מושרשים בחו"ב שהם ראשי שני הקוים דימין ושמאל, ולפי שאין שם צנור וגם שהאור שיש בהם ה"ס אחסנתא דאור"א שאינו רק הארה, לכן לא היו שלמים בתולדותם ויצאו מהם ישמעאל ועשו, ואין עיקר האור שבהם אלא מן הדעת כנודע מסוד עליית החסדים, וז"ש שיעקב היה שבח האבות שהוא משיבין, מפני שהדעת התחתון הוא מתפשט ומאיר בכל ומשלים את הכל בהתפשט חסדיו בכל וכו' (רמ"ז). עי' אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד כז והלאה.

<sup>7</sup> שהם היו גורמים הקמת הברית להיות זוכים בשפע המלכות (רח"ו), עי' אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד כח והלאה.

<sup>8</sup> מלכות (רח"ו).

<sup>9</sup> יסוד (רח"ו).

<sup>10</sup> עי' אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד כט והלאה.

## זהר שמות

אלעזר בני זהו סוד עליון.

מבעי ליה אמר ליה אלעזר ברי רוא עלאה  
איהו

תא חזי אית גוונין דמתחזיין ואית גוונין דלא  
מתחזיין! ואלין ואלין אינון רוא עלאה  
דמהימנותא ובני נשא לא ידעין ליה ולא  
מסתכלין ביה ואלין דמתחזיין לא זכה בהו<sup>2</sup>  
בר נש עד דאתו אבהן וקיימו עליהו ועל דא  
כתיב וארא דחמו אינון גוונין דאתגליין

ומאן גוונין דאתגליין אינון דאל שדי דאינון  
גוונין בחיזו עלאה (נ"א חיזו דגוונין עלאין)  
ואלין אתחזיין וגוונין דלעילא<sup>3</sup> סתימין דלא  
אתחזיין לא קאים איניש עלייהו בר ממששה  
ועל דא כתיב ושמי יהוה לא נודעתי להם לא  
אתגליתי לון בגוונין עלאין ואי תימא דאבהן  
לא הוו ידעי בהו אלא הוו ידעי מגו אינון  
דאתגליין<sup>4</sup>

כתיב (דניאל יב ג) והמשכילים<sup>5</sup> יזהירו  
כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם  
ועד והמשכילים יזהירו מאן אינון משכילים  
אלא דא הוא ההוא חכם דיסתכל מגרמיה  
מלין דלא יכילין בני נשא למלא בפומא  
ואלין אקרין משכילים יזהירו כזהר הרקיע  
מאן (זהר) הוא הרקיע דא הוא רקיע דמשה<sup>6</sup>  
דקיימא באמצעייתא והאי זהר דיליה איהו  
סתים ולא אתגלייא מגוון דיליה וקיימא על

בא וראה יש צבעים שנראים ויש  
צבעים שלא נראים ואלו ואלו הם סוד  
עליון של האמונה ובני אדם לא יודעים  
אותו ולא מתבוננים בו ואלה שנראים  
לא זכה בהם אדם עד שבאו האבות  
ועמדו עליהם ועל זה כתוב וארא שראו  
אותם צבעים שהתגלו.

ומה הצבעים שהתגלו אותם של אל  
שדי שהם צבעים של מראה עליון  
(מראה של צבעים עליונים) ואלו נראים  
והגוונים שלמעלה נסתרים שלא נראים  
לא עמד איש עליהם פרט למשה ועל זה  
כתוב ושמי ה' לא נודעתי להם לא  
התגליתי להם בגוונים עליונים ואם  
תאמר שהאבות לא ידעו אותם אלא הם  
ידעו אותם מתוך אלו שהתגלו.

כתוב והמשכילים יזהירו כזהר הרקיע  
ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד  
והמשכילים יזהירו מי הם המשכילים  
אלא זהו אותו חכם שמתבונן מעצמו  
בדברים שלא יכולים בני אדם לדבר  
בפה ולאלה קוראים משכילים יזהירו  
כזהר הרקיע מי (זהר) הוא הרקיע זהו  
הרקיע של משה שעומדת באמצע  
וזההר שלו הזה הוא נסתר ולא התגלה  
מהגוון שלו ועומד על אותו רקיע שלא

<sup>1</sup> אף הגוונין בחג"ת דנוק' לא אתגליין כ"כ עד נה"י (יהל אור ח"א י ע"ג). כל מראות אלהו"ת אשר  
ראו הנביאים כולם זולת משרבע"ה, הנה בכלום היה ג"כ רק דרך ראייה החיצונית וכו', הנה ביה  
כתיב ראה וארא, אבל באספקלריא דנהרא דאיהו בסתימו לא כתיב ביה ראייה אלה ידיעה, והוא מה  
שכתוב לא נודעתי וגו', כי במשרבע"ה הנה לא היה בו התלבשות כלל, וזה שנאמר בו "ומראה ולא  
בחידות" (שם ח), כי נתגלה לו כל גילויי מאספקלריה המאירה עצמו לא ע"י התלבשות כלל. ומ"ש  
גם בו "ותמונת ה' (שהיא מאספקלריא דלא נהרא) יביט" (שם), הנה לשון הבטה הוא על התבוננות  
והבנה, כמו "הביטו אל צור חוצבתם וגו' הביטו אל אברהם אביכם" (ישעיה נא ב), והוא על  
התבוננות ועיון השכלי, וכמו "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך" (תהלים קיט יח), וזהו שאמר  
"ותמונת ה' יביט". ור"ל, כי גם אם נתגלה לו איזה ענינים מאספקלריא דלא נהרא, הנה הוא הבין  
ויודע אותם על מה שהם מרמזים (כללים ח"ב ו ע"ג), גם המראות אשר ראה משה ע"י אספקלריא  
דלא נהרא, הנה השיג אותם על אמיתתן ע"פ יחודם באספקלריא דנהרא, כי הוא זכה שנשלם על ידו  
היחוד דמלכות בז"א, ונתייחד אספקלריא דלא נהרא באספקלריא דנהרא והסתכל דרך בה גופה  
באינון סתימין עלאין, אשר שם אין תבנית ותואר כלל. והנה הוא היפך ממש מכל הנביאים כולם, כי  
בהם הנה נתלבש כל מראות אלהו"ת שהוא האור דאספקלריא המאירה, הנה נתלבשו בהאספקלריא  
שאינה מאירה, וראו ע"ז את כל אותן המראות בבחי' תואר ותבנית כמ"ש בזוה"ק (פ) וארא כ"ג  
ע"א) ע"ש. אבל במשה רבינו ע"ה היה להיפך, כי גם אותן המראות אשר הראה לו הקב"ה ע"י  
אספקלריא שאינה מאירה, והם מראה אחוריים ותבנית המשכן וכליו כנז', הנה הסתכל הוא בהם  
ג"כ ע"פ האור העליון דאספקלריא המאירה אשר שולל שם את כל תבנית ותואר (לש"ו שם ז ע"א).

<sup>2</sup> פ' שהם מראות הנראות במלכות ע"י השפעה הספירות של הזכר בה (רח"ו).

<sup>3</sup> היינו מראות הת"ת (רח"ו).

<sup>4</sup> ע"י המלכות (רח"ו).

<sup>5</sup> ע"י אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד ל והלאה.

<sup>6</sup> וז"ש יזהירו כזהר שנתראה במלכות מן הרקיע שהוא ת"ת (רח"ו).

## זהר שמות

ההוא רקיעא דלא נהיר דאתחזיין ביה גוונין ואינן גוונין אף על גב דאתחזיין ביה לא זהרי כזהרא בגין דאינן גוונין סתימין

תא הוי ארבע נהורין אינן תלת מנייהו<sup>1</sup> סתימין וחד דאתגלייא<sup>2</sup> נהורא דנהיר<sup>3</sup> נהורא דזהרא (ואינן) ואיהו נהיר כזהירו דשמיא בדכיו<sup>4</sup> נהורא דארגוונא דנמיל<sup>5</sup> כל נהורין<sup>6</sup> נהורא דלא נהיר<sup>7</sup> אסתכל לגבי אלין ונמיל לון ואתחזיין אינן נהורין ביה<sup>8</sup> כעששיתא לקבל שמשא

ואלין תלת דקאמרן סתימין וקיימין על האי

כג/ב

דאתגלייא ורזא דא עינא

תא הוי בעינא אית תלת גוונין דאתגליין<sup>9</sup> רשימין ביה וכלהו לא מזדהרי בגין דקיימי בנהורא דלא נהיר ואלין אינן כגוונא דאינן סתימין דקיימי עלייהו ואלין אינן דאתחזיין לאבהן למנדע אינן סתימין דמזדהרין מגו אלין דלא מזדהרי ואינן דמזדהרי ואינן סתימין אתגליין ליה למשה בההוא רקיעא דיליה ואלין קיימי על אינן גוונין דאתחזיין ביה בעינא

ורזא דא סתים עינך ואסחר גלגלך ויתגליין אינן גוונין דנהרין דמזדהרי ולא אתייהיב רשו למיחמי אלא בעינן סתימין<sup>10</sup> בגין

מאיר שנראים בו הצבעים ואותם צבעים אף על פי שנראים בו לא זוהרים כמו זהר משום שהם צבעים נסתרים.

בא וראה ארבעה אורות הם שלשה מהם נסתרים ואחד שהתגלה אור שמאיר אור שזוהר (והם) והוא מאיר כזהר השמים בטוהר אור של ארגמן שנוטל כל האורות אור שלא מאיר מסתכל לאלה ונוטל אותם ונראים אותם המאורות בו כעששית נגד השמש.

ואלה השלשה שאמרנו נסתרים ועומדים על זה

שהתגלה וסוד זה העין

בא וראה בעין יש שלשה צבעים שהתגלו רשומים בו וכולם לא זוהרים משום שעומדים באור שלא מאיר ואלה הם כדוגמא אותם הנסתרים שעומדים עליהם ואלה הם שנראו לאבות לדעת אותם נסתרים שזוהרים מתוך אלה שלא זוהרים ואותם שזוהרים והם נסתרים התגלו למשה באותו רקיע שלו ואלה עומדים על אותם צבעים שנראים בו בעין.

וסוד זה סותם עיניך ומסובב גלגלך ויתגלו אותם צבעים שמאירים שזוהרים ולא נתנה רשות לראות אלא בעיניים סתומות משום שאותם נסתרים

<sup>1</sup> חג"ת (רח"ו).

<sup>2</sup> פי' כי ד' עולמות אבי"ע הם סוד ד' אותיות הוי"ה שהם כנגד או"א וזו"נ והנה ג' נהורין שהם או"א וז"א הם סתימין וחד דאתגלייא פי' נוק', עשיה (זהר הרקיע).

<sup>3</sup> היינו אבא, אצילות (זהר הרקיע).

<sup>4</sup> והיינו אמא עד הוד אתפשטת, שהוא היכל עצם השמים, דתרגומו שמיא בדכיו, והיינו בריאה שבו ההיכלות (זהר הרקיע).

<sup>5</sup> דנטל (זהר הרקיע).

<sup>6</sup> יצירה, ז"א שמקבל הכל מאימא כדי להשפיע בנוק' (זהר הרקיע).

<sup>7</sup> היינו עשיה, נוק', שהיא מסתכלת למעלה לשמים לשאול ולקבל האור (זהר הרקיע). מלכות (רח"ו).

<sup>8</sup> זה רומז ללבנת הספיר, וע"י שהיא ספירי ומזה המשל יודע הנמשל שאומר אח"כ ודע כי המלכות נקרא בת עין והיא נהורא דלא נהיר, ובזה תבין המשל על בוריו כי בנהורא דלא נהיר אתחזי לאבהן אינן סתימין מאספקלריא דלא נהיר אולמטה איתפתחו אינן סתימין בההוא נהורא (זהר הרקיע).

<sup>9</sup> שהם חוור ירוק וסומק (רח"ו), ע"י אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד לד והלאה.

<sup>10</sup> בפתוחו דעינין אתכסי ליה - כנ"ל (זהר וארא) ולא אתייהיב רשו כו' רק בסתימו דעינין והוא מראה שרואה האדם כשסותם עיניו כמו מראה חשוך לפי שהוא סתימא עילאה שעליהן נאמר ישת חשך סתרו כידוע וכשפותח עיניו אינו רואה את המראה (בהגר"א בתז"ח נא ע"א). כל מראות אלה"ת אשר מאספקלריא המאירה הם בסתימו דעינין דוקא וכנ"ל מזוה"ק וארא (כג ע"ב), שאמרו ולא אתייהיב רשו למיחמי אלא בעינין סתימין בגין דאינן סתימין עלאין כו', ולכן לא כתיב בהם ראייה אלא ידיעה, והוא מה שכתוב (שמות ו ג) ושמי ה' לא נודעתי להם (כללים ח"ב ח ע"א).

## זהר שמות

עליונים עומדים על אותם צבעים שנראים שלא זוהרים.

ועל זה קראנו משה זכה באספקלריה המאירה שעומדת על אותה שלא מאירה שאר בני העולם באותה אספקלריה שלא מאירה והאבות היו רואים מתוך הצבעים הללו שהתגלו אותם נסתרים שעומדים עליהם שאלה שלא מאירים ולכן כתוב וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי באותם צבעים שנראים.

ושמי ה' לא נודעתי להם אלו צבעים עליונים נסתרים שזוהרים שזכה בהם משה להסתכל בהם וסוד זה שהענין סתום ונסתר וגלוי סתום ונסתר רואה אספקלריה המאירה נגלה רואה אספקלריה שלא מאירה ועל זה וארא באספקלריה שלא מאירה שהיא בהתגלות בה כתוב ראיה ואולם באספקלריה שמאירה שהיא בסתר כתוב בה ידיעה שכתוב לא נודעתי באו רבי אלעזר ורבי אבא ונשקו ידיו בכה רבי אבא ואמר אוי כשתסתלק מן העולם וישאר העולם יתום ממך מי יכול להאיר דברי תורה.

פתח רבי אבא ואמר ואמרתם כה לחי ואתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום ואמרתם כה לחי וכי דוד לא היה יודע בו בנבל שהוא אומר בשבילו ואמרתם כה לחי אלא אותו יום יום טוב של ראש השנה היה והקדוש ברוך הוא יושב בדין על העולם ובשביל הקדוש ברוך הוא הוא אמר ואמרתם כה לחי לקשר כה לחי שכל החיים תלויים בו.

<sup>1</sup> וזהו נלע"ד (במדבר יב ח) ותמונת ה' יביט, כי תמונה ה"ס המלכות, ומשה שזכה לאספקלריה המאירה היה מביט מלמעלה למטה את תמונת ה' (רמ"ז).

<sup>2</sup> עי' עוד בראשית (לג ע"ב), ובתיקון"ז (תיקון מ דף פט ע"ב).

<sup>3</sup> מן המלכות היו רואים בחי' הת"ת (רח"ו). ולפי זה, ג' מדרגות יש: שאר נביאים לא היו רואים אלא המלכות לבדה, והאבות היו רואים של ז"א מתוך המלכות, ומרע"ה היתה נבואתו מז"א. והנה יקשה שהרי כתב הרב שמואל נבואתו מהפנים דפרקין עילאין דנר"ה דז"א ומוכרח שתעבור הנבואה ע"י המלכות, ולכן הז"א נק' אספקלריה דנהרא כי שם אספקלריה היא המלכות וכן כל הנביאים כולם מנר"ה אלא שיש בהם בחי' שונות כמ"ש הרב שם. ואם כן היכי קאמר הכא שאר בני עלמא בההוא אספקלריה דלא נהרא ואבהן הוון חמאן וכו', וי"ל שלעולם הנבואה היא מנר"ה דז"א כמ"ש הרב אלא שאר נביאים היה אור הנר"ה מתעצם במלכות ולא היו רואים אלא המלכות לבדה אע"פ שבודאי אור הנר"ה הוא בתוכה מ"מ הם עצם לא היו רואים אלא אור המלכות והאבות היו רואין גם אור נר"ה מתוך המלכות, אבל היה מתעצם בתוכה ולמשה רבינו ע"ה היה עובר אור הנר"ה מעבר בעלמא בתוך המלכות ואינו מתעצם, ולכן אמר הזהר שנבואת מרע"ה הו' מז"א כיון שאינו מתעצם בתוכה ודוק (מ"מ).

<sup>4</sup> עי' אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד לט והלאה.

## זהר שמות

### ביה תליין

"ואתה שלום", מה זה "ואתה" היה צריך [לכתוב] אתה אלא ואתה הכל לקדוש ברוך הוא אמר כדי לקשר קשר האמונה כראוי.

מכאן למדנו שאסור להקדים שלום לאדם רשע ואם צריך יקדים לו כמו דוד שבירך את הקדוש ברוך הוא ונראה שאמר בגללו ואם תאמר שזו רמאות לא שהרי כל מי שהקב"ה מעלה אותו ונראה שבשבילו אמר אינו רמאות ומי שמקדים שלום לצדיק כאלו הקדים לקדוש ברוך הוא כל שכן מר שהוא שלום למעלה ולמטה.

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי יהו"ה לא נודעתי להם רבי חזקיה פתח<sup>3</sup> (תהלים לב ב) אשרי אדם לא יחשב יהו"ה לו עון וגו' כמה אינו בני נשא אטימין דלא ידעין ולא מסתכלן על מה קיימין בעלמא<sup>4</sup> דהא קודשא בריך הוא כד ברא עלמא<sup>5</sup> עבד ליה לבר נש בדיוקנא דיליה<sup>6</sup> ואתקין ליה בתקוניו<sup>7</sup> בנין דישתדל באורייתא ויהך באורחוי

<sup>1</sup> ו' ת"ת עם אתה מלכות (רח"ו), ולפי זה מ"ש ואתה שלם, ר"ל אתה שהיא המלכות קשורא עם הו' ועם השלום שהם גוף וברית שתחילה קשרה דוד עם היסוד לבדו כמ"ש כה לחי ועתה קשרה עם שניהם (מ"מ).

<sup>2</sup> עי' ח"א קעא ע"ב, ועי' אבות דרבי נתן פ"ב מ"ג: כשהיה אהרן מהלך בדרך פגע בו באדם רשע ונתן לו שלום למחר בקש אותו האיש לעבור עבירה אמר אוי לי היאך אשא עיני אחר כך ואראה את אהרן בושתי הימנו שנתן לי שלום נמצא אותו האיש מונע עצמו מן העבירה. ועי' גיטין סב ע"א שמות ליתן שלום לעכו"ם מפני דרכי שלום, ועי' שם בתוס' שלפי הירושלמי אסור. ועי' אור יקר סוף פרשת מקץ.

<sup>3</sup> עי' אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד מ והלאה.

<sup>4</sup> אינם יודעים סוד מרכבתם בגופם וחומרם, וחושבים עצמם סתם מורכבים מד' יסודות חומרים ולא ידעו סוד נסתר בהרכבתם ואלמלא ידעוהו היו מזככים עצמם לפני בראם שאינם כהרכבת הבהמה והחיה מד' יסודות בגופם כאשר דמו החוקרים שהדומם והצומח והחי והמדבר מורכבים מד' יסודות סתם, ויתחלקו לפי רוחם הנשלפת, ויש להם מעלת שכל לבד וכיוצא. ואינו שהרכבת האדם בחומרם היא בענין אחר, שאינה כהרכבת היסודות בשאר הנבראים (אור יקר).

<sup>5</sup> הנה העולם התחיל בריאתו לרדת מאת הבורא מעלה אחר מעלה והיינו אומרו קב"ה ברא עלמא, יורד מאת הבורא ובסוף כל הנמצאים שהם רחוקים יותן מן הכל חזר וקשר הסוף בראש עי' אדם (אור יקר).

<sup>6</sup> ממש דומה צורה ליוצרה, כמו שהוא יחיד בעליונים נבדל מכל נמצא, כן האדם יחיד בתחתונים נבדל מן נמצא, שאין לו ייחס עם שום נברא והיינו ויקרא האדם שמות כו', ולאדם לא מצא עזר כנגדו, שאין לו ייחס ודמיון עם שום א' מן הנבראים ונבדל לעצמו מכולם (אור יקר).

<sup>7</sup> אותו חומר זר שבראו אותה עיסה יפה שגבל לתכונת גופו ציירה ותקנה על סוד היותו נבנה בצורה עליונה, כולל סוד הספירות, והיינו "אתקין ליה בתקוניו" והשתא מפרש שניהם ואזיל, והא' שהוא נבדל בחומרם משאר הנבראים "דהא וכו'" (אור יקר).



## זהר שמות

שהרי כשנברא אדם מעפר המקדש שלמטה נתקן וארבעה צדדי העולם התחברו באותו מקום שנקרא בית המקדש ואותם ארבעה צדדי העולם התחברו בארבעה צדדים שהם יסודות העולם א"ש ר"ח ומ"ם ועפ"ר והתחברו ארבעה צדדים אלו בארבעה צדדי (יסודות) העולם והתקין מהם הקדוש ברוך הוא גוף אחד בתקון עליון וגוף זה התחבר משני עולמות מהעולם התחתון הזה ומהעולם שלמעלה.

אמר רבי שמעון בא וראה ארבעה ראשונים הם סוד האמונה והם אבות של כל עולמות וסוד המרכבה העליונה הקדושה ואותם ארבעה יסודות א"ש ר"ח ומ"ם ועפ"ר אלה הם סוד עליון (ואלו הם האבות של כל העולמות אבות של הכל) ומהם יוצאים זה"ב וכס"ף ונחש"ת וברז"ל ותחת

אמר רבי שמעון תא חזי ארבע קדמאי אינון רוא דמהימנותא ואינון אבהן דכלהו עלמין ורזא דרתיבא עלאה קדישא ואינון ארבע יסודין אש ורוח ומים ועפר אלין אינון רוא עלאה (ואלין אינון אבהן דכלהו עלמין אבהן דכלא) ומאינון נפקין זהב וכסף ונחשת וברזל<sup>4</sup> ותחות

כד/א<sup>5</sup>

אלין מתכאן אחרנין דדמיין לון (כגוונא דאלין)

תא חזי אש ורוח ומים ועפר<sup>6</sup> אלין אינון קדמאי ושרשיין<sup>7</sup> דלעילא ותתא ותתאין ועלאין עלייהו קיימין ואלין אינון<sup>8</sup> ארבע

אלו מתכות אחרות שדומים להם (כדוגמת אלו).

בא וראה א"ש ר"ח ומ"ם ועפ"ר אלה הם הראשונים והשרשים שלמעלה ושלמטה ותחתונים ועליונים עומדים

<sup>1</sup> רז"ל אמרו (סנהדרין לח סע"א) כי אדה"ר מכל העולם כולו הוצבר עפרו, וכן הוא בפדר"א (פרק יא) ובזוה"ק (חיי שרה קל ע"ב, ופ' ויגש רה ע"ב) (דע"ה ח"ב לב ע"ב).

<sup>2</sup> דרך אמת לא גורס את המוסגל.

<sup>3</sup> גוף מן המלכות ונשמה מן הבינה (רח"ו).

<sup>4</sup> הוד וכסף נצח ונחשת יסוד וברזל מלכות (רח"ו).

<sup>5</sup> @מש"כ בשורה ט' תיקו"ז סא ע"א צ"ל עא ע"א (לש"ו).

<sup>6</sup> עי' עוד בכ"ז בפ' תרומה קנט ע"ב (לש"ו). עי' אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד מג והלאה.

<sup>7</sup> דע שכמו שבזה העולם יש ד' יסודות ארמ"ע כן יש בכל ד' עולמות יסוד המים כנגד חכמה, וחסד ואצילות ויסוד האש כנגד בינה וגבורה ובריאה (ולכן המלאכים שבבריאה נקראו שרפים, אש שורף – הוספת הלש"ו ביאורים ח"א עה ע"ד), ויסוד הרוח נגד הת"ת ויצירה (ולכן המלאכים שביצירה נקראו חיות ע"ש רוח חיים - שם), ויסוד העפר נגד מלכות העשייה (ולכן המלאכים שבעשייה נקראו אופנים ע"ש גוף וכלים - שם), וכן בכל ד' עולמות הם ד' הנזכר נגד ד' אותיות הוי"ה י' מים ה' אש ו' רוח ה' עפר וכן בכלם אלא שבכל עולם גובר העיקר. המשל בזה כי באצילות גובר המים והשם יה"ה, ובבריאה גובר האש והוא העיקר והשם הוה"י, וביצירה גובר הרוח, והוא העיקר והשם והי"ה, ובעשייה גבורה העפר והוא העיקר והשם הוא ההו"י (נ"א ההי"ו) (זהר הרקיע).

<sup>8</sup> כפי הנראה מפשט הלשון, כי הד' יסודות שהם ארמ"ע הם ד' רוחות העולם בטבע ד' יסודות אלו אלא שהחליפם הקב"ה כדי למזגם ר"ל כי האש שהוא חם ויבש ודרום טבעו חם ויבש ולכן היה ראוי שיהיה אש בדרום, ואמנם לסיבה שהיה מתגבר כח האש לאין קץ לכן החליפם ומזגם ונתן שם יסוד המים שהוא קר ולח, היפך האש, כי כל ב' בחי' יולידו בחי' אמצעי שוה, וכן האש שהוא חם ויבש נתנו ומזגו ברוח צפון ולכן אל יקשה בעיניך מאמר הפילוסופים אם נראה חלוקים זה על זה והנה כפי גרסת הדפוס נראה כי גם ברוח מזרח כן כי כן כתב כג"ד מזרח, ר"ל כי המה ג"כ הפוכים וא"כ גרסת הדפוס היא נכונה כי הרוח קר ויבש וכן נראה בחוש כי הוא מקרר את האדם ומיבשו ומזגו ונותנו ברוח מזרח שהוא חם ולח ומ"ש עפר הוא קר ויבש וכו' שינה הלשון שלא אמר כג"ד רוח מזרח מערב עפר וכו' לא נתמזגו אלא שהם מטבע אחר ר"ל עפר מערב מטבע אש שהוא קר ויבש

## זהר שמות

לארבע סטרי עלמא וקיימין בארבע אלין צפון ודרום<sup>1</sup> ומזרח ומערב אלין אינון ארבע סטרי דעלמא וקיימין בארבע אלין אש לסטר צפון רוח לסטר מזרח מים לסטר דרום בגין דדרום איהו חם ויבש מים קרים ולחים עפר לסטר מערב וארבע אלין בארבע אלין קטירין וכלהו חד ואלין עבדי ארבע מתכאן דאינון זהב וכסף ונחשת וברזל הא אינון תריסר וכלהו חד

תא חזי אש הוא בשמאלא לסטר צפון דהא אש תוקפא דחמימותא ביה ויבישו דיליה<sup>2</sup> תקיף וצפון בהפוכא דיליה הוא ואתמוזיג חד בחד ואיהו חד<sup>3</sup> מים לימינא והוא לסטר דרום וקודשא בריך הוא לחברא (נ"א לאחורא) לון כחדא עביד מזוגא דא כמזוגא דא

צפון איהו קר ולח אשא חם ויבש אחלף לון לסטר דרום דרום איהו חם ויבש מים קרים ולחים וקודשא בריך הוא מזיג לון כחד דנפקי מיא מדרום ועאלין בנו צפון ומצפון נגדי מיא נפיק אשא מצפון ועאל בתוקפא דדרום ומדרום נפיק תוקפא דחמימותא לעלמא בגין דקודשא בריך הוא אוזיף דא בדא וכל חד וחד אוזיף לחבריה מדיליה כדקא חזי ליה כגוונא דא רוח ומזרח בגין דיוזיף כל חד לחבריה<sup>4</sup> ואתכליל דא בדא לאתחברא כחד

עליהם ואלה הם ארבעה לארבעה צדדי העולם ועומדים בארבעה אלו צפון ודרום ומזרח ומערב אלו הם ארבעה צדדים של העולם ועומדים בארבעה אלו א"ש לצד צפון ר"ח לצד מזרח מ"ם לצד דרום משום שהדרום הוא חם ויבש מים קרים ולחים ע"ר לצד מערב וארבעה אלו קשורים בארבעה אלו וכולם אחד ואלה עושים ארבע מתכות שהם זה"ב וכסף ונחשת וברזל הרי הם שנים עשר וכולם אחד.

בא וראה האש היא בשמאל לצד צפון שהרי האש בו תוקף החמימות והיבש שלו חזק וצפון ההפך שלו ונמזגים אחד באחד והוא אחד מים לימין והוא לצד דרום והקדוש ברוך הוא לחברם (להחזירם) כאחד עושה מזג זה כמזג זה.

הצפון הוא קר ולח האש חם ויבש החליפם לצד דרום דרום הוא חד ויבש המים קרים ולחים והקדוש ברוך הוא מוזג אותם כאחד שיוצאים מים מדרום ונכנסים לצפון ומצפון נמשכים מים יוצא אש מצפון ונכנס בתוקף הדרום ומדרום יוצא תוקף החמימות לעולם משום שהקדוש ברוך הוא לווה זה מזה וכל אחד ואחד מלוה לחברו משלו כראוי לו כדוגמא זה רוח ומזרח כדי שילוה כל אחד לחבירו ונכללים זה בזה להתחבר כאחד.

כנז', וזהו ההפרש שיש בין רוח מזרח ובין עפר מערב ובזה נסתלקה קושית המגיהים ובזה תבין ג"כ מ"ש בגין דמערב אתאחיד עפרא דאיהו קר ויבש ר"ל אתייחדו תרויהו הוצרכו למזג אחרים וכן תבין מ"ש דהא חמימותא דדרום אתאחיד ביה בחמימותא דמזרח ולא אמר בחמימותא דרוח כי הרוח קר ויבש ובזה צדקו כל דברי המאמר ועדיין צריך עיון למה עפר במערב היו כ"א באתריה (נ"א לאחדים) והש"י יאיר עינינו ודע כי אש ומים הם ב' יסודות הקודמים לכל והם חו, בוהוליד האש את הרוח שהוא הבן הז"א חם מצד האב ולח מצד האם ובהשלכת הטיפה גובר החום, ולכן הרוח הוא חם ולח ומצד האם נולדה הנוק' העפר קר ויבש האם וקדמה מצד האם קר מצד המים ויבש מצד האש, וד' יסודות תחתונים הם נפרדים ושלשתן מתחברין ופועלים בעפר והב' נוק' למטה מהב' זכרים מים ועפר הם תחת אש ורוח בסוד ותלכנה שתיהן שהם ב' הה"ן אימא וברתא (זהר הרקיע). אמנם שם הוא משובש קצת, אך בספר אור החמה הובא לשונו ושם הוא מתוקן בזה (ביאורים ח"א עה ע"ד).

<sup>1</sup> ע"י בהגר"א בתיקונים (תיקון מ דף פט ע"ג) כי החילוק בזה הוא בין החור"ג דז"א לחור"ג דנוק', כי בז"א הוה החור"ג אור ומים אור חסד מים גבורה, ובהנוק' הוה החור"ג מים ואש, מים חסד אש גבורה, כי הגבורה דידיה הוא החסד דידיה, והאור הוא החסד שבחסד, והאש הוא הגבורה שבגבורה, כי ז"א בערכה הוא כולו חסד, והיא בערכה היא כולה גבורה כנודע (דע"ה ח"ב קלג ע"ד וכללים ח"ב לה ע"ד).

<sup>2</sup> ע"י תיקר"ז סא ע"א (הגהות הזהר) צ"ל עא ע"א (לש"ו).

<sup>3</sup> שניתן האש בצפון ונעשית האש עם הצפון לאחד כדי להחליש כח חמימותו דהאש (לש"ו ביאורים ח"א עה ע"ד).

<sup>4</sup> ולא אמר ועפר ומערב כי הם לא נתמזגו ששינסה טבע א' קר ויבש והוא משום כי הם מקבלים מכל הג' עליונים ואינם צריכים עוד למיזוג וע"י זהר הרקיע (לש"ו).

## זהר שמות

תא הוי אשא מסטרא דא<sup>1</sup> מים מסטרא דא<sup>2</sup> ואינון מחלוקת עאל רוח<sup>3</sup> בינייהו ואחיד לתרין סטרין דהא הוא דכתיב (בראשית א ב) ורוח אלהים מרחפת על פני המים<sup>4</sup> דהא אשא קאים לעילא בסטרא דא<sup>5</sup> ומים<sup>6</sup> קיימי על אפי ארעא<sup>7</sup> רוחא אעיל בינייהו ואחיד לתרין סטרין<sup>8</sup> ואפריש מחלוקת עפר<sup>9</sup> מיא<sup>10</sup> קיימי עליה ורוחא<sup>11</sup> ואשא<sup>12</sup> ומקבלא מכלהו בחילא דתלתא אלין דקיימי עליה

תא הוי רוח ומזרח מזרח חם ולח רוח<sup>13</sup> (קר ויבש סטרא דאיהו יבישא) חם ולח איהו<sup>14</sup> ובגיני כך אחיד לתרין סטרין דהא אש חם ויבש ומים קרים ולחים רוח איהו חם ולח סטרא דאיהו חם אחיד באשא סטרא דאיהו לח אחיד במיא ועל דא אסכים בינייהו ואפריש מחלוקת דאשא ומיא

עפר איהו קר ויבש ועל דא מקבל עליה כלהו וכלהו עבדי ביה עבידתיהו ומקבלא מכלהו לאפקא בחיליהון מזונא לעלמא בגין דבמערב אתאחיד עפרא דאיהו קר ויבש וסטרא דאיהו קר אחיד בצפון דאיהו קר ולח דהא קרירא אתאחיד בקרירא בגין כך צפון אתאחיד במערב בסטרא דא דרום דאיהו חם ויבש בההוא יבישותא דיליה אחיד ליבשותא דמערב בסטרא אחרא ואתאחיד מערב בתרין סטרין

וכן אתאחיד דרום במזרח דהא חמימותא דדרום אתאחיד ביה בחמימותא דמזרח ומזרח אתאחיד בצפון דהא לחותא דיליה אתאחיד בלחותא דצפון השתא אשתכח דרומיית מזרחיית מזרחיית צפוניית צפוניית

בא וראה אש מצד זה מים מצד זה והם מחלוקת נכנסת רוח ביניהם ואוחזת את שני הצדדים זהו שכתוב ורוח אלהים מרחפת על פני המים שהרי אש עומדת למעלה בצד זה ומים עומדים על פני הארץ רוח נכנסת ביניהם ואוחזת את שני הצדדים ומפרידה מחלוקת העפר המים עומדים עליו ורוח ואש ומקבלת מכולם בכח של שלשת אלה שעומדים עליו.

בא וראה רוח ומזרח חם ולח רוח (קר ויבש הצד שהוא יבש) חם ולח היא ולכן אוחז את שני הצדדים שהרי אש חם ויבש ומים קרים ולחים רוח הוא חם ולח הצד שהוא חם אחוז באש הצד שהוא לח אחוז במים ועל זה הסכים ביניהם ומפריד מחלוקת של אש ומים.

עפר הוא קר ויבש ולכן מקבל עליו את כולם וכולם עושים בו מעשיהם ומקבל מכולם להוציא בכחם מזון לעולם משום שבמערב נאחז העפר שהוא קר ויבש וצד שהוא קר אחוז בצפון שהוא קר ולח שהרי קר נאחז בקר משום כך צפון נאחז במערב בצד זה דרום שהוא חם ויבש באותו היבש שלו אוחז את היבש של המערב בצד אחר ונאחז מערב בשני צדדים.

וכן נאחז דרום במזרח שהרי חמימות הדרום נאחזת בחמימות המזרח ומזרח נאחז בצפון שהרי לחותו נאחזת בלחות הצפון עכשיו נמצא דרומיית מזרחיית מערבית צפוניית צפוניית מערבית מערבית דרומיית וכולם כלולים זה

<sup>1</sup> גבורה (רח"ו), עי' אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד מז והלאה.

<sup>2</sup> חסד (רח"ו).

<sup>3</sup> ת"ת (רח"ו).

<sup>4</sup> בינה (רח"ו).

<sup>5</sup> בינה (רח"ו).

<sup>6</sup> חסד (רח"ו). ח"ג רנה ע"א (לש"ו).

<sup>7</sup> מלכות (רח"ו).

<sup>8</sup> לבינה ומלכות (רח"ו).

<sup>9</sup> מלכות (רח"ו).

<sup>10</sup> חסד (רח"ו).

<sup>11</sup> ת"ת (רח"ו).

<sup>12</sup> גבורה (רח"ו).

<sup>13</sup> לרך למה מוחק את המוסגר.

<sup>14</sup> לח מופיע בדרך למה.

## זהר שמות

בזה להשתלשל אחד באחד.

מערכי"ת מערכי"ת דרומי"ת וכלהו כליין דא  
בדא לאשתלשלא חד בחד

כגוונא דא צפון עביד דהבא דמסמרא  
דתוקפא דאשא אתעביד דהבא והיינו  
דכתיב (איוב לו כה) מצפון זהב יאתה דאש  
אתאחיד בעפר ואתעביד דהבא והיינו  
דכתיב (שם כח ו) ועפרות זהב לו ורזא דא  
(שמות כה יח) שנים כרובים זהב

מיס<sup>1</sup> אתאחיד בעפר וקרירותא בלחותא  
עביד כסף השתא הא עפר אתאחיד בתרין  
סמריין בזהב ובכסף ואתייהב בינייהו רוחא  
אחיד למים ואחיד<sup>2</sup>

גליון

תמיהא צמה לאמר רוח קר ויבש קאס כן עפר  
ורוח שוים צטבעס אצל י"א כי רוח חס ולח  
(כמ"ס צחיקו"ז לה ע"צ<sup>3</sup>) ולח כן נוכל לומר  
לאחיד רוח לתרין סמריין אש חס ויבש ורוח חס  
ולח סמרא לחיכו חס אחיד צאש וסמרא לחיכו  
לח אחיד צמיא ואפריש מחלוקת לאשא ומיא עפר  
לחיכו קר ויבש ומיס קריס ולחיס וסמרא לקר  
אחיד צעפר צסמרא

בד/ב

גליון

לקר אתשכח דעפר מקבל עליה כלהו צגין כך  
אחיד לתרין סמריין דהא אש חס ויבש מיס קר  
ולח

זהר

לאש<sup>4</sup> ואפיק תרין בחד דאיהו (יחזקאל א ז)  
עיין נחשת קלל<sup>5</sup> ועפר דקאמרן כד איהו  
בלחודוי ביבישו וקרירו דיליה נפיק ברזל  
וסימניך (קהלת י י) אם קהה הברזל וגו'

והאי עפר אתאחיד בכלהו וכלהו עבדין ביה  
כגוונא דלהון

תא חזי בלא עפר לית זהב וכסף ונחשת  
דהא כל חד וחד אוזיף לחבריה מדיליה

כדוגמא זה צפון עושה זהב שמצד תקף  
האש נעשה זהב והוא שכתוב מצפון  
זהב יאתה שאש אחוז בעפר ונעשה זהב  
והיינו שכתוב "ועפרות זהב לו" וסוד זה  
"שנים כרובים זהב".

מיס נאחזים בעפר וקרירות בלחות  
עושה כסף כעת הרי עפר נאחז בשני  
צדדים בזהב ובכסף ונתן ביניהם רוח  
אוחזת את המים ואוחזת

את האש ומוציאה שנים כאחד שהוא  
"עין נחשת קלל" ועפר שאמרנו כשהוא  
לבדו ביבש והקר שלו יוצא ברזל וסימנך  
"אם קהה הברזל וגו'".

ועפר זה נאחז בכלם וכולם עושים בו  
כצורה שלהם

בא וראה בלא עפר אין זהב וכסף  
ונחשת שהרי כל אחד ואחד מלוה

<sup>1</sup> חסד (רח"ו).

<sup>2</sup> ענין הד' יסודות וענין הד' רוחות הנה הם הב' בחי' דעגולים ויושר אשר ישנם בכל עולם כנודע,  
כי הד' יסודות הם עגולים כנ"ל, והד' רוחות הם היושר. והנה בארנו בשער עגולים ויושר ענף ב' אות  
ל"ו, כי העגולים ויושר דכל עולם תחתון הנה שניהם הם יוצאים מהקצה התחתון דהיושר דהעליון,  
שהוא מהנה"ם שבו, העגולים הם מאור המקיף שבהם, והיושר הוא מהאור הפנימי שבהם, וא"כ  
נמצא כי ישנם באמת להד' רוחות שורש בפנ"ע והם מציאות בפנ"ע זולת הד' יסודות, אלא שהם  
מתחברים יחד ונעשים לאחד ע"י שהם שניהם משורש אחד (ביאורים ח"א עו ע"ג).

<sup>3</sup> קכה ע"ב (לש"ו).

<sup>4</sup> עי' אריכות בכתבי הגרמ"מ משקלוב בביאורי הזהר עמוד נד והלאה.

<sup>5</sup> שהוא ג"כ בת"ת (רח"ו).

## זהר שמות

לחברו משלו להתקשר זה בזה והעפר נאחז בכולם משום ששני צדדים אוחזים אותו אש ומים, ורוח נקרבת לו בשביל שני אלה ועושה בו מעשה.

לאתקשרא דא בדא ואתאחיד עפר בכלהו בנין דתרין סטרין אחידן ליה אשא ומיא ורוחא אתקריב ביה בנין אלין תרין ועביד ביה עבידתא

נמצא שכשמתחבר עפר עמם עושה ומוליד עפרות אחרים כדוגמא שלהם כדוגמא שזהב מוליד עפר פסולת ירוקה שהיא כדוגמת זהב ממש כדוגמא שכסף שמוליד עופרת וכדוגמא שנחושת העליונה מולידה יבדיל שהוא נחשת קטנה כדוגמא שברזל מוליד ברזל וסימנך ברזל בברזל יחד.

אשתכח דכד אתחבר עפרא בהדיהו עביד ואוליד עפרא אחרנין כגוונא דלהון כגוונא דזהב אוליד עפרא סוספיתא ירוקא<sup>2</sup> דאיהו כגוונא דדהבא ממש כגוונא דכסף אוליד עופרת כגוונא דנחשת עילאה אוליד קסיטרא<sup>3</sup> דאיהו נחשת זוטא כגוונא דברזל אוליד ברזל<sup>4</sup> וסימנך (משלי כו טז) ברזל בברזל יחד

בא וראה אש רוח מים ועפר כולם אחוזים זה בזה וקשורים זה בזה ואין בהם פירוד והעפר הזה כשהוא מוליד אחר כך לא מתקשרים זה בזה כאותם עליונים כמו שנאמר ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים באלה היה פרוד.

תא חזי אש רוח מים ועפר כלהו אחידן דא בדא ואתקשרן דא בדא ולא הוי בהו פרודא ועפר דא כד איהו אוליד לבתר לא מתקשרן דא בדא כאינן עלאי כמה דאת אמר (בראשית ב י) ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים באלין הוי פרודא

משום שהרי העפר כשהוא מוליד בכח של שלשת העליונים מוציא ארבעה נהרות ששם נמצאות אבנים יקרות והם במקום אחד שכתוב שם הבדולח ואבן השוהם ואותן אבנים יקרות הן שתיים עשרה והן לארבעה צדדי העולם כנגד שנים עשר שבטים שכתוב והאבנים תהיין על שמות בני ישראל שתיים עשרה על שמותם ושנים עשר הבקר הללו שהם תחת הים.

בנין דהא עפר כד איהו אוליד בחילא דתלת עלאי אפיק ארבעה נהרין דתמן משתכחי אבני יקר ובאתר חד אינן דכתיב (שם יב) שם הבדולח ואבן השוהם ואלין אבני יקר אינן תריסר ואינן לארבע סטרי עלמא לקביל תריסר שבטין דכתיב (שמות כח כא) והאבנים תהיין על שמות בני ישראל שתיים עשרה על שמותם ואלין תריסר בקר דאינן תחות ימא

בא וראה כל ארבעת הצדדים העליונים שאמרנו אף על גב שנקשרים זה בזה והם הקיום שלמעלה ומטה קיום של העולם יותר הוא הרוח משום שהכל עומד בגללו ונפש לא עומדת אלא ברוח שאם נגרעת הרוח אפילו רגע אין הנפש יכולה להתקיים וסוד זה כתוב גם בלא דעת נפש לא טוב נפש בלי רוח אינה טוב ולא יכולה להתקיים.

תא חזי כל ארבעה סטרין עלאין דקאמרן אף על גב דמתקשרן דא בדא ואינן קיומא דלעילא ותתא קיומא דעלמא יתיר רוח בנין דכלא קיימא בגיניה ונפשא לא קיימא אלא ברוחא דאי גרע רוחא אפילו רגעא הדא נפשא לא יכילת לאתקיימא ורזא דא כתיב (משלי יט ב) גם בלא דעת נפש לא טוב<sup>5</sup> נפשא בלא רוחא לאו איהו טוב ולא יכלא לאתקיימא

1

<sup>2</sup> נחושת ירוק שקורין אלטון (רמ"ז).

<sup>3</sup> בדיל (רמ"ז).

<sup>4</sup> הוא שקורין אסא"ל, ובלשון הקדש עשו"ת (רמ"ז).

<sup>5</sup> פי' כי הדעת נשמת הת"ת שהוא רוח וז"ש החכם יענה דעת רוח (רח"ו). הרוח נקרא דעת כמ"ש בשער המוחין (פרק ז) וכנודע, ובו מתלבשין כל המוחין גדולות שהם מהדעת עלאה (ביאורים ח"א עב ע"א).

## זהר שמות

ותא חזי אינון תריסר דקאמרן דאינון תריסר אבנין אינון תריסר בקר דתחות ימא בנין כך נמלו אינון תריסר נשיאים (במדבר ז פז) כל הבקר לעלה שנים עשר פרים וגו' וכלא רזא עלאה הוא ומאן דישגח במלין אלן ישגח ברזא דחכמתא עלאה דעיקרא דכלא ביה!

אמר רבי שמעון הא דאמר רבי חזקיה דכד ברא קודשא בריך הוא לאדם מעפרא דמקדשא דלתתא<sup>2</sup> אתברי מעפרא דמקדשא דלעילא אתייהב ביה נשמתא כמה דכד אתברי מעפרא דלתתא אתחברו ביה תלת

ובא וראה אותם שנים עשר שאמרנו שהם שתיים עשרה אבנים הם שנים עשר בקר שתחת הים משום כך נטלו אותם שנים עשר נשיאים כל הבקר לעלה שנים עשר פרים וגו' והכל הוא סוד עליון ומי שישגח בדברים הללו ישגח בסוד החכמה העליונה שהעיקר של הכל בה.

אמר רבי שמעון מה שאמר רבי חזקיה שכשברא הקדוש ברוך הוא את האדם מעפר המקדש שלמטה נברא מעפר המקדש שלמעלה נתנה בו נשמה וכמו שכשנברא מהעפר שלמטה התחברו בו

<sup>1</sup> כל האצילות בכללו גוף ונשמה, מלבר ומלגו, והמשכילים הם יודעי מדין המסתכלים בפנימיות החכמה התחתונה בסוד נשמתא. וזה נקרא רזא דחכמתא, פנימיות החכמה התחתונה, ועל ידי כך נהרין ונצצין בזיוא דחכמתא עלאה, כי נשמת החכמה התחתונה הוא זיו וזוהר החכמה העליונה, בסוד כלת משה. והיא הצלע, נקודת י', בסוד י' בראש י' בסוף, יוד משם בן ארבע, יו"ד משם אדני כנודע. וענין נהרין ונצצין הוא בסוד אור ישר מאיר למעלה למטה להם, וזהו נהרין. וסוד אור חוזר בסוד המראה המלוטשת, כי כאשר יכה בה אור השמש יצאו ממנה ניצוצות מצד לטישותה ממטה למעלה, וזהו ונצצין. ולכ"א יזהירו, יזהירו לאחרים דנקטי ויהבי מיין דכורין ומיין נוקבין, וזה כדוגמת יסוד שיש לו שתי בחינות אלו, בסוד יוסף הצדיק ובנימין הצדיק, זה מיין דכורין וזה מיין נוקבין. ושתי בחינות אלו, האחד נקרא נהירו והשני נקרא נציצו, וזמ"ש בזהר נהירו ונציצו דנהרא דנפיק מעדן שהוא סוד יסוד הנקרא נהר היוצא מעדן ודע כי עם היות שיש ליסוד שתי בחינות אלו כדפרישית והם יוסף הצדיק למעלה ובנימין למטה בתוך הנקבה העליונה כד"א בצאת נפשה כי מתה עוד יש (בסוד) [ביסוד] עצמו למעלה שתי בחינות אלו ולפיכך נקרא חי העולמים בסוד תשעה מלמטה למעלה ותשעה מלמעלה למטה העולים ח"י וח"י הוא בתרין עלמין כי גם הוא חי בעולם הנקבה בסוד בנימין הצדיק וזמ"ש ח"י חי הוא יודוך וכדכתיבנא ושורש הדבר הוא כי ביסוד נסתיים הזכר העליון והוא הרקיע המבדיל בין מים למים והאור העליון המחיה את הספירות יורד עד שם ומכה בו בסוד בטש ביה כדמות המראה המלוטשה המפסקת שלא יעבור אור השמש ממנה ולמטה כי עומדת כנגד אור השמש כן רקיע זה מבדיל בין עלמא דדכורא לעלמא דנוקבא ואינו מניח לעבור האור למטה ועל ידי כך מכה בו סוד האור העליון בפנימיותו ויוצאין ממנו ניצוצות כמנין האורות המכים בו ט' מלמעלה למטה וט' מלמטה למעלה וזמ"ש ודא רזא סתימא דאקרי הרקיע כי בחינת רקיע יאמר על ענין זה כי הוא רקיע המבדיל ומעכב אור העליון מלרדת למטה ולפיכך יש בו נהירו ונציצו כמ"ש בכל השאר. ולפיכך יש ברקיע הזה ככבייא ומזלי שמשא וסיהר' כי כוכבים הם נשמות הצדיקים היורדין שם מהמוח העליון ועומדים שם ומשם יורדין למלכות. והמזלות הם שנים עשר בסוד שש קצוות מן חסד ולמטה שש ממטה ולמעלה ושש מלמעלה למטה כנז' בתקונין כי אעפ"י שכל התשעה מכים ברקיע זה אין דומה הכאת השש קצוות לשאר כי כל אחד בחינה בפני עצמה יש לו ולפיכך מהשש קצוות יצאו ל"ב מזלות ומת"ת ומלכות נעלמים יצאו שמשא וסיהרא וזה מצד הנשמו' שבו כי כמו שבמלכות מנשמות שבה נעשין מיין נוקבין כנודע כן ביסוד נשמות צדיקים שבו שהם הכוכבים כדפרישית הם הם המעלין תשעה מלמעלה למטה ואעפ"י שהת"ת מהשש קצוות הנז' מ"מ יש בת"ת שתי בחינות אם בחינת היותו בכלל השש קצוות ואם בחינת היותו בפני עצמו וכל אלו נקבעין ביסוד וסיהרא עם היות כי היא למטה מן היסוד על"ז שרשה בסוד ה' ד"ו ובסוד יו"ד וי' ו' ד' נחקק ביסוד ושרש זה בחכמה ובינה ומשם ירדו אל היסוד וכו' עיי"ש אריכות (שער מאמרי רשב"י).

<sup>2</sup> עי' פ' קדושים (פג סע"א) אמרו כי היה מעפרא דבי מקדשא לעילא, והכוונה הוא כי הרי כל ארץ ישראל כולו שהיא בחי' יצירה שבהעוה"ז הרי היא מהד' ראשונות דהעוה"ז, ובפרט מקום המקדש והיכל קודש הקדשים, שהם בחי' אצילות ובריאה דהעוה"ז כנז', ובעת בריאת אדה"ר הרי היה עומד אז כל העשיה כולו בהד' תחתונות דעולם הבריאה של עתה ובהו' ראשונות דעולם היצירה של עתה, והיו הד' ראשונות דהעשיה במדרגת הד' תחתונות דהבריאה, וא"כ הרי היה מקום המקדש בעולם הבריאה, וזהו שאמרו כי אדה"ר אף על גב דגופא דיליה הוה מעפרא לאו מעפרא דהכא הוה אלא מעפרא דבי מקדשא לעילא, ור"ל כי הרי הגם שהיה מעפר דבית המקדש של העוה"ז, אבל כל העוה"ז הרי היה עומד אז למעלה, והיה מקום דבית המקדש של עתה למעלה בעולם הבריאה, וז"ש מעפרא דבי מקדשא לעילא (ולא אמר דלעילא אלא לעילא), כי הרי מקום המקדש שלנו הוא גופה היה אז למעלה במקום עולם הבריאה של עתה (דע"ה ח"ב כז ע"ב).

## זהר שמות

סטרי יסודי עלמא הכי נמי כד אתברי מעפרא דלעילא אתחברו ביה תלת סטרי יסודי עלמא ואשתלים אדם והיינו דכתיב (תהלים לב ב) אשרי אדם לא יחשב יהו"ה לו עון ואין ברוחו רמיה אימתי לא יחשב יהו"ה לו עון בזמן דאין ברוחו רמיה

תא חזי משה אשתלים יתיר מאבהן בגין דמליל עמיה קודשא בריך הוא מדרגא עלאה יתיר מכלהו ומשה פנימאה דבי מלכא עלאה הוה ועל דא כתיב וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב וגו' והא אוקימנא מלי

לכן אמר לבני ישראל אני יהו"ה והוצאתי אתכם רבי יהודה אמר האי קרא אפכא הוא דכתיב והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים בקדמיתא ולבתר והצלתי אתכם מעבודתם ולבתר וגאלתי אתכם הוה ליה למימר מעיקרא וגאלתי אתכם ולבתר והוצאתי אתכם אלא עקרא דכלא בקדמיתא דבעא קודשא בריך הוא לבשרא לון בשבחה דכלא בקדמיתא

אמר רבי יוסי והא שבחה דכלא ולקחתי אתכם לי לעם והייתי

כה/א

לכם לאלהי"ם ואמר ליה לבתר אמר ליה בההוא זמנא לית להו שבחה אלא יציאה דחשיבו דלא יפקון מעבודתהון לעלמין בגין דהוון חמאן תמן דכל אסירי דהוון בינייהו מקשרי לון בקשרא דחרשי ולא יכלין לנפקא מבינייהו לעלמין ובגין כך מה דחביב עלייהו מכלא אתבשרו ביה

ואי תימא<sup>2</sup> אף על גב דנפקו הא דילמא יזלון בתרייהו לאבאשא לון כתיב והצלתי אתכם מעבודתם ואי תימא הא יפקון וישתזבון ולא יהא לון פרוקא תלמוד לומר וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ואי תימא לא יקבלם הא כתיב ולקחתי ואי תימא כשיקבלם לא יביאם לארץ הא כתיב והבאתי אתכם וגו'

רעיא מהימנא

ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלהים

שלשה צדדים יסודות העולם כך גם כשנברא מן העפר שלמעלה התחברו בו שלשה צדדי יסודות של העולם והשתלם האדם והיינו שכתוב אשרי אדם לא יחשב ה' לו עוון ואין ברוחו רמיה אימתי לא יחשב ה' לו עוון בזמן שאין ברוחו רמיה.

בא וראה משה נתקן יותר מהאבות משום שדיבר עמו הקדוש ברוך הוא מדרגה יותר עליונה מכולם ומשה מִפְּנִים בית המלך העליון היה ועל זה כתוב וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב וגו' והרי בארנו את הדברים.

לכן אמר לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם רבי יהודה אמר פסוק זה הוא הפוך שכתוב והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים בראשונה ואחר כך והצלתי אתכם מעבודתם ואחר כך וגאלתי אתכם היה לו לומר מתחלה וגאלתי אתכם ואחר כך והוצאתי אתכם אלא עקר של הכל בראשונה שרצה הקדוש ברוך הוא לבשר להם בשבח של הכל בראשונה.

אמר רבי יוסי והרי שבח הכל ולקחתי אתכם לי לעם והייתי

לכם לאלהים ואמר אותו לבסוף אמר לו באותו זמן אין שבח אלא היציאה שחשבו שלא יצאו מעבודתם לעולמים משום שהיו רואים שם שכל האסירים שהיו ביניהם קושרים אותם בקשרי כישוף ולא יכולים לצאת מביניהם לעולמים ולכן התבשרו במה שחביב עליהם מכל.

ואם תאמר אף על גב שיצאו הרי אולי ילכו אחריהם להזיק להם כתוב והצלתי אתכם מעבודתם ואם תאמר הרי יצאו וינצלו ולא תהיה להם גאולה תלמוד לומר וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ואם תאמר לא יקבלום הרי כתוב ולקחתי ואם תאמר כשיקבלם לא יביאם לארץ הרי כתוב והבאתי אתכם וגו'.

ולקחתי אתכם לי לעם והייתי לכם לאלהים וידעתם כי אני ה' אלהיכם וגו'

<sup>1</sup> לא מופיע בדרך אמת.

<sup>2</sup> דהא נפקו חיליהון לאבאשא (מנטובא)

## זהר שמות

וידעתם כי אני יהו"ה אלהיכם וגו' פקודא דא קדמאה דכל פקודין<sup>1</sup> ראשיתא קדמאה<sup>2</sup> דכל פקודין למנדע ליה לקודשא בריך הוא בכללא מאי בכללא למנדע דאית שליטא עלאה דאיהו רבון עלמא וברא עלמין כלהו שמיא וארעא וכל חיליהון ודא איהו בכללא וסופא דכלא בפרט<sup>3</sup> למנדע ליה בפרט<sup>4</sup>

וכלל ופרט איהו<sup>5</sup> רישא וסופא רוא דכר ונוקבא כחדא<sup>6</sup> ואשתכח בר נש<sup>7</sup> בהאי עלמא<sup>8</sup> דאתעסק בכלל ופרט בר נש בהאי עלמא איהו כלל ופרט תקונא דהאי עלמא<sup>9</sup> איהו כלל ופרט בגין כך ראשיתא דכלא למנדע דאית שליט ודיין על עלמא ואיהו רבון כל עלמין וברא ליה לבר נש מעפרא ונפח באפוי נשמתא דחיי ודא איהו באורח כלל

כד נפקו ישראל ממצרים לא הוו ידעי ליה לקודשא בריך הוא כיון דאתא משה לגביהו פקודא קדמאה דא אוליא לון דכתיב וידעתם כי אני יהו"ה אלהיכם המוציא אתכם וגו' ואלמלא פקודא דא<sup>10</sup> לא הוו ישראל מהימנין<sup>11</sup> בכל אינון נסין וגבורין דעבד לון במצרים כיון דידעו פקודא דא באורח כלל אתעבידו להון נסין וגבורין

ולסוף ארבעין שנין<sup>12</sup> דקא אשתדלו בכל אינון פקודין דאורייתא דאוליא לון משה בין

מצוה זו ראשונה של כל המצוות ראשית ראשונה לכל המצוות לדעת את הקדוש ברוך הוא בכלל מה זה בכלל לדעת שיש שליט עליון שהוא רבון העולם וברא אל כל העולמות שמים וארץ וכל חילותיהם וזהו בכלל וסוף הכל בפרט לדעת אותו בפרט.

וכלל ופרט הוא ראש וסוף וסוף של זכר ונקבה כאחד ונמצא אדם בעולם הזה שמתעסק בכלל ופרט אדם בעולם הזה הוא כלל ופרט תקון של העולם הזה הוא כלל ופרט משום כך ראשית הכל לדעת שיש שליט ודיין על העולם והוא רבון כל העולמים וברא את האדם מן העפר ונפח באפיו נשמת חיים וזהו בדרך כלל.

כשיצאו ישראל ממצרים לא היו יודעים את הקדוש ברוך הוא כיון שבא משה אליהם למד אותם מצוה ראשונה זו שכתוב וידעתם כי אני ה' אלקיכם המוציא אתכם וגו' ואלמלא מצוה זו לא היו ישראל מאמינים בכל אותם נסים וגבורות שעשה להם במצרים כיון שידעו מצוה זו בדרך כלל נעשו להם נסים וגבורות.

ולסוף ארבעים שנה שכשהשתדלו בכל אותן מצוות של התורה שלמד אותם

<sup>1</sup> ר"ל מצוה ראשונה שצוה מרע"ה לישראל אע"ג שכמה מצוות כתובים קודם לב"נ (יהל אור).

<sup>2</sup> ר"ל לכל ב"נ שהיא מצוה ראשונה (יהל אור).

<sup>3</sup> ר"ל סוף של כל המצוות אחר שיעוסק בכלם כמ"ש לקמן בסמוך ולסוף מ' שנין דקא כו' (יהל אור).

<sup>4</sup> ר"ל האיך אנהיג עלמא בכל מדה ומדה דיליה והן כל סתרי תורה והוא סוף כל הלימוד והמצוות (יהל אור).

<sup>5</sup> ר"ל שכלל הוא עד"א שהוא ראשית להשגה ובפרט הוא מלכות שהוא סופא דהשגה באצילות וכן בכל העולמות והן שבעת ימי הבנין שהם מנהיגים את העולמות כידוע שג' הראשונות הם הנסטרות והן הנגלות לנו וכו' (יהל אור).

<sup>6</sup> ר"ל ע"י עסק דכלל ופרט (יהל אור).

<sup>7</sup> ר"ל בפקודא דא הוא עוסק בכלל ופרט שהן דו"ן כלל התורה ומצוות כידוע (יהל אור).

<sup>8</sup> ר"ל האדם ואשתו שהוא כלל, ואשתו פרט, כי ביצירת הולד בטיפת הזרע נכללים כל האברים כידוע ובאשה נפרטין ונצטיירין כל האברים בפרט (יהל אור).

<sup>9</sup> ר"ל בעולם הזה השמים וארץ הן כלל ופרט, כי הכל תלוי במזל, כל עשב ועשב. וכל מה שבעולם הזה כולם כלולין בשמים ונפרטין בארץ, והכל נגד דו"ן וז"ש בג"כ ראשיתא דכלא וכו' (יהל אור).

<sup>10</sup> כמ"ש הגידו האותיות לאחור ונדע הכי אלקים אתם, ולכן היו קודם למכות התראות לידע שהיו המכות מאתו ית', וזה ענין אותיות ומופתים שהאות הוא הודעת הדבר קודם למעשה כנ"ל הגידו הואותיות כו', וזהו אות שע"י בא ומופת הוא שינוי הטבע (יהל אור).

<sup>11</sup> פי' לא היו מאמינים שהנסים מאת ה' אלא היו מייחסים אותם לאיזו חכמה כשל החרטומים, אבל כשלמדם משה שורש סיבה ראשונה ושממנו יתברך יעשו להם נסים אז נעשו להם הנפלאות, שאם לא כן מה יועיל ה' בם (רמ, ז).

<sup>12</sup> ע"י אריכות ביהל אור ח"ב א ע"ב.



## זהר שמות

משה בין אותן שנוהגות בארץ ובין אותן שנוהגות בחוץ לארץ אז לימד אותם בדרך פרט זהו שכתוב וידעת היום והשבות אל לבבך היום דווקא מה שלא היה רשות מקודם לכן כי ה' הוא האלהים זה בדרך פרט בדבר זה כמה סודות וסתרים יש בו וזה ואותו שבהתחלה הכל דבר אחד זה בכלל וזה בפרט.

ואם תאמר הרי כתוב יראת ה' ראשית דעת התירוץ זה בדרך פרט לדעת מי היא יראת ה' ואף על גב שיש לאדם לירא ממנו עד שלא ידע אבל כאן כתוב ראשית דעת<sup>4</sup> לדעת<sup>5</sup> אותו שהרי הוא ראשית לדעת אותו בדרך פרט.

ואי תימא הא<sup>6</sup> כתיב (משלי א ז) יראת

יהוה ראשית דעת תירוץ<sup>7</sup> דא באורח פרט<sup>8</sup>

למנדע מאן איהו<sup>9</sup> יראת יהוה<sup>10</sup> ואף על גב

דאית ליה לבר נש לדחלא מניה עד לא

ינדע<sup>11</sup> אבל הכא כתיב ראשית דעת למנדע

ליה דהא איהו ראשית<sup>12</sup> למנדע ליה באורח

פרט

בנין כך פקודא קדמאה למנדע ליה לקודשא בריך הוא בכלל ופרט ברישא ובסופא ורוא דא (ישעיה מד ו) אני ראשון ואני אחרון אני ראשון בכלל ואני אחרון בפרט וכלא בכללא דא ורוא דא<sup>13</sup> כיון דינדע דא<sup>14</sup> בכלל ישלים כל שייפוי ומאן אינון רמ"ח פקודין דאינון רמ"ח שייפין דבר נש כיון דאשתלים בהו על האי בכלל כדן ינדע באורח פרט

לכן מצוה ראשונה להכיר את הקדוש ברוך הוא בכלל ופרט בהתחלה ובסוף וסוד זה אני ראשון ואני אחרון אני ראשון בכלל ואני אחרון בפרט והכל בכלל אחד וסוד אחד כיון שידע את זה בכלל ישלים את כל איבריו ומי הם מאתים ארבעים ושמונה מצוות שהם מאתים ארבעים ושמונה איברי האדם כיון שהשתלם בהם על זה בכלל אז ידע

1 ר"ל בין מצות התלויות בארץ ובין שאינן תלויות בארץ (יהל אור).  
2 ר"ל שהו"ה הוא כלל שם העצם מעיד על מציאותו ואלקים הוא דיין ומנהיג את העולם ובור אומחיה כל דבר וכל הנהגות של העולמות ולכן נאמר בו' ימי בראשית, הכל שם אלקים, וידעת הפרט האיך עצם כבודו מנהיג העולם בכל מדה זהו ה' הוא אלקים (יהל אור).  
3 ר"ל שקדמיתא הוא אני ה' אלקיכם למנדע מציאותו והו אמנהגי אבל לא האיך במציאותו הנהגות העולמות ולכן לא כתיב שם הוא אלקים כמ"ש כאן וז"ש דא בכלל כו' (יהל אור).  
4  
5  
6 ר"ל כאן מ' שיראה קודם לדעת והאיך אמר שפקודא קדמאה הוא למינדע כו' (יהל אור).  
7 ר"ל אני אתרך לך (יהל אור).  
8 ר"ל שדעת הנאמר בפסוק זה הוא פרט שהוא סוף כל הפקודין כנ"ל (יהל אור).  
9 ר"ל שדעת דהאי קרא קאי אלמעלה על יראת ה' שהיראת ה' הוא קודם לדעת היראה וז"ש אם אין תורה אין יראה אם אין יראה אין תורה, שקדום מ' שתורה קודמת ליראה, ואח"כ מ' שיראה קודמת אלא שהתורה שאמר קודם הוא כלל ושומר אח"כ הוא פרט (יהל אור).  
10 ר"ל מלכות שהיא נקראת יראת ה' כידוע והיא פרט כנ"ל (יהל אור).  
11 ר"ל אע"ג שצריך לירא מה' אע"פ שאינו יודע עדיין אותו בפרט איזה מדה הוא יראת ה' מ"מ הוא חייב לידע אח"כ בפרט מאן איהו כו' ור"ל ז"ש יראת ה' כו' (יהל אור).  
12 ר"ל יראת ה' מלכות הוא ראשית לידעת פרט כידוע זה השער כו' ור"ל ז"ש יראת ה' ראשית דעת (יהל אור).  
13 ר"ל שהכלל והפרט נכלל הכל כא' (יהל אור).  
14 ר"ל שרמ"ח מ"ע נגד איבריו של אדם מסט' דז"א כלל ושס"ה ל"ת נגד ימי השנה מסט' דמלכות כידוע ואמר לעיל שקודם ידע בכלל ואח"כ ישתדל בפקודין ואח"כ ידע בפרט וז"ש כיון דינדע וכו' (יהל אור).

## זהר שמות

בדרך פרט שזה הוא רפואה לכלם וידע את כל ימות השנה שמתחברים לתת רפואה לכל האיברים.

ואם תאמר כל ימות השנה איך נותנים רפואה לכל האיברים ודאי כך הוא למעלה ולמטה השנה והימים שלה נותנים רפואה לכל האיברים למעלה ולמטה (בזמן) שהאיברים מריקים ברכות לימות השנה ואז רפואה וחיים תלויים עלינו מלמעלה ומתמלאים מהכל מי גרם להם ימות השנה.

אף כך גם למטה כשאדם ישלים את גופו באותן מצוות התורה אין לך כל יום שלא בא להתברך ממנו וכשהם מתברכים ממנו אז חיים ורפואה תלויים עליו מלמעלה מי גרם לו אותם ימות השנה ימות השנה כמו שמתברכים מלמעלה מסוד

אוף הכי נמי לתתא כד בר נש ישלים גופיה באינון פקודין דאורייתא לית לך כל יומא דלא אתייתא לאתברכא מניה וכד אינון אתברכאן מניה כדין חיינן ואסוותא תליין עליה מלעילא מאן גרים ליה אינון יומי שתא יומי שתא כמה דאתברכאן מלעילא מרזא

כה/ב

רע"מ

של אדם כך גם מתברכים למטה מסוד של אדם.

אשריהם ישראל בעולם הזה באותם מצוות התורה שנקראים אדם שכתוב אדם אתם אתם קרויים אדם ואומות העולם לא קרויים אדם ומשום שישראל נקראו אדם יש להם לעסוק באותן מצוות התורה להיות הכל אחד בסוד של אדם.

כשנתן הקדוש ברוך הוא תורה לישראל על הר סיני דיבר ראשון הוא אנכי אנכי עולה לסודות (עליונים) רבים

דאדם<sup>6</sup> הכי נמי אתברכאן מתתא מרזא דאדם זכאין אינון ישראל בהאי עלמא באלין פקודין דאורייתא דאקרון אדם דכתיב (יחזקאל לד לא) אדם אתם אתם קרויים אדם ועכו"ם לא אקרון אדם ובגין דישראל אקרי אדם אית לון לאשתדלא באינון פקודין דאורייתא למהוי בלא חד ברזא דאדם

כד יהב קודשא בריך הוא אורייתא לישראל על טורא דסיני מלה קדמאה איהו אנכי אנכי סלקא לרזין<sup>7</sup> (עלאין)<sup>8</sup> סגיאין והכא איהו<sup>9</sup> רזא

<sup>1</sup> ר"ל שישתדל בכל ימי השנה בפרט (יהל אור).

<sup>2</sup> ר"ל עילא במלכות ותתאה ימות השנה (יהל אור).

<sup>3</sup> יהל אור גורס את המוסגר.

<sup>4</sup> ר"ל ז"א לנוק' (יהל אור).

<sup>5</sup> ר"ל שהשפע יורד אליו מלמעלה וזהו שנשמך בש"ע ברכת רפאינו לברכת השני ואמר רפ"ב דמגילה מ"מ רפואה בשמינית כנגד מילה בשמינית יסוד שהוא שמיני כידוע לראשית חכמה וברכת השנים בתשיעית מלכות (יהל אור).

<sup>6</sup> ר"ל רמ"ח איברים, וז"ש מאלין פקודין כו' שהן רמ"ח (יהל אור).

<sup>7</sup> כמ"ש בזו"ח לד ע"ד אנכי הכא איהו רזא כלל ופרט כו' אנכי כללא כו' ה' אלקיך פרט כו' ע"ש ור"ל שהכל נכלל באנכי בכלל וה' אלקיך הוא בפרט כמ"ש שם (יהל אור).

<sup>8</sup> עלאין סבאין (דרך אמת).

<sup>9</sup> ר"ל ע"פ הסוד כמ"ש שאנכי הוא כלל כל הספירות וה' אלקיך הוא בפרט וכאן אמר לפי פשוטו שפי' המלות של אנכי הוא כלל כמ"ש דאית אלהא כו' ה' אלקיך בפרט במדות דיליה כמ"ש (יהל אור).

## זהר שמות

דפקודא קדמאה<sup>1</sup> למנדע ליה בכללא בנין דכתיב אנכי הא קא רמיז דאית אלהא שליטא עלאה דאיהו<sup>2</sup> על עלמא כמה דאת אמר (דברים ד כד) כי יהו"ה אלהיך אש אוכלה הוא פקודא קדמאה בכלל בפרט בנין דכתיב יהו"ה אלהיך דא פרט ודא כלל ופרט פקודא קדמאה דאצטריך למנדע ברישא ובסופא כמה דאוקימנא (ע"כ הרעיא מהימנא)

זהר

וידבר משה בן אל בני ישראל ולא שמעו אל משה מקוצר רוח מאי מקוצר רוח אמר רבי יהודה דלא הוון נפיש ולא הוון לקיטי רוחא אמר רבי שמעון מקוצר רוח דעד לא נפק יובלא למיהב לון נפישו<sup>3</sup> ורוח בתראה עד לא שלטא למעבד נמוסוי וכדין הוה עאקו דרוהא ומאן איהו רוח בתראה דקאמרן (נ"א דעד לא ירב ליה יובלא ברכה על האי רוחא לאתקיימא נפש תתאה ולא שלטא האי רוח על נפש אלא כד אתברכא מיובלא כדין יהא רוחא ומאן איהו רוח דא יעקב דכתיב ותחי רוח וגו')

תא חזי כתיב הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים מאי ואני ערל שפתים והא בקדמיתא כתיב (שמות ד י) לא איש דברים אנכי וגו' כי כבד פה וכבד לשון אנכי וקודשא בריך הוא הא אותיב ליה מי שם פה לאדם וגו' והוא אמר ואנכי אהיה עם פיך סלקא דעתך דלא הוה בן והשתא אמר ואני ערל שפתים אי הכי אן הוא מלה דאבטח ליה קודשא בריך הוא בקדמיתא

אלא רזא איהו משה קלא ודבור דאיהו מלה דיליה הוה בגלותא<sup>4</sup> והוה איהו אמיס לפרשא

וכאן הוא סוד של מצוה ראשונה להכיר אותו בכלל משום שכתוב אנכי הרי רומז שיש אלוה שליט עליון שהוא על העולם כמו שנאמר כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא מצוה ראשונה בכלל בפרט משום שכתוב ה' אלהיך זה פרט וזה כלל ופרט מצוה ראשונה שצריך לדעת בראש ובסוף כפי שבארנו.

וידבר משה בן אל בני ישראל ולא שמעו אל משה מקוצר רוח מה זה מקוצר רוח אמר רבי יהודה שלא היו נחים ולא היו אוספים [לתוכם] רוח אמר רבי שמעון מקוצר רוח שעדיין לא יצא יובל לתת להם מנוחה ורוח אחרונה עדיין לא שלטה לעשות מנהגם ואז היו בצרות של רוח מהו רוח אחרונה כמו שאמרנו (שעד שלא נתן היובל ברכה על הרוח הזו להתקיים הנפש התחתונה ולא שולטת הרוח הזו על הנפש אלא כאשר מתברכת מהיובל אז תהיה רוח ומי היא הרוח הזו יעקב שכתוב ותחי רוח יעקב וגו').

בא וראה כתוב הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים מה זה ואני ערל שפתים והרי בתחלה כתוב לא איש דברים אנכי וגו' כי כבד פה וכבד לשון אנכי והקדוש ברוך הוא היה משיב לו מי שם פה לאדם וכו' והוא אמר ואנכי אהיה עם פיך התעלה על דעתך שלא היה כך ועתה אומר ואני ערל שפתים אם כך איפה הדבר שהבטיח לו הקדוש ברוך הוא בראשונה.

אלא סוד הוא משה הוא קול והדיבור שהוא הדיבור שלו היה בגלות והוא היה

<sup>1</sup> עי' השגות הרמב"ן על ספר המצות לרמב"ם מצוה א': כתב הרב, "המצוה הראשונה שנצטוונו באמונת האלהות וכו' אנכי מכלל תר"ג מצות והיא מצוה באמונה כמו שביארנו". אמר הכותב, האמונה הזאת בדבור הזה לא נפלאה היא ולא רחוקה היא וכן בדברי רבותי מפורש שהיא קבלת מלכותו ית' וכו'. ועם כל זה ראיתי לבעל הלכות שלא ימנה אותם וכו', אבל האמונה במציאותו יתעלה שהודיענו באותות ומופתים ובגילוי השכינה לעינינו הוא העיקר והשורש שממנו נולדו המצות לא ימנה בחשבונן וכו'.

<sup>2</sup> על עלמא דאיהו (דכך אמת).

<sup>3</sup> כאן דכך אמת גורס את המוסגר.

<sup>4</sup> עי' תיקו"ז כט ע"א: מחשבה בלבא ודא י' דה' ה' אינון אמירה ודבורא ו' קלא כליל כלא. [תרגום: המחשבה בלב, וזה י' שה' ה' הם אמירה ודבור, ו' קול כולל הכל]. בהגר"א: דה' ה' כו' - אמירה

## זהר שמות

מלין ובגין דא אמר ואיך ישמעני פרעה בעוד דמלה דילי איהי בגלותא דיליה דהא לית לי מלה הא אנא קלא מלה גרע דאיהי בגלותא ועל דא שתף קודשא בריך הוא לאהרן בהדיה!

תא הזי כל זמנא דדבור הוה בגלותא<sup>2</sup> קלא אסתלק מניה ומלה הוה אמיס<sup>3</sup> בלא קול כד אתא משה<sup>4</sup> אתא קול ומשה הוה קול בלא מלה בגין דהוה בגלותא וכל זמנא דדבור הוה בגלותא משה אזיל<sup>5</sup> קלא בלא דבור<sup>6</sup> והכי אזיל עד דקריבו למורא דסיני<sup>7</sup> ואתיהיבת אורייתא<sup>8</sup> ובהווא זמנא אתחבר קלא בדבור וכדין מלה מלי<sup>9</sup> הדא הוא דכתיב (שמות כ א) וידבר אלהים את כל הדברים האלה וכדין משה אשתכח שלים<sup>10</sup> במלה כדקא יאות קול ודבור כחדא בשלימו

ועל דא משה אתרעים דמלה גרע מניה בר ההוא זמנא דמלילת לאתרעמא עלוי<sup>12</sup> בזמנא דכתיב ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך מיד וידבר אלהים<sup>13</sup> אל משה תא הזי דהכי הוא דשרא מלה למללא ופסק לה<sup>14</sup> בגין דעד לא מטא זמנא דכתיב וידבר אלהים וגו' ופסק ואשלים קלא הדא הוא דכתיב ויאמר אליו אני יהוה בגין דדבור הוה בגלותא ולא מטא

אטום מלפרש דברים ומשום כך אמר ואיך ישמעני פרעה בעוד שהדיבור שלי היא בגלות שלו שהרי אין לי דיבור הרני קול דיבור גרוע שהיא בגלות ולכן שיתף הקדוש ברוך הוא עמו את אהרן.

בא וראה כל זמן שהדיבור היה בגלות הקול הסתלק ממנו והדיבור היה אטום בלי קול כשבא משה בא הקול ומשה היה קול בלי דיבור משום שהיה בגלות וכל זמן שהדיבור היה בגלות משה הלך בקול בלי דיבור וכך הלך עד שקרבו להר סיני ונתנה תורה ובאותו זמן התחבר קול בדיבור ואז הדיבור דיבר זהו שכתוב וידבר אלהים את כל הדברים האלה ואז משה נמצא שלם בדבר כראוי קול ודבור שאחד בשלמות.

ועל כך משה התרעם שהדיבור נגרע ממנו פרט לאותו זמן שדברה<sup>11</sup> לרגז עליו בזמן שכתוב ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך מיד וידבר אלהים אל משה בא וראה שכך הוא שהתחיל דיבור לדבר ומפסיק אותו משום שעדין לא הגיע זמן שכתוב וידבר אלהים וגו' ופסק והשלים הקול זהו שכתוב ויאמר אליו אני ה' משום שהדיבור היה בגלות

---

מאודנא שמאלא, ודבורא מימינא, קלא מאמצע בקנה, מחשבה בלבא, ד' אותיות הו"ה, ור"ל ז"ש ברכי נפשי את יהוה, בינה.

<sup>1</sup> שהוא שושבינא דמטרוניתא שהוא בחי' דבור (רח"ו). ואיהו הוה שושבינא דמטרוניתא, וכד אשתתף למשה הוי כאילו אתחבר קול לדיבור (רמ"ז).

<sup>2</sup> שאין יחוד בגלות, לכך כל הטבע אל הדבור נסתלק ונסתם (אור יקר).

<sup>3</sup> שאין מלכות פועלת ולא מדברת לנבואה (אור יקר).

<sup>4</sup> שנתנבא למעלה והיה הכל בא אליו בסוד אספקלריא המאירה, שבאותה הבחינה אין גלות כלל, והיתה נבואת משה פועלת, אמנם מקום גילוי נבואתו, דהיינו דרך המלכות, לא היה לו, ולזה הוקשה לו היאך יהיו ענייניו נמשכים לתחתונים (אור יקר).

<sup>5</sup> בשליחות המקום (אור יקר).

<sup>6</sup> שלא היה לו חתוך המילות בשפתי, אלא היה אומר לאהרן והוא היה גומר הדבור לפני פרעה או לישראל, ואפילו שיצאו מן הגלות, לא היה מרע"ה בדבור, מפני שקול צריך שיתחבר עם הדבור, ואין חבור לנקבה עם הזכר עד שישפור ימי לבונה, דהיינו וספרה לה שבעת ימים, והיינו וספרתם לכם (אור יקר).

<sup>7</sup> שאז היה היחוד אל השכינה ולישראל (אור יקר).

<sup>8</sup> שאז נתייחדו ב' תורות תורה שבכתב ת"ת בתורה שבעל פה מלכות (אור יקר).

<sup>9</sup> דהיינו מלכות אלהים ודאי (אור יקר).

<sup>10</sup> שנתרפא (אור יקר).

<sup>11</sup>

<sup>12</sup> שכן משה חטא כנגדה שאמר לדבר בשמך דהיינו מלכותו ורצה משה באומרו לדבר בשמך כי כל זה נמשך מטעם שהדיבור שהוא בשמו הוא בגלות היאך ישתלם שום פעולה, אדרבה הרע מחמת היותו נתונה בעמקי הגלי' והם גולים כמוה (אור יקר).

<sup>13</sup> מלכות וכו' התחילה הדבור להראות שאין דבור כעת (אור יקר).

<sup>14</sup> הת"ת, שאפילו שדבור זה מצד עצמה ואינה מצד קול מהת"ת (אור יקר).

## זהר שמות

ולא הגיע זמן לדבר (ובא וראה).

משום כך משה לא היה שלם בדיבור בתחלה (שכך נראה) שהוא קול ובא בשביל דיבור להוציא אותה מן הגלות כיון שיצא מן הגלות והתחברו קול ודיבור כאחד בהר סיני השתלם משה ונרפא ונמצא אז קול ודיבור כאחד בשלמות.

בא וראה כל הימים שהיה משה במצרים שרצה להוציא הדיבור מן הגלות לא דיבר דיבור שהוא דיבור כיון שיצאה מן הגלות והתחבר קול בדיבור אותו דיבור שהוא דיבור הנהיג 'והולך את ישראל אבל לא דיבר עד שקרבו להר סיני ופתח בתורה שכך ראוי ואם תאמר כי אמר אלהים פן ינחם העם לא כתוב כי דבר אלא כי אמר שהוא רצון הלב בחשאי והרי בארנו

זמנא למללא (ותא חזי)

בניני כך משה לא הוה שלים מלה בקדמיתא (דהכי אתחזי) דאיהו קול ואתי בנין דבור לאפקא ליה מן גלותא כיון דנפק מן גלותא ואתחברו קול ודיבור כחדא בטורא דסיני אשתלים משה ואתסי ואשתכח כדין קול ודיבור כחדא בשלימו

תא חזי כל יומין דהוה משה במצרים דבעא לאפקא מלה מן גלותא לא מליל מלה דאיהו דבור כיון דנפיק מן גלותא ואתחבר קול בדבור ההוא מלה דאיהו דבור אנהיג ודבר לון לישראל אבל לא מליל עד דקריבו לטורא דסיני ופתח באורייתא דהכי אתחזי<sup>2</sup> ואי תימא (שם יג יז) כי אמר אלהים<sup>3</sup> פן ינחם העם לא כתיב כי דבר אלא כי אמר דאיהו רעותא דלבא<sup>4</sup> בחשאי והא אוקימנא

כ/א

וידבר אלהים אל משה ויאמר אליו אני יהוה רבי יהודה פתח (שיר ה ה) קמתי אני לפתוח לדודי ודודי חמק עבר וגו' קמתי אני לפתוח לדודי דא קלא תא חזי כנסת ישראל כד איהי בגלותא קלא אסתלק מינה<sup>5</sup> ומלה אשתכך מינה<sup>6</sup> כמה דאת אמר (תהלים לט ג) נאלמתי דומיה<sup>7</sup> ואי אתער<sup>8</sup> מלתא מה כתיב ודודי חמק עבר דהא קלא אסתלק מינה ופסקא מלה (כד"א) ועל דא וידבר אלהים אל משה שריאת למללא ופסק ושתיק לבתר אשלים קלא ואמר ויאמר אליו אני יהוה

וידבר אלהים אל משה ויאמר אליו אני ה' רבי יהודה פתח קמתי אני לפתוח לדודי ודודי חמק עבר וגו' קמתי אני לפתוח לדודי זה קול בא וראה כנסת ישראל כשהיא בגלות קול מסתלק ממנה והדיבור נשתתק ממנה כמו שנאמר נאלמתי דומיה ואם מתעורר דבר מה כתוב ודודי חמק עבר שהרי קול הסתלק ממנה ונפסק הדיבור (כמש"כ) ועל זה וידבר אלהים אל משה התחילה לדבר והפסיקה ושתקה אחר כך השלים הקול ואמר ויאמר אליו אני ה'.

1

2 שאז ת"ת ומלכות ביחד (רח"ו).

3 דקאי אשכינה (רח"ו).

4 עי' ח"א קו ע"ב שזה לשון של יצרו. ועי' לקמן קלד ע"ב.

5 ה"ס זווג הפנימיות של הגדלות ושל היניקה, דהיינו שם "ה דהו"ה שהם מוחין דגדלות ושם "ה דאלקים שהם מוחי היניקה דלא נשאר כי אם של הקטנות, וה"ס נאלמתי דומיה, כנזכר בסוד הקדיש (רמ"ז).

6 שנשאר אל"ם (רמ"ז).

7 הרב אמר בפע"ח שער חג המצות (פרק א) כי בגלות מצרים היו הז'ין בבחי' תלת כלילן בתלת כזמן היותן בעיבור ראשון, ור"ל כי נסתלקו מהם המוחין והיו רק בבחי' הקטנות היותר אפשרי. והיינו כי גם המוחין דיניקה שהם שמות אלהים הנה גם הם לא האירו בשלימות בהז'ין, ונתעלמו האותיות יה שבהם ולא נתגלו רק האותיות אלם לבד שהם המוחין דעיבור, ונעשו בסוד (תהלים לט ג) נאלמתי דומיה, דום יה (דע"ה ח"ב קיב ע"ג), הגם שהמוחין דיניקה הם לא נסתלקו לעולם, והם המוחין דאלהים שהם עומדים תמיד, עכ"ז הנה נתעלמו אז ג"כ האורות דיה שבהם, ובסוד (תהלים לט ג) נאלמתי דומיה, דום יה, שהאורות דיה היו אז דוממין מלהאיר בהז'ין, וכמ"ש בזה"ק (פ' וארא כו ע"א, ופ' פנחס רכב ע"א), ולא נתגלה אז בהם אלא רק האותיות אלם מאלהים, שהם מוחין דעיבור וכמ"ש במב"ש (שער ה ח"א פרק ט"ו). (שם קכ ע"ד). ח"א קטז ע"ב וח"ג רכב ע"א (לש"ו).  
8 כמש"ה (שיה"ש ה ב) קול דודי דופק (רמ"ז).

## זהר שמות

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב  
ביעקב תוספת וא"ו דאיהו שלימו דאבהן!  
כמה דאת דאת אמר אלהי אברהם אלהי יצחק  
ואלהי יעקב ביעקב תוספת וא"ו אמר רבי  
יוסי אי הכי הא כתיב אני יהו"ה אלהי  
אברהם אביך ואלהי יצחק הא ביעקב תוספת  
וא"ו

אמר ליה שפיר הוה בגין דיעקב הוה קיים  
ואכליל ליה ליעקב ביעקב? (דהוה מית)  
דאתחשכו עיניו והוה כמת דהא בעוד דבר  
נש איהו קיים בהאי עלמא לא אדכר עלוי  
שמא קדישא ועל דא אכליל ליה ביעקב  
השתא דמית יעקב אתא מלה באתריה<sup>3</sup> הדא  
הוא דכתיב וארא<sup>4</sup> אל אברהם אל יצחק ואל  
יעקב בתוספת ו'

באל שדי אתחזינא להו מגו אספקלריא  
דלא נהרא ולא אתחזינא מגו אספקלריא  
דנהרא ואי תימא דהא אשתמשו בנוקבא  
בלחוד ולא יתיר תא הוי דלא אתפרשן  
לעלמין הדא הוא דכתיב וגם הקימותי את  
בריתי אתם דהא ברית אתחבר עמה

מקודשא בריך הוא אית ליה לבר נש למילף  
דהא איהו קאמר דלא פריש לון דכתיב באל  
שדי וכתוב וגם הקימותי את בריתי אתם  
בגין לקיימא קיומא ביחודא חד וגם הקימותי  
את בריתי אתם וגו' הא אתמר מאן דזכי  
לברית ירית לארעא

רבי חייא ורבי יוסי הוו שכיחי יומא חד  
קמיה דרבי שמעון פתח רבי שמעון ואמר  
(איוב יט כט) גורו לכם מפני חרב כי חמה  
עונות חרב למען תדעון שדון שדין<sup>6</sup> כתיב

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב  
ביעקב תוספת וא"ו שהוא בחיר האבות  
כמו שנאמר אלהי אברהם אלהי יצחק  
ואלהי יעקב ביעקב תוספת וא"ו אמר  
רבי יוסי אם כך הרי כתוב אני ה' אלהי  
אברהם אביך ואלהי יצחק הרי ביעקב  
תוספת וא"ו.

אמר לו יפה היה משום שיעקב היה  
קיים והכליל את יעקב ביעקב (שהיה  
מת) שחשכו עיניו והיה כמת שהרי  
בעוד שאדם קיים בעולם הזה לא נזכר  
עליו השם הקדוש ועל כן הכליל אותו  
ביצחק עכשיו שמת יעקב בא הדבר  
למקומו זהו שכתוב וארא אל אברהם  
אל יצחק ואל יעקב בתוספת ו'.

באל שדי נראיתי להם מתוך  
אספקלריה שלא מאירה ולא נראיתי  
מתוך אספקלריה המאירה ואם תאמר  
שהרי השתמשו בנקבה לבד ולא יותר  
בא וראה שאינם נפרדים לעולמים זהו  
שכתוב וגם הקימותי את בריתי אתם  
שהרי הברית התחברה עמה.

מהקדוש ברוך הוא יש לאדם ללמד  
שהרי הוא אמר שלא נודע<sup>5</sup> להם שכתוב  
באל שדי וכתוב וגם הקימותי את בריתי  
איתם כדי לקיים הברית ביחוד אחד וגם  
הקימותי את בריתי אתם וגו' הרי נאמר  
מי שזוכה לברית יורש את הארץ.

רבי חייא ורבי יוסי היו מצויים יום  
אחד לפני רבי שמעון פתח רבי שמעון  
ואמר גורו לכם מפני חרב כי חמה  
עונות חרב למען תדעון שדון שדין

<sup>1</sup> בת"ת שהוא יעקב מושרשים חסד וגבורה והוא כוללם, אבל חסד וגבורה עצמם נפרדים ולכן לא יש ביניהם ו' החיבור, שאין חיבורם מצד עצמם אלא ע"י הת"ת. וגם זהו רמז ו' של ואל, והוא הדין בואלקי יעקב שהוא בדעת שהוא נשמת הת"ת (רמ"ז).

<sup>2</sup> דע שכאשר ה' מייחד שמו על צדיק בקבע כמו שעשאו באבות, הטעם הוא מפני שנתעלו ונשתרשו במוחין בחב"ד כנודע מסוד אלקי אברהם וכו' (רמ"ז).

<sup>3</sup> פי' אלקי אברהם בחכמה אלקי יצחק בבנינה ואלקי יעקב באמצע בו' שהוא מקומו ולהיות מחבר חו"ב. ואל יקשה לך למה לא הכליל ה' את יעקב באברהם אלא ביעקב שהרי יעקב נוטה כלפי חסד, דיש לומר במ"ש הרב זלה"ה שבימי אברהם היה גובר החסד והזווגים היו מבחינת חו"ג שבחכמה, ובימי יצחק מחו"ג דבינה שהיא היתה אז גוברת, ולכן הכליל יעקב בו שאז היתה שליטתו של יצחק (רמ"ז).

<sup>4</sup> חזר ואמר זה ליישב עוד יתור מלת אל, שנראה די שיאמר אל אברהם יצחק ויעקב, אלא לפי שכבר היו שלש אבות במקומם הפרטי והמיוחד לכל אחד מהם ובתוספת ו' ביעקב לחברו עם שני אבותיו (רמ"ז).

<sup>5</sup>  
<sup>6</sup> מלכות (רח"ו).

## זהר שמות

גורו לכם מפני הרב מאן הרב<sup>1</sup> דא (ויקרא כו כה) הרב נוקמת נקם ברית<sup>2</sup> דהא האי הרב קאים לאסתכלא מאן דמשקר בברית דכל מאן דמשקר בברית נוקמא דנקמין מניה האי הרב

הוא הדא הוא דכתיב (איוב יט כט) כי חמה עונות הרב<sup>3</sup> מאי טעמא בגין דמאן דמשקר בברית פריש תיאובתא<sup>4</sup> ולא נטיל מאן דנטיל ולא יהיב לאתריה דהא לא אתער לגבי אתריה<sup>5</sup> וכל מאן דנטיר ליה להאי ברית<sup>6</sup> איהו גרים לאתערא להאי ברית לאתריה<sup>7</sup> ואתברכאן עלאין ותתאין

מאן אתער האי ברית לאתריה כד אשתכחו זכאין בעלמא מנא לן מהכא דכתיב וגם הקימותי את בריתי אתם<sup>8</sup> לתת להם את ארץ כנען את ארץ מגוריהם מאי מגוריהם כמה דאת אמר גורו לכם מפני הרב בגין דאיהו אתר דאשרי מגור בעלמא ועל דא גורו לכם מפני הרב

אשר גרו בה מיומא דאתקריבו לגבי קודשא בריך הוא דחילו בה דחילו ודחילו (נ"א ודחילו דחילו) עלאה בה למיטר פקודוי דאי בהאי לא ישרי (נ"א דהא אי לא ישרי) דחילו על רישיה דבר נש לא דחיל ליה לקודשא בריך הוא לעלמין בשאר פקודוי

תא הזי באתערותא דלתתא כד אתערו ישראל לגבי קודשא בריך הוא וצווחו

כתוב גורו לכם מפני הרב איזו הרב זו "חרב נוקמת נקם ברית" שהרי הרב זו עומדת להסתכל [על] מי שמשקר בברית שכל מי שמשקר בברית הנקמה שנוקמים ממנו זו החרב הזו.

זהו שכתוב "כי חמה עונות הרב" מה הטעם משום שמי שמשקר בברית מפריד את התשוקה ולא נוטל מי שנוטל ולא נותן למקומו שהרי לא התעורר אל מקומו וכל מי ששומר את הברית הזו הוא גורם להתעוררות של ברית זו למקומה ומתברכים עליונים ותחתונים.

מי מעורר ברית זו למקומה כשנמצאים צדיקים בעולם מנין לנו מכאן שכתוב וגם הקימותי את בריתי אתם לתת להם את ארץ כנען את ארץ מגוריהם מה זה מגוריהם כמו שנאמר גורו לכם מפני הרב משום שהוא מקום שמטיל מגור בעולם ועל זה גורו לכם מפני הרב.

אשר גרו בה מיום שהתקרבו לקדוש ברוך הוא פחדו בה פחד ופחד (ופחדו פחד) עליון בה לשמור מצוותיו שאם בזה לא יטיל פחד (שהרי אם לא יטיל) על ראש האדם לא יפחד מהקדוש ברוך הוא לעולמים בשאר מצוותיו.

בא וראה בהתעוררות שלמטה כשמתעוררים ישראל אל הקדוש ברוך

<sup>1</sup> דאי הרב ממש לא יכון לגור מפניה אלא מהמכה בה, שהיא דומם ולא תוכל להתנועע (רמ"ז).

<sup>2</sup> היא מדת המלכות בקבלה גבורות מלמעלה לעשות דין, וה"ס אחורי אר"א (רמ"ז).

<sup>3</sup> הוא פסוק בלתי הבנה. חדא שהיל"ל כי העונות הם חמת הרב. ועוד שבדאי אם מתעוררת החרב לדון הוא מפני העוון ולא היה צריך ליתן טעם, כי חמה עונות הרב וכו', ויותר יכון לומר גורו לכם מחמת עונות הרב. אבל הענין הוא שהלא ד' קליפות הן: עוון משחית אף וחמה, כנגד ד' אותיות, וכנגד ד' מיתות בית דין, וידוע ממשנת ארבע מיתות שלרשב"י מיתת סיף היא הרביעית, וחמ"ה כנגדה, וגם שם של ב"ן הוא סוד הרב פפיות כמ"ש בכוונת ק"ש שעל המטה. ודע שחמה ה"ס לילית שהיא חרבו של ס"מ, באופן שכאשר המלכות הקדושה מלאה רוגז פוקדת ע"י חמה, וזש"ה גורו לכם מפני הרב. שהרי חמה מתעוררת להעניש כשיש עונות הראויים לדין הרב. והטעם לכיוון עונש זה הוא מפני שהפוגם בברית מחסיר השפע מהמלכות ולוקטתו שכנגדה, והיינו שפע חיצוני ופגום, וזה כשיש זכות בישראל, אז כל המדות חושקות להשפיע והיסוד מקבל מכולם, שלכן נקרא כל ומשפיע לכלתו, אבל כשיש פגם בברית פריש תיאובתא, מפריש ומבדיל התאוה של המשפיעים. ולא נטיל, הוא יסוד שנוטל את הכל (רמ"ז).

<sup>4</sup> תאות המלכות (רח"ו).

<sup>5</sup> מפני שחסרה התעוררות שלה שאין לה מ"ן להעלות אליו ואינה מתקשטת כנגדו, ולכן השפע הוא מועט ומהגבורות הקשות ומושפעות לחוץ (רמ"ז).

<sup>6</sup> יסוד (רח"ו). דהיינו המקדש מחשבותיו שבזה הברית נשמר, בודאי לא יבואהו רע הקרי וכל שכן שאר עריות (רמ"ז).

<sup>7</sup> מלכות (רח"ו).

<sup>8</sup> פי' בסבתם (רח"ו).

## זהר שמות

לקבליה מה כתיב ואזכור את בריתי דהא  
בברית הוי זכור וכדין אתער תיאובתא  
לא תקשרא כלא בקשורא חד כיון דהאי  
ברית אתער הא קשורא דכלא אתער ואזכור  
את בריתי לאזדונא ליה באתריה ועל דא  
לכן אמור לבני ישראל אני יהוה<sup>2</sup>

וידבר יהוה אל משה ואל אהרן ויצום אל  
בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים רבי יוסי  
אמר אל בני ישראל לדברא לון בנחת<sup>3</sup>  
כדקא חזי

כו/ב

ואל פרעה לאנהגא ביה יקר<sup>4</sup> ואוקמוה  
אמר רבי ייסא אמאי סמיך הכא אלה ראשי  
בית אבותם אלא אמר ליה קודשא בריך הוא  
דברו לון לבני ישראל בנחת דאף על גב  
דאינון יתבי בפולחנא קשיא מלכין בני  
מלכין אינון ובגין כך כתיב אלה ראשי בית  
אבותם אלין דאת המי<sup>5</sup> רישי בית אבהן אינון  
אמר רבי חייא דכלהו לא שקרו נימוסיהון  
ולא אתערבו בעמא אחרא אלין אינון דקיימו  
בדוכתייהו קדישא<sup>6</sup> ולא שקרו לאתערבא  
בהו במצראי<sup>7</sup>

אמר רבי אחא בגין לאייתאה למשה  
ולאהרן דאינון אתחזון לאפקא<sup>8</sup> להו לישראל

הוא וצווחים כנגדו מה כתוב ואזכור את  
בריתי שהרי בברית יש' זכור ואז  
מתעוררת תשוקה לקשר הכל בקשר  
אחד כיון שברית זו מתעוררת הרי  
הקשר של הכל מתעורר ואזכור את  
בריתי לזווגו במקומו ועל כך לכן אמור  
לבני ישראל אני ה'.

וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצום אל  
בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים רבי  
יוסי אמר אל בני ישראל להנהיגם בנחת  
כראוי

ואל פרעה לנהג בו כבוד ופרשוה.

אמר רבי ייסא למה סמך כאן אלה  
ראשי בית אבותם אלא אמר לו הקדוש  
ברוך הוא הנהיגו את בני ישראל בנחת  
שאף על גב שהם יושבים בעבודה קשה  
הם מלכים בני מלכים ומשום כך כתוב  
אלה ראשי בית אבותם אלה שאתה  
רואה הם ראשי בית אבות.

אמר רבי חייא שכולם לא שקרו  
במנהגייהם ולא התערבו בעם אחר אלה  
הם שעמדו במקומם הקדוש ולא שקרו  
להתערב במצריים

אמר רבי אחא בשביל להביא את משה  
ואת אהרן שהם ראויים להוציא את

1

2 פ' מלכות עם ז"א (מ"מ).

3 וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל כו', והכוונה הוא כי היה הציווי שילכו שניהם  
לדבר על לבם ולחזק אותם בכל האפשרי, שיקוו אל ה' ויאמינו שיגאל אותם עכ"פ, וע' זוה"ק (פ'  
וארא כו רע"ב). והרי לנו מ"ז כי האמונה והביטחון היה עיקר הסיבה דכל הגאולה (דע"ה ח"א קלז  
ע"ד).

4 הטעם הוא שכל דבר תחתון הוא תלוי בעליון, וכיון שפרעה זכה להיות מלך מצרים שסודו  
באחורי הדעת, ודאי שהיה בו חלק קדושה שלכן נעלה על כל החיצונים, שמפני כך תקנו לנו רז"ל  
שהרואה מלכי אומות העולם יברך ברוך שנתן מכבודו לבשר ודם, שהוא בחינת החיצוניות, ומלכות  
ה' בכל משלה ואין זולתו, ולכן ראוי לחלוק כבוד למלך האומות מפני אותו ניצוץ של קדושה שיש  
בו, ואפשר שבזה יכנע לשרש הקדושה שתלוי בו דאע"ג דאיהו לא חזי מזליה חזי (רמ"ז).

5 שהם סוד ר"ק שבדעת ו' פעמים ו' גי' אל"ה, שמשה כולל אותם, והם היו ש'שים ר'בוא ש'רשים  
ר"ת שר"ש ועיין בספר הגלגולים, ולהיותם מסוד הדעת נקראו ראשי בית אבותם, כי בדעת יש ג'  
בחי' חג"ת כנזכר בכוונות השופר, והם ג' האבות כוללים בבית אחד (רמ"ז).

6 קדישין (דרך אמת).

7 ורבי חייא נתן הטעם למעלתם ואמר דכלהו לא שקרו, נראה שר"ל שהחזיקו בארבעה דברים  
שאמרו רז"ל שבזכותם נגאלו, האחד שלא שינו את לשונם שהיתה נהוגה ביניהם, ולא אתערבו, זהו  
השני שלא היה בהם אחד פרוץ בערוה, וכנגד השלישי דלא היה בהם לשון הרע אמר דקיימו  
בדוכתייהו, ה"ס הדעת הנזכר שהמוציא שם רע פוגם בו דדעת גניז בפומא דמלכא, ומ"ש ולא שקרו  
לאתערבא, זה הרביעי שלא שינו את שמם (רמ"ז).

8 שהם מיסוד אבא ששם הגאולה (רמ"ז).



## זהר שמות

ולמלא! לפרעה ולרדאה ליה בחוטרא<sup>2</sup> בנין  
דבכל רישיהון דישראל לא אשתכח כוונתייהו

תא חזי ואלעזר<sup>3</sup> בן אהרן לקח לו מבנות  
פוטאל לו לאשה ותלד לו את פינחס אלה  
ראשי אבות הלויים וכי אלה ראשי<sup>4</sup> והא הוא  
בלחודי הוה אלא בנין דפינחס קיים כמה  
אלפין ורבוון מישראל והוא קיים לראשי  
אבהן (ליואי) כתיב ביה אלה

תו ותלד לו את פינחס אלה ראשי אובדא  
דרישי דליואי אשתכח ביה ומה דאינון גרעו  
ואתוקדו הוא אשלים ורווח כהונתא דילהון  
ושריא ביה טסמוקא דתרווייהו<sup>6</sup> אובדא  
דרישי דליואי אשתכח ביה ומאן נינהו נדב  
ואביהווא אינון פרישו את קיימא מאתריה<sup>7</sup>  
והוא אתא וחבר לון בנין כך אתייהב ליה  
ירותא ורוחא דתרווייהו ואדכר הכא על מה  
דלהוי לבתר

ואי תימא אמאי אדכר הכא פינחס אלא  
חמא קודשא בריך הוא לאהרן בשעתא  
דאמר ואזכור את בריתי דומינין תרין בנוהי  
דאהרן לאפנמא ליה להאי ברית והשתא  
דקא משדר ליה למצרים בעא לאעברא ליה  
לאהרן דלא למיהך בשליחותא דא כיון  
דחמא קודשא בריך הוא דקאים פינחס וקיים

ישראל ולדבר לפרעה ולרדות אותו  
במקל משום שכל ראשי ישראל לא  
נמצאו כמותם.

בא וראה ואלעזר בן אהרן לקח לו  
מבנות פוטאל לו לאשה ותלד לו את  
פינחס אלה ראשי אבות הלויים וכי אלה  
ראשי והרי הוא לבדו היה אלא משום  
שפנחס קיים כמה אלפים ורבבות  
מישראל והוא קיים את ראשי האבות  
(לויים) כתוב בו אלה.

עוד ותלד לו את פינחס אלה ראשי  
אבידת ראשי הלויים נמצאה בו ומה  
שהם נגרעו ונשרפו הוא השלים והרויח  
את הכהונה שלהם ושרתה בו<sup>5</sup> הצורה  
של שניהם אבידת ראשי הלויים נמצאת  
בו ומי הם נדב ואביהווא שהפרידו אותם  
הברית ממקומו והוא בא וחיבר אותם  
לכן נתנה לו הירושה והרוח של שניהם  
ונזכר כאן על מה שיהיה אחר כך.

ואם תאמר למה נזכר כאן פנחס אלא  
ראה הקדוש ברוך הוא את אהרן בשעה  
שאמר ואזכור את בריתי שעתידים שני  
בני אהרן לפגום את הברית הזו ועכשיו  
שהוא שולח אותו למצרים רצה להעביר  
את אהרן שלא ללכת בשליחות זו כיון  
שראה הקדוש ברוך הוא שעמד פנחס  
וקיים את הברית הזו במקומה ותיקן

<sup>1</sup> להכניעו בהארת הדעת (רמ"ז).

<sup>2</sup> באור היוצא מת"ת בסוד המטה (רמ"ז).

<sup>3</sup> נמשך למ"ש שמשוה ואהרן זכו לשליחות זה יותר מכל שאר צדיקי אותו הדור, ולפי זה יש להקשות שאם כן למה לא השוה ה' אותם לשלוח את שניהם בתחילה יחדיו, אלא שלא נגלה ולא מינה לשליח עיקרי אלא את משה. ועוד יקשה זה מהאמור בפרשה זו (ו כו) הוא אהרן ומשה (ו כז) הוא משה ואהרן, ואמרו רז"ל שהיו שקולים, וכל שכן שבתחילה הקדים את אהרן. ולתרץ קושיא זו הקדים תא חזי, כדמסיק שאהרן היה ראוי להדחות מפני נדב ואביהווא. ובזה יתיישב למה לא נמנה בתחילה בחברת משה, אבל מפני זכות פנחס חזר ונתרצה לפני ה', ולא עוד אלא שכשהזכיר את פנחס וצדקתו ותיקונו אז הקדים אהרן למשה (רמ"ז).

<sup>4</sup> שנים הם דיוקיו הנכונים, האחד שהנה בראובן ושמעון לא אמר אלה ראשי כי אם (ו יד-טו) אלה משפחות, וגם בלוי עצמו התחיל ואמר (ו טז) ואלה שמות בני לוי ולא קראם ראשי. ועוד שבמררי כבר אמר (ו יט) אלה משפחות (מררי) [הלוי]. וגם אחר כך (ו כד) אלה משפחות הקרחי, באופן שאין לומר דאלה ראשי אבות הלויים יוסב לכל הנז"ל, אלא בעל כרחך הוא סיום פסוק (ו, כה) ותלד לו את פנחס, ועליו מוסב אומר אלה ראשי, ולכן הקשה קושיא ראשונה וכי אלה ראשי, כלומר ששם ראשי לא יכון לפנחס שהוא בן בנו של אהרן. והקושיא השנייה והא הוא בלחודי הוה, ואיך יאמר בו בלשון רבים אלה ראשי. ותירץ אלא בגין וכו' קיים לראשי אבהן ליואי וכו', נראה שהוא מ"ש לקמן שבזכות פנחס שתקן עוון של נדב ואביהווא והחיה את ישראל נתקיים אהרן בגדולתו שממנה זכה להיות כהן הוא ובניו, דאם לא [היה ספק] היה הוא ובניו ראשי הלויים, וז"ש לראשי אבהן ליואי, פי' אהרן ובניו כשהיו לויים, ולכן סתים ביה מלה בפנחס וקראו ברמז ראשי אבות הלויים (רמ"ז).

<sup>5</sup> פי' תבנית וציור של שניהם, והוא מה שפירש אחר כך שזכה לצורה שלהם היא נפש אדה"ר (רמ"ז).

<sup>7</sup> יסוד דאבא מנוקביה (רח"ו).

## זהר שמות

את העקמימות שלהם מיד הוא אהרן ומשה אמר הקדוש ברוך הוא עכשיו "הוא אהרן" הוא אהרן של ההתחלה. דקדמיתא

הוא אהרן ומשה אשר אמר ה' להם הוציאו את בני ישראל מארץ מצרים וגו' הוא אהרן ומשה הם אהרן ומשה מבעי ליה אלא לאכללא דא בדא רוחא במיא<sup>1</sup> הוא משה ואהרן לאכללא מיא ברוחא<sup>2</sup> ועל דא כתיב הוא ולא הם.

רבי אלעזר ורבי אבא היו מצויים לילה אחד בבית מלונם בלוד קמו להתעסק בתורה פתח רבי אלעזר ואמר וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים פסוק זה כך צריך להיות וידעת היום כי ה' הוא האלהים והשבות אל לבבך (אלא אשרי מי שעוסק בתורה) עוד (בא וראה) היה צריך להיות והשבות אל לבבך.

אלא אמר משה אם אתה רוצה לעמוד על זה ולדעת כי ה' הוא האלהים והשבות אל לבבך ואז תדע אותו לבבך זה יצר טוב ויצר רע שנכלל זה בזה והוא אחד אז תמצא כי ה' הוא האלהים שהרי נכלל זה בזה והוא אחד ועל זה והשבות אל לבבך לדעת הדבר.

עוד אמר רבי אלעזר רשעים עושים פגם למעלה מהו הפגם שהשמאל לא נכלל בימין שיצר הרע לא נכלל ביצר טוב משום חטאי בני האדם ופגם לא עושים אלא להם ממש זהו שכתוב שחת לו לא בניו מומם כביכול עושים ולא עושים עושים כדי שלא ימשכו

<sup>1</sup> ת"ת בחדס (רח"ו).

<sup>2</sup> חסד בת"ת (רח"ו).

<sup>3</sup> הענין שישראל באותו הדור היו רוצים לנסות העניינים העליונים בחוש המוחש וכמ"ש (שמות יז, ז) היש ה' בקרבנו אם אין, שהיו חפצים לבחון בעצמם אם יהיו מושגחים מז"א או מא"א וכנזכר באדרא (רמ"ז).

<sup>4</sup> הם משורש ה' חסדים וה' גבורות (רח"ו).

<sup>5</sup> ת"ת ומלכות (רח"ו).

<sup>6</sup> דע כי יש ב' מיני שפע א' לחיות הספירות עצמן, וזהו המחדש בטובו בכל יום והב' לצורך התחתונים (זהר הרקיע).

<sup>7</sup> עבדי בשפע שלצורך התחתונים כי נסתמים הצינורות והמדרגות ולא עבדי בשפע המחיה את העולמות שזה נפסק תמיד (זהר הרקיע)

## זהר שמות

דאת אמר (שם יא יז) ועצר את השמים! ולא יהיה מטר ולא עבדי דהא שמיא נטלי לון לגרמיהו ברכאן מה דאצטריך ולא נטלי לאמשכא לתתא<sup>2</sup> ודאי מומם דאינון חייבין איהו

תו לו בו' דלא אתכליל ימינא בשמאלא<sup>3</sup> בנין דלא יתמשכון ברכאן לתתא לא באל"ף דהא לא נטלי לאתמשכא לתתא מאן גרים דא בנין דחייבין מפרישין יצר רע מיצר טוב ומתדבקין ביצר רע

תא חוי יהודה אתי  
כזא

מסטרא דשמאלא<sup>4</sup> ואתדבק בימינא<sup>5</sup> בנין לנצחא עמין<sup>6</sup> ולתברא חיליהון<sup>7</sup> דאי לא אתדבק בימינא לא יתבר חיליהון ואי תימא אמאי בימינא והא שמאלא אתער דינין בעלמא

אלא רזא דא בשעתא דקודשא בריך הוא דן להו לישראל לא דן להו אלא מסטרא דשמאלא<sup>8</sup> בנין דיהא דחי לון בשמאלא ומקרב בימינא אבל לשאר עמין דחי לון בימינא ומקרב לון בשמאלא וסימניך גר צדק דחי לון בימינא כמה דכתיב (שמות טו ו) ימינך יהו"ה נאדרי בכח ימינך יהו"ה תרעץ אויב מקרב לון בשמאלא כמה דאמרן

בניני כך יהודה דאיהו מסטר שמאלא<sup>9</sup> אתדבק בימינא<sup>10</sup> ומטלנוי לימינא ואינון דעמיה אתחברו כלהו לימינא יששכר דלעי באורייתא דאיהו ימינא דכתיב (דברים לג ב) מימינו אש דת למו זבולון דאיהו תמיך אורייתא ימינא כמה דאת אמר שוק הימין

עליהם ברכות שלמעלה כמו שנאמר ועצר את השמים ולא יהיה מטר ולא עושים שהרי השמים נוטלים אותם לעצמם ברכות מה שצריכים ולא נוטלים להמשיך למטה ודאי שזהו מומם של אותם רשעים.

עוד לו בו' שלא נכלל ימין בשמאל בשביל שלא יתמשכו הברכות למטה לא באל"ף שהרי לא נוטלים להמשך לתחתונים מי גרם את זה משום שרשעים מפרידים יצר רע מיצר טוב ונדבקים ביצר רע.

בא וראה יהודה בא

מצד השמאל ונדבק בימין כדי לנצח עמים ולשבור כוחם שאם לא נדבק בימין לא ישבר את כוחם ואם תאמר למה בימין והרי שמאל מעורר דינים בעולם.

אלא סוד זה בשעה שהקדוש ברוך הוא דן את ישראל אינו דן אותם אלא מצד השמאל כדי שיהיה דוחה אותם בשמאל ומקרב בימין אבל לשאר העמים דוחה אותם בימין ומקרב אותם בשמאל וסימניך גר צדק דוחה אותם בימין כמו שכתוב ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב מקרב אותם בשמאל כמו שאמרנו.

משום כך יהודה שהוא מצד שמאל נדבק בימין ומסעותיו לימין ואותם שעמו התחברו כולם לימין יששכר שעוסק בתורה שהוא ימין שכתוב מימינו אש דת למו זבולון שהוא תומך התורה ימין כנאמר שוק הימין ולכן יהודה נקשר מצד זה וזה צפון במים

<sup>1</sup> ועצר המאציל את השמים שהוא ת"ת שלא ישפיע למלכות (רח"ו).

<sup>2</sup> שהדינים והקליפות פותחים כל אותם הצנורות הממטירים למטה (רמ"ז).

<sup>3</sup> נמצא גם למעלה כביכול מגיע קצת פגם (רח"ו). ח"א טז ע"ב, לקמן קנט ע"ב ח"ג טל ע"ב רעא ע"א וע"ב (לש"ו).

<sup>4</sup> היינו מהמלכות שהיא שמאלית, ונודע כי יהודה רביעי לבנים רגל רביעי למרכבה, וכן מלכות בית דוד בשבטו (אור יקר).

<sup>5</sup> שהוא נוסע בדגלו אל המזרח, ונודע שהמזרח ת"ת שהוא זורח מהחכמה, ואור ודאי אל הימין (אור יקר).

<sup>6</sup> עיקר לוחם מלחמות ה' מלכות בית דוד, בית בתחלה דוד, ובין בסוף משיח בן דוד, ולכך "לנצח עמין" בגשמי (אור יקר).

<sup>7</sup> ברוחני, צריך להיותו נכלל בימין (אור יקר).

<sup>8</sup> מצד הגבורה לאם (רח"ו).

<sup>9</sup>

<sup>10</sup> בנצח (רח"ו).

## זהר שמות

שמאל בימין.

ועל דא יהודה אתקשר מסטרא דא ודא צפון  
במים שמאלא בימינא

ראובן דחטא לגבי אבוי שרא בימינא  
ואתקשר בשמאלא ואתדבק ביה ועל דא  
אינון דאשתכחו עמיה אינון שמאלא שמעון  
דאיהו שמאלא מסטרא דשור דכתיב  
(יחזקאל א י) ופני שור מהשמאל גז שוקא  
שמאלא דכתיב (בראשית מט יט) גז גדוד  
יגודנו והוא יגוד עקב הכא אתדבק דרום  
באשא ימינא בשמאלא

ועל דא הא דאמרן והשבות אל לבבך  
לאכללא לון כחדא שמאלא בימינא כדין  
תדע (דברים ד לח) כי יהויה הוא האלהים  
אמר רבי אבא ודאי הכי הוא והשתא ידיעא  
הוא אהרן ומשה! הוא משה ואהרן רוחא  
במיא ומיא ברוחא למהוי חד ועל דא כתיב  
הוא<sup>2</sup>

רבי אבא פתח ואמר (שם ו ה) ואהבת את  
יהויה אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל  
מאדך כהאי גוונא הכא אתרמיז יהודא  
קדישא ואזהרה הוא לבר נש ליהדרא שמא  
קדישא כדקא יאות ברחימו עלאה בכל  
לבבך דא ימינא ושמאלא<sup>3</sup> (נ"א קדישא)  
דאקרי יצר טוב ויצר רע ובכל נפשך דא נפש  
דוד<sup>4</sup> דאתיהיבת בינייהו ובכל מאדך

ראובן שחטא לאביו שרה בימין  
והתקשר בשמאל ונדבק בו ולכן אותם  
שנמצאו עמו הם שמאל שמעון שהוא  
שמאל מצד של שור שכתוב בפני שור  
מהשמאל גז שוק שמאל כתוב גז גוד  
יגודנו והוא יגוד עקב כאן נדבק דרום  
באש ימין בשמאל.

ועל זה זה שאמרנו והשבות אל לבבך  
להכלילם כאחד שמאל בימין אז תדע כי  
ה' הוא האלהים אמר רבי אבא ודאי כך  
הוא ועכשיו ידוע הוא אהרן ומשה הוא  
משה ואהרן רוח במים ומים ברוח  
להיות אחד ועל זה כתוב הוא.

רבי אבא פתח ואמר ואהבת את ה'  
אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך  
כדוגמא זה כאן נרמז היחוד הקדוש  
ואזהרה הוא לאדם ליחד את השם  
הקדוש כראוי באהבה עליונה בכל לבבך  
זה ימין ושמאל (קדוש) שנקראים יצר  
טוב ויצר רע ובכל נפשך זו נפש דוד  
שנתנה ביניהם ובכל מאדך להכלילם  
למעלה במקום שאין בו שיעור כאן הוא

<sup>1</sup> מצאנו חילופים רבים בס' הזוהר כי פעמים קורא לאהרן כהן שהוא בימין ופעם אחרת אומר כי משה ואהרן בנצח והוד כנראה שאהרן שבשמאל גם למשה מצינו שפעם אחת קורא אותו לוי ופעם אחרת אומר שהוא בימין. והענין הוא במה שהודעתין בענין שלש מתנות שנתן הקב"ה לישראל באר מן וענני כבוד כו' וע"ש היטב. ודע כי כאשר מתלבש היסוד של אבא תוך זעיר אפי' בהגיעו בחזה שהוא בת"ת שבו במקום הגילוי אשר שם נפסק ונגמר יסוד דאימא ואז מתגלה ומאיר אל צד ימין ד"א. ואח"כ חוזר אור ההכאה ההיא לצד שמאל ואח"ך חוזרת ההכאה ההיא בסוד אור החוזר פעם שלישי ומאיר באמצע ויורד דרך היסוד ד"א. ואמנם המן היה מצד משה בהכאה הראשונה וענני כבוד מצד אהרן בהכאה שניה והבאר מצד מר' בהכא' שלישי' וע"ש ושם יובן טעם ותשובה אל שאלות הנז' (שער מאמרי רשב"י).

<sup>2</sup>  
<sup>3</sup> לכלול הגבורה בחסד (רח"ו). הלבוש הנעשה לנפש מצד הגבורות אשר בקלי' נוגה הם היצה"ר, כי עדיין לא נזדככו, והם עדיין מלאים קליפות וסיגים ונקרא שד, אך בבא היצ"ט שהוא לבוש החסדים, תכף בצאתן מקלי' נוגה הם נקרא יצ"ט, כי כבר נתרחקו מן הרע ואין הרע שולט בהם, כי הם חסדים. ואז דוגמת חסדים הממתקין הגבורות כנודע, יען הם זכר ונקבה, כן יצ"ט אחר הכנסו ממתיק את היצה"ר, ויכול לאחזרא ליה משד למלאך כנזכר פ' תצא (דף רעז ע"א), ואז שניהן נקראים מלאכים השומרים את האדם, כי אף הגבורה טהורה היא אלא שנעשית שד, ובהסיר ממנו הרע שבה חוזר למלאך טוב. והבן סוד זה היטב הרמוז פרשת וארא (דף כו ע"ב) על בכל לבבך דא יצ"ט ויצה"ר, דא ימינא ודא שמאלא כו', הרי מבואר כי הם החו"ג הנקרא ימינא ושמאלא (ע"ח שער קיצור אבי"ע ג). מן החזה ולמטה ד"א נקרא עץ הדעת טוב ורע ומשם שורש שני היצרים הנתונים בתרי חללי ליבא. והשתא אתי שפיר מ"ש אחר כך דא נפש דוד, שהוא כתר המלכות, וכדאמרין בהושענות נחתם בכתר מלכותך, ושם שם [נתונה בין] תווני לבא. ובכל מאדך לאכללא וכו', פי' לאפוקי חטא אדה"ר שהפריש עץ הדעת מעץ החיים ככתוב בספר יודעי בינה שלי (רמ"ז).  
<sup>4</sup> לכלול המלכות עמהם (רח"ו).

## זהר שמות

לאכללא לון לעילא באתר דלית ביה  
שעורא<sup>1</sup> הכא הוא יחודא שלים למרחם ליה  
לקודשא בריך הוא כדקא יאות

תו ובכל מאדך דא יעקב<sup>2</sup> דאיהו אחיד לכל  
סטרין וכלא הוא יחודא שלים כדקא יאות  
בניני כך הוא אהרן<sup>3</sup> ומשה<sup>4</sup> הוא משה<sup>5</sup>  
ואהרן<sup>6</sup> בלא הוא חד בלא פרודא

כי ידבר אליכם פרעה לאמר רבי יהודה  
פתח ואמר (תהלים קיט צז) מה אהבתי  
תורתך<sup>7</sup> כל היום היא שיחת<sup>8</sup> וכתיב (שם  
סב) הצות לילה אקום להודות לך על משפטי  
צדקך תא חזי דוד איהו מלכא דישראל  
ואצטריך למידן עמא לדברא לון לישראל  
כרעיא דמדבר עאניה דלא יסטון מאורחא  
דקשוט הא בלילה כתיב הצות לילה אקום  
להודות לך על משפטי צדקך ואיהו אתעסק  
באורייתא ובתושבחן דקודשא בריך הוא עד  
דאתי צפרא

ואיהו אתער צפרא כמה דכתיב (שם נו ט)  
עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר  
כד אתי יממא אמר האי קרא מה אהבתי  
תורתך כל היום היא שיחתי מאי כל היום  
היא שיחתי אלא מכאן אוליפנא דכל מאן  
דישתדל באורייתא לאשלמא דינא על  
בורייה כאילו קיים אורייתא כלא בגין כך כל  
היום היא שיחתי<sup>9</sup>

יחוד שלם לאהוב את הקדוש ברוך הוא  
כראוי.

עוד ובכל מאדך זה יעקב שהוא אחוז  
לכל הצדדים והכל הוא יחוד שלם  
כראוי משום כך הוא אהרן ומשה הוא  
משה ואהרן הכל הוא אחד בלי פרוד.

כי ידבר אלכם פרעה לאמר רבי יהודה  
פתח ואמר מה אהבתי תורתך כל היום  
היא שיחתי וכתוב חצות לילה אקום  
להודות לך על משפטי צדקך בא וראה  
דוד הוא מלך ישראל והצטרך לדון את  
העם להנהיג את ישראל כרועה המנהיג  
צאנו שלא יסטו מדרך האמת הרי  
בלילה כתוב חצות לילה אקום להודות  
לך על משפטי צדקך והוא מתעסק  
בתורה ובתשבחות של הקדוש ברוך  
הוא עד שמגיע הבוקר.

והוא מעורר את הבוקר כמו שכתוב  
עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה  
שחר כשבא היום אמר פסוק זה מה  
אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי מה  
זה כל היום היא שיחתי אלא מכאן  
למדנו שכל מי שעוסק בתורה להשלים  
הדין על בוריו כאילו קיים את התורה  
כולה משום כך כל היום היא שיחתי.

<sup>1</sup> לכלול חגת"ם בחב"ד (רח"ו).

<sup>2</sup> מאד גימ' מ"ה ת"ת ולפי שתחילת אמ' שהמלכות כלולה בח"ג לכן אמר מאדך לומר שכלולה ג"כ עם הת"ת הנקרא מאד (רח"ו).

<sup>3</sup> חסד מצד נצח (רח"ו).

<sup>4</sup> גבורה מצד הוד (רח"ו).

<sup>5</sup> חסד נצח (רח"ו).

<sup>6</sup> גבורה והוד (רח"ו). ודבריו קשו אהדדי דתחילה בפסוק הוא אהרן ומשה אמר שאהרן בחסד ונצח, ומשה בגבורה והוד. וכאן הוא משה ואהרן אמר להיפך. אבל יובן במ"ש באוצ"ח הקשה הרב שבעל ההושענות סדר משה בנצח ואהרן בהוד, וכמ"א אמרינן אהרן שהוא כהן בחסד ומשה שהוא לוי בגבורה. ותירץ משה הוא מהחסדים של יסוד דאבא מצד ימין, ויצאו דרך צד שמאל נמצא שהוא בנצח ולכן בעל ההושענות אמר משה בנצח, אבל כיון שיצא מצד שמאל דרך הוד דז"א, ולכן הוא לוי בגבורה והוד, ואהרן הוא מהחסדים דיסוד דאבא שבצד שמאל ויצא דרך ימין, ולכן הוא כהן אבל שרשו הוא מהוד, עכ"ל הרב. ובזה נבין דברי הרח"ו שפסוק הוא אהרן ומשה מדבר על יציאתם מגופא דז"א ופ' הוא משה ואהרן מדבר על שרש נשמתם. ונלע"ד שבזה יובן מ"ש רז"ל הלא אהרן אחיק הלוי ראוי היה משה להיות כהן ואהרן לוי וע"י שאמר שלח נא ביד תשלח היה להפך וקשה אם משה נשמתו מהחסד ואהרן מהדין, ולכן היה ראוי להיות משה כהן וכו' א"כ היאך חזר הדין וכו' והתירוץ שתחלה רצה הקב"ה לעשות כפי שורש נשמתם ואחר החטא עשה כפי יציאתם (מ"מ).

<sup>7</sup> בלילה שעסק בתורה ת"ת (רח"ו).

<sup>8</sup> פי' וכי אפשר לדוד שלא יאכל ולא ישתה (מ"מ).

<sup>9</sup> ביום עוסק בדינים והמלכות היא שיחתי (רח"ו).

## זהר שמות

בא וראה ביום התעסק בתורה להשלים הדינים ובלילה התעסק בשירות ותשבחות עד שבא היום מה הטעם כל היום התעסק להשלים הדינים כדי להכליל שמאל בימין בלילה כדי להכליל דרגת הלילה ביום.

ותא חזי ביומי דדוד מלכא הוה מקרב כל

אינון חיתו שדי<sup>2</sup> לגבי ימא כיון דאתא שלמה נפק ימא ואתמלי ואשקי להו הי מנייהו אתשקיין בקדמיתא הא אוקמוה אלין תניניא רברבין עלאין<sup>3</sup> דכתיב בהו (בראשית א כב) ומלאו את המים בימים

אמר רבי

כז/ב

אלעזר בסטרא ימינא עלאה<sup>4</sup> נפקין תליסר מבויעין עלאין נהרין<sup>5</sup> עמיקין אלין סלקין<sup>6</sup> ואלין נחתין עייל כל חד בחבריה חד אפיק<sup>7</sup> רישיה ואעיל ליה בתרין גופין<sup>8</sup> חד גופא דנהרא<sup>9</sup> נטיל מימין לעילא אפריש<sup>10</sup> לתתא אלף יאורין נפקין לארבע סטרין<sup>11</sup>

מאינון נהרין מבויעין תליסר מתפרשן תליסר יאורין<sup>12</sup> עלאין ונטלי מיא ארבע מאה ותשעין ותשעה יאורין ופלגא מסטרא דא וארבע מאה ותשעין ותשעה יאורין ופלגא מסטרא דא<sup>13</sup> בשמאלא<sup>1</sup> אשתאר פלגא

ובא וראה בימי דוד המלך היה מקריב כל אותם חיתו שדי אל הים כיון שבא שלימה יצא הים והתמלא והשקה אותם איזה מהם נשקים בראשונה הרי פרשוה אלו התנינים הגדולים העליונים שכתוב בהם ומלאו את המים בימים.

אמר רבי

אלעזר בצד ימין העליון יוצאים שלשה עשר מעיינות עליונים נהרות עמוקים אלה עולים ואלה יורדים כל אחד נכנס בחבירו אחד מוציא ראשו ומכניס אותו בשני גופים גוף אחד המאיר נוטל מימין למעלה מפריד למטה אלף יאורים יוצאים לארבעה צדדים.

מאותם נהרות ומעיינות שלשה עשר נפרדים שלשה עשר יאורים נכנסים ונוטלים מים ארבע מאות ותשעים ותשעה יאורים וחצי מצד זה וארבע מאות ותשעים ותשעה יאורים מצד זה

<sup>1</sup> לכלול מלכות בת"ת (רח"ו).

<sup>2</sup> "ב בקר (רח"ו).

<sup>3</sup> מט"ט וסנד"ל נקראים תניניא (רח"ו).

<sup>4</sup> הוא אור הראשון בכתר עליון ונק' חסד עליון אור דאור ואח"כ נמשך בחו"ב דרך נקודה בסוד י' אור וזהו היאורין, והן "ג גליפין גילופי דגליפין בחיזו דחויא אריך כו' (בספד"צ פ"ק) ולקמן (פ' בא) אמר ט' שהן ט' למטה דסמכין עלוי רגלין וכאן "ג (יהל אור).

<sup>5</sup> נגד אור י' יאור ונתחלקו בחו"ב ה' אור הב"ל ה' ל"ב אלקים דה' נקדוין חושבן אלקים (ה"פ א') [ה"פ] י' מאמרות נ' שערי בינה ויאמר (אמר המסדר – נ"ל שהוא אותיות אור"ר י"ם, שהם ה' אור וה"פ י' נ' שערי בינה) (יהל אור).

<sup>6</sup> עיילין ונכללין באור (יהל אור).

<sup>7</sup> הוא התפשטות חסד עליון בוצד"ק (יהל אור).

<sup>8</sup> חו"ב (יהל אור).

<sup>9</sup> הוא נהר היוצא מעדן דעת והוא הרקיע המבדיל בין וכו' (יהל אור).

<sup>10</sup> ובי' אלף אכסדראין, ואלף יאורין כידוע והוא אלף רבתי חמשה ואלף אשריך ישראל (יהל אור).

<sup>11</sup> כמ"ש בפרשת אחרי מות (עט ע"א) ביעא דקושטא כו' אתבקע לד' סטרין והן ד' בתי דתפלין, ו"ג ואלף הן סוד חו"ג וגבורות הן בדעת וע' באד"ר קלה ע"א וימלוך באדום רזא חדא כו' תאנא כו' אלף אלפין כו' ושם קלו ע"א, ותאנא בתלת כו' מחללא תליתאה (יהל אור).

<sup>12</sup> והוא בימינא (יהל אור).

<sup>13</sup> הענין הוא מדבר בבחינת חיבור זעיר אפין ונוקביה בהיותם בסוד אחור באחור ועיין באדרת נשא בדף קל"ב ע"א בההוא עלמא קדמאה דאיהו אלף אלפין ורבווא רבוון מארי תריסין כו'. ושם ביארנו ענין אותם האלף מה ענינם ואיך הם נמשכין ומתפשטין מן תרין כתפין עילאין כי כל כת"ף בגמט' ת"ק וב' כתפות הם אלף ואח"כ אלו הכתפות נעשו תרין עטרין הנקראין (חסד וגבורה) [חסדים וגבורות] והכתף האחד שהוא חסד נמשך וניתן אל זעיר אפין. והכתף השני הנקרא גבורה

## זהר שמות

בשמאל נשאר חצי מכאן וחצי מכאן ונעשה אחד זה נכנס בין היאורים האלה ונעשה נחש.

ראשו אדום כשושנה קשקשיו קשים כברזל כנפיו כנפים שטים ונפרדים לכל אותם היאורים כשעולה זנבו (אליו) מכה ובוטט את שאר הדגים אין מי שיקום לפניו.

פיו לוחט אש כשנוסע בכל אותם היאורים מזדעזעים שאר התנינים ובורחים ונכנסים לים אחת לשבעים שנה רובץ לצד זה ואחת לשבעים שנה רובץ לצד זה אלף היאורים חסר אחד מתמלאים ממנו תנין זה רובץ בין אותם היאורים.

כשנוסע יוצאת פסת יד של אש בקליפות כולם עומדים וזועפים בזעפם (ועומדים בענפיו) מתערבים אותם היאורים לעין (העין) תכלת שחורה וגלגלים נוסעים לארבעת צדדי העולם זוקף זנבו מכה למעלה מכה למטה וכולם בורחים לפניו.

עד שלצד צפון עומדת שלהבת אש אחת והכרוז יוצא התיצבו זקנות והתפזרו לארבע זויות הרי התעורר מי ששם קולרועורף על פני התנין כמו שנאמר ונתתי חחים בלחייך וגו' אז כולם התפזרו ולוקחים את התנין ונוקבים פניו בצד הלחיים ומכניסים אותו לתוך נקב תהום רבה עד שנשבר

---

נמשך אל נוקבא דזעיר אפין ונמצא כי שתי הכתפים של הז"א הם כתף אחד בלבד ושתי הכתפות דנוקביה גם הם כתף אחד בלבד ועל כן אורך הז"א הוא ת"ק שנה, וכן אורך נוקביה. ולכן כאשר נתדבקו יחד שניהם אחור באחור לא היה רק כותל אחד מפסיק בין שניהם חצי עוביו לזה וחצי עוביו לזה, ולזה היה תצ"ט ופלאגא מכאן ותצ"ט ופלאגא מכאן, כי הכותל אשר באמצען נחלק חציו לזה וחציו לזה. אבל אחר שננסרה הנקבה מאחורוי, אז מן הכותל האחד נעשו שני כותלים בשניהם, ואז הם ת"ק שלמים לז"א כנגד הכתף של חסד, שהיא בגימטריא ת"ק. ות"ק שלמים אל נוקביה, כנגד הכתף של הגבורה (שער מאמרי רשב"י), ועי' עוד בזה הרקיע.

<sup>1</sup> עי' אריכות ביהל אור.  
<sup>2</sup> והנה זה הכותל האמצעי שנעשה עתה אחד, בו הם סוד בחינת האחורים, ולכן כל הדינים נמשכין ממנו. ולכן רישיה סומקא כוורדא בסוד אודם הדין. גם צריך לדעת כי כל ענין זה הוא בבחינת נצח והוד דזעיר אפין אשר כנגדם עומדת נוקביה אחור באחור, וכבר ידעת כי האחורים הם בחינת הדינין. והנה יש כאן נצח והוד ויסוד של ז"א ונצח הוד יסוד של נוקביה וכל אחור אחד מאלו במקומו הוא סוד אלף יאורין ועוד י"ג אחריו כמו שנבאר בע"ה. ונבאר בחינת נצח הוד יסוד של ז"א ומהם נקיש אל נצח הוד יסוד דנוקביה כי שם הוא גם כן ע"ד אלו. הנה ידעת כי נצח והוד ויסוד נקראים צבאות ושם צבאות הוא בגימטריא תצ"ט והרי איך הנה"י הם בגימ' תצ"ט והנצח הוד יסוד דכורא הם תצ"ט מכאן ונצח הוד יסוד דנוקבא מכאן הם תצ"ט אחרנין ולפי שהם מחוברין יחד אחור באחור אלו שתי פעמים צבאות שהם נצח הוד יסוד דכורא ונצח הוד יסוד דנוקביה ואין ביניהם רק כותל אחד המחבר את שתיהם והכותל מתחלק חציו לשם צבאות הזה וחציו לזה לכן הם תצ"ט ופלאגא מכאן ותצ"ט ופלאגא מכאן שהם אלף חסר חד. באופן כי הם תצ"ט ותצ"ט שהם צבאות דנצח הוד יסוד דכורא וצבאות דנצח הוד יסוד דנוקבא וכו' (שער מאמרי רשב"י).

<sup>3</sup> עי' יהל אור.

## זהר שמות

כחו ואז מחזירים אותו לנהרותיו (לנחיריו).

אחת לשבעים שנה עושים לו כך כדי שלא יקלקל מקומותיהם של הרקיעים ועמודיהם ועליהם הכל מודים ומברכים ואומרים בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו.

התנינים נכנסים (העליונים) למעלה עומדים אותם שמתברכים כמו שנאמר ויברך אותם אלהים אלו שולטים על כל שאר הדגים שכתוב ומלאו את המים בימים ועל דא כתיב (תהלים קד יד) מה רבו מעשיך יהוה כלם בחכמה עשית.

### תוספתא

אשכול הכופר דודי לי אשכול זו האם העליונה מה אשכול מתקשט בכמה עלים בכמה זמורות לישראל דאבלין ליה הכי אותו כך השכינה העליונה מתקשטת בכמה קשטים של שמונה כלים מכמה קרבנות מיני תכשיטים של כפרה לבניה והיא עומדת בהם לפני המלך ומיד וראייתה לזכור ברית עולם ונותנת להם (בקשותם) לנו את בקשותיה בברכות הללו שתקנו רבותינו בתפלה לבקש לפני המלך.

באותו זמן כל הדינים של השכינה התחתונה שהיא הוה"י אדנ"י מתהפכים לרחמים כדוגמא זה יהו"ה לקיים אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו יהו"ה אם יאדימו כתולע הוה"י כצמר יהיו יהו"ה בכל דינים זה (כל הדינים של זה) מתלבנים מהשכינה העליונה.

והיא השכינה הוה"י להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עץ החיים ופרשוה רבותינו שמתהפכת לפעמים רחמים לפעמים דין לפעמים אנשים ולפעמים נשים לפעמים דין כדוגמא זה הוה"י לפעמים רחמים כדוגמא זה יהו"ה שהרי הוא מצד של עץ החיים כל הדינים מתהפכים לרחמים ומצד של עץ הדעת טוב ורע כל הרחמים מתהפכים

<sup>1</sup> המלכות נקרא תמורה משום כי היא סוד (בראשית ג כד) להט החרב המתהפכת, כי היא מתהפכת מרחמי לדינא ומדינא לרחמי כפי קבלתה מלמעלה, וכולא בידה מסירין, וכמ"ש בפ' בשלח (דף נא ע"א), וכן בפ' אחרי מות (עד סע"א). והנה ממנה הוא כל התמורות, החיים והמות, העושר והעוני, השלום ומלחמה, וכן כולם, כי כל הו"ק חג"ת נה"י שהם שורש דריבוי נגד היפך כנ"ל הם כולם משתמשים בה, כי היא קודם לכל ואחרון לכל (כללים ח"א עא ע"ג).



## זהר שמות

לדין לדון בהם את אותם שעוברים על דברי התורה.

ועץ דא בעלמא דאתי דאיהו בינה כל שמהן דדינא מתהפכין בה (לדינא) רחמי ובגין דא אוקמוה רבנן לא כהעולם הזה העולם הבא ובגין דא בינה איהי להט החרב המתהפכת דמתהפכת מדינא לרחמי לצדיקים למיהב לון אנרא בעלמא דאתי מלכות להט החרב המתהפכת מרחמי לדינא למידן בה לרשיעיא

כח/א

תוספתא

בעלמא דין

אבל מעץ הדעת טוב ורע! דאיהו כנוונא דמטה זמנין דמהפכין הנשים לשדות אנשים לשדים ובגין דא (בראשית כט יב) ויגד יעקב לרחל? ובגין דא אוקמוה רבנן דלית ליה לבר נש לשמשא עם אתתיה עד דמספר עמה שמא נתחלפה לו בשידה<sup>3</sup> בגין דלהט בעץ הדעת טוב ורע מתהפכת מטוב לרע ואי תימא דמכשפי פרעה דכתיב ויעשו כן החרטומים בלטיהם<sup>4</sup> הו מהפכין אינון מטות

בעולם הזה.

אבל מעץ הדעת טוב ורע שהוא כדוגמת המטה לפעמים מתהפכים הנשים לשדות ואנשים לשדים ומשום זה ויגד יעקב לרחל ומשום זה פרשוה רבותינו שאין לו לאדם לשמש עם אשתו עד שיספר עמה שמא נתחלפה לו בשדה משום שלהט בעץ הדעת טוב ורע מתהפכת מטוב לרע ואם תאמר שהמכשפים של פרעה שכתוב ויעשו כן החרטומים בלטיהם היו מהפכים אותם

<sup>1</sup> היינו היפוך אחר, ופי' שלישי אל להט החרב המתהפכת, דהיינו להט מההוא חרב, שהחרב מדת המלכות, והלהט הוא הקלי' היוודת למטה, והמתהפכת לא אהדר אל החרב עצמו אלא אל הלהט מההוא חרב, והיינו רע מהטוב, שעץ הדעת טוב דא מטטרון ורע דא סמאל, וההוא רע מתהפך, פעמים נשים פעמים אנשים, מפני שהוא נקרא איש הפכפך. ויש מטה שהוא סוד מטטרון עצמו שנקרא עץ הדעת טו"ר שמשמש פעמים מט"ה דהיינו מט"ט ר"ן מ"ט פנים טהור, או סמאל דהיינו מ"ט פנים טמא, והיינו מטה כשהוא מ"ט פנים טהור היינו מ"ט ה' מ"ט טהור, אמנם לפעמים הוא עץ רע והיינו סמאל מ"ט פנים טמא, ומתהפך לנחש, והיינו פעמים אנשים שהם מצד פנים טהור, פעמים שדים דהיינו מצד פנים טמא. וכן פעמים נשים מצד הטוב, פעמים שדות מצד הרע. ואלו ההפכים הם (מצד) פעמים כשרים פעמים טמאים, וכל ההיפוכים האלה הם למטה באותם היאורים דאמרן פעמים שולט בהם החיוני הטמא פעמים אינו שולט בהם והם מתטהרים כדפי' (אור יקר).

<sup>2</sup> נתן לה סימנים שלא תחליפיה איבו בשידה (אור יקר).

<sup>3</sup> ע"י הדיבור והקול ירגיש בסימניה ותסתלק השדה, ועל דרך נסתר, ירצה כי צריך האדם לספר עם אשתו לקרבה בשעת תשמיש אל צד הטוב, אל עץ הדעת טוב ותהיה אשה, ולא תהיה מחשבתה מחשבת רעה ותהיה שדה, וע"י דברי קדושה יקרבה. וכן ויגד יעקב לרחל, שמסר לה סימנים להבדל ממעשה אביה ולקרבה אל התשובה ולהבדילה מע"ז, והיינו כדי שלא תתחלף לו בשדה וגלה לה סדר עבודת שמים והיא נקרבה לעבודת ה' כאלו גיירה. והשתא קשיא ליה היאך היא טובה ותתהפך לרעה ממטה לנחש שזה זר שהקדושים יתהפכו, לזה אמר כי סוד להט זה הוא כחות למטה שהם מעץ הדעת טו"ר דהיינו טוב מצד הימין, רע מצד השמאל, וכמו שהשרשים העליונים מתהפכין מרחמים לדין, כן הענפים שהם למטה להט והשתלשלות מעץ הדעת טו"ר והיינו להט בעץ הדעת טו"ר לא חרב שהחרב למעלה אלא להט מהחרב כדפי' מתהפכת מטוב לרע מקדוים לטואמה על הדרך שפי' (אור יקר).

<sup>4</sup> דהיינו להט שהם אחוזים בו שהיא להט החרב הנז', ולא בלהט סתם אלא למטה בלהטיהם אותם ענפי הלהט שהם נאחזים באותו הלהט (אור יקר).

## זהר שמות

המטות שלהם לנחשים ומצד של אלה ההתהפכות יכולים להתהפך (ע"כ תוספתא).

זהר

ואמרת אל אהרן קח את מטך מאי טעמא מטה אהרן ולא מטה משה אלא ההוא דמשה איהו קדישא יתיר דאתגליף בגנתא עלאה<sup>3</sup> בשמא קדישא ולא בעי קודשא בריך הוא לסאבא<sup>4</sup> ליה באינון חוטרין דחרשיא ולא עוד אלא לאכפייא לון לכל אינון דאתיין מסטרא דשמאלא בגין דאהרן אתא מימינא ושמאלא אתכפייא בימינא

רבי חייא שאיל לרבי יוסי הא גלי קמי קודשא בריך הוא דאינון חרשין יעבדון תנייניא מאי גבורתא איהו למעבד קמי פרעה תנייניא אמר ליה בגין דמתמן הוא שירותא לאלקאה ומשירותא דתנינא שארי שולטניה (נ"א לשולטניה ומשירותא דשולטניה שארי לאלקאה) כדין חדרו כולהו חרשי דהא ריש חכמתא דנחש דילהון הכי הוה מיד אתהדר ההוא תנינא דאהרן לאעא יבישא ובלע לון

ועל דא תוהו וידעו דשולטנא עלאה אית בארעא דאינון חשיבו דהא לתתא (נ"א לעילא) בר מנייהו לא אית שלטנא למעבד מידי כדין ויבלע מטה אהרן מטה אהרן<sup>5</sup> דייקא דאתהדר לאעא ובלע לון

ואמרת אל אהרן קח את מטך מה הטעם מטה אהרן ולא מטה משה אלא אותו של משה הוא יותר קדוש שנחקק בגן העליון בשם הקדוש ולא רצה הקדוש ברוך הוא לטמא אותו באותם מטות של המכשפים ולא עוד אלא לכפות אותם לכל אותם הבאים מצד השמאל משום שאהרן בא מימין והשמאל נכפה לימין.

רבי חייא שאל את רבי יוסי הרי גלוי לפני הקדוש ברוך הוא שאותם מכשפים יעשו תנינים מה גבורה הוא לעשות לפני פרעה תנינים אמר לו משום שמשם היא הראשית להלקות ומראשית התנין מתחיל שלטונו (לשלטונו ומתחילת שלטונו התחיל להלקות) אז שמחים כל המכשפים שהרי ראש החכמה של הנחש שלהם כך היתה מיד חזר אותו תנין של אהרן לעץ יבש ובלע אותם.

ועל זה תמהו וידעו ששלטון עליון יש בארץ שהם חשבו שזה למטה (למעלה) חוץ מהם אין שלטון לעשות דבר ואז ויבלע מטה אהרן דווקא מטה אהרן שחזר לעץ ובלע אותם.

<sup>1</sup> דלאו אינו מטות דעץ הדעת טוב אלא דעץ הרע, לנחשים דהיינו החצונים המהפכין עצמן כדין (אור יקר).

<sup>2</sup> שפי' לעיל, שהוא השורש להם להט החרב המתהפכת, וכן עץ הדעת, פעמים טוב טהור ברחמים, פעמים טמא בסוד הדין, והחצונים הנאחזים בו, מאותו הצד בחוץ יכלו החרטומים להפך להטיהם אל ההיפוכין האלו (אור יקר). או אפשר מצד הפוכין אלו אל החצונים יכולין להפך המטה ממש עץ נחש כדין שהנשמות משועבדות אף אל החצוני (אור יקר).

<sup>3</sup> הענין שמטה אהרן היה עץ בעלמא שלקח כדרך בני אדם שנוטלים מקל להשען. אמנם מטה משה הוא בריה בפני עצמה שנברא, וכמו שבריאת העולם היה בסוד שם מ"ב שהוא חתום ומפורש בתחילת מעשה בראשית, כן המטה היה חקוק בסוד שם מ"ב, ולכך כמו שבעולם בכלל נחקק שם מ"ב, כן במטה עצמו היה חקוק שם מ"ב, להראות שבו נשרשו סוד ל"ב נתיבות חכמה ועשר מאמרות שבהם נברא, כדי שיוכל לשנות מכח השם שבו כל הכחות וכל הטבעים, שהרי בו כלל המציאות כולו, ומטעם זה אמר "דאתגליף בגנתא עילאה" והענין שהוא למעלה מכל עולם היצירה, כי ג"ע עליון הוא סוד כסא הכבוד, כדי שיהיה שליט על כל מעשה בראשית למעלה בסוד כסא, ויהיו אפילו המלאכים בסוד עולם היצירה משועבדים תחת ממשלתו, ולכך היה מכריח שר המים שר האש שר העפר שר הים כולם משועבדים תחתיו (אור יקר). היא דור המדבר ששני המטות הם בב' צדדי דור המדבר והם מיסוד דאבא, וז"ש בשמא קדישא שהוא אבא (מ"מ).

<sup>4</sup> שבלע אותם ונכללו בו ואם היה במטה משה גם למעלה היו נכללים במטה (רח"ו). פי' תנין הוא אריך דקלי' והוא ראש לקלי' ומשם יונק פרעה ולכך רצה הקב"ה להלקותו תחלה על ידי מטה אהרן שיבלענו (מ"מ).

<sup>5</sup> שבלעם בשעה שהיה מטה (רח"ו).

## זהר שמות

ועל דא עבד אהרן תרין אתין חד לעילא וחד לתתא חד לעילא תנינא עלאה דשלטא על אינון דלהון חד לתתא דשליט אעא על תנינא דילהון ופרעה חכים הוה מכל חרשוי ואסתכל דשלטנא עלאה שליט על ארעא שליט לעילא שליט לתתא

אמר רבי יוסי אי תימא חרשיא כל מה דעבדין לאו איהו אלא בחיזו דעינא דחכי אתחזי ולא יתיר קא משמע לן ויהיו דייקא דכתיב ויהיו לתנינים ואמר רבי יוסי אפילו אינון תנינא דילהון אהדרו למהוי אעין ואעא דאהרן בלע לון

כתיב (יחזקאל כט ג) הנני עליך פרעה מלך מצרים התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו מתמן שרותא לתתא בשולטנא דילהון אבל חכמתא דילהון לתתא מכלהו דרגין איהו<sup>2</sup> (אינון)<sup>3</sup>

תא חזי חכמתא דילהון בדרגין תתאין לאכפייין<sup>4</sup> לון לאלין דרגין בדרגין עלאין רישי שולטנותהון ועקרא דילהון לתתא מההוא תנינא ומשתלשלן בתנינא דהא מתמן נטיל חילא דרגא עלאה דילהון משמע דכתיב (שמות יא ה) אשר אחר הרחים<sup>5</sup>

רבי חייא הוה יתיב יומא חדא אבבא דתרעא דאושא חמא ליה לרבי אלעזר חד קטפירא<sup>7</sup> טאסא גביה אמר ליה לרבי אלעזר משמע דאפילו באורחך כלא תאיבין למהך אבתרך אהדר רישא וחמא ליה אמר ודאי שליחותא אית גביה דהא קודשא בריך הוא בכללא עביד שליחותיה וכמה שליחין אית ליה לקודשא בריך הוא דלא תימא מלין דאית בהו רוחא בלחודיהו אלא אפילו אינון

ולכן עשה אהרן שני אותות אחד למעלה ואחד למטה אחד למעלה תנין עליון ששולט על אותם שלהם אחד למטה ששולט העץ על התנין שלהם ופרעה היה חכם מכל מכשפיו והסתכל ששלטון העליון שולט על הארץ שולט למעלה ושולט למטה.

אמר רבי יוסי אם תאמר כל מה שעושים המכשפים אינו אלא במראית העין שכך נראה ולא יותר בא להשמיענו ויהיו דווקא שכתוב ויהיו לתנינים ואמר רבי יוסי אפילו אותם תנינים שלהם חזרו להיות עצים ועץ אהרן בלע אותם.

כתוב הנני עליך פרעה מלך מצרים התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו משם ראשית למטה בשלטון שלהם אבל חכמתם למטה מכל הדרגות הוא (הם).

בא וראה חכמתם בדרגות תחתונות לכפותם לאותן דרגות בדרגות עליונות ראשי שלטונם ועיקר שלהם למטה מאותו תנין ומשתלשלים בתנין שהרי משם נוטל חיל דרגה עליונה שלהם משמע שכתוב אשר אחר הרחים.

רבי חייא היה יושב יום אחד על שער דלת של אושא ראה את רבי אלעזר<sup>6</sup> קטפירא אחד טס אליו אמר לו לרבי אלעזר משמע שאפילו בדרכך הכל משתוקקים ללכת אחרך החזיר ראשו וראה אותו אמר ודאי יש אצלו שליחות שהרי הקדוש ברוך הוא עשה שליחות וכמה שלוחים יש לקדוש ברוך הוא שלא תאמר דברים שיש בהם רוח בלבד אלא אפילו אותם דברים שאין בהם רוח.

<sup>1</sup> היינו הנחש יסוד דקטנות (רח"ו).

<sup>2</sup> נמחק במ"מ וגורס לכה מוסגל.

<sup>3</sup> פי' שחכמת מצרים היא הקלי' התחתונה אשר תחת הקלי', אבל כופן הקלי' התחתונות בכח הקלי' העליונות כדי לעשות רצונם. וז"ש חכמתא דלהון בדרגין תתאין ואכפייין לון, ומשתלשלין בתנינייא ר"ל אע"פ שהם למטה עכ"ז הם עולים ומשתלשלים עד א"א דקלי' שהוא התנין שמשם יונק שר שלהם (מ"מ).

<sup>4</sup> ולאכפייין (דכך למת).

<sup>5</sup> הם ד' מחנות שכנה (רח"ו).

<sup>6</sup>

<sup>7</sup> עוף אחד היה משוטט ומעופף אחריו, והחזיר ראשו לאחוריו וראהו, אמר ודאי שליחותא אית גביה, ר"ל שהוא בשליחות. ונקרא עוף זה קטפירא, כי יש בו גוונים נאים, הרש"ב, והרמ"ק פי' מין בריה קטנה שקורין אותה מבשרת (רמ"ז).

## זהר שמות

מלין דלית בהו רוחא

פתח ואמר כי אבן מקיר תזעק וכפיס מעץ יעננה כמה יש לאדם להזהר מחטאיו שלא יחטא לפני הקדוש ברוך הוא ואם יאמר מי יעיד בו הרי אבני ביתו ועצים של ביתו יעידו בו ולפעמים הקדוש ברוך הוא עושה בהם שליחות בא וראה מטה אהרן שהוא עץ יבש הקדוש ברוך הוא עשה בו את ראשית הנסים ושתי שליחות נעשו בו אחד שהוא עץ יבש ובלע את אותם התנינים שלהם ואחד שהרי לשעה אחת חזר ברוח ונעשה בריה.

אמר רבי אלעזר תפח

כח/ב

רוחיהון דאינון דאמריין דלא זמין קודשא בריך הוא לאחייא מתייא והיך יתעביד מנייהו בריה חדתא<sup>4</sup> ייתון ויהמון אינון מפשאין הייביא רחיקין מאורייתא רחיקין מניה בידיה דאהרן הוה חוטרא אעא יבישא וקודשא בריך הוא לפום שעתא אהדר ליה בריה משניא ברוחא וגופא אינון גופין<sup>5</sup> דהו בהו רוחין<sup>6</sup> ונשמתיין קדישין ונטרו פקודי אורייתא ואשתדלו באורייתא יממא ולילי וקודשא בריך הוא טמיר לון בעפרא<sup>7</sup> לבתר בזמנא דיחדי עלמא על אחת כמה וכמה דיעבד להו בריה חדתא

אמר רבי חייא ולא עוד אלא דההוא גופא דהוה יקום<sup>8</sup> משמע דכתיב (ישעיה כו יט) יחיו

פתח ואמר כי אבן מקיר תזעק וכפיס מעץ יעננה כמה יש לאדם להזהר מחטאיו שלא יחטא לפני הקדוש ברוך הוא ואם יאמר מי יעיד בו הרי אבני ביתו ועצים של ביתו יעידו בו ולפעמים הקדוש ברוך הוא עושה בהם שליחות בא וראה מטה אהרן שהוא עץ יבש הקדוש ברוך הוא עשה בו את ראשית הנסים ושתי שליחות נעשו בו אחד שהוא עץ יבש ובלע את אותם התנינים שלהם ואחד שהרי לשעה אחת חזר ברוח ונעשה בריה.

אמר רבי אלעזר תפח

רוחם של אותם שאומרים שלא עתיד הקדוש ברוך הוא להחיות מתים ואיך יעשה מהם בריה חדשה יבאו ויראו אותם הטפשים את הרשעים הרחוקים מן התורה רחוקים ממנו ביד אהרן היה מטה עץ יבש והקדוש ברוך הוא לפי שעה החזיר<sup>2</sup> אותו<sup>3</sup> לבריה משנה ברוח וגוף אותם גופים שהיו בהם רוחות ונשמות קדושות ושמרו את מצוות התורה והשתדלו בתורה יומם ולילה והקדוש ברוך הוא טמן אותם בעפר אחר כך בזמן שישמח את העולם על אחת כמה וכמה שיעשה אותם בריה חדשה.

אמר רבי חייא ולא עוד אלא שאותו גוף שהיה יקום משמע שכתוב יחיו

<sup>1</sup> פ' והשני הוא שאחר שנעשה מטה בלע את המטותם (מ"מ).

<sup>2</sup>

<sup>3</sup>

<sup>4</sup> הם ב' ענינים: א', להחיותם. ב', לחדשם. ושניהם במטה אהרן. הא' שהחיינו, הב' שחדשו ממטה לנפש והיה מת אפילו מחיותו שהוא עץ בלחות הנפש הצומחת והנה נשתנה בשתים במהות הנפש מצומח לבעל חי ומעץ לנחש בגוף (אור יקר).

<sup>5</sup> שכבר היו גופין ולא עצים וכיוצא במטה (אור יקר).

<sup>6</sup> ולא כמטה שבעולם לא היה בו רוח והם עשו עצמם בעולם החומרי כעולם החדש במה ששמרו המצות הרוחניות ועסקו בתורה הרוחנית שעיקרם מעולם החדש (אור יקר).

<sup>7</sup> שהם במאסר בשמירה בקבורותם כאומרו בפתחי את קבורתיכם (אור יקר).

<sup>8</sup> כדי שיכיר עצמו שהוא הוא פלוני הקודם, ואח"כ ישתנה אל בריה חדשה, כדי שיכיר וידע בעצמו באמתות ויכרוהו חבריו וכירם, ואח"כ יתחדשו וזה יותר חסד ודאי. וא"ת וכיצד יהיה זה שהרי נתרקב, בשלמא לאותם יום או יומים אפשר להחיותו שתהיה הוא עצמו, אמנם שנתרקבו אפילו עצמותיו היאך אפשר ענין זה, לזה אמר כי העצם ההוא הוא שאור שבו יבנה שאר הגוף, וכמו שמי שנאכל קצת מבשרו יחיה ויגדל בשרו מיסוד שאר הבשר החי, כן יהיה אל המתים, אותו העצם שהוא שאור שממנו יחידה ויתפשט כל שאר הגוף, איש איש לפי עניינו מי שחסרים כל עצמותיו שנתרקבו [יהיו] יחיו כל עצמותיו, מי שיש לו רובע עצמות שאר העצמות ומי שיש לו עצמות בישות שאר בשר ועור וכל המצטרך עד שיתכלל כל הגוף ויבנה מהעצם ההוא, אפילו שנאכל במעי

## זהר שמות

מתוך ולא כתוב יברא משמע דבריו אינן אבל יחיו דהא גרמא חד ישתאר מן גופא<sup>1</sup> תחות ארעא וההוא לא אתרקיב ולא אתבלי בעפרא לעלמין ובההוא זמנא קודשא בריך הוא ירכך ליה ויעביד ליה כחמירא בעיסה ויסתלק ויתפשט לארבע זויין ומניה ישתכלל גופא וכל שייפוי וקודשא בריך הוא יהיב ביה רוחא לבתר אמר ליה רבי אלעזר הכי הוא ותא חזי ההוא גרמא במה אתרכך בטל דכתיב כי טל אורות טלך וגו'

ויאמר יהוה אל משה אמור אל אהרן קח (את) מטך ונטה ירך על מימי מצרים על נהרותם על יאוריהם ועל אגמיהם ועל כל מקוה מימיהם ויהיו דם וגו' אמר רבי יהודה האי קרא אית לאסתכלא ביה והיך יכיל למהך לכל הני אתרי (ולא עוד אלא) ותו דהא כתיב וימלא שבעת ימים אחרי הכות יהוה את היאור את היאור כתיב ואת אמרת על מימי מצרים על נהרותם על יאוריהם ועל אגמיהם

אלא מימי מצרים נילוס הוה ומתמן אתמליין כל אינון שאר אגמין ויאורין ומבועין וכל מימין דילהון ועל דא אהרן לא נטה למחאה אלא לנילוס בלחודי ותא חזי דהכי הוא דכתיב ולא יכלו מצרים לשתות מים מן היאור<sup>2</sup>

מתוך ולא כתוב יברא משמע שהם בריות אבל יחיו שהרי עצם אחת נשארת מן הגוף תחת האדמה והיא לא נרקבת ולא תבלה בעפר לעולמים ובאותו זמן הקדוש ברוך הוא ירכך אותו ויעשה אותו כמו שאור שבעסה ותעלה ותתפשט לארבע צדדים וממנה ישתכלל הגוף וכל איבריו והקדוש ברוך הוא יתן בו רוח אחר כך אמר לו רבי אלעזר כך הוא ובא וראה אותה עצם במה התרככה בטל שכתוב "כי טל אורות טלך וגו'".

ויאמר ה' אל משה אמר אל אהרן קח מטך ונטה ירך על מימי מצרים על נהרותם על יאוריהם ועל אגמיהם ועל כל מקוה מימיהם ויהיו דם וגו' אמר רבי יהודה יש להסתכל בפסוק הזה ואיך יכול ללכת לכל המקומות הללו (ולא עוד אלא) ועוד שהרי כתוב וימלא שבעת ימים אחרי הכות ה' את היאור כתוב את היאור ואתה אמרת על מימי מצרים על נהרותם על יאוריהם ועל אגמיהם.

אלא מימי מצרים היה הנילוס ומשם מתמלאים כל אותם שאר אגמים ויאורים ומעיינות וכל מימיהם ועל זה אהרן לא נטה להכות רק את הנילוס לבדו ובא וראה שככה זה שכתוב ולא יכלו מצרים לשתות מים מן היאור.

---

הדגים אין אותו עצם מתעכל והוא בשמירה במצולות הים, בטל עליון שעתי דהקב"ה להחיות את המתים וכו' (אור יקר).

<sup>1</sup> האורות העליונים הם לאורות התחתונים בבחי' האב על הבנים אשר חשקו תמיד להשפיע בהם, כמבואר אצלינו בכבוד אב ואם כי ניצוץ א' מהאב נמשך אל הבן ואינו זז ממנו לעולם (ע"ח שער עקודים פרק ו). הנה אותו הניצוץ הנה הוא בא בהטיפה הזרעית דאבא וכו"ל שער טנת"א (ריש פרק ה) וממנו הוא ההבלי דגרמי שהוא תמצית החיות הנשאר בתוך העצמות בקבר, ובפרט בעצם לוז שהוא קיים לעולם וממנו הוא התחייה אשר בתח"מ, כמ"ש במדרש הנעלם פ' תולדות (קלז ע"א) ובפ' וארא (כח ע"ב) ובכ"מ. וכן ע"י אותו הניצוץ הנה מקבל האדם כל שפע קיומו וחיותו וכל מה שניתן לו מלמעלה וכל מה שנגזר עליו, וכמו שכתבנו שם בשער טנת"א פ"ה אות מ"ו, וע' לעיל פ"ה אות ז"ז. וזהו ענין מצות כיבוד או"א כמ"ש בשער הנסירה (פרק ב) וע' שער המצות (פרשת יתרו). ואמרו קידושין (לא ע"ב) מכבדו בחייו ומכבדו במותו, כי כל שפעו תמיד הוא לעולם ע"י שורשו שבנשמת אביו ואמו, וע' במ"ן ומ"ד (דרוש ח'). וזהו ג"כ מ"ש סנהדרין (קד ע"א) ברא מזכא אבא כי הם קשורים תמיד זב"ז לעולם, וכל מה שנמשך להבן וכל כוחו הוא הכל לפי תכונת אותו הניצוץ שהוא שורשו, ולכן מחויב לכבדו תמיד, וכן הוא מזכה לאו"א כי כל מה שעושה הוא בסיבתם (ביאורים ח"ב לו ע"ג).

<sup>2</sup> ושאר מים היה להם לא ודאי ומאי מן היאור, אלא מפני שכל מימיהן מימי היאור הם, שאפילו בורות אינם נובעים אלא משם ולזה בנטיית יד על היאור הוכו כל המים והא אתא קרא לאשמעינן באומרו על נהרותם וכו' (אור יקר).

## זהר שמות

אמר רבי אבא בא וראה מים תחתונים נפרדים לכמה צדדים (ומים עליונים על אחת כמה וכמה וגו') (עליונים שהרי) ומים עליונים מתכנסים לבית כינוס המים שכתוב ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד וכתוב ולמקוה המים קרא ימים הפסוק הזה פרשוהו ובא וראה אותו רקיע שיש בו שמש ולבנה כוכבים ומזלות זהו בית כינוס למים הרבים שהוא נוטל כל המים ומשקה את הארץ שהוא עולם תחתון כיון שנוטל את המים מפזר אותם ומחלק אותם לכל צד ומשם הוא משקה את כלם.

ובזמן שדין שורה העולם התחתון לא יונק מאותו רקיע ויונק מצד השמאל ואז נקרא חרב לה' מלאה דם אוי לאותם שיונקים ממנה אז ומשקים ממנה שבאותו זמן הים יונק משני צדדים והיה מתחלק לשני חלקים לבן ואדום ואז שופך ליאור את החלק של מצרים ומלקה למעלה ומלקה למטה ולכן ישראל שותים מים והמצרים דם.

ובזמן דדינא שריא עלמא תתאה לא ינקא מן ההוא רקיעא<sup>14</sup> וינקא מסטר שמאלא וכדין אקרי (ישעיה לד ו) חרב ליהויה מלאה דם ווי לאינון דינקין כדין מינה ואתשקיין מינה דבההוא זמנא ימא ינקא מתרין סטריין והוא אתפלג לתרין חולקין חוור וסומק וכדין שדי ליאורא חולקא דמצרים ואלקי לעילא ואלקי לתתא ועל דא שתאן ישראל מיא ומצראי דמא

אי תימא בנין גיעולא הוה ולא יתיר תא חזי שתאן דמא ועאל למעייהו ואסתלק ובקע עד דהוו מזבנין לון ישראל מיא בממונא וכדין שתאן מיא בניני כך שירותא לאלקאה לון

אם תאמר שזה היה משום הגיעול ולא יותר בא וראה שותים את הדם ונכנס למעיהם ומתעלה ובוקע עד שהיו ישראל מוכרים להם מים בממון ואז

<sup>1</sup> מ"ן (מ"מ).

<sup>2</sup> המוסגר נמחק דרך אמת.

<sup>3</sup> המוסגר נמחק דרך אמת.

<sup>4</sup> ר"ל מ"ד (מ"מ).

<sup>5</sup> יסוד דדכורא (רח"ו).

<sup>6</sup> פי' יקוו החסדים מתחת הת"ת אל מקום אחד שהוא היסוד ולמקוה המים הוא היסוד כמ"ש בפ' בראשית (מ"מ).

<sup>7</sup> יסוד דדכורא (רח"ו).

<sup>8</sup> ת"ת ומלכות נכללים בו מפני שהוא מכללות שניהם, יוסף נכלל מיעקב ורחל, וכן בו נכלל שם יאהדונה"י (אור יקר).

<sup>9</sup> ז' ספירות ממטה למעלה, דהיינו ממלכות עד החסד (אור יקר).

<sup>10</sup> ו"ק שהם ו' ממטה למעלה, וששה ממעלה למטה, הם ו"ב מזלות, והם מזלות שנוזלים השפע י"ב מעינות מים אל המלכות ע"י היסוד, והכוכבים שבעה ענין שפיטתם הוא כפי זווגם והענין כי המלכות בת שבע ממטה למעלה ונקשרת ב"ב אלו כפי מה שיהיה כל ככב וככב נקשר באיזה גבול מ"ב גבולי' דהיינו ו"ב הויות וכו' (אור יקר). פי' שהארות הז"א בתוכו וגם הארות המלכות הם בו ומשם מקבלתם וחסדים וגבורות שהם כוכבייא ומזלי מתקצים בתוך היסוד (מ"מ).

<sup>11</sup> לא מופיע בדרך אמת.

<sup>12</sup> לנטלך (דרך אמת).

<sup>13</sup> כנזכר בפ' בראשית הוד מלכא פליג לון (רח"ו).

<sup>14</sup> צנור הימיני (רח"ו).

## זהר שמות

שותים מים ומשום כך ראשית הלקאתם היתה דם.<sup>1</sup>

רבי יצחק פתח פסוק זה "ארוממך אלהי המלך ואברכה שמך לעולם ועד בא וראה דוד כנגד דרגתו אומר שכתוב אלהי שלי משום שרצה להעלות שבחו ולהכניס אותו לאור עליון להתערב זה בזה להיות הכל אחד משום כך ארוממך אלהי המלך וגו'.

ששנינו כל ימות דוד השתדל לתקן את הכסא ולהאיר פניה כדי שתגן עליו ויאר תמיד האור התחתון

כמ"א

באור העליון להיות הכל אחד וכשבא שלימה מצא העולם שלם והלבנה התמלאה ולא צריך לטרוח עליה להאירה.

בא וראה בשעה שרצה הקדוש ברוך הוא לקחת נקמות מעמים עובדי עבודה זרה התעורר השמאל והתמלאה הלבנה מאותו הצד דם ואז נבעו מעיינות ונחלים של מטה כל אותם של צד שמאל בדם ולכן הדין שלהם דם.

בא וראה כשהדם הזה מתעורר (כשהדין מתעורר על העולם בגלל אותו דם של ההרוגים הקדוש ברוך הוא מתעורר) על העם אותו דם של ההרוגים הוא שיתעורר עליהם עם אחר והורג אותם אבל (כעת) במצרים לא רצה הקדוש ברוך הוא להביא עליהם עם אחר לעורר עליהם דם משום שישראל היו ביניהם ולא יצטערו משום שדרים בארצם אבל הקדוש ברוך הוא הכה אותם בדם בנהרות שלהם שלא

<sup>1</sup> פי' מפני הדינין שנתנה המלכות ביאור מצרים ומשם היה הדם (מ"מ).

<sup>2</sup> מלכות (רח"ו).

<sup>3</sup> פי' למלכות ומ"ש לנהורא עילאה, פי' לחברה עם ז"א (מ"מ).

<sup>4</sup> מלכות (רח"ו).

<sup>5</sup> מלכות בת"ת ולא אמר מנהורא אלא בנהורא דהיינו שתסתלק למעלה (אור יקר).

<sup>6</sup> ת"ת ומלכות והם בחי' אל היחוד (אור יקר).

<sup>7</sup> על העולמות מתוקנים והמלכות שהיא לבנה במילואה (אור יקר).

<sup>8</sup> אלא בנין הבית אבל מדת המלכות כבר היתה מתוקנת מצד מה שתקן אביו תקנו הקודמים (אור יקר).

<sup>9</sup> תימא דהא לעיל קאמר באומות העולם מתנקם בהם בימינא וי"ל דהיינו ימינך ה' נאדרי בכח, ירצה השמאל כלול בימין וימין עיקר אמנם הדין מן השמאל וכן פי' בפרשת בשלח בפסוק ימינך דהיינו בכח עם השמאל כלול (אור יקר).

<sup>10</sup> הם בחי' יניקת השמאליים קדושים ובלתי קדושים (אור יקר).

## זהר שמות

היו יכולים לשתות.

ומשום שהשלטון שלהם שולט באותו נהר צוה הקדוש ברוך הוא לשליט שלהם בראשונה כדי שתלקה אלילים ויראתם בראשונה משום שהנילוס היה אחד מאליליהם ומיראותיהם וכן שאר האלילים והיראות שלהם נבעו דם זהו שכתוב והיה דם בכל ארץ מצרים ובעצים ובאבנים.<sup>2</sup>

רבי חייא קם לילה אחד לעסוק בתורה והיה עמו רבי יוסי הקטן שהיה ילד פתח רבי חייא ואמר "לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך כי כבר רצה האלהים את מעשיך" מה ראה שלמה המלך שאמר פסוק זה.

אלא שלימה כל דבריו היו בחכמה וזה שאמר לך אכול בשמחה לחמך בשעה שאדם הולך בדרכי הקדוש ברוך הוא הקדוש ברוך הוא מקרב אותו אליו ונותן לו שלווה ומנוחה ואז הלחם והיין שאוכל ושותה בשמחת הלב בגלל שהקדוש ברוך הוא מרוצה במעשיו.

אמר לו אותו ילד אם כך הרי אמרת שכל דברי שלימה היו בחכמה איפה כאן החכמה אמר לו בני בשל את בשולך ותראה את הפסוק הזה אמר לו בטרם בשלתי ידעתי אמר לו מנין לך.

אמר לו קול אחד שמעתי מאבי שהיה אומר בפסוק הזה ששלמה מזהיר את האדם לעטר את כנסת ישראל בשמחה שהוא צד ימין והוא רצון והוא לחם

<sup>1</sup> כמו שהדם הוא פוקד תחלה על צבא המרום במרום כן בתורת הדם פקד תחלה שולטנותא דלהון (אור יקר).

<sup>2</sup> בפסילי עץ ואבן חלק המים שבהם שהם מורכבים מד' יסודות היה דם והיה שותת (אור יקר), ואלהיהם הם עץ ואבן וממילא היו נובעים דם (רח"ו).

<sup>3</sup> ת"ת (אור יקר).

<sup>4</sup> ע"י השכינה שהיא בחברתו המתייחדת במעשיו (אור יקר).

<sup>5</sup> דהיינו יסוד מדת השלום מתייחדת עם השכינה נעשת שלווה ונייחא לתחתונים וזה בסוד הפי' שפי' ר' יוסי אלא שהוא הבליעו והסתימו כדמסיק (אור יקר).

<sup>6</sup> מלכות ובינה שתיהן מתייחדות (אור יקר).

<sup>7</sup> מפני קשרם למעלה בבינה (אור יקר).

<sup>8</sup> ת"ת (אור יקר).

<sup>9</sup> אתרעי במלכות מטעם עובדוי שע"י מצוותיו ייחדה (אור יקר).

<sup>10</sup> כלומר עד שתגדל ותלמד דרך הסוד (אור יקר).

<sup>11</sup> תימא דשמחה לעולם היא בשמאל, והכי קיימא לן בכל דוכתא שמחה בשר ויין והיא מצד הבינה, וי"ל שעם היותה שמאלית עכ"ז היא ימינית מן היין והכל בסוד הבינה, זה צד ימין שבה וזה



## זהר שמות

ולבתר דיתעטר בהמרא דאיהו שמאלא בנין  
דישתכח במהימנותא דכלא הדוותא  
שלימתא בימינא ושמאלא<sup>1</sup> וכד תהוי בין  
תרווייהו כדין כל ברכאן שראן בעלמא וכל  
דא כד אתרעי קודשא בריך הוא בעובדיהון  
דבני נשא הדא הוא דכתיב כי כבר רצה  
האלהים<sup>2</sup> את מעשיך<sup>3</sup> אתא רבי חייא ונשקיה  
אמר חיין ברי האי מלה שבקנא בנינך<sup>4</sup>  
והשתא ידענא דקודשא בריך הוא בעי  
לאעטרא לך באורייתא

תו פתח רבי חייא ואמר אמור אל אהרן קח  
מטך ונטה ירך על מימי מצרים מאי טעמא  
אהרן ולא משה אלא אמר קודשא בריך הוא  
אהרן מיין קיימין בדוכתיה<sup>5</sup> ושמאלא בעי  
לנגדא מיין מתמן אהרן דאתי מההוא סטרא  
יתער ליה וכד שמאלא נקיט לון<sup>6</sup> אינון  
יתהדרון דמא

תא חזי תתאה דכל דרגין<sup>7</sup> מהא בקדמיתא  
אמר רבי שמעון מתתאה שרא קודשא בריך  
הוא וידא דיליה<sup>8</sup> מהא בכל אצבעא ואצבעא<sup>9</sup>  
וכד מטא לדרגא עלאה דכל דרגין<sup>10</sup> עבד  
איהו דיליה ועבר בארעא דמצרים וקטל כלא  
ובגיני כך קטל כל בוכרין בארעא דמצרים  
בגין דאיהו דרגא עלאה ובוכרא דכלא

שיתעטר בשמחה ואחר כך שיתעטר ביין  
שהוא שמאל כדי שתמצא באמונה של  
הכל שמחה שלימה בימין ושמאל  
וכאשר תהיה בין שניהם אז כל הברכות  
שורות בעולם וכל זה כשמתרצה הקדוש  
ברוך הוא במעשי בני אדם זהו שכתוב  
כי כבר רצה האלהים את מעשיך בא רבי  
חייא ונשקו אמר חיין בני דבר זה  
השארתי בשבילך ועכשיו ידעתי שרוצה  
הקדוש ברוך הוא לעטר אותך בתורה.

עוד פתח רבי חייא ואמר אמור אל  
אהרן קח מטך ונטה ירך על מימי מצרים  
מה הטעם אהרן ולא משה אלא אמר  
הקדוש ברוך הוא אהרן המים עומדים  
במקומו והשמאל רוצה להמשיך מים  
משם אהרן שבא מאותו צד יעורר אותו  
וכששמאל לוקח אותם הם חוזרים  
להיות דם.

בא וראה התחתון שבכל הדרגות הוא  
הכה בתחלה אמר רבי שמעון מהתחתון  
מתחיל הקדוש ברוך הוא וידו מכה בכל  
אצבע ואצבע וכשמגיע לדרגה העליונה  
שבכל הדרגות הוא עושה את שלו  
ועובר בארץ מצרים והורג את הכל  
ובגלל זה הרג את כל הבכורות בארץ  
מצרים משום שהיא הדרגה העליונה  
ובכורת הכל.

---

צד שמאל שבה, ואומר אכל ושתה אל הדרך הזה יצרה, שהיא תשפיע לך בענין שתאכל שפע  
המלכות מצד ימין הבינה לחם בשמחה והשפע משמאל הבינה יין בלב טוב (אור יקר).

<sup>1</sup> ואע"ג דכתיב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני כבר יישב הרב דהכל אמת והא והא איתא  
(רח"ו), וישוה הרב הוא בליקוטים שאמר אע"ג דכתיב שמאלו וכו' עכ"ז צריך התעוררות הימין  
בתחילה (מ"מ).

<sup>2</sup> אפשר דהיינו אימ' הקושרת או רצה המלכות שהיא נקשרת (אור יקר).

<sup>3</sup> למעלה, שהיא בוקדת המעשים קודם שתעלה ואם הם רצויים מקבלם ואם לאו אינה מתייחדת  
ומה שאמר "כי כבר רצה" והיא מעצמה תתקשר בת"ת כיון שהיא בין ימין ושמאל תו לא צריכת  
(אור יקר).

<sup>4</sup> פי' סוד זה הייתי רוצה לאומרו ובשבילך שאתה קטן לא אמרתי אותו (מ"מ).

<sup>5</sup> ימין חסד בעל המים, ושמאל שהם החצונים רוצים מים, יאמר אהרן איני משקה אותם אלא דם  
ודין מצד שמאל שבימין, ולא שיהיו דם בכל המציאויות שהרי לישראל הם מים (אור יקר).

<sup>6</sup> שהם החצונים מצא מין את מינו ונעור שם יהפך לדם ויהיה דין, ולא יתקן צד הדין אלא לישראל  
(אור יקר).

<sup>7</sup> מעשר כחות הוכה הכח האחרון בכח המדה האחרונה (אור יקר). פי' כתב הרב כי מכת הדם היתה  
בכתר דמלכות דס"א וצפרדע במוחין דמלכות וכנים בקרקפתא של מלכות הרשעה מקום השער  
שבראשה ובעטרת יסוד דסמאל בעלה והמכות האחרות כולם לסמאל וז"ש תתאה דכל דרגין  
אתמחי בקדמיתא שהיא לילית ואח"כ סמאל (מ"מ).

<sup>8</sup> פי' מלכות דאצילות הנק' יד ה' (מ"מ).

<sup>9</sup> פי' עשר ספירותיה בכל מכה היתה ספירה אחת מספירותיה מכה לסט"א (מ"מ).

<sup>10</sup> כתור הוא בכור, והכה המעלה העשירית לקלי' והבכורות במצרים (אור יקר). הם ג"ר דקלי' כמ"ש  
הרב במכת בכורות בכ"ר ר"ת בינה כתר ראשית חכמה דקלי' (מ"מ).

## זהר שמות

ותא חזי פרעה הוה שולטניה במיא (נ"א בקדמיתא ומתתאה שרא קודשא בריך הוא וכד מטא לדרגא עלאה דלהון דאיהו בוכרא דכל דרגין דלהון קטל כל בוכרא בארעא דמצרים בגין ההוא דרגא עלאה ובוכרא דכולא ותא חזי פרעה הוה בוכרא ושולטניה במיא) דכתיב (יחזקאל כט ג) התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו בגין כך אתהפך נהריה בדמא בקדמיתא לבתר צפרדעים דמשמטי לון בקלין מסירין מקרקרין בגו מעייהו (נ"א מקרקרין בגו יאורא) ונפקי מגו יאורא וסלקי ביבשתא וראמין קלין בכל סטרין עד דאינון נפלין כמתין בגו ביתא

ורזא דמלה כל אינון עשר אתין דעבד קודשא בריך הוא כלהו הוו מגו ידא תקיפא וההוא ידא אתתקף על אינון דרגין

כמ/ב

כולהו שלטנותא דלהון בגין לבלבלא דעתייהו ולא הוו ידעי למעבד מידי תא חזי כל אינון דרגין דלהון כיון דנפקי למעבד מידי דאתחזי לבללא לא יכלין (לבתר) למעבד מידי אימתי כד (נ"א בגין ההוא) ידא תקיפא (ס"א שריא) דשריא עליהו (דכתיב) ושרץ היאור צפרדעים ועלו ובאו בביתך

רבי שמעון פתח ואמר (ירמיה לא טו) קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה וגו' תא חזי האי קרא אוקמוה בכמה אתרי והאי קרא קשיא רחל מבכה על בניה בנהא דרחל יוסף ובנימין הוו ולא יתיר ולא (כלהו) שית שבטין הוו דילה אמאי בכת רחל ולא לאה

אלא הכי אמרו כתיב (בראשית כט יז) ועיני לאה רכות אמאי רכות בגין דכל<sup>3</sup> יומא נפקת לפרשת ארחין ושאלת על עשו והוו אמרין לה עוברי דההוא רשע ודהילת למנפל בגו עדביה והות בכת כל יומא עד דאתרככו

ובא וראה פרעה היה שלטונו במים (בראשונה ומהתחנתונה התחיל הקדוש ברוך הוא וכאשר הגיע לדרגת העליונה שהיא הבכורה שבכל הדרגות שלהם הרג כל בכור בארץ מצרים משום אותו מדרגה עליונה והבכורה של הכל ובא וראה פרעה היה בכור ושלטונו במים) שכתוב התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו משום כך התהפך נהרו לדם בתחילה אחר כך הצפרדעים שהיו<sup>1</sup> נוגפים בהם בקולות<sup>2</sup> רועדים ומקרקרים בתוך מעיהם (מקרקרים בתוך היאור) ויוצאים מתוך היאור ועולים ליבשה ומרימים קולות לכל הצדדים עד שהם נופלים כמו מתים בתוך הבית.

וסוד הדבר כל אותם עשרה אותות שעשה הקדוש ברוך הוא כולם היו מתוך היד החזקה ואותה יד התחזקה על אותן דרגות

כולם השלטון שלהם כדי לבלבל את דעתם ולא היו יודעים לעשות דבר בא וראה כל מדרגותיהם כיון שיוצאים לעשות דבר שהכל רואים שלא יכולים (אחר כך) לעשות דבר מתי כאשר (בגלל אותה) יד חזקה (שורה) ששרתה עליהם (שכתוב) ושרץ היאור צפרדעים ועלו ובאו בביתך.

רבי שמעון פתח ואמר קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה וגו' בא וראה הפסוק הזה פרשוהו בכמה מקומות ופסוק זה קשה רחל מבכה על בניה בני רחל היו יוסף ובנימין ולא יתיר ולא (כל) ששה שבטים היו שלה למה בכתה רחל ולא לאה.

אלא כך אמרו כתוב ועיני לאה רכות למה רכות משום שכל יום יצאה לפרשת דרכים ושאלה על עשו והיו אומרים לה את מעשיו של אותו רשע ופחדה ליפול בגורלו והיתה בוכה כל

1

2

<sup>3</sup> כשתדקדק דברי ר"ש לא לריק פי' דרך זה אלא שהוא מסכים על דרך הסוד, רחל בת זוג ליעקב דהיינו מלכות בת זוג, ועשו למטה בחוץ, ולא שבה בתשובה ועלתה אל מדת התשובה בינה, ולכך אין לה לבכות שאינה נפגמת בגלות הבנים, והבנים למטה תיקוני רחל, לכך היא בוכה על תיקוניה כדי להתייחד עם בעלה כדמסיק (אור יקר).

## זהר שמות

יום עד שהתרככו עיניה.

עינהא

וקודשא בריך הוא אמר את בכת בנין  
ההוא צדיקא דלא תהוי בעדביה דההוא רשע  
הייך אחתך תקום בפרשת ארחין ותבכי על  
גלותהון דישראל ואת תקום לנו ולא תבכי  
עליהו ורחל איהי בכת על גלותהון דישראל

והקדוש ברוך הוא אמר את בכית  
בשביל אותו צדיק כדי שלא תהיי  
בגורלו של אותו רשע חייך אחותך  
תעמוד בפרשת דרכים ותבכה על גלות  
ישראל ואת תעמדי בפנים ולא תבכי  
עליהם ורחל היא הבוכה על גלות  
ישראל.

אבל האי קרא איהו על מה דאמרן אבל רוא  
דמלה דרחל ולא תרי עלמין נינהו! חד  
עלמא דאתכסיא<sup>2</sup> וחד עלמא דאתגליא ועל  
דא דא אתקברת ואתחפיאת לנו במערתא  
ואתכסיאת ודא קיימא בפרשת ארחין  
באתגליא<sup>3</sup> וכלא כגוונא עלאה ובנין כך לא  
אעיל לה יעקב במערתא ולא באתר אחרא  
דהא כתיב (שם מח ז) בעוד כברת ארין לבוא  
אפרתה ולא אעיל לה למתא בנין דהוה ידע  
דאתרה הוה באתרא דאתגליא

אבל פסוק זה הוא על מה שאמרנו  
אבל סוד הדבר שרחל ולא תרי שני  
עולמות אחד עולם הנכסה ואחד עולם  
הנגלה ולכן זו נקברה ונסתתרה בתוך  
המערה ונתכסתה וזו עומדת בפרשת  
דרכים בנגלה והכל כדוגמא העליונה  
ולכן לא הכניס אותה יעקב למערה ולא  
במקום אחר שהרי כתוב בעוד כברת  
ארין לבא אפרתה ולא הכניס אותה  
לעיר משום שהיה יודע שמקומה היה  
במקום הנגלה.

תא חזי כנסת ישראל הכי אקרי רחל<sup>4</sup> כמה  
דאת אמר (ישעיה נג ז) וכרחל לפני גוזזיה  
נאלמה אמאי נאלמה דכד שלטין שאר עמין  
קלא אתפסק מינה והיא אתאלמת

בא וראה כנסת ישראל נקראת כך רחל  
כמו שנאמר "וכרחל לפני גוזזיה נאלמה"  
למה נאלמה שכששולטים שאר העמים  
הקול נפסק ממנה והיא נאלמת.

ודא הוא דכתיב קול ברמה נשמע נהי בכי  
תמרורים קול ברמה נשמע דא ירושלם

וזהו שכתוב קול ברמה נשמע נהי בכי  
תמרורים קול ברמה נשמע זו ירושלים

<sup>1</sup> כבר כתבנו ביאורם בפ' ויצא ע"ש באריכות (מ"מ).

<sup>2</sup> וא"ת שרה ורבקה שהם במערה מאיזה צד ומדריגה הם, אבל י"ל שהם שם ד' נקבות וד' זכרים, אדם חכמה חוה בינה, אברהם חסד יצחק גבורה יעקב בת"ת שרה בחי' מלכות בחסד רבקה בחי' המלכות בגבורה לאה בחי' מלכות הנקשרת עם הת"ת בסוד הדעת, דהיינו בסוד הבינה, רחל בחי' המלכות למטה הנגלת העומדת בפרשת אורחין בין ב' הדרכים ימין ושמאל על דרך היסוד שבין נר"ה או פרשת ב' דרכים קדוש וחיצון, והיא בבחי' השכינה ההולכת בגלות, ולכך היא עומדת שם כמו מרכבתה קבורתה, כענין קבורת משה ואהרן מרים כדפי' בפרשת חקת (אור יקר). רחל מבכה על בניה. ומ"ש קול ברמה נשמע, הוא על ה' ראשונה, שהיא רומז ה' עלאה, שם נשמע קול נהי ובכיה של רחל, ואז גם היא בוכה, שהבכיה דאימא עלאה, ע"ד במסתרים תבכה נפשי, לכן כתיב ועיני לאה רכות, אמ"ל מהבכיה, וע"ז אמרו קול ברמה נשמע, הכוונה על ה', לזה אמר תמרורים, לשון רבים, ואח"כ אמר רחל מבכה על בניה, שהולכת בגלות, ואין הבכי על הגלתה, אלא כי איננו, פי' שהיא אינה עמהם, ונפרדה, שאז הוא החורבן כנ"ל (פרי עץ חיים שער ר"ח חנוכה ופורים פרק ג). לאה ורחל שהם שתי אחיות, מאחר שלא הרי היא מהבינה אימא, כי הרי גם לאה היא באמת ג"כ רק מהמלכות הכללי, ויצאה עם רחל בדור אחד וממקום אחד, א"כ הרי ודאי שהם אחיות זו לזו אלא ששורש לאה הוא מהבינה שבה, ושורש רחל הוא מהמלכות שבה וכו'. אך פרצוף המלכות הכללי היא נקרא ג"כ בשם רחל, והוא רחל הכללי, רחל הגדולה, והיא הה' אחרונה דהו"ה הכללי שבאצילות, שם אדנ"י הכללי וכו' (הקדו"ש מה ע"ד).

<sup>3</sup> ז"ל הרב, ולכן נקברה רחל בפרשת דרכים בדרך שהוא מקום הפרש שבין יעקב לז"א שהוא מהחזה ולמטה עכ"ל, ובזה תבין לשון זה (מ"מ).

<sup>4</sup> דומה ממש אפילו בשם דהיינו שהיא כרחל בגלות שהיא אין לה כח להנצל מיד גוזזיה כך מראה עצמה בחלישות כח ולא ח"ו שיש להם שליטה אלא מצד עוונותינו הדין והאמת והצדק גורמין שאנו לוקין והיא לוקה מצד בחי' א' וגולה מצד בחי' ב' ומראה עצמה רחל אלמת מקול הת"ת שהוא משפיע בה הנקרא קול והיא דבור וכיון שאין לה קול בטל דבורה (אור יקר).

## זהר שמות

לעילא<sup>1</sup> רחל מבכה על בניה<sup>2</sup> כל זמנא דישראל אינון בגלותא אייהי מבכה עליהו דאיהי אימא דלהון<sup>3</sup> מאנה להנחם על בניה מאי טעמא כי אינון<sup>4</sup> כי אינם מבעי ליה אלא בגין דבעלה דאיהו קול אסתלק מינה ולא אתחבר בהדה

ותא חזי לאו שעתא<sup>5</sup> חדא אייהי דבכת עליהו דישראל אלא בכל זמנא וזמנא דאינון בגלותא ובניני כך קודשא בריך הוא גרם לון קלא<sup>6</sup> למצראי דכתיב (שמות יא ו) והיתה צעקה גדולה בכל ארץ מצרים אשר כמוהו לא נהיתה וגו' וזמין לון קלין אחרנין באינון עורדענין דרמאן קלין במעייהו והוו נפלי בשוקי כמתים

ותעל הצפרדע חדא הות ואולידת ואתמליית ארעא מינייהו והוו כלהו מסרין גרמייהו לאשא דכתיב ובתנורין ובמשארותין ומאי הוו אמרי (תהלים סו יב) באנו באש ובמים<sup>7</sup> ותוציאנו לרויה<sup>8</sup> ואי תימא אי הכי מאי איכפת להו למצראי דעאלין לאשא כל אינון עורדענין אלא כלהו עאלין לאשא ואולין בתנורא ולא מתים ואינון דמתים מאי קא עבדי נהמא הוה בתנורא ועאלין בגו נהמא ומתבקעין ונפקי מנייהו אחרנין ואשתאבין בנהמא אתו<sup>9</sup> למיכל מינה ההוא פתא אתהדר עורדעניא במעייהו ורקדן ורמאן קלין עד דהוו מתים ודא קשיא לון מכלא<sup>10</sup>

למעלה רחל מבכה על בניה כל זמן שישראל הם בגלות היא מבכה עליהם שהיא האם שלהם "מאנה להנחם על בניה" מה הטעם כי אינון היה צריך לכתוב כי אינם אלא משום שבעלה הוא קול הסתלק ממנה ולא התחבר עמה.

ובא וראה לא שעה אחת היא בוכה על ישראל אלא בכל זמן וזמן שהם בגלות ולכן הקדוש ברוך הוא גרם למצריים קול שכתוב והיתה צעקה גדולה בכל ארץ מצרים אשר כמוהו לא נהיתה וגו' והזמין להם קולות אחרים באותם הצפרדעים שהרימו קולות במעיהם והיו נופלים בשוקים כמו מתים.

ותעל הצפרדע היתה אחת והולידה והתמלאה הארץ מהם והיו כולן מוסרות עצמן לאש שכתוב ובתנורין ובמשארותין ומה היו אומרות באנו באש ובמים ותוציאנו לרויה ואם תאמר אם כך מה אכפת למצריים שכל אותן הצפרדעים נכנסות לאש אלא כולן נכנסות לאש והולכות בתנור ולא מתות ואותן שמתות מה עשו לחם היה בתנור ונכנסות לתוך הלחם ומתבקעות ויוצאות מהן אחרות ונשאבות לתוך הלחם באו לאכול ממנו אותה פת הפכה לצפרדע במעיהם ורוקדות ומרימות קולות עד שהיו מתים וזה קשה להם מהכל.

<sup>1</sup> היינו שבחי' ההולכת בגלות מעלה קול בכייתה למעלה, בסוד בחינתה העליונה דהיינו ירושלים של מעלה, שאינה גולה וגם אינה מתייחדת והם ב' בחי': הא', רמה. והב', רחל (אור יקר). בינה (מ"מ).

<sup>2</sup> ולגבי אותה בחי' יש לה קול לצד מעלה, אמנם לצד מטה כדי להנקם מאויביה אין לה קול, אלא לפני גוזזיה שהם השרים התחתונים נאלמה אין לה קול (אור יקר).

<sup>3</sup> כל ישראל נקראים בית ישראל, ע"ש רחל, הנקראת בית של זעיר, הנקרא ישראל. כנודע, כי כל ישראל קרויים ע"ש אפרים, וע"ש יוסף, וע"ש רחל. כמש"ה, רחל מבכה על בניה, עם היות הגלות ההוא מבני יהודה. ונודע היותה נקראת עקרת הבית, עיקרה של בית (שעה"פ שמיני).

<sup>4</sup> מפני שאינם, שאינה יכולה להתייחד אלא ע"י התעוררותם, והיינו מבכה על בניה, כי אינון מפני שבניה אינם מעוררים הייחוד ודקדק שאמר "אינון ולא אמר אינו" דהיינו ב' פעמים אינו (אור יקר).

<sup>5</sup> לפרש שגם בגלות מצרים היתה בוכה והיה הענין ממש בגלות בבל, שהכל דרך א' גורע הייחוד ובוכה עליו כדפי' (אור יקר).

<sup>6</sup> שהם צעקו וגרמו מאת ה' במכת בכורות, אמנם בצפרדעים ממש (אור יקר).

<sup>7</sup> בתנורים ומשארות אש התנור ומי הלישה (אור יקר).

<sup>8</sup> שהיו נשאבים בפת, ופועלים זרע חדש במעייהם כדמסיק, והיינו שע"י היות הפת שמן בשמנים היה בורא במעיהם צפרדעים כעין שנבראים תולעים במעים ושם היו מקרקרים במעיהם כדמסיק (אור יקר).

<sup>9</sup> ל' אחו למיכל (דרך חמת) ##\* סוכה י'?

<sup>10</sup> ולכן אמר הכתוב באחרונה, ובתנורין ובמשארותין, מפני שהיו מתים מיתה קשה ע"י (אור יקר).

## זהר שמות

תא הוּי כתיב ושרץ היאור צפרדעים ועלו ובאו בביתך ובחדר משכבך ועל מטתך פרעה איהו אלקי קדמאה מכלהו! ויתיר מכלהו<sup>2</sup> להוּי שמיה די אלהא מברך מן עלמא ועד עלמא דהוא פקיד עובדין דבני נשא בכל מה דעבדי

כתיב (בראשית יב טו) ויראו אותה שרי פרעה ויהללו אותה אל פרעה ותקח האשה בית פרעה האי קרא לדרשא הוא דאתא תלת פרעה  
ל/א

הכא<sup>3</sup> חד בהווא זמנא וחד ביומוי דיוסף וחד ביומוי דמשה דאלקי בקולפוי (ס"א הא קרא כלא אתקיים ב) פרעה קדמאה<sup>4</sup> (אבל) בשעתא דאתנסיבת שרה לגביה רמוז לאומנין וציירו ההוא דיוקנא באדריה על ערסיה בכותלא<sup>5</sup> לא נחה דעתיה עד דעבדו דיוקנא דשרה בנסירו וכד סליק לערסיה<sup>6</sup> סליק לה עמיה<sup>7</sup> כל מלכא דאתא אבתריה הוה חמי ההוא דיוקנא מציירא ציורא והו עאלין קמיה בדיחיין<sup>8</sup> כד סליק לערסיה הוה אתהני בהווא ציור בנין כך מלכא אלקי הכא יתיר מכלא (תא חזי) היינו דכתיב ובחדר משכבך ועל מטתך ולביתך ובבית

בא וראה כתוב ושרץ היאור צפרדעים ועלו ובאו בביתך ובחדר משכבך ועל מטתך פרעה לקה ראשון מכולם ויותר מכולם כדי שיהיה שם האלוה מברך מן העולם ועד העולם שהוא פוקד מעשי בני אדם בכל מה שעושים.

כתוב ויראו אותה שרי פרעה ויהללו אותה אל פרעה ותקח האשה בית פרעה פסוק זה לדרשה הוא בא שלשה פרעה

כאן אחד באותו זמן ואחד בימי יוסף ואחד בימי משה שהלקהו במטהו (הפסוק הזה כלו התקיים ב) פרעה הראשון (אבל) בשעה שנלקחה שרה אליו רמז לאומנים וציורו בחדרו את דמותה על מטתו בכתל לא נחה דעתו עד שעשו את דמותה של שרה על לוח עץ וכשהיה עולה למטתו העלה אותה עמו כל מלך שבא אחריו היה רואה אותו מצויר בציור והיו נכנסים לפניו בדחנים וכשעולה למטתו היה נהנה מאותו ציור לכן המלך לקה כאן יותר מהכל (בא וראה) היינו מה שכתוב ובחדר משכבך ועל מטתך ואחר כך ובבית עבדיך ובעמך ובכלם לא כתוב על

<sup>1</sup> שהקדמו הכתוב (אור יקר).

<sup>2</sup> שכתוב בו ובחדר משכבך ועל מטתך והטעם כדמסיק (אור יקר).

<sup>3</sup> כנגד ג' מלכים שמלכו במצרים מאותו זמן ועד יציאת ישראל ממצרים, וכל מלכי מצרים פרעה שמם, ירצה בלשון מצרי קיסר, וירצה ששלתם היו נהנים בחדר משכבם מאותה צורה. רמז שגלתה שכינה שהיא שרה ודאי, שרה ראשונה בימי אברהם ונהנה פרעה ממנה, שכל מקום שהצדיק גולה שכינה גולה עמו, והיינו ויראו אותה שרי פרעה כל כחות החצונים נהנו שם, וכשנסתלקה עם אברהם היתה שם אותה צורה, מפני שעדיין נשאר שם פתח פתוח לגלות מצרים והיו נהנים משם. ואח"כ שנית בימי יוסף, דהיינו בחי' השכינה, מהיסוד שנהנו ממנה המצרים, כאומרו, הא לכם זרע וזרעתם, והיינו ויהללו אותה אל פרעה, והיינו ע"י אותו ציור שציירו לו האומנים היתה אותו דיוקן שם (אור יקר).

<sup>4</sup> פי' אע"פ שרמז לג' פרעה וכו' עכ"ז פשט הכתוב מדבר בפרעה הא' (מ"מ).

<sup>5</sup> שלא היה נהנה בעצם ממנה אמנם בשלישית גלתה שכינה והיתה שם בגלות והיינו ותקח האשה בית פרעה (אור יקר).

<sup>6</sup> שהיתה משפעת החצונים והיו נהנים ממנה והפרידה מלמעלה והיינו ותקח האשה בית פרעה (אור יקר).

<sup>7</sup> והיינו סוד גלותה בעצם, ולזה הם גרמו מעט מעט זה להדבק אל הקודש להנות מניצוץ הקדושה כדפי', ולזה כשבא הקב"ה לפדות השכינה ולהשבית החצונים, הוצרך להלקות הבחי' הזאת, מקום יניקתם ממנה, דהיינו ענין בחדר משכבך ועל מטתך, הבחי' הפרטית אשר להם, ומאותה הבחי' יתפשט המכה לכל שאר הבחינות, לכך ילקה תחילה השר העליון באותה בחי' ומשם יתפשט לשריו (אור יקר).

<sup>8</sup> היינו דרך הנאתה ע"י ההתעוררות נעמה, שהוא שיר רע שעושין למעלה וענין זה התחיל פרעה הראשון מדרגה אחר מדרגה תחילה נהנה מטע, ואח"כ נהנה יותר והיינו תחילה ציירו בכותל, ואח"כ בנסירות, ואח"כ עאלין קמיה בדיחיין, ולזה היה צורך המכה הזאת בצפרדעים שהיו משוררים בחדר משכבו הפך אותם השירים, ואלו שרים בשירים לרעה להשבית כחו הנהנה משם (אור יקר).

## זהר שמות

מטתם אלא רק לו לבדו.

עבדיך ובעמך ובכלהו לא כתיב על מטתם  
אלא ליה בלחודיה

רבי אבא פתח (קהלת א ז) כל הנחלים  
הולכים אל הים<sup>1</sup> והים איננו מלא אל מקום  
שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת האי  
קרא אתמר ואמרי ליה חברייא אבל תא חזי  
כד אינון נחלין עאלין לגו ימא<sup>2</sup> וימא נקיט לון  
ושאיב לון בגויה בגין דקפאן מיא בגו ימא  
וההוא גלידו שאיב כל מיא דעאלין ביה<sup>3</sup>  
ולבתר נפקין מיא בתוקפא דדרום ואשקי ית  
כל חיות ברא כמה דאת אמר (תהלים קד יא)  
ישקו כל חיתו שדי<sup>4</sup>

(זהו הנ"א) ותא חזי ימא דקפא<sup>5</sup> שאיב כל  
מיא ואשתרי בתוקפא דדרום<sup>6</sup> כמה דאתמר  
ובגין כך איננו מלא ואתמר

והא אתערו ביה חברייא אל מקום  
שהנחלים הולכים<sup>8</sup> שם הם שבים ללכת מאי  
מעמא הם שבים בגין דההוא נהר<sup>9</sup> דנגיד  
ונפיק מעדן<sup>10</sup> לא פסיק לעלמין והוא אפיק  
תדיר מיא לימא ועל דא מיינ שבינ ללכת<sup>11</sup>  
ותבין ואזלין ותבין ולא פסקין לעלמין וכד  
איהו תב ללכת בגין למהך לאשקאה לכלא  
ואתי רוח צפון וקפי מיא<sup>12</sup> ורוחא דדרום  
דאיהו חמימא שרי לון למהך לכל סטר ועל

רבי אבא פתח "כל הנחלים הלכים אל  
הים והים איננו מלא אל מקום  
שהנחלים הלכים שם הם שבים ללכת  
פסוק זה נאמר ואמרו אותו החברים  
אבל בא וראה כשאותם נחלים נכנסים  
לתוך הים והים לוקח אותם ושואב  
אותם לתוכו בשביל שקופאים המים  
בתוך הים ואותו הקרח שואב את כל  
המים שנכנס בו ואחר כך יוצאים המים  
בתוקף של הדרום ומשקה את כל חיות  
השדה כמו שנאמר ישקו כל חיתו שדי.

ובא וראה ים שקופא שואב את כל  
המים ומפשיר בכח הדרום כמו שנתבאר  
ומשום כך איננו מלא ונאמר.

והרי התעוררו בו החברים אל מקום  
שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת  
מה הטעם הם שבים משום שאותו נהר  
שנמשך ויוצא מעדן לא פוסק לעולמים  
והוא מוציא תמיד מים לים ועל זה  
המים שבים ללכת ושבים והולכים  
ושבים ולא פוסקים לעולמים וכשהוא  
שב ללכת כדי ללכת להשקות את הכל  
ובאה רוח צפון והמים קופאים ורוח  
הדרום שהיא חמימה<sup>7</sup> מטילה אותם

<sup>1</sup> דהיינו משך השפע, אמנם מצד הדין רואה היא להוכיחם, ומיד קרירות צפון שהוא דין הגבורה, לא המונע השפע אליה, אלא המונע השפע מן תחתונים שלא יושפע אליהם, והיא מלאה ים ודאי, אלא שדין הגבורה וקרירותה קפאן מייא (אור יקר).

<sup>2</sup> ז' מדות שבע נחלים הבאים אל המלכות שהיא נקראת ים, אמנם היא רואה שמעשה התחתונים אינם הגונים מעכב השפע לייסרם והיינו בזמן שלא הגיע מעשה התחתונים בגדר לעכב השפע שלא יושפע בה. וכל שפע הספירה מעוכב בעצמה ואינה משפעת לתחתונים, ויש בה כח לכנוס ולאסוף כל השפע בכח הדין ההוא, כעין הגליד והקרח שהם שואבין מים ומגלידין עוד, ולכך יש כח במלכות לסבול השפעת השפע, והיא עוצרת מצד כח הגבורה הזאת כדפי' (אור יקר). פי' הם ו"ק דז"א המשפיעים למלכות (מ"מ).

<sup>3</sup> אמנם אח"כ בשוב בני אדם, באים תוקף חום הדרום מצד החסד המקרר וממתק קרירות הצפון גבורה, ומפשיר שלגי המים, ומשקה התחתונים שהם החיות וכל אשר למטה מהם, ועליהם נאמר המשלח מעינים בנחלים, דהיינו מוסיף עוד מעיינים שמימיו חמים המריצים הנחלים הקפויים, בין הרים יהלכון כדי לחמם הר הצפון הקר המגליד, ונמשכים למטה המים (אור יקר). פי' בתחלה קודם שבא הדרום כמש"ל וההוא גלידו שאיב כל מייא (מ"מ).

<sup>4</sup> שהם חיות המלכות, ומשם אל התחתונים וכו' (אור יקר).

<sup>5</sup> היינו שהים איננו מתיבש בחום הגבורה, שאז מתתקן בהרבות לה המים אמנם ימא דקפא אף אם תשפיע לה כל מימות שבעולם לא תשפיע למטה אלא השפעתה (או ריקר).

<sup>6</sup> דהיינו לחממה בייחוד, כדי שע"י אותו החום תתרצה להשפיע אל התחתונים (אור יקר).

<sup>7</sup>

<sup>8</sup> פי' הוא היסוד דז"א כמ"ש בפרשת בשלח דף ק' אל מקום דא יסוד (מ"מ).

<sup>9</sup> יסוד דז"א (רח"ו).

<sup>10</sup> מהמוח (רח"ו).

<sup>11</sup> פי' כשהלכו החסדים הראשונים למלכות מיד באים אחרים ליסוד (מ"מ).

<sup>12</sup> ח"א כט ע"ב (לש"ו).

## זהר שמות

דא האי ימא יתיב בין תרי סטרי<sup>1</sup> אלין  
ובגנייהו קיימא<sup>2</sup> וארביין אזלין<sup>3</sup> ונטלין לכל  
סטרי

תא חזי כד מלכא אתי לערסיה<sup>4</sup> בשעתא  
דאתפלג ליליא רוחא דצפון אתער דאיהו  
אתער הביבותא לגבי מטרוניתא דאלמלא  
אתערותא דצפון לא אתחבר מלכא בהדה  
בגין דצפון שארי הביבותא<sup>5</sup> כמה דאתמר  
(שיר ב ו) שמאלו תחת לראשי ודרום חביק  
ברחימו דכתיב וימינו תחבקני כדין כמה  
בדיחין מתערין שירתא עד דאתי צפרא  
דכתיב (איוב לח ז) ברן יחד כוכבי בקר  
ויריעו כל בני אלהים

וכד אתי צפרא כלוהו עלאי ותתאי אמרי  
שירתא וישראל כנוונא דא לתתא דכתיב  
(ישעיה סב ו) המזכירים את יהוה אל דמי  
לכם אל דמי לכם לתתא דייקא (בלילה)

כד אתפליג ליליא אינון דתיאובתא דילהון  
לאדכרא תדיר לקודשא בריך הוא לא יהבי  
שכיכו ללבא וקיימין לאדכרא ליה לקודשא  
ברוך הוא כד סליק צפרא מקדימין לבי  
כנישתא ומשבהאן ליה לקודשא בריך הוא  
וכן בתר פלגות יומא וכן בליליא כד אתחשך  
ואתדבק ליליא בחשוכא ובת שמשא על  
אלין כתיב המזכירים את יהוה אל דמי לכם  
ודא עמא קדישא דישראל

ועל דא אדכר לון קודשא בריך הוא  
במצרים וסליק על פרעה אלין דלא משתככי  
יממא וליליא ומאן אינון עורדעניא דקלהון  
לא משתכך תדיר בגין דאתקיף בעמא  
קדישא דלא משתככי יממא ולילי לשבהא  
ליה לקודשא בריך הוא ולא הוה בר נש  
במצרים דיכיל למשתעי בהדי הדדי ומנייהו  
אתחבלת ארעא ומקלהון הוו ינוקין ורביין  
מתין

ואי תימא היך לא יכלין לקטלא לון אלא אי  
ארים בר נש חוטרא או אבנא לקטלא הדא

ללכת לכל צד ועל זה הים הזה יושב בין  
שני הצדדים הללו ובשבילם הוא עומד  
ואניות הולכות ונוסעות לכל צד.

בא וראה כשהמלך בא למטתו בשעה  
שנחלק הלילה רוח צפון מתעוררת  
שהיא מעוררת חביבות למלכה  
שאלמלא מתעוררת הצפון אין מתחבר  
המלך עמה משום שמצפון מתחילה  
חביבות כמו שנאמר שמאלו תחת  
לראשי ודרום מחבק באהבה שכתוב  
וימינו תחבקני ואז כמה בדחנים  
מעוררים שירה עד שבא הבוקר שכתוב  
”ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני  
אלהים”.

וכשבא הבוקר כל העליונים  
והתחתונים אומרים שירה וישראל  
כדוגמא זה למטה שכתוב ”המזכירים  
את ה' אל דמי לכם אל דמי לכם למטה  
דווקא (בלילה)“.

כשנחלק הלילה אותם שתשוקתם  
להזכיר תמיד את הקדוש ברוך הוא לא  
נותנים שינה ללב ועומדים להזכיר את  
הקדוש ברוך הוא כשעולה הבוקר  
מקדימים לבית הכנסת ומשבחים את  
הקדוש ברוך הוא וכן אחר חצות היום  
וכן בלילה כשנחשך ונדבק הלילה  
בחושך ולן<sup>6</sup> השמש ועל אלה כתוב  
המזכירים את ה' אל דמי לכם וזה עם  
ישראל הקדוש.

ולכן הזכירם הקדוש ברוך הוא  
במצרים ועלה על פרעה אלו שלא  
שוככים יומם ולילה ומי הם צפרדעים  
שקולם לא שוכך תמיד משום שהחזיק  
בעם הקדוש שלא שוככים ימים ולילות  
לשבח את הקדוש ברוך הוא ולא היה  
איש במצרים שיכל לדבר זה עם זה  
ומהם נשחתה הארץ ומקולם היו יונקים  
וילדים מתים.

ואם תאמר איך לא יכלו להרוג אותם  
אלא אם הרים אדם מקל או אבן להרוג  
אחת התבקעה ויצאו ממנה שש מתוך

<sup>1</sup> פי' בין דרום וצפון שהם חסד וגבורה כנודע שמלכות בין ב' דרועין (מ"מ).

<sup>2</sup> פי' שעל ידם הוא הזווג בסוד שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני (מ"מ).

<sup>3</sup> פי' הם הנשמות (מ"מ).

<sup>4</sup> פי' יעקב בא להזדווג עם לאה בחצות (מ"מ).

<sup>5</sup> כל הזווגים הוא לעולם ע"י התעוררות הגבורות (ביאורים ח"ב עב ע"ג).

<sup>6</sup>

## זהר שמות

אתבקעת ונפקין שית מינה מגו מעהא ואולי  
וטרטשי בארעא עד דהוי מתמנע למקרב בהו  
תא הזי כמה נהרין כמה יאורין נפקא מגו  
ימא עלאה! כד אתמשכן ומשתרן מיא  
ומתפלגין  
לוב

כמה נחלין לכמה סטרין לכמה יאורין לכמה  
נהרין<sup>3</sup> וחולקא דממנא דסטרא דמצרים אינון  
מיינ מרחשן אלין<sup>4</sup> דלית לך מיינ דנפקין מגו  
ימא<sup>5</sup> דלא מפקי נונין לזינין<sup>6</sup>

מאן אינון נונין אינון שליחן בעלמא ממנן  
למעבר רעותא דמאריהון ממנן ברוחא  
דחכמתא ועל דא תנינן אית מיינ מגדלין  
חכימין ואית מיינ מגדלין טפשיין לפום אינון  
נהרין דמתחלקין לכל סטרין

והכא נהרי דמצראי מגדלין מארי דחרשין  
נונין בסיטין קפיטין בעשר דרגין דחרשין  
דכתיב (דברים יח יא יב) קוסם קסמים מעונן  
ומנחש ומכשף וחובר חבר ושואל אוב  
וידעוני ודורש אל המתים הא עשר זינין  
דחכמתא דחרשיא<sup>8</sup>

מעיה והולכות ומקלקלות את הארץ עד  
שהיה מהנמנע לקרב אליהם.

בא וראה כמה נהרות כמה יאורים  
יוצאים מתוך הים העליון כשנמשכים  
ומפשירים המים ומתחלקים

כמה נחלים לכמה צדדים לכמה יאורים  
לכמה נהרות החלק של הממונה של צד  
מצרים הם המים<sup>2</sup> המרחשים האלה  
שאינן לך מים שיוצאים מתוך הים שלא  
מוציאים דגים למיניהם.

מי הם הדגים אותם שלוחים בעולם  
ממונים לעשות את רצון אדונם ממונים  
ברוח של חכמה ועל זה שנינו יש מים  
מגדלים חכמים ויש מים מגדלים  
טפשים לפי אותם נהרות שמתחלקים  
לכל הצדדים.

וכאן נהרות מצרים מגדלים בעלי  
כשפים דגים בסוגים<sup>7</sup> שונים בעשר  
דרגות של כשפים שכתוב קוסם קסמים  
מעונן ומנחש ומכשף וחובר חבר ושואל  
אוב וידעוני ודורש אל המתים הרי  
עשרה מינים של חכמת המכשפים.

<sup>1</sup> מלכות, והם ב' בחי': הא', הקדושים שהם אותם הנמשכים ממש מהמלכות, והם בריאה יצירה (אור יקר).

<sup>2</sup>

<sup>3</sup> הב', אחר כך המשך יותר שמשם מתחלקים ג"כ לחצונים (אור יקר).

<sup>4</sup> הרומש במימי הנחלים הם ענין המציאות המתמצא למטה מימי נהר קדוש ישראל רוחש דגים טהורים שהם ת"ח כדפי' (אור יקר). פי' נהר של מצרים מגדל צפרדעים וכן למעלה נילוס העליון מגדילים מלאכים בעלי כשפים ומהם היתה חכמת מצרים וכן אמר לעיל בפ' דף שמות דף י"ח רוב מימיו כדוגמתן במרום, וז"ש לקמן והכא נהרי דמצראי מגדלין מארי דחרשין נונין בסיטין בעשרה דרגין דחרשין וכו' קלין בלא תועלת' פי' שלא היו אותם המלאכים אומרים חכמה כמו בתחלה אלא קולות לבטלה (מ"מ).

<sup>5</sup> ושבעים נהרי האומות רוחשים נפשות כפי' האומ' וכן כחות כפי הענין אם חצונים שדים ומחבלים ובקדש טהורים מלאכים קדושים, ונחל מצרים מוציא כחות שהם מלמדים כשפים וחרשים לעשר מדריגות מעשר קלי' כדמסיק, וכגון המציאות העליון כך המציאות התחתון, נחל מצרים נובע חכמות והב"ה הפך הרחישה שלו לאלו הצפרדעים, והיינו והדגה אשר ביאור מתה, ואח"כ היה רוחש צפרדעים מיני כחות אחרים טמאים שאינם נהנים מהם ללמוד חכמות. והענין כי הנחלים והמים שבתהומין למטה הם ממש המים שבתהומין למעלה, ומה שרוחשים למעלה כמוהו ממש רוחש למטה, ויש בדג ובמה שרוחש אותו הכח שיש לעליונים ונחל מצרים יש בו כח ממש לחכמות ומה גם בעשר המיני חכמות (אור יקר).

<sup>6</sup>

<sup>7</sup>

<sup>8</sup> הם עשר מדריגות והקב"ה בלבל העליונים שהמית הכחות ההם, וכנגדם למטה והדגה אשר ביאור מתה. ומה שהיה ממייתם הוא בהיפוך המים שהוא שפעם מצד החסד, לדם מצד הדין, ע"י אצב"ע אלה"ם כדפי', שהוא אצבע גודל מיד שמאל, דהיינו מצד המלכות מצד הגבורה, ומדיניה נהפכו לדם יאוריה, והכחות לא נזורו ונתבטלו וכן למטה, ואח"כ שינו הכחות מינם דהיינו צפרדעים כי כחות החכמות הם דגים שאינן להם קול, ואלו קולות בלי תועלת מאכל כן הכחות העליונים, בענין שנתבלבלה חכמתם, והכחות הנמצאים להם ביבשה מאויר הארץ, הם ערוב, ערוב, הכחות



## זהר שמות

ובהוא זמנא אושיט קודשא בריך הוא אצבעא ידיה ובלבל אינון נחלין נהרין דמצראי ואתמנעו אינון נוני דחכמתא דילהון חד אתהפך לדמא וחד דסליקו נוני קלין (ס"א) דכלהו נונין תליין) בלא תועלתא ולא אתי עליהו רוחא דאינון חכמתן

ערוב כי האי גוונא דערבב לון זיני דחכמתא דילהון ולא יכלין לאתדבקא ולא עוד אלא אפילו דהני דאשתכחו בארעא<sup>1</sup> מחבלן לון בארעא ומחבלן אורחיהו ערוב מאי ערוב ערבוביא כמה דאת אמר (ויקרא יט יט) ובגד כלאים ערובין (שם &) שדך לא תזרע כלאים זינין סגיאין בארמות ידא

תא חזי כמה חילין אתעררו לעילא כחד ובלבל לון קודשא בריך הוא כחדא בגין לבלבלא חיליהו תקיפא לעילא וכל אינון גבורין דעבד קודשא בריך הוא במצרים בידא חדא<sup>2</sup> הוה דארים ידיה עליהו לעילא ותתא ומתמן אתאבידת חכמתא דמצרים דכתיב (ישעיה כט יד) ואבדה חכמת חכמיו ובינת נבנויו תסתתר

ותא חזי כתיב (שם יט ב) וסכסכתי מצרים במצרים<sup>3</sup> מצרים לעילא במצרים לתתא בגין דאינון חילין לעילא ממנן על חילין דלתתא ואתערבו כלהו אתערבו לעילא דלא הוה מצראי יכלי<sup>4</sup> לאתקשרא בהרשייהו באינון

ובאותו זמן הושיט הקדוש ברוך הוא אצבע שלו ובלבל אותם נחלים ונהרות של מצרים ונמנעו אותם הדגים של החכמה שלהם אחד התהפך לדם ואחד שהעלו הדגים קולות (שכל הדגים תלויים) בלי תועלת ולא באה עליהם רוח של אותן חכמות.

ערוב כאותה דוגמא שערבב להם מיני חכמה שלהם ולא יכל להדבק ולא עוד אלא אפילו שאלה שנמצאו בארץ משחיתים אותם בארץ ומשחיתים את דרכיהם ערוב מה זה ערוב ערבוביא כמו שנאמר ובגד כלאים ערובין "שדך לא תזרע כלאים" מינים רבים בהרמת יד.

בא וראה כמה כחות התעוררו למעלה כאחד ובלבל אותם הקדוש ברוך הוא כאחד כדי לבלבל את הכח התקיף שלהם למעלה וכל אותן גבורות שעשה הקדוש ברוך הוא במצרים ביד אחת זה היה שהרים ידו עליהם למעלה ולמטה ומשם אבדה חכמת מצרים שכתוב ואבדה חכמת חכמיו ובינת נבנויו תסתתר.

ובא וראה כתוב (שם יט) וסכסכתי מצרים במצרים מצרים למעלה במצרים למטה משום שאותם חיילות למעלה ממונים על החיילות של מטה והתערבו כולם התערבו למעלה שלא היו

העליונים השולטים בה, שאין א' מהם יודע לשמור משפחתו וייחודו, אלא מעורב' בלי דעת רק להזיק, שאין דרך החיות להתערבב אלו באלו מפני יחס השר השולט עליהם (אור יקר).

<sup>1</sup> פי' ערוב שהיה במצרים למטה (מ"מ).

<sup>2</sup> דהיינו מצד הגבו', וה' כחות שבה ה' אצבעות והם ה' וה' להכות עשר פעמים (אור יקר). היא המלכות דאצילות כמ"ש לעיל (מ"מ).

<sup>3</sup> הענין כי כל הנמצא בכל גבול וגבול מהארץ התחתונה הוא ממש מהכח השופע עליה מהמלאכים שהם ממונים לאותם הכחות, ולזה ישתנו כל הבריות כפי שינוי התחומין, מפני שינוי השרים כפי בחינת יניקתם כאשר נבאר, ולזה נשתנה אור החלק הארציי משינוי השר ההוא השולט ומוליד בארץ כפי בחינתו בריה משונה, וכן הוא ממש העשבים ושאר הענינים, ומצרים התחתונה החלק השמימי כנגד כל אותם המעלות בארץ כך מעלות ברקיע, הוא שליטת כח ידוע שמאותו שר שואבים אנשיה ומאותם השרים חיים בריותיה וכל השרים הנמצאים, והקב"ה לבלבל דעת חכמיה לבלבל הכחות העליונים ובלבל התחתונים ולזה היה ערוב בלבול כל השרים למעלה והבריות הגשמיות למטה, וכלם מסכימות להזיק מצד הדין הנשפע עליהם סתם, ובאו ג' מכות אלו מסכימות אל ענין א' דם צפרדע ערוב הכל בסוד החכות והשרים ואבוד החכמות (אור יקר).

<sup>4</sup> פי' כיון שערבב הקב"ה מלאכים של מעלה אזי המצריים לא יכלו לעשות דבר בהרשייהו שכשמשביעים למלאכים בשמות הטומאה אומרים שאינו עתה ממונה על אותו ענין ע"ד (איכה ב ב) חלל ממלכה ושריה (מ"מ), עי' עי' איכ"ר (פ"ב סי' ה): ושריה אלו שרים של מעלן את מוצא עד שלא באו השונאים היה ירמיה אומר להם עשו תשובה שלא תלכו בגלות אמרו לו אם יבאו השונאים מה יכולין לעשות לנו חד אמר אנא מקיף לה חומת מיא וחרינא אמר אנא מקיף לה חומת נורא וחרינא אמר אנא מקיף לה חומת פרזלא אמר להו הקב"ה בדידי אתון משתמשין עמד הקב"ה ושינה את שמותם של מלאכים דעל מיא עבד על נורא ודעל נורא עבד על פרזלא והיו מזכירין שמותם מלמטה

## זהר שמות

דוכתי דהוו מתקשרי בקדמיתא דהא  
אתבלבלו ועל דא אייתי עלייהו ערוב חיוון  
דהוו מתערבי דא בדא

כנים דסלקא עפרא דארעא ותא חזי כל  
איבא דאתילידת בארעא מחילא דלעילא  
ממנא<sup>1</sup> דאזדרע עלה איהו וכלא הוה כנוונא  
דלעילא

ותא חזי שבעה רקיעין עבד קודשא בריך  
הוא כנוונא דא שבע ארעאן ואינון תחומין  
דמתפרשן בדוכתייהו שבעה רקיעין לעילא<sup>3</sup>  
שבעה תחומי ארעא לעילא<sup>4</sup> כהאי גוונא  
לתתא מתפרשן דרגין שבעה רקיעין ושבעה  
תחומי ארעא והא אוקמוהו חברייא בשבע  
ארעין כסופטא דא על דא

ואינון שבעה תחומי ארעא לעילא כל חד  
וחד<sup>5</sup> (ס"א מתפרשאן לשבעין ממנן)  
מתפרשן לעשר ואינון מתפלגאן לשבעין  
ממנן דממנן על שבעין עמין וההוא ארעא  
תחומא דכל עמא ועמא סחרא לארעא  
קדישא דישראל כמה דאת אמר (שיר ג ז)  
הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה  
מגבורי ישראל ועשרה בגווייהו טמירין ואינון  
שבעין דסחרן ארעא קדישא ודא הוא לעילא  
כנוונא דא לתתא

ותא חזי ההוא ארעא תחומא דחולקא  
דמצראי בההוא זמנא אושיט קודשא בריך  
הוא אצבעא דיליה ואתילידו טפסירין בההוא  
תחומא ואתיבשו כל אינון תחומין דרכיכו  
מיא וכל ירוקא דמיין דנבעין כדין לתתא  
אתחזיאו קלמין מעפרא דארעא

המצריים יכולים להתקשר לכשפיהם  
באותם מקומות שהיו מתקשרים  
בהתחלה שהרי התבלבלו ועל זה הביא  
עליהם ערוב חיות שהיו מערבות זה  
בזה.

כנים שעלה עפר הארץ ובא וראה כל  
פרי שנולד בארץ מחיל שלמעלה ממנה  
שנזרע עליה הוא והכל היה כדוגמא  
שלמעלה.

ובא וראה שבעה רקיעים עשה הקדוש  
ברוך הוא כדוגמא זה שבע ארצות  
ואותם תחומים שנפרדים במקומם  
שבעה רקיעים למעלה שבעה תחומי  
ארץ למעלה כדוגמא זה למטה נפרדות  
הדרגות שבעה רקיעים ושבעה תחומי  
ארץ והרי פרשוה החברים בשבע ארצות  
כגלדי בצלים<sup>2</sup> זה על זה.

ואותם שבעה תחומים של הארץ  
למעלה כל אחד ואחד (נפרדים לשבעים  
ממונים) נפרדים לעשרה והם מתחלקים  
לשבעים ממונים שממונים על שבעים  
עמים ואותה ארץ תחום לכל עם ועם  
סביב הארץ הקדושה של ישראל כמו  
שנאמר "הנה מטתו שלשלמה ששים  
גבורים סביב לה מגבורי ישראל" ועשרה  
בתוכם טמונים והם שבעים שסובבים  
את הארץ הקדושה וזהו למעלה כדוגמא  
זה למטה.

ובא וראה אותה ארץ התחום של חלק  
מצרים באותו זמן הושיט הקדוש ברוך  
הוא אצבעו ונולדו להבות<sup>6</sup> אש באותו  
תחום והתייבשו כל אותם תחומים  
שמרככים במים וכל הירוק של המים  
שנובעים אז למטה נראו הכנים<sup>7</sup> מעפר  
הארץ.

ולא היו עונין להם הדא הוא דכתיב (ישעיה מ"ג) ואחלל שרי קדש וכיון שגרמו העונות ובאו  
השונאים התחילו מזכירין שר פלן איתא עביד לו מיליא פלן אמר ליה לית בחילי דאנא מירים מינה  
ד"א חלל ממלכה ושריה חלל ממלכה זה צדקיה מלך יהודה ושריה אלו שרים של מעלה.

<sup>1</sup> נמחק בדרך אמת.

<sup>2</sup>

<sup>3</sup> ז' היכלות דד"א (מ"מ).

<sup>4</sup> ז' היכלות דנוק' (מ"מ).

<sup>5</sup> פי' כל ספירה וספירה שבמלכות מתחלקת לע' בחי' ואותם הבחי' הם ממונים על ע' שרים של ע'  
ואמות, לפי שכל שר ושר יש לו חיות מהמלכות בסוד ואתה מחיה את כולם (מ"מ).

<sup>6</sup>

<sup>7</sup>

## זהר שמות

והרי נאמר שאהרן היה מכה אבל משום זה אהרן היה מכה להראות שימינו של הקדוש ברוך הוא שוברת שונאים כמו שנאמר ימינך ה' תרעץ אויב כדוגמא זה עתיד הקדוש ברוך הוא להביא על העיר רומא רבתי שכתוב ונהפכו נחליה לזפת ועפרה לגפרית ועל זה כל עפר הארץ היה כנים בכל ארץ מצרים.

רבי יהודה ורבי חייא היו הולכים בדרך אמר רבי חייא כשחברים הולכים בדרך

לא/א

צריכים ללכת בלב אחד ואם נפגשו או שהולכים עמם הרשעים של העולם או בני אדם שאינם מהיכל המלך צריכים להיפרד מהם מנין לנו מכלב שכתוב ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו וימלא אחרי מאי רוח אחרת דאתפרש מאינן מאללין דכתיב (שם יג כב) ויעלו בנגב ויבא עד חברון דאתפרש מאינן מאללין ואתא איהו בלחודוי לחברון לאשתטחא על קברי אבהן וחברון אתיהיב ליה חולק אחסנא לאתתקפא ביה כמה דאת אמר (דברים א לו) ולו אתן את הארץ אשר דרך בה אמאי יהיבו ליה חברון אי בנין דאשתטח בקברי אבהן לאשתזבא מההוא עיטא דילהון דאשתזיב לא

אלא רוא דמלה שמענא כנוונא דא כתיב (ש"ב ב א) וישאל דוד ביהו"ה לאמר האעלה באחת ערי יהודה ויאמר יהו"ה אליו עלה ויאמר דוד אנה אעלה ויאמר חברונה הכא אית לאסתכלא כיון דהא מית שאול ודוד ביומי דשאול אתמשה לקבלא מלכו כיון דמית שאול אמאי לא אמליכו ליה לדוד ולא קביל מלכו על כל ישראל ואתא לחברון ומלכו קביל על יהודה בלחודוי שבע שנים ואתעכב תמן כל הני שבע שנים ולבתר דמית איש בושת קביל מלכו על כל ישראל בירושלים

רבי יהודה ורבי חייא היו הולכים בדרך אמר רבי חייא כשחברים הולכים בדרך

צריכים ללכת בלב אחד ואם נפגשו או שהולכים עמם הרשעים של העולם או בני אדם שאינם מהיכל המלך צריכים להיפרד מהם מנין לנו מכלב שכתוב ועבדי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו וימלא אחרי מה זה רוח אחרת שנפרד מאותם מרגלים שכתוב ויעלו בנגב ויבא עד חברון שנפרד מאותם מרגלים ובא לבדו לחברון להשתטח על קברי האבות.

וחברון נתנה לו חלק ירושה להחזיק בה כמו שנאמר ולו אתן את הארץ אשר דרך בה למה נתנו לו את חברון אם משום שהשתטח בקברי האבות להינצל מאותה עצה שלהם שניצל לא.

אלא סוד הדבר שמעתי כדוגמא זה כתוב וישאל דוד בה' לאמר האעלה באחת ערי יהודה ויאמר ה' אליו עלה ויאמר דוד אנה אעלה ויאמר חברונה כאן יש להסתכל כיון שהרי מת שאול ודוד נמשח בימי שאול לקבל מלכות כיון שמת שאול למה לא המליכו את דוד ולא קיבל מלכות על כל ישראל ובא לחברון וקבל מלכות על יהודה לבדה שבע שנים והתעכב שם כל שבע השנים הללו ואחר שמת איש בושת קבל מלכות על כל ישראל בירושלים.

<sup>1</sup> פי' כי משה גמלה עמו חסד שכסתה על המצרי, וזה כפי השפט אבל כפי הסוד בגין וכו' דא כל עפר הארץ וכו', פי' אע"פ ששם כתבי לזפת וכו' במצרים היו כנים (רח"ו בשם המ"מ).  
<sup>2</sup> ללא מופיע בדרכך אמת.

## זהר שמות

אלא כלא הוא רזא קמי קודשא בריך הוא  
תא חזי מלכותא קדישא<sup>1</sup> לא קביל מלכו  
שלימתא<sup>2</sup> עד דאתחבר באבהן<sup>3</sup> וכד אתחבר  
בהו<sup>4</sup> אתבני בבניינא שלימו מעלמא עלאה<sup>5</sup>  
ועלמא עלאה אקרי שבע שנים בנין דכלהו  
ביה<sup>6</sup>

וסימניך (מ"א ו לח) ויבנהו<sup>7</sup> שבע שנים<sup>8</sup> דא  
עלמא עלאה<sup>9</sup> ולא כתיב ויבנהו בשבע שנים  
כמה דאת אמר (שמות לא יז) כי ששת ימים  
עשה יהו"ה את השמים ואת הארץ<sup>10</sup> מאן  
ששת ימים<sup>11</sup> דא אברהם דכתיב (בראשית ב  
ד) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם  
באברהם<sup>12</sup> ואברהם ששת ימים אקרי<sup>13</sup> ובנין

אלא הכל הוא סוד לפני הקדוש ברוך  
הוא. בא וראה המלכות הקדושה לא  
קבלה מלכות שלימה עד שהתחברה  
באבות וכשהתחברה בהם נבנה בבנין  
שלם מעולם העליון והעולם העליון  
נקרא שבע שנים משום שכלם בו.

וסימניך ויבנהו שבע שנים זהו העולם  
העליון ולא כתוב ויבנהו בשבע שנים  
כמו שנאמר כי ששת ימים עשה ה' את  
השמים ואת הארץ מי אלו ששת הימים  
זה אברהם שכתוב אלה תולדות השמים  
והארץ בהבראם באברהם ואברהם  
נקרא ששת ימים ומשום (ובו) שהוא  
ששת ימים נבנה העולם באותו (בזה)

<sup>1</sup> דהיינו מלכות ממש, שהיא קדש להעביר החצונים (אור יקר).

<sup>2</sup> דהיינו היותה שולטת על כל השרים ומכניעים לפניהם וישראל עושה חיל (אור יקר).

<sup>3</sup> חג"ת והיינו חבור דוד בחברון ששם האבות דוד מדת המלכות בחברון מלך ששם ג' אבות אמנם  
ז' שנה למה (אור יקר). בחמדת ימים דף לב קבלנו מרבניו האריז"ל שלא לקדש הלבנה עד ז' למולד  
לעומת כחב"ד חג"ת דז"א אשר מהם ולמטה מתחיל בנין המלכות סוד הלבנה כמ"ש בזהר וארא ז"ל  
ת"ח מלכותא קדישא, וכו' מזה ישכילו טעמו של דבר שלא לקדש את הלבנה עד אחר ז' ימים ואף  
אם חל מוציא שבת אחר ד' וה' מהמולד לא יקדשוה כל שלא עברו עליה ז' ימים וכן ראיתי הבאים  
בסוד ה' לא חששו לא לטעם שלא להחמיץ המצוה ולא לטעם שרוב הצבור מתקבצים אז ולא לטעם  
שהם מבושמים ומינה לא תזוע, ואין לקדש אלא בלילה ממש שניכרת זריחתה ע"ג קרקע ונהנין  
מאורה כמ"ש ברע"מ בפ' כי תשא (מ"מ).

<sup>4</sup> אין הכוונה ליבנות מהם לבד, שעיקר בניינה אינו אלא מהבינה כדמפרש לקמיה. "דרכיה דרכי  
נעם וכו'", ולכך היא מתחברת באבות, אמנם אין העיקר האבות אלא להקשר בבניה, וז"ש וכד  
אתחבר בהו אתבני בבניינא שלימות מפני שבנין האבות בנין, אמנם בנין אימא עילאה היא הבונה  
בשלימות (אור יקר).

<sup>5</sup> כי היא תרצה להכלל בכללות הבינה אימא עילאה וכללות אימא עילאה היא בהיותה נכללת  
משבע ספירות וכל ספירה תהיה נק' שנה (אור יקר).

<sup>6</sup> כל הספירות הם נמצאים בה, מפני שממנה יצאו ובה נשרשים, ולמטה באבות אינם כולם בהם,  
אלא מצד מה שנכללים זו בזו, אמנם הבינה כולהו בה מפני שממנה יצאו (אור יקר).

<sup>7</sup> עי' מ"ש בפרשת שמות ט ע"ב (מ"מ).

<sup>8</sup> בית ראשון ה' עילאה וכתיב ביה "ויבנהו שבע שנים" ומפני שאפשר לפרשו סתם על המלכות  
וירצה א' מב' פירושים או ויבנהו מי בנאו ז' שנים שהם ז' ספירות, או ויבנהו ז' שנים משבע  
ספירות, ולכולהו פירושי אין ראה לזה פירש מיד ואמר "דא עלמא עילאה" (אור יקר).

<sup>9</sup> ואהדר ויבנהו, ולא פירש מאן אל(א) החכמה הנעלמת שהוא הבונה העולם העליון, ולכך נעלם  
שם הבונה ויבנהו ולא תפרש בז' בכח ז' שנים כאותו הפי' דס"ד דאי הכי הוה ליה למימר בז' בבית  
או ע"י ז', והשתא דקאמר "ויבנהו שבע" שממש בנאו, ובניינו היינו ז' שנים שבבניה, שהיא נבנית  
בהם מהחכמה, ואמר "וסימניך" דהיינו סימן ולא ראה ממש, שעדיין אפשר לפרשו על שלמה יסוד  
הבונה המלכות והיא עצמה ז' כדאמרת, לזה אמר "וסימניך" (אור יקר).

<sup>10</sup> ממש ו' ימים הוא העשיה אשר בשמים ממעל, ואשר בארץ היא המלכות מתחת, והיינו בניינה  
למטה, והם ששת ע"י החסד, שהחסד נקראת ששת ימים, דהיינו יומם יצוה ה' חסדו, ופי' יומא  
דכליל כולהו יומי, ובפסוק אמרתי עולם חסד יבנה, לכך ששת ימים ממש עשה ה' שהעשיה הם  
ששת (אור יקר).

<sup>11</sup>

<sup>12</sup> והבנין הבינה וששת ימים אהדר לבינה לא לחסד, וכן כתיב עשה ה' את השמים וכו', וע"ד זה  
ויבנהו שבע שנים שבניינו בעצמו שבע שנים, ולזה המלכות שבע משם, ואינה בנין שלם אלא ע"י  
הבינה כדפי', וקשר המעשה הזה הוא לראיה שהמלכות שבע כדפי' לעיל (אור יקר).

<sup>13</sup> פי' כי החסד ראשון כולל כל חג"ת נה"י, וכמ"ש יומא דאזיל עם כלהו (רמ"ז). ושיעור הכתוב כי  
ששת ימים וכו' ר"ל על ידי חסד עשתה בינה שמים וארץ שהם ז' כמ"ש הזהר במ"א שאימא  
נתלבשה בחסד והציא ה' קצוות והמ' עליה נאמר והוכן בחסד כסא (מ"מ).

## זהר שמות

גוון ויבנהו שבע שנים.

(נ"א וביה) דאיהו ששת ימים ביה אתבני  
עלמא בההוא (נ"א בהאי) גוונא ויבנהו שבע  
שנים

ותא חזי דוד בעא לאתבנאה במלכו  
שלימתא לתתא כגוונא דלעילא ולא אתבני  
עד דאתא ואתחבר באבהן וקאים שבע שנים  
לאתבנאה בגווייהו לבתר שבע שנים אתבני  
בכלא ואתמשכא מלכותיה די לא תעדי  
לעלמין ואי לאו דאתעתד בחברון לאתחברא  
בדוכתיה לא אתבני מלכותיה לאתמשכא  
כדקא יאות כהאי גוונא כלב אתנהיר ביה  
רוחא דחכמתא ואתא לחברון לאתחברא  
באבהן ולדוכתיה אזל<sup>1</sup> ולבתר דוכתיה הוה  
וירית ליה

רבי ייסא ורבי חזקיה היו הולכים  
מקפוטקיא ללוד והיה עמהם יהודי אחד  
עם משא של<sup>2</sup> עופות<sup>3</sup> על חמור עד שהיו  
הולכים אמר רבי ייסא לרבי חזקיה פתח  
פיך ואמור דבר אחד מאותם דברי  
התורה המעולים שאתה אומר בכל יום  
לפני המנורה הקדושה.

פתח ואמר דרכיה דרכי נועם וכל  
נתיבותיה שלום דרכיה דרכי נועם אלו  
דרכי התורה שמי שהולך בדרכי התורה  
הקדוש ברוך הוא משרה עליו נועם  
השכינה שלא תזוז ממנו לעולמים וכל  
נתיבותיה שלום שכל שבילי התורה  
כולם שלום שלום לו למעלה שלום לו  
למטה שלום לו בעולם הזה שלום לו  
בעולם הבא.

אמר אותו יהודי מטבע<sup>4</sup> בכיס בפסוק  
זה נמצא אמר לו מנין לך אמר לו  
שמעתי מאבי ולמדתי כאן בפסוק הזה  
דבר טוב.

<sup>1</sup> פי' כלב גימ' ב"ן והוא במלכות ולכך הלך לחברון (מ"מ).

<sup>2</sup>

<sup>3</sup>

<sup>4</sup> לשון זה הובא בפ' מקץ דף קצז ושם ביארנוהו (מ"מ).

<sup>5</sup> הוא קאי על בינה וכו', כי ממנה נהרין כל בוצינין (ר"ל כל ה"ק) ומתפרשן לכל עיבר כו'. מאן  
נתיבותיה אלן אינון שבילין דנפקין מלעילא, (ר"ל הל"ב נתיבות חכמה הנמשכין בהל"ב שמות  
אלהים שבבינה) וכלהו נקיט לון ברית יחידאי דאיהו אקרי שלום, שלמא דביתא, ואעיל לון לימא  
רבא, שהוא המלכות. כי נמשכין הל"ב נתיבות מחכמה לבינה, והבינה ממשכס בה"ק, ונכללים  
כולם בהיסוד, והיסוד ממשכס דרך העטרה להמלכות, ובזה נעשה כל נתיבותיה שלום. וכ"ז הוא  
כשהבינה עומדת פנים בפנים עם החכמה, אז מתבסמים כל הגבורות שבה, ומקבלת מלמעלה  
ומשפעת למטה, ונעשה דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום (הקדו"ש פז ע"ד).

<sup>6</sup>

## זהר שמות

פתח ואמר האי קרא בתרין גווינן איהו  
ובתרין סטריין קרי ביה דרכים וקרי ביה  
נתיבות קרי ביה נועם וקרי ביה שלום מאן  
דרכים ומאן נתיבות מאן נעם ומאן שלום

אלא דרכיה דרכי נעם היינו דכתיב (ישעיה  
מג טז) הנותן בים דרך דהא כל אתר דאקרי  
באורייתא דרך הוא אורחא פתיחא לכלא  
כהאי אורחא דהוא פתיח לכל בר נש כך  
דרכיה אלן דרכים דאינון פתיחן מאבהן  
דכראן בימא  
לא/ב

רבא<sup>2</sup> ועאלין בגויה ואינון<sup>3</sup> אורחין מתפתחין  
לכל עיבר<sup>4</sup> ולכל סטרי עלמא<sup>5</sup>  
והאי נעם הוא נעימו<sup>6</sup> דנפיק מעלמא דאתי<sup>7</sup>  
(נ"א ומעלמא דאתי נהרין כל בוצינין<sup>8</sup>) ונהיר  
לכל בוצינין ומתפרשין נהורין לכל עיבר<sup>9</sup>  
וההוא טיבו ונהורא דעלמא דאתי<sup>10</sup> דינקין  
אבהן<sup>11</sup> אקרי נעם

פתח ואמר פסוק זה הוא בשתי צורות  
ובשני צדדים קוראים בו דרכים  
וקוראים בו נתיבות קוראים בו נועם  
וקוראים בו שלום מה זה דרכים ומה זה  
נתיבות מה זה נועם ומה זה שלום.

אלא דרכיה דרכי נועם היינו שכתוב  
הנותן בים דרך שהרי כל מקום שנקרא  
בתורה דרך היא דרך פתוחה לכל כדרך  
זו שהוא פתוחה לכל אדם כך דרכיה  
אלו דרכים שהם פתוחים מהאבות  
שכרו בים

הגדול ונכנסים לתוכו ואותם דרכים  
נפתחות לכל עבר<sup>1</sup> ולכל צדדי העולם.

ונועם זה הוא נעימות שיוצאת מן  
העולם הבא (ומהעולם הבא מאירות כל  
הנורות) ומאירה את כל המנורות  
ונפרדים האורות לכל צד ואותו טוב  
ואור של העולם הבא שיונקים האבות

1

<sup>2</sup> מפני שבה [במלכות] כל מציאות שבעולם, ולכן היא נקראת רבא שהיא רחבת ידים לכל בין מצד  
העליניים בין מצד התחתונים כאומרו זה הים גדול ורחב ידים וכו', ג' ספירות אלו אבות אל  
ההנהגה בוקעים אותה לג' דרכים, והיינו האשה נקנית בג' דרכים בכסף מצד חסד אברהם, בשטר  
מצד יצחק, ובביאה מצד יעקב, שממנו עיקר ביאה כנודע, והם דרכים שהם נכנסים לה שעושים בה  
ג' בחי' אלו, כסף חסד ודאי, שטר שהיא שוטר ומושל, ובביאה ודאי ביעקב, והנה כל דרך ודרך מאלו  
הדרכים נפתח להשפיע ולהמציא לכל הנמצא בה, שכל הנמצא בה הם יונקים מכל הבחי' האלו, ועם  
היות שיהיו הבחי' מהם מחסד, מהם מגבורה, וכן מכל ר"ק, עכ"ז כולם הם יונקים מחסד, וכולם  
יונקים מגבורה וכולם יונקים מהת"ת (אור יקר).

<sup>3</sup> מאינון (אור יקר).

<sup>4</sup> דהיינו לכל ר"ק (אור יקר).

<sup>5</sup> הם ד' הפאות התחתונות שהם ד' חיות שהם מזרח ומערב צפון ודרום וכן הם ד' מדות חגת"ם,  
וכן הם אריה שור נשר אדם, והם ב' בחי' למטה, הא' השרפים שהם מו"ק, והב' החיות שהם ס"ד  
פנים וכן הם בה ב' מציאויות אלו, ולשניהם קאמר "לכל עיבר ולכל סטרי עלמא" והיינו שכולם הם  
יונקים מחסד וכולם מגבורה וכולם מת"ת (אור יקר).

<sup>6</sup> דקאמר דרכי נועם "ההוא נעים דנפיק מעלמא דאתי" שנקרא נעם ה' וכן כל מלת נועם ירצה  
בבינה (אור יקר).

<sup>7</sup> בינה, נועם שפעה היינו שפע הידוע בה, כי לא כל שפעה יקרא נעם אלא שפע ידוע כדמסיק,  
ומפני שנודע אומרו לחזות בנועם ה' (אור יקר).

<sup>8</sup> דהיינו מציאות הארת הספירות בתוכיות הבינה יקרא נועם, ואח"כ נקשרים השרשים ההם  
בספירות למטה במקומם (אור יקר).

<sup>9</sup> בענין שהם ב' בחי', הבחי' האחת מציאותם למעלה ששם הארתם שוה, וז"ש "נהרין" סתם, הב'  
מציאותם למטה ששם הארתם מתפרשת אל בחי' רבות, וז"ש "ומתפרשין נהורין לכל עיבר" כל  
ספירה וספירה בבחינתה, בענין שהוא ב' בחי' הא' נקרא טיבו (אור יקר).

<sup>10</sup> הב' נקרא נהורא, וז"ש וההוא טיבו ונהורא, והטעם שהטוב הוא מצד החסד הגמור הגומל חסד  
לרעים ולטובים, והיינו וותרנותא, ונהורא ג"כ מצד ימין, שהאור הוא מצד החסד, ותחלת פתיחת  
הבינה הוא בב' אלו, הא' בתוכה, הב' חוץ ממנה, וז"ש "ההוא טיבו ונהורא דעלמא דאתי" וכיון  
שהיא בינה עלמא, ונפתח בחסד (אור יקר).

<sup>11</sup> כל ג' אבות באחדות, אל בחי' השפע הזה אקרי נועם, ועתה יאמר "דרכיה" עם היותם מג' אבות  
אל תחשוב שיהיו לפי זה דרך החסד חסד מצדו, ודרך הגבורה גבורה מצדה ודרך הת"ת ת"ת מצדו,  
אלא דרכי נועם לפי מה שהם מקבלים מהבינה בסוד הבחינות הנזכרות שעתה ימצא הענין שכל

## זהר שמות

### נקרא נועם

דבר אחר עלמא דאתי אקרי נעם<sup>1</sup> וכד אתער עלמא דאתי<sup>2</sup> כל טיבו וכל חידו וכל נהורין<sup>3</sup> וכל חירו דעלמא<sup>4</sup> אתער ובניני כך אקרי נעם

ועל דא תנינן חייבין דגיהנם בשעתא דעאל שבתא כלהו נייחין ואית להו (ס"א חירו) חידו ונייחא בשבתא כיון דנפיק שבתא אית לן לאתערא חידו עלאה עלנא דנשתזיב מההוא עונשא דחייביא דאתרנו מההיא שעתא ולהלאה ואית לן לאתערא ולימא (תהלים צ יז) ויהי נעם יהוה אלהינו עלינו דא הוא נעם עלאה (ס"א חירו) חידו דכלא ועל דא דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום

מאן נתיבותיה אלין אינון נתיבות ושבילין דנפקי מלעילא וכלהו נקיט לון ברית יחידיאי דאיהו אקרי שלום שלמא דביתא ועאיל לון לימא רבא כד איהו בתוקפיה וכדין יהיב ליה שלם הדא הוא דכתיב וכל נתיבותיה שלום (ע"כ בפ' מקץ) אתו רבי ייסא ורבי חזקיה ונשקו ליה אמרו ומה כל הני מלין עלאין טמירין גבך ולא ידענא אזלו כד ממו חד בי חקל חמו בעירי דבי חקל מתין אמרו ודאי דבר דבעירי אית באתר דא

אמר ההוא יודאי הא דאמריתו דקודשא בריך הוא קטל במצרים כל אינון עאני וכל

דבר אחר העולם הבא נקרא נועם וכשמתעורר העולם הבא אז כל הטוב וכל השמחה וכל האורות וכל החירות של העולם מתעוררים ולכן נקרא נועם.

ועל זה שנינו רשעי הגיהנם בשעה שנכנסת שבת כולם נחים ויש להם (חרות) שמחה ומנוחה בשבת וכיון שיוצאת שבת יש לנו לעורר שמחה עליונה עלינו שנצל מאותו העונש הרשעים שנדונים מאותה שעה והלאה ויש לנו להתעורר ולומר ויהי נועם ה' אלהינו עלינו זהו נועם עליון (חרות) שמחת הכל ועל זה דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום.

מה זה נתיבותיה אלו אותם נתיבות ושבילים שיוצאים מלמעלה וכולם לוקח אותם ברית היחידי שנקרא שלום שלום הבית ומכניס אותם לים הגדול כשהוא בתוקפו ואז נותן בו שלום זהו שכתוב וכל נתיבותיה שלום באו רבי ייסא ורבי חזקיה ונשקו לו אמרו ומה כל הדברים העליונים הללו טמונים אצלך ולא ידענו הלכו כשהגיעו לבית הפרדס ראו בהמות של השדה מתים אמרו ודאי דבר של בהמות יש במקום זה.

אמר אותו יהודי זה שאמרתם שהקדוש ברוך הוא הרג במצרים כל אותם הצאן כל אותם בהמות שלשה

---

הדרכים טובים אליה, וכולם מצד מעלה מצד הבינה. והטעם כפי הבחינות שאמרנו שהם תחילה כולם מושרשים בבינה שוים לטובה ולהארה, שאז אין מקור הדין נפתח כלל בבינה, ואח"כ נקשרים מציאותם לחוץ עם המציאות הפנימי כדי שיהיה הגובר בהם צד הטוב והאור ולא צד הדין כדפי', ומשם מושכים האבות, ואח"כ הם נמשכים אליה, נמצאו פותחים בה הדרכים ממש בבחי' הנועם העליון, בענין שדרכיה דרכי נועם, ולא דרכים ממש בבחי' החסד והגבורה והת"ת כדי שלא יתחלקו לחסד דין ורחמים, וא"ת אם כן יהיו כולם דרך א' וי"ל שהם מתבחנים, כל א' כפי בחינתו, גבורה בבחינת הטוב והאור שבה, והחסד בבחינת החסד שבה, והת"ת בבחינת הת"ת ולזה הם דרכים שונים והם נועם א' כדפי' (אור יקר).

<sup>1</sup> היא עצמה, לא שפע הנשפע מו"ק עלהדרך הנזכר אלא היא ממש נקראת נועם ואמרו דרכי נועם לא שיהיו הם ממש נועם אלא הבינה (אור יקר).

<sup>2</sup>

<sup>3</sup> "כל טיבו" מצד החסד, "וכל נהורין" מצד הת"ת הכלול מו"ק, "וכל חידו" מצד הגבורה הרי ג' מדות, ומתעוררות להשפיע מהופכות אל הטוב, דהיינו "טיבו" חסד לרעים ולטובים, "חידו" היסוד הגבורה לשמחה, "וכל נהורין" הרי הת"ת כולל ו"ק וכולם מאירים ועל ראשם שפע וכח הבינה בעצמה (אור יקר).

<sup>4</sup> שהחירות מן היובל ודאי. והנה כלל ענין זה דהיינו הבינה בחירותה, היותה מתעטרת על ראש ג' מקורות אלו, שמבינה הם נקראים נועם, שהוא תכלית העידון ואין פחד מהחצונים, והיינו טיבו וחידו שיש רבים שיש להם טוב ואינם נהנים ממנו בשמחה ועל שניהם אמר טוב ושמחה כדפי' רוכב כל נהורין ליהנות מאור ימין ושמאל ואמצע בכללות כל הספירות (אור יקר).

## זהר שמות

אינון בעירי תלת מותני הוו בבעירי חד דבר  
וחד אינון דקטיל ברד וחד אינון בוכרי  
דבעירי

ומה הוה מותנא דילהון אלא הא כתיב  
בקדמיתא הנה יד יהו"ה הויה במקנך אשר  
בשדה אמאי בכלהו לא כתיב יד יהו"ה אלא  
הכא (נ"א לא כתיב יד אלהים אלא יד יהו"ה  
ס"א אלא יד יהו"ה) איהו ידא בחמשה  
אצבעאן דהא בקדמיתא כתיב אצבע אלהים  
היא והכא כלהו חמש אצבעאן<sup>3</sup> וכל אצבעא  
ואצבעא קטל זינא חדא וחמשה זינין הוו  
דכתיב בסוסים בחמורים בגמלים בבקר  
ובצאן הא חמשה זינין לחמשה אצבעאן  
דאקרון יד בגיני כך הנה יד יהו"ה הויה וגו'  
דבר כבד מאד דהוו מתין מגרמייהו  
ואשתכחו מתין

בתר דלא אהדרו מצראי אינון אתוון ממש  
אהדרו וקטלו כל אינון דאשתארו ודבר  
אהדר ברד מה בין האי להאי אלא דא  
בניחותא ודא בתקיפו דרוגזא<sup>4</sup> ותריין אלין הוו  
באתר חד בחמש אצבעאן

תא חזי דבר אתוון דהוו בניחותא מותנא  
בנייחא דהוו מתין מגרמייהו ברד דאתהדרו  
אתוון בתקופ רוגזא וקטל כלא

יתבו בהווא חקל חמו עאני דאתיין לאתר  
חד ומתין תמן קם ההוא יודאי לגבי ההוא  
אתר וחמא תריין קטפירי דמליין אקוסטרא

פתח ואמר כתיב (בראשית יב ב) ואעשך  
לגוי גדול<sup>7</sup> ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה  
האי מלה דרבי אלעזר דאמר ואעשך לגוי  
גדול לקבל לך ואברכך לקבל מארצך  
ואגדלה שמך לקבל וממולדתך והיה ברכה  
לקבל ומבית אביך ודא לקבל דא

רבי שמעון אמר רזא דחכמתא הכא ואעשך  
לגוי גדול לקבל סטר ימינא ואברכך לקבל

סוגי מות<sup>1</sup> היו בבהמות אחד דבר ואחד  
אותם שהרג הברד ואחד אותם בכורי  
הבהמות.

ומה היה המות<sup>2</sup> שלהם אלא זה כתוב  
בתחלה הנה יד ה' הויה במקנך אשר  
בשדה למה בכולם לא כתוב יד ה' אלא  
כאן (לא כתוב יד אלהים אלא יד ה' ס"א  
אל יד ה') זה יד עם חמש אצבעות שהרי  
בתחלה כתוב אצבע אלהים היא וכאן  
כל חמש האצבעות וכל אצבע ואצבע  
הרגה מין אחד וחמשה מינים היו  
שכתוב בסוסים בחמורים בגמלים בבקר  
ובצאן הרי חמשה מינים לחמש  
אצבעות שנקראת יד משום כך הנה יד  
ה' הויה וגו' דבר כבד מאד שהיו מתים  
מעצמם ונמצאו מתים.

מאחר שלא חזרו המצריים אותן  
אותיות ממש חזרו והרגו כל אותם  
שנשארו ודבר הפך לברד מה בין זה לזה  
אלא זה בנוחות וזה בתוקף הרוגז ושני  
אלה היו במקום אחד בחמש אצבעות.

בא וראה דבר אותיות שהיו בנוחות  
מות<sup>5</sup> במנוחה שהיו מתים מעצמם ברד  
שהתהפכו האותיות לתוקף הרוגז והרג  
הכל.

ישבו באותו שדה ראו צאן שבאים  
למקום אחד ומתים שם קם אותו יהודי  
לאותו מקום וראה שני נאדות<sup>6</sup> מלאים  
ארס.

פתח ואמר כתוב ואעשך לגוי גדול  
ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה דבר  
זה של רבי אלעזר שאמר ואעשך לגוי  
גדול כנגד לך ואברכך כנגד מארצך  
ואגדלה שמך כנגד וממולדתך והיה  
ברכה כנגד ומבית אביך וזה כנגד זה.

רבי שמעון אמר סוד החכמה יש כאן  
ואעשך לגוי גדול כנגד צד ימין ואברכך

<sup>1</sup> אולי מגפות

<sup>2</sup>

<sup>3</sup> פי' הם ה' גבורות שכל אצבע הוא גבורה (מ"מ).

<sup>4</sup> פי' שאותיות דבר עשו להם מותנא בניחותא אבל כשנהפכו ונעשו ברד אזי היו מתים מיתה  
משונה ע"י הברד (מ"מ).

<sup>5</sup>

<sup>6</sup>

<sup>7</sup> לשון זה הובא בפ' לך לך [עח ע"א] (מ"מ).



## זהר שמות

כנגד צד שמאל ואגדלה שמך כנגד צד  
האמצע והיה ברכה כנגד צד ארץ  
ישראל והכל סוד המרכבה הקדושה.  
סטר שמאלא ואגדלה שמך לקבל סטר  
אמצעיתא והיה ברכה לקבל סטר ארעא  
דישראל וכלא רזא דרתיכא קדישא

בא וראה בהתעוררות שלמטה מתעורר  
למעלה ועד שלא מתעורר למטה לא  
מתעורר למעלה לשרות עליו מה כתוב  
באברהם ויצאו אתם מאור כשדים  
ויצאו אתם היה צריך (לכתוב) ויצאו  
אתו שהרי כתוב ויקח תרח את אברם  
בנו וגו' מהו ויצאו אתם אלא תרח ולוט  
יצאו עם אברהם ושרה שכיון שנצול  
אברהם מן האש חזר תרח לעשות את  
רצונו ולכן  
תא הזוי באתערותא דלתתא אתער לעילא  
ועד לא יתער לתתא לא יתער לעילא  
לאשראה עליה מה כתיב באברהם (שם יא  
לא) ויצאו אתם מאור כשדים ויצאו אתם  
ויצאו אתו מבעי ליה דהא כתיב ויקח תרח  
את אברם בנו וגו' מהו ויצאו אתם אלא תרח  
ולוט נפקו עם אברהם ושרה דכיון דאשתזיב  
אברהם מן נורא אתהדר תרח למעבד  
רעותיה ובגין  
לכ/א

ויצאו אתם כיון שהם התעוררו תחלה  
אמר לו הקדוש ברוך הוא לך לך.

רבי שמעון אמר לך לך לתקונך לעצמך  
מארצך מאותו הצד של הישוב שאתה  
שוקל שנוולדת בו וממולדתך מאותו  
תולדה שלך ומבית אביך שאת משגיח  
בשורש שלהם אל הארץ אשר אראך  
שם אגלה לך מה שאתה מבקש אותו  
כח שממונה עליה שהוא עמוק וסתום  
מיד וילך אברם כאשר דבר אליו ה' ואנו  
רצינו ללכת מכאן לדעת סוד החכמה.

(פתח רבי אבא ואמר כי אז אהפוך אל  
עמים שפה ברורה לקרא כולם בשם ה'  
לעבדו שכם אחד וכתוב והיה ה' למלך  
וגו' ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו  
אחד).

רבי יוסי ורבי חייא היו הולכים בדרך  
אמר רבי יוסי לרבי חייא למה אתה

<sup>1</sup> שהיה אברהם יודע בחכמת הכוכבים והיה שוקל במשקלת האצטורלב או הרביע לדעת בכמה מעלו, ומה שהמבט ומה הענין אל כל ארץ וארץ מהארצות, לדעת מולדתו, ומה עניינו ומה בריאותו ומה היא מולידה שיש ארץ מגדלת חלשים ויש ארץ מגדלים אוכלוסין, ושקן ארץ מולדתו ושקל ארץ ישראל ולא היה יכול לרדת לעומק המבט השולט בא"י מפני שהיה מקום הקדש והיא שותה מהמים הקדושים לזה לא היה יכול להציץ (אור יקר). עי' ח"א עח ע"א ודברינו שם.

<sup>2</sup> והנה על פי חזיון הכוכבים ישפטו לאדם על ג' שפיטות, הא' המחוז שהמחוז מצד המולד הכולל ישתנה המולד הפרטי לאדם א', מצד כלל כל אנשי עירו ומנהגייהם וכיוצא. הב', מצד מולד עצמו שהו אעיקר אליו. והג' מצד מולד דמשפחתו, שאין מולד בן מלך דומה למולד הדיוט, עם היות שיהיו נולדים ברגע א' לזה אמר מאצרץ וממולדתך ומבית אביך ג' אלו, וגו' אמר "סטר ארעא דיישובא, א'." מההוא תולדה", ב'. "דאת אשגח בשרשא" ג'. פתח ר' אבא לסיים בכי טוב (אור יקר).

<sup>3</sup> עי' ח"א ב ע"א שעמיק מסט' דאבא וסתים מסט' דאימא.  
<sup>4</sup> טעם פתיחה זו משום דבפ' זו עשה הקב"ה מפלה במצרים ולעתיד תהיה בכל האומות כמ"ש כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה (מ"מ).

## זהר שמות

אורחא לא אתתקן אלא במלי דאורייתא<sup>1</sup> אתנניד רבי חייא ובכה פתח ואמר (בראשית יא ל) ותהי שרי עקרה אין לה ולד ווי על דא ווי על ההוא זמנא דאולידת הגר לישמעאל

אמר ליה רבי יוסי אמאי והא אולידת לבתר והוה לה ברא גזעא קדישא אמר ליה את חמי ואנא חמינא והכי שמענא מפומוי דרבי שמעון מלה ובכינא (ס"א אמר ליה מה היא אמר ליה ווי וכו') ווי על ההוא זמנא דבנין דשרה אתעכבת כתיב (שם טז ב) ותאמר שרי אל אברם וגו' בא נא אל שפחתי וגו'<sup>2</sup> ועל דא קיימא שעתא להגר למירת לשרה גבירתה והוה לה ברא מאברהם

ואברהם אמר לו ישמעאל יחיה לפניך ואף על גב דקודשא בריך הוא הוה מבשר ליה על יצחק אתרבק אברהם בישמעאל עד דקודשא בריך הוא אתיב ליה ולישמעאל שמעתין וגו' לבתר אתגזר ועאל בקיימא קדישא עד לא יפוק יצחק לעלמא

ותא חזי ארבע מאה שנין קיימא ההוא ממנא דבני ישמעאל ובעא קמי קודשא בריך הוא אמר ליה מאן דאתגזר אית ליה חולקא בשמך אמר ליה אין אמר ליה והא ישמעאל דאתגזר (ולא עוד אלא דאתגזר בר תליסר שנין) אמאי לית ליה חולקא בך כמו יצחק אמר ליה דא אתגזר כדקא יאות וכתיקונוי<sup>3</sup> ודא לאו הכי ולא עוד אלא דאלין מתרבין

שותק הרי הדרך לא נתקנת אלא רק בדברי תורה נאנח רבי חייא ובכה פתח ואמר ותהי שרי עקרה אין לה ולד אוי על זה אוי על אותו זמן שהולידה הגר את ישמעאל.

אמר לו רבי יוסי למה והרי הולידה אחר כך והיה לה בן גזע קדוש אמר לו אתה רואה ואני רואה וכך שמעתי מפי רבי שמעון דבר ובכיתי (ס"א אמר לו מה היא אמר לו ווי וכו') אוי על אותו הזמן שבגלל ששרה התעכבה כתוב ותאמר שרי אל אברם וגו' בא נא אל שפחתי וגו' ועל זה עמדה השעה להגר לרשת את שרה גבירתה והיה לה בן מאברהם.

ואברהם אמר לו ישמעאל יחיה לפניך ואף על גב שהקדוש ברוך הוא היה מבשר לו על יצחק נדבק אברהם בישמעאל עד שהקדוש ברוך הוא השיב לו ולישמעאל שמעתין וגו' אחר כך נמול ונכנס לברית הקדוש טרם שיצא יצחק לעולם.

ובא וראה ארבע מאות שנים עמד אותו ממונה של בני ישמעאל ובקש לפני הקדוש ברוך הוא אמר לו מי שנמול יש לו חלק בשמך אמר לו כן אמר לו והרי ישמעאל שנמול (ולא עוד אלא שנמול בן שלש עשרה שנה) אז למה אין לו חלק בך כמו יצחק אמר לו זה נמול כראוי וכתקונו וזה לא כך ולא עוד אלא שאלה נדבקים בי כראוי

<sup>1</sup> עי' זהר חדש (עז ע"ב): פתח ר' חייא ואמר, ואורח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום. ההולך בדרך, צריך להיות עמו, מי שידבר עמו בדברי תורה. וכך דרכן של צדיקים, הולך ואור, הולך, ועמו דברי תורה. דכתיב, ותורה אור. עד נכ"ו היום, עד שתשתתף עמו השכינה, ולא תזוז ממנו. דתנינן, בכל מקום שיש דברי תורה, שכינה שם. שנאמר, בכל מקום אשר אזכיר את שמי וכו'. ועי' ח"א סט ע"ב.

<sup>2</sup> עי' לקוטי תורה (פרשת לך לך): טעם לקיחת אברם את הגר ידוע כי שרה והגר סוד פרי וקליפה והקליפה קדמה עכשיו לפרי לכך ילדה הגר קודם לשרה בסוד ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום והגר גימ' יצחק בסוד הדינין וכמו שהמלכים קדומין מתו כי לא נתבסמו ג"כ שרה הכניסה עין הרע בעוברתה של הגר [מסוד קין] והפילה כי היא מסוד הדינין דקליפה ולכך הפילה בסוד הנפילים היו בארץ ורצתה לבסמה להגביר הטוב ולהכניע הרע ולז"א אברהם עשי הטוב בעיניך ולז"א המלאך שובי אל גבירתך והתעני והעובר השני היה מסוד הבל ונתבסמו מעט בסוד הדינין עד עקידת יצחק.

<sup>3</sup> עי' רח"ו לקמן נז ע"ב שישמעאלים שמולים ולא פורעים, ע"כ. פי' יצחק עשה מילה ופריעה כתקונוי היינו לח' ימים מתדבקים כי לח' יומין שעושים מילה ופריעה לח' ימים (מ"מ). עי' השל"ה (פרשת לך לך): בזכות המילה זכה ישמעאל עתה לארץ ישראל. ומאחר שאין לו פריעה, על כן אף על פי שהארץ לו היא, עתה היא בחרבנה ואינה בנויה, כך נתבאר בזהר (ראה ח"ב דף פ"ז ע"א). והנה ישמעאל נקרא 'פרא אדם' (בראשית טז, יב), וכתב הזהר (ראה שם דף פ"ו ע"א) 'פרא אדם' ולא 'אדם' ממש, מאחר שלא נתקן בפריעה, אלא הוא 'פרא', פרוש 'ענף', כמו (ישעיה י, לג) 'מסעף פארה במערצה', כי אינו רק ענף מאדם, אבל ישראל הם 'אדם' ממש. אמנם עי' רש"י בראשית יז כה שאכן ישמעאל כן עשה פריעה, אמנם לא מצאתי מקור בחז"ל לב' הצדדים.

## זהר שמות

בי כדקא יאות לתמניא יומין ואלין רחיקין  
מני<sup>1</sup> עד כמה ימים אמר ליה ועם כל דא כיון  
דאתגור לא יהא אנר טב בניניה

ווי על ההוא זמנא דאתיליד ישמעאל  
בעלמא ואתגור מה עבד קודשא בריך הוא  
ארחיק להו לבני ישמעאל מדבקותא דלעילא  
ויהב להו חולקא לתתא בארעא קדישא בגין  
ההוא גזירו דבהון

וזמינין בני ישמעאל למשלט בארעא  
קדישא כד איהי ריקניא מכלא זמנא סגי כמה  
דגזירו דלהון בריקניא בלא שלימו ואינון  
יעכבון להון לבני ישראל לאתבא לדוכתייהו  
עד דישתלים ההוא זכותא דבני ישמעאל

וזמינין בני ישמעאל לאתערא קרבין תקיפין  
בעלמא ולא תכנשא בני אדום עליהו ויתערון  
קרבא בהו חד על ימא וחד על יבשתא וחד  
סמוך לירושלם וישלטון אלין באלין וארעא  
קדישא לא יתמסר לבני אדום

בההוא זמנא יתער עמא חד מסייפי עלמא  
על רומי חייבא ויגח בה קרבא תלת ירחין  
ויתכנשון תמן עממיא ויפלון בידיהו<sup>2</sup> עד  
דיתכנשון כל בני אדום עלה<sup>3</sup> מכל סייפי  
עלמא וכדין יתער קודשא בריך הוא עליהו  
הדא הוא דכתיב (ישעיה לד ו) כי זבח ליהויה  
בבצרה וגו' ולבתר דא מה כתיב לאחוז  
בכנפות הארץ וגו' וישיצי לבני ישמעאל  
מינה ויתבר כל חילין דלעילא ולא ישתאר  
חילא לעילא על עמא דעלמא אלא חילא  
דישראל בלחודוי הדא הוא דכתיב (תהלים  
קכא ח) יהויה צלך על יד ימינך

בגין דשמא קדישא בימינא<sup>4</sup> ואורייתא  
בימינא<sup>5</sup> ועל דא בימינא תליא כלא ותנינן  
דבעי לזקפא ימינא על שמאלא כמה  
דאוקמוה דכתיב (דברים לג ב) מימינו אש  
דת למו ובזמנא דאתי (תהלים ס ז) הושיעה  
ימינך וענני ובההוא זמנא כתיב (צפניה ג ט)  
כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא  
כלם בשם יהויה ולעבדו שכם אחד וכתיב

לשמונה ימים ואלה רחוקים ממני עד  
כמה ימים אמר לו ועם כל זה כיון  
שנמול לא יהיה לו שכר טוב בשביל זה.

אוי על אותו זמן שנולד ישמעאל  
בעולם ונמול מה עשה הקדוש ברוך הוא  
הרחיק את בני ישמעאל מן הדבקות  
העליונה ונתן להם חלק למטה בארץ  
הקדושה בשביל אותה המילה שבהם.

ועתידין בני ישמעאל לשלוט בארץ  
הקדושה כשהיא ריקה מהכל זמן רב  
כמו שהמילה שלהם ריקה בלי שלמות  
והם יעכבו את בני ישראל לשוב  
למקומם עד שישתלם אותה זכות של  
בני ישמעאל.

ועתידין בני ישמעאל לעורר קרבות  
חזקים בעולם ולהתכנסות בני אדום  
עליהם ויעוררו בהם קרב אחד על הים  
ואחד על היבשה ואחד סמוך לירושלים  
וישלטו אלה באלה וארץ הקדושה לא  
תמסר לבני אדום.

באותו זמן יתעורר עם אחד מסוף  
העולם על רומי הרשעה ויערך בה קרב  
שלשה חדשים ויתכנסו שם עמים ויפלו  
בידיהם עד שיתכנסו כל בני אדום עליה  
מכל סופי העולם ואז יתעורר עליהם  
הקדוש ברוך הוא זהו שכתוב כי זבח  
לה' בבצרה וגו' ואחר זה מה כתוב  
לאחוז בכנפות הארץ וגו' ויכלה את בני  
ישמעאל ממנה וישבר כל החיילות  
שלמעלה ולא ישאר כח למעלה על העם  
של העולם אלא כח ישראל לבדו זהו  
שכתוב ה' צלך על יד ימינך.

משום שהשם הקדוש בימין ותורה  
בימין ועל זה בימין תלוי הכל ושנינו  
שצריך לזקוף את הימין על השמאל כמו  
שפרשוה שכתוב מימינו אש דת למו  
ובזמן שיבא הושיעה ימינך וענני ובאותו  
זמן כתוב כי אז אהפוך אל עמים שפה  
ברורה לקרא כולם בשם ה' לעבדו שכם  
אחד וכתוב ביום ההוא יהיה ה' אחד  
ושמו אחד ברוך ה' לעולם אמן ואמן

<sup>1</sup> פ' שאינם עושים פריעה ועוד שאינם מלים עד אחר כמה שנים (מ"מ).

<sup>2</sup> פ' הרומיים יפלו ביד אומות האחרים (מ"מ).

<sup>3</sup> פ' ואז יצילו עצמם מיד אומות האחרים (מ"מ).

<sup>4</sup> פ' מלכות התכוננותה ע"י החסד (מ"מ).

<sup>5</sup> ואורייתא בימינא – פ' ז"א ג"כ שנק' תורה בניינו מהחסדים (מ"מ).

## זהר שמות

(זכריה יד ט) ביום ההוא יהיה יהו"ה אחד  
ושמו אחד ברוך יהו"ה לעולם אמן ואמן  
לב/ב

פרשת בא<sup>1</sup>

ויאמר יהו"ה אל משה בא אל פרעה כי אני  
הכבדתי את לבו וגו'<sup>3</sup> רבי יהודה פתח<sup>4</sup>  
ואמר<sup>5</sup> (תהלים פט מז) אשרי העם יודעי  
תרועה יהו"ה באור פניך יהלכון כמה  
אצטריכו בני נשא למחך בארתי דקודשא  
ברוך הוא ולמטר פקודי אורייתא בנין דיזכון  
בה לעלמא דאתי ולשזבא לון מכל קטרוגין  
דלעילא ותתא בגין דהא כמה דאשתכחו  
מקטרגין בעלמא לתתא הכי נמי אשתכחו  
מקטרגין לעילא דקיימי עליהו דבני נשא

אינון דעבדין פקודי אורייתא ואולי בארתי  
מישר בדחלא דמאריהון כמה אינון סניגורין  
דקיימין עליהו לעילא כמה דאת אמר (איוב  
לג כג) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף  
וגו' וכתוב ויחננו ויאמר פדעהו מרדת שחת  
מצאתי כפר בגין כך זכאה איהו מאן דנטיר  
פקודי אורייתא

אמר ליה<sup>6</sup> רבי חייא אי הכי<sup>7</sup> אמאי אצטריך  
הכא מלאך דליהו סניגורא עליה דבר נש

ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה כי אני  
הכבדתי את לבו וגו' רבי יהודה פתח  
ואמר אשרי העם יודעי תרועה ה' באור  
פניך יהלכון כמה צריכים בני אדם ללכת  
בדרכי הקדוש ברוך הוא<sup>2</sup> ולשמר מצוות  
התורה כדי שיזכו בה לעולם הבא  
ולהציל אותם מכל הקטרוגים שלמעלה  
ומטה משום שהרי כמו שנמצאים  
מקטרגים בעולם למטה כך גם נמצאים  
מקטרגים למעלה שעומדים על בני  
אדם.

אותם שעושים מצוות התורה  
והולכים בדרך ישרה ביראת אדונם כמה  
סניגורים הללו שעומדים עליהם למעלה  
כמו שנאמר אם יש עליו מלאך מליץ  
אחד מני אלף וגו' וכתוב ויחננו ויאמר  
פדעהו מרדת שחת מצאתי כופר משום  
כך אשרי מי ששומר מצוות התורה.

אמר לו רבי חייא אם כך למה צריך  
כאן מלאך שיהיה סניגור על האדם והרי

<sup>1</sup> רח"ו עד הסוף, רמ"ז לג ע"ב, מאמרי רשב"י עד הסוף, יהל אור עד מב ע"א ולא עד בכלל, זהר  
הרקיע עד הסוף, לש"ו עד הסוף, מפתח הלש"ו עד הסוף

<sup>2</sup>  
<sup>3</sup> צריך להקדים הקדמה כוללת וידועה והיא כי שתי בחינות הן באצילות, האחת בחינת הפנים  
והפנימיות והשניה בחינת האחוריים והחיצוניות. וגם ידוע שעיקר הפנימיות הוא בקו האמצעי  
דהיינו מח הדעת שבו (משלי כד ד) חדרים ימלאון, ולעומתו בחינת אחורי הדעת היא המעולה שבכל  
בחינות האחוריים. ומשני הנזכרות היה משה משל פנים, ופרעה מאחוריו שהוא למפרע הער"ף, ולכן  
אמר ה' אל משה בא אל פרעה, כי די בזה להכניעו, ואמר לו עד מתי מאנת לענות מפני, מאנת  
דייקא, כי הוא היה מכחיש באור הפנים וחושב שהעולם מתנהג דוקא בחיצוניות ושאינו ממשלת  
הפנימיות לעולם על עולם העשיה, כי בודאי קודם לכן כל זמן המשך השעבוד היה זעיר בסוד  
הקטנות ושמות אלקים היו שולטים, ולזה אמר (ה, ב) לא ידעתי את ה', כלומר אין כח בדעת זעיר  
למשול בעולם, וקודם לכן כתוב (א, ח) אשר לא ידע את יוסף והוא הוא, כי שרש יוסף הוא בדעת  
(רמ"ז).

<sup>4</sup> כוונתו להודיע הפרש שבין ישראל, וזה יובן בהבין ענין התרועה שהוא כל עיקרו לתיקון הנוקבא  
ליתן לה גבורות ממותקות, כי בזה ימשך אור הפנים בעולם שהרי היא בתחילה באחור, ובסגולת  
השופר נמשכות לה גבורות ממותקות, ובסוד ק"ל, ק"ל דשופר שה"ס חו"ג, וז"ש יודעי תרועה, פי'  
ממשיכים כח הדעת על התרועה היא רחל. ובזה תשכיל למה לא הזכירה התורה התקיעה כי אם  
התרועה, שכל עצמו של שופר הוא בעבורה (רמ"ז).

<sup>5</sup> סמיכות פרשה זה כאן יראה דרך דרש, כי משה צפה שהשטן היה מקטרג על יציאת ישראל  
ממצרים, וזה היה בר"ה. ומסיבת זה לא היה משה רוצה ליכנס לפרעה, ואמר השם אל משה, בא אל  
פרעה ואל תפחד מקטרוג השטן, כי כפרך נתתי בר"ה. ואיהו איוב, כנז"ל. ולכן אמר אשרי העם יודעי  
תרועה בר"ה, ודרש ענין אחר שכן דרכם של רז"ל במדרש ובסוף המדרש הזה (רח"ו).

<sup>6</sup> אמר לרז"ל (דרכ אמת) ##.

<sup>7</sup> פירוש אי אמרת בשלמא זה המלאך לזכות רשע בא, ניחא דצריך מלאך לסייעו ולהצדיקו. ואי  
דברך דבצדיק קאמר, א"כ מלאך ל"ל, והלא בצדיקים כתיב כי ה' יהיה בכסלך ושמר וגו', ודרז"ל

## זהר שמות

והא כתיב (משלי ג כו) כי יהו"ה יהיה בכסלך  
ושמר רגלך מלכד וכתיב (תהלים קכא ז)  
יהו"ה ישמרך מכל רע דהא חמי קודשא בריך  
הוא כל מה דבר נש עביד בעלמא הן טב הן  
ביש וכן הוא אומר (ירמיה כג כד) אם יסתר  
איש במסתרים ואני לא אראנו נאם יהו"ה

אמר ליה רבי יהודה כלא הכי הוא ודאי  
אבל הא כתיב (איוב ב ה) וגע אל עצמו ואל  
בשרו וכתיב (שם ג) ותסיתני בו לבלעו חנם  
לאהזאה דהא רשו אתמסר לסטרא אחרא  
לקטרגא (ורשו אתמסר) על מלין דעלמא  
(למאן דלא אצטרך) ולא תמסרא בידוי וכל  
אלין ארחין טמירין<sup>1</sup> קמי קודשא בריך הוא  
ולית אנת כדאי למהך אבתרייהו בגין דאינון  
נמוסין דקודשא בריך הוא ובני נשא לאו  
אינון רשאין לדקדקא אבתרייהו בר אינון  
זכאי קשוט דידיעין רזי אורייתא ואוליין  
בארהא דחכמתא למנדע אינון מלין סתימין  
דאורייתא

רבי אלעזר פתח (שם א ו) ויהי היום ויבאו  
בני האלהים להתיצב על יהו"ה ויבא גם  
השמן בתוכם ויהי היום דא ראש השנה?<sup>2</sup>  
דקודשא בריך הוא קאים למידן עלמא  
כגוונא דא (מ"ב ד יא) ויהי היום ויבא שמה  
ההוא יומא יום טוב דראש השנה הוה?<sup>3</sup>

ויבאו בני האלהים אלין רברבין ממנן  
שליחן בעלמא לאשגחא בעובדין דבני נשא  
להתיצב על יהו"ה כמה דאת אמר (מ"א כב  
יט) וכל צבא השמים עומדים עליו מימינו  
ומשמאלו אבל להתיצב על יהו"ה בהאי קרא  
אשכחנא רחימותא דקודשא בריך הוא  
עליהו דישראל בגין דהני שליחן דאינון  
ממנן לאשגחא על עובדין דבני נשא אזלין

כתוב כי ה' יהיה בכסלך ושמר רגלך  
מלכד וכתוב ה' ישמרך מכל רע שהרי  
רואה הקדוש ברוך הוא כל מה שאדם  
עושה בעולם הן לטוב והן לרע וכן הוא  
אומר אם יסתר איש במסתרים ואני לא  
אראנו נאם ה'.

אמר לו רבי יהודה הכל כך הוא ודאי  
אבל הרי כתוב וגע אל עצמו ואל בשרו  
וכתוב ותסיתני בו לבלעו חנם להראות  
שהרי רשות נמסרה לצד האחר לקטרג  
(והרשות נמסרה) על דברים של העולם  
(למי שלא הצטרך) ולהמסר בידו וכל  
הדרכים הללו טמונים לפני הקדוש ברוך  
הוא ואינך כדאי ללכת אחריהם משום  
שאלו הנהגות הקדוש ברוך הוא ואין  
בני אדם רשאים לדקדק אחריהם פרט  
לאותם צדיקי אמת שיודעים את סודות  
התורה והולכים בדרך של החכמה לדעת  
אותם דברים נסתרים של התורה.

רבי אלעזר פתח ויהי היום ויבאו בני  
האלהים להתיצב על ה' ויבוא גם השטן  
בתוכם ויהי היום זה ראש השנה  
שהקדוש ברוך הוא עומד לדון את  
העולם כדוגמא זה ויהי היום ויבא שמה  
אותו יום היה יום טוב של ראש השנה.

ויבאו בני האלהים אלו ממונים  
גדולים שלוחים בעולם להשגיח במעשי  
בני האדם להתיצב על ה' כמו שנאמר  
וכל צבא השמים עומדים עליו מימינו  
ומשמאלו אבל להתיצב על ה' בפסוק  
זה מצאנו אהבת הקדוש ברוך הוא על  
ישראל משום שהשלוחים הללו  
שממונים להשגיח על מעשי בני האדם  
הולכים ומשוטטים ולוקחים את כל

ואפילו עושה מעשה כסלות. ואין לומר שהוצרך המלאך להודיע להקב"ה, זה אינו, דהא עיני ה'  
צופות בכל מקום הממנו יפלא כל דבר (רח"ו).

<sup>1</sup> הוא סוד הגלגול כי איוב מגולגל היה (רח"ו).

<sup>2</sup> נראה שנקרא בשם היום לפי שהוא יום הששי שבו נברא אדה"ר, ונקרא יום הששי בה' הידיעה  
ולכן נקרא היום הידוע. ועוד שאמרו רז"ל בפסוק (תהלים עד, טז) לך יום אף לך לילה, שיום הששי  
לא היה בו לילה, שלכן לא נאמר ויהי ערב ויהי בקר יום השביעי. ונמצא שיום ראש השנה היה יום  
בלתי לילה ולכן נקרא היום, ולפי שאז נברא אדה"ר על כן הוקבע ליום דין, כי בריאת אדם היתה  
בחיבור אחר באחור כנזכר בספר אדם ישר טו, והוא הוא מצב של יום ראש השנה טז, שעומדים  
ז"ן אחור באחור (רמ"ז) (עי' מאמרם ז"ל בש"ט מזמור צ"ב ודברים אחדים דף נז מא"ן (נ"א)).

<sup>3</sup> קודם תקיעת השופר הוא סוד הדין אבל אחר כך כבר הגבורות נמתקות, וזהו שרמז בכאן יום  
טוב דראש השנה שהיה כבר בסוד הדין המתוק והיינו יום טוב דראש השנה, ולכן רצה להטיב  
לשונות בהנתן לה בן (רמ"ז).

## זהר שמות

אותם המעשים וביום שהדין עמד לעמוד לדון העולם נעשים קטגורים לעמוד על בני אדם ובא וראה מכל העמים שבעולם לא עומדים להשגיח במעשיהם רק על ישראל לבדם משום שאלה בנים של הקדוש ברוך הוא.

וכשלא נמצאים המעשים של ישראל כראוי כביכול אותם שלוחים ממונים כשרוצים לעמוד על אותם מעשים של ישראל הם עומדים ודאי על ה' שהרי כשישראל עושים מעשים שלא כשרים כביכול מתישים כחו של הקדוש ברוך הוא וכשעושים מעשים כשרים נותנים כח ותקף לקדוש ברוך הוא ועל זה כתוב תנו עז לאלהים במה במעשים כשרים ועל זה באותו יום כל השרים הגדולים הממונים התכנסו על ה' על ה' ודאי שהרי כיון שהתכנסו על ישראל הם התכנסו עליו.

ויבוא גם השטן בתוכם גם לרבותו עליהם שכלם באים להיות קטגורים על ישראל

לג/א

וזו נוסף עליהם משום שהוא המלשין הגדול מכולם קטגור מכולם כיון שרואה הקדוש ברוך הוא שכולם באים לקטרג מיד ויאמר ה' אל השטן מאין תבא וכי

<sup>1</sup> וזהו ג"כ ענין מ"ש (עבר"ז ג ע"ב) שהקב"ה יושב ועוסק בתורה, הכוונה הוא ג"כ על גילוי אור זוהר קדושתה, כי נודע הוא שהתורה היא נשמת פנימיות דכל הבריאה כולה, ובה נברא הכל, וכמ"ש (ברכות נה ע"א) יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ. וכן הוא בספר יצירה, כי בה נוצר כל היצור וכל העתיד לצור. וכן היא התורה פעולת כל המעשים תמיד אשר מן העולם ועד העולם. וזהו ענין עסק התורה של הקב"ה שעוסק בה בכל יום, והוא גילויי אורה שמגלה בה תמיד לצורך הכחות דפעולת כל המעשים הנעשים בכל יום. ונעשה כ"ז ג"כ ע"י עסק התורה וגילוי אורה הצדיקים שבעוה"ז שמתגלה ומתחדש על ידיהם תמיד. וכבר אמרנו כי כל גילויי אור דהתורה והמצוה הנעשה בז"א, הנה הוא נמשך בו כ"ז מהאור דא"א שמאיר בו, כי בז"א עצמו הנה עומד בו כל האור והזוהר והזיו והנועם דכל התורה והמצוה רק בכח, אך ע"י אור א"א המאיר בו, הנה מתגלה ויוצא גם בו מן הכח לפועל. אמנם תיקונו שמתקן לקבל אור דא"א, ר"ל שיפעל בו האור דא"א להוציא כחו לפועל, הנה התיקון הנה נעשה בו ע"י התורה והמצוה של הצדיקים בעוה"ז, והוא סוד הענין דעבודה צורך גבוה (כללים ח"ב כב ע"א). ודע, כי כל מה שאמרנו בהתיקונים דז"א, שהוא ע"י המעשים טובים של הצדיקים, הנה הוא לעולם רק ע"י המלכות שהיא הנוק' דז"א, כי הוא השער לה' (תהלים קיח כ זהר ח"א ז ע"ב), וכל המעשים טובים הוא מגיעים אליה ועולים בה, וממנה מתקן ז"א, וכן על ידה הנה נמשך הטובה למטה, כי בה הוא כל ההנהגה דהעוה"ז (שם ע"ב), ועיי"ש עוד נה ע"א ועוד סד ע"ד.

<sup>2</sup> מלבד שהע' שרים הם מקטריגים הוא מתרבה עליהו ומקטרג יותר מהם (רח"ו).

<sup>3</sup> שר של אר"ה והוא הס"מ, שהוא הראש לכל הע' שרים (דע"ה ח"ב קכז ע"ג)

<sup>4</sup> בראות הקב"ה, ה"ס אימא, שבאו כולם לקטרג על תיקון העולם, מיד מהרה להכנס בתוך זעיר, ולכן כתוב ויאמר ה'. ואין לתמוה על דבר זה כי רצונו יתברך בקיום עמו בעולמו, וגדולה מזו היא גאולת פסח. ומה שלא כעס בימי בלעם, ולכן עשה עם השטן מה שעשה עם בלעם ששאלו (במדבר

## זהר שמות

לא היה יודע הקדוש ברוך הוא מאיפה היה בא אלא להביא את המעשה לרצונו.

ויאמר ה' אל השטן וגו' ויען השטן את ה' ויאמר משוט בארץ מכאן למדנו שישוב הארץ נמסר לצדדים אחרים פרט לארץ ישראל לבדה כיון שאמר משוט בארץ השגיא הקדוש ברוך הוא שרוצה להיות מלשין על ישראל מיד ויאמר ה' אל השטן השמת לבך על עבדי איוב כי אין כמהו בארץ.

ראה שעה לתת לו חלק במה שיתעסק ויפרד מישראל והרי פרשוה לרועה שרצה להעביר את צאנו בנהר אחד וכו' מיד התעסק בו אותו שטן ולא קטרג על ישראל.

ויען השטן את ה' ויאמר החנם ירא איוב אלהים אין תמיהה [משל] לעבד שרבו עושה לו כל רצונו שיהיה ירא ממנו הסר ממנו את השגחתך ותראה אם יפחד ממך אם לא.

בא וראה בשעת צרה כשנתן חלק אחד לצד הזה להתעסק בו נפרד אחר כך

הוא ידע קודשא בריך הוא מאן הוא אתי אלא לאייתאה עובדא לרעותיה!

ויאמר יהו"ה אל השטן וגו' ויען השטן את יהו"ה ויאמר משוט בארץ מכאן אוליפנא דישובא דארעא אתמסר לסטרין אחרנין<sup>2</sup> בר ארעא דישראל בלהודהא כיון דאמר משוט בארץ אשגח קודשא בריך הוא דבעי למהוי דלטורא עלייהו דישראל<sup>3</sup> מיד ויאמר<sup>4</sup> יהו"ה אל השטן השמת לבך על עבדי איוב כי אין כמוהו בארץ

המא שעתא<sup>5</sup> למיהב ליה חולקא במה דיתעסק ויתפרש מנייהו דישראל והא אוקמוה לרעיא דבעא למעבר אעניה בחד נהרא<sup>6</sup> וכו' מיד אתעסק ביה ההוא שטן ולא קטרג עלייהו דישראל

ויען השטן את יהו"ה ויאמר החנם ירא איוב אלהים לאו תוהא לעבדא דמאריה עביד ליה כל רעותיה דיהא דחיל ליה אעדי אשגחתיך מניה ותחמי אי דחיל לך ואם לאו

תא חזי בשעתא דעאקו כד אתיהב חולקא חדא להאי סטר לאתעסקא ביה אתפריש

כב, ט) מי האנשים האלה עמך, כדי שיחשוב בלעם שלא היתה דעת בעליון, וכלומר שהיה בימי קטנות שאין שם דעת, וכן בכאן הראה לו פנים לשטן כאילו היה עדיין סוד השינה (רמ"ז).

<sup>1</sup> בזה ימלאנו לבו אל השטן לומר החנם ירא איוב אלקים, כי מדבריו אלה נשמע שהשטן חשב שלא היתה דעתו [נ"א, ידיעתו] שלימה, וזה במה שהיה משבח את איוב מבלי דעת שלא בחינם היה ירא את אלקים (רמ"ז).

<sup>2</sup> לע' שרים (רח"ו). סתם ארץ היא ארץ ישראל, והיתה כונתו של שטן לומר שכל כך גרמו עוונות ישראל עד שהיה לו יכולת לשלוט [נ"א, לשוט] בארצם ולהתהלך בה כרצונו. ובזה מבואר הפסוק הזה יפה, דאי לא תימא הכי מה זו תשובת השטן למה ששאלו ה' מאין בא, שלפי הנראה מכונת בואו לפני ה' היה לו להשיב שהיה בא לקטרג על העולם, כי מאי רבותיה בהשטותו בארץ. אך מובן במה שפירשנו כי הודיע ואמר חידוש גדול שהתהלך בארץ ישראל מה שלא הורשה עד אותו היום. ומזה יצא לנו היטב שאין בשאר הזמנים רשות לסטרא אחרא להלך בארץ ישראל (רמ"ז).

<sup>3</sup> משוט בארץ רמז על התפשטות רשותו בה בלי שיהיה מי שיעכב על ידו. אי נמי משוט בארץ ירצה שהחטיא את בני הארץ הקדושה ומזה נמשך לו הכח להתהלך בתוכה כמתהלך בביתו (רמ"ז).

<sup>4</sup> אזיל כשיטת רז"ל שסוברים שאיוב היה דר בארץ ישראל וכמ"ש בפסוק (במדבר יג, כ) היש בה עין, קרי ביה עוץ, וכן אמרו על פסוק (שם יד, ט) סר צלם מעליהם. ואם תאמר והלא באותו זמן היו עדיין ישראל במדבר, ואם כן מ"ש משוט בארץ לא משמע דבעי לקטרג על ישראל. ויש לומר דגם כיון משוט בארץ העליונה, וכלומר שהיתה לו אחיזה בר מינן בכנסת ישראל וזה מעוונות ישראל (רמ"ז).

<sup>5</sup> ידוע שאיוב גלגול תרח והיה צריך למירוק יסורין ולטובתו וכל שכן שיהיה כפרה על ישראל, ותחת אשר מאז רצה לאבד את אברהם בנו כשהלשינו לנמרוד, ועכשיו תחיה [נ"א, תהיה תשועת] זרעו על ידו, והבן יושר דרכי ה', ולכן קראו חולקא, מפני שהיה ראוי לו מפני מעשי הראשונים, ועכשיו שנמסר בידו פנה להתעסק בו כי חשב שיוכל להחטיאו ויחזור להטמע בקליפות [נ"א, להטמא בין הקליפות] (רמ"ז).

<sup>6</sup> מכאן משמע שגזירת איוב היה בז' דפסח ובפ' פנחס משמע שקטרוגו היה בר"ה. וי"ל שעל הבנים ועל הנכסים היה דין ביום א' דר"ה. וביום ב' נידון על גופו ועל נשמתו, ולא נמסר ביד השליח ואע"ג שנראה שתיכף ומיד באה הגזירה זה אחר זה לא קשיא כי למעלה קודם מעשה הוא כמו לאחר מעשה (זהר הרקיע).

## זהר שמות

לבתר מכלא כגוונא דא שעיר בראש חדש  
שעיר ביומא דכפורי בנין דיתעסק ביה  
וישבוק להו לישראל במלכיהון והכא מטא  
זמנא למיטל חולקא דא מכל זרעא<sup>1</sup> דאברהם  
בספרא אחרא כמה דאת אמר (בראשית כב  
כ) הנה<sup>2</sup> ילדה מלכה גם היא וגו' את עוין  
בכורו וגו'

ותא חזי בשעתא דאמר משוט בארץ בעא  
מיניה למעבד דינא בישראל דהא דינא הוה  
ליה על אברהם למתבע מקודשא בריך הוא  
בנין דלא אתעביד דינא ביצחק כד אתקריב  
על גבי מדבחה דהא לא הוה ליה לאחלפא  
קרנא דאזמין על מדבחה באחרא (וכן בכל  
ספרא דיליה) כמה דאת אמר (ויקרא כו י)  
לא יחליפנו והכא קאים יצחק על גבי מדבחה  
ולא אשתלים מניה קרבנא ולא אתעביד ביה  
דינא ובעא דא מעם קודשא בריך הוא כמה  
דבעא דיניה דיוסף לכמה דרין וכל מה דבעא  
באורה דינא בעא

ומהווא זמנא דאשתזיב יצחק ואתחלף  
קרבניה זמין ליה קודשא בריך הוא להווא  
מקטרנא האי לחולקיה כמה דאת אמר הנה  
ילדה מלכה גם היא וגו' את עוין בכורו והכא  
מטא למיטל חולקיה עליה מכל זרעיה  
דאברהם ולא יקרב ביה ספרא אחרא

וכלא בדינא אתא (ס"א לגביה) כמה דאיהו  
דן הכי אתדן בנין דאיוב<sup>3</sup> מקריבי עיטא  
דפרעה הוה וכד קם פרעה עליהו דישראל  
בעא לקטלא לון אמר ליה לא אלא טול  
ממונהון ושליט על גופיהון בפולחנא קשיא  
ולא תקטול לון אמר ליה קודשא בריך הוא  
חייך בהווא דינא ממש תהא דאין מה כתיב  
(איוב ב ה) אולם שלח נא ירך וגע אל עצמו  
ואל בשרו וגו' כמה דאיהו דן ביה אתדן ואף  
על גב דבכל שאר הוה דחיל לקודשא בריך  
הוא

תא חזי מה כתיב אך את נפשו שמור  
ואתיהיב ליה רשו למשלט על בשרא בנין

מהכל כדוגמא זה שעיר בראש חדש  
שעיר ביום הכפורים כדי שיתעסק בו  
ויעזוב את ישראל עם מלכם וכאן הגיע  
זמן ליטול חלק זה מכל זרע אברהם  
בצד האחר כמו שנאמר הנה ילדה מלכה  
גם היא וגו' את עוין בכורו וגו'.

ובא וראה בשעה שאמר משוט בארץ  
רצה ממנו לעשות דין בישראל שהרי דין  
היה לו על אברהם לתבוע מן הקדוש  
ברוך הוא משום שלא נעשה דין ביצחק  
כשהקרב על גבי המזבח שהרי לא היה  
לו להחליף קרבן שמזומן על המזבח  
באחר (וכן בכל צד שלו) כמו שנאמר  
"לא יחליפנו" וכאן עמד יצחק על גבי  
המזבח ולא השתלם ממנו קרבן ולא  
נעשה בו דין ורצה את זה מעם הקדוש  
ברוך הוא כמו שרצה את דינו של יוסף  
לכמה דורות מאחר יותר וכל מה שרצה  
רצה בדרך דין.

ומאותו זמן שנצל יצחק והתחלף  
קרבנו הזמין לו הקדוש ברוך הוא לאותו  
מקטרג זה לחלקו כמו שנאמר הנה ילדה  
מלכה גם היא וגו' את עוין בכורו וכאן  
הגיע ליטול חלקו עליו מכל זרעו של  
אברהם ולא יקרב לצד אחר.

והכל בא בדין (אצלו) כמו שהוא דן כך  
נדון משום שאיוב מקרובי העצה של  
פרעה היה וכשעמד פרעה על ישראל  
רצה להרוג אותם אמר לו לא אלא קח  
ממונם ושלט על גופם בעבודה קשה  
ואל תהרוג אותם אמר לו הקדוש ברוך  
הוא חייך באותו דין ממש תהיה נדון  
מה כתוב אולם שלח נא ירך וגע אל  
עצמו ואל בשרו וגו' במה שהוא דן בו  
נדון ואף על גב שבכל השאר היה ירא  
מהקדוש ברוך הוא.

בא וראה מה כתוב אך את נפשו שמור  
ונתנה לו רשות לשלוט על הבשר משום  
הסוד שכתוב קץ כל בשר בא לפני

<sup>1</sup> מצד אחר שהוא איוב שהוא מזרע אחר של אברהם שהיא מלכה ולא מיוצאי יריכו ממש (רח"ו).

<sup>2</sup> כמ"ש הרב שאיוב בן יבמה היה דהיינו שאשת עון היתה אם איוב בארץ עוין פ' באשת עוין (רח"ו).

<sup>3</sup> איוב לא היה מזרע אברהם יצחק ויעקב כלל, ולכן לא הגיע מעשיו למעלה מאומה (דע"ה ח"ב ב ע"ד).



## זהר שמות

הוא דכתיב (בראשית ו יג) קץ כל בשר בא לפני ואוקמוה בא לפני ודאי ודא איהו קץ כל בשר ולא רוחא ואתמר דאיהו קץ דאתי מסטרא דחשך כמה דאת אמר (איוב כה ג) קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר ולכל בשרא בגין דאית קץ אהרא ואקרי (דניאל יב יג) קץ הימין ודא איהו קץ אהרא מסטרא דשמאלא דאיהו חשך ועל דא אתייהיב ליה רשו בעצמו ובשרו

ותסיתני בו לבלעו אי הכי לאו בדינא הוה אלא במימר ההוא מקטרגא דאסית ליה ואסתי ליה אלא כלא בדינא הוה והכי אמר לו אליהוא (איוב לד יא) כי פעל אדם ישלם לו וכארה איש ימציאנו והכי הוה כמה דאתמר כמה דאיהו גזר הכי אתגזר עליה

והאי דאמר ותסיתני בו לבלעו חנם ותסיתני לבלעו חנם<sup>2</sup> לא כתיב אלא ותסיתני בו ביה קיימא בדעתיה דאיהו חשיב דהא תסיתני כמה דאמר (שם י ג) ועל עצת רשעים הופעת (אמר איוב התפתית על מימר דההוא מקטרגא) כגוונא דא (תהלים עח לו) ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ויפתוהו ויכזבו לו לא כתיב אלא ויפתוהו בפיהם בפיהם קיימא מלה דא דהא אתפתה

לג/ב

אמר רבי אבא כלא הוא שפיר<sup>3</sup> אבל הכי אוליפנא דשטן סליק ואסטין<sup>4</sup> וכי איהו יכיל לאסטנא<sup>5</sup> אין דהא איהו מלך זקן<sup>6</sup> וכסיל<sup>7</sup> דכתיב (קהלת ד יב) טוב ילד

ופרשוה בא לפני ודאי וזהו קץ כל בשר ולא רוח ונאמר שהוא קץ שבא מצד החשך כמו שנאמר קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר ולכל בשר משום שיש קץ אחר ונקרא "קץ הימין" וזהו קץ אחר מצד השמאל שהוא חשך ועל זה נתנה לו רשות בעצמו ובשרו.

ותסיתני בו לבלעו אם כך לא בדין היה אלא במאמר אותו מקטרג שהסית אותו והסיטה אותו אלא הכל היה בדין וכך אמר לו אליהוא כי פעל אדם ישלם לו וכאורח איש ימציאנו וכך היה כמו שנאמר כמו שהוא גזר כך נגזר עליו.

וזה שאמר ותסיתני בו לבלעו חנם ותסיתני לבלעו חנם לא כתוב אלא ותסיתני בו בו עומד בדעתו שהוא חשב שהרי תסיתני כמו שאמר ועל עצת רשעים הופעת (אמר איוב התפתית על דברי אותו מקטרג) כדוגמא זה ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו לא כתוב ויפתוהו ויכזבו לו, אלא ויפתוהו בפיהם בפיהם עומד הדבר הזה שהרי התפתה

אמר רבי אבא הכל הוא יפה אבל כך למדנו ששטן עולה ומסטין.

וכי הוא יכול להסטין, כן, שהרי הוא מלך זקן וכסיל שכתוב טוב ילד מסכן

<sup>1</sup> עי' שער מ"ד ומ"ן א. וקץ הימים הוא קץ כל בשר והוא ע"י יצה"ר ומלאך המות וכמ"ש בפ' בראשית (נד סע"א) ובפ' בא (לד ע"א) ובכ"מ, אבל קץ הימין הוא כאשר יגיע זמן שליטת המלכות דאצילות, שעליה נאמר (ישעיה טז ה) והוכן בחסד כסא, כמ"ש פ' תרומה (קלג ע"א) ופ' פקודי (רכ ע"ב). והחסד הוא ימין ולכן נקרא המלכות ימין, וכן היא בסוד (תהלים מה ז) נצבה שגל לימינך, ושליטתה היא בסוף כל ה"ק ולכן נקראת קץ הימין (ביאורים ח"ב מב ע"ד).

<sup>2</sup> לבלעו חנם – ל' אמופיע צלךך אמת.

<sup>3</sup> כללות הענין הוא אמת שאיוב היה מגמגם בהשגחה (רמ"ז).

<sup>4</sup> יצה"ר ומ"ש ותסיתני ר"ל שמסטין ומקטרג (רמ"ז).

<sup>5</sup> מי נתן לו כח להסטין ולקטרג נגד הקדושה (רמ"ז).

<sup>6</sup> הענין הוא שהשטן הוא נמשך מהמקור הראשון של העולמות שהוא עולם התוהו מאותם המלכים שמלכו בארץ אדום, שהם מבחינת מלכות שגדול כחה להיות שרשה משם ס"ג, וזהו מלך זקן, שהוא קדם לעולם התיקון. וידוע ליודעים שאחד מן הטעמים העיקרים לצורך שבירת הכלים היה כדי שיהיה טוב ורע בעולם באופן שבהשגחה פרטית נתהוה היצה"ר (רמ"ז).

<sup>7</sup> פ' מושפע מק"ך צירופי אלקים כמנין כס"ל. ועוד שבעולם התוהו לא היו בזעיר כי אם ו"ק בלתי המוחין שהם חב"ד כדי שלא תהא אחיזה לחיצוניים בהם וכנזכר אצלנו, ולכן הוא כסיל בלי מוחין, וכשבר מינן יש חוטא בעולם שידוע שגורם למוחין להסתלק, מיד מצא מינן את מינו וניעור, ויש כח אל השטן להסטין דדידיה גבר (רמ"ז).

## זהר שמות

וחכם ממלך זקן וכסיל ועל זה יכול להסטיין לאדם מה הטעם משום שהוא נאמן על מעשי בני אדם.

בא וראה זה בדין היחיד אבל בדין העולם כתוב "וירד ה' לראות" "ארדה נא ואראה" שלא נתנה האמונה אלא בידו לבדו שהרי לא רצה לאבד את העולם על מאמר אותו מקטרג שתשוקתו הוא תמיד להשמיד מנין לנו שכתוב קץ שם לחשך ולכל תכלית הוא חוקר להשמיד הכל הוא חוקר וזהו קץ כל בשר בא לפני ודאי כדי להשמיד.

ובא וראה ויהי היום ויבאו בני האלהים להתיצב על ה' כמו שנאמר ואותו יום עומדים שני צדדים כנגד בני העולם כל אותם שבאים לפני הקדוש ברוך הוא בתשובה ובמעשים טובים הם

<sup>1</sup> הענין שזעיר דקדושה נקרא ילד שנולד בכל פעם שמתגדל, כי הוא מסכן, שאין לו מוחין יתירים [נ"א תדיר], אבל בהתפשט בו המוחין הוא חכם, מצד חכמה כ"ח מ"ה שה"ס התיקון, שמחכמה סוד ע"ב שהוא עיקר הטיפה כנודע. ואמנם טוב ילד ממלך וגו', משמע שיש התיחסות ביניהם (רמ"ז).

<sup>2</sup> כי יש לו שייכות עם החומר ששרשו מעולם התוהו, וכל שכן על החוטא שמגביר כחו ומעורר הדינים והחורבן בעולם התיקון (רמ"ז).

<sup>3</sup> פ"י אעפ"י שיש לו יכולת להסטיין למה ירצה ה' בו ולשמוע דבריו. ומתרץ דאיהו מהימן, חדא דאינו משקר, ועוד שאל הצדיקים הוא מלמד סניגוריא וכדאמרין בגמרא שושביניה הוה לפלוני בן פלוני, ומפני שגדול כח הצדיק למתקו, כמש"ה (דברים ו, ה) בכל לבבך, ביצר הטוב וביצה"ר (רמ"ז).

<sup>4</sup> שבו נשמעים דברי קטרוגו וגם הגזרה שנגזרה אל אותו היחיד היא בדעתו, שכיון שהוא יחיד אעפ"י שיהיה מרובה בעוונות אין כח בעוונותיו לחזק הדינין ולגדל רוע הרעה בשטן עד שיחשוק לנתוץ ולאבד (רמ"ז).

<sup>5</sup> <sup>6</sup> "דלא אתייהב מהימנותא", לגזור ולפסוק, "אלא בידיה בלחודו", דהיינו שהדין נידון ע"י זעיר שהוא מנגד לשטן ילד מסכן וכו', והוא הוא סוד כוללות העולם שה"ס ו"ק, ויש כח בידו ובמשפט אמת להטות לצד חסד (רמ"ז).

<sup>7</sup> <sup>8</sup> דהיינו להחזיר העולם לתוהו בחושבו שאז ימלוך כבתחילה (רמ"ז) <sup>9</sup> שמקדם נתן לו קץ וקצבה שלא יתפשט על הכוללות. אבל בכל זאת ולכל תכלית הוא חוקר, לתת תכלית וכלה נחרצה לכל הכוללות כלו, וכמו שהיה בדור המבול (רמ"ז).

<sup>10</sup> שר"ל שהעוונות פגמו בכל, וזהו "לפני", ולא אמר בא אלי אלא לפני, לפני לפני, וגם שם נאמר וירא אלקים את הארץ והנה נשחתה, כי לא נתן נאמנות לשטן ולכן גבר החסד והותיר שריד נח ובניו (רמ"ז).

<sup>11</sup> מלבד מ"ש בפרשת פנחס רלא ע"א, למה נקרא ראש השנה בשם היום, אוסיף עוד שנקרא כן על שם שהיה יום אחד, דהיינו שכל חמשת ימי הבריאה לא נודעו כי לא היה אדם בעולם, ויום הששי היה יום האחרון של הבריאה והוא לבדו נודע לאדם, ועל כן נרשם בתורה ביום הששי. ועוד שבו החלה מדה"ד לגמור מעשה בראשית ונברא אדם וזכה העולם לשם מלא ה' אלקים, ואחר שחטא נתעוררו הדינים נגדו ולכן נתייחד לדין (רמ"ז).

<sup>12</sup> כי אז שולטת אימא שממנה יצאו מלכי אדום מימי קדם, ולכן בראש השנה עומדים ומתעוררים בני האלקים, ובעולם התיקון שיצא ממנה בנין העולמות על כן עומדים מלאכי החו"ג המתוקות לקבלא בני עלמא, שיש בהם זוכים וחייבים (רמ"ז).

<sup>13</sup> קמיה דווקא, כי מן הפנים שלו סוד החיים, אבל מאחריה מתערים הדינין והם נפגמו בזמן התוהו כידוע מסוד יעקב ולאח (רמ"ז).

## זהר שמות

כתיבין לגביה דההוא סטרא דאיהו חיים<sup>1</sup>  
ואפיק תוצאות חיים<sup>2</sup> ומאן דאיהו מסטריה<sup>3</sup>  
אכתיב לחיים וכל אינון דאתיין בעובדין  
בישין אינון כתיבין לההוא סטרא אחרא<sup>4</sup>  
דאיהו מותא ואקרי מות וביה שריא מותא

ובההוא יומא קיימין אלין תרין סטרין חיים  
ומות אית מאן דאכתיב לסטרא דחיים ואית  
מאן דאכתיב לסטרא דמות ולומנין דעלמא  
שריא באמצעיתא אי קיימא חד זכאה  
בעלמא דאכרע עליהו כלהו קיימין ואכתיבו  
לחיים ואי חד חייבא אכרע עלמא כלהו  
אכתיבו למיתה

וההוא זמנא עלמא הוה קיים באמצעיתא  
וההוא מקטרגא בעא לאסטאה מיד מה כתיב  
השמת לבך על עבדי איוב כי אין כמוהו  
בארץ וגו' כיון דאשתמודע איהו בלחודוי מיד  
אתקיף ביה מקטרגא ועל דא תנינן דלא  
אצטרך ליה לבר נש לאתפרשא מכללא  
דסניאין בנין דלא יתרשים איהו בלחודוי ולא  
יקטרגון עליה לעילא

דכתיב בשונמית (מ"ב ד יג) ותאמר בתוך  
עמי אנכי יושבת לא בעינא לאפקא גרמי  
מכללא דסניאין בתוך עמי יתיבנא עד יומא  
דא ובתוך עמי בכללא דא אשתמודענא  
לעילא והכא איוב כיון דאשתמודע לעילא  
ואתרשים מיד אתקיף ביה מקטרגא ואמר  
החנם ירא איוב אלהים כל מה דדחיל לך  
ואתתקף לאו למגנא עביד הלא אתה שכת  
בעדו ובעד וגו' אבל טול כל האי טבא דאנת  
עבד ליה ומיד (איוב א יא) אם לא על פניך  
יברכך<sup>5</sup> ישבוק לך ויתדבק בסטרא אחרא  
דהא השתא בפתורך איהו אכיל סליק  
פתורך מגיה ונחזי ממאן איהו ובאן סטרא  
יתדבק

מיד ויאמר יהוה אל השמן הנה כל אשר לו

זוכים להיות כתובים אצל אותו צד  
שהוא חיים ומוציא תוצאות חיים ומי  
שהוא מצדו נכתב לחיים וכל אותם  
שבאים במעשים רעים הם נכתבים  
לאותו צד אחר שהוא מות ונקרא מות  
ובו שורה המות.

ובאותו יום עומדים שני הצדדים  
הללו חיים ומות יש מי שנכתב לצד  
החיים ויש מי שנכתב לצד המות  
ולפעמים שהעולם שרוי באמצע אם  
עומד צדיק אחד בעולם שהכריע עליהם  
כולם עומדים ונכתבים לחיים ואם רשע  
אחד מכריע את העולם כולם נכתבים  
למיתה.

ואותו הזמן העולם היה עומד באמצע  
ואותו מקטרג רצה להסטיין מיד מה  
כתוב השמת לבך על עבדי איוב כי אין  
כמוהו בארץ וגו' כיון שנודע הוא לבדו  
מיד החזיק בו המקטרג ועל זה שנינו  
שלא צריך לאדם להיפרד מכלל של  
רבים כדי שלא ירשם לבדו ולא יקטרגו  
עליו מלמעלה.

שכתוב בשונמית ותאמר בתוך עמי  
אנכי יושבת לא רוצה להוציא את עצמי  
מכלל של רבים בתוך עמי יושבת עד  
יום זה ובתוך עמי בכלל אחד נודעת  
למעלה וכאן איוב כיון שנודע למעלה  
ונרשם מיד החזיק בו המקטרג ואמר  
"החנם ירא איוב אלהים" כל מה שפחד  
ממך והתחזק לא לחנם עשה "הלא אתה  
שכת בעדו ובעד וגו' אבל טול" את כל  
הטוב הזה שאתה עושה לו ומיד אם לא  
על פניך יברכך יעזוב אותך וידבק בצד  
האחר שהרי עכשיו בשלחנך הוא אוכל  
סלק ממנו את שלחנך ונראה ממי הוא  
ואיזה צד ידבק.

מיד ויאמר ה' אל השטן הנה כל אשר

<sup>1</sup> שבפנים שלו לא היה שום רמז מיתה והוא נקרא אלקים חיים (רמ"ז).

<sup>2</sup> ה"ס המוחין שהוא מוציא שהם חיים, אה"ה הו"ה אה"ה (רמ"ז).

<sup>3</sup> מאחורי הגבורה של תבונה מתפשטים ק"כ צירופי אלקים וכמ"ש דדינים מתפשטים מסטרהא  
דוקא, דהיינו מה' קצוותיה גתנה", ונשאר קצה אחד שהוא חסד בלא דין. וזהו דיוק מאן דאיהו  
מסטריה אכתיב לחיים, דהיינו שמושרש ביסוד אמא המלביש את יסוד אבא, והיינו ב' חיים, פ' ב'  
יסודות הנקראים חיים (רמ"ז).

<sup>4</sup> היינו אחורי הגבורה שממנו כח אלהים אחרים. ונלע"ד לומר דאחרים הוא לאפוקי אלקים חיים  
(רמ"ז).

<sup>5</sup> עי' רמב"ן שמות כ ג.

## זהר שמות

בידך לאחזאה דדחילו דאיוב לגביה דקודשא בריך הוא הוה לנטרא עותריה ומחבא אוליפנא דכל אינון דדחלין ליה לקודשא ברוך הוא על עותריהו או על בנייהו לאו איהו דחילו כדקא יאות ועל דא קטרג ההוא מקטרגא ואמר החנם ירא איוב אלהים הלא אתה שכת בעדו וגו' מעשה ידיו ברכת ועל דא איהו דחיל לך ואתייהיב ליה רשו לקטרגא ביה ולאחזאה דלא פלח איוב לקודשא בריך הוא ברחימו

דכיון דאתנסי נפק מאורחא ולא קאים בקיומיה מה כתיב בכל זאת לא חטא איוב בשפתיו לא חטא בשפתיו אבל ברעותיה חטא ולבתר חטא בכלא

ואי תימא דלא אתנסי בר נש הא כתיב (תהלים יא ה) יהוה צדיק יבחן וגו' ובגין כך אתנסי איוב ואף על גב דלא קאים בקיומיה כדקא יאות לא נפק מתחות רשותא דמריה לאתדבקא בסטרא אחרא

וכמה הוה ההוא נסותא דיליה תריסר ירחי שולמנותא דההוא סטרא אחרא כמה דתנינן דינא דחייביא בגיהנם י"ב ירחי ובגין דלא אתדבק בסטרא אחרא כתיב (איוב מב יב) ויהוה ברך את לד/א

אחרית איוב מראשיתו

רבי שמעון אמר<sup>1</sup> האי דאיוב לאו נסותא איהו דקודשא בריך הוא<sup>2</sup> כנסותא דשאר צדיקיא דהא לא כתיב והאלהים נסה את איוב כמה דכתיב (בראשית כב א) והאלהים נסה את אברהם דאברהם איהו בידיה אקריב לבריה יחידאי דיליה לגבי קודשא בריך הוא ואיוב לא יהיב כלום<sup>3</sup> ולא מסר ליה לקודשא בריך הוא כלום<sup>4</sup>

ולא אתמר ליה דהא גלי קמיה דלא יכיל לקיימא ביה<sup>5</sup> אבל אתמסר בידא דמקטרגא

לו בידך להראות שיראת איוב לקדוש ברוך הוא הוא כדי לשמור עושרו ומכאן למדנו שכל אותם היראים מהקדוש ברוך הוא משום עושרם או בניהם זו אינה יראה כראוי ועל כן קטרג אותו מקטרג ואמר החנם ירא איוב אלהים הלא אתה שכת בעדו וגו' מעשה ידיו ברכת ועל כך הוא ירא ממך ונתנה לו רשות לקטרג בו ולהראות שלא עבד איוב את הקדוש ברוך הוא באהבה.

שכיון שהתנסה יצא מהדרך ולא עמד בקיומו מה כתוב בכל זאת לא חטא איוב בשפתיו לא חטא בשפתיו אבל ברצונו חטא ואחר כך חטא בכל.

ואם תאמר שלא מתנסה בן אדם הרי כתוב ה' צדיק יבחן וגו' ומשום כך התנסה איוב ואף על גב שלא עמד בקיומו כראוי לא יצא מתחת רשות אדונו להדבק בצד האחר.

וכמה היה אותו נסיון שלו שנים עשר חדשים השלטון של אותו הצד האחר כמו ששנינו דין הרשעים בגיהנם שנים עשר חדשים ומשום שלא דבק בצד האחר כתוב וה' ברך את

אחרית איוב מראשיתו.

רבי שמעון אמר זה של איוב אינו נסיון של הקדוש ברוך הוא כמו נסיון של שאר הצדיקים שהרי לא כתוב והאלהים נסה את איוב כמו שכתוב והאלהים נסה את אברהם שאברהם הוא בידי הקריב את בנו היחיד לקדוש ברוך הוא ואיוב לא נתן כלום ולא מסר לקדוש ברוך הוא כלום.

ולא נאמר לו שהרי גלוי לפניו שלא יכול לעמוד בו אבל נמסר ביד המקטרג

<sup>1</sup> נלפס פ' תלוה קפא ע"ב (דרכ אלמח).

<sup>2</sup> ר"ש פליג אדר' אבא שלא יקרא ענין איוב נסיון (אור יקר).

<sup>3</sup> מדעתו, אלא שטן נטל בעל כרחו, ועוד נסיון אברהם לתת בנו להקב"ה לא לקלי', ואיוב לא נטל שלו אלא השטן (אור יקר).

<sup>4</sup> עם היות שאמר ה' לקח (אור יקר).

<sup>5</sup> וא"כ עתה יקשה כיון שאינו נסיון מה טעם לייסוריו, ופי' ר"ש דרך אחרת, לא כדרך ר' אלעזר אלא שהיה בדין על עוונו (אור יקר).

## זהר שמות

ובדינא דקודשא בריך הוא אתעביד<sup>1</sup> וקודשא בריך הוא אתער דינא<sup>2</sup> (בדינא) דא לההוא מקטרגא לגביה דהא הוא דכתיב (איוב א ה) השמת לבך על עבדי איוב וגו'

פתח ואמר (בראשית ד ג) ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מקץ ימים ולא מקץ ימין<sup>3</sup> איהו דחה לקין ימין ואתקריב לקין ימים<sup>4</sup> והא אוקימנא (דניאל יב יג) ואתה לך לקין ואמר דניאל לאן קין לקין הימין או לקין הימים עד דאמר ליה לקין הימין<sup>5</sup> ועל דא דוד דחיל<sup>6</sup> ואמר (תהלים לט ה) הודיעני יהוה קצי ומדת ימי מה היא או לקין הימים או לקין הימין וכאן מה כתוב ויהי מקץ ימים ולא מקץ ימין ולכן לא התקבל קרבנו שהרי היה מצד האחר (הכל).

בא וראה מה כתוב והבל הביא גם הוא מה זה גם הוא לרבות זה עם זה קרבנו לקדוש ברוך הוא היה הכל ועיקר הקרבן לקדוש ברוך הוא ונתן חלקו לצד האחר כמו שנאמר ומחלביהו וקין עקרו עשה מקץ ימים הסוד של הצד האחר ונתן חלק לקדוש ברוך הוא ולכן לא התקבל.

באיוב מה כתוב "והלכו בניו ועשו משתה וגו' ושלחו וקראו לשלשת אחיותיהם לאכול ולשתות עמהם ויהי כי הקיפו ימי המשתה וגו' ובמשתה בכל יומא מקטרגא שביח ולא יכיל ליה מנא לן דכתיב (שם & י) הלא אתה שכת בעדו ובעד ביתו ובעד כל אשר לו מסביב ולעולם לא יהיב חולקא כלל לגביה דהא (נ"א מה)<sup>8</sup> כתיב (שם ה) והעלה עולות מספר כולם עולה סלקא לעילא לעילא ולא יהיב חולקא לסטרא

ובדין של הקדוש ברוך הוא נעשה והקדוש ברוך הוא העיר את הדין (בדין) הזה אל אותו מקטרג אליו זהו שכתוב השמת לבך על עבדי איוב וגו'.

פתח ואמר ויהי מקץ ימים ויבא קין מפרי האדמה מקץ ימים ולא מקץ ימין הוא דחה את קץ הימין והתקרב לקין הימים והרי בארנו "ואתה לך לקין" ואמר דניאל לאיזה קץ לקין הימין או לקין הימים עד שאמר לו לקין הימין ועל זה דוד פחד ואמר הודיעני ה' קצי ומדת ימי מה היא או לקין הימים או לקין הימין וכאן מה כתוב ויהי מקץ ימים ולא מקץ ימין ולכן לא התקבל קרבנו שהרי היה מצד האחר (הכל).

בא וראה מה כתוב והבל הביא גם הוא מה זה גם הוא לרבות זה עם זה קרבנו לקדוש ברוך הוא היה הכל ועיקר הקרבן לקדוש ברוך הוא ונתן חלקו לצד האחר כמו שנאמר ומחלביהו וקין עקרו עשה מקץ ימים הסוד של הצד האחר ונתן חלק לקדוש ברוך הוא ולכן לא התקבל.

באיוב מה כתוב "והלכו בניו ועשו משתה וגו' ושלחו וקראו לשלשת אחיותיהם לאכול ולשתות עמהם ויהי כי הקיפו ימי המשתה וגו' ובמשתה בכל יום מצוי המקטרג ולא יכול לו מנין לנו שכתוב הלא אתה שכת בעדו ובעד ביתו ובעד כל אשר לו מסביב ולעולם לא נתן לו חלק כלל שהרי (מה) כתוב "והעלה עולות מספר כולם העולה עולה למעלה למעלה ולא נתן חלק לצד האחר שאלמלא נתן לו חלק לא יכול לו אחר

<sup>1</sup> שהיה הדין ההוא שקט על שמריו, והקב"ה עורר אותו ע"י השטן, ועל עון איוב מה היה אקדים עתה ענין זה והם ב' הקדמות שיש קץ הימין וקץ הימים (אור יקר).

<sup>2</sup> דינא כההוא (לכך אמת).

<sup>3</sup> בחי' רגלים, ושם הוא סיום הקדושה, שהוא המלכות הנקרא קץ הימין, וכנגדו בקליפה אשר שם, נקרא קץ הימים (ע"ח מ"ד ומ"ן א'). פי' קין דחה למלכות שנקרא קץ מפני שהיא סוף הסירות א"נ כמ"ש הרב, שז"א בן ט' ספירות והמלכות בת י"ס והיא כולל הכל הם י"ט ספירות ובכללות גדול הם ק"ץ (מ"מ).

<sup>4</sup> פי' מלכות דסט"א (מ"מ).

<sup>5</sup> לקמן קלד סע"א וקפא ע"ב (לש"ו).

<sup>6</sup> פי' ואמר לו הקב"ה שב לימיני וכן כתב הזהר במ"א (מ"מ).

<sup>7</sup> עי' לקמן רלח סע"ב (לש"ו). פי' שהבל הקריב שלמים כמש"ל ומחלביהו דבר שחלבו קרב והיינו שלמים, והקלי' נהנים משלמים (מ"מ).

<sup>8</sup> נמחק צלח אמת.

## זהר שמות

כך וכל מה שנטל משלו נטל.

אחרא<sup>1</sup> דאלמלא יהב ליה חולקא לא יכיל ליה לבתר וכל מה דנטל מדיליה נטל

ואי תימא אמאי אבאיש ליה קודשא בריך הוא אלא דאלמלא יהב ליה חולקא יפני ארחא ויסתלק מעל מקדשא וסמרא דקדושה אסתליק לעילא לעילא ואיהו לא עבד כן ועל דא קודשא בריך הוא תבע בדינא

תא חזי כמה דאיהו אתפרש ולא אכליל טוב ורע איהו דן ליה בההוא גוונא יהיב ליה טוב ולבתר רע ולבתר אהדריה לטוב דהכי אתחזי לבר נש למנדע טוב ולמנדע רע ולאהדרא גרמיה לטוב ודא איהו רוא דמהימנותא<sup>2</sup> תא חזי איוב מעבדי פרעה הוה ודא הוא דכתיב ביה (שמות ט כ) הירא את דבר יהוה מעבדי פרעה<sup>3</sup>

תא חזי דלא בעא קודשא בריך הוא לאעקרא איוב מאתריה דאיהו הוה מכסי (נ"א כולא בעא קודשא בריך הוא לאעקרא מאתריהו איוב הוה מכסה) (נ"א איוב חכים הוה) על פרעה כיון דאתחלש עבד נוקמין לפרעה

אמר רבי שמעון השתא אית לגלאה רוין דאינון מתדבקין לעילא ותתא<sup>4</sup> מה כתיב בא אל פרעה לך אל פרעה מבעי ליה<sup>5</sup> מאי בא

ואם תאמר למה הרע לו הקדוש ברוך הוא אלא שאלמלא נתן לו חלק יפנה הדרך ויסתלק מעל המקדש וצד הקדושה מסתלק למעלה למעלה והוא לא עשה כן ועל כן הקדוש ברוך הוא תבע בדין.

בא וראה כמו שהוא נפרד ולא נכלל טוב ורע הוא דן אותו באותו אופן נתן לו טוב ואחר כך רע ואחר כך החזירו לטוב שכן ראוי לאדם לדעת טוב ולדעת רע ולהחזיר עצמו לטוב וזהו סוד האמונה בא וראה איוב היה מעבדי פרעה וזהו שכתוב בו הירא את דבר ה' מעבדי פרעה.

בא וראה שלא רצה הקדוש ברוך הוא לעקור את איוב ממקומו שהוא היה מ"גן (את הכל רצה הקדוש ברוך הוא לעקור ממקומם איוב היה מ"גן<sup>5</sup> נ"א איוב חכם היה) על פרעה כיון שנחלש עשה נקמות לפרעה.

אמר רבי שמעון כעת יש לגלות סודות שהם נדבקים למעלה ולמטה מה כתוב בא אל פרעה היה צריך (לכתב) לך אל

<sup>1</sup> מאברין ופדרין דמתאכלין כל הלילה, הנה נהנין מהם החיצונים ג"כ, וכן אמרו בפ' תרומה (קל ע"א) ומכאן אתזנו כמה חבילי טהירין דנפקין ושלטין בלילה כו' ע"ש, וכן שם (קמא ע"א) אמרו ג"כ אברין ופדרין דמתאכלין בלילה לאתזנא זינין אחרנין כו', וכן הוא בזהר חדש (סוף פ' צו מו ע"ג) וכן הוא מבואר בכמה וכמה מקומות בזה"ק, כי מהקרבנות היו נהנים החיצונים ג"כ [ע' ח"א סד ע"א פט ע"ב וח"ב לד ע"א קפא ע"ב רלח ע"א ושם סע"ב בהגהות מהרח"ו רלט ע"ב רסח ע"ב רסט ע"א ובח"ג דף כו רע"ב כז ע"א כח ע"א רמ ע"ב רמב ע"א רמח ע"ב] (דע"ה ח"ב קנו ע"ב).

<sup>2</sup> שמשסתכל ומתבונן בכל כחות הטומאה והרע ויוצא משם בשלום שאינו נהנה משם כלום ואינו חפץ בהם מאומה (דע"ה ח"ב פא ע"ב), שידוע מהרע ואינו נהנה ממנו וכו' מי שעומד בהנסיון הזה ויוצא ממנו לשלום, הוא זוכה לעומקי פנימיות התורה, ואין הפרגוד ננעלת לפניו (שם פג ע"ב), ועיי"ש פד ע"א, זהו באמת העבודה היותר גדולה והנחת רוח לפניו ית"ש שאין למעלה מזה, מי שעומד בנסיון הנורא הזה לכנוס שם בשלום (שהוא לשם שמים והראוי לזה) ולצאת משם לשלום (שם קמו ע"א), והוא מש"כ בס"י (פ"ד מ"ה) וחקור בהם (ביאורים ח"א פו).

<sup>3</sup> הנה ר"ת הירא את דבר יהוה הוא גימ' איוב ומה שהיה ירא מדבר ה' כי מאותיות דבר נעשה ברד שאותיותיהן הם שוין כנזכר בזהר פ' וארא, כי אותיות דבר הם אותיות ברד ויש לשאול למה לא אמר מדבר נעשה חילוף דבר חילוף היותר אמיתי, והטעם הוא כי כיון שניצולו לכל אשר ירא ה' ולא נעשה כלייה בכל ולכן לא אמר החילוף היותר רחוק שהוא דבר אלא ברד שהוא אמצעי (זהר הרקיע).

<sup>4</sup>

<sup>5</sup>

<sup>6</sup> שיבאר איך שהתורה מדבר למטה ומרמז למעלה, כי העילא ותתא מתדבקין דא בדא, וכל מה שנעשה למטה כן הוא למעלה (דע"ה ח"ב פב ע"ג).

<sup>7</sup> סוד הענין תבין מ"ש רז"ל במדרש מן שטייא לית הנייא אלא מן קיצייא שהוקשה להם ז"ל מה הוא כינוי זה של מלך מצרים הנז' כאן אלא שהקב"ה אמר למשה מן שטייא שהוא פרעה התחתון כבר ראיתי דלית הנייא מני' אלא מן קיצייא פי' מן הקצין שתדבר עם קצינו שהוא שר של פרעה

## זהר שמות

פרעה מה זה בא אלא שהכניס אותו הקדוש ברוך הוא חדרים אחר חדרים לתנין אחד עליון תקיף שכמה דרגות משתלשלות ממנו ומיהו סוד התנין הגדול.

ומשה פחד ממנו ולא קרב אלא לאותם יאורים ואותן הדרגות שלו אבל ממנו הוא פחד ולא התקרב משום שראה אותו מושרש בשרשים עליונים.

כיון שראה הקדוש ברוך הוא שמשה פוחד ושלוחים ממונים אחרים למעלה לא יכולים להתקרב אליו אמר הקדוש ברוך הוא "הנני עליך פרעה מלך מצרים התנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו" והקדוש ברוך הוא הצטרך ללחום בו קרב ולא אחר כמו שנאמר אני ה' ופרשוה סוד החכמה שהתנים הגדול הרובץ בתוך יאוריו לאותם בעלי הדין שיודעים בסודות אדונים.

פתח רבי שמעון ואמר ויברא אלהים את התנינים הגדולים ואת כל נפש החיה הרומשת אשר שרצו המים למיניהם פסוק זה פרשוהו אבל ויברא אלהים את התנינים הוא סוד זה

פתח רבי שמעון ואמר (בראשית א כא) ויברא אלהים את התנינים<sup>6</sup> הגדולים ואת כל נפש החיה הרומשת אשר שרצו המים למיניהם האי קרא אוקמוה ליה אבל ויברא אלהים את התנינים הוא רזא דא

לד/ב לזיתן ובת זוגו תנינים<sup>7</sup> חסר כתיב בנין דקמל לנוקבא<sup>8</sup> וסלקה קודשא בריך הוא לצדיקא ואוקמוה

התנים הגדול תשע יאורין<sup>1</sup> אינון דאיהו רביין בינייהו וחד יאורא איהו דמימי שכיבין

אולי ישמע שהוא מלך מצריים דייקא והזהר בכאן דייק עוד מלת בא אל פרעה וביאור שניהן הוא כנז' (זהר הרקיע).

<sup>1</sup> אריך דקלי' (רח"ו).  
<sup>2</sup> הוא שורש פרעה אשר למעלה בקליפה, והיה ראש לקליפות, אשר ממנו משתלשלין כל מדרגות הטומאה לאין מספר, וזהו שאמר בא אל פרעה מדרגה אחר מדרגה עד פרעה התנין הגדול (דע"ה ח"ב פב ע"ג).

<sup>3</sup> ההמשכות וההתפשטויות שנמשכין ומתפשטין ממנו (דע"ה ח"ב פב ע"ג).  
<sup>4</sup> והוא כמו שכתוב (קהלת ז יד) גם את זה לעומת זה עשה האלהים, והוא נגד לזיתן נחש בריח ולזיתן נחש עקלתון אשר בחוורתא דא"א, ושם הוא שרשו כמ"ש הגר"א בספד"צ (פרק א יא ע"ג בד"ה זנבא ברישיה). ע"ש כל הענין, ומשום ששם אינו מגיעין מעשה בני אדם כלל, לכן דחיל משה רבינו ע"ה למקריב לגביה, שהוא להתנין דקליפה אשר כנגדו, כי היה ירא שלא יכיל ליה לכובשו תחת ידו (דע"ה ח"ב פב ע"ג).

<sup>5</sup> סוד התנין שמצאנו כל עניני התנינים הללו ה' י' כתרין מסאבותא דדכורא והבן ענין אמרו חד פרסא וכו' כי לפעמים מתגברים העוונות אז אותו התנין שואב בדרך ההוא הנק' דברישא ונלע"ד כי הוא סוד נוק' דתהומא רבא עילאה (זהר הרקיע).

<sup>6</sup> להתניס (לכך למת)??##

<sup>7</sup> להורות שהם חוזרים לאחד (דע"ה ח"ב מה ע"א).  
<sup>8</sup> נוק' דא"א דקלי' הרגה (רח"ו).

## זהר שמות

וברכאן דמימין דגנתא נפלין ביה תלת זמנין בשתא וכד תריין זמנין מתברך ההוא יאורא ולא כל כך וכד חד לאו הכי

והאי תנינא עאל בההוא יאורא אתתקיף<sup>2</sup> ואזיל ושאת עאל גו ימא ובלע<sup>3</sup> נונין לכמה זינין ושליט ותב לההוא יאורא אלין תשעה יאורין אזלין וסלקין וסחרניה כמה אילנין ועשבין לזנייהו

יאורא קדמאה נפקא מסטרא שמאלא<sup>4</sup> בחד צנורא דנגיד ונפיק תלת טפיין<sup>5</sup> וכל טפה וטפה אתפרש לתלת טפיין וכל טפה וטפה אתעביד מניה יאורא חד ואלין אינון תשעה יאורין דמתתקפין ואזלין ושאתן וסחרן בכל אינון רקיעין

ממה דאשתאר מאינון טפיין כד סיימין למיפק אשתאר טפה חדא<sup>6</sup> דנפקא בשכיכו<sup>7</sup> נפל בינייהו ואתעביד מניה יאורא חדא האי יאורא איהו ההוא דאמרן דאזלא בשכיכו

האי יאורא כד ההוא נהר דנגיד ונפיק אפיק טפיין אחרנין רברבאן<sup>9</sup> (ס"א דברכאן) מסטרא דימינא מה דאשתאר מאינון טפיין אשתאר טפה חדא בשכיכו מאינון ברכאן ונפל בההוא יאורא דאיהו שכך והאי איהו יאורא<sup>10</sup> דעדיף מכלהו

כד נפקין ומתפרשן אינון ארבע נהרין דנפקין מגנתא דעדן ההוא דאקרי פישון נפיל בההוא יאורא ואתכליל ביה ועל דא מלכות בבל אתכליל בהאי<sup>11</sup> ופישון איהו מלכות בבל מיאורא דא אתזנו ואתמליין כל אינון יאורין אחרנין

שמימיו שוככים וברכות שמימי הגן נופלים בו שלש פעמים בשנה וכאשר זה שתי פעמים מתברך אותו יאור ולא כל כך וכשאחד לא כך.

והתנין הזה נכנס לאותו יאור מתחזק והולך ושט ונכנס לתוך הים ובלע דגים מכמה מינים ושולט ושב לאותו יאור תשעה יאורים הללו הולכים ועולים וסביבו כמה אילנות ועשבים למיניהם.

היאור הראשון יוצא מצד שמאל בצנור אחד שנמשך ויוצא שלש טיפות וכל טיפה וטיפה נפרדת לשלש טיפות וכל טיפה וטיפה נעשה ממנה יאור אחד ואלה הם תשעה יאורים שמתחזקים והולכים ומשוטטים וסובבים בכל אותם הרקיעים.

ממה שנשאר מאותן טיפות כשסיימו לצאת נשאר טיפה אחת שיוצאת בשקט נופלת ביניהם ונעשה ממנה יאור אחד היאור הזה הוא אותו שאמרנו שהולך בשקט.

היאור הזה כשאותו נהר שנמשך ויוצא מוציא טיפות אחרות גדולות (של ברכות) מצד הימין מה שנשאר מאותן טיפות נשאר טיפה אחת בשקט מאותן ברכות ונופלת באותו יאור שהוא יש כמה שקט<sup>8</sup> וזהו היאור שעדיף מכולם.

כשיוצאים ונפרדים אותם ארבעה נהרות שיוצאים מגן עדן אותו שנקרא פישון נופל באותו יאור ונכלל בו ולכן מלכות בבל נכללת בזה ופישון הוא מלכות בבל מהיאור הזה נזונים ומתמלאים כל אותם היאורים האחרים.

<sup>1</sup> דע כי ' יאורין הם אשר בהם ' תנינים, וז'ש לשון זה שמביא פ' שברת ראשי תנינים על המים ויש בתיבות אלו ר'ת עשרה לרמז כי התנינים אשר נזכר בפסוק הם עשרה (זהר הרקיע). ט"ס של הקל' והם הכלים שלה ספירות (רח"ו).

<sup>2</sup> אתקיף (לכך למת).

<sup>3</sup> הם הנשמות (רח"ו).

<sup>4</sup> היינו סוד טיפה בני ח"ת ולא בני ז"ן (רח"ו).

<sup>5</sup> ענן גדול ורוח סערה ואש מתלקחת (רח"ו).

<sup>6</sup> היינו נוגה (רח"ו).

<sup>7</sup> כי זה בלחש בחשאי ואינו משמיע קול והם יוצאים תחלה ואח"כ הוא כי המלכים מלכו תחלה ח' שרשים (רח"ו).

<sup>8</sup>

<sup>9</sup> כצרכן (לכך למת).

<sup>10</sup> כתר דקל' (רח"ו).

<sup>11</sup> רישא דדהבא (רח"ו).



## זהר שמות

בכל יאור ויאור הולך ושט תנין אחד והם תשעה וכל אחד ואחד נוקב נקב בראשו כמו שנאמר שברת ראשי תנינים וגו' ואפילו התנין הגדול הזה כך הוא משום שכלם נופחים רוחות למעלה ולא למטה.

כתוב בראשית ברא אלהים וכתוב ויברא אלהים את התנינים הגדולים בכל מעשה של אותם עשר אמירות עומדים כנגדם אותם עשרה יאורים ותנין אחד מתפרפר (פורש נ"א מתפרפר) ברוח כנגד כל אחד ואחד.

כתוב (בדאשית א א) בראשית ברא אלהים וכתוב ויברא אלהים את התנינים הגדולים בכל עובדא דאינון עשר אמירן קיימין לקבלייהו<sup>4</sup> אינון עשר יאורי<sup>5</sup> וחד תנינא מתפרפרא (ס"א מתפרשא) (ס"א מתפרפרא) ברוחא לקבל כל חד וחד

ועל זה אחת לשבעים שנה מזדעזע העולם משום שהתנין הגדול הזה כשהוא מעלה את הסנפירים שלו ומזדעזע אז כולם מזדעזעים באותם יאורים וכל העולם מזדעזע והארץ מתחלחלת וכולם כלולים בתנין הגדול הזה.

ועל דא חד לשבעין שנין מזדעזע עלמא בנין דהאי התנין הגדול<sup>6</sup> כד הוא סליק סנפירוי ואזדעזע כדין כלהו מזדעזען באינון יאורי<sup>7</sup> וכל עלמא מזדעזעא וארעא מתחלחלת וכלהו כלילן בהאי תנין הגדול

והארץ היתה תהו וגו' אמר רבי שמעון מעשה בראשית החברים עוסקים בו ויודעים בו אבל הם מעטים שיודעים את רמז מעשה בראשית בסוד התנין הגדול ועל זה שנינו שכל העולם אינו משתלשל אלא על סנפיריו של זה.

והארץ היתה תהו וגו' אמר רבי שמעון עובדא דבראשית חבריא לעאן ביה וידעין ביה אבל זעירין אינון דידעין לרמוזא עובדא דבראשית ברזא דתנין הגדול ועל דא תנינן דכל עלמא לא משתלשלא אלא על סנפירוי דדא<sup>7</sup>

והארץ היתה תהו וגו' אמר רבי שמעון מעשה בראשית החברים עוסקים בו ויודעים בו אבל הם מעטים שיודעים את רמז מעשה בראשית בסוד התנין הגדול ועל זה שנינו שכל העולם אינו משתלשל אלא על סנפיריו של זה.

<sup>1</sup> הוא נכנס בלבן של בני אדם לכפור בהקב"ה (והוא משום שכל בנינו הוא מזה), והוא התנין הרובץ בתוך יאוריו (יחזקאל כט ג), כי הוא הנחש הקדמוני אשר על ידו היה החטא דעץ הדעת, והוא התנין שהוא בחי' דעת וכמ"ש בזה"ק (פ' בא ל"ד ול"ה) וכמו שהארץ בזה הגר"א בספד"צ (יב ע"א ד"ה זנב ברישא) ע"ש. וכ"ז הוא משום שכל בנינו הוא מתמצית הארה דאור הדעת עלאה דהתיקון, ונבנה ונעשה מזה ע"י החטא דעץ הדעת כנז' (דע"ה ח"ב ט ע"ג).

<sup>2</sup> כי ראש פתני"ם א"ך ז"ר והוא יונק מן העליונים מן הקדושה ואינו משלו הלא הוא כמוס (רח"ו).

<sup>3</sup> רוחיה (לכך ל"מ).

<sup>4</sup> ל"ס דקדושה (רח"ו).

<sup>5</sup> ל"ס דקלי' (רח"ו).

<sup>6</sup> כי כן אריך דאצילות כולל כל הפרצופים כולם (רח"ו).

<sup>7</sup> אמנם הוא כל הכח אשר ישנו בהתהום להתפשט בכל המציאות דהים אוקיינוס הוא ג"כ ע"י הנחש בריח הניתן בתוכו, כי רק ע"ז מתברך מימיו, וזהו שאמר במדרש כונן כי הים הגדול הנקרא אוקיינוס הוא עומד על סנפיריו של לוייתן, כי סנפיריו הם מכח היסוד שבו (ע' בהגר"א בספד"צ) (פרק א בסוף ד"ה קולטרא בקטרוי סנפירא בעדבוי יג ע"א ד"ה ויסוד), שאמר שם ויסוד דלוייתן הוא הסנפיר כו' ע"ש), כי מכח היסוד שהוא רצוא ושוב (ע' בהגר"א שם יג ע"ד בד"ה והחיות רצוא ושוב) הנה מזה יוצאים ונמשכים הסנפירים אשר הוא פורח ושט בהן, ולכן נקרא גם היסוד שלו לעצמו ג"כ בשם סנפיר\*. וזהו שאמר כי הים אוקיינוס עומד על סנפיריו של לוייתן, כי ע"י היסוד דהנחש בריח הניתן בתהום, ע"ז מתברך מימיו ונובע ומתפשט ויוצא הים אוקיינוס מהתהום. וזהו ג"כ מ"ש עוד במדרש כונן שם יום ה', כי כל העולם כולו הוא תולה על סנפיריו של לוייתן. וכן אמרו בזה"ק (פ' בא לד ע"ב) דכל עלמא לא משתלשלא אלא על סנפירוי. וכן ברע"מ תצא (רעט ע"א) לוייתן דקאים על שפת הים ועלמא קאי על סנפירוי דא צדיק יסוד עולם דכל עלמא קאים עליו. וכן בסבא משפטים (קח ע"ב) כל עלמא לא קאים אלא על גפא חדא דלוייתן \* הגהה כי אין לומר שהסנפיר עצמו הוא היסוד, שהרי מבואר הוא בגמרא בכורות (דף ח ע"א) שבדגים זכרותם מבפנים ע"ש, והסנפירין הרי הם מבחוץ, אלא הכוונה הוא שהיסוד נקרא ג"כ בשם סנפיר, כי הסנפירין הם

## זהר שמות

בא וראה והארץ היתה תהו ובהו וגו' שנינו היתה ובארנו משום שבִּיאֹר הראשון הזה שאמרנו כשהתנין הגדול הזה נכנס בו אז מתמלא ושוטף ומכבה הניצוצות שנלקטו באותן עולמות שנחרבו בתחלה.

אותם תנינים אחרים שאמרנו היו ולא היו למה משום שנחלש כחם שלא יִחריבו העולם פרט לשבעים שנה פעם אחת והם מתחזקים בכח התנין הגדול ההוא והוא לבדו מתחזק<sup>5</sup> ואלמלא נקבתו היתה קיימת אצלו לא יכול העולם לסבול אותם (ומשום כך).

טרם שהרג הקדוש ברוך הוא את הנקבה הארץ היתה תהו (ובהו) תהו היתה ואחר שהרג אותה היתה בהו התחילה להתקיים וחשך על טרם שהיה מאיר המעשה שעשה.

מה עשה הקדוש ברוך הוא מחץ את ראש הזכר למעלה ונכפה משום שהרי התהום למטה לא היה מאיר מה הטעם לא היה מאיר משום שהתנין הגדול הזה היה מנשב רוח על התהום ומחשיך אותו ולא היה מרחף<sup>11</sup> למטה.

ועברה (ועם כל זה) רוח אחרת למעלה ונשבה (שנשבה) והכתה באותה רוח והשקיטה אותה זהו שכתוב ורוח

---

תולדתו. ונקרא היסוד ג"כ בשם סנפיר ע"ש תולדותיו, כי הם מהחו"ג שבו. וכן הוא מבואר בתיקונים (תיקון כא דף מד ע"ב) כי הסנפירין הם חו"ג ע"ש ובהג"ר"א שם (ד"ה תרין סמכי קשוט) (דע"ה ח"ב מה ע"ב).

<sup>1</sup> שאז תנין זה דכורא דנוגה חוזר להתמתק ואז כל הג' קלי' בטלים (רח"ו).  
<sup>2</sup> בסוד המלכים בני ח' ואז הוא מברר מע' שנים ההם דהיינו מז' מלכים וחלזון הוא יוצא לע' שנה והוא מהם עצמם ולכך תכלת מרחיק החיצונים (רח"ו). החלזון הנה הוא מהבירור דז' מלכים דמיתו, ולכך צובעין בדמו תכלת כדי להרחיק את החיצונים, כי הם נכונים מהאור הגדול דהז' שמות שהוא גימ' תכלת, כי מאחר שהוא נברר מהם ונכלל בהז' שמות הם בורחים ממנו (הקדו"ש צב ע"ד).

3  
4  
5  
6  
7

<sup>8</sup> לֹא מופיע בדךר אמת.

<sup>9</sup> לֹא מופיע בדךר אמת.

<sup>10</sup> הוּת (לךך אמת).

11

<sup>12</sup> יסוד דנוק' (רח"ו).

<sup>13</sup> בסוד תגבורת בני ח' וביטול המלכים (רח"ו).

<sup>14</sup> היינו הדר בחי' רוח (רח"ו).

<sup>15</sup> לֹא מופיע בדךר אמת.

## זהר שמות

מרחפת על פני המים והיינו דתנינן דקודשא  
ברוך הוא בטש רוחא ברוחא וברא עלמא

ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור נהיר נהירו  
דלעילא ובטש  
לה/א

על גבי רוחא דנשיב ואסתלק<sup>1</sup> מעל תהומא  
ולא הפא ליה כיון דתהומא אתנהיר ואיהו  
אסתלק כדין הוה נהירו

דא נהיר על רישיה ומיא הוו נפקי מגו  
אפותיה ורוחא נשיב לעילא ונהיר מנהירו דא  
עד דהוה נחית נהוריה מנצנצא<sup>2</sup> לשבעין  
ותרין נהורין דשמשא כיון דאינון נהורין  
אתרשימו בגו שמשא לתתא הוו חייביא  
דעלמא ידעין בהו והוו פלחין לשמשא כיון  
דאסתכל קודשא בריך הוא באינון חייביא  
סליק נהוריה וגניז ליה אמאי גניז ליה בגין  
דהוה תנין הוה סליק ונחית ובטש באינון  
יאורין עד דגניז ליה ולא אתגליא

וזרע ליה זרועא בחד צדיק<sup>3</sup> דאיהו<sup>4</sup> גננא  
דגנתא וזרועא דזרע בגנתא<sup>5</sup> בגניזו בטמירו  
(ס"א האי) דהאי אור איהו

כד האי התנין הגדול חמי דצמח בגנתא  
זרועא דאור דא כדין אתער לסטרא אחרא<sup>6</sup>

אלהים מרחפת על פני המים וזהו  
ששינו שהקדוש ברוך הוא הכה רוח  
ברוח וברא את העולם.

ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור האיר  
האור שלמעלה והכה

על גב הרוח שנשבה והסתלק מעל  
התהום ולא כיסה אותו כיון שהאיר  
התהום והוא הסתלק אז היה אור.

זה מאיר על ראשו ומים היו יוצאים  
מתוך מצחו ורוח נושבת למעלה  
ומאירה מאור זה עד שהיה יורד אורו  
מנצנץ לשבעים ושנים אורות של  
השמש כיון שאותם אורות נרשמו בתוך  
השמש למטה היו הרשעים של העולם  
יודעים בהם והיו עובדים לשמש כיון  
שהסתכל הקדוש ברוך הוא באותם  
הרשעים סלק את אורו וגניז אותו למה  
גניז אותו משום שאותו תנין היה עולה  
ויורד ומכה באותם יאורים עד שגניז  
אותו ולא התגלה.

וזרע אותו הזרע בצדיק אחד שהוא  
הגנן של הגן והזרע שנזרע בגן הוא  
גניזת וטמינת (זה) של האור הזה הוא.

כשהתנין הגדול הזה רואה שצומח בגן  
זרע של אור זה אז מתעורר לצד האחר

<sup>1</sup> היינו מן המלכים שנתבררו ונשאר רח"פ מ"ת והשאר נברר (רח"ו).

<sup>2</sup> בסוד חסד דאתגלי בפום אמה שיצא בהדר (רח"ו).

<sup>3</sup> לקמן קמט רע"א קסו ע"ב רכ ע"ב (לש"ו).

<sup>4</sup> היינו יסוד דא"ק טיפת לובן (רח"ו). אותו האור עצמו שהוא הגילוי דהשם מ"ה העיקרי, הנה הוא חזר ונתעלם ונגנז ג"כ תיכף בהיסוד עצמו, וכמ"ש בפ' פקודי (דף רכ ע"ב) וההוא נהורא דאברהם גניז ליה קוב"ה כו' ע"ש, ונגנז בהיסוד עצמו, בסוד (תהלים צז יא) אור זרוע לצדיק, כמ"ש שם (רכ ע"ב וע"ש קמח סע"ב וקסו סע"ב ולה ע"א). ואינו מאיר מאז ולהלאה אלא דרך דופני העטרה, והוא החסד שמנהיג בו כל הדורות (כללים ח"א לה ע"א, נז סע"א, פא ע"א, ח"ב סח ע"ב), ע' הערת המוחין (פרק ט) [וכמ"ש בזוה"ק פ' בא לה ע"א, ע"ש בהגהות מהרח"ו אות ג' ד', ובזוה"ק פ' תרומה קמח סע"ב וקמט רע"א, ושם קסו ע"ב וקסז ע"א כל הענין, ופ' פקודי רכ ע"ב ופ' אמור פח ע"א (שם קא ע"ג)]. ונשאר עיקר האור גניז בהיסוד לצורך תיקון העתיד, וגם האור שיצא ממנו בסוד החסד דאתגליא בפום אמה לצורך התיקון דמעשה בראשית, הנה הוא נתלבש בהמלכות הנעלמת בו כמ"ש מהרח"ו שם, ויצא ע"י המלכות, ומזה נעשה כל התיקון דמעשה בראשית (שם ח"ב עו ע"א).

<sup>5</sup> במ' הנעלמת בו שתקנה התהו (רח"ו). עיקר אור התיקון אשר ממנו נתקנו הנקודות וכל האצילות כולו וכל מעשה בראשית כולם, הנה הוא האור המ"ה הפנימי, כי הוא מבפנים לכולם וכמ"ש אליהו זל"ט (תיקו"ז יט ע"א) מלגאו איהו יו"ד ה"א ווא"ו ה"א דאיהו ארח אצילות איהו שקי דאילנא כו'. וכן הוא נמשך ויצא דרך פנימיות כל הא"ק, והוא תולדות היסוד, שבו חסד דאתגלי בפום אמה, והוא באמת אינו עיקר אור הגנוז עצמו שהוא אור האוירא עלאה, אלא הוא רק תולדתו כי הוא יצא ונולד רק מהיסוד ומלכות דא"ק (כללים ח"א קי ע"ג), האור המקיף הוא מהזווג עליון דהמוחין אוירא ומ"ס, והאור הפנימי הוא מהזווג תחתון דהיסוד ומלכות (שם ע"ד) והנה בעת שהזו"ן הם בגדלות ובמוחין שלימים, הנה אז נמשך בהנוק' מהאור שבו ג"כ, ע' זוה"ק (פ' בא לה ע"א, ופ' תרומה קסו ע"ב) ובדברי הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (דרוש ה), אמנם הוא רק בסוד נהיר לנוק' דרך דופן כמ"ש בהארת המוחין (פרק ט), אבל הוא נמשך בה עכ"פ והוא החסד שבחסד כנז' (דע"ה ח"ב קלד ע"א).

<sup>6</sup> לינק מהגבורות (רח"ו).

## זהר שמות

לההוא נהר דאקרי גיחון ואתפלגו מימיו דהאי גיחון חד שבילא דיליה איהו אזיל גו ההוא זרועא דאצמחא גו גנתא ואנהיר ביה ברבו דזרועא<sup>1</sup> דא ואקרי גיחון

ומגו ההוא רבו דזרועא דא אסתלק לרבו שלמה מלכא כד אסתלק למלכו דכתיב (מ"א א לג) והורדתם אותו אל גיחון וכתיב ומשח אותו שם שם ולא באתר אחרא בנין דהוה ידע דוד מלכא דא ומימיו אחרנין אסתלקו למלכו אחרא<sup>2</sup> ודא איהו מלכא דאיהו תקיפא

והאי התנין הגדול אתער ליה ואסתלק סנפירוי<sup>3</sup> דהאי תנין בההוא נהר לאתתקפא ביה וכל אינון שאר יאורין כלהו סלקין ונחתין בתוקפא דהאי התנין הגדול ותב ועאל לההוא יאורא שכיכא ואשתכך ביה

וכדין כד ההוא אור אתגניו (ס"א לנטלא)<sup>4</sup> לעילא ליה ההוא גנא דקאמרן כדין נפק חשך קדמאה ובטש על רישיה בההוא נוקבא דאתמתחא ביה ואתפרש חד חוטא בין ההוא נהירו דאור<sup>5</sup> דא דאתגניו ובין ההוא חשוכא דחשך דא דכתיב (בראשית א ד) ויבדל אלהים בין האור ובין החשך

האי תנין תב בההוא פרישו דהאי חוטא דאפריש ואפריש לאינון (נ"א בין אינון) יאורין גו חשוכא ואתפרשו נונין לזנייהו אלין מאלין בההוא פרישו

וכד אתפרשו מיין עלאין קדישין כל אינון יאורין אתפרשו ועאלו לגו ההוא יאורא שכיכא דאתבריר מכלהו ונפקין ועאלין ביה תלת זמנין ביומא

וכל אינון נונין דמגדלן גו אינון יאורין פרישין אלין מאלין ואקריין לילות ואלין אינון ראשין לכל אינון נונין דנפקין לבר ואלין שלטין על כלהו ואלין אקרונ בכורי מצרים ומחכא אתבררו לבר בוכרין וכלהו אתזנו משקיו דאינון יאורין והאי התנין הגדול שלטא על כלהו

לאותו נהר שנקרא גיחון ונחלקים מימי הגיחון הזה שביל אחד שלו הוא הולך לתוך אותו זרע שצמח בתוך הגן ומאיר בו בגידול הזרע הזה ונקרא גיחון.

ומתוך גדלותגידול של אותו הזרע עלה לגידול שלמה המלך כשעלה למלכות שכתוב והורדתם אותו אל גחון וכתוב ומשח אתו שם שם ולא במקום אחר משום שאת זה ידע דוד המלך ומימיו האחרים עלו למלכות אחרת וזהו המלך שהוא תקיף.

והתנין הגדול הזה התעורר אליו והתעלו סנפיריו של התנין הזה באותו נהר להתחזק בו וכל אותם שאר היאורים כולם עולים ויורדים בתקפו של התנין הגדול הזה שב ונכנס לתוך יאור השקט ושוכך בו.

ואז כשאותו אור נגנז (להסיעו) להעלותו אותו גנן שאמרנו אז יוצא החושך הראשון ומכה על ראשו באותו נקב שנעשה בו ונפרד חוט אחד בין אותו האור של האור הזה שנגנז ובין אותה חשכה של החשך הזה שכתוב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך.

התנין הזה שב באותה הפרדה של החוט הזה שהפריד והפריד את אותם (בין אותם) יאורים לתוך החשכה ונפרדים דגים למיניהם אלה מאלה באותה הפרדה.

וכשנפרדו המים העליונים הקדושים כל אותם היאורים נפרדים ונכנסו לתוך אותו היאור השקט שנתברר מכולם ויוצאים ונכנסים בו שלש פעמים ביום.

וכל אותם דגים שגדלים תוך אותם יאורים נפרדים אלה מאלה ונקראים לילות ואלה הם ראשים לכל אותם דגים שיוצאים החוצה ואלה שולטים על כולם ואלה נקראים בכורי מצרים ומכאן התפזרו החוצה הבכורים וכולם נזונים מהשקאת אותם יאורים והתנין

<sup>1</sup> היינו ע"י רוחא דשדי בה וע"כ היא מעלה מ"ן וזרעת (רח"ו).

<sup>2</sup> מלך המשיח (רח"ו).

<sup>3</sup> פי' שסברה הקל"י ע"י הנוגה לאחוז בגבורות ולא בחסידים כי כבר נתבטל יניקתה ביהי אור (רח"ו).

<sup>4</sup> לך דאמת גורס המוסגר ולכא גורס לעיולא.

<sup>5</sup> ואז הקב"ה הבדיל בין מים למים ואז מנע ג"כ יניקתו מן הגבורות (רח"ו).

הגדול הזה שולט על כולם.

וכלא כפרישו דמיין עלאין דכתיב ויהי מבדיל בין מים למים ואתרשימו מיין קדישין עלאין ואתפרשו לעילא ומיין תתאין אתפרשו כלהו אלין מאלין קדישין ודלא קדישין ועל דא אקרונ מלאכין עלאין פרישן בגין דאתפרשו אלין מאלין לזנייהו

ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע רוא דא כד האי התנין הגדול הוה נשיב רוחא בההוא נוקבא ומרפרפא<sup>2</sup> לגבי עילא כל אינון עשבין הוה מהפך לון ליבישו עד דרוחא אהרא נשיב בההוא רוחא ושכיך ליה לתתא ועשבין צמחו כמלקדמין ושלטין ומשבחין ואודן קמי קודשא בריך הוא

מסטר שמאלא לגו יאורא שכיכא נפקין בעירין לזנייהו<sup>4</sup> ואזלין למקרב לגבי דאינון עשבין ולא יכלין ותבין לאתרייהו כל אלין יאורין אזלין ושאיין עם ההוא תנינא דשליט בהו וסחרין לאינון עשבין ולא יכלין בר לזמנין דרוחא<sup>5</sup> עלאה לא נשיב ואיהו מרפרפא רוחא בההוא נוקבא דלעילא כמה דאוקימנא כדין שליט ההוא רוחא על אינון עשבין

ויאורא שכיכא תב לאתריה<sup>6</sup> וסלקא ונחתא ובגין דמימיו שכיכין אזיל בשכיכו והאי התנים הגדול סלקא לגבי אינון יאורין ועשבין כלהו מגדלן סחרניה דההוא יאורא שכיכא ואלין (נ"א ואינון) מגדלין בכל עיבר כדין סלקא ההוא תנינא ואתרבי בנייהו ותב לכל אינון יאורין

ויאמר אלהים יהי מארת ברקיע השמים דא איהו נחש בריח אמאי בריח בגין דסגיר לתרין סטריין ולא נפיק לעלמין אלא חד זמנא ליובלא

ובספרי קדמאי דא נחש עקלתון דאיהו בעקימו תדיר ואייתין לוטין על עלמא כד

והכל בהבדלת המים העליונים שכתוב ויהי מבדיל בין מים למים ונרשמו מים הקדושים העליונים ונפרדו למעלה והמים התחתונים נפרדו כולם אלה מאלה קדושים ושלא קדושים ועל זה נקראו מלאכים עליונים פרודים משום שנפרדו אלה מאלה למיניהם.

ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע סוד זה כשהתנין הגדול הזה היה מנשב רוח באותו נקב<sup>1</sup> ומרחף כלפי מעלה את כל אותם העשבים היה הופך אותם ליבש עד שרוח אחרת נושבת באותה רוח ומשקיטה אותה למטה והעשבים צמחו כבתחלה ושולטים ומשבחים ומודים לפני הקדוש ברוך הוא.

מצד שמאל ולתוך היאור השקט יוצאות בהמות למיניהן והולכים להתקרב לאותם עשבים ולא יכולים ושבים למקומם כל היאורים הללו הולכים ושטים עם אותו התנין ששולטים בהם ומקיפים את אותם העשבים ולא יכולים, פרט לפעמים שרוח עליונה אינה נושבת והיא מרחפת הרוח באותו הנקב שלמעלה כמו שבארנו ואז שולטת אותה הרוח על אותם עשבים.

והיאור השקט שב למקומו ועולה ויורד ומשום שמימיו שקטים הולך בשקט והתנים הגדול הזה עולה לאותם יאורים וכל העשבים מתגדלים סביב אותו היאור השקט ואלה (והם) גדלים בכל צד ואז עולה אותו תנין ומתגדל ביניהם ושב אל כל אותם יאורים.

ויאמר אלהים יהי מארת ברקיע השמים זהו נחש בריח למה בריח משום שסוגר את שני הצדדים ולא יוצא לעולמים אלא פעם אחת ביובל.

ובספרי הראשונים זה נחש עקלתון שהוא תמיד בעקמימות ומביא קללות

1

2 לא היתה יכולה לקלוט והיו הנפילים בארץ (רח"ו).

3

4 שור הבר (רח"ו).

5 פי' כשאין החסדים יורדים וממתקים בגבורות (רח"ו).

6 היינו שחוזר ח"ו לקלי' ונהפך ממטה לנחש (רח"ו).

## זהר שמות

על העולם כשזה קם נשבר כחו של

האי קם אתבר תוקפיה  
לה/ב

דההוא תנינא? ולא יכיל למיקם עד דאביד  
גשמיה בגין דקודשא בריך הוא כפיף ליה גו  
ימא כד עאל לגביה ואיהו דרך על תקפיה  
דימא ותקפיה דימא דא איהו תנינא כמה  
דאת אמר (איוב ט ה) ודורך על במתי ים

וכד האי נחש קם כדין מה כתיב (ישעיה כז  
א) והרג את התנין אשר בים דא איהו התנין  
הגדול ועל דא כתיב (יחזקאל כט ג) הנני  
עליך ודא נחש איהו מארת בלווטיין לכלא  
בגין דאיהו תקיפא עליה בתוקפיה דההוא  
נהר רברבא דאקרי חדקל והא אוקימנא

ההוא נחש איהו ביבשתא כד נפקין דא  
בדא דא דביבשתא אתתקף תדיר בגין דכל  
אורחוי ותקפוי ביבשתא איהו ואכיל ארעא  
ועפרא תדיר כמה דאת אמר (בראשית ג יד)  
ועפר תאכל כל ימי חיך דא גדיל בעפרא  
ודא גדיל במיא נחש דאתגדיל במיא לאו  
תקיפא כהאי דאתגדיל ביבשתא ועל דא  
כתיב (שם א יד) מארת חסר

דדא אודמן לגבי ההוא דמיא ואף על גב  
(ודא לא) <sup>3</sup> דאודמן לגביה <sup>4</sup> לא אגח לגביה  
אלא קודשא בריך הוא בלחודוי דקטיל ליה  
מגו ימא כמה דאוקימנא בגין נסות רוחא  
דביה כמה דאת אמר (יחזקאל כט ג) אשר  
אמר לי יארי וגו'

ועבר יהו"ה לנגוף את מצרים וגו' תנא אמר  
רבי יוסי האי קרא קשיא <sup>5</sup> וכי וראה את הדם  
ואחר כך ופסח דמשמע דסימנא הוא דעביד  
ואי תימא בגין דמא דאיהו מצוה אמאי לבר  
ואמאי בתלת דוכתי דפתחא <sup>6</sup> והא כתיב  
(דניאל ב כב) הוא גלי עמיקתא וגו' ומאי  
טעמא בעא דאתגליא דמא על המשקוף ועל

אותו התנין ולא יכול לעמוד עד  
שאובד גופו משום שהקדוש ברוך הוא  
כופף אותו לתוך הים כשנכנס אליו  
והוא דורך על תוקפו של הים ותקף הים  
הזה הוא תנין כמו שנאמר ודורך על  
במתי ים.

וכשקם הנחש הזה אז מה כתוב והרג  
את התנין אשר בים זהו התנין הגדול  
ועל זה כתוב הנני עליך ונחש זה הוא  
מארת בקללות לכל משום שהוא חזק  
עליו בחזקו של אותו הנהר הגדול  
שנקרא חדקל והרי בארנו.

אותו הנחש שביבשה כשיוצאים זה  
בזה אותו שביבשה תמיד מתגבר משום  
שכל דרכו וחוזקו הוא ביבשה ואוכל  
ארץ ועפר תמיד כמו שנאמר ועפר  
תאכל כל ימי חיך זה גדל בעפר וזה גדל  
במים נחש שהתגדל במים לא חזק כזה  
שהתגדל ביבשה ועל זה כתוב מארת  
חסר.

וזה הזדמן לאותו של המים ואף על  
גב (וזה לא) שהזדמן אליו לא נלחם בו  
אלא הקדוש ברוך הוא לבדו שהרג אותו  
מתוך הים כמו שבארנו שבגלל גסות  
הרוח שבו כמו שנאמר אשר אמר לי  
יארי וגו'.

ועבר ה' לנגוף את מצרים וגו' שנינו  
אמר רבי יוסי פסוק זה קשה וכי וראה  
את הדם ואחר כך ופסח שמשמע שסימן  
הוא עשה ואם תאמר בשביל הדם  
שהוא מצוה למה בחוץ ולמה בשלשה  
מקומות של הפתח והרי כתוב "הוא גלי  
עמיקתא וגו'" [הוא מגלה עמקות וגו']  
ומה הטעם שרצה לגלות דם על

<sup>1</sup>

<sup>2</sup> עי' דע"ה ח"ב הובא בדף הקודם.

<sup>3</sup> לא מופיע בדרכ אלמת.

<sup>4</sup> דלגביה (דרכ אלמת).

<sup>5</sup> הוקשה לו שכבר אמר בפסוק הקודם שיתנו הדם על המשקוף וגו', אם כן למה חזר ואמר וראה את הדם, דמשמע שצריך חלילה לסימן (רמ"ז).

<sup>6</sup> פי' שיתור זה הוא לרמוז לדם המילה שגם הוא ניתן על הפתח, ולא נכתב לאמר שיהא לסימן, אם כן יקשה אמאי לבר, למה לא נתנוהו מבפנים כדי שיראו אותו ותשמח נפשם בברית צורם, וכמו שהיה נראה מפסוק הנאמר בצווי והיה הדם לכם לאות, שנראה שלהם יהיה האות ולא לה', ור"ל שהמצרים יראוהו, ואז היה נכון שיהיה מבחוץ ובכל צדדי הפתח שיהיה ניכר יפה (רמ"ז).

## זהר שמות

המשקוף ועל שתי המזוזות.

שתי המזוזות

אלא שנינו כתוב "וירא ה' וינאץ" וכתוב "וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ" ושנינו לא נראית ההשגחה העליונה אלא כשנראים למטה המעשים שנעשו מעשה ממנו ועל זה (ועד שעושים מעשה למטה) לא משגיחים להרע פרט להרהור של עבודה זרה שכתוב השמרו לכם פן יפתה לבבכם ומשנעשה המעשה מתעוררת ההשגחה מלמעלה ולכן הכל בין לטוב בין לרע תלוי הדבר במעשה.

אמר רבי יוסי כל שוקי מצרים היו מלאים אלילים ועוד שבכל בית ובית היו מצויים מינים שנקשרים בכשפיהם באותם כתרים תחתונים שלמטה ומעוררים רוח הטומאה בתוכם.

וסוד הדבר למדנו כתוב ולקחתם אגודת אזור וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות

אגודת אזור למה בגין לבער רוח מסאבא<sup>7</sup> מבינייהו (נ"א האי קרא קשיא וכי ראה את הדם ואח"כ ופסח דמשמע דסימנא הוא דעביד אמאי והא כלא גליא קמי קודשא בריך הוא וכתוב הוא גלי עמיקתא ומסרתא אלא תנא כתיב וירא יהו"ה וינאץ וגו' וכתוב

וסוד הדבר למדנו כתוב ולקחתם אגודת אזור וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות

אגודת אזור למה כדי לבער רוח הטומאה מביניהם (זה הפסוק קשה וכי וראה את הדם ואחר כך ופסח שמשמע שסימן הוא שעשה מדוע והרי הכל גלוי לפני הקדוש ברוך הוא וכתוב הוא גלי עמיקתא ומסרתא [הוא מגלה עמקות ונסתרות] אלא שנינו כתוב וירא ה'

הראיה היא החוש הראשון המושפע מחוש המשותף שהוא הדעת, ושתי עיניים הם בסוד חו"ג, וגם נודע שהח"ג הם מקור כל הנשמות הזכרים מהחסדים, והגבורות לנקבות, ולכן כל המעשים הם פועלים בחו"ג דהיינו מעשי הזכרים בחסד ושל הנקבות בגבורה הן לטוב והן לרע, ולעומת כן נאמר וירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנותיו, וענין זה נוהג בכל, אבל יש מצוות או עבירות שנוגעים בחו"ג יחדיו, והעיקר שבאלו הוא הזנות' שעליו נאמר (בראשית לח, ז) רע בעיני ה', דהיינו ה' חו"ג שהן י' היות העולות ר"ס ועם י' כולליהן שנכללים יחד החו"ג הרי ר"ע. ולעומת כן מביא פסוק וירא ה' כי רבה רעת האדם. וז"ש כתיב וכו' וכתוב וכו', פי' שני מיני פגמים שונים, אחד מפאת החוטאים ואחד מצד החטאים, ולפי שהראשון יותר מצוי שהוא לכללות העולם ולפרטות זכרים ונקבות לכן הקדים של מכעס בניו ובנותיו לאחר שהוא בפרשת בראשית. וגם בזה תבין מה מלמדנו התוספתא תנא כתיב וכתוב, וכלומר שתי בחינות הן (רמ"ז).

<sup>1</sup> הראיה היא החוש הראשון המושפע מחוש המשותף שהוא הדעת, ושתי עיניים הם בסוד חו"ג, וגם נודע שהח"ג הם מקור כל הנשמות הזכרים מהחסדים, והגבורות לנקבות, ולכן כל המעשים הם פועלים בחו"ג דהיינו מעשי הזכרים בחסד ושל הנקבות בגבורה הן לטוב והן לרע, ולעומת כן נאמר וירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנותיו, וענין זה נוהג בכל, אבל יש מצוות או עבירות שנוגעים בחו"ג יחדיו, והעיקר שבאלו הוא הזנות' שעליו נאמר (בראשית לח, ז) רע בעיני ה', דהיינו ה' חו"ג שהן י' היות העולות ר"ס ועם י' כולליהן שנכללים יחד החו"ג הרי ר"ע. ולעומת כן מביא פסוק וירא ה' כי רבה רעת האדם. וז"ש כתיב וכו' וכתוב וכו', פי' שני מיני פגמים שונים, אחד מפאת החוטאים ואחד מצד החטאים, ולפי שהראשון יותר מצוי שהוא לכללות העולם ולפרטות זכרים ונקבות לכן הקדים של מכעס בניו ובנותיו לאחר שהוא בפרשת בראשית. וגם בזה תבין מה מלמדנו התוספתא תנא כתיב וכתוב, וכלומר שתי בחינות הן (רמ"ז).

<sup>2</sup> והענין שגם נודע שגם שתי הידים שבהן נעשה כל פעל גם הן סודם חו"ג, (תהלים ח, ד) כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך, והוא החוש החמישי הנמשך מן המשותף (רמ"ז).

<sup>3</sup> פי' שמכח אותו מעשה נעשה ממנו פועל למעלה, וגם שנעשה ממנו פרקליט או קטיגור, אז מתקומם אותו פועל ומתעלה למעלה ומעורר כח הדעת שהוא החש ומרגיש, וכמש"ה (תהלים עג, יא) ויש דעה בעליון, ואז מראה השגחתו העליונה בהשפיע חסדים או גבורות בעולם (רמ"ז).

<sup>4</sup>

<sup>5</sup>

<sup>6</sup> הם י"ס דנוגה כי שם הכשפים (רח"ו).

<sup>7</sup> כי האזור הוא בדרגא דח"י עלמין וכל רוח מסאבא הוא מצד המיתה בין בצרעת בין בכ"ד ולכן צותה התורה במצורע ב' צפרים נו"ה כידוע ארז ואזור גוף וברית שני תולעת גבורה מים חיים חסד כלי חרס מלכות ולכלול הכל בימין הוא דם הצפור השחווטה שהוא הימנית כידוע בסוד ב' שעירים ובמים החיים (יהל אור).

## זהר שמות

וירא יהוה כי רבה רעת וגו' ותנינן לא אתחזי  
אשנחותא לעילא אלא כד אתחזי לתתא  
עובדא ומדאתעבד עובדא אשנחותא לעילא  
אתער ובנין כך כולא בין לטב בין לביש  
בעובדא תליא מלתא

ולקחתם אגודת אזוב וגו' אגודת אזוב למה  
ומאי טעמא בעא דאתגלייא דמא על  
המשקוף ועל שתי המזוזות אמר רבי יוסי כל  
שוקי מצרים מליין טעון הוו ובכל ביתא  
וביתא הוו שכיחי זינין דמתקפרין בהרשיהו  
באינון כתרין תתאין דלתתא ומתערין רוח  
מסאבא בגווייהו ועל דא אגודת אזוב בנין  
לבערא רוחי מבינייהו<sup>1</sup> ולאחזאה בפתחיהו  
בהני תלת דוכתי מהימנותא שלימתא חד  
הכא וחד הכא וחד בגווייהו ובנין כך ופסח  
יהויה על הפתח ולא יתן המשחית לבא אל  
בתיכם לנגוף משום דחמי שמא קדישא  
רשים על פתחא

אמר רבי יהודה אי הכי אמאי דמא דהא  
תנינן חוור וסומק וחד דכליל ביני גווני אמר  
ליה תרי דמי הוו חד דמילה וחד דפסחא<sup>2</sup>  
דמילה רחמי<sup>3</sup> דפסחא דינא<sup>4</sup>

אמר רבי יהודה לאו הכי אלא כמה  
דאוליפנא דקודשא בריך הוא אחזר ההוא  
דמא לרחמי כאילו הוו חוור בגו גווני הדא  
הוא דכתיב (יחזקאל טז ו) ואעבור עליך  
ואראך מתבוססת בדמיך ואומר לך בדמיך  
חיי וגו' ואף על גב דהוה סומקא אתחזר  
לרחמי דכתיב בדמיך חיי ובנין כך רשים  
פתחא בתלת סטרין חד הכא וחד הכא וחד  
בינייהו

תאני רבי חזקיה תריין דמי אתחזו לקבל תרי  
כתריין<sup>5</sup> דאתחזו (נ"א דאתערו) לעילא בההיא  
שעתא אמר רבי יוסי חד כתרא דכלילא<sup>6</sup>  
בתריין סטרין טמירין!

וינאץ וגו' וכתוב וירא ה' כי רבה רעת  
וגו' ושנינו לא מתראה השגחה למעלה  
אלא כאשר נראה למטה מעשה  
ומשנעשה מעשה ההשגחה למעלה  
מתעוררת ומפני כן הכל בין לטובה ובין  
לרעה במעשה תלוי הדבר

ולקחתם אגודת אזוב וגו' אגודת אזוב  
למה ומה הטעם רצה שיתגלה דם על  
המשקוף ועל שתי המזוזות אמר רבי  
יוסי כל שוקי במצרים היו מלאים  
אלילים ובכל בית ובית היו נמצאים  
מינים שמקטירים בכשפיהם באותם  
כתרים תחתונים שלמטה ומעוררים רוח  
הטומאה אצלם ועל זה אגודת אזוב כדי  
לבער רוחות מביניהם) ולהראות  
בפתחיהם בשלשת המקומות הללו  
האמונה השלימה אחד כאן ואחד כאן  
ואחד ביניהם ולכן ופסח ה' על הפתח  
ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגוף  
משום שרואה את השם הקדוש רשום  
על הפתח.

אמר רבי יהודה אם כך למה דם שהרי  
שנינו לבן ואדום ואחד שכלול בין  
הצבעים אמר לו שני דמים היו אחד של  
מילה ואחד של פסח של מילה רחמים  
ושל פסח דין.

אמר רבי יהודה לא כך אלא כמו  
שלמדנו שהחזיר הקדוש ברוך הוא את  
אותו דם לרחמים כאלו היו לבן בתוך  
הצבעים זהו שכתוב ואעבור עליך  
ואראך מתבוססת בדמיך ואמר לך  
בדמיך חיי וגו' ואף על גב שהיה אדום  
החזיר לרחמים שכתוב בדמיך חיי ולכן  
רשום הפתח בשלשה צדדים אחד כאן  
ואחד כאן ואחד ביניהם.

שנה רבי חזקיה שני דמים נראו כנגד  
שני כתרים שנראו (שהתעוררו) למעלה  
באותה שעה אמר רבי יוסי כתר אחד  
שכלול בשני צדדים טמונים

1 ד"א לא גורס את המוסגר\*##.

2 לקמן מא ע"א ח"ג קמט ע"א ושם צה ע"א (לש"ו).

3 ה' חסדים (רח"ו).

4 גבורות (רח"ו).

5 הם זר"ן (רח"ו).

6 מלכות (רח"ו).



## זהר שמות

ל/א

ברחמי ודינא

אמר רבי אבא בכמה אתרין חס קודשא בריך הוא על בנוי עבד בר נש ביתא וקודשא בריך הוא אמר ליה כתוב שמי<sup>2</sup> ושוי לפתחך ואת שרי לגו ביתא ואנא אותיב לבר בפתחך לנטרא לך והכא אמר רשימ<sup>3</sup> על פתחא רזא דמהימנותא דילי ואת שרי לגו ביתך ואנא נסיר לך לבר דכתיב ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר<sup>4</sup> וכתיב וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות ופסח יהוה על הפתח ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגוף

תו אמר רבי אבא כגוונא דשמא קדישא<sup>5</sup> ה' עבדו<sup>6</sup> בההוא שעתא מה שמא קדישא אתחזר בהאי שעתא דינא<sup>7</sup> אף הכי אתחזר<sup>8</sup> האי דמא בהאי שעתא דינא דכתיב וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות רשימא דכלהו סומקא לאתחזאה דהא אתחזר בדינא למעבד נוקמין

ורזא דמלה כגוונא דהוי לעילא בההוא שעתא כך בעי לאתחזאה לתתא אי רחמי

ברחמים ודין.

אמר רבי אבא בכמה מקומות חס הקדוש ברוך הוא על בנוי בן אדם עושה בית והקדוש ברוך הוא אומר לו כתוב את שמי ושים אותו בפתח שלך ואתה שרוי בתוך הבית ואני יושב מחוץ לפתח לשמור אותך וכאן אמר רשום על הפתח את סוד האמונה שלי ואתה שרוי בתוך הבית ואני שומר אותך מבחוץ שכתוב ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר וכתוב וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות ופסח ה' על הפתח ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגוף.

עוד אמר רבי אבא כדוגמא שהשם הקדוש ה' עשו באותה שעה מה השם הקדוש החזיר באותה שעה דין אף כך חזר דם זה בשעה זו דין שכתוב וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות רשום של כולם אדום להראות שהרי חזר בדין לעשות נקמות.

וסוד הדבר כדוגמא שהוא למעלה באותה שעה כשרוצה להראות למטה

<sup>1</sup> בליל א' של פסח, והיה אז תשלום הלידה דהבינה, אימא הכללי, לצורך הולדת המוחין דגדלות ראשון ושני דהזו"ן, והוא בסוד דם פסח ודם מילה, כי בדם מילה נתקן ז"א, ובדם פסח נתקן הנוק' (דע"ה ח"ב קכז ע"ב).

<sup>2</sup> הוא סוד מזוז"ה העולה אדנ"י, שהוא הנקרא שם ה', מפני שהוא יתברך נקרא בו (באדנ"י). וגם ידוע ששם אדנ"י במילואו עולה תרע"א, וזהו כתוב שמי ושוי לפתחך (רמ"ז).

<sup>3</sup> בחזה זעיר סוד א' שבוא"ו של שם מ"ה שה"ס שם אה"ה שבריבועו הוא ד"ם, ושם רזא דמהימנותא, דהיינו יסוד אר"א, ולהיות שמשם התחלת רחל לכן נקרא פתח, וגם כנזכר לקמן בפ"י פתח הגוף, וגם שריבוע אה"ה סודו ד' דהיינו תנה"י, שכנגדם רחל שהיא דל"ת האצילות שסותמת בפני אורות האצילות, ולהיות שלא היו צריכים שמירה מפנים אלא מבחוץ למנוע ביאת מלאך המשחית, לכן אמר נטיר לך לבר (רמ"ז).

<sup>4</sup> כי בבית אתם בטוחים אבל מבחוץ וראה את הדם וגו' ולא יתן. ודוק שבמצות נתינת הדם נאמר ונתנו את הדם על שתי המזוזות ועל המשקוף וכאן בראיה כתוב להפך. והענין מבואר במה שנודע שתחילה מאירים שני חסדי דוד מנ"ה דזעיר לחו"ב דנוק' ואחר כך נעשה לה הכתר, וזוהי הכוונה בשעת העשיה שתי המזוזות ואחר כך המשקוף, אבל בעת המשכת השפע שכבר מתוקנת כהלכתה משקוף קודם (רמ"ז).

<sup>5</sup> מלכות (רח"ו). בשעת המעשה עשו כעין שם הו"ה דהיינו חו"ב דהיינו י"ה תחילה וכתר שבת"ת דהיינו ו"ה אחר כך וה"ס החסדים (רמ"ז).

<sup>6</sup> פ"י בשעה הזאת הנזכרת בפסוקנו וראה את הדם, אז אתחזר בדינא, שמא קדישא, והוא הרמוז בר"ת הפתח ו'לא יתן המשחית, דהיינו הו"ה ה' על ו' שה"ס ה' המשקוף כתר רחל ו' ת"ת זעיר, ואחר כך י"ה חו"ב כנגד נ"ה שבהם שם י"ה, וגם בסוד שני מוחי הנוק' שסודם י"ה, באופן שבשעת נתינת הדם כווננו לתיקון רחל שיאירו בכח"ב חו"ג משני הדמים דפסח ומילה רחמי ודינא כנז"ל, ואחר כך בעת מעשה ה' במכת בכורות אז גבר כח הה' על הו' ואתחזר דינא, וגם דם הפסח גבר על דם המילה ואחזר דינא (רמ"ז).

<sup>8</sup> נ"א ואתחזר, ר"ל דלא יכון לומר אתחזר דלא היה דין אלא כנגד המצרים אבל יתחזי יצדק לאמרו שכך היה נראה בפעולת המכה. ודע כי בספר הכוונות אמר בסוד המכות שמכת בכורות בא מכתר דנוק' לכתר חו"ב החיצונים. ובזה ינעם מ"ש בה' על ו' דדידה גבר, ועיין עוד בסמוך (רמ"ז)

## זהר שמות

רחמי ואי דינא דינא הדא הוא דכתיב  
וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם וגו' ולזמנא  
דאתי כתיב (ישעיה סג א) מי זה בא מאדום  
המוץ בנגדים מבצרה דזמין לאחזאה (נ"א  
לאתחזרא) בלהו דינא למעבד נוקמין

ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר  
מאי טעמא משום דתנינן אמר רבי יצחק  
(אמר רבי ירמיה) לא ליבעי ליה לאיניש  
למיזל בשוקא ולאשתכחא בשוקא בזמנא  
דדינא תליא במתא דכיון דרשותא אתיהיב  
למחבלא מאן דפגע ביה אתזק והכא משום  
דדינא אשתכח לא בעיא לנפקא לבר

תניא אמר רבי יוסי בההוא ממש דאשתכח  
דינא למצראי בההוא ממש אשתכח רחמי  
לישראל הדא הוא דכתיב וראיתי את הדם  
ופסחתי עליכם וכן תנא בכל אינון כתרין  
קדישין דלעילא כמה דאשתכח דינא  
אשתכח רחמי וכלא בשעתא חדא תנא רבי  
חזקיה כתיב (&שם יט כב) ונגף יהו"ה את  
מצרים נגוף ורפא! נגוף למצרים ורפא  
לישראל מאי ורפא ממאי שנימולו צריכים  
רפואה

ותנא באותה שעה שנגפו מצראי באותה  
שעה נתרפאו ישראל דתניא אמר רבי יוסי  
(אמר רבי חזקיה) מאי דכתיב (שמות יב כג)  
ופסח יהו"ה על הפתח מאי על הפתח ופסח  
יהו"ה עליכם מבעי ליה אבל על הפתח על  
הפתח ממש זהו פתח הגוף<sup>2</sup> ואי זהו פתח  
הגוף הוי אומר זו מילה

רבי שמעון אמר בשעתא דאתפלג ליליא  
וכתרא קדישא אתער לגבה (נ"א אתערב בה)

אם רחמים רחמים ואם דין דין זהו  
שכתוב וטבלתם בדם אשר בסף  
והגעתם וגו' ולעתיד לבא כתוב מי זה  
בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה שעתיד  
להראות (להחזיר) כולם דין לעשות  
נקמות.

ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד  
בוקר מה הטעם משום ששינו אמר רבי  
יצחק (אמר רבי ירמיה) אדם צריך לא  
ללכת בשוק ולהמצא בשוק בזמן שהדין  
תלוי בעיר שכיון שנתנה רשות למשחית  
מי שפוגש אותו ניזק וכאן משום שהדין  
נמצא צריך לא לצאת בחוץ.

שינו אמר רבי יוסי באותו ממש  
שנמצא דין למצרים באותו ממש נמצא  
דין לישראל זהו שכתוב וראיתי את  
הדם ופסחתי עליכם וכן שינו בכל  
אותם כתרין קדושים שלמעלה כמו  
שנמצא דין נמצאים רחמים והכל בשעה  
אחת שנה רבי חזקיה כתוב "ונגף ה' את  
מצרים נגוף ורפוא" נגוף למצרים ורפוא  
לישראל מה זה ורפוא ממה שנמולו  
צריכים רפואה.

ושינו באותה שעה שנגפו המצריים  
באותה שעה נתרפאו ישראל ששינו  
אמר רבי יוסי (אמר רבי חזקיה) מה  
שכתוב ופסח ה' על הפתח מה זה על  
הפתח היה צריך (לכתב) ופסח ה' עליכם  
אבל על הפתח על הפתח ממש זהו פתח  
הגוף ואיזהו פתח הגוף הוי אומר זו  
מילה.

רבי שמעון אמר בשעה שנחלק הלילה  
והכתר הקדוש מתעורר אליה (מתערב  
בו) הזכר ומי הזכר חסד עליון שמשמע

<sup>1</sup> הארה הנמשכת למטה בעת ירידת האורות עליונים להתחתונים להאיר להם ולהיטיב עמהם הנה הוא יורד בשפע ובחסד גדול, והוא סובל הכל וטוב ומטיב לרעים ולטובים. אבל הארה הנמשכת בעת הסתלקות האורות למעלה הנה הוא בצמצום והוא רק להחיות העולמות בקיום הכרחי, והוא מדקדק ומבחין בין הראוי לאינו ראוי, ונותן לכל א' כמדתו. וכן האור הזה הוא בבחי' נגוף ורפוא, נגוף לזה ורפוא לזה ע"ד שאמרו בפ' בא (לו ע"א), כי הוא מצרף ומלבן ודוחה כל סיג וכל פסולת. והוא האור חוזר שאמר הרב אשר אמרנו לעיל שעל ידו נעשה הבירור והצירוף, ובו יעשה לעתיד הצירוף האחרון אשר אמרו (עב"ז דף ג ע"ב נדרים דף ח ע"ב) רשעים נידונין בה וצדיקים מתרפאים בה, ור"ל שמתרפאים מזוהמתם וחלאתם, וכן מתרפאין מהיסורים ועונשים העוברים על כל א' עכ"פ ע"י שאין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא (קהלת ז כ). ועכ"פ הוא כי הוא בבחי' דין ג"כ כי הוא נגוף ורפוא כנז' (ביאורים ח"ב מג ע"ב).

<sup>2</sup> ה"ס בחינת יסוד העליון שבת"ת זעיר ששם סיום יסוד אמא, וה"ס יסוד העצמי דזעיר שעיקרו עד שם בסוד התעלות ו"ק שלו לחב"ד חג"ת, ומשם ולמטה נקרא לבר מגופא, הרי שיסוד הנזכר הוא ממש פתח הגוף. וידוע שעד שם הוא סוד ס"ג המתפשט בזעיר שסתמו שם הוי"ה, דס"ג וכו' גי' גו"ף. וכל שכן ששם בת"ת יש הוי"ה בפרטות (רמ"ז).

## זהר שמות

דכורא ומאן דכורא חסד עלאה דמשמע דדא בלא דא לא סלקא ובגין דא דא מחי ודא מסי וכלא בשעתא חדא

וכתיב ופסח יהו"ה על הפתח על הפתח הידוע מאי הפתח משום דאיהו פתחא ומשיכא דרוחא וגופא ותא חזי עד לא אתגזר אברהם הוה אמיס וסתים מכל סטרוי מדאתגזר אתפתח מכלא ולא הוי אמיס וסתים כקדמיתא

והיינו רזא דתנינן (בראשית יח א) והוא ישב פתח האהל<sup>1</sup> משום דאתגלייא יו"ד<sup>2</sup> מאי קא מיירי אלא אמר רבי יצחק דהוא<sup>3</sup> אשרי בגלויא דא חסד בעדק<sup>4</sup> ודא הוא פתחא דמשכנא עלאה קדישא משמע דכתיב האהל האהל הידוע

אמר רבי אלעזר כד אתגלייא האי יו"ד אתבשר (נ"א אתבסם) ואתברך בפתח האהל דהיא צדק לאתבסמא בחסד דדא הוא דכתיב כחום היום דהוא שעתא דשלמא חסד חולקא דאברהם ומנא לן דהאי פתח האהל אתבסם לקבליה דאברהם דכתיב (שם כד א) ויהו"ה ברך את אברהם בכל דאתבסם בחס"ד מדאתגלייא יו"ד

אמר רבי אבא והוא יושב פתח האהל כמה דכתיב ויהו"ה ברך את אברהם בכל דדא הוא פתחא קדישא כתרא עשיראה כחום היום כמה דאתייהיב ליה כתרא דחסד דדא הוא דכתיב כחום היום כמה דיתייב בהאי כך יתיב בהאי דלא סליק האי בלא האי

דבר אחר  
ל'ו

ועבר יהו"ה לנגוף את מצרים (שמות יב כג) מאי ועבר דעבר על שורי דינא<sup>5</sup> דכתרינן (נ"א

שזה בלי זה לא עולה ובשביל זה זה מכה וזה מרפא והכל בשעה אחת.

וכתוב ופסח על הפתח הידוע מה זה הפתח משום שהוא פתח ומשיכת הרוח והגוף ובא וראה עד שלא נמול אברהם היה אטום וסתום מכל צדדיו משנמול נפתח מהכל ולא היה אטום וסתום כמו בתחלה.

והיינו הסוד ששינוי והוא ישב פתח האהל משום שהתגלתה יו"ד במה מדובר אלא אמר רבי יצחק שהוא השרה בגלוי זה חסד בצדק וזהו פתח של משכן העליון הקדוש משמע שכתוב האהל האהל הידוע.

אמר רבי אלעזר כשהתגלתה היו"ד הזו התבשר (התבסם) והתברך בפתח האהל שהיא צדק להתבסם בחס"ד זהו שכתוב כחום היום שהוא שעה ששולט החסד חלקו של אברהם ומנין לנו שפתח האהל הזה התבשם כנגד אברהם שכתוב וה' ברך את אברהם בכל שהתבשם בחס"ד משהתגלתה היו"ד.

אמר רבי אבא והוא יושב פתח האהל כמו שכתוב וה' ברך את אברהם בכל שזהו הפתח הקדוש כתר עשירי כחום היום כמו שנתן לו כתר של חסד זהו שכתוב כחום היום כמו שישב בזה ישב בזה שלא עולה זה בלי זה.

דבר אחר

ועבר ה' לנגוף את מצרים מה זה ועבר שעבר על שורת הדין של הכתרים

<sup>1</sup> בעת הזכות והרצון מתגלה החסד שביסוד שלה הנמשך מהחסד שבה המתפשט בה מהחסד דז"א כמש"כ בשעה"כ (דף קא ע"ב) (דע"ה ח"ב קכד ע"א), אמנם שורשו הנה הוא מאור החסד שבתיקון ונקה, כי נוצר ונקה הם בסוד דו"ן, ועומד החסד עלאה בנוצר, והוא במלת חסד שבנוצר חסד, והוא מהיסוד דהכתר דהמ"ס המתלבש בו. וכן עומד החסד עלאה בתיקון ונקה, כי הוא מהחסד עצמו דהכתר דהמ"ס כנ"ל, והנה הוא להחסד עלאה המתגלה בפתחא דמשכנא כנז' (כללים ח"ב עג ע"ב), גילוי דאור החסד עלאה אשר בפום אמה הוא עיקרי להנוק' (שם ע"ד).

<sup>2</sup> ועי' ח"ג רטו ע"ב (לש"ו)

<sup>3</sup> לכהו (לכך אמנת).

<sup>4</sup> כל מה שהוא להנוק', הנה נצטמצם עתה, וכל גילויי הם לעולם רק ע"י ז"א (כללים ח"ב עג ע"ב).  
<sup>5</sup> העברה זו על ב' דרכים: הא', יש בה לשון עיבור ויעבר ע"ב ר"ו דהיינו קשר המלכות בין ב' מדרגות בין הימין והשמאל, וזה כדי לעשות ענין זה ראשונה למתק הדינים העליונים, שייסכימו כולם על צד הרחמים, כדי לשרש מהדינים החצונים, והיינו דעבר על שורי דינא, על הדין המחייב

## זהר שמות

(שקושרים) שהיו מתקשרים בכתרים אחרים שלמעלה והתיר אותם מקיומם ועבר על דרכיו כדי לעשות בהם דין ולשמור על ישראל וכן הוא כל ועבר ועברתי ויעבר שהקדוש ברוך הוא עבר על כל דרכיו או לדין או לרחמים כאן ועבר כדי לעשות דין שם ויעבר כדי לרחם.

ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור וגו' (כתוב ואני תפלתי לך ה' עת רצון וגו') רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים מאושא ללוד והיה רבי חייא רוכב בחמור אמר רבי יוסי נשב כאן ונתפלל שהרי הגיע זמן תפלת מנחה ושנינו לעולם יהא אדם זהיר בתפלת מנחה למה שהיא זהיר משום שהיא שעה שתלוי הדין וצריך אדם לכוון דעתו ירד רבי חייא והתפלל.

עד שהיו הולכים נטה השמש להכנס אמר רבי חייא לרבי יוסי למה אתה שותק אמר רבי יוסי הייתי מסתכל בדעתי שאין העולם מתקיים אלא על

---

שיהיה נקשר התנין הטמא בקדש, העביר הקלי' ההיא והיינו ע"י מתיקות הדין למעלה, כנודע שבועוד שהדין גובר החצונים נקשרים ויונקים ופועלים רע לישראל ומגבירים לאומות העולם, לכך אעבר על שורי דינא, ומתקן בענין שיתרחק מן הספירות העליונות ומדרגות הקדושה התנין החצון הרובץ בתוך יאוריו (אור יקר).

1 לך למה גורם את המוסגר ולא לינא לכתיון, ואור יקר מוחק את המוסגר.

2 היינו העברה אחת (אור יקר).

3 שעם היות שהדינים העליונים מתמתקין, והרי הותרו אלו החצונים מקשרם, יצאו ישראל מגלותם, אמנם נקמות המצרים מהיכן יבואו, שהרי אם הדין גובר הם יגברו כדפי' ואם הדין העליון מתמתק והקלי' נחלשות לא יהיו נקמות לזה "עבר על ארחוי" שמדרך החסד שלא לעשות דין והרי העביר מדותיו ונתלבש הימין לעשות נקמה בחצונים (אור יקר).

4 לנא (לך למה). ##\*

5 ולנקמא (אור יקר).

6 כי לא דיין לישראל שהוציאם ממצרים אלא שעשה בהם שפטים וכו', וענין העברה זו כלל לכל המקום אשר ימצא שמה שהכונה העברת המדות מבחי' אל בחי', הכל לפי הענין וסוד ויעבור שאנו מתפללים הוא הוא שיעבור בסוד העיבור, ע"ב ר"ו, מדותיו מן הדין, ויגבור בהם צד החסד וצד הרחמים ויעבירם מן הדין, עם היות שורת הדין ודאי הגזירה ההיא או העונש ההוא (אור יקר).

7 יובן במ"ש הרב שבחצות לילה מתגלה יסוד דעתיק שהוא במצח דא"א הנק' רצון, וז"ש עת רצון, דהיינו בחצי לילה (מ"מ).

8 ירצה למה הוסיפו זהירות בתפלה זו יותר משאר תפילות (אור יקר).

9 ירצה תפלת השחרית היא באה להוסיף יחוד על יחוד, שהרי העת עת יחוד, ושעת מנחה היא באה למתק הדינים, שהעת עת דין, א"כ זהירות יותר צריך למתק הדינים ממה שצריך להוסיף על היחוד והנה הקרוב אל הדבר הקלה שבסבות יספיקהו, ולכך במעט שיכוין האדם יכוין ויגרום היחוד, אבנם מתיקות הדין צריך כוון גדול להמשיך הרחמים העליונים למתק הדינים (אור יקר).

10 עם היות שאיני מדבר הייתי מעיין בדרוש זה ואינו מתבטל מהתורה (אור יקר).

11 אפילו שיהיו זכאים אחרים בדור העיקר הם הראשים (אור יקר).

## זהר שמות

עמא זכאין טב לעלמא<sup>1</sup> טב לעמא ואי לא זכאין ווי לעלמא ווי לעמא

אמר רבי חייא ודאי כך הוא מנלן דכתיב (דה"ב יח טז) ראיתי את כל ישראל נפוצים על ההרים כצאן אשר אין להם רועה ויאמר יהו"ה לא אדונים לאלה ישוּבו איש לביתו בשלום ישוּבו ישוּבו מבעי ליה לביתו בביתו מבעי ליה דהא באתרייהו קיימי

אלא הכי תנינן אי רישא דעמא לא זכי עמא מתפסן בחוביה מנלן דכתיב (ש"ב כד יז) ויאמר דוד וגו' הנה אנכי חטאתי ואנכי העויתי ואלה הצאן מה עשו (ס"א וכתוב (דה"א כא יז) ואני הוא אשר חטאתי וגו') דוד חב וישראל סבלו ואי רישא דעמא מתפסן בחוביה עמא משתזבן דהא דינא לא שריא עליהו דכתיב ויאמר יהו"ה לא אדונים לאלה כלומר (ס"א אם אלו) אלו לא הוו רישין לעמא<sup>2</sup> מהאי ארחא ישוּבו איש לביתו בשלום כלהו משתזבן אי רישיהון מתפסן ואפילו יהושפט אתנזר עליה לאתענשא משום דאתחבר באחאב אי לאו ההוא צווחא דכתיב (מ"א כב לב) ויזעק יהושפט

עד דהוו אזלי רמש ליליא אמרו מה נעביד אי ניזיל השך ליליא אי ניתב דחלא הוא סטו מאורחא יתבו תחות אילנא חד ויתבו והוו אמרי מלי דאורייתא ולא דמיכו

בפלגות ליליא חמו חד אילתא דעברא קמיהו והות צוחת ורמיאת קלין שמעו וקמו רבי חייא ורבי יוסי ואזדעזעו שמעו חד קלא דמכרזא ואמר מתערין קומו ניימין אתערו עלמין אזדמנו לקדמות מריכוון (דהא קלא נפק דכאיב אילתא דלעילא ותתא דכתיב (תהלים כט ט) קול יהו"ה יחולל אילות ויחשוף יערות) דהא מריכוון נפיק לגן עדן דאיהו היכליה לאשתעשעא עם צדיקיא דכתיב ובהיכלו כלו אומר כבוד

ראשי העם אם ראשי העם צדיקים טוב לעולם טוב לעם ואם לא צדיקים אוי לעולם ואוי לעם.

אמר רבי חייא ודאי כך הוא מנלן לנו שכתוב ראיתי את כל ישראל נפוצים על ההרים כצאן אשר אין להן רועה ויאמר ה' לא אדונים לאלה ישוּבו איש לביתו בשלום ישוּבו היה צריך (לכתב) ישוּבו לביתו היה צריך (לכתב) בביתו שהרי במקום עומדים.

אלא כך שנינו אם ראש העם לא זוכה העם נתפסים בחטאו מנלן לנו שכתוב ויאמר דוד וגו' הנה אנכי חטאתי ואנכי העויתי ואלה הצאן מה עשו (וכתוב ואני הוא אשר חטאתי וגו') דוד חטא וישראל סבלו ואם ראש העם נתפס בחטאו העם נצל שהרי הדין לא שורה עליהם שכתוב ויאמר ה' לא אדונים לאלה כלומר (אם אלו) אלו לא היו ראשים לעם מדרך זו ישוּבו איש לביתו בשלום כולם נצולים אם ראשיהם נתפסים ואפילו יהושפט נגזר עליו להיענש משום שהתחבר עם אחאב אם לא אותה צעקה שכתוב ויזעק יהושפט.

עד שהיו הולכים ירד<sup>3</sup> הלילה אמרו מה נעשה אם נלך חושך הלילה אם נשב פחד הוא סטו מהדרך וישבו תחת אילן אחד וישבו והיו אומרים דברי תורה ולא ישנו.

בחצות הלילה ראו אילה אחת שעברה לפניהם והיתה צוחת ומרימה קולות שמעו וקמו רבי חייא ורבי יוסי והזדעזעו שמעו קול אחד שמכרזו ואומר מתעוררים קומו ישנים התעוררו עולמות הזדמנו לפני אדונכם (שהרי קול יוצא שכואבת האילה של מעלה ושל מטה שכתוב קול ה' יחולל אילות ויחשוף יערות) שהרי אדונכם יוצא לגן עדן שהוא היכלו להשתעשע עם הצדיקים שכתוב ובהיכלו כולו אומר כבוד.

<sup>1</sup> שאפילו כל העולם מתקיים ומתברך בזכותם והעם ישראל שזוכים שמהם הראשים טובתם יותר משאר העולם (אור יקר).

<sup>2</sup> ב' פירושים מפרש בפסוק לא אדונים וכו' אם אלו לא היו אדונים לישראל, אלא שישראל הלכו לבדם להלחם עם רמות גלעד ודאי שישוּבו איש לביתו לשלום, ופי' שני הוא מ"ש כולוהו משתזבן אי רישיהון מתפסן אם אדונים אלו נתפסו בעונם ומתו אזי ישראל ישוּבו בשלום (מ"מ).

## זהר שמות

אמר רבי חייא השתא פלגו דליליא ממש וקלא דא הוא קלא דנפק וכאיב אילתא דלעילא ותתא דכתיב קול יהוה יחולל אילות זכאה חולקנא דזכינא למשמע דא

ותא חזי רזא דמלה בשעתא דקודשא בריך הוא<sup>1</sup> אתחזי על גנתא<sup>2</sup> כל גנתא אתכנש<sup>3</sup> ולא מתפרש<sup>4</sup> מעדן ומהאי עדן מבועי נפקין לכמה אורחין ושבילין והאי גנתא אתקרי צרורא דחיי<sup>5</sup> דתמן מתעדנין צדיקיא<sup>6</sup> מנהירו דעלמא דאתי<sup>7</sup> ובהאי שעתא קודשא בריך הוא אתגלי עליהו (ס"א בשעתא דקודשא בריך הוא אתער בגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא כרוזא נפיק וקרי (שיר ד מז) עורי צפון ובאי תמן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו אלן קרבנין דאתקרבו קמיה מנשמתיהון דצדיקיא האי בפלגות ליליא בשעתא אחרא שאר קרבנין ממש)

יתבו רבי חייא ורבי יוסי אמר רבי יוסי בכמה זמנין שאילנא האי דכתיב ויהי בחצי הלילה ויהוה הכה כל בכור בארץ מצרים אמאי לא הוה ביממא דיתגלי לכל פרסומי ניסא ואמאי מיתו כל אינון חלשי דבתר רחייא ואינון טלייא דבני עאנא ולא מיתו מלכי ופרדשכי וגוברי מגיחי קרבא כמה דהוה בסנחריב דכתיב (מ"ב יט לה) ויצא מלאך יהוה ויך במחנה אשור וגו' ותנינן כלהו מלכין בני מלכין רופינוס ופרדשכי התם לז"א

אתחזי גבורתא דחד שליחא דיליה יתיר מהאי דהוה יאות למהוי דיליה יתיר אמר לו ליה יאות שאלת ואנא לא שמענא

אמר רבי חייא עכשיו חצות הלילה ממש וקול זה הוא הקול שיצא וכואבת האילה של מעלה ומטה שכתוב קול ה' יחולל אילות אשרי חלקנו שזכינו לשמוע את זה.

ובא וראה סוד הדבר בשעה שהקדוש ברוך הוא נראה על הגן כל הגן מתכנס ולא נפרד מעדן ומהעדן הזה יוצאים מעיינות לכמה דרכים ושבילים והגן הזה נקרא צרור החיים ששם מתעדנים הצדיקים מאור של העולם הבא ובשעה זו מתגלה עליהם הקדוש ברוך הוא (בשעה שהקדוש ברוך הוא מתעורר בגן עדן להשתעשע עם הצדיקים כרוז יוצא וקורא "עורי צפון ובואי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו" מהו ויאכל פרי מגדיו אלו קרבנות שנקרבו לפניו מנשמות הצדיקים זה בחצי הלילה בזמן אחר שאר קרבנות ממש).

ישבו רבי חייא ורבי יוסי אמר רבי יוסי בכמה פעמים שאלתי זה שכתוב ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור בארץ מצרים למה זה לא היה ביום שיתגלה לכל פרסום הנס ולמה מתו כל אותם חלשים שאחר הרחיים ואותם טלאים של בני הצאן ולא מתו מלכים ושרים<sup>8</sup> ואנשים לוחמי קרבנות כמו שהיה בסנחריב שכתוב ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור וגו' ושנינו כולם מלכים בני מלכים שרים<sup>9</sup> וקצינים שם

נראתה הגבורה של שליח אחד שלו יותר מזה שהיה ראוי להיות שלו יותר. אמר לו יפה שאלת ואני לא שמעתי

<sup>1</sup> יעקב (מ"מ).

<sup>2</sup> לאה (מ"מ).

<sup>3</sup> פי' שחוזרים לאה ורחל פרצוף א' ולוקחת לאה מרחל ט' ספירותיה בהלואה כמ"ש הרב בכוונת שמע שעל המטה, וז"ש כל גנתא, דהיינו לאה ורחל שנק' גנים (מ"מ).

<sup>4</sup> היינו שנה"י דאימא נכנסים בהם כמ"ש הרב ואמא נק' עדן שבלילה מסתלקים נה"י דאימא מז"א ונכנסים בלאה ורחל (מ"מ).

<sup>5</sup> שצורת אל חי בתוכה שהוא היסוד (מ"מ).

<sup>6</sup> פי' שעולים בסוד מ"ן (מ"מ).

7

8

9

10

## זהר שמות

מידי בהאי ולא אימא אבל הא זכינא לכל האי וארהא אתתקן קמן אנא שמענא דרבי שמעון בר יוחאי מדכי שוקין דמבריא ניזיל גביה יתבו עד דהוה נהיר יממא כד סליק נהורא קמו ואזלו כד מסו גביה אשכחוהו דהוה יתיב וספרא דאגדתא בידיה

פתח ואמר (ישעיה מ יז) כל הגוים כאין נגדו מאפס ותהו נחשבו לו כיון דאמר כל הגוים כאין נגדו למה כתיב מאפס ותהו נחשבו לו אלא אוליפנא דעתייהו דכל עמין דעלמא דמהימנותא דלהון הוא כאין<sup>2</sup> דלא אדבקו עלאין ותתאין ושוין לקבלייהו מהימנותא דשטותא אבל מאפס ותהו נחשבו לו כהאי עלעולא דסחרא (ס"א דפרחא) ברוחא ומתגלגלא בקיטא בריקניא הדא הוא דכתיב (דניאל ד ז) וכל דיירי ארעא כלא השיבין

עוד פתח ואמר בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ את דא ימינא דקודשא בריך הוא<sup>3</sup> ואת דא שמאלא אוליפנא דסטא קודשא בריך הוא ימיניה<sup>4</sup> וברא ית שמיא וסטא<sup>5</sup> שמאלא וברא ית ארעא הדא הוא

דבר בזה ולא אמר אבל הרי זכיתי לכל זה והדרך מתקנת לפנינו אני שמעתי שרבי שמעון בן יוחאי מטהר את השוקים של טבריה נלך אליו ישבו עד שהיה מאיר היום כשעלה האור קמו והלכו כשהגיעו אליו מצאו אותו שהיה יושב וספר האגודה בידו.

פתח ואמר כל הגוים כאין נגדו מאפס ותהו נחשבו לו כיון שאמר כל הגוים כאין נגדו למה כתוב מאפס ותהו נחשבו לו אלא למדנו דעתם של כל עמי העולם שאמונתם היא כאין שלא נדבקו עליונים ותחתונים ושנים כנגדם אמונה של שטות אבל מאפס ותהו נחשבו לו כמו המוקץ שסובב (שעף) ברוח ומתגלגל בקיץ בריקנות זהו שכתוב וכל דיירי ארעא כלא השיבין [וכל דיירי הארץ ככלום חשובים].

עוד פתח ואמר בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ את זה ימין של הקדוש ברוך הוא ואת זה השמאל למדנו שנטה הקדוש ברוך הוא ימינו וברא את השמים ונטה שמאלו וברא

1

<sup>2</sup> בכתר דקדושה מחשיבים אלהים (רח"ו). ושיעור הכתוב, כל הגוים מחשיבים אלהים כאין נגדו ית' שאומרים כשם שכתר הוא חשוב בעיניו ית' כך אלהים והאמת מאפס ותהו נחשבו לו (מ"מ).  
<sup>3</sup> ידוע שמלת "את" מורה עצם הדבר הפעול וכמ"ש בעל השרשים בשרש את. ולכן כאשר יזכר הדבר הפעול בעצמו לא יצטרך להסמיך מלת את, וכמו (דברים ד, לב) ברא אלקים אדם, עשה הדבר. וזהו הטעם שרז"ל דורשים מלה זו לריבוי דבר הדומה לעצם הנזכר בפירוש, וכמו שדרשו בפסוקנו את השמים, לרבות תולדותיהם וכו', ור"ל עצמים הדומים להם, וזה כוונת מאמרנו שדורש שני האתין על החסדים והגבורות, שהם הם עצמות השמים והארץ ז"ן שמגדילים אותם. ומלבד הפירוש הכולל במלת את שהוא ריבוי כאמור ושכאן יצדק לפרש כן ר"ל לרבות חו"ג, יותר מזה יש כאן עוד עניינים נחמדים, כי נרמזת הויית כלי ז"ן שסודה באלפא ביתא, שהכלים מתהווים מן האותיות, ויש זכרים ויש נקבות, וזהו ענין את ואת, פי' מאל"ף עד תי"ו, וכמו כן נרמז עצמותם שהוא החו"ג, שיש ב' מנצפ"ך, פתוחים הם החסדים וסתומים הם הגבורות, וידוע שהם חמשה וה' פעמים פ"ר הם אל"ף ות', והיינו את ואת בהמנות הא' לאל"ף. וגם ידוע שהחו"ג נקראים תרין עטרין שסודם שני עטרות של יסודות או"א דהיינו שתי מלכיות שלהם וכל מלכות נקראת את. ודוק אומרו ימינא דקב"ה, שכן החסדים הניתנים אל זעיר הם ממש חסד אימא הנכנסים בו דרך פתח יסוד, אבל בגבורות לא אמר אלא שמאלא, בסתם, לפי שהגבורות הניתנות לנוק' הן ע"י זעיר וכעין הארה ולא ממשותם בעצם. ואמר ואת וגו', ללמד על מיתוק הגבורות הניתנות לרחל בצירוף ו' דהיינו זעיר (רמ"ז).

<sup>4</sup> החסדים בונים זעיר והגבורות בונים הנוק' וז"ש וסטא שמאלא וברא ית ארעא (רח"ו). הוא התפשטות החסדים להגדיל את זעיר, ואמר ימיניה בכינוי כנזכר, שהחסדים הם בעצמם אורות עצמיים מן אמא. אבל בגבורות אמר וסטא שמאלא, ולא אמר שמאליה, שהגבורות הניתנות לנוק' אינן העצמיות. וגם הוסיף מלת וסטא, שהיה לו לומר ודשמאלא שיוסב לסטא הקודם, והיינו מפני שהיא אסטא שמיה, ר"ל הושטת הגבורות בגנת"ה דזעיר עם החסדים יחד כי ע"ב נקרא שמים אש ומים, ויורדות הגבורות עד היסוד דז"א ומשם חוזרות וניתנות אל דעת רחל (רמ"ז).

<sup>5</sup> עם היות שהת"ת ימיני והמלכות שמאלי כדפי' סוף סוף עיקרם בקו האמצעי, אלא שהקב"ה, בינה, הטה הימין אל האמצע, וכן הגבורה אל האמצע (אור יקר).

## זהר שמות

את הארץ זהו שכתוב "אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים קרא אני אליהם יעמדו יחדיו".

מה זה יעמדו יחדיו היעלה על לבך ששמים וארץ לא כך (מהשמים קורא אני אליהם והארץ לא כך) אלא ימין ושמאל שהם א"ת וא"ת והיאך יעמדו יחדיו בזאת ההיא ששולטת בחצות הלילה שכלולה א"ת בזאת.

ושנינו כתוב את הכל עשה יפה בעתו א"ת זה שאמרנו הכל כמו שנאמר וה' ברכך את אברהם בכל ושנינו שהיא כתר שנקרא זא"ת שכלולה מא"ת וא"ת ושולטת בחצות הלילה בשני צדדיה ברחמים ודין רחמים לישראל ודין לעמים עובדי כוכבים ומזלות.

פתח רבי חייא ואמר אם נוח לפני מר שנאמר דבר אחד על מה שבאתי כתוב ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור בארץ מצרים ומהאי דאמר מר אשתמע דהאי פסוקא בההוא מלה אתא ואנן אורחא אתתקנא קמן למיתי למשאל קמך

פתח רבי שמעון ואמר (תהלים קיג ה) מי כיהו"ה אלהינו המגביהי לשבת וגו' מי כיהו"ה אלהינו דסליק ואתעטר לאתישבא בכתרא עלאה<sup>6</sup> קדישא נהירו על כל בוציני<sup>7</sup> דנהירו כתרין ועטרין<sup>8</sup> המשפילי לראות דנחית בכתרוי מכתרא לכתרא<sup>9</sup> מנזרא לנזרא<sup>10</sup> מנהירו לנהירו<sup>1</sup> מבוצינא לבוצינא<sup>2</sup>

פתח רבי שמעון ואמר מי כה' אלהינו המגביהי לשבת וגו' מי כה' אלהינו שעולה ומתעטר להתישב בכתר עליון קדוש מאיר על כל הנרות שמאירות כתרין ועטרות המשפילי לראות שיורד בכתרוי מכתר לכתר מנזר לנזר מאור לאור מנר לנר להשיגח בעליונים

<sup>1</sup> ירצה שבזה מובן אומרו ידי יסדה, מפני שהגבורות שהן יד שמאל ניתנות מן היסוד, וזהו יסדה, ולכן נקראת רחל ארץ שעולה אלקים במילוי אלפין, הוא זעיר שנותן אליה מהתפשטות גבורותיו (רמ"ז). פי' הבינה אומרת כן (מ"מ).

<sup>2</sup> פי' דא"א לומר עליהם יעמדו יחדיו דמשמע תמיד הם עומדים יחדיו וא"א לומר כן שהרי הנוק' פעמים נפרדת ממנו בגלות (מ"מ).

<sup>3</sup> שהיא המלכות הנקראת חצות לילה, כדפי' לעיל, דכלילא את ואת מתחלת הלילה ומחצות ואילך היא הולכת לנגד את, דהיינו החסד ואפשר דהשתא הכי קאמר קרא, שמים הגשמים וארץ הגשמים ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים (אור יקר).

<sup>4</sup> פי' חו"ג שנק' את ואת נכללים במלכות שנק' כל וזהו את הכל (מ"מ).

<sup>5</sup> והת' נבלעת בחברתה וכן הא' כי כן היה בחשן (רח"ו). ור"ל שבחשן האותיות הצריכות לשואל היו בולטות והאחרות נבלעות גם כאן אע"פ שלא אמר הכתוב אלא את הכל ואל אמר ב"פ את, אחת נבלעת בחברתה (מ"מ).

<sup>6</sup> פי' שהז"א עולה לא"א הנק' כתר דאצילות (מ"מ).

<sup>7</sup> פי' שכתר אורו על כל הספירות (מ"מ).

<sup>8</sup> פי' הפנימיים והמקיפים מאירים ממנו, כי כתרין הם הפנימיים ועטרין הם המקיפים, ולפי זה הפסוק מדבר כגון בשבת שז"א עולה לא"א (מ"מ).

<sup>9</sup> אה"ה (רח"ו). ור"ל שהאור יורד בכתר דא"א לכתר דאור"א ומשם לכתר דזר"ן ונודע שהכתר נק' אה"ה (מ"מ).

<sup>10</sup> הו"ה (רח"ו). ר"ל מת"ת לת"ת של כל הפרצופים (מ"מ)



## זהר שמות

ותחתונים זהו שכתוב ה' משמים השקיף על בני אדם וגו'.  
לאשגחא בעלאין ותתאין הדא הוא דכתיב (שם יד ב) יהויה משמים השקיף על בני אדם וגו'

תא חזי כתיב ויהי בחצי הלילה כחצי מבעי ליה או כחצות כגוונא דאמר משה ואי כמה דאמרי חברנא דלא יימרון אצטגנוני פרעה משה בדאי הוא הא קושיא באתריה קיימא בתלת גווני דאפילו ישראל יימרון הכי חד דאי הכי הוה ליה למימר ויאמר משה כחצות הלילה אמאי קאמר כה אמר יהויה וגו' כמה דלא אתכוון שעתא דהא לא יתפסון במשה אלא בפטרונא בנין דאמר כה אמר יהויה וגו' תרי דהא משה אמר עד בכור השפחה אשר אחר הרחיים ולא הוה הכי אלא עד בכור השבי אשר בבית הבור על כל פנים אפילו ישראל נמי יימרון הכי דהא לא אתבררון מלי תלת דאיהו אמר משמא דפטרונא כחצות וכתיב ויהי בחצי הלילה

ועוד שאלתא דילכון יתיר על מטול דלא יכיל בעירא<sup>3</sup> למסבל אמאי הוה בפלגות ליליא ולא ביממא ואמאי מיתו כל אינון חלישין דבתר רחיא אלא כלא רוא עלאה הוא בין מחצדי חקלא וכלא אתכשר (נ"א אתבשר) בנביאה מהימנא

זכאה חולקיה דמשה דעליה כתיב (שם מה ג) יפיפית מבני אדם הוצק חן בשפתותיך על כן ברכך אלהים לעולם (שם ח) אהבת צדק ותשנא רשע על כן משחך אלהים אלהיך שמן לזב

ששון מחבריך יפיפית מבני אדם<sup>4</sup> משת וחנוך<sup>5</sup> הוצק חן בשפתותיך<sup>6</sup> מנח ובניו<sup>7</sup> על

בא וראה כתוב ויהי בחצי הלילה היה צריך (לכתב) כחצי או כחצות כדוגמא שאמר משה ואם כמו שאמרו חברינו שלא יאמרו אצטגניני פרעה משה בדאי הוא הרי הקושיא במקומה עומדת בשלשה אופנים שאפילו ישראל יאמרו כך אחד שאם כך היה לו לומר ויאמר משה כחצות הלילה למה אמר כה אמר ה' וגו' כמו שלא יכוון את השעה שהרי לא יתפסו במשה אלא בפטרון משום שאמר כה אמר ה' וגו' שנים שהרי משה אמר עד בכור השפחה אשר אחר הרחיים ולא היה כך אלא עד בכור השבי אשר בבית הבור על כל פנים אפילו ישראל גם יאמרו כך שהרי לא התבררו הדברים שלשה שהוא אמר משם הפטרון כחצות וכתוב ויהי בחצי הלילה.

ועוד שאלה שלכם יותר על המשא שלא יכולה הבהמה לסבול למה היה בחצות הלילה ולא ביום ולמה מתו כל אותם החלשים שאחר הרחיים אלא הכל הוא סוד עליון בין קוצרי השדה והכל הכשר (התבשר) בנביא הנאמן.

אשרי חלקו של משה שעליו כתוב "יפיפית מבני אדם הוצק חן בשפתותיך על כן ברכך אלהים לעולם" אהבת צדק ותשנא רשע על כן משחך אלהים אלהיך שמן

ששון מחבריך יפיפית מבני אדם משת וחנוך הוצק חן בשפתותיך מנח ובניו על

<sup>1</sup> צבאות (רח"ו).

<sup>2</sup> אדנ"י (רח"ו).

<sup>3</sup> צעי הא (לכך למת).

<sup>4</sup> כלומר מכל יפים שבבני אדם א"כ הם חנוך ושת, שת שממנו הושתת העולם, חנוך שנאמר בו ויתהלך חנוך וכ"ש שאר הצדיקים שבעשרה דורות (אור יקר).

<sup>5</sup> משת וחנוך עד נח הם נקראים בני אדם, ומשם ואילך שהצילם נח מהמבול נקראים בני נח (אור יקר).

<sup>6</sup> ונח לא היה החן בשפתיו, שלא התפלל אלא מצא חן בעיני ה' להצילו. והנה בספירות הם שת יסוד, חנוך מטטרו"ן תופר סנדלים, נח יסוד, אבל עושה תולדות שם חם ויפת נגד ג' ענפי היסוד שהם נגדיים לחסד גבורה ת"ת והיינו ביסוד נצח והוד (אור יקר).

<sup>7</sup> דאלו נח כתיב ונח מצא חן להנצל, ואלו אתה אמרת אם נא מצאתי חן, ונח בחנו הציל בניו, ואתה הצלת בחן שפתותיך כל ישראל (אור יקר)

## זהר שמות

כן משחך אלהים אלהיך מאברהם ויצחק שמן ששון מיעקב מחבריק משאר נביאים וכי גבר דסליק בדרגין עלאינ<sup>4</sup> דלא סליק בר נש אחרא לא ידע מה דאמר

אלא הכי תנינן האי כתר דאקרי זא"ת אתקרי אש"ה<sup>5</sup> כמה דאת אמר (בראשית ב כג) לזאת יקרא אשה אמאי משום כי מאיש לקחה זאת מאן הוא איש ההוא דאקרי זה ודא הוא איש דכר כמה דאת אמר (שמות לב א) כי זה משה האיש הזה ואקרי איש זה וזה איש<sup>6</sup> וזאת אתנסיבת מזה דאקרי זכר

ובגין דא איהי תמר דכר ונוקבא דלא סליק דא בלא דא תמר כמה דאת אמר (שיר ג ו) כתמרות עשן מה עשן סליק חוור ואוכם אוף הכא בלא כליל בה בפלגות ליליא למעבד נימוסוי בחד שעתא חוור לישראל ואוכם לעעכו"ם

ובעוד דהאי ליליא לא אתפלג<sup>7</sup> לא עביד נימוסוי מנא לן מאברהם דכתיב (בראשית יד טו) ויחלק עליהם לילה דאתפלג למעבד נימוסוי<sup>8</sup> אוף הכא משה אמר כחצות<sup>9</sup> (מהו כחצות כמה דאת אמר (מ"א & יח לו) כעלות המנחה (איוב ה כו) כעלות גדיש<sup>10</sup> אוף הכא

כן משחך אלהים אלהיך מאברהם ויצחק שמן ששון מיעקב מחבריק משאר נביאים וכי גבר שעולה בדרגות עליונות שלא עולה שום אדם אחר לא יודע מה שאומר.

אלא כך שנינו הכתר הזה שנקרא זא"ת נקרא אש"ה כמו שנאמר לזאת יקרא אשה למה משום "כי מאיש לוקחה זאת" מי הוא איש אותו שנקרא "זה" וזהו איש זכר כמו שנאמר כי זה משה האיש האיש הזה ונקרא איש זה וזה איש וזאת נלקחה מזה שנקרא זכר.

ומשום כך התמר הזה זכר ונקבה שלא עולה זה בלי זה תמר כמו שנאמר כתמרות עשן מה עשן עולה לבן ושחור אף כך הכל כלול בה בחצות הלילה לעשות הנהגותיה בשעה אחת לבן לישראל ושחור לעובדי עבודת כוכבים ומזלות.

ועוד שהלילה הזה לא נחלק לא עושה הנהגותיו מנין לנו מאברהם שכתוב ויחלק עליהם לילה שנחלק לעשות הנהגותיו אף כאן משה אמר כחצות (מהו כחצות כמו שנאמר "כעלות המנחה" "כעלות גדיש" אף כאן כחצות)

<sup>1</sup> מאברהם ויצחק, אינך בשם אל אלהים חסד גבורה, אלא אלהים בינה שהיא אלהיך שסתם שם זה בבינה (אור יקר).

<sup>2</sup> מ"ק הנקראים ששון לשון ששה, והיינו מרכבת יעקב, ואפילו בבחי' שהוא נקרא ישראל שעלה במחשבה "משך שמן" מהמחשבה, "ששון" ו"ק בסוד הדעת (אור יקר).

<sup>3</sup> שכל הנביאים שנתנבאו אח"כ הם תלמידי מרע"ה ונודע שזכות תורת התלמידים תלויה ברב בענין שמרע"ה מאיר בכולם בסוד נשמתם (אור יקר).

<sup>4</sup> הם הספירות (אור יקר).

<sup>5</sup> תחלה היא בחי' זאת ואח"כ נקראת אשה, ועניינו כי "מאיש" שהיא ת"ת, "לוקחה זאת", וע"י קישוטיה נעשית זאת (אור יקר).

<sup>6</sup> "זאת" מלכות, ויש בה ב' בחי' הראשונה נקראת זאת, והב' נקראת "אשה" וכן הת"ת יש בו ב' בחי' הא' נקרא זה, והב' נק' איש. כפל לשון כנגד ב' פסוקים שהביא האיש הזה לעומתו אמר ואיקרי איש זה, וכנגד פ' כי זה משה האיש אמר זה איש. זה נקרא איש (מ"מ).

<sup>7</sup> פ' טעם האחד הוא לפי שבחצות יש בה חוור ואוכם, וטעם הב' הוא מפני שאז עת שליטתה כמש"ל בזמנא דאיהי שלטא (מ"מ).

<sup>8</sup> זה הפך מרז"ל שאמרו חצות הראשון היה של אברהם והניח לבניו חצות השני אבל הכא ס"ל שגם אברהם בחצות השני היה (מ"מ).

<sup>9</sup> קער מאמרי רש"י גורם המוסגר.

<sup>10</sup> זה יתבאר לך מפ' חיי שרה בדף קל"ג ע"א שביארנו בענין יעקב משמש במרום כו' ושם נתבאר כי בחינת לאה היא אשר מתפשטת חצות לילה הראשונה עד החזה דזעיר אפין בלבד כדי להזדווג עם יעקב ואז היא נקר' ליל ואחר חצות הלילה היא מתפשטת למטה יותר עד סיום רגלי זעיר אפין ואז היא נקראת לילה כדמיון רחל הנקראת לילה והנה אם היה אומר בחצות בל"ת היה נראה פירושו באות' הנקודה של חצות לילה ואין זה כונת הפסוק אלא לומר שכאשר לאה נחצית בחצי ז"א התחתון ומתפשט בחציו התחתון אשר זמן זה מתחיל מעת חצות לילה ואילך אז אני עובר בתוך מצרים כו' וזהו הסוד הנז' בפ' נך לך בדצ"ב ע"ב דקב"ה אקרי ממש חצות לילה והבן פירושו היטב כי

## זהר שמות

כחצות) כמפלג דמשה ידע דלא יעביד נימוסוי עד דאתפלג.

והכי הוה דלא עביד ליליא נימוסוי עד דאתפלג בפלגות בתראה<sup>1</sup> עבד נימוסוי הדא הוא דכתיב ויהי בחצי הלילה מאי בחצי בפלגות בתראה בזמנא דאיהי שלטא ואשתכח האי זאת למעבד נימוסין תדירא וכל נימוסא דאתעביד בליליא בפלגותא בתראה אתעביד.

ויהו"ה הכה כל בכור ויהו"ה הוא ובית דינו ויהו"ה הוא ונימוסוי הכה כל בכור הכה משה לא אמר אלא ומת וגו' מהו הכה אלא דאתער כה כמה דאגזים משה דכתיב והנה לא שמעת עד כה.

ותאנא פרעה חכים הוה מכל הרשוי ואסתכל בהאי זאת דיעביד ביה דינא וזמין להרבא ארעיה כמה דאמר משה בזאת תדע כי אני יהו"ה וביה<sup>3</sup> מה כתיב ויפן פרעה מהו ויפן דאפני לביה מהרהורא דא כמה דאת אמר (במדבר יב י) ויפן אהרן ויבוא אל ביתו ולא שת לבו גם לזאת<sup>4</sup> גם לרבות האי דזמינא להרבא ארעיה ולא שוי לביה לקבליה דזאת.

כל בכור אפילו דרגין עלאין ותתאין אתברו משולטנהון (ס"א משלשוליהון) כל אינון דשלטין בהכמתא דלהון דכתיב בארץ מצרים וכלהו דרגין עלאין ותתאין דאתברו משולטנהון (ס"א משלשוליהון) כלהו בפסוקא אתחזון (נ"א אתרמיוז) דכתיב מבכור פרעה היושב על כסאו עד בכור השפחה אשר אחר הרחיים וכל בכור בהמה

כשמתחלק שמה ידע שלא יעשה הנהגותיו עד שיתחלק.

וכן היה שלא עשה הלילה הנהגותיו עד שהתחלק בחצי האחרון עשה הנהגותיו זהו שכתוב ויהי בחצי הלילה מה זה בחצי במחצית האחרונה בזמן שהיא שולטת ונמצאת זאת הזאת לעשות הנהגות תמיד וכל הנהגה שנעשית בלילה נעשית במחצית האחרונה.

וה' הכה כל בכור וה' הוא ובית דינו וה' הוא והנהגותיו הכה כל בכור הכה משה לא אמר אלא ומת וגו' מהו הכה אלא שהתעורר כה כמו שהפחיד<sup>2</sup> אותו משה שכתוב והנה לא שמעת עד כה.

ושנינו פרעה היה חכם מכל מכשפיו והסתכל בזאת הזאת שתעשה בו דין ועתידה להחריב את ארצו כמו שאמר משה בזאת תדע כי אני ה' ובו מה כתוב ויפן פרעה מה זה ויפן שהפנה לבו מהרהור זה כמו שנאמר ויפן אהרן ויבא אל ביתו ולא שת לבו גם לזאת גם לרבות זו שעתידה להחריב את ארצו ולא שם לבו כנגד זאת.

כל בכור אפילו דרגות עליונות ותחתונות נשברו משלטונם (מהשתלשלותם) כל אותם ששולטים בחכמה שלהם שכתוב בארץ מצרים וכל הדרגות העליונות והתחתונות שנשברו משלטונם (מהשתלשלותם) כולם נראות (נרמזות) בפסוק שכתוב מבכור פרעה היושב על כסאו עד בכור השפחה אשר אחר הרחיים וכל בכור בהמה הרי כולם

לאה היא קב"ה הנק' חצות לילה ממש ואז הוא הזווג עם יעקב וזמ"ש ויאכל פרי מגדיו אלין נשמתין דצדיקיא כנודע כי בעת הזווג עולין שם נשמות הצדיקים מיין נוקבין והבן זה (שער מאמרי רשב"י).

<sup>1</sup> לאה מתלבשת אל הז"א מן החזה ולמעלה באחוריו ורחל מתלבשת אותו ג"כ מן האחור מן החזה ולמטה, כמ"ש עקב עונה יראת ה' כי במק' שנסתיימו עקביים דלאה שם מתחלת רישא דיראת ה' שהיא רחל כי שתיהן מאחורי הז"א כנזכר והנה מחצות הלילה עד הבוקר מתפשט לאה ונתגדלת כל שיעור ז"א כולו פב"פ עם יעקב בכל פרצוף דז"א ואז אחר חצות הדינים נמתקים כי אז נחשבת כמו רחל עצמה להיות שהיא מתפשטת במקום רחל, כנז' בסוד ליל לילה על ההפרש יש ביניהם כי קודם חצות נק' ליל ואחר חצות נק' לילה שהיא בחי' רחל דינא רפיא ומפני שלא מתפשטת ותופסת כל מקום רחל לכן נק' כמו רחל וז"ש בפלגות בתראה שהוא אחר חצות כי לאה נמשכת מחצי הז"א ולמהט וזהו כחצות הלילה שלוקחת לאה הנק' ליל חצי התחונן דז"א ונק' לילה (זהר הרקיע).

<sup>2</sup>

<sup>3</sup> ובליהו (דרך למת) ##\*#

<sup>4</sup> פ' שהיה מצורע תחלה ונתרפא מיד וכשראה עצמו שנתרפא נפנה לבו מהרהור על ענין הצרעת און הכא ויפן פרעה דאפני לביה וכו' ועי' בפ' פקודי דף רכד ע"ב (מ"מ).

## זהר שמות

נראים בפסוק.

הא כלהו אתחזון בפסוקא  
סתמא דמלה מבכור פרעה היושב על כסאו  
כתרא תתאה<sup>1</sup> דקוזמיטא דמלכותא<sup>2</sup> (נ"א  
ממלכותא)<sup>3</sup> דלעילא עד בכור השפחה כתרא  
שמאלא תתאה<sup>4</sup> מינה דקוזמיטא מבתר  
ארבע (נ"א מכתרי אחר) רחיים ארבע  
משיריין (משמע) משום דכתיב אחר הרחים  
(ולא מן הרחים) וכל בכור בהמה<sup>5</sup> תתאין  
מתתאין נוקבא מנוקבתא דאשתכחו באתני  
בבעירי וחמרי ברברבי בזוטרי ומקבלין  
מנהון גוברין ונוקבין עד בכור השבי אשר  
בבית הבור אינון דנפקין משפחה די בהון  
עבדין לאסירי דישתעבדון בהון לעלמין ולא  
יפקון לחירו

ובבטחון הדרגות הללו סרבו המצריים  
שבהם עשו קשר לישראל שלא יצאו  
מעבדותם לעולמים ובזה נראית הגבורה  
והשלטון של הקדוש ברוך הוא וזכרון  
זה לא יכלה מישראל לדורי  
לח/א

דורות שאם לא היה כח וגבורה של  
הקדוש ברוך הוא כל מלכי העמים וכל  
מכשפי העולמות וחכמי העולמות לא  
יצאו ישראל מן העבדות שהתיר את  
הקשרים שלהם ושבר את כל אותם  
הכתרים כדי להוציא אותם על זה כתוב  
מי לא יראך מלך הגוים כי לך יאתה כי  
בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין  
כמוך.

בכה רבי שמעון ארים קליה ואתנה אמר  
קנטורא דקיטפא אשתכח חשבתון דשבח

בכה רבי שמעון הרים קולו ונאנח אמר  
אשכול<sup>8</sup> הקנטור<sup>9</sup> נמצא חשיבותם

<sup>1</sup> הם חב"ד דסט"א (מ"מ). הוא כל ידיעת הקליפות והחיצונים (דע"ה ח"ב פה ע"ב).  
<sup>2</sup> פ' כתר התחזון שממשלת המלכות דקדושה והוא מלכות דנוק' דעשיה שהיא משפעת לכתר  
חכמה דקלי', והוא נק' בכור פרעה ובכר שפחה היא חכמה שבקלי' מלכות הרשעה והבכור שלה  
מדרגה עליונה של אותו המלכות וד' ריחיים הם ד' כחות שעליה שהם סוד מרכבה טמאה כמו שהוא  
בקדושה והיינו ד' פרצופי הטומאה. דע כי שם ב"ט הוא מסוגל לשמירה ויוצא מפסוק כי בי חשק  
ואפלטוהו, ועולה גימ' אה"ה וזה השם היה מזכיר מרע"ה כשהיה נכנס לפני פרעה (זהר הרקיע).

<sup>3</sup> נמחק זמ"מ.

<sup>4</sup> חג"ת דסט"א (מ"מ).

<sup>5</sup> נה"י דסט"א (מ"מ).

<sup>6</sup> אין בכל הגוים שלא ייראך מפני שאתה מלך עליהם עם היות שהם תחת ממשלת השרים והקלי'  
הם תחת ממשלתך (אור יקר).

<sup>7</sup> היודעים באותם חכמות שהם פועלים בכישוף וכן בכל מלכותם שהם הכחות השולטים עליהם,  
"מאיך כמוך" אם תרצה יתקיים מעשיהם ואם תרצה תבטלים והיו כלא היו (אור יקר), ועי' זהר ח"א  
י"ע"א.

<sup>8</sup>

<sup>9</sup>

## זהר שמות

קודשא בריך הוא כמה זמנין (דברים ה ו) אשר הוצאתיך מארץ מצרים (שם טז א) הוציאך יהוה אלהיך ממצרים (שם ה טו) ויוציאך יהוה אלהיך משם (שמות יב יז) הוצאתי את צבאותיכם (שם יג ג) זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים (דברים ד לז) ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים (שמות יג ג) הוציא יהוה אתכם מזה

אלא תאנא עשר כתרין אינון לתתא כגוונא דלעילא וכלהו סתימין בתלתא אלין<sup>1</sup> דאמרן ותלת קשרין קשירו בהו על תלת דרגין אלין<sup>2</sup> דבהו<sup>3</sup> עברו דישראל לא יפקון משעבודהון לעלמין

זכאין אתון אברהם יצחק ויעקב דבוכותכון שריאו קטרין וקודשא בריך הוא דכר תלת קטרי מהימנותא דלכון הדא הוא דכתיב (שם ב כד) ויזכר אלהי"ם את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב את אברהם הא קשרא הדא דאברהם את יצחק הא קשרא תניינא דיצחק ואת יעקב הא קשרא תליתאה שלימתא דיעקב

תנא כל זמנין וחגיגין ושבתין כלהו דוכרנא להאי ועל האי אתקיימו כלהו דאלמלא האי לא הוה נטורא דזמנין וחגיגין ושבתין ובגיני כך לא אשתצי דכרנא דמצרים מכל זמנין וחגיגין ושבתין תא חזי דינא (ס"א דא) הוא יסודא ושרשא דאורייתא וכל פקודיו וכל מהימנותא שלימתא דישראל

ועוד אמאי לא הוה ביממא דשאילתו תנינן

ששבח הקדוש ברוך הוא כמה פעמים "אשר הוצאתיך מארץ מצרים" "הוציאך ה' אלהיך ממצרים ויצאך ה' אלהיך משם הוצאתי את צבאותיכם" "זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים" "ויוציאך בפניו בכחו הגדול ממצרים הוציא ה' אתכם מזה".

אלא שנינו עשרה כתרים הם למטה כדוגמא שלמעלה וכולם נסתרים בשלשת אלה שאמרנו ושלשה קשרים קשורים בהם על שלש דרגות אלו שבהם עשו שישראל לא יצאו משעבודם לעולמים.

אשריכם אברהם יצחק ויעקב שבזכותכם התירו את הקשרים והקדוש ברוך הוא זכר שלשת קשרי האמונה שלכם זהו שכתוב ויזכור אלהים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב את אברהם הרי קשר אחד של אברהם את יצחק הרי קשר שני של יצחק ואת יעקב הרי קשר שלישי שלמותו של יעקב.

למדנו כל הזמנים והחגים והשבתות כולם זכרון לזה ועל זה התקיימו כולם שאלמלא זה לא היתה שמירה של זמנים וחגים ושבתות ולכן לא כלה הזכרון של מצרים מכל הזמנים והחגים והשבתות בא וראה דין (זה) הוא יסוד ושורש של התורה וכל מצוותיו וכל האמונה השלימה של ישראל.

ועוד למה לא היה ביום [כפי] ששאלתם שנינו כתוב היום אתם

<sup>1</sup> דאמרן שהם בכור פרעה, בכור השפחה, בכור בהמה שהם נחש וקסם (אור יקר).  
<sup>2</sup> לא מופיע בדרכך אמת.

<sup>3</sup> הענין שיש בהם ג' מדרגות, שהם כהנים מצד החסד, לויים מצד הגבורה, ישראל מצד הת"ת ובהם נכלל כל האצילות דהיינו חסד דין רחמים, שהם ימין שמאל ואמצע, והם סוד יה"ו, וכן בחוץ הם ג' קלי' שבהם נכללות הכל, דהיינו תהו בהו חשך, והיינו ענן ואש רוח סערה, וכן הם קלי' אלו הנזכרות תלויות באלו שהם בכור פרעה בכור השפחה, בכור בהמה, וע"י כולם עשו כשפיהם כדי שלא יצאו ישראל ממצרים, מפני שראו שהם נגדיים במציאותם בג' מדרגות אלו, לכך הם כווננו לשקעם בג' קלי' אלו שלא יצאו משם, ולכך הקב"ה הקדים להם זכות ג' אבות, שהם מרכבה לג' מדות עליונות, שהם אברהם בחסד, ובו שבר קשר הקלי' הנקראת ענן, דהיינו תהו, אבנים מפולמות, ויצחק בגבורה ובו שבר קשר הקלי' הנקראת אש, והיינו חשך, אש מתלקחת ויעקב בת"ת רוח בקדושה, ובו שבר קשר הקליפה הנקראת רוח סערה ותהו, והם ג' קלי' האגוז קו ירוק וטעם הקלי' שמקדמת רוח סערה וכן קו ירוק קליפה ירוקה דאגוז פירשתי בספר פרדס רימונים בשער התמורות, וכלל התירוץ למה נזכר יציאת מצרים הרבה פעמים, הוא כי להיות חוזק הגלות ושעבוד ישראל ביד מצרים, לולי כח הקדושה והפלא הגדול שעשה הקב"ה עם ישראל כמעט נמנע גאולתם, ולכך כל התורה תלויה בזה, וכל המצוות והמועדים והשבתות ופתח כניסת ישראל אל התורה היזה (אור יקר).

## זהר שמות

יוצאים וכתוב הוציאך ה' אלהיך ממצרים לילה אלא שנינו עיקר גאולת ישראל לא היה אלא בלילה שהלילה מתיר קשרים ועושה נקמות והיום הוציא אותם בראש גלוי זהו שכתוב יצאו בני ישראל ביד רמה לעיני כל מצרים (הוא ועוד הלילה מתיר את הקשרים ועושה נקמות ודינים והיום מגלה ומפרסם הנס והנקמה שנעשה זהו שכתוב יצאו בני ישראל ביד רמה וגו') וכתוב ומצרים מקברים את אשר הכה ה' בהם כל בכור זהו פרסום הנס.

### פרסומי ניסא

אתו רבי חייא ורבי יוסי אשתתחו קמיה ונשקו ידיו ובכו ואמרו גליפין עלאין ותתאין? זקפן רישא בגינך עבד קודשא בריך הוא ירושלים לתתא כגוונא דלעילא? עבד (רבי שמעון בר יוחאי) שורי קרתא קדישא ותרעוי מאן דעייל לא עייל עד דיפתחון תרעין מאן דסליק לא סליק עד דיתתקנון דרגין דשורי מאן יכיל למפתח תרעין דקרתא קדישא ומאן יכיל לאתקנא דרגין דשורי דא רבי שמעון בר יוחאי דאיהו פתח תרעין דרוי דהכמתא ואיהו אתקין דרגין עלאין וכתוב (שמות לד כג) יראה כל זכורך את פני האדון יהוה מאן פני האדון יהוה דא רבי שמעון בר יוחאי<sup>3</sup> דמאן דאיהו דכורא מן דכוריא בעי לאתחזאה קמיה

אמר לון עד השתא לא סיימנא מלה דשאלתא דילכון דהא תנינן ויהוה הכה כל בכור כל בכור סתם כדקאמרן וכלא הוה

באו רבי חייא ורבי יוסי השתטחו לפניו ונשקו ידו ובכו ואמרו חקיקות עליונים ותחתונים מרימים ראש בזכותך עשה הקדוש ברוך הוא ירושלים למטה כדוגמא שלמעלה עשה (רשב"י) חומות העיר הקדושה ושעריה מי שנכנס לא נכנס עד שיפתחו השערים מי שעולה לא עולה עד שיתתקנו המדרגות של החומות מי יכול לפתוח את שערי העיר הקדושה ומי יכול להתקין את המדרגות של החומות זה רבי שמעון בן יוחאי שהוא פותח שערים של סודות החכמה והוא מתקן דרגות עליונות וכתוב יראה כל זכורך את פני האדון ה' מי זה פני האדון ה' זה רבי שמעון בן יוחאי שמי שהוא זכר מן הזכרים צריך להראות לפניו.

אמר להם עד עכשיו לא סימנו הדבר ששאלתכם שהרי שנינו וה' הכה כל בכור כל בכור סתם כמו שאמרנו והכל

<sup>1</sup> פי' ספירות העליונים דאצילות, "ותתאין" שהם בי"ע כולם באים להם הארות בגין רשב"י (מ"מ).  
<sup>2</sup> פי' ירושלים דלעילא שהיא מלכות (מ"מ).

<sup>3</sup> מה שקרא הקב"ה ליעקב אל הוא מעין תיקון העתיד, כי כל מה שהוא לעתיד הוא נמצא עתה ג"כ לפרקים, וזהו ג"כ מה שאמרו בזה"ק (פ' בא לח ע"א) מאן פני האדון ה' דא רשב"י. כי הוא מעין העתיד שנקראו הצדיקים בשם ה' כמ"ש הרשב"ם וכנז' [אמרו (ב"ב עה ע"ב) עתידין צדיקים שנקראין על שמו של הקב"ה שנאמר כל הנקרא בשמי כו' כו', וע"ש ברשב"ם ד"ה נקראו שאמר שיהא שם ה' עכ"ל, והוא ע"י עילויים שיתעלו בהז"ן, וזה יהיה בימות המשיח בסופן שהוא בסוף אלף הששי ע"י החסד דאתגליא בפום אמה], וע' בהגר"א בתיקונים (תיקון כא בתחילתו דף מב ע"ב סמוך לסופו [ז"ל: הדעת הוא בים הגדול, ליתן שבו, דהוא בים אוקינוס שהוא בבינ"ה, בן י"ה, והוא הנהר דמתפשטין מיניה ששה נהרות בו"ק כמש"ל (לח ע"א) ולקמן (צא ע"א). וכד נחית בנוק' דהיא יבשה, וליבשה קרא ארץ (בראשית א י), דאז ומלאה הארץ דעה כמים לים מכסים וכמש"ל (פט ע"א) בארוכה ע"ש. ומ"מ אף בזה"ז הוא לפרקים, וכמו שאמרו הראשונים דכל דבר שיהיה לעתיד הוא עתה לפרקים. ובזמן שיש צדיק בדור כמו רשב"י וכיוצא, וכן אותו העולם הוא ימא, ונשמתי דמתיבתאן הם נוני ימא, ועוה"ז הוא יבשה, ומשרע"ה הוא נונא רבא, והוא בלע כל נוני ימא שם דנשמתי מתחדשין שם כל יום בימא, כמו נשמתי כאן דמתחדשין בכל יום במלכות, (איכה ג כג) חדשים לבקרים רבה אמונתך)) (כללים ח"א פו ע"ב).

## זהר שמות

כמה דאינון דמיתו אינון קטורי קטרין דהו משתמשי בהרשייהו באינון כתרין מנהון משתמשי בעלאי ומנהון בתתאי ואף על גב דכלהו תתאינון אינון וכל ארעא דמצרים מליא הרשין הות וכתוב כי אין בית אשר אין שם מת

ואתעביד דינא בכלא בשעתא דאתכנשו כלהו בבתיהון ולא הו מתפזרי במדברא ובחקלא אלא כלהו אשתכחו בבתיהון (ואור הנר יפה לבדיקה מבחוץ) ועבד ליליא דינוי בכלא בהיא שעתא ותנא הוה נהיר ליליא כיומא<sup>1</sup> דתקופה דתמוז וחמא כל עמא דינוי דקודשא בריך הוא הדא הוא דכתיב (תהלים קלט יב) ולילה כיום יאיר כחשכה כאורה

ובשעתא דנפקו אשתכחו כלהון מתין בשוקין לעיניהון דכלא בעיין לאקרבא להו ולא אשכחו ודא אקשי להו מכלא חמו לישראל נפקין לח/ב

לעיניהון בחד גיסא וחמו למיתיהון באידך גיסא ובכלא הוה פרסומי גיסא דלא הוה כהאי מיומא דאתברי עלמא

ותא חזי כתיב ליל שמורים הוא ליהויה להוציאם וגו' הוא הלילה הזה ליהויה שמורים לכל בני ישראל וגו' האי פסוקא קשיא כיון דאמר ליל מהו שמורים ולא שמור שמור מבעי ליה וכתוב הוא הלילה הזה ליל קאמר בקדמיתא ובת<sup>2</sup> לילה

אלא הכי תנינן כתיב (דברים כב כג) כי יהיה נערה בתולה נער כתיב מאי טעמא משום דכל זמן דלא קבילת דכר אתקרי נער מדקבילת דכר אתקרי נערה<sup>3</sup> און הכא ליל

היה כמו של אותם שמתו אותם קושרי הקשרים שהיו משתמשים בכשפיהם באותם הכתרים מהם משתמשים בעליונים ומהם בתחתונים ואף על גב שכלם הם תחתונים וכל ארץ מצרים מלאה היתה כשפים וכתוב כי אין בית אשר אין שם מת.

ונעשה דין בכל בשעה שהתכנסו כולם בבתיהם ולא היו מתפזרים במדבר ובשדה אלא כולם נמצאו בבתיהם (ואור הנר יפה לבדיקה מבחוץ) ועשה הלילה את דינוי בכל באותה שעה ושנינו שהיה מאיר הלילה כמו היום בתקופת תמוז וראה כל העם את דיני הקדוש ברוך הוא זהו שכתוב ולילה כיום יאיר כחשכה כאורה.

ובשעה שיצאו נמצאו כולם מתים בשוקים לעיניהם הכל רצו לקרב אותם ולא מצאו וזה היה קשה להם מהכל ראו את ישראל יוצאים

לעיניהם בצד אחד וראו את מתיהם בצד האחר ובכל היה פרסום הנס שלא היה כזה מיום שנברא העולם.

ובא וראה כתוב ליל שמרים הוא לה' להוציאם וגו' הוא הלילה הזה לה' שימורים לכל בני ישראל וגו' פסוק זה קשה כיון שאמר ליל מה זה שימורים ולא שמור היה צריך (לכתב) שמור וכתוב הוא הלילה הזה בהתחלה אמר ליל ואחר כך לילה.

אלא כך שנינו כתוב כי יהיה נערה בתולה למה כתוב נער משום שכל זמן שלא קבלה זכר נקראת נער משקבלה זכר נקראת נערה אף כאן ליל עד שלא

<sup>1</sup> אין אנו משתמשים עתה באותו האור מאומה, כי הוא גנוז מאתנו, והיכן הוא מאיר, בגן עדן, כי שם הוא מאיר גם עתה, וכמו שאמרו בשמות רבה (ר"פ לה ס"א) והיכן גנוז בגן עדן שנאמר אור זרוע לצדיק (וע' זוה"ק פ' תרומה קסו ע"ב). וכן היה מאיר ג"כ בעת מתן תורה, כמ"ש בזוהר הקדוש (סוף פרשת יתרו צד ע"א) וכן בעת גאולת מצרים (דע"ה ח"ב סה ע"ב), ועי' קכב ע"ב.

<sup>2</sup> ולכתר (לרך אלמת).

<sup>3</sup> דע כי שם אדנ"י הוא מורה על הדין כי לכן נקראת דינא רפיא וכן אדנ"י בהיפוך אתוון הוא דינ"א ואמנם סוד האלף שבזה השם מורה על שתוף הרחמים אשר בו כי שלשה אותיו האחרונות הם דין ואות אלף הראשונה הם רחמים והיא סוד שם אהיה שהוא רחמים. ובזה תבין למה זה השם נקרא דינא רפיא והטעם הוא לפי שיש בו שתוף הרחמים שהיא אות האלף המורה על שם אהיה שהוא רחמים הממתק ומרפא את שלשה אותיות ד"ן אשר בו. וכבר ידעת כי שורש כל הדינין הם החמש גבורות הנודעות ואם כן כל גבורה מאלו החמשה נקראת ד"ן. ואם תמנה חמשה פעמים ד"ן הם בגמטריא ש"ך. והענין הוא כי החמשה גבורות הנז' הם מתפשטות עד היותם ש"ך ניצוצות גבורה וזהו סוד מ"ש ב' פקודי בדף רצ"ד סוף ע"ב ניצוצין זריק לתלת מאה ועשרין עיבר ובריר פסולת מגו

## זהר שמות

עד לא קבילת דכר<sup>1</sup> ואף על גב דכתיב ביה שמורים דכר הוה זמין לאתחברא עמה ובשעתא דאתחבר עמה דכר כתיב הוא הלילה הוה ליהויה שמורים שמורים דכר ונוקבא<sup>2</sup> ובגניי כך כתיב הלילה הזה

ובאתר דאשתכחו דכר ונוקבא לית שבהא אלא לדכורא והכי שבחו ישראל בתושבתיהו לדכורא ולא לנוקבא הדא הוא דכתיב (שמות טו ב) זה אלי ואנוהו דלית שבהא באתר דדכורא ונוקבא אשתכחו אלא לדכורא ועל דא (נ"א ולדא) מחכאן ישראל דכתיב (ישעיה כה ט) זה יהוה קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו משום דהכי זמין למעבד להו דכתיב (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות

ורזא דא הכי הוא כנוונא דהכא ליל ולילה כך זמין קודשא בריך הוא למעבד להו דכתיב (ישעיה כא יב) שומר מה מלילה שומר מה מליל מה להלן שמירה וליל אוף

קבלה זכר ואף על גב שכתוב בו שמורים זכר היה עתיד להתחבר עמה ובשעה שהתחבר עמה זכר כתוב הוא הלילה הזה לה' שימורים שימורים זכר ונקבה ומשום כך כתוב הלילה הזה.

ובמקום שנמצאו זכר ונקבה אין שבח אלא לזכר וכך שבחו ישראל בתשבחותיהם לזכר ולא לנקבה זהו שכתוב זה אלי ואנוהו שאין שבח במקום שזכר ונקבה נמצאים אלא לזכר ועל זה (ולזה) מחכים ישראל שכתוב זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו משום שכך עתיד לעשות להם שכתוב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

וסוד זה כך הוא כדוגמא שכאן ליל ולילה כך עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות להם שכתוב שומר מה מלילה שומר מה מליל מה להלן שמירה וליל אף כאן שמירה וליל מה להלן שמירה

---

מחשבה כו' כי אלו החמשה גבורות מתנוצצות עד סך ש"ך ניצוצי גבורה. ואמנם התבסמות ש"ך ניצוצות אלו הם ע"י אות האלף של שם אדני המורה על שם אה"ה שהוא רחמים כנז' ונמצא עתה כי ה' גבורות שהם חמשה פעמים דין חזרו להיות חמשה פעמים אדנ"י ואינון דינא רפיא והנה ה' פעמים אדנ"י הם שכל"ה וזהו הסוד הנרמז באדרא רבא בדף קל"ב ע"ב שאמר ר' חזקיה מסתכל הוינא כו' נהיר וסליק לתלת מאה ועשרין וחמש עיבר כי עתה בהתנוצץ בהם אות האלף אז אתנהירו והיו לחשבון שכל"ה עיבר וכולהו נהירין ונציצין מצד האלף שנגלה בה.

והנה נע"ר הם סוד ש"ך דינין הנז' עד לא אתבסמו וכד אתבסמו על ידי שם אה"ה שהיא ה"א עלאה המורה על האלף שבשם אדנ"י ואתבסמו על ידי חמשה אלפין שבחמשה פעמים דין כנז' כנגד ה"א ראשונה של בינה הכוללת החמשה אלפין החמשה פעמים אור ואז נקראת נערה יתיר ה"א כי אז אתבסמו ונמתקו ואז היא בבחינת שכל"ה דינין ממותקים ואז קבילת עלה דכורא ואזדווגת ביה. ולהבין הדבר הזה יותר בביאו' צריך להקדים לך כי הנה נודע כי בוצינא דקרדינותא היא סוד שורש הדינין והגבורות מתחילתם ולכך שורש זאת הוצינא אנגיז גו מיעוי דאימא כנז' בפ' האזינו בדף רצ"ב ע"ב ולכן הוא הנותן משחתא וקצבה אל הספירות כי כל מדידה היא מצד הגבורה לפי שהחסד מורה התפשטות בכל הדברים אבל הגבורה והדין אינה מנחת האור העליון להתפשט למטה להאיר אלא בקצבה ומדה בשיעור הצריך להתפשט ולא יותר. ולכן זו הוצינא מדד ועביד משיחן בכל ה"ס כולן ושורש זו הוצינא היא בבינה לפי שמשם דינין מתערין כנודע.

ואמנם כבר ידעת כי פסולת אלו הוא מבחינת אותם המלכים שמלכו בארץ אדום ואצטריפו ואתלבנו ומן המותר ממה שהוברר מהם נשאר אלו הסיגים והפסולת הזה כנז' בפ' פקודי בדף רנ"ד ע"ב כנ"ל וחושבנא דילהון הוא ש"ך עיבר וכל אלו הם הניצוצו' דזריק האי בוצינא ואיקרון עלמין קדמאי דאתחריבו כנז' בפ' פקודי ופרשת האזינו בדף רצ"ב ע"ב ניצוצא אפיק זיקין בזיקין לתלת מאה ועשרין עיבר כו'.

ואמנם אח"כ על ידי אותם החמשה גבורות דינין קדישין הנז' בפ' נשא בדף קמ"ב ע"א ובדף קל"ז ע"ב בהם נתבסמו אותם מלכין קדמאין כמ"ש בפ' נשא בדף קל"ה והם סוד הש"ך דינין ובהתחבר עמהן חמשה גבורות הנז' נעשו שכל"ה כמנין נערה וכו' (שער מאמרי רשב"י), ועי' אריכות בהר הקיע.

<sup>1</sup> דע כי ליל הוא לאה בזמן חצות לילה הראשונה כי אז אינה מתפשטת בפנים דזעיר אפין אלא עד החזה ומזדוגת עם יעק' ואז היא דין אבל אחר חצות היא מתפשטת למטה עד מקום רחל הנקראת ה"א אחרונה ואז יש בה יותר רחמים ולכן נקראת לילה בהא יתירה וזהו ליל שמורים כו' הוא הלילה כו' (שער מאמרי רשב"י).

<sup>2</sup> עי' דע"ה ח"ב קכז ע"ב.



## זהר שמות

ולילה אף כאן שמירה ולילה.

כאן שמירה ולילה מה להלן שמירה ולילה אופן  
כאן שמירה ולילה

ולילה אתקרי אנב דכורא הדא הוא דכתיב  
(שם) אתא בקר וגם לילה בקר כמה דאת  
אמר (בראשית יט כז) וישכם אברהם בבקר  
דהוא מדתו ממש וכתוב (תהלים ה ד) יהויה  
בקר תשמע קולי בקר ממש

יתבו רבי חייא ורבי יוסי ואוליף להו רוא  
דתורת כהנים והוה מהדרי בכל יומא ויתבי  
קמיה חד יומא נפק רבי שמעון לבר אלו  
בהדיה מטו לחד חקלא יתבו

פתח רבי שמעון ואמר תא חזי כתיב (קהלת  
ז טו) את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק  
אובד בצדקו ויש רשע מאריך ברעתו שלמה  
דהות חכמתיה יתירה (ג"א יקרא) על כלא  
מאי קאמר בהאי קרא אלא שלמה רמו  
דחכמתא קא רמו דהא חזינן אורחוי דקודשא  
ברוך הוא דלאו הכי דהא כתיב (ירמיה לב  
יט) ולתת לאיש כדרכיו וכפרי מעלליו אלא  
תרי ענייני נינהו דקא רמו הכא

דתנינן בד עיניו דקודשא בריך הוא בעאן  
לאשגחא בעלמא ולעינא ביה כמה דכתיב  
(ס"א עיני יהויה המה משוטטות בכל הארץ  
(זכריה ד י) וכתוב כי וגו')<sup>1</sup> (דהיי"ב טז ט) כי  
יהויה עיניו משוטטות בכל הארץ ואשכחן  
חייבין בעלמא ההוא צדיקא דאשתכח בדרא  
אתפס בחוביהו וחייביא מאריך קודשא  
ברוך הוא רוגזיה עמהון עד דיתובון ואי לאו  
לא ישתכח מאן דיתבע רחמי עליהון הדא  
הוא דכתיב יש צדיק אובד בצדקו משום  
דההוא?<sup>2</sup> זכאה אסתלק מעלמא

בגיני כך תנינן לעולם אל ידור אדם אלא  
במקום שאנשי מעשה דרים בתוכו מאי  
טעמא משום דווי לההוא דמדוריה בין  
חייביא דהוא אתפס בחוביהו ואי דיוריה בין  
זכאין אוטיבין ליה בגיניהון

(דהא רב חסדא הוה דיוריה בקדמיתא ביני  
קפוטקאי והוה דחיקא ליה שעתא ומרעין  
רדפין אבתרוי נטל ושוי מדוריה בין מארי  
תריסין דצפורי וסליק וזכה לכמה טבין לכמה

ולילה נקרא אגב זכר זהו שכתוב אתא  
בוקר וגם לילה בוקר כמו שנאמר  
וישכם אברהם בבוקר שהוא מדתו ממש  
וכתוב ה' בוקר תשמע קולי בוקר ממש.

ישבו רבי חייא ורבי יוסי ולמד להם  
הסוד של תורת כהנים והיו חוזרים כל  
יום ויושבים לפניו יום אחד יצא רבי  
שמעון לחוץ הלכו עמו הגיעו לשדה  
אחד וישבו.

פתח רבי שמעון ואמר בא וראה כתוב  
את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק  
אובד בצדקו ויש רשע מאריך ברעתו  
שלמה שהיתה חכמתו יתרה (מכובדת)  
על הכל מה הוא אמר בפסוק הזה אלא  
שלימה רמו של חכמה שהרי ראינו  
שדרכי הקדוש ברוך הוא אינם כך שהרי  
כתוב "ולתת לאיש כדרכיו וכפרי  
מעלליו" אלא שני ענינים הם שכאן  
רמו.

ששנינו כשעיני הקדוש ברוך הוא  
רוצים להשגיח בעולם ולעין בו כמו  
שכתוב ("עיני ה' המה משוטטים בכל  
הארץ" וכתוב כי וגו') "כי ה' עיניו  
משוטטות בכל הארץ" ונמצאים רשעים  
בעולם אותו צדיק שנמצא בדור נתפס  
בחטאם ולרשעים מאריך הקדוש ברוך  
הוא רגזו עמהם עד שישבו ואם לא לא  
ימצא מי שיבקש עליהם רחמים זהו  
שכתוב "יש צדיק אובד בצדקו" משום  
שאותו צדיק הסתלק מהעולם.

משום כך שנינו לעולם אל ידור אדם  
אלא במקום שאנשי מעשה דרים בתוכו  
למה משום שאוי לזה שמדורו בין  
הרשעים שהוא נתפס בחטאיהם ואם  
דיורו בין צדיקים מטיבים לו בגללם.

(שהרי רב חסדא היה דיורו בראשונה  
בין קפוטקאים והשעה היתה דחוקה לו  
ומחלות רודפות אחריו נסע ושם מדורו  
בין בעלי מגנים של צפורי ועלה וזכה

<sup>1</sup> המוסגר לא מופיע בדף אמת.

<sup>2</sup> דהיא (דף אמת).

## זהר שמות

עותרא לכמה אורייתא ואמר כל האי זכינא על דעאלית בין אינון דקודשא בריך הוא אשנה לאוטבא להו)

דבר אחר את הכל ראיתי בימי הבלי וכי שלמה דדרגין עלאין דחכמתא הוו ביה על כל בני דרא דכתיב (מ"א ה יא) ויחכם מכל האדם (ואשתדלותיה באורייתא למעבד טיבו וקשוט) דכתיב (דה"א כט נג) וישב שלמה על כסא יהו"ה למלך אמר בימי הבלי וכתביב (קהלת א ב) הבל הבלים אמר קהלת

ותנא שבעה שמות נקרא שלמה ידידי"ה אנור בן יק"א איתיא"ל למואל קהלת קהלת כנגד כלם וכלם נקרא ל"מ/א

כעין של מעלה קהלת כנופיא קדישא דבי עשרה בנין כך קהל אין פחות מעשרה וקהל אפילו מאה וקהלת כללא דכלא כמה דאת אמר (דברים לג ד) קהלת יעקב

ותאנא שמותיו על שם החכמה אתקרין ובגין כך תלת ספרין עבד שיר השירים קהלת משלי ובלהו לאשלמא חכמתא<sup>1</sup> שיר השירים לקבל דחסד<sup>2</sup> קהלת לקבל דדינא<sup>3</sup> משלי לקבל דרחמי<sup>4</sup> בגין לאשלמא חכמתא והוא עבד כל מה דעבד בגין לאחזאה חכמתא ולקבל דרגא (נ"א ולקבלי דרזא) עלאה והוא אמר בימי הבלי הבל הבלים

אלא רזא דהבל יקירא הוא והוא הבל דנפיק מפומא<sup>5</sup> ורזא דהבל דנפיק מפומא קלא אתעביד מניה<sup>6</sup> ותאנא אין העולם מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן

לכמה טובות לכמה עושר לכמה תורה ואמר כל זה זכיתי על שנכנסתי בין אותם שהקדוש ברוך הוא משגיח להיטיב להם.)

דבר אחר את הכל ראיתי בימי הבלי וכי שלימה שדרגות עליונות של חכמה היו בו על כל בני הדור שכתוב "ויחכם מכל האדם" (והשתדלותו בתורה לעשות טוב ואמת) שכתוב "וישב שלמה על כסא ה' למלך אמר בימי הבלי וכתוב "הבל הבלים אמר קהלת".

ושנינו שבע שמות נקרא שלימה ידידי"ה אנור בן יק"א איתיא"ל למואל קהלת קהלת כנגד כולם וכולם נקרא

כעין של מעלה קהלת כנוס קדוש של עשרה משום כך קהל אין פחות מעשרה וקהל אפילו מאה וקהלת כלל של הכל כמו שנאמר "קהלת יעקב".

ושנינו שמותיו נקראו על שם החכמה ומשום כך עשה שלמה ספרים שיר השירים קהלת משלי וכולם להשלים החכמה שיר השירים כנגד חסד קהלת כנגד דין משלי כנגד רחמים כדי להשלים את החכמה והוא עשה כל מה שעשה כדי להראות חכמה וכנגד דרגה (וכנגד סוד) עליונה והוא אמר בימי הבלי הבל הבלים.

אלא סוד של הבל נכבד הוא והוא ההבל שיוצא מהפה וסוד ההבל שיוצא מהפה נעשה ממנו קול ושנינו אין העולם מתקיים אלא בהבל פיהם של

<sup>1</sup> המלכות שהיא חכמת שלמה היתה משתלמת ע"י ספר חכמתו, שכל ספר שזוכר למטה היא ממש שלימות למעלה (אור יקר).

<sup>2</sup> שמשם הוראת היחוד וקשר אהבת קב"ה בשכינתיה (אור יקר).

<sup>3</sup> שמצד הדין יש לאדם לפרוש עצמו מתענוגי העולם שהחצונים אחוזים בהם ומצד הגבורה שולט [ב]יצה"ר (אור יקר).

<sup>4</sup> כמו שהת"ת כולל ימין ושמאל כן פסוקיו חציים טוב וחציים להפך כגון שמע בני מוסר אביך הרי חציו עשה, אל תטוש תורת אמך חציו לא תעשה וכיוצא כולו (אור יקר). אבל בפרשת אחרי מות אמר שהם נגד חב"ד והיינו הך שחג"ת הם ענפי חב"ד (מ"מ).

<sup>5</sup> ירצה הבל הוא בחי' הספירות למעלה בסוד החכמה, שמשם יוצא הקול שהוא הת"ת בבינה וקודם שיעשה קול הוא "הבל דנפיק מפומא" בחי' פה שבבינה הוא מתגלה (אור יקר). ז' הבלים שורשם מבינה מז' תחתונות הם ז' קולות (רח"ו). ר"ל שז' מלויים דס"ג שכל מילוי גימ' הבל הם בז"ת דבינה ויוצאים מפיה ומתקנים ז"א ונוק' שהם ז' קולות, וז"ש בסמוך ורזא דהבל דנפיק מפומא קלא אתעביד מניה שהוא ז"א (מ"מ).

<sup>6</sup> מצד הבינה, כשיצא ההבל בגרון בחזק הבינה ודינה, יעשה מהבל הנח קול בכח (אור יקר).

## זהר שמות

שלא חטאו<sup>1</sup> שלא חטאו ממש<sup>2</sup> (וקלא) והבל אתעביד ברוחא ומיא<sup>3</sup> וכל מה דאתעביד בעלמא בהבל אתעביד ורוזא (דמלה<sup>4</sup>) דהאי הבל של תינוקות אתעביד קלא<sup>5</sup> ואתפשט בעלמא ואינון נטורי עלמא ונטורי קרתא<sup>6</sup> הדא הוא דכתיב (תהלים כז א) אם יהו"ה לא ישמר עיר וגו'.

ותא חזי הוא הבל הוא קלא<sup>7</sup> מה בין האי להאי הבל (הוא קלא) קאים בחילא למיפק קלא קלא ממש קאים<sup>8</sup> בקיומה (דלא) לאפקא (אחרא) מלה וההוא הבל<sup>9</sup> דהוה אחסנתיה דאבוי קרייה הבל ומניה הוא כל מה דחזא ואף על גב דסיועין סגיאין מעילא אחרנין הוו ליה ולאשתמודעא מלה אמר בימי הבלי דמלה דא מתמן אתא.

ורוזא דמלה הכל הבל את הכל ראיתי בימי הבלי יש צדיק אובר בצדקו דא הוא רוא דמלה דגלי ופרסם דכלא תליא בימי הבלי כלומר בזמנא דהאי הבל ינקא מן דינא בגין למעבר דינא צדיק אובר בצדקו ובזמנא דהאי הבל ינקא מרחמי רשע מאריך ברעתו ותרווייהו תליין בהאי הבל ובגין כך כתיב בימי ולא כתיב ביום וכלא תליין בימי הבל דא מאן דאערע בדינא בדינא מאן דאערע

תינוקות של בית רבן שלא חטאו שלא חטאו ממש (וקול) והבל נעשה ברוח ומים וכל מה שנעשה בעולם נעשה בהבל וסוד (של דבר) שהבל זה של תינוקות נעשה קול ומתפשט בעולם והם שומרי העולם ושומרי העיר זהו שכתוב "אם ה' לא ישמר עיר וגו'".

ובא וראה הוא הבל הוא קול מה בין זה לזה הבל (הוא קול) עומד בכח להוציא קול ממש עומד בקיומו (שלא) להוציא דבר (אחר) ואותו הבל שהיה ירושת אביו קראו הבל וממנו ראה כל מה שראה ואף על גב שסיועים רבים מלמעלה אחרים היו לו ולהודיע הדבר אמר בימי הבלי שדבר זה בא ממש.

וסוד הדבר הכל הבל את הכל ראיתי בימי הבלי "יש צדיק אובר בצדקו" זהו סוד הדבר שגילה ופירסם שהכל תלוי בימי הבלי כלומר בזמן שההבל הזה יונק מן הדין כדי לעשות דין צדיק אובר בצדקו ובזמן שההבל הזה יונק מרחמים רשע מאריך ברעתו ושניהם תלויים בהבל הזה ולכן כתוב בימי ולא כתוב ביום והכל תלוי בימי הבל זה מי שנפגש בדין בדין ומי שנפגש ברחמים ברחמים.

<sup>1</sup> כמו שבינה למעלה אינה מתקיימת אלא בהבל החכמה כך עולם למטה אינו מתקיים אלא בהבל המוציא הבל, ויש הבל לומדי תורה גדולים שיש בהם חטא, שהוא הוא לייחד ת"ת ומלכות למטה, אמנם הבל טהור שאין בו חטא הוא לקיום הבינה למעלה ששם אין חטא ואין פגם כלל (אור יקר).

גם הבל תינוקות נעשה ממנו קול כדמפרש ודוקא שלא חטאו ממש שלא טעמו טעם חטא (מ"מ).  
<sup>2</sup> אפשר שנשמר שלא נאמר הבל תנוקות של בית רבן שחטאם אינו חשוב חטא שאינם בני עונש, לזה אמר "שלא חטאו ממש" שמחונכים במצוות כדי שיהיה טהור, ואפשר לפרש שיש תנוקות שחטאו מפני שהם מגולגלים ואינם במעלה כמו אותם נשמות חדשות שלא חטאו מעולם ואפשר לפרש "שלא חטאו ממש" חטא שיחשב חטא הפך מה שפי' לעיל (אור יקר).

<sup>3</sup> ירצה ההבל הוא מים ורוח והקול ע"י ההבל נעשה כולל מים ורוח, וע"י הכח כולל האש מצד הבינה כדפי', ודחיקא לי שגם הבל הוא חם מצד האש עם היות שעיקרו מים ורוח, וי"ל שהאש הוא מהבינה והלב, ומתרבה יותר בהיותו קול בכח, והנה ההבל הוא יסוד כל הנעשה מן החכמה בבינה ודאי (אור יקר).

<sup>4</sup> היאך הוא קיום העולם מוציא הבל עליון (אור יקר).

<sup>5</sup> ת"ת ויורד למלכות (אור יקר).

<sup>6</sup> וכן מושכים מלמעלה למטה לעולם הגשמי והיינו אם ה' לא ישמור וכו' (אור יקר).

<sup>7</sup> כבר פי' כי הבל הוא בחינת ז' ספירות מהחכמה, ומשם הם ז' הבלים והם ז' קולות בצאתם אל הבינה, והקול כבר נאצל הספירה ואינו משתנה אל בחינה אחרת והבל מוציא קול שהיא בחינה דקה המתעבת ונעשה בחינה הספיר' הנגלית, והספירות הם ג' בחי' הא' הבל בחכמה ובבינה עם החכמה, הב' קול בחשאי שהוא גילוי יותר מהבל. הג', קול הנשמע שהוא מציאות הספירה בעצמה (אור יקר). כיון שהבל דאימא נעשה ממנו ז"א לכך הם אחד (מ"מ).

<sup>8</sup> פי' אע"פ שז"א ג"כ מתקן המלכות מ"מ בינה היא העיקר שנותנת לו חלקו וחלקה ולכך אמר דלא לאפקא אחרא (מ"מ).

<sup>9</sup> זה תבין ממש מורי ז"ל ענין הפרש נבואה ורוה"ק דוד הו' ראשון לכל בעלי רוה"ק והוא מבחי' הבל אך נבואה קול ודיבור וזהו הפרש בין נבואה לרוה"ק (רח"ו).

## זהר שמות

### ברחמי ברחמי

ואי תימא יש צדיק אובד ולא קאמר אבוד הכי הוא אובד ממש דההוא דינא אובד לצדיק מעלמא ומדרא ויש רשע מאריך ברעתו מאריך ממש דההוא דינא (ס"א הבל) כד ינקא מרחמי עביד רחמי לההוא רשע ומאריך ליה

עד דהוו יתבי חמו קטורא דהוה סליק לעילא ונחית לתתא אמר אתעטרותא אתעטר בטינתא (נ"א בעניותא) דארעא מגו לעילא אדהכי סליק ההוא חקלא ריחא מכל בוסמין אמר נתיב הכא דשכינתא גבן אתקיים בגין כך כריח שדה אשר ברכו יהו"ה

פתח ואמר (בראשית כז) וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני וגו' וירח את ריח בגדיו משמע דאינון לבושינן הוו סלקין ריחא טבא (ס"א דלא אתעדי) ולבתר אתעדי מנהון ההוא ריחא השתא אית לאסתכלא כתיב ריח בגדיו וכתוב ריח בני ולא אמר ריח הבגדים אלא ריח בני אלא תאנא כיון שנכנס יעקב נכנס עמו גן עדן<sup>2</sup> ותאנא אותן הבגדים היו של אדם הראשון דכתיב (שם ג כא) ויעש יהו"ה אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם והוציאם מגן עדן

ואי תימא דכתיב ויתפרו עלה תאנה דאינון הוו אי הכי אמאי כתיב ויעש יהו"ה אלהים וכתוב כתנות עור הא לא הוו אלא עלה תאנה אלא כתרנומו לבושינן דיקר<sup>3</sup> והוו סלקין ריחין מבוסמא דעדן

ותניא בשם מלא אתעבידו דכתיב ויעש יהו"ה אלהים מה דלא אתעבידו ביה שמיא וארעא ולא והא כתיב (שם ב ד) ביום עשות

ואם תאמר יש צדיק אובד ולא אמר אבוד כך הוא אובד ממש שאותו הדין אובד לצדיק מהעולם ומהדור ויש רשע מאריך ברעתו מאריך ממש שאותו הדין (הבל) כאשר יונק מרחמים עושה רחמים לאותו רשע ומאריך לו.

עד שהיו יושבים ראו קיטור שהיה עולה למעלה ויורד למטה אמר התעטרות התעטר 'ברפש (בעניות) שהארץ מלמעלה בין כך העלה אותו שדה ריח מכל הבשמים אמר נשב כאן ששכינה עומדת אצלנו משום כך "כריח שדה אשר ברכו ה".

פתח ואמר וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני וגו' וירח את ריח בגדיו משמע שאותם לבושים היו מעלים ריח טוב (שלא זז) ואחר כך זז מהם אותו ריח עכשיו יש להסתכל כתוב ריח בגדיו וכתוב ריח בני ולא אמר ריח הבגדים אלא ריח בני אלא שנינו כיון שנכנס יעקב נכנס עמו גן עדן ושנינו אותם בגדים היו של אדם הראשון שכתוב "ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם והוציאם מגן עדן".

ואם תאמר שכתוב ויתפרו עלה תאנה שאלה היו אם כך למה כתוב ויעש ה' אלהים וכתוב כתנות עור הרי לא היו אלא עלה תאנה אלא כתרנומו לבושי כבוד והיו מעלים ריחות מבשם של גן עדן.

ושנינו בשם מלא נעשו שכתוב ויעש ה' אלהים מה שלא נעשו בו שמים וארץ ולא והרי כתוב ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים לא קשה זה

1

<sup>2</sup> קשה, דזה אינו שייך לתירוץ הקושיא שהקשה, כתיב ריח בגדיו וכתוב ריח בני. ועיקר התירוץ הוא לקמן אחורי הדף, שאמר ת"ח וירח את ריח בגדיו בתחלה וכד ארגיש אמר ראה ריח בני וכו' וא"כ מה שייך ענין זה לכאן. וי"ל כדי שלא נאמר דילמא בגדים אלו הם דאדה"ר כמרז"ל ולא אתי שפיר האי שינויא דלא שייך למימר וכד ארגיש אמר וכו' שהרי בבגדים עצמם יש בהם ריח טוב כיון שהם עובדו דקב"ה, לכך מפרש שהבגדים אינם של אדה"ר מכח קושיא דלקמן במאי אתקברו ס"ד דראמו מנהון זיהרא עילאה, וכדי שלא יאמר האומר דילמא כתנות עור שעשה הקב"ה הם עלה תאנה ולכך אינם ראויים לכלום לכך אמר ואי תימא דכתיב וכו' וכ"ז לחזק שהם לבושים דיקר כדי שתחול קושיית ס"ד דראמו וכו' ומכח זה מוכרח שאינם לבושי אדה"ר אלא לבושים בעלמא מבוסמים ואתי שנויאי שפיר וכד ארגיש וכו' (מ"מ).

<sup>3</sup> עי' לקמן רכט ע"ב וח"ג פג ע"ב רסא ע"ב ועי' בראשית לו ע"ב (לש"ו).

## זהר שמות

כשנעשו לא נעשו בשם מלא פרט לכשהתקיימו בשם מלא התקיימו. יהו"ה אלהים ארץ ושמים לא קשיא האי כד אתעבידו לא אתעבידו בשם מלא בר כד אתקיימו בשם מלא אתקיימו ומה שאמרו שאותם לבושים באו לאותו עשו הרשע שלקח אותם מנמרוד כך בארנו והדבר קשה שאם כך הרי כתוב לאדם ולאשתו לבושים לאדם ולבושים לחוה לבושים של חוה מה נעשו ועוד שאם כך

למ"ב

במה נקברו האם תעלה על דעתך שהם עזבו וזרקו מהם הזהר העליון שנתן להם הקדוש ברוך הוא.

אלא אותם לבושים שהתלבשו בהם אדם ואשתו לא התלבש בהם אדם אחר שבאותם לבושים דמו כדוגמא שלמעלה ואם תעלה בדעתך שהם מעצמם התלבשו בהם בא וראה כתוב וילבשם שהקדוש ברוך הוא הלביש אותם אשרי חלקם.

כתוב ה' אלהי גדלת מאד הוד והדר לבשת וכתוב הוד והדר לפניו וכתוב עוטה אור כשלמה וגו' כיון שהתלבש (מה שהתלבש) עשה מה שעשה מלמד שהתעטף הקדוש ברוך הוא באור וברא את השמים אלא במה בארנו החמודות אשר אתה בבית החמודות בגדי מלכות במשי וזהב ודרך העולם שגונזים אותם בבשמים וריחות לכבוד הלבושים שלהם.

בא וראה וירח את ריח בגדיו בתחלה וכשהרגיש אמר ראה ריח בני שידע שבו הדבר היה תלוי שבגללו העלה ריח כריח שדה אשר ברכו ה' וכי מנין היה יודע יצחק ריח שדה אשר ברכו ה'.

אלא שני דברים הם והכל הוא אחד

<sup>1</sup> עי' פר' תולדות קמב ע"ב (לש"ו).

<sup>2</sup> הוד כפשטיה, והדר נצח כמ"ש הרב והם נו"ה דאימא שמהם החשמ"ל ועי' בפרשת בשלח דף סא ע"א (מ"מ).

<sup>3</sup> פי' לבושים אלו מהחשמל דבינה שבו מתלבשי ז"א לשומריו מן החיצונים כמ"ש הרב (מ"מ).

<sup>4</sup> לפני והכתיב (לרך אמת).

<sup>5</sup> פי' בינה נתלבשה בחסד דז"א והוציאה ה' קצוות דז"א כדי שיהיו כולם נוטים אל החסד כמ"ש הרב בס' הליקוטים (מ"מ).

<sup>6</sup> ושיעור הכתוב כך, כשעוטה אור כשלמה, וקאי על הבינה שנתעטפה באור שהוא חסד ואז נוטה שמים שהוא ז"א כיריעה וכוונת ר"ש בפרק אלו שמביא ראייה שהלבוש הוא סוד החשמל ועוד שהוא סוד חסד דז"א, ומשם היו הלבושים דאדה"ר (מ"מ).

## זהר שמות

(בראשית כד סג) ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב וכי לא היה לו בית או מקום אחר להתפלל אלא אותו השדה היה אשר קנה אברהם סמוך למערה שכתוב השדה אשר קנה אברהם מאת בני חת ובשעתא דהוה יצחק עאל גביה חמא שכנינתא עליה וסליק ריחין עלאין קדישין ובגיני כך הוה מצלי תמן וקבעיה לצלותיה

ואברהם אמאי לא הוה מצלי תמן? משום דקביעותא דאתרא אחרא הוה ליה בקדמיתא ומלה אחרא ריחא דחמא בהר המוריה ולמה נקרא מוריה על שם המר הטוב דהוה תמן

וכלא הוה וגן עדן דעאל עמיה וברכיה ובגין כך לא תלה מלה בלבושין אלא ביעקב ממש דחמא דביה הוה תליא מלה<sup>2</sup> (ס"א ויאות הוה לאתברכא) ואתחזי וזכותיה סליק לאתברכא ועאל עמיה גן עדן ובגין כך כד אתרעם עשו אמר גם ברוך יהיה

אמר רבי יצחק לא אצטריך אורייתא למכתב אלא מהחדש הזה לכם ראש חדשים מאי טעמא משום דשירותא דסיהרא הוי<sup>3</sup> ועל דא אורייתא הוה אצטריך למכתב מהכא דהא בקודשא בריך הוא אתקשר מלה<sup>4</sup>

ולא קשיא דלא כתיב זאת<sup>5</sup> החדש הזאת דהא זה וזאת כחד מתקשרין ובאתר דאית ביה דבר ונוקבא כחדא לית שבהא אלא לדכורא ועל דא ראשון הוא לכם לחדשי השנה לחדשי השנה ודאי אמר רבי יהודה לכם תרי זמני למה<sup>6</sup> אמר רבי יצחק מנייהו אשתמע יתיר כמה דכתיב (דברים לב ט) כי חלק יהוה עמו אתקשרותא דא לכם ולא

שכתוב ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב וכי לא היה לו בית או מקום אחר להתפלל אלא אותו השדה היה אשר קנה אברהם סמוך למערה שכתוב השדה אשר קנה אברהם מאת בני חת ובשעה שהיה יצחק נכנס אליו ראה שכינה עליו והעלה ריחות עליונים קדושים ומשום כך היה מתפלל שם וקבעו לתפלתו.

ולמה אברהם לא היה מתפלל שם משום שקביעות של מקום אחר היתה לו בתחלה ודבר אחר ריח שראה בהר המוריה ולמה נקרא מוריה על שם המר הטוב שהיה שם.

והכל היה וגן עדן שנכנס עמו וברכו ומשום כך לא תלה הדבר בלבושים אלא ביעקב ממש שראה שבו היה הדבר תלוי (וראוי היה להתברך) ונראה וזכותו עולה להתברך ונכנס עמו גן עדן ומשום כך כשהתרעם עשו אמר גם ברוך יהיה.

אמר רבי יצחק לא הצטרכה תורה לכתוב אלא מהחדש הזה לכם ראש חדשים מה הטעם משום שזה היה תחלת הלבנה ועל זה התורה הצטרכה לכתוב מכאן שהרי בקדוש ברוך הוא נקשר הדבר.

ולא קשה שלא כתוב זאת החדש הזאת שהרי זה וזאת מתקשרים כאחד ובמקום שיש בו זכר ונקבה כאחד אין השבח אלא לזכר ועל זה ראשון הוא לכם לחדשי השנה לחדשי השנה ודאי אמר רבי יהודה למה [כתוב] פעמים לכם אמר רבי יצחק מהם נשמע יותר כמו שכתוב כי חלק ה' עמו התקשרות זו לכם ולא לשאר העמים.

<sup>1</sup> זה הפך ממ"ש בפ' חיי שרה שאברהם היה מתפלל שם (מ"מ).

<sup>2</sup> נמחק במ"מ, וגורס אתה מסוגר.

<sup>3</sup> פי' שהמלכות היא השער (מ"מ). ניסן הוא סוד המלכות, כמ"ש הרב בענינינו בשער הכוונות (דף צ ע"ד) וכן הוא בזוה"ק פ' בא (דף לט ע"ב), ובה הוא כל חשבון המולדות ותקופות בסוד הכתוב (שה"ש ז ה) עיניך ברכות בחשבון כמ"ש בזוה"ק (בראשית מו ע"ב ופנחס דף רכ ע"ב ופ' ויחי רלט ע"א) (כללים ח"א לו ע"ב).

<sup>4</sup> מלה זהו מסקנת התירוץ שבהקב"ה שהוא ז"א מתקשרת המלכות שנק' דבור וא"כ אינה עולה בשם כדי להתחיל בה (מ"מ).

<sup>5</sup> פי' מתרץ קושיא אחריתי אמאי לא כתיב החדש הזאת לכם (מ"מ).

<sup>6</sup> פי' בשלמא החדש לכם צריך לגופיה כדרז"ל לכם כמותכם שיהיו גדולים בתורה וסמוכים כמשה ואהרן ואז יהיו ראויים לקדש החדש אבל לכם תניינא למה לי ותירץ לכם ולא לשאר עמין, א"נ בשלמא לכם דרישא קאי על ז' ו' ועמהם מדבר א"ס שמתחדשים ע"י מועדי ישראל אבל לכם ב' למה לי ותירץ וכו' (מ"מ).

## זהר שמות

### לשאר עמין

דברו אל כל עדת ישראל לאמר בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה וגו' בעשור אמאי בעשור אמר רבי אבא בזמן שמאיר היובל ללבנה שכתוב ביובל בעשור לחדש השביעי<sup>2</sup> הזה יום הכפורים הוא.

ויקחו להם איש שה לבית אבות אמאי בגין דבזמנא דא אצטריך למיגד ליה דהא תנינן במלתא דא אתבר כתר (חדא) תתאה<sup>3</sup> דמתאחדין ביה כל שאר כתרין תתאין ועל דא פריש משה ואמר משכו וקחו לכם צאן כמה דכתיב צאן ועבד ושפחה.

אמר קודשא בריך הוא עבדו אתון עובדא לתתא ואנא אתבר תקפיהון לעילא וכמה דתעבדון בנורא אתון דכתיב כי אם צלי אש אנא אוף הכי אעביר אותו באש בנהר דינור.

אמאי אתנגיד בעשרה ואתנכים בארבעה עשר אמר רבי אבא בדא אתקשרו ישראל ארבע מאה שנין ואף על גב דארבע מאה שנין לא אשתעבדו בהו מכל מקום הואיל והוה זמין לאתקשרא בהו<sup>4</sup> אתחשיב עליה כאילו אשתעבדו בהו כל ארבע מאה שנין בגין כך מעכבין ליה ארבע יומין קמירא

ויקחו להם איש שה לבית אבות למה משום שבזמן זה צריך למשוך אותו שהרי שנינו בדבר זה נשבר הכתר (אחד) התחתון שנאחזים בו כל שאר הכתרים התחתונים ועל זה פירש משה ואמר משכו וקחו לכם צאן כמו שכתוב צאן ועבד ושפחה.

אמר הקדוש ברוך הוא עשו אתם מעשה למטה ואני אשבור את כחם למעלה וכמו שאתם תעשו באש שכתוב כי אם צלי אש אף אני כך אעביר אותו באש בנהר דינור.

למה נמשך בעשרה ונשחט בארבעה עשר אמר רבי אבא בזה התקשרו ישראל ארבע מאות שנה ואף על גב שארבע מאות שנה לא השתעבדו בהם מכל מקום הואיל והיה עתיד להתקשר בהם נחשב עליו כאילו השתעבד בהם כל ארבע מאות שנים משום זה מעכבים

<sup>1</sup> ושיעור הכתוב בעשור שהוא יו"ה"כ שהיא בינה מאירה לחדש שהיא מלכות (מ"מ) וכן הוא לקמן מ"ע"ב ועי' דע"ה ח"ב דרוש ה' ענף ב' סימן י"א (לש"ו). ז"ל: לידת הבינה היה בעשור לחודש, כי אז היה התפתחות יסוד דבינה, ומשם ירית ז"א הט' תיקונים, שהם נשלמו בהט' ימים הראשונים דחודש ניסן, ואח"כ בהד' ימים אשר משבת הגדול עד הפסח, אז נשלמו הד' תיקוני דיקנא דהנוק', ולכן היה פסח מצרים מקחו מבעשור כמ"ש פסחים (צו ע"א), כי הפסח הוא בנוקבא, והוא כדי להמשיך בה הד' תיקונים שלה. ונשלמו בהד' ימים שמאחר שבת הגדול, שהיה אז בעשור לחודש עד ליל א' של פסח, וכמ"ש ברע"מ (פ' בא דף מא ע"א) פסח דא אצטריך למהוי נטיר מעשרה יומין ולהלאה דכתיב בעשור לחודש הזה ויקחו להם וגו' מאי טעמא בגין דהא כדן שריאת סיהרא לאנהרא מעשרה יומין והלאה עד דאשתלים בחמיסר כו' ע"ש<sup>2</sup>. והנה היה אלו עשרה ימים אשר עד שבת הגדול, ואח"כ הד' ימים אשר משבת הגדול עד פסח, כי נעשו אז אותן התיקונים עצמן אשר נעשים עתה בעשרת ימי תשובה, ואח"כ בהד' ימים שבין יוה"כ"פ לסוכות כנודע בדברי הגר"א בספד"צ פרק ב (דף כ ע"א ד"ה כתיב עד) ע"ש בארוכה, וע"ש פ"ה (בד"ה תליסר מלכי קרבא בשבעה לה ע"ב ד"ה כנגדן) שאמר שם שהוא בז' ימי הפסח ע"ש, והוא ע"פ עומק הדברים שאמרנו. והרי נמצא לפי זה כי השבת הגדול של אז היה אז בסוד יוה"כ"פ, ולכך נקרא שבת הגדול, משום שהוא היה השורש להיום הקדוש דיום הכיפורים\*. והיה כ"ז ג"כ רק ע"י שאירע אז יום העשירי בשבת וכדברי הגמרא שבת (פז ע"ב), כי בשבת מתגלה ג"כ אור הבינה וכמ"ש ברע"מ (פ' יתרו צב ע"א) תלת דרגין אינון כו' וכל חד כד איהו שלטא נטיל לחברוי כו'<sup>2</sup>, ולכן היה אז התפתחות היסוד דהבינה להט' תיקונים דז"א כנו', וזהו הענין מה שלא קבעו שום רמז להענין הזה גם כשחל בחול, כי רק יום השבת היה הגורם, אך מאז ולהלאה הנה נעשה הענין הזה ביוה"כ"פ, והשבת הגדול של אז היה השורש לזה, והיה נעשה אז השורש ליוה"כ"פ. והנה זהו הכוונה בזוה"ק (פ' בא דף טל ע"ב) בעשור לחודש הזה ויקחו להם איש שה וגו' אמאי בעשור, אמר ר' אבא בזמנא דאנהיר יובלא לסיהרא, דכתיב ביובלא בעשור לחודש השביעי הזה יום הכיפורים הוא.

<sup>3</sup> פי' ת"ת דקלילי שכלולים בה כל הקלילי כמ"ש בדף מ ע"ב שת"ת דקלילי נקרא צאן (מ"מ).

<sup>4</sup> זה ואתחשיב (לכך חמת).

## זהר שמות

אותו ארבעה ימים קשור ברשותם של ישראל ואחר כך ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים.  
למה בין הערביים בשעה שהדין תלוי ובשעה שדבר זה נמסר לו

ברשותייהו! דישראל ולבתר ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים  
אמאי בין הערבים בשעתא דדינא תליא ובשעתא דאתמסר  
מ/א  
מלה דא ליה על ידוי דאברהם<sup>2</sup> דכתיב (בראשית טו יז) ויהי השמש לבוא ותרדמה נפלה על אברם והנה אימה חשכה גדולה נופלת עליו אימה כתרא חדא<sup>3</sup> חשכה כתרא אחרא גדולה האי דהיא רברבא מכלא ואף על גב דאוקימנא קרא דא על שאר שעבודייהו דישראל וכלא הוה כנוונא דא (שמות יז יד) כי מחה אמחה אתון מתתא ואנא מעילא

תנא לא נפקו ישראל ממצרים עד דאתברו כלהו שלמונין דלעילא (משלשולחן) משולטניהון ונפקו ישראל מרשותהון ואעלו לרשותא קדישא עלאה<sup>4</sup> דקודשא בריך הוא ואתקטירו ביה הדא הוא דכתיב (ויקרא כה נה) כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם מאי טעמא עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים דאפקית להו מרשותא אחרא ועאלית לון ברשותי

והיינו דאמר רבי שמעון מאי דכתיב אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם כי כל אוכל מחמצת אלא הכי אוקימנא האי שאור והאי מחמצת דרגא חד אינון וכלהו חד רשו אוחרי אינון שלטנין דממנן על שאר עמין וקרנין להו יצר הרע רשותא אחרא אל נכר אלהים אחרים אוף הכי שאור ומחמצת וחמין וכלא חד<sup>5</sup> אמר קודשא בריך הוא כל הני שני

על ידי אברהם שכתוב ויהי השמש לבוא ותרדמה נפלה על אברם והנה אימה חשכה גדולה נופלת עליו אימה כתרא אחרא גדולה זו שהיא הגדולה מהכל ואף על גב שבארנו פסוק זה על שאר שעבודיהם של ישראל והכל היה כדוגמא זה כי מחה אמחה אתם מלמטה ואני מלמעלה.

שנינו לא יצאו ישראל ממצרים עד שנשברו כל השליטים שלמעלה (מהשתלשלותם) משליטתם ויצאו ישראל מרשותם ונכנסו לרשות הקדושה העליונה של הקדוש ברוך הוא ונקשרו בו זהו שכתוב כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם מה הטעם עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים שהוצאתי אותם מרשות אחרת והכנסתים ברשותי.

והיינו שאמר רבי שמעון מה זה שכתוב אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם כי כל אוכל מחמצת אלא כך בארנו שאור זה ומחמצת זו הן דרגה אחת וכולם אחד רשויות אחרות אותם שליטים הממונים על שאר עמים וקוראים להם יצר הרע רשות אחרת אל נכר אלהים אחרים אף כאן שאור ומחמצת וחמין והכל אחד אמר הקדוש ברוך הוא כל השנים הללו עמידתם

<sup>1</sup> ולצתר (נוסף צלך למת).

<sup>2</sup> פי' הוא טעם אחר למה בין הערבים לפי שבין הערבים נאמר ענין גלות מצרים לאברהם (מ"מ).  
<sup>3</sup> הם ג' קלי' ששעבדו בני ישראל במצרים והם שהפיל הקב"ה בכח אבות העולם כמ"ש הזהר לעיל (מ"מ).

<sup>4</sup> כדי לקדש אותם אליו שיהיו מעתה לגוי קדוש, ועקר הוא בעצמו ית"ש את היצה"ר מהם וקידש אותם אליו, וכמ"ש בפ' אמור (צה סע"א) ואסתלקו ישראל מרשותא אחרא ואתעקרו מניה ואתאחדו במצה קשורה קדישה וכו' ונעשה כ"ז ע"י הקב"ה בעצמו מחמת חיבתן של ישראל כנז'. ועל"פ הוא כי מצרים היתה אז ראש הטומאה וכלל הס"א כולה, וע"י גילוי ית"ש בעת הגאולה היה עומד שיתבטל אז כל הס"א מכל וכל (דע"ה ח"ב קכב ע"ג).

<sup>5</sup> יובן בהקדים מ"ש הרב בספר הכוונות וז"ל דע כי שאור מחמין לאחרים והוא יותר דינים תקיפים מחמין ולכן יש בו יותר יניקה לחיצונים והנה שאור הוא במוחין דאימא ש' אלה"ם דידולין ר' אלהים באחוריים א' דשאור כנגד מוח הדעת דאימא שהוא באלפ"ן ולפי שהמוח הג' הוא קטן מוכלם אין ניכר בו רק הוראת אות אל"ף וכו' (מ"מ).



קיימיתו ברשותא אחרא עבדין לעם אחרא מכאן ולהלאה דאתון בני חורין אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם כל מחמצת לא תאכלו ולא יראה לך חמץ.

אמר רבי יהודה אי הכי כל ימי שתא נמי אמאי שבעת יומין דכתיב שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם שבעת ימים ולא יתיר אמר ליה כל זמנא דאתחייב בר נש לאתחזאה גרמיה בן חורין הכי אצטריך כל זמנא דלא אתחייב לא אצטריך.

למלכא דעבד לחד בר נש רופינוס כל אינון יומין דסליק להאי דרגא חדי ולביש לבושי יקר לבתר לא אצטריך לשתא אחרא נטיר אינון יומין דסליק ליקירו דא ולבש אינון לבושיין וכן בכל שתא ושתא כהאי גוונא ישראל כתיב שבעת ימים שאור לא ימצא דאינון יומי הדוותא יומין דסליקו ליקרא דא ונפקו משעבודא אחרא ובגין כך נטירין בכל שתא ושתא יומין דסליקו להאי יקר ונפקו מרשותא אחרא ועאלו ברשותא קדישא ועל דא כתיב שבעת ימים מצות תאכלו.

אמר רבי שמעון מצת כתיב כמה דאת אמר (יהוקאל א א) מראת אלהי'ם ולמה אתקרי מצת דינא דינא קדישא דינא דאתאחדא בשמא קדישא דינא דלא הוה תקיפא כל ההוא זמנא בגווייהו<sup>3</sup> דישראל דהא קיימא סיהרא בפנימותא ועל דקיימא סיהרא בפנימותא (דברים טז ג) לחם עני כתיב.

מאי טעמא קיימא בפנימותא בגין דלא אתפרעו ולא אתגליא האי את קדישא גזירין הווי ולא אתפרעו אימתי אתפרעו בשעתא דכתיב (שמות טו כה) שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו<sup>4</sup> ואף על גב דאוקימנא האי קרא במלה אחרא כלא הוה ויאור.

ואי תימא דבימי יהושע אתפרעו לאו הכי אלא אינון דכתיב (יהושע ה ה) וכל העם הילודים במדבר בדרך וגו' בתר דאתפרעו<sup>5</sup>.

ברשות אחרת עבדים לעם אחר מכאן והלאה שאתם בני חורין אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם כל מחמצת לא תאכלו ולא יראה לך חמץ.

אמר רבי יהודה אם כן אז גם כל ימי השנה למה שבעת ימים שכתוב שבעת ימים שאר לא ימצא בבתיכם שבעת ימים ולא יותר אמר לו כל זמן שהתחייב אדם להראות את עצמו בן חורין כך צריך כל זמן שלא התחייב לא צריך.

[משל] למלך שעשה לאדם אחד קצין כל אותם ימים שעלה לדרגה זו שמח ולבש בגדי כבוד אחר כך לא צריך לשנה אחרת שומר אותם ימים שעלה לכבוד זה ולובש אותם בגדים וכך בכל שנה ושנה כדוגמא זה ישראל כתוב שבעת ימים שאור לא ימצא שהם ימי שמחה ימים שעלו לכבוד זה ויצאו משעבוד אחר ולכן שומרים בכל שנה ושנה את הימים שעלו לכבוד הזה ויצאו מרשות אחרת ונכנסו ברשות הקדושה ועל זה כתוב שבעת ימים מצות תאכלו.

אמר רבי שמעון מצת כתוב כמו שנאמר מראת אלהים ולמה נקראו מצת דין דין קדוש דין שנאחז בשם הקדוש דין שלא היה<sup>2</sup> קשה כל אותו זמן בתוך ישראל שהרי הלבנה עומדת בפגימתה ועל שעומדת הלבנה בפגימתה כתוב לחם עני.

למה עומדת בפגימתה משום שלא נפרעו ולא התגלה אות הקדוש הזה מהולים היו ולא נפרעו מתי נפרעו בשעה שכתוב שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו ואף על גב שבארנו פסוק זה בדבר אחר הכל היה וראוי.

ואם תאמר שנפרעו בימי יהושע לא כך אלא אותם שכתוב וכל העם הילודים במדבר בדרך וגו' אחר שנפרעו אמר

1

2

3 בגופייהו (לרך למת).

4 לקמן ס ע"ב קכה ע"ב (לש"ו).

5 קודם הפריעה היתה עניה על שלא התגלה עדיין שליש העליון דת"ת, שאז לא יש לרחל לחלקה קבוע כי אם שני חסדים ושליש התחתון, כי האמצעי אינו שלה בקביעות מפני שגם לאה משתמשת בו, ואז היא נקראת ד"ך, שאין לה לשלה ודאי כי אם כ"ד אחד שהוא שליש החסד דת"ת, רצוני

## זהר שמות

אמר קודשא בריך הוא בקדמיתא אכלתון מצות דקיימא סיהרא בפגימותא ואקרי לחם עני מכאן ולהלאה האי לחם מאתר אחרא להויי מאי הוא דכתיב (שמות טז ד) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים<sup>2</sup> לא מן סיהרא כההוא זמנא אלא מן השמים ממש כמה דכתיב (בראשית כז כח) ויתן לך האלהים מטל השמים

וישראל קדישין נטריין אינון יומין דעאלו תחות גרפוי דשכינתא ונטריין ההוא נהמא דאתיא מסטרהא ועל דא כתיב (שמות כג טו) את חג המצות תשמר וגו' וכתיב ושמרתם את המצות מהו ושמרתם את המצות כמה דאת אמר (שם יט ה) ושמרתם את בריתי וכלא בחד דרגא סלקא ואתאחד

ואי תימא משה היך לא פרע להו אלא בגין דלא יתעכבון ישראל תמן עד דיתסיאו<sup>3</sup> ועל דא כתיב (דברים טז ג) שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני מאי טעמא לחם

מ/ב

עני משום כי בחפזון יצאת וגו' וכתיב (שמות

הקדוש ברוך הוא בהתחלה אכלתם מצות כשעמדה הלבנה בפגימתה ונקרא לחם עני מכאן והלאה לחם זה יהיה ממקום אחר מה הוא שכתוב הנני ממטיר לכם לחם מן השמים לא מהלבנה כמו אותו זמן אלא מן השמים ממש כמו שכתוב ויתן לך האלהים מטל השמים.

וישראל הקדושים שומרים אותם ימים שנכנסו תחת כנפי השכינה ושומרים אותו לחם שבא מצדה ועל זה כתוב את חג המצות תשמר וגו' וכתוב ושמרתם את המצות מה זה ושמרתם את המצות כמו שנאמר ושמרתם את בריתי והכל בדרגה אחת עולה ונאחז.

ואם תאמר איך משה לא פרע אותם אלא כדי שלא יתעכבו שם ישראל עד שיתרפאו ועל זה כתוב שבעת ימים תאכל עליו מצות לחם עני מה הטעם לחם

עני משום כי בחפזון יצאת וגו' וכתוב

התחתון, ולכן אכלו מלחם המצות ס"א סעודות, שהם שתי היות ושליש, וכן מצ"ה בגי' עני"ה, וידוע ששני שלישי ת"ת העליונים הם המתעלים לדעת בעת הגדלות, והנה אחרי שראו ישראל שבמרה כבר קיימו מצות פריע"ה העולה שס"ה בגי' ה' חסדים, שבדאי בהגלות שלישי העליון דת"ת מאירים כל ה' חסדים, ואז יסוד אמא מתעלה לדעתו. והנה ישראל עיקרם מהדעת ובפרט דור דעה, ובימלה ופריעה חשבו שמיך יגלה השליש העליון, ושתקו כל עוד שלא חסרה הסיהרא, אבל אחר שחסרה כותב (טז, ב) וילונו כל עדת ישראל, סוד דעת, ואמרו (טז, ג) מי יתן מותנו במצרים, עודם סתומים בדעת, והקב"ה עשה כן לנסותם מעט, אבל כיון שבדין שאלו כתוב הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, פי' אמר מדת הת"ת, הנני כבר מוכן ומזומן ומתגלה להמשיך לח"ם דהיינו ג' היות כנגד ג' החסדים, כי תחילה לא היה רק הא' כנזכר ועתה נגלו ב' השלישים, והוא לחם מן השמים הוא הדעת, ודייקא מלת ממטיר, שהרי מהאי שעתה נגלה הוא, גי' טו"ב ושם הדעת הוא אהר"ה, ובהתעלות שני שלישים אלו לדעת וכו' (רמ"ז).

<sup>1</sup> פ' אמרו צה ע"ב רצב ע"ב ח"א רמו ע"א לקמן סא ע"ב קפג ע"א ע"ב (לש"ו).

<sup>2</sup> אמנם המן הנה הוא היה מאור הדעת והת"ת, דעת מלגאו ת"ת מלבר, וכמ"ש (שמות טז ד) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, והוא מז"א דאקרי שמים (כמ"ש בזוה"ק ח"א בהשמטות סי' כח דף רסב ע"ב, ופ' משפטים קטז ע"א, ובח"ג בסופו סי' יב דף שו רע"ב), ומשם היה המן, וכמ"ש בח"א (קנז ע"ב רמו ע"א) ובח"ב (מ ע"א) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים לא מן סיהרא (שהיא מצה לחם עוני) אלא מן השמים ממש שהוא לחם פנג, כמ"ש בפ' ויחי (רמו ע"א) (וכן הוא בפ' בשלח סא ע"ב, ופ' תצוה קפג ע"א, וכן הוא בפ' אמור צה רע"ב, קג רע"א, ובהעלותך קנו ע"א) ובאד"ז (רצב ע"ב), וכן בפ' בשלח (סא ע"ב) אמרו שם כי המן היה מהאי טלא דעתיקא קדישא דנטיף לזעיר אפיין ע"ש. ואמר שם, וההוא טלא אתחזי בתרי גווני, כי היא מאוירא דכיא ואשא דכיא, שורש החו"ג, תריין עטרין דדעת, דודי צח ואדום (שיה"ש ה י), כי הם גבורות ממותקים, והוא סוד המן, מ"ן דמנצפ"ך כמ"ש הרב בלק"ת (בשלח). ומשום שהוא ג"כ מבחי' גבורות עכ"פ, לכן לא באו גם המן בנקל כ"כ כמו הענני כבוד, אלא שהוא בא מתחילה ג"כ רק ע"י תלונה, כי לא היו ישראל אז באמת עדיין כדאי לנס גדול כזה. אך משום דעיקרו הוא מז"א, שהוא חסד, ושורשו הוא מטלא דעתיקא, שהוא גבורות ממותקים מאד, לכן אחר שזכו אליו לא היה להם בו שום תלאה כלל, והסתפקו ממנו כל הארבעים שנה (דע"ה ח"ב קלג ע"ד).

<sup>3</sup> ליסתסיאו (לרך לומת).

## זהר שמות

ולא יכלו להתמהמה.

יב לט) ולא יכלו להתמהמה.

תא חזי בד עאלו ישראל לארעא עאלו גזירין ואתפרעו ומה כתיב (דברים ח ט) ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם מאי במסכנות לחם עני אמאי אקרי לחם עני משום דקיימא סיהרא בפנימותא ולא מתברכא משמשא ולא מתנהרא מן שמשא כמה דאת אמר (ד"ה א כט יא) כי כל בשמים ובארץ ולא אתנהרא (מכל) מיובלא מאי טעמא משום דלא אתפרעו אבל הכא דאתגזרו ישראל ואתפרעו לא תחסר כל בה כתיב ועל דא לא במסכנות תאכל בה לחם מאי טעמא משום דלא תחסר כ"ל בה כמה דחסרו ליה במצרים ובכל שתא ושתא דוכרנא דמצרים קא עבדי ישראל ואכלי ולא אשתצי מדרי דרין ובגין דלא אתפרעו הכא במצרים חסרו ליה להאי כל וקיימא סיהרא בפנימותא ואקרי לחם עני עני כתרנומו מסכנות ומאי דאכלו ליה תמן בארעא בגין דוכרנא דמצרים הוה והאי לדרי דרין ולזמנא דאתי כתיב (ישעיה ס ב) לא יבא עוד שמשך וירחך וגו'

תנא אמר רבי שמעון<sup>1</sup> כתיב בעשור לחדש הזה ויקחו להם וגו' וכתיב (ויקרא כג כז) אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפורים הוא אשתמע כמה דאתמר דכתיב בעשור לחדש הזה מאי קא מיירי אלא בעשור מלה דא בעשור תליא לחדש הזה בחדש הזה מבעי ליה אלא כד אתא נימוסא להאי דרנא כתיב לחדש הזה דיקא<sup>2</sup>

ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית תנא תלת קשרין אינון בכור בהמה בכור השבי בכור השפחה (דתלת קשרין) דכל שאר מתקשרי בהו באלין תלת גווני דלעילא ובהאי דאתקרי צאן אתקשר<sup>3</sup> כלא וכלא כליל בצאן אתקשר צאן בצאן ולא יכיל לאתפרשא מקטלוי ובהאי בלהו אתקשרו ועל דא כתיב והיה לכם למשמרת קטירו ליה בקטירותא ויהא אתמסר בידיכון ברשותכון עד דתנכסון ליה ותעבדון ביה דינא ולזמנא דאתי כתיב (ישעיה סג א) מי זה בא מאדום

בא וראה כשנכנסו ישראל לארץ נכנסו מהולים ונפרעו ומה כתוב ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם מה זה במסכנות לחם עני למה נקרא לחם עני משום שהלבנה עומדת בפגימתה ולא מתברכת מן השמש ולא מוארת מן השמש כמו שנאמר כי כל בשמים ובארץ ולא מוארת [מכל] מיובל מה הטעם משום שלא נפרעו אבל כאן שנמולו ישראל ונפרעו לא תחסר כל בה כתוב ועל זה לא במסכנות תאכל בה לחם מה הטעם משום שלא תחסר כ"ל בה כמו שחסרו לה במצרים.

ובכל שנה ושנה עושים ישראל זכרון של מצרים ואוכלים ולא מתכלה מדורי דורות ומשום שלא נפרעו כאן במצרים חסרו אותו את הכל הזה והלבנה עומדת בפגימות ונקראת לחם עני עני כתרנומו מסכנות ומה שאכלו אותו שם בארץ [זה] היה בשביל זכרון מצרים וזה לדורי דורות ולעתיד לבא כתוב לא יבא עוד שמשך וירחך וגו'.

שנינו אמר רבי שמעון כתוב בעשור לחדש הזה ויקחו להם וגו' וכתוב אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפורים הוא נשמע כמו שנאמר שכתוב בעשור לחדש הזה מה זה אומר אלא בעשור דבר זה תלוי בעשור "לחדש הזה" היה צריך (לכתב) בחדש הזה אלא כשבא המנהג לדרגה הזו כתוב לחדש הזה דוקא.

ויקחו להם שה לבית אבת שה לבית שנינו שלשה קשרים הם בכור בהמה בכור השבי בכור השפחה (ששלשה קשרים) שכל השאר נקשרים בשלשת הצבעים הללו של מעלה ובזה שנקרא צאן הכל נקשר והכל כלול בצאן נקשר צאן בצאן ולא יכול להיפרד מקשריו ובזה כולם נקשרו ועל זה כתוב והיה לכם למשמרת קשרו אותו בקשר ויהיה מסור בידכם ברשותכם עד שתשחטו אותו ותעשו בו דין ולעתיד לבא כתוב מי זה בא מאדום וכתוב כי זבח לה'

<sup>1</sup> עי' לעיל לט ע"ב מה שמובא מהדע"ה ח"ב קכז ע"א.

<sup>2</sup> פי' דמסטרא דיובלא נפקי ע"י הארת' במ' (רח"ו).

<sup>3</sup> ת"ת דקדושה נק' צאן ולעומתו ת"ת דקלי' (רח"ו).

## זהר שמות

בבצרה וכתוב והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

וכתיב (שם לד ו) כי זבח ליהוה בבצרה

וכתיב (זכריה יד ט) והיה יהוה למלך על כל

הארץ ביום ההוא יהיה יהוה אחד ושמו אחד

רעיא מהימנא כ"ה

וישא העם את בצקו טרם יחמץ וגו' פקודא

דא לבער המץ<sup>1</sup> דהא פקודא דא אתמסר להו

לישראל<sup>2</sup> וישא העם את בצקו טרם יחמץ

וכתיב שאור לא ימצא בבתיכם והא אוקמוה

חבריא<sup>3</sup> ורזא אוקימנא<sup>4</sup> בין המץ ומצה בכמה

דוכתי דא יצר רע ודא יצר טוב

פקודא בתר דא לספר בשבחה דיציאת

מצרים<sup>5</sup> דאיהו חיובא על בר נש לאשתעי

בהאי שבחה לעלמין והכי אוקימנא<sup>6</sup> כל בר

וישא העם את בצקו טרם יחמץ וגו'

מצוה זו לבער חמץ שהרי מצוה זו

נמסרה לישראל וישא העם את בצקו

טרם יחמץ וכתוב שאור לא ימצא

בבתיכם והרי פרשוה החברים והסוד

בארנו בין חמץ ומצה של כמה מקומות

זה יצר רע וזה יצר טוב.

מצוה אחר זו לספר בשבח יציאת

מצרים שהיא חובה על אדם לדבר

בשבח זה לעולמים כך בארנו כל אדם

<sup>1</sup> קשה אמאי אסמכיה להאי קרא אם מקרא מלא הוא (יג ז) לא יראה לך חמץ. ועוד מה ר"ל דהא פקודא דא אתמסר לישראל, דמאי רבותיה דהאי פקודא משארא והלא כולם ניתנו לישראל. וי"ל בהעיר עוד קושי אחר שהתורה צותה בהשבתת שאור ולמה שינו רז"ל ותקנו לברך בלשון ביעור ועל חמץ. ונראה ליישב במ"ש בספר הכוונות ששאור הוא במוחין דאמא דינין תקיפין דמחמיץ לאחרים, ונלע"ד שהוא מפני שדוקא ממנה יש הכח הגמור לקליפות, שהרי מתנה"י דתבונה מתפשטים ק"כ צירופי אלקים וכו', ואחר כך ברדתם לבי"ע משם מתפשטים עד בחי' אלהים אחרים וז"ס דמחמיץ לאחרים. וידוע ששם שאור כולו בסוד שם אלקים כנזכר בספר הכוונות, אבל חמץ הוא מדינים דאבא, והרב זלה"ה לא פירש בו כלום וכו' בכל אבי"ע שלהם מן החמץ לאצילותם ומן השאר לבי"ע שלהם, והנה להיות שהשאור מחמץ לאחרים כנזכר לכן לא היה אפשר להתחיל הכנת הקדושה אם לא ישביתוהו מחצות ולמעלה שאז מתחילה להתנוצץ הארת הקדושה, אבל עדיין לא היה לא כח ולא צורך לשרש אחרי החיצונים עד שרשם הראשון שהוא אצילות שלהם, והוא החמץ התופח מאליו כשלא ישמרו הבצק ויסיחו דעתם ממנה, אך בליל פסח שאז האיר אור האצילות הקדוש מצד אבא דכתיב ביה (יב יב) ועברתי, בכבודי ובעצמי, אז נבדל [נ"א נתבטל] גם החמץ בכח עליון. ונאמר (יב לד) וישא העם את בצקו טרם יחמץ וכו', ומאז נשאר לנו הכח לבטל החמץ. וז"ש פקודא דא לבער חמץ, כלומר זהו השורש למצות ביעור חמץ. ודוק שלא ציין הרב בכאן מנין מצוה זו כמו שציין בכל שלאחריה פקודא כ"ו כ"ז כ"ח וכו', משום דלפי האמת אין כאן עיקר מצות ביעור חמץ אלא אחר כך בפרשת קדש שנכתבה אחר יציאתם ממצרים דכתיב (יג, ג) זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים, וידוע (קכ) שפרשת קדש בתפילין היא בסוד מח החכמה (רמ"ז).

<sup>2</sup> ר"ל במצרים קודם שיצאו כמ"ו דכתיב כו', ור"ל שנאסר להם חמץ כמ"ש בגמ' (פסחים כח ע"ב) צו ע"ב) מנין לפסח מצרים שאינו נוהג אלא יום א' שנאמר לא יאכל חמץ היום (יהל אור).  
<sup>3</sup> ר"ל על פסח מצרים (יהל אור).

<sup>4</sup> ר"ל שיבער היצר הרע ויאכל מצה יצר טוב שבעת ימים שהם שבעים שנה (יהל אור).  
<sup>5</sup> אחר ביעור חמץ אז מתגלים האורות שהם ה' חסדים שהוא ממש יציאת מצרים כנודע, ונחדש עוד ענין חדש יתר על האמור בגליון הנכחי בסוד ביעור חמץ, שהרי בחינת חמץ היא מצד הרע שיונק מצד שמאל מהחזה ולמטה, ולכן תמצא שני אופנים להכניע זה הרע, האחד הוא בביטול בלב, דהיינו לבטל שורשו שבלב בחלל השמאלי, וזה בעשותו אותו הפקר, כי זה הוא תכלית הביטול כמ"ש הפוסקים, והסוד לשרשו ממקום שורשו שלא תהיה לו נחלה באדון הכל, והיינו הפקר. והאופן השני הוא בביעור זה ע"י אחד מג' היסודות, מים זורה לים, או לרוח, או שורפו באש, והענין להמשיך עליו כח מג' בחינות החסדים הסתומים שהם סוד עץ החיים והם חג"ת, וזהו ביעור"ד ע"ב ר"ו חסד וגבורה מים ואש, ושניהם בת"ת שהוא רוח הממוצע ביניהם, ואז כיון שנתבערה בחינת השורש [הרע] אז יכולים להתגלות כל ה' חסדים ומתעלה יסוד אמא אל הדעת דגניז בפומא דמלכא, ואז ה"ס הגד"ה גי' אהו"ה, ויוצאים כל האורות בין המקיפים בין הפנימיים. וזהו סוד יציאת מצרים, שני מיני אורות שהיו במצר דאיהו חיובא וכו', והטעם הפשוט שכל נשמות ישראל היו שם, וכמש"ה (בראשית טו יג) גר יהיה זרעך, ולכן חייב לדבר ביציאת מצרים לעולם בין בזמן בית המקדש ובין בגלות בין ביום ובין בלילה וכמו שתקנו לנו רז"ל, כי בזה אנו מכניעים שורש הקליפות שהוא פרעה האחוז בעורף, ולכן אנו מזכירין יציאת מצרים באמת [ויציב], שה"ס היכל הרצון (רמ"ז).  
<sup>6</sup> משה רבינו אומר כך ששרשו בדעת הקדוש כנודע, והוא שורשן של כל איש ישראל (רמ"ז).

## זהר שמות

נש דאשתעי<sup>1</sup> ביציאת מצרים ובהוא ספור  
חדי בחדוה<sup>2</sup> זמין איהו למחדי<sup>3</sup> בשכינתא  
לעלמא דאתי דהוא חדו מכלא דהאי איהו  
בר נש דחדי במריה וקודשא בריך הוא חדי  
בהוא ספור

ביה שעתא כניש קודשא בריך הוא לכל  
פמלייא דיליה ואמר לון זילו ושמעו ספורה  
דשבחא דילי דקא משתעו בני וחדאן  
בפורקני כדין כלהו מתכנשין ואתיין  
ומתחברין בהדייהו דישראל ושמעין ספורה  
דשבחא דקא חדאן בחדוה<sup>4</sup> דפורקנא  
דמריהון<sup>5</sup> כדין אתיין ואודן ליה לקודשא  
ברוך הוא על כל אינון נסין ונבורן ואודאן  
ליה על עמא קדישא דאית ליה בארעא  
דחדאן בחדוה דפורקנא דמאריהון

כדין אתוסף ליה חילא ונבורתא לעילא  
וישראל בהוא ספורה יהבי חילא למאריהון  
כמלכא דאתוסף חילא ונבורתא כד משבחין  
נבורתיה ואודן ליה וכלהו דחלין מקמיה  
ואסתלק יקריה על כלהו ובנין כך אית  
לשבחא ולאשתעי בספור דא

מא/א

כמה דאתמר כנוונא דא חובה איהו על בר  
נש לאשתעי תדיר קמי קודשא בריך הוא  
ולפרסומי ניסא<sup>6</sup> בכל אינון ניסין דעבד

ואי תימא אמאי איהו חובתא והא קודשא  
ברוך הוא ידע כלא כל מה דהוה ויהוי לבתר  
דנא אמאי פרסומא דא קמיה על מה דאיהו

שמדבר ביציאת מצרים ובאותו ספור  
שמח בשמחה עתיד הוא לשמח בשכינה  
בעולם הבא שהוא שמחת הכל שהרי  
הוא אדם ששמח באדונו והקדוש ברוך  
הוא שמח באותו ספור.

באותה שעה כונס הקדוש ברוך הוא  
לכל הפמליא שלו ואמר להם לכו  
ותשמעו את ספור השבח שלי  
שמדברים הבנים שלי ושמחים בגאולתי  
אז כולם מתכנסים ובאים ומתחברים  
עם ישראל ושומעים ספור השבח  
ששמחים בחדות גאולת אדונם אז  
באים ומודים לקדוש ברוך הוא על כל  
אותם נסים וגבורות ומודים לו על העם  
הקדוש שיש לו בארץ ששמחים בשמחת  
הגאולה של אדונם.

אז מתוסף לו כח וגבורה למעלה  
וישראל באותו ספור נותנים כח לרבונם  
כמו מלך שמוסיף כח וגבורה  
כשמשבחים גבורתו ומודים לו וכולם  
פוחדים מפניו ומתעלה כבודו על כולם  
ולכן יש לשבח ולדבר בספור זה

כמו שנאמר כדוגמא זה הוא חובה על  
אדם לדבר תמיד לפני הקדוש ברוך הוא  
ולפרסם את הנס בכל אותם נסים  
שעשה.

ואם תאמר למה זה חובה והרי הקדוש  
ברוך הוא יודע הכל כל מה שהיה  
ושיהיה לאחר מכן מדוע פרסום זה

<sup>1</sup> פי' שבכל המשך השנה הוא מזכיר יציאת מצרים (רמ"ז).

<sup>2</sup> ר"ל בקריאת ההגדה בליל פסח, וכבר אמרנו שסודו המשכה מהדעת שהוא היכל רצון גי' ספור"ר (רמ"ז).

<sup>3</sup> צריכין אנו להקדים ענין גדול בחילוק מדרגת יציאת מצרים למדרגת ביאת משיחנו בב"א, וזהו שמזל נוצר חסד שהוא דעת של הדיקנא יש בו פנימיות וחיצוניות שלו ובתוך פנימיותו הוא פנימיות דעתיק, והנה משה רבינו ע"ה קילין דלא זכה אלא למדרגת חיה והוא מפנימיות אריך שהוא חיצוניות עתיק המושפע לאבא במקומו, אבל המשיח יתעלה למעלה לפנימיות עתיק ויזכה ליחידה והוא אור יסוד עתיק המושפע מפנימיות דעת שלו שהוא שם ס"ג כנזכר בדרוש השמות, ומילואו ל"ז כמספר יחיד"ה, ולכן אמרו רז"ל שתהיה יציאת מצרים טפלה, כדרך החיצוניות שהוא טפל לפנימיות וכו', ולכן יציאת מצרים טפלה שהיתה בבחינת החסדים והעתיקה בבחינת הגבורות. ולכן זמין למחדי בשכינתא, דייקא, דהוא חדו מכלא, דהיינו בחינת היחידה, וגם שאז יתבטל כל הרע וכל העולם יעבדו את ה' שכם אחד. דהאי איהו וכו', פי' שבאה לו הארה ממקום שורשו והיינו במריה (רמ"ז).

<sup>4</sup> בחלוא (לרך אמת).

<sup>5</sup> למאריהון (לרך אמת).

<sup>6</sup> עי' תיקו"ז מו ע"ב: בכל אתר דבעי קודשא בריך הוא למעבד נס שכינתא אקדמת להוא אתר. ועי' יונת אלם פרק ע: פרסום הנס, שפרסום בגימ' שכינה, ונס הוא יסוד.

## זהר שמות

עבד<sup>1</sup> ואיהו ידע אלא ודאי אצטריך בר נש לפרסומי ניסא ולאשתעי קמיה בכל מה דאיהו עבד בגין דאינון מלין סלקין וכל פמליא דלעילא מתכנשין וחמאן לון ואודאן כלהו לקודשא בריך הוא ואסתלק יקריה עליהו עילא ותתא

כנוונא דא מאן דאשתעי ומפרט חטאוי על כל מה דעבד ואי תימא למאי אצטריך אלא מקטרגא קאים תדיר קמי קודשא בריך הוא בגין לאשתעי ולמתבע חובי בני נשא ולמתבע עליהון דינא וכיון דאקדים בר נש ומפריט חטאוי כל חד וחד לא אשאר פטרא דפומא לההוא מקטרגא ולא יכיל למתבע עליה דינא דהא תדיר תבע דינא בקדמיתא ולבתר משתעי ומקטרג פלוני עבד כך ועל דא אצטריך ליה לבר נש לאקדמא ולפרט חטאוי

כיון דמקטרגא חמי דא לית ליה פטרא דפומא עליה וכדין אתפרש מניה מכל וכל אי תב בתיובתא יאות ואי לאו הא מקטרגא אשתכח עליה ואמר פלוני דאתא לקמך בתוקפא דאפיין בעיט במריה חובוי כך וכך על דא יאות לאזדהרא בר נש בכל הני בגין דישתכח עבדא מהימנא קמי קודשא בריך הוא

כ"ז פקודא בתר דא לאכול<sup>2</sup> מצה בפסח בגין דאיהו דוכרנא לדרי דריז<sup>3</sup> על רזא דמהימנותא והא אוקמוה דישראל נפקו בההוא זמנא מרזא דטעוון אחרן<sup>4</sup> ועאלו ברזא

לפניו על מה שהוא עושה והוא יודע אלא ודאי צריך אדם לפרסם את הנס ולדבר לפניו בכל מה שהוא עשה משום שאותם דברים עולים וכל הפמליא שלמעלה מתכנסת ורואים אותם ומודים כולם לקדוש ברוך הוא ומתעלה כבודו עליהם למעלה ולמטה.

כדוגמא זה מי שמדבר ומפרט חטאוי על כל מה שעשה אם תאמר למה צריך אלא המקטרג עומד תמיד לפני הקדוש ברוך הוא כדי לדבר ולתבוע חטאי בני אדם ולבקש עליהם דין כיון שמקדים אדם ומפרט את חטאיו כל אחד ואחד אינו משאיר פתחון פה לאותו מקטרג ולא יכול לבקש עליו דין שהרי תמיד תובע דין בתחלה ואחר כך מדבר ומקטרג שפלוני עשה כך ולכן צריך לאדם להקדים ולפרט חטאיו.

כיון שהמקטרג רואה את זה אין לו עליו פתחון פה ואז נפרד ממנו מכל וכל אם שב בתשובה יפה ואם לא הרי המקטרג נמצא עליו ואומר פלוני שבא לפניך בעזות פנים בעט באדונו חטאוי כך וכך על זה יפה שיזהר האדם בכל אלה כדי שימצא עבד נאמן לפני הקדוש ברוך הוא.

מצוה אחר זו לאכול מצה בפסח משום שהוא זכרון לדורי דורות על סוד האמונה והרי פרשוה שישראל יצאו באותו זמן מסוד של אלילים אחרים

<sup>1</sup> עבד (לכך למת).

<sup>2</sup> זה מובן במ"ש בספר הכוונות בכוונת שני כוסות הראשונים שהם חו"ב דאמא ואחר כך נאכל מצה שה"ס חו"ב דאבא ע"ב ס"ג ג' מצ"ה, לכן אחר עיקר ההגדה שנכנסו ב' מוחין דאמא אנו מצווים לאכול מצה. ויתר על כן ג' המצות הם ג' מוחין דאבא בסוד לח"ם שהוא ג' הויות, וכ"כ בספר הכוונות, ואני מוסיף שמצ"ה ג' ג' הויות במילוי אלפין שידוע שאבא הוא משם מ"ה חכמה כ"ח מ"ה, ולכן אחרי בחינת הכוסות שהם מבינה ב"ן י"ה להיות מב"ן שקדם למ"ה, אנו אוכלים מצה והוא רזא דמהימנותא, סוד אבא שסודו בפנימיות האצילות ויסודו מבריה בכל האצילות, וזהו רזא. ועוד יש עומק אחר והוא מ"ש בכמה מקומות שאם ישראל היו שוהים עוד רגע היו נכנסים בשער החמשים של הטומאה שה"ס שם טמ"א ט"מ לחוד וא' לחוד. והסוד מובן במ"ש באדם ישר בדרוש שלוח הקן ששער החמשים של הקדושה שה"ס כתר דאמא כלול באבא, עי"ש. וז"ס אלף, שבאבא דקדושה הוא פלא, ובשל הטומאה אפל (רמ"ז).

<sup>3</sup> כמ"ש דישראל נפקו כו' (יהל אור).

<sup>4</sup> הוא אבא דטומאה, כי כבר היו מזומנים ליפול שם לולי חמלתו יתברך שהאיר אור האצילות שהוא מאבא וגאל אותם משם. ובזה נפרש פסקא דמצה זו שאנו אוכלים על שום מה וכו', ונראה שעיקר השאלה הוא שאין לומר שאכילתנו המצה תהיה לזכר שאבותינו אכלוה עם קרבן פסח במצרים, שהרי זו מצוה מן התורה מיוחדת דכתיב (יב יח) בערב תאכלו מצות. ומשיב על שם שלא הספיק וכו', שכבר נזכר לעיל שחמץ הוא מגבורות דאבא, ולכן להיות שאז היו מסוכנים ליכנס

## זהר שמות

ונכנסו בסוד האמונה והרי בארו את הסוד הזה בכמה מקומות.

ויאמר ה' אל משה ואהרן זאת חקת הפסח וגו' מצוה זו לשחוט פסח בין הערבים בי"ד בניסן זכרון לאותו פסח מצרים וזוהי חובה על כולם כמו שנאמר ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים.

פסח זה צריך להיות שמור מעשרה ימים והלאה שכתוב בעשור לחדש הזה ויקחו להם וגו' מאי טעמא בגין דהא כדין שריאת סיהרא לאנהרא מעשרה יומין<sup>4</sup> והלאה עד דאשתלים בחמיסר<sup>5</sup> ובארביסר דליהוי<sup>6</sup> נכים בשעתא דדינא תליא על עלמא<sup>7</sup>

סוד זה להעביר הזוהמא מלפני הברית הקדושה ולהנות מאותו ריח שנוסף מצלי<sup>8</sup> האש ועל זה לא בא אלא על השבע ועל זה וכל ערל לא יאכל בו מי שיש בו ברית קודש יאכל בו מי שאין בו ברית קודש לא יאכל בו שזה מבני הברית הוא לשבור כח של חיל אחר להעביר ערלה מלפני ברית משום כך

באבא דטומאה לא חפץ ה' יתברך שיראה בשום אופן בישראל, ולכן מה עשה עד שלא הספיק הבצק להחמיץ ושהיה כפשע בינינו לבין החמץ נגלה עליהם, כי גילוי זה דיו להחשיך עיני החיצונים, וגאלם מיד שהולכים ברגע בענני כבודו עד רעמסס, ק"כ מילין, שעברו גבול כל צירופי אלקי"ם, והם מיד אפו שם את הבצק (יב לט) עגות מצות כי לא חמץ, שהוא בכח ה' שהכניע כח החמץ עד שגרש את עמו מפני (פרעה) [פחד ה'], ולא יכלו להתמהמה, שנקלטו ברגע, וגם צידה לא עשו להם, מתחילה שיאכלו ממנה שלא הוצרכו לאפות מיד את בצקם, באופן שאכילת אותה המצה היתה מפני מהירות ה' לגאלם בגילוי כבודו שהאיר מהאצילות כאמור, ולכן נתחייבו לאכלה בכל הזמנים (רמ"ז).

<sup>1</sup> ר"ל אמונת ישראל מלכותא קדישא (יהל אור).

<sup>2</sup> ר"ל לא כמו שאר הקרבנות שהם חובת צבור מתרומת הלשכה (יהל אור).

<sup>3</sup> ע"י לט ע"ב הערה מדע"ה ח"ב.

<sup>4</sup> שהלבנה בעשרה ימים בחודש מתחלת להאיר בנהורא שלימא עד ט"ו בחודש והענין כי בעשירי מאירה מכתר ספירה העשירית ממטה למעלה שמתחלת להאיר מלמטה למעלה ואח"כ מלמעלה למטה עד ט"ו בחודש בת"ת יום ה' מחכמה ושם נשלמת כמש"ו (יהל אור).

<sup>5</sup> אז היה תשלום לידת המוחין ונזדווגו הז"ן כמ"ש בפ' בא (דף לח ע"ב ודף מא ע"א) ופ' אמור (דף צה ע"ב), ונתעברה אז הנוק' בכל האורות דתקות חמדת ישראל, וזהו שאמר) שמורים לכל בני ישראל לדורותם, כי נתעברה בהם בליל א' של פסח, והלידה היה בליל ז' של פסח (דעה ח"ב קצו ע"ב).

<sup>6</sup> ר"ל בגבורה יום י"ד (יהל אור).

<sup>7</sup> בין הערבים (יהל אור).

<sup>8</sup>

<sup>9</sup> שהפסח עניינו ע"ז של מצרים צאן ומדרגתם בסט"א ולכן שחטו אותו לאעברא זוהמת הע"ז כידוע (יהל אור).

<sup>10</sup> ר"ל לקיטת הניצוצות משם כמו בסוד הקרבן ריח הניחוחי וסוד פטום הקטרת ולכן דווקא צלי אש ולא מבושל ולא נא כדי ליהנות בריח כמש"ו ולא מן האכילה רק מהריח דבר שהנשמה נהנה ממנו (יהל אור).

<sup>11</sup> ר"ל שלא ליהנות מהאכילה (יהל אור).

<sup>12</sup> ר"ל וע"ד שאמרנו לעיל לאעברא זוהמא כו' כמש"ו (יהל אור).

## זהר שמות

זהו לעשות בבני ברית ולא בבני ערלה. ערלה מקמי ברית בנין כך האי בבני ברית איהו למעבד ולא בבני ערלה

כד אתא קודשא בריך הוא למצרים חמא דמא דההוא פסח דהוה רשים על פתחא ודמא דברית היך הוה קיימין על פתחא דכתיב ולקחתם אגדת אזור וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם וגו' אזובא הא אוקימנא דאיהו מעבר רוחין בישין וכל סטר רוח בישא מעבר באתערותא דיליה בפורקנא! עלאה דישראל

לזמנא דאתי ייתי קודשא בריך הוא ליצר הרע ויכוס ליה והשתא בפורקנא דא כתיב ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל וגו' דוכרנא<sup>2</sup> דזמנא דאתי בההוא פורקנא עלאה<sup>3</sup>

על שתי המזוזות ועל המשקוף בהאי רשימו דאת יו"ד ובהאי רשימו דאת יו"ד<sup>5</sup> לאחזאה רשימו דברית קדישא ואתבר ערלה מקמי דמא דברית רשים על כלא ואתא דמא על דמא כד עבר ההוא משחית הוה חמי דמא ואזדקיף מביתא כמה דאת אמר ולא יתן המשחית וגו'

אי קודשא בריך הוא בלחודוי קטיל אמאי כתיב ולא יתן המשחית דמשמע דמשחית הוה אזיל ולא קודשא בריך הוא אלא ודאי קודשא בריך הוא הוה קטיל<sup>6</sup> ומשחית הוה אזיל

מא/ב

לאשכחא עילה לישראל כיון דהוה חמי ההוא תבירו דערלה בתרין סטרין הוה ערק ואתפרש מנייהו

ועל דקמל קודשא בריך הוא כל אינון בוכרין דההוא סטרא יהיב בוכרין דישראל לפורקנא דלא ישכח עליהו סטרא אחרא עילה כלל ובכלא נטיר לון<sup>9</sup> לישראל כאבא על בנין

כשבא הקדוש ברוך הוא למצרים ראה את הדם של אותו פסח שהיה רשום על הפתח ודם הברית איך היו עומדים על הפתח שכתוב ולקחתם אגודת אזור וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם וגו' אזוב הרי בארנו שהוא מעביר רוחות רעות וכל צד של רוח רע מעביר בהתעוררות שלו בגאולה העליונה של ישראל.

לעתיד לבא יביא הקדוש ברוך הוא ליצר הרע וישחט אותו ועתה בגאולה זו כתוב ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל וגו' זכרון של לעתיד לבא בגאולה העליונה ההיא.

על שתי המזוזות ועל המשקוף ברושם הזה של אות יו"ד וברושם הזה של האות יו"ד להראות את רושם הברית הקדוש ונשברת ערלה מלפני דם הברית רשום על הכל ובא דם על דם כשעובר אותו המשחית היה רואה דם<sup>4</sup> ומתרחק מהבית כמו שנאמר ולא יתן המשחית וגו'.

אם הקדוש ברוך הוא לבדו הורג אז למה כתוב ולא יתן המשחית שמשמע שהמשחית היה הולך ולא הקדוש ברוך הוא אלא ודאי שהקדוש ברוך הוא היה הורג והמשחית היה הולך

למצא<sup>7</sup> עילה לישראל כיון שהיה רואה אותו שברון הערלה בשני צדדים היה בורח ונפרד מהם.

ועל שהרג הקדוש ברוך הוא כל אותם בכורות של אותו הצד נתן בכורות של ישראל לגאולה שלא ימצא עליהם הצד האחר עלה<sup>8</sup> כלל ובכל שומר אותם את ישראל כאב על בנים.

<sup>1</sup> של מצרים (יהל אור).

<sup>2</sup> ר"ל זכר שחיתת יצר הרע (יהל אור).

<sup>3</sup> ר"ל של יצ"מ (יהל אור).

<sup>4</sup>

<sup>5</sup> ר"ל בברית ובפסח שזה ברית וזה שבירת הערלה (יהל אור).

<sup>6</sup> ע' ח"ג קמט ע"א (לש"ו).

<sup>7</sup> עילה מלשון שורש.

<sup>8</sup>

<sup>9</sup> קב"ה (נוסף בלךך אמת).



## זהר שמות

כ"ט בבית אחד יאכל לא תוציא מן הבית וגו' פקודא דא למיכל האי פסח על מצות ומרורין מצות מצת! כתיב מאי האי לקבל האי אלא לאחזאה גלותא דשכינתא עמהון דישראל בההוא מרירו דלהון דכתיב וימררו את חייהם בעבודה קשה וגו' וכד אכלין להאי פסח לאחזאה כל האי דעבדו לון במצרים בההוא גלותא ובההוא שעבודא

מה כתיב ועצם לא תשברו בו לאחזאה ביה קלנא ובכל אינון טעוון דמצראי דהא גרמין הוו רמאן בשוקא ואתו כלבי והוו גררי לון מאתר לאתר ודא קשיא לון מכלא דהא גרמי אינון תקונא דגופא ודמי לגונא אחרא וישראל רמאן לון בשוקא אורח קלנא ועל דא כתיב ועצם לא תשברו בו אתון לא תשברון אבל כלבי הוו אתיין ומתברין ליה

תו מצראי הוו אתיין לבתר והוו חמאן אינון גרמי דהוו נטלי כלבי מאתר לאתר ומדקן לון והוו מצראי טמני לון גו עפרא בגין כלבי דלא ישכחון לון ודא איהו בטולא<sup>3</sup> דעכו"ם יתיר מסטרא דלהון<sup>4</sup> ובדא קודשא בריך הוא אסתלק ביקריה ואתכפיין כל חילין אחרנין דהא כדין אתכפיין<sup>5</sup> יתיר כד בטילו אשתכח מסטרא דלהון ועל דא ישראל לא מבטלי לון דכתיב ועצם לא תשברו בו

קדש לי כל בכור פטר רחם וגו' פקודא דא לקדש בכור בהמה<sup>6</sup> ועם הארץ צריך<sup>7</sup> תרין מילין חד דיהא פדוי מתחת שלטנותא<sup>8</sup> דיצר הרע דאיהי אדון דיליה כגונא דאמר יעקב לעשו<sup>9</sup> (בראשית לג יד) יעבר נא אדני לפני עבדו בהאי עלמא<sup>10</sup> אדון מצד חובין

בבית אחד יאכל לא תוציא מן הבית וגו' מצוה זו לאכול את הפסח הזה על מצות ומרורים מצות כתוב מצת מה זה כנגד זה אלא להראות גלות השכינה עם ישראל באותה המרירות שלהם שכתוב וימררו את חייהם בעבודה קשה וגו' כשאוכלים את הפסח הזה להראות את כל זה שעשו להם במצרים באותה גלות ובאותו שעבוד.

מה כתוב ועצם לא תשברו בו להראות בו קלון ובכל אותם אלילי מצרים שהרי היו זורקים בשוק את העצמות שלו ובאו הכלבים וגררו אותם ממקום למקום וזה היה קשה להם מהכל שהרי העצמות הן תקון הגוף ודומים לגוון אחר וישראל זרקו אותם לשוק בדרך קלון ולכן כתוב ועצם לא תשברו בו אתם לא תשברו אבל הכלבים היו באים ומשברים אותו.

עוד המצריים היו באים אחר כך והיו רואים אותם עצמות שהיו לוקחים הכלבים ממקום למקום ושוברים<sup>2</sup> אותם והיו המצרים טומנים אותם בעפר כדי שהכלבים לא ימצאו אותם וזהו בטול של עובדי כוכבים ומזלות יותר מהצד שלהם ובזה התעלה הקדוש ברוך הוא בכבודו ונכפו כל הכחות האחרים שהרי אז נכפו יותר כשהבטול נמצא מהצד שלהם ולכן ישראל לא בטלו אותם שכתוב ועצם לא תשברו בו.

קדש לי כל בכור פטר רחם וגו' מצוה זו לקדש בכור בהמה ועם הארץ צריך שני דברים אחד שיהיה פדוי מתחת שלטון היצר הרע שהוא אדונו כדוגמא שאמר יעקב לעשו יעבר נא אדני לפני עבדו בעולם הזה אדון מצד העוונות שהם רבים על הגוף כמו שבארוה רשע

<sup>1</sup> השכינה (יהל אור).

<sup>2</sup>

<sup>3</sup> שלכן ישראל אינו יכול לבטל ע"ז (יהל אור).

<sup>4</sup> כמ"ש וסכסכתי מצרים (יהל אור).

<sup>5</sup> אתכפיין (לכך אמת).

<sup>6</sup> ע"ש המאמר (יהל אור).

<sup>7</sup> ר"ל חד שיצא מרשעו להיות בינוני ושני להיות צדיק והן ב' פקודין פדיון פטר חמור וקדוש בכור פדיון פטר חמור להיות בינוני ושני להיות צדיק כמ"ש (יהל אור).

<sup>8</sup> ברשע כנ"ל (יהל אור).

<sup>9</sup> ר"ל מסטרא דבינוני ועל הרוב דיבר שהעולם נדון אחר רובו (יהל אור).

<sup>10</sup> ר"ל ז"ש לפני עבדו (יהל אור).

## זהר שמות

דנפישין על גופא כמה דאוקמוה חיבא יצר הרע שופטו זכאה יצר הטוב שופטו בינוני זה וזה שופטו בינוני היינו את דיצר הרע ואח דיצר הטוב אחי יהי לך אשר לך<sup>1</sup>

וכד זכוון נפישין רוחא תבר<sup>2</sup> תרין משמרות דחמור נוער כלבים צועקים וסליק למשמרת דשחר<sup>3</sup> דביה אדם ואתהדר<sup>4</sup> בר נש אדון הדא הוא דכתיב (שם לב ו) ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה<sup>5</sup> וסליק לדרגא דאדם דאתמר ביה (שם א כח) ורדו בדגת הים ובעוף השמים וגו' (שם ט ב) ומוראכם וחתכם וגו'

וכד זכוון בינונים<sup>6</sup> (שם לב כה) ויאבק איש עמו זכוון וחובין מתחבקן לאנחא קרבא מסטרא דזכוון (שם כו) וירא כי לא יכול לוי מסטרא דחובין ויגע בכף ירכו בגיד הנשה נשה לשון (שם מא נא) כי נשני אלהים את כל עמלי ואיהו לשון נשיה חד מדורא מאינון שבעה ארעאן מאן דנחית תמן אתנשי מניה אורייתא

וקדם דייתי בר נש<sup>8</sup> בהאי עלמא ויפוק מרחם אמיה ויאבק איש עמו דא גבריאל<sup>9</sup> בההוא אבק<sup>10</sup> דעפר דאתמר (שם ב ז) וייצר

יצר הרע שופטו צדיק יצר הטוב שופטו בינוני זה וזה שופטו בינוני הוא אח של יצר הרע ואח של יצר הטוב אחי יהי לך אשר לך.

וכשרבות הזכיות הרוח שובר שתי משמרות של חמור נוער וכלבים צועקים ועולה למשמרת השחר שבו האדם וחוזר האדם [להיות] אדון זהו שכתוב ויהי לי שור וחמור צאן ועבד ושפחה ועולה לדרגת אדם שנאמר בו ורדו בדגת הים ובעוף השמים וגו' ומוראכם וחתכם וגו'.

וכשהזכיות בינוניות ויאבק איש עמו זכויות וחובות מתחבקות ללחום קרב מצד הזכויות וירא כי לא יכול לו מצד העברות ויגע בכף ירכו בגיד הנשה נשה לשון כי נשני אלהים את כל עמלי והוא לשון נשיה מדור אחד מאותן שבע הארצות מי שיורד לשם נשכחת ממנו התורה.

וקודם שיבא אדם לעולם הזה ויצא מרחם אמו ויאבק איש עמו זה גבריאל באותו אבק של עפר שנאמר וייצר ה'

<sup>1</sup> כמ"ש שלי שלי שלך שלך מדה בינוני שהיצר הטוב ויצר הרע כ"א לעצמו במדה שקולה וכשפעם זה מתגבר ופעם זה זהו עם הארץ שלי שלך שלי ושהכל ליצר הרע רשע שלי שלי שלך שלי ושהכל ליצר טוב שלי שלך שלך שלך חסיד (יהל אור).

<sup>2</sup> כידוע שחמור בסט"א מימינא ושור משמאלא, והשור הוא הכלבים צועקים גיהנם הב הב וחמור הוא יותר משור ששור הוא אבי אבות נזיקין וחמור הוא אבי אבות הטומאה כמ"ש בתז"ח ולפיכך הרשע הוא בפדיון פטר חמור והבינוני הוא בככור בהמה טהורה שהוא שור וצדיק הוא בכור אדם כמ"ש וסליק לדרגא דאדם כו' וזהו שלש משמרות הוי הלילה שהוא עולם הזה שנחלקין לג' כתות שנגדן ג' ספרים נפתחים בר"ה וידוע שחצות לילה הראשונה שלטא ס"א וחצות השני הוא לה' ולכך משמרה ראשונה חמור נוער שהוא רשע ושניה כלבים צועקים שהוא הבינוני שחצי משמורה שלטא הסט"א וחציה לה' כנ"ל ושלישית תינוק יונק שהוא אדם כמ"ש, והוא יונק משדי אמו שהיא התורה וז"ש וסליק למשמרת כו' (יהל אור).

<sup>3</sup> ר"ל וז"ש עד עלות השחר, ור"ל ויאבק איש עמו מסטרא דבינונים כמ"ש למטה עד עלות השחר משמורה השלישית שהוא צדיק שאז ויאמר שלחני כי עלה השחר (יהל אור).

<sup>4</sup> הן ב' משמרות הנ"ל (יהל אור).

<sup>5</sup> הן ג' דרגין דסט"א כמ"ש בזהר בדף הקודם יעו"ש (יהל אור).

<sup>6</sup> ר"ל ויאבק איש עמו היצר הרע והכל מסטרא דבני יעקב כמ"ש בכף יריכו יוצאי יריכו (יהל אור).

<sup>7</sup> ר"ל שראה שלא יכול לו מטס' דזכיות ויגע בו מטס' דחובות וזהו הנשה שהוא מדורא דיצר הרע כמ"ש מטס' אתנשי התורה מבן אדם וז"ש כי נשני אלקים את כל עמלי שהוא התורה (כמ"ש בב"ר שם עיי"ש) (יהל אור).

<sup>8</sup> עכשיו מפרש הפסוק על ב' היצרים קודם בריאת העולם (יהל אור).

<sup>9</sup> שהוא מטס' דיצר הטוב, כמ"ש לקמן שהשני יצרים שניהם מצד גבורה כידוע וז"ש איזהו גבור כו' ולכך נאמר ויאבק איש כמ"ש והאיש גבריאל (יהל אור).

<sup>10</sup> אין פירושו ח"ו שגבריאל נק' אבק דהא סט"א נקרא אבק כנז' בפ' פקודי אלא פי' גבריאל איש ונתאבק עם ההוא אבק שהוא היצר הרע וגבריאל יצר טוב עפר ולקבל תרווייהו כתיב וייצר בב' יודין וזהו ויאבק איש עמו דא גבריאל נתחבר עם האבק, דא סמאל יצר הטוב, ויצר הרע, נתאבקו עם יעקב שהוא האדם ודע כי מד' חיות הקודש נעשו ד' מלאכים ללוות את האדם בד' יסודות דיליה

## זהר שמות

יהויה אלהים את האדם עפר מן האדמה ואוליף ליה שבעים לשון ובגין דא וייצר חד יצר הטוב דאוליף ליה שבעים לשון וחד יצר הרע דאביק עמיה דאתמר כי נגע בכף ירך יעקב בגיד הנשה ואשכח מניה! שבעין לשון דאוליף ליה יצר הטוב

וקדם כל דא נחתין עמיה ארבעה מלאכין דאתמר בהון (תהלים צא יא) כי מלאכיו יצוה לך אי אית ליה זכות אבות<sup>2</sup> חד מיכאל בזכות אברהם<sup>3</sup> ותניינא גבריאל בזכות יצחק ותליתאה דנחית עמיה נוריאל בזכותא דיעקב ורביעאה רפאל בזכותא דאדם קדמאה וייצר הטוב לעילא מניה

ואי לית ליה זכות אזלי עמיה ארבע<sup>4</sup> עון משחית אף וחימה וייצר הרע לעילא מניהו למידן ליה לעלמא דאתי ובגין דא אוקמוה רשע יצר הרע שופטו צדיק יצר הטוב שופטו בינוני זה וזה שופטו ובגין דא אי איהו בינוני גבריאל דאיהו יצר הטוב<sup>5</sup>

מב/א

וסמאל דאיהו יצר הרע זה וזה שופטו דלכל בר נש<sup>6</sup> דאית ביה ארבע יסודין ארבע מלאכים נחתין עמיה מימינא וארבע משמאלא ארבע מימינא מיכאל גבריאל רפאל נוריאל וארבע משמאלא עוין משחית א"ף וחמ"ה<sup>7</sup> מסטרא דגופא

אלהים את האדם עפר מן האדמה ולמד אותו שבעים לשון ומשום זה וייצר אחד יצר טוב שלמד אותו שבעים לשון ואחד יצר הרע שנאבק עמו שנאמר כי נגע בכף ירך יעקב בגיד הנשה ומצא ממנו שבעים לשון שלמד אותו יצר הטוב.

וקודם כל זה ירדו עמו ארבעה מלאכים שנאמר בהם כי מלאכיו יצוה לך אם יש לו זכות אבות אחד מיכאל בזכות אברהם והשני גבריאל בזכות יצחק והשלישי שיורד עמו נוריאל בזכות יעקב והרביעי רפאל בזכות אדם הראשון וייצר הטוב מעליו.

ואם אין לו זכות הולכים עמו ארבעה עון משחית אף וחמה וייצר הרע מעליהם לדון אותו לעולם הבא ולכן פרשוה רשע יצר הרע שופטו צדיק יצר הטוב שופטו בינוני זה וזה שופטו ולכן אם הוא בינוני גבריאל שהוא יצר טוב

וסמאל שהוא יצר הרע זה וזה שופטו. שבכל אדם יש ארבעה יסודות ארבעה מלאכים יורדים עמו מימין וארבעה משמאל ארבעה מימין מיכאל גבריאל רפאל נוריאל וארבעה משמאל עוין משחית א"ף וחמ"ה מצד הגוף מטטרון

ומטטרון ראש הד' מלאכים הוא נקרא יצר הטוב והוא כולל הד' ונק' גופא שהוא יצירה (נ"א יצר הטוב) כנודע, וסמאל הוא יצר הרע גופא דערלה שליט בד' מלאכי חבלה שהם עון משחית אף וחימה וכנגדן מלאכי טוב (זהר הרקיע). ר"ל מגבורה דמלכות שהמלכות הוא עפר ואבק שלה מסט' דגבורה אלקיניו גימ' ק"ב וכן גימ' ג' מילויים ע"ב ס"ג מ"ה שמילוי הוא דין מל"י גימ' אלקים וא' [דאבק] הוא כולל היצר טוב וכן הוא אבק דיצר הרע (יהל אור).

<sup>1</sup> ר"ל זהו הנשה כנ"ל (יהל אור).

<sup>2</sup> כמש"ו והוא מצד גילגולו הראשון (יהל אור).

<sup>3</sup> מאחר שגם החסד הסכים לדחות מאז את יניקת ההוד ממנו שלא יתמזג דיניו, א"כ הרי הלך הס"מ ועשה את מה שעשה בכח ושליחות מלאך החסד ג"כ (כללים ח"א ע ע"א).

<sup>4</sup> צעון (לכך אמת).

<sup>5</sup> אע"ג דיצר טוב הוא כללא דד' מלאכין האלו מ"מ עיקר יסודו הוא בסטרא דגבורה (יהל אור).

<sup>6</sup> ר"ל בכל א' הולכין דכולם הד' יסודין יש בהם כמש"ו ולית ב"נ כו' (יהל אור).

<sup>7</sup> עי' לקמן קיח ע"א וח"ג רעט ע"ב, בכל קליפה מד' עולמות יש עון ומשחית אף וחמה, שהם חכמה ובינה וז"א ונוקבא דנגה, ואינם שוין על דרך הנ"ל בס"ם ולילית (ע"ח קלי' נגה ג) יש ד' קלי' והם רוח סערה ענן אש מתלקחת ונוגה, וכל א' ואחד הוא בחי' קומה שלימה ונקרא אדם בליעל ובכל א' מד' אלו יש ז"נ והם ס"מ ולילי', וכן כל א' מהם כלולים מד' בחי' שהם עון ומשחית ואף וחמה שהם כנגד חו"ב תו"מ (דע"ה ח"ב יט ע"ד) והם חו"ב דז"א דנוגה וחו"ב דנוק' דנוגה (דע"ה ח"ב סט ע"ג). ועי' אד"ר דף קל ע"ב, ודף קלז ע"ב.

## זהר שמות

יורד עליו מימין וסמא"ל משמאל.

מטטרון<sup>1</sup> נחית עליה מימינא וסמא"ל משמאל<sup>2</sup>

ולית בר נש דלית ביה ארבע יסודין אבל כפום יסודא דאקדים ביה הכי מתחילין אלין ארבע אי מזל דיליה ארי"ה אקדים מיכא"ל ואבתריה גבריא"ל ואבתריה נוריא"ל ואבתריה רפא"ל ואי מזוליה שור אקדים גבריא"ל ואבתריה מיכא"ל ואבתריה נוריא"ל ואבתריה רפא"ל ואי מזוליה נשר אקדים נוריא"ל ואבתריה מיכא"ל ואבתריה גבריא"ל ואבתריה רפא"ל ואי מזוליה אד"ם אקדים רפא"ל ואבתריה מיכא"ל ואבתריה גבריא"ל ואבתריה נוריא"ל

ואינון מסטרא דימינא מסטרא דמיכאל<sup>3</sup> כלהו אנפין דיליה אינון רחמי בעל גמילות חסדים אנפוי חוורין<sup>4</sup> והאי בר נש גמיל חסד חסיד וחכם אי אשתדל<sup>5</sup> באורייתא<sup>6</sup> ואי לאו בהפוך מסטרא דיצר הרע גזלן טפש לית ביה חסד דלא עם הארץ חסיד<sup>7</sup>

מסטרא דגבריא"ל ארבע אנפין דיליה דינא מדת הדין על רשיעיא ומתגרה בהו כמה דאוקמוה מותר להתגרות ברשעים בעולם הזה גבור ביצירה ירא חטא דיין יהא אי יתעסק באורייתא וגבור בתלמודיה בהפוכא מסטרא דיצר הרע מתגרה בצדיקיא דינא קשה לון גבור בעבירה למעבד ליה לאו דחיל חטאה הוא וגוונין דאנפוי סומקין עשו שופך דמים

מאן דמזוליה נש"ר לאו רחמן סגי ולא מדת הדין סגי אלא בינוני ביצר טוב במדות טבין

ואין אדם שאין בו ארבעה יסודות אבל כפי היסוד שיקדים בו כך מתחילים הארבעה הללו אם המזל שלו ארי"ה מקדים מיכא"ל ואחריו גבריא"ל ואחריו נוריא"ל ואחריו רפא"ל ואם מזלו שו"ר מקדים גבריא"ל ואחריו מיכא"ל ואחריו נוריא"ל ואחריו רפא"ל ואם מזלו נש"ר מקדים נוריא"ל ואחריו מיכא"ל ואחריו גבריא"ל ואחריו רפא"ל ואם מזלו אדם מקדים רפא"ל ואחריו מיכא"ל ואחריו גבריא"ל ואחריו נוריא"ל.

ואותם שמצד ימין מצד של מיכאל כל הפנים שלו הם רחמים בעל גמילות חסדים פנים לבנים ואדם זה גומל חסד חסיד וחכם אם עוסק בתורה ואם לא בהפך מצד של יצר הרע גזלן טפש אין בו חסד שלא עם הארץ חסיד.

מצד של גבריא"ל ארבעת הפנים שלו דין מדת הדין על הרשעים ומתגרה בהם כמו שבארוה מותר להתגרות ברשעים בעולם הזה גבור ביצור ירא חטא יהיה דיין אם יתעסק בתורה וגבור בתלמודו בהפך מצד של יצר הרע מתגרה בצדיקים דין קשה להם גבור בעבירה לעשות אותה אינו ירא חטא וגוונני פניו אדמים עשו שופך דמים.

מי שמזלו נש"ר אינו רחמן הרבה ולא מדת הדין הרבה אלא בינוני ביצר הטוב

<sup>1</sup> ר"ל מסטרא דכלל הגוף נחית מט"ט שהוא כלל הד' מלאכים כידוע בסוד ארגמ"ל שהוא אוריאל והוא היצר טוב וזהו שכתבתי לעיל שא' הוא כלל היצר טוב (יהל אור).

<sup>2</sup> עי' לקמן קטו ע"א ח"ג רנה ע"א, רפב ע"ב. ועי' תיקו"ז (ק ע"א): ועץ הדעת טוב ורע איהו לתתא עץ הדעת טוב דא מטטרון ורע דא סמא"ל. ועי' ע"ח שער ט"ל פרק א: עץ הדעת הוא במלכות שהוא עשייה, ובמ"א מזכיר שהוא יצירה, עץ הדעת טו"ר מטטרון וסמא"ל, אך ע"ש מה שנתלבש היצירה בעשייה נקרא עץ הדעת ביצירה ג"כ.

<sup>3</sup> אנפי דיליה (נוסף דלכך אמת).

<sup>4</sup> אנפי חוורין נמחק דלכך אמת.

<sup>5</sup> אי אשתדל נמחק ביהל אור, ובמקומה וליאח ואשתדל

<sup>6</sup> וחשיב ד' מדרגות נגד ד' אנפין דימינא וכן בהיפוכא גזלן טיפש ולית ביה חסד ולא ע"ה חסיד ר"ל שהוא ע"ה וכן בסט' דגבורה חשיב ד' מדרגות בכ"א (יהל אור).

<sup>7</sup> נותן טעם על מ"ש שהוא טיפש האיך הוא בימינא ואמר דלא ע"ה חסיד והוא אינו חסיד, לכך הוא ע"ה וכן בימינא הוא חכם דהוא חסיד דתליא הא בהא אם אין יראה כו' וז"ש הרוצה להחכים ידרים והענין הוא כי חכמה בימינא כידוע וד' מדרגות הן נגד ד' אותיות השם או"א ז"ר חבת"ם (יהל אור).

## זהר שמות

דיליה ובינוני ביצר רע במדות בישין<sup>1</sup> וליה אנפין חורין וסומקין מאן דמזליה אדם מסטרא דטוב כליל מכל מדות טובות חסיד וחכם וגבור בתורה ירא חטא ממולא בכל מדות טבין וגוון אנפוי אוכמין ומסטרא דיצר הרע ממולא מכל מדות בישין<sup>2</sup>

ואי חובי דבר נש נפישין שלטין עליה כל משריין דיצר הרע עד דיסתלקו מניה כלהו משריין דיצר הטוב ואמליך על אברין דיליה סמא"ל וכל משרייתיה

ואי נפישין<sup>3</sup> זכווי שלטין משריין דיצר הטוב עד דיסתלקו מניה כל משריין דיצר הרע ואמליך על כל אברין דיליה משריין דיצר הטוב בההוא זמנא שליט עליה שם יהו"ה<sup>4</sup>

ואם הוא בינוני צבא השמים<sup>5</sup> עומדים עליו מימינו ומשמאלו אלין מימינים לזכות<sup>6</sup> ואלין משמאילים לחובה ומאן דאליים גבר ובגין דא אוקמוה מארי מתניתין לעולם יראה אדם עצמו כאילו כל העולם כולו תלוי בו<sup>7</sup>

ומסטרא דמיכאל אתקרי בכור<sup>8</sup> דדרגיה כסף חורו<sup>9</sup> ובגין דא פדיון הבכור כסף ה' סלעים כחושבן ה' דאברהם<sup>10</sup> דאי יחכים בתורה יתוסף עליה י' דאיהו קדש דבי צריך לקדש בכור בהמה דהיינו (ירמיה ב ג) קדש ישראל ליהו"ה וביה צריך לעשר ולדות דכל ולד איהו מסטרא דבן י"ה ואיהו ו'

במדות הטובות שלו ובינוני ביצר הרע במדות הרעות ולו פנים לבנים ואדמים. מי שמזלו אדם מצד הטוב כלול מכל מדות טובות חסיד וחכם וגבור בתורה ירא חטא ממולא בכל מדות טובות וגוון פניו שחורים ומצד של יצר הרע ממולא מכל המדות הרעות.

ואם חטאי האדם רבים שולטים עליו כל המחנות של היצר הרע עד שמסתלקים ממנו כל מחנות היצר הטוב וממליך על איבריו את סמא"ל וכל מחנותיו.

ואם זכויותיו רבים שולטים כל מחנות יצר הטוב עד שיסתלקו כל מחנות יצר הרע וממליך על כל איבריו המחנות של היצר הטוב באותו זמן שולט עליו שם יהו"ה.

ואם הוא בינוני צבא השמים עומדים עליו מימינו ומשמאלו אלו מימינים לזכות ואלו משמאילים לחובה ומי שאילים גובר ולכן פרשוה בעלי המשנה לעולם יראה אדם עצמו כאלו כל העולם כולו תלוי בו.

ומצד של מיכאל נקרא בכור שדרגתו כסף לבן ומשום כך פדיון הבכור כסף ה' סלעים כחשבון ה' של אברהם שאם יחכים בתורה תתוסף עליו י' שהוא קדש שבו צריך לקדש בכור בהמה דהיינו קדש ישראל לה' ובו צריך לעשר ולדות שכל ולד הוא מצד של בן י"ה והוא ו'.

<sup>1</sup> ר"ל ביצר טוב הוא בינוני במדות טבין לאו רחמן סגי ולא מדה"ד על רשיעיא סגי וכן ביצר הרע בינוני במדות רעים לאו גזלן סגי ולא גבור בעבירה סגי וכן בכלום (יהל אור).

<sup>2</sup> שאדם הוא ה' רביעית שבשם מלכות שהוא כולל מכל הספירות ונשר הוא ת"ת מכריע בין חו"ג כידוע (יהל אור).

<sup>3</sup> קאי על כל הד' מדרגות הנ"ל (יהל אור)

<sup>4</sup> ד' מלאכים הם מסט' דד' אותיות הו"ה כנ"ל (יהל אור).

<sup>5</sup> כי הד' מלאכים הנ"ל בין בימינא בין בשמאלא הן כללא דכל צבא השמים וז"ש באחאב וכל צבא השמים כו' מלמד שאחאב שקול הי' (יהל אור).

<sup>6</sup> ר"ל שאלו יועצים אותו לטובה ואלו לרעה וכן למעלה אלו סניגורים ואלו מקטרגים במדה שאדם מודד בה מודדין לו כידוע (יהל אור).

<sup>7</sup> שאלו הנ"ל הן כלל העולם (יהל אור).

<sup>8</sup> ומסטרא דמיכאל אתקרי בכור דביה צריך לקדש בכור בהמה דרגיה כסף כו' דאי יחכים בתורה יתוסף עלי' יו"ד דאיהו קדש ישראל כו' ובי' צריך לעשר כו' ואיהו ו' כו' דבין בכור ובין מעשר הם הוולדות דהיינו הבכור הוא הראשון ומעשר העשירי וביניהם הוולדות כמו שהוולדות הוא באמצע עד"א (יהל אור). ר"ל שחכמה נק' בכור וכן חסד כידוע וכן מיכאל (יהל אור).

<sup>9</sup> שכסף הוא בחסד כידוע והוא חורא דרגא דחסד, ור"ל לכן נותנין פדיונו ה' כסף כמש"ו (יהל אור).

<sup>10</sup> שאברהם הוא דרגא דחסד כידוע (יהל אור).

## זהר שמות

דכל חיון דאינון חיות הקודש באתוון דשמא קדישא אתקריאו הדא הוא דכתיב (ישעיה מ' ז) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו אפילו כל בריין דאתבריאו בהון ולית בריאה דלא אתרשים בהאי שמא בנין לאשתמודעא למאן דברא ליה והאי יו"ד איהו דיוקנא דרישא דכל בריין ה' ה' דיוקנא דה' אצבעאן דימינא וה' דשמאלא ו' דיוקנא דגופא

ובנין דא אמר (שם מ כה) ואל מי תדמיוני<sup>1</sup> ואשוה יאמר קדוש<sup>2</sup> לית בכל בריה דאשוה כוותי ואף על גב דבראתי לה כדמות אתוון דיילי דאנא יכיל למחאה ההיא צורה ולמעבד לה כמה זמנין ולית אלוה אחרא עלי דיכיל לממחי

מ/ב

דיוקני ובנין דא (דברים לב לא) כי לא כצורנו<sup>3</sup> צורם ואויבינו פלילים

ואי יקשה בר נש דהא כתיב (שם ד טו) כי לא ראיתם כל תמונה<sup>4</sup> איהו יתרין ליה האי תמונה חזינא<sup>5</sup> דהא כתיב (במדבר יב ח) ותמונת ה' יביט<sup>6</sup> ולא בכל תמונה<sup>7</sup> אחרא

שכל החיות שהן חיות הקדש נקראו באותיות השם הקדוש זהו שכתוב כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו אפילו כל הבריות שנבראו בהם ואין בריאה שלא נרשמה בשם הזה כדי להודיע למי שברא אותו והיו"ד הזו היא דמות של ראש של כל הבריות ה' ה' דמות של חמש אצבעות הימין וה' של שמאל ו' דמות הגוף.

ולכן אמר ואל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש אין בכל בריה שתשוה כמותי ואף על גב שבראתי אותה כדמות האותיות שלי שאני יכול למחות את אותה צורה ולעשות אותה כמה פעמים ואין אלוה אחר עלי שיכול למחות את

צורתי ולכן כי לא כצורנו צורם ואויבינו פלילים.

ואם יקשה אדם שהרי כתוב כי לא ראיתם כל תמונה הוא יתרין לו הרי תמונה ראיתי שהרי כתוב ותמונת ה' ביט ולא בכל תמונה אחרת (שברא

<sup>1</sup> כי זהו כלל גדול שאסור להרהר במהותו רק מצד גבורותיו ומעשיו מה שאנו רואים כמשה"כ שאו מרום עיניכם היינו שהשם מחי' לבריותיו וזהו שאו מרום עיניכם ואתם רואים נפלאותיו ולכולם וזהו שאו מרום עיניכם ואתם רואים נפלאותיו ולכולם שיער חיותו וכחו ויקרא בשם והשם ינהיג אותו כפי הצטרכו וכמשה"ה אריה שאג כו' דימה הכתוב דהא אם אנו היו אומרים על הש"י גבור אין מעלה לו דמ' שאנו יודעים גבורותיו ובאמת בלתי תכלית הוא אך אנו רואים שברא את האריה שהוא גבור יותר מכל הבריות שבעולם ובזה אנו מכנים להש"י שזה אנו רואים בעינינו ומה שאין אנו רואים אין לנו רשות להזכיר כי בב"ת הוא ובזכירתנו אנו עושים גבול אבל אם אנו מכנים על מה שאנו רואים אין חסרון ח"ו בכבוד ה' ית' על מה שאנו מגבילים כי אנו מגבילים מה שאנו רואים והוי כאלו אנו אומרים שיותר אין לשכלינו להשיג בב"ת וזשה"כ יושב בשמים הלא השמים אין יותר כלל לה' ית' אך הואיל ואין אנו רואים יותר לכך אין אנו מכנים אלא לשמים ואתה תשמע השמים אבל אם אנו מכנים יותר משמים אין אנו למעלה כו' כלומר מהשמים מה שאין אנו רואים ומשיגים בכבודו לעשות שיעור וגבול ח"ו וזה מה למעלה כו' שנגעשה ח"ו גבול כו' ודוק ותבין. וזה שאנו מברכים אסור לחקור דבחקירתנו יהיה ח"ו חסרון כנ"ל שנגעשה ח"ו גבול כו' ודוק ותבין. וזה שאנו מברכים על הברכה לנוכח ונסתר היינו לנוכח היינו נגד הפרי שאנו רואים פליאותיו ואח"כ נסתר נגד כבודו בב"ת הנסתר ממנו ואין שום אדם ובר' להשיגו כי הוא בב"ת ותבין (יהל אור).

<sup>2</sup> הוא מופרש ומובדל מכל תכונת תמונה ודמות ותואר, וזהו מכוון במלת קדוש, ור"ל שהוא מרומם ונעלה מכ"ז (כללים ח"ב ח ע"ד).

<sup>3</sup> ר"ל שכתוב כצורנו שהוא יצורנו דיוקנינו (יהל אור).

<sup>4</sup> ואיך אמר כי באותיות השם רשום בו תמונת דיוקנא דבר נש (כללים ח"ב ח ע"ג).

<sup>5</sup> ר"ל מלכות שעלי' נאמר ותמונת ה' יביט כמ"ש וראית את אחורי כידוע שנקר' אחר (יהל אור). רשם דיוקן דבר נש איך שהוא מרומם בהד' אותיות דהשם, זהו מותר להתבונן בזה ולייחס רמז רשם מתמונת אדם באותיות השם (כללים ח"ב ח ע"ג).

<sup>6</sup> והרי מייחס הכתוב ג"כ לשון תמונה, והוא משום כי הרי רק ממנו ית"ש נעשה הכל, והוא שורש הכל, כי הוא בבחי' נשמה לנשמה לכל המציאות כולו, שהוא בתכונת צורת אדם כנודע, ולכן אפשר לייחס שם לשון תמונה, והוא ע"ש פעולתו שהוא שורש כל הפעולות. והרי הוא רק ע"ש תמונת המציאות שיצא ממנו. אמנם גם מה שמותר לייחס לשון תמונה בו, הנה הוא רק על הכח ושורש דבחי' תמונה, שהוא באצילות ג"כ, כי שם הוא הכחות פנימיים והשורשים הנעלמים לכל הפעולות והתכונות כולם, אבל לא בבחי' תמונה בפועל ח"ו (כללים ח"ב ח ע"ג). עי' לקמן ר"ל סע"א ורע"ב

## זהר שמות

(ס"א דברא ויצר באתווי)<sup>32</sup> דבר נש דיצר באתווי ובגין דא אמר (ישעיה מ כה) ואל מי תדמיני ואשוה ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו.

ואפילו תמונה זו אין לו במקומו אלא כשיורד למלוך על הבריות ומתפשט עליהם יראה להם לכל אחד כפי מראה וחזיון ודמיון שלהם וזהו וביד הנביאים אדמה.

ולכן הוא יאמר אף על פי שאני אדמה לכם בדיוקנכם אל מי תדמיני ואשוה

שהרי קדם שברא הקדוש ברוך הוא דמות בעולם וצייר צורה היה הוא יחידי בלי צורה ודמיון ומי (ויש) שנודע לו קודם בריאה שהוא מחוץ לדמות אסור לעשות לו צורה ודמות בעולם לא באות ה' ולא באות י' ואפילו בשם הקדוש ולא בשום אות ונקודה בעולם וזהו כי לא ראיתם כל תמונה מכל דבר שיש בו תמונה ודמיון לא ראיתם.

אבל אחר שעשה דמות זה של המרכבה של אדם עליון ירד לשם ונקרא באותו דמות יהו"ה כדי שידעו אותו במדות שלו בכל מדה ומדה וקרא אל

---

ח"ג רכב סע"ב וכי כ"ז הוא באספקלריא שאינה מאירה, אמנם כ"ז הוא ג"כ רק מבחי' אצילות, אבל כל בחי' תמונה אשר בבי"ע אין שם ח"ו וזהו שאמר ולא בכל תמונה אחרא דברא ויצר כו' (לש"ו).

<sup>1</sup> ר"ל דשם כתיב כל תמונה והוא א"ס דכל תמונה מיניה כמש"ו וביה עצמו אין מונה וזהו לא ראיתם (יהל אור).

<sup>2</sup> דבר נש דיצר באתווי נמחק צללים, וגורם אתה מוסגר.

<sup>3</sup> התמונה בפועל הוא רק בבי"ע, וזה אסור לייחס שם ח"ו, ועל זה נאמר (דברים ד טו) כי לא ראיתם כל תמונה, ואינו מותר לייחס שם בחי' תמונה אלא רק על שם הכח והרצון אשר לזה שזהו מאצילות, כי על זה הכוונה הנה הוא ג"כ מה שכתוב ותמונת ה' יביט (במדבר יב ח), והוא מראה אחריות כנודע, והרי מייחס שם בחי' תמונת דמות כמראה אדם, והוא משום כי שם הרי הוא הרצון והכח אשר לזה. אמנם כ"ז הנה הוא רק בבחי' גילוי ית"ש אשר לכל המציאות, הנה בזה הנה מותר לייחס שם כל התוארים כולם, והם ג"כ כל התוארי דמות תכונת אדם הנזכר בתורה, והם כולם רק על שם המציאות שיצא ממנו, אבל הוא עצמו ית"ש הנה משולל כל התוארים ממנו. וזהו שאמר שם הרע"מ עוד, ואפילו האי תמונה, ר"ל אשר גם רק בייחס הרצון והכח, לית ליה באתריה, אלא כד נחית לאמלכא על בריין ויתפשט עלייהו יתחזי לון לכל חד כפום מראה וחזיון ודמיון דלהון, והאי איהו וביד הנביאים אדמה. אבל עצמותו גופה ית"ש, הנה עליו נאמר (ישעיה מ יח) ואל מי תדמיון אל ומה דמות תערכו לו (כללים ח"ב ח ע"ד).

<sup>4</sup> ר"ל תמונות הספירות כידוע כמש"ו (יהל אור).

<sup>5</sup> כל הגילוי דהשם הו"ה ב"ה הוא רק מעת האצילות ולהלאה, ורק מה שנתגלה בו לזולתו (הקדו"ש ה ע"ב).

<sup>6</sup> דברי כל חכם ונביא הנה הוא ע"פ השגתו, וכמ"ש הושע (יב יא) וביד הנביאים אדמה, וכמ"ש בתז"ח (לב ע"ד) וברע"מ (פ' בא דף מב ע"ב) (הקדו"ש פו ע"ג).

<sup>7</sup> עי' הערה בסוף הספר אות א'.

<sup>8</sup> ר"ל ספי' שבכללם נק' אדם והן מרכבה לא"ס (יהל אור). עי' הערה בסוף הספר אות ב'.

<sup>9</sup> עי' הערה בסוף הספר אות ג'.

## זהר שמות

צבאות אהיה בגין דישתמודעון ליה בכל מדה ומדה איך יתנהג עלמא בחס"ד ובדינא כפום עובדיהון דבני נשא דאי לא יתפשט נהוריה על כלא בריין איך ישתמודעון ליה ואיך יתקיים (ישעיה ו ג) מלא כל הארץ כבודו

ווי ליה מאן דישוה ליה? לשום מדה ואפילו מאלין מדות דיליה כל שכן לבני האדם (אויב ד יט) אשר בעפר יסודם דכלים ונפסדים אלא דמיונא דיליה כפום שלטנותיה על ההיא מדה ואפילו על כל בריין ולעילא מההיא מדה וכד<sup>43</sup> אסתליק מינה לית ליה מדה ולא דמיון ולא צורה

כגוונא דימא דלית במיא דימא דנפקי מיניה תפיסו כלל ולא צורה אלא באתפשטותא דימא דימא על מאנא<sup>5</sup> דאיהו ארעא אתעביד דמיון ויכילנא למעבד חושבן תמן כגון המקור דימא הא חד נפיק מינה מעין כפום אתפשטותא דיליה בההוא מאנא כעגולא דאיהי י' הא מקור חד ומעין דנפיק מיניה הא תריין

לבתר עבד מאנא רברבא כגון מאן דעבד (נ"א דחפר) חפירא רברבא ואתמלי מן מיא דנפיק מן מעיין ההיא מאנא אתקרי ים והוא מאנא תליתאה וההוא מאנא רברבא אתפליג לשבע נחלין (נ"א מאנין) וכפום מאנין אריכין הכי אתפשט מיא מן ימא לשבעה נחלין והא מקור ומעיין וימא ושבע נחלין אינון עשרה ואי יתבר אומנא אלין מאנין דתקין יהדרון מיא למקור וישתארו מאנין תבירין יבשין בלא מיא

הכי עלת העלות עביד עשר ספירות וקרא לכתר<sup>6</sup> מקור וביה לית סוף לנביעו דנהוריה ובגין דא קרא לגרמיה אין סוף<sup>7</sup> ולית ליה

אלהים שדי צבאות אה"ה כדי שידעו אותו בכל מדה ומדה איך יתנהג העולם בחס"ד ובדין כפי מעשי בני האדם שאם לא יתפשט אורו על כל הבריות איך ידעו אותו ואיך יתקיים מלא כל הארץ כבודו.

אוי למי שישוה אותו לשום מדה ואפילו מעשר המדות הללו שלו כל שכן לבני האדם אשר בעפר יסודם שכלים ונפסדים אלא הדמיון שלו כפי שלטונו על אותה המדה ואפילו על כל הבריות ולמעלה מאותה מדה וכשמסתלק ממנה אין לו מדה ולא דמיון ולא צורה.

כדוגמא שהים שאין במים של הים שיוצאים ממנו תפיסה כלל ולא צורה אלא שהתפשטות של המים של הים על כלי שהוא ארץ נעשה דמיון ויכלנו לעשות חשבון שם כמו המקור של הים הרי אחד יוצא ממנו מעיין כפי התפשטותו באותו הכלי כמו עגול שהוא י' הרי מקור אחד ומעיין שיוצא ממנו הרי שנים.

אחר כך עושה כלי גדול כמו מי שעושה (שחפר) חפירה גדולה שמתמלאת ממים שיוצאים ממעיין אותו כלי נקרא ים והוא כלי שלישי ואותו כלי גדול שנחלק לשבעה נחלים (כלים) וכפי כלים ארוכים כך מתפשטים המים מן הים לשבעה נחלים והרי מקור ומעיין וים ושבעה נחלים הם עשרה ואם ישבר האומן את הכלים הללו שתקין יחזרו המים למקור וישארו כלים שבורים יבשים בלי מים.

כך עלת העלות עשה עשר ספירות וקרא לכתר מקור ובו אין סוף לנביעת אורו ולכן קרא לעצמו אין סוף ואין לו דמות וצורה ושם אין כלי לתפוס אותו

<sup>1</sup> הוא חוט הא"ס המבריא בתוך כל העולמות (רמ"ז), עי' הערה בסוף הספר אות ד'.

<sup>2</sup> ר"ל לא"ס (יהל אור).

<sup>3</sup> ר"ל למעלה מהמדה שמדמה בה כד אסתלק אל [א"ל, ר"ל אין לו – לש"ו] מדה ותמונה לגרמיה (יהל אור).

<sup>4</sup> ולית לעילא מההוא מדה כד (יהל אור).

<sup>5</sup> עי' הערה בסוף הספר אות ה'.

<sup>6</sup> עי' הערה בסוף הספר אות ו'.

<sup>7</sup> ר"ל אפילו מה שאנו קוראין לו א"ס ג"ז מסט' דכתר, רק לפי שאין מדה גבוה מן הכתר, לפיכך אנו מייחסין לו א"ס, כמ"ש שדרך הכתובים להמשיל במדת הגבורה אריה שאג וכו' (יהל אור). פנחס רנח סע"א, ועי' תיקונים סוף תיקון כב (לש"ו).



## זהר שמות

דמות וצורה ותמן לית מאנא למתפס ליה  
למנדע ביה ידיעא כלל ובגין דא אמרו ביה  
במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל  
תחקור

לבתר עבד מאנא זעירא ודא י' ואתמליא  
מניה וקרא ליה מעין נובע חכמה וקרא גרמיה  
בה חכם ולהוא מאנא קרא ליה חכמיה  
ולבתר עבד מאנא רברבא וקרא ליה ים  
וקרא ליה בינה והוא קרא לגרמיה מבין בה

חכם מעצמו ומבין מעצמו כי חכמה איה  
לא אתקריאת חכמה מגרמה אלא בגין ההוא  
חכם דאמלי לה מנביעו דיליה ואיהי לא  
אתקריאת בינה מגרמה אלא על שם<sup>1</sup> (נ"א  
בגין) ההוא מבין דאמלי לה מניה דאי הוה  
מסתלק מנה אשתארת יבשה הדא הוא  
דכתיב (שם יד יא) אזלו מים מני ים ונהר  
יחרב ויבש

לבתר (ישעיה יא טו) והכהו לשבעה נחלים  
ועבד ליה לשבעה מאנין יקירין וקרא לון  
גדוליה גבוריה תפארות נצ"ח הו"ד יסו"ד  
מלכות וקרא גרמיה גדול בגדוליה וחסי"ד  
גבור בגבוריה מפואר בתפארות מארי נצחון  
קרבין בנצ"ח נצחים ובהו"ד קרא שמיה הוד  
יוצרנו וביסו"ד קרא שמיה צדיק ויסו"ד כלא  
סמיך ביה כל מאנין וכל עלמין  
מג/א

ובמלכות קרא שמיה מלך ולו הגדוליה  
והגבוריה והתפארות והנצ"ח וההו"ד כי כ"ל  
בשמים דאיהו צדי"ק ולו הממלכה דאיהו  
מלכות

כלא ברשותיה למחסר במאנין ולאוספא  
בהון נביעו ולמחסר כפום רעותיה (ס"א בהון)  
ביה ולית עליה אלהא דיוסיף ביה או יגרע  
ביה

לבתר עבד משמשין לאלין מאנין כרסייא  
בארבע סמכין ושית דרגין<sup>2</sup> לכרסייא הא  
עשר וכלא איהו כרסייא כגון כוס דברכה<sup>3</sup>

לדעת בו ידיעה כלל ולכן אמרו בו  
במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך  
אל תחקור.

אחר כך עשה כלי קטן וזה י' והתמלא  
ממנו וקרא לו מעיין נובע חכמה וקרא  
את עצמו בו חכם ולאותו הכלי קרא לו  
חכמיה ואחר כך עשה כלי גדול וקרא לו  
ים וקרא לו בינה והוא קרא את עצמו  
מבין בה.

חכם מעצמו ומבין מעצמו כי חכמה  
לא נקראת חכמה מעצמה אלא משום  
אותו חכם שמלא אותה ממעינו והיא  
לא נקראת בינה מעצמה אלא על שם  
(בגלל) אותו מבין שמלא אותה ממנו  
שאם היה מסתלק ממנה היא תשאר  
יבשה זהו שכתוב אזלו מים מני ים ונהר  
יחרב ויבש.

אחר כך "והכהו לשבעה נחלים" ועשה  
אותו לשבעה כלים נכבדים וקרא להם  
גדולה גבורה תפארת נצח הוד יסוד  
מלכות וקרא את עצמו גדול בגדולה  
וחסיד גבור בגבורה מפואר בתפארת  
בעל נצחון קרבות בנצח נצחים ובהוד  
קרא את שמו הוד יוצרנו וביסוד קרא  
שמו צדיק וביסוד הכל סמוך בו כל  
הכלים וכל העולמות

ובמלכות קרא שמו מלך ולו הגדוליה  
והגבוריה והתפארות והנצ"ח וההו"ד כי  
כל בשמים שהוא צדי"ק ולו הממלכה  
שהיא מלכות.

הכל ברשותו לחסר בכלים ולהוסיף  
בהם נביעה ולחסר כפי רצונו (בהם) בו  
ואין עליו אלוה שיוסיף בו או יגרע בו.

אחר כך עשה משמשים לכלים הללו  
כסא בארבעה עמודים ושש דרגות  
לכסא הרי עשר והכל הוא בכסא כמו

1 לרך אמת גורם צגין ולא "על פס".

2 עי' שעה"כ יד ע"ד.

3 שכוס גימ' הכסא שהוא גימ' אלקים שהוא בכסא ושם ל"ב אלקים דמעשה בראשית, גימ' כבוד  
כידוע, וז"ש כסא הכבוד, וז"ש בגין עלמא כו', וכן תורתינו הוא תורת הבריאה כידוע (תיקו"ז ה ע"ב,  
תז"ח מא ע"ג) וז"ש בגין תורה כו', והכל הוא ראייה שגם בכסא ע"ס ונ"ל דבכולם צ"ל כגון (יהא אור).

## זהר שמות

דתקיננו ביה עשרה דברים<sup>1</sup> בנין תורה דאתייהיבת בעשרה דברן בנין עלמא דאיהו מעשה בראשית דאתברי בעשרה מאמרות

ותקינן לכרסייא כתות לשמשא ליה דאינון מלאכים<sup>3</sup> אראלים<sup>4</sup> שרפים חיות אופנים השמלים<sup>5</sup> אלים אלהים<sup>6</sup> בני אלהים אישיים ולאלין עביד שמשין סמאל וכל כתות דיליה דאינון כעננים למרכב בהון לנחתא בארעא ואינון כסוסין לון

ומנלן דעננים אקרונ מרכב הדא הוא דכתיב (ישעיה יט א) הנה יהוה רוכב על עב קל ובא מצרים ודא ממנא דמצרים ומיד דחזו (ממנא) דאלהא די הוא (אלהא) ממנא דלהון חזו ליה כסוסיא תחות מרכבתיה דקודשא בריך הוא מיד ונעו אלילי מצרים מפניו ולבב מצרים ימס נעו מאמונה דלהון ולב דלהון נמס כדונג מההיא אמונה ואמרי וכי עד כען אמונה ממנא דילן כסוסיא הוה נע לבהון מאמונה דלהון ונמס כדונג ומנלן דימס לשון נמס כדונג איהו כמה דאת אמר (תהלים כב טו) היה לבי כדונג נמס בתוך מעי

וכל פטר חמור תפדה בשה וגו' פקודא דא לפדות פטר חמור ולערוף פטר חמור אם לא יפדה ליה הדא הוא דכתיב ואם לא תפדה וערפתו ורוא דא יצר הרע יכול לאחזרא בתיובתא ולבתר לאחזרא יצר הטוב! כמה דאוקמוה אם זכה עזר אם לא זכה כנגדו בנין דאינון דיוקנא חד דשה וחד דחמור ואי זכה לאחזרא<sup>2</sup> בתיובתא אף על גב דאיהו חמור עם הארץ תפדה מן הגלות בשה<sup>3</sup> דאיהו (ירמיה נ יז) שה פזורה ישראל ואי לא הדר

כוס של ברכה שתקנו בו עשרה דברים משום התורה שנתנה בעשר דברות ומשום העולם שהוא מעשה בראשית שנברא בעשרה מאמרות.

ותקינן לכסא כיתות לשמש אותו של אותם<sup>2</sup> מלאכים אראלים שרפים חיות אופנים חשמלים אלים אלהים בני אלהים אישיים ולא לה הוא עשה שמשים סמאל וכל הכיתות שלו שהם כמו עננים לרכוב בהם לרדת לארץ והם כמו סוסים להם.

ומנין לנו שעננים נקראו מרכב זהו שכתוב הנה ה' רוכב על עב קל ובא מצרים וזהו ממונה של מצרים ומיד שראו (ממונה) שאלוה שהוא (אלוה) ממונה שלהם ראו אותו כמו סוס תחת מרכבתו של הקדוש ברוך הוא מיד ונעו אלילי מצרים מפניו ולבב מצרים ימס נעו מאמונה שלהם ולבם נמס כדונג מאותה אמונה ואומרים וכי עד עכשיו אמונה ממונה שלנו כמו סוס היה נע לב שלהם מהאמונה שלהם ונמס כדונג ומנין לנו שימס לשון נמס כדונג הוא כמו שנאמר היה לבי כדונג נמס בתוך מעי.

וכל פטר חמור תפדה בשה וגו' מצוה זו לפדות פטר חמור ולערוף פטר חמור אם לא יפדה אותו זהו שכתוב ואם לא תפדה וערפתו וסוד זה יצר הרע שיכול לחזור בתשובה ואחר כך יחזר יצר טוב כמו שבארוה אם זכה עזר אם לא זכה כנגדו משום שהם דמות אחד של שה ואחד של חמור ואם זכה לחזור בתשובה אף על גב שהוא חמור עם הארץ תפדה מן הגלות בשה שהוא שה פזורה ישראל ואם לא חזר בתשובה וערפתו השוה<sup>7</sup> אותו לעם קשה עורף

<sup>1</sup> ישנם בכל א' ענין הד' חיות וארגמן. והתחתון שבכולם הוא האישים, ומהם היה הג' מלאכים שנשלחו לאברהם אבינו ע"ה, כמ"ש הרב שם בשער קיצור אב"ע (פרק ח) (דע"ה ח"ב כט ע"ב).

<sup>2</sup> עי' פרקי מרכבה פרק ה' ועי' בספר זהר הרקיע ריש פ' ויקהל סדר ממטה למעלה ובספר ברית מנוחה דף לח (לש"ו).

<sup>3</sup> שרפים ארכלים (דרך אמת).

<sup>4</sup> עי' דע"ה ח"א סב ע"ג.

<sup>5</sup> הם המארי תריסין הללו שעומדים בהיכל זכות דבריאה לפני נהר דינור אשר שם. והטעם שנקראים בני אלהים, כי הרי אמרנו ששורשם הוא מהגבורה דרדל"א הגנוז בהמ"ס דא"א, וכל גבורה הנה בו הוא שם אלהים (דע"ה ח"ב מב ע"ב), עיי"ש אריכות.

## זהר שמות

בתיובתא וערפתו שוי ליה עם קשה קדל דעתידין לאתמהאה מן ספר חיים דעלייהו<sup>4</sup> אתמר (שמות לב לג) מי אשר הטא לי אמתנו מספרי

והיה לאות על ידכה ולטוטפת בין עיניך וגו' פקודא דא פקודא דאקרי בגוונא אהרא<sup>5</sup> דלא אקרי מצוה אלא קדושה ואלין אינון תפלין תפלה של יד ותפלה של ראש תקונא פארא<sup>6</sup> שפירו<sup>7</sup> דגוונין<sup>8</sup> עלאי<sup>9</sup> ועל דא אקרין טוטפות<sup>10</sup> כמה דאת אמר<sup>11</sup> (ישעיה מט ג) ישראל אשר בכך אתפאר

וכתיב (הושע יא א) כי נער ישראל ואהבהו ישראל זוטא<sup>12</sup> שמע ישראל ישראל סבא<sup>13</sup> שפירו דגוונין עילא ותתא יוסף סליק<sup>14</sup> ואתעטר בתרי<sup>15</sup> גוונין (נ"א דרגין) בקדמיתא נער ובסופא צדי"ק כמה יאן ביה גוונין למחזי ורזא דא (בראשית לט ו) ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה שפירא בתרין סטרין בתרין דרגין בתרין גוונין עילא ותתא כתיב (דברים ו יח) ועשית הישר והטוב הישר דא תפלה של יד לאמשכא (ס"א

שעתידים להמחות מספר החיים שעליהם נאמר מי אשר חטא לי אמחנו מספרי.

והיה לאות על ידכה ולטוטפת בין עיניך וגו' מצוה זו מצוה שנקראת בגוון אחר שלא נקראת מצוה אלא קדושה ואלו הן תפלין תפלה של יד ותפלה של ראש תקון פאר היופי של צבעים עליונים ולכן נקראים טוטפות כמו שנאמר ישראל אשר בכך אתפאר.

וכתוב כי נער ישראל ואהבהו ישראל הקטן שמע ישראל ישראל סבא היופי של הצבעים למעלה ולמטה יוסף עלה והתעטר בשני צבעים (דרגות) בתחלה נער ובסוף צדי"ק כמה נאים בו הצבעים למראה וסוד זה ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה יפה בשני צדדים בשתי דרגות ובשני צבעים עליון ותחתון. כתוב ועשית הישר והטוב הישר זו תפלה של יד להמשיך (להסמיך) אותו

<sup>1</sup> ר"ל שיהיה גם הוא יצר טוב, כמ"ש (ברכות נד ע"א) בכל לבבך בב' יצריך וזהו פדיון פטר חמור ואם לא יכול לאחזרא ליה וערפתו יתמחי החמור הע"ה עם היצר הרע (יהל אור).

<sup>2</sup> הוא רזא אחרא על פדיון פטר חמור ועריפתו (יהל אור)

<sup>3</sup> ר"ל שיפדה בכלל ישראל ואם לאו שאינו בכללם ואינו יכול לפדותו בכללם אז וערפתו בכלל החמורים שהן הערב רב כמש"ו שנקראו חמורים אשר בשר חמורים בשרם (יהל אור).

<sup>4</sup> שהם עשו את העגל כידוע וכ"ז הכל א' אם אינו עושה תשובה אז נשאר חמור בסט' דיצר הרע אז וערפתו עם החמורים ואם זכה בתשובה ולעשות החמור יצר הרע לשה יצר טוב ופודה אותו בשה יצר טוב כן אפדה את החמור ע"ה בכלל השה ישראל כנ"ל. וכלל המצוה הזו בע"ה לפור אותו מיצר הרע אבל מצוה הראשונה בכור בהמה טהורה לסלקא בדרגא דאדם הוא בע"ה להיות אדון על יצר הרע לקדשו מסט' דשור ולסלקא אבל פדיון בכור אדם הוא בת"ת והן ג' משמרות כנ"ל [ר"ל ראשונה חמור פ"ח, שניה כלבים כלב גימ' בהמה, שלישית תינוק בכור אדם – מצאתי כתוב על הגליון] (יהל אור).

<sup>5</sup> ר"ל שכל הפקודין נק' מצות והיא נק' קדושה כמש"ו (יהל אור).

<sup>6</sup> ר"ל שנק' פאר כידוע (יהל אור).

<sup>7</sup> ר"ל לכך נקרא פאר (יהל אור).

<sup>8</sup> כידעו שהד' פרישות הן ד' גווני אשלי"י [אדום שחור לבן ירוק] (יהל אור).

<sup>9</sup> שהן עטרות דאו"א וכ"ע כידוע שהן חו"ב וב' עטרין דאו"א חו"ג כמש"ו דד' פרשיות הן חו"ב חו"ג (יהל אור).

<sup>10</sup> שטוטפות הוא לשון תכשיט כמ"ש ולא בטוטפת (יהל אור).

<sup>11</sup> ר"ל שנאמר אתפאר ר"ל בתפלין שנקראו פאר והתפלין הן דרגא דישראל כמש"ו וז"ש ישראל אשר כו' (יהל אור).

<sup>12</sup> ר"ל מט"ט ששמו כשם רבו (יהל אור).

<sup>13</sup> ת"ת דאצילות ור"ל ז"ש כי נער ישראל נער מט"ט ישראל ת"ת ומט"ט הוא יסוד דשכינה צדיק דלתתא (יהל אור). הם בהתבונה דשם ס"ג, וכמ"ש בזוה"ק (פ' בא דף מג ע"א, תרומה דף קס ע"ב, ויקהל דף רטז ע"א, ואתחנן דף רסב ע"ב) (ביאורים ח"א מב ע"א).

<sup>14</sup> שקדום שנתקנא ובה לידי נסיון הי' בנוק' כמו שאר השבטים והי' ביסוד דילה ואח"כ עלה ליסוד דכורא וז"ש בקדמיתא כו' (יהל אור).

<sup>15</sup> תרין לינין גוונין בקדמיתא (לכך למת).

## זהר שמות

לתפלין של ראש להתייחד כאחד ותפלה של יד מקדים לשל ראש וצריך שלא יהיה בהם פירוד כלל.

לאסמכא<sup>1</sup> ליה בתפלין של ראש לאתיחדא<sup>2</sup> כחדא ותפלה של יד אקדים לשל ראש ואצטריך<sup>3</sup> דלא יהא פרודא בינייהו כלל מאן דמתעטר בתפלין קאים ברזא דגוונא עלאה וקאים באינן תרין ריזין דקאמרן כיוסף<sup>4</sup> דאקרי נער ואקרי צדיק ברזא דעבד נאמן וברזא דבן<sup>5</sup> יחידאי ואלין אינן תפלה של יד ותפלה של ראש ואינן כללא חדא בלא פרודא

מי שמתעטר בתפלין עומד בסוד של צבע עליון ועומד באותם שני סודות שאמרנו כמו יוסף שנקרא נער ונקרא צדיק בסוד של עבד נאמן בסוד של בן יחידי ואלה הם תפלה של יד ותפלה של ראש והם כלל אחד בלי פרוד.

ארבע פרשיין דתפלין בארבע בתים באינן תפלין של ראש וכמה דאינן ארבע פרשיין באינן תפלין של ראש אוף הכי כלהו בתפלין של יד בבית אחד דהא בתפלה של יד<sup>6</sup> לית לה מגרמה כלום אלא מה דנקטא מלעילא ורזא דא (קהלת א ז) כל הנחלים הולכים אל הים ומגו דנקטא<sup>7</sup> לון מלעילא אקרי תפלה ואתקדשת בקדושתהון (וכלא) אקרי קדושה ואקרי תפלה וכדין אקרי מלכות מלכות שמים שלימה<sup>8</sup>

ארבע פרשיות של תפלין בארבעה בתים באותן תפלין של ראש וכמו שהם ארבע פרשיות באותן תפלין של ראש אף כך כולן בתפלין של יד בבית אחד שהרי בתפלה של יד אין לה מעצמה כלום אלא מה שלוקחת מלמעלה וסוד זה "כל הנחלים הולכים אל הים ומתוך שלוקחת אותם מלמעלה נקראת תפלה ומתקדשת בקדושתם (והכל) נקראת קדושה ונקראת תפלה ואז נקראת מלכות מלכות שמים שלימה.

ארבע פרשיין הא<sup>9</sup> אוקימנא רזא<sup>10</sup> דלהון בכמה דוכתי אבל פרשה קדמאה קדש לי כל בכור דא איהו רזא

ארבע פרשיות הרי בארנו את הסוד שלהם בכמה מקומות אבל פרשה ראשונה קדש לי כל בכור זהו סוד

מג/ב

עלאה דכליל כל ארבע בתים ברזא דנהירו עלאה דנפקא מאין<sup>11</sup>

עליון שכולל כל ארבעה הבתים בסוד האור העליון שיוצא מאין.

וכל אינן ארבע אתרמיזו הכא קדש דא קדושה עלאה רזא דחכמתא עלאה דמתמן<sup>12</sup> כלא אתקדש ברזא דגניזו עלאה דיתקרי קדש לי דא בינה רזא דעלמא עלאה היכלא

וכל אותן ארבע נרמזו כאן קדש זו קדושה העליונה סוד החכמה העליונה שמשם הכל מתקדש בסוד הגניזה העליונה שנקראת קדש לי זו בינה סוד

<sup>1</sup> ר"ל להסתמך לנוק' ביסוד דדכורא ולכך סומכין לה קשר של יד כידוע (יהל אור).

<sup>2</sup> להתייחד ז"נ שהן תש"ר ותש"י וז"ש ותפלה של כו' (יהל אור).

<sup>3</sup> ר"ל שלא להפסיק ביניהן כמ"ש (סוטה מד ע"ב מנחות לו ע"א) הסח בין תפלין לתפלין כו' דתש"ר באין להתייחד עם תש"י (יהל אור).

<sup>4</sup> לעבד כמו יוסף דאקרי (לכך למת).

<sup>5</sup> נדצ"ל "ברזא" וקאי אלעיל, ואקרי צדיק נאמן ברזא כו' ר"ל בסט' דתש"י נק' עבד כנ"ל וגם שהוא בסטרא דמלכות שמסט' נק' ישראל עבדים והוא אדון כל הארץ ומסט' דת"ת נק' בנים כי ת"ת אב הרחמים וז"ש אבינו מלכנו אם כבנים וכו' (יהל אור).

<sup>6</sup> ר"ל ולפי שמקבלת מכולם לפיכך יש לה ג"כ ד' פרשיות ולפי שהיא כלל כולם ובה נכללים באחד לפיכך בה בית א' (יהל אור).

<sup>7</sup> ר"ל לפיכך נק' ג"כ תפלה של יד וקדושה (יהל אור).

<sup>8</sup> רומז למ"ש (ברכות דף יד טו) הרוצה שיקבל מלכות שמים שלמה יניח תפלין כו' ור"ל שמלכות שלימה עם שמים ת"ת בכל ד' גוונין (יהל אור).

<sup>9</sup> ר"ל שכבר פי' הרבה פעמים אבל כאן יפרש יותר (יהל אור).

<sup>10</sup> ורזא (לכך למת).

<sup>11</sup> כידוע שחור"ב וחור"ג דתפלין יוצאין מב' ידיים וב' כתפין דא"א (יהל אור).

<sup>12</sup> כידוע שכל הספירות נקראו קודש כשמקבלין מחכמה שנקרא קודש (יהל אור).

## זהר שמות

פנימאה<sup>1</sup> (ורוא דא (ויקרא כה נה) כי לי בני ישראל עבדים (במדבר ג יג) כי לי<sup>2</sup> כל בכור (שמות יט ה) והייתם לי סגולה) כ"ל רוא דחסד<sup>3</sup> בכל דוכתא בין לעילא בין לתתא בכור<sup>4</sup> דא בן בכור<sup>4</sup> דכתיב (שם ד כה) בני בכורי ישראל והאי בן בכור כליל כל סטריין וכל גוונין ובגין כך קרא כליל כללהו ארבע ברוא דחכמתא עלאה אבל דא באורח כלל למנדע דכלא כליל בהאי אבל באורח פרט כל חד בלחודוי דא אייהו פרשתא קדמאה דכליל כל שאר פרשיין

פרשה תניינא והיה כי יביאך וגו' דא בינה דהא בפרשתא דא אייהו יציאת מצרים דהוה מסטרא דיובלא ועל דא שירותא דילה והי"ה דהא מלה דא אייהו ביובלא ובגין כך שמא דילה והי"ה דלית והיה (נ"א הויה) אלא באתר דא דאיהו זמין<sup>5</sup> לאתמשכא לתתא ולאנהרא בוציניין ולאשתכחא בדרגא תתאה (נ"א והיה כמאן דאמר על מלכא דאי<sup>6</sup> הוי (נ"א דיהוי) זמין<sup>7</sup> לאתמשכא לתתא ולאנהרא בוציניין) וכלא ברוא דא ובגין דאיהו<sup>8</sup> באורח שמיר לא אקרי באתגלייא בשמא דא אלא אתמסר לחכימין למנדע ועל דא אתרשים בשמא קדישא במלה דא

פרשה תליתאה שמע דא איהו רוא דימינא דאקרי חסד עלאה דאיהו קא מיחד יחודא דכלא לארבע סטריין וקודשא בריך הוא מסדר ביה סדורא דכל עלמא ודא איהו דקא מתפשט<sup>9</sup> בכל סטריין אפילו גו תהומי תתאי

העולם העליון ההיכל הפנימי (וסוד זה כי לי בני ישראל עבדים כי לי כל בכור והייתם לי סגולה) כ"ל סוד החסד בכל מקום בין למעלה בין למטה בכור<sup>4</sup> זה בן בכור שכתוב בני בכורי ישראל ובן בכור זה כולל כל הצדדים וכל הצבעים ולכן הכתוב כולל את כל הארבע בסוד החכמה העליונה אבל זה בדרך כלל לדעת שהכל כולל בזה אבל בדרך פרט כל אחד לבדו זוהי פרשה ראשונה הכוללת כל שאר הפרשיות.

פרשה שניה והיה כי יביאך וגו' זו בינה שהרי בפרשה הזו היא יציאת מצרים שהיתה מצד של יובל ולכן הראשית שלה והי"ה שהרי דבר זה הוא ביובל ולכן שמה והי"ה שאין והיה (הויה) אלא במקום זה שהוא עתיד להמשיך למטה ולהאיר מנורות ולהמצא בדרגה תחתונה (והיה כמי שאומר על המלך שאם היה (שיהיה) מוכן להמשך למטה ולהאיר מנורות) והכל בסוד אחד ומשום שהוא בדרך טמיר לא נקרא בגלוי בשם זה אלא נמסר לחכמים לדעת ועל זה נרשם בשם הקדוש בדבר הזה.

פרשה שלישית שמע זהו סוד הימין שנקרא חסד עליון שהוא מיחד את היחוד של הכל לארבעה צדדים והקדוש ברוך הוא מסדר בו את סדור כל העולם וזהו שמתפשט לכל הצדדים אפילו בתוך התהומות התחתונים בזה הקדוש

<sup>1</sup> שז' היכלות הן והיכל השביעי בינה קדש הקדשים לפני ולפנים (יהל אור).  
<sup>2</sup> ר"ל שבינה נק' לי וראיה מספוק זה שמסט' דילה נפקו ממצרים כמ"ש לקמן (יהל אור).

<sup>3</sup> שהוא יומא דכליל לכולהו יומין (יהל אור).

<sup>4</sup> ר"ל ת"ת כמש"ו והוא נוטל ב' חלקים דעת דחו"ג ונוק' נוטלת דעת א' כידוע ובהאי בכור נרמז גבורה שהוא חלק ב' ולפי שבחכמה עלאה אין שם דין לפיכך לא נרמז שם גבורה בפ"ו רק בכללא (יהל אור).

<sup>5</sup> שמחכמה ולמעלה אין גלוי אבל בינה קיימא לשאלה וע"י ז"ת מתבוננין בה ובסוד אהי"ה דזמין לאולדא (יהל אור).

<sup>6</sup> לכך אמנת גורס את המוסגר ולא לאי הוי.

<sup>7</sup> דהשם מורה על התגלות ובה יגלה לנו אורה מה שהקשו כמה מקובלים קושיא עצומה מפני מה אהי"ה בכתר ובינה והי"ה בת"ת הלא שם הו"ה ב"ה שם גדול הוא יותר משם אהי"ה כי הוא כלל כל השמות כידוע אך בזה יתורץ מאד דהא השם מורה על התגלות והשם הוא התגלות ולכן בכתר ובינה ששם אין כ"כ התגלות כמו בת"ת ולכן שם שם אהי"ה שאין גדול כמו שם הו"ה שאין גדול ההתגלות כמו התגלות שבת"ת וע"י היטב ותבין (יהל אור).

<sup>8</sup> ר"ל שת"ת נק' הו"ה בגלוי אבל כאן הו"ה בהיפוך אתוון בטמירו לפי שהיא עצמה אינה נגלית (יהל אור).

<sup>9</sup> שזן בחסדו מקרני ראמים והכל צריכין לחסדו (יהל אור).

## זהר שמות

בדא קודשא בריך הוא ברא עלמא כד אתעטף<sup>1</sup> קודשא בריך הוא בעטופא דזהרא ודא דקא מייחד יהודא ובגין כך שמע סמיך ליהייה

יהודא דכל יומא איהו יהודא<sup>2</sup> למנדע ולשוואה רעותא יהודא דא הא אמרן בכמה דוכתי יהודא דכל יומא איהו יהודא דקרא (דברים ו ד) שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה הא בלהו חד ועל דא אקרי אחד הא תלת שמיהן אינון היך אינון חד ואף על גב דקרינון אחד היך אינון חד

אלא בחזיונא דרוח קדשא אתיידע ואינון בחזיו דעינא סתימא למנדע דתלתא אלין אחד ודא איהו רזא דקול דאשתמע<sup>3</sup> קול איהו חד ואיהו תלתא<sup>4</sup> גונון אשא ורוחא ומיא וכלהו חד ברזא דקול (ולאו אינון אלא חד) אוף הכא יהוה אלהינו יהוה אינון חד תלתא גונון ואינון חד

ודא איהו קול דעביד בר נש ביהודא ולשוואה רעותיה ביהודא דכלא מאין סוף עד סופא דכלא בהאי קול דקא עביד בהני תלתא דאינון חד ודא איהו יהודא דכל יומא דאתגלי ברזא דרוח קודשא

וכמה גונון דיהודא אתערו וכלהו קשומ מאן דעביד האי עביד ומאן דעביד האי עביד אבל האי יהודא דקא אנן מתערי מתתא ברזא דקול דאיהו חד דא הוא ברירא דמלה האי בכללא לבתר<sup>5</sup> פרט בדקאמרן

פרשה רביעאה הוא רזא דדינא קשיא<sup>6</sup> (שם יא טז) השמרו לכם<sup>7</sup> אלין אינון תפלין דרישא<sup>8</sup> ותפלין דדרועא כגוונא דא בחד ביתא והא אתערנא בהו וכלהו רזא חדא

ברוך הוא ברא את העולם כשהתעטף הקדוש ברוך הוא בעטוף של זהר וזה שמיחד את היחוד ומשום כך שמע סמוך ליהייה.

היחוד של כל יום הוא יחוד לדעת ולשים את הרצון היחוד הזה הרי אמרנו בכמה מקומות יחוד של כל יום הוא היחוד שבפסוק שמע ישראל ה' אלהינו ה' הרי כולם אחד ולכן נקרא אחד הרי הם שלשה שמות איך הם אחד ואף על גב שקוראים אחד איך הם אחד.

אלא בחזיון רוח הקודש נודע והם במראה של עין סתומה לדעת ששלשה אלה אחד וזהו סוד של קול שנשמע קול הוא אחד והוא שלשה אופנים אש רוח ומים וכולם אחד בסוד של הקול (ואינם אלא אחד) אף כאן ה' אלהינו ה' הם אחד שלשה אופנים והם אחד.

וזהו הקול שעשה האדם ביחוד ולשים את רצונו ביחוד של הכל מאין סוף עד סוף הכל בקול הזה שעושה בשלשת אלה שהם אחד וזהו היחוד של כל יום שהתגלה בסוד של רוח הקדש.

וכמה אופנים של יחוד התעוררו וכולם אמת מי שעושה זה עושה ומי שעושה זה עושה אבל היחוד הזה שאנו מעוררים מלמטה בסוד של קול שהוא אחד זהו בירור הדבר זה בכלל ואחר כך פרט כמו שאמרנו.

פרשה רביעית הוא סוד הדין הקשה השמרו לכם אלה הן תפלין של ראש ותפלין של זרוע כדוגמא זה בבית אחד והרי התעוררנו בהם וכולם סוד אחד.

<sup>1</sup> כמ"ש שנתעטף הקב"ה באור וברא העולם כמ"ש עוטה אור כשלמה כו' ואור הוא חסד כידוע (יהל אור).

<sup>2</sup> נמחק בדרך אמת.

<sup>3</sup> שקול כלול מאשא ורוחא ומיא כמ"ש בס"י (יהל אור). ח"א נ ע"ב רי ע"א (לש"ו).

<sup>4</sup> ר"ל שה' אלקינו הן חו"ב ה' ז"א שהן למטה חג"ת שהן ג' גונון (יהל אור).

<sup>5</sup> והיה אם שמוע (יהל אור).

<sup>6</sup>

<sup>7</sup> דהשמר הוא ל"ת מסט' דדינא כידוע (יהל אור).

<sup>8</sup> ודע כי דוקא בשל ראש יש הוי"ה ממש דהיינו חו"ב חו"ג אבל בשל יד אינו כך אלא כעין דוגמא שהרי אין בה חו"ג אלא ב' פעמים חו"ב, פי' חו"ב דאבא וחו"ב דאמא שהם בערך חו"ג לגבי חו"ב דאבא, ולכן אמר בכאן דדרועא כגוונא דא, כגוונא דייקא, ר"ל דמיון לבד (רמ"ז).

## זהר שמות

קשרא דתפלין דרישא איהו דל"ת<sup>1</sup> ועל דא כתיב (שמות לג כג) וראית את אחורי<sup>2</sup> ועל דא איהו לאחורא<sup>3</sup> ותמן אתקשר בלא בקשרא חדא

ואיהי כד מנחת אלין תפלין דדרועא לאתקשרא (ס"א אית קשרא) אחרא<sup>4</sup> רוא דברית קדישא<sup>5</sup> רוא דא כמה דאתער בכמה דוכתי וכלא רוא חדא זכאין אינון ישראל דידיעין רוא דא ואצטריך בר נש לאנחא לון כל יומא למהוי בדיוקנא עלאה ועליה כתיב (דברים כח י) וראו כל עמי הארץ כי שם יהו"ה נקרא עליך ויראו ממך (ע"כ)

ברוך יהו"ה לעולם אמן ואמן

מד/א

פרשת בשלח

ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים וגו' רבי שמעון פתח (חבקוק ג ב) תפלה לחבקוק הנביא על שגיונות פסוק זה קשה ויש להתבונן בו מה שונה תפלה לחבקוק הנביא יותר מכל שאר נביאי העולם שלא כתוב בהם תפלה לישעיה הנביא או לירמיה או ליחזקאל או להושע או לשאר נביאי עלמא

קשר התפלין של ראש הוא דל"ת ועל זה כתוב וראית את אחורי ולכן הוא לאחור ושם נקשר הכל בקשר אחד.

והיא כשמניחה תפלין אלו של זרוע להתקשר (יש קשר) אחר סוד הברית הקדוש סוד זה כמו שהתעורר בכמה מקומות והכל סוד אחד אשריהם ישראל שיודעים סוד זה וצריך אדם להניחם כל יום להיות בדמות עליון ועליו כתוב וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך (ע"כ רעיא מהימנא)

ברוך ה' לעולם אמן ואמן

ויהי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים וגו' רבי שמעון פתח תפלה לחבקוק הנביא על שגיונות פסוק זה קשה ויש להתבונן בו מה שונה תפלה לחבקוק הנביא יותר מכל שאר נביאי העולם שלא כתוב בהם תפלה לישעיה הנביא או לירמיה או ליחזקאל או להושע או לשאר נביאי העולם.

<sup>1</sup> וראית את אחורי, ובפ' ואתחנן (רסג רע"א) מבואר שענין הקשר של תפלין אשר נאמר על זה וראית את אחורי, הנה הוא ענין אחד עם התפלין של יד שהוא בה' בתראה, ה' דידיכה, יד כהה, דהיא שמאלא ע"ש. וכעין זה הוא ג"כ בתרגום יונתן על התורה בפסוק וראית את אחורי, אמר שם שהוא הקשר דתפלין של יד (והוא י', סוד היסוד, כמ"ש בזוה"ק ס"פ בא וכנ"ל, שהוא מאור היסוד דז"א שממנו הוא דעת דרחל, והוא סוד הקשר דתפלין של יד). ובפ' ויקהל (דף ר"א סע"א) מבואר כי סוד וראית את אחורי הנה הוא בסוד אחור וקדם צרתני, שהוא כללות כל הנוק' שהיא אחורי דכורא ע"ש והרי כ"ז הוא כעין דרשות חלוקות וכו' הקשר של ראש שהוא מהארת המלכות דתבונה עם אור הדעת המתלבש בו, הנה אותו החלק דאור הדעת אשר ממנו הוא הקשר, הנה הוא מהבחי' הראשונה דהמלכות כנ"ל, והנה הוא אור הכתר דהנוק' כי הוא שורש הראשון שלה שהיה מתחילה בת"ת דז"א כנ"ל, ות"ת דז"א הוא כתר דרחל ע' א"א (פרק ז). והרי הוה הקשר של ראש שהוא לאה הוה הוא הכתר דרחל, וכן מאור הקשר של ראש שהוא ד' כללות הד' מוחין, הנה נמשך ממנו ונעשה הדעת דרחל שהוא הקשר של יד שהוא י', והוא מאור היסוד דז"א כנ"ל מזוה"ק ס"פ בא, כי הוא עולה ונעשה הדעת דרחל שהיא הקשר של יד. והיינו כי אור היסוד דז"א הנה הוא עולה כנגד הלב דז"א בזרוע השמאלי, ונעשה הוא שם הדעת שבה שהוא ה' דקשר של יד. והנה נעשה כ"ז ע"י הרצועות הנמשך מהקשר של ראש וכמו שמבואר כ"ז בהדרושים שם. ואמר שם, כי הרצועות הם כוללים כל הד' מוחין, והם אורות המקיפין דרחל ע"ש. והרי נמצא כי הקשר של ראש הנה הוא כללות כל אור המוחין כולן דרחל ג"כ, שהם התפלין שלה, וכן הוא כי מעיקרם הרי הם ג"כ אחד כי הם ב' הבחי' שבמלכות כנ"ל (כללים ח"ב ז ע"ד).

<sup>2</sup> ר"ל מלכות והיא נכללת בז"א בד' של הקשר (יהל אור). עיי' לקמן ריא ע"א בח"ג רסג ע"א ועיי' עוד לקמן רל סע"א ורע"ב (לש"ו).

<sup>3</sup> כמש"ל איהי אחור דיליה ע"ש היטב (יהל אור).

<sup>4</sup> ר"ל שהקשר ש"י הוא יסוד נכלל בה (יהל אור).

## זהר שמות

אלא הכי תנינן אלישע זכה<sup>1</sup> בהאי עלמא  
מה דלא זכה נביאה אחרא בר ממשא (ועם  
כל דא לא בעא לאטרחה למריה)<sup>2</sup> תא חזי  
מאי דכתיב (מ"ב ד ה) ויהי היום ויעבור  
אלישע אל שונם ושם אשה גדולה מאי אשה  
גדולה אלא גדולה בעובדהא<sup>3</sup> דכל בני (ס"א  
דרא)<sup>4</sup> ביתא משתבחין בה והיא עקרא  
דביתא<sup>5</sup> ובנין דבעלה לא הוה שכיח בביתא<sup>6</sup>  
למהוי עקרא לא הוה אדכר הוא אלא היא  
ותו ושם אשה גדולה גדולה על כל שאר נשי  
עלמא<sup>7</sup> דהא שאר נשי עלמא כד חמאן  
אושפיזא בביתא מצטערן ביה ודחקן ביה<sup>8</sup>

אלא כך שנינו אלישע זכה בעולם הזה  
מה שלא זכה נביא אחר פרט למשה  
(ועם כל זה לא רצה להטריח את אדונו)  
בא וראה מה כתוב ויהי היום ויעבור  
אלישע אל שונם ושם אשה גדולה מה  
זה אשה גדולה אלא גדולה במעשיה  
שכל בני (הדור) הבית משתבחים בה  
והיא עיקר הבית ומשום שבעלה לא  
היה מצוי בבית להיות עיקר לא נזכר  
הוא אלא היא.

ועוד ושם אשה גדולה גדולה על כל  
שאר נשות העולם שהרי שאר נשות  
העולם כשרואות אורח בבית מצטערות

<sup>1</sup> דהיינו שזכה לקירון פנים כמשה, בסוד אלישע דהיינו ש"ע נהורין המאירים בב' פעמים א"ל מלא, וב' פעמים גי' הפני"ם, אמרו רז"ל שהיה מתהלך בהרים מפני שלא ינזקו הרואים פניו ובפרט הנשים כנזכר בפרקי רבי אליעזר. וטעם הדבר נראה נלע"ד שהוא מובן עם מ"ש בספר הכוונות בתפילת ראש השנה בכוונת מלך עוזר, כי אין לז"א רק ק"ן נהורין מש"ע נהורין דאריך מאנפוי והמלכות יש לה כל הש"ע, ושזה סוד מה שאמרו רז"ל לא היה יכול להסתכל בפני חוה. ולכן תמצא ששבחה התורה את האמהות שהיו יפות להורות שלהיות שהתקינו פגם חוה זכו ליפיה, ומן הטעם הלזה לא היו יכולות הנשים להסתכל בפני אלישע, שהוא אור המובחר של קין דכתיב ביה (בראשית ד ה) ואל קין ואל מנחתו לא שע"ה, ולכן ויפלו פניו, הוא אור הפנים שהיה לו, אבל אלישע פירושו אל"י ש"ע, פי' שיש לו מסוד א"ל של ש"ע נהורין. ונראה שאמר אלי בלשון יחיד מפני שהארתו היתה מאריך ולית שמאלא בהאי עתיקא (רמ"ז). אין הכוונה על הנבואה וכו' אלא על מעשה ניסים שעשה יותר מכל הנביאים (מ"מ). אלישע זכה לקירון פנים כידוע בסוד אלישע שהם ש"ע נהורין הנ"ל וכמ"ש ויהי נא פי שנים ברוחך אלי ולכן שניהם [גם אליהו] היה בכח ידם להחיות את המתים שלא בציוי השי"ת (ב"ע כב ע"ב).

<sup>2</sup> ר"ל אע"פ שהיה גוזר והקב"ה מקיים לא בעא לאטרחה למארי' שיתן לו עושר ולא יצטרך לאחרים (מ"מ).

<sup>3</sup> והנה השונמית שהיתה אחות אבישג שתיהן היו יפות מאד והיו מסוד שתי האמהות בלהה וזלפה כמ"ש בליקוטי תלמידי הרב, וכנראה משם השונמית היתה מסוד רחל, ולכן היתה גדולה בעובדהא, כי כל מעשיה הוא תיקון בנוק' רחל דוקא (רמ"ז).

<sup>4</sup> להיותה ניצוץ מאמן של ישראל וגם לגודל יופיה, כי על כן היה לה שייכות עם אלישע (רמ"ז).

<sup>5</sup> כי כן רחל היא עקרת הבית (רמ"ז).

<sup>6</sup> יש שתי בחינות רי"ו, האחת הוא דס"ג מ"ה ב"ן והם רי"ו אותיות דג' פסוקי ויסע ויבא ויט, והם גימ' גבורה שעיקרם לתיקון הנוק', והם בחינת נר"ן. והשנית הוא השם דע"ב שמות שהוא מסוד ע"ב דידוי"ן וגימ' חס"ד ויש בו רי"ו אותיות גם כן. וה"ס אריה מן הימין, והוא ענין טיפת הזכר דחסד אתגליא בפום אמה, ואז נקראת הנוק' תב"ל, ב' פעמים רי"ו שהיא מתובלת מחו"ג שאז הוא לה זוג דפנים בפנים מה שאין כן כשאין בה אלא הר"ו דגבורה אז הוא דאחור באחור, ואז הוא שליטת הנוק' כי אין האיש בביתו. וז"ש שבעל השונמית לא היה נמצא בבית להיות עיקר, ירצה היה בבית אך הרי הוא כאילו לא היה, כיון שלא היה בו כח להיות עיקר ולזכות לשפע דע"ב הדוכרי, ולכן לא היה מנהיג הוא אלא היא, שהיתה בזכותה מתקנת כל צרכה ברי"ו שלה. ולכן אמר לה אלישע את חובקת בן, שכל כחה היה משם ב"ן שהוא הגבורה שתחילתו משם ס"ג כנודע ליודעים. ולכן הוצרך חבוקק למות דוגמת מלכי אדום, ואלישע החייהו בהורידו עליו סוד מלך הדר מהדרת פניו שהם מסוד אל דאיהו חסד אל, וה"ס שני החיבוקין דימין שלו ודשמאלא שלה. ובזה יש גם שייכות לענין הזה עם פרשתנו שבה נזכרת יציאת ישראל בכח שם זה דויסע ויבא ויט, וזה מלבד מ"ש לקמן בהנחת רוחות של ישראל בשירי המלאכים דוגמא דשל חבוקק, ע"ע. באופן שהשונמית נקראת אשה גדולה להיות בה ניצוץ רחל אמנו עקרת הבית, ולהיות שהיתה גדולה לגבי בעלה כי היא היתה מושפעת בזכותה מכל כח גדלות השכינה, ונמצאת גדולה כלפי כל דורה בבחינה הראשונה וכמו כן לעומת בעלה בבחינה שניה מה שאין כן בגבורות שאין מגמתן מצד עצמן להשפיע אלא לקבל מהחסדים, וכמשה"ה (ג טז) ואל אישך תשוקתך, ולכן אין נדיבות בנשים (רמ"ז).

<sup>7</sup> נ"ל לפי שהיתה גלגול חוה והוא נק' האדם הגדול והיא נקראת אשה גדולה (רח"ו).

<sup>8</sup> יש להן צער פנימי בנפשותן באורחים, וכן אינן רוצין לגמול להם חסד בגופן ובמעשה ידיהן אדברה דחקן ביה, נדחקות ודוחקות עצמן מלפעול כדי שלא יהנה האורח, וכל שכן לאפקא עליה



## זהר שמות

כל שכן לאפקא עליה ממונא והאי חדת ביה באושפיזא<sup>1</sup> ולאפקא עליה ממונא כל שכן כיון דחמת ליה לאלישע<sup>2</sup> חדת ביה לחדא ועל דא שבחא דכלא דאתתא היא<sup>3</sup> דהא אושפיזא דביתא דאתתא היא<sup>4</sup> ובגין כך ושם אשה גדולה גדולה על שאר נשין

ותאמר אל אישה הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא במה ידעה אלא הא אוקמוה חבריא דשושיפא הוורא זריקת ליה בערסיה ולא חמת ביה קרי מעולם ולא אעבר זבובא בפתוריה

הני מילי קשיין אי תימא דלא חמת ביה קרי הא סגיאין אינון בני נשא הכי בעלמא מה שנויא הכא ואי תימא דלא עבר זבובא בפתוריה אמאי כתיב הנה נא ידעתי וכי היא ידעת ולא אחרא והא כל אינון דחמו ליה אכיל בפתוריה הווי ידעי

אלא שפיר קאמרת אבל הנה נא ידעתי היא ידעה ולא אחרא בגין דהיא מתקנת ערסיה בשעתא דשכיב בליליא ובשעתא דקאים בצפרא והאי דקאמרי דשושיפא הוורא זריקת ליה בערסיה הכי הוה ובה ידעה<sup>5</sup> דארחא דעלמא כיון דקאים בר נש מערסיה סליק שושיפא דנאים בה ריחא מנוולא והאי בשעתא דסלקת ההוא שושיפא מערסיה הוה סליק ריחין כריחין דגנתא דעדן אמרה אי לאו דקדישא הוא וקדושה דמריה עליה לא סליק ריחא קדישא

הכי בניני כך בעי לאתפרשא מן ביתא דלא אזדהר בר נש כל כך בביתא אבל אמרת

בו ודוחקות אותו וכל שכן להוציא עליו ממון והיא שמחה באורח ולהוציא עליו ממון כל שכן כיון שראתה את אלישע שמחה בו מאד ועל כן השבח של הכל הוא של האשה שהרי האורח של הבית הוא של האשה ולכן [כתוב] ושם אשה גדולה גדולה על שאר הנשים

ותאמר אל אישה הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא במה ידעה אלא הרי פרשוה החברים שסדין לבן שמה לו במטתו ולא ראתה בו קרי מעולם ולא עבר זבוב על שלחנו.

הדברים הללו קשים אם תאמר שלא ראתה בו קרי הרי רבים הם בני אדם כאלה בעולם מה השני כאן ואם תאמר שלא עבר זבוב על שלחנו למה כתוב הנה נא ידעתי וכי היא ידעה ולא אחר והרי כל אלו שראוהו אוכל בשלחנו היו יודעים.

אלא יפה אמרה אבל הנה נא ידעתי היא ידעה ולא אחר משום שהיא תקנה את מטתו בשעה ששכב בלילה ובשעה שקם בבוקר וזה שאמרו שסדין לבן שמה לו במטתו כך היה ובזה היא ידעה שדרך העולם כיון שעומד אדם ממטתו מעלה הסדין שישן בו ריח מנוול וזה בשעה שלקחה אותו סדין ממטתו היה מעלה ריחות כריחות גן עדן אמרה אלולי שקדוש הוא וקדושת אדונו עליו לא היה מעלה כזה ריח קדוש.

משום כך צריך לפרש מן הבית כי לא נזהר אדם כל כך בבית אבל אמרה נעשה נא עלית קיר קטנה ונשים לו שם

ממונא, להיותו היותר חיצון הוא גבורה יותר קשה, ומכל שכן שלא תפוצנה לההנות בו את אחרים (רמ"ז).

<sup>1</sup> כי להיותה ניצוץ רחל היה בה מיתוק החסד שמחה באורח. וזהו פירוש שלישי על תואר גדולה שר"ל מושפעת ונמתקת ממדת הגדולה, ולכן תמיד היתה שמחה באורחים ולהוציא עליהם ממון (רמ"ז).

<sup>2</sup> כי נשמתה ראתה לה כי עתידה היא לקבל ממנו מיתוק גדול, ולכן מרוב שמחתה בו כתוב (ד ח) ותחזק בו (רמ"ז).

<sup>3</sup> ירצה שדוקא על האשה הגדיל שלמה את השבח באומרו (משלי לא י) אשת חיל מי ימצא, והאריך בא"ב כל כך, והיינו שבחא דכלא, שהרי בא"ב נכלל הכל וטעמו דהא אושפיזא דביתא דאתתא היא (רמ"ז).

<sup>4</sup> פי' הנהגת דירת הבית הוא של האשה, וכמו שאמרו רז"ל ביתו זו אשתו, שהרי ע"י רחל מתנהגים העולמות בהיותה בבנינה מחזה זעיר ומטה, שאז יש לה שני אורות בסוד כ"ד כ"ד ושני אורות [ב' פעמים אר"ר] סודם ב"ת כנזכר באוצרות חיים, ואז נקראת אשת ח"ל בגי' כ"ד כ"ד. ואל זה רמז באומרו שבחא דכלא, שהוא הא"ב דאשת חיל, והיינו אושפיזא דביתא (רמ"ז).

<sup>5</sup> פי' הא והא איתא (רח"ו).

## זהר שמות

(שם י) נעשה נא עליית קיר קמנה ונשים לו שם מטה ושלחן וכסא ומנורה ארבע אלין למה אלא בגין דאינון תקונא דכנסת ישראל דאתקריאת עליית קיר והכי אתקריא כמה דכתיב (ישעיה לח ב) ויסב חזקיהו פניו אל הקיר

מטה ושלחן וכסא ומנורה לאו אינון כתיקונא דשמושא דהא כסא קא בעי בקדמיתא ולבתר שלחן לבתר מנורה לבתר מטה אמאי אקדימת מטה בגין דהיא חביבה עליה יתיר מכלא ואקדים בר נש מה דחביב עליה

ויהי היום ויבוא שמה (מ"ב ד יא) ויהי היום מאן הוא יומא דא אלא כמה דאוקמוה ותא חזי ההוא יומא יומא טבא דראש השנה הוה דאתפקדו ביה עקרות דעלמא ואתפקדן ביה בני עלמא קרא לשונמית ואמר (שם יג) הנה חרדת אלינו את כל החרדה הזאת בניני כך אצטריכנא לעיינא יומא דא בדיני דעלמא דקודשא בריך הוא דאין ביומא דא

מד/ב

לעלמא ובגין דאתפרשנא בלחודאי באתר דא אצטריכנא לאסתכלא ברניזו דעלמא

(שם יג) ומה לעשות לך היש לדבר לך אל המלך<sup>2</sup> או אל שר הצבא<sup>3</sup> וכי מלה דא<sup>4</sup> למה אצטריכא לגבי אתתא דלא נפקת ולא אזלת ולא עאלת בהיכלא דמלכא אלא יומא<sup>5</sup> דא הוה גרים דכל בני עלמא יתביין (נ"א קיימין)

מטה ושלחן וכסא ומנורה ארבעה אלה למה אלא משום שהם תקון של כנסת ישראל שנקראת עליית קיר וכך נקראת כמו שכתוב ויסב חזקיה פניו אל הקיר.

מטה ושלחן וכסא ומנורה הם אינם כמו תקון השמוש שהרי צריך בתחלה כסא ואחר כך שלחן אחר כך מנורה אחר כך מטה למה הקדימה מטה משום שהיא חביבה עליו יותר מהכל ומקדים אדם מה שחביב עליו.

ויהי היום ויבא שמה ויהי היום מיהו יום זה אלא כמו שבארוה ובא וראה אותו יום יום טוב של ראש השנה היה שבו נפקדו עקרות העולם ונפקדים בו בני העולם קרא לשונמית ואמר הנה חרדת אלינו את כל החרדה הזאת משום כך הצטערתי לעיין היום הזה בדיני העולם שהקדוש ברוך הוא דן ביום הזה

את העולם ומשום שנפרדתי לבד במקום זה הצטרכתי להסתכל ברוגז של העולם.

ומה לעשות לך היש לדבר לך אל המלך או אל שר הצבא וכי דבר זה למה האשה צריכה שהרי אינה יוצאת ולא הולכת ולא נכנסת להיכל המלך אלא יום זה היה גורם שכל בני העולם יושבים (עומדים) בדין ובאותו יום נקרא

1

<sup>2</sup> ב"ד עליון באצילות (אור יקר).

<sup>3</sup> ב"ד המלאכים ושר הצבא ה' השליט שם בהיכלות. ואפשר לפרש המלך בינה כדמפרש "המלך המשפט". "שר הצבא" ת"ת שהוא שר של הנצ"ח וההו"ד שהם צבא ודאי או מלכות שהיא שר על צבא הנפרדים והיינו בני חיי ומזוני הם תלויים במלך לכולהו פירושי ושאר העניינים בשר הצבא לכלהו פי' כדאמרי בני חיי ומזוני לאו בזכותא היכל זכות אלא במזלא באצילות או לאו בזכותא בשבע מדות אלא במזלא מבינה ולמעלה (אור יקר).

<sup>4</sup> פי' בשלמא אם לא אמר לה אלא היש לדבר לך וגו' הייתי אומר שכוונתו על איזה דבר שהוצרך לבעלה ואשתו כגופו, אבל אחר שפרט תחילה ומה לעשות לך נראה שרצה לומר על פרטי הנוגע לה, ועל זה הקשה בכח כי אין שום פרטי עם המלך אל אשה שאינה יוצאת ואם יוצאת אינה מהלכת בשוק ואם מהלכת הוא לבית הכנסת או לבית אביה וקרובותיה ולא לבית המלך (רמ"ז).

<sup>5</sup> ירצה להיותו ראש השנה לכן שאלה היש לדבר וגו', כי בו יושב העולם בדין וחרדים מפחדו וחשב שכן היתה השונמית יראה, וגם זה בעצמו גרם לו לומר אל המלך ולא דבר בפירוש אל ה' שזו היתה כונתו, אלא אמר לה אל המלך כי אז אקרי קודשא בריך הוא מלך, כי כל כוונת ראש השנה עד יום הכפורים היא לתיקון המלכות ובכל יום נותן לה בחינה אחת מט' מלכיות שלו וכנ"ל, ולכן נקרא מלך, ובזה היא נבנית ב' ספירות שהם י' שמות ב"ן שיש בהם צ' אותיות כמנין מלך, ולהיות שמלכיות אלו הן משל זעיר לכן נקראת אז רחל שם המלך המשפט, שאין הפירוש מלך המשפט, כי ה' הידיעה לא תבוא בסמיכות, אלא ר"ל המלך שהוא המשפט (רמ"ז).

## זהר שמות

בדינא ובההוא יומא אקרי קודשא בריך הוא מלך המלך המשפט אמר לה אי את אצטרך לך לגבי מלכא עלאה על עובדין די בידך

ותאמר בתוך עמי אנכי ישבת מה אלא בשעתא (נ"א בזמנא) דדינא תליא בעלמא לא יתפרש בר נש בלחודוי ולא יתרשים לעילא ולא ישתמודען ביה בלחודוי דהא בזמנא (אחרא)<sup>1</sup> דדינא תליא בעלמא אינון דאשתמודעון ורשימין בלחודייהו אף על גב דזכאין אינון אתפסן בקדמיתא ועל דא לא לבעי ליה לאיניש לאתפרשא מבין עמא לעלם דבכל זמנא רחמי דקודשא בריך הוא על עמא כלהו כחד (ולא ליבעי ליה לאיניש לאתפרשא מן עמא לעלם) ובגניי כך אמרה בתוך עמי אנכי ישבת ולא בעינא לאתפרשא מנייהו כמה דעברנא עד יומא דין ויאמר נחזי אבל בן אין לה וגו' אמר לה אלישע הא ודאי שעתא קיימא<sup>2</sup> דהא יומא גרים ויאמר למועד הזה כעת חיה את חובקת בן ותהר האשה ותלד בן למועד הזה כעת חיה אשר דבר אליה אלישע למועד ודאי<sup>3</sup> לבתר מית מאי טעמא מית<sup>4</sup> אלא בגין דאתייהב לה<sup>5</sup> ולא לבעלה ומאתר דנוקבא אתקשר<sup>6</sup> ומאן דאתקשר בנוקבא מיתה אזדמנת קמיה מנא לן דלה אתייהב דכתיב את חובקת בן<sup>7</sup>

תא חזי באברהם כתיב<sup>8</sup> (בראשית יח י) שוב אשוב אליך ולא אליה אליך ודאי כך

הקדוש ברוך הוא מלך המלך המשפט אמר לה אם את צריכה בשבילך אצל המלך העליון על המעשים שבידיך.

ותאמר בתוך עמי אנכי ישבת מה אמרה אלא בשעה (בזמן) שהדין תלוי בעולם שלא יפרד אדם לבדו ולא יהיה רשום למעלה ולא יכירו אותו לבדו שהרי בזמן (אחר) שהדין תלוי בעולם אותם שנודעים ורשומים לבדם אף על גב שהם צדיקים הם נתפסים בראשונה ועל כך לא צריך לאדם להיפרד מן העם לעולם שבכל זמן רחמי הקדוש ברוך הוא על העם כולם כאחד (ואין צריך האדם לפרוש מן העם לעולם) ולכן אמרה בתוך עמי אנכי ישבת ולא רוצה להיפרד מהם כמו שעשיתי עד היום הזה.

ויאמר גיחזי אבל בן אין לה וגו' אמר לה אלישע הרי ודאי שהשעה עומדת שהרי היום גורם ויאמר למועד הזה כעת חיה את חובקת בן ותהר האשה ותלד בן למועד הזה כעת חיה אשר דבר אליה אלישע למועד ודאי אחר כך מת מה הטעם מת אלא משום שנתן לה ולא לבעלה וממקום שנקבה נתקשר ומי שמתקשר בנקבה המות מזומן לפניו מנין לנו שלה הוא נתן שכתוב את חובקת בן.

בא וראה באברהם כתוב שוב אשוב אליך ולא אליה אליך ודאי כך נקשר ולא

<sup>1</sup> כלומר ודאי ביד אלישע לא היה פחד שהוא יוציאנה לאורה במשפטה מכח תפלותיו אמנם היא לא ידעה שיש כח בו לכ"כ, ולכן השיבה "ברוך עמ" וכו' (אור יקר).

<sup>2</sup> שהיום עצמו מסוגל לפקידת עקרות כדפי' לעיל, ולזה קודם שהתפלל עליה בתוך כדי דבור בשרה, ובלי ספק שאח"כ עמד בתפלה. או אפשר שהקב"ה עצת מלאכיו ישלים אפילו בדבורו הקל (אור יקר).

<sup>3</sup> הורה על מה שפירש ויהי היום ראש השנה, והיינו לשון "למועד" מועד ממש כפשוטו (אור יקר).

<sup>4</sup> כי בלי ספק כשהתפלל אלישע לא שאל אלא בן כשר והגון שיחיה (אור יקר).

<sup>5</sup> שהיא נקבה והיינו שהנשים מרכבה למלכות ושם המות אחוזה והנמשך משם בהכרח תשלוט בו המות ולכן שלט המיתה בו (אור יקר).

<sup>6</sup> כתב הרב כי חבוקק הוא מנשיקין דזכורא וניתנו לנוק' ואזלת בקרתא הליך בנימוסהא ונעשה נוק' וז"ש את חובקת בן (מ"מ).

<sup>7</sup> את חובקת אותו מן הדכורא ויצחק היה מנשיקין דנוק' שניתנו לדכורא ונעשו דכורא וז"ס והנה בן לשרה אשתך פי' שהיה משרה מתחילה שהיא מלכות ואח"כ ניתן לדכורא ולכן כתיב שוב אשוב אליך שהוא דכורא. וכתב הרח"ו שפי' זה עיקר כמ"ש בליקוטים ובזה מובן לשון זה, ובפ' חיי שרה הארכנו על פ' והנה בן לשרה אשתך ובפ' בראשית בענין חבוקק (מ"מ).

<sup>8</sup> פליג' אמאי דקאמר שמיתת יצחק בעקידה היה מפני שנתן לשרה כאומרו ולשרה בן, וי"ל דלא פליגא והיינו שיש שני עניינים מי שנתן כולו לנקבה מת ממש (אור יקר). נזכר בכמה מקומות בזוהר שיצחק בא מסטרא דנוק' וכו', יש זוג עליון דנשיקין הנקרא דבקתא דרוחא ברוחא וכללותו שני הבלים, דהיינו ההבל היוצא מפי הזכר וניתן לפי הנקבה בנשיקתו, והשני הבל היוצא מפיה לתוך פיו

## זהר שמות

אתקשר ולא בנוקבא מאן דאתי מסטרא דנוקבא מותא אקדים לרגלוי ותעל ותשכיבהו על מטת איש האלהים בנין דתמן חמת קדושה עלאה מכלא

ויאמר לה השלום לך השלום לאישך השלום לילד מכאן דהיא עקרא דביתא ולא עוד אלא דאיהי אזלת אבתריה ולא בעלה ויגש גחזי להדפה הא אוקמוה

ויאמר איש האלהים הרפה לה מאי שנא הכא דאמר איש האלהים וכד הוה במתא אלישע אלא הכא ודאי איש האלהים דהכא (ס"א הוא) חזא! דוכתיה? ולא במתא ולא בשעתא דהווי בני נביאי קמיה

ויהו"ה העלים ממני וגו' כמה דאת אמר (שם יט כד) ויהו"ה המטיר על סדום ועל עמורה דא בני דינא דלתתא<sup>3</sup> ולא הגיד לי מאי טעמא לא ידע אלישע אלא אמר קודשא בריך הוא ומה אנא קטיל להאי אי אימא ליה לא ימות דהא נבזבזא דיליה הוא ודאי אית ליה למימת דהא<sup>4</sup> אתמר דכתיב את חובקת בן ומאתר דנוקבא גרים מותא ובגיני כך לא אמר ליה

ויאמר לגחזי חגור מתניך וקח משענתי בידך ולך והא אוקמוה ואסתלק ניסא מניה חי יהו"ה וחי נפשך אם אעזבך אמאי כיון דגחזי הוה אזיל אלא היא ידעת ארחוי דההוא רשע דגחזי דלאו איהו כדאי דישתכח ניסא על ידוי

וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו וגו' אמאי אלא דאשגח אלישע וידע דאתרא (נ"א דאתרא הוא) דא הוא דגרים דאתקשר ביה

בנקבה מי שבא מצד הנקבה המות מקדים לרגליו ותעל ותשכבהו על מטת איש האלהים משום ששם ראתה קדושה עליונה מהכל.

ואמר לה השלום לך השלום לאישך השלום לילד מכאן שהיא עיקר הבית ולא עוד אלא שהיא הלכה אחריו ולא בעלה ויגש גחזי להדפה הרי פרשוה.

ויאמר איש האלהים הרפה לה מה שונה כאן שאמר איש האלהים וכשהיה בעיר אלישע אלא כאן ודאי איש האלהים שכאן (הוא) ראה מקומו ולא בעיר ולא בשעה שהיו בני הנביאים לפניו.

וה' העלים ממני וגו' כמו שנאמר וה' המטיר על סדום ועל עמורה זה בית דין של מטה ולא הגיד לי מה הטעם לא ידע אלישע אלא אמר הקדוש ברוך הוא ומה אני אהרוג את זה אם אמר לו לא ימות כי המתנה שלו היא ודאי שיש לו למות שהרי נאמר שכתוב את חובקת בן וממקום הנקבה גורם מות ולכן לא אמר לו.

ויאמר לגחזי חגר מתניך וקח משענתי בידך ולך והרי פרשוה שהסתלק הנס ממנו חי ה' וחי נפשך אם אעזבך למה כיון שגחזי היה הולך אלא היא ידעה את דרכי אותו גחזי הרשע שאינו כדאי שימצא נס על ידו.

וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו וגו' למה אלא שאלישע השגיח וידע שמקום (שהאשה הוא) זה הוא שגרם שנקשר בו

---

בנשיקתה. והנה הרח"ו ז"ל הסתפק איזה מהשנים מעולה, והסביר פנים לשני צדדי הספק, והעלה דיותר חשוב של הנקבה המושפע לתוך הזכר שאעפ"י ששורשו נקבה אחר כך נהפך והיה זכר, וזה היה שרש יצחק, ושלכן מצד שהיה תחלתו נקבי הוצרך לעקידה שאז פרחו נשמתו, אבל לא היתה מיתה ממש מפני שסופו ועיקר מציאותו הוא זכר, ולזה נאמר באברהם (בראשית יח, י) אשוב אליך, ולא אליה, שלא תחשוב דאזלינן בתר התחלה אלא בך אתקשר, אותו ההבל המיוחס בראשונה לשרה יתקשר ויתייחד בך, אבל חבוקק בא מהבל דידיה המושפע לתוך פיה ונהפך לבחינת נקבה והוצרך למיתה, שכיון שהוא שלה שנשאר בה, כשבאה אותה הנשמה למטה באה מסטר נוקבא (רמ"ז).

<sup>1</sup> לךך אמת גורם את המוסגר ולא חזא.

<sup>2</sup> פ' בבית המדרש שלו בשדה שהנביאים עמו (מ"מ).

<sup>3</sup> בינה ותבונה, ב"ד שלמעלה ס', וב"ד שלמטה מ' (בהגר"א על ס"י כג ע"א), ועי' בהגר"א בתיקו"ז צ ע"ד: שיתין פולסי ומ' מכות הראויין להשתלש.

<sup>4</sup> ודהא (לךך אמת).

## זהר שמות

השתא וישם פיו על פיו<sup>1</sup> ועיניו על עיניו לקשרא ליה באתרא אהרא עלאה אתר דהיין אשתכחו ביה

ולא יכיל לאעקרא ליה<sup>2</sup> מאתר דאתקשר ביה בקדמיתא אלא אתער רוחא חדא מלעילא ואתקשר בהאי אתר ואתיב ליה נפשיה דאי לאו הכי לא הוה קאים לעלמין ויזורר הנער עד שבע פעמים<sup>3</sup> ולא סליק יתיר כמה דאת אמר (תהלים צ י) ימי שנותינו בהם שבעים שנה

ודא הוא חבקוק נביאה כמה דאת אמר את חובקת בן אי הכי חבוק מבעי ליה אמאי חבקוק תרי אלא חד מה/א

דאמיה וחד דאלישע דאתחבק עמיה<sup>4</sup> דבר אחר תרי חבוקין הוו ביה<sup>5</sup> בין להאי סטרא בין להאי סטרא<sup>6</sup> חבוקא חדא ההוא אתר דהוה תלי ביה בקדמיתא חבוקא אחרניא דסליק ליה לדרגין עלאין יתיר<sup>7</sup> ובגין כך חבקוק תרי<sup>8</sup>

כעת וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו לקשר אותו למקום אחר עליון המקום שנמצאים בו חיים.

ולא יכל לעקור אותו ממקום שנקשר בו בתחלה אלא עורר רוח אחת מלמעלה ונקשר במקום זה והשיב לו את נפשו שאם לא כך לא היה עומד לעולמים ויזורר הנער עד שבע פעמים ולא עלה יותר כמו שנאמר ימי שנותינו בהם שבעים שנה.

וזה הוא חבקוק הנביא כמו שנאמר את חובקת בן אם כך היה צריך להיות חבוק למה פעמיים חבקוק אלא אחד

של אמו ואחד של אלישע שהתחבק עמו דבר אחר שני חבוקים היו בו בין לצד זה בין לצד זה חבוק אחד אותו מקום שהיה תלוי בו בתחלה חבור אחר שהעלה אותו לדרגות יותר עליונות ולכן חבקוק שנים.

<sup>1</sup> פי' עתה שרצה להחיותו המשיך לו נשמת מז"א (מ"מ).

<sup>2</sup> פי' שלא עקר אלישע נשמה שהיתה לו ממלכות והמשיך לו של ז"א לבדה אלא המשיך לו של ז"א תוספת על אותה של מלכות שהיתה בו (מ"מ).

<sup>3</sup> נראה שנתן בו אלישע ז' מקיפים ז' הבלים מז"ח דז"א (רח"ו).

<sup>4</sup> פי' ששל אלישע נתאבק ונתחבק עם של אמו (רמ"ז).

<sup>5</sup> וכמ"ש למעלה, ולא יכיל לאעקרא ליה מאתר דאתקשר ביה (בדינא) בקדמיתא, אלא שהכלילו משניהם יחד. ועוד י"ל שחזר ואמר תרי חבוקין וכו', לרמוז למה שכתבתי למעלה מזווג השני התחתון וכנזכר בפרשת בראשית דף ז' ע"ב, והם ממש סוד חסד וגבורה דהיינו ע"ב שמות דויסע ויבא ויט ור"ו אותיות הנזכרים שם (רמ"ז).

<sup>6</sup> דהיינו ימין ושמאל מה שאין כן בשרשו העליון בחיך וגרון שהם זה תחת זה, ואע"ג דגם בהם שייך חיבוק כי סוד ההבלים הם מקיפים וכל מקיף חובק את המוקף וכנזכר בכוונות הסוכה. ומה שלא אמר חד להאי סטרא אלא בין להאי סטרא, נראה שירמוז ענין אחר והוא דקיימא לן בכמה מקומות דימינא אתכליל בשמאלא ושמאלא בימינא, אלא דגבורה הכלולה בחסד אז הגבורה טפלה לחסד וההפך בכלילות החסד בגבורה שאז הגבורה גוברת. והנה אי אפשר להוליד בלי זכר ונקבה וכל זכר הוא מחסד, באופן שכל ולד הוא חבוק משני הידים, ואולם הבאים מצד הנוק' והגבורות, הגבורות גוברות בהם, וכן היה חבקוק שנאמר בו את חובקת בן, וזהו אומרו ושם אשה גדולה, כלומר: ששלה גבר. וכן אמר למעלה דאיהי עיקרא דביאתא, ואחר כך כשהמשיך עליו אלישע את מדת החסד שגם שם כלולה הגבורה הרי חיבוק שני, וכל אחד מהם מתחבקים בשני הידים, וז"ש בין להאי סטרא וכו' והבן. והיינו דהדר מפרש חבוקא חדא ההוא וכו', משום דכל חבוק בסתם הוא בשני הידים (רמ"ז). פי' בין לפי הפשט בין לפי הסוד תרין חבוקין הוו ביה של מלכות ושל ז"א ולפי הפשט של אמו של אלישע (מ"מ).

<sup>7</sup> דרגין דייקא מיעוט רבים שנים, והם מדרגת גבורות הזכר ומדרגת חסדי הזכר (רמ"ז).

<sup>8</sup> פי' גם חבקוק רומז לשני חבוקין חדשים שנמשכו עליו משני דרגין עלאין הנזכרים. ונלע"ד שלכן נכפלה בו אות הק' לרמוז שני החיבוקין, ולא אות הח' ויקרא חבוק או אות הב' ויקרא חבוק, והענין לרמוז שניתוספו עליו ה' חסדים וה' גבורות של הזכר, דהא קי"ל בסוד המספר כי האחדים הם במלכות והעשירות הם בזעיר (רמ"ז).

## זהר שמות

תפלה לחבקוק הנביא (חבקוק ג ב) מאי תפלה<sup>1</sup> אלא דא הוא אתר דהוה קשיר ביה בקדמיתא<sup>2</sup> ודא הוא תפלה של יד על שגיונות דההוא יומא דאתקשר ביה שגיונות דעלמא הוו תליין קמי קודשא בריך הוא וגבורה הוה שליט ועל דא אתקשר ביה האי תפלה (נ"א בהאי תפלה)

דבר אחר תפלה לחבקוק הנביא תפלה לחבקוק בנין חבקוק דאיהו עביד בניניה יהו"ה שמעתי שמעך יראתי וגו'<sup>3</sup> תא חזי כד הוה אתער עליה רוחא דנבואה על אתר דא דהוא תפלה הוה אתי והוה דחיל ומזדעזע מתלא אמרי מאן דנשיך מכלבא מקליה אזדעזע

יהו"ה פעלך בקרב שנים חייהו מאן פעלך אלא עליה קאמר דאיהו פעל דיליה בקרב שנים חייהו הב ליה חיין להאי פעלך בקרב שנין עלאין דבר אחר חייהו דלא ימות כד בקדמיתא

על שגיונות מאי על שגיונות על שגיאות מבעי ליה כמה דאת אמר (תהלים יט יג) שגיאות מי יבין אלא (כלא הוא אבל) שגיונות כמה דאת אמר (שם ז א) שגיון לדוד<sup>4</sup> זיני תושבחן הוו קמייהו דנביאי למישרי עלייהו רוח נבואה כמה דאת אמר (ש"א י) ופגעת חבל נביאים יורדים מהבמה ולפניהם נבל ותוף וחליל וגו' וכתוב (מ"ב ג טו) ועתה קחו לי מנגן וגו' וכל שכן חבקוק דאצטריך ליה יתיר מכלהון לנייחא דרוחא

תפלה לחבקוק הנביא איזו תפלה אלא זהו מקום שהיה קשור בו בתחילה וזהו תפלה של יד על שגיונות שאותו יום שנקשר בו היו תלויים שגיונות העולם לפני הקדוש ברוך הוא וגבורה היתה שולטת ולכן נקשרה בו תפלה זו (בזו התפלה).

דבר אחר תפלה לחבקוק הנביא תפלה לחבקוק משום חבקוק שהוא עשה בשבילו ה' שמעתי שמעך יראתי וגו' בא וראה כשמתעוררת עליו רוח נבואה על מקום זה שהוא תפלה היה בא והיה פוחד ומזדעזע משל אומרים מי שננשך מכלב מקולו הוא מזדעזע.

ה' פעלך בקרב שנים חייהו מי זה פעלך אלא עליו אמר שהוא פעל שלו בקרב שנים חייהו תן לו חיים לפעלך זה בקרב שנים עליונות דבר אחר חייהו שלא ימות כמו שבתחלה.

על שגיונות מה זה על שגיונות היה צריך (לכתב) על שגיאות כמו שנאמר שגיאות מי יבין אלא (הכל הוא אבל) שגיונות כמו שנאמר שגיון לדוד מיני תשבחות היו לפני הנביאים להשרות עליהם רוח נבואה כמו שנאמר ופגעת חבל נביאים יורדים מהבמה ולפניהם נבל ותוף וגו' וכתוב ועתה קחו לי מנגן וגו' וכל שכן חבקוק שהצטרך לו יותר מכולם לנחת הרוח ולבשם את אותו מקום להמשיך עליו רוח נבואה וכן כל הנביאים כדוגמא זה פרט למשה שעלה

<sup>1</sup> מאי תפלה, כלומר מהו רמז תפלה זו ומה עניינה לכאן, וכל שכן שכבר היתה מדרגתו שכבר עלה למדרגת הזכר ואם כן מאי תפלה (רמ"ז).

<sup>2</sup> הענין מובן ליודעי סוד התפילין, כי תפילין של ראש הם מוחי הזכר ממש ותפילין של יד הם מוחי הנקבה, סוד חו"ג הבאות לה מן הזכר, ולכן אמר אתר דהוה קשיר ביה בקדמיתא וכו', ור"ל המקור שבו היה נקשר בראשונה והם אורות הזכר. ולפרש דבריו אמר ודא הוא תפלה של יד, שהוא סוד האורות הבאים לה מזעיר והוא הוא (ענין) מדרגתו אחר תחייתו, כי כן התפילין נקראים חיים כנודע. ובזה תבין שלמעלה אמר אתר דהוה תלי ביה וכאן אמר אתר דהוה קשיר, כי למעלה מדבר דוקא במדרגת הנוק' בעצמה מה שהיה לו קודם מותו, וכאן מיירי בבחינת קשר המושך אורות הזכר אל הנקבה שהוא מקומו אחר כך. ולכן אמר על שגיונות וכו', שידוע שראש השנה עניינו בגבורות הנקבה, וגם נודע שיש שלש בחינות עון, עון חטא ופשע, והחטא שהוא השגגה הוא פוגם במלכות, ועכשיו היה חבקוק מתעלה על מקום זה והיינו על שגיונות. אבל ידוע שבראש השנה נמתקים הדינין בסוד השופר שהוא סוד גבורות מתוקות הנתנות לה מזעיר. ועל דא אתקשר ביה האי תפלה, פי' בחינת תפלה של יד שאמרתי ולא בחינת תפלה הידועה שהיא בנקבה מצד עצמה (רמ"ז).

<sup>3</sup> פי' בו הרב זלה"ה שיש לכת"ר תר"ך אורות ונותן ו"ש לאבא ו"ש לאימא, ושל אמא הם ו"ש עולמות שתחת כסא הכבוד המתחלקים בחג"ת כידוע ממ"ש הרב לפרשת תרומה קסו ע"ב (רמ"ז).

<sup>4</sup> תפלה לחבקוק שהתפלל על עצמו ותפלתו היתה על כלי זמר כמו שגיון לדוד והתפלל ואמר ה' שמעתי וכו' (מ"מ).

## זהר שמות

על כל שאר נביאי העולם אשרי חלקו. ולבסמא להווא אתר לאמשכא עליה רוח נבואה וכן כלהו נביאי כהאי גוונא בר ממשעה דסליק על כל שאר נביאי דעלמא זכאה חולקיה

תא חזי כד נפקו ישראל ממצרים רוחיהון הוה תביר בגווייהו והו שמעין אינון תושבחן ולא יכלין למחדי ובשעתא דכלהו אוכלסין ורתיכין נפקו בשכינתא כלהו ארימו תושבחן ושירין קמי קודשא בריך הוא ואתער קודשא בריך הוא רוחיהון דישאל והו שמעין אינון תושבחן וקאים רוחיהון בגווייהו דלא פרחן

בר נש כד איהו שביק פולחנא כדין ידע תבירו דגרמוי תבירו דרוחיה כך ישראל כד נפקו ממצרים כדין טעימו טעמא דמותא<sup>1</sup> וקודשא בריך הוא אסי לון דכתיב (שמות יג כא) ויהויה הולך לפניהם יומם וגו' וכל אורחין הו סלקין ריחין דאסותא ועאלין לגופייהו ואתסיין ומקל תושבחן דהו שמעין הו הדאן ונייחין ברוחיהון

ופרעה וכל אינון אוכלוסין דיליה הו אזלי בתרייהו לאזופא לון עד דנפקו מארעא דמצרים וכן כל אינון רברבין דממנן עליהון ועל שאר עמין אזופו לה לשכינתא ולישראל כלהו עד דשאר באיתם בקצה המדבר הדא הוא דכתיב ויהי בשלח פרעה את העם וגו' כי קרוב הוא כי קרוב הוא ההוא אומאה דאומי אבימלך לאבהן על ההוא טיבו דעבדו פלשתים לאבהן דכתיב (בראשית כא כג) כחסד אשר עשיתי עמך תעשה עמדי ועם הארץ אשר גרתה בה

ויהי בשלח פרעה את העם מה כתיב לעילא ויקם פרעה לילה הוא וכל עבדיו תא חזי נוקמא עלאה דעבד קוב"ה במצרים תלת מותני הו חד דעבדו בוכרין במצרים דקטילו

בא וראה כשיצאו ישראל ממצרים רוחם היתה שבורה בתוכם והיו שומעים אותם תשבחות ולא יכולים לשמח ובשעה שכל האוכלוסין והמרכבות יצאו עם השכינה כולם הרימו תשבחות ושירים לפני הקדוש ברוך הוא ועורר הקדוש ברוך הוא את רוחם של ישראל והיו שומעים את אותם תשבחות ועמדה רוחם בתוכם שלא פרחו.

כשאדם עוזב עבודה אז יודע את שברון העצמות ושברון הרוח כך ישראל כשיצאו ממצרים אז טעמו טעם המות והקדוש ברוך הוא רפא אותם שכתוב וה' הולך לפניהם יומם וגו' וכל הדרכים היו מעלות ריחות של רפואה ונכנסים לגופם ומתרפאים ומקול התשבחות שהיו שומעים היו שמחים ונחים ברוחם.

ופרעה וכל אותם האוכלוסים שלו היו הולכים אחריהם ללוות אותם עד שיצאו מארץ מצרים וכן כל אותם גדולים הממונים עליהם ועל שאר העמים לוו את השכינה ואת ישראל כולם עד שחנו<sup>2</sup> באיתם בקצה המדבר זהו שכתוב ויהי בשלח פרעה את העם וגו' כי קרוב הוא כי קרוב הוא אותה שבועה שנשבע אבימלך לאבות על אותו טוב שעשו הפלשתים לאבות שכתוב כחסד אשר עשיתי עמך תעשה עמדי ועם הארץ אשר גרתה בה.

ויהי בשלח פרעה את העם מה כתוב למעלה ויקם פרעה לילה הוא וכל עבדיו בא וראה הנקמה העליונה שעשה הקדוש ברוך הוא במצרים שלשה סוגי<sup>3</sup> מות היו אחד שעשו הבכורים במצרים

<sup>1</sup> בעת הקטנות יונקים החיצונים ומתגברים, ואמר דרך המדבר ים סוף, שהוא המלכות, סופא דכל דרגין. והיה אז יניקת החיצונים משניהם, כי היו שניהם בסוד הקטנות הן הז"א והן המלכות, וכן היו ישראל ג"כ למטה. והוא מה שאמרו בזוה"ק (בשלח מה ע"א) ישראל כד נפקו ממצרים כדין טעימו טעמא דמותא, והוא מחמת התגברות החיצונים ע"י חזרת הקטנות, אלא שהקב"ה עשה עמהם נסים גם אז וכמ"ש (שמות יג כא) וה' הולך לפנייהם כו', כי נמשך להם הארה מהבינה להגן עליהם (דע"ה ח"ב קכו ע"ג).

<sup>2</sup>

<sup>3</sup>

## זהר שמות

כל אינון דאשכחו וחד דקטל קוב"ה בפלגות ליליא וחד כד חמא פרעה מותנא בביתיה בבנוי ובעבדוי קם וזריז גרמיה וקטיל אפרכין וסרכין וכל דאמליכו ליה לסרבא בעמא עד דאורייתא אסחידת עליה דאיהו קם בליליא ממש כמה (דקודשא בריך הוא בפלגות)<sup>3</sup> דליליא קטל בוכרין ועבד נוקמין הכי קם פרעה בארעא דמצרים וקטל ועבד נוקמין בסרכוי ואפרכוי ואמרכלוי ובכל אינון רכרבין

מה/ב

הדא הוא דכתיב (שמות יב ל) ויקם פרעה לילה<sup>4</sup> (לילה ממש) דקם לקטלא ולשיצאה

אורחוי דכלבא כד מחיין ליה באבנא איהו אתי ונשיך<sup>6</sup> לחבריה<sup>7</sup> כך פרעה לבתר איהו הוה אזיל בשוקי והוה מכריז ואמר קומו צאו מתוך עמי אתון קטלתון לכל בני מתא אתון קטלתון סרכי ואפרכי וכל בני ביתי הדא הוא דכתיב ויקרא למשה ולאהרן לילה<sup>8</sup> כיון דבידכון הוה בלא<sup>9</sup> וברכתם גם אותי דלא תקטלון לי ולבתר איהו בגרמיה<sup>10</sup> אוזיף לון ואפיק לון מארעא הדא הוא דכתיב ויהי בשלח פרעה את העם וגו'<sup>11</sup>

ויסב אלהים את העם דרך המדבר ים סוף לתקנא ארהא לאתריה<sup>12</sup> רבי יהודה אמר מאי שנא כד הוון ישראל במצרים דכתיב (שם ה א) שלח את עמי (שם ט ב) כי אם מאן

שהרגו כל אותם שנמצאו ואחד שהרג הקדוש ברוך הוא בחצות הלילה ואחד כשראה פרעה את המגפה בביתו בבניו ובעבדיו קם וזרז את עצמו והרג שרים ומושלים<sup>1</sup> וכל מי שיעץ לו לסרב לעם עד שהתורה מעידה עליו שהוא קם בלילה ממש כמו (שהקדוש ברוך הוא בחצות) שהלילה הרג בכורות ועשה נקמות כך קם פרעה בארץ מצרים והרג ועשה נקמות בשריו ומושלו ואמרכלוי<sup>2</sup> ובכל אותם גדולים

זהו שכתוב ויקם פרעה לילה (לילה ממש) שקם להרוג ולהשמיד.

דרך הכלב כשמכים אותו באבן הוא בא ונושך את חברו כך פרעה אחר הוא היה הולך בשוקים והיה מכריז ואומר קומו צאו מתוך עמי אתם הרגתם לכל בני העיר אתם הרגתם השרים והמושלים<sup>5</sup> וכל בני ביתי זהו שכתוב ויקרא למשה ולאהרן לילה כיון שבידכם היה הכל וברכתם גם אותי שלא תהרגו אותי אחר כך הוא בעצמו לוח אותם והוציא אותם מהארץ זהו שכתוב ויהי בשלח פרעה את העם וגו'.

ויסב אלהים את העם דרך המדבר ים סוף לתקן דרך למקומה רבי יהודה אמר מה שונה כשהיו ישראל במצרים שכתוב שלח את עמי (שם ט) כי אם מאן אתה

1

2

3 נמחק צמ"מ.

4 שהושפע עליו שפע מדת לילה להיות פועל דין באנשיו להנקם מהם, וזה גרמה לו רוב רשעתו, כי במקום שאז היה לו להכנע לפני ה' ולהתחנן לו שירחמיהו נתמלא רוגז וכעס על גזרת הדין שנעשית הבכורות, והרי הוא ככלב המתרגז ונושך האבן שמכים אותו בה ולא נכנע לברוח מלפני המכים (רמ"ז).

5

6 ליה (נוסף צדך למת).

7 פ' שברוב רגזו נושך את חברו, וכך פרעה הרג רעיו ומיודעיו ולא העלה על לבו שהוא גרם רעתו ותלה הכל בשריו, ככלב המוכה מחמת נביחותיו ומפני התרגזו נושך חברו שגם נובח ומתרגז כמוהו, וכמו כן בערה חמתו על משה ואהרן וקרא אותם מזיקים (רמ"ז).

8 פ' קראם בשם לילה, כלומר פועלי הדין החזק, כי אתם הרגתם את כל חיילי (רמ"ז).  
9 הרי שלא חשב על המכה ב"ה רק ייחס הכל לשני הצדיקים, ולכן אמר וברכתם גם אותי, שלא תהרגוני, ולא אמר והעתירו לה' בעדי (רמ"ז).

10 גם זו מפעולת רגזנותו וגאותו היתה, והוציאם מארצו כמי שמשליכם מעל פניו (רמ"ז).  
11 ירמוזו לצערו וכעסו שהיה אומר בלבו ו"י ה"י. ולפי הסוד הנז"ל שאמרנו שכל רשעו וגאותו היתה על היותו נאחז בה"י דאלקים שסודו שם י"ה כאמור, ולכן משם הושפעו עליו דינים קשים וסייגו להשמיד ולאבד (רמ"ז).

12 פ' לקרוע הים (רח"ו).



## זהר שמות

אתה לשלח את עמי בני בכורי ישראל ובהוא זמנא לא הוו גזירין ולא אתקשרו ביה כדקא יאות והכא דהוו גזירין ועבדו פסחא ואתקשרו ביה קרי לון את העם אלא בנין ההוא ערב רב<sup>1</sup> דאתדבקו בהו ואתערבו בהדיהו קרי לון את העם סתם<sup>2</sup> כמה דאת אמר (שם לב לה) ויגוף יהוה את העם על אשר עשו את העגל ויקהל העם על אהרן וירא העם כי בשש משה וכן בלהו

רבי יצחק ורבי יהודה הוו אזלי מאושא ללוד והוה עמהון יוסי טייעא בקטירא דגמלי עטופירא בכתפייהו עד דהוו אזלי אשכח ההוא יוסי טייעא אנתו חדא דשאר עמין דקטירא בירוקי חקלא אשתמיט מנייהו ואתקיף בה ואתא עלה תווהו רבי יצחק ורבי יהודה אמרו ניתוב מארחא דא דהא קודשא בריך הוא בעא לאחזאה לן דלא נתחבר בהדיה תבו מארחא בדקו בתריה ואשכחו דבריה דבת אל נכר הוה ואבוה פסיל זרעא הוה אמרו בריך רחמנא דשויב לן

פתח רבי יצחק ואמר (תהלים לו א) אל תתחר במרעים מאן אינון מרעים דלא כתיב

לשלח את עמי בני בכורי ישראל ובאותו זמן לא היו מהולים ולא נקשרו בו כראוי וכאן שהיו מהולים ועשו פסח ונקשרו בו קרא להם את העם.

אלא משום ערב רב שנדבקו בהם והתערבו עמהם קרא להם את העם סתם כמו שנאמר ויגוף ה' את העם על אשר עשו את העגל ויקהל העם על אהרן וירא העם כי בשש משה וכן כלם.

רבי יצחק ורבי יהודה היו הולכים מאושא ללוד והיה עמהם יוסי הסוחר עם גמלים קשורים ומשאות על כתפיהם עד שהיו הולכים מצא אותו יוסי הסוחר אשה אחת משאר העמים שלקטה ירקות בשדה נשמט מהם והחזיק בה ובא עליה תמהו רבי יצחק ורבי יהודה אמרו נשוב מהדרך הזו שהרי הקדוש ברוך הוא רצה להראות לנו שלא נתחבר עמו שבו מהדרך בדקו אחריו ומצאו שהיה בן של בת אל נכר ואביו זרע פסול היה אמרו ברוך הרחמן שהצילנו.

פתח רבי יצחק ואמר אל תתחר במרעים מי הם המרעים שלא כתוב חטאים או רשעים אלא מרעים שמרעים

<sup>1</sup> כי ע"ז נתקטנו ונתחשכו ביותר וביותר, ולכן נקראו אז בשם "העם" (דע"ה ח"ב קכו ע"ג).  
<sup>2</sup> הענין כי המין האנושי יכונה כפי הכנתו כן יסתלק במעלה, ושם הראשון שכנה להם הכתוב קודם בני אדם, מפני שהם מתים כאדם וחוטאים כמוהו, אח"כ בני נח מפני שנצולו מהמבול וחייבים בשבע מצוות שנצטוו בני נח וזה כשישמור המצוות האלו. אח"כ כשיעבדו ע"ז נקראו בני נכר, מפני שהם משתעבדים לאל נכר. ובדור הפלגה נקראו גוים, מפני שנפרדו איש ללשונו בארצותם בגויהם, ואם ידבקו בע"ז יקראו גוים, בת אל נכר, ערלים ונכרים וכיוצא בשמות אלו המורים על טומאתם ושקועם בע"ז. וישראל גוי קדוש, גוי גדול, גוי עצום, לא גוי סתם אלא בכינוי. ומה שאמר הכתוב לבא לקחת לו גוי מקרב גוי, היינו מפני שהיו ישראל במצרים עובדי ע"ז, כדפי' רז"ל משכו וקחו לכם. אמנם מצד הטובים שבהם יקראו בד' שמות: הא', עם. הב', עמי או עם ה'. הג', בני ישראל. הד', ישראל ממש, הגרוע שבכולם שיצדק שם זה אפילו בערב רב, אחר שנתקרב לעבודה שהם ע"ם, ירצה יש להם קשר ואסיפה ואין אומות העולם קרויים עם סתם, אלא בכינוי אל החצוני, כאומרו ויאמר אל עמו, אבל מלת עם ירצה אברים אלא גוף אחד מקובצים ונקשרים, וכאומרו והיינו לעם אחד, ואחר שאומות כל א' נפש לעצמו, כאומרו נפשות ביתו מפני פרוד נפשותם, כל א' פניה לע"ז לעצמו, והמתגיירים קונים נפש מהקדש כולם נפש אחת קדושה לכך יקראו עם, ויותר משובח מזה כשיורה על השוכן אתם בתוך טומאותם, דהיינו שבזולת שהם עם קשור ומחובר, הם מרכבה לשכינה שהיא שכונת ביניהם, והיינו עמי, או עם ה' וכיוצא. ויותר מזה הוא בני ישראל, כי עם ה' הם בשכינה כדפי'. אמנם בני ישראל יורה שהם נסתלקו מעולם הנקבה אל עולם הזכר, בסוד שהם מרכבה ל"ב ענפי הת"ת, בני ישראל ודאי, ענפים ובנים לת"ת הנקרא ישראל, ויותר מזה הוא ישראל דהיינו שהם עולים במדרגה יותר עליונה דהיינו ישראל עלה במחשבה והיא הנקודה האמצעית ל"ב הענפים, ונקודה זו בסוד הדעת עולה עד החכמה והבינה, והיינו סוד נפש הגר דגר צדק אקרי עם סתם. נפש ישראל שהיא פנימית עם ה' או עמי, רוח בני ישראל, נשמה ישראל ממש, ושאר שמותיהם של ישראל על דרך זה לפי פעולתם ומעלתם (אור יקר). עי' עמק המלך (שער יד פרק קז): כל מקום שנאמר 'העם' ולא נאמר ישראל, כוונתו על ערב רב [עיין בעל הטורים לשמות י"ג ז"ז], ותראה בכל חטא כתוב 'העם'.

## זהר שמות

הטאים או רשעים אלא מרעים דאבאישין לגרמיהו ולהני דמתחברין בהדיהו רבי יהודה אמר מרעים ארחיק גרמך ממרעים דלא תהוון רעים וחברים כחדא דלא יבאישו לך עובדוי ותתפס בחטאוי

תא חזי אי לא הווי אינון ערב רב דאתחברו בהון בישראל לא אתעביד ההוא עובדא ולא מיתו מישראל כל אינון דמיתו ולא גרים לון לישראל כל מה דגרים ותא חזי ההוא עובדא וההוא חובה ממש גרים גלותהון דישראל

דתנינן בעא קודשא בריך הוא דישתכחון ישראל בההוא שעתא כמלאכי עלאי<sup>2</sup> ולמעבד להון חירין מכלא חירין ממותא ולמהוי חירין מן שעבודא דשאר עמין כמה דאת אמר (שמות לב מז) חרות על הלוחות אל תקרי חרות אלא חירות

כיון דאתעביד ההוא עובדא גרימו כלא גרימו מותא<sup>3</sup> גרימו שעבוד מלכוון גרימו דאתברו אינון לוחי קדמאי<sup>4</sup> גרימו דמיתו מישראל כמה אלפין מנייהו וכל דא בגין אתחברותא דאינון ערב רב דאתחברו בהו

אוף הכא בגיניהון לא אתקרון בני ישראל ולא ישראל ולא עמי אלא העם סתם ואי תימא וחמושים עלו בני ישראל כד הווי סלקין ממצרים ולא אתחברו בהדיהו אינון ערב רב קרי לון בני ישראל כיון דאתחברו בהדיהו דכתיב וגם ערב רב עלה אתם קרי לון העם

רבי יוסי אקשי ואמר כתיב כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם אי הכי כל יומא הווי חמאן לההוא ערב רב אמר רבי יהודה ערב רב כתיב ולא מצרים דהא כמה שאר עמין הווי דיירי

לעצמם ולאותם שמתחברים עמם רבי יהודה אמר מרעים הרחק עצמך ממרעים שלא תהיו רעים וחברים כאחד שלא ירעו לך מעשיו ותתפס בחטאיו.

בא וראה אלולי היו אותם ערב רב שהתחברו עם ישראל לא נעשה אותו מעשה ולא מתו מישראל כל אותם שמתו ולא גרם לישראל וכל מה שגרם ובא וראה אותו מעשה ואותו חטא ממש גרם לגלות ישראל.

ששנינו רצה הקדוש ברוך הוא שימצאו ישראל באותה שעה כמו מלאכים עליונים ולעשות אותם חורין<sup>1</sup> מהכל חירות ממות ולהיות בני חורין משעבוד של שאר העמים כמו שנאמר חרות על הלוחות אל תקרי חירות אלא חרות.

כיון שנעשה אותו מעשה גרמו הכל גרמו מות גרמו שעבוד מלכיות גרמו שנשברו אותם לוחות ראשונים גרמו שמתו מישראל כמה אלפים מהם וכל זה משום ההתחברות של אותם ערב רב שהתחברו בהם.

כמו כן כאן בגללם לא נקראו בני ישראל ולא ישראל ולא עמי אלא העם סתם ואם תאמר וחמושים עלו בני ישראל כשהיו עולים ממצרים ולא התחברו עמם אותם ערב רב קרא להם בני ישראל כיון שהתחברו עמם שכתוב וגם ערב רב עלה עמם קרא להם העם.

רבי יוסי הקשה ואמר כתוב כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם אם כך כל יום היו רואים את אותו ערב רב אמר רבי יהודה ערב רב כתוב ולא מצרים שהרי

1

<sup>2</sup> ירצה אלמלא עמדו בשלותם עד קבלו הלוחות היה הקב"ה חפץ בכזה, אמנם קודם הלוחות היה הדבר תלוי ועומד, ולכך שלט בהם יצר הרע ומלאך המות והחטיאם, והטעם שחירות זה היה על הלוחות, מפני שאם קבלו ישראל את התורה כמציא אותה בלוחות ראשונות היה בהכרח זכוך חומרם ושבייתת הקלי', וכדי לשכון בהם הדקות הזה היה צריך שיהיו זכים וברים בלי חטא, וכשעשו העגל לא היה הכנה לשרות ביניהם זכות זה ונשתברו הלוחות (אור יקר).

<sup>3</sup> שלא נתקן חטא אדם הראשון וכבר היה אפשר שיהיו במנוחה בארצם בבנין המקדש עם היות חטא אדם הראשון הוה כענין זמן שלמה איש תחת גפנו וכו' (אור יקר).

<sup>4</sup> פי' ובזה גרמו שכחה לת"ת כמ"ש ז"ל שאלמלא לוחות ראשונים היו קיימים אין אדם שוכח מה ששונה (מ"מ).

## זהר שמות

במצרים ולא עוד אלא דכלהו אתגזרו<sup>1</sup> וכיון דאתגזרו לא אקרין מצראי

ועל פומא דמשה קבילו לון והיינו מה

מ/א

דאמר הכתוב (שמות לב ז) לך רד כי שחת עמך סרו מהר מן הדרך אשר צויתם צויתם כתיב<sup>2</sup> וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים חד מחמשה הוו ורבי יוסי אומר חמשה מישראל וחד מנייהו רבי יהודה אומר וחמשים אחד מחמשים

אמר רבי שמעון בגין דההוא יובלא<sup>3</sup> סליק לון ממצרים בגין כך וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים ואי לאו לא סליקו ועל דא אתעכבו חמשיין יומין לקבלא אורייתא ומההוא אתר נפקת אורייתא ואתיהיבת ועל דא וחמשים חסר דבגין דא עלו בני ישראל מארץ מצרים

ויקח משה את עצמות יוסף וגו' אמאי סליק גרמוי אלא בגין דהוה רישא לנחתא לגלותא ולא עוד אלא דאיהו סימנא דגאולה הוה ליה ואומי להו לישראל על דא הדא הוא דכתיב כי השבע השביע את בני ישראל והא אתמר

זכאה חולקא דמשה דישראל הוו עסקי למשאל ממונא ממצראי ומשה הוה עסיק באומאה דיוסף ואית דאמרי ארונא בנילוס הוה ובשמא קדישא סליק ליה ועוד אמר משה יוסף הגיע זמן פורקנא דישראל ואמר עלה שור וסליק ואית דאמרי בין מלכי מצראי הוה ומתמן סליק (ס"א ליה) ואית דאמרי בגין דלא יעבדון ליה ע"ז שוו בנילוס וסרח בת אשר חויאת ליה למשה

ויהו"ה הולך לפניהם יומם<sup>4</sup> רבי יוסי פתח (תהלים כב א) למנצח על אילת השחר מזמור

כמה שאר עמים היו דרים במצרים ולא עוד אלא שכלם נמולו וכיון שנמולו יותר לא נקראו מצרים.

ועל פי משה קבלו אותם והיינו מה

שאמר הכתוב לך רד כי שחת עמך סרו מהר מן הדרך אשר צויתם כתוב צויתם וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים אחד מחמשה היו ורבי יוסי אומר חמשה מישראל ואחד מהם רבי יהודה אומר וחמושים אחד מחמשים.

אמר רבי שמעון משום שאותו יובל העלה אותם ממצרים משום כך וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים ואם לא עלו ולכן התעכבו חמשים יום לקבל תורה ומאותו מקום יוצאת תורה ונתנה ועל זה וחמשים חסר שבגלל זה עלו בני ישראל מארץ מצרים.

ויקח משה את עצמות יוסף וגו' למה העלה עצמותיו אלא משום שהיה ראש לרדת לגלות ולא עוד אלא שלו היה סימן הגאולה והשביע את ישראל על זה זהו שכתוב כי השבע השביע את בני ישראל והרי נתבאר.

אשרי חלקו של משה שישראל היו עוסקים לבקש ממון מן המצרים ומשה היה עסוק בשבועת יוסף ויש אומרים שהארון היה בנילוס והעלה אותו בשם הקדוש ועוד אמר משה יוסף הגיע זמן גאולת ישראל ואמר עלה שור ועלה ויש שאומרים שהיה בין מלכי מצרים ומשם עלה (אותו) ויש אומרים כדי שלא יעשו אותו עבודה זרה שמו אותו בנילוס ושרח בת אשר הראתה למשה.

וה' הולך לפניהם יומם רבי יוסי פתח למנצח על אילת השחר מזמור לדוד

<sup>1</sup> היינו אליבא דמ"ד קצא ע"א שערב רב היו מצריים (רמ"ז).

<sup>2</sup> יובן במ"ש הרב כי שלמה רצה לתקן נוק' דנוגה ולכן נשא נשים נכריות ולא הועיל כלום ומרע"ה רצה לתקן דכורא דנוגה ולכן גייר ערב רב ולא הועיל כלום וקליפת נוגה היא פרה אדומה וז"ש רז"ל פרה אדומה משה ושלמה לא יכלו לעמדו עליה עכ"ל. א"נ יובן במ"ש באוצ"ח כי ערב רב הם בצד ימין דפרצוף יעקב והם ניצוצות דיסוד אבא שהוא משה, כי משה נשמתו מיסוד אבא ולכן השתדל משה לגיירם (מ"מ).

<sup>3</sup> ישראל כד נפקו ממצרים כדין טעימו טעמא דמותא, והוא מחמת התגברות החיצונים ע"י חזרת הקטנות, אלא שהקב"ה עשה עמהם נסים גם אז וכמ"ש (שמות יג כא) וה' הולך לפניהם כו', כי נמשך להם הארה מהבינה להגן עליהם (דע"ה ח"ב ככו ע"ג).

<sup>4</sup> כללות ענין זה ליתן טעם להליכת ה' לפני עמו יומם ולילה, שהוא לייחד מדת יום במדת לילה, והוא הוא עיקר סגולת העבודה בזמן אילת השחר, שהוא מתווך בין יום ולילה, ואז הוא יותר רחמים

## זהר שמות

לדוד כמה חביבה התורה לפני הקדוש ברוך הוא שכל מי שעוסק בתורה אהוב הוא למעלה ואהוב הוא למטה הקדוש ברוך הוא מקשיב לדבריו ולא עוזב אותו בעולם הזה ולא עוזב אותו לעולם הבא.

ואורייתא בעי למלעי בה ביממא ובליליא דכתיב (יהושע א ח) והגית בו יומם ולילה וכתיב (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה<sup>4</sup> וגו' תינה ביממא<sup>5</sup> בליליא אמאי בנין דיהא שכיח לנביה שמא קדישא שלים<sup>6</sup> כמה דלית יומם בלא ליליא<sup>7</sup> ולא איהו שלים<sup>8</sup> אלא דא עם דא כך בעי אורייתא לאשתכחא עמיה דבר נש יומא ויליא<sup>9</sup> למהוי שלימותא לגבי דבר נש יומם ולילה

והא אתמר דעקרא<sup>10</sup> דליליא מפלגותא ואילך ואף על גב דפלגו קדמיתא בכללא דליליא הוא אבל בפלגות ליליא קודשא בריך הוא עאל בננתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא וכדין בעי ליה לבר נש למיקם ולמלעי באורייתא

וכמה חביבה התורה לפני הקדוש ברוך הוא שכל מי שעוסק בתורה אהוב הוא למעלה ואהוב הוא למטה הקדוש ברוך הוא מקשיב לדבריו ולא עוזב אותו בעולם הזה ולא עוזב אותו לעולם הבא.

וצריך לעסוק בתורה ביום ובלילה שכתוב והגית בו יומם ולילה וכתוב אם לא בריתי יומם ולילה וגו' מילא ביום אבל למה בלילה כדי שיהיה מצוי אצלו השם הקדוש שלם כמו שאין יום בלי לילה ואינו שלם אלא זה עם זה כך צריך בתורה להמצא עם האדם יום ולילה להיות שלמות לאדם יומם ולילה.

והרי נאמר שעיקר הלילה מחצות ואילך ואף על גב שמחצית הראשונה בכלל הלילה היא אבל בחצות הלילה נכנס הקדוש ברוך הוא לגן עדן להשתעשע עם הצדיקים ואז צריך לאדם לקום ולעסוק בתורה.

---

מכל זווגי הלילה וכנזכר בדרוש הקשר של הרב זלה"ה עם תלמידיו. ואילת פירשוה המפרשים אור או כוכב השחר וכו', והוא ממש יעקב ולא, ולכן אז היה מתגבר דוד שהוא מלאה, ולהיות שאז הוא זוג חדש לזה נמשלה לאילה שרחמה צר, ולהיות שזוג יעקב ולא בכל אורך זעיר מתחיל מחצות ואילך, לכן אז גדולה מעלת לימוד התורה. ועל כן מתחיל להקדים וללמד גדולת התורה (רמ"ז).

<sup>1</sup> שיש לו כח לזווג שני הזווגים דמוחין ודגופא, שהרי חלקי הפרד"ס הוא כנגד א"א וז"ן, וכמו כן שתי התורות דכתב ודע"פ, והוא כמו שאמרו על רשב"י וחביריו שהיו פטורים מהמצוות מפני שבתורתם היו משלימים הכל [וכן הוא בב"ע קמא ע"ב] (רמ"ז).

<sup>2</sup> שאם יתפלל בקהל אנשי מעשה, ה' יעתר לו מפני שפיו מקודש בדברי תורה וההבל שלו הוא מקיף מעולה (רמ"ז).

<sup>3</sup> ירצה שבכל הזווגים הנעשים תמיד הוא יזכר שם בין בחייו ובין במותו (רמ"ז).

<sup>4</sup> ירצה שמביא פסוק שני שלא תאמר דדוקא לצדיק גדול כיהושע יאות להגות בתורה יומם ולילה, לזאת מביא פסוק כולל שמירה, שקיום העולם תלוי בתורת יום ולילה (רמ"ז).

<sup>5</sup> שהתורה היא מיסוד אבא והיא תורת חסד אבל לילה דין הוא (רמ"ז).

<sup>6</sup> כי הלילה הוא של ה' אחרונה והיום הוא של ו', והוא מ"ש (תהלים מב, ט) יומם יצוה ה' חסדו, חס"ד ו', ובלילה שירה, ש"ר ה' (רמ"ז).

<sup>7</sup> נראה שר"ל מ"ש הטבעיים שאלמלא שהשמש בא בערב והולך לו לא היה אפשר לעולם להתקיים מחמת רוב חומו, וכן אי אפשר לחסדים בלי הגבורות שאלמלא הן לא יוכל העולם לקבל רוב החסדים וריבוי השפע (רמ"ז).

<sup>8</sup> והוא על דרך אברהם [קדמאה לא] שלים וכו', וכמ"ש בסוד העקידה, ששלימות החסדים הוא בהתערבם עם הגבורות (רמ"ז).

<sup>9</sup> שהיא כלולה ממצוות עשה ומצוות ל"ת חו"ג, ולכן בעסוק בה יומם ולילה יהיה הייחוד שלם אשא במיא ומיא באשא, והוא הוא שלימות יומם ולילה העליונים יום בלילה ולילה ביום (רמ"ז).

<sup>10</sup> וירצה שבתחילה הלילה ועד חצות הדינין חזקים ואין כח למתקם שלכן אז יוצאים החיצונים דתרעין סתימין וכדאמר בסמוך, אבל עיקר שלימות הלילה הוא מחצות ואילך שאז מתפשטת לאה בכל מקומה של רחל והיינו תנה"ם דזעיר והוא סוד ה' הנוסף על ליל, כי קודם חצות ה"ס לאה מן החזה ולמעלה וה"ס ז' בניה כנודע וכו', ולהיותו בעיקריות זעיר לכן הוא מספר עשיריות, והוא מ"ש דפלגו קדמיתא וכו', שהוא בחינת ליל, מכל מקום העיקר הוא חצי האחרון סוד הה' שהוא בחינת גילוי האורות שלא מתפשטת שם, ולכן אעפ"י שגם חצי הראשון גם הוא בסוד לאה שבה כל זווגי הלילה בכל זאת העיקר מחצות ואילך (רמ"ז).

## זהר שמות

והוא אתמר דקודשא בריך הוא וכל צדיקיא  
דבגנתא דעדן כלהו צייתין לקליה הדא הוא  
דכתיב (שיר ה יג) היושבת בגנים חברים  
מקשיבים לקולך השמיעני והא אוקמוה  
היושבת בגנים דא כנסת ישראל דאיהי  
משבחת ליה לקודשא בריך הוא בשבחה  
דאורייתא בליליא זכאה חולקיה מאן  
דאשתתף בהדה לשבחה ליה לקודשא בריך  
הוא בשבחה דאורייתא

וכד אתי צפרא כנסת ישראל אתת  
ומשתעשעא ביה בקודשא בריך הוא ואושיט  
לה לגבה שרביטא דחסד ולא עלה בלהודהא  
אלא עלה ועל אינון דמשתתפין בהדה והא  
אתמר דכתיב (תהלים מב ט) יומם יצוה  
יהויה חסדו ובלילה וגו' ועל דא אילת השחר  
אקרי

ואמר רבי שמעון בשעתא דבעי לאתנהרא<sup>1</sup>  
צפרא אתחשך ואתקדר נהורא וקדרותא  
אשתכח כדין אתחברת אתתא בבעלה<sup>2</sup>  
דתנינן אשה מספרת עם בעלה לאשתעי  
בהדיה ועאלת להיכליה

לבתר כד בעי שמשא למיעל אתנהיר ואתת  
ליליא ונטיל ליה כדין כל תרעין סתימין  
וחמרין נערין וכלבין נבחין כד אתפלג ליליא  
שארי מלכא (למקרי)<sup>3</sup> למיקם ומטרוניתא  
לזמרא ואתי מלכא ואקיש לתרעא<sup>4</sup> דהיכלא  
ואמר (שיר ה ו) פתחי לי אחותי רעיתי וגו'  
וכדין משתעשע בגשמתהון דצדיקיא

זכאה חולקיה דההוא דאתער ההוא זמנא  
במלי דאורייתא בגין דא כל אינון דבני  
היכלא דמטרוניתא כלהו בעיין למיקם  
בההוא זמנא לשבחה למלכא וכלהו משבחין  
קמיה ושבחה דסליק מהאי עלמא דאיהו  
רחיק (יתיר) דא ניחא ליה לקודשא בריך הוא  
מכלא<sup>6</sup>

כד אסתליק ליליא ואתי צפרא (נ"א

והרי נאמר שהקדוש ברוך הוא וכל  
הצדיקים שבגן עדן כולם מקשיבים  
לקולו זהו שכתוב היושבת בגנים חברים  
מקשיבים לקולך השמיעני והרי פרשוה  
היושבת בגנים זו כנסת ישראל שהיא  
משבחת את הקדוש ברוך הוא בשבח  
התורה בלילה אשרי חלקו של מי  
שמשתתף עמה לשבח את הקדוש ברוך  
הוא בשבח התורה.

וכשבא הבוקר כנסת ישראל באה  
ומשתעשע בה הקדוש ברוך הוא  
ומושיט לה שרביט של חסד ולא רק  
עליה לבדה אלא עליה ועל אלו  
שמשתתפים עמה והרי נאמר שכתוב  
יומם יצוה ה' חסדו ובלילה וגו' ועל זה  
נקראת אילת השחר.

ואמר רבי שמעון בשעה שרוצה  
להאיר הבוקר נחשך והאור נהיה קודר  
וקדרות נמצאת אז מתחברת אשה  
בבעלה ששינונו אשה מספרת עם בעלה  
לדבר עמו ונכנסת להיכלו.

אחר כך כשרוצה השמש להיכנס מאיר  
ובא הלילה ונטול אותו אז כל השערים  
סתומים וחמורים נוערים וכלבים  
נובחים כשנחצה הלילה מתחיל המלך  
(לקרא) לקום והמלכה לזמר ובא המלך  
ומקיש על שער ההיכל ואומר פתחי לי  
אחותי רעיתי וגו' ואז משתעשע  
בגשמתהון הצדיקים.

אשרי חלקו של אותו שמתעורר  
באותו זמן בדברי תורה ולכן כל אותם  
בני היכל המלכה כולם צריכים לקום  
באותו זמן לשבח את המלך וכולם  
משבחים לפניו והשבח שעולה מהעולם  
הזה זה שהוא רחוק (יותר) זה נחת<sup>5</sup> רוח  
לקדוש ברוך הוא מהכל.

כשמסתלק הלילה ובא הבוקר

<sup>1</sup> בעת שהיו הז'ן בקטנותו, והיתה אז המלכות בסוד אילת השחר, כאילה זו שפתחה סתום ורחמה  
צר וחביבה על בעלה, אילת אהבים ויעלת חן (עירובין נד ע"ב, זוהר ויקרא כא ע"ב) (דע"ה ח"ב קכו  
ע"א).

<sup>2</sup> עי' לעיל י ע"א (לש"ו).

<sup>3</sup> פי' ויקץ כישן ה' הדורמיטא (רח"ו).

<sup>4</sup> יסוד דלאה (רח"ו).

<sup>5</sup>

<sup>6</sup> כתב הרב כי נ"ר הוא לז'ן שאינם מזדווגים אבל יעקב ולאה עסוקים בזווג (רח"ו).

## זהר שמות

(ומחשיך) והתקדר אז המלך והמלכה בסוד בשמחה ונותן לה מתנות ולכל בני היכלה אשרי חלקו של מי שהוא במנין. וה' הלך לפניהם יומם הקדוש ברוך הוא ובית דינו

מו/ב

אמר רבי יצחק היינו דתנינן שכינתא באבהתא נטלא הולך לפניהם יומם דא אברהם בעמוד ענן דא יצחק לנחותם הדרך דא יעקב דכתיב ביה (בראשית לב ב) ויעקב הלך לדרכו ולילה בעמוד אש<sup>1</sup> להאיר להם דא דוד מלכא

וכלהו רתיכא עלאה קדישא למהך ישראל בשלימותא דכלא בגין דיהוון<sup>2</sup> אבהן פורקנא (ס"א דבנייהו)<sup>3</sup> דלהון דכתיב (בראשית מו ד) ואנכי<sup>4</sup> אעלך גם עלה עם המרכבה וכתיב ויהו"ה הולך וגו' ללכת יומם ולילה וכי אמאי הוּ אזלי יומם ולילה יהכון ביממא ולא יהכון בליליא כבני אנשא דערקין דכיון דקודשא בריך הוא נסיר לון אמאי אזלין ביממא ובליליא אלא לאשתכחא בהו שלימותא דכלא דלית שלימו אלא יומם ולילה<sup>5</sup>

אמר רבי אבא הכי אוקימנא ויהו"ה הולך לפניהם יומם בעמוד ענן דא אברהם ולילה בעמוד אש דא יצחק ואי הכי יעקב אן הוא אלא במלה קדמאה אתמר ותמן שארי כמה דכתיב ויהו"ה

ולילה בעמוד אש הוה נהיר בסטרא דא ובדא<sup>6</sup> בגין דירדפון מצראי בתריהון לאתייקרא שמא דקודשא בריך הוא ברתוכי ופרשוי בגין<sup>7</sup> למיזל יממא וליליא<sup>8</sup>

אמר רבי יצחק היינו ששנינו שכינה נוסעת באבות הולך לפניהם יומם זה אברהם בעמוד ענן זה יצחק לנחותם הדרך זה יעקב שכתוב בו ויעקב הלך לדרכו ולילה בעמוד אש להאיר להם זה דוד המלך.

וכלום מרכבה עליונה קדושה ללכת ישראל בשלמות הכל כדי שהאבות יראו את גאולה (של בניהם) שלהם שכתוב ואנכי אעלך גם עלה עם המרכבה וכתוב וה' הלך וגו' ללכת יומם ולילה וכי למה היו הולכים יומם ולילה ילכו ביום ולא ילכו בלילה כאנשים שבורחיים כיון שהקדוש ברוך הוא שומר אותם למה הלכו ביום ובלילה אלא כדי להימצא בהם שלמות הכל שאין שלימות אלא יום ולילה.

אמר רבי אבא כך בארנו וה' הלך לפניהם יומם בעמוד ענן זה אברהם ולילה בעמוד אש זה יצחק ואם כך איפה יעקב אלא שנאמר בדבור הראשון ושם התחיל כמו שכתוב וה'.

ולילה בעמוד אש היה מאיר בצד זה ובזה כדי שהמצרים ירדפו אחריהם שיתכבד שם הקדוש ברוך הוא במרכבותיו ופרשיו כדי ללכת יומם

<sup>1</sup> סתם הו"ה בז"א (רח"ו).

<sup>2</sup> ליחמו (לכך אמת)??##

<sup>3</sup> לכך אמת גורס את המוסגר ולא 'ללהון'.

<sup>4</sup> נמחק כלכך אמת.

<sup>5</sup> כאן שייך מאי דבסמוך אמר רבי אבא וה' הולך וכו' עד בסטרא דא ובדא, אחר כך צריך לומר בגין דירדפון מצראי בתריהון לאתייקרא שמא דקב"ה ברתוכי ופרשוי בגין למיזל ביממא ובליליא אספקלריא דנהרא ודלא נהרא, ותו בגין לאטעאה למצראי דימרון מקרה הוא דכתיב (ישעיה יט, יג) נואלו שרי צוען, וכתיב (שם מד, כה) משיב חכמים אחר, וע"ד אזלי ביממא ובליליא (רמ"ז).

<sup>6</sup> בחו"ג (רח"ו).

<sup>7</sup> ולילה (נוסף כלכך אמת)??##

<sup>8</sup> ובפרשוי ובגין (לכך אמת).

<sup>9</sup> ביממא ובליליא (לכך אמת).

## זהר שמות

אספקלריא דנהרא ודלא נהרא ותו בנין  
לאטעאה למצראי דימרון מקרה הוא דכתיב  
(ישעיה יט יג) נואלו שרי צוען וכתיב (שם מד  
כה) משיב חכמים אחור ועל דא אזלי ביממא  
ובליליא

רבי אבא אמר זכאה חולקיהון דישראל  
דקודשא בריך הוא אפיק לון ממצרים למהוי  
חולקיה ואחסנתיה ותא חזי בסטרא דיובלא  
אשתכח חירו לישראל וכן לזמנא דאתי  
דכתיב (שם כו יג) והיה ביום ההוא יתקע  
בשופר גדול<sup>2</sup> וגו'

ובגין ההוא יובלא עלאה אתעכבו חמשיין  
יומין לקבלא אורייתא ולמקרב לטורא דסיני  
וכיון דאזלי ביממא אזלי בליליא למהוי כלא  
חד יומא בין יממא וליליא ולא אשתכח  
פרישו

ולא עוד אלא דכלהו בנייחא אזלין לרעותא  
דנפשייהו ביומא דקבילו אורייתא הוו חמשיין  
יומין שלמין יומי ולילי כדקא יאות דלית יום  
בלא לילה ולית לילה בלא יום ולילה ויום  
אקרי יום אחד וכיון דאזלו חמשיין יומין  
שלימין כדין (לקבל ג' דיובלא וכמו) שארו  
עלייהו אינון חמשיין יומין דיובלא ומסטרא  
דיובלא אתייהיב להו אורייתא ובגין כך  
אזלין יומא וליליא

ואמר רבי אבא כתיב (בראשית כו א) ויהי  
כי זקן יצחק ותכהין עיניו אמאי הא אוקימנא  
מאן דרחים לחייבא הכי הוא ותא חזי ביצחק  
אתכליל ליליא וליליא לא בהיר ועל דא  
ותכהין עיניו וכלא חד

רבי יצחק פתח ואמר ויגד למלך מצרים כי  
ברח העם ויגד מאן קאמר ליה<sup>3</sup> אלא הא  
אוקמוה<sup>4</sup> אבל חכמו<sup>5</sup> וחרשו אתכנשו לגביה

ולילה אספקלריה המאירה ושלא מאירה  
ועוד כדי להטעות את המצרים שיאמרו  
מקרה הוא שכתוב נואלו שרי צוען  
וכתוב משיב חכמים אחור ועל כן הלכו  
ביום ובלילה.

רבי אבא אמר אשרי חלקם של ישראל  
שהקדוש ברוך הוא הוציא אותם  
ממצרים להיות חלקו ונחלתו ובא וראה  
בצד היובל נמצאה חרות לישראל וכן  
לעתיד לבא שכתוב והיה ביום ההוא  
יתקע בשופר גדול וגו'.

ומשום אותו יובל עליון התעכבו  
חמשים יום לקבל התורה ולקרב להר  
סיני וכיון שהלכו ביום הלכו בלילה  
להיות הכל יום אחד בין יום ולילה ולא  
נמצאת הפרדה.

ולא עוד אלא שכולם הלכו במנוחה  
לרצון נפשם ביום שקבלו התורה היו  
חמשים ימים שלמים ימים ולילות  
כראוי שאין יום בלי לילה ואין לילה בלי  
יום ולילה ויום נקרא יום אחד וכיון  
שהלכו חמשים ימים שלמים אז (כנגד נ'  
של יובן וכמו) שרו עליהם אותם  
חמשים ימי היובל ומצד של היובל נתנה  
להם תורה ולכן הלכו יומם ולילה.

ואמר רבי אבא כתוב ויהי כי זקן יצחק  
ותכהין עיניו למה הרי בארנו שמי  
שאוהב רשעים כך הוא ובא וראה  
ביצחק נכלל הלילה ולילה לא בהיר ועל  
זה ותכהין עיניו והכל אחד.

רבי יצחק פתח ואמר ויגד למלך מצרים  
כי ברח העם ויגד מי אמר לו אלא כך  
פרשוה אבל חכמו ומכשפיו התכנסו

<sup>1</sup> לא מופיע בדבר אמת.

<sup>2</sup> נראה כי השופר הוא יסוד הבינה ויתקע היינו לשון נתקע ביבמתו והיינו שיהיה זוג אר"א ויכנס הקב"ה בירושלים של מעלה (רח"ו).

<sup>3</sup> אע"ג דיש הרבה מקומות מקראות קצרים כמו (בראשית מח א) ויאמר ליוסף הנה אביך חולה ואחר כך נאמר עוד ויגד ליעקב, מכל מקום אין ספק שיש טעמים למה שפעמים מקצר ופעמים מפרש. ועוד דלמה לא אמר ויגד כמ"ש בויחי, אלא ויגד מההפעל (רמ"ז).

<sup>4</sup> הוא מה שאמרו רז"ל והוא בפ"י רש"י, ששלח איקטורין (רמ"ז).

<sup>5</sup> הכריחו לזה משום דקשיא חדא שה' אמר (יא, א) כשלחו כלה גרש יגרש, שר"ל שלא יחפוץ עוד בהם ולא יחשוב שישובו עוד שם, וכן הפשט של ויהפך לבב פרעה, נראה שאז נתחרט ונהפך לבו ממה שהיה בדעתו קודם לכן, ואם כן אינו נראה לומר ששלח איקטורין ובפרט בשעת חימום צרותיו. ועוד שאם כן היה לו לומר ויגדו למלך מצרים, אבל ויגד הוא מהבנין שלא נזכר שם פועלו, ובכמה מקומות נאמר כן בהגדה נסתרת כמו (בראשית כב, כ) ויגד לאברהם לאמר, (שם כז, מב)

## זהר שמות

ואודעוהו כי ברח העם ואמאי קאמרו דא אלא חמו בחכמתא דלהון דהו אזלי יממא וליליא אמרו ודאי ערקין אינון ולא עוד אלא דחמו דלא הו אזלי באורח מישר כמה דכתיב וישבו ויחזרו לפני פי החירות

ויקח שש מאות<sup>1</sup> וגו' שש מאות אמאי אמר רבי יוסי לקבל מניינא דישראל דכתיב כשש מאות אלף רגלי בחור לקבל הגברים דאינון עקרא דכל ישראל וכל רכב מצרים שאר רתיבין דאינון טפלין לאחורי (נ"א לאחרינין) לקבל הטף דכתיב לבד מטף וכלא עביד בעיטא דחרשוי וחכמוי ושלישים על כלו כלא בחכמתא לקבל דרגין עלאיין תריין וחד רבי יצחק אמר כתרנומו ומזרזין זריזין הו בכלא

ויקח שש מאות רכב בחור רבי חייא אמר כתיב (ישעיה כד כא) יפקוד יהויה על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה בזמנא דקודשא בריך הוא יהיב שלטנותא לרברבי עמין לעילא יהיב להו לעמא דלהון לתתא ובשעתא דנחית לון מדרגיהון דלעילא נחית לון לעמא לתתא ויקח שש מאות רכב בחור הא ממנא דלהון ואוקמוה דדבר רתיבין דשאר עמין<sup>2</sup> וכלהו נפלו במשריתא דסיסרא לבתר והיינו בחור (נ"א ולבתר)<sup>3</sup> וכל רכב מצרים

אליו והודיעוהו כי ברח העם ולמה אמרו את זה אלא ראו בחכמה שלהם שהיו הולכים יומם ולילה אמרו ודאי שהם בורחיים ולא עוד אלא שראו שאינם הולכים בדרך ישרה כמו שכתוב וישבו ויחזרו לפני פי החירת.

ויקח שש מאות וגו' למה שש מאות אמר רבי יוסי כנגד המנין של ישראל שכתוב כשש מאות אלף רגלי בחור כנגד הגברים שהם העיקר של כל ישראל וכל רכב מצרים שאר המרכבות שהם טפלים לאחוריים (לאחרים) כנגד הטף שכתוב לבד מטף והכל עשה בעצת מכשפיו וחכמוי ושלישים על כלו הכל בחכמה כנגד דרגות העליונות שנים ואחד רבי יצחק אמר כתרנומו ומזרזין שהיו זריזים בכל.

ויקח שש מאות רכב בחור רבי חייא אמר כתוב יפקד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה בזמן שהקדוש ברוך הוא נותן שלטון לגדולי העמים למעלה נותן להם לעם שלהם למטה ובשעה שמוריד אותם מדרגתם שלמעלה מוריד את העם למטה ויקח שש מאות רכב בחור הרי הממונה שלהם ופרשוה שהנהיג את מרכבות שאר העמים וכולם נפלו במחנה סיסרא אחר כך והיינו בחור (ואחר כך) וכל רכב מצרים.

ויוגד לרבקה, שהיתה הגדת רוח הקדש, ולכן פירש בכאן שגם זו היתה כדרך העלם דהיינו חכמוי וחרשוי מנגדי הקדושה ואויבי משה, וכוונתם היתה לומר לו שאינו אמת מה שעלה על דעתם שצד הקדושה עלינו גברה וכמו שהודה פרעה (ט, כז) ה' הצדיק, ושאפילו ישראל עצמם לא חשבו כך שאם כן לא היה להם ללכת בבריחה כמו שיבוא, אלא שהם עצמם חששו שעדיין לא נתמלא קצם, שהרי לא היו שם כי אם מספר [שנים] בר"ח ולכן היו בורחים, והסכימו חכמוי על ככה מפני שראו בחכמתם שהיו הולכים יומם ולילה שזהו סימן מובהק להם שהיו בורחים, ועוד שהיו הולכים דרך מעוקם כדרך הבורח שירא פן ירדפו אחריו, ולכן שבו אל פי החירות מפני שלא היו יודעים אנא ילכו במדבר, ומכל זה גזרו שאינו אמת מה שאמר להם משה שעולמות הקדושה היו כבר מתוקנים ושולטים, אלא שהוא פעל או בדרך השבעות או באיזה דרך נעלם מהם, ושלכן היה בידו כח להטיבם ולהגביר צד שלו, ועל כן קראוהו מלך מצרים להודיעו שעוד כח מלכותו גובר, ולכן נשמעו להם פרעה ועבדיו ואמרו ודאי אנו שלחנו את ישראל מעבדנו (רמ"ז).

<sup>1</sup> תכלית כוונתו היתה להתקומם כנגד הקדושה. ויובן בהקדים תחילה מ"ש הרב זלה"ה שמצרים היתה אחוזה במ"י דאלק"ם בח"ם צירופיו, והיה פרעה מכחיש אותיות אל"ה ושמהם באו עליו המכות כמש"ה (י, א) אותותי אלה, אותיות אלה. והענין שהיה מכחיש מציאות ז"א שה"ס אל"ה וכמש"ה (ישעיה מ, כו) מי ברא אל"ה, ובגיל' ל"ו ו' פעמים ו', שהוא זעיר ו' פעמים ל"ו ר"ו, שהוא שם ע"ב שמות המתחלק בו"ק שהוא ז"א ו' שמות בכל קצה, וגם באותיות אלה יש ע"ב צירופים, ואיתא בספר הכוונות כי ת"ר רכב כנגד ו"ק ורכב מצרים נגד הנקבה, וז"ש שש מאות רכב בחור, שהו"ק שלקח הם בחו"ר ר"ו ו' פעמים אל"ה. וז"ש לקבל הגברים, שכולם בעלי גבורה, ורכב מצרים נגד המלכות שמצרים היתה ערות הארץ, וח"ם י' פעמים גי' לילית (רמ"ז).

<sup>2</sup> הם מחנות ס"מ (רמ"ז).

<sup>3</sup> לך אלמת גורם את המוסגר.



## זהר שמות

כתוב לססתי ברכבי פרעה דמיתין רעיתי בא וראה כדוגמת סוסה נקבה נראתה לסוסים של פרעה ופרשוה אלא לסוסתי ברכבי פרעה

מז/א

תא הוי פרעה בשעתא דהוה רדיף אבתרייהו דישראל מה עבד נטל סוסון נוקבין וכפת לון ברכביי בקדמיתא וסוסין דוכראי כפת לון לאחוריהון והוון מזינין דוכרי לקבל נוקבי ונוקבי לא בעאן ואוחן למיזל כיון דקריב (נ"א וכד אדביק)<sup>2</sup> לגביהו דישראל נטל נוקבי ושוי לון לאחורי וסוסון דוכריין לקדמין לאבאשא לישראל ולאנחא בהו קרבא

כנונא דא ויהו"ה הולך לפניהם יומם לבתר חזרה שכינתא לאחוריהון דישראל דכתיב ויסע מלאך האלהים ונו<sup>3</sup> בניני כך דמיתין רעיתי

והאי קרא הא אוקמוה דאקריב לכל חילוי ורתיכו לאנחא קרבא ותו ופרעה הקריב רבי יוסי אמר הא אתמר דקריב לון לתשובה ופרעה הקריב<sup>4</sup>

כתיב (ישעיה כו יז) יהו"ה בצר פקדון צקון לחש<sup>5</sup> ונו<sup>6</sup> בצר פקדון לא פקדין ישראל לקודשא בריך הוא בשעתא דניחא אלא בשעתא דעקין להו וכדין כלהו פקדין ליה צקון לחש וכלהו צלאן בצלותין ובבעותין ואריקו קמיה צלותין אימתי (שם &) מוסרך למו בשעתא דפקיד לון קודשא בריך הוא ברצועי כדין קודשא בריך הוא קאים עליהו ברחמי וניחא קמיה ההוא קלא דלהון בגין לאתפרעא מן שנאיהון ואתמלי עליהו ברחמי

כמה דאוקימנא<sup>6</sup> מתל ליונה עם הנץ וכו' כך ישראל הו קריבין לימא והו חמאן לימא

בא וראה בשעה שפרעה היה רודף אחר ישראל מה עשה נטל סוסות נקבות וכפת אותן במרכבותיו בתחלה ואת הסוסים הזכרים כפת אותם מאחור והיו הזכרים מתחממים כנגד הנקבות והנקבות מסרבותולא רצו ומהרו לרוץ כיון שקרב (וכאשר הדביק) אל ישראל נטל את הנקבות ושם אותם לאחור והסוסים הזכרים לפנים כדי להרע לישראל וללחום בהם קרב.

כדוגמא זה וה' הלך לפניהם יומם ואחר כך חזרה השכינה לאחורי ישראל שכתוב ויסע מלאך האלהים וגו' משום כך דמיתין רעיתי.

ופסוק זה הרי פרשוהו שהקריב את כל חילותיו ומרכבותיו ללחום קרב ועוד ופרעה הקריב רבי יוסי אמר הרי נתבאר שהקריב אותם לתשובה ופרעה הקריב.

כתוב ה' בצר פקדון צקון לחש וגו' בצר פקדון לא פוקדים ישראל את הקדוש ברוך הוא בשעת מנוחה אלא בשעה שמציקים להם ואז כולם פוקדים אותו צקון לחש וכולם מתפללים בתפלות ובבקשות ומריקים לפניו תפלות אימתי מוסרך למו בשעה שפוקד הקדוש ברוך הוא אותם ברצועתו ואז הקדוש ברוך הוא עומד עליהם ברחמים ואותו הקול שלהם נוח לפניו כדי להיפרע משונאיהם ומתמלא עליהם ברחמים.

כמו שפרשנו משל ליונה עם הנץ וכו' כך ישראל היו קרבים לים והיו רואים

<sup>1</sup> עי' זהר חדש עב ע"א.

<sup>2</sup> דך אלמת גורס את המוסגר.

<sup>3</sup>

<sup>4</sup> עי' ח"א פא ע"ב.

<sup>5</sup> עי' ח"א מא ע"ב.

<sup>6</sup> עי' שיה"ש רבה (פ"ב סי' לה): תני דבי ר' ישמעאל בשעה שיצאו ישראל ממצרים למה היו דומין ליונה שברחה מפני הנץ ונכנסה לנדיק הסלע ומצאה שם הנחש מקנן ונכנסה לפניו ולא היתה יכולה להכנס שעדיין הנחש מקנן תחזור לאחורה לא תהי יכולה שהנץ עומד בחוש מה עשתה היונה התחילה צווחת ומטפחת באגפיה כדי שישמע לה בעל השוכן ויבא ויצילה כך היו ישראל דומים על

## זהר שמות

קמייהו אויל וסעיר וגלגלוי זקפין לעילא הו דהילין זקפו עינייהו וחמו לפרעה ולמשירייתיה ואבני גירין ובלסטרין כדין וייראו מאד מה עבדו ויצעקו בני ישראל מאן גרים האי דקריבו ישראל לגבי אבוהון דלעילא פרעה הדא הוא דכתיב ופרעה הקריב והא אתמר

ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו וראו את ישועת יהוה אמר רבי שמעון זכאה חולקיהון דישראל דהא רעיא כמשה אויל בגווייהו כתיב (&שם סג יא) ויזכור ימי עולם משה עמו ויזכור ימי עולם דא קודשא בריך הוא! משה עמו (מכאן אוליפנא) שקיל הוה משה ככל ישראל ואוליפנא מהא כי רעיא דעמא הוא<sup>2</sup> ממש עמא כלהו אי איהו זכי עמא כלהו זכאין ואי איהו לא זכי עמא כלהו לא זכאין ואתענישו בגיניה והא אוקמוה

התיצבו וראו לית לכו לאגהא קרבא דהא קודשא בריך הוא יגיה קרבא בגיניכון כמה דאת אמר יהוה ילחם לכם ואתם תחרישון תא חזי ההוא ליליא כנש<sup>3</sup> קודשא בריך הוא לפמליא דיליה ודאין דינייהו דישראל ואלמלא דאקדימו אבהו<sup>4</sup> עלייהו דישראל לא אשתזיבו מן דינא רבי יהודה אמר זכותא דיעקב אגין עלייהו דישראל הדא הוא דכתיב (תהלים קכד א) לולי יהוה שהיה לנו<sup>5</sup> יאמר נא ישראל ישראל סבא

יהוה ילחם לכם ואתם תחרישון רבי אבא פתח (ישעיה נח יב) אם תשיב משבת רגליך עשות הפצ'ך ביום קדשי זכאין אינון ישראל

את הים לפניהם הולך וסוער וגליו עולים למעלה היו פוחדים זקפו עיניהם וראו את פרעה ומרכבותיו ואבנים חצים ובליסטראות ואז וייראו מאד מה עשו ויצעקו בני ישראל מי גרם את זה שקרבו ישראל לאביהם של מעלה פרעה זהו שכתוב ופרעה הקריב והרי זה נתבאר.

ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו וראו את ישועת ה' אמר רבי שמעון אשרי חלקם של ישראל שהרי רועה כמו משה הלך בתוכם כתוב ויזכור ימי עולם משה עמו ויזכור ימי עולם זה הקדוש ברוך הוא משה עמו (מכאן למדנו) שמשה היה שקול ככל ישראל ולמדנו מזה כי רועה העם הוא ממש כל העם אם הוא זוכה כלם זוכים ואם אינו זוכה כל העם לא זוכים ונענשים בגללו והרי פרשוה.

התיצבו וראו אין לכם ללחום קרב שהרי הקדוש ברוך הוא ילחם קרב בשבילכם כמו שנאמר ה' ילחם לכם ואתם תחרישון בא וראה באותו לילה כנס הקדוש ברוך הוא את הפמליא שלו ודן את דיני ישראל ואלמלא שהקדימו האבות על ישראל לא היו נצולים מן הדין רבי יהודה אמר זכות יעקב הגנה על ישראל זהו שכתוב לולי ה' שהיה לנו יאמר נא ישראל ישראל סבא.

ה' ילחם לכם ואתם תחרישון רבי אבא פתח אם תשיב משבת רגליך עשות חפצ'ך ביום קדשי אשריהם ישראל

---

הים לירד לים לא היו יכולין שעדיין לא נקרע להם הים לחזור לאחוריהם לא היו יכולין שכבר פרעה הקריב מה עשו וייראו מאד ויצעקו בני ישראל אל ה' מיד (שמות י"ד) ויושע ה' ביום ההוא.

<sup>1</sup> פי' ז"א הנק' ימי עולם (מ"מ)

<sup>2</sup> אין ספק שהטעם הוא כי הרועה הוא מראה שכל הנפשות אשר לעם נכללות בו, ובהיות המראה בהירה כנשמת משה רבינו ע"ה כל הצורות הנכללות בה מאירות ובהיקות, וכולם מתקנות עצמם במה שהן מתחסדות מתוך השפעת נשמתו, ואם המראה שהם נראות בה היא חשוכה כגון שהרועה בלתי הגון כולם נענשים, שהרי נשמתן חשוכות שנראות במראה חשוך ואי ספק שאם היו זוכות לא ימנע מא' משתים או ימות הרועה או ייטיב עצמו בזכותם, והטעם שהקב"ה גזר דור דור ופרנסיו וכיון שהדור הזה אינם זוכים גם הרועה אינו זוכה ולזה גם הם נענשים בעונשו והכל ביושר והיינו מה שאמרו בגמ' מושל מקשיב על שפת וכו' בחולין פ"ק (אור יקר).

<sup>3</sup> שהיו במקום סכנה ודן דינם אם היו ראויים לנס שכן הדרך למעלה (אור יקר).

<sup>4</sup> והיינו סוד ויס"ע ויב"א וי"ט ג' אבות שבכח זכותם נצולו (אור יקר).

<sup>5</sup> המזמור מדבר בענין זה כאומרו בקום עלינו אדם, זה פרעה אזי המים שטפנו זה היה והמים להם חומה וכו', וא"כ לולי ה' שהיה לנו יאמר נא ישראל אינו ישראל ממש, דאם כן מאי לנו אלא לולי ה' שהיה לנו היינו ישראל ממש יאמר נא ישראל היינו "ישראל סבא" שעמד בתפלה ויאמר נא ג"כ לולי ה' שהיה לנו (אור יקר).

## זהר שמות

דקודשא בריך הוא אתרעי בהון לאתרדבא  
בהו מכל שאר עמין דעלמא<sup>1</sup> ומגו רחמיותא  
דלהון<sup>2</sup> קריב לון לנביה<sup>3</sup> ויהב לון אורייתא  
ויהב לון שבת<sup>4</sup> דאיהו קדישא מכל שאר  
יומין ונייחא מכלא<sup>5</sup> וחדוה דכלא<sup>6</sup> ושקיל  
שבת לקבל אורייתא כולה<sup>7</sup> ומאן דנטיר  
שבת כאילו נטיר אורייתא כולה<sup>8</sup>

וקראת לשבת ענג ענוגא דכלא ענוגא  
דנפשא<sup>9</sup> וגופא ענוגא דעלאין ותתאין וקראת  
לשבת מאי וקראת<sup>10</sup> דיזמין ליה כמה דאת  
אמר (ויקרא כג ב) מקראי קדש כלומר זמנין  
כמה דזמנין אושפיזא לביתיה ועל דא  
וקראת לשבת ענג דיזמין ליה כמה דזמנין  
אושפיזא בפתורא מתקנא בביתא מתקנא  
כדקא יאות במיכלא ובמשתיא כדקא יאות  
יתיר על שאר יומין וקראת לשבת מבעוד  
יום<sup>11</sup> לקדוש יהו"ה מכובד דא יום כפורים  
תרי דאינון חד וכבדתו מעשות

מ/ז ב

דרכיך כמה דאוקימנא

ממצוא חפצך ודבר דבר והא אתמר בגין  
דההיא מלה סלקא ואתער מלה דחול לעילא

שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם להדבק  
בהם מכל שאר עמי העולם ומתוך  
אהבתם קרב אותם אליו ונתן להם  
תורה ונתן להם שבת שהיא קדוש מכל  
שאר הימים ומנוחה מהכל ושמחה של  
הכל ושקולה שבת כנגד כל התורה ומי  
ששומר שבת כאילו שמר את כל  
התורה.

וקראת לשבת ענג עונג של הכל עונג  
הנפש והגוף ענוג לעליונים ולתחתונים  
וקראת לשבת מה זה וקראת שיזמין  
אותה כמו שנאמר מקראי קדש כלומר  
מזומנים כמו מי שמזמין אורח לביתו  
ועל זה וקראת לשבת עונג שיזמין אותה  
כמו שמזמינים אורח בשלחן מתוקן  
ובבית מתוקן כראוי במאכל ובמשתה  
כראוי יותר על שאר הימים וקראת  
לשבת מבעוד יום לקדוש ה' מכבד זה  
יום הכפורים שנים שהם אחד וכבדתו  
מעשות

דרכיך כמו שבארנו.

ממצוא חפצך ודבר דבר והרי נתבאר  
משום שאותו דיבור עולה ומעורר דיבור

<sup>1</sup> כי בהיותם במצרים היו גוי מקרב גוי כדפי' רז"ל וא"כ "אתרעי בהו מכל שאר עמין" ששם כמעט  
היו שוים לשאר עמין (אור יקר).

<sup>2</sup> שהוא אוהב אותם בסוד קביעות נפש טהורה בגופם (אור יקר).

<sup>3</sup> בעבודה כמי שמקרב נער על פי דרכו מיציאת מצרים עד הר סיני (אור יקר).

<sup>4</sup> שאם גוי א' יעסוק בתורה אין לו חלק בה, אבל ישראל, התורה חלקם בסוד דבקות נפשם בה  
"ויהב לון שבת" שאם גוי א' ישבות לא יהיה לו מנוחת הנפש אשר לישראל מפני שהוא גנוב אתו,  
אמנם ישראל השבת לו במתנה מאת הבורא, ושובת בו מנוחת הנפש (אור יקר).

<sup>5</sup> עי' ח"ג קח ע"א וקכג ע"א.

<sup>6</sup> היינו שהימים ששה ימי חול, והם מחסד ועד יסוד, עם היות שהם מתלבשים במטטרין  
חול ודאי, אמנם יום שבת הוא בסוד ג"ר לכך הוא מסוגל בג' ענינים, בקדש מצד החכמה, במנוחה  
מצד הכתר, בשמחה מצד הבינה, ולא שיהיה הדבר סתום בו, אלא מתפשט בכל הימים, שכל מה  
שעד האדם לבוראו ו' יי חול מתקד"ש ונ"ח ושמ"ח בשבת (אור יקר).

<sup>7</sup> שהוא סוד מנוחת התורה, וכל מה שעוסק האדם בתורה בסוד ו' קצוות ו' סדרי משנה, מנוחתם  
בשבת בסוד הקדש שהם ו"ק נעלמים שורש אל התורה המתגלה למטה, דהיינו בראשית ברא שית  
ודאי (אור יקר). ועי' רמב"ן שמות יג טז.

<sup>8</sup> עי' לקמן פט ע"א, צב ע"א. הוא סוד מנוחת התורה, כאלו נטיר אורייתא כולה, שכל מה ששמר  
בימי החול מזדכך עתה ביום שבת הרי חוזר ושומר התורה פעם שנית בדקות ולא לאותם שהם  
מחללי התורה שאין השבת מספיק אלא אדרבא צריך לשמור התורה להיותה כסא לשבת ומנוחתו  
אח"כ (אור יקר).

<sup>9</sup> דקדק דקאמר וקראת לשבת ענ"ג סתם ולא אמר למי מורה שהוא סתם עונג לכל, דהיינו אל הגוף  
בערך אכילת המעדנים, ולנפשא בערך מה שהקב"ה מענגה מפני שיש בו עונג לעליונים כנגד הנפש,  
ולתחתונים כנגד הגוף (אור יקר).

<sup>10</sup> דהיינו שאתה תקרא ותזמין לשבת ענג, כמו שמזמין לאושפיזא אל הלחם ואל הענג, והיינו  
שמזמין ליה לפתוריה, שע"י מה שקורא אותו למטה אל העונג הגשמי הוא קורא אותו למעלה אל  
העונג הרוחני (אור יקר).

<sup>11</sup> פי שיכין מבע"י לצורך הלילה שהיא מלכות ולקדוש ה' מכובד דא יום שהוא ז"א וז"ש תרין  
דאינון חד (מ"מ).

## זהר שמות

של חול למעלה מי שמזמין אורח צריך להשתדל בו ולא באחר.  
בא וראה אותו הדיבור שיוצא מפי האדם עולה ומעורר התעוררות למעלה אם לטוב אם לרע ומי שיושב בעונג שבת אסור לו לעורר דיבור של חול שהרי הוא פוגם פגם ביום הקדוש מי שיושב בהלולת המלך לא ראוי שיעזוב את המלך ויתעסק באחר.  
ובכל יום צריך להראות מעשה ולעורר התעוררות ממה שצריך ובשבת בדברי שמים ובקדושת היום צריך להתעורר ולא בדבר אחר.  
בא וראה כאן כשקרב פרעה ללחום קרב עם ישראל באותו זמן לא רצה הקדוש ברוך הוא שיעוררו ישראל התעוררות למטה כלל שהרי ההתעוררות היא למעלה שהרי האבות הקדימו והתעוררו התעוררות זאת למעלה וזכותם עומדת לפניו (ועוררו התעוררות זו) ולא רצה הקדוש ברוך הוא שישראל יתעוררו למטה כלל (שהרי התעוררות של מעלה היה) זהו שכתוב ה' ילחם לכם ואתם תחרשון ודאי תחרשון ולא תעוררו דבר שלא

מאן דמזמין אושפיזא ביה בעי לאשתדלא ולא באחרא  
תא חזי ההוא מלה דנפיק מפומיה דבר נש<sup>1</sup> סלקא ואתער אתערותא לעילא אי לטב אי לביש<sup>2</sup> ומאן דיתיב בענוגא דשבתא אסיר ליה לאתערא מלה דחול דהא פגים פגמו ביזמא קדישא מאן דיתיב בהילולא דמלכא<sup>3</sup> לא יתחזי למשבק למלכא<sup>4</sup> ויתעסק באחרא<sup>5</sup>  
ובכל יומא בעי לאחזאה עובדא ולא אתערא אתערותא ממה דאצטריך<sup>6</sup> ובשבת במלי דשמיא ובקדושא דיומא בעי לאתערא ולא במלה אחרא  
תא חזי הכא כד אתקריב פרעה לאנהא קרבא בהו בישראל בההוא זמנא לא בעי קודשא בריך הוא דיתערון ישראל<sup>7</sup> אתערותא לתתא כלל דהא אתערותא לעילא הוא דהא אבהן אקדימו ואתערו אתערותא דא לעילא וזכותא דלהון קאים קמיה (ואתערו אתערותא דא)<sup>8</sup> ולא בעא קודשא בריך הוא דישראל יתערון לתתא כלל (דהא אתערותא<sup>9</sup> לעילא הוה<sup>10</sup>) דהא הוא דכתיב יהויה ילחם לכם ואתם תחרשון<sup>11</sup> תחרישון ודאי ולא תתערון מלה דלא אצטריך לכו

<sup>1</sup> בר נש מפומיה (לכך אמת?)

<sup>2</sup> סוף סוף סגולת הדבור לעלות ולעורר אם טוב ואם רע, וכיון שכן צריך לשמור פתחי פיו ביום שבת שלא יעורר החול, שהדבור של חול מעורר חול, ואחר שידענו שהחול הוא סוד האילן התחתון דהיינו מטטרון שבו סוד החול והשבת סוד האצילות אין ראוי לעורר החול שפוגם למעלה (אור יקר).

<sup>3</sup> שהוא יום שבת סוד החופה העליונה באצילות (אור יקר).

<sup>4</sup> שהוא האצילות (אור יקר).

<sup>5</sup> שהוא החול, נער, מטטרון, ועם שישבות ממלאכה וכיוצא (אור יקר).

<sup>6</sup> לכל ענין וענין כפי עניינו ולזה ביום שבת שהוא סוד הקדש צריך שיהיה ההתעוררות בו בסוד מלי דשמיא ובקדושה וכיוצא (אור יקר).

<sup>7</sup> אפילו בתפלה וצעקה מפני שמצדם לא היו גוונים, ואם יעוררו בתפלה שמה יקלקלו שיעוררו מה שלא יצטרך אליהם וכבר היה הדבר מתוקן כראוי מצד האבות וזכותם, והטעם שאם יעלה התעוררות ישראל ממטה למעלה, בהכרח יעלה תפלתם דרך העולמות כולם ממטה למעלה, ודרך עליית התפלות יתעוררו עמהם החצונים לקטרג ותתעורר מדת הדין, עוד יתעוררו התחתונים עם התפלה דרך סלוקה, וימצא בישראל צד שאינם ראויים לישועה, והאבות בסוד זכותם התעוררותם הוא למעלה בסוד כסא הכבוד (אור יקר).

<sup>8</sup> אור יקר גורם את המסוגר.

<sup>9</sup> באתרא (אור יקר).

<sup>10</sup> ושם אין חולק שאין שם מקטרגים ולזה משמע שהדבר שנעשה לאדם בזכות אבות טוב, ואין כל כך מקטרג כמו הדבר שנעשה בבקשה ותפלה שימצאו מקטרגים מפני דרך עליית התפלה כדפי' (אור יקר).

<sup>11</sup> ממש ציום שישתקו מפני שקרובים לקלקל ורחוקים מן התיקון על ידם כדפי' (אור יקר).

## זהר שמות

צריך לכם וכאן נכלל השם הקדוש באותיות רשומות והרי התעוררו בו החברים.

רבי יוסי ורבי יהודה היו הולכים בדרך אמר רבי יוסי לרבי יהודה ודאי שנינו ה' בכל מקום זה רחמים ואף על גב שלוחם קרב ועושה דין אותנו דין הוא באהבה וכך ראינו שכתוב ה' ילחם לכם ולא נראה באותו דין רחמים כלל שהרי כתוב לא נשאר בהם עד אחד.

אמר לו דבר זה שמעתי מרבי שמעון שאמר שאפילו כאן היה הדין ברחמים שהים כסה עליהם ומתו ואחר כך הוציא אותם הים והקדוש ברוך הוא רצה בכבודם ונקברו בארץ ולא רצתה הארץ לקבל אותם עד שהושיט לה הקדוש ברוך הוא את ימינו וקבלה אותם זהו שכתוב נטית ימינך תבלעמו ארץ ולכן (היה) זה הדין ברחמים היה.

ולכן לא רצה הקדוש ברוך הוא שיעוררו ישראל דבר בעולם שאם יעוררו ישראל דבר לא יעוררו את שם הרחמים ולא יעשה דין ברחמים זהו שכתוב ה' ילחם לכם ואתם תחרשון שלא תעוררו דבר שהרי שם הרחמים צריך לעורר עליהם לעשות דין ברחמים

<sup>1</sup> כ"ב אותיות, ושם כ"ב וכו' עוד יש בו ד' תיבות שהם ילחם כנגד ה' אחרונה שהיא בעלת המלחמה וכלי המלחמה בידה, לכם כנגד ו' ששם ישראל ו"ק ואתם בסוד ה' ראשונה שמשם הנשמות תחרשון בסוד י' ששם הכל בשתיקה ובחשאי (אור יקר). כלו' שיוצא שם א' מפסוק זה שהוא יל"י (רח"ו). ואע"פ שפסוק ה' ילחם לכם ר"ת י"ל והוא שם א' משם ע"ב ג"כ כתב הרח"ו שם זהו שם יל"י לפי שהוא שם המעלה ניצוצות מתוך הקל"י, כמ"ש הרב ב"פ ה' לאורך ימים, וב"פ ה' למבול ישב ר"ת יל"י ונודע שחיות הקל"י הם הניצוצות שבתוכם וכשמעלים הניצוצות מתוכם מיד מתים ועושה בהם הקב"ה מלחמה וז"ס כוונת הקטרת ג"כ כנודע (מ"מ).

<sup>2</sup> ירצה בכל אתר מפני ששם זה מתייחס לכל הספירות כולם, י' חכמה, ה' בינה, ו' ו"ק, ה' מלכות, ויתייחס לכל ספירה וספירה בפני עצמה כדפי' בספר פרדס רמונים בשער שם בן ד', וכן יתייחס בדקדוק בת"ת וכן יתייחס לפעמים במלכות, וכן יתייחס בז"א מחכמה ולמטה, ויתייחס בכתר, דרך כלל בכל מקום שיתייחס מורה רחמים, והטעם לזה רבות: א', מפני שבו קשר כל הספירות כדפי', ובכל מקום שיש קשר וייחוד דינו מתמתק. ב', כי אין בכל הספירות דין אלא הגבורה ממקור הבינה, וההוד עם המלכות, וכאן נכללות כולם עם מדות אחרות שיש בהם רחמים, ובהמזגה כזו יתמתקו מדות הדין עם מדות הרחמים, ובהכרח יהיה שם רחמים בדין עצמו. ג', כאשר יכונה שם זה אל פעולת הדין הורה על המתקתו, מפני היות שם זה משותף לכתר ושם הוא רחמים, ובת"ת בעל הרחמים, וכיון שכן מורה שדינו רפה כדרך השם הזה לרחם. הד', כי הדין הוא משם אלהים בהסכמת שם יהו"ה עמו, כאומרו ה' הוא האלקים, אין דין נעשה אלא בהסכמת המדות, אמנם שם הו"ה מסתתר ברחמיו ומסכים בפעולת שם אלה"ם ובהיותו מתגלה ונזכר בדין בהכרח יהי שם רחמים רחום בדין (אור יקר).

<sup>3</sup> מצד מדות הרחמים שבו לדרך א' או מצד השם בעצמו לדרך אחרת, או מצד שמדת הדין שבו מתוקה לדרך אחרת (אור יקר).

<sup>4</sup> שהיא נגדיית למלכות (אור יקר).

## זהר שמות

ועל זה בקש שלא תעשו פגם ותעוררו ותתערו מלה אחרא!<sup>1</sup> דבר אחר.

אמר לו והרי כתוב ויצא ה' ונלחם בגוים ההם אם כך זה דין שהיה ברחמים אמר לו כך היה ודאי הדין ברחמים שמייתם לא נמצא כשאר מות בני העולם אלא הקדוש ברוך הוא חס עליהם שלא יהיו כמות שאר בני העולם שהרגו אותם אלא בנחת בלא צער זהו דין ברחמים.

ובכל מקום שם זה הוא דין ברחמים פרט למקום אחד שכתוב ה' כגבור יצא וגו' וכי כגבור ולא גבור אלא יְשָׁנָה לבושו וילבש לבושים אחרים כאיש מלחמות ישנה מינו.

ועם כל זה הדין הוא יותר אבל יש בו רחמים ככתוב כגבור ולא גבור כאיש מלחמות ולא איש מלחמות שודאי אף על גב שעושה דין חס על מעשיו ולכן ה' ילחם לכם ואתם תחרישון אשרי חלקם של ישראל שהקדוש ברוך הוא בירר אותם לחלקו ולירשתו שכתוב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי דבר זה נתבאר בספרא דצניעותא ושם הוא הסוד שלו ויאמר ה' אל משה רבי יהודה פתח ואמר ויתפלל יונה אל ה' אלהיו ממעי הדגה מה כתוב למעלה וימן ה' דג גדול וימן כמו שנאמר וימן להם המלך דבר יום ביומו אשר מנה את מאכלכם.

אבל פסוק זה כך

ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי מלה דא הא אוקמוה בספרא דצניעותא<sup>2</sup> ותמן הוא רוא דיליה ויאמר יהוה אל משה רבי יהודה פתח ואמר (יונה ב כה) ויתפלל יונה אל יהוה אלהיו ממעי הדגה מה כתיב לעילא וימן יהוה דג גדול וימן כמה דאת אמר (דניאל א ה) וימן להם המלך דבר יום ביומו אשר מנה את מאכלכם אבל האי קרא הכי מח/א

מבעי ליה וימן יהוה את יונה לדג דהא מנה הוא דמסדר ליה אלא ודאי ההוא דג הוא הוה מנה ליונה לנפרא ליה מן שאר נוני ימא צריך להיות וימן ה' את יונה לדג שהוא מנה הוא ששלח אותו אלא ודאי אותו דג היה ממונה ליונה לשמור אותו משאר דגי הים ויהיה גנוז בתוכו וכיון

<sup>1</sup> ר"ל מדה"ד (רח"ו). וזה טעם אחר הפך מטעם הראשון דלעיל שאמר מפני שאבות העולם עבדו אתערתא לעילא ולכן אתם תחרישון והכא קאמר בנין דאל תתערו מלה אחרא (מ"מ).

<sup>2</sup> לב ע"ב: ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי (שמות יד טו), אלי דיקא, דבר אל בני ישראל ויסעו, ויסעו דיקא, במזלא הוה תלי, דבעא לאוקיר דיקנא, בהגר"א: ולכן אמר אלי דיקא - ר"ל שה' הוא בז"א, ואמר מה תצעק אלי במזלא תלי. וז"ש ויסעו דיקא - ר"ל שישראל כולם צעקו אל ז"א, אמר ויסעו מהאי אתר, ולכן לא רצה הקב"ה שהם יתעוררו, כי למעלה בע"ק אין תלוי במעשה התחתונים, ולכן אין בחינת אודנין שם, כמ"ש למעלה, כי מעשה התחתונים ותפלתם אין מגיע רק עד ז"א כידוע.

## זהר שמות

ויהיו נניז בנזיה וכיון דאעליה בנזיה חמא יונה במעוי פותיא דאתר ימא (נ"א פותיא דאתר דמעוי) כמו היכלא רברבא ותרין עינוי דההוא נונא דנהרין כשמשא ואבן טבא הוה במעוי דנהיר ליה והוה חמי כל מה די בימא ובתהומוי

ואי תימא אי הכי מאי דכתיב (יונה ב ג) קראתי מצרה לי הא לא אתחזי דכל האי רווחא הוה ליה אלא ודאי כיון דאתמי ליה ההוא נונא כל מה די בימא ובתהומוי מית דלא יכיל תלת יומין למסבל כדין עקת ליה ליונה

דאמר רבי אלעזר כיון דחמא יונה כל ההוא רווחא הוה חרי אמר קודשא בריך הוא ומה תבעי יתיר להא אעילנא לך הכא מה עבד קמל לההוא נונא ומית וכל שאר נוני ימא הוו סחרי סחרניה דההוא נונא דא נשיך ליה מהאי גיסא ודא נשיך ליה מהאי גיסא כדין חמא יונה גרמוי בעקו מיד ויתפלל יונה אל יהו"ה

בקדמיתא דג והשתא דגה כמה דאת אמר (שמות ז יח) והדגה אשר ביאור מתה וכדין כתיב קראתי מצרה לי ולא כתיב הייתי בצרה או ישבתי בצרה אלא קראתי מההוא עקו דעאקון לי נוני ימא מבטן שאול שועתי דהא מית ולא כתיב מבטן חי או מבטן דג אלא דודאי הוה מית

כיון דצלי צלותיה קביל ליה קודשא בריך הוא ואחיה ליה להאי נונא ואפיך ליה ליבשתא לעיניהון דכלא דכתיב ויאמר יהו"ה לדג ויקרא את יונה וחמו בלהו עבידתא דקודשא בריך הוא

מה כתיב ויתפלל יונה אל יהו"ה אלהיו ממעי הדגה לאתר דהוה קשיר ביה משמע דכתיב יהו"ה אלהיו ולא כתיב ויתפלל אל יהו"ה ולא יתיר אלא יהו"ה אלהיו אוף הכא ויאמר יהו"ה אל משה מה תצעק אלי אלי דייקא

דבר אל בני ישראל ויסעו ויסעו מלאסנאה מלין לאו עידנא דצלותא השתא ויסעו וכי לאן אתר פקד לון דינטלון דהא על ימא הוו שראן אלא אהדר לעילא דכתיב מה תצעק אלי דהא בלהו באתר דא קיימי ועל דא ויסעו ינטלון מן דא דלאו עדנא הוא אלא בעתיקא

שהכניסו לתוכו ראה יונה במעיו רחב של מקום הים (רחב של מקום מעיו) כמו היכל גדול ושני עיני אותו דג שמאירים כשמש ואבן טובה היתה במעיו שמאירה לו והיה רואה כל מה שבים ובתהומוי.

ואם תאמר אם כך מה שכתוב קראתי מצרה לי הרי לא נראה שכל הרוחה הזו היתה לו אלא ודאי כיון שהראה לו אותו הדג כל מה שבים ובתהומוי מת שלא יכל שלשה ימים לסבל ואז היתה ליונה מצוקה.

שאמר רבי אלעזר כיון שראה יונה את כל אותה רווחה היה שמח אמר הקדוש ברוך הוא ומה תרצה יותר לזה הכנסתי אותך כאן מה עשה הרג את אותו דג ומת וכל שאר דגי הים היו מסבבים סביב אותו דג זה נושך אותו מצד זה וזה נושך אותו מצד זה ואז ראה יונה את עצמו בצרה מיד ויתפלל יונה אל ה'.

בתחלה דג וכעת דגה כנאמר והדגה אשר ביאר מתה ואז כתוב קראתי מצרה לי ולא כתוב הייתי בצרה או ישבתי בצרה אלא קראתי מאותה צרה שהציקו לי דגי הים מבטן שאול שועתי שהרי מת ולא כתוב מבטן חי או מבטן דג אלא שהיה ודאי מת.

כיון שהתפלל תפלתו קבל אותו הקדוש ברוך הוא והחיה את הדג הזה והוציאו ליבשה לעין כל שכתוב ויאמר ה' לדג ויקא את יונה וכולם ראו את מעשה הקדוש ברוך הוא.

מה כתוב ויתפלל יונה אל ה' אלהיו ממעי הדגה למקום שהיה קשור משמע בו שכתוב ה' אלהיו ולא כתוב ויתפלל אל ה' ולא יותר אלא ה' אלהיו אף כאן ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי אלי דוקא.

דבר אל בני ישראל ויסעו ויסעו מלהרבות בדברים זה לא זמן תפלה כעת ויסעו וכי לאיזה מקום צוה אותו שיסעו שהרי על הים הם היו שרויים אלא חזר למעלה שכתוב מה תצעק אלי שהרי כולם במקום זה עומדים ועל זה ויסעו יסעו מזה שזה אינו הזמן (אלא

## זהר שמות

בעתיק תלוי הדבר).

תליא מלתא<sup>1</sup>

ואתה הרם את מטך וגו' הרם את מטך די ביה רשים שמא קדישא<sup>3</sup> ארכין ידך בסטרא דשמא קדישא<sup>4</sup> וכיון דיהמון מיא שמא קדישא<sup>5</sup> יערקון מניה<sup>6</sup> ומקמיה (נ"א קמיה) ועל דא ונטה את ידך בסטרא חדא דסטרין אחרנין דההוא מטה<sup>7</sup> אצטריך לך למיין (נ"א למלין) אחרנין

אמר רבי אלעזר חמינא<sup>8</sup> דזמנין אתקרי האי מטה מטה האלהיים (שמות יז ט) ולזמנין אתקרי מטה דמשה<sup>9</sup> (שם ד כ) אמר רבי שמעון (תרי הוו והכי אוקימנא<sup>10</sup>) בספרא רב המנונא סבא יפה אמר שכלם אחד

<sup>1</sup> ע"י עמוד הקודם בשם בהגר"א בספד"צ.

<sup>2</sup> איתא בתיקונים צו ע"ב [קט ע"א] דמטה משה הוא מטה שבו השתמש משה, דאיהו דיוקנא דזעיר ששימושו במט"ט, ונקרא מטה מפני שמטה לחסד ולדין, וכן התהפך מנחש למטה וממטה לנחש, עיי"ש. וה"ס ב' טתינ דמט"ט דהיינו ב' הטיות (רמ"ז).

<sup>3</sup> נראה בודאי שהוא שם שד"י כמספר מט"ט ששמו כשם רבו, שכן הוא לבוש אל היסוד שסתמו שם שד"י כנודע (רמ"ז). ועי' רח"ו על בראשית ו ע"ב, שהוא שם הו"ה. ועי' ר' בחיי בראשית כד טז: מטה משה היה שבו היה חקוק שם ע"ב אותיות.

<sup>4</sup> במקום דשמא קדישא כתוב חלל כלך למה.

<sup>5</sup> ע"י בהגהת הרב שנרשם בכאן מורה מקום תיקו"ז (קיד ע"א) ושם כתוב וז"ל, מטה האלקים ודאי ודא מט"ט והא אוקימנא דאתהפך מדינא לרחמי וביה (אשתעו) אשתנין (נ"א אשתכחו) כל פרצופין וכו' עד וכד אתהפך משמאלא לימינא אחזי פרצופא דאריה וכו', ע"כ. והוא בחינת הצד שצוה ה' למשה שיטה בו את המטה, וה"ס ט' הראשון שבשם מט"ט, כי סוד השני טתינ הוא ט'הור ט'מא, ששם ביצירה שקול הרע והטוב סוד ימין ושמאל. וקרוב לשמוע שגם לזה ירמוז שם ע"ב הרמוז בכאן דויסע ויבא ויט שסודו חסד והוא אריה, וידוע שסוד שם זה הוא ע"ב ר"ו העולה רפ"ח שהוא מד' מילואי הו"ה עסמ"ב ועם העיקר שהוא הו"ה הרי גי' שד"י, ועל זה כתוב (ישעיה סג, יב) מוליק לימין משה, שהוא סוד סטרא קדישא הנזכר כאן דהיינו צד החסד (רמ"ז).

<sup>6</sup> ים סוף סודו בסוף היצירה בראש העשייה וכן כתב הרב, ואם כן הוא מלכות היצירה שמושבה תמיד בראש העשייה כמבואר אצלנו, ולכן מיוחד סוד המטה שהוא מבחינת יסוד דאצילות הלבוש במט"ט לבקוע את הים. וכל שכן לפי מאי דרמיז לן מרן זלה"ה שקריעת ים סוף ה"ס זווג דקטנות והוא ממש בחינת מט"ט הנקרא אדם זעירא, וכן אמרו בתיקונים ס"ה א', מט"ט דסליק לחשבון שדי ואיהו אדם זעירא (רמ"ז).

<sup>7</sup> בהתחלה היה נראה לענ"ד שמובן במה שכבר הזכרתי מספר אוצרות חיים שחיצוניות ז"א דיצירה הוא י' צירופי אלקים, ובהם נשתמש להכות את הצור וכנזכר לקמן סד ע"א, וכמו שנרשם בשם הגהות הרב זלה"ה, והוא ז"ל כתב כי צו"ר הוא אלקים דההין והיינו סטרין אחרנין. אבל לשון סטרין בלשון רבים לא דייקא, לכן נלע"ד שרומז עוד לסוד אחר, והוא כי ידוע שלכל דבר יש ד' צדדין ימין ופנים שמאל ואחור, וכן הן ד' חיות המרכבה שמט"ט כולל את כולן וכנזכר בתיקונים הנז"ל ק"ב, עיי"ש. ואם כן נראה ששם שד"י הוא בצד פנים ושם יה"ו בצד ימין וכנזכר לעיל בפירוש מיניה ומקמיה, ואולם בצד שמאל הוא אלקים כאמור ובצד אחור הוא שם תכ"ה שהוא אחוריים של שם שד"י, ואלו ה' סטרין דאצטריכו ליה לצור, ולכן צוה והכית בצור, לשם תכ"ה (רמ"ז).

<sup>8</sup> לא היו שני מטות אלא רק אחד, אלא שפעם היה עומד בבחי' זה ופעם בבחי' זה וכו' כי הרי שורשו הוא למעלה למעלה מהארת יסוד דאבא המתפשט לימין ושמאל של השורש דדור המדבר כמ"ש הרב בהארת המוחין (פרק ב), ולכן הוא כלול בחסדים וגבורות, אבל שניהם הם קודש קדשים, והוא בסוד עץ החיים. אלא באשר שהוא מהשורש דדור המדבר, ולכן היה עולה ויורד לפי מעשיהם, ועי"ז היה עומד לפעמים בסוד עץ החיים ולפעמים בסוד עץ הדעת (דע"ה ח"ב קכח ע"ד).

<sup>9</sup> ע"י ההכאה נשתנו הן המטה והן הסלע למדרגת עץ הדעת, וזהו הענין מה ששינה הכתוב כאן ואמר (במדבר כ יא) ויך את הסלע במטהו, ולא כתיב במטה סתם, אלא במטהו, כי מטה סתם הוא מטה ה' מסטרא דעד"א עץ החיים, אבל מטה משה הוא דינא בדינא, נחש עלי צור וכמ"ש בזוה"ק (ח"ב מח ע"א, ושם בסופו רעא ע"ב ורעב ע"א (דע"ה ח"ב קלג ע"א).

<sup>10</sup> בז"ח בשלח במדרש הנעלם שם, והובא בכאן בסוף הספר דף ערב ע"א (לש"ו).



## זהר שמות

בין שתאמר של הקדוש ברוך הוא בין שתאמר של משה והמטה הזה לעורר צד הגבורה ועל זה ונטה את ידך יד שמאל שהיא מצד הגבורה.

דרב המנונא סבא שפיר קאמר דכלא חד בין תימא דקודשא בריך הוא ובין תימא דמשה והאי מטה לאתערא סטרא דגבורה ועל דא ונטה את ידך ידא דשמאלא דאיהו בסטרא דגבורה

אמר רבי שמעון אוי לאותם שלא רואים ולא מתבוננים בתורה והתורה קוראת לפנייהם בכל יום (ולא יודעים) ולא משגיחים בא וראה מצד הגבורה מתעוררים המים בעולם ויוצאים מים וכעת רוצה הקדוש ברוך הוא ליבש את המים למה ונטה את ידך שהוא שמאל.

אמר רבי שמעון ווי לאינון דלא חמאן ולא מסתכלין באורייתא ואורייתא קארי קמייהו בכל יומא (ס"א ולא ידעין) ולא משגיחין תא חזי בסטרא דגבורה<sup>1</sup> מתערי מיא בעלמא<sup>2</sup> ונפקי מיא והשתא בעי קודשא בריך הוא לנגבא מיא אמאי ונטה את ידך דאיהו שמאלא

אלא הרם את מטך ליבש את המים ונטה את ידך להשיב את המים לעורר את צד הגבורה ולהשיב המים על המצרים ומשום כך שני דברים כאן שכתוב הרם את מטך ונטה את ידך על הים ובקעהו.

אלא הרם את מטך ליבש את המים ונטה את ידך להשיב את המים לעורר את צד הגבורה ולהשיב המים על המצרים ומשום כך שני דברים כאן שכתוב הרם את מטך ונטה את ידך על הים ובקעהו.

וזה התהומות היו אלא הקדוש ברוך הוא עשה נס בתוך נס כנאמר קפאו תהמת בלב ים והיו הולכים ביבשה בתוך הים זהו שכתוב ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה

והא תהומי הוו אלא קודשא בריך הוא עבד ניסא גו ניסא כמה דאת אמר קפאו תהומות בלב ים והוו אזלין ביבשתא בגו ימא הדא הוא דכתיב ויבאו בני ישראל בתוך הים ביבשה

מח/ב

ויסר את אופן מרכבותיו רבי שמעון פתח (יחזקאל א טו) וארא החיות והנה אופן אחד בארץ אצל החיות האי קרא אוקמוה ואתמר אבל תא חזי קודשא בריך הוא<sup>3</sup> בכולא אתחזי שלטנותא דיליה<sup>4</sup> ושלטניה די לא תעדרי לעלם ולעלמי עלמין<sup>5</sup>

ועשה שלטון באבות נטל את אברהם והעמיד בו את העולם שכתוב אלה

ועשה שלטון באבות נטל את אברהם והעמיד בו את העולם שכתוב אלה

<sup>1</sup> פי' מתערי מיא הם מ"נ התעוררות מלמטה, ונפקי מיא הם היורדים מלמעלה, וה"ס גבורות גשמים שני מיני גבורות. ולעד"ן שהן גבורות דאבא הנעשות חסדים באמא, וחסדים דאמא הנעשות גבורות באבא, תחילתן חסדים דאמא אלא שניתנה בצד שמאל דאבא, וכן גבורות דאבא גם כי תחילתן גבורות הלא נסמכו לחסדים דאמא, ולכן אמר דמתערי ונפקי, בסטרא דגבורה ולא גבורות ממש, ודוק (רמ"ז). כי החו"ג דז"א הם אור ומים, אור חסד, מים גבורה אמנם בהנוק' הוה החו"ג שבה מים ואש מים חסד דאש גבורה, עי' לקמן סד ע"ב כי הגבורה דידיה הוא חסד דידיה ואור הוא חסד דחסד וש הוא גבורה דגבורות כ"כ הגר"א בתיקו"ז פט ע"ג (לש"ו), ועי' דע"ה ח"ב קלג סע"ד וכללים ח"ב לה ע"ד.

<sup>2</sup> בינה (אור יקר).  
<sup>3</sup> ירצה בכל הדברים התחתונים מראה כח מרכבתו ועם היות הדברים הגשמיים חולפים ועוברים ובלתי קיימים אין ענין זה פוגם בכחו ומרכב' (אור יקר).  
<sup>4</sup> אמנם לפי שעה מראה בנמצא כעת (אור יקר).

<sup>5</sup> בעולם הזה בעודם בו, ובעולם הבא תמיד. והנה הקב"ה ברא את העולם הויתו במדה אחת ובאותה מדה כדי שתפעול פעולת ההויה (אור יקר).

## זהר שמות

תולדות השמים והארץ בהבראם ואוקמוה נטל יצחק ושתיל<sup>2</sup> ביה עלמא דאיהו קיים לעלמין<sup>3</sup> הדא הוא דכתיב (שם יז כא) ואת בריתי אקים את יצחק<sup>4</sup> נטל יעקב<sup>5</sup> ואותביה קמיה<sup>6</sup> ואשתעשע בהדיה<sup>7</sup> ואתפאר ביה הדא הוא דכתיב (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך אתפאר<sup>8</sup>

ותא חזי יעקב<sup>9</sup> אחיד באילנא דחיי דלית ביה מותא לעלמין דכל חיין בההוא אילנא אשתכללו ויהב חיין לכל אינון דאחידן ביה ובגין כך יעקב לא מית ואימתי מית בשעתא דכתיב (בראשית מט לג) ויאסוף רגליו אל המטה המטה כמה דאת אמר (שיר ג ז) הנה מטתו שלשלמה<sup>10</sup> בגין דבהאי מטה כתיב (משלי ה ה) רגליה יורדות מות ובגין כך ויאסוף רגליו אל המטה כתיב כדן ויגוע ויאסף אל עמיו ועבד קודשא בריך הוא ליעקב שלימו דאבהן הדא הוא דכתיב (ישעיה מא ח) יעקב אשר בחרתיך

תא חזי כל משריין דלעילא וכל אינון רתיכין כלהו אחידן אלין באלין דרגין בדרגין אלין עלאין ואלין תתאין וחיוותא קדישא עלייהו וכלהו אוכלוסין ומשריין כלהו נטלין תחות ידהא על מימרהא נטלין ועל מימרהא שראן

תולדות השמים והארץ בהבראם ופרשוה נטל את יצחק ושתל בו את העולם שהוא קיים לעולמים זהו שכתוב ואת בריתי אקים את יצחק נטל את יעקב והושיבו לפניו והשתעשע עמו והתפאר בו זהו שכתוב ישראל אשר בך אתפאר.

ובא וראה יעקב אחז בעץ החיים שאין בו מות לעולמים שכל החיים נתקנו באותו העץ ונותן חיים לכל אותם שאחוזים בו ולכן יעקב לא מת ומתי מת בשעה שכתוב ויאסף רגליו אל המטה המטה כמו שנאמר הנה מטתו שלשלמה משום שבמטה זו כתוב רגליה ירדות מות ולכן כתוב ויאסף רגליו אל המטה ואז ויגוע ויאסף אל עמיו ועשה הקדוש ברוך הוא את יעקב לשלימות האבות זהו שכתוב יעקב אשר בחרתיך.

בא וראה כל המחנות שלמעלה וכל אותן המרכבות כולם אחוזים אלה באלה דרגות בדרגות אלה עליונים ואלה תחתונים וחיות הקדש עליהם וכל האוכלוסים והמחנות כולם נוסעים תחת ידיה על מאמרה נוסעים ועל מאמרה חונים.

<sup>1</sup> פי' קיים הווייתו וחזקו, מפני שהמדה העליונה דהיינו חסד ימין, אל, אמרתי עולם חסד יבנה ע"י המלכות הקשורה בימין, והיינו אלה תולדות השמים והארץ בהבראם באברהם, והיינו שהיתה אותה המדה שהיא יסוד לעולם ותחילת בריאתו מתמוטטת כיון שאין בעולם התחתון מי שיפעול פעולת החסד וקיום העולם, כיון שראה הקב"ה טוב מדות אברהם לאחוז בגמ"ח בגוף ובנפש, קיים העולם בו, כיון שנתחזקה המדה שבה נבנה העולם (אור יקר). והנה אין העולם מתקיים בחסד אל יסודו הוא החסד ושתילתו להתקיים כמי שנוטע ואח"כ שותל הוא הגבורה וז"ש ה' אף תכון תבל בל תמוט (אור יקר). פי' ה' חסדים נטלתם הבינה ומהם נבנה ז"א וז"ש קיים ביה עלמא (מ"מ).

<sup>2</sup> עקרו מצד החסד אחר שנבנה בו, ושתלו בצד הגבורה להתקיים בדין שאלולי הדין אין העולם מתקיים רגע (אור יקר). גבורה דנוק' (רח"ו), ומ"ש ושתיל ביה עלמא לשון שתילה לפי שהיא מעלה מ"ן ממטה למעלה דוגמת האילן שגדל ממטה למעלה כשתילי זיתים (מ"מ).

<sup>3</sup> עם אברהם אל נתקיים ברית אלא עם יצחק (אור יקר).

<sup>4</sup> ורצה עם היות שעם אברהם לא עמד הברית קיים אלא משתנה, לך לך מארצך, ויורד למצרים ברעב, ביצחק יקרא לך זרע, קום התהלך כי לך ולזרעך וכו' אתן וכו' וקנה שדה עפרון לקבור את שרה, אין הברית קיים עם אברהם אלא מתמוטט, מפני שאין חוזק הדברים מצד המים הרפים אלא מצד האש החזקה, ולזה קיום העולם בגבורה, וכל בריה שהוא בזה רפה ומתמוטט ומתחזקת בחום האש, וכך נקרא יד החזקה, ולזה ביצחק נתקיים בריאת העולם (אור יקר).

<sup>5</sup> פרצוף יעקב (רח"ו).

<sup>6</sup> פי' שאימא נתלבשה בז"א ופניה נגד פני ז"א ויעקב הוא בצד פנים דז"א כנודע נמצא שהוא עומד בפני' אימא לך אמר ואותביה קמיה (מ"מ).

<sup>8</sup> פי' הוא פרצוף יעקב שנק' ישראל בהשאלה (מ"מ).

<sup>9</sup> פי' יעקב אבינו התחתון (מ"מ).

<sup>10</sup> ע"י ח"א רכה ע"ב וכן לעיל ה' ע"א ולקמן נא ע"א סו ע"ב ח"ג ס ע"א סח ע"א רסט ע"ב (לש"ו).

## זהר שמות

ודא הוא חיותא (ס"א עלאה! קדישא) דכל שאר חיותא אחידן בה ואשתלשלו (ס"א ואשתכללו) בנינה כמה חיון לחיון (נ"א אלין סלקין ואלין נחתין) ואתאחדן דרגין בדרגין וכלהו עלאין ותתאין אזלין ושאטין בימא הדא הוא דכתיב (תהלים קד כה) זה הים גדול ורחב ידים שם רמש ואין מספר וגו'

וכד סליק ימא גלגלוי<sup>3</sup> כלהו ארביין<sup>4</sup> סלקין ונחתין וזעפא אשתכח ורוחא תקיפא אזלא עליה בתקיפו ונוני ימא<sup>5</sup> מתבדרין לכל סטר אלין למזרח ואלין למערב אלין לצפון ואלין לדרום וכל אינון בני עלמא דחמאן רשימא עליהו<sup>6</sup> נטלין לון ובלעין לון בקפטירי עפרא

וכל ארביין לא נטלין<sup>7</sup> מאתריהו ולא סלקין ונחתין בר מההוא שעתא דאתי חד דברא בימא וידע לאשלמא רוחא דזעפא דימא כיון דסליק דא עליה דימא שכך מרוגזא ונייחא אשתכח וכדין כלהו ארביין אזלין בארע מישר ולא סטאן לימינא ושמאלא הדא הוא דכתיב (שם כו) שם אניות יהלכון לויתן זה יצרת לשחק בו זה<sup>8</sup> דייקא וכל נוני ימא מתכנשין לאתריהו וכל אינון חיוון<sup>9</sup> הדאן עלה וחיוון חקלא עלאה<sup>10</sup> הדאן הדא הוא דכתיב (איוב מ כ) וכל חית השדה ישחקו שם תא הוי כנוונא דלעילא אית לתתא<sup>11</sup> כנוונא דלתתא אית בימא<sup>12</sup> כנוונא דלעילא אית לעילא בימא עלאה<sup>13</sup> כנוונא דלעילא אית לתתא<sup>14</sup> כנוונא דלתתא אית בימא תתאה<sup>1</sup>

וזוהי החיה (העליונה הקדושה) שכל שאר החיות אחוזות בה והשתלשלו (ונתקנו) בשבילה כמה חיות לחיות (אלו מעלות ואלו יורדות) ונאחזות דרגות בדרגות וכל העליונים והתחתונים הולכים ושטים בים זהו שכתוב זה הים גדול ורחב ידים שם רמש ואין מספר וגו'.

וכשמעלה הים את גליו כל האניות עולות ויורדות ונמצא זעף ורוח קשה הולכת עליו בחוזק ודגי הים מתפזרים לכל צד אלה למזרח ואלה למערב אלה לצפון ואלה לדרום וכל אותם בני העולם שרואים את הרושם עליהם לוקחים אותם ובולעים אותם במערות<sup>2</sup> העפר.

וכל האניות לא נוסעות ממקומם ולא עולות ויורדות פרט לאותה שעה שבא מנהיג אחד בים וידע להשלים רוח של זעף הים כיון שזה עולה על הים שוכך מרוגזו ונמצאת מנוחה ואז כל האניות הולכות בדרך ישר ולא סוטות לימין ולשמאל זהו שכתוב שם אניות יהלכון לויתן זה יצרת לשחק בו זה דווקא וכל דגי הים מתכנסים למקומם וכל אותן החיות שמחות עליה וחיות השדה העליון שמחות זהו שכתוב וכל חית השדה ישחקו שם.

בא וראה כדוגמא שלמעלה יש למטה כדוגמא שלמטה יש בים כדוגמא שלמעלה יש למעלה בים העליון כדוגמא שלמעלה יש למטה כגון

<sup>1</sup> פי' ז"א כי יעקב מרכבה לד"א (מ"מ).

<sup>2</sup>

<sup>3</sup> כתב הרב כי שם ב"ן הוא במלכות הנקרא ים וסוד גלי הים הם שם ב"ן דאלהים פשוט ומלא ומלא דמלא (מ"מ).

<sup>4</sup> פי' הנשמות (מ"מ).

<sup>5</sup> פי' המלאכים (מ"מ).

<sup>6</sup> פי' רושם העונות (מ"מ).

<sup>7</sup> פי' אימתי הנשמות לא נטלי מאתריהו עד דאתי חד דברא בימא שהוא יסוד דז"א שממתיק דיני המלכות (מ"מ).

<sup>8</sup> יסוד (רח"ו).

<sup>9</sup> פי' הם הספירות דאצילות שנקרא חיון סתם שמחים במלכות ומשפיעים בה שפע (מ"מ).

<sup>10</sup> הם ספירות ב"ע שהם תחת המלכות הנקרא שדה חקלא וגם הם שמחים במלכות שמקבלים שפע ממנה (מ"מ).

<sup>11</sup> פי' כל מה שיש בעולם עליון יש בעולם הזה (מ"מ).

<sup>12</sup> כל מה שיש ביבשה יש בים (חולין קכז ע"א) (מ"מ).

<sup>13</sup> פי' כל מה שיש בפרצופי האצילות כגון אריך ואר"א וזו"ן יש במלכות (מ"מ).

<sup>14</sup> כל מה שיש באצילות יש בב"ע (מ"מ).

## זהר שמות

שלמטה יש בים התחתון.

גופא דההוא ימא הא אתערנא לחברנא  
אורכא ופותיא רישא ודרועין ושערי גופא  
כלא כמה דאצטריך וכלא בשמיה אתקרי  
וכגוונא דא לתתא לימא דלתתא הכי נמי  
רישא דימא ודרועין דימא וגופא דימא

כתיב (בראשית מט יג) זבולון לחוף ימים  
ישכון והא ימא חד הוה בעדביה אלא מאי  
לחוף ימים ודאי אוקמוה חברייא ברוא  
עלאה<sup>2</sup> וירכתו<sup>3</sup> על צידון<sup>4</sup> כמה דאת אמר  
(שמות א ה) יוצאי ירך יעקב זבולון שוקא  
דימינא דגופא הוה וים כנרת הוה בעדביה  
ומהכא אשתכח חלזון לתכלתא<sup>5</sup>

תא חזי כמה רתיכין על רתיכין אשתכחו  
וגלגלוי דרתיכא<sup>6</sup> דהטין בבהילו ולא  
מתעכבי אינון סמכי רתיכא לנמלא עליהון  
וכן כלהו (נ"א והכא וינהגוהו בכבודות  
בבהילו) תא חזי רתיכא די ממנא על מצראי  
(אי תימא)<sup>7</sup> אוקמוה רתיכא שלימתא לא  
אשתכח דהא כתיב ויסר את אופן מרכבותיו  
כמה רתיכין הוו דהוו נטלין על חד סמך<sup>8</sup>  
גלגלא דאתפקדא (אתעדו) עלייהו כיון  
דאתעבר האי משולטנותא דיליה כלהו  
רתיכין אתעברו<sup>9</sup> משולטניהון ולא נטלו כדין  
כלהו דלתתא אתעברו משולטנותא דכתיב  
(ירמיהו מו כה) על מצרים ועל פרעה ועל  
הבומחים

מ/ט/א

בו

ובההוא זמנא שלטנותא דמצרים שליט על  
כל שאר עמין<sup>10</sup> כיון דאתבר חילא דמצרים

הגוף של אותו הים הרי התעוררנו  
לחברינו אורך ורוחב ראש וזרועות  
ושערות הגוף הכל כמו שצריך והכל  
נקרא בשמו וכדוגמא זה למטה לים  
שלמטה כך גם הראש של הים וזרועות  
הים וגוף הים.

כתוב זבולון לחוף ימים ישכון והרי ים  
אחד היה בגורלו אלא מה זה לחוף ימים  
ודאי שבארוה החברים בסוד עליון  
וירכתו על צידון כנאמר יוצאי ירך יעקב  
זבולון היה שוק הימין של הגוף וים  
כנרת היה בגורלו ומכאן נמצא החלזון  
של התכלת.

בא וראה כמה מרכבות על מרכבות  
נמצאו וגלגלי המרכבה רצים בחפזון  
ולא מתעכבים אותם יסודותתומכי  
המרכבה לנסוע עליהם וכן כולם (וכאן  
וינהגוהו בכבודות בחפזון) בא וראה  
המרכבה הממונה על המצרים (אם  
תאמר) פרשוה לא נמצאת מרכבה  
שלימה שהרי כתוב ויסר את אופן  
מרכבותיו כמה מרכבות היו שהיו  
נוסעים על תומךיסוד גלגל אחד  
שנפקדו (נכלו) עליהם כיון שזה הועבר  
משלטונו כל המרכבות הועברו  
משלטונם ולא נסעו אז כולם למטה  
העברו משלטונם שכתוב על מצרים ועל  
פרעה ועל הבטחים

בו.

ובאותו זמן השלטון של מצרים שלט  
על כל שאר העמים כיון שנשבר כח

<sup>1</sup> פי' כל מה שיש בבי"ע יש במכלות דעשייה שנק' ים תתאה (מ"מ).

<sup>2</sup> פי' כמה מיני בחינות יש במלכות (מ"מ).

<sup>3</sup> פי' לרמוז שהוא בירך שהוא נצח (מ"מ).

<sup>4</sup> נראה היא מלכות שהנצח שמשם הוא זבולון הוא על צידון שהיא מלכות להשפיע בה (מ"מ).

<sup>5</sup> ברייתו דומה לדג, והוא יסוד כמ"ש בזוה"ק (שלח קסג ע"ב) (הקדו"ש צב ע"ד). מגילה ו ע"א מנחות מד ע"א (לש"ו).

<sup>6</sup> מכאן ואילך נמחק וצמקומו גורכסי המוסגר (דכך אמת).

<sup>7</sup> נמחק דלכך אמת.

<sup>8</sup> קצץ רגלי הנחש כי אופני המרכבה הם נו"ה והם ב' פלגי גופא ונקראים אופן אחד (רח"ו).

<sup>9</sup> אתעדו (מ"מ)

<sup>10</sup> הגם דשר של מצרים הוא רהב והוא ג"כ שר של ים וכמ"ש בזוה"ק (סוף ח"ב דף רעב ע"ב) והוא ג"כ שר של ישמעאל, אבל סמ' הוא שר של עשו, ע' פ' בלק (קצב ע"ב) ופ' פנחס (רמו ע"ב) אמנם אז היה מלכות מצרים שולט על כל האומות, כמ"ש בפ' שמות (דף ו ע"א) ופ' בשלח (מ"ט רע"א) והיו אז

## זהר שמות

מצרים נשבר כח שאר העמים מנין לנו שכתוב אז נבהלו אלופי אדום וגו' וכתוב שמעו עמים ירגזון וגו' משום שכולם היו אחוזים בעבודת מצרים ואחוזים במצרים לסיוע שלהם ובאותו זמן כולם בקשו את הסיוע של מצרים להתחזק ועל זה כיון ששמעו את הגבורות שעשה הקדוש ברוך הוא במצרים רפו ידיהם ולא יכלו לעמוד וכולם הזדעזעו ונשברו (משלשלתם) משלטונם.

ודאי שכשנשבר כחם למעלה שנשבר כח של כל אותם שאחוזים בו כיון שנשבר הכח של כולם למעלה כל אלה שלמטה נשברו משום (אותו) הכח הזה שנשבר בתחלה ומשום כך ויסר את אופן מרכבותיו כתוב וינהגו בכבודות שהרי כשזה נשבר לא היו הולכים.

בא וראה שכך הוא שלא כתוב ויסר את אופני מרכבותיו או אופן מרכבתו אלא ויסר את אופן מרכבותיו משום שכח זה שכלם היו נדבקים בו (נקרא כך).

ועוד ויסר את אופן מרכבותיו בא וראה (ויסר את אופן מרכבותיו) אשרי חלקם של ישראל שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם להדבק בהם ולהיות להם חלק ושיהיו (הם) חלקו זהו שכתוב ובו תדבקון וכתוב ואתם הדבקים בה' אלהיכם בה' ממש וכתוב כי יעקב בחר

אתבר הילא דשאר עמין מנלן דכתיב אז נבהלו אלופי אדום וגו' וכתוב שמעו עמים ירגזון וגו' בננין דכלהו הוו אחידן בפולחנא דמצרים<sup>1</sup> ואחידן במצרים לסיועא דלהון<sup>2</sup> ובההוא זמנא כלהו בעאן<sup>3</sup> לסיועא דמצרים לאתתקפא ועל דא כיון דשמעו גבורן דעבד קודשא בריך הוא במצרים רפו ידיהון ולא יכילו למיקם ואזדעזעו כלהו ואתברו (משלשוליהון)<sup>4</sup> משולטנתהון

ודאי כד אתבר הילא דלהון לעילא אתבר הילא דכל אינון דאחידן ביה כיון דאתבר הילא דכלהו לעילא כל הני דלתתא אתברו בננין (ההוא) האי הילא דאתבר בקדמיתא ובגין כך ויסר את אופן מרכבותיו<sup>5</sup> כתיב וינהגו בכבודות דהא כד דא אתבר לא הוו אזלין

תא חזי דהכי הוא דלא כתיב ויסר את אופני מרכבותיו או אופן מרכבתו אלא ויסר את אופן מרכבותיו בגין האי הילא דכלהו<sup>6</sup> הוו מתדבקן ביה (הכי אקרי)<sup>7</sup>

ותו ויסר את אופן מרכבותיו<sup>8</sup> תא חזי (ויסר את אופן מרכבותיו)<sup>9</sup> זכאה חולקהון דישראל דקודשא בריך הוא אתרעי בהו לאתדבקא בהו ולמהוי להו חולק ולמהוי (אינון)<sup>10</sup> חולקיה דהא הוא דכתיב (דברים יג ה) ובו תדבקון<sup>11</sup> וכתוב (שם ד ד) ואתם הדבקים

סמ' ורהב שותפים בשליטת פרעה, ר"ל כי שליטת פרעה היה בכח שניהם (דע"ה ח"א עח ע"א). ועי' ר' בחיי שמות יד כה.

<sup>1</sup> ומטעם זה היו שריהם בקשר המדרגות שתחת יד שר מצרים ובענין הגשמי (אור יקר).

<sup>2</sup> שהיו נעזרים במצרים ובוטחים בו ונודעה השפלתם עם היות שלא באה אליהם הצרה (אור יקר).  
<sup>3</sup> שרצו לעזרת המצרים ורפו ידיהם, ולא היה ענין זה אליהם אלא מצד מה שנשברה חזקת שרים המשתלשלים ממצרים, כדפי' שע"י שבירת מצרים אופן מרכבותיו התחתונות נשברו כולם, והיינו וינהגו בכבודות, היינו הנהגת המרכבות והשרים וכחותם למטה וקבלתם שפעם היה בכבודות, שלא היו ראשי הצנורות שלמים ולא היו מימי כחותם באים אליהם אלא בדוחק גדול (אור יקר).

<sup>4</sup> כנראה שדרך אמת לא גורס את המוסגר.

<sup>5</sup> אפ"ן גימ' סמא"ל (רח"ו), פי' ב' כי לפירוש הראשון אפן קצץ רגלי נחש (מ"מ).

<sup>6</sup> לכוו (לכך אמת).

<sup>7</sup> לא מופיע בדרך אמת.

<sup>8</sup> זה פי' ג' שמפרש אופן היא השכינה כדמסיק בסמוך (מ"מ).

<sup>9</sup> נמחק בדרך אמת.

<sup>10</sup> להו חולק ולמהוי (אינון) – נמחק בדרך אמת.

<sup>11</sup> לפי שאמר לעיל ג' ענינים הביא ראייה לכל א' מהפסוק, נגד מ"ש אתרעי בהו לאתדבקא בהו הביא פסוק ובו תדבקון ואתם הדבקים, וכנגד ולמהוי להו חולק הביא כי יעקב בחר לו "ה, ר"ל יעקב בחר לעצמו "ה וכנגד ולמהוי אינון חולקי' הביא כי חלק ה' עמו (מ"מ).

## זהר שמות

לו יה וכתוב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו שהוציא אותם מזרע קדוש להיות חלקו ועל זה נתן להם תורה קדושה עליונה גנוזה אלפיים שנה עד שלא נברא העולם והרי זה נאמר ומשום אהבתו נתן אותה לישראל ללכת אחריה ולדבק בה.

ביהו"ה אלהיכם ביהו"ה ממש וכתוב (תהלים קלה ד) כי יעקב בחר לו י"ה וכתוב (דברים לב ט) כי חלק יהו"ה עמו יעקב חבל נחלתו דאפיק לון מזרעא קדישא למהוי חולקיה ועל דא יתב לון אורייתא קדישא עלאה גניזא תרי אלפין שנין עד לא יתברי עלמא והא אתמר ובגין רחימותא דיליה יתבה לישראל למהך אבתרה ולא תדבקא בה

בא וראה כל המחנות שלמעלה וכל אותן מרכבות כולם אחוזים אלה באלה דרגות בדרגות אלו עליונים ואלו תחתונים והרי פרשוה שכתוב זה הים גדול וחיה קדושה עליו וכל האוכלוסים והמחנות כולם נוסעים תחת ידיה על מאמרה נוסעים ועל מאמרה חונים בזמן שהיא נוסעת כולם נוסעים משום שכולם אחוזים בה.

תא חזי כל משיריין דלעילא וכל אינון רתיכין כלהו אחידן אלין באלין דרגין בדרגין אלין עלאין ואלין תתאין והא אוקמוה דכתיב (תהלים קד כה) זה הים גדול וחיותא קדישא עליה וכלהו אוכלוסין ומשיריין כלהו נטלין תחות ידה על מימרה נטלין ועל מימרה שראן בעדנא דהיא נטלא כלהו נטלין בגין דכלהו אחידן בה

(אמר רבי יצחק) ובא וראה בשעה שרצה הקדוש ברוך הוא להעביר את אוכלוסי פרעה למטה העביר בתחלה את אותו כח שלהם כמו שבארנו מה עשה העביר וסילק אותו מקום קדוש עליון שהיה מנהיג את כל אותן המרכבות כיון שזה הסתלק כל המחנות הללו לא יכלו להתנהג וכיון שלא יכלו העביר משלטונו אותו הממונה של מצרים והעביר באש דולקת ואז השלטון של מצרים גורש ועל זה אנוסה מפני ישראל מה הטעם משום שראו את הממונה של מצרים נשרף באש.

(אמר רבי יצחק) ותא חזי בשעתא דבעי קודשא בריך הוא לאעברא לאוכלוסין דפרעה לתתא אעבר בקדמיתא לההוא חילא דלהון כמה דאוקימנא מה עבר אעבר וסליק? ההוא אתר קדישא עלאה<sup>3</sup> דהוה מדבר (פי' מנהיג) לכל אינון רתיכין<sup>4</sup> כיון דהאי אסתליק הנהו כלהו משיריין לא יכילו לדברא כיון דאינון לא יכילו ההוא ממנא דמצראי אעברו ליה משולטניה ואעבר בנורא דדליק וכדין שלטנותא דמצראי אתעדי ועל דא אנוסה מפני ישראל מאי טעמא בגין דחמו ממנא דמצרים אתוקד בנורא

רבי יצחק אמר בשעה שקרבו ישראל

<sup>1</sup> נמחק בדרך אמת.

<sup>2</sup> היינו מ"ש משם הרב זלה"ה שפרעה לקח ו' מן אות רכ"ב ונשאר בחו"ר, ר"ל גבורה, וה' לקח ממנו א' ונשאר יר"ה, וא' זה הוא סוד הקדושה שהיתה מנהגת אותם, דכתיב (שיה"ש ו, ט) אחת היא יונתי תמתי. ונראה שאלו הרתיכין הם סוד התפשטות ו"ק של זעיר דקלי' וכנזכר בפסוק (יד, ה) ויוגד למלך מצרים וכו' ומ"ש אעבר וסליק, ירצה שבשני מקומות היה אחוז פרעה, אחד באחורי הדעת ואחד באחורי ו"ק, וגם יוכל להיות כנגד אור מקיף ואור פנימי (רמ"ז).

<sup>3</sup> ר"ל בחינת המלכות המשפעת לחיצונים, וכמשי"ה (תהלים קג, יט) ומלכותו בכל משלה, ששם ב"ן העולה בכל"ה היא הנותנת קיום וכח לכל וכו', ואומרו "קדישא עלאה", ירמוז לאור שבתוך אותו מקום שהוא הדעת כאמור (רמ"ז).

<sup>4</sup> בשני עולמות התחתונים יש בעצם אחיזה אל החיצונים והם יצירה עשיה, וזה שביצירה יש שבעים שרים של אומות העולם ועליהם נאמר (תהלים יב, ט) סביב רשעים יתהלכון, כי הם הולכים סביבות משכן מט"ט, אבל בעשיה שם עיקר הקליפה ושם ירדה השכינה עם יעקב וכנזכר לעיל (ד ע"ב). והנה הרתיכין הם בעשיה ועליהם רוכבין המשיריין שהם מחנות שרי האומות והם דוגמת הקדושה חיות עם אופנים שהם רתיכין ומשיריין, וכיון שנסתלקה הקדושה מן הרתיכין לא יכלו המשיריין לעשות לה מאומה, וזהו רמז (יד, כה) ויסר את אופן מרכבותיו, אפ"ן חסר כתיב ובגין סמא"ל, שהוסר כחו שלא יוכל עוד להתגלגל, ואז עבר שר מצרים משולטנותו בנורא דדליק, והוא נהר דינור [ועיין לקמן נ"ב ב' (רמ"ז)].

## זהר שמות

לימא קרא קודשא בריך הוא לממנא רברבא<sup>1</sup> דעל ימא אמר ליה בשעתא דעבדית אנא עלמא מניתי לך על ימא ותנאי אית לי על ימא די יבזע מימיו מקמי בני השתא מטא עדנא דיעברון בני<sup>2</sup> בגו ימא לבתר מה כתיב וישב הים לפנות בקר לאיתנו מאי לאיתנו לתנאו דהוה ליה בקודשא בריך הוא כד ברא עלמא

והווי ישראל שראן על ימא והווי ישראל חמאן גלגלי ימא סלקין ונחתין זקפו עינייהו וחמו לפרעה ולאוכלוסין דיליה דחילו וצעקו והא איתמר הים ראה מה חמא ימא ארונא דיוסף קא חמא וערק מקמיה מאי טעמא (בגין)<sup>3</sup> דכתיב (בראשית לט יב) וינס ויצא החוצה ועל דא הים ראה וינס וכתיב ויסר את אופן מרכבותיו וגו' אנוסה מפני ישראל מאי טעמא בגין דחמו ארעא דמצרים כאלו אתוקד בנורא כדין אמרו אנוסה מפני ישראל

רבי חייא ורבי יוסי הווי אזלי במדברא אמר רבי חייא לרבי יוסי תא ואימא לך דכד קודשא בריך הוא בעי לאעברא שולטנותא דארעא לא עביד עד דאעבר שלטנותא דלהון ברקיעא ולא אעבר שלטנא דלהון עד דמני אחרא באתריה בגין דלא יגרע (שלטנותא) שמושא דלהון

מט/ב

ברקיעא בגין לקיימא מה דכתיב (דניאל ד יד) ולמן די יצבא יתננה אמר רבי יוסי ודאי הכי הוא

פתח רבי יוסי ואמר (תהלים ח ב) יהו"ה אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ<sup>4</sup> יהו"ה אדונינו כד בעי קודשא בריך הוא לתברא

לים קרא הקדוש ברוך הוא לממונה הגדול שעל הים ואמר לו בשעה שעשיתי את העולם מניתי אותך על הים ותנאי יש לי על הים שיקרע את מימיו מלפני בני הגיע הזמן עכשיו שיעברו בני בתוך הים מה כתוב אחר כך וישב הים לפנות בוקר לאיתנו מה זה לאיתנו לתנאו שהיה לו עם הקדוש ברוך הוא כשברא את העולם.

והווי ישראל חונים על הים והווי ישראל רואים את גלי הים עולים ויורדים הרימו עיניהם וראו את פרעה והאוכלוסים שלו ופחדו וצעקו והרי נתבאר הים ראה מה ראה הים הוא ראה את ארוננו של יוסף וברח מלפניו מה הטעם (משום) שכתוב (בראשית לט) וינס ויצא החוצה ועל זה הים ראה וינס וכתוב ויסר את אופן מרכבותיו וגו' אנוסה מפני ישראל מה הטעם משום שראו את ארץ מצרים כאילו נשרף באש ואז אמרו אנוסה מפני ישראל.

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים במדבר אמר רבי חייא לרבי יוסי בא ואמור לך שכשרוצה הקדוש ברוך הוא להעביר שלטון של הארץ אינו עושה עד שמעביר השלטון שלהם ברקיע ולא מעביר את השליט שלהם עד שממנה אחר במקומו כדי שלא יגרע (השלטון) השמוש שלהם

ברקיע כדי לקיים מה שכתוב ולמן די יצבא יתננה [ולמי שיחפץ יתננה] אמר רבי יוסי ודאי כך הוא.

פתח רבי יוסי ואמר ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ ה' אדונינו כשרוצה הקדוש ברוך הוא לשבור את

<sup>1</sup> כלומר ממונה הים לו עבר משולטנותא כשנבקע הים (רמ"ז).

<sup>2</sup> בדיוק זה תבין מה שהוקשה כאן שפירש דוקא בני ולא מצרים, ולכן לבתר, לאחר שעברו כתיב וישב וגו' לאיתנו, כדי שיטבעו המצרים, והיינו לתנאו, וזהו דיוק (בראשית א, ט) ותראה היבשה, כלומר הוראה לשעה לבד שיתראה ויחזור ויתכסה (רמ"ז).

<sup>3</sup> נמחק בדרך אמת.

<sup>4</sup> השם הזה הוא סוד שם אדנות ואדיר ותקיף מהדין, ולישראל הם ב' שמות יחד ה' אדונינו, בסוד יאהדונה"י הוא אדונינו ומנהיגנו אמנם האומות אין להם חלק בייחוד ולכך מה אדיר שמך שם אדני, בכל הארץ שהם האומות וכיון שחלקם של ישראל בייחוד התפלל שיושפע מהבינה ואמר "אשר אתקיף דינא עלייה" (אור יקר).

## זהר שמות

כח העמים עובדי כוכבים ומזלות מחזק דינו עליהם ושובר אותם ומעביר מלפניו את השלטון שלהם. אשר תנה הודך על השמים היה צריך לכתוב אשר נתת או תנה הודך מהו אשר תנה הודך אלא זהו סוד של הנהר העמק של הכלומכל ודוד בקש בקשתו להמשיך ממנו על השמים וזהו אשר כנאמר אהיה אשר אהיה.

בשעה שהנהר הזה העמוק של הכלומכל נמשך ויוצא על השמים אז הכל בשמחה והמלכה מתעטרת במלך וכל העולמות בשמחה והשלטון של העמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות מועבר? מלפני המלכה ואז זוקפים ראש כל האחוזים בה.

בין כך ראו איש אחד שהיה בא ומשא אחד לפניו אמר רבי חייא נלך אולי האיש הזה עובד עבודת כוכבים ומזלות הוא או עם הארץ הוא ואסור להשתתף עמו בדרך אמר רבי יוסי נשב כאן ונראה אולי הוא איש גדול.

בין כך עבר לפנייהם ואמר להם<sup>14</sup> בסבוב של המעבר המסכן הזה צריך

הילא דעמין עעכו"ם אתקיף דיניה עלייהו ותבר לון ואעבר מקמיה שולטנותא דלהון

אשר תנה הודך על השמים<sup>2</sup> אשר נתת מבעי ליה או תנה הודך מהו אשר תנה הודך אלא דא הוא רזא דנהרא עמיקא דכלא<sup>3</sup> ודוד בעא בעותיה למנגד מניה<sup>4</sup> על השמים ודא הוא אשר כמה דאת אמר (שמות ג יד) אהיה אשר אהיה<sup>5</sup>

בשעתא דהאי נהרא<sup>6</sup> עמיקתא<sup>7</sup> דכלא נגיד ונפיק<sup>8</sup> על השמים כדין כלא בחידו<sup>9</sup> ומטרוניתא<sup>10</sup> אתעטרת במלכא וכל עלמין<sup>11</sup> כלהו בחידו<sup>12</sup> ושולטנותא דעמין עעכו"ם<sup>13</sup> אתעבר מקמי מטרוניתא וכדין זקפין רישא כל מאן דאחידו בה

אדהכי חמו חד בר נש דהוה אתי וחד מטולא קמיה אמר רבי חייא נזיל דלמא האי בר נש עעכו"ם הוא או עם הארץ הוא ואסיר לאשתתפא בהדיה בארחא אמר רבי יוסי ניתיב הכא ונחמי דלמא גברא רבא הוא

אדהכי אעבר קמיהו אמר לון בדוקפא דמעברא דקוטיפא דהאי חברותא אבעי<sup>1</sup>

<sup>1</sup> שישראל יכולים לסבול הדין, אמנם האומות דינם הנשפע אליהם בחוזק ואינם יכולים לסבול (אור יקר).

<sup>2</sup> "אשר" שאתה הבינה, "תנה הודך" תשפיע הודך, "על השמים" שהוא הת"ת ומלת אשר בבינה בהיותה מיוחדת בחכמה דהיינו אשר אה"ה (אור יקר).

<sup>3</sup> וכדפ' בפ' אחרי מות וע"י ההוד הזה הנשפע לשמים לייחוד הוא ממש אובדן של אומות העולם שהייחוד נגמר ונשלם והחצונים מתבערים בתוקף הדין, וישראל שמחים בשמחת הבינה (אור יקר). יסוד דאימא (רח"ו).

<sup>4</sup> ז"א (רח"ו). ור"ל מ"ש הרב וז"ל דע כי כל השפע בא מיסוד דאבא ליסוד דאימא ומשם לעטרת היסוד דאימא ששני בחי' אלו הם ציון וירושלים וסוד זה רמוז בפסוק אשר תנה הודך על השמים כי יסוד דאבא נק' ראש ויסוד דאימא נק' אשר ואמנם עטרת היסוד שבה נקרא תנה לפי שנעשית מג' שמות אה"ה שהם גימ' תנ"ה ושם בעטרה שלה יש ה' גבורות הנק' הודך לפי שהגבורות מתפשטים מחסד עד הוד, ולכן נק' כולם הודך וז"ש אשר תנה הודך וכו', כי מן אשר נמשך לעט' שלה הנק' תנה הודך כנזכר ומשם אל הזעיר הנק' שמים כי מן העטר' הנזכר יוצא השפע ומתפשט עד ד' מקיפים של המוחין דז"א עכ"ל, ובזה מובן לשון זה גם בס' אור ישראל פירש מאמר זה על הקדמה זו (מ"מ).

<sup>5</sup> זה כמ"ש בפרשת בראשית דף טו דאהיה קדמאה הוא אבא, אשר היא בינה אהיה בתראה הוא ז"א ועיין מ"ש שם (מ"מ).

<sup>6</sup> בינה (אור יקר).

<sup>7</sup> שיוצא מהחכמה בסוד היחוד (אור יקר).

<sup>8</sup> אל הת"ת (אור יקר).

<sup>9</sup> משמחת הבינה (אור יקר).

<sup>10</sup> בסוד היחוד (אור יקר).

<sup>11</sup> שהם הקדושים המשתלשלים למטה (אור יקר).

<sup>12</sup> מצד חלקם ביחוד (אור יקר).

<sup>13</sup> שהם חצונים מלכות זדון וכו', ונמצא שאדירות השם והדין בכל הארץ דהיינו השרים, היינו אשר" בינה, "תנה" דרך תפלה תנה הודך על השמים ויאבדו שנאיך וישמחו אהביך (אור יקר).



## זהר שמות

ואנא ידענא ארחא אחרת ונסטי מהאי ואנא בעינא דאימא לכו ולא אתחייבנא בכו ולא אעבר על מה דכתיב (ויקרא יד) ולפני עור לא תתן מכשול ואתון כסומין בארחא דא ולא תסתכנו בנפשייכו אמר רבי יוסי בריך רחמנא דאוריכנא הכא אתחברו בהדיה אמר לון לא תשתעו מידי הכא עד דנעבר בהאי סטו בארחא אחרת

בתר דנפקו מההוא אתר אמר לון בההוא ארחא אחרת הו<sup>2</sup> אזלי זמנא חדא חד כהן חכם וחד כהן עם הארץ בהדיה קם ההוא עם הארץ בההוא אתר עליה וקטליה מההוא יומא כל מאן דאעבר בההוא אתר מסתכן בנפשיה והא מתחברין תמן משדדי טוריא<sup>3</sup> וקטלין וקפחין לבני נשא ואינן דידעי לא עברי תמן ובעי קודשא בריך הוא דמא דההוא כהנא כל יומא<sup>4</sup>

פתח ואמר (ישעיה י לב) עוד היום<sup>5</sup> בנוב לעמוד וגו' הא אוקמוה אינן מארי מתיבתא<sup>6</sup> אבל אנא לא אמינא לכו הכי<sup>7</sup> אלא דרוא דמלה אוליפנא<sup>8</sup> עוד היום מאן יומא דין אלא הכי כתיב (שמות ו כג) ויקח אהרן את אלישבע<sup>9</sup> בת עמינדב<sup>10</sup> ורוא הוא על כנסת ישראל<sup>11</sup> דאהרן הוא שושבינא דילה<sup>12</sup>

לווי ואני יודע דרך אחרת ונסטה מכאן ואני רציתי לומר לכם שלא אחטא בכם ולא אעבור על מה שכתוב ולפני עור לא תתן מכשול ואתם כמו סומים בדרך הזו ולא תסתכנו בנפשכם אמר רבי יוסי ברוך הרחמן שחכיננו כאן התחברו עמו אמר להם לא לדבר שום דבר כאן עד שנעבר בזה סטו לדרך אחרת.

אחר שיצאו מאותו מקום אמר להם באותה הדרך האחרת היו הולכים פעם אחד כהן א' חכם וכהן א' עם הארץ עמו קם אותו עם הארץ עליו באותו מקום והרגו מאותו יום כל מי שעובר באותו מקום מסכן את נפשו והרי מתחברים שם שודדי הרים והורגים ומקפחים את בני האדם ואלה שיודעים לא עוברים שם ומבקש הקדוש ברוך הוא דם אותה הכהן בכל יום.

פתח ואמר עוד היום בנוב לעמוד וגו' הרי בארוה אותם ראשי הישיבה אבל אני לא אומר לכם כך אלא שסוד הדבר למדנו עוד היום איזה? יום זה אלא כך כתוב ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב וסוד הוא על כנסת ישראל שאהרן הוא שושבינה לתקן את ביתה

<sup>1</sup> פ' במעבר הדרך הזה שאתם רוצים לילך בה צריך חבורתא דהיינו שלא ילכו בה אלא חבורת אנשים שלא יסתכנו מהלסטים הנחבאים שם כמ"ש (מ"מ).

<sup>2</sup> בההוא אורחא אחרת הוא הדרך הראשון שהיו בו תחלה (מ"מ).  
<sup>3</sup> טוכי (לכך אלמת).

<sup>4</sup> ולכן סטרא דשמאלא מתגברת שם, ומעוררת אותם הלסטים כלי החצונים לנקום דמי הכהן ולכן כל העובר שם מסתכן מצד הדין שהוא נטוי שם על כל בני עולם שגרמו לכהן מיתה שלא לוהו וכיוצא (אור יקר).

<sup>5</sup> חטא נוב (רח"ו). וכל ספירה נקרא יום ליום יביע אומר (מ"מ).

<sup>6</sup> על דרך הפשט (אור יקר).

<sup>7</sup> בדרך הפשט (אור יקר).

<sup>8</sup> ואני רוצה לדורשו לכם בסודו (אור יקר).

<sup>9</sup> המלכות שהיא בת שבע ועל השבע אל"י שהם ג"ר והרי הם עשר במלכות (אור יקר).

<sup>10</sup> שהיא מדה אחת בת כללות כל ישראל דהיינו עמינדב נשמתם של ישראל ולכן קראה כנסת ישראל (אור יקר).

<sup>11</sup> ואם נפרש עמינדב בחדס יהיה בת כשפוטו שהיא בת לחדס עליון (אור יקר).

<sup>12</sup> המשולח מן המלכות למעלה לא שושבינא דמלכא אל דמטרוניתא (אור יקר). היסוד דאבא מתפשט דרך כל קו האמצעי ד"א עד היסוד שבו והוא מכוון ממש כנגד קו האמצעי דרחל נוקבא ד"א העומדת עמו אחור באחור ומשם נמשכת הארתו לחוץ ומאיר בקו אמצעי דרחל ומקבץ אותם הגבורות ומיחדם וגורם להם שיעלו דרך מישור בקו אמצעי שבה עד הכתר שבה ולטעם זה נקרא אהרן שושבינא דמטרוניתא כנזכר בזוהר (ח"ג כ ע"א, נג ע"ב, קפ ע"ב) לפי שהוא גורם תיקונה ובנינה והגדלתה כנזכר. וז"ס ה' בחכמה יסוד ארץ כי יסוד דחכמה הוא המייסד המלכות הנקרא ארץ ומכוון אותה. (שעה"מ בהעלותך).

## זהר שמות

ולשמש אותה ולהכניסה למלך להזדווג  
כאחד מכאן והלאה כל כהן שמשמש  
במקדש הוא כדוגמת אהרן.  
אחימלך היה כהן גדול עליון וכל  
אותם הכהנים עמו היו שושביני המלכה  
כיון שנהרגו נשארה המלכה לבדה ואבד  
השושבין שלה ולא נמצא מי שמשמש  
לפניה ויתקן ביתה וישמח אותה  
להזדווג עם המלך.

ואז מאותו יום היא עברה לשמאל  
ועומדת על העולם אורבת<sup>4</sup> לכל הרגה  
את שאול ובניו ואבדה מהם את  
המלוכה מתו מישראל כמה אלפים  
וכמה רבבות ועד עכשיו היה אותו  
החטא תלוי עד שבא סנחריב והרגיז את  
הכל.

וזוהו עוד היום בנוב זהו יום עליון  
ומיהו זו כנסת ישראל שאבדה את  
השושבינים שלה אותה שנשארה ללא  
ימין (שהיה לו) להדבק בשמאל שהכהן  
הוא ימין (ומשום כך היה לו להתדבק  
בשמאל) ומשום כך עוד היום בנוב  
לעמוד.

בא וראה כתוב גבעת שאול ניסה למה  
כאן שאול אלא משום שהוא הרג את  
הכהנים וגרם שתעקר מן העולם זרוע  
ימין אף כאן מאותו יום לא עבר איש  
באותו מקום כדי שלא יסתכן בנפשו  
אמר לו רבי יוסי לרבי חייא ולא אמרתי  
לך אולי הוא איש גדול.

פתח ואמר אשרי אדם מצא חכמה  
אשרי אדם

נ/א  
זהר

כמו אנו שמצאנו אותך וידענו ממך  
דבר חכמה ואדם יפיק תבונה כמו אנו  
שחכינו לך להתחבר עמך וזהו אדם  
שמזמין לו הקדוש ברוך הוא מתנה

ולשמש אותה ולהכניסה למלך להזדווג  
כאחד מכאן והלאה כל כהן שמשמש  
במקדש הוא כדוגמת אהרן.

אחימלך היה כהן גדול עליון וכל  
אותם הכהנים עמו היו שושביני המלכה  
כיון שנהרגו נשארה המלכה לבדה ואבד  
השושבין שלה ולא נמצא מי שמשמש  
לפניה ויתקן ביתה וישמח אותה  
להזדווג עם המלך.

ואז מאותו יום היא עברה לשמאל  
ועומדת על העולם אורבת<sup>4</sup> לכל הרגה  
את שאול ובניו ואבדה מהם את  
המלוכה מתו מישראל כמה אלפים  
וכמה רבבות ועד עכשיו היה אותו  
החטא תלוי עד שבא סנחריב והרגיז את  
הכל.

וזוהו עוד היום בנוב זהו יום עליון  
ומיהו זו כנסת ישראל שאבדה את  
השושבינים שלה אותה שנשארה ללא  
ימין (שהיה לו) להדבק בשמאל שהכהן  
הוא ימין (ומשום כך היה לו להתדבק  
בשמאל) ומשום כך עוד היום בנוב  
לעמוד.

בא וראה כתוב גבעת שאול ניסה למה  
כאן שאול אלא משום שהוא הרג את  
הכהנים וגרם שתעקר מן העולם זרוע  
ימין אף כאן מאותו יום לא עבר איש  
באותו מקום כדי שלא יסתכן בנפשו  
אמר לו רבי יוסי לרבי חייא ולא אמרתי  
לך אולי הוא איש גדול.

פתח ואמר אשרי אדם מצא חכמה  
אשרי אדם

נ/א  
זהר

כמו אנו שמצאנו אותך וידענו ממך  
דבר חכמה ואדם יפיק תבונה כמו אנו  
שחכינו לך להתחבר עמך וזהו אדם  
שמזמין לו הקדוש ברוך הוא מתנה

<sup>1</sup> והוא מפקח צרכיה [בג' דרכים] הא' "לתקנא ביתא" דהיינו לכפר על ישראל שהם תיקוני בני ביתה, וכן לתקן צורכי המקדש תקוני הבית הדלקת הנרות, סדר השלחן וכיוצא (אור יקר).

<sup>2</sup> הב', היינו סוד צרכי הקרבות, שמושי השכינה וקישוטיה (אור יקר).

<sup>3</sup> הג', היינו להעלותה ע"י התיקונים על הנצח וההוד אל הת"ת וענין זה הוריש אהרן לבניו הכהנים (אור יקר).

<sup>4</sup> כוונתם בפ' זה להגדיל שבחו שהוא מקור החכמה והתבונה (מ"מ).

## זהר שמות

בארהא אנפוי דשכינתא<sup>1</sup> ועל דא כתיב  
(משלי ד יח) וארה צדיקים כאור נגה  
אזלו פתח ההוא נברא ואמר (תהלים כד א)  
לדוד מזמור ליהו"ה הארץ ומלואה וגו' לדוד  
מזמור באתר חד ובאתר אחרא מזמור לדוד  
מה בין האי להאי אלא לדוד מזמור שירתא  
דקאמר דוד על כנסת ישראל מזמור לדוד  
שירתא דקאמר דוד על גרמיה<sup>2</sup>

ליהו"ה הארץ ומלואה ליהו"ה דא קודשא  
בריך הוא הארץ ומלואה דא כנסת ישראל  
וכל אוכלוסין דילה דמתחברין בהדה ואקרין  
מלואה ודאי<sup>3</sup> כמה דאת אמר (ישעיה ו ד)  
מלא כל הארץ כבודו תבל ויושבי בה<sup>4</sup> דא  
הוא ארעא דלתתא דאקרי תבל ואחידת  
בדינא (דעלמא)<sup>5</sup> דלעילא הדא הוא דכתיב  
(תהלים ט ט) והוא ישפוט תבל בצדק בין  
לחד בין לעמא חד בין לכל עלמא מהאי דינא  
הוא אתרין

תא הוי פרעה מהאי דינא יניק עד  
דאתאבידו הוא וכל עמיה כיון דהאי דינא  
אתער עליה ההוא ממנא דאתמנא עליהו  
בשלטנותא אתעדי ואתעבר וכדין כלהו  
דלתתא אתאבידו דכתיב ויסר את אופן  
מרכבותיו מאי אופן מרכבותיו מרכבותיו  
דפרעה ומאן איהו ההוא אופן דלהון ההוא  
ממנא דשליט עליהו ועל דא מיתו כלהו  
בימא אמאי בימא אלא ימא עלאה אתער  
עליהו ואתמחו (נ"א ואתמסרו) בידהא ובגין  
כך טבעו בים סוף כתיב אמר רבי יוסי ודאי  
הכי הוא ועל דא כתיב טבעו בים סוף סופא  
דרגין<sup>6</sup>

רבי חייא אמר וינהגהו בכבודת מהו  
בכבודת אלא מכאן למדנו שבדרך  
שאדם הולך מוליכים אותו כתוב בפרעה  
ויכבד לב פרעה ובאותו דבר הנהיג אותו

בדרך פני השכינה ועל זה כתוב ואורח  
צדיקים כאור נוגה.

הלכו פתח אותו האיש ואמר לדוד  
מזמור לה' הארץ ומלואה וגו' לדוד  
מזמור במקום אחד ובמקום אחר מזמור  
לדוד מה בין זה לזה אלא לדוד מזמור  
השירה שאמר דוד על כנסת ישראל  
מזמור לדוד השירה שדוד אמר על  
עצמו.

לה' הארץ ומלואה לה' זה הקדוש  
ברוך הוא הארץ ומלואה זו כנסת  
ישראל וכל האוכלוסין שלה שמתחברים  
עמה ונקראים מלואה ודאי כמו שנאמר  
מלא כל הארץ כבודו תבל ויושבי בה  
זוהי ארץ של מטה שנקראת תבל  
ואחווה בדין (של עולם) של מעלה זהו  
שכתוב והוא ישפוט תבל בצדק בין  
לאחד בין לעם אחד בין לכל העולם  
מהדין הזה הוא נדון.

בא וראה פרעה ינק מהדין הזה עד  
שאבדו הוא וכל עמו כיון שדין זה  
התעורר עליו אותו ממונה שהתמנה  
עליהם בשלטון גורש שנאבדו ואז כל  
אלה שלמטה נאבדו שכתוב ויסר את  
אופן מרכבותיו מה זה אופן מרכבותיו  
מרכבותיו של פרעה ומי הוא אותו אופן  
שלהם אותו ממונה ששולט עליהם ועל  
זה מתו כולם בים למה בים אלא הים  
העליון התעורר עליהם ונמחו (ונמסרו)  
בידיה ולכן כתוב טבעו בים סוף אמר  
רבי יוסי ודאי כך הוא ועל זה כתוב  
טבעו בים סוף סוף כל הדרגות.

רבי חייא אמר וינהגהו בכבודת מה זה  
בכבודת אלא מכאן למדנו שבדרך  
שאדם הולך מוליכים אותו כתוב בפרעה  
ויכבד לב פרעה ובאותו דבר הנהיג אותו

<sup>1</sup> פ' שהצדיקים מחזירים ז'ין פב"פ, א"נ לפי שהשכינה מתלבשת בתוכם והם פניה הנגלים, וי"מ כי המ"ן הם תכשיטין בפני הכלה ובגדי צבעונים להתנאות לבעלה נמצא שהצדיקים הם פני השכינה המייפין אותה (מ"מ).

<sup>2</sup> ובספר בראשית (סז ע"א) תירץ לדוד מזמור, דאמר שירתא ולבתר שארת עליה רוח קדישא, מזמור לדוד, דשארית עליה רוח קדישא ולבתר אמר שירתא, והכא מתרץ תירוץ אחר (מ"מ).

<sup>3</sup> ודל הול (לכך אמת).

<sup>4</sup> תבל גימ' ב"פ ר"ו (רח"ו).

<sup>5</sup> לכך אמת גורס את המוסגר.

<sup>6</sup> לקמן נו ע"א (לש"ו).

## זהר שמות

בהוא מלה דבר ליה קודשא בריך הוא בכבודת ממש אמר ליה קודשא בריך הוא רשע את אוקיר לבך אנא אדבר לך בהאי על דא וינהגו בכבודת

ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל וגו' ויאמר מצרים דא ממנא דאתמני על מצראי אמר רבי יוסי האי מלה קשיא כיון דאעברו ליה משולטנותיה היך יכול הוא למרדף אבתרייהו דישראל

אלא ודאי הכי הוא אבל דא ויאמר מצרים מצרים דלתתא כי יהויה נלחם להם במצרים מצרים דלעילא דכיון דאתבר חיליהון מלעילא כדין אתבר חילא ותוקפא דלהון לתתא הדא הוא דכתיב כי יהויה נלחם להם במצרים במצרים דיקא דא הוא תוקפא דלהון דלעילא ודא הוא דאוקמוה מלך מצרים סתם הכא ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל דחמו דהא אתבר חיליהון ותוקפא דלהון דלעילא

תא חזי כד אתערת האי כנסת ישראל אתערו כל אינון דאחידן בה וכלהו אחרנין! דלתתא וישראל לעילא מכלהו דהא אינון נטלי לה בגופא דאילנא והא אוקמוה ובגיני כך ישראל אחידן בה יתיר מכל עובדי עכו"ם וכד אינון מתערין (כל עמין עכו"ם) אתבר תוקפיהון מאינון דשלמי עליהו

תא חזי האי ממנא שלטנא דמצראי דחיק לון לישראל בכמה שעבודין כמה דאוקמוה לבתר דאתבר הוא בקדמיתא אתברו אינון מלכוותא (ס"א מלתתא) הדא הוא דכתיב כי יהויה נלחם להם במצרים נלחם להם ודאי

### תוספתא<sup>2</sup>

ויסע מלאך האלהים וגו'<sup>3</sup> (מתניתין) עד לא (ס"א אשתקע)<sup>4</sup> אשתכח<sup>2</sup> אורא דכיא<sup>3</sup> ולא

הקדוש ברוך הוא בכבודת ממש אמר לו הקדוש ברוך הוא רשע אתה מכביד את לבך אני אנהיג אותך בזה ועל כך וינהגו בכבודת.

ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל וגו' ויאמר מצרים זהו הממונה שהתמנה על המצרים אמר רבי יוסי דבר זה קשה כיון שהעבירו אותו משלטונו איך יכל הוא לרדוף אחרי ישראל.

אלא ודאי כך הוא אבל זה ויאמר מצרים מצרים שלמטה כי ה' נלחם להם במצרים מצרים שלמעלה שכיון שנשבר כחם מלמעלה אז נשבר הכח והתוקף שלהם למטה זהו שכתוב כי ה' נלחם להם במצרים במצרים דווקא זהו התוקף שלהם שלמעלה וזהו שבארוה מלך מצרים סתם כאן ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל שראו שהרי נשבר כחם והתקף שלהם שלמעלה.

בא וראה כשמתעוררת כנסת ישראל הזו מתעוררים כל אותם שאחוזים בה וכל האחרים שלמטה וישראל למעלה מכולם שהרי הם נוטלים אותה בגוף האילן והרי בארוה ולכן ישראל אחוזים בה יותר מכל עובדי עבודת כוכבים ומזלות וכשהם מתעוררים (כל עמים עכו"ם) נשבר תוקפם מאותם ששולטים עליהם.

בא וראה הממונה הזה השולט של המצרים דחק את ישראל בכמה שעבודים כמו שבארוה אחר שהוא נשבר בתחלה נשברו אותן מלכיות (מלמטה) זהו שכתוב כי ה' נלחם להם במצרים נלחם להם ודאי

ויסע מלאך האלהים וגו' (משנה) טרם (שנשקע) שנמצא אור טהור ולא

<sup>1</sup> אחיזין (כ"א אחכנין) דכך אמת.

<sup>2</sup> עי' אריכות בברית יצחק לא ע"ב.

<sup>3</sup> מאלמרי רש"י גורס המוסגר

<sup>4</sup> הנה נודע כי טרם שנכנס היסוד דאימא במוחי הז"א נק' אורא דכיא והטעם שקורא עתה ליסוד אימא אורא דכיא הוא מפני שעובר בה טיפת החסד דאורא דכיא דאבא לכן נק' גם היא אורא דכיא עד דלא אשתקע ברישא דז"א להיות לו בחי' דעת ומ"ש ג' רוחין דכלילין בג' הוו שקיעין הוא בחי' עיבור הא' דז"א הנק' רוחא דכיא וכשהיה במעי הבינה היו סוד ו"ק כלילין בג' וזהו אמרו שקיעין ואח"כ נעשה בן עשר ספירות (זהר הרקיע).

## זהר שמות

מאירים האבנים הנקובות היו סתומות שלש רוחות שכלולות בשלש היו שקועות ומים סתומים תחת הנקבים בשבעים ושתים אותיות חזרו למקומם נהיר אבנין נקיבן הוו סתימאן<sup>4</sup> תלת רוחין<sup>5</sup> דכלילן בתלת הוו שקיען<sup>6</sup> ומיין סתימן<sup>7</sup> תחות נוקבי בשבעין ותריין אתון<sup>8</sup> אתהדרו לאתרייהו

נ/ב

תוספתא

אותם אבנים (דורות).  
אחר שבעים ושתים דרגות וכן שלש פעמים התבקעו וננקבו האבנים תחת אינון אבנין (ס"א דריין)  
בתר שבעין ותריין דרגין וכן תלת זמנין<sup>9</sup>  
אתבקעו ואתנקבו אבני<sup>10</sup> תחות צרורא<sup>1</sup>

<sup>1</sup> מלמרי קצ"י וכן הלכך למת מזיח' צ' הגרסאות.

<sup>2</sup> נמחק צברית ילחק וגורס את המוסגר.

<sup>3</sup> יסוד אבא (רח"ו).

<sup>4</sup> נצח הוד יסוד ד"א נעשו שלשה מוחין בנוקביה ושלשה מוחין דזעיר אפין נעשו מנצח הוד יסוד דאימא וכמו שהיסוד דזעיר אפין נקרא אמא דכיא כך נקודת ציון של הבינה נקראת אוריא דכיא והיא בחינת היסוד שבה ולשון אוריא דכיא זה תמצאהו פעמים הרבה בס' הזוהר בשתי האדרות. וכאשר נקודת ציון שהיא היסוד של הבינה נכנסת ומתלבשת ונשקעת תוך גולגלתא דז"א אז נעשה לזעיר אנפין בחינת הדעת וזכור כלל זה. וזמ"ש עד לא אשתקע אוריא דכיא כלומר טרם שנכנסו נה"י דאימא להיותם בבחינת מוחין ברישא דזעיר אפין להאיר שם אשר אז נכנסה גם כן אוריא דכיא דאימא גו רישא דז"א ונשקעה בתוכו. יאמר כי טרם היות הדבר הזה היה עדין הזעיר אנפין בגו מעהא דאימא כי בהיות זעיר אנפין בסוד העיבור. ולכן אבנין נקיבן הוו סתימאן כלומר כי בהיות זעיר בסוד העיבור גם נוקביה הנקראת מלכות היתה שם עמו גם כן. והנה המלכות הנקראת אבן בסוד משם רועה אבן ישראל. ובסוד אבן מאסו הבונים. ואעפ"י שבפ' כי תשא ברעיא מהימנא אמרו אבנא למשקל בהדא איהי יר"ד עכ"ז פירושו הוא על המלכות הנקראת גם היא יר"ד תתאה. וכבר ידעת כי כל האורות העולין מתתא לעילא הם בחינ' אורות נקבות. וזהו סוד האור שאנו מכנים וקוראין אותו בשם אור המקיף והבן זה מאוד בסוד נקבה תסובב גבר. וזה האור המקיף הוא הנקרא אבנין ואמר כי זה האור הנקרא בשם אבנין היה אז האור סתום וסגור בתוכם לפי שאלו הם בחינת מיין נוקבין תתאין ואז לא היו יכולין לעלות כי האור המקיף הם סוד בחינת מיין נוקבין והבן זה (שער מאמרי רשב"י). גבורות שבאימא (רח"ו).

<sup>5</sup> ז"א (רח"ו).

<sup>6</sup> פירוש כי כמו שביארנו שהמלכות היתה שם בסוד העיבור כמו כן זעיר אפין היה בעיבור שם. והיה בבחי' תלת דכלילן בתלת וכמו שביארנו בכמה מקומות בסוד תלת כלילן בתלת מה ענינו. ושם הודעתך כי אז היה בסוד ו"ו זעירא שבתוך הה"א ראשונה והוא תלת ניקודין שמתחלקת אות ו' הזאת רישא וסופא ואמצעיתא כזה: ואז היו שקועים בתוך הבינה. אמר עוד ומיין סתימן תחות נוקבי בשבעין ותריין אתון אתהדרו לאתרייהו פירוש זה יובן במ"ש בפ' אחרי מות בדף מ"ז ע"ב תאנא אתחברת ה"א עילאה ברחימותא כו' אתיא חסד ופריש לון ונפקו גזעין מתחות לעילא ואתפשטו ענפין ואסגיאו כו'. והענין הוא כי המיין נוקבין אשר הם סוד אור המקיף כנז'. והם בסוד מתתא לעילא ולכן נפקו גזעין מתחות לעילא ואז אתא חסד ופריש לון בסוד הנסירה והחזירם אפין באפין. וזמ"ש ומיין סתימן תחות נוקבי שהם המיין נוקבין הנז' שהיו אז סתימן עדיין ולא היו מעלין מיין נוקבין. אתהדרו לאתרייהו על ידי ע"ב אתון שהוא סוד ע"ב אותיות שנקרא חסד שהוא בגמטריא ע"ב והוא אשר העלה אותם למעלה בבחי' אפין באפין. ובתחילת ביאור אדרת האזינו יתבאר היטב התוספתא הזאת בענין זעיר אפין כאשר הוא תלת כליצן בתלת. גם במה שביארנו בכונות ק"ש שעל המיטה יתבאר לך כי אוריא דכיא הוא בחינת היסוד והדעת של חכמה אשר הורישו. אל הבינה בביאה ראשונה לעשותה כלי ע"ש (שער מאמרי רשב"י). שלא נבררו (רח"ו).

<sup>7</sup> מיין נוקבין (רח"ו).

<sup>8</sup> חסד (רח"ו). עי' אריכות במ"מ להסביר את דברי התוספתא.

<sup>9</sup> וכן תלת לרגין מוסגר צלך למת.

<sup>10</sup> פי' הגבורות של אימא הנק' אבנים אחר שבראו ע"ב מיני מים מאבא אליה אזי גלו הארתם וז"ש אתבקעו ואתנקבו אבני, ואע"פ שכבר אמר לעיל אבנין נקיבן ומהו שאמר ואתנקבו אבני דמשמע השתא הוא דאתנקבו אינה קושיא שע"י ריבוי האור היוצא ומתגלה מהם נתרחב הנקב כמ"ש הרב ביסוד דאימא שע"י ריבוי האור היוצא ממנו נתרחב וכו' (מ"מ).

## זהר שמות

צרוּר שהיה חקוק והתכנסו הדרגות ונעשו כנוס אחד (נחלק ונעשו כנוס אחד).

אחר כך התחלקו ונעשו שתי דרגות חצי מים קפאו וחצי שקעו אלה עלו ואלה ירדו מכאן התחיל העולם להתחלק.

צרוּר אחר (אחד) יש למעלה (למעלה) והוא חקוק בשבעים ושתיים חותמות של חותמת תקיפה ובהם שקועים גלי הים כשנוסעים נחלקים לארבע זוויות מחצית אחת עולה ומחצית שניה יורדת מחצית אחת לצד צפון ומחצית אחת לצד דרום כשמתחברים כאחד גחלים שלוהטים קיימים בלהט שנינות החרב המתהפכת.

דהוה<sup>2</sup> חקיק ואתכנפו<sup>3</sup> דרגין ואתעבידו כנופיא חדא (ס"א אתפלג ואתעבידו כנופיא חד)

לבתר אתפלגו ואתעבידו תריין דרגין<sup>4</sup> פלגותא מיא אנלידו<sup>5</sup> ופלגותא אשתקעו אלין סליקו<sup>6</sup> ואלין נחתו מהכא שרא עלמא לאתפלגא

צרוּר אחרא (נ"א חדא) אית לעילא<sup>7</sup> (לעילא)<sup>8</sup> והוא גליפא בע"ב חתימן<sup>9</sup> דגושפנקא תקיפא<sup>11</sup> ובהו שקיען גלגלוי דימא<sup>12</sup> כד נטלין אתפלגו לארבע זויין<sup>13</sup> פלגו חדא סליק ופלגו חדא נחית פלגו חדא לסטר צפון ופלגו חדא לסטר דרום כד מתחברן כחדא גומריין דלהטין קיימיין<sup>14</sup> בלהט שננא דחרבא דמתהפכא

<sup>1</sup> הוא יסוד דאבא שבו כלולים כל האורות ומשם חקיקתם בסוד כולם בחכמה עשית, וז"ש תחות צרוּר דהו חקיקן שמשם חקיקתם. ואי גרסינן "דאיהו חקיק" דהיינו הך שאבא הוא חקק כל האורות (מ"מ).

<sup>2</sup> לכו חקיקין (נ"א חקיק) לךך אמת.

<sup>3</sup> פ' ע"ב דרגין הנז' שהם ע"ב מיני מים שהם טיפת אבא נתקבצו כולם בתוך אימא בע"ב גשרים שבה כמש"ל בשם הרב (מ"מ).

<sup>4</sup> פ' אחר שניתנו באימא ע"ב מיני מים הנז' אזי נחלקו המים הנז' חצי אל ז"א וחצי אל מלוכת כמש"ל בשם הרב וז"ש לבתר אתפלגו ואתעבידו תריין דרגין שהם ז"ן (מ"מ).

<sup>5</sup> פ' חצי המים נגלדו במקומם בתוך ז"א והחצי של צורך המלכות צריכין לירד ליסוד דז"א ומשם עולים בסוד אור חוזר ויוצאים דרך נקב שבחזה למלכות כמ"ש באוצ"ח שכל הארת המלכות בין ה' חסידים בין ה' גבורות כולם יורדים ליסוד ז"א ועולים בסוד אור חוזר למלכות וז"ש פלגותא אשתקעו דהיינו שירדו ליסוד דז"א וז"ש אלין סליקו הם דז"א ואלין נחתו הם של מלכות (מ"מ).

<sup>6</sup> פ' הנה ז"ן שניהם נקראים עולם, ז"א בסוד עולם חסד יבנה, ומלכות בסוד מן העולם ועד העולם, לכך אמר מהכא שרא עלמא לאתפלגא דהיינו שנחלקו ז"ן וננסרו (מ"מ).

<sup>7</sup> הוא יסוד דאימא שהוא מהחזה ולמעלה דז"א (מ"מ).

<sup>8</sup> לךך אמת לא גורס את המוסגר.

<sup>9</sup> תחימן (מ"מ).

<sup>10</sup> פ' הם ע"ב גשרים שבאימא שכל א' הוא תחום בפני עצמו וצנור בפני עצמו (מ"מ).

<sup>11</sup> פ' אימא נקראת עזקא כמ"ש הרב בדרוש א"א פרק ששי ומפני שדינין מתעריין מינה אמר דגושפנקא תקיפא (מ"מ).

<sup>12</sup> פ' שביסוד דאימא ששם הם ע"ב גשרים שם ג"כ הגבורות דידה שהם נקראים גלי הים כי ים היא מלכות והגלים הם הגבורות כנודע ואע"פ שע"ב גשרים הם בחי' גבורות ג"כ, וא"כ מאי קאמר ובהו שקיען גלגלוי דימא שהם גבו' ג"כ אינה קושיא שהרבה מיני גבורות יש, ואותם שנמשכים למלכות נקראים גלי הים (מ"מ).

<sup>13</sup> פ' כשיוצאים הגבורות מיסוד דאימא מתפלגים ומתפשטים בחג"ת נ"ה והם ב' גבורות גבורה בנצח וגבורה בהוד, וז"ש פלגו חדא סליק ופלגו חדא נחית כי נצח והוד הם בחינת ריחים זה למעלה מזה כמ"ש הרב פלגו חדא לסטר צפון וכו' הם ב' גבורות המתפשטים א' בגבורה וא' בחסד וזהו לד' זיוויין דקאמר תחלה וטעם שלא הזכיר גבורות דת"ת לפי ששם יסוד דאימא והניח גבו' שם בת"ת ומפני שהם לצורך המלכות כמ"ש גלגלוי דימא לכך התחיל בגבורות דנ"ה שהם כנגד המלכות ששם מקומ' כנודע ולכך נמי הקדים סטר צפון לסטר דרום לפי שהמלכות בניינה מהגבורות (מ"מ).

<sup>14</sup> פ' כשנתחברו הגבורות כולם ביסוד, כי כתב הרב באוצרות חיים שגם הגבורות נתפשטו לחג"ת נ"ה דז"א וכללותם הוא שירד ליסוד וז"ש כד מתחברן וכו', פ' כשנתחברו כללות ה' גבורות ביסוד יוצאים משם דרך נקב שבחזה דז"א לדעת דנוק' לפי שבדעת דנוק' אין שם אלא הגבורות לבד וז"ש קיימיין בלהט שננא דחרבא דמתהפכא שהיא המלכות הנק' להט החרב המתהפכת (מ"מ).

## זהר שמות

חד קיימא<sup>2</sup> נעיין בנו ימא<sup>3</sup> דרגא שליחא דאפרכא עלאה<sup>4</sup> סליק בההוא קיימא<sup>5</sup> לעילא לעילא אשתכלל (נ"א אסתכל) אסתליק למרחיק קטורא דארבין דשאטין בימא מאן חמי גלגלין דסלקין ונחתין ורוחא דנשיב בהו ונוני ימא נגדין כל אינון ארבין לכל סטרי עלמא

ההוא דרגא כד נחית מההוא קיימא אלף מימיניה ואלף משמאליה הוה תב ויתיב באתריה כמלכא בכורסיה ההוא דרגא דכד שאטי ימא לארבע סטרי עלמא עמיה נפקת ביה תבת הוא תב בקימא דמלכא

כדין כרוזין נפקין מאן מארי דעינין יודקפאן לון לעילא לעילא מאריהון דגדפין יקומון בקיומייהו מארי דאנפין הפיין לון עד דנטיל במטלנוי כדין ויסע מלאך האלהים זהר

רבי חייא פתח (משלי לא יד) היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה<sup>6</sup> היתה כאניות סוחר דא כנסת ישראל ממרחק תביא לחמה כמה דאת אמר (ישעיה ל כז) הנה שם יהוה בא ממרחק תביא לחמה בחד דרגא דשארי עלה וביה אתמשכו כל אלין נחלין ומבועין דאוליין בימא כמה דאת אמר (קהלת א ז) כל הנחלים הולכים אל הים ונו

אל מקום שהנחלים הולכים אף על גב דכלהו נחלין אתמשכן בההוא דרגא וההוא דרגא נחית (נ"א נגיד) לון לההוא ימא לא תימא דהא אריק לון והא לא שריין ביה אחרנין ולא נגדין ביה כמלקדמין אהדר ואמר אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים אל מקום דההוא דרגא דנחלין אזלין זמנא חדא שם הם שבים ללכת תמן אינון תייבין מההוא אתר עלאה ולא פסקין לעלמין ומתכנשי כלהו בההוא אתר ולמה ללכת למהך לההוא אתר דימא כמה דאתמר מה

עמוד אחד נעוץ בתוך הים דרגה ששלוחה של שר עליון עולה באותו עמוד למעלה מעלה נתקן (מסתכל) מסתלק למרחוק על קיטור האניות ששטות בים מי ראה גלים שעולים ויורדים והרוח נושבת בהם ודגי הים מושכים את כל האניות הללו לכל צדדי העולם.

אותה דרגה כשירודת מההוא, עומדים אלף מימינו ואלף משמאלו היה שב ויושב במקומו כמלך בכסאו אותה דרגה שכששט הים לארבעה צדדי העולם יוצאת עמו בו חוזרת והוא שב בקיום המלך.

ואז יוצאים הכרוזים מי מבעלי העינים יזקף אותם למעלה למעלה בעלי כנפיים יעמדו בקיומם בעלי הפנים מכסים אותם עד שנוסע במסעותיו ואז ויסע מלאך האלהים

רבי חייא פתח היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה היתה כאניות סוחר זו כנסת ישראל ממרחק תביא לחמה כמו שנאמר הנה שם ה' בא ממרחק תביא לחמה בדרגה אחת ששורה עליה ובה נמשכו כל הנחלים והמעיינות הללו שהולכים לים כמו שנאמר "כל הנחלים הולכים אל הים וגו'".

אל מקום שהנחלים הולכים אף על גב שכל הנחלים נמשכים לאותה דרגה ואותה דרגה מורידה (מושכת) אותם לאותו ים אל תאמר שהרי הריק אותם ולא שורים בו אחרים ולא נמשכים בו כבתחילה חזר ואמר אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים אל מקום אותה דרגה שהנחלים הולכים פעם אחת שם הם שבים ללכת שם הם שבים מאותו מקום עליון ולא פוסקים לעולמים וכולם מתכנסים לאותו מקום ולמה ללכת ללכת לאותו מקום של הים

1

<sup>2</sup> יסוד דז"א (רח"ו במ"מ).

<sup>3</sup> בתוך המלכות הנק' ים (מ"מ).

<sup>4</sup> פי' יסוד הנזכר הוא דרגא שליחא שהוא שליח של הבינה הנק' אפרכא עילאה לשון ממשלה לפי שכל הארות הבינה נותנם ליסוד והוא שליח המחלק השפע למלכות ולבי"ע (מ"מ).

<sup>5</sup> דעת (רח"ו במ"מ).

<sup>6</sup> עי' ח"ג ס ע"א ורמט ע"א (לש"ו).

## זהר שמות

כמו שנאמר מה שם אותה הדרגה שמה דההוא דרגא צדיק אקרי נקראת צדיק.

רבי יהודה אמר כתוב "שם אניות יהלכון לויתן זה יצרת לשחק בו" שם אניות יהלכון באותו הים שהולכים ושטים עד שבאים להתחבר באותה דרגה אז כתוב לויתן זה יצרת לשחק בו.

רבי יצחק אמר למעלה למעלה יותר יש זוג אחר ששורה בחביבות ולא נפרד לעולמים אמר רבי יהודה מי זוכה לאותו זוג אמר לו מי שיש לו חלק לעולם הבא דווקא בעולם הבא.

אמר לו והרי מכאן למדנו שכתוב לויתן זה יצרת לשחק בו משמע שאמר זה וזה וזאת הם ידועים אמר רבי אבא שניכם יפה אמרתם וזה של רבי יהודה דווקא יפה והכל עתיד הקדוש ברוך הוא להתענג בהם לצדיקים זהו שכתוב אז תתענג על ה'.

אמר רבי אבא כמה אלפים וכמה רבבות של מחנות קדושים יש לקדוש ברוך הוא בעלי פנים עליונים בעלי עיניים בעלי זיין בעלי היללה בעלי היבבה בעלי רחמים בעלי דין ומעליהם הפקיד את המלכה לשמש בהיכל שלפניו.

כנגד אלה יש למלכה מחנות מזוינים בששים (בששה) פנים נמצאים מחנות מזוינים וכולם חגורי חרב עומדים סביבה כמה<sup>4</sup> יוצאים וכמה<sup>5</sup> נכנסים בשש כנפים טסים את כל העולם לפני כל אחד ואחד גחלי אש בוער לבושו אש לוהט בגבו חרב שנונה לוהטת בכל העולם לשמור

רבי יהודה אמר כתיב (תהלים קד כו) שם אניות יהלכון לויתן זה יצרת לשחק בו שם אניות יהלכון בההוא ימא דאזלין ושטמין עד דאתיין לאתחברא בההוא דרגא כדין כתיב לויתן זה יצרת לשחק בו

רבי יצחק אמר לעילא לעילא יתיר אית זווגא אחרא דשארי בחביבותא ולא מתפרש לעלמין! אמר רבי יהודה מאן זכי לההוא זווגא אמר ליה מאן דאית ליה חולקא בעלמא דאתי בעלמא דאתי דיקא<sup>2</sup>

אמר ליה והא מהכא אוליפנא דכתיב לויתן זה יצרת לשחק בו משמע דקאמר זה וזה וזאת ידיען אינון אמר רבי אבא תרוויכו שפיר קאמריתו והא דרבי יהודה שפיר דיקא וכלא זמין קודשא בריך הוא לאתענגא בהו לצדיקייא הדא הוא דכתיב (ישעיה נח יד) אז תתענג על יהוה<sup>3</sup>

אמר רבי אבא כמה אלפין כמה רבבין דמשיריין קדישין אית ליה לקודשא בריך הוא מארי דאנפין עלאין מארי דעיינין מארי דזיינין מארי דיללה מארי דיבבא מארי דרחמי מארי דדינא ועילא מנייהו אפקד למטרוניתא לשמשא בהיכלא קמיה

לקביל אלין אית לה למטרוניתא משיריין מזוינין בשתיין (נ"א בשתא)<sup>6</sup> אנפין<sup>7</sup> משתכחו משיריין מזוינין וכלהו חגירין חרבא קיימאן בסחרנהא כמה נפקין כמה עיילין בשית גדפין טאסין כל עלמא קמי כל חד וחד גומריין דנור דליק לבושו מתלהטא אשא בנבוי שנא דחרבא מתלהטא בכל עלמא לנטרא

נא/א

<sup>1</sup> מתייחדים האו"א והם ע"ז תרין ריעין דלא מתפרשין דא מן דא כמ"ש באד"ז רצ ע"ב (וכן הוא בפ' בשלח נ' ע"ב נ"ה ע"א ופ' ויקרא ד' ע"א ס"א ע"ב) וכ"ז הוא ע"י כלילותם בהמזלין שהם הדעת עלאה דכללית האצילות (כללים ח"ב קב ע"א).

<sup>2</sup> כי לא הכל זוכים לקבל ישר משם וכמ"ש בפ' תרומה (קנב ע"ב ע"ש קנב ע"א) (ביאורים ח"ב ע ע"ג).

<sup>3</sup> היינו או"א (רח"ו).

<sup>4</sup>

<sup>5</sup>

<sup>6</sup> נמחק צמ"מ, וברח"ו.

<sup>7</sup> ששים שרפים שיש בהיכל הזכות (רח"ו), ולפי זה ס' אנפין הם ס' מלאכים ולא פנים ממש (מ"מ).



## זהר שמות

קמה הדא הוא דכתיב (בראשית ג כד) ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עין החיים

מאן דרך עין החיים דא היא מטרוניתא רבתא דהיא ארחא לההוא אילנא רברבא תקיף אילנא דחיי דכתיב (שיר ג ז) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל ישראל דלעילא כלם אחוזי חרב

כד נטלא מטרוניתא כלהו נטלין בהדה הדא הוא דכתיב ויסע מלאך האלהים וכי מלאך האלהים אתקרי אמר רבי אבא אין תא חזי הכי אמר רבי שמעון אתקין קודשא בריך הוא קמיה היכלא קדישא<sup>2</sup> היכלא עלאה (קדישא)<sup>43</sup> קרתא קדישא<sup>5</sup> קרתא עלאה<sup>6</sup> ירושלם עיר הקדש אקרי מאן דעאל למלכא לא עאל אלא מההיא קרתא קדישא נטיל ארחא למלכא דארחא<sup>7</sup> מהכא אתתקן

הדא הוא דכתיב (תהלים קיה ב) זה השער ליהויה צדיקים יבואו בו כל שליחותא דבעי מלכא מבי מטרוניתא נפקא וכל שליחותא מתתא למלכא<sup>8</sup> (נ"א דבעי מלכא) לבי מטרוניתא עייל בקדמיתא ומתמן למלכא אשתכח דמטרוניתא איחי שליחא דכלא מעילא לתתא ומתתא לעילא ועל דא איחי שליחא דכלא הדא הוא דכתיב ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל דלעילא מלאך האלהים הדא הוא דכתיב ביה ויהויה הולך לפניהם וגו' והאי ללכת יומם ולילה כמה דאוקמוה

וכי יקרא הוא דמלכא דמטרוניתא תזיל והיא תגה קרבא והיא אזלת שליחא אלא למלכא דאזדווג במטרוניתא עלאה חמא מלכא יקירו דילה על כל שאר מטרוניתא דעלמא אמר כלהו משתכחין להינתא (נ"א

לפניה זהו שכתוב ואת להט החרב המתהפכת לשמור את דרך עין החיים.

מה זה דרך עין החיים זוהי המלכה הגדולה שהיא דרך לאותו עץ גדול חזק עץ החיים שכתוב הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה מגבורי ישראל ישראל שלמעלה כולם אחזי חרב.

כשנוסעת המלכה כולם נוסעים עמה זהו שכתוב ויסע מלאך האלהים וכי הוא נקרא מלאך האלהים אמר רבי אבא כן בא וראה כך אמר רבי שמעון התקין הקדוש ברוך הוא לפניו היכל קדוש היכל עליון (קדוש) עיר הקדוש עיר העליון שנקראת ירושלים עיר הקודש מי שנכנס למלך לא נכנס אלא מאותה קריה קדושה נוטלי דרך למלך שהדרך מתקנת מכאן.

זהו שכתוב זה השער לה' צדיקים יבאו בו כל שליחות שרוצה המלך יוצאת מבית המלכה וכל שליחות מלמטה למלך (שרוצה המלך) נכנסת קדם לבית המלכה ומשם למלך נמצא שהמלכה היא השליחה של הכל מלמעלה למטה ומלמטה למעלה ועל זה היא שליחה של הכל זהו שכתוב ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל ישראל שלמעלה מלאך האלהים זהו שכתוב בו וה' הלך לפניהם וגו' וזה ללכת יומם ולילה כמו שבארוה.

וכי כבוד המלך הוא שהמלכה תלך והיא תלחם קרב והיא הולכת כשליח אלא [משל] למלך שהזדווג במלכה עליונה ראה המלך את כבודה על כל שאר מלכות העולם ואמר כולם נחשבות<sup>9</sup> לפילגשים (לחופה) כנגד

1

2 הוא ציון של מטה (מ"מ).

3 הוא ציון של מעלה, שהוא יסוד דנוק' (מ"מ).

4 לך מופיע בצדך אמת, אכל מ"מ גורסו.

5 היא ירושלים של מטה (מ"מ).

6 היא עטרת היסוד דנוק' הנק' ירושלים (מ"מ).

7 לאורחא (דרך אמת).

8 ח"ג כ ע"א (לש"ו).

9

## זהר שמות

להופתא) לקבל האי<sup>1</sup> מטרוניתא דילי היא סלקא על כלא מה אעביד לה אלא כל ביתא דילי יהא בידהא אפיק מלכא כרוזא מהכא כל מלין דמלכא בידא דמטרוניתא יתמסרון מה עבד אפקיד מלכא בידהא<sup>2</sup> כל זיינין דיליה<sup>3</sup> כל אינון מארי מגיחין קרבא כל אינון אבנין יקירין דמלכא כל גנזייתא דמלכא<sup>4</sup> אמר מהכא כל מאן דיצטרך למללא עמי לא יכיל למללא עמי עד דאודע לה למטרוניתא

כך קודשא בריך הוא מסגיאות חביבותא ורחימותא דיליה בכנסת ישראל אפקיד כלא ברשותה אמר הא כל שאר לא משתכחי כלום לגבהא אמר (שיר ו ח) ששים המה מלכות<sup>6</sup> וגו' אחת היא יונתי תמתי מה אעביד לה אלא הא כל ביתא דילי בידהא אפיק מלכא כרוזא מהכא כל מלין דמלכא בידא דמטרוניתא יתמסרון אפקיד בידהא כל זיינין דיליה רומחין וסייפין<sup>7</sup> קשתין חצין וחרבין בלסטריין קסטיראין אעין אבנין כל אינון מארי (נ"א מאני) מגיחי קרבא הדא הוא דכתיב הנה מטתו שלשלמה<sup>8</sup> ששים גבורים וגו' כלם אחוזי חרב מלומדי וגו'

המלכה הזו שלי היא עולה על כולן מה אעשה לה אלא כל הבית שלי יהיה בידיה הוציא המלך כרוז מכאן כל דברי המלך ימסרו בידי המלכה מה עשה הפקיד המלך בידיה כל כלי זיינו כל אותם בעלי לוחמי קרבות וכל אותם אבנים יקריות של המלך וכל גנזי המלך אמר מכאן כל מי שיצטרך לדבר עמי לא יוכל לדבר עמי עד שיודיע למלכה.

כך הקדוש ברוך הוא מרב חביבותו ואהבתו לכנסת ישראל הפקיד הכל ברשותה אמר הרי כל השאר לא נחשבים כלום לפניו אמר ששים המה מלכות וגו' אחת היא יונתי תמתי מה אעשה לה אלא הרי כל ביתי בידיה הוציא המלך כרוז מכאן [והלאה] כל דברי המלך ימסרו בידי המלכה הפקיד בידיה כל כלי זיינו רומחים סייפים קשתות חיצים וחרבות בליסטראות מושלים<sup>5</sup> עצים אבנים וכל אותם בעלי (כלי) לוחמי קרב זהו שכתוב הנה מטתו שלשלמה ששים גברים וגו' כולם אחוזי חרב מלומדי וגו'.

<sup>1</sup> ר"ל בבריאה (רח"ו).

<sup>2</sup> נקראת רחל דלעילא עיקרא דביתא, וכמ"ש בפ' ויצא (דף קנד סע"א) דאיהי עיקרא דהאי עלמא עליה אתדבר, וע' עוד בפ' בשלח (דף נא ע"א) בארוכה, ופ' אחרי מות (דף עד סע"א) כי ע"י היחוד דהו"ה באדנ"י ונכלל בה כל זוהר דלעילא, מאספקלריא המאירה, שהוא אור כל האצילות כולו וכנ"ל, ע"ז היא מנהגת כל העולמות ב"ע (הקדו"ש מד ע"ד), הנהגת העולמות ב"ע הוא לעולם רק ע"י המלכות וכפי קבלתה מז"א, ע"י שהיא תמיד מיוחד עמו (ע' פ' בשלח נא ע"א, ופ' אחרי מות עד סע"א, ובפרט באד"ז רצו ע"א ע"ש וכן בכ"מ) (דע"ה ח"ב נד ע"ד), ספי' המלכות דאצילות, אשר היא מיוחדת באחדות האצילות שכינת עוזנו ית"ש, נקרא ג"כ לפעמים בשם מלאך, כי היא המלאך הגואל, כמ"ש בזה"ק (ויחי רל ע"א ובכ"מ), ומשום שעל ידה הוא כל הנהגת דהעולמות ב"ע, כמ"ש בפ' בשלח (נא ע"א) ופ' אחרי (עד סע"א) כן עד"ז נקראו הניצוצין בשם מלאכים משום שעל ידם הוא כל הפעולות כולם וע' עוד למטה (שם סד ע"ד), ועי' דע"ה ח"ב קטו ע"א, וקכ ע"א, הזו"ן הנה שניהם לקחו עטרין דחו"ג, ונשארה היא בעטרה דגבורה לבד לצורך הנהגת התחתונים שהוא על ידה (כמ"ש בפ' בשלח נא ע"א, יתרו סח ע"ב, אחרי מות עד סע"א, אד"ז רצו ע"א) (שם קנה ע"א), ועי' כללים ח"א לא ע"ב, נו ע"ג, עא ע"ג עליון, וח"ב נה ע"ג, קל ע"א, ועי' ביאורים ח"ב יא ע"א, וכז ע"ג.

<sup>3</sup> עי' לקמן סח ע"ב וח"ג עד ע"א ורצו ע"א (לש"ו)

<sup>4</sup> צידהא (נוסף בדרך אמת).

<sup>5</sup>

<sup>6</sup> אי לאו דמסתפינא אמינא ששבח הוא לנוק' דאצילות היוודת בבריאה וס' מ' הם אותם שבשש היכלות דנוק' עשר בכל אחת (רח"ו). עי' בפ' שמות דף יד ע"ב כי שם פירושו (מ"מ).

<sup>7</sup> עשרה כלי זיין הם (רח"ו).

<sup>8</sup> בסע"ה דף לט ע"ב וז"ל כמגדל דוד צוארך כי היסוד דמלכות שהוא ציון שהוא מגדל דוד שם יש שם אדנ"י במילואו וגימ' אדנ"י עם י"ב אותיות מלואו גימ' מגד"ל וגימ' ע"ז וזהו מגדל עז שם ה' כי במגדל הזה יש כל הכלי זיין של הגבורות כמבואר בזהר בשלח וז"ל אפיק מלכא כרוזא כל מלין דמלכא בידא וכו' עד אשתכח דכולא וכו' והנה בחי' קשת הוא ביסוד כמ"ש בתיקו"ז קשת דא יסוד גם שביסוד הוא עיקר כל הגבורות ולפיכך מרוב הגבורות שהוא הצמצום נעש' היסוד דמלכות שקוע ונמצא היסוד דמלכות הוא המגדל עז עם כל כלי זין והטעם הוא מפני שכל אחיזת החיצונים היא ביסוד כמ"ש ערו ערו עד היסוד בה, וכל מגמת לבא נחש על חוה, ולכן הכלי זין אשר שם מגרשים

## זהר שמות

אמר מלכא מכאן ולהלאה קרבא דילי  
אתמסר בידך זיינין דילי מארי מגיחי קרבא  
בידך מכאן ולהלאה את הוי נפרא לוי הדא  
הוא דכתיב (תהלים קכא ד) שומר ישראל  
מכאן ולהלאה מאן דאצטריך לי לא יכיל  
למללא עמי עד דאודע למטרוניתא הדא הוא  
דכתיב (ויקרא מז א) בזאת יבא אהרן אל  
הקדש שליחא דמלכא בכלא<sup>2</sup> כמה  
דאוקימנא אשתכח דכלא בידהא ודא הוא  
יקרא דמטרוניתא הדא הוא דכתיב ויסע  
מלאך האלהים וגו' כמה דאתמר

וילך מאחריהם מאי טעמא מאחריהם בגין  
דישתכחו לקמהא (ג"א לגבהא) מארי מגיחי  
קרבא מארי בלסטראות מארי רומחין  
וסייפין ויתגלוון קמהא דהא הוו אתיין  
משיריין אחרנין לאנחא קרבא בישראל  
מלעילא ועל דא וילך מאחריהם

ותאנא בההיא שעתא אתא רברבא שלמנא  
דממנא על מצראי וכנש שית מאה (רבוון)  
רתיבין מקטרגין ועל כל רתיבא ורתיבא שית  
מאה שלטנין ממנן קטיגורין הדא הוא דכתיב  
ויקח שש מאות רכב בחור וגו' וכי שש מאות  
רכב בחור<sup>4</sup> לא הוו רכבי מצרים מאי טעמא  
וכל רכב מצרים אלא הכי תאנא הוה<sup>5</sup> סמא"ל  
אוזיף ליה שית מאה רתיבין מקטרגין לסייעא  
ליה הדא הוא דכתיב ויקח שש מאות רכב

נא/ב

בחור

אימתי אשלים ליה קודשא בריך הוא  
לסמא"ל בקרבא דסיסרא דעקר קודשא

אמר המלך מכאן והלאה הקרב שלי  
נמסר בידך כלי הזיין שלי בעלי לוחמי  
קרב בידך מכאן והלאה את תהיי  
שומרת שלי זהו שכתוב שומר ישראל  
מכאן והלאה מי שצריך אותי לא יכול  
לדבר עמי עד שמודיע למלכה זהו  
שכתוב בזאת יבא אהרן אל הקודש  
שליח המלך בכל כמו שבארנו נמצא  
שהכל בידיה וזהו כבוד המלכה זהו  
שכתוב ויסע מלאך האלהים וגו' כמו  
שנאמר.

וילך מאחריהם למה מאחריהם כדי  
שימצאו לפניו (אצלה) בעלי לוחמי  
הקרב בעלי בליסטראות בעלי רומחים  
וחרבות ונתגלים לפניו שהרי היו באים  
מחנות אחרים ללחום קרב בישראל  
מלמעלה ועל כן וילך מאחריהם.

ושנינו, באותה שעה בא שליט  
הממונה על המצרים וכנס שש מאות  
(רבות) מרכבות מקטרגים ועל כל  
מרכבה ומרכבה שש מאות שליטים  
ממונים קטגורים<sup>3</sup> זהו שכתוב ויקח שש  
מאות רכב בחור וגו' וכי שש מאות רכב  
בחור לא היו רכבי מצרים למה וכל רכב  
מצרים אלא כך שנינו היה סמא"ל מלוה  
לו שש מאות מרכבות של מקטרגים  
לסייע לו זהו שכתוב ויקח שש מאות  
רכב

בחור.

מתי השלים הקדוש ברוך הוא  
לסמא"ל בקרב עם סיסרא שעקר

החיצונים ולכן יוצא מפסוק מגדל ע"ז שם ה' וכו' שמות גדולים להגן מן אחיזת החיצונים ולכן  
מדמה הפסוק כמגדל דוד ששם צריכים השומרי' לעמוד על תרע"א דמלכא כמו כן הוא צוארן ששם  
מקום הדינים ושם כל תכשיטי אשה כמ"ש בזה ברפ' ויגש ומבואר הפ' בנוי לתלפיות ופ' בתיקו"ז  
תל דא צדיק שהכל פונים בו, פיות דא נצח והוא וסוד כי נה"י דאבא אשר ממנו נתייסדה קומת  
המלכות כמ"ש ה' בחכמה יסד ארץ כי קומת המלכות מתחלת ממקום שמסתיים יסוד אימא ויסוד  
אבא מתפשט עד סוף יסוד ז"א ובפרט בימי שלמה שאז נאמר ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני  
קדם ומפרש בתיקון י' שהיתה בסוד חכמה ולכן אמר שלמה בלשון זכר שיר שהוא שר י' וכמ"ש  
בפירושו זהר שמות כי י' דאדנ"י הוא נשמת המלכות והוא זיו זוהר וכו' (מ"מ).

<sup>1</sup> ר"ל שלא יכנס אדם בלי רשות (רח"ו).

<sup>2</sup> דכלל (לכך אמת).

<sup>3</sup>

<sup>4</sup> ס"מ נקרא בחור שודד הפך הקב"ה שנק' בחור כארזים (רח"ו).

<sup>5</sup> מסוגר ומוכלא כנ"ל כלכך אמת.

<sup>6</sup>

## זהר שמות

ברוך הוא לכל אינון רתיבין ואתמסרו בידא דמטרוניתא דא הוא דכתיב (שופטים ה כא) נחל קישון גרפם נחל קדומים<sup>2</sup> וגו' ולמנא דאתי יתמסרו כלהו דא הוא דכתיב (ישעיה סג א) מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה וגו' ועל דא וילך מאחריהם דזמינא שכינתא בסוף יומיא לאעקרא לון מן עלמא

ויסע עמוד הענן מפניהם מאן עמוד<sup>3</sup> הענן דא רבי יוסי אמר דא הוא עננא דאתחזי תדיר<sup>4</sup> עם שכינתא ודא הוא עננא דעאל משה בגויה<sup>5</sup> רבי אבא אמר כתיב ויהויה הולך לפניהם<sup>6</sup> יומם אלא סיועא דצדיק<sup>7</sup> הוא ופרישו<sup>8</sup> דרשימו דיליה<sup>9</sup> ועל דא אזיל האי ענן יומם<sup>10</sup> וכתיב (תהלים מב ט) יומם יצוה יהויה חסדו ומסטר דחסד אתא עננא דא ודא חסד אתקרי<sup>11</sup> ועננא אחרא אזיל בליליא<sup>12</sup> ואתקרי עמוד אש

רבי שמעון אמר<sup>13</sup> עמוד הענן יומם דא אברהם ועמוד האש לילה דא יצחק ותריוויהו אשתכחו בשכינתא ומה דאמר רבי אבא הכי הוא ודאי דעל ידא דהאי (נ"א דבהאי) דרגא אשתכחו

הקדוש ברוך הוא את כל אותן מרכבות ונמסרו בידי המלכה זהו שכתוב נחל קישון גרפם נחל קדומים וגו' ולעתיד לבא כולם ימסרו זהו שכתוב מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה וגו' ועל זה וילך מאחריהם שעתידה השכינה בסוף הימים לעקור אותם מן העולם.

ויסע עמוד הענן מפניהם מי זה עמוד הענן רבי יוסי אמר זהו הענן שנראה תמיד עם השכינה וזהו הענן שנכנס משה לתוכו רבי אבא אמר כתוב וה' הולך לפניו יומם אלא סיוע של הצדיק הוא ופרישה של הרושם שלו ועל זה הולך הענן הזה יומם וכתוב יומם יצוה ה' חסדו ומצד של חסד בא הענן הזה וזה נקרא חסד וענן אחר הולך בלילה ונקרא עמוד אש.

רבי שמעון אמר עמוד הענן יומם זה אברהם ועמוד האש לילה זה יצחק ושניהם נמצאו בשכינה ומה שאמר רבי אבא כך הוא ודאי שעל ידי זו (שבזו) הדרגה נמצאו.

<sup>1</sup> עי' לקמן קצט ע"א, וח"ג ער ע"א. דע, למה הוצרכו הכוכבים להלחם עם סיסרא, ומה היה כחו גדול. אמנם דע, כי סיסרא הוא סוד הדעת של ז"א, ומשם הוא יונק כנגד הדעת, והוא יונק מכל בחינות הדעת, שהם עשר הויות, ה' חסדים וה' גבורות, וז"ס ס"ר מן סיסרא. והנה הם כולם במלוי אלפין, וכבר ידעת כי מ"ה וכו' הם בחינת ז"א, ושניהם בגימטריא ע"א, שהוא חשבון ס"א, שהם אותיות הנשארים מן סיסרא, ולכן היה כחו גדול (ספר הליקוטין שופטים ה).

<sup>2</sup> היא מלכות, ור"ל נחל קישון גרפם נחל קדומים (מ"מ).

<sup>3</sup> שהכתוב אמר ויסע מלאך האלהים שהיא שכינה ואמר ויסע עמוד הענן משמע שאין הענן השכינה ופי' ר' יוסי שהוא ענין ענני כבוד והם סוד לבוש אל השכינה, וכן משה נכנס ונתלבש בענן שהיא מחיצה שעדיין יש מחיצה לפניו ממנה כאומרו ומשה נכנס אל הערפל וכו', ובענן נאמר ויבא משה בתוך הענן, ונסעה שכינה ונסע כסאו ומחיצתו ענן זה הנזכר (אור יקר).

<sup>4</sup> מיכאל דרגא דחסד ענן יומם (רח"ו).

<sup>5</sup> ור' אבא פליג ואמר שענן למעלה ממלאך האלהים דהיינו שכינה (אור יקר).

<sup>6</sup> והיינו שחלק הזכר היה עם הנקבה א"כ מלאך האלהים היינו חלק הנקבה, עמוד הענן היינו חלק הזכר דהיינו יסוד, חוט של חסד המשוך על השכינה (אור יקר). פי' דמשמע שהקב"ה הוא שהולך לפניו ולא מיכאל שהוא מלאך (מ"מ).

<sup>7</sup> דהיינו למטה במלכות (אור יקר).

<sup>8</sup> נמחק כמ"מ.

<sup>9</sup> המתחתם בנקבה מצדו, תדע שאם כדברי ר' יוסי למה לא היה ענן בלילה כיון שהוא מחיצה למטה משכינה, אלא לדידי שהוא היסוד נחא (אור יקר). ור"ל החסדים דגבו אמת היסוד הם ענן יומם וז"ש סיועא דצדיק שסיוע בא להם מצדיק והארה לבד באה לישראל וז"ש דרשימו דיליה רובם בעלמא (מ"מ).

<sup>10</sup> שהוא מדת יום בחסד, ועם היות שאמרנו שהוא ביסוד (אור יקר).

<sup>11</sup> תדע שהנגדיי אש (אור יקר).

<sup>12</sup> דהיינו חסד וגבורה, ור"ש מפרשה ממש למעלה, וממש בחסד וגבורה ולא סיועא כדפי' ר' אבא (אור יקר), פי' הם הגבורות שמהם נהנית המלכות (מ"מ).

<sup>13</sup> פי' מסייע לר' אבא שעמוד ענן הם ה' חסדים ועמוד האש הם ה' גבורות כמ"ש ומה דאמר רבי אבא הכי הוא דעל ידא דהאי דרגא אשתכחו שר"ל ע"י היסוד (מ"מ).

## זהר שמות

וזה ויסע מלאך האלהים ההלך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם ויסע משום שהרי הגיע הזמן להתלבש בדין.

בא וראה באותה שעה נשלמה הלבנה מהכל וירשה שבעים ושנים שמות קדושים בשלשה צדדים צד אחד התלבש בעטרות החסד העליון בשבעים חקיקות של אור של האבא העליון שמאיר לה.

הצד השני התלבש ברומחי הגבורה בששים מכות אש ועשרה שלה שירדו מצד האמא העליונה במנהגים חקוקים.

צד שלישי התלבש בלבושי ארגמן שלובש המלך העליון הקדוש שנקראים תפארת שיוורש הבן הקדוש בשבעים עטרות עליונות מצד של האב והאם והוא כולל את הצד הזה והצד הזה.

(ושתי עטרות מצד של אבא ואמא והם שבעים ושנים שמות) ושנינו מצד החסד שבעים ושנים עדים מצד הגבורה שבעים ושנים סופרים מצד התפארת שבעים ושנים צבעים להתפאר.

ובמקום זה נחקק אחד באחד והתעלה השם הקדוש סוד המרכבה וכאן נחקקו האבות להתחבר באחד והוא השם הקדוש חקוק באותיותיו.

<sup>1</sup> השתא קשיא ליה, בשלמא לר' יוסי שהוא בסוד ענן ניחא נסיעה ועקירה ממקום למקום, אמנם במדות העליונות, לכך פירש שפעלו למטה בגשמי מה שנפעל ברוחני, ששכינה נדבקה בגבורה הנקראת אחורים והיינו יסע מלאך וכו', וכן חסד נדבקה בגבורה והיינו יסע עמוד הענן בענין ששכינה מפני צורך הדין (אור יקר).

<sup>2</sup> שהיה בלילה נדבקה בגבורה כמדתה, ולא נסתלק החסד ממנה מפני שלא תעורר דין על ישראל, אלא גם עמוד הענן חסד נדבק ונאחז בגבורה מאחריהם כדפי', ונמצאת שכינה בחסד וגבורה ולא זו בלבד אלא גם בת"ת (אור יקר).

<sup>3</sup> הם ג' בחי': הא' במלכות, והב' בחסד, והג' בחכמה. והיינו "אתלבשא" של מלכות. "בעטרו" חסד, "בשבעין" דחכמה (אור יקר).

<sup>4</sup> הם ה' חסדים דאבא מסטרא דאימא (רח"ו). שורש הע' אורות שבבינה, והוא סוד השבעין ברכאין ועטרין דעלמא עלאה שהוא בינה, שאמרו בהקדמת זוהר בראשית (ח ע"א). וכן ישנם שורש לאלו ע' אורות גם בחכמה אבא עלאה, וכמ"ש בזוהר בשלח (נא ע"ב) (הקדו"ש צ ע"ד), ג' שמות אה"ה יודי"ן דאלפי"ן דהה"ן שמאימא, והם ע' אותיות, ע' נהורין דאור"א המאירים לזו"ן (כללים ח"ב לו ע"א).

<sup>5</sup> ז' גבורות דאימא (רח"ו).

<sup>6</sup> דעת המכריע (רח"ו), ור"ל פ' ויסע שיש בו ע' אותיות הם ז' חסדים דאבא ואע"פ שהם ה' כללותם ביסודו וכללות כללותם במלכות דאבא, הרי ז', ופסוק ויבא נגד ז' גבורות דאימא כי הם ה' וכללותם ביסודה וכו' ופ' ויט נגד דעת המכריע, כמ"ש הרב שיש דעת המכריע בין החו"ג, ומ"ש דירת ברא קדישא הוא ז"א שיוורש ג' בחי' הנזכרות (מ"מ).

<sup>7</sup> (כ"א קמחן) לכך למת.

<sup>8</sup> פ' במלכות שנתחברו ונעשו שמות וז"ש ואסתלק שמא קדישא וכו' (מ"מ).

## זהר שמות

צרופא דאתון אלין אתון קדמאי רשימין כסדרן בארה מישר בנין דכלהו אתון קדמאי אשתכחו בחסד למהך בארה מישר בסדורא מתתקן

אתון תנייני רשימין בנגולא למפרע בנין דכלהו אתון תנייני משתכחי בגבורה (ס"א מנבורה) לגלאה דינין וזינין דאתיין מסטרא דשמאלא

אתון תליתאי אינון אתון רשימן לאחזאה גווינין לאתעטרא במלכא קדישא וכלא ביה מתחברין ומתקשרין והוא אתעטר בעטרוי בארה מישר ורשים להאי סטרא ולהאי סטרא כמלכא דאתעטר בכלא

הכא אתרשים שמא קדישא גליפא בע"ב תיבין דמתעטרי באבהתא רתיכא קדישא עלאה ואי תימא הני אתון תליתאי מאי טעמא לאו אינון כתיבין מנהון בארה מישר כסדרן ומנהון למפרע לישראל להאי סטרא ולהאי סטרא דהא תנינן (שם צט ד) אתה כוננת מישרים קודשא בריך הוא עביד מישרים לתרי סטרי וכתוב (שמות כו כח) והבריה התיכון בתוך הקרשים וגו' דא קודשא בריך הוא רבי יצחק אמר דא יעקב וכלא חד

אלא למלכא דאיהו שלים מכלא דעתיה שלים מכלא מה ארחה דההוא מלכא אנפוי נהירין כשמשא תדיר בנין דאיהו שלים וכד דאין דאין לטב ודאין לביש ועל דא בעי לאסתמרא מיניה מאן דאיהו טפשא חמי אנפוי דמלכא נהירין וחייבין ולא אסתמר מיניה ומאן דאיהו חכימא אף על גב דחמי אנפוי דמלכא נהירין אמר מלכא ודאי שלים הוא שלים הוא<sup>2</sup> מכלא דעתיה שלים<sup>3</sup> אנא חמי דבההוא נהירו דינא יתיב

נב/א

צרופא האותיות הללו אותיות ראשונות רשומות כסדרם בסדר ישר משום שכל האותיות הראשונות נמצאו בחסד ללכת בדרך ישר בסדור מתקן.

אותיות שניות רשומות בגלגול למפרע משום שכל האותיות השניות נמצאות בגבורה (מגבורה) לגלות דינים ומינים שבאים מצד השמאל.

אותיות שלישיות הן אותיות רשומות להראות צבעים להתעטר במלך הקדוש והכל מתחברים ונקשרים בו והוא מתעטר בעטרוותיו בדרך ישר ורושם את הצד הזה ואת הצד הזה כמו מלך שמתעטר בכל.

כאן נרשם השם הקדוש חקוק בשבעים ושתים תיבות שמתעטרות באבות המרכבה הקדושה העליונה ואם תאמר מה הטעם אינן כתובות האותיות השלישיות הללו מהם בסדר ישר כסדרם ומהם למפרע לישר את הצד הזה ואת הצד הזה שהרי שנינו אתה כוננת מישרים הקדוש ברוך הוא עשה מישרים לשני הצדדים וכתוב והבריה התיכון בתוך הקרשים וגו' זה הקדוש ברוך הוא רבי יצחק אמר זה יעקב והכל אחד.

אלא [משל] למלך שהוא שלם מהכל דעתו שלימה מהכל מה דרך אותו המלך פניו מאירות תמיד כשמש משום שהוא שלם וכשדן, דן לטוב ודן לרע ועל זה צריך להשמר ממנו מי שהוא טפש רואה את פני המלך מאירות ומחוכות ולא נשמר ממנו ומי שהוא חכם אף על גב שהוא רואה שפני המלך מאירים אמר המלך ודאי הוא שלם שלם מהכל שלם בדעתו אני רואה שבאותו האור יושב בדין

<sup>1</sup> נ"א קדיסי עילאי (דכך אמת).

<sup>2</sup> שלים הוא (מ"מ).

<sup>3</sup> פי' ע"פ מ"ש האריז"ל כי שורש הה"ג הוא בדעת דז"א שאל"כ היה גם ז"א דעת ק"ל כמו המלכות ולכן אמר שהוא שלים עם הה"ג (מ"מ).

## זהר שמות

ואתכסיא אף על גב<sup>1</sup> דלא אתחזיא דאי לאו הכי לא יהא מלכא שלים ועל דא בעי לאסתמרא

כך קודשא בריך הוא שלים תדיר בהאי גוונא ובהאי גוונא אבל לא אתחזיא אלא בנהירו דאנפין ובגין כך אינון טפשיין חייבין לא אסתמרן מניה אינון חכימין זכאין אמרין מלכא שלים הוא אף על גב דאנפוי אתחזיין נהירין דינא אתכסיא בגויה בגין כך בעי לאסתמרא מניה

אמר רבי יהודה מהכא (מלאכי ג ו) אני יהויה לא שניתי לא דליגנא<sup>2</sup> לאתר אחרא בי אתכליל כלא הני תרי גווני בי אתכלילין בגין כך כלא בארה מישר אתחזיא ואף על גב דאתוון אחידן להאי סטרא ולהאי סטרא כסדרן כתיבין

ויסע מלאך האלהים ההלך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמוד מאחריהם עד כאן סטרא חד חסד לאברהם אמר רבי שמעון אלעזר ברי תא חזי<sup>3</sup> רוא דא בד עתיקא קדישא אנהיר למלכא אנהיר ליה (ס"א ועטר ליה ואחסין ליה בכתרין וכו')<sup>4</sup> ועטרין ליה בכתרין קדישין עלאין<sup>5</sup> בד מטאן לגביה מתעטרי אבהתא בשעתא דמתעטרי אבהתא כדין הוא שלימו דכלא כדין מטרונתא נטלא במטלנהא בההוא (נ"א בשולטנותא בהאי) שלימו דאבהתא וכד מתעטרא מכלהון כדין אתברכא ורשותא דכלא בידהא<sup>6</sup>

ונתכסה אף על גב שלא נראה שאם לא כך לא יהיה מלך שלם ולכן צריך להשמר.

כך הקדוש ברוך הוא שלם תמיד בגוון זה ובגוון זה אבל לא נראה אלא בפנים מאירות ולכן אותם רשעים הטפשים לא נשמרים ממנו אותם חכמים צדיקים אומרים מלך שלם הוא אף על פי שפניו נראים מאירות הדין מכסה בתוכו ולכן צריך להשמר ממנו.

אמר רבי יהודה מכאן אני ה' לא שניתי לא דלגתי למקום אחר בי נכלל הכל שני הצבעים הללו נכללו בי משום כך הכל נראה בדרך ישר ואף על גב שהאותיות אחוזות לצד זה ולצד זה הן כתובות כסדרן.

ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמוד מאחריהם עד כאן צד אחד חסד לאברהם אמר רבי שמעון אלעזר בני בא וראה הסוד הזה כשהעתיק הקדוש מאיר למלך מאיר לו (מעטר אותו ומוריש לו בכתרים וכו') ומעטר אותו בכתרים קדושים עליונים כשמגיעים אליו מתעטרים האבות ובשעה שהאבות מתעטרים אז הוא שלמות הכל אז המלכה נוסעת במסעיה באותה (בשלטון בזה) שלמות של האבות וכשמתעטרת מכולם אז מתברכת ורשות של הכל בידה.

<sup>1</sup> בסע"ה דף נט ע"ב וז"ל מראהו כלבנון מבוואר בע"ח שאור החיה הבא מחכמה עילאה מאיר ג"כ באחוריים דז"א ולפיכך כשבא אור החכמה לז"א אז ננסר ממלכות לפרצופים נפרדים לפי שאז אין להם פחד מהחיצונים לעמוד אב"א לפי שאור החיה מאיר מעבר לעבר וחכמת אדם תאיר פניו וז"ש מראהו כלבנון (מ"מ).

<sup>2</sup> פליגנא (כ"א לוי גוונא) (לכך אמת).

<sup>3</sup> ההולדה, ר"ל היציאה מהרחם, הנה זה היה רק בשם ע"ב, שהוא גימ' חסד, והוא השם ע"ב דויסע ויבא ויט הנאמר שם, כי בו נעשה ההולדה שהוא היציאה מהרחם, ונמשך אותו החסד מעתיקא קדישא, כי אתגלי עתיקא קדישא על ז"א ואנהיר ליה ועטר ליה בכתרין קדישין עלאין, ומז"א נמשך להמלכות וכמ"ש ר' שמעון (זהר ח"ב נב ע"א), ובאותו החסד עלאה נעשה ההולדה שהוא היציאה מהרחם (דע"ה ח"ב קכה ע"א), והרי נשלמו אז הזו"ן בהגדלות והמוחין היותר שלימים, וכן ישראל למטה, כי אז נולד כל האורות דחמדת ישראל שהם עדיים וזיונם אשר זכו אח"כ במתן תורה, ועתידי הקב"ה להחזירן לנו שנאמר (ישעיה לה י) ושמחת עולם על ראשם, שמחה שמעולם על ראשם כמ"ש בשבת (פח ע"א) (שם קכו ע"ג).

<sup>4</sup> לך מופיע בדרכך אמת.

<sup>5</sup> כי התרין עטרין מתרין כתפין דא"א שעתיק נק' אריך (רח"ו).

<sup>6</sup> בילה (לכך אמת).

## זהר שמות

ואסתים ביה כגוונא דא שמא קדישא גליפא  
באתווי רשימין ברתוכא עלאה קדישא  
עמורא דאבהן

אמרו המגיהים כאן מלאנו כתוב פסוק ויסע  
כסדר כל אות ואות צבית אחד צמזבזע עם זה  
הלשון עד כאן אתתקנו טורין כסדרן ברוא  
דחסד לא סמאן לימינא ושמאלא אחר כך  
מלאנו פסוק ויבא למפרע כמו כן כל אות ואות  
צבית אחד צמזבזע עם זה הלשון עד כאן  
אתתקנו טורין למפרע ברוא דגבורה כלהו  
שמאלא כלילין בימינא אחר כך מלאנו פסוק  
ויט כסדר כמו כן כל אות ואות צבית אחד  
צמזבזע עם זה הלשון עד כאן כלילין טורין  
דשמא קדישא בתפארת לבתר מתחברן  
אבהן ואתעבידו שמא קדישא ולאחר כך מלאנו  
הע"ב שמות היואלים משלשה פסוקים אלו  
צמזבזע כל פס ופס משלש אותיות היואלים  
משלשה פסוקים אלו יסר הפוך יסר והסימן יה"י  
אור עם זה הלשון הא כגוונא דא שמא קדישא  
גליפא באתווי רשימין ברתוכא עלאה  
קדישא עמורא דאבהן ולא הדפסנו אותו כאן  
מפני יקר תפארת גדולתו והודפס בסוף הספר

אמר רבי ייסא אשכחנא ברוא דא  
בתקיעותא (ס"א דרב בבבלי<sup>1</sup>) דרב המנונא  
סבא תלת ובכין ובכין ובכין לקבלי הני תלת  
ובכין הוא סדורא אמר רבי יוסי כלא אתכליל  
בהאי שמא<sup>2</sup> (נ"א שליחא) קדישא ואסתים  
ביה אשתכח דשלימו דרתיכא קדישא אית  
ביה

אמר רבי שמעון האי הוא שמא קדישא  
עמורא דאבהן דמתעטרא בגלופיהו  
בחבורא כחדא שלימו דרתיכא קדישא

וסתום בו כדוגמא זה השם הקדוש  
חקוק באותיות רשומות במרכבה  
הקדושה העליונה עטור האבות.

עד כאן נתקנו ההרי כסדרן בסוד חסד  
לא סוטים לימין ושמאל, עד כאן נתקנו  
הרים למפרע בסוד הגבורה דגבורה  
כולם שמאל כלולים בימין, עד כאן  
כלולים הרים של שם הקדוש בתפארת,  
אחר כך מתחברים האבות ונעשו שם  
קדוש. הרי בצורה זו שם קדוש מתלבש  
באותיות רשומות במרכבה עליונה  
קדושה עטרת האבות.

(אמר רבי ייסא מצאנו בסוד זה  
בתקיעות (של רב בבבלי) של רב המנונא  
סבא שלש ובכין ובכין ובכין כנגד שלש  
אלה וכך הוא הסדר אמר רבי יוסי הכל  
נכלל בשם (שליח) הקדוש הזה ומסתים  
בו נמצא ששלמות המרכבה הקדושה יש  
(בו.)

אמר רבי שמעון זהו השם הקדוש  
עטור של האבות שמתעטרים  
בחקיקותיהם בחבור כאחד שלמות

<sup>1</sup> כבר כתבנו דרב תנא הוא וחי ת' שנה והוא ר' אבא עצמו כמ"ש ג"כ ביונת אלם (רח"ו).  
<sup>2</sup> כוונתו על השם של ע"ב בסוד ע"ב שמותיו, ומובן במ"ש בכוונת ראש השנה, כי ג' ובכין  
הראשונים של ויתקדש ותן פחדך ותן כבוד הם בחג"ת ובסוד ר"ו אותיות, ובכין דצדיקים הוא  
במלכות דבתר חדוהי ובסוד ע"ב תיבות שבה סוד שלימות הפעולות. וז"ש כלא אתכליל וכו', פי'  
תלת ובכין הנזכרים נכללים בהאי שמא קדישא ואסתים ביה, אסתים דייקא, ואם כן נמצא בעצם  
שנרמזת בו כל רתיכא קדישא, ג' אבות ודוד רגל הרביעי, וכנגדם ד' ע"ב דעסמ"ב, ולכן אנו מכוונים  
בד' הע"ב והרביעי הוא ריבוע דהו"ה שהוא במלכות, ועיין ברעיא מהימנא דפרשת פנחס ר"ט ע"ב:  
והנה רבי שמעון הוסיף ללמדנו שרש סוד שם זה על בוריו, ונלע"ד שיובן במ"ש הרב זלה"ה בשער  
ז"א ש"ה ח"א פ"א על שם זה, ותמצית הענין הוא כי שם ע"ב סודו טפת אבא שהוא חסד ובהנתן  
בבטן אמא אז נעשה בסוד מים ואז נעשה הזעיר בסוד ו"ק בבחינת תלת כלילן בתלת, ואלו התלת  
הם סוד ויסע ויבא ויט, שמהם יוצא שם ע"ב דהיינו חסד, אבל סוד התפשטותו בחג"ת הוא בחסד  
דחסד וחסד דגבורה וחסד דת"ת, ע"כ. ולעומת זה אמר האי הוא שמא קדישא, להיות מקורו מאבא  
שבו סוד כל הקדושה, וידעת שעיקר שם ע"ב הוא ד' יודין שכל אחד סוד ק' ועם כללות ארבעתם  
הוא גי' קד"ש וכו' (רמ"ז).



## זהר שמות

המרכבה הקדושה ונכלל בארבעים ושמונה תיבות שהוא שלמות הכל ועיקר השרשים.

בא וראה גוף העץ אנ"י אל"ף נו"ן יו"ד ראש של כל ענפי העץ וה"ו (וה"ו) והרי התעוררו החברים כלל של ענפים ונוף ושרש בארבעים ושמונה תיבות והרי נרשם בשלשה עולמות עליונים ובשלשה עולמות תחתונים.

תא חזי נופא דאילנא אנ"י אל"ף נו"ן יו"ד רישא דכל<sup>2</sup> ענפי אילנא וה"ו (וה"ו) והא אתערו חבריא כללא דענפין ונופא ושרשא בארבעין ותמניא תיבין והא אתרשים בתלת עלמין עלאינ<sup>3</sup> ובתלת עלמין תתאין

לקבליה קדוש קדוש קדוש ה' צבאות קדוש לעילא קדוש באמצעיתא קדוש לתתא<sup>4</sup> קדוש חסד קדוש גבורה קדוש תפארת וכלהו בשבעין ותריין אתגליפו כמה דאתמר בריך הוא בריך שמיה לעלם ולעלמי עלמין אמן

כנגדו קדוש קדוש קדוש ה' צבאות קדוש למעלה קדוש באמצע קדוש למטה קדוש חסד קדוש גבורה קדוש תפארת וכולם נחקקו בשבעים ושתיים כמו שנאמר ברוך הוא ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים אמן.

אמר רבי יצחק בשעתא דשרו ישראל על ימא חמו לכמה

אמר רבי יצחק בשעה שהיו ישראל שרויים על הים ראו כמה

נב/ב

אכלוסין לכמה חיילין לכמה משיריין מעילא ותתא וכלהו בכנופיא עליהו דישראל שריאו בצלו מגו עאקו דלהון<sup>5</sup>

אוכלוסים לכמה חיילות וכמה מחנות מלמעלה ומלמטה וכולם בכנוס על ישראל התחילו בתפלה מתוך צרתם.

<sup>1</sup> מ"ח תיבין בג' אלו הפסוקים כמ"ש במ"א שחשיב אל זה לשנים (פי' כי כל התיבות שהן במקף נחשבין לאחד חוץ מתיבת אל זה חושב הזהר לשנים - רד"ל ורמ"ש), לא כמ"ש בספרים שלנו, והן ט"ו י"ז ט"ז וכן מ"ח שמות עד וה"ו שני שהן כללא כמ"ש למטה (יהל אור).

<sup>2</sup> רישא דכל ענפי אילנא וה"ו ור"ה ט"ס וכצ"ל "שרשא דכולא וענפי דאילנא וה"ו וה"ו", ור"ל שהשם הזה נחלק לג' חלקים רשיא וה"ו והוא דרגא דג"ר שרשא דאילנא והוא שרש של ז"נ וז"ש שרשא דכולא ר"ל של שניהם וה"ו השני הוא ו"ק אנ"י הוא מלכות עטרת בעלה באמצע היכל הקדש והיא איומה כנדגלות לג"ר (יהל אור).

<sup>3</sup> והן ג' הנ"ל שכולל ע"ס דאצילות וכנגדן ב"ע שמקננין בהן, וז"ש ובתלת עלמין תתאין (יהל אור).

<sup>4</sup> וג"ר בכלל בינה והיא מע"ס שלימתו שכל ג"ר מע"ס שלימין והן ג"פ ג' ומלכות משלמת לע"ס, וז"א ו"ס בפ"ג ומל' משלמת לז"א לז"ס, ומלכות ד"ס פ"א ג' ומלכות שלה משלמת לד"ס וזהו סוד יו"ד י' בג"ר ו' בז"א ד' במלכות, וכן כאן בכל השם ו"פ י"ב וע"ל בפ' תצוה קפ ע"א (והענין היא מסטרא דאבא הוא ג' שהוא א"ב ומסטרא דאבא י"ב שהוא ג"ד כמ"ש מעבר לדף) ומהכא נחתין לתתא בתריסר לשית סטריין וכד אתתקן תריסר כו' ע"ש והן ג"פ בשם הראשון וב"פ בשם האחרון ופ"א בשם האמצעי, ואין חלוק בין הנ"ל אלא ששם הכל בג' וכאן ב"ב והכל א' כמ"ש למעלה ואינון צירופא דשמא קדישא וברזא דשבעים ותריין אתון כנ"ל וכלא מרזא דתלת נקודין כו' ע"ש ושם נכלל ביו"ד וכאן בוא"ו (וכנ"ל דמסטרא דאבא ג' יודין של היו"ד ומסטרא דאמא ג' ווין של הה"א) ר"ת ג' שמות הנ"ל כמ"ש בתז"ח וכמו שנכלל בג' מלמעלה למטה כן נכלל בג' ברוחב ג' קוין חד"ר וכמ"ש בענין ג' סעודות וכן לענין קדושה, וז"ש קדוש לעיל כו' קדוש חסד כו' וכן השם ע"ב נכלל בהם כמ"ש נא ע"ב, וכאן למעלה וז"ש וכלהו בע"ב אתגליפו כמה דאתמר ר"ל למעלה (יהל אור). היסוד משפיע תיכף להמלכות, וזהו שאמר (ישעיה ו ג) וקרא זה אל זה, שנמשך האור מה"ב שבת"ת לה"ב שביסוד, ואמר (שם) קדוש קדוש קדוש, שהוא קדוש לעילא, קדוש באמצעיתא, קדוש לתתא וכמ"ש בפ' בשלח (נב סע"א), ועי"ז מלא כל הארץ כבודו, כי מקבל המלכות, שהיא הארץ קדישא (ביאורים ח"א פד ע"ג).

<sup>5</sup> טעם צרה זו היא מפני שאז היה זעיר בסוד הקטנות כנזכר בסוד קריעת ים סוף, וידוע שבחינת הקטנות הוא שמות אלק"ם, תלת מוחין דקטנות שעליהם נאמר נח"ר גרוני, דהיינו שז' ההבלים אינם יכולים לצאת מתוך הגרון והוא ענין הצעקה וכנ"ל דף י"ט ב' בחילוק שועה לצעקה, ואמר שם צעקה שאינו אומר כלום. ועוד שם דף כ' א' שצעקה היא בלב כמד"א (איכה ב, יח) צעק לבם אל ה', והיינו מתוך הצרה שאין הקול יכול לצאת, וכן כתוב כאן (יד, י) ויצעקו בני ישראל אל ה', וז"ש מגו עאקו דלהון, ואפשר שמפני זה הזכיר קודם שראו (דף נ"ב ע"ב) אוכלוסין חיילין ומשריאן, ג' בחינות

## זהר שמות

ביה שעתא חמו ישראל עאקו מכל סטריין  
ימא בגלוהי דזקפן קמייהו בתרייהו כל אינון  
אכלוסין כל אינון משיריין דמצרים לעילא  
עליהו כמה קטיגורין שריאו צווחין לקודשא  
ברוך הוא

כדין כתיב ויאמר יהוה אל משה מה תצעק  
אלי ותאנא בספרא דצניעותא אלי דייקא  
בעתיקא תליא כלא ביה שעתא אתגלי  
עתיקא קדישא ואשתכח רעוא! בכלהו עלמין  
עלאין כדין נהירו דכלא אתנהיר

אמר רבי יצחק כדין כד אתנהיר כלא כהדא  
ועבד ימא נימוסין עלאין ואתמסרו בידוי  
עלאין ותתאין ובגיני כך קשיא קמי קודשא  
ברוך הוא כלא<sup>2</sup> כקריעת ים סוף וכלא הכי  
אוקמוה מאי טעמא בגין דקריעת ים סוף  
בעתיקא תליא

אמר רבי שמעון חד איילתא<sup>4</sup> אית בארעא<sup>5</sup>  
וקודשא ברוך הוא עביד סניא בנינה בשעתא  
דהיא צווחת קודשא ברוך הוא שמע עאקו  
דילה וקביל קלה וכד אצטריך עלמא לרחמי  
למיא<sup>1</sup> היא יהבת קלין וקודשא ברוך הוא

באותה השעה ראו ישראל צרות מכל  
הצדדים הים בגלוי שעולים לפנייהם  
מאחוריהם כל אותם אוכלוסים כל  
אותם מחנות מצרים למעלה מעליהם  
כמה קטגורים התחילו צווחים לקדוש  
ברוך הוא.

אז כתוב ויאמר ה' אל משה מה תצעק  
אלי ושנינו בספרא דצניעותא אלי  
דווקא הכל תלוי בעתיק באותה השעה  
נגלה העתיק הקדוש ונמצא רצון בכל  
העולמות העליונים ואז האור של הכל  
האיר.

אמר רבי יצחק אז כשהכל מאיר כאחד  
ועשה הים מנהגים עליונים ונמסרו בידו  
עליונים ותחתונים ולכן קשה לפני  
הקדוש ברוך הוא הכל כמו קריעת ים  
סוף והכל כך פרשוה מה הטעם משום  
שקריעת ים סוף תלויה בעתיק.

אמר רבי שמעון יש אילת אחת בארץ  
והקדוש ברוך הוא עושה הרבה בשבילה  
בשעה שהיא צווחת הקדוש ברוך הוא  
שומע את הצרה שלה ומקבל קולה  
וכשהעולם צריך לרחמים היא נותנת  
קולות למים<sup>3</sup> והקדוש ברוך הוא שומע

לנגד ג' שמות דאלקיים, ולכן רבו המקטרגים על ישראל וכמו שאמרו רז"ל, והוצרכו לעזר עליון דרך  
נס וכמו שהיתה יציאת מצרים וכן היה בכאן כי ביה שעתא אתגלי עתיקא וכו', ונלע"ד שמוכן במ"ש  
בכללי הרחו"ו סי' נ"ד שיש בדעת העליון דדיקנא דאריך ג' הוויות דיודין ושהם סוד שם ע"ב תיבות  
וכו', עיי"ש. וזו היא ההארה שנמשכה עתה מעתיק להמתיק ג' אלקים הנז"ל, ור"י עם חר"ן גי'  
דע"ת. ואז אשתכח רעוא, דייקא רעוא שהוא סוד הארת הדעת הנקרא תמיד רעוא. וזה טעם מופלא  
לשם הע"ב הנזכר בקריעת ים סוף, והבן שהוא הורדת כח הרצון העליון ואז הוא עת רצון כנודע  
(רמ"ז).

<sup>1</sup> גם בעת הלידה אשר היה בליל ז' של פסח, הנה היה בהגילוי דהאור הגדול של עתיקא קדישא  
ובהאור דהשם ע"ב דויסע ויבא ויט שנתגלה אז על הזו"ן, ואשתכח רעוא בכלהו עלמין עלאין,  
וכמ"ש בפ' בשלח (דף נב ע"ב ושם ע"א) וכן בפ' בהעלותך (קנ קנא). והרי היה אז התגלות אור החסד  
גדול מאד, וכן הגילוי דאור שכינתו יתברך, וכמ"ש (מכילתא שירה ג) ראתה שפחה על הים מה שלא  
ראו הנביאים (דע"ה ח"ב קכה ע"ד).  
<sup>2</sup> (נ"א קימה כקריעת) (דרך אמת).

<sup>3</sup>

<sup>4</sup> אמרו בענין הנז' בזה"ק (פנחס רמט ע"ב) בשעתא דאתעברת אסתיתמת, כי הגם שנתעברה  
המלכות נוק' דז"א בכל אור וברכה ביחודם פנים בפנים ע"י עלייתם למעלה, עכ"ז כאשר היא  
צריכה לירד למטה במקומה כדי להשפיע להתחתונים, הנה באשר שאין מעשה התחתונים כדאי לזה  
כלל, והם בסיבתם רק במדרגת הקטנות במקומם, לכן כאשר חזרה למקומה הרי פתחה סתום  
ורחמה צר, ואי אפשר לה להוליד ולהוציא את אותו השפע למטה. וזהו ג"כ מה שאמרו בפ' בשלח  
(דף נב ע"ב) הנ"ל, וכד בעיא לאולדא היא סתימא מכל סטריין, וכן בפ' ויקהל (ריט ע"ב) הנ"ל, ואיהי  
מתעברא מן דכורא וקשי עלה (למילד), דהא על דינא קיימא. כי למטה הרי היא בסוד הקטנות  
והדינין, וקשה לה להוליד כדי שלא יתאחזו החיצונים באותה השפע חלילה וחלילה. והנה היא אז  
בסוד בתולה שעיברה וכנ"ל דרוש ד' ענף כ"ד סי' ח' ע"ש, וכן היא אז בסוד אילה שרחמה צר ובשעה  
שכורעת ללדת (כמ"ש ב"ב טז ע"ב, ור"ל שדוחקת ומשפלת את עצמה להוציא שפעה למטה) אני  
מזמין לה דרקון שמכישה בבית הרחם ומתפרא ויולדת וכמו שיתבאר סודו למטה בעה"י (דע"ה ח"ב  
קכא ע"ד).

<sup>5</sup> כי מעולם לא זזה שכינה מכותל מערבי (דע"ה ח"ב קכא ע"ב).

## זהר שמות

שמע קלה וכדין חיים על עלמא הדא הוא דכתיב (תהלים מב ב) כאיל תערוג על אפיקי מים

וכד בעיא לאולדא היא סתימא מכל סטרין כדין אתיאי ושויתא רישה בין ברכהא וצווחת ורמת קלין וקודשא בריך הוא חיים עלה וזמין לקבלה חד נחש ונשיך בערייתא דילה ופתח לה וקרע לה<sup>2</sup> ההוא אתר ואולידת מיד אמר רבי שמעון בהאי מלה לא תשא<sup>3</sup> ולא תנסה את יהו"ה והכי דייקא

ויושע יהו"ה ביום ההוא את ישראל וגו' וירא ישראל את מצרים מת ההוא שלמנא ממנא דמצראי אחמי לון קודשא בריך הוא דאעבר ליה בנהר דינור דהוה בשפתא דימא רבא מת מאי טעמא מת כמה דאוקמוה דאעברו ליה מההוא שלטנותא דילה

וירא ישראל את היד הגדולה וגו' רבי חייא אמר הכא אשתלים ידא וכלהו אצבען ואשתלים ידא דאתכליל ביה בימינא דהכי תנינן כלא בימינא אתכליל ובימינא תליא הדא הוא דכתיב ימינך יהו"ה נאדרי בכח ימינך יהו"ה תרעץ אויב

ואמר רבי יצחק לא אשכחנא מאן דאתקיף לביה לגבי קודשא בריך הוא כפרעה אמר רבי יוסי סיחון ועוג הכי נמי אמר ליה לאו הכי אינון לגבי ישראל אתתקפו אבל לגביה דקודשא בריך הוא לא כמה דאתקפו פרעה רוחיה לקבליה והוה חמי כל יומא גבוראן דילה ולא הוה תב

אמר רבי יהודה אמר רבי יצחק פרעה חכים מכל חרשוי הוה ובכל אינון כתרין ובכל אינון ידיען אסתכל ובכל סטרא דלהון לא

את קולה ואז חס על העולם זהו שכתוב כאיל תערוג על אפיקי מים.

וכשרוצה להוליד היא נסתרת מכל הצדדים אז באה ושמה ראשה בין ברכיה וצווחת ומרימה קולות והקדוש ברוך הוא חס עליה ומזמין כנגדה נחש אחד ונושך בערוותה ופותח אותה וקורע לה אותו מקום ומולידה מיד אמר רבי שמעון בדבר הזה אל תשאל ואל תנסה את ה' וכך דוקא.

ויושע ה' ביום ההוא את ישראל וגו' וירא ישראל את מצרים מת אותו שליט ממנה על המצרים הראה להם הקדוש ברוך הוא שמעביר אותו בנהר דינור שהיה בשפת הים הגדול מת מה הטעם מת כמו שבארוהו שהעבירו אותו משלטונו.

וירא ישראל את היד הגדולה וגו' רבי חייא אמר כאן השתלמה היד וכל האצבעות ונשתלמה היד שנכללה בו בימין שכך שנינו הכל נכלל בימין ותלוי בימין זהו שכתוב ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב.

ואמר רבי יצחק לא מצאתי מי שלבו חזק לפני הקדוש ברוך הוא כמו פרעה אמר רבי יוסי סיחון ועוג גם כך אמר לו לא כך הם התחזקו כנגד ישראל אבל לגבי הקדוש ברוך הוא לא כמו שפרעה חיזק את רוחו כנגדו והיה רואה כל יום את הגבורות שלו ולא היה שב.

אמר רבי יהודה אמר רבי יצחק פרעה היה חכם מכל מכשפיו ובכל אותם הכתרים ובכל אותן הידיעות הסתכל ובכל הצד שלהם לא ראה את גאולת

<sup>1</sup> שהוא שפעת החסדים (דע"ה ח"ב קכא ע"ב).

<sup>2</sup> והיה הקריעה והפתיחה בשם קר"ע שט"ן שהוא אור הגבורה דשם מ"ב, והוא ע"י היסוד דקטנות דרך נחש עלי צור, היסוד שלו שהוא שם שדי, היה אז בו רק הדינין והגבורות דאיהו בריבוע שבאימא גימ' ד"ם, ודם עם שדי הוא נחש<sup>2</sup> וכן היסוד דידה היה אז ג"כ רק הדינין דאלהים דהה"ן בריבוע גימ' צור, והוא הכל גבורות, ולכן נעשה הקריעה ופתיחת הרחם בשם קר"ע שט"ן, שהוא ג"כ אור הגבורה דשם מ"ב. (דעה ח"ב קכד ע"ד), ולכן היו עומדים בתחילה כל ישראל אז ג"כ בצרה גדולה, עד כי באו מים עד נפש וכמ"ש בסוטה (לז ע"א<sup>2</sup>), וכ"ז הוא משום ענין הקטנות ותגבורות הדינין שבתחילה. ולכן היה הקריעה והפתיחה ראשונה ג"כ רק בשם קר"ע שט"ן, וכמ"ש בתיקונים (נז ע"א) קר"ע שט"ן דאיהו שמא תניינא (דשם מ"ב והוא גבורה שבגבורה) ביה קרע ימא (שם קכו ע"א).

<sup>3</sup> ועי' לקמן ריט ע"ב וע' ספר הכוונות [שעה"כ פסח דרוש יב] (נ"א) ומשפטים קיט ע"ב אחר"מ סז ע"ב ברע"מ, פנחס רמט ע"ב וביהל אור פקודי לד [ע"א להסביר זהר ח"ג סז, וע"ב להסביר זהר ח"ב רמט ע"ב] (לש"ו).

## זהר שמות

הוא פורקנא דלהון דישראל ולא הוה תלי  
בהד מנייהו ועוד דהא בכלהו קשירו קשרא  
עליהו דישראל ופרעה לא סבר דאית קשרא  
אחרא דמהימנותא דאיהו שליט על כלא ועל  
דא הוה אתקיף לביה

רבי אבא אמר לא אתקיף לבא דפרעה  
אלא שמא דא דכד הוה אמר משה כה אמר  
יהויה דא מלה ממש אתקיף לביה הדא הוא  
דכתיב (שמות ט יב) ויחזק יהויה את לב  
פרעה דהא בכל חכמתא דיליה לא אשתכח  
דשמא דא שליט בארעא ועל דא אמר מי  
יהויה ולבתר אמר יהויה הצדיק אמר רבי  
יוסי לבתר אמר (שם י יז) חטאתי ליהויה  
ההוא פומא דאמר דא אמר דא

רבי חזקיה פתח ואמר (איוב ט כב) אחת  
היא על כן אמרתי תם ורשע הוא מכלה האי  
קרא אוקמוה ברזא דחכמתא אחת היא מאי  
אחת היא הדא הוא דכתיב (שיר ו ט) אחת  
היא יונתי תמתי אחת היא לאמה ובהאי  
קודשא בריך הוא דאין דינוי לתתא ודאין  
דינוי לעילא בכלא

וכד קודשא בריך הוא אתער דינוי דאין  
דינוי בהאי כתרא כדין כתיב תם ורשע הוא  
מכלה  
נגא

בגין דאינון צדיקיא מתפסאן בחוביהון  
דרשיעיא דכתיב (ש"ב כד טז) ויאמר יהויה  
למלאך המשחית בעם רב וגו' ועל דא אמר  
(רבי יוסי) איוב מלה דא (אמר) ולא אנמר  
מלה ואוקמוה טול הרב רבי ייסא אמר אחת  
היא דא כנסת ישראל בגלותא דמצרים  
דבגינה קטל קודשא בריך הוא במצראי ועבד  
בהו נוקמין הדא הוא דכתיב תם ורשע הוא  
מכלה

רבי חייא אמר איוב לא אלקי אלא בזמנא  
דנפקן ישראל ממצרים אמר איוב אי הכי כל  
אפיא שוין תם ורשע הוא מכלה פרעה  
אתקיף בהו בישראל ואמר (שמות ה ב) מי  
יהויה אשר אשמע בקולו ואנא לא אתקיפנא  
בהו ולא עבידנא מידי תם ורשע הוא מכלה  
הדא הוא דכתיב (שם ט ב) הירא את דבר  
יהויה מעבדי פרעה זה איוב

ישראל ולא היה תולה באחד מהם ועוד  
שהרי בכולם קשרו קשר על ישראל  
ופרעה לא סבר שיש קשר אמונה אחר  
שהוא שולט על הכל ולכן היה מחזק  
את לבו.

רבי אבא אמר רק השם הזה חזק את  
לב פרעה שכשהיה משה אומר כה אמר  
ה' הדבר הזה ממש חזק את לבו זהו  
שכתוב ויחזק ה' את לב פרעה שהרי  
בכל החכמה שלו לא נמצא שהשם הזה  
שולט בארץ ועל זה אמר מי ה' ואחר כך  
אמר ה' הצדיק אמר רבי יוסי אחר כך  
אמר חטאתי לה' אותו פה שאמר זה  
אמר זה.

רבי חזקיה פתח ואמר אחת היא על כן  
אמרתי תם ורשע הוא מכלה פסוק זה  
התבאר בסוד החכמה אחת היא מה זה  
אחת היא זהו שכתוב אחת היא יונתי  
תמתי אחת היא לאמה ובזה הקדוש  
ברוך הוא דן דינוי למטה ודן דינוי  
למעלה בכל.

וכשהקדוש ברוך הוא מעורר דינוי  
הוא דן את דינוי בכתר הזה ואז כתוב  
תם ורשע הוא מכלה

משום שאותם הצדיקים נתפסים  
בחטאי הרשעים שכתוב ויאמר ה'  
למלאך המשחית בעם רב וגו' ועל זה  
אמר (ר' יוסי) איוב את הדבר הזה (אמר)  
ולא פרש את הדבר ופרשוה טלוקחי  
הרב רבי ייסא אמר אחת היא זו כנסת  
ישראל בגלות מצרים שבשבילה הרג  
הקדוש ברוך הוא במצרים ועשה בהם  
נקמות זהו שכתוב תם ורשע הוא  
מכלה.

רבי חייא אמר איוב לא נלקה אלא  
בזמן שיצאו ישראל ממצרים אמר איוב  
אם כך כל הפנים שוים תם ורשע הוא  
מכלה פרעה החזיק בישראל ואמר מי ה'  
אשר אשמע בקולו ואני לא החזקתי  
בהם ולא עשיתי דבר תם ורשע הוא  
מכלה זהו שכתוב הירא את דבר ה'  
מעבדי פרעה זה איוב.

## זהר שמות

רבי יהודה אמר אינון אבני ברדא דהו נחתין אתעכבו על ידוי דמשה לבתר עבדו נוקמין ביומוי דיהושע ולזמנא דאתי זמנין לאחתא אינון דאשתארו על אדום ובנותיה אמר רבי יוסי הדא הוא דכתיב (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות

דבר אחר וירא ישראל את היד הגדולה וגו' האי קרא לאו רישיה סיפיה<sup>1</sup> ולא סיפיה רישיה בקדמיתא וירא ישראל ובתר ויראו העם את יהוה אלא אמר רבי יהודה ההוא סבא דנחת עם בנוי בגלותא<sup>2</sup> וסביל עליה גלותא<sup>3</sup> ואעיל לבנוי בגלותא<sup>4</sup> הוא ממש חמא<sup>5</sup> כל אינון נוקמין וכל גבורא דעבד קודשא בריך הוא במצרים הדא הוא דכתיב וירא ישראל ישראל ממש<sup>6</sup>

ואמר רבי יהודה סליק קודשא בריך הוא להאי סבא<sup>7</sup> ואמר ליה קום חמי בניך<sup>8</sup> דנפקין

רבי יהודה אמר אותם אבני ברד שהיו יורדים התעכבו על ידי משה ואחר כך עשו נקמות בימות יהושע ולעתיד לבא עתידים לרדת אותם שנשארו על אדום ובנותיה אמר רבי יוסי זהו שכתוב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

דבר אחר וירא ישראל את היד הגדולה וגו' פסוק זה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו בתחלה וירא ישראל ואחר כך ויראו העם את ה' אלא אמר רבי יהודה אותו זקן שירד עם בניו לגלות וסבל עליו את הגלות והכניס את בניו לגלות הוא ראה ממש את כל אותן נקמות וגבורות שעשה הקדוש ברוך הוא במצרים זהו שכתוב וירא ישראל ישראל ממש.

ואמר רבי יהודה העלה הקדוש ברוך הוא את אותו זקן ואמר לו קום תראה

---

<sup>1</sup> פי' אין צורך לראשו לומר וירא ישראל כדי לומר בסופו ויראו, שהיה די שיאמר אחר וירא ישראל את מצרים וגו' ויראו העם וגו'. אי נמי לאו רישיה סיפיה שקראם תחילה בשם משובח ישראל וחתם בשם העם הנראה שם גנאי, ולא סיפיה רישיה שהסוף בא בלשון רבים גם ששם עם הוא יחיד וראשו אמר וירא בלשון יחיד (רמ"ז).

<sup>2</sup> כדי לעזרם לעשות הביורורים (רמ"ז).

<sup>3</sup> שירד שם על מנת לסבול עול הגלות, גם כי לפי האמת לא היה לו כן כי אדרבה חי שם חיי אושר ושלוח כנזכר בפרשת ויחי דף ריו ע"ב, מכל מקום הוא ירד בדעת לסבול גלות אעפ"י שכבר עשה את שלו בק"ל שניו וכמו שאמר הוא לפרעה (בראשית מז, ט) מעט ורעים (רמ"ז).

<sup>4</sup> שאמר להם, ואלקים פקד יפקוד אתכם, הרי שהזהירם לקבל עליהם הגלות ולהמתין עד בו ישועת ה' (רמ"ז).

<sup>5</sup> פי' שלא בא וחזר לעולם כדרך שחוזרים קצת צדיקים, וכרבי ורבי יוסי הגלילי, שלא חזרו אלא בצלם דהבלא דגרמי בהתלבשם בההוא חלוקא דרבנן כנזכר בשער הנבואה ד ע"ב, אלא הוא ממש בגופו הקדוש (רמ"ז).

<sup>6</sup> דמלבד היתור דקשה וכנ"ל, עוד קשה דמה ענין ראייה זו, כי מה נתחדש עוד לישראל לראות אחר שכבר עלו מן הים וראו שונאיהם מתים מה חזרו וראו, אלא שענין זה כולל על כל המופתים שעשה ה' מתחילה ועד סוף. וזש"ה (שם מו, ד) ואנכי אעלך גם עלה, ודוק שבעליה הראשונה אמר אעלך שייחס ההעלאה לו יתברך, לפי שאז בפטירת יעקב התחיל השעבוד ולכן היה צריך כח עליון להעלותו, כי אז נתעוררו הדינים הקשים וכמ"ש בפרשת ויחי ר"נ ב', מאן גרן האטד אלא הכא אתרמיז שולטנותא דמצראי דאתעד. אבל בזמן הגאולה שכל הס"מ נתבטל ונכנע נאמר גם עלה, כלומר אתה תעלה בעצמך בלתי מונע, ולכך לא נאמר גם עלות, לרמוז לפועל קל שבקלים (רמ"ז).

<sup>7</sup> אע"ג דכבר אמר רבי יהודה לעיל שיעקב אבינו ע"ה הוא ממש חמא וכמו שפירשתי, חזר והביא מאמרנו זה משם רבי יהודה עצמו ללמדנו ענין נכבד והוא הנמצא ומוכח מכמה מקומות, שהצדיקים הנפטרים מהעוה"ז נפשם בטוב תלין במנוחות ועדונים, ואפילו הגוף שלהם הוא בנחת וטובה ודשן, ואין להם פנייה ועסק בענייני העוה"ז אם לא יהיה להם איזה מעורר, וכמו שאמרו רז"ל באיכה שירמיה הלך והעיר את האבות ואת משה רבנו ע"ה והקים מקבריהם שיבואו לסייע את ישראל. ולפי דעתי העירם בסגולת כח ייחודים שהוריד עליהם אור מלמעלה והחיה אותם לפי שעה. ודוגמא זו בכאן שהקב"ה העלה את יעקב בהמשך טל חיים עליו וכנ"ל (רמ"ז).

<sup>8</sup> שלא נתפייסה דעתו יתברך במה שיודיענו הכל בפרטות, וכמו שהיה בכניסת הארץ שאמר ה' למשה זאת הארץ וגו', שאמר לו שילך ויודענו לאבות, אבל בכאן קום חמי קום ממש וחמי ממש (רמ"ז). ?לבדוק

## זהר שמות

מגו עמא תקיפא<sup>1</sup> קום חמי גבורן דעבדיית  
בנין בניך במצרים

והיינו דאמר רבי ייסא בשעתא דנמל  
ישראל לנחתא בגלותא דמצרים דחילו  
ואימתא<sup>2</sup> תקיפא נפל עלוי אמר ליה קודשא  
ברוך הוא ליעקב אמאי את דחיל (בראשית  
מו ב) אל תירא מרדה מצרימה ממה דכתיב  
אל תירא משמע דדחילו הוה דחיל

אמר ליה כי לגוי גדול אשימך שם אמר ליה  
דחילנא די ישיצון בני אמר ליה אנכי ארד  
עמך מצרימה<sup>3</sup> אמר ליה תו דחילנא דלא  
אזכי לאתקברא בני אבהתי ולא אחמי  
פורקנא דבני וגבוראן דתעביד להו אמר ליה  
ואנכי אעלך גם עלה אעלך לאתקברא בקברי  
אבהתך גם עלה למחמי פורקנא דברך  
וגבוראן דאעביד להו

וההוא יומא דנפקו ישראל ממצרים סליק  
ליה קודשא בריך הוא ליעקב ואמר ליה קום  
חמי בפורקנא דברך דכמה חילין וגבוראן  
עבדיית להו ויעקב הוה תמן וחמא כלא הדא  
הוא דכתיב וירא ישראל את היד הגדולה

רבי יצחק אמר מהכא (דברים ד לז) ויוציאך  
בפניו בכחו הגדול ממצרים מאי בפניו בפניו  
דא יעקב דאעיל לכלהו תמן רבי חזקיה אמר<sup>4</sup>  
ויוציאך בפניו בפניו דא אברהם דכתיב  
(בראשית יז יז) ויפל אברם על פניו

תא חזי אברהם אמר (שם ג) הלבן מאה  
שנה יולד וגו' אמר ליה קודשא בריך הוא

את בניך יוצאים מתוך עם חזק קום  
תראה את הגבורות שעשיתי בשביל  
בניך במצרים.

והיינו מה שאמר רבי ייסא בשעה  
שנסעו ישראל לרדת לגלות מצרים פחד  
ואימה חזקה נפלו עליו אמר הקדוש  
ברוך הוא ליעקב למה אתה פוחד אל  
תירא מרדה מצרימה ממה שכתוב אל  
תירא משמע שפחד היה פוחד.

אמר לו כי לגוי גדול אשימך שם אמר  
לו אני פוחד שיכלו בני אמר לו אנכי  
ארד עמך מצרימה אמר לו עוד אני  
פוחד שלא אזכה להקבר בין אבותי ולא  
אראה את גאולת בני והגבורות שתעשה  
להם אמר לו ואנכי אעלך גם עלה אעלך  
להקבר בקברי אבותיך גם עלה לראות  
את גאולת בניך והגבורות שאעשה להם.

ואותו יום שיצאו ישראל ממצרים  
העלה הקדוש ברוך הוא את יעקב ואמר  
לו קום תראה בגאולת בניך שכמה  
חיילות וגבורות עשיתי להם ויעקב היה  
שם וראה את הכל זהו שכתוב וירא  
ישראל את היד הגדולה.

רבי יצחק אמר מכאן ויוציאך בפניו  
בכחו הגדול ממצרים מה זה בפניו בפניו  
זה יעקב שהכניס לשם את כולם רבי  
חזקיה אמר ויוציאך בפניו בפניו זה  
אברהם שכתוב ויפול אברהם על פניו.

בא וראה אברהם אמר הלבן מאה  
שנה יולד וגו' אמר לו הקדוש ברוך הוא

<sup>1</sup> כי קליפת מצרים היתה כוללת כל הס"מ וכמו שאמרו רז"ל (בראשית טו, יד) וגם את הגוי אשר  
יעבודו, לרבות ארבע מלכויות, דהיינו נבוכדנצר רישא די דהבא ופרס ומדי הזרועות וכו', אבל גלות  
מצרים היה כולל כל הקליפות וזהו עמא תקיפא. וטעמו כי שם נבלעו כל הנשמות שנשארו מאדה"ר  
עד דמטו רגלין ברגלין, וזהו (דברים ד, לד) גוי מקרב גוי, ממש. עד שעל כן אמר יעקב דחילנא די  
ישיצון בני, כדלקמן שלא יטמעו בניהם (רמ"ז).

<sup>2</sup> שהיה יודע גזרת השעבוד וגם הוא קבלה עליו כל הק"ל שנים לא חשב שסיוס הגזירה יהיה  
במצרים הטמאה (רמ"ז).

<sup>3</sup> דקשה שלא נראה שבאה לו התשובה בכיוון למה שהוא אמר אל ה' יתברך כי הוא פוחד על בני  
וה' השיבו ארד עמך. ונראה לי שהשיבו ענין גדול והוא שידוע שק"ל שנה היו פגם של אדה"ר  
וכנגדם נתאמץ יעקב דאיהו הוה שופריה דאדם, ועשה תיקון פרטי בכללות הק"ל שנה וכמו שהעיד  
על עצמו (בראשית מז, ט) מעט ורעים, כנודע וכמו שנז"ל וסביל עליה גלותא, פי' עליו בפרטות, ואף  
גם זאת ואעיל לבנוי בגלותא כדי שיעשו התיקונים בכללות. וזהו שרמז לו ה' אנכי ארד עמך גי'  
ק"ל, ריצה עם הק"ל של הבחינה שלך שעמימה יהיה סיוע גדול לבניך ועם שכינתי שאשתף אל שלך  
ובזה יצאו גאולים. ולעומת כן אמר ה' חמי בניך, ירצה עם חוש העין המוחש. ויתר על כן קום חמי  
גבורן, פי' ראייה: שכלית כל הגבורות שעשיתי במצרים שהיו עשר שבהן הושפלו ונכנעו כל עשר  
מדרגות כוללות כל הטומאה, וכמש"ה (יב, יב) ובכל אלהי מצרים אעשה שפטים (רמ"ז).

<sup>4</sup> פתח נ"א (לכך אמת).

## זהר שמות

חיך אתה תראה כמה אוכלוסים וכמה חיילות שיצאו ממך בשעתא דנפקו ישראל ממצרים כל אינון שבטין כל אינון רבוון סליק קודשא בריך הוא לאברהם וחמא לון הדא הוא דכתיב ויוציאך בפניו רבי אבא אמר כלהו אבהתא אודמנו תמן בכל ההוא פורקנא הדא הוא דכתיב ויוציאך בפניו מאי בפניו אלין אבהתא

רבי אלעזר אמר ויוציאך בפניו דא יעקב בכחו דא יצחק הגדול דא אברהם אמר רבי שמעון וכן בניניהון דאבהתא אודמן פורקנא תדיר לישראל דכתיב (ויקרא כו מב) וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור אבהתא תינח מהו והארץ אזכור אלא לאכללא עמהון דוד מלכא דאיהו רתיכא באבהתא

נ/ב

ואינון מתערין פורקנא תדיר לישראל וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה יהויה במצרים וכי השתא עשה והא מקדמת דנא אתעביד! מאי את היד<sup>2</sup> הגדולה אשר עשה יהויה אלא יד לא אקרי פחות מחמש אצבעאן<sup>3</sup> הגדולה דכלילין בה חמש אצבעאן אחרנין<sup>4</sup> ואתקרון כדין גדולה<sup>5</sup> וכל אצבעא ואצבעא<sup>6</sup> סליק לחושבנא רבא<sup>7</sup> וקודשא בריך הוא עביד בהו<sup>8</sup> (ס"א השתא ניסין) ניסין וגבורין ובהאי<sup>9</sup> אתקרו כלהו דרגין משלשוליהון<sup>1</sup>

חיך אתה תראה כמה אוכלוסים וכמה חיילות שיצאו ממך בשעה שיצאו ישראל ממצרים כל אותם שבטים כל אותם רבבות העלה הקדוש ברוך הוא את אברהם וראה אותם זהו שכתוב ויוציאך בפניו רבי אבא אמר כל האבות הזדמנו לשם בכל אותה הגאולה זהו שכתוב ויוציאך בפניו מה זה בפניו אלו האבות.

רבי אלעזר אמר ויוציאך בפניו זה יעקב בכחו זה יצחק הגדול זה אברהם אמר רבי שמעון וכן בשביל האבות מזדמנת תמיד גאולה לישראל שכתוב וזכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור האבות מילא אבל מה זה והארץ אזכור אלא להכליל עמם את דוד המלך שהוא מרכבה עם האבות

והם מעוררים תמיד גאולה לישראל.

וירא ישראל את היד הגדלה אשר עשה ה' במצרים וכי עכשיו עשה והרי מקדם לכן נעשה מה זה את היד הגדלה אשר עשה ה' אלא יד לא נקראת פחות מחמש אצבעות הגדולה שכלולים בה חמש אצבעות אחרות ואז נקראים גדולה וכל אצבע ואצבע עולה לחשבון גדול והקדוש ברוך הוא עשה בהם (כעת נסים) נסים וגבורות ובזה נעקרו כל הדרגות מהשתלשלותם.

<sup>1</sup> נסים אחרים אם פי' י"ד פלא, לזה אמר "אלא י"ד" (אור יקר).

<sup>2</sup> אין פירושו פלא שהרבה נפלאות עשה מכבר (אור יקר).

<sup>3</sup> והענין כי השם במילואו י"ד ה"א ה' אותיות חמשה אצבעות, הנה באומרו יד הגדולה הוא רצה להוסיף גידול השם שמאותיות י"ה יתגדל ויתקדש שם י"ה רבא שיעשה יהויה א"כ יד הגדולה היינו שנעשה י"ד ה"א וא"ו ה"א דהיינו חמש אצבעות יו"ד ה"א נכללות בהם ה' אצבעות שהם וא"ו ה"א (אור יקר).

<sup>4</sup> ואם היו שם ב' ידות (אור יקר). פי' יד ימין נכללים בה' ה"ג דיד שמאל ואז יד שמאל עצמה נק' גדולה (מ"מ).

<sup>5</sup> יד אחת שנתגדלה (אור יקר).

<sup>6</sup> דהיינו כל אות ואות מעשר אותיות דהיינו יו"ד ה"א וא"ו ה"א סליק לחושבנא רבא, דהיינו יו"ד ו"א דל"ת ה"א אל"ף הם יו"ד אותיות וכן וא"ו ה"א עולים וא"ו אל"ף וא"ו ה"א אל"ף דהיינו [דאעיל?] סוד כח הם חושבנא רבא והיינו סוד ועתה יגדל נא כח אדנ"י וז"ש וקב"ה עביד להו דהיינו שהגידול נמשך מלמעלה, והיינו "את היד הגדולה" דהיינו כ"ח אשר עשה יהויה ושם זה למעלה במקור המשפיע הגידול והנה בשאר המכות היו פלא ולא נעשה באצילות כזה (אור יקר).

<sup>7</sup> כל אצבע הוא עשר והם ג' מדות שבים (מ"מ).

<sup>8</sup> ליה (לרך למה).

<sup>9</sup> השתא ובהיאל (לרך למה).

## זהר שמות

מכאן למדנו זה שבחמש האצבעות הראשונות כתוב ויחזק לב פרעה כיון שנשלמו אותן חמש שוב לא היה דבר ברשות פרעה ואז כתוב ויחזק ה' את לב פרעה.

ועל זה וירא ישראל את היד הגדולה וגו' ויאמינו ביהו"ה וכי עד השתא לא האמינו ביהו"ה והא כתיב (שמות ד לא) ויאמן העם וישמעו וגו' והא חמו כל אינון גבוראן דעבד להו קודשא בריך הוא במצרים אלא מאי ויאמינו ההוא מלה דאמר ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו וראו וגו'

רבי ייסא שאל ואמר כתיב וירא ישראל את מצרים מת וכתוב לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם אמר רבי יוסי מתיין חמו להו אמר ליה אי כתיב לא תוסיפו לראותם חיים הוה אמינא הכי אמר ליה רבי אבא יאות שאלתא

אלא תא חזי כתיב (דה"א טז לו) מן העולם ועד העולם ותנינן עולם לעילא ועולם לתתא עולם דלעילא מתמן הוא שירותא לאדלקא בוצינין עולם דלתתא תמן הוא סיומא ואתכליל מכלא ומהאי עולם דלתתא מתערן גבורן לתתאי

ובהאי עולם עביד קודשא בריך הוא אתין לישראל ורחיש לון ניסא וכד אתער האי עולם למעבד נסין כלהו מצראי אשתקעו בימא על ידא דהאי עולם ואתרחיש לון לישראל ניסא בהאי עולם ועל דא כתיב לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם עד דיתער ההוא<sup>4</sup> עולם ויתמסרון בדינוי וכיון דאתמסרו ביה למתדן כדן כתיב וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים הדא הוא דכתיב מן העולם ועד העולם עד העולם דיקא כדן כתיב ויאמינו ביהו"ה ובמשה עבדו אז ישיר משה רבי יהודה פתח (ירמיה א ה)

ועל זה וירא ישראל את היד הגדולה וגו' ויאמינו בה' וכי עד עכשיו לא האמינו בה' והרי כתוב ויאמן העם וישמעו וגו' והרי ראו כל אותם גבורות שעשה להם הקדוש ברוך הוא במצרים אלא מה זה ויאמינו אותו הדבר שאמר ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו וראו וגו'.

רבי ייסא שאל ואמר כתוב וירא ישראל את מצרים מת וכתוב לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם אמר רבי יוסי ראו אותם מתים אמר לו אם כתוב לא תוסיפו לראותם חיים הייתי אומר כך אמר לו רבי אבא יפה שאלת.

אלא בא וראה כתוב מן העולם ועד העולם ושנינו עולם למעלה ועולם למטה עולם שלמעלה משם היא הראשית להדליק נרות העולם שלמטה שם הסיום ונכלל מהכל ומעולם הזה שלמטה מתעוררות גבורות לתחתונים.

ובעולם זה עשה הקדוש ברוך הוא אותות לישראל והרחיש להם נסים וכשהתעורר עולם זה לעשות להם נסים כל המצרים נשקעו בים על ידי עולם זה והתרחש להם לישראל נס בעולם זה ועל זה כתוב לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם עד שיתעורר אותו עולם וימסרו לדינוי וכיון שנמסרו לו לדון אז כתוב וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים זהו שכתוב מן העולם ועד העולם עד העולם דווקא ואז כתוב ויאמינו בה' ובמשה עבדו.

אז ישיר משה רבי יהודה פתח בטרם

<sup>1</sup> ואינם נעקרים מקשר שלשולם אלא ע"י סוד יגדל נא כח כדפי' ולזה להכניע החצונים ולשבר כחם הוצרך עתה להיות זה (אור יקר).

<sup>2</sup> ממה שאנו רואים סוד ה"ד היות עניינו ה' וה' נכללים בחמש טעם למה חמש פעמים דהיינו חמש מכות ראשונות היה ברשות בחירתו פרעה ואח"כ נטל בחירתו מפני שכיון שבעט בחמש שוב אין לו תקנה שהרי בעט בכל העשר שהם חמש נכללים בחמש כדפי' בסוד ה"ד הגדולה (אור יקר).

<sup>3</sup> חמש קמאי הם נגד ה' חסידים ולכך היה הדבר ברשותו אבל בה' אחרונות שהם ה"ג לא היה מלה ברשותיה ואף שאמרנו שעשר מכות שבמצרים היו באצבע א' שהיא גבורה א' מ"מ כל גבורה וגבורה כלולה מחסידים וגבורות (מ"מ).

<sup>4</sup> לחתער האי (מנטובא). לחתער הוא האי (לכך לחמת).



## זהר שמות

בטרם אצרך בבטן ידעתך וגו' זכאה חולקהון  
דישראל דקודשא בריך הוא אתרעי בהו  
יתיר מכל שאר עמין ומסניאות רחימותא  
דרחים להו אוקים עלייהו נביאה דקשוט  
ורעיא מהימנא ואתער עליה רוחא קדישא  
יתיר מכל שאר נביאי מהימני ואפיק ליה  
מחולקיה<sup>2</sup> ממש ממה דאפריש יעקב מבנוי  
לקודשא בריך הוא שבטא דלוי<sup>3</sup> וכיון דהוה  
לוי דיליה נטל ליה קודשא בריך הוא ואעטר  
ליה בכמה עטרין ומשח ליה במשח רבות  
קדישא דלעילא<sup>4</sup> וכדין אפיק מבנוי רוחא  
קדישא<sup>5</sup> לעלמא וזריו ליה<sup>6</sup> בהימנויי קדישי  
מהימנותא רבא

תנא בההיא שעתא דמטא זמניה דמשה  
נביאה מהימנא לאהתא לעלמא אפיק  
קודשא בריך הוא רוחא קדישא מגזרא  
דספירו דאבן טבא דהוה גניז במאתן  
וארבעין ותמניא<sup>8</sup> (נהורין ואתנהיר עליה  
ואעטריה בשם"ה) עטרין וקיימי קמיה<sup>9</sup>  
ואפקיד ליה בכל דיליה (נ"א ביתיה) ויהב  
ליה מאה ושבעין ותלת מפתחין<sup>10</sup> (נ"א גניז  
תמן ואעטריה בתלת מאה ושתיין וחמש עטרי  
ואנהיר עליה מאתן וארבעין ותמניא נהורין  
וקאים קמיה ואפקיד ליה בכל ביתא דיליה  
ויהב ליה מאה ושבעין ותלת מפתחין נ"א  
מאתן ושבעין וחמש) ואעטר ליה בחמש

אצרך בבטן ידעתך וגו' אשרי חלקם של  
ישראל שהקדוש ברוך הוא התרצה בהם  
יותר מכל שאר העמים ומרוב האהבה  
שהוא אוהב אותם הקים עליהם נביא  
אמת ורועה נאמן ועורר עליו רוח  
הקודש יותר מכל שאר הנביאים  
הנאמנים והוציאו מחלקו ממש ממה  
שהפריש יעקב מבנוי להקדוש ברוך הוא  
שבט לוי וכיון שהיה לוי שלו לקח אותו  
הקדוש ברוך הוא ועטר אותו בכמה  
עטרות ומשח אותו בשמן משחת קדש  
העליון ואז הוציא מבנוי רוח קודש  
לעולם וזרז אותו באבנטיו הקדושים  
האמונה הגדולה.

למדנו באותה השעה שהגיע זמנו של  
משה הנביא הנאמן לרדת לעולם הוציא  
הקדוש ברוך הוא רוח קודש<sup>7</sup> ממחצב  
הספיר של אבן טובה שהיה גנוז  
במאתים ארבעים ושמונה (אורות  
והאיר עליו ועטרו בשם"ה) עטרות  
ועומדות לפניו והפקיד אותו על כל  
אשר לו (ביתו) ונתן לו מאה ושבעים  
ושלשה מפתחות (גנוז שם ועטר אותו  
בשלש מאות וששים וחמש עטרות  
והאיר עליו מאתים ארבעים ושמונה  
אורות והעמיד לפניו והפקיד אותו בכל  
ביתו ונתן לו מאה ושבעים ושלשה  
מפתחות נ"א מאתים ושבעים וחמשה)

1

2 כ"א לכו (לרך לזמת). ##\*

3 לוי שהוא מעטר (רח"ו).

4 בשמן העליון שהוא אבא (מ"מ). עי' אד"ר קלד ע"ב: ומשום דהאי תקונא כליל כלא לא אתידע  
ולא אתחזי מניה ומניה נגיד משחא דרבנותא לתליסר עיבר מבוועין [תרגום: ולפי שהתיקון הזה כולל  
את הכל לא ייודע ולא נראה ממנו, וממנו ימשך שמן המשחה ל"ג צדדי המעיינות לכל אלו שלמטה  
שמאירים באותו שמן]. כאן מבאר את השפעת מ"ס בפנימיות השערות ומכונה שמן, והוא השמן  
הטוב מכל השמנים (בהגר"א על ספד"צ יט ע"ג ד"ה ואמר נגדין).

5 נשמת מרע"ה (מ"מ).

6 פי' זריז למרע"ה בהמנויי קדישי אימא הנק' את אה"ה פעמים אה"ה גימ' אמ"ת והיא נק'  
מהימנותא רבא וזעיר נק' אמת ומלכות נקראת אמונה נמצא דזריז ליה בהרבה אמונות דאבן טבא  
היא מלכות שאע"פ שנשמת מרע"ה שרשה מיסוד אבא מוכרח הוא שתעבור ע"י המלכות (מ"מ).

7

8 ברמ"ח אברים דאבא (רח"ו). נסמרו למשה הן קו"ל והב"ל גימ' קע"ג (יהל אור).

9 פי' רמ"ח אלו דאבא שכלולים בנשמת משה קיימי קמי קב"ה (מ"מ).

10 נלע"ד כי משה גימ' ד' אלהים דמוחין דעבור דאו"א וכלולים שנים בשנים נמצא שהם ב' אלהים  
גימ' עקב עם הכולל גימ' קע"ג (רח"ו). א"נ יובן עם מ"ש באוצרות חיים כי ק"ך צירופי אלה"ם  
מתחילים בבניה מת"ת שבה והם ד' ספירות תנה"י וכל ספירה יש בה ל' צירופים הם ד"ל וכל בחי'  
ובחי' נק' אלהים אחד נמצא שהם ד' אלהים והם גימ' משה וז"ס בשגם הוא בשר והיו ימיו קל"ך  
שנה, עכ"ל. ובזה מובן שד' אלהים הם וכלולים ב' בשנים כי נו"ה הם א' ות"ת ויסוד הם א' כי גוף  
וברית חשבינן חד הם גימ' עק"ב והכולל גימ' קע"ג (מ"מ).

## זהר שמות

עטרין וכל עטרא ועטרא סליק ואנהיר<sup>1</sup> באלף  
עלמין דנהרין ובוצינין דגניזין בגנוייתא דמלכא  
קדישא עלאה

כדין אעבריה בכל בוצינין<sup>2</sup> (נ"א בוסמין)  
דבגנתא דעדן ואעליה בהיכליה<sup>3</sup> ואעבריה  
בכל היילין וגייסין דיליה כדין אזדעזעו כלהו  
פתחו ואמרו אסתלקו מסחרניה (סטרא  
דסטריין<sup>4</sup>) דהא קודשא בריך הוא אתער רוחא  
לשלטאה למרגו עלמין קלא נפק ואמר מאן<sup>5</sup>  
הוא דיין דכל מפתחן אלין

נד/א

בידוי פתח קלא אחרא ואמר קבילו ליה  
בגנוייתו דא הוא דומין לנחתא בין בני נשא  
וזמינא אורייתא גניזא דגנוייתא לאתמסרא  
בידוי ולארעשא עלמין דלעילא ותתא על ידא  
דיין ביה שעתא אתרגישו כלהו ונטלו  
אבתריה פתחו ואמרו (תהלים סו יב) הרכבת  
אנוש לראשנו באנו באש ובמים

כדין סלקא ההוא רוחא וקיימא קמי מלכא  
מ פתיחא<sup>6</sup> סליק ואתעטר בעטרוי ואעטריה  
בתלת מאה ועשרין וחמש<sup>7</sup> עטריין ואפקיד  
מפתחוי בידוי ש דאבהתא<sup>8</sup> אעטרו ליה  
בתלת עטריין קדישין ואפקידו כל מפתחן  
דמלכא בידיה ואפקידו ליה בהימנותא  
מהימנא דביתא ה סלקא<sup>9</sup> ואתעטרא בעטרוי  
וקבילת ליה מן מלכא<sup>10</sup>

כדין נחת ההוא רוחא בארביין דשאמין<sup>12</sup>  
בההוא ימא רבא וקבילת ליה לגדלא ליה  
למלכא והיא יהבת ליה מתמן זיונין<sup>13</sup>  
לאלקאה לפרעה ולכל ארעיה ובשבתא

ועטרו בחמש עטרות וכל עטרה ועטרה  
עולה ומאירה באלף עולמות שמאירים  
ונרות שגנוזים בגנזי המלך הקדוש  
העליון.

ואז העביר אותו בכל הנרות  
(הבשמים) שבגן עדן והכניסו להיכלו  
והעבירו בכל חיילותיו וגייסותיו אז  
כולם הזדעזעו פתחו ואמרו הסתלקו  
מסביבו (צד הצדדים) שהרי הקדוש  
ברוך הוא עורר רוח לשלוט להרגיז  
עולמות יצא קול ואמר מי הוא זה שכל  
המפתחות הללו

בידו פתח קול אחר ואמר קבלו אותם  
בתוככם זהו שעתיד לרדת בין בני אדם  
ועתידה תורה גניזת הגניזות להמסר  
בידו ולהרעיש עולמות שלמעלה  
ושלמטה על ידו של זה באותה שעה  
כולם התרגשו ונסעו אחריה פתחו  
ואמרו הרכבת אנוש לראשנו באנו באש  
ובמים.

אז עלתה אותה רוח ועמדה לפני  
המלך מ' פתוחה עלתה והתעטרה  
בעטרותיה ועטרה אותו בשלש מאות  
ועשרים וחמש עטרות והפקיד מפתחות  
בידו ש' של האבות עטרו אותו בשלש  
עטרות קדושות והפקידו בידו את כל  
מפתחות המלך והפקידו אותו באמונה  
[להיות] נאמן הבית ה' עלתה ועטרה  
אותו בעטרותיה וקבלה אותו מהמלך.

ואז ירד אותו הרוח לאניות ששטות  
באותו הים הגדול וקבלה אותו לגדל  
אותו למלך ונתנה לו משם<sup>11</sup> כלי זיין  
להלקות את פרעה ואת כל ארצו

<sup>1</sup> פי' שחסדים דאבא מאירים לחו"ג דאימא שכל א' כלול מעשרה ועשרה ממאה הם אל"ף וז"ש  
דנהרין ובוצינין נהרין הם ה' חסדים ובוצינין הם ה"ג ומ"ש דגניזין בגנוייתא דמלכא פי' שחו"ג דאימא  
הם בתוך ז"א (מ"מ).

<sup>2</sup> פי' בכל ספירות הבינה נק' ג"ע (מ"מ).

<sup>3</sup> פי' מלכות (מ"מ).

<sup>4</sup> פי' סטר שכולל בו כל הסטריין שהוא משה שכולל בו כל הסטריין שהם או"א וזו"ן (מ"מ).

<sup>5</sup> מהו (נ"א מאן הוא) (לכך למת).

<sup>6</sup> אימא (רח"ו).

<sup>7</sup> היינו שכ"ה דינים (רח"ו).

<sup>8</sup> ז"א (רח"ו).

<sup>9</sup> נוק' (רח"ו).

<sup>10</sup> וקבלה אותו בשעת הזווג מן ז"א (רח"ו).

<sup>11</sup>

<sup>12</sup> פי' עם כל הנשמות שבמלכות (מ"מ).

<sup>13</sup> גבורות (רח"ו).

## זהר שמות

ובשבתות ובראשי חדשים מעלה אותו אל המלך ואז נקרא שמו באותיות הרשומות הללו.

ובאותה שעה שיצא לרדת לארץ בזרע של לוי נתקנו ארבע מאות ועשרים וחמש נרות למלך וארבע מאות ועשרים וחמש חקיקות ממונים לוו את אותה רוח למקומה כשיצא לעולם האירה ה' בפניו והבית התמלא מזיוו באותה שעה קרא עליו הקדוש ברוך הוא בטרם אצרך בבטן ידעתך ובטרם תצא מרחם הקדשתך נביא לגוים נתתיך.

רבי יצחק אמר באותה שעה הרג (הפיל) הקדוש ברוך הוא את השר הממונה של מצרים וראו אותו משה ובני ישראל ואז אמרו שירה זהו שכתוב וירא ישראל את מצרים מת אז ישיר משה ובני ישראל.

אז ישיר משה ובני ישראל וגו' רבי אבא פתח ואמר הסתכלתי בכל התשבחות ששבחו את הקדוש ברוך הוא וכולם פתחו באז אז אמר שלמה אז ידבר יהושע אז ישיר ישראל מה הטעם.

אז ישיר משה ובני ישראל וגו' רבי אבא פתח ואמר אסתכלנא בכל תושבחו דשבחו לקודשא בריך הוא וכולם פתחו באז (מ"א ח יב) אז אמר שלמה (יהושע י יב) אז ידבר יהושע (במדבר כא יח) אז ישיר ישראל מאי טעמא

אלא כך שנינו כל הנסים והגבורות שנעשו לישראל כשהאיר אור העתיק

1 (נ"א לנחת) (לך למה).

2 ע' מאמרי רשב"י (פ' בשלח דף א ע"ב) ובפע"ח (שער הזמירות פ"ה) ובשער רוח הקודש (דף לז ע"ב ביחוד ד) ובלק"ת (סוף תהילים), ומבואר שם כי בזה השם הכה משה רב"ה את המצרי, והוא צירוף שם כה"ת, שם שמיני משם ע"ב (ביאורים ח"א לה ע"ד).

3 שם תכ"ה (רח"ו במ"מ).

4 (נ"א כוריין) (לך למה).

5 שמעתי אומרי' משם מורי ז"ל בביאור לשון הזה כי הענין הוא רומז אל שם כה"ת [אשר הוא שם א' מע"ב שמות – זהר הרקיע] היוצא מן ר"ת כל ה'נשמה ת'הלל יה והוא יוצא מן שם י"ה באופן הזה יו"ד פעמים ה"י הם ש' וי"ד ה"י עצמו הרי של"ה. ועוד יש בו גם כן שלשה מילויים שהם יוד הי יוד הא יוד הה. והם בגמטריא צ"א ועם של"ה הרי תכ"ח (א"ש עם הכולל). וכולו הוא משם יה וזהו כל ה'נשמה ת'הלל יה כי מן יה יוצא ר"ת כל ה'נשמה ת'הלל. ויען השם הזה נעשה על ידי הכאת יו"ד בה"י כנז' לכן נקרא גם כן כה"ת לרמוז שנעשה על ידי הכאות הנז' (שער מאמרי רשב"י).

6 שם תכ"ה (רח"ו).

7 ראתה עמו שכינה ונתמלא הבית אורה (רח"ו).

8 נוסח זה לא גורס קב"ה (לך למה).

9 הוא הטובות והישועות שנעשו לישראל למעלה מן הטבע, כמו קריעת ים סוף ודומיהם (דע"ה ח"ב קלד ע"ב).

10 הוא כל הנקמות שנעשו בצוררי ישראל, כמו המכות דמצרים וכיוצא, ובפרט בעת שלא היו ישראל כדאי לזה (דע"ה ח"ב קלד ע"ב).

11 רומז למה שקבלנו שלא תמשך הטפה לזו"ן מפנימיות עתיק אלא בזמן המשיח (שעה"כ ק"ש ב דף יט ע"ג), ולכן לא אמר כד נהיר עתיקא אלא נהירו דעתיקא, שסודו הארה מחיצוניות שלו (רמ"ז).

## זהר שמות

הקדוש בעטרותיו חקוקים רשומים באז בא' וא' בז' ניקב בחשכה והאיר לכל צד וכשהתחבר האור של אל"ף והגיע לזי"ן מי זו זי"ן זו חרב לה' מלאה דם אז עשה נסים וגבורות משום שהתחברה א' בז' וזו היא השירה שירה היא של כל הצדדים וזהו אז ישיר.

ישיר היה צריך להיות שר אלא דבר זה תלוי ומשלים את אותו הזמן ומשלים לעתיד לבא שעתידים ישראל לשבח בשירה הזו משה ובני ישראל.

דעתיקא קדישא<sup>1</sup> בעטרוי<sup>2</sup> גליפין<sup>3</sup> רשימין באז<sup>4</sup> בא' וא' בז' אנקיב בחשוכי<sup>7</sup> ונהיר לכל עיבר<sup>8</sup> וכד אתחבר<sup>9</sup> נהירו דאל"ף ומטי לזי"ן מאן זי"ן דא<sup>10</sup> (ישעיה לד ו) חרב ליהו"ה מלאה דם כדין עביד נסין וגבוראן בנין דאתחבר א' עם ז' ודא הוא שירתא<sup>11</sup> שירתא היא דכל סמריין ודא הוא אז ישיר<sup>12</sup> ישיר שר מבעי ליה אלא מלה דא תליא<sup>13</sup> ואשלים להווא<sup>14</sup> זמנא<sup>15</sup> ואשלים ליזמנא דאתי דזמינין ישראל לשבחה שירתא דא משה ובני ישראל<sup>16</sup>

שכל העטרין דע"ק כלילין בא' כמ"ש בפ' אחרי מות עג ע"א ואלף וארבע מאות וכו' וכמ"ש שם (יהל אור).

<sup>1</sup> א"א (דע"ה ח"ב קלד ע"ב).

<sup>2</sup> הם תריין רישין דיליה, שהם אוריא ומ"ס, שהם שורש החו"ג, והם מעטרין דדעת דרדל"א המתלבש ברישין דא"א (דע"ה ח"ב קלד ע"ב).

<sup>3</sup> פ' חקוקין בב' עטרות של ב' יסודות א"א (רמ"ז). נחקקין (דע"ה ח"ב קלד ע"ב).

<sup>4</sup> בא' ואל' אנקיב (דכך למת).

<sup>5</sup> שכל העטרין דע"ק כלילין בא' כמ"ש בפרשת אח"מ עג ע"א ואלף וארבע מאות כו' וכמ"ש שם (יהל אור). א' הוא מרמז על הג' רישין עלאין, שהם הג' צחצחות העליונים [ע"י תיקו"ז קלג ע"ב], הנקראים כולם בא', שהם אפ"ס א"ן א"א, ע' הגר"א בתיקונים (ריש תיקון ע דף קלח ע"א, וע"י קלז ע"ד ד"ה א' מן) וכן הוא מרמז הא' ג"כ על הגר"א הנקראים כולם בא', והם א"א אבא אימא (דע"ה ח"ב קלד ע"ב).

<sup>6</sup> ואות ז' הוא מרמז על ז"א, וכן על ז"ן שהם הז"ת וכאשר מתייחדים הג' רישין עלאין והג"ר ומתגלים בהז"ת שהם הז"ן, הנה נעשה ונרשם מלת "אז", שהוא היחוד והגילוי אות א' בז', הג"ר בהז"ת (דע"ה ח"ב קלד ע"ב).

<sup>7</sup> פ' שהאור דא"א בקע בעיגוליו שנק' חשוכי בסוד ישת חשך סתרו ונהיר לכל עיבר פ' לאו"א וז"א (מ"מ). ע"י הערה א' הובא בסוף הספר. כי א' הוא אור והוא כולל כל נהורין וז' הוא חשך כמ"ש בזו"ח שיה"ש כאהלי קדר דא ז' כו' והן אור וחשך כתר ומלכות וכשמאיר לה מאיר ממנה לכל הו"ק שהיא נקודה אמצעית וזה סוד שבת שמאיר לכל ששת ימים וז"ש ונהיר לכל עיבר (יהל אור).

<sup>8</sup> שהיא עושה מלחמה ונסים וגבורין נסים לישראל וגבורין לעכו"ם והוא כד אתחבר אור וחשך (יהל אור). ע"י הערה ב' הובא בסוף הספר.

<sup>9</sup> פ' אחר שהגיע אור א"א עד המלכות אזי נק' "אז", וכפי זה תני והדר מפרש, שתחלה אמר כד אתנהיר נהירו דע"ק בעטרוי גליפין רשימין באז, ומפרש סדר יציאת האור, ואמר אנקיב בחשוכי וכו' א"נ אנקיב בחשוכי הם הקל"י שסובבים על הקדושה נקב האור בתוכם וירד (מ"מ).

<sup>10</sup> שהיא עושה מלחמה ונסים וגבורין נסים לישראל וגבורין לעכו"ם והוא כד אתחבר אור וחשך (יהל אור). זי"ן הוא מלשון כלי זיין, והוא הדינין אשר הם בהז"ת (דע"ה ח"ב קלד ע"ב).

<sup>11</sup> ששירתא מסטרא דגבורה של הלויים, והוא בהמתקת הגבורות בחסדים, וזהו התחברות א"ז, ומצד אחר נקרא ג"כ שיר כמ"ש בזו"ח ריש שיה"ש שר עם י' והוא נהורא דעתיקא (יהל אור).

<sup>12</sup> ע"י הערה בסוף הספר אות ג'.

<sup>13</sup> פ' שהיחוד הנרמז במלת א"ז עדיין לא נעשה כתיקונו שעתיד להעשות לעתיד, וכמ"ש (ישעיה ס, ה) אז תראי ונהרת, (ירמיה לא, יב) אז תשמח בתולה וזולתם (רמ"ז).

<sup>14</sup> לזמנא דלאתי (נ"ל להסו"ל זמנא) (דכך למת).

<sup>15</sup> לפי מדרגת אותו זמן שיצאו ממצרים עשו בה התיקון אבל גם לעתיד יעשוהו בבחינה יותר מעולה (רמ"ז).

<sup>16</sup> גם באותו זמן המעותד נאמר (ישעיה יא, טו) והחרים ה' את לשון ים מצרים, וגם כי יזכרו גאולת מצרים שהיתה ראש הגאולות ואז תעקר אחיזת החיצונים מכל וכל, וידוע שפרעה הוא ראש לכולם וזה הוא השייכות שיהיה לשירה זו בימי המשיח (רמ"ז).

## זהר שמות

מכאן אוליפנא דצדיקיא קדמאי<sup>1</sup> אף על גב דאסתלקו בדרגין עלאין דלעילא ואתקשרו בקשורא דצורא דחיי זמינן בלהו לאחייא בנופא<sup>2</sup> ולמחמי אתין ונבורן דקא עביד קודשא בריך הוא לישראל ולמימר שירתא דא הדא הוא דכתיב אז ישיר משה ובני ישראל

רבי שמעון אמר מהכא (שם יא יא) יוסיף יהויה שנית ידו לקנות את שאר עמו לקנות כמה דאת אמר (משלי ה כב) יהויה קנני ראשית דרכו את שאר עמו אלין אינון צדיקיא דבהון דאקרון שאר כמה דאת אמר (במדבר יא כו) וישארו שני אנשים במחנה ותנינן לית עלמא מתקיימא אלא על אינון דעבדי גרמיהו שיריים

ואי תימא הואיל ואתקשרו בצורא דחיי ומתענגי בענוגא עלאה אמאי יחית לון קודשא בריך הוא לארעא פוק ואוליף מזמנא קדמאה דכל אינון רוחין ונשמתיין דהו בדרגא עלאה דלעילא וקודשא בריך הוא אחית להו לארעא לתתא כל שכן השתא דבעי קודשא בריך הוא לישראל לעקימא כמה דאת אמר (קהלת ז כ) כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא ואי תימא אינון דמיתו בעטיו דנחש אפילו אינון יקומון ויהון מארי דעימא למלכא משיחא

ועל דא תנינן משה זמין למימר שירתא לזמנא דאתי מאי טעמא בגין דכתיב (מיכה ז טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות אראנו אראך מבעי ליה אלא אראנו ממש<sup>3</sup> למאן דחמא בקדמיתא יחמי ליה תניינות ודא הוא אראנו וכתיב (תהלים נ כג) אראנו בישע אלהים (שם צא טז) ואראהו בישועתי נד/ב

וכדין אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת ליהויה

שירתא דמטרוניתא<sup>4</sup> לקודשא בריך הוא תנינן כל בר נש דאמר שירתא דא בכל יומא

מכאן למדנו שהצדיקים הראשונים אף על גב שהתעלו לדרגות עליונות שלמעלה ונקשרו בקשר של צרור החיים עתידים כולם להחיות בגוף ולראות אותות וגבורות שיעשה הקדוש ברוך הוא לישראל ולומר שירה זו זהו שכתוב אז ישיר משה ובני ישראל.

רבי שמעון אמר מכאן יוסיף ה' שנית ידו לקנות את שאר עמו לקנות כמו שנאמר ה' קנני ראשית דרכו את שאר עמו אלו הם הצדיקים שבהם שנקראים שאר כמו שנאמר וישארו שני אנשים במחנה ושנינו אין העולם מתקיים אלא על אותם שעושים עצמם שיריים.

ואם תאמר הואיל ונקשרו בצרור החיים ומתענגים בעונג העליון למה יוריד אותם הקדוש ברוך הוא לארץ צא ולמד מזמן ראשון שכל אותם רוחות ונשמות שהיו בדרגה העליונה שלמעלה והקדוש ברוך הוא הוריד אותם לארץ למטה כל שכן עכשיו שרוצה הקדוש ברוך הוא ליישר את העקום כמו שנאמר כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא ואם תאמר אותם שמתו בעצתו של נחש אפילו הם יקומו ויהיה בעלי עצה למלך המשיח.

ועל זה שנינו משה עתיד לומר שירה לעתיד לבא למה משום שכתוב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות אראנו היה צריך להיות אראך אלא אראנו ממש [משל] למי שראה בתחלה יראנו פעם שניה וזהו אראנו וכתוב אראנו בישע אלהים ואראהו בישועתי

ואז אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה'.

שירה של המלכה לקדוש ברוך הוא שנינו כל אדם שאומר שירה זו בכל יום ומכוון בה זוכה לאמרה לעתיד לבא

<sup>1</sup> אין הכוונה לאפוקי את האחרונים אלא שאותו הדור הם השרשים הראשונים לכל כללות [נשמות] ישראל (רמ"ז).

<sup>2</sup> פי' כמ"ש בפרשת חיי שרה שהצדיקים חיים תחלה קודם שאר ישראל לכך נקט צדיקיא (מ"מ).

<sup>3</sup> קאי אדור המדבר (רמ"ז).

<sup>4</sup> שירתא של הנוק' הנקראת זאת (רח"ו).

## זהר שמות

ומכוון בה זכי למימרה לזמנא דאתי דהא  
אית בה עלמא דעבר<sup>1</sup> ואית בה עלמא דאתי  
ואית בה קשרי מהימנותא ואית בה יומי  
דמלכא משיחא ותלי עלה (נ"א את לאעלא)  
כל אינון תושבחהן אחרני<sup>2</sup> דקאמרי עלאי  
ותתאי

השירה שיר זה מבעי ליה אלא שירתא דקא  
משבחת מטרוניתא למלכא ומשה מתתא  
לעילא קאמר והא אוקמוה ליהו"ה בגין  
דאנהיר לה מלכא אנפהא<sup>3</sup> (נ"א דנהיר אנפוי  
מלכא לקבלה) רבי יוסי אמר דכל אינון  
משחי<sup>4</sup> דהוו נגדין משיך מלכא קדישא  
לקבלה בגיני כך משבחה ליה מטרוניתא

אמר רבי יהודה אי הכי אמאי כתיב משה  
ובני ישראל והא מטרוניתא בעיא לשבחה  
אלא זכאה חולקהון דמשה וישראל דאינון  
הוו ידעין לשבחה למלכא בגין מטרוניתא  
כדקא יאות בגין דכל ההוא חילא ונבורה  
דילה ירתא מן מלכא

רבי חייא פתח ואמר (איכה ב יט) קומי רני  
בלילה לראש אשמורות קומי רני<sup>5</sup> דא כנסת  
ישראל<sup>6</sup> בלילה בגלותא<sup>7</sup> רבי יוסי אמר  
בלילה בזמנא דהיא שלטא ומתערא לראש  
אשמורות בראש מבעי ליה אלא לראש כמה  
דכתיב (בראשית מז לא) על ראש המטה  
ואוקימנא ראש המטה דא יסוד<sup>8</sup> אוף הכא  
לראש דא יסוד דמטרוניתא מתברכא ביה<sup>9</sup>  
ראש אשמורות דא הוא רישא דנצה והוד<sup>10</sup>

שהרי יש בה עולם שעבר ויש בה עולם  
הבא ויש בה קשרי האמונה ויש בה  
ימות מלך המשיח ותלויים עליה (אות  
למעלה) כל אותן תשבחות אחרות  
שאומרים עליונים ותחתונים.

השירה היה צריך להיות שיר זה אלא  
השירה שמשבחת המלכה למלך ומשה  
אמר מלמטה למעלה והרי פרשוה לה'  
משום שהמלך מאיר לה פנים (שמאירים  
פני המלך כנגדה) רבי יוסי אמר כל  
אותם שמנים שהיו נמשכים משך המלך  
הקדוש כנגדה משום כך משבחת אותו  
המלכה.

אמר רבי יהודה אם כך למה כתוב  
משה ובני ישראל והרי המלכה צריכה  
לשבח אלא אשרי חלקם של משה  
וישראל שהם היו יודעים לשבח את  
המלך בשביל המלכה כראוי משום שכל  
אותו כח וגבורה שלה ירשה מן המלך.

רבי חייא פתח ואמר קומי רני בלילה  
לראש אשמורות קומי רני זו כנסת  
ישראל בלילה בגלות רבי יוסי אמר  
בלילה בזמן ששולטת ומתעוררת לראש  
אשמורות היה צריך להיות בראש אלא  
לראש ככתוב על ראש המטה ובארנו  
ראש המטה זה יסוד אף כאן לראש זה  
יסוד שהמלכה מתברכת בו ראש  
אשמורות זהו ראש של נצה והוד.

<sup>1</sup> לין (נ"א לעכר) (לך אמת).

<sup>2</sup> פ' לרבות כל השירות האחרות (מ"מ).

<sup>3</sup> פ' שנתן לה מוחין דילה שמאירים פניה (מ"מ).

<sup>4</sup> פ' הארות אבא הנק' שמן (מ"מ).

<sup>5</sup> לשון נקבה (אור יקר).

<sup>6</sup> ורני אינו לשון רינה דשיר ושבח שלשמחה אלא לשון צעקה ורננה של תפלה (אור יקר).

<sup>7</sup> ור' יוסי פליג עליה ואמר בלילה היינו חצות לילה ששכינה קמה בג"ע לשבח להקב"ה (אור יקר).

<sup>8</sup> "המטה" מלכות, "ראש המטה" יסוד, ונקרא ראש אשמורות היינו שכינה היא לג' משמרות הוי הלילה: הא', האשמורה השמאלית. הב', היא האשמורת התיכונה מצד הת"ת. הג', אשמורת הימין בבקר אל החסד, והיא צועקת בלילה אל היסוד ישפיעה, ועם היות שהשפע נמשך מלמעלה, סוף סוף מתברכא ביה, וממנו היא יונקת שהעליונות משפיעות על ידה (אור יקר).

<sup>9</sup> ולא אמר מיניה (אור יקר).

<sup>10</sup> נראה שאינו רוצה לפרש ראש אשמורות כמו ראש המטה, ואשמורות ומטה ענין א' כדפי' לעיל אלא ראש לבד רוצה שיהיה היסוד ואשמורות הם הנ"ה שהיסוד נקרא ראש, והוא מאותם האשמורות שהם משך השפע, ולא הכריח מראש המטה אלא שהיסוד נקרא ראש לבד ועתה יאמר ראש אשמורות יונק מהאשמורות, שהם נ"ה אשמורת ימין ואשמורת שמאל, ולא רצה לפרש שהיסוד ראש לאשמורות נ"ה בעת שעולה על גביהן, דאם כן אמאי היא מתברכא ביה, הרי נסתלק למעלה ואז אינה מתברכת ממנו שהיא למטה, אלא מבחר הפירושים הוא ראש למלכות ומושך

## זהר שמות

רבי יוסי אמר זהו ראש של כתרי המלך והסיום רבי אבא אמר לראש אשמורות כתוב חסר וזהו הראש ראש המטה והכל נאמר במלך הקדוש העליון וזהו לה'.<sup>1</sup>

רבי ייסא אמר השירה הזאת לה' זהו הנהר שיוצא מעדן שכל שמן ומשחה יוצאים ממנו להדליק נרות ומשמע אחר כך שכתוב אשירה לה' זה המלך הקדוש העליון ועל זה לא כתוב אשירה לו.

ויאמרו לאמר (זהו) לדורי דורות כדי שלא ישתכח מהם לעולמים שכל מי שזוכה לשירה הזו בעולם הזה זוכה לה בעולם הבא וזוכה לשבח בה בימות מלך המשיח בשמחת כנסת ישראל בקדוש ברוך הוא שכתוב לאמר באותו זמן לאמר בארץ הקדושה בזמן ששכנו ישראל בארץ לאמר בגלות לאמר בגאולת ישראל לאמר לעולם הבא.

אשירה לה' היה צריך להיות נשיר מה זה אשירה אלא משום שהיו משבחים את תשבחת המלכה (הצטרכו לשבח) לה' זה המלך הקדוש כי גאה גאה (11קמה) שעלה והתעטר בעטרוותיו

---

מהנצח וההוד והוא ראש יונק מהאשמורת כדפי' ולא פי' ת"ת ראש לאשמורות נו"ה שאינה מתברכת בו אלא ממנו מרחוק (אור יקר). ז"ל הרב: דע כי חצי יסוד נאחז בגוף עצמו אך חצי השני נשאר בין הירכיים שהם נו"ה שבו, עכ"ל. ולכן נק' היסוד רישא דנצח והוד מאחר שחציו תקוע תוך הת"ת למעלה מנו"ה (מ"מ).

<sup>1</sup> הוא היסוד שבו ב' בחינות ממעלה למטה, סיומא וממטה למעלה רישא, והיינו ב' אשמורות, ור' אבא פי' כדפי' אשמרת מטה ממש, ולכך פי' לשון אשמרת א', ואינו דוחק למה לא אמר קומי רני בלילה לה' ממש (אור יקר). פי' שהיסוד עולה בסוד הדעת עד המוחין להמשיך הטיפה משם וז"ש רישא דכתרי מלכא וכפי האמת הוא סיומא (מ"מ).

<sup>2</sup> פי' המלכות נקרא כך והיסוד ראש לה (מ"מ).

<sup>3</sup> פי' ז"א (מ"מ).

<sup>4</sup> ר' ייסא פי' "לה" בסוד הדעת שהוא סוד משך נהר יוצא מעדן מהחכמה (אור יקר). פי' בינה, ומביא ראייה מדכתיב בסיפא אשירה לה' ואם לה' דרישא דקרא הוא ז"א א"כ אשירה לו מבעי ליה אלא ודאי לה' דרישא היא בינה ודסיפא היא ז"א (מ"מ).

<sup>5</sup> שפע ואור החכמה (אור יקר).

<sup>6</sup> דרך הבינה ולחוש (אור יקר).

<sup>7</sup> הם ז' ספירות המאירות והיינו בחכמה במשך הדעת (אור יקר).

<sup>8</sup> בת"ת עצמו בפסוק ב' כאומרו אשירה לה' (אור יקר).

<sup>9</sup> הרי נשלמו אז הז' בהגדלות והמוחין היותר שלימים, וכן ישראל למטה, כי אז נולד כל האורות דחמדת ישראל וכו' והנה אלו האורות נולדו להם לישראל אז, והוא הלידה דליל ז' של פסח, כי אז נולדו האורות דתקות כל חמדת ישראל אשר לעתיד לבא, וזהו שנאמר בשירת הים (שמות טו א) ויאמרו לאמר (דע"ה ח"ב קכו ע"ג).

<sup>10</sup> על הנסים נסתרים שהקב"ה עושה עם ישראל תמיד (ויקרא כו מד) ואף גם זאת כו' (שם).

<sup>11</sup>

<sup>12</sup> פי' הנ' מורה על הריבוי (מ"מ).

## זהר שמות

בעטרוי<sup>5</sup> לאפקא<sup>6</sup> ברכאן<sup>7</sup> וחילין<sup>8</sup> וגבוראן<sup>9</sup>  
לאסקא<sup>10</sup> בכלא כי גאה גאה גאה בהאי  
עלמא גאה בעלמא דאתי כי גאה בההוא  
זמנא גאה בגין דיתעטר בעטרוי כהדוותא  
שלימתא

סוס ורוכבו רמה בים שולטנותא דלתתא  
ושולטנותא דלעילא<sup>11</sup> דאחידן בהו<sup>12</sup>  
אתמסרו בההוא ימא רבא ושולטנותא רבא  
למעבד בהו נוקמין ותנינן לא עביד קודשא  
ברוך הוא דינא לתתא עד דיעביד  
בשולטניהון לעילא הדא הוא דכתיב (ישעיה  
כד כא) יפקוד יהויה על צבא המרום במרום  
ועל מלכי האדמה על האדמה

רמה בים אמר רבי יהודה בו בלילה  
אתער גבורה תקיפא דכתיב ביה ויולך יהויה  
את הים ברוח קדים עזה כל הלילה (ס"א  
דאתער בה גבורה תקיפא) בההוא זמנא  
בעאת מטרוניתא מן מלכא כל אינון אכלוסין  
דלתתא וכל אינון שולטנין דלעילא  
דיתמסרון בידהא וכלהו אתמסרו בידהא  
למעבד בהו נוקמין הדא הוא דכתיב סוס  
ורוכבו רמה בים בים סתם לעילא ותתא

עזי וזמרת יה רבי חייא פתח ואמר (תהלים  
קלט ה) אחור וקדם צרתני עלי כפכה  
כמה אצטריכו בני נשא ליקרא לקודשא  
ברוך הוא<sup>13</sup> בגין דקודשא בריך הוא כד ברא  
עלמא  
נה/א

להוציא ברכות וכחות וגבורות  
להתעלות בכל כי גאה גאה גאה בעולם  
הזה גאה לעולם הבא כי גאה באותו זמן  
גאה כדי שיתעטר בעטרותיו בשמחה  
שלימה.

סוס ורוכבו רמה בים השלטון שלמטה  
והשלטון שלמעלה שאחוזים בהם  
נמסרו לאותו הים הגדול והשליט הגדול  
לעשות בהם נקמות ושנינו הקדוש ברוך  
הוא לא עושה דין למטה עד שיעשה  
בשליטיהם למעלה זהו שכתוב יפקוד ה'  
על צבא המרום במרום ועל מלכי  
האדמה על האדמה.

רמה בים אמר רבי יהודה בו בלילה  
התעוררה גבורה חזקה שכתוב בו ויולך  
ה' את הים ברוח קדים עזה כל הלילה  
(שהתעוררה בו גבורה חזקה) באותו זמן  
בקשה המלכה מן המלך את כל אותם  
אוכלוסים שלמטה וכל אותם שליטים  
שלמעלה שימסרו בידיה וכולם נמסרו  
לידיה לעשות בהם נקמות זהו שכתוב  
סוס ורוכבו רמה בים בים סתם למעלה  
ולמטה.

עזי וזמרת יה רבי חייא פתח ואמר  
אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה  
כמה הצטרכו בני אדם לכבד את הקדוש  
ברוך הוא משום שכאשר ברא הקדוש  
ברוך הוא את העולם

<sup>1</sup> ואמרו אשירה כאלו היא מדברת על עצמה (אור יקר). אשירה הוא לשון יחיד היא הנוק' דז"א,  
ר"ל שהשירה ששוררת מלכות לז"א אמרוה ישראל (מ"מ).

<sup>2</sup> ת"ת בסוד חו"ב (אור יקר).

<sup>3</sup> לא מופיע בדרכך אמת.

<sup>4</sup> אל הבינה (אור יקר).

<sup>5</sup> תרין עטרין דירית מאבא ואימא והם חו"ג הנעלמות שם (אור יקר). גאות הם בא"א ששם ת"י  
נימין בגימ' גאות, וכן או"א נק' גאות כי ח"י נימין חופפין עליהם, וז"ש כי גאה גאה, שז"א עולה  
לא"א ואו"א לקמן המוחין משם (מ"מ).

<sup>6</sup> לאסקא (דכך אמת).

<sup>7</sup> הם מוח חו"ב (מ"מ).

<sup>8</sup> הם החסדים שמשם באים הנשמות (מ"מ).

<sup>9</sup> הם ה"ג (מ"מ).

<sup>10</sup> לא מופיע בדרכך אמת.

<sup>11</sup> סוס היא פלונית ורוכבו הוא ס"מ (מ"מ).

<sup>12</sup> פי' המצריים אוחזים בפלונית וס"מ (מ"מ).

<sup>13</sup> מפני שהקב"ה כבדם בשעת בריאתם כל הכבוד שאפשר, והם מנעו הכבוד מהם בחטאתם, וא"כ  
צריכים הם לכבד הבורא שברא' בכל הכבוד (אור יקר)



## זהר שמות

אסתכל על האדם להיות שליט על הכל (להיות שלם בכל ונברא בשני פרצופים) והיה דומה לעליונים ולתחתונים הוריד אותו בדמות מכובדת וראו אותו הבריות אז התכנסו אליו והשתחוו לפניו ופחד ואימה נפלו עליהם מפחדו זהו שכתוב ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים.

הכניס אותו לגנו שנטע לשמרו להיות לו שמחה על שמחה ולהשתעשע בו עשה לו חופה מכסה באבנים יקרות ומלאכים עליונים שמחים לפניו אחר כך צוה אותו על עץ אחד ולא עמד במצות רבונו.

מצאנו בספרו של חנוך שלאחר שהעלה אותו הקדוש ברוך הוא והראה לו את כל גנוזי המלך עליונים ותחתונים הראה לו את עץ החיים והעץ שהצטווה עליו אדם והראה לו מקומו של אדם בגן עדן וראה שאלמלא שמר אדם מצוה זו יכול לעמוד תמיד ולהיות שם תמיד הוא לא שמר מצות רבונו יצא בדימוס

אסתכל ביה באדם למהו<sup>1</sup> שליט על כלא<sup>2</sup> (נ"א למהו שלים בכולא ואתברי דו פרצופין<sup>3</sup>) והוה דמי לעלאין ותתאין<sup>4</sup> נחת ליה בדמות יקרא<sup>5</sup> וחמו ליה בריין כדין אתכנשו לגביה וסנידו לקבליה ואימתא ודחלא נפלת עליהו מדחלתיה הדא הוא דכתיב (בראשית ט ב) ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים

עיליה לגנתיה דנטע לנטריה<sup>6</sup> למהו ליה חדו על חדו<sup>7</sup> ולאשתעשע ביה עבד ליה טרוצטבולין<sup>8</sup> מחפיין באבני יקר ומלאכין עלאין חדאן קמיה לבתר פקיד ליה<sup>9</sup> על אילנא חד ולא קאים בפקודא דמאריה<sup>10</sup>

אשכתנא בספרא דחנוך<sup>11</sup> דלבתר דסליק ליה<sup>12</sup> קודשא בריך הוא ואחמי ליה כל גנוזיא<sup>13</sup> דמלכא עלאי ותתאי אחמי ליה אילנא דחיי<sup>14</sup> ואילנא דאתפקד<sup>15</sup> עליה אדם ואחמי ליה דוכתיה<sup>16</sup> דאדם בננתא דעדן וחמא דאלמלי נטיר אדם פקודא דא יכול לקיימא תדירא ולמהו תדירא תמן הוא לא

<sup>1</sup> פ' השגיח בו ונתן לו כח (אור יקר).

<sup>2</sup> 17 פלופים הוה (נוסף כלכך אמת).

<sup>3</sup> שהם עליונים ותחתונים גשמיים ורוחניים מים עליונים ומים תחתונים זכר ונקבה ולזה היה בו חלק מזה וחלק מזה (אור יקר).

<sup>4</sup> האדם אינו רומז אל בחי' פרטית כמו אל זעיר לבדו או אל מלכות לבדה, אלא הוא רומז אל ה' פרצופים דוגמת א"א, וז"ש "דמי לעילאין" הם ג"ר, ותתאין הם ז"ן, א"נ לפי שבו יחידה חיה נשמה מכ"ב, נ"ר מז"ן, וז"ש לעילאין ותתאין, א"נ לעילאין אצילות תתאין בי"ע שאדה"ר היה כולל אבי"ע (מ"מ).

<sup>5</sup> בסוד הנשמה הנפלאה שסופר בה כמה עניינים בתיקונים (אור יקר).

<sup>6</sup> כי עיקר קיום מצות היה בג"ע כאומרו לעבדה ולשמרה ופי' אלו מצות עשה ומצות לא תעשה (אור יקר).

<sup>7</sup> שמחת עצמו בבריאתו וכן נוסף על זה שמחתו בג"ע וכל הנברא בו והקב"ה משתעשע בו בסוד שעשועו עם הצדיקים בג"ע שהיחוד על ידם בהם ומהם עצמם (אור יקר).

<sup>8</sup> חופות (רח"ו במ"מ).

<sup>9</sup> היינו סוד עץ הדעת וכו' דהיינו להרחיקו מכל חיצוני ושלא לידבק אליהם (אור יקר).

<sup>10</sup> שנתדבק בחצונים ונתלבש בחומר טמא ויצר הרע (אור יקר).

<sup>11</sup> יובן בספר הגלגולים [פ"ח] שחנוך זכה לנשמה דזיהרא עילאה שהיתה לאדה"ר קודם חטאו (רמ"ז).

<sup>12</sup> לחנוך עצמו (אור יקר).

<sup>13</sup> הם גנוזי ואוצרי כל צורכי ההנהגה (אור יקר).

<sup>14</sup> להשכיר לעוסקי תורה (אור יקר).

<sup>15</sup> להעניש עוברי תורה (אור יקר).

<sup>16</sup> ובחינתו קודם חטאו וחופתו ומעלתו וכל זה מפני שחנוך ירש לבוש אדם הראשון כדפי' בשיה"ש, דאלמלא וכו', אם כן הוא מנע הטוב ממנו, ור' יצחק פליג את"ק דת"ק פירש ד"ו פרצופין שהם הרכבתו מן העליונים ומן התחתונים ואיהו סבירא ליה ד"ו פרצופין היינו ז"ן ממש, ונסרו הקב"ה לשתים לא ימין ושמאל אלא אחור וקדם, בענין שיש בזכר ימין ושמאל וקדם, ובנקבה ימין ושמאל ואחור, ולדעת ר' יצחק בנסירה לבד נגמר מעשה הנקבה שמקושטת וגמורה ובריה שלימה היתה, ור' חייא פליג עליה ואמר שלא היתה גמורה נקבה (אור יקר).

## זהר שמות

ונענש.

נמר פקודא דמאריה נפק בדימוס ואתענש רבי יצחק אמר אדם דו פרצופין אתברי והא אוקימנא (בראשית ב כא) ויקח אחת מצלעותיו נסרו הקדוש ברוך הוא ואתעבידו תרין ממזרח וממערב הדא הוא דכתיב (תהלים קלט ה) אחור וקדם צרתני אחור דא מערב וקדם דא מזרח

רבי יצחק אמר אדם נברא דו פרצופים והרי בארנו ויקח אחת מצלעותיו נסרו הקדוש ברוך הוא ונעשו שנים ממזרח וממערב זהו שכתוב אחור וקדם צרתני אחור זה מערב וקדם זה מזרח.

רבי חייא אמר מה עשה הקדוש ברוך הוא תיקן אותה נקבה ושכלל את יפיה על הכל והכניסה לאדם זהו שכתוב ויבן ה' אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה בא וראה מה כתוב למעלה ויקח אחת מצלעותיו מה זה אחת כמו שנאמר אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה מצלעותיו מצדדיו כמו שנאמר ולצלע המשכן.

רבי חייא אמר מה עשה הקדוש ברוך הוא תיקן אותה נקבה ושכלל את יפיה על הכל והכניסה לאדם זהו שכתוב ויבן ה' אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה בא וראה מה כתוב למעלה ויקח אחת מצלעותיו מה זה אחת כמו שנאמר אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה מצלעותיו מצדדיו כמו שנאמר ולצלע המשכן.

רבי יהודה אמר קודשא בריך הוא נשמתא עלאה יהב ביה באדם וכליל ביה חכמתא וסכלתנו למנדע כלא מאן אתר יהב ביה נשמתא רבי יצחק אמר מאתר דשאר נשמתין קדישין קא אתיין<sup>1</sup>

רבי יהודה אמר הקדוש ברוך הוא נתן נשמה עליונה באדם וכלל בה חכמה ותבונה כדי לדעת הכל מאיזה מקום נתן בו נשמה רבי יצחק אמר ממקום ששאר הנשמות הקדושות באות.

רבי יהודה אמר מהכא דכתיב (בראשית א כד) תוצא הארץ נפש חיה מאן הארץ מההוא אתר<sup>2</sup> דמקדשא אשתכח ביה נפש חיה נפש חיה סתם<sup>3</sup> דא נפשא דאדם קדמאה דכלא

רבי יהודה אמר מכאן שכתוב תוצא הארץ נפש חיה מי זו הארץ מאותו מקום שהמקדש נמצא בו נפש חיה נפש חיה סתם זו נפש של אדם הראשון של הכל.

רבי חייא אמר אדם הוה ידע חכמתא עלאה יתיר ממלאכי עלאי והוה מסתכל בכלא וידע ואשתמודע למאריה יתיר מכל שאר בני עלמא בתר דחב אסתימו מניה מבועי דחכמתא מה כתיב (נ"א ממה דכתיב) (שם ג כג) וישלחו יהו"ה אלהי"ם מגן ערן לעבוד את האדמה

רבי חייא אמר אדם היה יודע חכמה עליונה יותר ממלאכי העליונים והיה מסתכל בכל ויודע ונודע לרבונו יותר מכל שאר בני העולם לאחר שחטא נסתמו ממנו מעיינות החכמה מה כתוב (ממה שכתוב) וישלחו ה' אלהים מגן ערן לעבוד את האדמה.

רבי אבא אמר אדם הראשון מדכר ונוקבא אשתכח<sup>4</sup> הדא הוא דכתיב (שם א כו) ויאמר אלהי"ם נעשה אדם בצלמנו כדמותנו ועל דא דכר ונוקבא אתעבידו כחדא ואתפרשו לבתר ואי תימא הא דאמר האדמה אשר

רבי אבא אמר אדם הראשון מזכר ונקבה נמצא זהו שכתוב ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו ועל זה זכר ונקבה נעשו כאחד ונפרדו אחר כך ואם תאמר זה שאמר האדמה אשר לקח

<sup>1</sup> פי' הם אר"א כנודע שחיה מאבא ונשמה מאימא וז"ש יהודה אמר מהכא כדמפרש ואזיל (מ"מ).

<sup>2</sup> פי' מלכות שהמקדש רומז אליה (מ"מ).

<sup>3</sup> פי' אבא לפי שחיה ממנו וז"ש דא נפשא דאדם קדמאה דכולא (מ"מ).

<sup>4</sup> פי' זרין והם צלם ודמות (מ"מ). לעיל יב ע"א ויקרא יט ע"א ועי' תזריע מג ע"ב (לש"ו).

## זהר שמות

לְקַח מִשְׁמַי הַכִּי הוּא וּדְאִי וּדְאִי הוּא נֹקְבָא  
וְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֲשֶׁתְתָף עִמָּדָּה וּדְאִי הוּא  
דְכַר וְנֹקְבָא וְכֹלָא הוּא מְלַח חֲדָא

רְבִי יוֹסִי אָמַר עֲזִי וּזְמֵרְתָּ יְהִי<sup>3</sup> אֵינֹן דְכִלְיָן  
דָּא בְדָא וְלֹא אֲתַפְרֵשָׁן דָּא מִן דָּא<sup>4</sup> וְלַעֲלֵמִין<sup>5</sup>  
אֵינֹן בְּחִבִּיבוּתָא בְרַעוּתָא חֲדָא דְמִתְמָן  
אֲשֶׁתְכֹחוּ (נ"א אֲתַמְשְׁכוּ) מְשִׁיכֵן דְנַחֲלִין  
וּמְבוּעִין לְאֲסַתְפָּקָא כֹּלָא וְלִבְרַכָּא כֹּלָא לֹא  
כְדִיבִי מִימֵי מְבוּעִין כְּמָה דָּאֵת אָמַר (יִשְׁעִיָּה  
נְחָיָא) וְכִמּוּצָא מִים אֲשֶׁר לֹא יִכּוּבוּ מִימֵי וְעַל  
דָּא וִיהִי לִי לִישׁוּעָה<sup>6</sup> דְבִגְנִי כִּךְ מִלְכָּא  
קְדִישָׁא<sup>7</sup> מְשִׁיךְ וְאֲחַסִּין לְתַתָּא וְאֲתַעַר יְמִינָא  
לְמַעֲבַד נְסִין

זֶה אֵלֵי וְאֲנוּהוּ דָּא צְדִיק דְמִנְיָה נִפְקִין בְּרַכָּאן  
בְּזוּג וְאֲנוּהוּ בַּהֲוָא אֲתַר דְחִבִּיבוּתָא  
אֲשֶׁתְכָּח בִּיה וּדְאִי הוּא מְקַדְשָׁא<sup>8</sup> אֱלֹהִי אֲבִי  
וְאֲרוּמְמָנְהוּ מִשָּׁה קָאֵמַר דָּא לְגַבִּי אֲתַר דְלֹאִי<sup>9</sup>  
אֲתִיִּין מַהֲהוּא סְפָרָא וְעַל דָּא (הוּהוּ) שְׁלִימוּתָא  
דְכֹלָא הוּא בַּהֲוָא אֲתַר (נ"א בַּהֲאִי קְרָא)<sup>10</sup>

רְבִי יִצְחָק אָמַר וִיהִי לִי לִישׁוּעָה דָּא מִלְכָּא  
קְדִישָׁא<sup>11</sup> וְהַכִּי הוּא וּמְנַלְן מְקָרָא אַחֲרִינָא  
אֲשַׁכְחָנָא לִיָּה דְכִתִּיב (יִשְׁעִיָּה יב ב) כִּי עֲזִי  
וּזְמֵרְתָּ יְהִי יְהוָה וִיהִי לִי לִישׁוּעָה מִמְשַׁמַּע  
דְקָאֵמַר יְהוָה וִיהִי לִי לִישׁוּעָה

נְה/ב

דָּא מִלְכָּא קְדִישָׁא

מִשְׁם כִּךְ הוּא וּדְאִי זֹוּהִי הַנְקֵבָה וְהַקְדוּשׁ  
בְּרוּךְ הוּא הַשְׁתַּתְּף עִמָּה זֹוּהוּ זְכַר וְנֹקְבָה  
וְהַכֵּל דְבַר אֲחַד.

רְבִי יוֹסִי אָמַר עֲזִי וּזְמֵרְתָּ יְהִי אֹתָם  
הַכֹּלִים זֶה בְּזֶה וְלֹא נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה  
וְלַעֲוִלְמִים הֵם בְּחִבִּיבוּת בְּרִצּוֹן אֲחַד  
שְׁמִשְׁם נִמְצְאוּת (נִמְשְׁכוּ) מְשִׁיכוּת  
הַנַּחֲלִים וְהַמְעִינּוּת לְסַפֵּק לְכֹל וְלִבְרֵךְ  
אֵת הַכֵּל לֹא מְכַזְּבִים מִימֵי הַמְעִינּוּת  
כְּמוֹ שְׁנֵאֵמַר וְכִמּוּצָא מִים אֲשֶׁר לֹא יִכּוּבוּ  
מִימֵי וְעַל זֶה וִיהִי לִי לִישׁוּעָה שְׁבִשְׁבִיל  
כִּךְ הַמֶּלֶךְ הַקְדוּשׁ מוֹשֵׁךְ וּמוֹרִישׁ לְמִטָּה  
וּמִתְעוֹרֵר הַיָּמִין לַעֲשׂוֹת נְסִים.

זֶה אֵלֵי וְאֲנוּהוּ זֶה צְדִיק שְׁמִמְנוּ  
יּוֹצְאוֹת בְּרַכּוֹת בְּזוּג וְאֲנוּהוּ בְּאוֹתוֹ  
מְקוֹם שְׁנִמְצָאֵת בּוֹ חִבִּיבוּת וְזֶהוּ הַמְקַדֵּשׁ  
אֱלֹהֵי אֲבִי וְאֲרוּמְמָנְהוּ מִשָּׁה אָמַר אֵת זֶה  
לְמְקוֹם שְׁהַלּוּים בְּאִים מְאוֹתוֹ צַד וְעַל זֶה  
(הִיָּה) שְׁלֵמוֹת הַכֵּל הוּא בְּאוֹתוֹ מְקוֹם  
(בְּזֶה הַפְּסוּק).

רְבִי יִצְחָק אָמַר וִיהִי לִי לִישׁוּעָה זֶה  
הַמֶּלֶךְ הַקְדוּשׁ וְכִךְ הוּא וּמְנִין לְנוּ מְקָרָא  
אַחַר מְצָאֵנוּ לוֹ שְׁכָתוּב כִּי עֲזִי וּזְמֵרְתָּ יְהִי  
ה' וִיהִי לִי לִישׁוּעָה מִמְשַׁמַּע שְׁאֵמַר ה'  
וִיהִי לִי לִישׁוּעָה

זֶה הַמֶּלֶךְ הַקְדוּשׁ.

<sup>1</sup> פ' דמשמע שהוא ממלכות לבדה הנק' אדמה ותירץ דקב"ה אשתתף עמה והזכיר הכתוב המלכות לפי שהיא נגלית והז"א מתלבש בתוכה (מ"מ).

<sup>2</sup> כל הנשמות והעולמות אשר לב"ע ממש שיצאו ונבראו אח"כ מהמלכות דאצילות ע"י זווגא בז"א (ע' זוה"ק ח"א כב ע"א כט ע"ב ובח"ב יב ע"א וח"ג ז ע"א יט ע"א קעד ע"ב וע' עוד ח"א יג סע"א וח"ב נה ע"א) (כללים ח"א קח ע"ג).

<sup>3</sup> אדנ"י גימ' ס"ה ועם י"ב אותיות המלוי הו גימ' ע"ז וכן שם ס"ג עם י' אותיות המלוי גימ' ע"ג וד' אותיות הפשוט הרי גימ' ע"ז ג"כ ועי' דף סו ע"ב כי ת"ת דאצילות נק' ו"ו והם גימ' י"ב וכ"א כלול מ' י"ב פעמים ה' הם ס' וכנגדם ס' דת"ת דמלכות וכנגדם ס' פולסי דנורא ביצירה הנק' נער והוא כנגד הת"ת ג"ש (זהר הרקיע).

<sup>4</sup> קבלת או"א ויניקתם הנה הוא מהמזלין אשר האו"א כלולים בהם והמזלין הם הדעת עלאה אשר על ידיהם מתייחדים האו"א והם ע"ז תרין ריעין דלא מתפרשין דא מן דא כמ"ש באד"ז רצ ע"ב (וכן הוא בפ' בשלח נ' ע"ב נ"ה ע"א ופ' ויקרא ד' ע"א ס"א ע"ב) (כללים ח"ב קכב ע"א). לעולם אין אור המאציל נפסק אפ' רגע אחת וכו' הוא לשפע החיות והמזון הוא אשר לא נפסק לעולם (ביאורים ח"ב ע"ג).

<sup>5</sup> ח"ג ד ע"א סא ע"ב רצ ע"ב (לש"ו).

<sup>6</sup> פ' י"ה הנזכר שהם או"א הם לי לישועה (מ"מ).

<sup>7</sup> פ' בשביל הארות או"א הנזכר לכך מלכא קדישא שהוא ז"א מושך שפע למלכות ולב"ע (מ"מ).

<sup>8</sup> יסוד דנוק' (רח"ו). ועי' דע"ה ח"א פ ע"ד.

<sup>9</sup> פ' גבורה דז"א שהיא אלוה, לוי בן יעקב (מ"מ).

<sup>10</sup> ל"א מופיע בדרך חמת.

<sup>11</sup> פ' ז"א ופליג את"ק שאמר ויהי לי לישועה קאי על י"ה הנזכר (מ"מ).

## זהר שמות

עזי וזמרת יה וגו' רבי חזקיה פתח ואמר  
בהאי קרא דכתיב (משלי יז יז) בכל עת  
אוהב! הרע ואח לצרה יולד בכל עת אוהב  
הרע דא קודשא בריך הוא<sup>3</sup> דכתיב ביה (שם  
כו י) רעך ורע אביך אל תעזוב

ואח לצרה יולד בשעתא דיעיקון לך שנאך  
קודשא בריך הוא מה אמר (תהלים קכב ח)  
למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך דישראל  
אקרין אחים ורעים לקודשא בריך הוא יולד  
מהו וכי השתא יולד אלא בשעתא דעקתא  
יולד בעלמא אח יהא לקבלך לשזבא לך מכל  
אינון דעקין לך

רבי יהודה<sup>4</sup> אמר יולד דמלכא קדישא יתער  
בהאי עו לנקמא לך מאומין לינקא לך<sup>5</sup>  
מאימא<sup>6</sup> בההוא סטרא<sup>8</sup> כמה דאת אמר עזי  
וזמרת יה ויהי לי לישועה לאתערא גבוראן  
לקבל אומין עכו"ם

רבי ייסא פתח ואמר כמה אית ליה לבר נש  
לרחמא ליה לקודשא בריך הוא דהא לית  
ליה פולחנא לקודשא בריך הוא (אלא) כמה  
רחימותא וכל מאן דרחים ליה ועביד פולחנא  
ברחימותא קארי ליה קודשא בריך הוא  
רחימא<sup>9</sup> אי הכי<sup>10</sup> במאי אוקימנא הני קראי  
רעך ורע אביך אל תעזוב וכתיב (משלי כה יז)  
הוקר רגלך מבית רעך

עזי וזמרת יה וגו' רבי חזקיה פתח  
ואמר בפסוק זה שכתוב בכל עת אוהב  
הרע ואח לצרה יולד בכל עת אוהב הרע  
זה הקדוש ברוך הוא שכתוב בו רעך ורע  
אביך אל תעזוב.

ואח לצרה יולד בשעה שיציקו לך  
שונאין מה אמר הקדוש ברוך הוא  
למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך  
שישראל נקראים אחים ורעים לקב"ה  
יולד מה זה וכי עכשיו יולד אלא בשעה  
שנולדת צרה בעולם יהיה אח כנגדך  
להציל אותך מכל אותם שמציקים לך.

רבי יהודה אמר יולד שהמלך הקדוש  
יתעורר בעז הזה לנקום לך מהאומות  
להניק לך מהאם באותו צד כמו שנאמר  
עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה לעורר  
גבורות כנגד אומות עובדי כוכבים  
ומזלות.

רבי ייסא פתח ואמר כמה יש לאדם  
לאהוב את הקדוש ברוך הוא שהרי אין  
לך עבודה לקדוש ברוך הוא (אלא) כמו  
אהבה וכל מי שאהב אותו ועושה  
עבודתו באהבה קורא לו הקדוש ברוך  
הוא אהוב אם כך במה בארנו פסוקים  
אלו רעך ורע אביך אל תעזוב וכתוב  
הוקר רגלך מבית רעך.

<sup>1</sup> ששם הרחמים וטובים לכל עת (אור יקר).

<sup>2</sup> נקרא אח מצד ז' מדות ושם הדין והיינו טוב לצרה להצלה והיינו אדם שאינו עולה אלא בשבע מדות ולכך יולד לו צרה וינצל ע"י אח, אבל הרע אין לו צרה כלל, ור' יהודה תי' דאהדר יולד לאח ממש, והיינו שהת"ת אח מסתלק אל תוכיות הבינה ויוצא משם מסוד הרחם ויולד להצילו (אור יקר).

<sup>3</sup> שאינו מתרחק מן האדם אפילו רגע וכו', [ע"י ח"ג דף ד ע"א] מה בין רעים לדודים, והקב"ה נק' לאדם רע דבק בלי פירוד, כאומרו ואתם הדבקים בה' והיינו מצד אותם הנאחזים בג' ראשונות (אור יקר).

<sup>4</sup> ר"י פליג על רבי חזקיה דלעיל שפירש יולד קאי על הצרה, ור"י מפרש יולד קאי על הקב"ה וה"ק ואח שהוא הקב"ה בעת צרה יולד דהיינו יתעורר להנקם מהאויבים (מ"מ).

<sup>5</sup> לינקא לך הוא כ"א בלכך לזמרת

<sup>6</sup> בינה, ור' יהודה מפרש ויהי לי כשיורד מעזי שהיא אימא עילאה לישועה כדפי' ר' יצחק (אור יקר).  
<sup>7</sup> מלאומא (כ"א מלאומא) לך לזמרת.

<sup>8</sup> דהיינו חכמה כדפי', וצריכים ב' מדות, הא' רחמים, הב', דין דהיינו חכמה ובינה, כדי שהדין יהיה בשנאיהון דישראל (אור יקר).

<sup>9</sup> היינו מצד החכמה אוהב, ומשם נהירו דחסד (אור יקר).

<sup>10</sup> שאתה אומר שיהיה אוהב להקב"ה ולא רע והכתוב אומר רעך ורע אביך מורה שיהיה רע להקב"ה ויש פסוק אחר שאומר הוקר רגלך מבית רעך ולכאורה קשיא אומרו אל תעזוב וכתיב הוקר (אור יקר).

## זהר שמות

אלא הא אוקמוה חברייא האי קרא (בעולות ושלמים והאי בהטאות ואשמות וכתוב וכי) 21 בעולות 3 כתיב השתא רעך 4 ורע אביך אל תעזוב למפלח ליה 5 ולא תדבקא ביה ולמעבד פקודוי אל תעזוב ודאי 6 והא דאתמר הוקר רגלך מבית רעך כלומר הוקר יצרך 7 דלא ירתח 8 לקבלך ולא ישלוט בך ולא תעביד הרהורא אחרא מבית רעך מאן בית רעך דא נשמטא קדישא 9 דאעיל 10 בך רעך ויהבה בנוך

ועל דא פולחנא דקודשא בריך הוא לרחמא ליה בכלא כמה דכתיב (דברים ו ה) ואהבת את יהוה אלהיך זה אלי ואנוהו דכל ישראל חמו על ימא מה דלא המא יחזקאל נביאה ואפילו אינון עוברי דבמעיי אמהון הוו חמאן ומשבחון לקודשא בריך הוא וכלהו הוו אמרין זה אלי ואנוהו אלהי אבי 11 וארוממנהו 12 כמה דאת אמר אלהי אברהם 13

אמר רבי יוסי אי הכי אמאי וארוממנהו דהא אלהי אברהם לעילא הוא אמר ליה אפילו הכי 14 אצטריך וכלא חד מלה וארוממנהו בכלא לאכללא מאן דידע ליחדא שמא קדישא רבא דהא הוא פלחנא עלאה דקודשא בריך הוא

רבי יהודה הוה יתיב קמיה דרבי שמעון והוה קארי כתיב (ישעיה נב ח) קול צופיך נשאו קול יחדיו ירננו קול צופיך מאן אינון

אלא הרי בארוה החברים פסוק זה בעולות ושלמים וזה בחטאות ואשמות וכתוב עכשיו רעך ורע אביך אל תעזוב לעבוד אותו ולהדבק בו ולעשות מצוותיו אל תעזוב ודאי וזה שנאמר הוקר רגלך מבית רעך כלומר הוקר יצרך שלא ירתח כנגדך ולא ישלוט בך ולא תעשה הרהור אחר מבית רעך מי זה בית רעך זו הנשמה הקדושה שהכניס בך רעך ונתן אותה בתוכך.

ועל זה עבודת הקדוש ברוך הוא לאהוב אותו בכל כמו שכתוב ואהבת את ה' אלהיך זה אלי ואנוהו שכל ישראל ראו על הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא ואפילו אותם העוברים שבמעיי אמם היו רואים ומשבחים את הקדוש ברוך הוא וכולם היו אומרים זה אלי ואנוהו אלהי אבי וארוממנהו כמו שנאמר אלהי אברהם.

אמר רבי יוסי אם כך למה וארוממנהו שהרי אלהי אברהם הוא למעלה אמר לו אפילו כך צריך והכל דבר אחד וארוממנהו בכל לכלול מי שיודע ליחד את השם הקדוש הגדול שהרי זוהי עבודה עליונה של הקדוש ברוך הוא.

רבי יהודה היה יושב לפני רבי שמעון והוא קורא כתוב קול צופיך נשאו קול יחדו ירננו קול צופיך מי הם צופיך אלא

1 מ"מ גורס את המוסגר.

2 ר"ל בהם הוקר רגלך אבל בעולות אל תעזוב וכי (מ"מ).

3 ירצה בעולות הבאים על חטא הוקר רגלך שאל תחטא וצטרך להביא עולות אמנם לכולהו פי' קארי ליה רע ולפי זה כתיב השתא רעך ורע אביך אל תעזוב שהכוונה העיקר הוא להיות אוהב דהיינו העבודה השלימה, אמנם פחות רעך ורע אביך לא תפחות "מלמפלח ליה" (אור יקר).

4 פי' עכשיו אנו מתרצים תירוץ אחר (מ"מ).

5 ובעזיבה נקט רע שלא יפחות מעבודה זו (אור יקר).

6 והוקר רגלך ג"כ נפרש אותו (אור יקר).

7 והוא רגליך סבתך לחטא או רגליך שהוא בחי' אחרונה שבאדם רגל לנפש רוח ונשמה (אור יקר).

8 דריש רגלך לשון מרגל שהוא יצר הרע (רח"ו).

9 שבה שוכן הקב"ה באדם או ירצה בית רעך הוא כמו מבית ומחוץ הכניסה הקב"ה רעך בה (אור יקר).

10 אמנם עיקר העבודה היא לרחמא ליה וכי (אור יקר).

11 אהדר לכל ישראל, א"כ הוה לי' למימר אלהי אבותי, להכי קאמר דהיינו אלהי אבי (אור יקר).

12 הוא סוד רום בחכמה ואלהי אבי בחכמה, אם כן לא שייך לארוממנהו דהא אלהי אברהם לעילא הוא (אור יקר).

13 שהוא חכמה שעל החסד אלהי אבותי בינה והם עלו למעלה לכך אמר אלהי אבי (אור יקר). פי' אבא שהוא אלוה של החסד, דהא אלהי אברהם לעילא הוא פי' ואינו צריך הרמה (מ"מ).

14 עם היות שהחכמה היא למעלה עכ"ז צריכה היא להקשר בכתר שכל הספירות צריכות להקשר במקור' העליון (אור יקר). פי' גם אבא צריך הרמה להעלותו לא"א (מ"מ).

## זהר שמות

צופיך אלא אלין אינון דמצפאן אימתי ירחם קודשא בריך הוא למבני ביתיה נשאו קול ישאו קול מבעי ליה מאי נשאו קול אלא כל בר נש דבכי וארים קליה על חרבן ביתיה דקודשא בריך הוא זכי למה דכתיב לבתר יחדיו ירננו וזכי למחמי ליה בישובא בחדותא

בשוב יהו"ה ציון (א"ל)<sup>1</sup> בשוב יהו"ה אל ציון מבעי ליה מאי בשוב יהו"ה ציון אלא בשוב יהו"ה ציון ודאי תא חזי בשעתא דאתחריב ירושלם לתתא וכנסת ישראל אתתרכת סליק מלכא קדישא לציון<sup>2</sup> ואנגיד ליה לקבליה בגין דכנסת ישראל אתתרכת (השתא דאתגליא כנסת ישראל סליק ליה לגביה)<sup>3</sup> וכד תתהדר כנסת ישראל לאתרה כדין יתוב מלכא קדישא לציון לאתריה לאזדוגא חד בחד ודא הוא בשוב יהו"ה ציון וכדין זמינין ישראל למימר זה אלי ואנוהו וכתיב זה יהו"ה קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו בישועתו ודאי

יהו"ה איש מלחמה יהו"ה שמו רבי אבא פתח (במדבר כא יד) על כן יאמר בספר מלחמות יהו"ה את והב בסופה ואת הנחלים ארנון כמה אית לן לאסתכלא בפתגמי אורייתא<sup>4</sup> כמה אית לן לעיינא בכל מלהא<sup>5</sup> דלית לך מלה באורייתא דלא אתרמיזא בשמא קדישא עלאה<sup>6</sup> ולית לך מלה באורייתא דלית בה כמה רזין<sup>7</sup> כמה טעמי<sup>8</sup> כמה שרשי<sup>9</sup> כמה ענפי<sup>10</sup>

אלה הם שמצפים מתי ירחם הקדוש ברוך הוא לבנות את ביתו נשאו קול היה צריך להיות ישאו קול מה זה נשאו קול אלא כל אדם שבוכה ומרים קולו על חרבן ביתו של הקדוש ברוך הוא זוכה למה שכתוב אחר כך יחדיו ירננו וזוכה לראותו מישיב בשמחה.

בשוב ה' ציון (א"ל) היה צריך להיות בשוב ה' אל ציון מה זה בשוב ה' ציון אלא בשוב ה' ציון ודאי בא וראה בשעה שחרבה ירושלים למטה וכנסת ישראל גרשה עלה המלך הקדוש לציון ונאנח כנגדו משום שכנסת ישראל גרשה (עתה שנתגלתה כנסת ישראל מעלה אותה אליו) וכשתחזור כנסת ישראל למקומה אז ישוב המלך הקדוש לציון למקומו להזדוג אחד באחד וזהו בשוב ה' ציון ואז עתידים ישראל לומר זה אלי ואנוהו וכתוב זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו בישועתו ודאי.

ה' איש מלחמה ה' שמו רבי אבא פתח על כן יאמר בספר מלחמות ה' את והב בסופה ואת הנחלים ארנון כמה יש לנו להסתכל בדברי התורה כמה יש לנו לעיין בכל דבריה שאין לך דבר בתורה שלא נרמז בשם הקדוש העליון ואין לך דבר בתורה שאין בו כמה סודות כמה טעמים כמה שרשים כמה ענפים

<sup>1</sup> לך אמת גורס את המוסגר.

<sup>2</sup> כתב הרמ"ק שכאן קורא ליסוד ציון, וכמ"ש בזהר של המד"ל. ולעד"נ שאין הכרח לזה אלא יש לפרשו ככל המקומות שהוא יסוד הנוקבא שהוא מצויין בההוא רוחא דשביק בה בעלה, ובעת החורבן נסתלק אותו רוח ממנה ונסתם יסודה, ולכן נקראת בתולה, וצריכה להצטיין מידי פעם בפעם ברוח חדשה כנזכר בדרוש קריאת שמע שעל המטה, עיין בזהר ויקרא דף ל"א. זהו הנלע"ד בכללות המאמר, אמנם פרטותיו צריכין באור, מהו ואנגיד ליה לקבליה, ומה ענין כל אומרו השתא דאתגליא, ומה לשון השתא, ולמה בתחילה אמר לקבליה ואחר כך לגביה (רמ"ז). ופי' שיסוד נכלל בת"ת ואינו מזדווג עם המלכות (מ"מ).

<sup>3</sup> מ"מ גור סאת המוסגר.

<sup>4</sup> בכלל דרושיה (אור יקר).

<sup>5</sup> פרטי תיבותיה (אור יקר).

<sup>6</sup> פנים לה במלכות פנים לה בת"ת פנים לה בבניה פנים לה בחכמה, וז"ש כמה רזין מצד היסוד סו"ד ר"ז (אור יקר).

<sup>7</sup> ד' בחי' אלו כנגד נרנ"ח אבל יחידה נעלמת בסוד קוץ הי' ולא נזכר א"נ הם כנגד פרד"ס (מ"מ).

<sup>8</sup> מצד הת"ת שבו ב' טעמי מימין ומשמאל (אור יקר).

<sup>9</sup> מצד הבינה (אור יקר).

<sup>10</sup> בחכמה או במלכות למטה (אור יקר).

## זהר שמות

נו/א

הכא אית לאסתכלא על כן יאמר בספר מלחמות יהו"ה וכי ספר מלחמות יהו"ה אן הוא אלא הכי אתערו חברייא כל מאן דאגה קרבא באורייתא וכי לאסגאה שלמא בסוף מלוי כל קרבין דעלמא קטטה וחרבנא וכל קרבין דאורייתא שלמא ורחימותא<sup>1</sup> הדא הוא דכתיב על כן יאמר בספר מלחמות יהו"ה את והב בסופה כלומר אהבה בסופה דלית לך אהבה ושלמא בר מהאי

תו קשיא באתריה על כן יאמר בספר מלחמות יהו"ה בתורת מלחמות יהו"ה מבעי ליה מאי בספר אלא רזא עלאה הוא אתר אית ליה לקודשא בריך הוא<sup>2</sup> דאקרי ספר<sup>3</sup> (נ"א ומספר) כמה דאת אמר (ישעיה לד טז) דרשו מעל ספר יהו"ה וקראו דכל חילין וגבורין דעביד קודשא בריך הוא בההוא ספר תליין ומתמן נפקין את והב בסופה

מאן והב אלא כל אינון חילין וכל אינון גבוראן דעביד קודשא בריך הוא בההוא ספר תליין (נ"א ומתמן נפקין את והב בסופה וביה)<sup>4</sup> וכד<sup>5</sup> אגה קודשא בריך הוא קרבוני בחד אתר דאיהו בסופה דדרגין ואקרי והב<sup>6</sup>

כאן יש להתבונן על כן יאמר בספר מלחמת ה' וכי ספר מלחמות ה' היכן הוא אלא כאן התעוררו החברים שכל מי שלוחם קרב בתורה זוכה להרבות שלום בסוף דבריו כל הקרבות שבעולם קטטה וחרבן וכל הקרבות של התורה שלום ואהבה זהו שכתוב על כן יאמר בספר מלחמת ה' ואת והב בסופה כלומר אהבה בסופה שאין לך אהבה ושלום פרט לזה.

עוד קשה במקומו על כן יאמר בספר מלחמת ה' היה צריך להיות בתורת מלחמות ה' מהו בספר אלא סוד עליון הוא מקום יש לקדוש ברוך הוא שנקרא ספר (ומספר) כמו שנאמר דרשו מעל ספר ה' וקראו שכל הכחות והגבורות שעשה הקדוש ברוך הוא תלויים באותו ספר, ומשם יוצאים את והב בסופה.

מיהו והב אלא כל אלה כחות וכל אותם גבורות שהקב"ה עשה תלויים באותו ספר (ומשם יוצאים את והב בסופה ובו) וכשהקדוש ברוך הוא לוחם את קרבותיו במקום אחד שהוא בסוף

<sup>1</sup> וכל קרבין (נוסף בדכך אמת).

<sup>2</sup> פי' מלכות (מ"מ).

<sup>3</sup> מספר (לכך אמת).

<sup>4</sup> לכך אמת גורס את המוסגר.

<sup>5</sup> לא מופיע בדכך אמת.

<sup>6</sup> פי' המלכות נקראת בשמות אלו "בסופא" לפי שהיא סוף הספירות ונק' והב בשביל הגבורות שבה ומאמר זה פי' אותו האריז"ל ואע"פ שהוא ארוך בשביל רובי התועליות שבו נעתיקנו כי כמה מאמרי הזהר יתבארו בהקדמה זו, וז"ל: הנה בק"ש נכנסו מוחין דו"ק דאימא ואז מתגלים הארת הגבורות מיסוד דאימא ומתפשטים בז"א כנודע אע"פ שלא נכנסו עדיין ג' פרקין קדמאין דאימא עכ"ז ממקומם מאירים ויורדים תוך ז"א ובברכת אבות נכנסו ג' פרקין קדמאין דאימא וג' פרקין תתאים דאבא בבת א' והנה הארת הגבורות הוא שירדו תחילה אך הגבורות עצמם דאימא שצריכים לירד ברחל לצורכה כנודע עדיין לא ירדו מפחד הקלי' שלא יתאחזו בהם כשירדו בגבול רחל לבנותה ואע"פ שנכנסו ג' פרקין תתאין דאבא עכ"ז לא יספיקו למנוע יניקת הקלי' מהגבורות התקיפין אלו דאימא כי אין כח בג' פרקין תתאין דאבא הנשאר למעלה בראש ז"א לבטל הקלי' למטה במקום רחל ולכן כיון שאינם יכולים לירד למטה למקומם נשארים למעלה ברישא דז"א עליו ולא נכנסו בז"א והנה צריכים אלו הגבורות לירד למטה לתקון רחל ויש להם פחד לירד לכן מה עושים חוזרים אל חו"ג דאימא ומצטרפים עם ה' גבורות דיסוד אבא ועולים אלו העשרה בסוד מ"ן עד מקום או"א ועושים זוג שני דאו"א ומוציאים ה"ג דאבא וה"ג דאימא שהם עשרה ונודע כי הקדושה עושה רושם תמיד וא"כ ל' גבורות הם כי עשרה הם הראשונות ונשאר רשימו שלהם טרם עלותם אח"כ עלו בסוד מ"ן הרי עשרים, אח"כ ירדו בסוד זווג הרי עשרה אחרות הם ל' גבורות ואחר הזווג הב' הזה שבאו עשרה אחרות נתערבו עם הראשונות ונתבסמו יחד ואין פחד אז מהחיצונים ואז ירדו בז"א עד רחל ובנו פרצופה וסוד זה הוא מ"ש הזהר בפ' בשלח דף נו ואת הנחלים כו' כי זווגא עילאה הב' של או"א נק' ארנון אשר על ידו נתקנה רחל שהיא מואב וז"ס כי ארנון גבול מואב כי כל גבולה ופרצופה ע"י הגבורות וכמ"ש את והב בסופא כמד"א לעלוקה ב' בנות הב הב, בסופה ים סוף

## זהר שמות

כמה דאת אמר (משלי ל טו) לעלוקה שתי בנות הב הב בסופה בסוף דרגין אשתכה בסופה ים סוף אתקרי ים דאיהו סוף לכל דרגין!

ואת הנחלים ארנון ועם נחלייא דאשתכחו ואתנגידו לגביה מההוא אתר עלאה דאקרי ארנון? מאי ארנון זונגא עלאה דחביבותא דלא מתפרשאן לעלמין כמה דאת אמר (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן ובדא משתרשן שרשוי ואתרביאו ענפיה לאושטא קרבו בכל אתר לאושטא חילין וגבוראן ולאשתכחא שולטנא רבא ויקרא דכלא

תא חזי כד מתערין גבוראן וקרביין דקודשא בריך הוא כמה גרדיני טהירין מתערין לכל עיבר כדין שננן רומחין וסייפין ומתערין גבוראן וימא אתרגישת וגלגלוי סלקין ונחתין וארביין דאזלין ושאטן בימא לכל עיבר מסתלקין שננא קרבא (נ"א הרבא) באבני בלסטראות מארי דרומחין וסייפין כדין (תהלים מה ו) הציף שנונים (נ"א מתערין לאושטא קרביין בכל אתר ולאושטא חילין וגבוראן לכל עיבר כדין ימא אתרגישת וגלגלוי סלקין וארביין דאזלין ושאטן נחתין וסלקין וזעפא אשתכה כדין מתערין מגיחי קרבא באבני בלסטראין מארי דרומחין וסייפין גירין וקשתין כמה דאת אמר הציף שנונים) וקודשא בריך הוא אתתקיף בחילוי לאתערא קרבא ווי לאינון דמלכא קדישא יתער עלייהו קרבא כדין כתיב יהו"ה איש מלחמה

ומהכא ומאינון אתוון ומהאי קרא נפקין

הדרגות ונקרא והב כמו שנאמר לעלוקה שתי בנות הב הב בסופה נמצא בסוף הדרגות בסופה נקראת ים סוף ים שהוא סוף הדרגות.

ואת הנחלים ארנון ועם הנחלים שנמצאו ונמשכו לו מאותו מקום עליון שנקרא ארנון מהו ארנון זונג עליון של חביבות שלא נפרדים לעולמים כמו שנאמר ונהר יצא מעדן ובזה נשרשים שרשיו ומתרבים ענפיו להושיט קרבותיו בכל מקום להושיט כחות וגבורות ולהראות שלטון גדול ונכבד של הכל.

בא וראה כשמתעוררות הגבורות והקרבות של הקדוש ברוך הוא כמה בעלי<sup>3</sup> דין מתעוררים לכל צד ואז רומחים חרבות ושנונים ומעוררים גבורות והים מתרגש וגליו עולים ויורדים והאניות שהולכות ושטות בים מסתלקות לכל צד קרב (חרב) שנון באבני בלסטראות בעלי רומחים וחרבות אז "חציק שנונים" (מתעוררים להושיט קרבות בכל מקום ולהושיט כחות וגבורות לכל צד ואז הים מתרגש וגליו עולים והאניות שהולכות ושטות יורדות ועולות והזעף נמצא ואז מתעוררים לוחמי הקרב באבני בליסטראות בעלי רומחים וחרבות חצים וקשתות כמו שנאמר חציק שנונים) והקדוש ברוך הוא מתחזק בכחו לעורר קרב אוי לאותם שהמלך הקדוש יעורר עליהם קרב אז כתוב ה' איש מלחמה.

ומכאן ומאותן אותיות ומפסוק זה

והיא רחל אשר שם הגבורות ואחרי אומרו ארנון זונג עלאה אמר ובדא משתרשין שרשין לאושטא קרבו וכו' והענין כי על ידי נחלים אלו שהם ה"ג דאבא וה"ג דאימא והם הנחלים שבב' יסודו הנק' גם הם נחלים ואלו יוצאים מזונג ב' דא"א הנק' ארנון וע"י נתקנה מואב וירדו בה השלשים גבורות וז"ס את והב בסופה הם הגבורות היורדות שם ושם ארנ"ן חסר ו' גימ' ש' והם סוד 'ל' גבורות הנזכרות כל א' כלולה מעשר הם ש' ואלו הם הנחלים היורדים מארנון עילאה אל מואב שהיא רחל, וז"ס על כן יאמרו המושלים הם אר"א השולטים העליונים בואו חשבון פי' אומרים לה"ג הראשונות בואו בסוד זונג וביאה עליונה של אר"א בסוד מ"ן אל אבא מחשבה עלאה וז"ס בואו חשבון וע"ז תבנה ותכונן עיר סיחון שהיא רחל כנז"ל כי אש יצאה מחשבון הם הל' גבורות כל א' כלולה מעשר הם אש עם הכולל כי כולם דינים ואש זו יצא המחשבון מחשבה עילאה כי מזונג הב' הנק' ארנון יצאה האש הזו ואחר שנכנסו ברחל שהי' עיר סיחון אז יצאה להבה מקרית סיחון ואכלה ער מואב הם הקלי' הנק' ערוה הנאחזות במלכות הנק' מואב וכולם בעלי במות בעלי רמות ופסילים בגבור' היוצאים מארנון עילאה, ונחזור לענין וכו' (מ"מ).

<sup>1</sup> לעיל נ' ע"א ולקמן רכו סע"א (לש"ו).

<sup>2</sup> עי' דרוש עמון ומואב [שעה"פ וירא] (זהר הרקיע).



## זהר שמות

טורי קרבא לאינן חייביא לאילין מארי דבבו דהבו לקודשא בריך הוא ואתוון אתגליין לאינן מארי קשוט והא אתפרשן מלין והא אתמר

יהו"ה איש מלחמה יהו"ה שמו כיון דכתיב יהו"ה איש מלחמה לא ידענא דיהו"ה שמו אלא כמה דכתיב (בראשית יט כד) ויהו"ה המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת יהו"ה מן השמים וכלא בהאי ספר תליין כמה דאת אמר (איוב כ כז) יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו (ועל דא)

תא חזי בשעתא דקודשא בריך הוא אתער קרבא בעלמא עלאי ותתאי אתעקרו מאתרייהו כמה דאוקימנא הדא הוא דכתיב מרכבות פרעה וחילו ירה בים ולזמנא דאתי זמין קודשא בריך הוא לאגהא קרבא עלאה ותקיפא בעממיא בגין לאוקרא שמיא הדא הוא דכתיב (זכריה יד ג) ויצא יהו"ה ונלחם בגוים ההם כיום הלחמו ביום קרב וכתיב (יחזקאל לח כג) והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי וגו' (מרכבות פרעה וחילו ירה בים כד אתער קודשא בריך הוא קרבא כדין ס"א אתברו) אתערו דרגין עלאין ודרגין תתאין דלתתא וכדין מרכבות פרעה וחילו ירה בים רבי יהודה פתח ואמר (תהלים עז יז) ראוך מים אלהים ראוך מים יחילו וגו' בשעתא דעברו ישראל ית ימא אמר קודשא בריך הוא למלאכא די ממנא על ימא פליג מימך אמר ליה למה אמר ליה בגין דבני יעברון בנווך אמר ליה פורקנא ססקא דקינטא קשוט מאי שנא אלין מאלין

אמר ליה על תנאי דא עבדית לימא כד בראתי עלמא מה עביד קודשא בריך הוא אתער גבורתא דיליה ואתקמטו מיא הדא הוא דכתיב ראוך מים אלהים ראוך מים יחילו אמר ליה קודשא בריך הוא קטול כל אינון אוכלוסין לבתר ארמי לון לבר לבתר חפי ימא עלייהו הדא הוא דכתיב מרכבות פרעה וחילו ירה בים

אמר רבי אלעזר פוק חמי כמה רתיכין עבד קודשא בריך הוא לעילא כמה אכלוסין כמה

יוצאים הרי קרבות לאותם רשעים לאותם בעלי מריבה שחטאו לקדוש ברוך הוא והאותיות מתגלות לאותם בעלי אמת והרי הדברים התפרשו והרי נתבאר.

ה' איש מלחמה ה' שמו כיון שכתוב ה' איש מלחמה לא ידענו שה' שמו אלא כמו שכתוב וה' המטיר על סדום ועל עמורה גפרית ואש מאת ה' מן השמים והכל תלוי בספר הזה כנאמר יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו (ועל זה).

בא וראה בשעה שהקדוש ברוך הוא מעורר קרב בעולם נעקרים ממקומם עליונים ותחתונים כמו שבארנו זהו שכתוב מרכבות פרעה וחילו ירה בים ולעתיד לבא עתיד הקדוש ברוך הוא ללחום קרב עליון וחזק בעמים כדי לכבד את שמו זהו שכתוב ויצא ה' ונלחם בגוים ההם כיום הלחמו ביום קרב וכתוב והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי וגו' (מרכבות פרעה וחילו ירה בים כאשר יעורר הקדוש ברוך הוא קרב אז (ישברו) יתעוררו דרגות עליונות ודרגות תחתונות שלמטה ואז מרכבות פרעה וחילו ירה בים).

רבי יהודה פתח ואמר ראוך מים אלהים ראוך מים יחילו וגו' בשעה שעברו ישראל את הים אמר הקדוש ברוך הוא למלאך הממונה על הים חלק מימך אמר לו למה אמר לו כדי שבני יעברו בתוכך אמר לו מדת הגאולה היא אמת אבל מה שונים אלה מאלה.

אמר לו על תנאי זה עשיתי את הים כשבראתי את העולם מה עשה הקדוש ברוך הוא עורר את גבורתו ונקמטו המים זהו שכתוב ראוך מים אלהים ראוך מים יחילו אמר לו הקדוש ברוך הוא הרג את כל האוכלוסים הללו ואחר כך זרק אותם החוצה אחר כך כסה הים עליהם זהו שכתוב מרכבות פרעה וחילו ירה בים.

אמר רבי אלעזר צא ראה כמה מרכבות עשה הקדוש ברוך הוא למעלה

## זהר שמות

כמה אוכלוסים כמה חיילות וכולם

חיילין וכלהו  
נ/ב

קשירין אלין באלין (והא אוליפנא) כלהו  
רתיבין אלין לאלין דרגין על דרגין ומסטר  
דשמאלא מתערין רתיבין (נ"א דלא)<sup>1</sup> קדישין  
שליטין וכלהו דרגין ידיען לעילא

והא אתערנא בבכור פרעה דהוא דרגא חד  
דקמל קודשא בריך הוא (דרגא דיליה נ"א  
חיליה)<sup>5</sup> ותבר ליה משלשוליה תקיפא (והרגא  
דיליה) תחות שולטניה כמה רתיבין וכמה  
חיילין דקוזמיטין מסטר שמאלא מנהון אחידן  
באתר עלאה<sup>6</sup> דשולטנותא דלהון ומנהון  
אחידן במלכותא דלעילא<sup>7</sup> מנהון אחידן בתר  
ארבע כרסון<sup>8</sup> (ס"א חיון) (נ"א דחייז) כמה  
דאתמר

וכלהו אתמסרו בידיה בדינא דמלכותא  
דאקרי ימא רבא לתברא לון מדרגיהון וכד  
אינון אתברו לעילא כל אינון דלתתא אתברו  
ואתאבידו בימא תתאה הדא הוא דכתיב  
מרכבות פרעה וחילו ירה בים בים סתם

ומבחר שלישי טבעו בים סוף ומבחר  
שלישי הא אתמר<sup>9</sup> ושלישים<sup>10</sup> על כלו כלהו  
דרגין תרין וחד אלין על אלין כגוונא עלאה  
הכי אתעבידו וכלהו אתמסרו בידיה  
לאתברא משולטניהון אלין ואלין

תא חזי הא אתמר דכלהו עשר מחאן דעבד  
קודשא בריך הוא במצרים כלא הוה ידא  
דדא דשמאלא אכליל בימינא דעשר אצבען  
כלילין דא בדא<sup>2</sup> לקבל עשר אמירין<sup>1</sup> דקודשא  
ברוך הוא אתקרי בהו לבתר לקבליה דכלא  
האי דימא תקיף<sup>2</sup> ורב ושליטא כמה דאת  
אמר (ישעיה ח כג) והאחרון הכביד הדא הוא  
דכתיב מרכבות פרעה וחילו ירה בים וגו'

קשורים אלו באלו (והרי למדנו) כל  
המרכבות אלו לאלו דרגות על דרגות  
ומצד השמאל מתעוררות מרכבות  
(שלא) קדושות ששולטות וכולן דרגות  
ידועות למעלה.

והרי בארנו<sup>2</sup> בבכור פרעה שהוא דרגה  
אחת שהרג הקדוש ברוך הוא (דרגה שלו  
נ"א כחוחילותיו) ושבר אותו  
משולשלתו החזקה (והדרגתו) תחת  
שלטונו כמה מרכבות וכמה חיילות של  
גבורים<sup>3</sup> מצד השמאל מהם אחוזים  
במקום עליון של השלטון שלהם ומהם  
אחוזים במלכות שלמעלה מהם אחוזים  
אחר ארבעה כסאות (החיות) (רחים)<sup>4</sup>  
כמו שנאמר.

וכולם נמסרו בידו בדין המלכות  
שנקראת הים הגדול לשבור אותם  
מדרגתם וכשהם נשברים למעלה כל  
אותם שלמטה נשברים ונאבדים בים  
התחתון זהו שכתוב מרכבות פרעה  
וחילו ירה בים בים סתם.

ומבחר שלישי טבעו בים סוף ומבחר  
שלישי הרי נתבאר ושלישים על כלו כל  
הדרגות שנים ואחד אלה על אלה  
כדוגמא עליון כך נעשו וכולם נמסרו  
בידיה להשבר משלטונם אלה ואלה.

בא וראה הרי נתבאר שכל עשר המכות  
שעשה הקדוש ברוך הוא במצרים הכל  
היה יד אחת שהשמאל כלולה בימין  
שעשר האצבעות כלולות זו בזו כנגד  
עשר אמירות שהקדוש ברוך הוא נקרא  
בהם אחר כך כנגדו של הכל זה של הים  
חזק וגדול ושולט כמו שנאמר והאחרון  
הכביד זהו שכתוב מרכבות פרעה וחילו  
ירה בים וגו' ולעתיד לבא עתיד הקדוש

<sup>1</sup> לרך אמת גורם את המוסגר.

<sup>2</sup>

<sup>3</sup>

<sup>4</sup>

<sup>5</sup> לרך אמת גורם המוסגר.

<sup>6</sup> פי' ז"א (מ"מ).

<sup>7</sup> פי' בנוק' (מ"מ).

<sup>8</sup> ארגמ"ן (מ"מ).

<sup>9</sup> כללמכ (נוסף לרך אמת).

<sup>10</sup> כתב הרב מבחר שלישי הים חב"ד דקלי' שחג"ת הים ג' וכן נה"י וחב"ד הים מבחר שלישי (מ"מ).

## זהר שמות

ולזמנא דאתי זמין קודשא בריך הוא לקטלא  
אכלוסין וקוורתורנטין וקונטיריסין  
וקלטיירולסין דאדום הדא הוא דכתיב (שם סג  
א) מי זה בא מאדום חמוץ בנדים מבצרה.

מרכבת פרעה וחילו ירה בים רבי יצחק  
פתח (ירמיה יג) לקול תתו המון מים בשמים  
ויעלה נשיאים מקצה הארץ ברקים למטר  
עשה ויוצא רוח מאוצרותיו הא תנינן שבעה  
רקיעין עבד קודשא בריך הוא<sup>5</sup> ובכל רקיעא  
ורקיעא ככבין קביעין ורהטין בכל רקיעא  
ורקיעא ולעילא מכלהו ערבות.

וכל רקיעא ורקיעא<sup>6</sup> בהלוכו מאתן שנין  
ורומיה חמש מאה שנין<sup>7</sup> ובין רקיעא ורקיעא  
חמש מאה שנין והאי ערבות הלוכו באורכיה  
אלף וחמש מאה שנין ופותיה אלף וחמש  
מאה<sup>8</sup> שנין ומזיוא דיליה נהרין כל אינון  
רקיעין

והא תנינן לעילא מערבות<sup>9</sup> רקיע דחיות  
פרסות דחיות קדישין ורומהון ככלהו לעילא  
מנהון קרסולין דחיות ככלהו שוקי דחיות  
ככלהו ארכובין דחיות ככלהו ירכין דחיות  
ככלהו ענבי דחיות ככלהו וגופא דחיות  
ככלהו גדפייהו ככלהו וצואריהו ככלהו  
ראשי דחיות ככלהו מאי ככלהו כקבלי כלהו

וכל שייפא ושייפא דבחיות לקבל שבעה  
תהומין ולקבל שבעה היכלין ולקבל מארעא

ברוך הוא להרוג אוכלוסים  
וקוורתורנטין וקונטיריסין וקלטיירולסין  
של אדום זהו שכתוב מי זה בא מאדום  
חמוץ בנדים מבצרה.

מרכבות פרעה וחילו ירה בים רבי  
יצחק פתח לקול תתו המון מים בשמים  
ויעלה נשיאים מקצה הארץ ברקים  
למטר עשה ויוצא רוח מאוצרותיו הרי  
שנינו שבעה רקיעים עשה הקדוש ברוך  
הוא ובכל רקיע ורקיע כוכבים קבועים  
ורצים בכל רקיע ורקיע ומעל כולם  
ערבות.

וכל רקיע ורקיע הלוכו מאתים שנה  
ורומו חמש מאות שנה ובין רקיע לרקיע  
חמש מאות שנה והערבות הזה הלוכו  
בארכו אלף וחמש מאות שנה ורחבו  
אלף וחמש מאות שנה ומזיוו מאירים  
כל אותם רקיעים.

והרי שנינו מעל לערבות רקיע החיות  
הפרסות של החיות הקדושות ורומם  
ככולם מעליהם קרסלי החיות ככולם  
שוקי החיות ככולם ארכבי החיות  
ככולם ירכי החיות ככולם עגבי החיות  
ככולם וגוף החיות ככולם כנפיהם  
ככולם והצואר שלהם ככולם ראשי  
החיות ככולם מה זה כמו כולם כנגד  
כולם.

וכל אבר ואבר שבחיות כנגד שבעה  
תהומות וכנגד שבעה היכלות וכנגד מן

<sup>2</sup> פי' מלכות הכתה בעשר ספירות שלה לס"א (מ"מ).

<sup>3</sup> פי' עשר ספירות דז"א (מ"מ).

<sup>4</sup> דקריעת ים סוף היה על ידי עתיקא (רח"ו).

<sup>1</sup>

<sup>5</sup> אל ישתומם המעיין שלא נעלם מר' אלעזר מזל קבוע וגלגל חוזר, ולא נעלם ממנו שאין בשבעה  
רקיעים אלא שבעה כוכבי לכת, ואין העסק זה בגלגלים שאלו כולם נכללים בב' רקיעים: הא' יומי  
והוא מכניס שחרית ומוציא ערבית, וכן רקיע ב' בו חמה ולבנה כוכבים ומזלות וכל ט' רקיעים מנה  
ריש לקיש בחגיגה ברקיעים שנים, ולא נעלם מעינים שיש מהלך ללבנה בפני עצמה ולחמה בפני  
עצמה, ולמי סוד העיבור תקופות ומולדות אם לא לחכמי ישראל אמנם רקיעים אלו הם רוחניים  
וכו' (אור יקר).

<sup>6</sup> המד"ל תמה דאיך יהיה הילוכו של עליון שוה לשל התחתון. ולא שת לבו שכל מדות אלו הם  
בסוד המדות וכדפירש הרמ"ק לפי דרכו, דמאתן הם בסוד "ס ממעלה למטה וי' ממטה למעלה כל  
אחת כלולה מעשר וכו'. ולפי דרכי האר"י זלה"ה דהכל בסוד השמות, שידוע שכל גבול הוא מכח  
הדין, והנה שם אלק"ם בריבוע הוא ר' ובמילוי יודין וההין ת"ק, וגם מילוי שד"י וה' פעמים שם  
אלק"ם דיודין הם אל"ף ת"ק (רמ"ז).

<sup>7</sup> פי' עובי הרקיע (מ"מ).

<sup>8</sup> לפי שכלול בו ג' רקיעים כל א' ת"ק (רח"ו), ולפי זה רקיע ערבות אורכיה ת"ק שנין אבל הרקיעים  
האחרים הם מאתן שנין ולפי שכולל ג' רקיעים של ת"ק הם אלף ות"ק (מ"מ).

<sup>9</sup> פי' הוא המסך שבין עשייה ליצירה שהחיות הם ביצירה וכן מ"ש לקמן רקיע לעיל מקרני החיות  
הוא המסך שבין יצירה לבריאה (מ"מ).

## זהר שמות

לרקיע ולקבל מרקיע לרקיע ושיעורא דכלהו ורומהון חד מעשרין וחמשה אלפי<sup>1</sup> חולקין משיעורא דקודשא בריך הוא<sup>2</sup> כמה דאוקימנא

ועוד רקיעא חד לעילא מן קרני החיות דכתיב (יחזקאל א כב) ודמות על ראשי החיה רקיע מלרע כמה רתיבין בימינא ושמאלא<sup>3</sup>

מתחת ימא שרא<sup>4</sup> כלהו נוני ימא<sup>5</sup> ושטאן אתכנפו בזיוהון ארבע נחתין בדרגייהו<sup>6</sup> וכלהו רתיבין אקרונן בשמהן מתחת אלין אזלין ושטאן אינון זעירין דרגין על דרגין דכתיב (תהלים קד כה) זה הים גדול ורחב ידים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות והא אוקימנא מלי

מסטר שמאלא תתאה<sup>8</sup> קוזמיטא סטרא אחרא ואחידן מאינון דלעילא ונחתו לאתברא מחילא תקיפא קדישא כמה דאוקימנא מרכבת פרעה וחילו וגו'

ימינך יהו"ה נאדרי בכח אמר רבי שמעון בשעתא דצפרא נהיר ואילתא קיימא<sup>9</sup> בקיומה<sup>10</sup> אתעברת בסטרהא ועאלת במאתן היכלין דמלכא<sup>1</sup> בר נש דאשתדל

הארץ לרקיע וכנגד מרקיע לרקיע והשיעור של כולם ורומם אחד מעשרים וחמשה אלף חלקים משיעורו של הקדוש ברוך הוא כמו שבארנו.

ועוד רקיע אחד למעלה מן קרני החיות שכתוב ודמות על ראשי החיה רקיע מלמטה כמה מרכבות בימין ובשמאל.

מתחת לים שרויים כל דגי הים ושטים מתכנסים בזיום ארבע יורדים בדרגותיהם וכל המרכבות נקראות בשמות מתחת אלה הולכים ושטים אותם קטנים דרגות על דרגות שכתוב זה הים גדול ורחב ידים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות והרי בארנו הדברים.

מצד שמאל התחתון ממשלת<sup>7</sup> הצד האחר ואחוזים מאותם שלמעלה וירדו להשבר מכח החזק הקדוש כמו שבארנו מרכבות פרעה וחילו וגו'

ימינך ה' נאדרי בכח אמר רבי שמעון בשעה שהבוקר מאיר והאילת עומדת בעמדה מתעברת בצדה ונכנסת למאתים היכלות של המלך האדם

<sup>1</sup> משיעור הנז' במקום אחר שהוא רל"ו אלפים רבוא רבבות פרסאות לחשבון הזה יהיה שיעור זה כ"ה אלפים מן הרל"ו (רח"ו), והובא בפרק ב' מפרקי היכלות, ז"ל: כל פרסה ופרסה של הקב"ה אלפים באמה והאמה שלו ד' זרתות וזרת שלו מסוף העולם ועד סופו שנאמר מי מדד בשעלו מים, וז"ל הרב (ע"ח שער מ"ד פרק ז): שם יוד הי וו הי גימטריא רל"ו והוא שיעור קומתו של יוצר בראשית והוא רל"ו אלפים רבבות פרסאות כמנין גדול אדונינו ורב כח, זה כתבתי מעת ששמעתי, ואח"כ עיינתי בו, כי שם הנ"ל ברבוע הפשוט והמלא הם גימטריא ע"ב קס"ד כזה י יה יהו יהו"ה יוד יוד הי יוד הי וו הי גימטריא רל"ו והוא בחי' נשמות המקיפין בז"א דז"א דעשיה. הנה מבואר מ"ש הזהר משיעורא שקב"ה דהיינו רל"ו וכו', אין הכוונה על א"ס ב"ה כי אין לו שיעור ולא גבול חלילה וחס אלא הכוונה על שם זה שהוא נשמת המקיפים דז"א דעשיה ושיעורו רל"ו אלפים וכו' והחיות הם חלק משיעור הנזכר כי החיות הם מלאכים אבל שם זה הוא אלהות שהוא נשמה למקיפים ומכאן יקיש האדם לשמות אחרים שביצירה ובבריאה ושבאצילות שאין קץ לשיעורם ולחשבונם (מ"מ).

<sup>2</sup> פי' בבחינת כלי הספירות, כי לנשמתם אין גבול ושיעור [שבה' היכלות] (ומ"ש בספ' היכלות שיעור – לש"ו) של רל"ו אלף הוא דוקא בכלים, וז"ש שיעורא דקב"ה. אי נמי ר"ל השיעור ששיעור להם הקב"ה, כ"מ (רמ"ז).

<sup>3</sup> פי' מלאכים שהם מימין כגון מחנה מיכאל וכן משמאל כגון מחנה גבריאל (מ"מ).  
<sup>4</sup> שהי' המלכות (מ"מ).

<sup>5</sup> הם המלאכים כולם מקבצים ע"י האור שממנו יונקים כגון צד ימין מחסד וצד שמאל מגבורה וז"ש אתכנפו בזיוהון (מ"מ).

<sup>6</sup> הם ד' מחנות שכינה מלרע (מ"מ).  
<sup>7</sup>

<sup>8</sup> עכשיו מדבר על הקלי' (מ"מ).

<sup>9</sup> פי' לאה עיל' בפ' שמות דף י (מ"מ).

<sup>10</sup> הנה נודע כי בחי' לאה מזדווגת בלילה, ואחר חצות מתחברת ברחל בכל קומת ז"א פב"פ עם יעקב אמנם בעלות השחר נק' איילת השחר שהוא זוג חדש זולת הזוג שאחר חצות, ונק' איילת שחביבה על בעלה כאלו לא נזדווג עמה כל הלילה ובעידנא דצפרא נהיר חוזרת לאחור ז"א ובתפלת

נז/א

בחצות הלילה בתורה בשעה שמתעוררת רוח צפון (ותשוקת האילת) וכואבת<sup>2</sup> האילת להתעורר בעולם בא עמה לעמוד לפני המלך בשעה שמאיר הבוקר (ואותו אדם מתפלל תפלתו ומייחד השם הקדוש כראוי) מושכים עליו חוט של חסד.

עליה חר חוטא דחסד<sup>9</sup>

מסתכל ברקיע<sup>10</sup> שריא עליה נהירו<sup>11</sup> דסכלתנו<sup>12</sup> דדעתא קדישא ומתעטר ביה בר נש ודחלין מניה כלא כדין האי בר נש אקרי ברא לקודשא בריך הוא<sup>13</sup> בר היכלא<sup>14</sup> דמלכא עאל בכל תרעוי לית דימחי בידיה<sup>15</sup>

בשעתא דקרי להיכלא דמלכא עליה כתיב (תהלים קמה יח) קרוב יהוה לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת מאי באמת כמה דאוקימנא (מיכה ז ב) תתן אמת ליעקב<sup>16</sup> דידע ליחדא שמא קדישא<sup>17</sup> בצלותיה<sup>19</sup> (נ"א בעלמא) כדקא יאות ודא פולחנא דמלכא<sup>20</sup> (נ"א דשמא) קדישא<sup>1</sup>

מסתכל ברקיע שורה עליו אור התבונה של דעת הקדושה ומתעטר בו האדם וכולם פוחדים ממנו אז האדם הזה נקרא בן לקדוש ברוך הוא בן היכל המלך נכנס לכל שערי ו אין מוחה בידו.

בשעה שקורא להיכל המלך כתוב עליו "קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת מהו באמת כמו שבארנו תתן אמת ליעקב שיודע לייחד את השם הקדוש בתפלתו (בעולם) כראוי וזו עבודתו של (השם) המלך הקדוש.

השחר מזדווגת רחל עם יעקב והנה אחורי ז"א הם אחורים דאלהים שהם גימ' ר' וז"ש בשעתא דצפרא נהיר ואיילתא קיימא בקיומה דהיינו פב"פ, ובעלות השחר אז אתעברת בסטרהא פי' לצדין לאחרו ז"א ועאלת במאתין היכלא דמלכא הם ר' דאלהים העומדים אחורי ז"א (זהר הרקיע).  
<sup>1</sup> הם או"א שכל א' הוא מאה שעשר ספירות דאבא הם מאה וכן דאימא ולא מקבלת מהם בלילה כי עמה הוא הזווג ובבוקר הוא השלמתו בסוד ויהי בבוקר והנה היא לאה (מ"מ).

<sup>2</sup> מצד הגבורה (אור יקר).

<sup>3</sup> וכאזיבת אילתא" נמחק צמ"מ וצמקומו גורם אתהמוסגר.

<sup>4</sup> מלכות אז בחצות הלילה (אור יקר). פי' לאה שכוונתה להזדווג וליתן שפע לעולם וז"ש אתי עמה וכו' שעולה בסוד מ"ן (מ"מ).

<sup>5</sup> שעד חצות שהחצונים גוברים היא אינה מנהגת אלא יושבת ודוממת (אור יקר).

<sup>6</sup> שנעשה חבר לה ברננת התורה (אור יקר).

<sup>7</sup> לשבחו (אור יקר).

<sup>8</sup> מצד המלכות שחוט של חסד משוך עליה דהיינו היסוד חוט של חסד למלכות (אור יקר).

<sup>9</sup> דהיינו מצד הת"ת (אור יקר).

<sup>10</sup> מצד הדעת העליון הרובץ בחכמה ובינה ומתעטר כי חוט של חסד מלביש אותו מראשו ועד רגליו (אור יקר).

<sup>11</sup> שורה על ראשו ומעטרו (אור יקר).

<sup>12</sup> הת"ת (אור יקר).

<sup>13</sup> מצד המלכות (אור יקר).

<sup>14</sup> שתפלתו נשמעת (אור יקר).

<sup>15</sup> פי' שממשיך המוחין לז"א (מ"מ).

<sup>16</sup> שלא יפריד אלא שיודע לסדר המדות ולקשרם (אור יקר).

<sup>17</sup> כלקא יאות חוקים אותה (לכך לזמנה)##\*.

<sup>18</sup> נמחק צמ"מ וגורם את המוסגר.

<sup>19</sup> נמחק צמ"מ וצמקומו גורם סאת המוסגר. וצאור יקר המוסגר נמחק.

## זהר שמות

ומאן דידע ליחדא שמא קדישא כדקא יאות  
אוקים<sup>2</sup> אומה<sup>3</sup> יחידא<sup>4</sup> בעלמא דכתיב (ש"ב ז  
כג) ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ ועל דא  
אוקימנא כל כהן דלא ידע ליחדא שמא  
קדישא כדקא יאות לאו פולחניה פולחנא  
דהא כלא ביה תליא<sup>5</sup> פולחנא עלאה  
ופולחנא תתאה ובעי לכוונא לבא ורעותא  
בגין דיתברכון עלאי<sup>6</sup> ותתאי<sup>7</sup>

כתיב (ישעיה א יב) כי תבאו לראות פני כל  
בר נש דאתי ליחדא שמא קדישא<sup>8</sup> ולא  
אתכוון ביה בלבא<sup>9</sup> ורעותא<sup>10</sup> ודחילין<sup>11</sup> בגין  
דיתברכון ביה עלאי<sup>12</sup> ותתאי<sup>13</sup> רמאן ליה  
צלותיה לבר וכלא מכריזי עליה לביש  
וקודשא בריך הוא קרי עליה כי תבאו לראות  
פני

כי תבאו לראות מבעי ליה מאי לראות אלא  
כל אינון אנפין דמלכא טמירין בעמקא (ס"א  
באתר<sup>14</sup>) לבתרא<sup>15</sup> השוכא (נ"א דכתיב ישת  
חשך סתרו וכל וכו')<sup>1716</sup> וכל אינון דידיעין  
ליחדא שמא קדישא כדקא יאות מבקעין כל  
אינון כותלי השוכא ואנפין דמלכא אתחזיין  
ונהרין לכלא וכד אינון אתחזיין ונהרין  
מתברכין כלא עלאין ותתאין וכדין ברכאן  
אשתכחו בכלהו עלמין וכדין כתיב לראות

ומי שידוע ליחד את השם הקדוש  
כראוי מעמיד אומה יחידה בעולם  
שכתוב ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ  
ועל זה בארנו כל כהן שלא יודע ליחד  
את השם הקדוש כראוי אין עבודתו  
עבודה שהרי הכל תלוי בו עבודה  
עליונה ועבודה תחתונה וצריך לכוון לב  
ורצון כדי שיתברכו עליונים ותחתונים.

כתוב כי תבאו לראות פני כל אדם  
שבא ליחד את השם הקדוש ולא  
מתכוון בו בלב ורצון ויראה כדי  
שיתברכו בו עליונים ותחתונים זורקים  
את תפלתו החוצה וכולם מכריזים עליו  
לרע והקדוש ברוך הוא קורא עליו כי  
תבאו לראות פני.

היה צריך להיות כי תבאו לראות מה  
זה לראות פני אלא כל פני המלך הללו  
גנוזים בעומק (במקום) אחר החשכה  
(שכתוב ישת חשך סתרו וכל וכו') וכל  
אותם שידועים ליחד את השם הקדוש  
כראוי מבקעים כל אותם כותלי החשכה  
ופני המלך נראים ומאירים לכל וכשהם  
נראים ומאירים כל העליונים  
והתחתונים מתברכים ואז נמצאות  
ברכות בכל העולמות ואז כתוב לראות

<sup>1</sup> ששאר מיני עבודה הם בסוד עבד דהיינו המלך מתלבש בלבוש נכרי אמנם המלך המתקדש באצילותו עבודתו הוא ליחד שמו בסוד ספירותיו (אור יקר).

<sup>2</sup> איקרי (אור יקר).

<sup>3</sup> אומא (מ"מ).

<sup>4</sup> הענין שאין נכלל בכלל אחד אלא אותם הדבקים בה' ולפיכך היודע ליחד סוד ה' אחד דהיינו האצילות הוא כולל עצמו באותו האחדות ונקרא א' דהיינו סוד דבקתו בה' אחד ומי שאינו יודע ליחד אינו נכלל בא' (אור יקר).

<sup>5</sup> אין היחוד הקטרת אימורים וכיוצא, העיקר הוא מחשבת כוונת הכהן בייחוד ובכוונתו תלוי עבודה עליונה דהיינו יחוד הספירות ועבודה תחתונה פסול הקרבן וכשרותו במחשבתו ועם היות שכוונתו לכפר או לרצות לפני ה' לא יועיל מפני שזה בערך התחתונים (אור יקר).

<sup>6</sup> וכן אם יכוין בספירות וייחודם ויכוין להקטירו חוץ לזמנו וכיוצא מהמחשבות המפגלות פסול (אור יקר).

<sup>7</sup> ולזה צריך לחשוב ולכוין ביושר (אור יקר).

<sup>8</sup> בתפלתו (אור יקר).

<sup>9</sup> הלב חרד וירא (אור יקר).

<sup>10</sup> מחשבת הכוונה בדבריו (אור יקר).

<sup>11</sup> שהוא מהרהר בדברי רוח ומפסיק מחשבתו במחשבות רגניות (אור יקר).

<sup>12</sup> ספירות (אור יקר).

<sup>13</sup> בי"ע (אור יקר).

<sup>14</sup> לחתך (נ"א לכתך) (דך אמת).

<sup>15</sup> נמחק במ"מ, ובמקומו גורס את המוסגר.

<sup>16</sup> ר"ל שהקלי' סובבים הקדושה וע"י תפלות ישראל מבקעים אותם (מ"מ).

<sup>17</sup> מ"מ גורס את המוסגר.

## זהר שמות

פני.

פני

מי בקש זאת מידכם במה מדובר אלא מי שבא ליחד את השם הקדוש העליון צריך ליחד מצד של "זאת" כמו שכתוב יבא אהרן אל הקדש כדי שיזדווגו כאחד אותם השנים צדיק וצדק בזווג אחד כדי שיתברכו הכל מהם ואלה נקראים חצריך ככתוב אשרי תבחר ותקרב ישכן חצריך.

ואם הוא בא ליחד את השם הקדוש ולא מתכוון בו ברצון הלב ביראה ואהבה הקדוש ברוך הוא אומר מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי זאת ודאי שהרי לא נמצא בהם ברכות ולא די שלא נמצא בהם ברכות אלא ששרוי בהם הדין ונמצא דין בכל.

ואי איהו אתי ליחדא שמא קדישא ולא יתכוון ביה ברעותא דלבא<sup>4</sup> בדחילו ורחימו קודשא בריך הוא אמר מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי זאת ודאי דהא לא אשתכחו בהו ברכאן ולא די דלא אשתכחו בהו ברכאן אלא דשריא בהו דינא ואשתכח דינא בכלא

בא וראה מימינו של הקדוש ברוך הוא מתעוררים כל האורות כל הברכות וכל שמחה בו כלול השמאל כמו שיש באדם ימין ושמאל והשמאל נכלל בימין והימין כולל את הכל וכשמתעורר הימין מתעורר עמו השמאל שהרי בו הוא אחוז וכלול.

תא חזי ימינא דקודשא בריך הוא מנייה מתערין כל נהירו<sup>5</sup> כל ברכאן<sup>6</sup> וכל הדו<sup>7</sup> ביה כליל שמאלא כמה דאית כבר נש ימינא ושמאלא ושמאלא אתכליל בימינא וימינא הוא כליל כלא וכד אתער ימינא שמאלא אתער עמיה דהא ביה אחיד ואתכליל

ובא וראה בשעה שאדם מרים את ידיו בתפלה ומכוון באצבעותיו למעלה ככתוב והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל שהרי בימין הכל תלוי וכתוב וישא אהרן את ידו וכתוב חסר ואז מתכוון לברך למעלה.

ותא חזי בשעתא דארים בר נש ידיה בצלותא מכוון באצבען דיליה לעילא כמה דכתיב (שמות יז יא) והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל דהא בימינא תליא כלא וכתיב (ויקרא ט כב) וישא אהרן את ידו כתיב חסר וכדין אתכוון לברכא לעילא

והקדוש ברוך הוא לא כך בשעה שמרים ימין למעלה אוי לתחתונים שהרי כל הסיוע וכל הברכות מסתלקים מהם מנין לנו שכתוב נטית ימינך תבלעמו ארץ מה זה נטית ימינך כתרגומו הרמת ימינך מיד תבלעמו ארץ וכשימין נמצאת השמאל נמצא עמו ואז

וקודשא בריך הוא לאו הכי בשעתא דארים ימינא לעילא ווי להו לתתאי דהא כל סיעתא וכל ברכאן אסתליקו מנייהו מנלן דכתיב נטית ימינך תבלעמו ארץ מאי נטית ימינך כתרגומו ארימת ימינך<sup>8</sup> מיד תבלעמו ארץ וכד ימינא אשתכח שמאלא אשתכחת עמיה

<sup>1</sup> (ס"א מכתלוא) (לכך אמת).

<sup>2</sup> אינון תרין נמחק בזכך אמת.

<sup>3</sup> אתקרון (לכך אמת).

<sup>4</sup> עי' ח"א קו ע"ב שזה לשון של יצרו. ועי' לקמן קלד ע"ב.

<sup>5</sup> מוח חכמה (מ"מ).

<sup>6</sup> מוח בינה (מ"מ).

<sup>7</sup> מוח דעת (מ"מ).

<sup>8</sup> פי' דרש אותו לדין כי הרים ימין והשמאל פועל ובלעתם הארץ, וכן פי' לעיל דף נז וז"ש והא אתמר וכו' ור' דורש לרחמים שנטה ימין לשמאל והמתיק הדין ומצד החסד נבלעו בארץ והכריח זה כי נטית פי' לצדדין לא סליק ור"א אומר שאין זה הכרח לחרמים כי פי' נטית לצדדין ונפרשה מן השמאל ואז פועל הדין בכח ובלעתם הארץ (זהר הרקיע).

## זהר שמות

וכדין לא שלטין דינין בעלמא מאי טעמא  
בנין דימינא אשתכח עמיה ואי ימינא  
אסתלקת הא שמאלא אודמנת וכדין דינין  
מתערין בעלמא ודינא שריא בכלא

רבי שמעון כד הוה מטי להאי קרא הוה בכי  
דכתיב (איכה ב ג) השיב אחור ימינו<sup>1</sup> וכי  
אפשר דהשיב אחור ימינו אלא בגין דאקדים  
שמאלא<sup>2</sup> לנחתא בעלמא וימינא אשתארת  
באתר אחרא

אמר רבי שמעון כתיב (ישעיה נז א) הצדיק  
אבד והא אוקימנא מלי הצדיק נאבד לא

נז/ב

אלא הצדיק אבד<sup>3</sup> מכל אינון אנפי מלכא<sup>4</sup>  
לא אשתכח דאבד אלא צדיק אבד בתרי  
סטרי<sup>5</sup> חד דלא שראן ביה ברכאן כד  
בקדמיתא וחד דאתרחיקת מניה בת זוגיה<sup>6</sup>  
דהיא כנסת ישראל אשתכח דצדיק אבד<sup>7</sup>  
יתיר מכלא ולזמנא דאתי כתיב (זכריה ט ט)  
גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלם הנה  
מלכך יבא לך צדיק ונושע הוא צדיק ומושיע  
לא כתיב אלא צדיק ונושע הוא הוא נושע  
ודאי והא אתמר

לא שולטים הדינים בעולם למה משום  
שהימין נמצא עמו ואם הימין מסתלקת  
הרי מזדמנת השמאל ואז מתעוררים  
דינים בעולם והדין שרוי בכל.

כשרבי שמעון היה מגיע לפסוק הזה  
היה בוכה שכתוב השיב אחור ימינו וכי  
אפשר דהשיב אחור ימינו אלא משום  
שהקדים השמאל לרדת לעולם והימין  
נשארה במקום אחר.

אמר רבי שמעון כתוב הצדיק אבד  
והרי בארנו את הדברים לא כתוב  
הצדיק נאבד

אלא הצדיק אבד מכל אותם פני המלך  
לא נמצא שאבד אלא צדיק אבד בשני  
צדדים אחד שלא שורות בו ברכות  
כבתחלה ואחד שהתרחקה ממנו בת זוגו  
שהיא כנסת ישראל נמצא שהצדיק אבד  
יותר מכל ולעתיד לבא כתוב גילי מאד  
בת ציון הריעי בת ירושלים הנה מלכך  
יבא לך צדיק ונושע הוא צדיק לא כתוב  
מושיע אלא צדיק ונושע הוא הוא נושע  
ודאי והרי זה נתבאר.

<sup>1</sup> וכי אפשר דהשיב אחור ימינו אלא בגין דאקדים שמאלא לנחתא בעלמא וימינא אשתארת באתר אחרא וכו' פי' הנה ידוע שה"ח הם בזכר הנק' קדם וה"ג הם בנוק' הנק' אחור והאיך אפשר שה"ח נתונים לאחור דהיינו הנוק' מפני אויב ואדרבא זה היה טוב שאז היו הדינים מתבטלים ויתירץ אלא בגין דאקדים שמאלא וכו' פי' כי כבר ידעת כי הח"ג יוצאים מיסוד אימא אל הדעת דז"א וה"ח יורדים תחלה בסוד בידקא דמיא ואח"כ יורדין ה"ג ואז אין כ"כ כח הגבורות לפעול כי כבר ה"ח שם ומתמתקים בהם אמנם בעת החרבן היה להיפך שה"ח העומדים בפתח יסוד אימא לצאת ראשונה השיבם אחור ויצאו הגבורות ראשונה והחסדים נשארו לאחוריהם ביסוד אמא ולא נחתו וע"ד אתתקף שמאלא בצאתו לחוץ בלי שיתוף (זהר הרקיע).

<sup>2</sup> בחטא אדה"ר נתפשטו הגבורות תחלה וכן בחורבן ולעתיד יתפשטו החסדים תחלה (מ"מ).

<sup>3</sup> ממה שלא אמר נאבד מורה שהוא אבד ומהו אבדתו, ממה שאמר אבד סתם ולא פירש מורה שרצה לפרש בב' סטרי וכו' (אור יקר). שפעת האור שלמעלה הנמשך ויורד למטה הנה הוא לעולם רק אלא לפי הכח וההכשר דהתחתון (כידוע בסוד הצדיק אבד בזוה"ק ח"א נה ע"ב סז ע"א ובח"ב ט ע"ב יא ע"א נז ע"ב ובח"ג קנ ע"ב) (כללים ח"ב קז ע"ד).

<sup>4</sup> למטה היינו אבד השכינה בת זוגיה שאבדה היא בסוד שכינה בתחתונים צורך גבוה והנה הם ג' בחינות הספירות העליונות אבדו שאינם משפיעות היינו צד א', המלכות אבדה שאינה מקבלת היינו צד א' שני הצדיק אבד מב' צדדים, והיינו "על כל פנים" דקאמר, ולזה החשיב כל האבדה על הצדיק דהיינו שאבד מב' סטרי כדפי', והיינו "ונושא על כל פנים" מצד מעלה נושע מצד מטה ג"כ נושע, דהיינו מב' סטרי (אור יקר).

<sup>5</sup> למעלה ולמטה אבד אור הספירות העליונות (אור יקר).

<sup>6</sup> אשתכח (נוסף בדרך אמת).

<sup>7</sup> על כל פנים (נוסף בלור יקר).



## זהר שמות

ימינך יהוה נאדרי בכח מאי נאדרי נאדר  
מבעי ליה<sup>1</sup> אלא בשעתא דשמאלא אתיא<sup>2</sup>  
לאודווגא בימינא כדין כתיב נאדרי<sup>3</sup> (ס"א)  
בכח תרי<sup>4</sup> ולעולם וכו') תרעץ<sup>5</sup> ולעולם הכי  
הוא<sup>6</sup> בגין דשמאלא אשתכח בימינא  
ואתכליל ביה

אמר רבי שמעון<sup>7</sup> כמה דאוקימנא הכי הוא  
דבר נש אשתכח דאתפלג<sup>8</sup> מאי טעמא בגין  
לקבלא עמיה בת זוגיה דיתעבידו חד גופא  
ממש כך ימינך אשתכח דאתפלג<sup>9</sup> מאי  
טעמא בגין לקבלא עמיה שמאלא והכי הוא  
כלא חד בחד<sup>10</sup> ועל דא בחד מחי ומסי הדא  
הוא דכתיב ימינך יהוה תרעץ אויב<sup>11</sup>

תא חזי שירתא דא אתמר על ההוא זמנא  
ועל זמנא דאתי ביומי דיתער מלכא משיחא  
דכתיב ימינך יהוה תרעץ אויב רעצת לא  
כתיב אלא תרעץ מה כתיב בקדמיתא<sup>12</sup>  
(איכא א ג) השיב אחור ימינו מפני אויב  
בההוא זמנא היא תרעץ אויב לזמנא דאתי  
וכלא הכי הוא תהרום קמיך הרסת לא כתיב  
אלא תהרום תשלח חרונוך יאכלמו כקש כלא  
לזמנא דאתי ימינך יהוה נאדרי בכח בזמנא  
דא בעלמא דין ימינך יהוה תרעץ אויב  
בזמנא דמלכא משיחא וברוב גאונך תהרום  
קמיך לביאת גוג ומגוג תשלח חרונוך יאכלמו  
כקש לתחיית המתים דכתיב (דניאל יב ב)

ימינך ה' נאדרי בכח מה זה נאדרי היה  
צריך להיות נאדר אלא בשעה ששמאל  
בא להזדווג בימין אז כתוב נאדרי (בכח  
שנים ולעולם וכו') תרעץ ולעולם זה כך  
משום ששמאל נמצא בימין ונכלל בו.

אמר רבי שמעון כמו שבארנו כך זה  
שאדם נמצא שנחלק למה כדי לקבל  
עמו בת זוגו שיעשו גוף אחד ממש  
ימינך נמצא שנחלק למה כדי לקבל עמו  
שמאל וכך זה הכל אחד באחד ועל זה  
באחד מכה ומרפא זהו שכתוב ימינך ה'  
תרעץ אויב.

בא וראה שירה זו נאמרה על אותו זמן  
ועל הזמן שיבא לעתיד בימים שיתעורר  
מלך המשיח שכתוב ימינך ה' תרעץ  
אויב לא כתב רעצת אלא תרעץ מה  
כתוב בתחלה השיב אחור ימינו מפני  
אויב באותו זמן היא תרעץ אויב לעתיד  
לבא והכל כך הוא תהרום קמיך לא  
כתוב הרסת אלא תהרום תשלח חרונוך  
יאכלמו כקש הכל לעתיד לבא ימינך ה'  
נאדרי בכח בזמן הזה בעולם הזה ימינך  
ה' תרעץ אויב בזמן מלך המשיח וברב  
גאונך תהרום קמיך לביאת גוג ומגוג  
תשלח חרונוך יאכלמו כקש לתחיית  
המתים שכתוב ורבים מישני אדמת עפר  
יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות

<sup>1</sup> ובאה תוספת י' לרמוז עשר אצבעות (אור יקר). הנה ה"ח וה"ג הם לכן אמר נאדרי ב' לרמוז שנתחברו שמאל בימין, והימין בשמאל והוי י' וכן תרעץ ולא ירעץ לרמוז על השמאל שהיא נוק' מתחברת בימין (זהר הרקיע).

<sup>2</sup> שמורה שהוא לעתים ח"ו אלא לעולם נקשרות ימין ושמאל דהיינו עשר אצבעות עשר אותיות עשר ספירות כדפי' (אור יקר).

<sup>3</sup> לשון אדירות (אור יקר).

<sup>4</sup> מ"מ גורם את המסוגר.

<sup>5</sup> דהיינו כח הדין והגבורה הכלולה בה (אור יקר).

<sup>6</sup> שלא טטע' מתוך דבריו (אור יקר).

<sup>7</sup> קשיא ליה שאני רואה שהם ב' ידות ואתה אומר ששתיהן אחת, לזה אמר שהם חמשה אצבעות ביד ימין, להראות שאינו מספר שלם אלא חסר, ולא יושלם המספר השלם אלא על ידי כללות השמאל בימין, והיינו ממש כאדם שהיה חצי כדי שיכלול הנקבה עמו, כי כל חצי הוא מחייב שישתלם על ידי ויתכלל עמו, וכך חמשה אצבעות יו"ד ה"א מחייב שיושלם השם יו"ד ה"א וא"ו ה"א ע"י שיכלל שמאל בימין (אור יקר).

<sup>8</sup> פ"י שננסרה חוה מאחוריו כדי להזדווג עמו (מ"מ).

<sup>9</sup> פ"י ז"א שבניינו מהחסדים גם הוא ננסרה המלכות מאחוריו כדי להזדווג עמו, וז"ש מ"ט בגין לקבלא עמיה שמאלא שהיא המלכות שבניינה מהגבורות (מ"מ).

<sup>10</sup> פ"י זר"ן הם אחדות אחד (מ"מ).

<sup>11</sup> פ"י אע"פ שמלכות היא שעשתה נקמה כמ"ש הרב מ"מ כל מה שעושה בכח ז"א שהיא אחדות אחד עמו נמצא כאלו הימין שהוא ז"א רעץ אויב (מ"מ).

<sup>12</sup> מפני שנפרדה הימין מהשמאל, עתה יכלל זו בזו וימצא כח השמאל בימין (אור יקר).

## זהר שמות

ולדראון עולם.

ורבים מיישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי  
עולם ואלה לחרפות לדראון עולם

אמר רבי שמעון זכאין אינון דישתארוון  
בעלמא בההוא זמנא<sup>1</sup> ומאן אינון תא חזי לא  
ישתאר<sup>2</sup> מבני עלמא בר אינון גזירין דקבילו  
את קיימא קדישא ועאלו בקיימא קדישא  
באינון תרין חולקין כמה דאוקימנא<sup>3</sup> והוא  
נפיר ליה לההוא קיים ולא עייליה באתר דלא  
אצטריך אלין אינון דישתארוון ויכתבון לחיי  
עלמא

מנלן דכתיב (ישעיהו ד ג) והיה הנשאר  
בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כל  
הכתוב לחיים<sup>4</sup> בירושלם משמע הנשאר  
בציון והנותר<sup>5</sup> בירושלם דכל מאן דאתגזר  
באלין תרין דרגין<sup>6</sup> עאל ואי נפיר לההוא  
קיים<sup>7</sup> כדקא חזי ויזדהר ביה עליה כתיב  
הנשאר בציון והנותר בירושלם אלין  
ישתארוון בההוא זמנא ובהו זמין קודשא  
ברוך הוא לחדתא עלמא ולמחדי בהו על  
ההוא זמנא כתיב (תהלים קד לא) יהי כבוד  
יהו"ה לעולם ישמח יהו"ה במעשיו

רבי חייא הוה אויל לגבי רבי אלעזר  
אשכחיה דהוה יתיב לגבי דרבי יוסי ברבי  
שמעון בן לקוניא חמוי עד דזקיף רישיה  
חמא ליה לרבי חייא אמר (ישעיה יט כד)  
ביום ההוא יהיה ישראל שלישיה למצרים  
ולאשור ברכה בקרב הארץ אשר ברכו יהו"ה  
צבאות לאמר ברוך עמי מצרים ומעשה ידי  
אשור ונחלתי ישראל וכי אשור ומצרים  
קריבין אינון לקודשא בריך הוא

אלא על גלותא דיסקון ממצרים ומאשור  
אתמר ואי אתמר על מצרים ועל אשור על  
אינון חסידין דלהון דאהדרו בתיובתא  
וישתארוון למפלא לישראל ולמלכא משיחא  
דכתיב (תהלים עב יא) וישתחוו לו כל מלכים

אמר רבי שמעון אשרי אותם שישארו  
בעולם באותו זמן ומי הם בא וראה לא  
ישארו מבני העולם רק אותם מהולים  
שקבלו אות ברית הקדוש ונכנסו לברית  
הקדוש באותם שני חלקים כמו שבארנו  
והוא שומר את אותו הברית ולא  
מכניסו למקום שלא צריך אלה הם  
ישארו ויכתבו לחיי עולם.

מנין לנו שכתוב והיה הנשאר בציון  
והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כל  
הכתוב לחיים בירושלם משמע הנשאר  
בציון והנותר בירושלם שכל מי שנמול  
בשתי הדרגות הללו נכנס ואם שומר  
אותו ברית כראוי ויזהר בו עליו כתוב  
הנשאר בציון והנותר בירושלם אלו  
ישארו באותו זמן ובהם עתיד הקדוש  
ברוך הוא לחדש את העולם ולשמוח  
בהם על אותו זמן כתוב יהי כבוד ה'  
לעולם ישמח ה' במעשיו.

רבי חייא היה הולך לרבי אלעזר מצאו  
שהיה יושב אצל רבי יוסי ברבי שמעון  
בן לקוניא חמוי עד שהרים ראשו ראה  
את רבי חייא אמר ביום ההוא יהיה  
ישראל שלישיה למצרים ולאשור ברכה  
בקרב הארץ אשר ברכו ה' צבאות לאמר  
ברוך עמי מצרים ומעשה ידי אשור  
ונחלתי ישראל וכי אשור ומצרים הם  
קרובים לקדוש ברוך הוא.

אלא על הגלות שתעלה ממצרים  
ומאשור זה נאמר ואם נאמר על מצרים  
ועל אשור על אותם חסידים שלהם  
שחזרו בתשובה ונשארו לעבוד את  
ישראל ואת מלך המשיח שכתוב  
וישתחוו לו כל מלכים וכתוב והיו

<sup>1</sup> פי' בזמן החרבן (מ"מ).

<sup>2</sup> אשתאר (מ"נ).

<sup>3</sup> היינו מילה ופריעה לאפוקי ישמעאלים שמולים ולא פורעים (רח"ו).

<sup>4</sup> המצויים ביסוד בעל החיים, "בירושלם" במלכות כדפי' (אור יקר).

<sup>5</sup> "נשאר ונותר" כלומר שמל ונשאר במילתו וטהרתו שלא טמאו וקלקלו כדפי' (אור יקר).

<sup>6</sup> פי' מילה במלכות ופריעה ביסוד והם ציון וירושלם (מ"מ).

<sup>7</sup> שלא טמאו ופגמו דהיינו שע"י טומא המושך בערלתו ואל יעלה בדעת שאם חטא שאין לו תקנה  
ח"ו אלא תשובה ודאי מטהרת אותו (אור יקר). פי' שעושה מילה ופריעה ושומר בריתו מלטמאה  
(מ"מ).

## זהר שמות

מלכים אומניך וגו'.

וכתיב (ישעיה מט כג) והיו מלכים אומניך וגו' אמר ליה מאי דכתיב (משלי ג יז) דרכיה דרכי נעם אמר לו כמה טפשים בני העולם שלא יודעים ולא משגיחים בדברי תורה שהרי דברי תורה כמה סודות עליונים יש בהם הם דרך לזכות באותו נועם ה' שכתוב דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום דרכי נועם ודאי מה זה נועם כמו שכתוב לחזות בנועם ה' והרי פרשוה משום (כך) שהתורה ודרכיה באים מאותו נועם ואותן דרכים מפרשות<sup>1</sup> בה ועל זה דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום.

אמר רבי חייא שנינו בשעה שהקדוש ברוך הוא נתן תורה לישראל יצא אור מאותו נועם והתעטר בו הקדוש ברוך הוא ומאותו נועם הבהיקו זיום של כל העולמות

אמר רבי חייא תנינן בשעתא דקודשא בריך הוא יהב אורייתא לישראל נפק נהורא מההוא נעם<sup>5</sup> ואתער<sup>6</sup> ביה קודשא בריך הוא<sup>7</sup> ומההוא נעם אבהיקו זיוון דכלהו עלמין

אמר רבי חייא שנינו בשעה שהקדוש ברוך הוא נתן תורה לישראל יצא אור מאותו נועם והתעטר בו הקדוש ברוך הוא ומאותו נועם הבהיקו זיום של כל העולמות

נח/א

דכלהו רקייעין<sup>8</sup> דכלהו כתרין<sup>9</sup> על ההיא שעתא כתיב (שיר ג יא) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו'

של כל הרקיעים של כל הכתרים על אותה שעה כתוב צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו'.

וההיא שעתא דאתבני מקדשא אתער קודשא בריך הוא בההוא עמרא ויתיב בכרסיי<sup>10</sup> דיליה ואתער בעטרוי ומההוא זמנא דאתחרב בי מקדשא לא אתער קודשא בריך הוא בעטרוי וההוא נעם אתסמר ואתגניז

ואותה שעה שנבנה המקדש התעטר הקדוש ברוך הוא באותה עטרה וישב בכסאו והתעטר בעטרותיו ומאותו זמן שנחרב בית המקדש לא התעטר הקדוש ברוך הוא בעטרותיו ואותו נועם התכסה ונגנז.

אמר רבי אלעזר בשעתא דעאל משה בנו עננא כמה דכתיב (שמות כד יח) ויבא משה בתוך הענן כבר נש דהוה אזיל באתר דרוהא איערע ביה חד מלאכא רברבא ותאנא

אמר רבי אלעזר בשעה שנכנס משה לתוך הענן ככתוב ויבא משה בתוך הענן כאדם שהיה הולך במקום של רוח ופגש בו מלאך גדול אחד ושנינו ששמו

1

<sup>2</sup> גנזיקין (נוסף דלכך למת).

<sup>3</sup> תורה שבע"פ יסוד דידה הנקרא דרך (רח"ו).

<sup>4</sup> ע"י הבינה (רח"ו), ור"ל כמ"ש הרב באוצ"ח שידים דאימא הם כלי מ"ן דרחל וז"ש ונתתם חמשית לפרעה ע"ש באורך (מ"מ).

<sup>5</sup> מאימא (רח"ו).

<sup>6</sup> תרין עטרין (רח"ו).

<sup>7</sup> ז"א (רח"ו). ונלע"ד ואתערטי ביה קב"ה הם המוחין כולם חב"ד דאימא שבאים לז"א דכולהו עלמין הם העולמות בעצמם (מ"מ).

<sup>8</sup> כפשטן (מ"מ).

<sup>9</sup> פי' הם פנימיות העולמות, והם הפרצופים שבתוך העולמות, א"נ "כולהו רקייעים" הם המקיפים, ו"כלהו כתרין" הם הפנימיים (מ"מ).

<sup>10</sup> ציון אוה למושב לו (רח"ו).

## זהר שמות

קמוא"ל<sup>1</sup> שמיה והוא ממנא על תריסר אלפין ממנן שליוחן בעא לאזדווגא ביה במשה פתח משה פומיה בתריסר אתוון גליפן דשמא קדישא דאוליף ליה קודשא בריך הוא בסנה ואתרחק מניה תריסר אלפין פרסין והוה אזיל משה בעננא ועינוי מלהטן כנומריין דאשא כגחלי אש.

עד שפגש בו מלאך אחד גדול ונכבד מן הקדם ושנינו ששמו הדרניא"ל והוא עליון על שאר המלאכים אלף וששים רבוא פרסות וקולו הולך במאתים אלף רקיעים שמקיפים באש לבנה כיון שראהו משה לא יכל לדבר רצה לזרק את עצמו מתוך הענן.

אמר לו הקדוש ברוך הוא משה וכי אתה שהרבית דברים עמי בסנה שרצית לדעת את סוד השם הקדוש ולא פחדת ועכשיו אתה פוחד מאחד משמשי כיון ששמע משה את קולו של הקדוש ברוך הוא התחזק פתח פיו בשבעים ושתים אותיות השם העליון כיון ששמע הדרניא"ל את אותיות השם הקדוש מפי משה הזדעזע קירב אליו ואמר לו אשרי חלקך משה שהתגלה לך מה שלא התגלה למלאכים העליונים.

והיה הולך עמו עד שהגיעו לאש חזקה של מלאך אחד ששמו סנדלפון<sup>2</sup> ושנינו סנדלפון עליון הוא על שאר חבריו חמש מאות שנה והוא עומד אחר הפרגוד של רבונו וקושר לו כתרים מבקשותיהם של התפלה של ישראל ובשעה שמגיע הכתר הזה לראש המלך הקדוש הוא מקבל את תפלות ישראל וכל החיילות וההמונים מזדעזעים ונוהמים<sup>3</sup> ואומרים ברוך כבוד ה' ממקום בית שכינתו.

<sup>1</sup> רוח דאו"א דעשיה נקרא כך (רח"ו). כתוב באוצרות חיים, שנשמת ז"א דעשיה הוא קמוא"ל, ונשמות או"א דעשיה הוא הדרניא"ל, ורישא דא"א דעשיה המגולה הוא סנדלפון שהוא נפש נוק' דיצירה (רמ"ז). עי' סדר אבי"ע בסופו (לש"ו).

<sup>2</sup> נשמה דאו"א דעשיה (רח"ו).

<sup>3</sup> חו"ב נקרא כך בזהר (רח"ו).

<sup>4</sup>

<sup>5</sup> אריך דעשיה נק' כן וכן נקראת נשמה דנוק' דז"א דיצירה (רח"ו). הוא מאור הגבורה, כי סנדלפון הוא גי' פ"ר, שהוא פ"ר דינין המרומזים בהאותיות מנצפ"ך ג"כ גי' פ"ר, והם כולם דינין כמ"ש בשער שבירת הכלים (סוף פרק ז) ובשער כסא כבוד (פרק ז), והרי הוא כולו מצד הגבורות, והם מתפשטים למטה עד הקליפות, כי משם הוא שורשם, וכמ"ש בזה"ק (ויצא קנג רע"א) מסטרא דצפון מתפשטי דרגין עד דמטא לתתא כו', לכן הנה אמר האריז"ל בשער מאמרי רשב"י (יב ע"ג) ובדפוס החדש הוא ט ע"א) כי סנדלפון הוא מרומז באות ק' ובהקו שבו הנמשך ומתפשט למטה, יוצא לחוץ ונמשך

## זהר שמות

ואמרין בריך יקרא דיהוה מאתר בית  
שכינתיה

אמר ליה הדרניא<sup>1</sup> למשה משה לית אנא  
יכיל למהך עמך דלא יוקיד לי אשא תקיפא  
דסנדלפון<sup>2</sup> ביה שעתא אודעזע משה עד  
דאתקיף ביה קודשא בריך הוא במשה  
ואותביה קמיה<sup>3</sup> ואוליף ליה אורייתא וחפא  
ליה למשה בההוא נהורא וזיוא דההוא נעם  
והוון אנפוי דמשה נהירין בכל אינון רקיעין  
וכל חילא דשמיא הוון מזדעזעין מקמיה  
בשעתא דהוה נחית באורייתא

כיון דחבו ישראל לתתא נטל קודשא בריך  
הוא המשה (נ"א ממשה) אל"ף חולקין<sup>4</sup>  
מההוא זיוא<sup>5</sup> ביה שעתא בעו מלאכין עלאין  
וכל אינון אכלוסין לאוקדא למשה בשעתא  
דאמר ליה קודשא בריך הוא (שמות לב ז) לך  
רד כי שחת עמך אודעזע משה ולא יכיל  
למלא עד דאסני בצלותין ובעותין קמי  
קודשא בריך הוא

אמר ליה קודשא בריך הוא משה אתקיף  
בכורסיא דילי עד דגער קודשא בריך הוא

אמר לו הדרניאל למשה משה אינני  
יכול ללכת עמך שלא תשרף אותי האש  
החזקה של סנדלפון באותה שעה  
הזדעזע משה עד שהחזיק הקדוש ברוך  
הוא במשה והושיבו לפניו ולימד אותו  
תורה וכסה את משה באותו אור וזיו  
של אותו נועם והיו פניו של משה  
מאירים בכל אותם הרקיעים וכל חיל  
השמים היו מזדעזעים לפניו בשעה  
שהיה מוריד תורה.

כיון שחטאו ישראל למטה נטל הקדוש  
ברוך הוא חמשה (ממשה) אלף חלקים  
מאותו זיו באותה שעה רצובקשו<sup>3</sup>  
מלאכים עליונים וכל אותם המונים  
לשרוף את משה בשעה שאמר לו  
הקדוש ברוך הוא לך רד כי שחת עמך  
הזדעזע משה ולא יכל לדבר עד שהרבה  
בתפלות ובקשות לפני הקדוש ברוך  
הוא.

אמר לו הקדוש ברוך הוא משה החזק  
בכסאי עד שגער הקדוש ברוך הוא בכל

---

למטה בקליפות. והגם שהוא כולו קודש, אך בסופו הוא מתפשט, ויש שם תערובות והוא משום  
שהוא כולו מצד הגבורות ודינין (דע"ה ח"ב צב ע"א), המלאך הקושר כתרים לקונו, הרי נודע הוא  
שהוא סנדלפון וכמ"ש בגמרא (חגיגה יג ע"ב) וכן בזוה"ק וישלח (קסז ע"ב) ופ' בשלח (נח ע"א) (דע"ה  
ח"ב קיג ע"א).

<sup>1</sup> פרגוד שבסוף היכלי היצירה (רח"ו).

<sup>2</sup> ביצירה והיה אוחז בכסא הכבוד דהיינו בריאה (רח"ו).

<sup>3</sup>

<sup>4</sup>

<sup>5</sup> עי' ספר הליקוטין פג ע"א ובמאמרי רשב"י מד ע"ב ועי' עוד בח"ג נג ע"ב (לש"ו). ז"ל ספר  
הליקוטין: וסוד המסוה הוא זה, שפניו האירו מצד ס' על מ', כי משם קיבל כנז"ל, בהיות הבינה  
סותמת את אורותיה בהיותה בזווג, ומשם זכה מצד האלף חלקי אורה מצד פלא"ת, פל"א אר"ת,  
חכמה. והזווג נסתם ונסתר, בסוד (משלי ל' ז') דרך גבר בעלמה, שנפלאו ממנו, בסוד שאמר  
הודיעני נא את דרכיך, והשיב לו כי לא תוכל וכו'. ובהיות שלא זכו ישראל וחטאו בעגל, לא יכלו  
לקבל כי אם מבחינת המסוה, מ' על ס', מצד ד"ו מיר"ד, ומה שהיה מצד אר"א שהוא יחוד י"ה בלי  
פרודא, עולם עליון, והיה חרות ממלאך המות, לא יכלו עתה לקבל, כי אם מצד בחינת ר"ה, שהם ד"ו  
פרצופין נבראו עולם תחתון. כי זווגם אינו בהתמדה, כי רגליה יורדות מות. והיא מצד לוחות שניות,  
והיא תורה שבע"פ ותורה שבכתב, מ"ט טמא מ"ט טהור. וכו' וכשחטאו ישראל בעגל, האלף חלקי  
אורה שקבל מצד האל"ף, אלף בינה, שהיא אלף גדולה מן האותיות גדולות נלקחו ממנו, ונשאר  
באלף זעירא, מצד האלף תתאה, בסוד ויקרא אל משה, אלף זעירא. ועתיד הקב"ה להחזירם לו, בסוד  
ישמח משה במתנת חלקו, לעת"ל בע"ה, וז"ס פסוק שאמר (חבקוק ג' ה') ונוגה, שהיא ה' תתאה,  
כאור תהיה, אור שבעת הימים הגנוז לצדיקים לעת"ל, ויהיה אור הלבנה כאור החמה שהוא עתה  
אור שלה וישתמשו שני מלכים בכתר אחד ולא יהיה מיעוט ללבנה. וזהו כאור ממש, ר"ל, מי שנותן  
לה אורה תהיה כמוהו, ואז תחזור לה הארה, כמו בזמן קדמון קודם שנתמעה. וג"כ קרנים מידו לו,  
ר"ל, ג"כ משה ישמח במתנת חלקו, שהוא בסוד השמש, שיהיה אורו כאור שקבל מאר"א, בסוד הזווג  
מ"ה. וז"ש קרנים מידו לו, שהם קרני ההוד שקיבל מצד שיורי הקולמוס שבדיו, ויד"ו שהוא עתה  
במיעוטו בסוד ד"ו, בחי' ד' על ו' מהיר"ד, מ' על ס', יעשה מיד"ו יר"ד, ו' על ד', ס' על מ', כמו שהיו  
כשקבל מן הדין שהוא היוד, ויחזרו לו האלף חלקים של אור, בסוד אלף גדולה, ע"כ. ועי' דע"ה ח"א  
נח ע"ב, וח"ב קכט ע"א, ועי' כללים ח"ב ח ע"ג.

## זהר שמות

בכל אינון אכלוסין בכל אינון חיילין ואתקין משה בתרין לוחין דאבנין ואחית לון לתתא ודא הוא דכתיב (משלי כא כב) עיר גבורים עלה חכם ויורד עז מבטחה ומההוא זיוא דאשתאר ביה הוּו מבהיקין אנפוי דמשה ומה בהאי דאשתאר ביה לא הוּו יכלין לאסתכלא באנפוי בההוא דאסתלק מיניה על אחת כמה וכמה

רבי חייא אמר ימינך יהו"ה נאדרי בכח דא אורייתא ועל דא ימינך יהו"ה תרעץ אויב דלית מלה בעלמא דיתבר חיליהון דעמין עכו"ם בר בשעתא דישראל מתעסקין באורייתא דכל זמן דישראל מתעסקין באורייתא ימינא אתתקף ואתבר חילא ותוקפא דעעכו"ם ובגיני כך אורייתא<sup>2</sup> אקריאת עז<sup>3</sup> כמה דאת אמר (תהלים כט יא) יהו"ה עז לעמו יתן

ובשעתא דישראל לא מתעסקין באורייתא שמאלא אתתקף ואתתקף חיליהון דעעכו"ם ושלטין עליהו וגזרין עליהו גזרין דלא יכלין למיקם בהו ועל דא אתגליאו בני ישראל ואתבררו ביני עממיא

הדא הוא דכתיב

נח/ב

(ירמיה ט יא) על מה אבדה הארץ וגו' ויאמר יהו"ה על עזבם את תורתי דהא כל זמנא דישראל ישתדלון באורייתא אתבר חילא ותוקפא דכל ע"ז הדא הוא דכתיב ימינך יהו"ה תרעץ אויב אמר רבי אלעזר ודאי הכי הוא דכל זמנא דקליהון דישראל אשתמע בבתי כנסיות<sup>4</sup> ובבתי מדרשות וכו' כמה דתנינא (בראשית כז כב) הקול קול יעקב<sup>5</sup> ואי לאו הידים<sup>6</sup> ידי עשו והא אוקימנא

וברב גאונך תהרוס קמיך רבי חזקיה פתח

אותם המונים ובכל אותם חיילות והחזיק משה בשני לוחות האבנים והוריד אותם למטה וזהו שכתוב עיר גבורים עלה חכם ויורד עז מבטחה ומאותו זיו שנשאר בו היו פני משה מבהיקים ומה באותו שנשאר בו לא היו יכולים להסתכל בפניו באותו שהסתלק ממנו על אחת כמה וכמה.

רבי חייא אמר ימינך ה' נאדרי בכח זו התורה ועל זה ימינך ה' תרעץ אויב שאין דבר בעולם שישבר כחם של עמים עובדי כוכבים ומזלות פרט לשעה שישראל מתעסקים בתורה שכל זמן שישראל מתעסקים בתורה הימין מתחזק ונשבר כח ותוקף של עמים עובדי כוכבים ומזלות ולכן התורה נקראת עז כמו שנאמר ה' עז לעמו יתן.

ובשעה שישראל לא מתעסקים בתורה מתחזק השמאל ומתחזק כח של עמים עובדי כוכבים ומזלות ושולטים עליהם וגוזרים עליהם גזרות שלא יכולים לעמוד בהם ועל זה הגלו בני ישראל והתפזרו בין העמים. זהו שכתוב

על מה אבדה הארץ וגו' ויאמר ה' על עזבם את תורתי שהרי כל זמן שישראל עוסקים בתורה נשבר כח ותקפם של עובדי עבודה זרה זהו שכתוב ימינך ה' תרעץ אויב אמר רבי אלעזר ודאי כך הוא שכל זמן שקולם של ישראל נשמע בבתי כנסיות ובבתי מדרשות וכו' כמו ששנינו הקול קול יעקב ואם לא אז הידים ידי עשו והרי בארנו.

וברב גאונך תהרוס קמיך רבי חזקיה

<sup>1</sup> תימה להמד"ל דזה לא היה באותו הפעם (נ"א פנים), ור"ל כי בהבאת לוחות השניות הוא דיראו מגשת אליו וזה מחמת העוון, אבל לעולם אימא לך שאם לא היו חוטאים היו יכולים להסתכל אפילו במאי דאסתלק מיניה, כך נראה לי כוונת קושייתו. ויש לומר דאין הכי נמי שאם לא חטאו ודאי שיוכלו להסתכל בו קל וחומר ממה שזכו למדרגת פנים בפנים, אבל השתא לגבי דידן הוא דמפריז ומגדיל הזוהר וזהו של משה רבנו ע"ה (רמ"ז).

<sup>2</sup> אבא מתלבש בתוך אימא ועי' מש"כ עקב רעג ע"א (רמ"ז).

<sup>3</sup> גימ' מ"ו ל"ז (רמ"ז).

<sup>4</sup> מדת המלכות וכן בית המדרש (אור יקר).

<sup>5</sup> הוא סוד הת"ת דהיינו קול יעקב והיינו היחוד (אור יקר).

<sup>6</sup> ואם לאו "והידיים" דהיינו יד ה' הו"ה ידי עשו הם פועלים הדין על ידי עשו הרשע דהיינו הקלי' (אור יקר).

## זהר שמות

ואמר (תהלים י א) למה יהו"ה תעמוד ברחוק תעלים לעתות בצרה בשעתא דחובי עלמא גרמו קודשא בריך הוא סליק לעילא לעילא<sup>1</sup> ובני נשא צווחין ונחתין דמעין ולית מאן דישגח עלייהו מאי מעמא בנין דאיהו סליק לעילא לעילא ותשובה אתמנע מנייהו כדין כתיב וברב גאונך תהרוס קמיק<sup>2</sup>

רבי יצחק אמר האי קרא בשעתא דיתלבש קודשא בריך הוא גאותא על עממא דיתכנשון עליה כמה דכתיב (שם ב ב) ורוזנים נוסדו יחד על יהו"ה ועל משיחו ותאנא זמינין אינון שבעין קסטורין<sup>3</sup> מכל עיבר<sup>4</sup> (ג"א עמין) לאתכנשא בההוא זמנא באוכלוסין דכל עלמא ולמעבד קרבא על ירושלם קרתא קדישא ולאחדא עיטין עליה דקודשא בריך הוא<sup>5</sup> ומאי אמרי נוקים על פטרונא בקדמיתא ולבתר על עמיה ועל היכליה

כדין זמין קודשא בריך הוא לחייבא עלייהו דכתיב (שם ד) יושב בשמים ישחק<sup>6</sup> יהו"ה ילעג למו בההוא זמנא ילבש קודשא בריך הוא גאותא<sup>7</sup> עלייהו וישיצנינון מן עלמא כמה דכתיב (זכריה יד יב) וזאת תהיה המגפה<sup>8</sup> אשר יגף יהו"ה את כל העמים אשר צבאו על ירושלם המק בשרו והוא עומד על רגליו

רבי אבא אמר משמיה דרב ייסא סבא והכי אמר רבי שמעון זמין קודשא בריך הוא

פתח ואמר למה ה' תעמד ברחוק תעלים לעתות בצרה בשעה שחטאי העולם גורמים, הקדוש ברוך הוא עולה למעלה למעלה ובני אדם צווחים ומורידים דמעות ואין מי שישגיח עליהם למה משום שהוא עולה למעלה למעלה ונמנעת מהם תשובה ואז כתוב וברב גאונך תהרוס קמיק.

רבי יצחק אמר פסוק זה [נאמר] בשעה שמתלבש הקדוש ברוך הוא בגאווה על העמים שיתכנסו עליו כמו שכתוב ורוזנים נוסדו יחד על ה' ועל משיחו ולמדנו עתידים הם שבעים שרי<sup>3</sup> צבאות מכל צד (עמים) להתכנס באותו זמן בהמונים מכל העולם ולעשות קרב על ירושלים עיר הקודש ולאחוז עצות על<sup>4</sup> הקדוש ברוך הוא ומה אומרים נעמד על הפטרון בהתחלה ואחר כך על עמו ועל היכלו.

אז עתיד הקדוש ברוך הוא לצחק עליהם שכתוב יושב בשמים ישחק ה' ילעג למו באותו זמן ילבש הקדוש ברוך הוא גאווה עליהם וישמיד אותם מן העולם ככתוב וזאת תהיה המגפה אשר יגף ה' את כל העמים אשר צבאו על ירושלים המק בשרו והוא עומד על רגליו.

רבי אבא אמר משמו של רב ייסא סבא וכך אמר רבי שמעון עתיד הקדוש ברוך

<sup>1</sup> פנימיות ז"א עולה לא"א (רח"ו), וז"ש לעילא לעילא, שפירושו לעילא מן אימא ולעילא מן אבא עד א"א (מ"מ).

<sup>2</sup> פ' כשעולה ז"א למקום הגאות שהוא א"א ששם ת"י נימין שהם גימ' גאו"ת כמ"ש הרב בפ' ה' מלך גאות לבש (מ"מ)

<sup>3</sup>  
<sup>4</sup>

<sup>5</sup> דהיינו ע' שרים הממונים על ע' אומות ורואים שהקב"ה מגביר ישראל על האומות ובדעתם שזה דין מעוות כעין שדמה שר מצרים בבואו על ישראל (אור יקר).

<sup>6</sup> שהם משתלשלים מע' בחי' קדושות עליונות דהיינו שבעים פרי החג, והם מתאספים לעמוד על נפשם בטענתם לפני הקב"ה על עוות הדין, ועל ישראל להומם ולאבדם בחשבם שאינם זוכים לגאולה (אור יקר).

<sup>7</sup> דהיינו לומר טענות ינצחו הדין על ישראל להכחידם מגוי (אור יקר).

<sup>8</sup> יושב בשמים ישחק למה נכתב ישחק בש"ן ולא בצד"י כי זה מדבר על הגאולה שאז תהיה התשועה ע"י בינה עילאה באמצעות הגבורה ובינה נק' ש"ן שורקת שהיא נתלבשה ביצחק שהוא הגבורה לעשות נקמה בגויים. ולפי זה מ"ש דאתלבש קב"ה גאותא הם הארות אימא שבתוך ז"א ומתלבשת אימא בגבורה דז"א וזהו שסיים דכתיב יושב בשמים ישחק (מ"מ).

<sup>9</sup> דהיינו שמקום הדין יתלבש באור הכתר בעל הרחמים הגדולים ומשם ישראל מאירים שקבלו כפלים בחטאתם, וחצונם מתבטלים ויתבטל הוייתם והיינו מגפתם (אור יקר).

<sup>10</sup> דהיינו ביטול הוייתם למעלה ולמטה, ויותכו כהיתוך וכהמס דונג מפני אש יאבדו רשעים מפני אלהים ואז יתבטלו השרים והוייתם מן העולם והיו כלא היו (אור יקר).

## זהר שמות

לאהיאי! לכל אינון מלכין דעקו לישראל ולירושלם לאנדריאנוס ללופינוס ונבוכדנצר ולסנחריב ולכל שאר מלכי עמין דחריבו ביתיה ולשלטאה לון כקדמיתא ויתכנשו עמהון שאר עמין וזמין קודשא בריך הוא לאתפרעא מנייהו באתגלייא? סחרני ירושלם הדא הוא דכתיב וזאת תהיה המגפה אשר יגף יהו"ה את כל העמים אשר צבאו על ירושלם אשר יצבאו לא כתיב אלא אשר צבאו כדין כתיב וברב גאונך תהרוס קמין<sup>3</sup> ודא לזמנא דאתא משיחא כתיב ושירתא דא שירתא דעלמין<sup>4</sup> היא<sup>65</sup>

וברוח אפיך נערמו מים בההוא זמנא ובגין כך אית בההוא זמנא ולזמנא דמלכא משיחא ולזמנא דגוג ומגוג נצבו כמו נד לזמנא דעלמא דאתי דאיהו חדוותא דכל עלמין<sup>7</sup>

אמר אויב ארדוף<sup>8</sup> אשיג אחלק שלל<sup>9</sup> אמר אויב דא ההוא ממנא רברבא<sup>10</sup> על מצראי בשעתא דאתיהיב ליה שלטנותא על ישראל חשיב דישיציון תחות שלטניה אלא דדבר קודשא בריך הוא טורי עלמא<sup>11</sup> דהוו מגינין עליהו ולא תימא דא בלחודי אלא כל אינון רברבין דממנן על כל עעכו"ם כד אתיהיב להו רשותא ושלטנותא על ישראל כולהו בעאן דישיציון ישראל תחותיהו

ועל דא אינון עמין דתחות שולטניהון דאינון ממנן כלהו גזרין גזירין לשיצאה לון אלא דקודשא בריך הוא דבר טורי עלמא ואנין

הוא להחיות את כל אותם המלכים שציערו לישראל ולירושלים את אנדריאנוס ללופינוס ונבוכדנצר ולסנחריב ולכל שאר מלכי העמים שהחריבו ביתו ולהשליט אותם כבתחלה ויתכנסו עמהם שאר העמים ועתיד הקדוש ברוך הוא להיפרע מהם בגלוי סביב ירושלים זהו שכתוב וזאת תהיה המגפה אשר יגף ה' את כל העמים אשר צבאו על ירושלים לא כתוב אשר יצבאו, אלא אשר צבאו אז כתוב וברב גאונך תהרוס קמין וזה כתוב לזמן שיבא המשיח ושירה זו היא שירת העולמים.

וברוח אפיך נערמו מים באותו זמן ומשום כך יש באותו זמן ולזמנו של מלך המשיח ולזמן גוג ומגוג נצבו כמו נד לזמן של עולם הבא שהיא שמחת כל העולמות.

אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל אמר אויב זה אותו ממנה גדול על המצרים בשעה שנתן לו שלטון על ישראל חשב שיכלה אותם תחת שלטונו אלא שזכר הקדוש ברוך הוא את הרי העולם שהיו מגנים עליהם ואל תאמר זה לבדו אלא כל אותם גדולים שממונים על עמים עובדי כוכבים ומזלות וכשנתנה להם רשות ושלטון על ישראל כולם רוצים לכלות את ישראל תחתיהם.

ועל זה אותם עמים שתחת השליטים שהם ממונים כולם גוזרים גזרות לכלות אותם אלא שהקדוש ברוך הוא זוכר את

<sup>1</sup> שהם עומדים כעת בגהנם, ואז ירכיב הקב"ה כל מציאותם כדי לעורר הקלי' הקשה וכן שליטת הסמא"ל ככחו אז ולבטל מציאותם בנקמה (אור יקר).

<sup>2</sup> מפני שנתנקם מהם בגהנם באתכסיא, ועתה בגוף ונפש באתגליא (אור יקר).

<sup>3</sup> היינו הריסה כהורס הבנין, כך אלו יהרס בניינם ויתבטל הוייתם (אור יקר).

<sup>4</sup> דעלמא דעתיד (אור יקר).

<sup>5</sup> לאדריאנוס ונבוכדנצר (נוסף צדך למת).

<sup>6</sup> ולכן אז ישוררו כל הניסים וביטול הקלי' שהיו מאז נברא העולם, ועד העולם הבא, ולכן אמר נערמו מים בההוא זמנא שלא יצדק זה אלא על פרעה (אור יקר).

<sup>7</sup> ולכן נשמח בה' בכל ניסיו שיעשה בכל העולמות, בעולם זה קודם זמן המשיח וזמן המשיח וגוג ומגוג ותחיית המתים דהיינו העולם הבא (אור יקר).

<sup>8</sup> אי אפשר מיד להשמידם שעדיין לחותם קיים בעבודה האלהית, אלא ארדוף ע"י גזירות שלא יעסקו בעבודה ויבטלו מרוב צרות העבודה כמו שעשה שכולם היו עוסקים בתורה בימי יעקב בישיבתו, ואח"כ נשתכח מהם העבודה עד שנסקעו בע"ז ובמדות אחרות, והיינו "אשיג" (אור יקר).

<sup>9</sup> אבטלם מעט (אור יקר).

<sup>10</sup> ראש לכל השרים (אור יקר).

<sup>11</sup> הם האבות (רח"ו).



## זהר שמות

הרי העולם ומגן עליהם וכשראה את זה משה התחיל לשבח את הקדוש ברוך הוא ואמר מי כמוכה באלם ה'.

אמר רבי שמעון עץ אחד גדול עליון וחזק בו נזונו עליונים ותחתונים והוא מתחם בשנים עשר תחומים התחזק בארבעה צדדי העולם שהסתובבו (שהתחברו) במקומם שבעים ענפים עולים בתוכו ונזונו ממנו בעיקר שרשיו יונקים הם סביבו ואותם הענפים שנמצאים בעץ.

כשמגיע שלטונו של כל ענף וענף כולם רוצים לכלות את כל גוף העץ שהוא עקר של כל הענפים אותו ששולט עליהם וישראל אחוזים בו כשמגיע עליהם השלטון של אותו

נ"ט/א

גוף העץ החלק של ישראל הוא רוצה לשמור אותם ולתת שלום בכולם ועל זה שבעים פרים של החג לתת שלום לשבעים ענפים שבתוך העץ.

ועל זה מי כמוכה באלם ה' (מה זה באלים העץ כמו שנאמר כי יבושו מאילים אשר חמדתם שאותו עץ שהיו עובדים לדפוס אחד שהיה חקוק בתוכו ונקרא אילים עץ) מי כמוכה שיעשה

<sup>1</sup> אלים הוא מלשון אילי הארץ, והיינו השרים, ואמר "מי כמוכה" כדמסיק שהם מנגדים על ה' ועל משיחו בהיות ידם תקיפה ואין כן הקב"ה עמהם אלא הוא נותן להם שם ושארית והיינו כדמסיק (אור יקר).

<sup>2</sup> פי' ז"א ומפרש באלים לשון אילן כדמסיק (מ"מ).

<sup>3</sup> שכן נקרא ה' אחד (אור יקר).

<sup>4</sup> מצד הגדולה (אור יקר).

<sup>5</sup> שמתעלה לג' ראשונות דרך קו האמצעי (אור יקר).

<sup>6</sup> מצד הגבורה, והרי ד' בחינות לת"ת: "חד" מצד המערב מלכות, "רברבא" מצד הדרום חסד, "עילאה" מצד המזרח המתעלה ומאיר משם, "תקיפא" מצד הגבורה צפון, והם ד' צדדיים שבהם י"ב גבולים שבהם ע' ענפים וכו' ויש לאילן זה ענפים קדושים אמנם משתלשלים עד עולם הפירוד עד למטה ושם נאחזים השרים למטה מהקדושים (אור יקר).

<sup>7</sup> הם י"ב צירופי הו"ה ובספר אור ישראל פי' י"ב גבולי אלכסון שבא"א בת"ת דידיה, והם באים לז"א לפי שז"א מלביש לא"א מטיבורא דלבא דיליה ולמטה שהוא חצי הגוף ואו"א מלבישים לא"א מטיבורא ולמעלה ויש י"ב גבולי אלכסון בחצי ת"ת העליון דא"א לאו"א וי"ב אחרים ג"כ בחצי התחתון לזו"ן (מ"מ).

<sup>8</sup> חגת"ם א"נ הם חו"ב חו"ג הבאים מבינה לז"א (מ"מ).

<sup>9</sup> פי' ע' שרים כמ"ש לקמן שחיותם הוא מז"א בסוד ואתה מחיה את כולם (מ"מ).

<sup>10</sup> נופל (אור יקר).

<sup>11</sup> עיקר הכל דהיינו הת"ת שהוא הכולל כל הענפים נקודת המרכז לכל (אור יקר).

<sup>12</sup> חולקא דישראל (נמחק במ"מ).

<sup>13</sup> היינו סוד השלום, היסוד שהוא המשקה לגן, ומהגן הם יונקים בסוד השתלשלותם ממציאות אל מציאות כדפי' (אור יקר).

<sup>14</sup> בתוכיותו הם ענפיו הקדושים המתוקים כדפי' (אור יקר).

## זהר שמות

כמעשיך וירחם על הכל מי כמכה בכל אותו סביב העץ שאף על גב שהוא שולט שומר את הכל שומר את כל השאר ולא רוצה לעשות עמהם כליון מי כמוכה נאדר בקודש באותו כח עליון שנקרא קודש נאדר בקודש ממש ונקרא כח ה' נועם ה' והרי בארנו את הדברים.

ואקרי אלים אילנא) מי כמוכה דיעביד כעובדך וירחם על כלא מי כמוכה בכל ההוא סחרניה דאילנא דאף על גב דאיהו שלמא נטיר לכלא נטיר לכל שאר ולא בעיא למעבד עמהון גמירא מי כמוכה נאדר בקדש בההוא הילא עלאה דאקרי קדש<sup>1</sup> נאדר בקדש ממש<sup>2</sup> ואקרי כח יהו"ה<sup>3</sup> נעם יהו"ה והא אוקימנא מילי

מי כמוכה באלים יהו"ה רבי יוסי פתח "ראיתי את כל המעשים אשר נעשו תחת השמש והנה הכל הבל ורעות רוח שלמה המלך שהתעלה בחכמה יתרה על כל בני העולם איך אמר שכל המעשים הם הבל ורעות רוח יכול אף מעשה הצדקה והרי כתוב והיה מעשה הצדקה שלום אלא הרי פרשוה כתוב כל המעשים אשר נעשו תחת השמש, שונה מעשה הצדקה שהוא למעלה מן השמש.

מי כמוכה באלים יהו"ה רבי יוסי פתח "ראיתי את כל המעשים אשר נעשו תחת השמש והנה הכל הבל ורעות רוח שלמה המלך שהתעלה בחכמה יתרה על כל בני העולם איך אמר שכל המעשים הם הבל ורעות רוח יכול אף מעשה הצדקה והרי כתוב והיה מעשה הצדקה שלום אלא הרי פרשוה כתוב כל המעשים אשר נעשו תחת השמש, שונה מעשה הצדקה שהוא למעלה מן השמש.

והנה הכל הבל ורעות רוח מה זה אומר אם תאמר הכל הבל כמו שבארנו שהוא בסוד החכמה כמו שנאמר הבל הבלים אמר קהלת ואותם הבלים קיום של העולם שלמעלה ושלמטה מה תאמר בזה שכתוב כאן הכל הבל ורעות רוח (והרי דבר זה תחת השמש כתוב).

אלא כך פרשוה וכך הוא בא וראה בשעה שהמעשים למטה מתכשרים ואדם עוסק בעבודת המלך הקדוש אותו

<sup>1</sup> בינה (מ"מ).

<sup>2</sup> היינו בסוד שרשיו שהן בחכמה שותה במקומו (אור יקר).

<sup>3</sup> שם ה' ת"ת ומה שנשפע לו משם הוא כחו (אור יקר). סוד הכ"ח היינו סוד כ"ח אותיות של שם שהוא מילוי מילואו, והמלוי הא' בחכמה י"ד ה"א ו"א ה"א, ומילוי מילואו שהוא כ"ח הם בבינה מהחכמה, ובבחי' זו יצדק "בקדש", ומצד היותו אל הת"ת מהבינה היינו "נועם ה'", והענין בינה נקשרת בחכמה ומשקים עץ החיים והעץ משקה ענפיו (אור יקר). שהיא כח ז"א כנודע וכן נועם שבא לז"א הנק' הוי"ה (מ"מ).

<sup>4</sup> גשמיים שאינם עולים אל הרוחני (אור יקר).

<sup>5</sup> פ' כיון שאמר ורעות רוח גבי מלת הבל ש"מ הבל דקרא לאו מאינן הבלים דלעילא והא מלתא דא קושיא אחריתי היא דמדכתוב תחת השמש ש"מ שאינו הבל דקדושה (מ"מ).

<sup>6</sup> מעשה המצוה או הצדקה גורם ייחוד וכל ייחוד גורם הויה דקה רוחנית נמשכת מהספירות שמור לחלק המייחד או העושה המצוה. והיינו סוד "קנה לו" לשון קנין, שמים ברא לו פרקליט א' והיינו הבל ודאי, שהוא סוד הבל רוחני כח נברא ע"י המצוה וכן בהיותו עוסק בדברים הגשמיים שהם דברים בטלים וכיוצא ומכ"ש ליצנות וכיוצא מן הדברים שם חצונים שכולם הם עושים הבל ואינו אבד אלא מתקיים בעולם הזה ואם שב בתשובה יורד אותו הבל אליו ומתקנם ממנו עד שבטל והולך לו ונמחה והיינו כעב פשעין וכענן חטאתיך, ואם אינו שב אלא כל יום ויום מוסיף והולך, מתאסף זה עם זה עד בא יומו עת פקודתו, דרך הנשמה להתלבש בהבלים אלו, אם טובים והלך לפניך צדקך, מתלבש בקלין ודיבורים דדברי תורה ומצות ומעשים טובים, ואם רעים מתלבשת בקלין ודיבורים דדברים בטלים וליצנות ושקר וחונף ולשון הרע ועבירות, ואותו הבל אינו עולה אל

## זהר שמות

דבר שעושה נעשה ממנו הבל למעלה ואין לך הבל שאין לו קול שעולה ומתעטר למעלה ונעשה סגור לפני הקדוש ברוך הוא.

וכל אותם מעשים שהאדם עוסק בהם שאינם עבודת הקדוש ברוך הוא אותו דבר שעושה נעשה ממנו הבל והולך ומשוטט בעולם וכשיוצאת נשמת האדם אותו הבל מגלגל אותו בעולם כאבן בכף הקלע<sup>3</sup> ככתוב ואת נפש אויבך יקלענה בתוך כף הקלע.

מהו יקלענה אותו הבל שמגלגל אותו סביבו בעולם ואז כל הדברים שנעשים (ואותם שתחת השמים) שאינם עבודת הקדוש ברוך הוא נעשה מהם הבל הוא שברון רוח שמשבר את הרוח שעולה ויורדת ומתגלגלת בעולם זהו שכתוב הבל ורעות רוח

אבל אותו דבר שהוא עבודת רבונו זה עולה (נקרא) למעלה מן השמש ונעשה ממנו הבל קדוש וזהו הזרע שזרע האדם באותו עולם ומה שמו צדקה שכתוב זרעו לכם לצדקה.

זהו מה שמנהיג את האדם כשתצא ממנו נשמתו ועולה לה למקום של כבוד

---

הקדש אלא טובב טובב תחת הגלגל הזה, והנשמה מתגלגלת והיינו רעות ושברון אל הרוח ודאי שהיא מתגלגלת ונענשת בלבוש זה אשר הכינה לה (אור יקר).

<sup>1</sup> פי' מלאך קדוש (מ"מ).

<sup>2</sup> פי' שהמלאך יש לו כח הדיבור שמלמד סגוריא על האדם שעשה המצוה (מ"מ).

<sup>3</sup>

<sup>4</sup> מנייהו הכל איכה ענידל (דרך אמת).

<sup>5</sup> פי' מן שמש שבעולם הזה (מ"מ).

<sup>6</sup> הענין כי כל המעשה אשר יעשה בעולם הזה פועל ברוחני, אם מעשה התורה והמצוה מיד מייחד ובורא בסוד זרע עליון, דהיינו צדק נעשה צדקה על ידי המעשים הטובים שהיא מתקשטת ומתיחדת, ואותו הרוחניות שהוא נשפע בה בורא רוחני להתלבש אותה הנשמה. ואם רע הוא עולה אל הרעים והם מתייחדים על ידי רעותיו, שהרעים הם זכר ונקבה כאומרו טפלנו, והיינו היחוד החצוני נקרא טפל שקר זכר, ומרמה נקבה, וע"י נעשה קטיגור א', ולכן כל ענין מוליך הנשמה אחר שורשו אם נעשה הצדקה מכניסה אל הקדושים מקום שממנו נברא הרוחני, ואם חצוני מוליך הנשמה אל החצונים שהם אויר העולם לשברה להכניעה במעשיה כדי רשעתה במספר, והנה המצות שהם מעשה התורה והצדקה היא תלויה ואינה נכנסת פנימה אל הבורא אותם עד עלות הנשמה, שאז יראה כל אותם המצות אל פני המלך אביהם, שמייחד קב"ה ושכינתיה נעשתה הנשמה, וכן מייחוד קב"ה ושכינתה נעשו ההויות הקדושות שהם המצות המלבישות הנשמה ותלויים ועומדים להראות פנימה עד עת בא פקודת הנשמה שתתלבש בהם, ומיד היא עולה להראות והם עולים והם מראים לה הדרך ועולים אל השכינה שהיא הנקבה, ודרך בה עולים אל הת"ת ומשם עולים אל הבינה (אור יקר).

<sup>7</sup> פי' כיון שהמצוה שהאדם עושה היא עולה בסוד מ"ן למלכות כדי לעורר הז"א הנק' צדקה לזווג לכן נקרא מלאך שנוצר ממנה צדקה ושיעור הכתוב זרעו לכם פי' זרע שלכם שמו צדקה (מ"מ).

## זהר שמות

אשתכח! לאתצררא בצרורא דחיי<sup>2</sup> הדא הוא דכתיב (ישעיה נח ח) והלך לפניך צדקך בנין לדברא לך לסלקא לך (מן אתר) לאתר דאקרי כבוד יהויה דכתיב (שם) כבוד יהויה יאספך

כל אינון נשמתין דההוא הבל קדישא מדבר להו ההוא דאקרי כבוד יהויה כניש לון בגויה ואתצירין ביה (הדא הוא דכתיב כבוד ה' יאספך) ודא אקרי נייחא דרוחא אבל אחרא ורעות רוח אקרי זכאין אינון צדיקיא דכל עובדיהון לעילא מן שמשא וזרעין זרעא דצדקה למזכי לון לעלמא דאתי ועל דא כתיב (מלאכי ג כ) וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה

אמר רבי שמעון תא חזי בקדמיתא כד אתבני בי מקדשא לתתא לא אתבני אלא בדינא ורוגזא כמה דכתיב (ירמיה לב לא) כי על אפי ועל חמתי וגו' בנין דבאתר דדינא שריא לזמנא דאתי זמין קודשא בריך הוא למבני ליה ולא תקנא ליה בדרגא אחרא עלאה דאקרי צדקה דכתיב (ישעיה נד י) בצדקה תכונני בנין כך אתקיים (ביה)<sup>3</sup> ושמי<sup>4</sup>

נמ/ב

זהר

ממש יקרא צדק מנין לנו שכתוב וזה שמו אשר יקראו יהויה צדקנו<sup>6</sup> נטית ימינך תבלעמו ארץ הא אתמר ארימת ימינך<sup>7</sup> אמר רבי יצחק הא אתערו ביה

שלמעלה נמצא להצרר בצרור החיים זהו שכתוב והלך לפניך צדקך כדי להנהיג אותך להעלות אותך (ממקום) למקום שנקרא כבוד ה' שכתוב כבוד ה' יאספך.

כל אותן נשמות שאותו הבל קדוש מנהיג אותן אותו שנקרא כבוד ה' כונס אותן לתוכו ונצטרות בו (זהו שכתוב כבוד ה' יאספך) וזה נקרא נחת רוח אבל האחר נקרא רעות רוח אשרי הצדיקים שכל מעשיהם למעלה מן השמש וזורעים זרע של צדקה לזכות אותם לעולם הבא ועל זה כתוב וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה.

אמר רבי שמעון בא וראה בתחלה כשנבנה בית המקדש למטה לא נבנה אלא בדין ורוגז ככתוב כי על אפי ועל חמתי וגו' משום שבמקום הדין שרוי לעתיד לבא עתיד הקדוש ברוך הוא לבנות אותו ולהתקינו בדרגה אחרת עליונה שנקראת צדקה שכתוב בצדקה תכונני משום כך יתקיים (בו) ושמו

ממש יקרא צדק מנין לנו שכתוב וזה שמו אשר יקראו ה' צדקנו. נטית ימינך תבלעמו ארץ הרי נאמר הרמתושהרמת ימינך אמר רבי יצחק הרי

<sup>1</sup> שנשמת הצדיק עולה אחר המיתה למלכות בסוד מ"ן ושם במלכות הארת הז"א שנקרא כבוד דלעילא וצרור החיים היא המלכות כנודע שצוררת אל חי בתוכה, ולפי זה כבוד ה' יאספך היא מלכות ואינו ז"א כמו כבוד שהזכיר הזהר ולכך הוסיף הזהר דכבוד דלעילא לרמוז על ז"א אבל הכתוב אמר כבוד ה' דהיינו כבוד של ה' שהיא מלכות שבניינה מז"א א"נ יש לומר באתרא דכבוד היא בריאה ששם היא המלכות הנקרא כבוד דלעילא שהיא ע"ג ב"ע ונודע שג"ע של מעלה היא בריאה ולשם עולה הנשמה ומלכות היא שם והנשמה נצרת ביסוד דידה הנק' צרור החיים ולפי זה כבוד שהזכיר הזהר הוא כבוד דקרא (מ"מ).

<sup>2</sup> כאשר זוכה הנשמה בתורה ומעשים טובים, הרי יוצא מעוה"ז להתעדרן ולהתענג בעדן גן אלהים להנות שם מזיו השכינה, והיא צרורה שם בצרור החיים וכמ"ש בפ' בשלח (נט ע"א) ובפ' ויקרא (כה ע"א) (דע"ה ח"ב סט ע"ג).

<sup>3</sup> נמחק כלך לזמן.

<sup>4</sup> ושמך (מ"מ).

<sup>5</sup> ור"ל שלעתיד תקרא על שם בעלה (מ"מ).

<sup>6</sup> [ב]משיח כתיב וזה שמו אשר יקראו ה' צדקנו שהוא בדרגא דצדיק (אפיקי ים בבא דף בתרא עה ע"ב).

<sup>7</sup> סלקת הימין והרחמים כדי שתפעול השמאל בחזקה דין. ור' יצחק מפרש ממש נטית ימינך והרחמים כדי שינתנו לקבורה, והטעם שהרשעים האלו לא היה הים חפץ שיהיו נכללים בה אחר

## זהר שמות

הברייא דכד אפיק קודשא בריך הוא למצראי מתין מתחות מיא אמר לארעא כניש לון בגווך ולא בעאת עד דאוישט קודשא בריך הוא ימינא לקבלה ואומי לה כדין בלעתיון ארעא הדא הוא דכתיב תבלעמו ארץ אמר רבי אלעזר נטית ימינך לאפרשא! לה משמאלא וכדין אתעביד בהו דינא

נחית בחסדך עם זו גאלת כמה דכתיב (תהלים מד ד) כי ימינך וזרועך ואור פניך<sup>2</sup> כי רציתם<sup>3</sup> כי ימינך דא גדולה<sup>4</sup> נהלת בעוז דא דכתיב וזרועך דא גבורה אל נוח קדשך דא דכתיב ואור פניך כי רציתם דא צדיק וכלהו משתכחי בקרא<sup>5</sup>

תפול עליהם אימתה ופחד אימתה אימה מבעי ליה מאי אימתה דהא לית לך את<sup>6</sup> או מלה דרא באורייתא דלא אית בה רוין עלאין מאי אימתה אמר רבי שמעון כלומר דחילו דשכינתא<sup>7</sup>

כהאי גוונא תביאמו ותטעמו בהר נחלתך וגוי תביאמו ותטעמו תביאם ותטעם מבעי ליה מאי תביאמו<sup>8</sup> אלא רוחא דקודשא<sup>9</sup> אמר על אינון דרא בתראה<sup>10</sup> דגזר יהושע ואתגליא בהו גלויא דרשימא קדישא<sup>11</sup>

התעוררו בו החברים שכאשר הוציא הקדוש ברוך הוא את המצרים מתים מתחת למים אמר לארץ כנסי אותם לתוכך ולא רצתה עד שהושיט הקדוש ברוך הוא את ימינו כנגדה והשביע אותה אז בלעה אותם האדמה זהו שכתוב תבלעמו ארץ אמר רבי אלעזר נטית ימינך להפרידה מן השמאל ואז נעשה בהם דין.

נחית בחסדך עם זו גאלת כמו שכתוב כי ימינך וזרועך ואור פניך כי רציתם כי ימינך זו גדולה נהלת בעוז זה שכתוב וזרועך זו גבורה אל נוח קדשך זה שכתוב ואור פניך כי רציתם זה צדיק וכולם נמצאים בכתוב.

תיפול עליהם אימתה ופחד אימתה היה צריך לומר אימה מה זה אימתה שהרי אין לך אות או מילה אחת בתורה שאין בה סודות עליונים מה זה אימתה אמר רבי שמעון כלומר יראת השכינה.

כדוגמא זו, תבאמו ותטעמו בהר נחלתך וגוי תבאמו ותטעמו היה צריך לומר תביאם ותטעם מה זה תבאמו אלא רוח הקודש אומרת על אותו הדור האחרון שמל יהושע והתגלה בהם גלוי

שכפרו בהשגחת בורא כל וכן הארץ לא היה רוצה שיכללו בה אלא שהקב"ה ברחמי נתן אותם לקבורה בארץ (אור יקר).

<sup>1</sup> היינו על ידי התפשטות הימין הרבה מהשאמל נבדלת לעצמה, שאינה כמדת הימין, ואין הימין נכללת מהגבורה והדין כיון שהיא מתפשטת ודעתו כפי' ארימית אלא שפי' נטית לשון נוטה כדוק שמים דהיינו התפשטות וכאשר הימין אינה מתפשטת ברחמיה הרבים השמאל היא נכללת עמה, אמנם בהתפשטה כל מדתה הרי שמאל נפרדת לעצמה (אור יקר).

<sup>2</sup> היינו הת"ת שנראים פנים ואורם מתפשטת אל המלכות דהיינו סוד צדקה, דהיינו ייחוד ואור הת"ת אל המלכות כנודע והיינו אל נוח קדשך הנוה מלכות שהקדש ת"ת בתוכו (אור יקר).

<sup>3</sup> צחסקין לכתוב (נוסף צמ"מ).

<sup>4</sup> (נ"א גאלה) (לכך אמת).

<sup>5</sup> כל ד' רגלי המרכבה (אור יקר).

<sup>6</sup> דלא תימא כי אותיות האמנת"י נוספות שאינו (אור יקר).

<sup>7</sup> ות' היא רומזת הנקבה שהיא השכינה, והיינו אימתה ופחד גבורה וגבורה תתאה מצד הגבורה (אור יקר).

כלומר אימת ה' (רח"ו). ופחד דקרא היא גבורה, וכן כתב הרב זלה"ה, דהיינו שיתעוררו הדינים של מלכות וגבורה עליהם (מ"מ).

<sup>8</sup> ירצה ג"כ אות נוספת להראות על המדה (אור יקר).

<sup>9</sup> שיודע העתידות ויודע שדור זה לא יזכו (אור יקר).

<sup>10</sup> פי' לאפוקי אותו הדור שבאותה שעה לא היו פרועים שלא עשו פריעה אלא במרה וכיון שבאותה שעה שזכו לגילוי שכינה כמרז"ל ראתה שפחה על הים וכו', לא היו פרועים אע"פ שפרעו במרה מ"מ כיון שלא זכו באותה שעה שיהיו פרועים לכך לא נכנסו לא"י (מ"מ)

<sup>11</sup> סוד י' עטרה דברית פריעה, שמצרים מלו ולא פרעו ודור זה מלו ופרעו והיינו שנית דכתיב מול את בני ישראל שנית פריעה על מילה וסוד משך וא"ו וכל הנכנס בו נכנס בסוד וא"ו עלמא דכנורא

## זהר שמות

דשמה דקודשא בריך הוא דאלין אחידן ביה ב' ואלין אתחזיואו למירת ארעא כמה דכתיב (ישעיה ס כא) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ דכל מאן דאתגזר ואתגליא ביה רשימא קדישא ונמיר ליה<sup>1</sup> אקרי צדיק<sup>2</sup> בנין כך לעולם יירשו ארץ<sup>3</sup>

ועל דא תביאמו ו' יתירה תביאמו לאינון דאחידן ב' ותטעמו<sup>4</sup> כמה דאת אמר נצר מטעי מעשה ידי להתפאר לאינון דאחידן ב'<sup>5</sup> ולאינון בתראי אתער מלה ולית לך מלה באורייתא או את זעירא באורייתא דלית בה רזין עלאין וטעמין קדישין זכאה חולקהון דידעין בהו

רעיא מהימנא

פקודא (יט) למבני מקדשא<sup>6</sup> לתתא כגונא דבי מקדשא דלעילא כמה דאת אמר מכון לשבתך פעלת יהוה דאצטריך למבני בי מקדשא לתתא ולצלאה בגויה צלותא בכל יומא למפלח ליה לקודשא בריך הוא דהא צלותא אקרי עבודה<sup>7</sup>

וההוא בי כנישתא אצטריך למבני ליה בשפירו סניא ולא תקנא ליה בכל תקונין דהא בי כנישתא דלתתא קיימא לקבל בי כנישתא דלעילא

בית המקדש לתתא איהו קאים כגונא דבית המקדש דלעילא דקאים דא לקבל דא וההוא בי מקדשא כל תקוניו וכל פולחניו וכל

של הרושם הקדוש של שמו של הקדוש ברוך הוא שאלה אחוזים בו' ואלה ראויים לרשת את הארץ ככתוב ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ שכל מי שנמול והתגלה בו רושם הקדוש ושומר אותו נקרא צדיק משום כך לעולם יירשו ארץ.

ועל זה תבאמו ו' יתרה תבאמו לאותם האחוזים בו' ותטעמו כנאמר נצר מטעי מעשה ידי להתפאר לאותם שאחוזים בו' ולאותם אחרונים התעורר הדבר ואין לך דבר בתורה או אות קטנה בתורה שאין בה סודות עליונים וטעמים קדושים אשרי חלקם של היודעים בהם.

מצוה (יט) לבנות מקדש למטה כדוגמת בית המקדש שלמעלה כמו שנאמר מכון לשבתך פעלת ה' שצריך לבנות בית מקדש למטה ולהתפלל בתוכו תפלה בכל יום לעבוד את הקדוש ברוך הוא שהרי תפלה נקראת עבודה.

ואותו בית הכנסת צריך לבנותו ביופי רב ולתקנו בכל התקונים שהרי בית הכנסת שלמטה עומד כנגד בית הכנסת שלמעלה.

בית המקדש למטה הוא עומד כדוגמת בית המקדש שלמעלה שעומד זה כנגד זה ואותו בית המקדש כל תקוניו וכל

והיינו כדפי' בתיקו' שאות מיל"ה היא שם הו"ה וסימניך מ"י י"על"ה ל"נ"ו ה"שמימ"ה, דהיינו ראשי תיבות מיל"ה וסופי תיבות יהו"ה (אור יקר).

<sup>1</sup> שלא יטמאנו בביאה אסורה (אור יקר).

<sup>2</sup> דהיינו מרכבה ליסוד (אור יקר).

<sup>3</sup> שהאחוזים במלכות דהיינו מילה לבד יורשים ארץ דרך עראי דהיינו המלכות עמהם לעתות, אמנם הצדיק השכינה רודפת אחריו, מפני שהיא רודפת אחר הייחוד ורוצה בו שע"י היא מתייחדת והיינו לעולם יירשו ארץ (אור יקר).

<sup>4</sup> היינו נטיעתם במלכות, והיינו נצר מטעי מעשי יד"י היינו סוד הצדיק כאומרו ומעשה ידיו מגיד הרקיע וכדפי' בפ' בראשית שהיחוד בסוד הידים שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני להתפאר להתייחד בסוד הת"ת (אור יקר).

<sup>5</sup> והשתא קשה דהכא משמע שדור אחרון עדיפא שהאבות במלכות ודור שני בת"ת ואיפכא קאמר בפ' בראשית דהתם קאמר שדור ראשון מיובלא ודור שני לתתא בשמיטה ועוד קשה דאלו דור ראשון היה בהם משה רבינו ע"ה פני חמה, ואהרן דרועא ימינא ונחשון בן עמינדב או חור דרועא שאלא, אבל יהושע פני לבנה ואלעזר דרועא ימינא דסיהרא כדפי' בזהר פרשת קרח ופרשת חקת, והיאך אמר שדור שני הם למעלה בסוד וא"ו ודור ראשון למטה, לזה נראה לי לומר שהענין הוא שבלי ספק דור ראשון למעלה בסוד היובל ודור שני בסוד השמיטה, אמנם שמיטה של אלו היה בסוד גילוי אות ברית ואות וא"ו בשמיטה ויובל של אלו הוא בסוד השער הסגור והנעול שלא נמולו, ולכך הם למטה (אור יקר).

<sup>6</sup> עי' לעיל ד ע"א.

<sup>7</sup> ר"ל לפיכך ביה"כ במקום בהמ"ק (יהל אור).

## זהר שמות

אינון מאנין ושמשין כלהו אינון כנוונא  
דלעילא משכנא דקא עבד משה במדברא  
כלא הוה כנוונא דלעילא

בי מקדשא דבנה שלמה מלכא הוא בי  
נייחא<sup>1</sup> כנוונא עלאה בכל אינון תקונין למהוי  
בתקונא דלעילא בי נייחא ואחסנתא<sup>2</sup> הכי בי  
כנישתא אצטריך בכל תקוני שפירו למהוי  
כנוונא עלאה למהוי בית עלותא לאתקנא  
תקונין בצלותא כמה דאוקימנא

וההוא בי מקדשא דליהוי ביה חלונות  
דכתיב (דניאל ו יא) וכוין פתיחן כנוונא  
דלעילא ועל דא (שיר ב ט) משגיה מן  
החלונות מציין מן החרכים ואי תימא אפילו  
בחקלא בנין דרוחא להוי סליק לאו הכי דהא  
אנן צריכין בית וליכא לאשתכחא בית  
לתתא כנוונא דבית עלאה לנחתא דיורא  
עלאה לדיורא תתאה

ותו דההוא עלותא וההוא רוחא אצטריך  
לסלקא ולנפקא מגו עאקו בארעא מישר לקבל  
ירושלם

א/ס

זהר

תניא אמר רבי אבא זכאה חולקהון דאינון  
דזכאן למימר שירתא דא<sup>4</sup> בהאי עלמא  
דזכאן<sup>5</sup> למימר לה בעלמא דאתי ושירתא דא  
אתבני<sup>6</sup> בעשרין ותרין אתוון קדישין גליפן

עבודותיו וכל אותם כלים ושמשים  
כולם הם כדוגמא שלמעלה המשכן  
שעשה משה במדבר הכל היה כדוגמא  
שלמעלה.

בית המקדש שבנה שלמה המלך הוא  
בית מנוחה כדוגמא עליונה בכל אותם  
תקונים להיות בתקון שלמעלה בית  
מנוחה ויורשה כך בית הכנסת צריך בכל  
תקוני היופי להיות כדוגמא עליונה  
להיות בית תפלה לתקן תקונים בתפלה  
כמו שבארוה.

ואותו בית המקדש שיהיו בו חלונות  
שכתוב "וכוין פתיחן" [חלונות פתוחים]  
כדוגמא שלמעלה ועל זה [נאמר] משגיח  
מן החלונות מציין מן החרכים ואם  
תאמר אפילו בשדה כדי שהרוח תהיה  
עולה לא כך שהרי אנו צריכים בית ואין  
להמצא בית למטה כדוגמת בית עליון  
להוריד דיור עליון לדיור תחתון.

ועוד שאותה תפלה ואותה רוח  
צריכים לעלות ולצאת מתוך מצוקה<sup>3</sup>  
בדרך ישרה כנגד ירושלים

שנינו אמר רבי אבא אשרי חלקם של  
אותם שזוכים לומר שירה זו בעולם  
הזה שזוכים לאמרה בעולם הבא ושירה  
זו נבנתה בעשרים ושתים אותיות

<sup>1</sup> ר"ל משא"כ משכן (יהל אור). ועי' לעיל מז ע"א באור יקר שמנוחה היא בחי' הכתר. ועי' תיקר"ז (עה ע"ב): וביה אתקריאו תלת אבהן שביעיות כמה דאת אמר ויכל אלה"ם ביום השביעי וישבות ביום השביעי (בראשית ב ג) ויברך אלה"ם את יום השביעי ויברך אותו מסטרא דברכה ויקדש אותו מסטרא דקדושה וישבות בו מסטרא דיחוד. בהגר"א: מסט' דיחוד - שזהו סוד השבת, יחודא דכלהו, והוא המנוחה, וכמ"ש ומצאן מנוחה אשה כו' אל המנוחה כו'. ועי' בריש פרשת נח (נט ע"ב) ודא נייחא כו' כד"א כי בו שבת כו'.

<sup>2</sup> ר"ל מנוחה ונחלה ופי' כמ"ש בזהר במקום אחר שהקשה המשכן ג"כ מרמז כנוונא דלעילא מ"מ לא בנו כ"כ כמו שהיה בבית המקדש ופי' משל למלך שהוא בדרך אינו רוצה להוציא כל כליו וכל קשוטיו כדרך שהוא עושה בביתו על מקומו כך המשכן היה בדרך במדבר היה עושה הקישוטין בדרך רמז מעט אבל שלמה כו', וז"ש כאן ביה נייחא ואחסנתא וגם אמר כאן משכנא דקא עביד משה הוי כנוונא עלאה (יהל אור).

<sup>4</sup> ענין זה יסוד לדבריו דקיימא שהזוכה לאומרה בעולם הזה אומרה לעולם הבא, ונודע שעולם הזה הנהגתו במלכות וכך היא נקראת עולם הזה, ועולם הבא הנהגתו בבינה וכך שמה, א"כ אין ספק ששירה זו יהיה עניינה בסוד הבינה והמלכות (אור יקר).

<sup>5</sup> לי זכאן (לכך אלמת).

<sup>6</sup> אין ספק שכל הדבור נבנה מאותיות ונקודות, אמנם שירתא דא אותיותיה ונקודותיה רומזים במקום נסתר, עוד י"ל כי כ"ב אותיות הם רמז י"ג תיקר"ד דא"א, וט' תיקר"ד דז"א דהיינו כ"ב וכן הם רמוזים בשירה, אשירה לה' כי גאה גאה היינו סוד א"א, ה' איש מלחמה, היינו סוד ז"א, הם כ"ב אותיות ואח"כ באו רמוזים בה עשר אמין כאומרו תהומות יכסימו, היינו תהום דיום ראשון,

## זהר שמות

ובעשר אמירין<sup>1</sup> וכלא אתרשים בשמא קדישא<sup>2</sup> וכלא שלימותא<sup>3</sup> דשמא קדישא והא אתערנא מלי

אמר רבי שמעון בההיא שעתא דהוה קיימין ישראל על ימא והוה אמרי שירתא אתגלי קודשא בריך הוא עלייהו וכל רתיכוו וחילוי בנין דינדעון למלכיהון דעבד לון כל אינון נסין וגבוראן וכל חד וחד ידע ואסתכל מה דלא ידעו ואסתכלו שאר נביאי עלמא

דאי תימא דלא ידעו ולא אדבקו בחכמתא עלאה מן שירתא דא תחמי דכלהו בחכמתא אסתכלו וידעו מלין ואמרו דאי לאו הכי איך אמרו כלהו מלין אחידין<sup>5</sup> דלא סטו אלין מאלין ומה דאמר דא אמר דא ולא אקדים מלה דא למלה דא אלא כלהו בשקולא הדא ורוחא דקדושא בפומא דכל חד וחד ומלין אתמרו כלהו כאלו נפקין מפומא חד אלא ודאי כולהו בחכמתא עלאה אסתכלו וידעו מלין עלאין ורוחא דקודשא בפום כל חד וחד

ואפילו אינון דבמעיי אמהון הוו אמרי שירתא כלהו כחדא והוה חמאן כלהו מה דלא חמא יחזקאל נביאה<sup>6</sup> ועל כך הוה כלהו מסתכלי כאלו חמאן עינא בעינא וכד סיימו מלין כלהו מתבסמן בנפשיהו ותאבין למחמי ולאסתכלא ולא הוה בעאן לנטלא מתמן מסניאות תיאובתא

בההיא שעתא אמר משה לקודשא בריך הוא בניך מסניאות תיאובתא לאסתכלא כך לא בעאן לנטלא מן ימא מה עבד קודשא

קדושות חקוקות ובעשר אמירות והכל נרשם בשם הקדוש והכל שלמות של השם הקדוש והרי עוררנו הדברים.

אמר רבי שמעון באותה שעה שהיו עומדים ישראל על הים והיו אומרים שירה התגלה הקדוש ברוך הוא עליהם וכל מרכבותיו וחילותיו כדי שיכירו למלכם שעשה להם כל אותם נסים וגבורות וכל אחד ואחד ידע והתבונן מה שלא ידעו והתבוננו שאר נביאי העולם.

שאם תאמר שלא ידעו ולא הדביקו<sup>4</sup> חכמה העליונה מן השירה הזו תראה שכלם הסתכלו בחכמה וידעו דברים ואמרו שאם לא כך איך אמרו כולם דברים אחידות שלא סטו אלה מאלה ומה שאמר זה אמר זה ולא הקדים מלה זו למלה זו אלא כולם במשקל אחד ורוח הקודש בפי כל אחד ואחד וכל הדברים נאמרו כאלו יצאו מפה אחד אלא ודאי כולם בחכמה העליונה הסתכלו וידעו דברים עליונים ורוח הקודש בפי כל אחד ואחד.

ואפילו אותם שבמעיי אמם היו כולם כאחד אומרים שירה והיו כולם רואים מה שלא ראה יחזקאל הנביא ועל כך היו כולם מסתכלים כאלו רואים עין בעין וכשסימו הדברים כולם נמתקים בנפשם ותאבנים לראות ולהסתכל ולא היו רוצים לנסוע משם מרב השתוקקות.

באותה שעה אמר משה לקדוש ברוך הוא בניך לא רוצים לנסוע מן הים מרב השתוקקות להסתכל כך מה עשה

וברוח אפיך וכו' היינו ורוח אלהים מרחפת וכו' וכן על זה הדרך ימצא כל מעשה בראיית ששבחו בו (אור יקר).

<sup>1</sup> הם עשר נקודות והם ל"ב נתיבות חכמה, כי כל דיבור ושירה יבנה מהכ"ב אותיות ואי אפשר לבטא אותיות בלי נקודות ושורשם ועיקרם בבינה בשתוף החכמה, וענין זה יורד ומתחק בת"ת (או ריקר).

<sup>2</sup> דהיינו שם הוי"ה שבת"ת ומשם יורד להתחק במלכות שהיא הנקראת שלימות (אור יקר).  
<sup>3</sup> והרי ע"י זה נקשר הענין בבינה עולם הבא, ובמלכות עולם הזה, ע"י הת"ת שהוא אמצעי בין ב' הה"ן כנודע, וא"ת והרי אין דבור במציאות פחות מל"ב אותיות ועשר נקודות א"כ מאי רבותיה דשירתא דא (אור יקר).

<sup>4</sup> אחילין (לרך למה).

<sup>5</sup> ע"י השירה שאמרו על הים, נמחל להם כל עונותיהם וכמ"ש במדרש תהלים (מזמור יח ס' ו), ואמרו שם כל מי שנעשה לו נס ואומר שירה בידוע שמוחלין לו עונותיו ונעשה כבריה חדשה, ישראל כשנעשה להם נס אמרו שירה שנאמר אז ישיר כו' והרי לנו כי נתקדשו ישראל כולם באותו הלילה הרבה מאד, והרי אתדחייא ואתכפייא אז הסטר"א כולא (דע"ה ח"ב קכו ע"ב).



## זהר שמות

הקדוש ברוך הוא הסתיר את כבודו החוצה למדבר ושם התגלה ולא התגלה. אמר להם משה לישראל כמה (פעמים) לנסוע משם ולא רצו) פעמים אמרתי לנסוע משם ולא רציתם עד שהראה להם זיו כבודו של הקדוש ברוך הוא במדבר ומיד היו תאבים ולא נסעו עד שאחז בהם משה והראה להם זיו כבודו של הקדוש ברוך הוא במדבר אז מרב תשוקה ורצון להסתכל הסייע אותם משה זהו שכתוב ויסע משה את ישראל מים סוף ויצאו אל מדבר שור מה זה מדבר שור מנהיגמדבר<sup>3</sup> שהיו רוצים להסתכל בו זיו כבודו של המלך הקדוש ועל זה נקרא מדבר שור שם הסתכלות.

וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים ואין מים אלא תורה שנאמר הוי כל צמא לכו למים אמר רבי ייסא וכי מי נתן להם כאן תורה והרי עד עכשיו לא נתנה להם תורה.

אמר רבי אלעזר הם יצאו למדבר להסתכל והקדוש ברוך הוא נטל זיו כבודו משם והם הלכו להסתכל (לקדוש ברוך הוא) בו ולא מצאו אותו ולמדנו שהקדוש ברוך הוא נקרא תורה ואין מים אלא תורה ואין תורה אלא הקדוש ברוך הוא.

אמר רבי שמעון עד שהיו הולכים במדבר התגלה עליהם רשות אחרת של

ברוך הוא אסתים יקריה<sup>1</sup> לבר למדברא<sup>2</sup> ותמן אתגלי ולא אתגלי אמר לון משה לישראל כמה (ס"א זמנין לנטלא מתמן ולא בעו)<sup>4</sup> זמנין אמינא לנטלא מתמן ולא<sup>5</sup> בעיתון עד די אחזי לון זיו יקרא דקודשא בריך הוא במדברא ומיד הוו תאבין ולא נטלו עד דאחיד בהו משה ואחמי לון זיו יקרא דקודשא בריך הוא במדברא כדין מסניאות תיאובתא ורעותא לאסתכלא אנטיל לון משה הדא הוא דכתיב ויסע משה את ישראל מים סוף ויצאו אל מדבר שור מאי מדבר שור<sup>6</sup> מדברא דהוו בעאן לאסתכלא ביה זיו יקרא דמלכא קדישא ועל דא אקרי מדבר שור אסתכלותא שם וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים ואין מים אלא תורה<sup>7</sup> שנאמר (ישעיה נה א) הוי כל צמא לכו למים אמר רבי ייסא וכי מאן יהב להו אורייתא הכא והא<sup>8</sup> עד כען לא אתיהיבת לון אורייתא אמר רבי אלעזר אינון נפקו<sup>9</sup> למדברא לאסתכלא קודשא בריך הוא נטל זיוא יקרא דיליה מתמן ואינון אזלו לאסתכלא (לקב"ה)<sup>10</sup> ביה ולא אשכחוהו ואוליפנא דקודשא בריך הוא תורה אקרי ואין מים אלא תורה ואין תורה אלא קודשא בריך הוא אמר רבי שמעון עד דהוו אזלי במדברא<sup>11</sup> אתגלי עלייהו רשותא אחרא דשאר עמי<sup>12</sup>

<sup>1</sup> הסתיר את אור כבודו מהים (דע"ה ח"ב קכז ע"ב).

<sup>2</sup> שנראה להם בזיו אורו שהוא מבחוץ בהמדבר (דע"ה ח"ב קכז ע"ב).

<sup>3</sup>

<sup>4</sup> דרך אמת גורם את המוסגר.

<sup>5</sup> זמנין אמינא לנטלא מתמן ולא – נמחק בדרך אמת.

<sup>6</sup> כי שור הוא לשון הסתכלות (דע"ה ח"ב קכז ע"ג).

<sup>7</sup> זו היא דרשת הקדמונים ופרשי לה ר' אלעזר ור' שמעון ור' אבא (אור יקר).

<sup>8</sup> ועל (נ"א והא) (דרך אמת).

<sup>9</sup> כדפי' ר"ש לעיל "נפקו" מהים אל המדבר שור, "לאסתכלא" ועם היות שנתגלה להם במדבר שור לא נתגלה אלא כדי שעה לבד עד שיצאו (אור יקר).

<sup>10</sup> לא מופיע בדרך אמת.

<sup>11</sup> תיכף כשבאו למדבר (דע"ה ח"ב קלה ע"ב), והנה בחי' עץ הדעת אשר היה בכל הי' ספי' דהעשיה שאמרנו, הנה היה בכל חלקי הדצח"מ שבהם, היינו בהדומם הוא מקום המדבריות, ששם הוא מקום מוכשר להשראת החיצונים, וכמ"ש בזה"ק (בשלח דף ס סע"א, ופ' תרומה קנז, ופ' תצוה קפד רע"א) (דע"ה ח"ב קמט ע"ב).

<sup>12</sup> ס"מ בא להטעותם (רח"ו). שר של אר"ה והוא הס"מ, שהוא הראש לכל הע' שרים, ע' פ' בא (לג רע"א) ופ' בלק (קצב ע"ב) (דע"ה ח"ב קכז ע"ג). בכל חטא וחטא היה המקום גורם להם, כי הזוהמא והטומאה והרע שהיה שוכן באותן המקומות, זהו אשר גרם להם התגברות היצ"ר רח"ל נגד דעתם

## זהר שמות

ההוא דשליט במדברא<sup>1</sup> ואערעו בהו תמן<sup>2</sup> חמו ישראל דלא הוה ההוא זיוא יקרא דמלכיהון הדא הוא דכתיב ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה מאי טעמא כי מרים הם לא אתבסם נפשיהו כקדמיתא ולא עוד אלא דאתי לקטרגא עליהו

מה כתיב ויצעק אל יהוה ויורהו יהוה עין רעיא מהימנא

ועל דא כתיב (תהלים קיח) מן המצר קראתי יה דאצטריך אתר דחיק בעאקו לשדרא בגויה ההוא רוחא דלא יסטי לימינא ולשמאלא ובחקלא לא יכיל קלא לשדרא ליה הכי דהא כנוונא דא קלא דשופר אתדחייא לבר בארע מישר מגו אתר דחיק ואזיל ובקע רקיעין וסליק בסליקו לאתערא רוחא לעילא

ואי תימא הא כתיב (בראשית כד) ויצא יצחק לשוח בשדה שאני יצחק<sup>3</sup> דמלה אחרא הוה ביה מה דלא הוה בכל עלמא<sup>4</sup> ותו דהאי קרא לאו להכי אתא דודאי בשדה אחר הוה מצלי והא אוקימנא ע"כ

ס/ב

ואין עין אלא תורה דכתיב (משלי ג יח) עין חיים היא למחזיקים בה ואין תורה אלא קודשא בריך הוא רבי אבא אמר אין עין אלא קודשא בריך הוא<sup>5</sup> דכתיב (דברים כ יט) כי האדם עין השדה עין השדה ודאי דא עין שדה דתפוחין קדישין וכד אתגלי זיו יקרא דמלכיהון עליהו כדין וישלך אל המים וימתקו המים מאי וימתקו המים דקטיגורא אתעביד סניגורא

אמר רבי אבא תא חזי בקדמיתא כד עאלו

שאר העמים אותו ששולט במדבר ופגש בהם שם ראו ישראל שזה לא היה אותו זיו כבוד מלכם זהו שכתוב ויבאו מרתה ולא יכלו לשתות מים ממרה מה הטעם כי מרים הם לא התבשמה נפשם כבתחלה ולא עוד אלא שבא לקטרג עליהם.

מה כתוב ויצעק אל ה' ויורהו ה' עין

ועל זה כתוב מן המצר קראתי יה שצריך מקום דחוק בצרה לשלח בתוכו אותה רוח שלא יסטה ימינה או שמאלה ובשדה לא יכול הקול לשלח אותו כך שהרי כדוגמא זה קול השופר נדחה החוצה בדרך ישר מתוך מקום דחוק והולך ובוקע רקיעים ועולה בעליה לעורר רוח שלמעלה.

ואם תאמר הרי כתוב ויצא יצחק לשוח בשדה שונה יצחק שדבר אחר היה בו מה שלא היה בכל העולם ועוד שפסוק זה לא לזה הוא בא שודאי בשדה אחר היה מתפלל והרי בארנו.

ואין עין אלא תורה שכתוב עין חיים היא למחזיקים בה ואין תורה אלא הקדוש ברוך הוא רבי אבא אמר אין עין אלא הקדוש ברוך הוא שכתוב כי האדם עין השדה עין השדה ודאי זה עין שדה של תפוחים קדושים וכשהתגלה זיו כבוד של מלכם עליהם אז וישלך אל המים וימתקו המים מה זה וימתקו המים שקטגור נעשה סניגור.

אמר רבי אבא בא וראה בתחלה

ורצונם וכו' בפ' תצוה (קפד ע"א) דלכך הולכים הקב"ה במדבר דאיהו אתר ושלטנו דס"מ חייבא דאיהו דיליה ממש, בגין לתברא תוקפיה וחיליה ולכתתא רישיה (דע"ה ח"ב קלט ע"א).

<sup>1</sup> והוא הס"מ כמ"ש בפ' תצוה (קפד רע"א) (דע"ה ח"ב קכז ע"ג)

<sup>2</sup> שבא לעורר עליהם להסיתם ולהדיחם ולהתנכל אותם בתחבולותיו (דע"ה ח"ב קלה ע"ב).

<sup>3</sup> ר"ל דהטעם דצריך אתר דחיק דתפלה במקום עבודה ועבודה בצפון וכן תפילה וזהו מן המצר דמשם סליק לרחובות בינה עומקא דכולא (נכתב על הגליון – כי תפילה צריך לעומקא דכולא בינה, לכן מצפון קו שמאלא עולה בארע מישור לבינה ירושלים עלאה), וז"ש ענני במרחב כו' משא"כ יצחק דמדתו היה וא"צ לזה (יהל אור).

<sup>4</sup> שהיה כבר בו רוח הקדש של לעתיד לבוא כדאיתא בתוספתא דנח, ולא יכלו החיצונים לשלוט בקולו, ועוד ששם היה מקום מערת המכפלה (רמ"ז).

<sup>5</sup> בספר אור ישראל כתב נק' ז"א עין כי הו"ה בהכאה כזה יו"ד בה' ה' ביו"ד ו' בה' ה' בו' גימ' ע"ץ א"נ ס"ג מ"ב ב"ן גי' ע"ץ לפי שז"א מכריע בין ב' הה"ן, א"נ עין עם הכולל גימ' אה"ה דיוד"ן לפי שז"א מקבל חומין דאימא שהיא אה"ה (מ"מ).

## זהר שמות

ישראל בקיימא דקודשא בריך הוא לא עאלו כדקא יאות מאי טעמא בנין דאתגורו ולא אתפרעו ולא אתגלייא רשימא קדישא כיון דמטו הכא מה כתיב שם שם לו חק ומשפט תמן עאלו ישראל בתרין חולקין קדישין בההוא גלויא דאתגלייא רשימא דלהון ואקרין חק ומשפט חק כמה דאת אמר (משלי לא טו) ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה ומשפט כמה דאת אמר (תהלים פא ה) משפט לאלהי יעקב ושם נסהו בההוא את קדישא כמה דאת אמר כי חק לישראל הוא! בספרא דרב ייבא סבא אמר מלה על ההוא חוטרא קדישא<sup>2</sup>

ויאמר אם שמוע תשמע לקול יהויה אלהיך ויאמר מאי ויאמר לא כתיב מאן קאמר דא אלא קודשא בריך הוא אמר רבי חזקיה אמר שמעינן (נ"א משמע) אמירה סתם (מאי) מאמירה סתם דכתיב (שמות כד א) ואל משה אמר עלה אל יהויה אמר ולא כתיב מאן קאמר אוף הכא ויאמר סתם ולא כתיב מאן קאמר

אמר רבי יוסי משמע דכתיב ויצעק אל יהויה ויורהו יהויה עין מהכא משמע ויאמר ומשמע מאן אמר מלה<sup>4</sup> לקול יהויה אלהיך לקולי מבעי ליה אלא לההוא קול<sup>5</sup> דעאלו ביה

אמר רבי אבא בתר דאתגלייא בהו רשימא

כשנכנסו ישראל לברית של הקדוש ברוך הוא לא נכנסו כראוי למה כי נמולו ולא נפרעו ולא התגלה הרושם הקדוש כיון שהגיעו לכאן מה כתוב שם שם לו חק ומשפט שם נכנסו ישראל לשני חלקים קדושים באותו גלוי שהתגלה הרושם שלהם ונקראו חק ומשפט חק כמו שנאמר ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה ומשפט כמו שנאמר משפט לאלהי יעקב ושם נסהו באותו אות קודש כמו שנאמר כי חק לישראל הוא בספרו של רבי ייבא סבא אמר הדבר על אותו מטה קדוש.

ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך ויאמר מהו "ויאמר" לא כתוב מי אמר את זה אלא הקדוש ברוך הוא אמר רבי חזקיה אמר שמענו (משמע) אמירה סתם (מהו) מאמירה<sup>3</sup> סתם שכתוב ואל משה אמר עלה אל ה' אמר לא כתוב מי אמר אף כאן ויאמר סתם ולא כתוב מי אמר.

אמר רבי יוסי משמע שכתוב ויצעק אל ה' ויורהו ה' עץ מכאן משמע ויאמר ומשמע מי אמר את הדבר לקול ה' אלהיך היה צריך להיות לקולי אלא לאותו קול שנכנסו בו.

אמר רבי אבא אחר שהתגלה בהם

1 כי חק לישראל הוא (מוסגר בדרכך אמת).

2 פ' כי ויורהו ה' עץ הוא מטה משה ועי"כ מתקו (זהר הרקיע).

3

4 פ' כי משה צעק אל הנוק' כי שם תלוי צעקה והיא הורה לו עץ דא עץ החיים, א"כ מ"ש ויאמר קאי על הנוק' אל ה' אלהיך ז"א ואם המדבר הוא הז"א הוה ליה למימר לקולי ור' חזקיה אמר כל אמירה סתם היא הנוק' כמו ואל משה אמר, וא"כ א"צ לדיוקא דר' יוסי ורבי אליעזר פ' מתחילה על הז"א וז"ש אלא הקב"ה אמר והוא ז"א ורבי חזקיהו ור' יוסי פליג עליה ולכן חזר ר"א להכריח סברתו ואמר בתר דאתגלייא פ' ודאי בכל מקום אמירה נוק' אמנם הכא בז"א לפי שבפ' הקודם נאמר שם לו חק ומשפט שהם מילה ופריעה ז"ן כמ"ש ר"א בעצמו לעיל וכיון שכבר הגיע לז"א ע"י המשפט א"כ ויאמר זה הוא ז"א המתגלה להם וז"ש ובג"כ באלין מטו עד מלכא קדישא שהוא ז"א א"כ ויאמר הוא ז"א לקול ה' אלקיך הוא הנוק' רחל כי קול סתם הוא ז"א וקול ה' היא הנוק' והוכיח ג"כ מ"ש כי אני ה' רופאיך וז"א בו תלוי הרפואה כי הרפואה היא בת"ת כנודע (זהר הרקיע).

5 הוא סוד שרש רחל שבת"ת שהוא סוד קול ה' אלקים או"א ששם מתגלים, דאינון ע"ב ס"ג עם הכולל ק"ל. ועוד שהנה סוד שם ע"ב בחסד מ"ב בגבורה וכ"ב בת"ת, ושלתן ק"ל שממנו נעשה הדיבור, והוא אמ"ר א"ש מ"ים ר'וח. וקול גם הוא מילוי ק"ל, ק"ף ו'ו למ"ד המילוי גם הוא ק"ל, והוא סוד בת קול. וז"ש לההוא קול דעאלו ביה, פ' בתוכיות מילוי קול שהוא שורש המלכות בת"ת, והוא בסוד המילה שנתקנה המילה בגילוי השליש העליון, ואז זכו גם כן לתרין חולקין אחרנין, הם או"א אשר שם. והמבין יבין שכל אלו (הו') [הד'] מדות הם בסוד איברים הפנימיים הפועלים סוד הזווג, ולכן שאל מאי משמע, כלומר מה שייכות יש לאלו השנים שהם נצח הוד תינח יסוד מלכות (רמ"ז).

## זהר שמות

קדישא עאלו בתרין חולקין קדישין כמה דאתמר וכיון דעאלו באלין תרין<sup>1</sup> עאלו באלין תרין חולקין אחרנין דכד יסתלקון<sup>2</sup> באלין תרין אחרנין יתחברון באלין ולא ממנעי ברכאן ובגין כך באלין מטון<sup>3</sup> ברכאן (ובגין כך באלין מטון)<sup>4</sup> עד מלכא קדישא

ומאתריה דקרא אשתמע מלה דכתיב ויאמר אם שמוע תשמע ויאמר דא מלכא קדישא ומאי קאמר אם שמע תשמע לקול יהוה אלהיך כמה דאת אמר (דברים ד כד) כי יהוה אלהיך אש אוכלה הוא דא כנסת ישראל והישר בעיניו תעשה דא צדיק והאזנת למצותיו דא נצח ושמרת כל חקיו דא הוד כיון דעאלו באלין הא מטו למלכא קדישא לבתר מה כתיב כל המחלה אשר שמתני במצרים לא אשים עליך כי אני יהוה רופאך כי אני יהוה דא מלכא קדישא

אשתמע דכל מאן דנטיר להאי רשימא קדישא מניה סליק עד מלכא קדישא עלאה מאי משמע משמע אינון תרין<sup>5</sup> דאתכנש בהו זרעא ומשה רבות קודשא דשדיין ליה בפום אמה (ועל דא) אתקשרו כחדא ומלכא עלאה עליהו ואתקשרו ביה ועל כך מאן דעאל באלין תרין ונטיר לון אתקשר בתרין אחרנין ועאל בהו וכדין מטי למלכא קדישא

אמר רבי יצחק ודאי מאן דזכי בצדיק זכי בנצח והוד ואלין אנון תלתא דאתברכא בהו כנסת ישראל ומאן דזכי בהו זכי במלכא

רושם הקדוש נכנסו בשני חלקים קדושים כמו שנאמר וכיון שנכנסו בשנים האלה נכנסו בשני החלקים האחרים הללו שכאשר יעלו בשני האחרים הללו יתחברו באלה ולא ימנעו הברכות ולכן באלה מגיעות הברכות (ומשום כך באלה מגיעים) עד המלך הקדוש.

וממקומו של הכתוב נשמע הדבר שכתוב ויאמר אם שמוע תשמע ויאמר זה המלך הקדוש ומה אמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך כמו שנאמר כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא זו כנסת ישראל והישר בעיניו תעשה זה צדיק והאזנת למצותיו זה נצח ושמרת כל חוקיו זה הוד כיון שנכנסו באלה הרי הגיעו למלך הקדוש אחר כך מה כתוב כל המחלה אשר שמתני במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך כי אני ה' זה המלך הקדוש.

נשמע שכל מי ששומר את הרושם הקדוש הזה ממנו עולה עד המלך הקדוש העליון מה משמע משמע אותם שנים שהתכנס בהם הזרע ושמן משחת קודש ששופכים אותו בפי האמה (ועל זה) נקשרו כאחד והמלך העליון עליהם ונקשרו בו ועל כך מי שנכנס בשני אלה ושומר אותם נקשר בשני האחרים ונכנס בהם ואז מגיע למלך הקדוש.

אמר רבי יצחק ודאי מי שזוכה בצדיק זוכה בנצח והוד ואלה הם שלשה שהתברכה בהם כנסת ישראל ומי

<sup>1</sup> פ' מילה ופריעה עאלו בתרין חולקין אחרנין הם נר"ה תרין בעיני דדכורא דמתחברין ביסוד ומלכות וכדין לא ממנעין ברכאן דשדיין זרעא בפום אמה כמ"ש הוא עצמו למטה וע"ד מאן דאעל באינון תרין ונטיר לון אתקשר בתרין אחרנין והם נר"ה וכדין מטו למלכא קדישא שהוא ז"א כנזכר לעיל (זהר הרקיע).

<sup>2</sup> יסתכלון ויסתלקון (לכך חמת).

<sup>3</sup> מטו (לכך חמת).

<sup>4</sup> ל' אמופיע בצדך חמת.

<sup>5</sup> הוא בין בחינת תרי בעי ובין בחינת שתי כליות, ששניהם בנצח הוד בסוד הפנימיות, ולכן תמצא שבנצח אמר מצוותיו ובהוד חקיו בלשון רבים, לרמוז לשתי בחינות של אלו הרמוזים בכל אחד שנים שהם בסוד הפנימיות, ואז הם בחינת שנים מלגו (נ"א בסוד תרי פלגו) גופא, כי בסוד החיצוניות הם חד גופא, רצוני נצח הוד בפנימיות תרי פלגי גופא כדאיתא בדרוש השמות. נמצא שכל אלו הבחינות הם (באותם הפנים) [באברים הפנימיים]. והנה בשמירת מצות המילה דאז אתגליא רשימא קדישא, אז מתתקנים ד' בחינות אלו הרמוזות במלת חוקים, דהיינו ח"ק ק"ל יש"ר מצו"ה. וח"ק עם ק"ל בסוד איהו בהוד, ויש"ר עם מצו"ה בסוד שהזכר יורד לנצח שהוא בסוד ה' אדנ"י שהם פנימיות נצח הוד בסוד תרי פלגי גופא ועיין בדרוש השמות. וידוע שמן הת"ת דז"א ולמטה מתגלים אחורי יסוד אבא דאינון פק"ד, הסר משם שם הו"ה דמקיף (נ"א דשייך) לת"ת נשאר קנ"ח ובג' אלו ה' בחינות דנה"י ועטרה. וידוע שמן הת"ת עד סופו וכו' (רמ"ז).

## זהר שמות

שזוכה בהם זוכה במלך הקדוש ונכנס בכל הארבעה.

וכנגד ארבעה אלו שמירה לרושם הקדוש הזה מארבעה דברים שמירה של כנסת ישראל שמירה של נדה שמירה של צדיק שמירה של שפחה שמירה של נצח שמירה של בת עובדי כוכבים ומזלות שמירה של הוד שמירה של זונה ועל זה לקול ה' אלהיך זו כנסת ישראל.

במה זוכים ישראל לקבל פני שכינה בשמירה מנדה ועל זה כתוב ואת אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה מה זה לגלות זו כנסת ישראל ובזה אחוזים ונקשרים דברים אחרים שכנסת ישראל נקשרת בהם והרי בארנו הדברים.

והישר בעיניו תעשה זה צדיק כמו שכתוב עיני ה' אל צדיקים להשמר משפחה

ס/א

והרי בארנו את הדברים שכתוב ושפחה כי תירש גבירתה שגורם לצדיק שידבק בשפחה והאזנת למצותיו זה נצח להשמר (שלא ישקר בו) שלא יכניס רושם זה בבת אל נכר ולא ישקר בו

<sup>1</sup> ח"א סד ע"א לקמן קצד ע"ב קצה ע"ב אחרי מות עד ע"א עט ע"א בלק קצז ע"א (לש"ו). וענין כפרה עניינו הוא העברה וניקוי<sup>1</sup>, והוא להעביר את הסטרא אחרא מאור קדושת השכינה שלא תפגם ח"ו ע"י ירידתה בהם, ותשאר נקיה לעולם בכל אור קדושתה בכל מקום, וכמ"ש בזוה"ק (אחרי מות עט ע"ב) אמר ר' שמעון אמר קב"ה הביאו עלי כפרה עלי ודאי (כי הן אחידן ומתקשרן בה, כמ"ש פ' בשלח דף ס סוף ע"א, וע' פ' נח דף סד ע"א, ופ' תשא קצד ע"ב, ופ' אחרי שם עט ע"א, ולכן הוא השעיר כדי להעבירם מעליה) (דע"ה ח"ב קנו ע"א).

<sup>2</sup> כאשר פגם החטא של ישראל עלה עד נוקבא דז"א בלבד, אז הנקבה של הקליפה הטמאה יש בה כח לעלות ולהתדבק ולהכלל עד שם אלהים הקדוש שיש בנקודת ציון שבהנוק' דז"א, ואז אתקיים ושפחה כי תירש גברתה (משלי ל כג). לפי שהיסוד העליון הזכר משפיע, והשפע היורד לוקחת אותה השפחה (דע"ה ח"ב קמז ע"ב).

<sup>3</sup> ואם ח"ו ישראל חוטאים למטה גורמין כי כמו שלצורך הזווג צריך שיתייחדו פנימיות העשייה והיצירה והבריאה והאצילות לצורך הזווג כמבואר אצלנו בכונת התפילות כי פנימיות העולמות הם העולים ולא חיצוניותם כנ"ל בפ' קדושים בדפ"ג ע"א ואז גם מתייחדים אלו האורות של אלהים הנז' ומתעלים ונכללין דרגין בדרגין עד שנמצא כי גם הקליפות הנקראים אלהים אחרים העומדים בסיום אלהים קדושים הנז' עולין ונכללין גם הם בסיום האלהים קדושים ומתקשרים שם עמהם ואז כאשר מזדווגים ז"א ונוקביה דאציל' הקדוש ונכנסין אותם האלהים ביסוד שבה בסוד החמש' גבורו' מנצפ"ך כנז' וכיון שהקליפות הם מתקשרים ונכללים בסיום אלו האלהים קדושים נמצא כי ח"ו דומה כאלו הם עצמם נכנסו שם ביסוד הנקבה והטילו בה זוהמא אבל הזהר והשמר בנפשך מאד מאד אל יעלה בדעתך שהדברים כפשטן כמ"ש ז"ל שבא נחש על חוה והטיל בה זוהמא כי חלילה להאמין הדברים כפשטן. אמנם רז"ל נתכוונו אל מה שאמרנו כי בהיותם נקשרים ונכללים ומיוחדים בסיום אלו האלהים קדושים נחשב כאלו הם (דף ל"א ע"א) עצמם נכנסו אל הקדש פנימה ח"ו וזכור אל תשכח וכבר רמזנו זה לעיל בפ' אחרי מות בדע"ט ע"א וע"ש היטב. ואמנם יען מצאנו בדברי חז"ל בענין הזה שתי בחי' אם בחינת נחש שבא על חוה הנקבה ואם בחי' שפחה כי תירש גבירתה ומזדווגת עם צדיק עליון כנז' בפ' בשלח בד"ס סוף ע"ב בפ' ויאמר אם שמע תשמע כו' וזה ביאורם

## זהר שמות

בנצח שכתוב וגם נצח ישראל לא ישקר ומי ששומר את זה קיים מצוותיו שכתוב כי לא תשתחוה לאל אחר ושמרת כל חוקיו זה הוד להשמר מן זונה.

ואזלא הא כמה דתנינן אמר רבי יהודה מאי דכתיב (תהלים מה ד) חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך אלא כל מאן דמזרו גרמיה ושוי דחילו דחרבא שננא תקיפא<sup>1</sup> לקבליה על ירך מאי על ירך דא רשימא קדישא כמה דאת אמר (בראשית כד ב) שים נא ירך תחת ירכי

דבר אחר חגור חרבך כלומר זרו ואתקיף יצרך בישא דאיהו חרבך על ירך על ההוא רשימא קדישא לנטרא ליה ואי נטר ליה כדין אקרי גבור וקודשא בריך הוא אלביש ליה בלבושוי ומאן לבושוי דקודשא בריך הוא הוד ונצח<sup>2</sup> דכתיב (תהלים קד א) הוד והדר לבשת<sup>3</sup> אופ הכא הודך והדרך וכדין אתדבק בר נש במלכא קדישא כדקא יאות

מכאן ולהלאה כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני יהוה רופאך דא מלכא קדישא ועל דא אזהר לון על ההוא מלה ממש דיהב ורשים בהו ולא יתיר ועד כען לא אתייהיבת להו אורייתא אלא כיון דכתיב שם שם לו חק ומשפט מיד ויאמר אם שמוע תשמע וגו'

וזה הולך כמו ששנינו אמר רבי יהודה מה זה שכתוב חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך אלא כל מי שמזרו את עצמו ושם את פחד החרב השנונה החזקה כנגדו על ירך מה זה על ירך זהו הרושם הקדוש כמו שנאמר שים נא ירך תחת ירכי.

דבר אחר חגור חרבך כלומר זרו ותקף את היצר הרע שלך שהוא חרבך על ירך על אותו רושם קדוש לשמור אותו ואם שמר אותו אז נקרא גבור והקדוש ברוך הוא מלביש אותו בלבושיו ומהו לבושיו של הקדוש ברוך הוא הוד ונצח שכתוב הוד והדר לבשת אף כאן הודך והדרך ואז נדבק האדם במלך הקדוש כראוי.

מכאן והלאה כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאך זה המלך הקדוש ועל זה הזהיר אותם על אותו דבר ממש שנתן ורשם בהם ולא יותר ועד עכשיו לא נתנה להם תורה אלא כיון שכתוב שם שם לו חק ומשפט מיד ויאמר אם שמוע תשמע וגו'.

מכאן והלאה כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאך זה המלך הקדוש ועל זה הזהיר אותם על אותו דבר ממש שנתן ורשם בהם ולא יותר ועד עכשיו לא נתנה להם תורה אלא כיון שכתוב שם שם לו חק ומשפט מיד ויאמר אם שמוע תשמע וגו'.

כי כאשר ישראל חוטאי ועולה הפגם עד ז"א כפי ערך החטא ההוא ואז נכללים הקלי' עד בחי' שם אלהים קדושים שמחוץ לז"א ויש יכולת לזכר של הקלי' להדבק ולכלול עצמו עם שם אלהים קדושים המקיף ביסוד דז"א וכאשר מזדווג עם נוקביה אז נחשב כי הנחש בא על חוה וטעמה טעם מר ממות וכאשר החטא אינו כל כך חמור ואינו פוגם רק בנוקבא דז"א אז הנקבה של הקליפה לבדה יש בה כח להכלל ולהאחז בשם אלהים קדושים אשר בנקו' ציון שהוא יסוד הנקבה ואז נאמר ושפחה כי תירש גברתה כי היסוד הזכר משפיע לחוץ ויונקת משם השפחה הטמאה וזכור שתי בחינות אלו אבל כבר הודעתך כי ח"ו אין הכינה לומר שהקליפה עצמה עולה עד שם לא בז"א ולא בנוקביה ח"ו רק שבערך שנכללין הקליפות ההם באותו אלהים קדושים אשר עומד מחוץ לספירות מסוף העשיה עד רום האצילות לכן אנו אומרים כי ח"ו נחשב זה כאלו ח"ו בא נחש על חוה או כאלו שפחה תירש גברתה (שער מאמרי רשב"י מ ע"א). כאשר שמתגברים הדינין הרבה ומשתרבים לעלות ולינק גם מיסוד ז"א ח"ו וכמ"ש בפ' בשלח (דף סא רע"א) (וע' שער קליפת נוגה (סוף פרק ב) ובחשמל (פרק א) ובספר קהלת בן דוד דף כ"ח ע"ד, מ"ש בשם מהר"ח כהן ז"ל בסוד הפסוק (בראשית לט יב) ותתפשהו בבגדו, אמנם ע' מאד בכ"ז בשער מאמרי רשב"י (דף מ) ובשער הקדמות (דף לו) עש"מ), והנה נעשה אז גם הז"א בבחי' קטנות שהוא בלתי מוחין, ואין בו שפעת החסדים כדי שלא ינקו החיצונים מאורות החסדים ח"ו. והנה אינו מאיר אז בז"א מאימא אלא רק מאחוריים דאיהו שבה, שהוא גימ' דם (דע"ה ח"ב קכא ע"ב)

1

2 (נ"ל והלר) (נוסף כלפ"ו).

3 ר"ל כי נו"ה דבינה הם נעשים חשמ"ל בבחי' מלבושים ע"ג ז"א (רח"ו).

## זהר שמות

תא הזי כד בעא קודשא בריך הוא לאזהרא לישראל על אורייתא בכמה מלין משיך להו בכמה משיכן דחביבותא כבר נש דמשיך בריה לבי רב ותא הזי לא בעא קודשא בריך הוא למיהב להו אורייתא עד דקריבו בהדיה ובמה קריבו בהדיה בגלויא דרשימא דא כמה דאתמר

אמר רבי יהודה לא קריבו ישראל למורא דסיני עד דעאלו בחולקא דצדיק וזכו ביה מנלן דכתיב (שמות יט א) ביום הזה באו מדבר סיני ביום הזה ממש דייקא וכתוב (ישעיהו כה ט) ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו וגו'

פרשת המן

ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים רבי יהודה פתח ואמר (תהלים מא א) אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה' האי קרא אוקימנא ליה בשעתא דבר נש שכיב בבי מרעיה<sup>3</sup> הא אתפס<sup>4</sup> באטרונאי דמלכא רישיה בקולרא<sup>5</sup> רגלוי בכופסירין<sup>6</sup> (ס"א בטפסרא)<sup>7</sup> כמה חילין נטרין<sup>8</sup> ליה מהאי גיסא ומהאי גיסא שייפוי כלהו בדוחקא מניחין אלין באלין מיכלא אתעדי מניה

בההוא זמנא פקדין עליה אפוטרופא<sup>9</sup> למילף עליה זכות קמי מלכא דכתיב (איוב לג כג) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף בההיא שעתא זכאה חולקיה דבר נש דעאל עליה ואולף ליה ארחא לשיבובתיה מן דינא הה"ד אשרי משכיל אל דל

והיך יכיל לשזבא ליה למילף ליה אורחוי דהיי לאתבא לקמי מאריה כדין אתעביד אפוטרופוסא עליה לעילא מאי אנריה ביום

בא וראה כשרצה הקדוש ברוך הוא להזהיר את ישראל על התורה בכמה דברים משך אותם בכמה משיכות של אהבה כאדם שמושך בנו לבית הרב ובא וראה לא רצה הקדוש ברוך הוא לתת להם תורה עד שקרבו אליו ובמה קרבו אליו בגלוי של הרושם הזה כמו שנתבאר.

אמר רבי יהודה לא קרבו ישראל להר סיני עד שנכנסו בחלק של צדיק וזכו בו מנין לנו שכתוב ביום הזה באו מדבר סיני ביום הזה ממש דווקא וכתוב ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו וגו'.

פרשת המן

ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים רבי יהודה פתח ואמר אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה' פסוק זה פרשוהו בשעה שאדם שוכב בבית חליו הרי נתפס בבית הסהר<sup>1</sup> של המלך ראשו בקולר רגליו באזיקים<sup>2</sup> (בדפוס) כמה חיילות שומרים אותו מצד זה ומצד זה כל איבריו בדחק נלחמים אלה באלה האוכל הועבר ממנו.

באותו הזמן ממונים עליו אפוטרופוס ללמד עליו זכות לפני המלך שכתוב אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף באותה שעה אשרי חלקו של האיש שנכנס אליו ומלמד אותו דרך להינצל מן הדין זהו שכתוב אשרי משכיל אל דל.

ואיך יכול להציל אותו ללמדו דרך החיים לשוב לפני אדונו אז נעשה אפוטרופוס עליו למעלה ומה שכרו ביום רעה ימלטהו ה'

1

2

3 אין ענין שכיבת החולה במטתו טבע בני אדם אלא השגחה עליונה דהיינו מאסרם שנאסרים מקום אשר אסירי המלך אסורים שם (אור יקר).

4 ולא ג' מיני מאסר: הא', ראשו הוא "קולרא" (אור יקר).

5 הב', מה שאין כח ברגליו מחולשתו לקום אפילו משעה ראשונה שחלה היינו "רגלוי בכופסירין" (אור יקר).

6 הג', חולי המתפשט בכל גופו בקדחתו עד שכל גופו כבד עליו (אור יקר).

7 נמחק בלור יקר).

8 טבילים כטרים (לך לזמת)??##

9 פירוש שאומר הקב"ה למלאך אחד שיליץ עליו טוב דהיינו שיבקש כל זכות שיש לו ויליץ עליו בהם (מ"מ).

## זהר שמות

רעה ימלטהו ה'

דבר אחר אשרי משכיל אל דל כמה חזק השכר של העני לפני הקדוש ברוך הוא.  
דבר אחר אשרי משכיל אל דל כמה חזק השכר של העני לפני הקדוש ברוך הוא.  
אנרא דמסכנא קמי קודשא בריך הוא

אמר רבי חייא תמהתי על הפסוק הזה שכתוב כי שומע אל אביונים ה' וכי אל אביונים שומע ולא לאחר אמר רבי שמעון משום שהם קרובים יותר למלך שכתוב לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה ואין לך בעולם שהוא שבור לב כמו העני עוד אמר רבי שמעון בא וראה כל אותם בני העולם נראים לפני הקדוש ברוך הוא בגוף ונפש והעני לא נראה אלא בנפש לבדה והקדוש ברוך הוא קרוב לנפש יותר מלגוף.

עני אחד היה בשכנותו של רבי ייסא ולא היה מי שישגיח בו והוא היה מתבייש ולא הפצירוחזק<sup>1</sup> בבני אדם

סא/ב

יומא חד חלש עאל עליה רבי ייסא שמע חד קלא דאמר טילקא טילקא הא נפשא פרחא גבאי ולא מטו יומוי ווי לבני מתיה דלא אשתכח בהו דיתיב נפשיה לגביה קם רבי ייסא שדי בפומיה מיא דגרנרין<sup>2</sup> אפותא דקונטא (ס"א דקופתא) אתבוזע זיעא באנפוי ותב רוחיה לגביה

אחר כך בא ושאל אותו אמר חייך רבי נפשי יצאה ממני והביאו אותה לפני כסא המלך ורצתה להשאר שם אלא שרצה הקדוש ברוך הוא לזכות אותך והכריזו עליך עתיד הוא רבי ייסא להעלות רוחו ולהתקשר בחדר אחד קדוש שעתידים החברים לעורר בארץ והרי תקנו שלשה כסאות שעומדים לך ולחברך מאותו היום היו משגיחים בו בני עירו.

עוד עני אחד אחר עבר לפני רבי יצחק והיה בידו חצי מעה כסף אמר לרבי

1

2 ללאתקפא מזני נשא (לרך לזמת)

3

4

<sup>5</sup> הוא גרגיר השנוי שלהי פ"ד דמעשרות [מ"ה], והוא מועיל מאד כדאמר רב ששת פ"ד דשבת דף ק"ט א', גרגירא אפילו לדידי מעליא, ופי' רש"י שהוא ירק הנקרא אורוג"א (רמ"ז).

<sup>6</sup> היינו בסוד אדרא דנשא ששם נסתלקו ר' חזקיה ור' ייסא ור' יעקב, והיינו מחמת שנדבקה נפשם בחשק אהבת הקב"ה (אור יקר).



## זהר שמות

והוה בידיה פלג מעה דכסף אמר ליה לרבי יצחק אשלים לי ולבני ולבנתי נפשאן אמר ליה והיך אשלים נפשיכו דהא לא אשתכח גבאי בר פלג מעה אמר ליה בדא אשלימנא בפלג אחרא דאית גבאי אפקיה ויהביה ליה

אחזיאו ליה בחלמיה דהוה אעבר בשפתא דימא רבא ובעאן למשדייה בגוויה חמא לרבי שמעון! דהוה אושיט ידוי לקבליה ואתי ההוא מסכנא ואפקיה ויהביה בידי דרבי שמעון<sup>2</sup> ואשתזיב כד אתער נפל בפומיה האי קרא (תהלים מא ב) אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה'

ותא חזי כל יומא ויומא נטיף טלא מעתיקא קדישא לזעיר אנפי<sup>3</sup> ומתברכאן כל חקל תפוחין קדישין ומההוא טלא אנגיד לאינון דלתתא ומלאכין קדישין אתזנו מניה כל חד וחד כפום מיכליה הדא הוא דכתיב (שם עה כה) לחם אבירים אכל איש ומההוא מזונא אכלו ישראל במדברא

אמר רבי שמעון כמה בני נשא מתזנין בהאי זמנא מניה ומאן אינון אלין חברייא דמשתדלי באורייתא יומי ולילי וכי סלקא דעתך מההוא מזונא ממש לא אלא בעין ההוא מזונא ממש דשקיל על חד תרין

תא חזי ישראל כד עאלו ואתדבקו במלכא קדישא בנין גלויא דרשימא קדישא כדין זכו למיכל נהמא אחרא עלאה יתיר ממה דהוה בקדמיתא בקדמיתא כד נפקו ישראל ממצרים עאלו בנהמא דאקרי מצה<sup>4</sup> והשתא זכו ועאלו למיכל נהמא אחרא עלאה יתיר מאתר עלאה דכתיב הנני ממטיר לכם לחם

יצחק השלם לי ולבני ולבנותי את נפשותינו אמר לו ואיך אשלים לנפשותיכם שהרי לא נמצא אצלי כי אם חצי מעה אמר לו בזה אני אשלים בחצי אחר שיש אצלי הוציאה ונתן לו.

הראו לו בחלומו שהיה עובר על שפת הים הגדול ורצו לזרוק אותו לתוכו ראה את רבי שמעון שהושיט ידו כנגדו ובא אותו עני והוציאו ונתנו בידי רבי שמעון ונצל כשהתעורר נפל בפיו פסוק זה אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה'.

ובא וראה כל יום ויום נוטף טל מהעתיק הקדוש לזעיר אנפין ומתברכים כל שדה התפוחים הקדושים ומאותו טל נמשך לאלו שלמטה וממנו נזונים מלאכים קדושים כל אחד ואחד כפי מאכלו זהו שכתוב לחם אבירים אכל איש ומאותו מזון אכלו ישראל במדבר.

אמר רבי שמעון כמה בני אדם נזונים בזמן הזה ממנו ומי הם אלו החברים שעוסקים בתורה ימים ולילות וכי יעלה על דעתך מאותו מזון ממש לא אלא כעין אותו מזון ממש ששקול על אחד פי שנים.

בא וראה כשנכנסו ישראל ונדבקו במלך הקדוש משום גלוי של הרושם הקדוש אז זכו לאכול לחם אחר עליון יותר ממה שהיה בתחלה בתחלה כשיצאו ישראל ממצרים נכנסו בלחם שנקרא מצה וכעת זכו ונכנסו לאכול לחם אחר יותר עליון ממקום עליון

<sup>1</sup> היינו במה שסופר בפרשת ויחי מענין ר' יצחק שהיה מלאך המות רודף אחריו שהגיע זמנו וערב לו ר' שמעון והאריכו ימיו כ"ף שנים עד שנפטר ר' שמעון ונראה שצדקה זו היא עזר לר"ש שלא יועיל גבורת ר"ש אם לא היה לו איזה זכות והיינו וצדקה תציל ממות (אור יקר).

<sup>2</sup> פתרון החלום הזה הוא מ"ש ב' ויחי שר' יצחק בא אצל רבי יהודה לצוותו וכו' ומשם הלכו אצל רשב"י ע"ה וראה מ"ה רודף אחריו והתפלל עליו וניצל וזהו פ' החלום שע"י אותה צדקה שנתן לאותו עני כחן הקב"ה של רבי יצחק שילך אצל רשב"י ועל ידו ניצול (מ"מ).

<sup>3</sup> אמנם המן הנה הוא היה מאור הדעת והת"ת, דעת מלגאו ת"ת מלבר, וכמ"ש (שמות טז ד) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, והוא מז"א דאקרי שמים (כמ"ש בזוה"ק ח"א בהשמטות סי' כח דף רסב ע"ב, ופ' משפטים קטז ע"א, ובח"ג בסופו סי' יב דף שו רע"ב), ומשם היה המן, וכמ"ש בח"א (קנז ע"ב רמו ע"א) ובח"ב (מ ע"א) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים לא מן סיהרא (שהיא מצה לחם עוני) אלא מן השמים ממש שהוא לחם פנג, כמ"ש ב' ויחי (רמו ע"א) (וכן הוא ב' בשלח סא ע"ב, ופ' תצוה קפג ע"א, וכן הוא ב' אמור צה רע"ב, קג רע"א, ובהעלותך קנו ע"א) ובאד"ז (רצב ע"ב), וכן ב' בשלח (סא ע"ב) אמרו שם כי המן היה מהאי טלא דעתיקא קדישא דנטיף לזעיר אפינ' (דע"ה ח"ב קלג ע"ד).

<sup>4</sup> לקמן קפג ע"א (לש"ו).

## זהר שמות

מִן הַשָּׁמַיִם מִן הַשָּׁמַיִם! מִמֶּשׁ וּבַהוּא זִמְנָא  
אֲשֶׁתְּכָה לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל מֵאַתֵּר דָּא חֲבֵרִיָּא  
דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאַוּרִיָּתָא מֵאַתֵּר אַהֲרָא עֲלָאָה  
יִתִיר אֲתִזְנֹנֵי מֵאִי הוּא כְּמָה דְּכֹתִיב (קְהֵלֶת ז'  
יב) הַחֲכֵמָה תַּחִּיהָ בְּעֲלִיָּה אַתֵּר עֲלָאָה יִתִיר

אֲמַר לִיָּה רִבִּי אֲלַעֲזֹר אִי חֲכִי אֲמַאִי חֲלִשָּׁא  
נִפְשִׁיָּהּוּ יִתִיר מִשְׁאַר בְּנֵי עֲלֵמָא דְּהָא שְׂאָר  
בְּנֵי נִשָּׂא בְּחִילָא וְתוֹקְפָא<sup>2</sup> יִתִיר אֲתַחֲזוּן  
וּמִשְׁתַּכְּחֵן אֲמַר לִיָּה יֵאוּת שְׂאִילְתָּא

תָּא הוּי כָּל מְזוּנֵי דְּבְנֵי עֲלֵמָא<sup>3</sup> מִלְּעִילָא קָא  
אֲתִיָּן דְּהָהוּא מְזוּנָא דָּאֲתִי מִן שְׂמִיא וְאַרְעָא  
דָּא מְזוּנָא דְּכָל עֲלֵמָא וְהוּא מְזוּנָא דְּכּוֹלָא וְהוּא  
מְזוּנָא גַם וְעַב וְהוּא מְזוּנָא דָּאֲתִי יִתִיר  
מְעִילָא הוּא מְזוּנָא יִתִיר דְּקִיק דְּקָא אֲתִיָּא  
מֵאַתֵּר דְּדִינָא אֲשֶׁתְּכָה וְדָא הוּא מְזוּנָא דְּאֲכָלוּ  
יִשְׂרָאֵל כְּדִ נִפְקֹן מִמְצָרִים (יִתִיר דְּקִיקָא)  
מְזוּנָא דָּאֲשֶׁתְּכָה לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל בְּהָהוּא זִמְנָא  
בְּמַדְבְּרָא מֵאַתֵּר עֲלָאָה דְּאַקְרֵי שְׁמַיִם הוּא  
מְזוּנָא יִתִיר דְּקִיקָא דְּעִיל יִתִיר לְנִפְשָׁא מְכֻלָּא  
וּמִתְפָּרֵשׁ יִתִיר מְגוּפָא וְאַקְרֵי לַחֵם אֲבִירִים

מְזוּנָא עֲלָאָה יִתִיר מְכֻלָּא הוּא מְזוּנָא  
דְּחֲבֵרִיָּא<sup>4</sup> אֵינֹן דְּמִשְׁתַּדְּלִי בְּאַוּרִיָּתָא דְּאֲכָלִי  
מְזוּנָא דְּרוּחָא וְנִשְׁמַתָּא<sup>5</sup> וְלֹא אֲכָלִי מְזוּנָא

שִׁכְתוּב הַנְּנִי מִמְטִיר לַכֶּם לַחֵם מִן  
הַשָּׁמַיִם מִן הַשָּׁמַיִם מִמֶּשׁ וּבְאוֹתוֹ זִמְנָן  
הוּא נִמְצָא לְהֵם לְיִשְׂרָאֵל מִמְקוֹם זֶה  
חֲבֵרִים שְׁעוּסְקִים בְּתוֹרָה נְזוּנֵי מִמְקוֹם  
אַחַר יוֹתֵר עֲלִיוֹן, מְהוּ כְּכֹתוּב הַחֲכֵמָה  
תַּחִּיהָ בְּעֲלִיָּה מְקוֹם יוֹתֵר עֲלִיוֹן.

אֲמַר לוֹ רִבִּי אֲלַעֲזֹר אִם כֵּךְ לְמָה חֲלִשָּׁה  
נִפְשָׁם יוֹתֵר מִשְׁאַר בְּנֵי הָעוֹלָם שְׂהֵרִי  
שְׂאָר בְּנֵי הָעוֹלָם בְּכַח וְחִזְק יִתֵּר נְרָאִים  
וְנִמְצָאִים אֲמַר לוֹ יִפָּה שְׂאֵלְתָּ.

בָּא וְרֵאָה כָּל מְזוּנוֹתֵיהֶם שֶׁל בְּנֵי  
הָעוֹלָם בָּאִים מִלְּמַעְלָה אוֹתוֹ מְזוּן שְׂבָא  
מִן הַשָּׁמַיִם וְהָאֲרֵץ זֶה מְזוּן שֶׁל כָּל  
הָעוֹלָם וְהוּא מְזוּן שֶׁל הַכֹּל וְהוּא מְזוּן גַּם  
וְעַב וְאוֹתוֹ מְזוּן שְׂבָא יוֹתֵר מִלְּמַעְלָה הוּא  
מְזוּן יוֹתֵר דֵּק שְׂבָא מִמְקוֹם שֶׁנִּמְצָא הַדִּין  
וְזֶהוּ הַמְזוּן שֶׁאֲכָלוּ יִשְׂרָאֵל כְּשִׁיצְאוּ  
מִמְצָרִים (יוֹתֵר דֵּק) הַמְזוּן שֶׁנִּמְצָא לְהֵם  
לְיִשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ זִמְנָן בְּמַדְבַּר מִמְקוֹם  
עֲלִיוֹן שֶׁנִּקְרָא שְׁמַיִם הוּא מְזוּן יוֹתֵר דֵּק  
שֶׁנִּכְנַס יוֹתֵר לְנִפְשָׁא מֵהַכֹּל וְנִפְרַד יוֹתֵר  
מֵהַגּוֹף וְנִקְרָא לַחֵם אֲבִירִים.

הַמְזוּן הַיּוֹתֵר עֲלִיוֹן מֵהַכֹּל הוּא מְזוּן  
הַחֲבֵרִים אוֹתָם שְׁעוּסְקִים בְּתוֹרָה  
שְׂאוּכְלִים מְזוּן שֶׁל רוּחַ וְנִשְׁמָה וְלֹא

1

2 יִתִיר וְתַקְפָּא (לְכַךְ אֲמַתָּה).

3 סוּד הַמִּין הוּא מְסוּד מְזוּן ה' קוֹלוֹת חִיצוֹנִיּוֹת הַבִּינָה שֶׁמֶשֶׁם מְזוּן ז' וְכִי כָּל יְמֵי הַשָּׁנָה, וְהֵנָּה מְזוּן זֶה  
סוּדוֹ ט' יוֹדִין כְּנֹזֵכַר בְּכוּוּנֹת יוֹם הַכְּפוּרִים, וְעִיקְרוֹ נִמְשָׁךְ מֵהוּ"ה בְּנִקּוּדַת אֲלֶקֶ"ם וְכוּ', גַּם דַּע שֶׁסוּד  
מְזוּן זֶה הוּא מִבְּחִינַת אֲכִילָה הַשְּׁנִיָּה שֶׁהִיא מִמוּחָא סְתִימָאָה שֶׁהוּא סוּד תִּיקוּן טֵלָא דְּבְדוּלְחָא דָּאִית  
בִּיָּה תְרִי גּוּוֹנִי, שְׁלֵהִיתוֹ מִגְּבוּרָה דַּעֲתִיק נְרָאָה בּוֹ קִצַּת דְּמַדּוּמֵי אוּרָה, אֲבָל חֲכֵמָה בְּעַצְמָה סוּדָה חֲסֵד.  
וְהֵנָּה טֵל זֶה נוֹטֵף בְּרִישָׁא דְּז"א כְּדִלְקֵמֵן סַב ע"ב לְאַתֵּר דְּאַקְרֵי שְׁמַיִם, וְהוּא דַּעֲתוֹ הַכֹּלֹל מַחֲו"ג אֲשֶׁ  
מִים, וְיִדּוּעַ שְׁבוּ שֶׁם אַהֲר"ה לְמוֹחַ הַחֲסֵדִים וְשֶׁם אַהֲר"י לְגְבוּרֹת כְּנֹזֵכַר בְּסוּדוֹת קְרִיאַת שְׁמַע, וְשְׁנִיָּה  
ט"ל, הֵרִי שְׁטֵל הָעֲלִיוֹן יוֹרֵד לְמְקוֹם טֵל הַתַּחֲתוֹן. וְאוּלַי שֶׁלֵּכֵן הִיָּה טֵל מִלְּמַעְלָה עַל הַמֶּן וְטֵל לְמַטָּה,  
וְב' פְּעַמִּים ט"ל הִיָּה נַעֲשֶׂה לַחֲ"ם, וְי' פְּעַמִּים ט"ל הוּא שְׁמִ"ם י"ס הַדַּעַת (רַמ"ז).

4 הוּא מֵה' קוֹלוֹת הַפְּנִימִיִּים שֶׁהֵם סוּד מְזוּן הַבִּינָה בְּעַצְמָה שֶׁהוּא מִשְׁפַּע חֲכֵמָה סְתִימָאָה בְּעַצֵּם  
שְׁבַתוֹן פְּנִימִיּוֹת הַבִּינָה וְעִיָּין בְּסֵה"כ בְּכוּוּנֹת יוֹם הַכְּפוּרִים. וְלִכֵּן כְּתוּב (טז ד) לְמַעַן אֲנִסְנוּ הַיֵּלֶךְ  
בְּתוֹרָתִי, וְאַמְרוּ רַז"ל לֹא נִתְּנָה הַתּוֹרָה לְהַדְרֵשׁ אֲלָא לְאוּכְלֵי הַמֶּן, וְהוּא מְבוּאָר. וְאַמְנֵם בְּהַקְדָּמָה זוֹ  
שֶׁל סוּדוֹת הַמֶּן יוֹבֵן הַפְּסוּק הַנ"ל (תְּהִלִּים ע"ה, כֵּה) לַחֵם אֲבִירִים אֲכָל אִישׁ, וְהוּא שְׁצִרִיךְ אֲנִי לֹוֹמֵר  
שְׁבִמוּחָא סְתִימָאָה נִדְרֵשׁ שֶׁם כּוֹז"ו בְּמוֹכְס"ז כּוֹז"ו, שֶׁכֵּן הוּא סוּד טֵלָא דְּבְדוּלְחָא סוּד גְבוּרָה דַּעֲתִיק  
וְבוֹ תַּחִּיַּת הַמֵּתִים דְּכֹתִיב (קְהֵלֶת ז', יב) הַחֲכֵמָה תַּחִּיהָ, וְשֶׁם זֶה גִי' אֲבִי"ר. וְלֵהִיּוֹת שֶׁהַמֶּן הוּא נִמְשָׁךְ  
מִמֶּנּוּ נִקְרָא לַחֵם אֲבִירִים, וְכִבְרֵי אֲמַרְנוּ שֶׁמְזוּן זֶה מְצַד חִיצוֹנִיּוֹת הַבִּינָה וְהוּא סוּד ב"ן קַנ"א כְּמ"ש  
בְּסֵה"כ בְּסוּדוֹת יוֹה"כ בְּפְסוּק בְּרָאשִׁית בְּרָא, וְלִכֵּן דְּרִשׁוּ רַז"ל לַחֵם שֶׁנִּבְלַע בְּאַיְבִירִים, הֵינּוּ אֲב"ר סוּד  
ב"ן קַנ"א. וְהֵנָּה ב"ן קַנ"א זֶה הוּא בְּחֵסֵד הַבִּינָה כְּנֹזֵכַר שֶׁם בְּסוּד אֵל קֵנָא, וְח' פְּעַמִּים א"ל הוּא  
מַחֲסַפ"ס, שֶׁכֵּן עִיקַר מְזוּן זֶה הוּא מִמוּחַ הַבִּינָה. וְמִן הַדַּעַת עַד סוּפָה הֵם ח' מִידוֹת, וְיִדּוּעַ שֶׁהַדַּעַת הוּא  
הַיּוֹרֵשׁ בְּנֵין הַגּוֹף וְהוּא בְּסוּד בְּל"ע, וְז"ש שֶׁנִּבְלַע בְּאַיְבִירִים, וְגַם מ"ן מֵלָא הוּא א"ל מֵלָא עִם הַכּוֹלָל  
(רַמ"ז).

5 כְּפִי הַסוּד רוּחָא וְנִשְׁמַתָּא הֵם ז"א וְבִינָה וְנוֹדַע שֶׁהֵם נִיזוּנִים מִחֲכֵמָה נִמְצָא שְׁת"ח הֵם אוּכְלִים מְזוּן  
שֶׁל ז"א וְשֶׁל בִּינָה וְז"ש דְּאֲכָלִי מְזוּנָא דְּרוּחָא וְנִשְׁמַתָּא וְכֵן נִמִּי לְעֵיל בְּמְזוּן שְׂבָא מִשְׁמַיִם שֶׁהוּא ז"א

## זהר שמות

דגופא כלל והיינו מאתר עלאה יקירא על  
כלא ואקרי חכמה<sup>1</sup> בניני כך חליש גופא  
דהברייתא יתיר מבני עלמא דהא לא אכלי  
מזונא דגופא כלל ואכלי מזונא דרוחא  
ונשמתא מאתר רחיקא עלאה

סב/א

יקירא מכלא ובניני כך ההוא מזונא דקיק מן  
דקיקא יתיר מכלא זכאה חולקהון הדא הוא  
דכתיב החכמה תחיה בעליה זכאה חולקא  
דגופא דיכיל לאתזנא במזונא דנפשא  
אמר ליה רבי אלעזר ודאי הכי הוא אבל  
בהאי זמנא איך משתכחי<sup>2</sup> מזוני אלין אמר  
ליה ודאי יאות שאילתא תא חזי ודא הוא  
ברירו דמלה מזונא קדמאה הוא מזונא דכל  
עלמא ההוא דאתיא מן שמיא וארעא והוא  
מזונא דגופא (ס"א דכולא)

מזונא דהוא עלאה מניה ההוא דאיהו דקיקא  
יתיר ואתא מאתר דדינא שריא דאקרי צדק  
ודא הוא מזונא דמסכני<sup>3</sup> ורוא דמלה מאן  
דאשלים למסכנא אשלים ליה את חד  
ואתעביד צדקה<sup>4</sup> ורוא דא (משלי יא יז) גומל  
נפשו איש חסד<sup>5</sup> גמילות חסדים משמע דהא  
בדינא שריא<sup>6</sup> ואשלים ליה חסד כדין הוא  
רחמי

מזונא עלאה יתיר מאלין הוא מזונא עלאה  
ויקירא מאתר דאקרי שמים והוא דקיק  
מכלהו והוא מזונא דבני מרעי הדא הוא  
דכתיב (תהלים מא ג) יהו"ה יסעדנו על ערש  
דוי כל משכבו הפכת בחליו יהו"ה דייקא  
מאי טעמא בגין דהני בני מרעי לא אתזנו  
אלא בההוא דקודשא בריך הוא ממש (ומאי

אוכלים מזון הגוף כלל והיינו ממקום  
עליון נכבד על הכל ונקרא חכמה לכן  
חלש גוף החברים יותר מבני העולם  
שהרי לא אוכלים מזון הגוף כלל  
ואוכלים מזון של רוח ונשמה ממקום  
רחוק עליון

נכבד מהכל ולכן אותו מזון דק מן הדק  
יותר מהכל אשרי חלקם זהו שכתוב  
החכמה תחיה בעליה אשרי חלקו של  
הגוף שיכול להזון במזון הנפש.

אמר לו רבי אלעזר ודאי כך הוא אבל  
בזמן הזה איך נמצאים מזונות אלו אמר  
לו ודאי שיפה שאלת בא וראה וזהו  
בירור הדבר מזון ראשון הוא מזון של  
כל העולם אותו שבא משמים וארץ  
והוא מזון הגוף (של הכל).

מזון שהוא יותר עליון ממנו אותו  
שהוא יותר דק ובא ממקום שהדין שרוי  
שנקרא צדק וזהו מזון העניים וסוד  
הדבר מי שמשלים לעני משלים לו אות  
אחת ונעשה צדקה וסוד זה גומל נפשו  
איש חסד גמילות חסדים משמע שהרי  
בדין שרוי והשלים לו חסד אז הוא  
רחמים.

מזון יותר עליון מאלה הוא מזון עליון  
ונכבד ממקום שנקרא שמים והוא דק  
מכולם והוא מזון של חולים זהו שכתוב  
ה' יסעדנו על ערש דוי כל משכבו הפכת  
בחליו ה' דווקא למה משום שהחולים  
הללו אינם נזונים אלא באותו של  
הקדוש ברוך הוא ממש (ומהו חלב ודם

---

אמר דעייל יתיר לנפשא שהמלכות היא נפש, וכולא גוונא דלעילא הוא כמו שאמר תחילה  
דאשתלימו ישראל דלעילא (מ"מ).

<sup>1</sup> עי' ח"ג ס סע"א בסוד ממרחק תביא לחכמה וע"ש עוד רמט ע"א (לש"ו).

<sup>2</sup> כלומר האפשר שבזמן הזה ימצאו כל החלוקות האלו כיון שיש מזון ת"ח שהיא הגדולה שבכולם  
(אור יקר).

<sup>3</sup> ממדת המלכות דלה ועניה המקיימים אותם בדבר מועט ועוד היא משגחת עליהם עד שיתפרנסו  
והנותן לו צדקה מהפך ממדת צדק הדין אשר בהם לצדקה ע"י היסוד ובפ' בחוקותי האריך (אור  
יקר).

<sup>4</sup> כתב הרב בס' ק"י כוונת הצדקה היא שהמלכות נק' צדק וע"י הצדקה ממשיך לה ה' חסדים ונקרא  
צדקה וז"ש אשלים לה' את חד ואתעביד צדקה (מ"מ).

<sup>5</sup> פ' מי הוא שגומל חסד עם המלכות הנקרא נפש הוא איש חסד שעושה חסד עם העניים ומרחם  
עליהם וגומל דקרא הוא לשון גמילות חסדים שגומל עם המלכות ומפרש ולמה צריכה מלכות לג"ח  
דידיה (מ"מ).

<sup>6</sup> ר"ל לפי שהיא דינים שבניינה מהגבורות ואשלים ליה חסד שהוא ה' חסדים ואתעביד צדקה  
(מ"מ)

## זהר שמות

איהו חלב ודם הה"ד (יחזקאל מד טו) להקריב לי חלב ודם! ודא הוא מזונא מאתר דאקרי שמים והוא יקירא ועלאה דקיק מכלא)

מזונא עלאה קדישא ויקירא דא הוא מזונא דרוחין ונשמתינן<sup>2</sup> והוא מזונא דאתר רחיקא עלאה (ס"א מההוא אתר דאקרי נועם יהו"ה) ויקירא מכלא הוא מזונא דחברייא דמשתדלי באורייתא והוא מזונא דאתי מחכמה עלאה מאי טעמא מאתר דא בנין דאורייתא נפקת מחכמה עלאה ואינון דמשתדלי באורייתא עיילי בעקרא דשרשהא<sup>3</sup> ועל דא מזונא דלהון מההוא אתר עלאה קדישא קא אתיא

אתא רבי אלעזר ונשיק ידוי אמר זכאה חולקי דקאימנא במלין אלין זכאה חולקהון דצדיקייא דמשתדלי באורייתא יממא ולילי דזכי לון בהאי עלמא ובעלמא דאתי<sup>4</sup> דכתיב (דברים ל כ) כי הוא חייד ואורך ימיך

הנני ממטיר לכם לחם מן השמים רבי יוסי פתח (תהלים קמה טז) פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון מה כתיב לעילא עיני כל אליך ישברו כל אינון בני עלמא<sup>5</sup> מצפאן<sup>6</sup> וזקפאן עיינין<sup>7</sup> לקודשא בריך הוא בנין כך (ס"א אבל) כל אינון בני מהימנותא<sup>8</sup> בעאן (ס"א אצטריכן למבעי) בכל יומא ויומא לשאלא מזונייהו מקודשא בריך הוא ולצלאה צלותהון עליה<sup>9</sup>

מאי טעמא בנין דכל מאן דמצלי צלותיה לגבי קודשא בריך הוא על מזוניה גרים

זהו שכתוב להקריב לי חלב ודם וזהו מזון ממקום שנקרא שמים והוא נכבד ועליון דקיק מהכל).

מזון עליון קדוש ונכבד זהו מזונות של רוחות ונשמות והוא מזון של מקום רחוק עליון (מאותו מקום שנקרא נועם ה') והנכבד מהכל הוא מזון החברים שעוסקים בתורה והוא מזון שבא מחכמה עליונה למה ממקום זה משום שתורה יוצאה מחכמה עליונה ואותם שעוסקים בתורה נכנסים בעיקר שרשיה ולכן מזונם בא מאותו מקום קדוש עליון.

בא רבי אלעזר ונשיק ידו אמר אשרי חלקי שעמדתי בדברים הללו אשרי חלקי הצדיקים שעוסקים בתורה ימים ולילות שזוכים להם בעולם הזה ובעולם הבא שכתוב כי הוא חייד ואורך ימיך.

הנני ממטיר לכם לחם מן השמים רבי יוסי פתח "פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון מה כתוב למעלה עיני כל אליך ישברו כל אותם בני העולם מצפים וזקפים עיניים לקדוש ברוך הוא ולכן (אבל) כל אותם בני האמונה מבקשים (צריכים לבקש) בכל יום ויום לשאול את מזונם מן הקדוש ברוך הוא ולהתפלל תפלותיהם עליו.

למה משום שכל מי שמתפלל תפלתו לקדוש ברוך הוא על מזונו גורם

<sup>1</sup> שמתכים בחליים, והוא חלב ימין ודם שמאל, והנה הכח שהוא מפרנס אותם שיתפרנסו בהתכת חלבים ודםם בשחפת ובקדחת הוא השגחת הת"ת ושפעו (אור יקר).

<sup>2</sup> הענין שהנפש תתפרנס בסוד מן זה דמלאכים לחם מן השמים זיו השכינה הוא המאיר בשכינה, אמנם הרוח והנשמה תתפרנס ממזון החכמה בעולם הבא והצדיקים עוסקים בתורה יתפרנסו ממנו בעולם הזה, והיינו חידושי תורה שהם מחדשים בכל יום תמיד, ואותם החדושים נמשכים מן החכמה שורש התורה, ולכן תתפרנס בחדושי תורה היוצאים ונובעים מהחכמה (אור יקר).

<sup>3</sup> וע"י כניסתם שם שואבים מזון ושפע משם (אור יקר).

<sup>4</sup> והנה מזון נפשם הוא חדושי תורה ששואבים משם, ולכן פירש בזהר לך לך שבאכלם עשבי השדה היו מאירים בחידושי אורייתא מפני השפע הנשפע במאכלם רוחני ונשמתם נהנית ומוסיפה אומץ בתורה לחדש חדושי תורה וגוף נחלש כדפי' לעיל (אור יקר).

<sup>5</sup> ירצה כל הנבראים (אור יקר).

<sup>6</sup> הצפיה אינה מעלה (אור יקר).

<sup>7</sup> כאמרו עיני כל א"כ ראוי שיבדלו "בני מהמנותא" (אור יקר).

<sup>8</sup> ובמה יבדלו משאר הנבראים (אור יקר).

<sup>9</sup> לא יהיה השאלה בפה לבד אלא גם בלשון תפלה קבועה על הענין והשתא מבעיא כי למה לא יספיק הטענה האחרת דהיינו לשאלה בלבד כיון ששאר הנמצאים אינם אלא בזקיפת עין לבד (אור יקר).

## זהר שמות

דיתברך כל יומא על ידוי ההוא אילנא! דמזון  
דכלא ביה<sup>2</sup> (וטעמא דמלה (שם סח כ) ברוך  
יהויה יום יום) ואף על גב דאשתכח<sup>3</sup> עמיה  
בעי למשאל קמי קודשא בריך הוא ולצללאה  
צלולא על מזונא כל יומא בנין דישתכחו על  
ידוי<sup>4</sup> ברכאן<sup>5</sup> כל יומא ויומא לעילא ודא הוא  
ברוך יהויה יום יום

ועל דא לא לבעי ליה לאיניש לבשלא<sup>6</sup>  
מזונא מן יומא ליומא אחרינא ולא לעכב  
מיומא<sup>7</sup> ליומא אחרא דא הוא דכתיב ויצא  
העם ולקטו דבר יום ביומו יום ביומו דייקא  
בר מערב שבת לשבת כמה דאוקימנא וכדין  
אשתכח קודשא בריך הוא מלא ברכאן בכל  
יומא וכדין כתיב פותח את ידך וגו'<sup>8</sup> מאי  
רצון<sup>9</sup> ההוא רצון דאשתכח מעתיקא  
קדישא<sup>10</sup> ונפיק מניה<sup>11</sup> רצון<sup>12</sup> לאשתכחא  
מזוני לכלא<sup>13</sup> ומאן דשאל מזוני בכל יומא  
ויומא ההוא אקרי ברא מהימנא<sup>14</sup> ברא  
דבניניה משתכחן ברכאן לעילא

רבי אבא פתח ואמר (שם קמו יא) רוצה  
יהויה את יראיו את המיחלים לחסדו כמה

שיתברך כל היום על ידו אותו האילן  
שמזון כולם בו (וטעם הדבר ברוך ה'  
יום יום) ואף על גב שנמצא עמו צריך  
לבקש לפני הקדוש ברוך הוא ולהתפלל  
תפלה על המזון בכל יום כדי שימצאו  
על ידו ברכות כל יום ויום למעלה וזהו  
ברוך ה' יום יום.

ועל זה לא צריך לאדם לבשל מזון  
מיום ליום אחר שלא לעכב מיום ליום  
אחר זהו שכתוב ויצא העם ולקטו דבר  
יום ביומו יום ביומו דווקא חוץ מערב  
שבת לשבת כמו שבארנו ואז נמצא  
הקדוש ברוך הוא מלא ברכות בכל יום  
ואז כתוב פותח את ידך וגו' מה זה רצון  
אותו רצון שנמצא מהעתיק הקדוש  
ויוצא ממנו רצון להמציא מזון לכל ומי  
ששואל מזונות בכל יום ויום ההוא  
נקרא בן נאמן בן שבשילו נמצאים  
ברכות למעלה.

רבי אבא פתח ואמר רוצה ה' את יראיו  
את המיחלים לחסדו כמה יש לבני אדם

<sup>1</sup> ור"ל שגורם ע"י תפלתו להמשיך שפע למלכות שממנה המזונות יוצאים כמ"ש בפרשת תרומה דף קע ע"א שהמלכות זנה לכל העולם וכו', ומביא ריאה מפסוק ברוך ה' יום יום, ר"ל ה' דקרא היא המלכות מתברכת בכל יום על ידי האדם, בגין דישתכחו עמיה ברכאן בכל יומא ויומא לעילא שבשילו יובאו בכל יום ברכות למלכות, וז"ש בסמוך ברא דבגיניה משתכחן ברכאן לעילא (מ"מ).

<sup>2</sup> אפשר דהיינו המלכות ונקרא כל מטעם זה, ואפשר היסוד שהוא ג"כ נקרא כל והתפלה פותח המקורות ומושך אל המדות האלו ולכך צריך להתפלל כדי להמשיך השפע למטה מדי יום ביום השפעה מחודשת ואם יתפלל יום א' לשנה לא יושפע אלא פעם אחת ואם יתפלל יום א' בחודש יושפע פעם אחת בחודש לכך טוב שיתפלל בכל יום ויושפע פעם א' ביום כדמפרש ואזיל ואפילו יש לו מה יאכל לא יאמר כבר יש לי מה אשאל מהבורא אלא ישאל כדי שימצאו הברכות בכל יום למעלה לא על שלו מצטער אלא על של גבוה (אור יקר).

<sup>3</sup> והוא כלי להמשיך הברכות (אור יקר).

<sup>4</sup> על ידוי" נמחק בלור יקר, ובמקומו איתא "עמיה"

<sup>5</sup> והענין כי המלכות תפלה תעלה עמו בתפלתו למעלה, ותאמר תנו לי שפלוני התפלל תפלה פלונית ושאל. וא"ת נמצא משקר שיש לו לאכול ושואל ויליצו עליו חובה, ויאמרו מה שואל הרי יש לו לזה לא לבעי ליה וכו' (אור יקר).

<sup>6</sup> שכיון שאין לו מזומן ומבושל צריך לשאול כדי שיזומן לו ואין תפלתו רקנית, וסוף סוף משפיעים לבשולא לכתחילה ולא לעכב אם הותר (אור יקר).

<sup>7</sup> צ"ל ולא לעכב מן יומא (מ"א ס"י קנ"ז) (לש"ו).

<sup>8</sup> ירצה פותח מדי יום ביום מקבל מלמעלה ומשפיע למטה (אור יקר).

<sup>9</sup> שהרי אי אפשר להשפיע לתחתונים ממש רצון לזה אמר שרצון נשפע בת"ת (אור יקר).

<sup>10</sup> בת"ת (אור יקר).

<sup>11</sup> מת"ת (אור יקר).

<sup>12</sup> דהיינו אור הכתר המאיר בו, ועובר דרך בו אל התחתונים להמציאם מזונותיהם והטעם שהמזונות הוא בסוד המזל כאומרו מזוני לאו בזכותא תליא אלא במזל דהיינו הכתר הנקרא מזל והטעם שאם היה תלוי בזכות מי ומי הזוכים, אמנם במזל הם על צד הרחמים שהכתר הוא מבטל כל הדינים (אור יקר).

<sup>13</sup> שבזולת אור הכתר דהיינו הרצון לא ימצא לכל כדפי' (אור יקר).

<sup>14</sup> בסוד בן לא בסוד עבד (אור יקר).

## זהר שמות

אית להו לבני נשא למהך בארחוי דמלכא  
קדישא ולמהך בארחוי דאורייתא בגין  
דישתכחון ברכאן לכלא לעלאי ולתתאי  
דתניא מאי דכתיב (ישעיה מט ג) ישראל  
אשר בך אתפאר אתפאר ודאי מאי משמע  
דבגין  
סב/ב

ישראל לתתא קודשא בריך הוא מתפאר  
לעילא<sup>1</sup> ומאי פארא דיליה<sup>2</sup> דאתחבש  
בתפילין<sup>3</sup> דמתחברא גווי לאתפארא<sup>4</sup>  
תאנא רוצה יהו"ה את יראיו רוצה יהו"ה  
ביראיו מבעי ליה<sup>5</sup> מאי רוצה יהו"ה את יראיו  
אלא רוצה יהו"ה את יראיו כלומר אפיק האי  
רצון<sup>6</sup> ומתרעי (נ"א ואתידע) בהו קודשא  
ברוך הוא ליראיו דדחלין ליה<sup>7</sup> ומאן אינון  
יראיו דאפיק לון האי רצון הדר ואמר את  
המיחלים לחסדו<sup>8</sup> אינון דמצפאן ומחכאן בכל  
יומא ויומא למבעי מזונייהו מן קודשא בריך  
הוא<sup>9</sup> משמע דכתיב את המיחלים לחסדו

רבי ייסא סבא לא אתקין סעודתא בכל  
יומא עד דבעא בעותיה קמי קודשא בריך<sup>10</sup>

ללכת בדרכי המלך הקדוש וללכת בדרכי  
התורה כדי שימצאו ברכות לכולם  
לעליונים ולתחתונים.

שלמדנו מה שכתוב ישראל אשר בך  
אתפאר ודאי אתפאר מה משמע  
שבשביל

ישראל למטה הקדוש ברוך הוא  
מתפאר למעלה ומהו הפאר שלו שלבוש  
בתפלין שמתחברים הצבעים להתפאר.

שנינו רוצה ה' את יראיו היה צריך  
להיות רוצה ה' ביראיו מה זה רוצה ה'  
את יראיו אלא רוצה ה' את יראיו  
כלומר מוציא את הרצון הזה ומתרצה  
(ומתידע) בהם הקדוש ברוך הוא ליראיו  
היראים ממנו ומי הם יראיו [האלה]  
שמוציא להם את הרצון הזה חזר ואמר  
את המיחלים לחסדו אותם המצפים  
ומחכים בכל יום ויום לבקש מזונם מן  
הקדוש ברוך הוא משמע שכתוב את  
המיחלים לחסדו.

רבי ייסא סבא לא התקין סעודה בכל  
יום עד שבקש בקשתו לפני הקדוש

<sup>1</sup> לא מתפאר למטה אלא מתפאר לעילא, וענין התפארות זה הוא מלשון פארך לבוש עליך דהיינו תפילין (אור יקר).

<sup>2</sup> דהיינו לישראל דקרא פארך חבוש עליך (אור יקר).

<sup>3</sup> היינו סוד י' קדש, ה' והיה כי, ו' שמע, ה' והיה אם. והיינו סוד ד' מוחין בד' בתים, בסוד שם יהו"ה מתלבש בשם אה"ה דהיינו ד' מוחין בד' אורין, ואורות אלו יתגלו בת"ת ואז יקרא מניח תפילין (אור יקר). ה"ס המוחין שבאים לד"א על ידי מצות שעושים ישראל למטה (מ"מ).

<sup>4</sup> נראה שאינם מתפארות עד דמתחברות, והפארות ענין נוסף על החבור, וענין החבור הוא קשר וקבוץ הגוונים יחד, ואח"כ מתפארת כל א' מכולם והיינו "מתחברן לאתפארא" ועל זה רמז באומרו "דמתחבראן" ע"י מעשה התחתונים ויתפארו, והיינו ישראל אשר בך אתפאר ע"י מעשיך והיינו ייחוד ו"ק, וכללות כל א' מהששה בכל הששה (אור יקר). גוון חוור וסומק וירוק הם ג' קו"ז ז"א שמתקשרים זה בזה ע"י ישראל (מ"מ).

<sup>5</sup> אם הכוונה שהוא חפץ בהם כדס"ד (אור יקר).

<sup>6</sup> הכוונה משפיע בהם שפע הרצון (אור יקר).

<sup>7</sup> כלומר אין מלת יראיו מדקדק ענין במדות, אלא הכוונה "דדחלין" שהם יראים לקיים תורתו, ועכ"ז צריך תנאי שני (אור יקר).

<sup>8</sup> ולא יספיק מילים אם אינם יראים, ולא יספיק יראים אם אינם מיחלים, וז"ש "ומאן אינון" וא"ת היאך מלה מיחלים מורה בכל יומא ויומא, י"ל שאם אינם מחכים כלל לאו יראים אינון אלא ארורים כיון שאינם בוטחים ומיחלים לחסד האל א"כ מאי יראיו ומיחלים ודאי שתנאי שני מורה (אור יקר).

<sup>9</sup> והיינו שמחכים שעת תפילה, והעד על זה אומרו למיחלים לחסדו ולא אמר למיחלים חסדו, שהיה מורה שהיו מיחלים חסדו ואינם מתפללים אמנם עתה שאמר לחסדו ירצה מצפים העת הראוי להמשיך חסדו, וז"ש "מחכאן בכל יומא למבעי" וא"ת היה לו לומר לבוטחים בו מאי למיחלים, מהו יחול זה (אור יקר).

<sup>10</sup> והיינו למיחלים ירצה שאינם מבשלים עד שעת תפלה הראוי להמשיך חסדו (אור יקר). נראה שהיה מתפלל שיושפע על מאכלו רוחניות של מזון התלמיד חכם הנז"ל שהוא מחכמה, והיינו קמי קב"ה, פי' למעלה מזעיר, ואחר כך היה ממתין שיעור מה עד שימשך השפע לחכמה תתאה ששם בחינת אכילה גימ' אדנ"י. ועוד א' סודו פל"א וגם כל סודות האכילה ה"ס באות א' בכמה ציורים

## זהר שמות

הוא על מזונו אמר לא נתקין סעודתא עד דתתייהב מבי מלכא לבתר דבעי בעותיה קמי קודשא בריך הוא הוה מחכה שעתא חדא אמר הא עידן דתתייהב מבי מלכא מכאן ולהלאה אתקינו סעודתא ודא הוא ארחא דאינון דחלי קודשא בריך הוא דחלי חטאה

אינון חייביא דאזלין עקימין בארתי אורייתא מה כתיב בהו (ישעיה ה יא) הוי משכימי בבקר שכר ירדפו<sup>1</sup> ועל דא רוצה יהויה את יראיו את המיחלים לחסדו דייקא (ס"א ובהא) אשתמודען אינון בני מהימנותא<sup>2</sup> בכל יומא ויומא הדא הוא דכתיב ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו יום ביומו קאמר ולא דבר יום ליום אחר

וכל כך למה למען אנסנו הילך בתורתי אם לא בכאן אשתמודען אינון בני מהימנותא דכל יומא ויומא אינון אזלי בארתי מישר באורייתא<sup>3</sup> רבי יצחק אמר מהכא (משלי יג כה) צדיק אוכל לשובע נפשו בתר דשבע נפשיה מלצלי ולמקרי באורייתא<sup>4</sup>

רבי שמעון אמר תא חזי עד לא יחב קודשא בריך הוא אורייתא לישראל אבחיין בין אינון בני מהימנותא ובין אינון חייביא דלאו אינון בני מהימנותא ולא קיימין באורייתא ובמה אבחיין לון במן כמה דאתמר אנסנו וכל אינון דאשתכחו דאינון בני מהימנותא רשים להו קודשא בריך הוא ברשימו דכתרא דחסד<sup>5</sup> כמה דאת אמר המיחלים לחסדו ועל דא למען אנסנו<sup>6</sup> וכל אינון דלא משתכחי בני מהימנותא אעדי מנייהו כתרא עלאה דא ומנא אכריז ואמר (שם כה) ובטן רשעים

ברוך הוא על מזונות אמר לא נתקין סעודה עד שתנתן מבית המלך אחר שבקש בקשתו לפני הקדוש ברוך הוא היה מחכה שעה אחת ואמר הרי זמן שניתן מבית המלך מכאן והלאה התקינו הסעודה וזוהי הדרך של אותם יראי הקדוש ברוך הוא יראי חטא.

אותם הרשעים שהולכים עקומים בדרכי התורה מה כתוב בהם הוי משכימי בבוקר שכר ירדפו ועל זה רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו דווקא לחסדו (ובזה) נודעים אותם בני האמונה בכל יום ויום זהו שכתוב ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו אמר יום ביומו ולא דבר יום ליום אחר.

וכל כך למה למען אנסנו הילך בתורתי אם לא בכאן נודעים אותם בני האמונה שכל הם יום ויום הולכים בדרך ישרה בתורה רבי יצחק אמר מכאן צדיק אוכל לשובע נפשו אחר שהשיב נפשו מלהתפלל ולקרא בתורה.

רבי שמעון אמר בא וראה עד שלא נתן הקדוש ברוך הוא תורה לישראל הבחין בין אותם בני האמונה לבין אותם רשעים שאינם בני אמונה ולא עומדים בתורה ובמה הבחין בהם במן כמו שנאמר אנסנו וכל אותם שנמצאו שהם בני האמונה רושם אותם הקדוש ברוך הוא ברושם של כתר חסד כמו שנאמר המיחלים לחסדו ועל זה למען אנסנו וכל אותם שלא נמצאו בני אמונה העביר מהם הכתר העליון הזה והמן הכריז ואמר ובטן רשעים תחסר ועם כל

כנזכר בספר הכוונות, וחכמה תתאה שהוא המלכות מאירה באור חכמה עלאה נקראת בי מלכא, כי צריך השפע לירד עד העשיה. ונראה לי שאותה תפילה היתה בסודות ייחודים וכוונות (רמ"ז).

<sup>1</sup> דייקא תרתי: הא, שכר שהוא מילי דמשכר שמאלא ודאי דתמן שכרות וכיוצא. הב, אינם מצפין אותו שיבוא אליהם אלא ירדפו הם רודפים אחר מזונם מן השמאל הפך מאומרו למיחלים לחסדו (אור יקר).

<sup>2</sup> היינו היותם בני אמונה בוטחים ניוזנים מצד חסד האלהי כדפי', וצריך שיהיה ענין זה להם בכל יום ויום, וז"ש בכל יומא ויומא, והיאך יוכר ענין זה בכל יום ויום במה שאמרנו (אור יקר).

<sup>3</sup> הראות בהם סוד הבטחון, והיותם מקוים חסד אל כל היום כל יום ויום, היינו הולכים באורח מישר באורייתא (אור יקר).

<sup>4</sup> הענין שהנפש סתם נזוגת בתפלה ותורה, וכיון שאמר לשובע נפשו מורה שתחילה שבעה נפשו ממאכליה שהם תפלה ותורה דהיינו שביעה (אור יקר).

<sup>5</sup> היינו חוט של חסד המשוך עליהם מלמעלה והיינו אנסנו מלשון והאלהים נסה את אברהם דהיינו נס חוט של חסד המשוך עליהם (אור יקר).

## זהר שמות

תחסר ועם כל דא לא העדיף המרבה והממעט לא החסיר

תאנא בההיא שעתא אשתלימו ישראל לתתא כגוונא דלעילא<sup>1</sup> כמה דאוקימנא דכתיב ויבואו אלימה<sup>2</sup> ושם שתים עשרה עינות מים ושבעים תמרים וגו' ואתתקף אילנא קדישא<sup>3</sup> בתריסר תחומין בארבע סטרי עלמא ואתתקף בשבעין ענפין וכלא כגוונא דלעילא

בההיא שעתא נטיף טלא קדישא מעתיקא סתימאה ומליא לרישיה דזעיר אנפין אתר דאקרי שמים ומההוא טלא דנהורא עלאה קדישא<sup>4</sup> הוה נגיד ונחית מנא לתתא וכד הוה נחית הוה מתפרש גלידין גלידין ואקריש לתתא הדא הוא דכתיב דק ככפור על הארץ

כל אינון בני מהימנותא נפקי ולקטי ומברכין שמא קדישא עליה וההוא מנא הוה סליק ריחין דכל בוסמין דגנתא דערין דהא ביה אתמשך ונחית לתתא שויה לקמיה בכל טעמא דאיהו בעי הכי טעים ליה ומברך למלכא קדישא עלאה

וכדין מתברך במעוי והוה מסתכל וידע לעילא ואסתכ<sup>5</sup> בחכמה עלאה ועל דא אקרין דור דעה ואלין הוו בני מהימנותא ולהון אתיהיבת אורייתא<sup>6</sup> לאסתכלא בה ולמנדע ארחהא

ואינון דלא אשתכחו בני מהימנותא מה כתיב בהו (במדבר יא ח) שטו העם ולקטו מאי שטו שטותא הוו נסבי לגרמייהו בגין דלא הוו בני מהימנותא מה כתיב בהו וטחנו

זה לא העדיף המרבה והממעט לא החסיר.

שנינו באותו השעה נשלמו ישראל למטה כדוגמא של מעלה כמו שבארנו שכתוב ויבואו אלימה ושם שתים עשרה עינות מים ושבעים תמרים וגו' והתחזק האילן הקדוש בשנים עשר תחומים בארבעה צדדי העולם והתחזק בשבעים ענפים והכל כדוגמא שלמעלה.

באותה שעה נטף טל קדוש מהעתיק הנסתר ומלא את ראשו של זעיר אנפין מקום שנקרא שמים ומאותו טל של אור עליון קדוש היה נמשך ויורד מן למטה וכשהיה יורד היה נפרד גלידים גלידים ונקרש למטה זהו שכתוב דק ככפור על הארץ.

כל אותם בני אמונה יוצאים ולוקטים ומברכים עליו את השם הקדוש ואותו מן היה מעלה ריחות של כל הבשמים של גן עדן שהרי בו נמשך וירד למטה שם אותו לפניו בכל טעם היה שרוצה כך טועם אותו ומברך את המלך הקדוש העליון.

ואז מתברך במעיו והיה מסתכל ויודע למעלה ומסתכל בחכמה העליונה ועל זה היה נקרא דור דעה ואלה היו בני אמונה ולהם נתנה תורה להסתכל בה ולדעת דרכיה.

ואותם שלא נמצאו בני אמונה מה כתוב בהם שטו העם ולקטו מה זה שטו שטות היו לוקחים לעצמם משום שלא היו בני אמונה מה כתוב בהם וטחנו ברחיים או דכו במדכה וגו' מי הטריח

<sup>1</sup> כמו שהיא מדת המלכות מצפה וממתנת אל החסד הפרוש עליה מדי יום ביום, גם ישראל מצפים מידי יום ביום אל החסד האלהי (אור יקר).

<sup>2</sup> פי' דרשי ליה לשון אילן כבר פירשנוהו לעיל בדף נח ע"ב (מ"מ).

<sup>3</sup> היינו הת"ת וירצה אל"י מ"ה דמ"ה היינו מילוי השם י"ד ה"א וא"ו ה"א וחזוקו הוא בסוד אלי מצד ג' ראשונות דהיינו א' כתר, ל' בינה, י' חכמה כנודע, ושם בסוד אל"י מ"ה שתים עשרה עינות מים, דהיינו תריסר תחומין בד' סטרי עלמא, אל הדרום גבול דרומית מזרחית וגבול דרומית רומית וגבול דרומית תחתית, אל הצפון גבול צפונית מערבית וגבול צפונית רומית וגבול צפונית תחתית, אל המזרח גבול מזרחית צפונית וגבול מזרחית תחתית, ואל המערב גבול מערבית דרומית וגבול מערבית רומית וגבול מערבית תחתית, ואלו ה"ב יש בהם ע"ב ענפים (אור יקר).

<sup>4</sup> פי' הטל דא"א שהוא נהורא עילאה קדישא ובספר אור ישראל פי' ומההוא טלא היא מוחא סתימאה שנק' טלא כמ"ש האריז"ל, ומ"ש דנהורא עילאה קדישא היא גבורה דעתיק שבתוכה (מ"מ).

<sup>5</sup> ?

<sup>6</sup> ז"ש רשב"י במכילתא, לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן, פי' לאותם שהיו אוכלים אותו בעינו כמו שהיה יורד מן השמים, שבזה עמדה בו סגולת רוחניותו לפתוח השכל, לאפוקי אינון דלא הוו בני מהימנותא שהיו משנים אותו, ולכן הוו נסבי שטותא לגרמייהו (רמ"ז).



## זהר שמות

ברחים או דכו במדוכה וגו' מאן אטרח

סג/א

לון כל האי אלא דאינון לא הוו בני  
מהימנותא

כנוונא דא אינון דלא מהימני ביה בקודשא  
ברוך הוא לא בעאן לאסתכלא בארחוי ואינון  
בעאן לאטרחא גרמייהו<sup>1</sup> כל יומא בתר מזונא  
יממא ולילי דלמא לא סליק בידייהו פתא  
דנהמא מאן גרים לון האי בני דלאו אינון  
בני מהימנותא אוף הכא שטו העם ולקטו  
שטו בשמותא דגרמייהו<sup>2</sup> ובעאן לאטרחא  
עלייהו הדא הוא דכתיב וטחנו ברחים<sup>3</sup> בתר  
כל טרחא דא לא סליק בידייהו אלא כמה  
דכתיב והיה טעמו כטעם לשד השמן ולא  
יתיר מאן גרים לון האי בני דלא הוו בני  
מהימנותא<sup>4</sup>

אמר רבי יוסי מאי לשד השמן איכא דאמרי  
דליש במשהא כתרנומו ואיכא דאמרי מה  
השד אתחזר לכמה גוונין<sup>5</sup> אוף מנא אתחזר  
לכמה גוונין רבי יהודה אמר לשד השמן  
יניקא דמשחא<sup>6</sup>

רבי יצחק אמר איש לפי אכלו לקטו וכי מאן  
דאכיל קמעא לקיט קמעא ומאן דאכיל יתיר  
לקיט יתיר והא כתיב ולא העדיף המרבה  
והממעט לא החסיר אלא לפום אינון דאכלין  
לקטין משמע אכלו מאן דהוה אכיל ליה  
ובגיני כך לא כתיב אכילתו

מאי קא מיירי אחיד בר נש בעבדא או  
באמתא ואמר דהוא דיליה אתא חבריה  
ואמר האי עבדא דילי הוא קריבו לקמיה

אותם לכל זה אלא שהם לא היו בני  
אמונה.

כדוגמא זה אותם שלא מאמינים  
בהקדוש ברוך הוא לא רוצים להסתכל  
בדרכיו והם רוצים להטריח את עצמם  
כל יום אחר מזון יום ולילה אולי לא  
יעלה בידם פת לחם מי גרם להם את זה  
משום שאינם בני אמונה אף כאן שטו  
העם ולקטו שטו בשטות של עצמם  
ורוצים להטריח עליו זהו שכתוב וטחנו  
ברחיים אחר כל הטרחה הזו לא עלה  
בידיהם אלא כמו שכתוב והיה טעמו  
כטעם לשד השמן ולא יותר מי גרם  
להם את זה משום שלא היו בני אמונה.

אמר רבי יוסי מה זה לשד השמן יש  
אומרים שהיה נלוש בשמן כתרנומו ויש  
אומרים מה השד מתהפך לכמה צבעים  
אף המן מתהפך לכמה צבעים רבי יהודה  
אמר לשד השמן יניקת השמן.

רבי יצחק אמר איש לפי אכלו לקטו  
וכי מי שאוכל מעט לוקט מעט ומי  
שאוכל יותר לוקט יותר והרי כתוב לא  
העדיף המרבה והמעטיט לא החסיר  
אלא לפי אותם שאוכלים לוקטים  
משמע אכלו מי שהיה אוכל אותו  
ומשום כך לא כתוב אכילתו.

מה זה אומר אוחז אדם בעבד או  
באמה ואמר שהוא שלו בא חברו ואמר  
עבד זה הוא שלי קרבו לפני משה לדין

<sup>1</sup> אינם בוטחים בהקב"ה ועולה בדעתם כי בכחם ועוצם ידם הם מכינים להם מזונותיהם, ואדרבה  
אינו עולה בידם די צרכם, ואם היו בוטחים ועובדים בוראם ומציאות מציאת מזונותיהם טפל, היה  
הקב"ה ממציא להם מזונות יותר בהכנה טובה ובקלות (אור יקר).

<sup>2</sup> אמר, בחנם לשוא ולתהו, אתם הרשעים משכימי קום, ומאחרים שבת לטרוח במלאכת העוה"ז,  
כי המה הבל, ואתם ממיתים עצמכם בעמל העוה"ז, ואפילו פרוסת לחם שאתם אוכלים, הוא  
בעצבון תאכלנה, ואינכם בטוחים על השי"ת, כנזכר לרז"ל בזוהר פרשת בשלח שטו העם ולקטו.  
ואמנם הצדיקים שהם ידידי ה', הם נחים מעמל הבלי העוה"ז ביום, והטורח שהיו צריכים לטרוח  
ולהתעצב כל היום, כמו שעושים הרשעים כנזכר (שעה"פ תהלים קכז ב).

<sup>3</sup> לקטין בשטותא - ר"ל, המזון בא להם בהבלים ושטותא ורדיפה הרבה וזהו שטו שהלכו בדרכיה  
רחוקיה ולא בטתו בקונם: וטחנו ברחים כו' - שאכלו לחם קשה ממעוט בטחונם וצריכים לטחנות  
שהן השיניים והחייך ללעוס אותה בקושי רב ולהתבשל באצטומכא ומפרש והולך שהוא הכל  
באורייתא כמ"ש ברי רזא כו' (בגרא"א בתיק"ז קסה ע"ב).

<sup>4</sup> עי' תיק"ז קסה ע"ב דהיינו לאפוקי ערב רב.

<sup>5</sup> כמ"ש בש"ס שהשדים מהפכים גופם לצורה שירצו חוץ מהרגלים שהם כתרנגולים ואין יכולים  
להופכם וכמעשה דאשמדי כשישב במקום שלמה כן המן מתהפך להם לטעם הדבר שירצו (מ"מ).

<sup>6</sup> פי' אינו נלוש כשמן כת"ק אלא אחר הלישה מטגנים אותו בשמן ויונק מהשמן (מ"מ).

## זהר שמות

דמשה לדינא אמר לון כמה נפשאן בביתך וכמה נפשאן בביתיה דדין אמר כך וכך וההוא שעתא אמר לון משה לקטו מחר וכל חד מנייכו ייתי לגבאי למחר נפקו ולקטו ואתיין קמי משה שויין קמיה מנא הוה מדיד ליה אי ההוא עבדא דדין אשכח ההוא עומרא דעבדא בההוא מנא דהא חד עומרא לכל נפש ונפש מביתיה מדיד לדין ואשתכח חסרא ההוא מיכלא דעבדא בההוא מנא דיליה וחד עומרא לכל נפש ונפש מביתיה אמר עבדא דדין הוא הדא הוא דכתיב איש לפי אכלו לקטו וכתיב עמר לגלגלת מספר נפשתיכם

אמר רבי (נ"א ייסא) חייא<sup>2</sup> כתיב ערב וידעתם כי יהו"ה הוציא אתכם מארץ מצרים ובקר וראיתם את כבוד יהו"ה ערב וידעתם במאי ינדעון אלא הכי תאנא בכל יומא ויומא אשתכחו נימוסי<sup>3</sup> קודשא בריך הוא בצפרא אתער חסד בעלמא בההוא זמנא דאקרי ערב תליא דינא בעלמא והא אוקמוה דבניני כך יצחק תקן תפלה מנחה (מאי קא מיירי) ועל דא ערב וידעתם<sup>4</sup> כד אתער דינא בעלמא<sup>5</sup> תנדעון דבההוא דינא אפיק יהו"ה יתכון ממצרים ובקר וראיתם<sup>6</sup> את כבוד יהו"ה דהא בההוא זמנא אתער חסד בעלמא ויתן לכו למיכל<sup>7</sup>

רבי חייא אמר איפכא<sup>8</sup> מה כתיב לעילא<sup>9</sup> בשבתנו על סיר הבשר וגו' ביה שעתא

אמר להם כמה נפשות בביתך וכמה נפשות בביתו של זה אמר כך וכך ואותה שעה אמר להם משה לקטו מחר וכל אחד מכם יבא אלי למחר יצאו ולקטו ובאו לפני משה שמו לפניו את המן היה מודד אותו אם אותו עבד של זה מצא את אותו העומר של העבד באותו המן שהרי עומר אחד לכל נפש ונפש מביתו מדד לזה ונמצא חסר אותו מאכל העבד באותו המן שלו ועומר אחד לכל נפש ונפש מביתו אמר העבד של זה הוא זהו שכתוב איש לפי אכלו לקטו וכתוב עומר לגלגלת מספר נפשתיכם.

אמר רבי (ייסא) חייא כתוב ערב וידעתם כי ה' הוציא אתכם מארץ מצרים ובוקר וראיתם את כבוד ה' ערב וידעתם במה ידעו אלא כך שנינו בכל יום ויום נמצאו הנהגות<sup>1</sup> הקדוש ברוך הוא בבוקר מתעורר חסד בעולם באותו זמן שנקרא ערב תלוי הדין בעולם והרי פרשוה שלכן יצחק תקן תפלת המנחה (במה זה מדובר) ועל זה ערב וידעתם כשמתעורר דין בעולם תדעו שבאותו דין הוציא אתכם ה' ממצרים ובוקר וראיתם את כבוד ה' שהרי באותו זמן מתעורר חסד בעולם ויתן לכם לאכול.

רבי חייא אמר ההיפך מה כתוב למעלה בשבתנו על סיר הבשר וגו'

1

<sup>2</sup> נמחק במ"מ וגורס את המוסגל.

<sup>3</sup> היינו שכפי התעוררות הספירות העליונות כן יתפשטו עניינם למטה, ולכן כמו שיתגלו בחי' הספירות למעלה שפעמים תגבר החסד ופעמים הגבורה, כן ימצא התעוררות למטה, ולזה "בכל יומא ויומא וכו'" מפני שלמעלה יתעוררו הספירות בבקר תגבר החסד ובערב תגבר הגבורה וזה בא הכתוב להשמיענו (אור יקר).

<sup>4</sup> שגובר הדין, דהיינו כי ה' הוציא ורצה בזה לומר עם היות שהוא דין, הוא דין טוב, דהיינו ע"י הוציא אתכם וכו' (אור יקר).

<sup>5</sup> אל תפחדו (אור יקר).

<sup>6</sup> שממנו סוד הפרנסה (אור יקר).

<sup>7</sup> ולא בא הכתוב אלא להודיע נמוסי מלכא השולטים בכל עת ועת וא"כ פי' הכתוב ערב וידעתם ירצה תדעו שיש בו שליטת הדין כי ה' הוציא ובוקר תדעו ששליטתו חסד ולא שתפחדו מהדין אלא כד אתער דינא וכו' (אור יקר).

<sup>8</sup> פי' כי ה' הוציא אינו דין אלא חסד, והענין כי הם אמרו בשבתנו על סיר הבשר נודע בשר דין קשה ומהם גם סיר הבשר שהוא הדין החצוני אמר להם משה אתם אומרים שהייתם בצד הדין והבשר (אור יקר).

<sup>9</sup> פי' בשביל שהיו מתלוננים על הבשר אתער ערב שהוא דין ובשביל רחמיו ית' כלל עמו החסד מתוק וזהו וידעתם כי ה' הוציא וכו' וכשמפרש (מ"מ).

## זהר שמות

אתער ערב<sup>1</sup> דההוא זמנא דאתער דינא  
אתער נמי חסד בעלמא הדא הוא דכתיב  
וידעתם כי יהו"ה הוציא אתכם<sup>2</sup> מארץ מצרים  
תנדעון ההוא חסד דעבד עמכון בזמנא דדינא  
ואפיק יתכון מארעא דמצרים ובקר וראיתם<sup>3</sup>  
את כבוד יהו"ה כבוד יהו"ה הא<sup>4</sup> ידיע<sup>5</sup> וכל  
כך למה בשמוע יהו"ה את תלונותיכם וגו'<sup>6</sup>

אמר רבי ייסא לא שני קודשא בריך הוא  
נימוסו<sup>7</sup> בר דאינון חייבי עלמא שניין לון  
ומהפכי רחמי לדינא כמה דאתמר

תאני רבי אלעזר מהאי מנא<sup>8</sup> זמינין  
צדיקיא<sup>9</sup> למיכל לעלמא דאתי ואי תימא  
בהאי<sup>10</sup> גוונא<sup>11</sup> לא אלא יתיר<sup>12</sup> דלא הוה כן  
לעלמין ומאי איהו כמה דאוקימנא דכתיב  
(תהלים כז ד) לחזות בנעם יהו"ה<sup>13</sup> ולבקר  
בהיכלו<sup>14</sup> וכתיב (ישעיה סד ג) עין לא ראתה  
אלהים זולתך וגו'

ראו כי יהו"ה נתן לכם השבת רבי חזקיה  
פתח (תהלים קל א) שיר המעלות ממעמקים  
קראתיך יהו"ה שיר המעלות סתם ולא פירש  
מאן אמרו אלא שיר המעלות דזמינין

סג/ב

באותה שעה התעורר ערב שאותו זמן  
שמתעורר דין מתעורר גם חסד בעולם  
זהו שכתוב וידעתם כי ה' הוציא אתכם  
מארץ מצרים תדעו אותו חסד שעשה  
עמכם בזמן הדין והוציא אתכם מארץ  
מצרים ובוקר וראיתם את כבוד ה' כבוד  
ה' הרי ידוע וכל כך למה בשמוע ה' את  
תלונותיכם וגו'.

אמר רבי ייסא לא משנה הקדוש ברוך  
הוא את הנהגותיו רק שאותם הרשעים  
של העולם משנים אותם ומהפכים  
רחמים לדין כמו שנתבאר.

שנה רבי אלעזר מהמן הזה עתידים  
הצדיקים לאכול לעולם הבא ואם תאמר  
כדוגמא זו לא אלא יותר שלא היה כך  
לעולמים מהו כמו שבארנו שכתוב  
לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו וכתוב  
"עין לא ראתה אלהים זולתך וגו'".

ראו כי ה' נתן לכם השבת רבי חזקיה  
פתח שיר המעלות ממעמקים קראתיך  
ה' שיר המעלות סתם ולא פירש מי  
אמרו אלא שיר המעלות שעתידים

<sup>1</sup> באותו דין (אור יקר).

<sup>2</sup> ולא רצה שתהיו בצד הקלי' יונקים מן הדין אלא הוציא ה' אתכם ממצרים והדין אל צד הימין והחסד (אור יקר).

<sup>3</sup> היינו שמעצמו הוא חסד ואינו היפוך דין לחסד כערב (אור יקר). כשנתעורר בוקר שהוא חסד כלל עמו הדין שהוא המלכות שנקרא כבוד ה' וכל זה למתק דינא ברחמי כדי שלא יקטרג השטן על ישראל שהיו מתלוננים וז"ש הזהר וכ"כ למה בשמוע ה' את תלונותיכם וז"ש ר' חיי אמר איפכא שלדעת רבי ייסא כל אחד בפני עצמו ערב שהוא דין וידעתם כי ה' הוציא וכו' בכח אותו הדין ובוקר שהוא רחמים וראיתם את כבוד ה' שמאותו החסד נתן לכם מן לאכול אבל לר' חיי הוא סוד המזוג כמ"ש (מ"מ).

<sup>4</sup> הוא (לכך למת).

<sup>5</sup> וכ"כ למה הוצרכו אל היפוך הדין לרחמים (אור יקר).

<sup>6</sup>

<sup>7</sup> ר' ייסא פליג קצת, ואמר "לא שני קב"ה נמוסו" ועם היות שהדין שולט בערב לא יזי' אלא דווקא בהיות הרשעים מהפכין הרחמים לדין ומוסיפין דין על דיניו (אור יקר). פי' ר"י בא לתרץ קושיא אחת לפי דעתו שאמר שנמוסי קב"ה בצפרא חסד וכו' שהרי לפעמים שגם בבוקר יש דין כדור המבול שהיו נימוחים ערב ובוקר לכך אמר לא שני קב"ה וכו' בר אינון חייבי עלמא וכו' (מ"מ).

<sup>8</sup> שהוא סוד הטל הנזכר (אור יקר).

<sup>9</sup> קשה דלעיל אמר רשב"י שת"ח ניזונים בעולם הזה מחכמה והיאך אפשר שלעתיד לבא יהיו ניזונים מבינה הנקרא נועם ואפשר שבעולם הזה ניזונים מחכמה הארה מועטת ולעת"ל הם ניזונים מבינה ואבא כלול עמה בסוד וחכם בבינה מזון עיקרי ועצמי (מ"מ).

<sup>10</sup> כהאי (אור יקר).

<sup>11</sup> שיתגשם השפע כ"כ (אור יקר).

<sup>12</sup> יקחוהו למעלה קודם שיתעבה דהיינו בבחי' אורו העומד בבינה (אור יקר).

<sup>13</sup> דהיינו אור הבינה שמתגלה בת"ת והיינו סוד הטל היורד (אור יקר).

<sup>14</sup> במדת המלכות, ומשם הם משתעשעים באור העליון (אור יקר).

## זהר שמות

לומר כל בני העולם שעתיד השיר הזה להאמר אותו לדורות עולם.  
ומהו ממעמקים קראתיך כך שנינו כל מי שמתפלל תפלה לפני המלך הקדוש צריך לבקש בקשתו ולהתפלל מעומק הלב כדי שימצא לבו שלם עם הקדוש ברוך הוא ויכוין לב ורצון והאם דוד אמר כך והרי כתוב בכל לבי דרשתיך ופסוק זה מספיק, למה צריך ממעמקים.  
אלא כך שנינו כל אדם שמבקש בקשתו לפני המלך צריך לכוון דעתו (לבו) ורצונו מעיקר של כל העיקרים (מעומק כל העמקים) למשוך ברכות מעומק הבאר (של הכל) כדי שימשך ברכות מהמעייין של הכל ומהו אותו מקום שיוצא ממנו ונמצא ממנו אותו

כל בני עלמא למימר דזמין האי שיר למימריה לדרי עלמא  
ומאי הוא ממעמקים קראתיך והכי תאנא כל מאן דמצלי צלותא קמי מלכא קדישא בעי למבעי בעותיה ולצלאה מעמקא דלבא בגין דישתכח לביה שלים בקודשא בריך הוא ויכוין לבא ורעותא ומי אמר דוד הכי והא כתיב (תהלים קיט י) בכל לבי דרשתיך<sup>2</sup> ודא קרא סגי מאי בעי ממעמקים<sup>3</sup>  
אלא הכי תאנא כל בר נש דבעי בעותיה קמי מלכא בעי לכוונא דעתא (נ"א לבא)<sup>4</sup> ורעותא<sup>5</sup> מעיקרא דכל עקריין<sup>6</sup> (נ"א מעומקא דכל עומקין) לאמשכא ברכאין<sup>7</sup> מעמקא דבירא<sup>8</sup> (נ"א דכלא) בגין דינגיד ברכאין ממבועא דכלא<sup>9</sup> ומאי הוא ההוא אתר דנפיק

<sup>1</sup> פי' וכי דוד צריך לומר זה הפסוק והלא כבר אמר בכל לבי' וכו' וא"כ פסוק ממעמקים מיותר (מ"מ).

<sup>2</sup> מורה כי לענין כוונת הלב היות התפלה בכל לב סגי, א"כ ממעמקים אי אפשר לפרשו על הכוונה דאי הכי נימא בכל לב קראתיך ה' (אור יקר).

<sup>3</sup> היינו העמקים העליונים כדמפרש ואזיל ועתה מטעם זה צריך התפלה מעמקי הלב מפני שבבחינתו בכל לב הוא קושר ימין ושמאל בתפלתו אמנם מעמקי הלב הוא מושך מהעמקים העליונים התשובה אל בקשתו (אור יקר).

<sup>4</sup> נמחק בלור יקר.

<sup>5</sup> שהוא נגדי לדעת ורצון שהוא הכתר דהיינו לעלות עד א"ס (אור יקר).

<sup>6</sup> הוא כתר, סיבת הסיבות (אור יקר). פי' הם א"א ומפרש סדר המשכה ואמר לאמשכא ברכאין מעמקא דבירא. וכתב בספר אור ישראל שהמאמר הזה פי' האריז"ל בעצמו וז"ל מ"ש בפרשת בשלח סג ע"ב ביאור הדברים כי האדם יכוין בתפלתו בשרש כל השרשים כי יכוין להמשיך שפע וברכה מעמקי הברא והוא כתיב הבינה הנקרא עמקא דבירא כדי שע"י כוונה ימשיך ברכות ממבועא דכולא שה"ס דעת העליון נתיב הזכרות כי כאשר נתעורר הנתיב התחתון שבתוך הבינה ע"י הצדיק בסוד מ"ן מתעורר הנתיב העליון שהוא מבועא דכולא לאושדא מ"ד ולאנגדא ברכאין לקבל מ"ן שעלו מנתיב התחתון שבבינה וזה בדרך היסוד עם המלכות ומשום דקארי ליה זמנין עמקא דבירא וזמנין מבועא דכולא קבעי מאי הוא ואמר שהוא המקום היוצא ממנו אותו נהר היוצא שהיא בינה כנודע והמקום הזה נקרא עדן, ועדן יש בו ב' בחינות, הא' בחי' הזכרות אשר בעדן וזה נפיק מניה ההוא נהר כי עדן זכר ובינה נקבה יצאה ממנו ונאצלת ממנו, ולכך אמר "ואתשכח מניה" וכנגד ב' בחינות אלו הביא ב' פסוקים, כנגד בחי' הזכרות כתיב ונהר יוצא מעדן כדפי' וכנגד בחינת הנקבות נהר פלגיו כי משם יתפלגו מים העליונים כד"א ויהי מבדיל בין מים למים ומיין נוקבין אלו נמשכים מ"ן למלכות וזהו ישמחו עיר אלהים, ולכך נקרא עמקא דבירא שממנה נמשכים מ"ן לבאר התחתון ומקום זה נקרא ממעמקים קראתיך שהוא ב' עמקים עמקא דבירא ועמקא דכולא עמקא דבירא נוק' ועמקא דכולא זכר, וז"ש שם ודא איקרי ממעמקים עמקא דכולא ועמקא דבירא עכ"ל האריז"ל (מ"מ).

<sup>7</sup> הבאר היא הבינה, שהיא נקראת באר שבע, עומק הבאר היינו שהוא כלול מג' ראשונות ועומקו יורד עד הכתר, וירצה "לאמשכא" שיהיו הברכות יורדות מהכתר ונמשכות דרך החכמה והבינה, שיאירו הם באור הברכה והשפע, בענין שיהיה הייחוד הזה הנעשה ע"י למזונות בסוד ג' ראשונות מוסיפות אור וברכה, והטעם [שבכוונת] (שבהכות) ג' ראשונות מיד א"ס שורה עליהם (אור יקר).

<sup>8</sup> חכמה (אור יקר).

<sup>9</sup> ירצה שאין ספק שיש בחכמה תוספת אור על הבינה, ויש ברכה בבינה, ואם ימשיך מהבינה הברכות ימצאו למטה אמנם יהיה בהם דין וגרעון בקצת כאשר נבאר, אמנם בהיות הברכות מהחכמה היא דבקה בכתר, וכתר בא"ס (אור יקר). שהחכמה דבקה בא"ס והנה המשך משך נהר בינה משך השפע הנשפע מלמעלה יש לו ב' מקומו, הא' נעלם והוא מהכתר והא"ס והב' מקום גילוי והוא מהחכמה (אור יקר).

## זהר שמות

מניה ואשתכח מניה ההוא נהר דכתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן וכתוב (תהלים מו ה) נהר פלגיו ישמחו עיר אלהיים ודא אקרי ממעמקים עמקא דכלא עמקא דבירא דמבועין נפקין ונגדין לברכא כלא ודא הוא שרותא לאמשכא ברכאן מעילא לתתא

אמר רבי חזקיה כד עתיקא סתימאה דכל סתימין<sup>2</sup> בעי לזמנא ברכאן לעלמין אשרי כלא ואכליל כלא בהאי עמיקא עלאה<sup>3</sup> ומחכא שאיב ואתנגיד בירא (נ"א נהרא)<sup>4</sup> דנחלין<sup>5</sup> ומבועין אתנגידו מניה ומתשקיין מניה כלהו ומאן דמצלי צלותיה בעי לכוונא לבא ורעותא לאמשכא ברכאן מההוא עמיקא דכלא<sup>6</sup> בגין דיתקבל צלותיה ויתעביד רעותיה

ויאמר משה אליהם איש אל יותר ממנו עד בקר אמר רבי יהודה בכל יומא ויומא מתברך עלמא מההוא יומא עלאה<sup>7</sup> דהא כל שיתא יומין<sup>8</sup> מתברכאן מיומא שביעאה<sup>9</sup> וכל יומא יהיב מההוא ברכא דקביל בההוא יומא דביה

ועל דא משה אמר איש אל יותר ממנו עד בקר מאי טעמא בגין דלא יהיב ולא יזיף יומא דא לחבריה אלא כל חד וחד שליט בלחודוי בההוא יומא דיליה דהא לא שליט יומא ביומא דחבריה

בגניי כך כל אינון (נ"א אמר רבי יהודה כל יומא ויומא מתברך מההוא יומא עלאה יומא שביעאה ומתברכן כל שיתא יומין כל חד וחד בלחודוי וכל יומא יהיב ביומא דיליה מההוא ברכא דקביל מההוא יומא עלאה ועל דא משה אמר איש אל יותר ממנו עד בקר דהא לא שליט יומא ביומא דלאו דיליה וכל אינון חמשה יומין שליטין ביומיהו ואשתכח

נהר שכתוב ונהר יוצא מעדן וכתוב נהר פלגיו ישמחו עיר אלהים וזה נקרא ממעמקים עומק הכל עומק הבאר שמעיינות יוצאים ונמשכים לברך את הכל וזוהי הראשית למשוך ברכות ממעלה למטה.

אמר רבי חזקיה כשהעתיק הנסתר של הנסתרים רוצה לזמן ברכות לעולמות משרה את הכל ומכליל את הכל בעומק העליון הזה ומכאן שואב ונמשך באר (נהר) שנחלים ומעיינות נמשכים ממנו וכולם נשקים ממנו ומי שמתפלל תפלתו צריך לכוון לבו ורצונו להמשיך ברכות מאותו עומק של הכל כדי שתתקבל תפלתו ויעשה רצונו.

ויאמר משה אליהם איש אל יותר ממנו עד בוקר אמר רבי יהודה בכל יום ויום מתברך העולם מאותו יום העליון שהרי כל ששת הימים מתברכים מיום השביעי וכל יום נותן מאותה ברכא שקיבל מאותו יום שלו.

ועל זה אמר משה איש אל יותר ממנו עד בוקר למה כדי שלא יתן ולא ילוה יום זה לחברו אלא כל אחד ואחד שולט לבדו באותו יום שלו שהרי לא שולט יום ביום של חברו.

משום כך כל אותם (אמר רבי יהודה כל יום ויום מתברך מאותו יום עליון יום השביעי ומתברכים כל ששה הימים כל אחד ואחד בפני עצמו וכל יום נותן ביום שלו מאותה ברכא שקבל מאותו יום עליון ועל זה אמר משה איש אל יותר ממנו עד בוקר שהרי לא שולט יום ביום שלא שלו וכל אותם) חמשה ימים שולטים בימים שלהם ונמצא בו מה

1

2 פי' א"א (מ"מ).

3 יסוד אבא (מ"מ).

4 נמחק במ"מ

5 פי' יסוד דאימא שנמשכים ממנו חו"ג שנקרא נחלין ומבועין (מ"מ).

6 פי' יסוד דאבא (מ"מ).

7 בינה (מ"מ).

8 ו"ק (מ"מ).

9 בינה (מ"מ).

## זהר שמות

ביה מה דקבילו ויומא שתיתאה! אשתכח ביה יתיר ואולא הא כהא דאמר רבי אלעזר מאי דכתיב יום הששי<sup>2</sup> ולא אתמר הכי בכל שאר יומין אלא הכי אוקמוה הששי דאזדונא (נ"א דאזדמנא) ביה מטרוניתא לאתקנא פתורא למלכא ובגין כך אשתכחו ביה תרין חולקין חד ליומיה וחד לתקונא בחדוותא דמלכא במטרוניתא

וההוא ליליא חרוותא דמטרוניתא במלכא וזווגא דלהון ומתברכאן כל שיתא יומין כל חד וחד בלחודוי בגין כך בעי בר נש לסדרא פתוריה בליליא דשבתא<sup>3</sup> בגין דישרי עליה ברכאן מלעילא וברכתא לא אשתכח על פתורא ריקניא (וההוא ליליא חרוותא דמטרוניתא במלכא וזווגא דלהון) בגין כך תלמידי חכמים דידיעין רזא דא זווגא דלהון מערב שבת לערב שבת

ראו כי יהו"ה נתן לכם השבת מאי שבת יומא דביה נייחין שאר יומין והוא כללא דכל אינון שיתא אחרנין ומניה מתברכין רבי ייסא אמר וכן נמי כנסת ישראל אקרי שבת בגין דאיהי בת זוגו ודא היא כלה דכתיב (שמות לא יד) ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם ולא לשאר עמין הדא הוא דכתיב (שם יז) בניי ובין בני ישראל ודא היא אחסנת ירותת עלמין לישראל ועל דא כתיב (ישעיה נח יג) אם תשיב משבת רגלך וגו' ובאתריה אוקימנא מלי

כתיב אל יצא איש ממקומו ביום השביעי ממקומו תנינן מההוא מקום<sup>4</sup> דאתחזי למהך ורזא דמלה דכתיב (יחזקאל ג יב) ברוך כבוד יהו"ה ממקומו ודא איהו מקום<sup>5</sup> ודא איהו רזא דכתיב (שמות ג ה) כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא אתר ידיעא קרינן ליה מקום דאשתמודעא יקרא עלאה<sup>6</sup>

שקבלו וביום הששי נמצא יותר וזה הולך כזה שאמר רבי אלעזר מה שכתוב יום הששי ולא נאמר כך בכל שאר הימים אלא כך פרשוה הששי שהזדווגה (שהזדמנה) בו המלכה להתקין שלחן למלך ולכן נמצאו בו שני חלקים אחד ליומו ואחד לתקון בשמחת המלך במלכה.

ואותו לילה שמחת המלכה במלך וזווגם ומתברכים כל ששת הימים כל אחד ואחד לבדו ולכן צריך אדם לסדר שלחנו בליל השבת כדי שישרו עליו ברכות מלמעלה וברכה לא נמצאת על שלחן ריק (ואותו לילה שמחתה של המלכה במלך וזווגם) לכן תלמידי חכמים שיודעים סוד זה זווגם מערב שבת לערב שבת.

ראו כי ה' נתן לכם השבת מהו שבת יום שבו נחים שאר הימים והוא כלל של כל אותם ששת האחרים וממנו הם מתברכים רבי ייסא אמר וכן גם כנסת ישראל נקראת שבת משום שהיא בת זוגו וזוהי כלה שכתוב ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם ולא לשאר העמים זהו שכתוב בניי ובין בני ישראל וזוהי נחלת ירושת עולמים לישראל ועל זה כתוב אם תשיב משבת רגלך וגו' ובמקומו בארנו את הדברים.

כתוב אל יצא איש ממקומו ביום השביעי ממקומו שנינו מאותו מקום שראוי ללכת וסוד הדבר שכתוב ברוך כבוד ה' ממקומו וזהו מקום וזהו סוד הכתוב כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא מקום ידוע קוראים לו מקום שנודע הכבוד העליון.

<sup>1</sup> יסוד דז"א (מ"מ)

<sup>2</sup> למה ה' יתירה (מ"מ).

<sup>3</sup> ז"ל הרב ז"ל בסידור, יסדר שלחנו כל ליל שבת במפה פרוסה גם פתיתין על השלחן ולא פת שלם משום העורכים לגד שולחן עכ"ל ובח"י דף פח הכריע שיניח פת שלם ודקדק כן מהזוהר בפ' יתרו וע"ש טעם לשבח (מ"מ).

<sup>4</sup> פי' אלפיים אמה (מ"מ).

<sup>5</sup> פי' מלכות (מ"מ).

<sup>6</sup> פי' שע"י המלכות ניכר בחי' ז"א ושיעור הכתוב ברוך כבוד ה' פי' במה ניכר כבוד ז"א ע"י מקומו שהיא מלכות וכן הוא בפרשת ויקהל דף רז ע"א שהלשון הזה כפול שם ופי' אותו שם היטב (מ"מ).

## זהר שמות

ובגין כך אזהרותא לבר נש דקא מתעטרא  
בעטורא קדישא דלעילא דלא יפוק מניה בגין  
דאי בפומיה מלולא דחול<sup>2</sup> יפוק מניה<sup>3</sup> קא

סד/א

מחלל יומא דשבתא בידי בעובדתא  
ברגלוי למהך לבר מתרין אלפין אמין כל  
אלין חלולא דשבתא אינון

אל יצא איש ממקומו דא איהו אתר יקרא  
דקדושה דהא לבר מניה אלהים אחרים נינהו  
ברוך כבוד יהו"ה דא כבוד דלעילא ממקומו  
דא כבוד דלתתא דא איהו רזא דעטרא  
דשבת בגין כך אל יצא איש ממקומו זכאה  
חולקיה מאן דזכי ליקרא דשבתא זכאה איהו  
בעלמא דין ובעלמא דאתי

ויאמר יהו"ה אל משה עבור לפני העם וגו'  
רבי חייא פתח (תהלים לד ח) חונה מלאך  
יהו"ה סביב ליראיו ויחלצם זכאין אינון  
צדיקייא דקודשא בריך הוא אתרעי ביקריהון  
יתיר על דיליה תא חזי כמה אינון בני עלמא  
דמחרפי ומגדפי לעילא כגון סנחריב חרף  
וגדף ואמר (מ"ב יח לה) מי בכל אלהי  
הארצות וגו' וקודשא בריך הוא מחיל ולא  
תבע מניה כיון דאוישיט ידיה על חזקיה מה  
כתיב (ישעיה לו לו) ויצא מלאך יהו"ה ויך  
במחנה אשור וגו'

ירבעם בן נבט הוה פלח לע"ז ומקמר לה  
ומזבח לה וקודשא בריך הוא לא תבע מניה  
וכד אתא עדו נביאה ואתנבי עליה ואוישיט  
ירבעם ידא לקבליה מה כתיב (מ"א יג ד)  
ותיבש ידו וגו' ולא יכל להשיבה אליו (ועל  
דפלח לע"ז לא תבע ליה קודשא בריך הוא)

פרעה חרף וגדף ואמר (שמות ה ב) מי יהו"ה  
וגו' וקודשא בריך הוא לא תבע מניה עד  
דסריב בהו בישראל דכתיב (שם ט יז) עודך  
מסתולל בעמי (שם ג) הנה יד יהו"ה הויה  
במקנך וגו' וכן בכל אתר קודשא בריך הוא  
תבע עלבונא דצדיקייא יתיר על דיליה

הכא משה אמר עוד מעט וסקלוני אמר ליה  
קודשא בריך הוא משה לאו עידן הוא  
למתבע עלבונך אלא עבור לפני העם ואחמי

ולכן אזהרה לאדם שמתעטר בעטור  
קדוש שלמעלה שלא יצא מפיו דיבור  
של חל משום שאם יצא ממנו

[הוא] מחלל את יום השבת בידי  
במעשה וברגליו ללכת מחוץ לאלפים  
אמה כל אלו הם חלול שבת.

אל יצא איש ממקומו זהו מקום נכבד  
של קדושה שהרי מחוצה לו הם אלהים  
אחרים ברוך כבוד ה' זהו כבוד שלמעלה  
ממקומו זה כבוד שלמטה זהו סוד  
עטרת השבת ולכן אל יצא איש ממקומו  
אשרי חלקו של מי שזוכה לכבד את  
השבת אשריו בעולם הזה ובעולם הבא.

ויאמר ה' אל משה עבור לפני העם וגו'  
רבי חייא פתח חונה מלאך ה' סביב  
ליראיו ויחלצם אשרי אותם הצדיקים  
שהקדוש ברוך הוא רוצה בכבודם יותר  
על שלו בא וראה כמה הם בני העולם  
שמחרפים ומגדפים למעלה כמו סנחריב  
שחרף וגדף ואמר מי בכל אלהי הארצות  
וגו' והקדוש ברוך הוא מחל ולא תבע  
ממנו כיון שהושיט את ידו על חזקיה  
מה כתוב ויצא מלאך ה' ויך במחנה  
אשור וגו'.

ירבעם בן נבט היה עובד לעבודה זרה  
ומקטר לה וזובח לה והקדוש ברוך הוא  
לא תבע ממנו וכשבא עדו הנביא  
והתנבא עליו והושיט ירבעם את ידו  
כנגדו מה כתוב ותיבש ידו וגו' ולא יכל  
להשיבה אליו (ועל שעבד לעבודה זרה  
לא תבע אותו הקדוש ברוך הוא).

פרעה חרף וגדף ואמר מי ה' וגו'  
והקדוש ברוך הוא לא תבע ממנו עד  
סרר לישראל שכתוב עודך מסתולל  
בעמי הנה יד ה' הויה במקנך וגו' וכן  
בכל מקום הקדוש ברוך הוא תובע את  
עלבון הצדיקים יותר על שלו.

כאן משה אמר עוד מעט וסקלוני אמר  
לו הקדוש ברוך הוא משה אינו זמן  
לתבוע את עלבונך אלא עבור לפני העם

<sup>1</sup> מכאן עד סוף העמוד ?

<sup>2</sup> לאי (נוסף בלכך למת).

<sup>3</sup> דהיינו שידחה מן המלכות (מ"מ).

## זהר שמות

מאן יושיט ידו לקבלך וכי ברשותיהו את קאים או ברשותי

ומטך אשר הכית בו את היאור קח בידך והלכת מאי טעמא משום דמחקק בנסין הוה ושמא קדישא עלאה רשימא ביה בקדמיתא נחש כמה דאתמר (משלי ל יט) דרך נחש עלי צור נחש הא אתידע דאתער צור (נ"א ואתמר צור) באן אתר אתגלי הכא אתגלי דכתיב הנני עומד לפניך שם על הצור ומאן צור כמה דאת אמר (דברים לב ד) הצור תמים פעלו ותמן ידע משה היך קאים נחש עלי צור והא אוקימנא מלי

אמר רבי יהודה אי לישתיק קרא יאות שאילתא אלא הא כתיב והכית בצור<sup>1</sup> ויצאו ממנו מים אמר ליה ודאי הכי הוא דלית לך כל שמא<sup>2</sup> ושמא מאינן שמהן קדישין דקודשא בריך הוא דלא עבד נסין וגבוראן ואפיק כל מה דאצטריך לעלמא כל שכן לאפקא הכא מיא

אמר ליה אי הכי הא כתיב (תהלים עח כ) הן הכה צור ויזובו מים מאן מהי לשמיה אמר ליה פטישא חריפא<sup>4</sup> בקטרוי ידיע ואת שאיל דא<sup>5</sup>

ונראה מי יושיט ידו כנגדך וכי ברשותם אתה עומד או ברשותי.

ומטך אשר הכית בו את היאור קח בידך והלכת למה משום שהיה חקוק בנסים ורשום בו השם הקדוש העליון בתחלה לנחש כמו שנאמר דרך נחש עלי צור נחש הרי נודע שמעורר צור (ונאמר צור) באיזה מקום התגלה כאן הוא התגלה שכתוב הנני עמד לפניך שם על הצור ומה זה צור כמו שנאמר הצור תמים פעלו ושם ידע משה איך עומד נחש עלי צור והרי בארנו את הדברים.

אמר רבי יהודה אם היה הכתוב שותק יפה שאלת אלא הרי כתוב והכית בצור ויצאו ממנו מים אמר לו ודאי כך הוא שאין לך כל שם ושם מאותם שמות קדושים של הקדוש ברוך הוא שלא עושה נסים וגבורות ומוציא כל מה שצריך לעולם כל שכן להוציא כאן מים.

אמר לו אם כך הרי כתוב הן הכה צור ויזובו מים מי מכה את שמו אמר לו פטיש חריף ידוע בהכאותיו<sup>3</sup> ואתה שואל את זה

<sup>1</sup> כתב האריז"ל שהוא בהכאה וכן רצון ונצרו ונוצר ושמו, והענין כי מקום הוא כל אות בעצמו (פי' פעמים י', ה' פעמים ה', ו' פעמים ו' ה' פעמים ה' – המסדר), ועץ הוא הכאת ל"ה זה בזה ו"ה זה בזה (פי' י' פעמים ה', ה' פעמים י', ו' פעמים ה', ה' פעמים ו' – המסדר) ועוד יש הכאת המוקדם במאוחר ל' פעמים ה', ה' פעמים ו', ו' פעמים ה', והוא חושבן נס דמטה באת וניסא הוה כמש"ש וצור הוא חושבן מקום ונס בעצמה ובמוקדם ורצון הוא מקום ועץ בעצמה וזה בזה ויתר על צור בנ"ן נ' שערי בינה, סוד המטה שהוא מ"ט ה' שער הנ' שהן נ' שערי בינה, ולכן והכית בו בצור"ר דבפתוחי חותם נ' שערי בינה נבקעו המים (יהל אור).

<sup>2</sup> כי ב' בצור ב' המשוש ר"ל עם הצור (רח"ו). עי' לקמן ח"ג מד ע"א (לש"ו).

<sup>3</sup>

<sup>4</sup> פי' הרמ"ק שהוא משל, ופירושו פטיש מחודד בסימני הכאותיו בסלע ניכר, וכן החכם המחודד ניכר בקושיותיו. אבל לפי האר"י פטישא חריפא הוא סוד הגבורה דבוצינא דקרדינותא המכה ומחלק (רמ"ז).

<sup>5</sup> להר"י משען, מאן מחי לשמיה הוא סוד י' שבחכמה ואמר מי הוא זה שמחלקו ואמר פטישא וכו' פי' הפטיש החזק במקומו ידוע שהם סוד ה"ג דבוצינא דקרדוניתא שבה המתחלק לשנים ואת שאיל דא פי' שהוא דבר פשוט אבל ת"ח דבר חידוש יותר והוא כי צור זה הוא בסוד יסוד אמא שבה אלהים במלויים דההי"ן שעולה ע"ה גימ' צור א"ל אי הכי הא כתיב צור ילדך תשי וכי מי נתן כח ורשות במקום הזה ובסוף המאמר השיב כלומר חלשת ליה אבל באמת אינו כן ההפרש צו"ר כי סוד צור הוא יסוד אימא להוציא את ה"ג ועכשיו הוציא אגם מים ה"ח אלא שצור תחתון כנזכר והוא הויה בהכאה כזה י' פעמים י' ק', י' פעמים ה' נ', ה' פעמים ה' כ"ה, ה' פעמים ו' ל', ו' פעמים ו' ל"ו, ו' פעמים ה' ל', ה' פעמים ה' כ"ה, ס"ה צור, ובספר רנו ליעקב איתא בלשון אחר וז"ל, פי' שצור הוא י' שבחכמה מאן מחי לשמיה א"ל פטישא וכו' פי' הפטיש החזק במקומו ידוע שהם ה"ג שבחכמה הם המכים וחולקים אותה ואת שאיל דא שזה דבר פשוט אבל מאחר שאינך יודע ת"ח שה"ג היא המכה את הסלע וא"ת שאמר הכתוב צור ילדך תשי וגו' ואם צור הוא במקום הנעלם כ"כ איך שייך לומר דבר זה פי' אתה חושב שאתה מחליש אותה אבל האמת אינו כן שאין שם תשות כח או ירצה לומר דאית צור ואית צור כי צור עליון עליו נאמר הצור התמים פעלו שאין שם שנוי אבל בצור התחתון



## זהר שמות

אלא תא חזי בכל אתר צור גבורה! וכד בעי קודשא בריך הוא למחאה או לאלקאה אתער גבורה דא וההוא גבורה מחי ולקי ודא הוא דכתיב הן הכה צור ויזובו מים ואי לא דאתער האי צור ולקי באתר דאצטריך לא נביעין מיא

אמר ליה אי הכי הא כתיב (דברים לב יח) צור ילדך תשי ותנינן מאי תשי כלומר חלשת ליה אמר ליה ודאי הכי הוא דאלמלי ינדעון חייביא דהאי צור זמינא לאתערא לקבליהו ולא לקאה לון ימנעון מלמיהב קמיה אלא חלשא איהי בעינייהו הואיל ולא מסתכלי בה ולא מסתכלי בארחהיהו (ס"א בכרסייהו) ועל דא צור ילדך תשי

רבי אבא אמר אית צור ואית צור<sup>2</sup> מסטרא דצור עלאה<sup>3</sup> נפק צור אחרא<sup>4</sup> ומאי צור עלאה צור דכל צורים ומאי איהו ההוא דאולידת לישראל דכתיב צור ילדך תשי דהא מסטרא דצור עלאה דלעילא נפקא צור אחרא מסטרא דאימא נפקא גבורה

ואזלא הא כהא דאמר רבי אלעזר כתיב (תהלים קו ב) מי ימלל גבורות יהו"ה מאי גבורות יהו"ה לאכללא אימא עלאה דכלא דאף על גב דלאו איהי דינא מסטרהא אשתכח<sup>5</sup> דהא מסטרהא

סד/ב

גבורה אשתכח ובגיני כך צור עלאה אקרי ותשכח אל מחוללך (דברים לב יח) דא נהירו דאבא מאי ניהו חסד עלאה דאיהו נהירו דאבא

אלא בא וראה בכל מקום צור זה גבורה וכשרוצה הקדוש ברוך הוא להכות או להלקות מתעוררת גבורה זו ואותה הגבורה מכה ומלקה וזהו הכתוב הן הכה צור ויזובו מים ואם לא שמתעורר צור הזה ומלקה במקום שצריך לא נובעים מים.

אמר לו אם כך הרי כתוב צור ילדך תשי ושנינו מה זה תשי כלומר החלשת אותו אמר לו ודאי כך זה שאלמלא ידעו הרשעים שהצור הזה עתיד להתעורר כנגדם ולהלקות אותם ימנעו מלחטא לפניו אלא חלש הוא בעיניהם הואיל ואינם מתבוננים בו ולא מסתכלים בדרכיהם (בכסאותיהם) ועל זה צור ילדך תשי.

רבי אבא אמר יש צור ויש צור מצד הצור העליון יוצא צור אחר ומה זה צור העליון צור של כל הצורים ומהו אותו שהוליד את ישראל שכתוב צור ילדך תשי שהרי מצד של הצור העליון שלמעלה יוצא צור אחר מצד האם יוצאת גבורה.

וזה הולך כמו מה שאמר רבי אלעזר כתוב מי ימלל גבורות ה' מה זה גבורות ה' להכליל את האם העליונה של הכל שאף על גב שאינה דין נמצא מצדה שהרי

הגבורה נמצאת מצדה ולכן נקראת הצור העליון ותשכח אל מחוללך זה אור של אבא מהו חסד עליון שהוא אור של אבא.

כביכול צור ילדך תשי והוא מה שרצה משה לעשות ע"י שהכה את הסלע במטה של סנפירין שהוא צור וחושב לעשות בחי' הזאת הסלע הזה (זהר הרקיע).

<sup>1</sup> ויסד הקב"ה מעולם הבריאה ולמטה את הנחש הטמא, הנחש הקדמוני, נגד הנחש דקדושה. ושרשו הוא מהגבורות שבדעת מסטר שמאלא, והוא אורב וחומד בכל כחו לינק משם וכמ"ש (משלי ל יט) דרך נחש עלי צור, כי צור הוא גבורה וכמ"ש ב' בשלח (סד ע"א), ושוכב הנחש הטמא אצל הגבורות תמיד ואורב לינק משם, ובכל מקום שהוא שוכב ושרוי שם הוא מטמא ומטנף את המקום (דע"ה ח"ב צ ע"ב), היסוד דקטנות דהנוק' הוא נקרא בשם צור, והוא אלהים דהה"ן עם הכולל גימ' צור, והוא דינין כמ"ש בשער ז"א (ריש פרק ד) וכן בשער הפסוקים (בשלח דף עא ע"א), וכן הוא בזוה"ק (ח"ב דף סד ע"א) בכל אתר צור גבורה כו' ע"ש כל הענין, וכן בהשמטות (דף רעא ודף רעב) [אך שם הוא משובש וחסר, וע' בזוהר חדש (במדרש הנעלם פ' בשלח דף ל) (דע"ה ח"ב קכד ע"א)].

<sup>2</sup> עי' ח"ג מד ע"א, בינה נקרא צור ע"ש אלהים דהה"ן וכו'ל, וכן הז"א נקרא צור ע"ש הויה בהכאה וכמ"ש בשער ז"א (ריש פרק ד), וכן המלכות נקרא ג"כ צור (דע"ה ח"ב קכח ע"ב).

<sup>3</sup> אימא (רח"ו).

<sup>4</sup> ז"א בבחי' גבורה (רח"ו).

<sup>5</sup> ח"ג י ע"ב סה ע"א (לש"ו), נתייסד שורש הדינין למעלה כדי לאכפייא לון (כללים ח"א טל ע"א) ועי' ביאורים ח"ב ט ע"ג.

## זהר שמות

תו אמר רבי אבא מים בכל מקום הא ידיעא וקודשא בריך הוא בהאי צור אתער לארקא מיא! דהא לא אתהזוי<sup>2</sup> (אלא מגדולה<sup>3</sup>) ודא הוא את וניסא דקודשא בריך הוא ועל דא שבת דוד ואמר (תהלים קיד ח) ההפכי הצור אגם מים וגו' ומשמע ההפכי דהא לאו ארחוי דצור בכך

ועל דא בצור עלאה<sup>4</sup> אפיק מיא מאתר דלתתא<sup>5</sup> ומה שמיה דההוא דלתתא סלע דכתיב (במדבר כ ח) והוצאת להם מים מן הסלע ובמה אפיק האי סלע מיא בחילא דצור דלעילא

רבי שמעון אמר (דברים לב ד) הצור תמים פעלו מאי משמע הצור תמים פעלו דאתהפך צור למעבד פעלו<sup>6</sup> דתמים ומאי איהו אברהם<sup>7</sup> דכתיב ביה (בראשית יז א) התהלך לפני והיה תמים ודא הוא ההפכי הצור אגם מים ומשמע תמים פעלו ודא אברהם

בשעתא דא אתהדר הצור תמים בשעתא אחרא תנינא כד (אתענש) בעא משה לאפקא מיא מהאי צור בחובייהו דישראל לא אתהדר תמים כקדמיתא ביה זמנא אתרעם משה ואמר צור ילדך תשי כלומר חלשת ליה ממה דהוה בקדמיתא דבגינדך לא אשתכח תמים השתא ואתעביד (ביה) דינא מה דלא הוה ביומי ילדך כלומר עולימך

אמר רבי אבא מאי דכתיב היש יהוה בקרבנו אם אין<sup>8</sup> וכי טפשינו הווי ישראל דלא

עוד אמר רבי אבא מים בכל מקום הרי ידוע והקדוש ברוך הוא מתעורר בצור הזה להוריק מים שהרי לא ראוי (אלא מגדולה) וזהו ונס של הקדוש ברוך הוא ועל זה שיבח דוד ואמר ההופכי הצור אגם מים וגו' ומשמע ההופכי שהרי אין דרך הצור בכך.

ועל זה בצור העליון הוציא מים ממקום שלמטה ומה שמו של אותו שלמטה סלע שכתוב והוצאת להם מים מן הסלע ובמה הוציא הסלע הזה מים בכח הצור שלמעלה.

רבי שמעון אמר הצור תמים פעלו מה משמעו של הצור תמים פעלו שהתהפך הצור לעשות פעלו של תמים ומיהו [התמים] אברהם שכתוב בו התהלך לפני והיה תמים וזהו ההופכי הצור אגם מים ומשמע תמים פעלו וזה אברהם.

בשעה זו הופך הצור לתמים בשעה שניה אחרת כשרצה (כשנענש) משה להוציא מים מהצור הזה בחטאי ישראל לא חזר לתמים כמו בהתחלה באותו זמן התרעם משה ואמר צור ילדך תשי כלומר החלשת אותו ממה שהיה בתחלה שבשבילך לא נמצא עכשיו תמים ונעשה (בו) דין מה שלא היה בימי ילדך כלומר עלומיך.

אמר רבי אבא מה זה שכתוב היש ה' בקרבנו אם אין וכי היו ישראל טפשים

<sup>1</sup> אותן המים היו נמשך בהזרין מנהירו דאר"א, (דע"ה ח"ב קכח ע"א)  
<sup>2</sup> אין ראוי המים לבוא מסטרא דגבורה אלא מסטרא דחסד דוקא, וכאן יצאו המים כולן חסדים מסטרא דגבורה ג"כ (דע"ה ח"ב קכח ע"א). לעיל כד רע"א וע' לעיל מח ע"א (לש"ו).

<sup>3</sup> מים הוא בחסד (דע"ה ח"ב קלג ע"ד), עי' בהגר"א בתיקו"ז פט ע"ג הובא לעיל כד ע"א.

<sup>4</sup> בינה (דע"ה ח"ב קכח ע"א).

<sup>5</sup> מלכות (דע"ה ח"ב קכח ע"א)

<sup>6</sup> פעולה (דרך חמת).

<sup>7</sup> חסד (דע"ה ח"ב קכח ע"א). והוא כמ"ש בגמ' ב"מ פו ע"ב בשכר (לש"ו).

<sup>8</sup> הכי קאמר ר' שמעון (באד"ר קכט ע"א) בעו למנדע בין עתיקא סתימאה דכל סתימין דאקרי אי"ן ובין זעיר אפי"ן דאקרי הויה, ועל דא לא כתיב היש ה' בקרבנו אם לא כמה דכתיב הילך בתורתו אם לא, אלא היש ה' בקרבנו אם אי"ן וכו' יציאת ישראל ממצרים וכל הנסים שנעשה במצרים ובים ובמדבר, הנה היה הכל בגילוי אור דעתיקא קדישא שהוא א"א, וכמ"ש הרב בפע"ח (בשער חג המצות פ"ו) בכוונת הגדה וכו' שלא באתערותא דלתתא כלל, כי לא היו אז ישראל כדאי לזה וכו' (דע"ה ח"ב קלד ע"ד), עי' דע"ה ח"ב אריכות בדף קלח ע"א כל סימן א', ועי' כללים ח"ב קלה ע"ג. כי גם שהרי ראו שענני כבוד מקיפים אותם תמיד, עכ"ז הנה ע"י שהתחילו להרגיש מנכלי הס"מ, היו תמיד בפחד שמא נפסק מהם הגילוי אור דעתיקא קדישא, וזהו שאמרו היש ה' בקרבנו אם אי"ן (דע"ה ח"ב קלה ע"ב).

## זהר שמות

ידעי מלה דא והא חמו שכינתא<sup>1</sup> קמיהו וענני כבוד עלייהו דסחרן לון ואינון אמרו היש יהוה בקרבנו אם אין גוברין דחמו זיו יקרא דמלכיהון על ימא ותנינן ראתה שפחה על הים<sup>2</sup> מה שלא ראה יחזקאל אינון אשתכחו טפשין ואמרו היש יהוה בקרבנו אם אין

אלא<sup>3</sup> הכי קאמר רבי שמעון בעו למנדע בין עתיקא סתימאה דכל סתימין דאקרי אין<sup>4</sup> ובין זעיר אנפין דאקרי יהוה ועל דא לא כתיב היש יהוה בקרבנו אם לא כמה דכתיב הילך בתורתו אם לא אלא היש יהוה בקרבנו אם אין

אי הכי אמאי אתענשו אלא על דעבידו פרודא ועבידו בנסינא דכתיב ועל נסותם את יהוה אמרו ישראל אי האי נשאל בנונא חד ואי האי נשאל בנונא אהרא ועל דא מיד ויבא עמלק

ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים רבי יוסי פתח (ישעיה לב ב) אשריכם זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור אשריכם זורעי על כל מים תמן תנינן כמה מים<sup>5</sup> וכמה מים משתכחין זכאין אינון ישראל דלית זרעא להו<sup>6</sup> אלא על המים<sup>7</sup> דכתיב ויחנו שם על המים אינון דהוו תחות ענפי אילנא<sup>8</sup> דקודשא בריך הוא

שלא ידעו דבר זה והרי ראו שכינה לפנייהם וענני כבוד עלייהם שמקיפים אותם והם אומרים היש ה' בקרבנו אם אין אנשים שראו את זיו כבוד מלכם על הים ולמדנו שראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל הם נמצאו טפשים ואמרו היש ה' בקרבנו אם אין.

אלא כך אמר רבי שמעון רצו לדעת בין העתיק הנסתר של כל הנסתרים שנקרא אין ובין זעיר אנפין שנקרא יהוה ולכן לא כתוב היש ה' בקרבנו אם לא ככתוב הילך בתורתו אם לא אלא היש ה' בקרבנו אם אין.

אם כך למה נענשו אלא משום שעשו פירוד ועשו בנסיון שכתוב ועל נסותם את ה' אמרו ישראל אם זה נשאל בצורה אחד ואם זה נשאל בצורה אחר ולכן מיד ויבא עמלק.

ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים רבי יוסי פתח אשריכם זורעי על כל מים משלחי רגל השור והחמור אשריכם זורעי על כל מים שם שנינו כמה מים וכמה מים נמצאים אשריהם ישראל שאין להם זרע אלא על המים שכתוב ויחנו שם על המים אותם שהיו תחת ענפי האילן של הקדוש ברוך הוא.

<sup>1</sup> משמע דלא כג"א באד"א פ' תשא (לד י) וביאורו בתיקו"ז (דף סב ע"ג ד"ה כגוונא) (דעה ח"ב קלג ע"ג).

<sup>2</sup> היתה הלידה שהוא קריעת ים סוף באור החסד עלאה דעתיקא קדישא, שהיה נמשך ומתגלה בהמלכות ובכל ישראל כולם, ולכן היה אז השגתם גדולה מאד, כי ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל (דעה ח"ב קכד ע"ד).

<sup>3</sup> נשא קכט ע"א (הערת הזהר). ע"ש עוד קנח ע"ב ובמאמר רשב"י כו ע"ד (לש'ו).

<sup>4</sup> ע"א אד"ז רפח ע"ב: עתיקא קדישא אקרי אין, דביה תלייא אין.

<sup>5</sup> ראשונה יש מים טהורים מים קדושים, והם נחלקים למים עליונים ולמים תחתונים, ושנית יש מים זדונים מי המרים המאירים נגדיים למים מתוקים מי מנוחות וישראל נאמר בהם על מי מנוחות ינהלני, והנה יש מים באצילות ויש מים בחוץ וישראל אינם לא למעלה מהמים החצונים לבד, אלא גם למעלה מן המים הקדושים (אור יקר).

<sup>6</sup> שהן אמת יולידו לפעמים למה מצד סוד הגלגול, אמנם אלו הם נטיעות בלתי מתקיימות ולא להם יהיה הזרע והיינו תולדות שהם ציץ נובל ששולט בהם לילית וכן אלו מתים בקטנות, אמנם "זרעא להו" שיהיה זרע קיים המשתלשל (אור יקר).

<sup>7</sup> וירצה בזה כי הם מולידים נשמות מהבינה עם החכמה שהוא למעלה ממימי החסד (אור יקר). ודווקא למעלה מהחסד, והטעם כי עם היות המים קדושים, סוף סוף הם למטה, מקום שיש להם נגדיות כדפי', מי מנוחות מי השלוח ההולכים לאט, או מים זדונים, והקלי' שולטות שם שהם נסבכים ונאחזים ב"ב ענפי האילן שהם מחסד ולמטה, ולכך אינם נאחזים אלא במים טהורים כדי שיתוסף עליהם מים זדונים, אלא הם זורעי על כל מים, ירצה על כל מיני המים, בין מי מנוחות בין מים זדונים כדי שלא יסבך בזרעם שום חלק למים זדונים (או ריקר).

<sup>8</sup> והיינו סוד עץ החיים שהוא גוף האילן ת"ת ומסתעף ענפיו בשש קצוות למטה, שהם י"ב ענפי האילן שש מלמעלה למטה מצד החסד, ושש מלמטה למעלה מצד הגבורה (אור יקר).

## זהר שמות

דתניא אילנא אית לקודשא בריך הוא והוא אילנא<sup>1</sup> רברבא<sup>2</sup> ותקיפא<sup>3</sup> וביה אשתכח מזונא לכלא<sup>4</sup> והוא אתחם בתריסר תחומין במתקלא ואתתקף בארבע רוחי עלמא ושבעין ענפין אחידן ביה<sup>5</sup> וישראל משתכחי בנופא דההוא אילנא<sup>6</sup> ואינון שבעין ענפין סחרנא דלהון

והיינו דכתיב ויבאו אלימה ושם שתים עשרה עינות מים ושבעים תמרים והא אוקמוה ואתמר בכמה אתר מאי ויחנו שם על המים אלא בההוא זמנא שליטו ישראל על אינון מיא דאינון תחות ענפין דאילנא דאקרון (תהלים קכד ה) המים הזידונים ועל דא אשריכם זורעי על כל מים

משלחי רגל השור והחמור אינון תרין כתרי שמאלא דאחידן בהו עמין עכו"ם דאקרון שור וחמור והיינו דכתיב (בראשית לב ו) ויהי לי שור וחמור בנין דלבן חכים הוה בהרשין ובאינון כתרין תתאין ובאינון בעא לאובדא ליעקב כמה דכתיב (דברים כו ה) ארמי אובד אבי והא אתמר וכשישראל זכאין משלחי להו ולא יכלי לשלטאה עלייהו הדא הוא דכתיב משלחי רגל השור והחמור דלא שלטי בהו

אמר רבי אבא כד מזדווגי כחדא לא יכלי בני עלמא למיקם בהו ועל דא

### ס/ה א

כתיב (דברים כב ז) לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו יחדיו דייקא<sup>7</sup> ותנינן לא יהיב איניש דוכתא לזינין בישין דהא בעובדא דבני נשא (לתתא)<sup>8</sup> אתער מה דלא אצטריך

ששנינו יש לקדוש ברוך הוא אילן והוא אילן גדול וחזק ובו נמצא מזון לכל והוא נתחם בשנים עשר תחומים במשקל ומתחזק בארבע רוחות העולם ושבעים ענפים אחוזים בו וישראל נמצאים בגוף של אותו האילן ואותם שבעים ענפים מקיפים אותם.

והיינו שכתוב ויבאו אלימה ושם שתים עשרה עינות מים ושבעים תמרים והרי פרשוה ונתבאר בכמה מקומות מה זה ויחנו שם על המים אלא באותו זמן שלטו על אותם המים שהם תחת הענפים של האילן שנקראים המים הזדונים ועל זה [נאמר] אשריכם זורעי על כל מים.

משלחי רגל השור והחמור אותם שני כתרי השמאל שהעמים עובדי כוכבים ומזלות אחוזים בהם שנקראים שור וחמור והיינו מה שכתוב ויהי לי שור וחמור משום שלבן היה חכם בכשפים ובאותם כתרים תחתונים ובהם רצה להאביד את יעקב ככתוב ארמי אובד אבי והרי נאמר וכשישראל צדיקים משלחים אותם ולא יכולים לשלוט עליהם זהו שכתוב משלחי רגל השור והחמור שלא שולטים בהם.

אמר רבי אבא כשהם מזדווגים כאחד לא יכולים בני העולם לעמוד בהם ועל זה

כתוב לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו דווקא יחדיו ושנינו לא יתן אדם מקום למינים רעים שהרי במעשה האדם (למטה) מתעורר מה שלא צריך וכשמזדווגים כאחד לא יכולים לעמוד

<sup>1</sup> ת"ת (אור יקר).

<sup>2</sup> מצד הגדולה (אור יקר)

<sup>3</sup> מצד הגבורה (אור יקר).

<sup>4</sup> ועם היותו בקדושה ובאצילות, יש אחיזה בו לחצונים, וז"ש "וביה אשתכח מזונא לכלא" שאפילו חצונים יונקים כיצד בהתפשט ענפיו יתפשטו עד שהם י"ב מתפשטין לשבעים, ובע' אלו נסבכים שבעים אומות בחוץ, וכיון שהחצונים נאחזים ב"ב אלו, לכך ישראל עולים למעלה שלא יהיה חלק לשום חצוני במקום אחיזתם (אור יקר).

<sup>5</sup> שנגד לע' ענפין אלו הם ע' שרים עם היות שבעים ענפים אלו הם קדושים (אור יקר).

<sup>6</sup> דהיינו בעצם עץ החיים, דהיינו בסוד הדעת מהמעיים כאומרו הבן יקיר לי אפרים וכו', על כן המו מעי לו, ופי' באדרא שסוד המעים היינו סוד הדעת כאומרו מעולפת ספירים (אור יקר).

<sup>7</sup> פ' קדושים פו סע"ב (לש"ו)

<sup>8</sup> ל"א מופיע דרך אמת.

## זהר שמות

בהם (מבין הצד שלהם יוצאת) מהתקיפות שלהם שנקראת כלב וזו החצופה מכולם זהו שכתוב ולכל בני ישראל לא יחרוץ כלב לשונו (נ"א) מהתקיפות שלהם יצא אותו שנקרא כלב וזהו חצוף מכולם) אמר הקדוש ברוך הוא אתם אמרתם היש ה' בקרבנו אם אין הרי אני מוסר אתכם לכלב מיד ויבא עמלק.

רבי יהודה אמר ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אובד וכי ראשית גוים עמלק והלא כמה לשונות ועמים ואומות היו בעולם טרם שבא עמלק.

אלא כשיצאו ישראל ממצרים פחד ואימה נפלו על כל העמים של העולם מישראל זהו שכתוב שמעו עמים ירגזון חיל אחז יושבי פלשת ולא היה עם שלא היה פוחד מהגבורות העליונות של הקדוש ברוך הוא ועמלק לא היה פוחד זהו שכתוב ולא ירא אלהים לא פחד לקרב אליך.

<sup>1</sup> היינו ששור וחמור הם ימין ושמאל, זכר ונקבה מזדווגין ומולידין אמצעי ביניהם, והיינו כלב (אור יקר). תוך השור ו' ותוך החמור מ"ו ס"ה כל"ב והוא חציף שכולל ב' סטריין וכן עמלק הוא ממש כנגדו שכן הוא מסיגי הדעת ועי' לקמן קצד ע"ב (נ"א), קצא ע"א וקצב ע"ב (לש"ו).

<sup>2</sup> אותיות אמצעיות דשור וחמור שהם ו' דשור מ"ו דחמור גימ' כלב (רח"ו). וכתב בספר אור ישראל שהם נק' חש"ך חמור שור כלב (מ"מ). כוונתו ללמדנו כיוון ההתנגדות שהיה לעמלק באותו הפרק ולאותו מעשה. והענין יובן בהקדים מ"ש הזוהר שעמלק מחובר מע"ם דבלעם ול"ק מבלק, ושניהם מאחורי הדעת מסיגי קין והבל, בלעם משל הבל וכו', ולכן היה נגדי למשה, ובלק מקין שהרי היה בנו של יתרו וכו', ועמלק מתווך משניהם, נגד הבחינה האמצעית שבקדושה בין חו"ג כאמור בכוונת השופר. וכן הם שור וחמור תרי כתרי שמאלא וכלבא בישא דנפיק מתרווייהו, וכמ"ש בפסוק (שמות יז, ח) ויבא עמלק, דהיינו ומ"ו שבתוך שור' וחמור' העולה כל"ב. ואמנם גם שעמלק באמצע מכל מקום ודאי שרובו מצד בלעם, שכן הוא חצי שמו הראשון, ובלעם להיותו מימין הקלי' לכן היה משמש עם האתון, וכן כל"ב זה רובו מן החמור, דהיינו מ"ו, ומ' פעמים ו' גי' עמלק. וערד, הוא ערוד חמור הבר, וער"ד הוא גי' בלע"ם בל"ק, ואמרו רז"ל שהיה דומה לערוד. וזה שרמזה התורה יושב הנגב, שהוא בצד שורשו בס"א. וגם המרגלים אמרו כן לומר שהיה חזק על מכונו, ובזה יתכנו (נ"א ממונו ובזה יכונו), שהרי בו אתבר חיליהון בקדמיתא, כשרפו ידיהם מן התורה, שנתנה מימינו של הקב"ה. ואז היה נכנס תחת העננים, שסודם מן החסדים, והיה גונב נפשות כדרז"ל, וזה דאתבר חיליהון, שיכול לפרוץ חומות הקדושות שהיו מקיפות אותם. ולכן עתה שנפטר אהרן איש החסד, נתעורר וחשב שאין להם עוד מחסה החסד ושיוכל להם (רמ"ז ח"ג קג ע"א). הכלב, הנה הוא מסוד הדעת דקליפה, כי הוא נפיק משור וחמור, שהם חו"ג דקליפה וכו', והנה הוא שורשו של עמלק (גימ' אל אחר) ימ"ש, וכמ"ש ברע"מ (פ' נשא קכד ע"א) ומסטרא דשמאלא דרגיה דעשו סמאל אתקרי כלב כו'. וע' מגלה עמוקות אופן ר"ב, כי קליפת כלב הוא כולל כל המרכבה טמאה, וכן הוא מרכבה טמאה גימ' כלב רע. וע"ש עוד אופן ק"מ ואופן קכ"ד, ובספר דן ידן מאמר ו' ח' י"ב. ועל"פ הוא כי קליפת כלב הוא תוקפיה דעמלק ימ"ש, והוא כחו של ס"מ, כי הוא מסוד הדעת דקליפה אשר נתקן ונעשה בו ע"י החטא (דע"ה ח"ב קג ע"ד).

<sup>3</sup> והעד עמלק חצוף משאר אומות הנאחזים בין שור וחמור (אור יקר).

<sup>4</sup> דקדקו בקו האמצעי, "אם יש ה' ז"א, "אם אין" כתר, לכך לקו בקו האמצעי של שמאל, דהיינו כלב בין שור וחמור, אם הם העיזו פניהם בנסיון (אור יקר).

## זהר שמות

ועל דא ראשית גוים (עמלק הוה קדמאה) דאתו לאגחא קרבא בישראל עמלק הוה ובגניי כך ואחריתו עדי אובד דכתיב כי מחה אמחה את זכר עמלק וכתוב (דברים כה יט) תמחה את זכר עמלק הדא הוא דכתיב ואחריתו עדי אובד! עדי אבדו מבעי ליה אלא עד דייתי קודשא בריך הוא ויאבד ליה (כלומר עד דקודשא בריך הוא יהא אובד ליה) דכתיב כי מחה אמחה וגו' אמר רבי אלעזר תא חזי אף על גב (דברים לב ד) דהצור תמים פעלו ועבד עמהון חסד לאפקא לון מיא לא שבק דידיה דהא כתיב ויבא עמלק

רבי אבא פתח ואמר (קהלת ה יב) יש רעה חולה ראיתי תחת השמש כמה בני נשא אטימין לבא בגין דלא משתדלי באורייתא יש רעה חולה וכי יש רעה דהיא חולה ויש רעה דלאו היא חולה אלא ודאי יש רעה חולה דתנינן מסטרא דשמאלא<sup>2</sup> נפקי כמה גרדיני נימוסין דבקען באוירא

וכד בעיין למיפק אזלין ואשתאבין בנוקבא דתהומא רבה לבתר נפקין ומתחברין כחדא ובקעין אוירין ושאטין בעלמא ומתקרביין לגביהו דבני נשא וכל חד אקרי רעה כמה דאת אמר (תהלים צא י) לא תאונה אליך רעה מאי לא תאונה בגין דאתיא בתסקופא<sup>4</sup> על בני נשא

חולה אמאי היא חולה כד שריא האי על בני נשא עביד לון קמצנין מממוניהון אתיין גבאי צדקה גביה היא מחאת בידיה ואמרה ליה לא תפוק מדידך אתיין מסכני היא מחאת בידיה אתי הוא למיכל מממוניה מחאת בידיה בגין לנטרא ליה לאחרא ומן יומא דשריא עליה דבר נש היא חולה כהאי שכיב מרע דלא אכיל ולא שתי ועל דא היא רעה חולה

ושלמה מלכא צווח בחכמתא ואמר (קהלת ו ב) איש אשר יתן לו האלהים עושר ונכסים

ולכן ראשית גוים (עמלק היו הראשונים) שבאו ללחום קרב בישראל היה עמלק ולכן ואחריתו עדי אובד שכתוב כי מחה אמחה את זכר עמלק וכתוב תמחה את זכר עמלק זהו שכתוב ואחריתו עדי אובד היה צריך להיות עדי אובדו אלא עד שיבא הקדוש ברוך הוא ויאבד אותו (כלומר עד שהקדוש ברוך הוא יאבד אותו) שכתוב כי מחה אמחה וגו' אמר רבי אלעזר בא וראה אף על גב שהצור תמים פעלו ועשה עמהם חסד להוציא להם מים לא עזב את שלו שהרי כתוב ויבא עמלק.

רבי אבא פתח ואמר יש רעה חולה ראיתי תחת השמש כמה בני האדם אטומי לב משום שלא עוסקים בתורה יש רעה חולה וכי יש רעה שהיא חולה ויש רעה שאינה חולה אלא ודאי שיש רעה חולה ששינינו מצד השמאל יוצאים כמה בעלי דין הבוקעים באויר.

וכשרוצים לצאת הולכים ונשאבים בנקב תהום רבה אחר כך יוצאים ומתחברים כאחד ובוקעים אוירים ומשוטטים בעולם ומתקרבים לבני אדם וכל אחד נקרא רעה כמו שנאמר לא תאונה אליך רעה מה זה לא תאונה משום שבאים בתחבולות<sup>3</sup> על בני אדם.

חולה למה היא חולה כשזו שורה על בני אדם עושה אותם קמצנים מממונם באים גבאי צדקה אליו היא מוחה בידו ואומרת לו אל תוציא משלך באים העניים היא מוחה בידו בא הוא לאכול מממונו היא מוחה בידו כדי לשמור אותו לאחר ומיום ששרויה על האדם היא חולה כמו הגוסס הזה שאינו אוכל ואינו שותה ולכן היא רעה חולה.

ושלמה המלך צווח בחכמה ואומר איש אשר יתן לו האלהים עושר ונכסים וכבוד וגו' הפסוק הזה אין ראשו סופו

<sup>1</sup> פירוש ב' פסוקים הללו זה מגיד על זה וזע"ז (מ"מ).

<sup>2</sup> שהם נמצאים מהגבורה ונמשכים למטה, ואינם באים דרך שאר הנמשכים מלמעלה אלא נכנסים במדור הקלי' דהיינו נוק' דתהומא רבא, שהוא לצד צפון באויר שתחת פתח לבנת הספיר (אור יקר).

<sup>3</sup>

<sup>4</sup> דריש תאונה לשון תואנה ועלילה (רח"ו).

## זהר שמות

וכבוד וגו' האי קרא לאו רישיה סיפיה ולאו סיפיה רישיה כתיב איש אשר יתן לו האלהים עושר ונכסים וכבוד וגו' מאי ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו אי הכי לאו ברשותיה הוא דבר נש

אלא אי כתיב ולא יעזבנו האלהים לאכול ממנו הוינא אמר הכי אלא ולא ישליטנו דבגין דהוא הימניה! להאיא רעה ואחיד ביה קודשא בריך הוא לא שלטיה עליה לאתבראה תחותיה על דהוא אתרעי בה ואחיד ביה

וכל ארחוי כשכיב מרע דלא אכיל ולא שתי ולא קריב לממוניה ולא אפיק מיניה ונסיר ליה עד דהוא יפוק מעלמא וייתי אחרא ויטול ליה דהוא בעליו

ושלמה מלכא צווח ואמר (שם ה ב) עשר שמור לבעליו לרעתו מאן בעליו דא אחרא דירית ליה ולמה זכה האי אחרא למהוי בעליו דההוא עותרא בגין דהאי הימין להאיא רעה ואתרעי בה (הדא הוא דכתיב לרעתו בשביל ההיא רעה) ואתדבק בה בגין כך האי אחרא דלא אתדבק בהיאי רעה זכה (האי) למהוי בעליו דההוא עותרא הדא הוא דכתיב לרעתו כלומר בגין רעתו דהוה מתדבק בה רווח ליה האי

דבר אחר יש רעה חולה האי מאן דיתיב בחולקא טבא בבית אביו והוא אזיל לקבל אביו

סה/ב

בתסקופי מלין הא אתדבק בההוא רעה חולה כבר נש שכיב מרע דכל ארחוי בתסקופא דא בעינא ודא לא בעינא ובגין האי עותרא אתדבק בר נש ברעה חולה ואתענש בהאי עלמא ובעלמא דאתי ודא הוא עושר שמור לבעליו לרעתו

כך ישראל קודשא בריך הוא נטיל לון על גדפי נשרין אסחר לון בענני יקרא שכינתיה

ואין סופו ראשו כתוב איש אשר יתן לו האלהים עושר ונכסים וכבוד וגו' מה זה ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו אם כך הוא אינו ברשותו הוא של אדם.

אלא אם כתוב ולא יעזבנו האלהים לאכול ממנו היינו אומרים כך אלא [כתוב] ולא ישליטנו שבגלל שהאמין לאותה רעה ואחז בה הקדוש ברוך הוא לא השליטו עליה לשברה תחתיו על שהוא רצה בה ואחז אותה.

וכל דרכיו כמו גוסס שלא אוכל ולא שותה ולא מתקרב לממונו ולא מוציא ממנו ושומר אותו עד שהוא יצא מן העולם ויבא אחר ויטול אותו שהוא בעליו.

ושלמה המלך צווח ואומר עשר שמור לבעליו לרעתו מי זה בעליו זה האחר שיורש אותו ולמה זה האחר זכה להיות בעליו של אותו העושר משום שזה האמין לאותה רעה והתרצה בה (זהו שכתוב לרעתו בשביל אותה רעה) ודבק בה ולכן האחר הזה שלא נדבק באותה רעה זכה (זה) להיות הבעלים של אותו העושר זהו שכתוב לרעתו כלומר משום רעתו שהיה נדבק בה הרויח לו זה.

דבר אחר יש רעה חולה זה מי שיושב בחלק טוב בבית אביו והוא הולך כנגד אביו

בעלילות<sup>2</sup> דברים זה נדבק באותה רעה חולה כאדם גוסס שכל דרכיו בעלילות<sup>3</sup> זה אני רוצה ואת זה אני רוצה ומשום העושר הזה נדבק האדם ברעה חולה ונענש בעולם הזה ובעולם הבא וזהו עושר שמור לבעליו לרעתו.

כך ישראל הקדוש ברוך הוא נטל אותם על כנפי נשרים הקיפם בענני כבוד נסעה שכינתו לפניהם הוריד להם

<sup>1</sup> ושיעור הכתוב איש אשר יתן לו האלהים עושר ונכסים, כדי שאינו חסר לנפשו מכל אשר יתאוה. וכיון שלא רצה להוציא ממנו בין לצדקה בין לעצמו, לכך ולא ישליטנו וכו'. אבל בפרשת בהעלותך דף קנו ע"א תירץ תירוץ אחר, ואינו חסר לנפשו מכל אשר יתאוה בתאות העוה"ז, אבל במצות של עולם הבא אינו רוצה לעשות שום מצוה, לכך ולא ישליטנו וכו' (מ"מ).

<sup>2</sup>  
<sup>3</sup>

## זהר שמות

מן לאכול הוציא להם מים מתוקים והם היו הולכים עמו בעלילות<sup>1</sup> מיד ויבא עמלק.

ויבא עמלק אמר רבי שמעון סוד החכמה כאן מגזרת הדין הקשה בא הקרב הזה והקרב הזה נמצא למעלה ולמטה ואין לך דבר בתורה שאין בו סודות עליונים של חכמה שנקשרים בשם הקדוש כביכול אמר הקדוש ברוך הוא כשישראל הם צדיקים למטה מתגבר הכח שלי על הכל וכשלא נמצאים צדיקים כביכול מתישים הכח שלמעלה ומתגבר הכח של הדין הקשה.

בא וראה בשעה שחטאו ישראל למטה מה כתוב ויבא עמלק וילחם עם ישראל בא לקטרג הדין ברחמים והכל נמצא למעלה ולמטה ברפידים ברפוי ידים שרפו ידיהם מתורת הקדוש ברוך הוא כפי שבארנו אמר רבי יהודה פעמיים נלחם עמלק בישראל פעם אחת כאן ואחת שכתוב וירד העמלקי והכנעני וגו'.

1

<sup>2</sup> הענין כי מלת ויבא עמלק מורה שבא, והיינו עמלק כח הנחש הקדמון, וענין "ויבא" היינו בווא ממקורו שהנחש נמשך מתוקף הדין, ונודע שהמלחמה העליונה היא מדת הדין החזקה עם הרחמים. והא כיצד ע"י המעשה המגונה התחתון, יעלה המקטרג למעלה ויעורר הדין על העושים הרעה, ויאמר פלוני שעשה כך וכך מה דינו, מיד תתעורר מדת הדין החזקה, והרחמים והעולם יושב בדין, והמיימינים אומרים כך, והמשמאילים אומרים כך, והמלחמה הזאת ערוכה, ומצד הגבורה החזקה מתעוררים החצונים לקבל הדין לקיים הדין בתחתונים, ומצד הרחמים מתעוררים מלאכי רחמים לרחם, וכסאות לבתי דינים יושבים, והיינו המלחמה. והכלל עמלק סוד משך הגבורה תחלת ההתעוררות, וישראל ת"ת לעילא משך הרחמים הם יחד במלחמה ערוכה (אור יקר).

<sup>3</sup> וקמים עליהם כחות הדין ומעוררים עליהם האומות והתחתונים מלמטה ע"י השרים העליונים לסבת איזה עון, ומי דהם זכאין ונמחל עונם, כגון שנחריב בימי חזקיהו, והכושים בימי אסא וכיוצא, אז קב"ה מגביר צד ימין על שמאל והקדושים על הטמאים, והשרים נכנעים ונופלים, ואומה תחתונה נמסרת ביד ישראל, או ע"י מלאך ונעשה בה נקמה (אור יקר).

<sup>4</sup> כח הקדושה סוד כ"ח אותיות יהו"ה (אור יקר), היינו יו"ד וא"ו דל"ת ה"א אל"ף, וא"ו אל"ף וא"ו ה"א אל"ף.

<sup>5</sup> אור הספירות נעלם ונקמץ למעלה, ומצטמצם סוד כח יהו"ה דהיינו כ"ח אותיות כנודע שממנו נמשך הכח למטה, כאומרו ועתה יגדל כח אדנ"י, ומיד הספירות הדין גבור בהם, וכולם מסכימות אל הדין, ומלאכי שלום מר יבכיון, ואראלים צעקו חוצה והחצונים גוברים, ולמטה הם נוצחים, ושם שמים מתחלל, וקול נתנו בבית ה' כיום מועד (אור יקר).

<sup>6</sup> מצד הגבורה החזקה (אור יקר).

<sup>7</sup> כביכול ישראל דלעילא, ובבא עמלק למטה להלחם בישראל כלי מעשה כחות הגבורה והדינים החצונים היה, והיה הדבר תלוי אם ינצחו ישראל מצד איזה זכות ויתכפר עונם מצער המלחמה לבד, או אם יהרגו מפני העון. נמצאת מלחמה זו בעליונים בין כחות הקדושים בעלי הרחמים, ובין כחות הדין והחצונים, והיינו מרע"ה שנסתייע בתפלה, והיה כאשר ירים משה ידו דהיינו יד ימין והימין גובר, ונמצא לישראל זכות וגובר לישראל. וכאשר יניח ידו, והשמאל גובר וכחות הדין מתגברים כנגדם וגבר עמלק, ועכ"ז ויהי ידיו החסד והגבורה, אמונה אוזנים במלכות בסוד החבוק, עד בא השמש אליה, להתייחד עמה ונתבטל במלכות בסוד החבוק עד בא השמש אליה, להתייחד עמה ונתבטל הדין, והיינו המלחמה העליונה שמונעים הייחוד העליון, כל כחות הדין שלא לרחם על ישראל, וכן למטה, עמלק לכלות את ישראל (אור יקר).



## זהר שמות

אמר רבי שמעון לעילא ותתא קטרוגא דקודשא בריך הוא הוה לעילא כמה דאתמר לתתא בקודשא בריך הוא הוה דהווי נסבי לגברי וגזרי לון ערלתא (ס"א אתא) דרשימא קדישא ונטלי להו וארמו לון לעילא ואמרי טול לך מה דאתרעית ועל כל פנים דקודשא בריך הוא הוה כלא (ס"א קבלא)

ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק וכי מה חמא משה דסליק גרמיה מהאי קרבא קדמאה<sup>2</sup> דקודשא בריך הוא פקיד אלא משה זכאה חולקיה דאסתכל וידע עקרא דמלה אמר משה אנא אזמין גרמי לההוא קרבא דלעילא<sup>3</sup> ואנת יהושע זמין גרמך לקרבא דלתתא<sup>4</sup>

והיינו דכתיב והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל ישראל דלעילא ובגין כך סליק משה גרמיה<sup>5</sup> מקרבא דלתתא בגין לאזדריא בקרבא דלעילא<sup>6</sup> ויתנצח על ידו<sup>7</sup>

אמר רבי שמעון וכי קלה היא בעיניך קרבא דא דעמלק תא הזי מן יומא דאתברי עלמא עד ההוא זמנא ומההוא זמנא עד דייתי מלכא משיחא ואפילו ביומוי דגוג ומגוג לא ישתכח כוותיה לאו בגין חיילין תקיפין וסניאין אלא בגין דבכל סטרין דקודשא בריך הוא הוה<sup>8</sup>

ויאמר משה אל יהושע אמאי ליהושע ולא לאחרא והא בההוא זמנא רביא הוה דכתיב

אמר רבי שמעון למעלה ולמטה היה קטרוג של הקדוש ברוך הוא למעלה כמו שנתבאר למטה היה בקדוש ברוך הוא שהיו לוקחים אנשים וגוזרים את הערלה (האות) של הרושם הקדוש ולוקחים אותם וזורקים אותם למעלה ואומרים קח לך מה שרצית ועל כל פנים הכל היה של הקדוש ברוך הוא (קבלנה).

ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק וכי מה ראה משה שסלק עצמו מהקרב הראשון הזה שצוה הקדוש ברוך הוא אלא משה אשרי חלקו שהתבונן וידע את עיקר הדבר אמר משה אני אזמין עצמי לאותו קרב שלמעלה ואתה יהושע הזמן עצמך לקרב שלמטה.

והיינו מה שכתוב והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל ישראל שלמעלה ולכן סלק משה את עצמו מהקרב שלמטה כדי להזדווג בקרב שלמעלה ויהיה נצחון על ידו.

אמר רבי שמעון וכי קל הוא בעיניך הקרב הזה של עמלק בא וראה מיום שנברא העולם עד לאותו זמן ומאותו זמן עד שיבא מלך המשיח ואפילו בימי גוג ומגוג לא ימצא כמוהו לא בשביל החיילות החזקים והרבים אלא משום שבכל הצדדים של הקדוש ברוך הוא היה.

ויאמר משה אל יהושע למה ליהושע ולא לאחרי והרי באותו זמן היה נער שכתוב ויהושע בן נון נער וכי<sup>9</sup> היו

1

<sup>2</sup> ומפני היותה ראשונה היה ראוי שלא יסתלק שלא ירד לבב העם, תדע שיש ענין גדול בהיותה ראשונה, דקב"ה פקדי וצוה זכור וכו' אשר קרך בדרך, א"כ מאותו טעם עצמו היה ראוי שלא יסתלק מרע"ה ממנה (אור יקר).

<sup>3</sup> בסוד הספירות, צד הגבורה והדין מנגדת על ישראל להמסר ביד פשעם, והרחמים בעזרתם, שהם בני ה'. ומשה בכוננתו יגביר הרחמים על הדין, והיינו שהוא בעזר הרחמים ולוחם עם הדין בהיותו מושך רחמי הכתר, ומטה הדין ומכניעו בצד הרחמים (אור יקר). פי' כי עמלק הוא בדעת דקלי' ומרע"ה הוא בדעת דקדושה כנודע, ולכן מרע"ה היה נלחם עם דעת דקלי' שמשם שרש עמלק (מ"מ).

<sup>4</sup> הם עמלק הגשמי ושרו וכל המתלווה אליו למטה, עם כלל החצונים, והשרים הטמאים החצונים (אור יקר). פי' כשיצא עמלק להלחם עם ישראל בא ס"מ לסייעו ולכך יהושע, שהוא בחינת מט"ט, נלחם עמו, כדמסיק לקמן (מ"מ).

<sup>5</sup> גרמיה מקרב (לרך אמת).

<sup>6</sup> שאם היה מטריד עצמו במעשה המלחמה התחתונה, לא היה יכול לכוון בהגביר הספירות אלו על אלו, ואם יכוון קצת לא יוכל להיות ידיו אמונה שהוא עיקר (אור יקר).

<sup>7</sup> שינצח הימין לשמאל ואפילו בכל ההכנות האלו כתיב והיה כאשר ירים וגו' (אור יקר).

<sup>8</sup> כי עמלק נגד הדעת דקלי' ונמצא מחלוקת בכל ה"ק היתה (רח"ו).

9

## זהר שמות

(שמות לג יא) ויהושע בן נון נער וכמה הווי ישראל תקיפין מניה אלא משה בחכמתא אסתכל וידע מאי חמא חמא לסמא"ל<sup>2</sup> דהוה נחית מסטרא דלעילא לסייעא לעמלק לתתא אמר משה ודאי הכא קרבא תקיפא אתחזי

יהושע בההוא זמנא בדרגא עלאה יתיר אשתכח אי תימא דבשכינתא אשתכח בההוא זמנא לאו הכי דהא במשה אתנסיבת ואתאחדת אשתכח יהושע דאתאחד לתתא מינה ובמה אמר רבי שמעון בההוא אתר דאתקרי נע"ר

והיינו דאמר רבי יהודה מאי דכתיב (ישעיה לג ב) עיניך תראינה ירושלים נוה שאנן אהל בל יצען בל יסע יתדותיו לנצח ירושלים דלעילא<sup>3</sup> דאקרי אהל בל יצען דלא ישתכח יתיר למהך בגלותא ודא הוא רוא דכתיב ויהושע בן נון נער ודאי לא ימיש מתוך האהל ההוא דאקרי אהל בל יצען מלמד דבכל יומא ויומא הוה יניק משכינתא כמה דההוא נער דלעילא לא ימיש מתוך האהל ויניק מינה תדירא כך האי נער

ס/א

דלתתא לא ימיש מתוך האהל<sup>4</sup> ויניק מנה תדירא

בגין כך כד חמא משה לסמא"ל נחית לסייעא לעמלק אמר משה ודאי האי נער<sup>5</sup> יקום לקבליה וישלוט עליה<sup>6</sup> לנצחא ליה מיד ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים<sup>7</sup> וצא הלחם בעמלק דילך היא האי קרבא דלתתא

בישראל חזקים ממנו אלא משה התבונן בחכמה וידע מה הוא ראה ראה את סמא"ל שהיה יורד מהצד שלמעלה לסייע לעמלק שלמטה אמר משה ודאי נראה כאן קרב קשה.

יהושע באותו זמן נמצא בדרגה יותר עליונה אם תאמר שנמצא באותו זמן בשכינה לא כך שהרי במשה נלקחה ונאחזה נמצא יהושע שנאחז למטה ממנה ובמה אמר ר"ש באותו מקום שנקרא נע"ר.

והיינו מה שאמר רבי יהודה מה זה שכתוב עיניך תראינה ירושלים נוה שאנן אהל בל יצען בל יסע יתדותיו לנצח ירושלים ירושלים שלמעלה שנקראת אהל בל יצען שלא תמצא יותר ללכת בגלות וזהו סוד הכתוב ויהושע בן נון נער ודאי נער לא ימיש מתוך האהל אותו שנקרא אהל בל יצען מלמד שבכל יום ויום היה יונק מהשכינה כמו אותו הנער שלמעלה לא ימיש מתוך האהל ויונק ממנה תמיד כך נער זה

שלמטה לא ימיש מתוך האהל ויונק ממנה תמיד.

לכן כשראה משה את סמא"ל יורד לסייע לעמלק אמר משה ודאי נער זה יקום כנגדו וישלוט עליו לנצח אותו מיד ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק הקרב הזה שלמטה היא שלך ואני אזדרז לקרב שלמעלה

<sup>1</sup> שהיתה מלחמה מעלה מטה, והיה צריך מי שיהיה ראוי ומתייחס למלחמה העליונה ולמלחמה התחתונה, והתחתונה אינה גשמית כדי שיבחר מישראל גבורי חיל (אור יקר).

<sup>2</sup> וא"כ ג"כ המלחמה התחתונה צריך מתייחס ורומז אליה (אור יקר).  
<sup>3</sup> ושיעור הפסוק, עיניך תראינה, הם עיני א"א, ולכך עיניך חסר י', שמסתכלים בירושלים שהיא מלכות, ונוה שאנן הוא א"א, כמ"ש באד"ר (מ"מ).

<sup>4</sup> כי המלאך הזה שר העולם ומנהיגו בימי החול, וכדי שלא יחסר שפעו מלמעלה כתיב לא ימיש מתוך האהל, מלכות הנקראת אהל, כדי שלא יפסיק, כענין הן אראלים צעקו חוצה, וכו' ולא שיהיה העולם צריך פרנסת הנער בימי מרע"ה ח"ו, שע"י שכינה היתה ההנהגה ולא על ידי מלאך, אלא יהושע רצה להדבק למעלה ונדמה לנער וכו' לדבק עצמו ליינק מהשכינה מיוחדת ע"י משה רבינו ע"ה (אור יקר).

<sup>5</sup> שהם נגדיים זה לזה, כאומרו גם את זה לעומת זה עשה האלקים, עץ הדעת טוב דא מטטרון ורע דא סמא"ל, ברא ג"ע דא מטטרון ברא גהינם דא סמא"ל, לזה אין למטה נגדו בעל מלחמה כנער זה בעוד שהוא שולט עליו ונוצחו, שכן הוא רוכב עליו (אור יקר).

<sup>6</sup> שכן הקדושה היא שולטת על הקלי', ואין חיות אל כל החצונים, אלא מתמצית היצירה, עולם המלאכים (אור יקר).

## זהר שמות

ואנא אזדרו לקרבא דלעילא בחר לנו אנשים  
זכאיין<sup>1</sup> בני זכאין דיתחזון למהך עמך

אמר רבי שמעון בשעתא דנפק יהושע נער  
אתער נער<sup>2</sup> דלעילא ואתתקן בכמה תיקונין<sup>3</sup>  
בכמה זיינין<sup>4</sup> דאתקינת ליה אמיה<sup>5</sup> לקרבא  
דא לנקמא נוקמא דברית והיינו דכתיב  
(ויקרא כו כה) חרב נוקמת נקם ברית ודא  
הוא רזא דכתיב (שמות יז יג) ויחלש יהושע  
את עמלק ואת עמו לפי חרב לפי חרב ודאי  
ולא לפום רומחין וזיינין אלא בחרב ודאי האי  
היא דאקרי חרב נוקמת נקם ברית

ומשה אתתקן לקרבא דלעילא וידי משה  
כבדים כבדים ממש יקירין קדישין דלא  
אסתאבו לעלמין יקירין דאתחזון לאגהא בהו  
קרבא דלעילא ויקחו אבן ושימו תחתיו וישב  
עליה בנין דישראל שריין בצערא ויהא עמהון  
בצעריהון

ואהרן וחור תמכו בידיו מזה אחד ומזה אחד  
ויהי ידיו אמונה וגו' מאי תמכו בידיו אמונה  
(אמונה מהימנותא ודאי)<sup>7</sup> וכי על דאהרן וחור  
תמיכו לידיו הו' ידיו אמונה אלא משה בלא

בחר לנו אנשים צדיקים בני צדיקים  
שראוים ללכת עמך.

אמר רבי שמעון בשעה שיצא יהושע  
נער התעורר הנער שלמעלה והתתקן  
בכמה תקונים בכמה כלי זין שהתקינה  
לו אמו לקרב הזה לנקום את נקמת  
הברית והיינו מה שכתוב חרב נוקמת  
נקם ברית וזהו סוד הכתוב ויחלש  
יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב לפי  
חרב ודאי ולא לפי רומחים וכלי זין אלא  
בחרב ודאי זו היא שנקראת חרב נוקמת  
נקם ברית.

ומשה התתקן לקרב שלמעלה וידי  
משה כבדים כבדים ממש נכבדים<sup>6</sup>  
קדושים שלא נטמאו לעולמים נכבדים  
שראוים ללחום בהם קרב שלמעלה  
ויקחו אבן ושימו תחתיו וישב עליה  
משום שישראל שרויים בצער ויהא  
עמהם בצערם.

ואהרן וחור תמכו בידיו מזה אחד  
ומזה אחד ויהי ידיו אמונה וגו' מהו  
תמכו בידיו אמונה (אמונה אמונה ודאי)  
וכי על שאהרן וחור תמכו את ידיו היו

<sup>1</sup> שאין כולם ראויים אל המלחמה הזאת אם לא יבחרו, שאין כולם ראויים כמוהו, והוא מובחר מהכל (אור יקר).

<sup>2</sup> שכל העליון מתעורר על ידי מרכבתו למטה, וכך יהושע גרם התעוררות הנער (אור יקר).

<sup>3</sup> כח מלמעלה כדי לבטל ולשבר מיני כחות החצונים היונקים מן הדין (אור יקר).

<sup>4</sup> הענין שלמעלה בעליונים יש רומחים והיינו מצד רמ"ח, ו' רומח, והוא כח קדוש מבטל כח החצוני, ויש חרבות והוא כח קדוש מחרב המלכות מבטל כח חצוני, ויש כחות קדושים למטה מהעליונים והם סוסי אש ורכב אש, והיינו כענין כי גבוה מעל גבוה שומר וגבוהים עליהם. ולמעלה ברוחני אינו גשם כדי שיפעלו בפגישה גשם בגשם, אלא רוחני פועל ברוחניות, וכאשר ירד הענין למטה להתעבות בעולם הזה התחתון, יתעבה בצורה המשל, כי כמו שימשול הכח ההוא לחרב או לרומח, כך יתלבש ויתעבה באותה הצורה בהלבש המלאך המחזיק הכח ההוא, והיינו מלאך ה' וחרבו שלופה בידו דבלעם, וכן שר צבא ה' דיהושע, וכן רכב אש וסוסי אש דאלישע, אמנם הענין למעלה רוחני והחרב מלאך רוחני, והסוס מלאך רוחני וכן כל כיוצא בזה, ועל כתות רוחניות אלו המתמשלים בחרבות וברמחים, מגינים חניותות כידונים צינות קשתות חצים, שהם צרכי המלחמה גשמיים בגשמי רוחניים ברוחני וכו' (אור יקר).

<sup>5</sup> המלכות, והוא תינוק ינוק משדי אמו (אור יקר). דע כי סוד נער ונערה הוא סוד היסוד ומלכות, והנה יהושע בא מיוסף, ויש בו ניצוץ יוסף הנק' נער, והוא בחי' יסוד דז"א, לכן הוא יצא להלחם בעמלק, לקנא על היסוד שלו. והנה ביוסף היה ניצוץ זיהרא עילאה דאדה"ר, שנטל חנוך מטטרון, כי זיהרא עילאה הוא מטטרון, וזיהרא תנינא יוסף. והנה עץ הדעת טוב ורע, טוב הוא מטטרון, ורע הוא סמא"ל. ולכן כיון עמלק שהוא סמא"ל, איתער לקבליה מטטרון ביהושע להלחם בעמלק לקנא על הברית, וזהו לפי חרב, כי עמלק זרק מילתהון דישראל כלפי מעלה, ולכן יוסף שהוא סוד הברית נתקנא. וז"ס לפי חרב, לפי גימ' ק"כ, הם סוד ו' שהוא בת"ת, והוא כלול מ'י, הרי ס', וכנגדו ס' ביסוד, הרי הם ק"ך. וכן ביצירה יש ס' פולסי דנורא, שהוא במטטרון, שהוא ג"כ ת"ת ביצירה. והנה אחר שנהרג עמלק, נתקן המילה והפריעה, ואז בנה מזבח נגד מלכות הנק' מילה, פ"ה. ויקרא לו ה' נסי, הוא היסוד שהוא הפריעה, וכמ"ש ואל עמים ארים נסי, וז"ש בדף סז ע"א תנא ויבן משה מזבח וכו' (זהר הרקיע).

## זהר שמות

ידיו אמונה אלא משה עשה הכל בחכמה מה שעשה אהרן וחור זה מצדו וזה מצדו וידיו באמצע ועל זה [נאמר] ויהי ידיו אמונה אמונה אהרן כדי שיתעורר הצד שלו וחור כדי שיתעורר הצד שלו והיו אוחזים בידיו מכאן ומכאן שימצא סיוע שלמעלה.

והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל כאשר ירים שזקף ימין על שמאל והתכוון בפרישת ידיו וגבר ישראל ישראל שלמעלה וכאשר יניח ידו וגבר עמלק בשעה שישראל למטה שוככים ושוקטים תפלתם לא יכולים ידי משה לעמוד בזקיפות וגבר עמלק מכאן למדנו אף על פי שהכהן פורס את ידיו בקרבן כדי לתקן את עצמו בכל ישראל צריכים להמצא עמו בתפלותיהם.

שנינו בקרב הזה של עמלק נמצאו עליונים ותחתונים ועל זה [נאמר] ויהי ידיו אמונה באמונה כראוי ויהי ידיו אמונה היה צריך להיות ויהיו ידיו אלא משום שהכל תלוי בימין כתוב ויהי וכתוב ידיו משום שהוא עיקר הכל וכתוב ימין ה' נאדרי בכח ימין ה' תרעץ אויב.

ויאמר ה' אל משה כתב זאת זכרון בספר וגו' בא וראה מה כתוב למעלה ויחלוש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב ויחלוש היה צריך להיות ויהרג אלא ויחלוש כמו שנאמר חולש על גוים יהושע היה חולש עליהם ואותה חרב נוקמת נקם ברית הורגת אותם שכתוב לפי חרב כמו שנתבאר.

כתב זאת זכרון זאת דווקא ושים באזני יהושע שהרי הוא עתיד להרוג מלכים אחרים כי מחה אמחה מחה למעלה אמחה למטה זכר זכרון של

<sup>1</sup> וא"ת הא בסוף פרשת בהעלותך אמר אהרן ונחשון בן עמינדב ו"ל דאחר שמת חור, חזר נחשון במקומו, לפי שכולם בחינה אחת מיהודה שהוא בחינת גבורה, וע"י בפרשת ואתחנן דף רס כי שם הארכנו (מ"מ).

<sup>2</sup> (נ"א צעי) (נ"א פריס) נוסף לךך לזמת.

<sup>3</sup> לשלול שאר מלחמות הגוים ושאר מלחמות עמלק (אור יקר).

<sup>4</sup> מהספירות ועד הגשמיים כמבואר, וע"ד לעזרת העליונים ויהי ידיו אמונה (אור יקר).

<sup>5</sup> בסוד כוונתו באצילות (אור יקר).

<sup>6</sup> על יושר הכוונה כראוי (או ריקר).

<sup>7</sup> פי' כדלקמן שהביא עמלק אומות אחרים בעל כרחם, ולכך היה חולש וכו' מי ראוי למות (מ"מ).

<sup>8</sup> דעת דקלי' (מ"מ).

## זהר שמות

מעלה ומטה.

אמר רבי יצחק כתוב כי מחה אמחה וכתוב וכתוב תמחה את זכר עמלק אלא אמר הקדוש ברוך הוא אתם מחו את זכרונו למטה ואני אמחה את זכרונו למעלה.

אמר רבי יוסי עמלק הביא עמו עמים אחרים וכולם פחדו לקרב לישראל חוץ ממנו ולכן יהושע היה חולש עליהם רבי ייסא אמר ויחלש יהושע ששבר את כחם מלמעלה.

ויבן משה מזבח ויקרא שמו ה' נסי ויבן משה מזבח כנגד אותו שלמעלה ויקרא שמו של אותו מזבח ה' נסי מה זה ה' נסי משום שנקם את נקמת אותו רושם

ס/ב

הקדוש של ישראל ומאותו הזמן נקרא חרב נוקמת נקם ברית.

רבי יוסי אמר ויבן משה מזבח לכפר עליהם ויקרא שמו של מי אמר רבי חייא שמו של אותו מזבח ה' נסי כמו שנאמר ושם נסהו והכל דבר אחד על שישראל נפרעו והתגלה אותו את ברית הרושם הקדוש מכאן למדנו שכיון שנמול בנו של אדם והתגלה בו הרושם הקדוש של הברית הוא נקרא מזבח לכפר עליו ומה שמו ה' נסי.

כודגמא זו יעקב בנה מזבח שכתוב ויצב שם מזבח ויקרא לו אל אלהי ישראל למי לאותו מקום שנקרא מזבח ומה שמו אל אלהי ישראל.

אמר רבי יוסי מהו שכתוב ויראו את אלהי ישראל וגו' וכי מי יכול לראות את הקדוש ברוך הוא והרי כתוב כי לא יראני האדם וחי וכאן אמר ויראו אלא

<sup>1</sup> בעולם הזה (מ"מ).

<sup>2</sup> היינו שהתחלה תהיה על ידי ישראל ועיקר המוחה עמלק הוא הקב"ה (מ"מ).

<sup>3</sup> היינו מדת המלכות מזבח עליון מפני שיש למעלה שני מזבחות, מזבח הפנימי הוא הבינה, ומזבח החיצון היא המלכות, אמר "ההיא דלעילא" כלומר הגלויה הידועה דהיינו המלכות (אור יקר).

<sup>4</sup> רצה בזה שאלמלא היינו מפרשים מזבח סתם, הנה ניחא שקרא מזבח על שם הנס, ה' נסי" ה' ת"ת, נסי יסוד. שע"י ב' מדות אלו נעשה הנס, אלא השתא דפרשת ההיא דלעילא וכו', דהיינו המלכות, א"כ מאי ה' נסי, שאינו מתיישב שמות אלו בה (אור יקר).

<sup>5</sup> ברית היסוד (אור יקר).

<sup>6</sup>

<sup>7</sup> על שאמרו היש ה' בקרבנו אם אין (רח"ו במ"מ).

<sup>8</sup> פי' נסי ונסהו הכל דבר אחד, והכוונה על הפריעה שעשו במרה (מ"מ).

<sup>9</sup> פי' מלכות נקרא אל והוא אלוה של ישראל בעולם הזה (מ"מ).

## זהר שמות

שהתגלתה עליהם הקשת בצבעים מאירים וכך שנינו כל מי שמסתכל בקשת כמי שמסתכל בשכינה ואסור להסתכל בשכינה.

בשכינתא אסיר<sup>2</sup>

ועל דא אסיר ליה לאיניש לאסתכלא באצבעייהו דכהני בשעתא דפרסי ידיהו ואסור לאסתכלא בקשת מאן קשת אמר רבי אבא בקשת סתם אמר ליה מאי בקשת סתם אמר ליה בקשת דלעילא ובקשת דלתתא

בקשת דלעילא בגונוי דכל מאן דיסתכל בגונוי כאילו אסתכל באתר דלעילא ואסיר לאסתכלא ביה דלא יעביד קלנא בשכינתא קשת דלתתא מאי היא ההוא את קיימא דאתרשים ביה בכר נש דכל מאן דאסתכל ביה עביד קלנא לעילא

אמר רבי יצחק אי הכי והכתיב (בראשית כד ב) שים נא ירך תחת ירכי דהוה אומי ליה

ועל זהולוכן<sup>3</sup> אסור לאדם להסתכל באצבעות הכהנים בשעה שפורשים ידיהם ואסור להסתכל בקשת איזו קשת אמר רבי אבא בקשת סתם אמר לו מה זה בקשת סתם אמר לו בקשת שלמעלה ובקשת שלמטה.

בקשת שלמעלה בצבעיה שכל מי שמסתכל בצבעיה כאילו מסתכל במקום שלמעלה ואסור להסתכל בו שלא יעשה קלון<sup>4</sup> בשכינה קשת שלמטה מהי אותו אות הברית שנרשם בו באדם של מי שמסתכל בו עושה קלון למעלה.

אמר רבי יצחק אם כך והרי כתוב שים נא ירך תחת ירכי שהיה משביע אותו

<sup>1</sup> פי' מסקנת התירוץ הוא לקמן, שאמר ראו המלכות מלובשת במט"ט, כמ"ש ר' יוסי ור"א, וכאלו לא ראו רק מלאך מט"ט, ואגב הביא ענין הקשת וכו' (מ"מ).

<sup>2</sup> אמרו (חגיגה טז ע"א) המסתכל בקשת ראוי לו שלא בא לעולם וכו', ובתיקונים (תיקון יח דף לה ע"א) שאל ר' אלעזר לר' שמעון ואמר לו אבא ואמאי אסור לאסתכלא בקשת, אמר ליה רבי שמעון ברי, בגין אינון קליפין דמתלבשין ביה ודאינון ביה, דאינון רוח סערה ענן גדול ואש מתלקחת ונגה לו סביב, ודא איהו דחזא יחזקאל ע"ה, דאמר וארא והנה רוח סערה כו' וברי כל זמנא דאלין קליפין לא מתעברין מקשת לא יהא קשת בגונוי נהירין, וסימנא דא יהא בידך עד דתחזי קשתא בגונוי נהירין לא תצפה לרגלי דמשיחא, ומיד דיהא נהיר בגונוי נהירין מיד וראיתיה לזכור ברית עולם, ומיד אתגלייא ההוא דאתמר ביה כו', לקיימא ביה כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות כו' [תרגום: אמר רבי אלעזר, אבא, ולמה אסור להסתכל בקשת, אמר לו רבי שמעון: בני בגלל אותם הקלפות שמתלבשים בו ושהם בו שהם "רוח סערה ענן גדול ואש מתלקחת ונגה לו סביב" וזהו שראה יחזקאל עליו השלום שאמר "וארא והנה רוח סערה וכו'" ובני, כל זמן שהקלפות הללו לא עוברים מן הקשת לא תהיה הקשת בגוניה מאירים, וסימן זה יהיה בידך, עד שתראה קשת בגוניה מאירים, אל תצפה לרגלי המשיח. ומיד שתהיה מאירה בגוונים מאירים - מיד "וראיתיה לזכור ברית עולם" ומיד מתגלה אותו שנאמר בו "וזה לך האות כי אנכי שלחתך לקיים בו כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות". ע"ש. וכן הוא בזה"ק (פרשת נח דף עב ע"ב) וע' עוד בתיקון ל"ז (פו ע"ב) ובסוף תיקון נ"ח (קח ע"א) בכל הענין שם. והענין הוא כי הקשת הוא יסוד, והקשת הניתן בענון, הוא היחוד יסוד במלכות כמ"ש בפ' בראשית (יח סע"א ורע"ב). ויש לו לקשת ג' גוונים, חוור סומק ירוק, והם הגוונים דחג"ת שמאירין ביסוד, והוא ע"י טיפת הזווג היורד מהג' מוחין חב"ד, ואז נהיר היסוד בהג' גוונים דחג"ת ומתייחד בהמלכות, ומאיר אז המלכות ג"כ באותן הג' גוונים. והוא שכתוב (יחזקאל א כח) כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם (כי אז אתחזי רחמי, אבל בלא גשם הוא דינא, כמ"ש בפ' פנחס (רלא רע"א), כי הגשם הוא מורה על הורדת הטיפה הניתן מהיסוד להמלכות), הוא מראה דמות כבוד ה', כי אז היא מתלבשת בלבושי יקר דמלכו ומתחזי קמי מלכא בלבושיין וקישוטיין דגונוי נהירין, שהם הג' גוונים דקשת, ואז מתקיים (בראשית ט טז) וראיתיה לזכור ברית עולם וכמ"ש בפ' פנחס (רטו ע"א) בזהוהו וברע"מ ע"ש. וכן אמרו בהקדמת תיקונים (ח ע"א) כמראה הקשת הקשת דא צדיק יסוד עלמא כו', כן מראה הנגה סביב דא שכינתא תתאה נקבה תסובב גבר, ע"ש בהגר"א. אמנם כ"ז הוא רק בעת הזכות והרצון, אבל כשהוא להיפך רחמ"ל, אז סובב הערלה על היסוד וישנו בהערלה ג' קליפין זה על זה כגלדי בצלים, והוא סוד שלש שנים יהיה לכם ערלים (ויקרא יט כג), וכמ"ש בהקדמת תיקונים (יב ע"ב) קליפה דערלה דכסי על י' (דע"ה ח"ב פח ע"א).

## זהר שמות

בהאי את אמר ליה אנח להו לאבהן דעלמא<sup>1</sup>  
דלית אינון כשאר בני עלמא ועוד שים נא  
ידך תחת ירכי כתיב ולא כתיב ראה תחת  
ירכי בנין כך אסיר לאסתכלא בקשת סתם  
כמה דתנינן

תאנא ויראו את אלהי ישראל דאתגליא  
קשת עלייהו בגונון שפירין נהירין מלהטן  
לכל עיבר<sup>3</sup> משמע דכתיב את אלהי ישראל  
ולא כתיב ויראו אלהי ישראל אמר רבי יוסי  
נהורא דבוצינא דשכינתא ומאי ניהו ההוא  
דאקרי נער דמשמש לשכינתא במקדשא  
ובגין כך את דייקא

ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר  
דאתרשים ביה תחות דוכתיה חד לבינתא  
מאינון לבנין דהוו בנין במצרים דתנינן  
אתתא חדא אולידת במצרים והוו אתיין  
סרכי פרעה ועאלת ליה בחד לבינתא ואתא  
פס ידא<sup>6</sup> ואחיד ליה ואתרשים תחות רגליו  
דשכינתא וקיימא קמיה עד דאתוקד בי  
מקדשא דלתתא דכתיב (איכה ב א) ולא זכר  
הדום רגליו

רבי חייא אמר לבנת הספיר נהירותא  
דספיר<sup>8</sup> קלדיטי בקנדיטי גליפין עלאין  
דלעילא<sup>9</sup> דמתלהטן לשבעין ותריין עברי<sup>10</sup>  
הדא הוא דכתיב (ישעיה נד יא) ויסדתיך  
בספירים (שמות כד י) וכעצם השמים מאי  
עצם השמים אמר רבי אבא מה עצם  
השמים<sup>11</sup> גליפא בשבעין ותריין ענפין<sup>12</sup> פרחין  
מלהטן בכל עיבר אוף הכא חיוז דההוא  
עצם<sup>13</sup> השמים כחיוז שמיא ממש רבי יהודה

באות הזה אמר לו הנח לאבות העולם  
שאינם כשאר בני העולם ועוד שים נא  
ידך תחת ירכי כתוב ולא כתוב ראה  
תחת ירכי לכן אסור להסתכל בקשת  
סתם כמו ששינונו.

למדנו ויראו את אלהי ישראל  
שהתגלתה עליהם הקשת בצבעים יפים  
מאירים לוהטים לכל צד משמע שכתוב  
ויראו את אלהי ישראל ולא כתוב ויראו  
אלהי ישראל אמר רבי יוסי אור  
המנורה<sup>2</sup> של השכינה ומהו אותו  
שנקרא נער שמשמש את השכינה  
במקדש ולכן "את" דוקא.

ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר  
שנרשם בו תחת מקומו לְבִנָּה אחת  
מאותם לבנים שהיו בונים במצרים  
ששינונו אשה אחת הולידה במצרים והיו  
באים<sup>4</sup> שרי פרעה והכניסה אותו בלבנה  
אחת ובא פס יד<sup>5</sup> ואחז אותו ונרשם  
תחת רגלי השכינה ועומד לפניו עד  
שנשרף בית המקדש שלמטה שכתוב  
ולא זכר הדם רגליו.

רבי חייא אמר לבנת הספיר אור  
הספיר מפתחות יין הרקח<sup>7</sup> חקוקים  
עליונים שלמעלה שלוהטים לשבעים  
ושנים צדדים זהו שכתוב ויסדתיך  
בספירים וכעצם השמים מה זה כעצם  
השמים אמר רבי אבא מה עצם השמים  
חקוק בשבעים ושנים ענפים פורחיים  
לוהטים לכל צד אף כאן המראה של  
אותו עצם השמים כמראה השמים  
ממש רבי יהודה אמר הכל נרשם באותו

<sup>1</sup> כי לא שלט בהן יצה"ר כלל, וכמ"ש בבא בתרא (ז ע"א) ג' לא שלט בהן יצר הרע ואלו הן אברהם יצחק ויעקב (ביאורים ח"ב יב ע"א).

<sup>2</sup>  
<sup>3</sup> שראו השכינה מלובשת במט"ט (רח"ו במ"מ).

<sup>4</sup>  
<sup>5</sup>  
<sup>6</sup> פסידא – פירוש שר ההורג ומפסיד אותם והרגו לילד (מ"מ).

<sup>7</sup>  
<sup>8</sup> הוא יסוד כמ"ש הרב לבנת היא מלכות וספיר יסוד (מ"מ).

<sup>9</sup> (דלעילא נ"ל) (דרך אמת).

<sup>10</sup> הם ע"ב שרים שסובבים רגלי הכסא (רח"ו במ"מ).

<sup>11</sup> היא המלכות שהיא עצם הז"א כמו שאמר הכתוב עצם מעצמי (מ"מ).

<sup>12</sup> פי' ע"ב שרים שסובבים הכסא (מ"מ).

<sup>13</sup> ור"ל מלבד שיש בה ע"ב שרים שסובבים הכסא כמו ז"א שיש לו ע"ב, עוד הארותיה כולם כמו של ז"א וז"ש אוף הכא חיוז דההוא עצם וכו' וכאלו אמר הכתוב ועצם השמים (מ"מ).

## זהר שמות

האור של מראה שנחקק מצד השכינה. אמר<sup>1</sup> כלא אתרשים בההוא נהירו דהירו דמתגלפא מסטרא דשכינתא

אמר רבי חזקיה אי הכי והא שתי<sup>3</sup> אינון<sup>3</sup> בסחרניה דשכינתא דכתיב (שיר ג ז) ששים גבורים סביב לה אמר ליה הכי הוא ודאי אלא אינון שתי<sup>4</sup> אתנהירו בתריסר תחומין<sup>4</sup> ולא אעדיו מסחרנותה לעלמין דתנינן דתריסר תחומין גליפין עלאין במתקלא סליקו באילנא קדישא רבא ותקיף ובלהו נהירין במטרוניתא כד אתחברת במלכא ודא הוא עצם השמים עצם השמים ממש וכל אינון נהירין שבילין מנהרין ביה בנהירו דמטרוניתא<sup>5</sup>

ותאנא נהירו דאלין שתי<sup>6</sup> דסחרנהא רשימין ביה בההוא נע"ר<sup>6</sup> וקרינן להו שתי<sup>6</sup> פולסי דנורא דאתלבש בהו מסטרא דשכינתא מתלהטן בדינא דא הוא דכתיב

ס/ז א

ששים גבורים סביב לה

תאנא ויבן משה מזבח כמה דאמינא ויקרא שמו יהו"ה נסי יהו"ה נסי ממש אמאי בגין דעמלק נטל כל אינון דהו גזירין ולא אתפרעו וגזר לון ושדי להו לעילא ואמר טול מה דאתרעית ביה ביה שעתא מה כתיב ויאמר כי יד על כס יה מלחמה ליהו"ה בעמלק מדר דר מדר דר חסרין מדיורין דלעילא ומדיורין דלתתא

אמר רבי יהודה בכל דרא ודרא בכל דרין דאתיין לעלמא לית לך דר דלית בהו מההוא זרעא בישא וקודשא בריך הוא אגח בהו קרבא רבי יצחק אמר (מדיורא דלתתא לדיורא דלעילא) ועליהו כתיב (תהלים קד לה) יתמו חטאים מן הארץ וגו' מן הארץ בעלמא דין ובעלמא דאתי ביה זמנא כתיב ברכי נפשי את יהו"ה הללויה

אמר רבי חזקיה אם כך והרי הם ששים סביב השכינה שכתוב ששים גבורים סביב לה אמר לו כך הוא ודאי אלא אותם ששים מאירים בשנים עשר תחומים ולא זים<sup>2</sup> מסביבה לעולמים ששינו שנים עשר תחומים חקוקים עליונים עלו במשקל בעץ קדוש גדול וחזק וכולם מאירים במלכה כשמתחברת במלך וזהו עצם השמים עצם השמים ממש וכל אותם השבילים המאירים מאירים בו באור המלכה.

ושנינו האור של הששים הללו שסביבה רשומים בו באותו נע"ר וקוראים להם ששים מכות אש שמתלבש בהם מצד השכינה לוחטים בדין זהו שכתוב

ששים גבורים סביב לה.

שנינו ויבן משה מזבח כמו שאמרנו ויקרא שמו ה' נסי ה' נסי ממש למה משום שעמלק לקח כל אותם שהיו מהולים שלא נפרעו ומל אותם וזרק אותם למעלה ואמר קח מה שרצית בו באותה שעה מה כתוב ויאמר כי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק מדר דר מדר דר חסרים מהדיירים של מעלה ומהדיירים של מטה.

אמר רבי יהודה בכל דור ודור בכל הדורות שבאים לעולם אין לך דור שאין בו מאותו זרע רע והקדוש ברוך הוא לוחם בהם קרב רבי יצחק אמר (מהדיור שלמטה לדיור שלמעלה) ועליהם כתוב יתמו חטאים מן הארץ וגו' מן הארץ בעולם הזה ובעולם הבא באותו זמן כתוב ברכי נפשי את ה' הללויה.

<sup>1</sup> מחזיק סברת רבי יוסי שהוא מט"ט (רח"ו במ"מ).

<sup>2</sup>

<sup>3</sup> פי' ואת אמרת שהם ע"ב ותירץ ששים עם י"ב תחומין הם ע"ב (מ"מ).

<sup>4</sup> פי' י"ב צירופי הו"ה שבז"א (מ"מ).

<sup>5</sup> פי' מאירים במט"ט על ידי המלכות (מ"מ).

<sup>6</sup> פי' לעיל אמר על ה"ב תחומין שמאירים למט"ט וכאן אמר על ששים גבורים שרשימין ג"כ במט"ט (מ"מ).



א': דהא קדם דברא קב"ה דיוקנא בעלמא, {ר"ל קודם שהמציא את האצילות}, הוה הוא יחידאי בלא צורה ודמיון ומאן דאשתמודע ליה קדם בריאה דאיהו לבר מדיוקנא, {ר"ל כשמדברים מעצמותו ית"ש אשר למעלה מאצילות}, אסור למעבד ליה צורה ודיוקנא בעלמא, לא באות ה' ולא באות י', ואפי' בשמא קדישא כו', אבל בתר דעבד האי דיוקנא דמרכבה דאדם עלאה, {ר"ל אחר שהאציל את האצילות שהוא המציאות דהשם הוי"ה, וכל השמות הקדושים כולם המסתעפים ממנו}, נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא יהו"ה, {שנקרא מעתה הוא עצמו בהשם הזה, כי ע"י שנחית תמן והתייחד בהם ונעשה חד עמהם. הנה נתגלה ומתראה הוא עצמו ע"י האצילות בהשם הזה}, בגין דישתמודעון ליה, {כדי להתגלה ולהודע עי"ז למטה}. וע"ש כל הענין, וכן בתפילת אליהו ובהקדמת תיקונים (ד' ע"ב) (הקדו"ש טל ע"ג).

והנה כן הוא החיוב במכש"כ לדעת ולהבין כי כל אלו הגילויים כולם, שהם כל שמותיו יתברך, וכל העניינים אשר אנו מדברים באצילות כולו, הנה נמנע ואסור הוא לייחסם כמו כן בא"ס עצמו קודם שנתגלה, וכן בבחי' א"ס אשר למעלה מגלוייו. והגם שהוא באמת כלא חד, כי א"ס גופה הוא עצמו אשר נתגלה בכל השמות ובכל האצילות כולו, אך למעלה מהאצילות הנה אסור לייחס אותן העניינים בו, וכמ"ש ברע"מ (פ' בא מ"ב ע"ב) דהא קדם דברא קב"ה דיוקנא בעלמא כו' (שהוא קודם שהאציל את כל האצילות, ע' פריס שער עצמות וכלים פ"ח) הוה הוא יחידאי בלא צורה ודמיון, ומאן דאשתמודע ליה קדם בריאה דאיהו לבר מדיוקנא (מי שעוסק בו קודם האצילות ולמעלה מהאצילות) אסור למעבד ליה צורה ודיוקנא בעלמא, לא באות ה' ולא באות י', ואפי' בשמא קדישא, ולא בשום אות ונקודה בעלמא, והאי איהו כי לא ראיתם כל תמונה, מכל דבר דאית ביה תמונה ודמיון לא ראיתם. אבל בתר דעביד האי דיוקנא דמרכבא דאדם עלאה (שהוא אחר שהאציל האצילות), נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא יהוה כו' ע"ש. וע' עוד בהקדמת תיקונים (דף ד' ע"ב) שמבואר שם כי כשם דכל מאן דמצייר דיוקנא דבי"ע באצילות הנה הוא בכלל מ"ש (דברים כו טו) ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה מעשה ידי חרש ושם בסתר, שהוא בסתרו של עולם (וכמ"ש ג"כ באד"ר קכ"ז סע"ב) כן הוא ג"כ מי שמצייר הדיוקן דאצילות בא"ס עצמו אשר למעלה מהאצילות, הנה הוא ג"כ בכלל אותו הארור רח"ל. והרי לנו מכ"ז חיוב ההבדל אשר אנו מחויבים לדעת ולהבין בין כל דרגא ודרגא אשר גם באצילות גופה, ומכש"כ מהאצילות ולמעלה, הגם שהוא כבאמת כולו חד וכמו שיתבאר למטה בדברינו בעה"י (דע"ה ח"א נד ע"א), ע' עוד ברע"מ (פ' בא מב ע"ב, ופ' פינחס רנז ע"ב ורנח ע"א) ובתז"ח (טו ע"ג ע"ד) (כללים ח"א לג ע"ג).

אמנם ענין אור שכינתו ית"ש השוכן בכלם, הנה הוא ג"כ בגילויים שונים, והוא לפי ענין פעולתו ית"ש בהם. כי בעולמות דא"ס אשר למעלה מאצילות כמ"ש בעגו"י (ריש ענף ד), הנה שם הוא אור שכינתו ית"ש התפשטות אור המלכות דא"ס עצמו בלי מסך כלל, והוא אור שכינתו ית"ש השוכן בהם לבחי' נשמה לנשמה. אך באצילות, הנה שם הוא שכינתו ית"ש דאור א"ס רק ע"י א"ק וכמ"ש הרב בסדר אצילות בקיצור (פרק ג), אמנם הוא כי ע"י א"ק הנה מתלבש אור א"ס עצמו ג"כ בכל אצילות כולו, והוא אור שכינתו ית"ש דאור א"ס השוכן בכל האצילות כולו בבחי' נשמה לנשמה, ומתייחד בכל אצילות להיות חד עמהם, ועי"ז הנה נעשה כל אצילות ג"כ אלהו"ת גמור. ואינו נעשה אצילות כולו א"ס גמור גם אחר יחודו בה להעשות חד עמו, משום שיחודו שם הנה הוא רק ע"י א"ק וע"י הפסק הפרסא שבו, אך נעשה אצילות כולו אלהו"ת גמור שהוא יציאתו מפעולות דלתית גבול לפעולות הגבול ומדה, כי זהו ענין תואר אלהו"ת, וכל השמות כולם שהם רק על פעולות דגבול ומדה, כי אור א"ס עצמו אין לו תפיסה בשום שם כלל וכמ"ש ברע"מ (פ' בא מב ע"ב) דאסור למעבד ליה צורה ודיוקנא לא באות ה' ולא באות י' ואפילו בשמא קדישא ולא בשום אות ונקודה בעלמא כו', ע"ש וכנודע. וכל השמות הנה הם כולם רק על פי פעולותיו ית"ש, וכמ"ש לפי מעשי אני נקרא וכנ"ל, וכל פעולותיו ית"ש אשר במציאות העולמות כולם ובקיומם ובהנהגתם, הם כולם בגבול ומדה, וזהו כל תואר אלהו"ת וכל השמות כולם על פעולותיו אשר בהעולמות בי"ע, והם גילוייו אשר נתגלה לזה באצילות, כי ע"י התלבשו ויחודו באצילות, הנה יצא ונתגלה מבלתי גבול לגבול, שהוא מתואר דא"ס לתואר אלהו"ת וכל השמות כולם, ונתגלה א"ס בעצמו ע"י האצילות בכל השמות והכינוים ותוארי שבת ותהלה המוזכר עליו

## זהר שמות

בתורה, כדי להמציא את העולמות ב"ע להנחותם מנועמי וזיוו כנ"ל, וכמו שבארנו בזה בכמה מקומות מדברינו (כללים ח"ב מד ע"ג).

ועי' עוד ביאורים ח"א ו ע"א, והוא כל הענינים שהם מכבשי דרחמנא, שהם מהנהגתו הנעלמה ית"ש, שכ"ז הוא מתפשט ונמשך מהג"ר, ועל זה אמרו כי מבינה ולמעלה לית שאלה, כי אין בריה יכול לעמוד ע"ז. אבל בהשכלת ידיעת אורם גופה אשר למעלה, הנה בזה אין איסור כלל לדרוש ולחקור בהם, וכמו שראינו בהאדרות ובדברי האריז"ל, ומותר ומצוה הדרישה והחקירה בכל ידיעת אורות הנאצלים כולם אשר מהצמצום ולמטה, ואין האיסור רק אלא בעצמות אמיתתו הנעלמה ית"ש אשר למעלה מהצמצום, וכמ"ש ברע"מ (פ' בא דף מב ע"ב) ע"ש, אבל מהצמצום ולמטה מותר ומצוה לדרוש ולחקור בכולם, כי אין אנו מדברים במהותם ח"ו אלא רק במציאותם. (ביאורים ח"א כ ע"ג), הרב בשער אח"פ (ריש פרק א) וכן בטנת"א (ריש פרק א), וכל מה שאנו מזכירים בחי' ספ"י ופרצופים וגוף וכלים למעלה מהעקודים, הוא רק על שם שהם שרשים למה שלמטה באצילות, אבל לא שהם שם ח"ו. ע' ברע"מ (פרשת בא מב ע"ב) ובהקדמת תיקונים (ז ע"ב), שעל זה נאמר (דברים כז טו) ארור האיש אשר יעשה פסל כו' ושם בסתר בסתרו של עולם (ביאורים ח"ב יג ע"א), ועי' ביאורים ח"ב נא ע"ב, ונב ע"ג).

ב': והנה נקרא כל האצילות כולו ג"כ בכל השמות הללו מצד המאציל ית"ש המתיוחד שם, והם חד עמו, וכמ"ש בזוה"ק (אחרי מות ע ע"א), תא חזי קוב"ה (ר"ל א"ס ב"ה כן הוא בהגהת מהרח"ו שם) אפיק עשר כתרין עטרין קדישין לעילא (שהם הי"ס דאצילות) דאתעטר בהו ומתלבש בהו, והוא אינון, ואינון הוא, {נה ע"ד} כשלהובא דאחידא בגומרא (ור"ל באש היסודי של הגחלת שהם חד אלא שהשלהבת הוא גילוי וכמ"ש הגר"א בספ' יצירה פ"א מ"ז ובתיקונים). ועי"ז הנה נעשה כל האצילות לשמותיו גופה, וכמ"ש בזוה"ק יתרו (פו ע"א) אינון שמיה והוא אינון, הוא ושמיה חד הוא. וכן אמרו ג"כ בזוה"ק ויקרא (י"א ע"ב) (על כל השמות דע"ס שהם אהיה יה יהוה אל אלהים צבאות שדי אדני ע"ש) ואלין אינון עשרה שמהן דקוב"ה אקרי בהו מתקשרין דא בדא ביחודא שלים, ואלין אינון כתרין קדישין דמלכא דהוא אשתמודע בהו ואינון שמיה והוא אינון עכ"ל. והרי לנו מכ"ז כי האצילות כולו הנה הוא עצם כל השמות כולם גופה, והם שמו של המאציל, וכ"ז הוא מעת התיקון דיציאת השם מ"ה אשר מאז ולהלאה התייחד המאציל באצילות ונעשה חד עמהם ונקרא בשמם, וכמ"ש ברע"מ (פנחס רנ"ז ע"ב) ובאלין שמהן מארי עלמא איהו אתפשט ואמליך בהון ואתקרי בהון ואתכסי בהון ודר בהון כנשמתא לגבי אברים דגופא, וכן הוא ג"כ ברע"מ (פ' בא מ"ב ע"ב) בתר דעביד האי דיוקנא דמרכבא דאדם עלאה (שהם הי"ס דאצילות) נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא (ר"ל עם האצילות ביחד ועל ידה) יהוה בגין דאשתמודעון ליה כו' וקרא אל אלהים שדי צבאות אהיה בגין דישתמודעון ליה בכל מדה ומדה כו'. והרי לנו כי האצילות עצמו הוא שמו והוא ושמו חד הוא, וכשמתפלל אל השם מכל השמות הנזכרים, הולך התפילה אל המאציל בעצמו הנקרא בזה השם, שהוא האצילות, והוא ע"ד כי כאשר אנו אומרים אברהם יצחק יעקב ואנו משבחים אותם שהיו קדושי עליון, וכן אנו מברכים אותם ואומרים עליהם השלום, הרי הולך ממילא השבח והברכה על אותן האנשים עצמן שנקראו בהשמות הללו. כן הוא עד"ז בכל השמות של הקב"ה, שכל התפילה והתהילה אשר לשמותיו הנה הוא להמאציל א"ס בעצמו, אשר הוא נקרא בכל השמות הללו ע"י יחודו באצילות, וכן מגיע ממילא ג"כ לבחי' א"ס אשר למעלה מהאצילות, וכן למעלה למעלה, כי הרי אחדותו הוא פשוט ונמשך כאחת (דע"ה ח"א נה ע"ד), ועי' עוד דע"ה ח"ב ג ע"ב.

כל מה שמזכיר בהם הרב כאן בחי' זמן וגבול, ואמר כי א"ק ואצילות הנה היה להם ראש וסוף, וכן הוא ברע"מ (פנחס דף רנז ע"ב) דכל ספ"י אית לה שם ידוע ומדה וגבול ותחום, ואמר הרב עוד כי כל הנאצלים אשר מהתחלת א"ק ולמטה, הנה היה להם זמן התחלת הויותן ואצילותן ונתחדשו אחר שלא היו, וכן הוא מבואר ברע"מ (פ' בא דף מב ע"ב) במה שאמר שם בתר דעביד האי דיוקנא דמרכבא דאדם עלאה נחית תמן ואתקרי כו' לבתר עבד מאנא זעירא כו' ולבתר עבד מאנא ברבא כו' לבתר והכהו לשבעה נחלים כו' ע"ש. וכן בזוה"ק (בראשית דף טו ע"א) בריש הורמנותא דמלכא כו', וכן הוא מבואר בכ"מ בזוה"ק כי כל האצילות היה לו עת וזמן להתחלת הויותו, והרי לנו כי כל הנאצלים כולם הם מחודשים, כי היה עת וזמן להתחלת הויותן, הנה כל זה הוא רק בערך עצמם, ומכ"ש בערך האור שלמעלה מהם. אבל בערך התחתונים, הוה כל עולם האצילות ומכ"ש העקודים וא"ק בלי גבול כלל ובלי זמן כלל, כי נבחן אור גילוי ית"ש אשר

## זהר שמות

באצילות בערך הבי"ע בבחי' א"ס לגמרי, ונמשך יחודו עם האור א"ס שלמעלה כאחד והבן ודע וזכור זה (ביאורים ח"א ב ע"ד).

מזה תראה אמתת דברינו אשר כתבנו בכ"מ, דמה שנקרא השם הויה ב"ה שם העצם, הוא משום כי מאחר שנתלבש הא"ס באצילות, הנה נתגלה הוא עצמו בהשם הויה"ה ב"ה ע"י האצילות, ונקרא מעתה הוא עצמו בהשם הגדול הזה. וכאשר שאנו מכוונים להשם הויה"ה ב"ה, הנה עולה הכוונה על עצמות א"ס אשר נתגלה אלינו בשם זה ע"י התלבשותו באצילות. ומבואר כ"ז בדברי הרב כאן במ"ש, או באורות עצמם כו', וכן מבואר ברע"מ פ' בא הנז' במ"ש שם, נחית תמן ואתקרי בההוא דיוקנא יהו"ה כו'. ואמר שם עוד, לבתר עביד מאנא זעירא כו' יקרא גרמיה בה חכם כו' כו' ע"ש. הרי לנו כי ע"י האצילות נתגלה הוא עצמו להקרא בשם. והאמת הוא כי אחר שמתלבש באצילות, ונעשה האצילות חד עמו וכמו שאמר הרב כאן לעיל בסמוך, הרי מאיר האצילות עתה ג"כ רק בכח האור א"ס. אך עכ"ז ע"י התלבשו שם, הנה נצטמצם כביכול ונקרא מעתה הא"ס עצמו ע"י האצילות בשם הויה"ה ב"ה, והרי נמשך ועולה עכ"פ עיקר השם על המאציל א"ס עצמו, אלא שנתגלה להקרא בשם זה רק ע"י האצילות, והיינו ע"י שהתלבש שם, והתייחד בכל האצילות ביחוד עצום עד שנעשה כל האצילות חד עמו. ומאז הנה נקרא כל האצילות כולו באותו השם, ואשר עליו לעולם מצד אורו המתייחד שם, וע' בזה בארוכה בספר הדע"ה ח"א דרוש ה' סימן ז' ע"ש [שם מבואר כי לכן אפשר להתפלל לשם הויה"ה ב"ה] (ביאורים ח"א ד ע"א).

ג': והנה נתגלה שם עצמותו גופה בבחי' אלו הד' אותיות יהו"ה, והוא אלה"ינו, כי הרי עצמותו גופה נתגלה ע"י האצילות בבחי' הד' אותיות הללו. וכמו שמבואר ברע"מ (פ' בא מב ע"ב) דע"י התלבשו באצילות נתגלה הוא עצמו בהשם הויה"ה ב"ה, עש"ה ותמצא (הקדו"ש ו ע"ב), ועי' דע"ה ח"א נז ע"ד. מקבל האצ"י אור א"ס ג"כ עכ"פ דרך הא"ק והעקודים אשר שם הוא הקו דאור א"ס העיקרי ולכן נעשה האצ"י אלהות גמור עכ"פ לעולם והיינו כי הגם שאינו מאיר בו מעתה האור דא"ס בבחי' בלתי גבול ובלתי תכלית אשר הוא נקרא בשם אור א"ס אמנם הנה עומד אורו וגילוי שם להאיר על ידו בבחי' גבול ומדה ומתגלה שם בכל השמות כולם שהם אלהות ובפרט בהשם הויה"ה ב"ה שהוא שורש כל השמות כולם והוא נקרא שם העצם משום שהוא על העצמות דאור א"ס המתפשט באצ"י ע"י הא"ק והעקודים כנז' ונתגלה אותו העצמות דאור א"ס ע"י האצילות בשם יהו"ה ב"ה (כללים ח"ב צח ע"ד).

ד': עי' ריש ספר ע"ח: וכן בענין הכנויים כגון רחום וחנון ארך אפים, לא יקרא על שמם זולת בהיות נבראים בעולם שיקראו לו ארך אפים וכיוצא בזה בשאר הכינויים כולם. אמנם בהיות העולמות נבראים, אז יצאו פעולותיו וכוחותיו יתברך לידי פועל ויהיה נקרא שלם בכל מיני פעולותיו וכוחותיו, וגם יהיה שלם בכל השמות וכינויים בלתי שום חסרון כלל ח"ו. וענין טעם זה נתבאר היטב בס"ה פ' פנחס (דף רנז ע"ב) וז"ל, פקודא תליסר וכו' דא ק"ש ואית למנדע דאיהו אקרי חכם בכל מיני חכמות ומבין בכל מיני תבונות וכו' אלא קודם דברא עלמא אתקרי בכל אילין דרגין ע"ש בריין דהוו עתידין להבראות דאי לאו הויין בריין בעלמא אמאי אתקרי רחום דייין אלא ע"ש בריין דעתידין וכו', ובפ' בא (דף מב ע"ב) וז"ל, דאי לא אתפשט נהוריה על כל בריין איך ישתמודעון ליה ואיך יתקיים מלא כל הארץ כבודו.

ועי"ש במאיר העץ: יש להדגיש שכתוב בפרשת פנחס שם וז"ל ובאלין שמהן מארי עלמא איהו אתפשט ואמליך בהון ואתקרי בהון ואתכסי בהון ודר בהון כנשמתא לגבי אברים דגופא, ע"כ. אם כן האצילות עמו הוא שמו והוא ושמך חד הוא, וכשמתפללים אל השם על ידי כל השמות הנזכרים הולכת התפילה אל המאציל בעצמו הנקרא בזה השם שהוא האצילות (דע"ה ח"א נה ע"ד). פי', שאמנם כלול בגילוי השמות שרואים את הנהגתו הבאה לידי ביטוי על ידי שמות אלו, אמנם יש להדגיש שהשם הוא אינו רק שם של הנהגה מסויימת שלו ית', אלא הוא שם שלו עצמו ית', המתפשט בזה העולם להתגלות בגוון מיוחד זה של אותו השם.

ה': בהכלי הנה הם צורת עצמיים, אבל בהמים הרי אינם עצמיים כלל, אלא שנעשה הצורה בהמים ע"י הכלי, כי נצטמצמו המים בגבולי הכלי ונצטייר בהם ע"י הכלי כל צורת הגבולים שבה (הקדו"ש יג ע"ד), עי' ביאורים ח"א ג ע"ד.

## זהר שמות

ו': האותיות א' ו' דאדנ"י הוא על קישורה ותלייתה למעלה, כי הא' שבה הוא קישורה בהשם אהי"ה שבכתר, ובאור דא"ס שבו, וכמ"ש ברע"מ פ' בא (מ"ב ע"ב) ופ' פנחס (רנ"ח סע"א) כי המלכות דאצילות היא מגיעה באור א"ס ממש, שהוא בהמלכות דא"ס, כי סוף מעשה הוא במחשבה תחילה, ושם מלכות אחד הוא, וכל הגילוי דהמלכות דא"ס הוא רק בשבילה, כדי שתתגלה היא, ולכך נאצל כל האצילות כולו בשביל המלכות כדי למלוך על כל המעשים (הקדו"ש מו ע"ד), ועי' עוד כללים ח"א לד ע"ב, מט ע"א, אור המקיף הישר מסוד היחידה שבכל פרצוף ושכלל עולם, שהוא הכתר המיוחד בא"ס כמ"ש ברע"מ (פ' בא דף מב ע"ב, ופ' פנחס דף רנח סע"א), כי כן הוא האור המקיף הראשון אשר להקו, הנה הוא מאור א"ס המקיף, אשר בו יוחזר הכל ויתוקן הכל לסוד האחדות הנעלמה, שהוא תכלית כל התכליות שאין לו קץ ותכלית (ביאורים ח"א כג ע"א), א"א עצמו הנה הוא נקרא ג"כ בשם א"ס, וכמ"ש בתיקונים (תיקון ע דף קמא ע"ב) מוחא סתימא אתקרי א"ס (וכן הוא ברע"מ פנחס דף רנח סע"א דכתר א"ס אתקרי, וע' רע"מ פ' בא דף מב ע"ב) (שם כו ע"א), ועי' עוד פז ע"ב, ועי' ח"ב פח ע"א, וכן צ ע"ג.

נד ע"א

א'.

כי א' הוא אור והוא כולל כל נהורין, וז' הוא חשך כמ"ש בזו"ח שה"ש כאהלי קדר דא ז' כו', והן אור וחשך, כתר ומלכות. וכשמאיר לה, מאיר ממנה לכל הו"ק, שהיא נקודה אמצעית, וזה סוד שבת שמאיר לכל ששת ימים, וז"ש ונהיר לכל עיבר (יהל אור). הענין הוא כי הנה בכל משך זמן דשית אלפי שנין דהעוה"ז עד שנזכה לאור התיקון העתיד, הנה כל הנסים והנפלאות שנעשה, הגם שהם מאור הג"ר ולמעלה אשר הוא נקרא בשם גילוי אור דא"ס, ע"י שהוא עושה את פעולתו למעלה מחק הטבע והגבול, עכ"ז הרי הוא אינו מבטל את הטבע והגבול מכל וכל, אלא רק שהוא נוקב ועובר בו לצורך אותו הנס לבד ובאותו הזמן לבד. אבל עיקר כל הטבע והגבול הרי הוא נשאר קיים עתה ואינו מתבטל עד עת התיקון העתיד. והנה הטבע והגבול הנה הוא מכה הצמצום ועביות הדינין שהם מכונה בשם חושך, וכאשר מתגלה ומתפשט אור הנסיי שהוא מאור דבלתי גבול להעשות איזה נס, הנה מכונה זה בשם חקיקה, שמתפשט האור וחוקק ונוקב בתוך העביות והחושך ומתגלה שם באורו לעשות את פעולתו. והנה פעולת הגילוי דאור הנסיי אשר הוא בטובה וישועה לישראל ונקמות ופרעות בצורריהם, הרי אמרנו שהוא בהגילוי דמלת "אז", וזהו שאמר הזוה"ק גליפין רשימין באז (דע"ה ח"ב קלד ע"ב).

ב'.

ר"ל לכל הו"ק. ור"ל כי הנה ישנם ב' מיני נסים: אחד, הוא מה שהוא למעלה מן הטבע וחוף להטבע, והם אורות נוספים המתגלים ובאים מלמעלה מה שלא נמצא בהטבע כלל, וכמו המן וענני כבוד והאש של מעלה שהיה על המזבח, ע' זבחים (סא ע"ב) ובמדבר רבה (פ' ד סי' יז) ובכ"מ, והנסים האלו אין שייך לכנותם בשם סותרים ודוחים את הטבע, אלא שהם למעלה מן הטבע וחוף להטבע, והם אורות גילויים ממנו ית"ש נוסף על הטבע. אבל יש מין שני בנסים שהם סותרים את הטבע, ושוללים אותה וכמו קריעת ים סוף, שהרי בקע ים ויעבירם, והפך ים ליבשה, וכן ההפכי הצור אגם מים (תהלים קיד ח), ורוב הנסים הם מזה המין. ועל זה אמרו, ונהיר לכל עיבר, שהוא לכל הו"ק, חג"ת נה"י, אשר מהם הוא כל הגוף והעביות, כמ"ש בשער טנת"א (ריש פרק ה) וכנודע. אבל האור הנסיי, הנה הוא מאיר בהם כולם, ונוקב ויורד בהעביות שבהם לצורך אותו הנס. וכל השירים אשר פתחו ב"אז", הנה הם מזה המין, כי מזה הצד הנה הם הגבורות, שהם הנקמות ופרעות בצוררי ישראל, והוא מצד עביות הדינין שבהם, ונתהפכו הם ע"י אור הנסיי המאיר בהם לנקום נקמת בני ישראל מכל צורריהם, אשר על זה בא השירה ב"אז" (דע"ה ח"ב קלד ע"ב). היה כל הגילוי דאור הזה אשר נתגלה בו עליהם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, למעלה מן המדה לגמרי, שהוא שלא ע"פ מעשיהם כלל. והוא ע"ד הגילוי אור דביאת המשיח, שיהיה גם בדור שכולו חייב, והרי יתקיים כל היעודים וכל תקות חמדת ישראל גם שלא ע"פ המעשים כלל (שם קלז ע"א).

## זהר שמות

ג'.  
ר"ל כי ישנם כמה לשונות של שבח, כגון שיר ושבח הלל והודיה וכיוצא, ועל זה אמר כי לשון שיר הוא כאשר נעשה הנס בכפל, טובה וישועה לישראל ונקמות ופרעות בצורריהם, הנה על זה נופל לשון שירה, וכמו שהיה בהים, וכן השירה דהבאר שהיה בשניהם, הנס בכפל, וזהו שאמר שירתא היא דכל סטרינ, שהיה גילוי הנס הן בהחסדים והן בהדינין, החסדים לישראל והדינין לס"מ וסיעתו, ועל זה הוא לשון שירה ובלשון א"ז, וזהו שאמר ודא הוא אז ישיר. (דע"ה ח"ב קלד ע"ב).

סז ע"א

ע" דע"ה ח"ב קלב ע"ד: [מש"כ בחטא הסלע] וירם משה את ידו, ור"ל כי כוון בזה להמשיך האור ממקור העליון, שהוא חכמה, י' של שם, וכמ"ש בתיקונים (תיקון יט דף טל ע"א) למי נושאין כפים, לרום השמים, שהוא י' של שם, עשר אתון דשמא מפרש, ע"ש בהגר"א [ז"ל, וידוע ששם מ"ב דשמא מפרש מתחלק פשוטה בג"ר מלאה בת"ת אדם מ"ה מילוי המילוי במל' והן תגין בהוי"ה פשוטה כמש"ל שבע זיינין אינון כגוונא דא כו' ז' תגין יו"ד נקודין ביו"ד אתון דמ"ה כ"ח אתון עד אלף בכ"ח דמ"ה]. והיה כוונתו בזה להסיר ולהעביר את המסך ע"י ההכאה, ולהמשיך שם השפע מהאור דהעץ החיים, כי אחר שיוסר ממנו המסך המבדיל סטרא דעבד, שהוא בחי' דעץ הדעת ע"י ההכאה, אז יחזור להאיר בו אור הכבוד, שהיא סיהרא קדישא דעץ החיים, אשר היא מעין גנים דלית ליה פסק, טפה דאתמשכא מן מוחא שהוא חכמה, כמ"ש בתיקונים (מו סע"ב), והיא ברתא דמלכא, אבא יסד ברתא (זהר פנתס רנו ע"ב). ויתוקן להעשות כ"ז ע"י כוונתו ומחשבתו בהרמת ידו כנו' וכמ"ש בזה"ק (ריש פ' יתרו סז ע"א), כי כל הרמת יד אשר לשם שמים הוא תיקון גדול, לנטלא מאינון ברכאן דלעילא ולארכא לתתא כו' ע"ש. וכן בתיקונים (תיקון כב דף עו ע"א) בסוד (שמות יז יא) והיה כאשר ירים משה ידו כו' לסלקא ליה לגבי חכמה כו'. וכן היה כוונת משה רבינו ע"ה כאן, וזהו שאמר וירם משה את ידו ויך את הסלע, להסיר את קליפתו ולהעביר את כל המסכים שבו, וכדי שיומשך שם השפע דאור עץ החיים. והרי כזאת וכזאת התחבט וטרח הרעיא מהימנא משה רבינו ע"ה על תקנתן של ישראל, והיה כל כוונתו וכל מעשיו לשם שמים ולטובה. וכללים ח"א סא ע"א: ביאור הדברים מ"ש (זהר ח"א סה ע"א) "ארימת ידאי בצלותין לעילא", כי משום שרצונו הנה היה להתחיל ולדבר ברום גבוהים שהוא בעולם העקודים, וגם בשורשו ומקומו אשר ממנו נמשך שהוא הרישין דא"ק, אשר כ"ז הנה הוא מהעולמות דא"ס, לכך נשא ידיו בתפילה למעלה לעורר הרצון וליטול רשות לדבר ברום גבוהים כזו. וגם היה נשיאת ידיו ותפילתו כדי שיתעורר למעלה באותו המקום הנורא שרוצה לדבר שם, שיתגלה אורם ע"י דיבורו ויאירו ויזהירו באורם וזיום בגילוי אור כבודו ית"ש למעלה ולמטה, כי זהו ענין כל עסק לימוד חכמת הנסתר, לעורר את גילוי וואורו ית"ש באותו הענין שמדבר ונתגלה אותו האור למעלה ונמשך זיוו למטה, כמו שמחדש ומגלה אותו בלימודו ודיבורו, ועי"ז הנה הוא ממש בונה עולמות למעלה לפי שורש נשמתו הקשור ומיוחד בשורש כלל ישראל (ע' זהר ח"א יג סע"א). ועי"ז הנה יאירו ויזהירו כולם לעתיד באותן האורות שנתגלה על ידו ויאירו כולם בו, ויהנו מזיום אחר שיוסר כל המסכים דהזוהמא ואחר שיזדככו העולמות מעביותם, וכמו שבארנו בכמה מקומות מדברינו. ובאשר כי בעולם העקודים שהוא מעולמות דא"ס, הנה אינו נוגע כ"כ מעשה בני אדם שם, לכך נשא ידיו בתפילה שיעורר ע"י דיבורו שם ג"כ את גילוי וואורו ית"ש עכ"פ, וזהו שאמר ארימת ידאי בצלותין לעילא. וע' בענין סוד הרמת ידים בתפלה בזה"ק ר"פ יתרו (סז ע"א), ובתיקונים (תיקון יט דף טל ע"א): ז"ל: תגין תליין במחשבה דלבא ומוחא נקודין בדבורא דפומא אתון בעובדא דאברין ולאלין (נ"א ומאלין) נקודין וטעמי ואתון עביד ההוא סתים וגניז כורסיא טמירא עלאה ועליה אתמר אתה ה' לעולם תשב וכו' מאי אתה ההוא דאתמר ביה ה' אלק"י אתה ארוממך בההוא דאתמר ביה רום ידיהו נשא ובגין דא אתמר למי נושאין כפים לרום השמים הה"ד רום ידיהו נשא ומאי ניהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א דאיהו חכמה כ"ח מ"ה ועליה אתמר כ"ח מ"עשיו ה"גיד לעמו והאי איהו כ"ח פרקין דידין דמלכא עלאה דאינון כוז"ו במוכס"ז כוז"ו כנויין דיחודא עלאה דאיהו יהו"ה אלהיניו יהו"ה ובגין דאסתלק האי חילא מישראל אתמר בהון וילכו בלא כח לפני רודף. תרגום: התגים תלויים במחשבת הלב והמח, הנקודות בדבור הפה, האותיות במעשה האיברים. ולאלו (ומאלו) הנקודות וטעמים ואותיות עושה אותו סתום וגנוז כסא

## זהר שמות

טמיר עליון, ועליו נאמר "אתה יהוה לעולם תשב וכו'", מה זה "אתה", אותו שנאמר בו "יהוה" אלהי אתה ארוממך", באותו שנאמר בו "רום ידיהו נשא", ובשבילו נאמר, למי נושאין כפים לרום השמים, זהו שכתוב "רום ידיהו נשא", ומיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שהוא חכמה כ"ח מ"ה, ועליו נאמר "כ"ח מ"עשיו ה"גיד לעמו", וזהו כ"ח הפרקים של ידי המלך העליון, שהן כוז"ו במוכס"ז כוז"ו. הכנויים של היחוד העליון, שהוא יהוה אלהינו יהוה. ומשום שהסתלק הכח הזה מישראל, נאמר בהם "וילכו בלא כח לפני רודף". ובהגר"א שם [ז"ל: רום ידיהו נשא - כמו שמפרש והולך דנושאין ידים לרום השמים רום של השמים מרום וקדוש ונושאים עשר אצבעות לשם שהוא יו"ד של שם עשר אתון דשמא מפרש וז"ש ומאי ניהו כו' וע"ל סוף תכ"ב ס"ז ב' יו"ד שריא בעשר אצבען כו' מחכמה שריא דאיהי באצבען ואמר דאיהו חכמה כח מ"ה מביא ראייה דמ"ה הוא בחכמה ור"ל כ"ח מ"ה הן המילוי ומילוי המילוי דפשוט הוא בכתר שהן התגין ובחכמה הוא שניהם נקודין ואתון כנ"ל וז"ש ועלה אתמר כ"ח מעשיו כו' דבכ"ח אתון דשמא מפרש וכן דאתון תליא עובדא כ"ח אתון דבראשית ואמר והאי איהו כ"ח כו' ר"ל לכן הם בידין דתליא בהן חכמה דבהון כ"ח פרקין ואמר למטה יו"ד כו' אינון עשר אצבעין כו' הרי כ"ח מ"ה בהון ובהון עובדא דבראשית דאתמר כולם בחכמה עשית ולכן נושאין אותן לרום השמים יו"ד של שם דהוא דרגא דלהון ואמר כ"ז לראיה שרום הוא חכמה ועליו נאמר אתה ועיקר הענין שכלולין באצבעאן שהן עובדא כ"ח ומ"ה שכלולין זה בזה כנ"ל וכן בדבורא כלולין י' נקודות וכ"ח אתון אבל תגין אינון נגלין לא באצבעאן ולא בדבורא רק במחשבה ולכן מב' אלו נברא העולם ויאמר אלקים ויעש אלקים בדבר ה' שמים כו' שמיך מעשה אצבעותיך כו' וז"ש בל"ב נתיבות פליאות חכמה כו' שהן האתון והנקודין כמש"ש].